

324.591

RÉDEY MIKLÓS -- LAKY IMRE

RENDŐRSÉGI
LEXICON

Országos Széchényi Könyvtár

Ára 6 korona.

RENDŐRSÉGI LEXICON

SZERKESZTETTÉK

RÉDEY MIKLÓS és LAKY IMRE

BUDAPESTI KER. KAPITÁNY

BUDAPESTI KER. RFELÜGYELŐ

BUDAPEST

A STEPHANEUM NYOMÁSA

1903

~~Police.~~
~~409 b~~

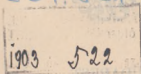

Minden jogot fentartunk.

Országos Könyvtár

324.531

I. Rövidítések magyarázata.

- B. M. r. — belügyminiszteri rendelet.
B. P. — bűnvádi perrendtartás törvénye.
Bünt. — büntetése.
Btv. — büntetőtörvény.
Elülj. — elüljáróság.
E. sz. — Esküdtszék.
fk. eln. r. — főkapitányi elnöki rendelet.
fk. r. — főkapitányi rendelet.
fk. I. r. — főkapitányi közigazgatási rendelet.
fk. II. r. — főkapitányi büntügyi rendelet.
F. M. r. — földművelési miniszteri rendelet.
Gazd. k. ut. — gazdaszatkezelési utasítás.
H. M. r. — honvédelmi miniszteri rendelet.
I. M. r. — igazságügyminiszteri rendelet.
J. b. — járásbíróság.
Jel. — jelentés.
Kbt. — kihágási büntetőtörvény.
Ker. M. r. — kereskedelmi miniszteri rendelet.
Kgy. sz. szbr. — közgyűlési számú szabályrendelet.
Kh. — közigazgatási hatóság.
Kih. Elj. — kihágási eljárás szabályzata.
kih. r. — kihágási rendelet.
Kor. — korona.
Krecs. Gyűjt. — Krecsányi Kálmán k. kapitány rendőri rendelet-
gyűjteménye.
l. — könyvidézeteknél lapot jelent.
L. — lásd. Utalás azon vezérszóra, a mely alatt az illető
szakkérdés részletezve vagy meghatározva van.
M. E. r. — miniszterelnöki rendelet.
M. T. hat. — minisztertanácsi határozat.
pb. — pénzbüntetés.
Pü. M. r. — pénzügyminiszteri rendelet.
Rédey Gyűjt. — Rédey Miklós k. kapitány rendőri rendelet-
gyűjteménye. I—VI. évfolyam.
Rfp. np. — rendőrfőparancsnoki napiparancs.
Rfp. ut. — rendőrfőparancsnoki utasítás.
Rh. — rendőrhatóság.
R. T. — Rendeletok Tára.
Szolg. szab. — a rendőrszemélyzet szolgálati szabályzata.
Tan. hat. — tanácsi határozat.
tcz. — törvényczikk.
terj. — terjedhető. (Pénzbüntetések legmagasabb fokát jelezzi.
Ut. — Utasítás a bűnvádi nyomozási eljárásra. A 180-000/900.
számú belügyminiszteri rendelet.
V. M. R. — vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet.

II. Egyéb könyvkezelési utbaigazítások.

Tekintettel az ezen Lexicon tartalmába fölvevett sokoldalú s terjedelmes anyagra, nemcsak rövidítésekét alkalmaztunk, de egyes részleteket teljesen mellőztünk csak azért, mert azokat főlöselegesen tartván, nem akartuk a könyv bőségét fokozni. Ezek azonban olyanok, a melyek bizonyos törvényes rendelkezés következtében mindig változatlanok, vagy egyáltalán nincs rájuk szükség. Így pl. azon *főkapitányi rendeleteknél*, a melyek kihágást állapítanak meg, s a büntetés nem valamely törvényen vagy miniszteri rendeleten alapszik, — a büntetés mérvének jelzését mellőztük, miután az 1881: XXI. tcz. 8. §-a alapján a *főkapitányi rendeletek* büntetési határozatainak legmagasabb foka mindig 100 korona. Ha azonban a főkapitányi rendeletek valamely törvény vagy miniszteri rendelet alapján bocsáttattak ki s nem önállóan, — akkor a büntetés mérvét jeleztük.

A büntetőtörvény — *büntetési rendelkezéseit* is mellőztük, miután az a rendőrhatalóságokat nem, csak a bíróságot érdeklik közelebbről.

A rendeletek és szabályrendeletek szövegében az egyes mondatok elé irt számok az illető rendelet §. számát jelzi, ha nincs is mellettök a szakaszt jelző § jegy.

A vezérszó megválasztása fölötte nehéz ily munkában s épen ezért *több* vezérszó alatt is közlünk egy-egy tárgyat utasításokkal, miután azonban emberi gyarlóság következtében megeshetik, hogy valamely *keresett vezérszó alatt* nem fordul elő az illető tárgy, ugy kérjük azt *más hasonló vezérszó alatt* keresni. Mert alig hiszszük, hogy csak valamileg is fontos tárgy kimaradt volna kézikönyvünkéből.

Végül arra kérjük bizalommal kézikönyvünk kedves használóit, hogy a könyv használata közben metán tapasztalt *hiányokat, hibákat és tökéletlenségeket*, — a melyektől az efajta művek első kiadása a leggondosabb munka mellett sem lehet mentes — *velünk közölni sziveskedjenek*, hogy az esetleg szükségessé váló újabb kiadásnál a tárgyilagos, szakszerű kifogásoknak is megfelelhessünk.

A szerkesztők.

A

Ablak, ajtó betörése tűzvésznel csakis a tűzoltó-parancsnok rendelkezésére történhetik. Szintügy a háztetők lebontása is. (1881 : 193. kgy. szbr. 22. §.)

Ablak befutazásához magánlakáson a háztulajdonos engedélye szükséges. (Lakbérleti szbr. 31. §.)

Ablakbevágással jogtalan házalás. L. üveg- s porcelánnal stb.

Ablak bordélyban lefüggönyözve tartandó. (1884. évi 837. kgy. szbr. 30. §.)

Ablak ha törött a bérkocsin, tilos vele a személyszállítás. (1896 : 470. kgy. szbr. 26. §.)

Ablak, ha törött közúti kocsin, tilos az ilyen kocsival a közlekedés. (1891 : 1103. kgy. sz. szbr. 14. §.)

Ablakok közúti kocsikon függönyökkel látandók el nyáron. (1891 : 1103. kgy. sz. szbr. 14. §.)

Ablakoknak társaskocsin könnyen kinyitható zárral kell ellátva lenniök. (1886 : 594. kgy. sz. szbr. 23. §.)

Ablakok tűzvész színhelyén földszinten kivilágítandók a környező házakban. (1881 : 193. kgy. sz. szbr. 21. §.)

Ablakon portörölő kirázása kihágást képez. Szintügy portörölők, rongyok kirázása az utcára az üzleti ajtókon át. (1878 : 9. kgy. sz. szbr. 7. §.)

Ablakon színházban rácsozatot alkalmazni tilos. (1882. évi 744. kgy. sz. szbr. 4. §.)

Ablak-, s ajtószárnyak (utcára nyíló). Lásd utcára nyíló, stb.

Ablaktisztításnál derékheveder helyett a Horváth-féle ebiztosító állvány is használható. (9221/fk. I. 91. L. Krecsányi 275. l.)

Ablaktisztítók gyalogutakon létraikkal nem közlekedhetnek. (521/93. kgy. szbr. 7. §.)

Ablaktisztogatás. L. derékheveder alkalmazása.

Ablak zárt közúti kocsiban a kalauz által becsukandó, ha azt valamelyik utas követeli. (1891 : 1103. kgy. sz. szbr. 34. §.)

Acetylén szab. rend. (64.792. B. M. és 46.795. Ker. M. rend. 1902.) 9. §. A gázfejlesztő készülék megvizsgálását külön bizottság állapítja meg. Ennek eljárási utasítását a B. M. adja ki. 23. §. Magánfogyasztás céljaira szolgáló acetylén-gázt fejlesztő készülékek, a mennyiben 30 lángnál többet táplálnak, csakis előzetes rendőrhatalósági engedély alapján állíthatók föl. Rendőrhatalósági engedély alá tartoznak továbbá a nyilvános épületek (színházak, tanintézetek), üzleti és idegenek által látogatott közhelyiségek (vendéglők, kávéházak, üléstermek, gyárak, műhelyek) berendezései, ily helyiségekben acetylén-gázt fejlesztő készülék, tekintet nélkül a berendezés nagyságára, mindenkor csak előzetes rendőrhatalósági engedély alapján állítható föl. 25. §. A bejelentés vétele után az elsőfokú rendőrhatalóság legkésőbb 15 nap alatt szakértők, a tűzoltó-parancsnok, a székes-főváros területén a 9. §. szerinti vizsgáló-bizottság megalakítása után a bizottság kiküldendő szakközegeinek meghívásával helyszíni szemlét tart, a fölállítani kívánt gázfejlesztő készülék elhelyezésének és berendezésének módját közrendészeti és tűzbiztonsági szempontból alapos vizsgálat alá veszi s az engedélyezés kérdésében a szemle eredménye alapján határoz. 31. §. Acetylén-gázfejlesztő készüléket pinczében vagy padlásán elhelyezni nem szabad; ily készülékek csakis világos, jól szellőztethető a fűtésre vagy egyéb célra szolgáló kályhával el nem látott, a szomszéd helyiségektől legalább 30 cm. vastag kőfallal elkülönített, szabadba és kifelé nyíló ajtókkal ellátott, fagymentes helyiségekben állíthatók föl. Acetylén-gázfejlesztő készülék elhelyezésére szolgáló helyiség más célra nem használható; belülről csak víz- vagy gőzfűtéssel lehet ellátva és csakis villamos lámpával vagy befelé kettős üvegfallal légmentesen elkért nyíláson át kívülről világítható meg. A rendőrhatalósági engedélyhez kötött acetylén-gázfejlesztő készülékek csak ajtó és ablak nélküli falhoz épített, vagy teljesen különálló s egyébként a fentebb említett kellékeknek megfelelő helyiségben állíthatók föl. Minden helyiségben, hol acetylén-gáz fejlesztetik, avagy calcium-carbid raktároztatik, az erre vonatkozó óvatossági szabályok figyelmeztetésképen kifüggesztendők. 35. §. Acetylén-gázt fejlesztő készülékek felszerelésére, berendezésére és kezelésére a képeztetés külön vizsga letétele által szereshető meg. A vizsga letételének módja külön rendeletben fog megállapíttatni. 38. §. Rendőség büntet. 200 kor. terj. pb. és 15 napig terj. elz.

Acélgázgyárak üzemágainál mindazon munkák, a melyek felbeszakítást nem szenvedhetnek, jelesen a vas, acéolvasztó, kavaró, finomító és csőforrasztó, hengerelő művek munkái, az ezekkel kapcsolatban lévő és üzemük folytonosságához szükséges összes műhelyek, a gáz- és gőzfejlesztő, szénégető, kokszégető, faaszaló, pörkölő és öntőüzemek, a helyi szállító pályák és egyéb mellék-műveletek, valamint berendezések felbeszakítást nem tűrő munkái: egész vasárnap végezhetők. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. l. 22. pont.)

**Adatgyűjtés a kihágási eljárásban hivatalból eszköz-
lendő.** Kih. Elj. 3. §.

Adásvevési szerződés megkötésénél mindig jelen legyen két kifogástalan tanu, kik a szerződést aláírják. A szerződés legyen tiszta, világos, érthető. Bélyegilleték, ha ingóságokról szól: a III. fokozat szerint, ha ingatlanról, 1 koronás bélyeg s a bélyeg alját a szerződés szövegének első szótagjával kell átírni. Ingatlanról szóló szerződést 8 nap alatt be kell mutatni az adóhivatalnak vagy beadni a telekkönyvhöz. (Bélyeg- és illetékek törv. és szab. 20. §.)

Adománygyűjtés. (3943/fk. I. 1897. L. nyilvános adománygyűjtés.)

Adóbehajtás alkalmával, ha nem az adós ingóságai foglaltatnak le, a végrehajtónál azonnal be kell jelenteni az ingóság igazi tulajdonosának nevét s a tulajdonos a végrehajtótól kapott írásbeli értesítéstől számított 15 nap alatt igénykeresetét a kir. járásbíróshoz adja be s a kereset felzetét mutassa be a végrehajtónak. Az adóvégrehajtó eljárása ellen 8 nap alatt lehet panaszt tenni a pénzügyigazgatóságnál. (1883: XLIV. tcz. 54. §. és 1881. évi LX. tcz. 100. §.)

Adóelengedésért elemi károk (tűz, víz, jég) esetében, a kár megtörténtétől számított 8 nap alatt, erdőnek tűz által történt elpusztulása esetében 30 nap alatt az előjáráságnál kell jelentkezni szóban vagy írásban, honnan az ügyet a pénzügyigazgatósághoz terjesztik föl. (1883: XLIV. tcz. 50—51. §§. Pénz. M. 1885. évi 45.055. sz. r. 3. §-a.)

Adófőlszólamlás fegyveradó ellen a kivetési lajstromnak kitételétől számított 8 nap alatt írásban adandó be a pénzügyigazgatósághoz. (1883: XXIII. tcz. 17. §.)

Adófizetés ideje. (1883: XLIV. tcz. 39—42. §§.) A január, április, július és október hónapok első napján esedékessé váló egyenes adókat négy egyenlő részben az évnegyed közepéig (február, május, augusztus, november 15-ig) kell befizetni s ha még kivette nem volnának: az előbbi évi kirovás szerint. Kereseti adót: az I. osztályut két egyenlő félrészben május és november 15-ig, a IV. osztályú kereseti adót 12 havi egyenlő részletben. Hadmentességi díjat nov. 15-ig egy összegben kell megfizetni. — A 100 frtnál több adó a kir. adóhivatalnál, a kevesebb a községi (kerületi) adószedő helyen fizetendő.

Adófizetése a rendőröknek. Midőn a rendőrfőparancsnoksági napiparancsban az adólevonások összeírása rendeltetik el, azon rendőrök, kik már a kérdéses évre lefizették adójukat, azonnal jelentkezzenek a számviteli irodában, nehogy kétszeresen fizessek meg adójukat.

Adófizetés-halasztás iránti kérvényt a fizetési határidő lejártá előtt a pénzügyigazgatósághoz kell beadni (1883: XLIV. tcz. 48. §.)

Adója a cselédeknek. L. cseléd kereseti adója, stb.

Adója a házalóknak. L. házalók adója.

Adókvetés alapjául szolgáló jövedelemnek lejjebb szállítását vagy törlését a pénzügyigazgatóságoktól kell kérni. (1875: XLVII. tcz. 11. §.)

Adókvetés ellen felszólamlást a kivetési lajstrom kitételétől számított 15 nap alatt szóval vagy írásban az előljárásnál kell előterjeszteni, mely azt fölterjeszti a pénzügyigazgatósághoz. Azonban a IV. oszt. keresetadó, a tőkekamat-, járadékadó és hadmentességi díj kivetése elleni főlészólamások szintén 15 nap alatt írásban a pénzügyigazgatósághoz nyújtandók be. (1883: XLIV. tcz. 16. és 18. §§.)

Adómentes ebek védjegyet. L. ebek, ha adómentesek is, stb.

Adómentes fegyverek bejelentendők szóval vagy írásban az adóhivatalnál, a hol erről bizonyítványt adnak ki (1883. évi XXIII. tcz. 16. §.), a bizonyítvány ingyen adatik ki. (39.280/83. sz. Pénz. M. r.)

Adómentességért borital-elromlás cím alatt a megromlás vagy megsemmisülés bekövetkezésekor azonnal szóval vagy írásban kell jelentkezni a fogyasztási adóhivatalnál. (1887. évi bor- és hús fogyasztási eljárás 61. §.)

Adólevonások a rendőr-legénységtől. Minden rendőr, kinek neje, vagy vele közös háztartásban élő más személy, továbbá 16 éven felüli gyermeke van s ezek otthon tartózkodnak, mindezek után fejenként és évente 2 korona állami és 50 fillér községi adót, továbbá minden korona állami adó után a meghatározott százalék szerint esedékes országos betegápolási adót fizet. Ez adók novemberben vonatnak le. (Gazdászati kezelési utasítás 34. §. Hivatalos kiadás.)

Adólevonások elleni főlészólamások a rendőrök részéről. Kinek bárhol ingatlan vagyona van s ennek adójával ott fizették családtagjaik részéről a személyi adót, ha ezt igazolják, nem veendő fel az oszt.-parancsnokságok által az adóköteles rendőrökről szerkesztett kimutatásba. Ha az adó részükre mégis levonatnék, ez ellen évente nov. 10-ig főlészólamhatnak a csapat-számvivősnél. Azonban az ily felszólamlásra való okszolgáltatást kerülni kell, ellenben minden rendőr arra törekedjék, hogy a személyi adót Budapesten fizesse, mivel ez később gyermekeik iskoláztatásánál, iparengedélyek váltásánál, budapesti illetőség megszerzésénél stb. hasznukra leend. (Gazdászati kezelési ut. 36. §.)

Adópénztárakhoz rendőrök vezénylése. Az 1895. évi 32. számú Rfp. napiparancs szerint az összes osztályparancsnokságok utasítottak, hogy minden évnegyedben és pedig: február 1-től 15-ig, május 1-től 15-ig, augusztus 1-től 15-ig és november 1-től 15-ig naponta este 6 órától reggel 6 óráig 2—2 rendőrt vezényeljenek ki a ker. adópénztárakhoz, azokat a pénztár őrzetére való utasítással lássák el s ellenőrzésökről gondoskodjanak.

Adósságcsinálástól a rendőröknek óvakodni kell, mert a könnyelmű adósságcsinálás fegyelmi vizsgálatot von maga után s az illető állását vesztheti.

Adót beszállító községi előljárók és azok fogatai vámmentességben részesülnek. (85.713/1893. Ker. M. r.)

Ágensék, kik magyar lányokat külföldre szerződtetnek, ellenőrizendők. L. magyar lányokat, stb.

Ágg és beteg tanúk, azok t. i., a kik hosszabb időre terjedő betegségük vagy testi fogyatkozásuk miatt az idézésre meg nem jelenhetnek, lakásukon hallgatandók ki, bűnügyben. B. P. 201. §.

Agyburoklob (járványos) rölismerésére és első ápolására nézzé lásd 1890 : 17.953. sz. B. M. r.

Agyagiparnál vasárnapi munkaszüneti tilalom az egészségi munkákra nem vonatkozik. (14.837/92. Ker. M. r.)

Agyaglopás erdőből. L. erdei lopásról.

Agynemű tisztasága szállodákban. L. szállodák és vendéglők közegészségügyi stb.

Ajándékot, jutalmat rendőrnek elfogadni tett szolgálatnak elismeréséül fegyelmi vizsgálat terhe alatt tilos. A felajánlott jutalommal utasítsa a rendőr az adakozni kívánót a főparancsnoksághoz. Csakis a főparancsnokság van jogosítva annak elbírálására, hogy a felajánlott ajándék vagy jutalom elfogadása a testület tekintélyével összeegyeztethető-e? Elfogadás esetén ő nyugtazza s ő adja ki a rendőrnek a jutalmat vagy ajándékot.

Ajánlott levelek portómentessége. L. portómentes stb.

Ajánlott, hivatalos levelek feladása. (108.341/98. B. M. r.) Csakis azon hivatalos levelek adandók ajánlva postára, melyek pótolhatatlan okiratokat tartalmaznak vagy a melyekben határidő kitűzéséről van szó. Határidős daraboknak pedig azok tekintendők, a melyek valamely törvényes rendelkezés alapján, vagy magánfel érdekéből, avagy egyéb fontos okból igényelnek föltétlenül meghatározott időre való elintézt.

Ajánlott levelek alakjában nem küldhetők értéket képviselő papírok a külügyminisztérium útján külföldi konzulátusok vagy követségekhez, hanem mint pénzküldemények. 82.738/1898. B. M. r.

Ajtatosságra szolgáló gyülekezeten az úgynevezett bucsú-cikkeknek, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. árusítása : egész vasárnapon szabad. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. k) pont.)

Ajtók. L. ablak, stb.

Ajtók betörését tűz-szinhelyén csakis a tűzoltó-parancsnok rendelheti el. (1881 : 193. kgy. szbr. 22. §.)

Ajtó közuti kocsin csak akkor tartható nyitva, ha az ellen egy utas sem tiltakozik. (1891 : 1103. kgy. szbr. 94. §.)

Ajulást szinlelő zsebtolvajok. L. zsebtolvajok stb.

Akadályok bejelentése közuti vasutaknál. L. balesetek, forgalmi akadályok stb.

Alaguton közlekedés a Duna jobb partján. (424/1892. kgy. sz. szbr.) 1. Gyalogosok a jobboldali járdát használják. 2. Megállás, csoportosulás tilos. 3. Málhát vivő gyalogosok kötelesek a gyalogútnak a kocsit felé eső szélét használni. 4. Zene, dobzó, éneklés tilos. 5. Kocsin a hajtás balra, előre hajtás jobbra. 6. A be-, ki- és áthajtás vigyázattal történjek. 7. A ki- és bejáratnál előre hajtani tilos. 8. Könnyű teher- és személyszállító kocsiknak meg van engedve a lassú ügetés. 9. Nem rugón nyugvó, valamint meg rakott kocsik csak lépésben haladhatnak. 10. Teherkocsik közt 6 méter távolság hagyandó. 11. Ostorral patogatni tilos. 12. Elakadás esetén sürgősen előfogatról kell a kocsinak gondoskodni. 13. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. (Itél a Rh.)

Alagút és Lánchíd közötti téren a kocsiközlekedés szabályozása. L. Lánchíd stb.

Alagútvámost a bérkocsit használónak a rendes vitel-díjon kívül külön meg kell fizetni. (1896 : 470. kgy. sz. szbr. 45. §. 18. pont.)

Alakíságok betartása kih. eljárásban. L. 6811. kih. 896. fk. rend. (Rédey I. 203.)

Alakosok, álarczosok kihágás esetén feltétlenül be-kisérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Alapokmány cselédkönyvhöz. I. cselédkönyv kiállítás. (Rédey gy. II. évf. 1897. 255. l.)

Alapszabályok megerősítése iránt, egylet alakulásnál, a kérvény az illetékes város polgármesteréhez vagy megyei alispán-hoz nyújtandó be. Mellékelni kell az illető miniszterhez címzett kérvényt, az alapszabályokat és pedig a belügyminiszterhez három, más miniszterhez négy példányban s azonkívül az egylet közgyűlési jegyzőkönyvének idevonatkozó kivonatát. A kérvényt az elnök, az alapszabályokat az elnök és jegyző, a kivonatot a jegyző írja alá. (1508/1875. és 388/1875. sz. B. M. r.)

Alapszabályok nélkül működő egyletekben pénzügy-tések megakadályozásáról és lefoglalásáról szóló rend. (82/1898. fk. eln. res. és 50. sz. res. 98. V. b. B. M.)

Alaptalan följelentésektől a rendőrnak óvakodni kell, mert eltekintve az őt ezért érhető fegyelmi büntetéstől, bűnvádi eljárás alá is jöhet.

Álarczos menet engedély nélkül tilos. L. nyilv. tánczvigalom.

Álarczzal halászat. L. halászat ellenőrzése.

Albérletbe kiadhatók a magánlakás egyes részei a bérbe-adó beleegyezése nélkül is, sőt az egész lakás is albérletbe adható halálozás vagy a fővárosból való elköltözés folytán.

Albérletek magánlakáson. L. Lakbérlet átruházása.

Albérletbe nem lehet kiadni, csakis a bérbeadó beleegyezésével, utczai és udvari boltokat, áruraktárakat, valamint egyéb ipari és kereskedelmi célokra szolgáló helyiségeket. Az engedély nélkül beköltözött albérelő köteles fölszólításra a helyiséget 3 nap alatt kiüríteni. (Lakbérleti szbr. 26. §.)

Albérli fölmondása. L. lakbérleti szbr.

Albérli halászati felelőssége. L. halászati kihágás miatt felelősség.

Albérli kéjné jogviszonya a főbérlihez. L. prostitúció ellenőrzése. (Rédey gyűjt. II. évf. 1897. 51. lap.)

Albérli rendőrök magánlakásán. (25/1897. Rfp. np.) Rendőrök, kik a testület jó hírnevét azáltal sértik, hogy magánlakásaikba albérletbe csavargókat, faczér cselédeket, rovtomultú egyéneket, kétéshírű rossz nőket, hordárokat stb. befogadnak, fegyelmi vétséget követnek el.

Aljszalma összehalmozása. L. takarmány és stb.

Alkatrészek ellopása a vízvezetéki csőhálózatból a rendőrök által megakadályozandó s az ily cselekményt czélzó gyanus műveletek különös éber figyelemmel kísérendők. (1895. évi jun. 30-iki Rfp. np.)

Alkotmány elleni izgatást követ el az, a ki a király személyének sérthetetlenségét, a trónöröklés törvényes rendjét, az alkotmányos államformát, vagy a törvény kötelező erejét megtámadja ; úgyszintén az is, a ki az alkotmány egyes intézményei, a monarchia másik államával fennálló kapcsolat, vagy a magyar államot képező országok között fennálló államközösség ellen, vagy a királynak, az országgyűlésnek, az országgyűlési bizottságoknak, vagy a közös ügyek tárgyalására hivatott bizottságnak törvényes joga ellen lázít. (Btv. 173. §.)

Alkotmány megváltoztatása. L. felségsértés. (Btv. 127. §.)

Alkudozása a bérkocsisnak kihágás. L. bérkocsis fuvardíj túlkövetelése.

Alkuszok vásárcsarnokban nem működhetnek. (1896 : 1585. kgy. sz. szbr. 56. §. — Rédey II. 166.)

Alkules-készítés. L. kulcskészítés.

Alomfejtés üzletszerű üzése a kbt. 79. §-ába ütközik. Itél a j.b.

Alházalók székely iparczikkal. L. engedély nélküli házalás.

Allam biztonságát illető titkos irat közlése. L. hűtlenség. (Btv. 146. §.)

Allamellenes tankönyvek és tanszerek használata a kbtv. 38. §-ába ütközik. Illetékes a j.b.

Allami adóba lefoglalt ingóságoknál rendőri karhatalom. L. Rendőri karhatalom állami, stb.

Allami altisztek, stb. vagy azok özvegyei és árvái ellátási és neveltetési igényjogosultságának megállapítása czéljából benyújtott kérvények felszerelésre utasítás. (1893 : 71.660. Pü. M. r. — R. T. 1893. 2421. lap.) L. Allamtisztviselők.

Allami alkalmazottaknak kik tekintendők ? L. ital-mérési engedélyt kik nem nyerhetnek ?

Allami egyedárú czikkal házalás. L. Tiltott házalás.

Allami rendőrség alatt a rendészeti teendők ellátására és végrehajtására hivatott azon rendőri testületet értjük, melynek

tagjai az állam közegei. Budapesten az 1881 : XXI. tcz. állította föl az állami rendőrséget, melynek feladatát jog és hatáskörét ugyan-ezen törvény szabályozza.

Állami egyedárusági tárgyat áruló üzletek vasárnapi munkaszünete. L. dohánytőzsdék.

Állomáshelyek öntözendők mindazon napokon, midőn eső s hó nem esik s a levegő nem oly hideg, hogy a víz megfagy-hasson. (1886 : 594. kgy. szbr. 19. §.) A társaskocsi tulajdonosai a mulasztás s az állomáshely tisztátalanságaért egyetemlegesen felelősek. Szintugy a bérkocsi-állomásokon.

Állami hidakon vámmentesek : 1. Közúti vaspálya-társaság. (122400/890. Pü. M. r.) 2. Pénzügyőrség (egyenruhában). (47.835/1867. Pü. M. r.) 3. A rendőrség egyenruhában, vagy polgári ruhában igazolvánnyal. Kocsin sem fizet, ha az illető saját kocsiján megy. 4. A postai járatok. (47.835/1867. Pü. M. r.) 5. Katonaság. (47.835/1867. Pü. M. r.) 6. Köztisztviselők fogyasztási-szövetkezete. (59.099/1900. Pü. M. r.) 7. Társask. r.-t. (100.393/901. Pü. M. r.) 8. Fővárosi szemétfuvarozó és két ellenőrző kocsija. (24.464/902. Pü. M. r.) 9. Katonai vezetékllovak a csapat kísértében, még ha a lovagló legénység nincs is egyenruhában. Különben ha nem a csapattal vitetnek s 3 alóli számban vezettetnek át, igazolvány előmutatása mellett minden harmadik lóra kell egy szelvényt váltani. (4084/1879. Pü. M. r.) 10. Katonai cselédek, ha igazolványt mutatnak föl. (U. a. r.) 11. Katonai előfogatok, fuvaros és vonó-állat, ha ezen minőségük hadbíróságilag igazoltatik. 12. Katonatisztek kocsijai üresen, vagy valamely családtaggal, ha a kocsi az igazolványi könyvecskéből egy szelvényt ad ki. 13. Katonai családok és málhák utazásnál, ha kilétük hadbiztosság által van igazolva. 14. Börtönőrök, ha egyenruhában vannak s igazolványt mutatnak föl. (51.180/1875. Pü. M. r.) 15. Rabszállító kocsi mindég. (41.423/1876. Pü. M. r.) 16. Tolonczkocsi, főkapitánysági igazolvánnyal. (306/877. M. F.) 17. Fővárosi tűzoltók mindig. Más tűzoltók csak csapatosan, vagy tűzvésznél egyenkint. (9057/1870. Pü. M. r.) 18. Honvédmenházi rokkantak. (61.981/1880. Pü. M. r.) 19. Mentők kocsijai. (996/1887. híd. sz.) 20. Erzsébet szanatorium betegszállító kocsijai. (1490/1901. híd. sz.) Mindezek a vámmentességért évi átalányt fizetnek.

Állami hidakon teherkocsin csak két egyén kelhet át díjmentesen. (Állami hídfelügy. hird. 1871 nov. 3-áról.)

Állami italmérési jövedék. (1888 : XXXV. tczikkhez 33.450/1889. Ker. M. U.) L. italmérési stb.

Állami szappanfőzőre vonatkozó intézkedések Kőbányán. Állategészségügyi rendtartás a kőbányai sertés-piaczon. (26.700/93. Fm. M. r. — L. 1893. évi R. T. 783. l.)

Állami tisztviselők stb. napdíjainak és utiköltségeinek megállapítása. (1896 : 1767. Bm. r. — Rédey IV. évf. 87. l.)

Állampolgárság elvesztésének megakadályozása végetti a hosszabb ideig külföldön tartózkodó jelentse be illetékességi

helyének alispánjánál (polgármesterénél), hogy magyar honosságát megtartani kívánja s 10 éven belül újítsa meg útlevelét vagy a külföldi tartózkodási helyén levő osztrák-magyar konzultól kérjen tartózkodási jegyet, vagy a konzuli község anyakönyvébe írassa be magát. E nélkül 10 évi távollét után elvesz a magyar honosság. (1879: L. tcz. 31. §.)

Állampolgárságból elbocsájtás iránti kérvényét a folyamodó lakhelyének alispánjához vagy polgármesteréhez adja be, csatolván hozzá azokat a bizonyítványokat, a melyekből kitűnik, hogy önálló rendelkezési képességgel bír (apja, gyámja beleegyezése), adóval hátralékban nincs s bűnvizsgálat vagy ítélet alatt nem áll. (1879: L. tcz. 24., 27. §§.)

Állampolgárság megszerzése végett a folyamodó lakhelyének alispánja (polgármestere) hivatalába adja be kérvényét, csatolván ahoz azokat a bizonyítványokat, melyekből kitűnik, hogy önálló rendelkezési képességgel bír, honosításába törvényes képviselője (apja, gyámja) beleegyezik, valamely község kötelekébe föl van véve, vagy legalább kijátásha helyezetteti fölvétele. 5 év óta Magyarországon lakik, adózó, kifogástalan magaviseletű s magát és családját eltartani képes. (1879: L. tcz. 8., 9. §§.)

Állampolgárságba visszahonosítási kérvény annak a városnak polgármesteréhez, vagy községben alispánjához adandó be, a hová az illető magát fölvetetni akarja. (1879: L. tcz. 43. §.)

Államrendőrség alatt értjük a magasabb politikai rendőrséget, mely az államot, mint ilyet fenyegető veszedelmek megelőzésére és elhárítására van hivatva. Az egész országra kiterjeszkedőleg a Belügyminiszterium gyakorolja az államrendészetet.

Államtáviratok földadása. (5284/fk. eln. 1901. sz. körirat.) A borítékba zárt hivatalos táviratok kézbesítési könyvvvel vagy ívvel továbbítandók a következő czimzéssel: «A tekintetes központi posta- és távirdahivatal táviratföldadási osztályának», azonkívül a boríték felső részére színes írónnal (lehetőleg vörös írónnal) ráírandó: állami távirato.

Államtisztviselők, altisztek és szolgák özvegyei nyugdíj vagy végkielégítés és temetkezési járulék iránti kérvényüket annak a hivatalnak vezetőjéhez adják be, a hol a férjük szolgált s kérvényükhöz csatolják férjük keresztlevelet, szolgálati okmányát vagy fizetési ívét, halotti anyakönyvi kivonatát, az árvák keresztlevelet, a házassági anyakönyvi kivonatot, a férj haláláig való együttéléseiről szóló lelkeszi vagy helyhatósági bizonyítványt, erkölcsös életökről lelkeszi bizonyítványt. (71.660/1893. Pü. M. r.)

Államvasuton gyorsárú szállitmányok vasárnap. L. gyorsárúszállítás.

Államvasutakon kedvezményes utazás. L. vasúti kedvezm. utazás. L. utazási stb. L. rendőri arczképes stb.

Államvasutak s vasárnapi munkaszünet. (5721/fk. kih. 1902. 22.436/VIII. 1902. Keresk. M. r.) Sör, élő baromfi, rom-

lékony természetű élelmi szerek, melyeknek fuvarozása, elszállítás céljából teherárúként való föladása, valamint a teherárúként érkező ily czikkekből álló küldemények kiadása és az állomásról való elfuvarozása, továbbá gyorsárúk, melyeknek fuvarozása, fölvétele és kiszolgáltatása általában, az 1901. évi szept. hó 25-én 63.617. sz. a. kibocsátott rendelet értelmében vasárnapokon és Szent István király napján déli 12 óráig végezhető, oly helységekben, melyeknek állomásain az említett árúkat szállító vonatok déli 12 óra után közlekednek, a vonatközlekedés idejéhez képest munkaszüneti napokon déli 12 órán túl is fuvarozhatók, vasúti szállításra fölvehetők és kiszolgáltathatók.

Államvasuton szomszédos forgalomban rendőrök nem utazhatnak fél jeggyel. (64.697/c—V. Máv. ig.)

Állandó előlegek a rendőrségi hivatalok részére. 127.645/V. b) számú B. M. r. megengedte, hogy a kisebb hivatali szükségletek fedezésére a rendőrségi fogház és tolonczügyosztály, továbbá a rendőrségi őrszemélyzetének főparancsnoksága részére egyenkint 600 korona, a VI., VII. és VIII. kerületi kapitányságok részére egyenkint 400 korona, a többi kerületi kapitányságok részére egyenkint 300 korona, a rendőrségi gondnoki hivatal céljaira pedig 200 korona állandó előleget elszámolás kötelezettségének terhe alatt utalványozhasson a főkapitány. Ezen előlegeknek célja, csekélyebb szükségletek gyors kielégítése, másfelől pedig az, hogy a hivatalos ügyekben igénybe vett bérkocsikért járó viteldíjak, továbbá a bűnjelek vagy a talált tárgyak beszállításából fölmerült díjak az igényjogosult kocsisok- és hordárok-nak, még ugyanazon napon kifizethessenek. Az állandó előlegből beszerzett két koronaértéken alóli tárgyak leltározása a szolgálati utasítás 98. §-a szerint eszközözlendő, tehát nem azonnal foganatosítandó. (Rédey gyűjt. 1901. évf. 16. l.)

Állandó kerületi kapitányi helyettesek. a) Szervezési rendelet 13.965/fk. I. 97. (L. Rédey gyűjt. II. évf. 5. l.) E szerint a VI., VII. és VIII. kerületi kapitányságokhoz a kerület vezetője mellé egy kihágási bíráskodási joggal állandóan fölruházott, kapitányi rangban levő helyettes osztatott be. b) Az állandó ker. kapitányi helyettesek jog- és hatásköre. A (13.965/fk. I. sz. r.) szerint a következő: 1. A ker. kapitányságok hatáskörébe utalt kihágások fölötti bíráskodás joga és pedig nemcsak a ker. kapitányság vezetőjének távollétében, hanem állandóan és mindazon kihágási ügyekben gyakorolja, melyeket a ker. kapitányság vezetője részére ily célból kijelölt. 2. Az áll. helyettes a ker. kapitányság vezetőjének szolgálati és fegyelmi tekintetben alá van rendelve a a részére átutalt kihágási ügyek független elbírálásán kívül a ker. kapitányság vezetőjét megillető jogoknak részesévé nem válik és rendelkezési joggal a neki beosztott kihágási ügyeket kivéve, csak a ker. kapitány szabályszerű helyettesítése alkal-mával bír.

Állandó magánfuvarra megrendelt bérkocsik.

(54184. sz. fk. I. 96. r. — L. Rédey I. évf. 158. l.) Azon bérkocsis, ki magánfuvar állandó teljesítésére 30 napi időtartamra megrendeltetett, ezen megrendelést a főkapitányi hivatal közigazgatási osztályánál szóbelileg bejelenteni tartozik, hol is részére az engedély rövid úton oly kikötéssel adatik meg, hogy ezen idő alatt kocsijával, ha csak valamely okból a felfogadás időközben meg nem szűnik, az állomás helyére kiállani nem szabad. A mennyiben az illető bérkocsi, mint magánfuvar 30 napnál tovább terjedő időtartamra vétetnék igénybe, ez esetben a 30 nap leteltével az engedély meghosszabbítása újra kérelmezendő.

Állandó színházvizsgáló-bizottmány. L. színházvizsgáló stb.

Álláseltagadás. L. néveltagadás.

Állatok ápolóinak fertőtlenítését rendeli el az állatok fertőző betegsége esetén a 40.000/88. Földm. M. r. A fertőtlenítés következőleg történjek: Az ápolónak melegben kell megfürödni. Fehér ruháját lugban ki kell főzni, egyéb ruháját pedig chlorral kifűtőlni, 24 óráig szellőztetni. A csizmákat szappannal való lemosás után előbb sublimátoldattal be kell festeni, azután zsírral bekenni. Az ólak fertőtlenítéséről az állatorvos tartozik gondoskodni.

Állatok betegségének bejelentése. (1888: VII. tcz. 23. §.) A kit az állat gondozása illet (gazda, pásztor, gyepmester, mécsáros, vágási biztos), köteles bármily állat benső megbetegedését az előjárásnak azonnal bejelenteni. A tulajdonost a hivatalos vizsgálat költségei nem terhelik.

Állatbetegségek gyógyítása: a) uj, még nem engedélyezett gyógyszerrel vagy gyógymóddal, b) szakzerű képesítés nélküli egyén által kihágást képez. (52.884/96. Földm. M. r. Bünt. 200 kor. terj. pb.) Itél Budapesten az előjáróság.

Állatok bonczolása. L. eleven állatok bonczolása.

Állati dögök elűzése. (Kih. btv. 124. §.) L. Elhullott állatok.

Állategészségügyi kihágások. Az 1888. évi VII. tcz. 152—154. §-ába ütköznek. Illetékes a kh. Budapesten a ker. előjáróság.

Állategészségügyi rend Kőbányán. (Földmívelésü. M. 26.700/1893. sz. r.) L. kőbányai sertéspiacz állategészségügyi rendtartása.

Állategészségügy tárgyában kiadott 40.000/883. sz. Földm. M. r. módosítása. (29.475/93. Földm. M. r.) Ha valamely állatszállítmány több marhalevéllel van ellátva, a marhalevelek összefüzendők s a zsinór vége lepecsételendő.

Állatok elpusztítása, rongálása. A btvk. (1878: V. tcz.) 418. §-ába ütközik. L. Ingó vagyonrongálás.

Állatok felügyelet nélkül hagyására vonatkozik a mezőrendőrségi törv. (1894: XII. tcz. 95. §-a), valamint a kihágási btv. 111. §-a, mely szerint egy hónapig terjedhető elzárással büntethető, a ki a gőzmozdonyok, vagy más gépekre s vas-

pályákra vonatkozó, az élethiზtonság oltalma végett kiadott rendelkezeteket megszegi. Ez különösen a vaspályák melletti felügyelet nélkül való legeltetésre vonatkozik. (Járásbíróság.)

Állatok hatósági kiírtása esetén kártalanítás kérhető a közigazgatási hatóság útján 13 nap alatt. (1888: VII. tcz. 109. §. és Földm. M. 40.000/1888. sz. r. 294. §.)

Állatokat halkiméleti téren vízre bocsátani tilos. L. halászati kiméleti tér.

Állatok gondatlanságból beeresztése más földjére kihágást képez. (1894: XII. tcz. 95. §.) Károsult fél indítványára büntetendő. Illetékes Budapesten az előjáróság, 100 koronáig.

Állati hulla elszállítására a rendőr a gyepmestert telefonon hívja föl, kinek kötelessége az elszállítást azonnal fogadtatósítani. A rendőr-pénztárt az elszállítás költségei nem terhelik.

Állatjlesztő tárgyak stb. kiasztása az út mellett tilos. (1890: I. tcz. 122. §. — Budapesten kívül érv.)

Állatok járműbe fogása. Az 578/93. kgy. sz. szbr. 6. §. szerint: Elcsigázott, testi hiba által járásában akadályozott, undort és szánalmat gerjesztő vagy ragályos betegségben szenvedő állatot befogni, lovagolni tilos. Télen, sikos időben minden ló éles patkóval látandó el. A számszámnak szilárdnak kell lenni. A 7. §. szerint: pedig: Terhet csak annyit lehet fölrakni, hogy a rakomány a jármű súlyával, az út minőségével s a befogott állat erejével arányban legyen. Jel. a ker. kapitánysághoz.

Állatok jogtalan használása. A kihág. btvk. 127. §. szerint 8 napig terjedhető elzárással büntethető, a ki idegen ingó dolgot tudva jogtalanul használ, azt megrongálja vagy értékében bármiként csökkenti (pl. lovat lovagolja, befogja stb.) A károsultnak joga van 3 hónap elmulta előtt az illető járásbíróságnál panaszt tenni. Szóbeli panasz a rendőrségnél is megtehető, mely az esetről fölvevett jegyzőkönyvet a járásbírósághoz átteszi.

Állatok kényszerszurása vasárnap. Állatoknak kényszerszurás céljából munkaszüneti napon a vágóhidra hajtása az 1891: XIII. t.-czikkbe ütköző cselekményt nem képez. (385/91. kih. büm. sz.)

Állatkiállítás, állatvásárt marhavézes területen rendezni tiltatik. (1888: VII. tcz. 56. §.)

Állatkinzás. A ki nyilvánosan botrányt okozó módon állatot kínoz, vagy durván bántalmaz, úgyszintén, a ki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolcz napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 86. §. Itel a Rh.)

Állatkinzó cseléd elbocsájtása. Ha a cseléd az állat enni-valóját allopja, az 1878: V. tcz. 336. §-a 7. pontja alapján 5 évig terjedhető börtönnel büntethető. (Járásbíróság.) Ha a cseléd nyilvánosan kínozza az állatot, kihágást követ el a nyolcz napig terjedhető elzárással büntethető. (1879: XI. tcz. 86. §.) A cseléd azonnal elbocsátható az 1876. évi XIII. tcz. 52. §-a alapján, ha a

gondozására bizott lábasjóságot figyelmeztetés daczára rosszul ápolja, vagy épen kínozza. (Itél a Rh.)

Állatkinzás építkezésnél. (37.449/ik. I. 98. sz. r.) Építkezésnél, csatornakészítésnél, homok-, kavics-bányákban, s egyáltalán ott, hol építési anyag az építési gödörből vagy más mélyen fekvő helyből lovak által vont járművekkel kifuvaroztatik, a vállalat vezetője köteles arról gondoskodni, hogy a gödörből az utca szinig deszkákból vagy egyéb szilárd anyagból elegendő széles palló (dobogó) készíttessék, hogy a kerék a talajba ne süppedhessen. Az építőmester, építésvezető, vállalkozó vagy fuvaros, ki a rendelet ellen vét, az 1879: XL. tcz. 86. §-a értelmében büntetendő.

Állatkinzásban hozott ítéletek. (128/fk. elm. 1901. sz. r.—L. R. gy. 1901. 114. l.) Minden egyes esetben, midőn állatkinzási ügyekben az állatorvos tényleg igénybe vétetik és marasztaló ítélet hozatik, az elmarasztalt fél 3 K, azaz három korona eljárási költség megtérítésére is köteleztessék és hogy az ennek alapján befolyt összegek havonta a rendőrségi pénztárba szállítandók, a hol azok egyelőre »Bérmocsiköltség-térítmény» czimén bevételezendők.

Állatkinzás jégvágóhelyeken. Jégvágatási helyeken a kocsikat túlterhelik és előfogat nélkül vontatják, s a túlterhelt kocsit a lovak a süppedékes helyen nem bírván, a kocsisok a lovakat kínozzák. A jégdarabok lehullanak a járdára, sőt a járókelőkre is, s életveszélyes sérüléseket okoznak. Különösen a VI. és újpesti felügyelőségek hivatnak föl e viasszásságok ellenőrzésére. Előfogatok alkalmaztatása által szüntessék be az állatkinzást, ne engedjék a túlterhelést, s az indítási helyeket pedig tisztán tartassák, s a kihágásokat jelentsék föl a kerületi kapitánysághoz.

Állatkinzáslakbérnegyedkor. 1896. évi okt. 30-iki Rfp. np. utasítja a rendőr-őrszemeket, őrzáratokat s ellenőröket, hogy a lakbér-negyedkor a kocsik túlterhelése következtében gyakorta előforduló állatkinzásokat akadályozzák meg. Szorítsák a túlterhelt, s nehezen előrehaladó kocsik vezetőit előfogat szerzésére, s jelentsék föl őket állatkinzás, s kocsi túlterhelése miatt egyaránt.

Állatok kiirtása. L. kártékony állat kiirtása.

Állatkert látogatása. (4564/fk. elm. 96. sz. r.) Az államrendőrség közegei szolgálathán s egyenruhában bármikor bemehetnek az állatkertbe. A rendőrség családjainak tagjai részére 8 darab két személyre szóló állatkerti allandó belépti jegy van a főkapitányi helyettesnél, hol azok a jelentkezés sorrendjében átvehetők.

Állatok legeltetése. L. legeltetés.

Állatok levágásánál az állatot kínozni tilos. A 37.485/890. sz. földm. min. r. szerint a vágás gyorsan s akként történjék, hogy az állat legkevesébbé kínoztassék, mire a vágatási biztosok kötelesek felügyelni. A beteg állati szerveket kutyaéknak adni tilos.

Állatok mérgezése. L. mérgezése stb.

Állatorvos fuvarátalánya. A 123.938/V. sz. belügym. rend. a rendőrségi állatorvos részére évi 2400 K. fuvarátalányt állapított meg. Az elkövetett állatkinzások kihágási tárgyalása alkalmából szükséges kiküldetéseiből kifolyólag fölmerült költségek fölszámítására 1901. évi január hó 1-től többé igényt nem tarthat.

Állatorvosi segély megtagadása. Kbt. 97. §. Azon állatorvos, a ki sürgős esetekben a hivatásával járó szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 100 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha pedig állami, törvényhatósági vagy községi hivatalos alkalmazásban levő állatorvos ezen hivatalos alkalmazásával egybekötött állatorvosi szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 400 kor.-áig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. Kbt. 98. §. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon állami, törvényhatósági vagy községi hivatalos alkalmazásban levő állatorvos: a ki marhavész idején, habár lemondás folytán, de ennek szabályos elfogadása előtt, hivatalos állását elhagyja, vagy az ezzel egybekötött szolgálat teljesítését, alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. Följelenendő. Illetékes a Jb.

Állatorvosi műtétek gyanus beteg állatokon. Lásd veszett állatok.

Állatorvosi teendőket végezni tilos másnak, mint a ki arra képesítve, illetve jogosítva van. A ki e tilalom ellenére pénzért vagy jutalomért gyógyít, az 1888: VII. tcz. 153. §-ába ütköző kihágást követ el. Följelenendő. Illetékes a Kh. Budapesten a ker. előjáróság.

Állatorvos vásáron. Állategészségügyi tv. (1888: XII. tcz.) szerint: A vásártartásra jogosultak (község, stb.) kötelesek arról gondoskodni, hogy a vásárokon állatorvos legyen jelen. Ez iránti kihágások elbírálása a közigazgatási hatóságok körébe tartozik. Budapesten az előjáróság.

Állatölés utczán. L. köztisztasági szabályzat.

Állatok őrzői, pásztorai. (1883: XX. tcz.) «Pásztoroknak a község által számbavett és nekik átadott állatok közé más állatok csak a község engedélyével szabad befogadni.» A földm. min. 29.900/95. sz. rend. szerint: «Pásztorok csakis értelmes, megbízható, 18 évet betöltött egyének lehetnek. A pásztorok állatorvos által kitanítandók. A pásztor köteles a beteg állatot azonnal elkülöníteni s a megbetegedést az előjáróságnak bejelenteni.»

Állatok ragadós betegsége. (1888: VII. tcz.) Ragadós betegség gyanuja alatt álló állatot az országba behozni tilos. Behozatal vagy kivitel csak marhalevéllal engedtetik meg. A marhalevéiben igazolva kell lenni annak, hogy nem marhavészes vidéken hajtatott át, továbbá, hogy oly helyről hajtatott, melynek 30 km. körletében nem fordult elő ragályos állati betegség. A marhalevélnak az egészségi bizonylatra vonatkozó része csak 10 napig érvényes. Járványlepte udvarokon az állatok gondoza-

sával megbízott egyéneknek kívül más meg nem fordulhat. A vészkerülethez tartozó községekben szarvasmarhakkal vont szekerekkel közlekedni nem szabad. Marhalevél belföldi forgalomban is kötelező lóra, marhára, juhra, kecskére, sertésre. Az is kihágást követ el, ki állatot marhalevél nélkül vesz. Marhavész-zárlat ellen elkövetett cselekményekben a járásbíróság, egyéb esetekben a közigazgatási hatóság ítélkezik.

Állatsereglet mutogatása engedélyhez kötött. L. nyilvános tánczvigalom, stb.

Állatszállítmányban elhullásnál követendő eljárás. (60.747/93. Földmiv. rend. — L. 1893. R. T. 2457. l.) «Az állomás a hullát a szállítmányból kivesszi, a marhalevelen a kivétel igazolja s a rendeltetési hely állomását táviratilag értesíti.» Az állomás a hullát átadja az előjáróságnak, ez a hullát megvizsgálhatja, ha az állat nem volt járványos beteg, értékesített, különben pedig értesíti táviratilag a rendeltetési hely előjáróságát. Ha sertészállítmányban fordul elő az elhullás, a dög ki nem veendő, hanem a rendeltetési állomáson az egész szállítmány az előjáróságnak adandó át. Egyéb állatszállítmányban, ha az külföldre szól, a szállítmány csak akkor továbbítható, ha megállapítottatott, hogy az állat nem ragályban hullott el. Ausztria külföldnek tekintendő.

Állatoknak (kisebbeknek) szállítása, hordása. Élelmezésre szolgáló kisebb állatokkal való bánásmód. (826/85. kgy. szbr.) 1. §. Összekötött lábakkal tilos szállítani: Egy párnál több borjut, juhot, bárányt, vagy kecskét; négy párnál több apró szárnyas állatot. Vásárra vitt bornyuk és bárányok lábai a vásár és mérlegelés tartama alatt 5 cm. széles hevederrel összekötöhetők, de az állatok alá szalma helyezendő. Lábak, pulykák, s nagyobb szárnyasok lábai meg nem köthetők, s hordásuk csak hónalj alatt van megengedve. Halat felfűzve vinni s tartani tilos. 2. §. Sertést s egyéb állatot szállító kocsinak szilárd fenékkal kell bírni s oldalainak alsó részén s a fenéken nyilasnak lenni nem szabad. Az oldalak résekkel látandók el. 3. §. Szárnyasok csak oly ketreczben szállíthatók, melyekben kívülről láthatók. 4. §. Az etetés és itatásról az eladó, szállító és tulajdonos gondoskodni tartoznak. (Bünt. kbt. 86. §. Itél a Rh. — Bővebben l. 31.060/92. Fm. M. rend.) Jel. a ker. kapitánysághoz teendő.

Állatok szállítása vasuton és hajón. Az 1888: VII. tcz. 20. §-a szerint az állat csak szabályszerű marhalevéllel vehető fel, a szarvasmarhák mindenkor állategészségügyi tekintetben megvizsgálandók. Vasuti kocsik, rakodó hidak minden használat után fertőtlenítenedők. Az 1888. évi 40.000 sz. földm. min. rend. 85. és 86. §§-ai szerint: 24 óránál tovább tartó szállításnál vasuton oly kocsik használandók, melyekben az etetés, itatás eszközölhető. Uly kocsik hiányában etető állomások rendezendők be a vasutak által, hol azonban az etető hely az országút vagy helységbe vezető út mellett nem lehet. Takarmányról az etető vagy átrakodó állo-

máson a tulajdonos tartozik előre gondoskodni. Vályukat az állomások adnak. Tilos azonban a marha hajtóinak házról-házra takarmányért jární vagy a marhákat a közeli patakok, folyók, vagy közvályukból itatni. A vasuti üzletszab. (83.289/92. keresk. min. rend.) szerint kutyákat és más állatokat személykocsikban vinni tilos. Ölebek bevihetők oda, hol a többi utas azt nem kifogásolja. Nagyobb s különösen vadászkutyák bevihetők a III. osztályu személykocsikba, ha kísérőikkel külön szakaszba szállanak, azonban a megállapított díjat fizetni kell értök. A vasuti üzletszab. 30. §. 3. pontja szerint: kalitban, ládában, zsákban apróbb állatok személypodgyásként föladhatók. A vasuti üzletszab. 44. §-a szerint: vadállatok csak külön megállapított biztonsági föltételek mellett szállíthatók. Élőállatok szállításához — apró marhát kivéve, ha azok jól zárt ketreczben vannak — joga van a vasútnak külön kísérőt követelni, kinek kötelessége az állattal egy kocsiban utazni. A vasuti üzletszab. 46. §-a: a vasút vasárnap — kutya kivételével — megtagadhatja az állatok szállítását. Szarvasmarháknak vasuton szállítására vonatkozó egyéb rendeleteket lásd: vasuton szarvasmarhák szállítása.

Állatvásárok rendtartása. A földm. min. 40.000/1888. sz. rendelete az 1888: VII. tcz. végrehajtása tárgyában: 32. §. Törvényhatósági joggal fölruházott városokban a rendörkapitány vagy helyettese köteles az állatvásáron jelen lenni, s a rendtartás foganatosításáról gondoskodni. 33. §. Mészárosok-, marhakereskedők- és állandó üzlet-telepes marhahizlálók minden oly szarvasmarhát, melyet idegen helyről behoznak, a behozataltól számított 12 óra alatt a fővárosban a kerületi előljárónak bejelenteni s neki a marhalevelet átadni tartoznak. (Törvény 12. §-a.) 46. §. A ki marhát leölni akar, köteles azt a vágatási biztosnak bejelenteni, ki az előljáróságnak még a gyanujáról is a ragadós betegségnek azonnal jelentést tegyen. 54. §. Vendégfogadók, csárdák istálló s mindazon közhelyek, hol állatok tartózkodnak, etetés, itatás, pihenés céljából megállapodni szoktak, havonta legalább egyszer fertőtlenítendő, jászlak, itató-vályuk tisztántartandók, szemét, alom, trágya eltakarítandó. E teendők elmulasztásáért a csárda vagy vendéglős e rendelet alapján az 1888: VII. tcz. 156. §-ában megjelölt célra fordítandó 100 frtig terjedhető pénz-bírsággal büntetendő az előljáróság által. 58. §. A lábbon hajtott vágó és kereskedelmi szarvasmarha ellenőrzése rendörök és pénzügyörök örjaraainak a kötelessége. (Törv. 18. §.). A marhalevelek elkérendők, megvizsgálandók, hogy az állatok azonosak-e a marhalevelekre jegyzettekkel, hogy az útírány betartatott-e, s hogy az állatok közt nincs-e beteg vagy gyanus darab? Ha a körülmények valamelyike fönt áll, kötelesek az állatokat föltartóztatni, elkülönített helyre terelni, s gyorsan jelentést tenni az előljáróságnak. 59. §. Lábbon hajtott marhát útközben legeltetni nem szabad, etetés és itatás a községen kívül csak az előljáróság által kijelölt helyen eszközölhető.

Állatvédő egyesület tagjait a rendőrség köteles az állatkínzások megakadályozásában támogatni. Az egyesület évente jutalmakat oszt ki az állatkínzók följelentésében kiválóan buzgó rendőrök közt. Irodája: VII. Nefelejts-utca 14. Hivatalos órák d. p. 4—6.

Állatok védelme legyek ellen. (Földm. min. 34.241/95. sz. rend.) Kolumbácsi legyek csipései ellen legjobban meglehet az állatokat az által védeni, ha azon részek, melyek leginkább kívannak téve a csipésnek, 30/0-os jodoformos disznózsírral bekenetnek. Azonban ügyelni kell, hogy az állatok ne nyalják egymást a bekenett részekben.

Állatok vesztsége s gyógyítása. L. veszett állatok.

Állatok zálogban. L. zálogban levő állatok.

Állításra (újoncz összeíráásra) kötelezett hadkötelesek az előző évi novemberben (mielőtt 20-ik évüket betöltenék) jelentkezzenek illetőségi vagy tartózkodási helyük előljáráóságánál szóval vagy írásban. (Az 1890: XXI. tcz.-hez kiadott honv. min. rend. 23. §-a.)

Állomáson bérkocsis fuvart meg nem tagadhat. Bérkocsis szabr. 14. §.

Állomásfőnök, állomási óra. L. közuti vasp. vonatk. szab. rend.

Állomáshelyek és bérkocsitulajdonosok. L. bérkocsis szabr. V. fejezet.

Állomáshelyen hordárok, bérszolgák kötelesek tisztán, rendesen öltözködve megjelenni s az állomáshelyet tisztán tartani. (Hordár, stb. szabr. 14. §.)

Alomgyűjtési tilalom erdőkben. L. erdőben tuskó, stb.

Alomszalmaért katonai átvonulásnál fölmerült költségek megtérítése iránt a községi előljáráséghez kell fordulni, valamint akkor is, ha a katona egy ló után egy napra egy és hét-tized kilogramm szalmánál nagyobb mennyiségű szalmát vagy erdei almon (falevél) kívül másféle almot követelne. (1879. évi XXXVI. tcz. 49., 54. §§. Katonai beszállásolási rend. Megjegyzés IV.)

Alomlopások megakadályozása. L. erdei alom, stb.

Állománynyilvántartás és kezelés a rendőr-osztályoknál. Gazdasági kezelési utasítás a főparancsnokság részére. (8—17. §§. Hivatalos kiadás. 1901.)

Alperes az, a kit valaki beperel bíróság előtt. Rendes perekben az alperes rendszerint nem védekezhetik, azért, midőn a kereset neki kézbesítettik, adja azt ügyvédne. Sommás perekben személyesen is védekezhetik az alperes, de pontosnak kell lenni a megjelenésben, mert elvesztheti a legigazságosabb ügyét is, ha nem védekezik; s a kitűzött időben hacsak egyetlen percet is késik, azt már úgy veszi a törvény, mintha ott sem lett volna. A neve kikiáltásánál azonnal jelentkezzék az alperes a tárgyaló bírónál. (1893: XVIII. tcz.)

Általános kongatást tűzveszély esetén a tanács bele-

egyeztetésével a tűzoltó főparancsnok rendelhet el, mikor is beáll minden férfi lakos segédkezési kötelezettsége. (Tűzrendészeti szbr. 29. §.)

Altatószerek alkalmazása, orvosi rendelet nélkül, kihágást képez. Bünt. 10—40 koronáig, esetleg 4 napig terjedhető elzárás. (1876 : XIV. tcz. 26. §. Illetékes a kh. Budapesten a ker. Elöljár.)

Altatószer gyermekeknek. L. dajkálásra adott stb.

Altisztek ellenőrzési kötelezettsége. L. őrszobák ellenőrzése stb.

Altiszt, mint helyettes osztályparancsnok. Ha valamely altiszt oszt. par. helyettesítésével bízatik meg, őt szabadságolási jog egyáltalán nem illeti, büntető joga pedig csakis a figyelmeztetés és megrovásig terjed, a mi az illető rendőr minőségnyei táblázatába, illetve büntetési jegyzőkönyvébe be nem vezetendő. (1894 I/8. Rfp. np.)

Altisztek öltözéke szolgálatban. (137/1897. Rfp. np.) Büntetés terhe alatt megtiltatik az altiszteknek, hogy szolgálatban az ellenőrzést más ruházatban eszközöljék, mint a milyen ruházatban az őrszemek állanak. Ellenőrzés közben a dohányzás tilos. Polgári ruhában ellenőrizni, s szolgálatot tenni csak akkor szabad, ha az osztályparancsnokság jól megindokolt írásbeli kérelmére ezt a főparancsnokság bizonyos időre megengedte.

Altiszt tanfolyamba jelentkezés. (Rfp. np. 98. II/14.) E tanfolyam hallgatóit az önként jelentkező rendőrök alkotják. Jelentkezhetik gyalog vagy lovasrendőr, legalább két évi szolgálat után. Buzgóság, szorgalom, képesség, jó magaviselet, írás, fogalmazásban kellő jártasság, s általános műveltség szükségeltetik a jelentkező részéről. Nem vehető föl, kinek az utolsó két év alatt fegyelmi-büntetése volt. Jelentkezni lehet írásbeli kérvény alakjában a Rfp.-nál.

Altisztí vizsga tárgyai: 1. az általános rendőri oktatás összes tárgyai, 2. a számtanból a négy alapművelet egész számokkal, közönséges és tizedes törtekkel, 3. az őrszobai iroda-vezetés.

Altiszt, rendőr és szolga családtagjai félárú menetjeggyel utazhatnak a máv. vonalain. (3745/Fk. eln. 1902. — 9209/Ker. Min. r. 1902.) Az ily félárú menetjeggyel egyszeri utazásra jogosító igazolványok kiállítása iránti kérvények az illető személyek hivatali felsőbbségük által igazolva s hivatali pecsétjének alkalmazása mellett pártolólág láttamozva a m. kir. államvasutak igazgatóságához vagy az államvasutak bármely üzletvezetőségéhez nyújtandók be.

Állványozás építkezésnél. L. építészügyi szbr. 78—86. §§ 82. §. Az utczai homlokzathoz jövő állvány céljaira szükséges szálfaakat rendszerint csak éjjel 11—4 óra közt szabad fölállítani, vagy eltávolítani. Ezen időre az utcza a szükséghez képest a mérnöki hivatal utasítása szerint elzárandó. Az állványok elkészít-

tése vagy szétszedése reggeli 1/25 órától esti 10 óráig esz-
közölhető.

Állványok föllállítása ünnepségeknél. L. ünnepségek
alkalmával stb.

Alvó kocsis följelentése. L. hajtási szabályok.

Alvás őrhelyen, fegyelmi vétség. L. fegyelmi szabályok.
(Rédéy gyűjt. 1897. II. évf. 90. l.)

Al-vízvezetéki szerelők. (49.409/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédéy
II. — 245. l.) Az utóbbi időben ismételten is megtörtént, hogy
az egyes házak vízvezetékét arra nem jogosult egyének vizsgálták
meg, az esetleges hiányok kijavítására is vállalkoztak és a kijavi-
tásért munkabért is fizettettek maguknak. A székesfővárosnál
alkalmazott vízvezetéki ellenőröknek a megvizsgálásra fölhatal-
mazott igazolványuk van, a kik azonban az esetleges hiányokat
rendbe hozni és azért munkabért követelni nincsenek följogosítva.
A magukat vízvezetéki ellenőröknek nevező, de erre vonatkozó iga-
zolvánnyal nem bíró egyének följelentendők, esetleg előállítandók.

Ambulanz-szobák uszodákban. L. Dunafürdők.

Amerikába kivándorlókkal szemben követendő eljárás.
(11.288/fk. I. 897. sz. r. — L. Rédéy II. 90. l.) Mindazon egyének
ellen, a kik saját személyükre kiállított külföldi útlevél nélkül,
vagy útlevéllel, melyre nézve aggály merült fel, hogy az illető
személyére nem vonatkozik s Amerikába való kivándorlás miatt
a székesfőváros területén rendőrhatalomilag föltartóztattnak és
előállíttatnak, az előírt hivatalos eljárást kizárólag a sz.-fővárosi
m. kir. államrendőrség fogház- és tolonczosztálya fogantatja.
Az esetben azonban, ha a föltartóztatott kivándorlókkal együtt a
kivándorlást hatósági engedély nélkül közvetítő egyén is letartóz-
tattnak vagy vádoltattnak, ez, a mennyiben ezen tette közben a
büntető törvény sulya alá eső más cselekményt nem követett el,
átadandó, illetőleg följelentendő az illetékes ker. kapitányságnak
mely azután az ilyen hatósági engedély nélkül kivándorlást köz-
vetítővel szemben az 1881: XXXVIII. tcz. rendelkezései értelmé-
ben fog eljárni.

**Amerikai párbaj a btv. 283. §-ába ütköző bűncselekményt
képez.**

Amerikai polgárokkal szemben követendő eljárás.
(L. Rédéy gy. 1900. 110 l.) Az 1898. évi 28.933. sz. B. M. r. 3. be-
kezdésben az Egyesült-Államokból útlevéllel vagy honlevéllel
érkező egyének részére biztosított védelem azokra is terjed, kik-
nek útlevele láttamozva vagy honlevele hitelesítve nincs.

Amerikába kivándorlóknak segédkező vasutasok.
(16.055/fk. I. 1892. sz. r.) Amerikába kivándorolni szándékozók a
fővárosi vasuti állomásokon, hogy az ellenőrzést, s az esetleges
visszatolonczolást elkerüljék, a vasuti kalauzokkal összebeszélve
az állomásokon a kocsikban maradnak, s a kalauzok által a sző-
kesben elősegíttetnek. Ha ily eset a rendőri közegek tudomására
jut, a kivándorlók, s a kalauzok egyaránt előállítandók.

Amputált testrészek eltakarítása. L. orvosok által amputált stb.

«A» napló a kihágási följelentésekről vezetendő s minden óról a következő hó 10-ig a II. fokú hatósághoz fölterjesztendő. (Kih. Elj. 9. §. A II. fokú hatóság átvizsgálja, esetleg észrevételeket tesz; (Kih. Elj. 10. §.), azután fölterjeszti a belügyminiszterhez. (Kih. Elj. 11. §.)

Anarchisták nyilvántartásáról (az 1898. évi ad 800 res. sz. B. M. és 1866/1898. fk. res. sz. rendeletek intézkednek.)

Andrássy-úton diszletszállítás. Az 1896. évben a 133/Rfp. napi parancsban kiadott értesítés szerint az Andrássy-út egész hosszában közlekedhetnek a M. kir. Ópera színházba diszleteket szállító kocsik.

Andrássy-uton fürdővíz-szállító és társaskocsik. (14.681/1894. fk. sz. r.) Az Andrássy-utat átmeneti teherkocsi-forgalomra fölhasználni tilos. Csakis azon terhes, kézi, vagy fürdővíz-szállító kocsik bocsáthatók be, melyek onnan vagy oda szállítanak. A Teréz-körút és Városliget közti részen, hol hármaskocsiút van, teher- és társaskocsik az útírányba eső baloldali kocsiutat kötelesek használni. Ha a jobboldali kocsiútnál van a megállás célja, az áthajtás csak a célhoz legközelebb eső utcakeresztezésnél szabad. Ez oldal-kocsiutakon a megállás a házak előtt csak közvetlen és szorosan a gyalogjárda mellett történhetik. E rendelet be nem tartása kihágást képez s följelentendő.

Andrássy-úton kerékpározás. L. A kerékpározási tilalom a Stefánia-úton.

Andricheni-házalók kedvezménye. L. házalók a törvény által stb.

Angyalcsinálók. L. dajkasággal foglalkozók vidéki stb.

Anonym-levelek írását úgy bajtársak mint felebbvalók vagy előljárók ellen, többször ismételt főparancsnoksági napi parancs megalázó, alattomos, gyáva s nem rendőrhöz illő cselekménynek minősíti. A titkos rágalom aljas, férfiatlan dolog. A rendőr előtt szabadon áll a szolgalmati út, melyen ha baját, sérelmét nyíltan, őszintén, férfiasan előadja, többet ér vele, mint névtelen levelek firkálásával.

Anyag-gyűjtőlap, anyaggyűjtés. L. Eszt. és tárgy nyilvántartás. (Réd. II. évf. 97. 21. l.)

Anyakönyvvezetés a főparancsnokságnál és osztályainál. (Gazdászati kezelési utasítás 9—17. §§. Hiv. kiadás 1901.)

Anyakönyvi kivonatért, ha az 1895 október első napja előtti időre vonatkozik: az illetékes lelkészhez, ha későbbi időre: az állami anyakönyvvezetőhöz kell fordulni. (Ide tartozik a kereszteleési, házassági, halotti anyakönyvi kivonat.) Az anyakönyvvezető a kivonatért 1 korona díjat számíthat, de ha több évi anyakönyv átvizsgálása szükséges, minden év után külön illeti őt egy fél korona. Anyakönyvi kivonatra ivenként egy korona bélyeg ragasztandó. Hadmentességi ügyben a kivonat bélyegmentes.

Szegénységi bizonyítvány alapján is kapható bélyegmentes kivonat. Anyakönyvvezető ellen panasszal a közigazgatási hatósághoz kell fordulni. (1894: XXXI., XXXIII. tcz. — B. Min. 60.000/1895. sz. r. 44., 45. §§. — Közokt. Min. 30.625/1879. sz. és 14.403/1881. sz. rendeletei. 1894: XXXIII. tcz. 14., 81. §§.)

Anyakönyvvezetelen név használata. Senki sem viselhet más családi, s utónevet, mint a melyek születési anyakönyvébe vannak jegyezve. A ki ez ellen vét, kihágást követ el s 400 K. terj. pénzbírs. büntetendő. (1894: XXXIII. tcz. 83. §. Itél a Jb.)

Anyakönyvvezetőnek halálozásnál bejelentendő adatok. (16.017/fk. eln. sz. kr. — 111.059/IV. c. B. M. r. — L. Rédey II. 246.) A rendőrség fogházban, kórházban történt halálesetek bejelentésénél: 1. Az elhunyt családi állapota (nőtlen vagy hajadon, házas, özvegy, törvényesen elvált). 2. Az elhunyt neve (fia vagy leány, illetőleg férfi vagy nő). 3. Az elhunyt anyanyelve. 4. Ha az elhunyt keresettel nem bírt vagy csupán házi teendőkkal foglalkozó nő volt: eltartójának minősége (atyja, férje, nagybátyja, fia stb.) és annak foglalkozása. 5. Az elhunyt orvosi kezelésben részesült-e? 6. A halál okát orvos állapította-e meg? 7. Észrevétel azon esetben, ha az elhunyt haldokolva hozatott be az intézetbe. 8. Hét évnél fiatalabb korban elhunyt gyermekek elhalálozásának bejelentésénél a fenti kérdéseken kívül még: a) az elhalt gyermek egyes, iker, hármas, négyes vagy ötös szülésből származott-e? b) az elhalt gyermek törvényes házasságból vagy házasságon kívül született-e? Utóbbi esetben utóházasság útján nem törvényesített-e? c) a házasság, melyből a gyermek származott (mely által törvényesített, mely évben kötött? d) ha az elhunyt gyermek törvényes származású volt vagy törvényesített, mindkét szülőjének, ellenkező esetben csupán anyjának: vallása, életkora (betöltött életek a gyermek elhalálozásának időpontjában) és anyanyelve bejelentendők.

Anyakönyvvezetése ismeretlen hulláknak. L. ismeretlen stb.

Anyakönyvvezetése talált hulláknak. L. talált hullák stb.

Anyakönyvvezetőnél születésnél bejelentendő adatok. (16.017/fk. eln. sz. körr. — 111.059/IV. tcz. B. M. r. — L. Rédey II. — 246.) A rendőr kórházban és fogházban történt születések bejelentésénél: 1. Törvényes származás esetén mindkét szülőnek, törvénytelen származásuaknál csupán az anyának anyanyelve? 2. Törvényes származás esetén: a) a gyermek szülői melyik évben és hol kötötték házasságot? b) a gyermeknek hány élő testvére van és hány testvére halt meg (a halva születetteket is beleszámítva)? 3. Törvénytelen származásuaknál az anya családi állapota (hajadon, özvegy, törvényesen elvált)? 4. Többes születés esetén a gyermek iker, hármas, négyes vagy ötös szülésből származott-e? 5. Úgy törvényes, mint törvénytelen származásuak-

nál: az anya részesült-e a szülés alatt orvosi vagy szülésznői segélyben, utóbbi esetben okleveles bába vagy nem okleveles, de képesített bába részéről? E rendelet módosítja a 133.634/902. B. M. r.

Anyakönyvvezető visszaélései. L. közokirathamisítás. (Bt. 397. §.)

Anyakönyvezésre vonatkozó kihágások. 1. A ki az 1894: XXXIII. tcz. 35., 36., 37., 39., 40., 42., 68. és 69. §§-aiban megszabott bejelentéseket elmulasztja, vagy a határidőt be nem tarja, u. a. tcz. 80. §-a értelmében kihágást követ el és 600 K-ig terjedő pénzbünt. 2. Tudva valótlan bejelentés tétele, ha súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el 600 K-ig terj. pénzbünt. 3. Az 1894: XXIII. tcz. 44. §. szerint senki sem viselhet más nevet, mint a mi az anyakönyvébe van jegyezve. A ki e rendelkezést megszegi, u. a. törvény 83. §-a szerint kihágást követ el s 200 koronáig pénzbünt. 4. A törvényes vagy törvénytelen születésre vonatkozó helytelen anyakönyvezés a kbt. 60. §-ába ütközik. Mindezen kihágások elbírálására a Jb. illetékes.

Apaállatot tenyészt-igazolvány nélkül tenyésztés céljára másoknak átengedni, vagy ily állatot másnemű állattal közös legelőre hajtani kihágást képez, s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Illetékes az Elölj. Az eljárás hivatalból indítandó meg. (1894: XII. tcz. 94. §. g) pont.)

Apolási díjak cselédért. L. cseléd betegsége esetén.

Apolási költségek a rabkórházban. L. rendőrségi rabkórházban stb.

Arambekapcsoló fogantyú és a villamos kocsivezető. L. közúti vasutakra vonatk. szbr.

Aramvezeték javítása. L. közúti vasp. vonatk. szbr.

Aranka-mentes luczerna vagy löheremag hozható csakis forgalomba. Nem aranka-mentes mag forgalomba hozatala kihágást képez, hivatalból üldözendő, s a fővárosban 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az Elölj. által. (1894. évi XII. tcz. 94. §. k) pont.)

Arany, ezüst stb. tartása kávéházban. L. ékszer stb. kávéházban.

Aranyneműekkel házalás. L. tiltott házalás. (L. Rédey gyűjt. 1896. évf. 216. l.)

Arannyal himzett rózsák (rosetták). A Rfp. 1894. évi 223. sz. napi parancsában megtiltja az őrszemélyzetnek az őrmestertől lefelé az arannyal himzett, s egyáltalán minden a szabályszerű fémrózsától eltérő rangjelzés viselését büntetés terhe alatt.

Aranyozók vasárnapi munkaszünete költözködés-kor. L. vasárnapi munkaszünet megszegéseért.

Arcsképes rendőri igazolványok. (6573/tk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1900. 109. l.) A rendőri igazolványok arcképpel, sorszámmal, száraz bélyegzővel és főkapitányi alá-

írással vannak ellátva s az igazolvány-tulajdonos köteles azt sajátkezűleg aláírni. Az igazolványok közokiratot képeznek, épen ezen jellege miatt nemcsak az igazolványok megváltoztatása (arczkép vagy szöveg kicserélése), hanem annak más részére használatba bocsátása is a büntető törvénybe ütköző cselekményt képez. Egyáltalán tilos azt a kézből kiadni más, mint hatósági fölszólításra. Az igazolványokat tulajdonosaik polgári ruhában mindig magukkal hordani kötelesek. Hivatalos eljárás közben, a mikor az igazolvány bizonyos jogosítvánnyal jár együtt, fölszólításra az igazolványt mindenki köteles fölmutatni, sőt az esetekhez képest, fölszólítás nélkül is.

Arcképes rendőri igazolvánnyal vasuti utazás. 4411. eln. fk. 901. az állandó jellegű arcképes rendőri igazolványok a m. kir. állami vasutakon kívül még az aradi és csanádi egyesült vasutak, az eperjes-bártfai h. é. vasut, a győr-sopron-ébenfurti vasut, a kassa-oderbergi vasut és a szlavoniai-dráva-vidéki h. é. vasut vonalain jogosítanak kedvezmény igénybevételére. A déli vaspályán csakis az ezen vasut igazgatósága által kiadott arcképes igazolványok érvényesek.

Arcképes vasúti igazolványok szükségessége. (12.073/fk. eln. 99. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1899—1935. I.) Miután az államvasutak új díjazásában a díjmentes vagy féldíjmentes utazás csakis az illető kedvezményes személyére és tíz éven aluli gyermekeire vonatkozik, a féljegy váltására jogosító arcképes vasúti igazolványok ilykép szükségesek lesznek, ha valaki neje vagy tíz éven fölüli gyermekei számára féljegy váltására jogosító igazolványért folyamodik, mely folyamodványban az arcképes vasúti igazolvány száma és kelte mindenkor kiteendő. A XI. fiz. oszt. alul levő tisztviselők, altisztek és alkalmazottaknak nem szükséges ilyen vasúti igazolványt váltani.

Árjegyzék a közp. vásárcsarnokban. Az 1583/896. kgy. sz. szbr. 18. §-ának 14. pontja szerint a hatósági közvetítőnek a hivatalos árjegyzéstől eltérő árjegyzéseket kiadni vagy ilyeneket terjesztenie nem szabad.

Árjegyzék mulatók, dalcsarnokokban. L. mulatók stb. rendje.

Árjegyzék sütő-boltokban, stb. L. sütő, stb. szbr.

Arnyékszék-tisztítása. L. köztisztasági szbr.

Arkok roncsolása erdőkben. L. erdei kártételről.

Arszabály megszegése. L. hatósági arszabály megszegése.

Ártalmas anyaggal vizek megfertőzése. L. vizek megfertőzése.

Ártalmas élelmi cikkek árúsítása vagy szétoosztása, annak veszélyes vagy ártalmas tulajdonságát elhallgatva, közegészség ellen büntetést képez. (Btv. 315. §.)

Ártalmas festőanyagok sütő-iparnál. L. sütő stb.

Ártalmas szerek használata étel s italhoz. L. kutak, stb. L. élelmi cikkek hamisítása.

Ártalmas tápszerek lefoglalása. L. egészségre stb.

Ártalmas vadszárnyasok. Az 1883: XX. tcz. 12. §. szerint: keselyűk, sasok, szelíd és vadgalambok, sólymok, vércsék, kányák, helyák, ölyvek mindenféle fajtái, melyeket, mint az átvonuló vadludakat és vadkacsákat minden időben szabad löni. L. vadászati tilalom.

Ártatlansági bizonyítványért tűzkár esetében az előjárósághoz kell fordulni, de ezt a bizonyítványt a biztosító-társaság csak úgy fogadja el, ha a közigazgatási hatóság is aláírja. (B. M. 32.706/1882. sz. r.)

Ártatlanságot bizonyító tények bejelentésének elmulasztása a Btv. 230. §-ába ütköző vétséget képez.

Ártatlan személy vizsgálat alá helyezése, a hivatalos hatalommal való visszaélés büntettét képezi. (Btv. 476. §.)

Ártatlanul letartóztatottak kártalanításra tarthatnak igényt. (Ezt szabályozzák a Bp. 576—589. §-ai.)

Árúczikkek (csomagoltak) mennyiség tartalmának helytelen megjelölése kihágást képez. (1893: XXXIV. tcz. 4—7. §-ai.) A tudomásra jutott esetek följelentendők. A kihágás tárgyát képező helytelenül súlyozott árúkészlet elkobozható. Itél az iparhatóság.

Árúczikkel munkásokat fizetni tilos. (1898: II. tcz. 32. §.)

Árúczikkek szállításánál bemocskolt utca, L. köztiszt. szabályr.

Árúforgalmi hamis statisztikai nyilatkozatok tudva hamis bevallása kihágást képez. (1893: XVIII. tcz. 33. §.) Itél az iparhatóság.

Árúhelyek a vásárcsarnokban. L. vásárcsarnoki szbr. 42—49. §-ai.

Árúk biztosítása vásárcsarnokban. L. biztosítása stb.

Árúk csomagokban vétele esetében, ha a csomag kevesebb árút tartalmaz, mint a mennyi rajta jelezve van, a kereskedőhöz kell panasszal fordulni. (1893: XXXIV. tcz. 8. §.)

Árúkészlet fölgyújtása gyújtogatás büntettét képezi. (Btv. 422. §.)

Árúk, melyekkel hazálni tilos. L. hazálva nem szabad stb.

Árúk mértéken alóli, hiányos kimérése esetében, egy tanú kíséretében, vinni kell őket azonnal az előjáróság vagy rendőrséghez. (B. M. 70.000/1888. sz. r.)

Árúknak a közforgalomban hiányos kimérése. (70.000/1888. B. M. r. — L. 1888. R. T. 2012. l.) Azon elárústitók, kik a törvényes kellékeknek megfelelő mérőkészülékeket használnak ugyan, de az árút mértéken alól (csekélyebb súlyban, illetve mennyiségben), azaz hiányosan mérik ki s a vevőnek mértékben való megkárosítását célozzák, a mennyiben cselekményük az 1878. évi V. tcz. 379. §-a értelmében csalást, vagy az 1879. évi XL. tcz. 138. §-ában körülírt kihágást nem képez, 200 kor. terj.

ph., visszaesés esetében pedig 15 napig terjedhető elzárás és 200 kor. terj. ph. büntetendő. Ítélt a rh.

Árúkéldemény czimzése a vásárcsarnokba. L. vásárcsarnok szbr. 16. §.

Árúszállítás ellenőrzése a Dunán a 3291/fk. I. 97. sz. r. 5. §-ának b) pontja szerint a dunai ker. kapitányság teendője.

Árúszállító kerékpár. L. kerékpározás korlátozása.

Árúvédjegy bitorlása a 1890. évi II. tcz. 23. §-ába ütköző vétséget képez. Indítványos.

Árúvédjegy kötelező használatának mellőzése. Ha a kereskedelmi miniszter bizonyos árúnemre elrendeli, hogy azok forgalomba bocsátásuk előtt az általa meghatározott módon belajstromozott védjegygyel láttassanak el s a ki arra köteles volna, nem teszi, kihágást követ el. (1890. II. tcz. 31. §.) Illetékes a kh., Budapesten a ker. előjáró.

Árvamegyet házalók. L. házalás lóval stb.

Árverés alkalmával a végrehajtást szenvedőnek joga van kijelölni, hogy a lefoglalt ingóságok mily sorrendben adassanak el, sőt más, le nem foglalt ingóságokat is bocsáthat árverés alá. Az árverés alatt fölmerült sérelem miatt az előterjesztés írásban 8 nap alatt a járásbíróság vagy végrehajtóhoz beadandó. A bérbeadó az árverés alkalmával törvényes zálogjogát a végrehajtónál az árverés megkezdése előtt jelentse be. L. Bérbeadó törvényes zálogjoga. (1881. LX. tcz. 35., 102., 106., 112., 115. §-ai.)

Árverésnél háztulajdonos elsőbbsége. Lefoglalt ingóságok elárverése esetén a háztulajdonosnak legfőljebb fél évi bérkövetelése a végrehajtási zálogjogot nyert hitelezők követeléseit megelőző elsőbbséggel elégtendő ki.

Árverésen összebeszélés. A ki összebeszélés, a nyereségben való osztozás vagy más jutalom vagy előny ígérete által a nyilvános árverés eredményének meghiusítására vagy csökkentésére működik, úgyszintén a ki ilyen czélból nyereségi részt, jutalmat vagy előnyt elfogad: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 128. §.) Illetékes a jb.

Árverésen rendőrök résztvétele. A rendőrség által tartott árverésen rendőri közegeknek részt venni fegyelmi büntetés terpe alatt tiltva van.

Árverési (auktió) szabályok a közp. vásárcsarnokban. (L. Rédey II. évf. 158. l.) Az árverések körül a következő szabályok szerint tartozik eljárni a hatósági közvetítő: 1. Az árverések a nagyban eladásokra nézve kitűzött vásári időben tartandók a közvetítők részére kijelölt árúhelyeken. Az árverésnek a központi vásárcsarnok vezetőjének hozzájárulásával megállapított ideje (napja és órája) előzetesen hirdető táblákon közzéteendő. Kezdeté harangszóval jelzendő. A kitűzött árverési idő a központi vásárcsarnok vezetőjének hozzájárulása nélkül meg nem változtatható. 2. A vevők az árút előzetesen megtekinthetik; a

ládák, csomagok, kosarak, zsákok stb. tartalmát azonban kiforgatni vagy összetörni nincsenek jogosítva. 3. A hatósági közvetítő az árverésekről árverési jegyzéketo tartozik vezetni. 4. A hatósági közvetítő az árút kiküldtási ár mellett vagy a nélkül bocsát-hatja árverésre s azt csak akkor vonhatja vissza, ha vevő és pedig előbbi esetben a kiküldtási árt megajánló vevő nem jelentkezik. Ha észreveszi, hogy az árverezők az árak lenyomása végett össze-beszéltek, köteles az árverést azonnal beszüntetni. 5. A vevő a vásárcsarnokban az árút az árveréstől számítva 2 óra alatt átvenni tartozik; ellenkező esetben az számlájára és veszélyére raktároztatik, illetve eladatik.

Árvíz esetén a dunai kapitányság teendői. Dunai ker. kapitányság eljárási szabályzatának 3291/fk. I. 97. 5. §-ának i) pontja. (L. Rédey gyűjt. II. évf. 97. 16. l.)

Árvíz esetén engedetlenség a hatóság iránt. L. hatóság iránti engedetlenség.

Árvíz esetén a rendőr a veszély által fenyegetetteket, a ker. kapitányságot s a tűzörséget a legrövidebb uton és módon értesíteni tartozik. (Szolg. szab. 50. §.)

Árvíznél vasárnapi munkaszünet. Árvíz és más elemi csapás elleni védelmi munkák, valamint az illető elemi csapás következményeinek eltávolítására vagy orvoslására elkerülhetetlenül szükséges munkák: egész nap végezhetők. (14-837/92. III. 3. pont. Ker. M.)

Árvízvédelmi szabályrendelet. (279/97. kgy. sz. szbr. — L. Rédey gyűjt. 1899. 72. l.)

Arzéntartalmú festék. L. mérges festékek.

Ásványolajjal házálás. L. tiltott házálás.

Ásványos savakkal házálni tilos. L. házálva tilos áru-sítani stb.

Ásványolajok tartása és szállítása. (2970/870. B. M. r.)

Asszonyinak cselédkönyv. L. cselédkönyv férjes nőnek.

Átalános kulcs készítése. L. kulcskészítés.

Átalány kezelők megjutalmazása. (Gazdasági kezelési utasítás. 126. §.)

Átalakítási munkák vasárnapi költözködéskor. Lásd vasárnapi munkaszünet megszégése.

Átalány (ruházatra) csapattiszteknek. L. csapattisztek stb.

Áthelyezése holttesteknek. L. holttestek áthelyezése.

Áthelyezéseknél követendő eljárás az őrszemélyzetnél. (Gazdasági kezelési utasítás. 15. §. Hivatalos kiadás 1901.)

Átirása a bélyegnek. L. bélyegek átirása.

Átiratok váltása a rendörség egyes ügyosztályai közt lehetőleg kerüendő. Fölvilágosítások és értesítések rövid uton vagy telefonon kérendők. (31.681/fk. I. 1900.)

Átjárás idegen területen, jogosulatlanul vagy tilalom elle-

nére: kihágást képez. (1894: XII. tcz. 95. §. f) pontja.) Itél a kh., Budapesten az előjáróság.

Ájárók locsolása, tisztogatása a ker. előjáróságok által kezeltetik. (Köztiszt. szbr. 3. §.)

Átkelés a Duna jegén. L. Duna jegén stb.

Átköltözéseknél bérkocsira jog. L. bérkocsi hivatalos használata stb.

Átköltözéseknél és kiküldetéseknél járó illetmények szabályzata. Kiadatott minden hivatalnak. (8412/fk. eln. 96. sz. a.)

Átköltözésnél postásoknak lakás-igazolás. L. postai alkalmazottaknak stb.

Átnedvesedett fa épület-gerendázathoz nem használható. L. épületfa felhasználása.

Átruházása kibérelt helyiségeknek. L. lakbérlet átruházása.

Áttérés más vallásra meg van engedve annak, ki életének 18-ik évét már betöltötte (a férjhez ment nő e kor betöltése előtt is). Az áttérni akaró két tanúval jelentkezzék e végett a saját lelkésze előtt s nyilatkoztassa ki áttérési szándékát s ezt 14 nap után, de 30 nap eltelte előtt ismételve ugyanily módon s mindkét alkalommal kérjen erről a lelkésztől bizonyítványt, mit ha ez megtagadna, a vele volt két tanúval állítsa azt ki s ezzel menjen annak az egyháznak a lelkészéhez, a melybe fölvétetni akarja magát. (1868: LIII. tcz. 3—8. §.) Gyermekek áttéréséről. L. gyermekek vallása.

Áttörése a falaknak magánlakásokon csakis a bérbeadó háztulajdonos engedelmével történhetik. (Lakbérleti szab.)

Austriában levő tanúk kihallgatása megkeresés útján történik. (B. P. 203. §.)

Automobillal hol lehet közlekedni? (17.902/fk. I. 1901. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1901. 86. l.) Kétkerekű automobillal tilos jární ott, a hol a kerékpározás tiltva van. Három és több kerekű személyszállításra szolgáló automobillokkal mindazon helyeken meg van engedve a hajtás, a hol a személyszállító fogatokkal jární szabad. Teherszállításra szolgáló automobillokkal a közlekedés csak ott van megengedve, a hol egyéb teherkocsival közlekedni szabad, de ezekkel gyorsabban haladni, mint közönséges teherkocsikkal, tilos. E rend. áthágása kihágást képez.

Automobilkocsi-tulajdonosok nyilvántartása. A kocsi-tulajdonosok és vezetők nevei külön előjegyzésben nyilvántartandók a főkapitányságon kívül az oszt. parancsnokságok által is. Az adatokat a Rfp. np. szolgáltatja. (169. sz. Rf. np. 1902.)

Automobil-közlekedés. (20.150/fk. I. 902. a 17.902/fk. I. 901. sz. r. módosítása) 1. A főváros belterületén automobillal csak a rendes ügetésben haladó kocsi sebességével szabad hajtani. 2. Fokozottabb elővigyázattal és a lassú ügetésben haladó kocsi sebességével szabad hajtani: a) keskeny vagy nagy for-

galmú utcákban; b) utczakeresztezésnél és egyik utczából a másik utczába való befordulásnál. 3. A lépésben haladó kocsi sebességével kell hajtani: a) a házakból vagy házakba való ki és behajtásnál; b) utczakeresztezésnél s a belváros azon utcáin, melyekben nemcsak a járdán, hanem az úttesten is sétálni szokott a közönség; c) a hidakra való fölhajtsátnál; d) mindenütt és mindenkor, a hol a közlekedés szűk térre szorul vagy bármiféle okból a közlekedés akadályozva van vagy a lépésben hajtást a rendőrség elrendelte.

Automobil-közlekedés szabályozása. (17.902/fk. I. 901. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1901. évf. 86. l.) 1. Csak oly automobil hozható forgalomba, melyre a fk. által a használati eng. kiadatik. 2. Az engedély írásban kérendő a fk.-tól. 3. Vezetésre csak az jogosult, kinek a fk. automobil vezetői-jogosítványt állít ki. 4. Minden automobil évente ápril hóban a fk. által megvizsgálandó s kifogástalansági bélyegzővel látandó el. 5. A tulajdonos köteles gépét a kitűzött helyen és időben bemutatni. 11. Minden automobil a fk. által számmal látandó el. Ha az automobil más tulajdonába megy át, az új tulajdonos által bejelentendő. 12. Rendőr-közeg intésére az automobil megállani s a vezető jogosítványát fölmutatni köteles. 14. Hajtáskor a jelzőkürttel gyakorta jel adandó; baleset bekövetkeztekor meg kell állni. 15. Utczai lámpák fölgyújtásakor, ködben nappal is a gép lámpája kivilágítandó. 16. Hibás vagy hasznavehetlen kürttel bíró géppel csak lépésben s csak mellékutczákon szabad hajtani. 17. Idegenek csak akkor hajthatnak a fővárosban automobillal, ha a fk.-ságnál jelentkeznek. Az e pontok ellen vétők kihágást követnek el s föl-jelentendők.

Automobil sebessége. (17.902/fk. I. 1901. sz. r.) Kétkerekű automobillokkal nem szabad gyorsabban hajtani, mint a szabályzat értelmében a közönséges kerékpárokkal. Három- és többkerekű személyszállításra szolgáló automobillokkal a villamos vasutak mentén, a villamos vasuti kocsiknak engedélyezett sebességgel; a város belterületének egyéb helyein pedig, ott, hol az utca széles és nem nagy forgalmú, legföljebb 15 km. gyorsasággal; hol pedig az utca keskeny, avagy nagy a forgalom, ott csak 10 km. gyorsasággal szabad közlekedni, oly utcákban pedig, melyeknek nemcsak járdáját használja a közönség sétálásra, hanem az úttestet is, az emberi lépésnek megfelelő gyorsaságnál sebesebben hajtani tilos. Kültelki utakon, ha az útvonal szabad, a sebesség 30 km.-ig fokozható. E rendelet elleni cselekmények, a mennyiben következményei súlyosabb beszámítás alá nem esnek, kihágást képeznek.

Automobil sebességének megbírlása. (Ad 17.902/fk. I. 1901.) 10 Km. sebesség egyenlő egy ügetésben hajtó egyfogatú bérkocsi gyorsaságával, 15 Km. megfelel egy gyorsabb ügetésben hajtó kétfogatú bérkocsi sebességének és a 30 Km. a viczinális vasutak futásának.

Automobílok számozása. (20.150/fk. I. 902.) Minden automobil, mely a főváros határában közlekedik, a kocsi hátulsó részére illesztett és a rendőri nyilvántartásnak megfelelő számmal láttassék el. A szám színe sötét alapon fehér legyen s leg-alább 22 cm. magas. A számot eltakarni, olvashatlanná tenni tilos. Idegen automobílok, mihelyt 24 órán túl a fővárosban ma-radnak és itt közlekedésre használtatnak, a főkapitányságnál szin-tén bejelentendők és a többi automobílokra előírt számmal látan-dók el. A ki az automobil-közlekedésre nézve kiadott szabályokat megszegi, a fönt hivatkozott rendeletekben, illetőleg az 1879: XL. tcz. 120. §-ában meghatározott büntetés alá esik. Azok az automobil-tulajdonosok, a kik a fentebb előírt számmal el nem látott automobíllal közlekednek, szintén az 1879: XL. tcz. 120. §. alapján büntetendők.

Automobílok a Stefánia-úton. (17.902/fk. I. 1901. sz. r. L. Rédey gyűjt. 1901—86.) A Stefánia-úton löversenyek alkal-mával, úgy vásár- és ünnepnapokon d. u. 4 órától 9 óráig, valamint kocsi-korzók alkalmával, a főlhajtások ideje alatt, a város egyéb helyein pedig tömeges fölvonulásokkor, automobílokkal hajtani tilos, kivéven a villamos automobílokat. Az állami posta céljaira szolgáló automobílokra ezen szakasz nem vonatkozik. Ezen rend. áthágása kihágást képez.

Automaták (utczafak). (44.872/fk. I. 96. sz. r.) Az automa-táknál előfordul, hogy hanyag ellenőrzés s rossz kezelés követ-kezteben nem működnek. Ily esetekben a közönség leginkább a legközelebbi rendőrőrszemhez fordul. A rendőr vegye fel a pana-szos nevét és lakását, a készülék felállítási helyét s tegyen jelen-tést az ill. ker. kapsághoz. (Rédey gyűjt. 1896. 222. l)

Automaták az utczán, — r.-őrszemek. L. utczai auto-maták.

Avar felgyujtása a mezőn. L. mezőn meggyujtása, stb.

Azsiat kolera tárgyában a B. M. 1892-ben 78.771. sz. adott ki utasítást.

Aztatása a kendernek, lennek. L. kendernek, lennek, stb.

B

Bábák, ha oklevelesek, nadályozásra fel vannak jogosítva. l. vérbocsátás.

Bábáknak letelepedésük alkalmával jelentkezni kell az elől-járósnál, ugyanott oklevelőket kihirdetés végett bemutatni s lakásukra táblát kifüggeszteni kötelesek. (Vallás- és közokt. M. 8824/1882. sz. rend.)

Bábák ujszülöttekről jelentéstételi kötelezettsége. l. ujszülötteknek, stb.

Bábjátékra tilalom. L. szerencsejáték.

Balesetek, forgalmi akadályok közúti vasútnál. (56.797/fk. I. 1896.) Minden vasúti, hajózási és géperejű közúti vasút-balesetről jelentés teendő oly czélból, hogy a vizsgálat arra nézve megejtessék, hogy a büntető vagy kihágási törvényekbe esetleg kormány, fővárosi és főkapitányi rendeletékbe ütköző és büntető vagy kihágási úton megtorlandó cselekmény nem-e forog fenn? Forgalmi akadályok és mulasztásokra vonatkozó jelentések szintén mindenkor az ill. ker. kapitányság vizsgálata alá bocsátandók, hogy a körülményekhez képest a felelős üzletvezető, illetve a forgalmi személyzet felelős tagja ellen a kihágási eljárás megindíttassék. Ha büntetendő cselekmény nem észleltetik, csak akkor teendők át az iratok a főkapitányság közigazgatási osztálya útján a vasúti és hajózási főfelügyelőséghez. A ker. kapitány ily vizsgálat során szakértőket önállóan alkalmazhat.

Balesetek, sérülések esetén a rendőrnek segítségéről kell gondoskodni. L. első segélynyújtás. A sérült lakására v. kórházba szállítandó. Az utcáról mindenestre el kell távolítani. A baleset oka vagy a sérülést okozó tettes kipuhatolandó. Ha nem lehet, úgy a meglevő állapot fentartandó. A legsürgösebb teendők elvégzése után teendő jelentés lehetőleg telefonon a ker. kapsághoz. (Szolg. szab. 47. §.)

Balesetstatisztika. (15.999/fk. I. 1897.) A központi bűnügyi osztály köteles az előforduló, géperejű vasútak által okozott balesetről pontos statisztikai adatokat gyűjteni s azt április, július, október és január 15-én a főkapitánynak beterjeszteni. Egyben utasítatnak a ker. kapitányok, hogy jelentéseiket az ily balesetekről a bűnügyi osztályba idejekorán megtegyék.

Báli jegyekkel hordároknak üzérkedni tilos. (Hordár, stb. szbr. 8. §.)

Bálok engedélydija. L. engedély, stb.

Balra kell hajtani minden járművel. L. hajtási szabályok.

Bánatpénz a szerződés későbbi megkötésének biztosítására köttetik ki s a szerződés teljesítése alkalmával visszaadatik vagy a szerződésbe betudatik. A ki a szerződéstől visszalép, a kikötött (ígért) bánatpénzt megfizetni tartozik, az adott bánatpénzt pedig elveszti. (1875 : XXXVII. tcz. 278.) L. foglaló. (Ez a bánatpénzzel össze nem tévesztendő.)

Bankszabadalom megsértése vagyis bankjegy gyanánt használható kötelezvények kibocsátása az 1887 : XXVI. tcz. 4. §-ába ütköző vétséget képez. Indítványt csakis az osztr.-magyar bank főtanácsa tehet.

Bányafelgyújtás büntetett képez. (Btv. 422. §.)

Bányában robbantani csak a megállapított feltételek mellett szabad. A vétők az 1890 : I. tcz. 120. §. szerint büntetendők. (Budapesten kívül.)

Bányák utak mellett. Utak mellett kö-, kavics-, föld- vagy homokbányák és gödrök nyitására és fentartása. (L. 1890 : I. évi tcz. 119. §. Budapest kivéve.)

Bányászat vasárnap egész nap szabad. (1740/91. Pénz. M. I. 1. pont.)

Bárányok eladásra szállítása. (Föld. M. 28.493/897. sz. rend.) Tilos a három hétnél fiatalabb bárányoknak, gödölyéknek közfogyasztásra való szállítása akár Magyarországra, akár Ausztriába. E rendelet elleni kihágás a rendőri hatóság részéről hivatalból üldözendő.

Bárányok szállítása s megkötözése, l. állatok szállítása.
Bárca (kezességi). Minden bérszolga tartozik számát s az üzlet telepét kitüntető kezességi bárczát minden felszólítás nélkül a szolgálat elvállalásakor a megbízó félnek kézbesíteni. (1886. évi 369. kgy. sz. szbr. 9. §.)

Bárczás kéjnök vendégszerzés céljából a Kristóftéren, a korzón, a kishíd-, váczi-, kígyó-, koronaherceg-, ujjvilág- és Kossuth Lajos-utczákban sem a nappali, sem az éjjeli órákban meg nem jelenhetnek. (20.196/fk. 1895. rend.)

Bárca, temetési. (Köztemető szbr. 15. §.) A sírásók csakis bárczával ellátott halottakat vehetnek át eltemetés végett. A bárczát a szelvény leszakítása után a félnek visszaadják.

Bárca, türelmi, kéjnök által kéthavonként újítandó meg. Tartalmazza a kéjño arczképét, nevét, személyleírását, életkorát, származását, lakását, továbbá az orvosi szemlelapot a r.-főorvos aláírásával. (Bordélyügyi szbr. 3., 22. §.) E bárczát a kéjñőnek mindig magával kell hordani.

Barocaldi-czirkusz. (11.708/fk. 1. 98. végzés.) 1. A 7445/97. évi fk. eln. sz. rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyát kizárólag műlovardai, erőművészeti, optikai, bűvészeti mutatványok, némajátékok, parodisztikus és humorisztikus jelenetek, mely utóbbiak alatt oly szerves egészet nem képező tréfás magán- és párbeszédnek értendőnek, minőket a bohócok a néparena, illetve műlovarda köründjén szoktak előadni, továbbá táncz, gimnasztika, hasbeszélés és zenedarabok képezhetik. 3. Az előadások naponta 3 órától 9 óráig tarthatók. 4. A gázlámpákat és mellékvilágítási gyertyákat meggyújtassa s azokat az előadások befejezte utánig égve tartassa. A petroleumvilágítás az egész helyiségben tilos. 5. A néparenában az I. emeleti női öltözőül használt helyiségnek ezen célra való használata meg nem engedtetik. 6. A legfelső padlásra vezető lépcsőzet korlátal látandó el s a tűzhelyek körül a padozat pléhvel vonandó be. 7. Az istálló udvarában a szemét befogadására egy elzárható, bádoggal bélelt láda helyezendő el. 8. Az öltözőkben használni szokott stearingyertyák üvegburával látandók el. 9. A férfi-öltözőben és a szinpadon két-két, vízzel telt hordó állítandó fel s azok vedrekkel és pokróczokkal látandók el. 10. A néparenába 600 embernél többet bebocsájtani és a nézőközönség által a szinpadot, mint nézőhelyet elfoglalva tartani nem szabad. 11. A dohányzás a nyílt nézőtéren megengedtetik, a néparena többi helyiségeiben azonban szigorúan tiltva van. Az öltöző melletti helyiség ruha-

táru! nem használható s ott gyúlékony vagy könnyen éghető tárgyak nem tarthatók. (25.849/901. közig. fk. végz.)

Baromfiak fertőző betegsége. (Földm. M. 37.340/894. sz. rend.) Minden gazda köteles az előjárásnál bejelenteni, ha udvarában, majorjában, stb. 2—3 nap alatt több baromfi elhullott. E eset bejelentése után az előjáróság baromfi-zár!ratot rendel el. E rendelet be nem tartása rendőri kihágást képez.

Baromfi-biz!lalási üzem egész munkaszüneti napon tovább! rendeletig meg van engedve Baruch József kelenföldi lakosnak. (69.081/VIII. 902. sz. Ker. M. r.)

Baromfi, mint gyorsárú. L. gyorsárú.

Baromfi a tilosban, ha behajtása nehézségekbe ütközik, megülhető, azonban a helyszínén kell hagyni, honnan tulajdonosa elviheti. (1894 : XII. tcz. mezőrendőri trv.)

Baromfivész. (37.340/894. Földm. M. r.)

Baromvásáron vasárnap bognárok áruikat kirakhatják. (86.753/VIII. 901. Ker. M. r.)

Baromfi vasárnap is szállítható 12 óráig s ha a vonat 12 óra után érkezik, úgy d. u. is szállítható. (14.837/92. II. A. 4. g. és II. B. p. Ker. M. r.)

Baromvásárokon vasárnap szilgyártók és kötelesek áruikat eladás céljából kirakhatják. (84.842/93. Ker. M. r.)

Beadványok iktatása r. oszt.-parancsnokságoknál. (1091—1902. Rfp. Ut.)

Beadványban közigazgatási hatóság!hoz sértő kifejezés. (B. M. 2466/1885. — L. 1885. R. T. 246. l.)

Becsületsértési ügyben a kir. járásbírósnál írásban vagy személyesen szóval lehet megtenni a feljelentést. Három hónap alatt elévül. A panasz!kérvényt sajátkezűleg aláírni s két tanúval előttemeztetni kell. Az ügy bélyegmentes. (1878 : V. tcz. 261. és 112. §§.)

Becsületsértés vétségét követi el az, a ki más ellen vagy gyalázó kifejezést használ, vagy meggyalázó cselekmény elkövetésével vádolja. (B. T. 261. §.) A becsületsértés történhetik nyomtatvány vagy képes ábrázolat által is. Indítványos az eljárás. (Kivételeket lásd B. T. 269—274. §§-ait.)

Behajthatlan s elévült pénzbüntetések leírása az 1887. évi 20.886. és ugyanaz évi 74.891. sz. B. M. rendeletek, valamint a 8000/887. sz. fk. rendelet határozmányai szerint eszköz!lendő.

Behajthatlan pénzbüntetésekről. (20.~86/1887. B. M. r. — L. Krecsányi 311. l.)

Behintéseért a járdának sikos idő esetén ott, hol házmes ter van, első sorban az felelős. (Köztiszt. szbr. 29. §.)

Behívási parancs iránti engedetlenségre csábítás az 1890. évi XXI. tcz. 6. §-!ba ütköző vétséget képez.

Beismerés esetén is be kell szerezni a terhelt bűnösségének egyéb bizonyítékait is, kivéven, ha a beismerés teljesen kimerítő s az eljárás egyéb adatai is támogatják. (B. P. 139. §.)

Beismerés kicsikarása — bármí módon történjék is az — tilos. (B. P. 135. §.)

Beismerés visszavonása esetén a visszavonás okát mindig meg kell közölni a terhelttel. (B. P. 137. §.)

Bejelentés. (36.145/fk. I. 97. sz.) E rendelettel következő utítások léptek életbe: I. A bejelentésre külön bejelentési, a kijelentésre külön kijelentési űrlapok adatnak ki. A bejelentési lapok fehérek, a kijelentők kék színűek. II. Két fajta lap van: a) a fővárosban ideiglenesen tartózkodók részére, b) állandó lakosok részére. A cselédek állandó lakosoknak tekintetnek. III. A lapokat csak egy példányban kell kiállítani s a bejelentő a lebélyegzett szelvényt azonnal visszakapja. IV. Posta útján is lehet bejelenteni. Ezek ára tözsdékben, stb. 8 fillér. Használatuk nem kötelező. Közönséges bejelentő-lapok minden ker. kapitányságnál, s az örszobákban díjmentesen kaphatók.

Bejelentés elmulasztása Budapesten kihágást képez. 1879. évi XXVIII. tcz. 19. §. szerint büntetése: 1—100 koronáig. Átváltoztatása 4 koronáig 12 óra, 4—20 koronáig 1 napi és minden további 20 korona egy napi elzárás. Illetékes a bej. hivatal főnöke vagy helyettese.

Bejelentés eszközlése. (20.587/880. sz. B. M. r.) Minden egyes, a törvény értelmében bejelentendő személyre nézve külön bejelentési lap állítandó ki. Csak a bejelentendő személynek vele lakó, tartózkodó vagy beszállva levő törvényes nejére és saját (özvegy vagy férjétől különlakó nőnél az utolsó férj) családi nevét viselő törvényes gyermekeire nézve teendő kivétel, a mennyiben ezek nem külön lapokon, hanem a családfő (férj, illetőleg apa vagy anya) bejelentési lapján jelentendők be. Ha azonban a törvényes nő és gyermekek lakváltóztatása a családfő lakváltóztatásával nem együttesen, hanem külön történik, az esetben a nő és gyermekek bejelentése is külön lapokon eszközözendő.

Bejelentési ellenőrzés csak nappal történhetik. — (36.760/fk. I. 1897.) A bejelentési lapok ellenőrzése rendes körülmények közt csakis a nappali órákban történhetik. Rendkívüli esetben azonban éjjel is eszközölhető, de csak a ker. felügyelő jelenlétében, ki felelős azért, hogy a közönség indokolatlanul ne háborgattassék.

Bejelentést ellenőrző rendőröknek utasítás. (50.606. fk. I. 96.) A rendőrök a házmesternél, ilyen nem léteben a háztulajdonosnál jelennek meg s elsőbbsen arról győződnek meg, hogy az összes lakók, albérlők és cselédek bevannak-e vezetve a betűsoros könyvbe. Magánlakásokba csak akkor mehetnek be, ha vagy a betűsoros könyvből, vagy a házmester bemondásából, vagy egyéb alapos észleletekből arról vannak meggyőződve, hogy bejelentési mulasztás követtezett el. Lehetőleg a házmesterrel vagy annak egy családtagjával, vagy egy más házbeli egyénnel, mint tanúval jelenjenek meg a magánlakáson. Felekkel vitatkozni, azokat fenyegetni, tilos. Ha a fél vonakodik a bejelentési lapot fel-

mutatni, azt egyszerűen tudomásul kell venni a tanú jelenlétében s feljelenteni. Bej. kihágásokért a főjelentés a főbejelentési hivatalhoz, a befűsoros könyv hiányos vezetéséért a főjelentés a ker. kapitánysághoz intézendő. Bej. ellenőrizni csak a ker. felügyelő által kiállított s a ker. kapitány által aláírt igazolványnyal szabad. Hogy mikor és mily gyakran történjék az, ellenőrzés, azt a ker. felügyelő szabja meg. Költőzködési évnegyedkor az 1879: XXVIII. tcz. 10. §-a értelmében csak a hónap 9-ik napján kezdhető meg az ellenőrzés.

Bejelentése fegyveradónak. L. fegyveradó bejelentése.

Bejelentési hivatalban lakezimeközlés. L. lakezimeközlés, stb.

Bejelentési hivatalok vannak a következő városokban: Arad, Bazin, Brassó, Budapest, Debreczen, Győr, Kaposvár, Kassa, Losoncz, Marosvásárhely, Nagy-Szeben, Nagyszombat, Pancsova, Pozsony, Sopron, Szatmárnémeti, Székesfejervár, Szentgyörgy, Szombathely, Ujbánya, Ujvidék, Versecz, Zilah.

Bejelentési iktatók egyszerűsítése. (52.554/fk. I. 1900.sz. L. Rédey Gyűjt. 1900. 37. l.)

Bejelentési kérdőlapok kezelése. (2822/fk. I. 97. sz. r.) A r.-felügyelők az általuk eladott kérdőlapok után befolyt pénzt addig tartják maguknál, míg a részükre kiadott kérdőlapok száma 100-ra apadit le és ekkor az elfogyott 200 drb kérdőlap ára fejében befolyt pénzösszeg és az általuk kiadott kérdőlapok szelvényeinek a bejelentési hivatal főnökéhez leendő betérjesztése után ugyancsak a bej. hivatal főnöke által újabb 200 drb kérdőlappal látandók el. A használat előtt elrontott kérdőlapok egy krafczár lefizetése ellenében új kérdőlap-példányokkal lévén kicserélendők, az ily módon kicserélt kérdőlap-példányokért csak egy krafczár lesz elszámolandó. Ily esetekben azonban az elrontott példányok a felektől visszaveendő, megőrzendő és az elfogyott kérdőlapok után befolyt pénzösszeg betérjesztése alkalmával szelvényeikkel együtt a bej. hivatal főnökéhez betérjesztendő. Miután a lakcím-tudakolási kérdőlapok nemcsak a bej. hivatalnál, hanem a ker. kapitányságok, illetve ker. r.-felügyelőknél is benyújthatók lesznek, az utóbbiaknál benyújtott kérdőlapok részére külön kézbesítő-könyv készitendő, melybe a beadott kérdőlapok sorszámaik szerint bevezetve, még ugyanaz napon d. u. 1 óráig a bej. hivatalba beküldendő, hol azok átvétetvén, másnap d. u. 1 óráig ugyancsak kézbesítő-könyv mellett visszaküldetnek a felek részére leendő kiadás végett. Ha egyes felek egyszerre nagyobb számú kérdőlapot nyujtanának be, a benyújtás alkalmával a bejelentési hivatal által megjelölendő azon idő, midőn a lakcímekkel kitöltött kérdőlapok a benyújtó által átvehetők lesznek.

Bejelentési kihágásért feljelentés. (776/1898. bej. hiv. számhoz.) A rendőrök utasítatnak, hogy bejelentési lapok vizsgálása alkalmával csak oly esetben tegyenek feljelentést, mikor

tényleg és határozottan beigazolvva látják a bejelentési szabályok elleni kihágást.

Bejelentési kihágás megfeleltetett I. fokú ítéletei közvetlenül a fővárosi közigazgatási bizottsághoz küldendők. (31.681. fk. I. 1900.)

Bejelentést ki köteles eszközölni? (28.480/fk. I. 1896.) 1. A háztulajdonos vagy annak megbízottja: a) önmagára és a háztartásához tartozó személyekre és általában mindazokra nézve, kiket házába, udvarába, kertjébe, általában bel- vagy külterkére, nappali vagy éjjeli szállásra, díjért vagy díjtalanul, csak 24 órára is befogad (kivéve, ha a befogadottnak Budapesten más bejelentett lakása van); b) bérlőire és azok háztartásához tartozó személyekre, a bérlő al- vagy ágybérlőire és ezek hozzátartozóira nézve annyiban, a mennyiben ezen személyek a bérlővel egyszerre be- vagy kiköltöztek. 2. A bérlő vagy annak megbízottja: a) a háztartásához tartozó cselédeket, al- vagy ágybérlőit annyiban, ha azok vele nem egyidejűleg költöztek be; b) általában mindazokat, kiket nappali vagy éjjeli szállására díjért vagy díjtalanul, csak 24 órára is befogad (kivéve, ha a befogadottnak Budapesten más bejelentett, rendes lakása van). 3. Nyilvános vagy magánintézeteknél: ezeknek igazgatói. 4. Szállodáknál a tulajdonosok úgy a vendégekre, mint a szolgaszemélyzetre nézve. 5. Iparos-szállók kezelői: a beszállottakra nézve. 6. Hajók, tutsajok, mal-mok s más vízi építményeknél azok gondozója.

Bejelentése letartóztatottnak. (4416/fk. eln. 1897. sz. r.) A főkapitánysági fogház felügyelője utasíttatik, hogy a főkapitányságnál letartóztatottakat mindennap jelentse be a bejelentő hivatalnak.

Bejelentési lapok. (36.145/fk. I. 97.) 1. A bejelentési lapok fehérszínű, a kijelentési lapok pedig világoskék-színű papíron állíttatnak elő. 2. Úgy a fehérszínű bejelentési lapok, mint a kékszínű kijelentési lapok kétféle szövegűek, melyek közül az egyik szöveg a budapesti állandó lakosok és cselédek bejelentésére (fehér-), illetve a kékszínű ezek kijelentésére, a másik pedig a Budapesten ideiglenesen tartózkodó idegenek bejelentésére (fehér-), illetőleg a kékszínű ezek kijelentésére szolgál. 3. A cselédek be- és kijelentésére eddig használt külön űrlapok használaton kívül helyezettnek és ezentúl a cselédek is az állandó lakosok lapjain jelentendők be. 4. A be-, mint a kijelentési lapokat egy példányban kell kiállítani. Minden be- és kijelentési lap a fél által kitöltendő igazolószelvénynyel van ellátva, mely szelvényt a fél a be- vagy kijelentés megtörténtének igazolásul a hivatalos pecséttel való lebélyegzés után a bejelentési lapokat átvevő rendőrközségtől visszakapja.

Bejelentési lapok javítása az Őrszobán. (28.480/fk. I. 1896.) Az Őrszobákon, valamint a ker. kapitányságoknál a bejelentési lapokat kezelő rendőrök kötelesek megengedni a feleknek, hogy az esetleges javításokat a bejelentési lapon az

országban elvégezhessek s ne kényteleníttessenek e célból hazamenni.

Bejelentési megkeresések és átiratok mind a bejelentési hivatalhoz küldendők. (31.681/fk. I. 1900.)

Bejelentési nyilvántartás a bejegyzett cégekről. L. cégek nyilvántartása.

Bejelentési nyilvántartás az iparvállalatokról. — L. iparnyilvántartás.

Bejelentési nyilvántartás a külföldiekről. L. külföldiek nyilvántartása.

Bejelentés posta útján. (33.451/V. I. sz. B. M. r.) A be- és kijelentések posta útján is eszközölhetők lesznek. A posta útján való be- és kijelentésre szolgáló lapok, melyek benyomott 5—5 fill. postabélyeggel vannak ellátva, a dohánytőzsdékben és a postai értékjegyek árusítására szolgáló egyéb helyeken vehetők. Ezen lapok kétféle színben és négyféle szövegnyomással lesznek kaphatók: a) sárgaszínű lapok barna nyomással, budapesti állandó lakók és cselédek beköltözésének bejelentésére; b) sárgaszínű lapok kék nyomással, Budapesten ideiglenesen tartózkodó idegenek beköltözésének bejelentésére; c) halványkék lapok fekete nyomással, budapesti állandó lakók és cselédek kiköltözésének bejelentésére; d) halványkék lapok sötétkék nyomással, Budapesten ideiglenesen tartózkodó idegenek kiköltözésének bejelentésére. Ezen postai bejelentő-lapok használata nem kötelező és a közönséges (nem postai úton szállítandó) bejelentő-lapok ezentúl is díjmentesen lesznek kaphatók a kerületi kapitányságoknál és a rendőr-országokon.

Bejelentési szelvények visszatartása gyárakban. — (11.587/99. fk. I. sz. r.) Gyárvezetőségeknek kötelessége a belépő munkásoktól a bejelentési szelvények fölmutatását követelni, de kötelesek ezt azonnal visszaadni, hogy a munkások magokat hatósági ellenőrzések alkalmával igazolni tudják.

Bejelentési szolgálat az országokon. (28.480/fk. I. 1896. sz. r.) 1. A bejelentési szolgálattal megbízott országok az űrlapokat a jelentkezőknek ingyen tartoznak kiszolgáltatni. 2. A bejelentési lapok átvétele d. e. 8—12 óra közt történik. Az őrparancsnok a lebélyegzéssel egy rendőrt bíz meg, ki, miután a bejelentési lapok kitöltésének helyességéről meggyőződött s a tapasztalt hiányt pótolta, vagy a fél által pótoztatta, a lebélyegzett szelvényt a félnek visszaadja. 3. A lapok helyességének kitöltéséről a rendőr a minden országban meglévő «Útasítás»-ból győződik meg. 4. Az őrparancsnok felelős a bélyegző tisztántartásáért s azért, hogy a lebélyegzés a bejelentés keltét tisztán tüntesse ki. 5. A déli 12 óráig összegyűlt lapokat az országoknak d. u. 1 óráig a ker. felügyelőség bejelentési hivatalához kell beküldeni, honnan azok osztályozás, betűrendbe szedés után másnap reggel 10 óráig a főbejelentési hivatalba küldetnek be. 6. Az országoknak kötelessége a bejelentés körül észlelt mulasztásokat,

kihágásokat írásban bejelenteni. Az ily jelentések a ker. felügyelőség bejelentő-hivatalában naponta összegyűjtve külön kézbesítő-füvel vagy könyvvel küldetnek be a főbejelentési hivatalba. — 7. A ker. felügyelők kötelesek ellenőrizni az örszobák bejelentési szolgálatát s arra gondot fordítani, hogy a közönség a rendőrök részéről előzékeny bánásmódban részesüljön.

Bejelentés új kezelése. (136.154/99. sz. B. M. r. értelmében.) A bejelentési nyilvántartásban ezentúl a régebben használt törzslapok helyett a felek által kiállított eredeti be- és kijelentőlapok helyeztetnek el. A bejelentési nyilvántartás tehát ez idő szerint két részből áll. I. A jelenlegi, azaz legutóbbi lakások nyilvántartása. II. Az összes előbbi lakások nyilvántartása.

Békafogás halászati kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti terek.

Bekerítése a telkeknek a főváros összes belterületein kötelező. (1878. évi 9. kgy. sz. szbr. 27. §.)

Bekisérés az, ha a büntetendő cselekménnyel terhelt személy a rendőr által valamely rendőri hivatal elé állíttatik. (Szolgálati szbr. 35. §.) L. előállítás.

Bekisérés alkalmával megbilincselés. L. megbilincselés stb.

Bekisérés, előállítás letartóztatási parancs nélkül. L. előállítás, bekisérés stb.

Bekisérésnél jelentés-szerkesztés; 1896. évi 11.399. eln. fk. r. szerint a bekisérést vagy előállítást eszközölő rendőr mindenkor a jelentést írásbelileg elkészíteni és a bekisért vagy előállított egyénnel együtt átadni tartozik.

Bekiséréseknél a rendőr magatartása. L. előállításoknál stb.

Bekisérendők verekedés vagy csődület alkalmával mindazok, a kik abban részt vettek. L. verekedés vagy csődület stb.

Beköltözését kéjnöknek a lakásokba, bérbeadó elfölthetja, ha ily minőségüket bérbeadó a bérlet megkötésekor nem tudta. (Lakbérleti szbr. 15. §.)

Beköltözés lakásokba évnegyedkor. L. lakbérleti stb.

Belépti jegyek kiállításáról mulatók, dalcsarnokok, látványosságoknál intézkedik a «mulatók stb. rendje» című fk. r.

Belföldi érczpenz stb. meghamisításának megállapítása. (B. P. 247. §.) L. pénzhamisítás megállapítása cím alatt.

Belső cseléd fölmondási ideje. L. cselédek fölmondási ideje.

Belvárosban csakis mérsékelt ügetésben hajthatnak mindenféle járművek. (Bérekcsi szbr. 35. §.)

Belvárosban kéjnök hol nem járhatnak? L. bárczás kéjnök vendégszerzés céljából stb.

Belvárosban teherkocsi-közlekedési tilalom. L. teherkocsi tilalom stb.

Belvárosban vidéki kocsik útiránya. L. vidékrőljövő stb.

Bélyegek átírásánál (szerződés, számla, bizonyítvány stb.) az írat szövegének legalább első sora (s nem címe) a bélyeg alsó színes részén legyen keresztülírva, úgy azonban, hogy a betűk a bélyeg körvonalába be ne menjenek. (Bélyeg és ill. törvények 20. §.)

Bélyegcsonkítás miatt kivetett bélyeglelet ellen 30 nap alatt lehet beadni a kérvényt a pénzügyigazgatósághoz (okadatolás, tudatlanság vagy más akadály). Ha bélyegcsonkítási ügyben törvényszék hozta az ítéletet, 15 nap alatt adandó be a fölébbezés, melyen az aláírást két tanúval kell előttemezni. (1881. évi XXXIV. tez. 29. §.)

Bélyeghamisítás. A ki az állam által kiadott és forgalomban levő bélyeget, postajegyet, adójegyet, hatósági pecsétet, mérték-hitelesítést, fémjelzést utánoz, meghamisít, vagy tudva hamisat használ, vagy forgalomba hoz, a bélyeghamisítás vétségét követi el. Továbbá az is, a ki a valódi, de értéktelennített bélyegeket stb. tudva újra felhasználja. A külföldi bélyegek védelme az államszerződésektől függ. (1897 : XXXVII. tez. 1. §.)

Bélyeghamisítás megállapítása. (B. P. 247. §.) L. pénzhamisítás megállapítása.

Bélyeghez hasonló jegyek készítése. L. pénzhez hasonló stb.

Bélyegilleték. I. Fokozat. Ez alá tartoznak a hat hónál nem később lejáró váltók; a váltókkal egyenlőknek tartott kereskedői utalványok és kötvények; végre állam- vagy más hitelpapírookra három hónapnál nem hosszabb időre nyilvános hitelintézetek által adott előlegekről szóló kötvények. Maga az I. fokozat a következő:

kor.-tól	kor.-ig	Összeg		kor.-tól	kor.-ig	Összeg	
		kor.	fill.			kor.	fill.
2	150	—	10	2100	2400	1	60
150	300	—	20	2400	2700	1	80
300	600	—	40	2700	3000	2	—
600	900	—	60	3000	6000	4	—
900	1200	—	80	6000	9000	6	—
1200	1500	1	—	9000	12000	8	—
1500	1800	1	20	12000	15000	10	—
1800	2100	1	40	15000	18000	12	—

* így tovább, minden 3000 koronától 2 koronával több; a 3000 koronánál kisebb maradványösszeg teljesnek veendő. **II. Fokozat** alá esnek mindazon fokozatos bélyegét igénylő okmányok, melyek

sem az I., sem a III. fokozat alá nem tartoznak. E fokozat a következő:

kor.-tól	kor.-ig	Összeg		kor.-tól	kor.-ig	Összeg	
		kor.	fill.			kor.	fill.
2	40	—	14	3200	4000	12	50
40	80	—	26	4000	4800	15	—
80	120	—	38	4800	6400	20	—
120	200	—	64	6400	8000	25	—
200	400	1	26	8000	9600	30	—
400	600	1	88	9600	11200	35	—
600	800	2	50	11200	12800	40	—
800	1600	5	—	12800	14400	45	—
1600	2400	7	50	14400	16000	50	—
2400	3200	10	—				

1600 koronán túl minden 800 korona után 2 korona illetéktöbblet s az 50 fillér pótlekkel együtt összesen 2 korona 50 fillér fizetendő; meglegyeztetvén, miszerint 800 koronánál csekélyebb maradvány-összeg teljesnek tekintendő. **III. Fokozat.** Alkalmazandó: 1. Oly kötvényeknél, melyek előmutatóra szólnak; 2. egyházi és világi hivatalok vagy oly szolgálati állomások adományozásánál, melyek állandó vagy ismétlődő ügyek teljesítésére vonatkoznak és más-neműek, mint a minők napszámások, cselédek, mesterlegények stb. által szoktak teljesíttetni; 3. részvénytársulati szerződéseknél és részvényekre alapított kultársulati szerződéseknél, ha azok tíz évnél továbbra köttenek; 4. számlottónál; 5. igérvény-vásárlásnál, ha az ügylet tárgya ingó; 6. életjáradéki szerződéseknél, ha az életjár. fejében ingók engedtetnek által; 7. adás-vevési szerződéseknél, ha az eladott tárgy ingó, — valamint 8. cseréknél, ha az elcserélt tárgyak ingók; 9. terhes engedményeknél, ha azok tárgyát más, mint követelések képezik. E fokozat a következő:

kor.-tól	kor.-ig	Összeg		kor.-tól	kor.-ig	Összeg	
		kor.	fill.			kor.	fill.
2	20	—	14	1600	2000	12	50
20	40	—	26	2000	2400	15	—
40	60	—	38	2400	3200	20	—
60	100	—	64	3200	4000	25	—
100	200	1	26	4000	4800	30	—
200	300	1	88	4800	5600	35	—
300	400	2	50	5600	6400	40	—
400	800	5	—	6400	7200	45	—
800	1200	7	50	7200	8000	50	—
1200	1600	10	—				

8000 koronán túl minden 400 koronától illetéktöbbséget s az 50 fillérral együtt 2 korona 50 fillér fizetendő; megjegyeztetvén, miszerint 400 koronánál csekélyebb maradványösszeg teljesnek tekintendő.

Bélyegmentes perelhetésért ahhoz a bírósághoz kell beadni a kérvényt, a melyiknél a kérvényező perelni akar. A kérvényben el kell mondani, hogy miért és ki ellen akar perelni s mellékelni kell a szegénységi bizonyítványt. A kérvényre 1 korona, a mellékletre 30 filléres bélyeg ragasztandó, de a szegénységi bizonyítványt az előjáróság bélyeg nélkül adja ki s ennek alapján bélyegmentesek a családi értesítők és anyakönyvi kivonatok. (Vallás és közokt. min. 30.625/1879. sz. r.)

Bemocsckítása az utczáknak. (9/1878. kgy. sz. szbr. 7. §.) Bármily szemét, söpredék, cserép, vagy hulladék utczára, vagy közterre lerakása, úgy annak magán, vagy nyilvános esatornába szórása, továbbá takarítás alkalmával a porladéknak az utczára hullatása, a portörleknek az ablakon, ajtón, vagy erkélyen kirázása, valamint mocskos víznek, vagy bármely folyadéknak az utczára öntése tilos.

Bengáli gyufák. L. utcai tűzijáték eltiltása.

Benzinnel házalni tilos. L. házalás benzinnel.

Be nem sorozattak nősülési engedélye. L. nősülhetési engedélyért stb.

Bepiszkitása utczáknak közuti vasút által. (Közuti vaspályákra vonatk. kgy. szbr. 3. §.) Közútnak a vaspálya-üzlet által okozott bepiszkitásánál a társaság köteles a szemetet a saját költségén elhordatni.

Bérbeadó törvényes zálogjog illeti a bérleti díjnak a kibérelt helyiségben levő ingóságaira nézve félévi bérösszeg erejéig, a haszonbérbeadók pedig a haszonbérleti jöszágon levő, vagy ahhoz tartozó terményekre, gazdasági felszerelvényekre és lábasjőszágokra egy évi haszonbér erejéig. Ezt a törvényes zálogjogát tartozik az árveréskor az árverés megkezdése előtt a végrehajtónak bejelenteni. (1881 : LX. tcz. 72., 112. §.) A rendőrség e törv. zálogjog érvényesítéséhez a bérbeadó kértére karhatalmat is köteles adni.

Bérbeadó zálogjoga — s állami adó. L. karhatalom állami stb.

Bérelt partok L. dunai bérelt partok.

Bérfizetés munkásoknak italmérésekben tiltatik. L. italmérési helyiségek stb.

Bérházakban lépcsők és folyosók kivillágítása a rendőrszemek által kereteikben folytonosan ellenőrizendő s a mulasztáson ért házmesterek följelentendők. L. kapuzárási szbr.

Bérekcsi díjszabás.

I d ő	I. fogatu				I d ő	II. fogatu			
	Nappal		Éjjel			Nappal		Éjjel	
	K	f	K	f		K	f	K	f
1/2 óra	1	—	1	50	1/2 óra	1	60	2	40
3/4 α	1	40	2	10	3/4 α	2	20	3	30
1 α	1	80	2	70	1 α	2	80	4	20
1 és 1/4 óra	2	20	3	30	1 és 1/4 óra	3	40	5	10
1 α 1/2 α	2	60	3	90	1 α 1/2 α	4	—	6	—
1 α 3/4 α	3	—	4	50	1 α 3/4 α	4	60	6	90
2 — α	3	40	5	10	2 — α	5	20	7	80
2 és 1/4 óra	3	80	5	70	2 és 1/4 óra	5	80	8	70
2 α 1/2 α	4	20	6	30	2 α 1/2 α	6	40	9	60
2 α 3/4 α	4	60	6	90	2 α 3/4 α	7	—	10	50
3 — α	5	—	7	50	3 — α	7	60	11	40
3 és 1/4 óra	5	40	8	10	3 és 1/4 óra	8	20	12	30
3 α 1/2 α	5	80	8	70	3 α 1/2 α	8	80	13	20
3 α 3/4 α	6	20	9	30	3 α 3/4 α	9	40	14	10
4 — α	6	60	9	90	4 — α	10	—	15	—
4 és 1/4 óra	7	—	10	50	4 és 1/4 óra	10	60	15	90
4 α 1/2 α	7	40	11	10	4 α 1/2 α	11	20	16	80
4 α 3/4 α	7	80	11	70	4 α 3/4 α	11	80	17	70
5 — α	8	20	12	30	5 — α	12	40	18	60
5 és 1/4 óra	8	60	12	90	5 és 1/4 óra	13	—	19	50
5 α 1/2 α	9	—	13	50	5 α 1/2 α	13	60	20	40
5 α 3/4 α	9	40	14	10	5 α 3/4 α	14	20	21	30
6 — α	9	80	14	70	6 — α	14	80	22	20

Vámpénz: híd, alagút és egyéb vámdíjat jövetre és menetre a kocsit használó külön fizeti. Várba, Gellért-hegyre és vissza: a II. fogatúnál 1 K 20 fill., az I. fogatúnál 80 fill. pótdíj fizetendő. Svábhegy, Zugliget, Lipótféző nyaralóihoz és a Szép Juhásznéhoz címzett vendéglőig és vissza az I—III. kerületből I. fog. 4 K, II. fog. 5 K; a IV—IX. kerületből I. fog. 5 K, II. fog. 6 K; a X. kerületből I. fog. 7 K, II. fog. 8 K. Minden más kültelki fuvarozásért, hova kocsival járható út vezet, a II. fog.-nál 1 K

60 fill., az I. fog.-nál 1 K pótdíj fizetendő. Lóversenyre: várakozással, oda, vissza I. fog. 10 K, II. fog. 16 K. Csak oda, vagy vissza I. fog. 2 K 40 fill., az I. kerületre nézve 4 K; II fog. 4 K, a III. kerületre nézve 6 K. Vasut és hajóállomáshoz: I. fog. 1 K 60 fill., II. fog. 2 K 60 fill. Ó-Buda, Kőbánya s a III. kerület kültekére több. Külön számítás alá esik a Kelenföldi- s a Ferenczvárosi-pályaudvar.

Bérekcsik állandó magánfuvarra megrendelése. (54.184/fk. I. 96. sz. r.) Azon bérekcsis, ki állandó magánfuvar teljesítésére 30 napi időtartalomra megrendeltetett, köteles ext szóbelileg a főkapitányságnál bejelenteni, honnan engedélyt nyer. Ez idő alatt az ily bérekcsisnak tilos a megálló helyére fuvarozás céljából kiállani. A 30 nap elteltével köteles a bérekcsi újra engedélyt kérni. Az ily kocsiokról a bérekcsi-osztály állandó jegyzéket vezet s havonta megküld a főparancsnokság és detektív-osztálynak.

Bérekcsi-állomásokon a házak kapuit elállják. Bérekcsi-állomásokon az ottani házak kapui előtt egy kocsinak megfelelő hely mindenkor szabadon hagyandó, hogy az oda szándékozó közönség kocsijával a ház elé hajthasson s illetve ott szállhasson ki és — szükség esetén — kocsija ott várakozhassék. (12.075 sz. rfp. 1901.)

Bérekcsi-állomáshelyek kijelölése. (470/1896. kgy. szbr. 2. §.) A kifogástalanságot igazoló bélyeggel ellátott és számozott bérekcsi számára az állomáshely rendőrileg jelöltetik ki, melyet a kocsi pontosan betartani köteles.

Bérekcsi-állomáson lóváltás meg van engedve. (44.743/fk. 99. sz. v.) Megengedi, hogy a lovak váltása, átfogása a kocsi részére kijelölt bérekcsi-állomáson eszközöltessék.

Bérekcsi-állomások rendje s tisztántartása. (1896. évi 470. kgy. szbr.) 31. §. A bérekcsival más állomáshelyre, mint a melyre a tulajdonos rendőrhatalósággal utaltatott, kiállani nem szabad. 32. §. Az ugyanazon állomáson lévő kocsik egymás után sorakoznak; az állomástérre érkezés elsőbbsége határoz. Az állomásterről eltávozott bérekcsi helyére az utána következő áll, a visszaérkező pedig az utolsó helyet foglalja el. A sorakozás ezen rendjének megzavarása tilos. A vendég vagy megrendelő a sorban álló bérekcsik bármelyikét választhatja. 33. §. A bérekcsi állomásterek folytonosan tisztán s a közegészség követelményeit kielégítő állapotban tartandók s e célból azokon minden szemet s állati hulladék azonnal összesöprenedő s az azokon mindig készen tartandó s a bérekcsitulajdonosok által beszerzendő fedeles ládákba teendő. Az állomásterek továbbá mindazon napokon, midőn eső vagy hó nem esik, vagy a víz a külső levegőn meg nem fagy és pedig április 1-től október végéig legalább négyszer, a többi napokon legalább kétszer megöntözendők és fertőtlenítendők. A fertőtlenítésnek ki kell terjedni a szemetgyűjtőláda tartalmára is, mindaddig, míg el nem vitetik. Mind-

ezen köteleességek szigorú és pontos teljesítéséről az illető állomástereken helyiyl bírő bérekcsi-tulajdonosok tartoznak gondoskodni s az ezzel járó költségeket fejenként egyenlő arányban fizetni. Az e tekintetben előforduló mulasztásokért egyetemlegesen felelősek.

Bérekcsi kaszinók előtt (számozatlan). L. számozatlan bérekcsik.

Bérekcsisok éjjeli hajtási jogosítványa. (37.784/fk. I. 1886. sz. hat.) Oly kocsikra, melyet a tulajdonos éjjel is akar használtatni, külön éjjeli és külön nappali hajtási jogosítványokat kell kivenni, melyekre mindenkor rávezettetik, hogy onnappali használatra, vagy éjjeli használatra. (4897/1897. fk. I. hat.) 1. Külön éjjeli és külön nappali hajtási jogosítványra minden bérekcsitulajdonos csak 1 egyfogató, 1 kétfogató bérekcsijára tarthat igényt, kivéve a bérekcsi-iparosokat, kiknek több egy és kétfogató kocsijaik vannak, mely esetben 1 egyfogató és 1 kétfogató kocsijokra is engedélyeztetik éjjeli hajtási jogosítvány. 2. Érvényes az éjjeli hajtási jogosítvány télen 7, nyáron reggel 6 óráig. A 17.981/fk. I. 1897. sz. pótrendelet szerint a külön éjjeli hajtási jogosítvánnyal való hajtás mindenkor esteli 6 órakor veheti kezdetét. A hajtás korábban megkezdése, vagy időn túl való közlekedés: hajtási jogosítvány nélküli fuvarozásnak tekintendő s mint ilyen büntetendő. Azonban még az éjjeli fuvarozás ideje alatt kezdett fuvar jelzett időn túl is befejezendő. 3. Egy és ugyanazon szám alatt több kocsinak forgalomba hozatala, valamint kifogástalansági bélyeggel el nem látott kocsinak a forgalomba hozatala tilos s kihágást képez. (Rédey gy. 1898. 143. l.)

Bérekcsiknek éjjel mindkét lámpája kivilágítandó. (470/1896. kgy. szbr. 27. §.)

Bérekcsisok esős időben állomáshelyeiket igen gyakran elhagyják s mulatóhelyekre térnek be. A rendőr az ily kihágásokat jelentse föl. (1144/rfp. 1893.)

Bérekcsikba fogható lovakról. L. bérekcsi kellekeinél.

Bérekcsik fuvarozása lóversenyeknél nem cserkészés. L. lóversenyeknél stb.

Bérekcsisok fuvart megtagadják. «Az állomáson talált bérekcsis a fuvart semmi ürügy alatt meg nem tagadhatja.» A rendőr, ha a közönség részéről ily irányú panaszokat észlel, lépjen közbe, figyelmeztesse a kocsist köteleességére s tegye meg ellene a kihágási följelentést. (470/1896. kgy. szbr. 14. §.)

Bérekcsi hajtási-jogosítványról. (470/1896. kgy. szbr. 6—10. §.) Bérekcsis csak 18. életévét betöltött oly férfi lehet, ki a magyar nyelvben jártas, józan életű, rendőrileg kifogás alá nem esik, ki kellő helyismerettel bír s a hajtásban jártas. Bérekcsit csak az hajthat, ki munkakönyvön kívül a rendőrség által kiállított «Bérekcsi hajtási jogosítványa»-nyal bír. Ilyent csak az kaphat, ki az ipartársulat által fölállított szakiskolát elvégezte. A hajtási jogosítvány a bérekcsitulajdonos nevén kívül a kocsis

nevét, személyleírását s illetőségi helyének megnevezését tartalmazza. A kocsis a hajtási jogosítványt hajtás közben mindig magánál hordani s a rendőri közegek kíváratára fölmutatni köteles. Ha a kocsis a szolgálatból kilép, a jogosítványt gazdájának visszaadja, ki ezt a rendőrségnek beszolgáltatni köteles, valamint azt is be kell jelenteni, ha a jogosítvány elveszett, vagy azzal a kocsis megszőkött. A jogosítványnyal nem bíró kocsis az állomáshelyről azonnal, ha pedig a fuvarozás közben észleltetett a szabályellenességgel, úgy ennek befejezése után, haza küldendő s följelentendő. A kocsis tisztességes öltözetéért a tulajdonos felelős.

Bérkocsi-használat. A jogosultságra nézve lásd az állami alkalmazottaknak hivatalos kiküldetések és átköltözések alkalmával járó illetményekről szóló szabályzatot. (Kiadatott a 8412/fk. eln. 896. sz. r. — Rédey gy. I. 57. l.)

Bérkocsi-használat az üzleti vizsgálatoknál. (10.274/fk. eln. 99. sz. r.) E czímen a rendőrtisztviselők a bérkocsi-költségek megtérítésére igényt nem tarthatnak s a bérkocsi-költségek ilyen esetekben az érdekelt felek között aránylagosan föl nem oszthatók s azoktól be nem hajthatók.

Bérkocsik hatósági kirendelése. (470/1896. kgy. szbr.) 35. §. A bérkocsiknak márcz. 1-től okt. végeig reggeli 6 órától éjjeli 11 óráig, nov. 1-től febr. hó végeig reggeli 7 órától esti 10 óráig a székesfővárosi rendőrség által megállapítandó megfelelő számban váltakozó sorrendben állomáson kell lenniök. Vasuti pályaházaknál, gőzhajó-kikötőknél és rendőri tekintetknél fogva a főváros több forgalmi főpontján egész éjen át lévén szükség bérkocsikra: a fővárosi rendőrség időszakonként meghatározza az említett helyeken megjelenésre köteles bérkocsik számát és minden egyes bérkocsira nézve a megjelenés helyét és idejét. Ezen kötelezettség akkép osztandó meg kocsiszám szerinti sorrendben a bérkocsi-tulajdonosok között, hogy abban mindenki egyformán vegyen részt és senki túl ne terheltessék. 36. §. Ha a főváros egy vagy más pontján valamely oknál fogva kivételesen bérkocsikra, vagy bérkocsik nagyobb számára lenne szükség: a fővárosi rendőrség a kirendelés méltányosan gyakorlandó jogával élhet.

Bérkocsisok helyettesítése hivatalos kirendelésnél. (13.760/fk. I. 1897. sz. r.) A hajó- és vasuti-állomásra kibocsájtott bérkocsi-kirendelésnél nincs kifogás a helyettesítés ellen, azonban az elvállalt helyettesítés már egy harmadik bérkocsi tulajdonosra át nem ruházható, hanem akadályoztatás esetén jelentés teendő a közigazgatási osztály előadóához, ki megadja a fölmentést. A kirendelésekkel az üzérkedés tilos s minden bérkocsi tulajdonos csak annyi kirendelési jegyet vásárolhat össze, a hány bérkocsi-száma van.

Bérkocsi-illetmény tisztviselőnek kiküldetésnél. L. illetmények kiküldetésnél stb.

Bérkocsi-ipartársulati tagok a bérkocsisok, de különösen

a számozatlan bérkocsik ellenőrzésében támogatandók a törvény határain belül a rendőrök által.

Bérkocsi-ipar vasárnap egésznap gyakorolható a 14.837/92. III. 6) ker. min. r. szerint.

≡ Bérkocsik kedvezménye a Ferenczlek-terén. L. Ferenczlek-terén bérkocsik stb.

Bérkocsik kedvezménye az Ujvilág-utczában. L. Ujvilág-utczai stb.

Bérkocsi kellékeiről s befogott lovakról. (470/1896. kgy. szbr. 19. §.) Csak szilárd alkotású, kényelmes, kívül-belül tiszta és jókarban tartott bérkocsi (illetőleg szán) használható fuvarozásra. A kocsinak belül bőrrrel kell bevonva lennie. A lovak s a lószerszámok tisztán és jókarban tartandók. Nem szabad bérkocsiába befogni olyan lovat: 1. mely rosszul táplált, gyenge, elcsigázott, fáradt, szánalmat, vagy undort gerjeszt; 2. mely lázas, emberekre vagy állatokra veszélyes, vagy olyan bántalomban szenved, mely a ló munkaképességét csökkenti, illetőleg az állatnak fájdalmat okoz; 3. mely sántít, vagy testi hiba, vagy egyéb körülmény miatt a szabad járásban akadályozva van; 4. mely szerszámtörés következtében sebes (szügyön, hátán, nyakán stb.), vagy melynek testén feltűnő helyen nyílt, még be nem gyógyult seb látható; 5. mely 5 évnél fiatalabb, 15 évnél idősebb, továbbá egyfogatúaknál legalább 160 cm.-nél, kétfogatúaknál legalább 156 cm.-nél alacsonyabb; 6. melynek szeme kifolyt, undorító; még akkor sem, ha másik szeme ép; 7. mely piszkos, nincs kellően tisztogatva, megfelelően ápolva, gondozva; 8. közveszélyes ménlovat, továbbá olyan lovat, mely rugós, csökönyös, vagy egyéb rossz tulajdonságokkal bír; 9. általában véve olyan lovat, melyet illetékes hatósági állatorvos kellő indokolás mellett bérkocsi-szolgálatra alkalmatlannak nyilvánít. 20. §. A bérkocsi dörzsfékkal, harapós ló szájkosárral, fagy és ónos eső idején minden ló éles patkóval, szánba fogott ló csengővel, vagy csörgővel látandó el. 21. §. Az egy- és kétfogatú bérkocsik fehér, 10 cm. nagyságú és két oldalt és hátul szembetűnő helyen alkalmazott számokkal, kívül két oldalt lámpákkal, ezek üvegei pedig 7 cm. nagyságú vörös kocsi-számokkal látandók el. A számok mintáját a rendőrség állapítja meg. 22. §. A forgalomba levő összes egy- és kétfogatú bérkocsik, az 1. számtól kezdve folytatólag, a 21. §. értelmében megszámozandók olyképen, hogy a kétfogatúak megszámozása 1—600-ig bezárólag és az egyfogatúaké 601 számtól folytatólag történik. Ezen megszámozás foganatba vétele, valamint az annak érdekében szükséges előintézkedések megtétele a fővárosi rendőrség hatásköréhez tartozik. A rendőrségi bélyeggel ellátott kocsi számát beföldni vagy bemázolni és így közlekedni tilos. Az ily kihágásért a bérkocsi-iparos és segéd együttesen felelősségre vonhatók és büntethetők. 23. §. A ki számozatlan, vagy szabályellenesen számozott, vagy ezen szabályrendelet határozmányainak egyéb tekintetben meg nem felelő bérkocsival nyilvános térre

fuvar-fogadás végett kiáll: a IX. fejezet értelmében büntetendő s a 4. §-ban előírt következményekkel is járó kihágást követ el. 24. §. Hullát úgy egy-, mint kétfogatú bérekcsiban szállítani tilos. Ehet, vagy egyéb állatot a bérekcsis kocsiába iölvenni nem köteles. 25. §. Betegnek bérekcsin való szállítása csak hatósági, vagy orvosi írásbeli utasítás folytán van megengedve, mely írásbeli utasításban határozottan kiírandó, hogy a beteg bérekcsin szállítható. Ha valamely bérekcsin ragályos, vagy járványos betegségben levő egyén szállított, az illető járnú hatóságilag megszabott módon azonnal fertőtleníttendő és csak ennek megtörténte után bocsátható ismét a kocsi a közönség használatára. (1879. évi XL. tcz. 100. és 101. §-ai.) A fertőtlenítés bemocskolás, vagy bevérvzés következtében fölmerülő költségeket első sorban a bérekcsit használó, másodsorban pedig azon hatóság, mely a kocsit használathra veszi, tartozik fedezni, vagy megtéríteni. 26. §. Törött ablaku kocsin a személyszállítás tiltva van. 27. §. A fővárosi közlámpák meggyújtása és kioltása közötti időközben — nagy köd alkalmával pedig nappal is — csak kivilágított lámpákkal szabad hajtani. Állomástéren csak a kocsisorban első és utolsó helyet elfoglaló bérekcsis köteles a lámpákat kivilágítani. 28. §. Az egy- és kétfogatú zárt bérekcsi egy belől alkalmazott és mindenkor jó karban tartandó jelzőkészülékkel — például kaucsukstíppal — látandó el.

Bérekcsik kifogástalansági bélyege. (470/1896. kgy. szbr. 2. §.) A) Ha a kifogástalanságot igazoló bélyeg leesett, vagy annak eltávolítása szándékolatik, ezen körülmény a rendőrségnek nyomban bejelentendő.

Bérekcsi-kihágásban büntető határozatról. (L. Rédey I. 157. l.)

Bérekcsik kirendelése a központi felügyelethez. L. központi ügyelethez stb.

Bérekcsi kirendelés az új országházhoz. L. országházhoz bérekcsi stb.

Bérekcsi-közlekedés rendje. (470/1896. kgy. sz. szbr. 34. §.) A bérekcsisok kötelesek úgy az általános hajtási szabályokat, mint a rendőrség által különböző alkalmakra és helyekre esetről-esetre megállapított menetrendet és hajtási szabályokat betartani.

Bérekcsis különös köteletségéről. (470/1896. kgy. sz. szbr.) 11. §. A bérekcsis kocsiját, ha csak pillanatnyi szükség nem kényszeríti, másnak vezetésére nem bízhatja: ha azonban a hajtásra képtelenné válik, helyette azt más is hazavezetheti. 12. §. Azon bérekcsis, ki a vezetésére bízott bérekcsitól a nélkül, hogy az arra való felügyeletről kellőleg gondoskodnék, eltávozik, kihágást követ el. 13. §. Büntetés éri azon kocsist is, ki vendégszállítás közben dohányzik, az állóhelyen vagy fuvarozás közben ittas, vagy külsőleg — például öltözetére nézve — nem tisztességes állapotban találtatik, nyilvános helyen botrányt okozó zajt üt, a

kocsi elé fogott lovat megbotránkoztató módon kintozza, a közönség vagy rendőri közeg irányában illetlen vagy sértő magaviseletet tanúsít, ostort pattogtat, a rendőri közeg figyelmeztetéseinek nem engedelmeskedik, illetőleg a rendőri közeg intésére legott meg nem áll. 14. §. Megbüntetendő azon bérkocsis, ki járművét a székesfőváros területén szabályszerű díjért, vagy a kialakított bérért igénybe venni nem engedi vagy az elvállalt fuvar teljesítését elfogadni nem köteles, azonban az állomáson talált bérkocsis a fuvar semmi ürügy alatt meg nem tagadhatja. Az elvállalt fuvar teljesítésének elmulasztása nem büntethető: ha a teljesítés a bérkocsis vagy bérkocsi-tulajdonos hibáján kívüli okból vált lehetetlenné s a megrendelő ezen körülményről jókor értesítettetett. Nem büntethető azonban a fuvarozás megtagadása a következő esetekben: a) ha a bérkocsi oly egyén részére rendeltetik meg, a ki beszámíthatatlan állapotban van (őrült vagy ittas), vagy a ki oly tisztátalan ruházatban van, a mely a kocsit beszennyezheti; b) a ki a viteldíjat jelen szabályrendelet 46. §-a értelmében előre megfizetni vonakodik és végül; c) betegszállítás megtagadása esetében, ha e célra orvosi vagy hatósági bizonyítvány föl nem mutattatott. 15. §. A közönséget a bérkocsi használatára fölszólítani vagy e célból fölhívás nélkül előhajtani, tiltva van. 16. §. A kocsisnak megrendelt kocsijába, illetőleg kocsijára, a kocsivendég beleegyezése nélkül senkit sem szabad fölvennie. 17. §. A bérkocsis kocsiját minden egyes fuvar után megvizsgálni s abban esetleg talált idegen tárgyat haladéktalanul vagy tulajdonosának visszaadni vagy a rendőrségnek át szolgáltatni köteles. 18. §. Jelen szabályrendeletnek a bérkocsisra vonatkozó határozatai a bérkocsi-tulajdonosra is értendők, a mennyiben ez személyesen vezeti járművét.

Bérkocsik magánfuvarban. L. állandó magán stb.

Bérkocsik Magyar Színháznál. L. Magyar Színháznál.

Bérkocsisok női vendéggel szemben igen gyakran durván, követelősen lépnek föl. Az ily üzemeket a rendőr akadályozza meg.

Bérkocsi-nyugták kifizetése. Az állandó előlegből (12.646/fk. eln. 1901. sz. r.) a fölmerült jogos bérkocsi-díjak lehetőleg azonnal kifizetendők. A bérkocsi tényleges használatából, továbbá a talált tárgyaknak vagy bűnjeleknek beszállításából fölmerülő s ezentúl közvetlenül kifizetendő költségek elszámolásához az eddig is használatban volt nyugta-úrlapok használandók, a főnálló díjszabályzatok szigorú szemelött tartásával megállapított s az igényjogosult bérkocsisok, hordárok vagy fölfogadott napszámosoknak kifizetett összegek pedig általuk ugyanazon nyugta-úrlapon elismerendők.

Bérkocsi-nyugták a központi felügyeleten. (3401/fk. eln. 98. sz. r.) A bérkocsi használatról szóló nyugtákat a bérkocsisok kellő értesítése mellett a segédhivatali igazgató veszi át,

ki is a pénz fölvétele és a bérekcsisoknak leendő kézbesítése iránt intézkedni köteles. A nyugtákat a központi ügyeletet vezető fő-tisztviselő vagy helyettese igazolhatják aláírásukkal. 8312/1895. sz. fk. eln. végzés.

Bérekcsis ki lehet ? (470/1896. kgy. sz. szbr.) 1. §. Bérekcsi-iparra csak az nyerhet engedélyt, a ki igazolja, hogy: a) magyar állampolgár; b) nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétség miatt büntetve nem volt; c) erkölcsi és megbízhatósági tekintetben kifogás alá nem esik. Az engedély meghatározott számú kocsi tartására szól. Minden engedélyezett egyfogatu bérekcsi után 20 korona, kétfogatu bérekcsi után 40 korona fizetendő engedélydíj fejében, az engedélyt kiadó ker. előjáróság pénztáránál.

Bérekcsisok rendetlenkedése az állomásokon. (231/894. Rfp. np.) A bérekcsi-állomásokon bérekcsisok és hely-nélküli bérekcsis segédek a járdákon összegyűlnek, dohányoznak, köpködnek, az arra járókat, különösen nőket szemérmetlen szavakkal illetik, káromkodnak, a járdát elájják, az éjjeli csendet háborítják lármájukkal. Ez üzelmek a rendőrök által megakadályozandók s az illetőket járdafoglalás, csendháborítás, köztiszt. szabályok stb. kihágások miatt jelentsek föl.

Bérekcsisok részéről viteldíj túlkövetelés. (48.623/fk. I. 1899. sz. r.) A viteldíj túlkövetelés megszüntetése érdekében elrendeltetett, hogy mindama esetekben, midőn a kihágási ítélet a viteldíjat túlkövetelő bérekcsisnak a hajtástól való letiltása iránt nem rendelkezik, a jogerős ítélet az összes vonatkozó kihágási iratokkal együtt a főkapitányság közigazgatási osztályához terjesztendő be, hogy az ily túlkövetelő bérekcsisoknak a hajtástól való eltiltása iránt közigazgatási úton is intézkedni lehessen.

Bérekcsiszámok bérbeadása. (701/1883. kgy. sz. szbr.) A bérekcsiszámokkal való üzérkedés, illetve azok bérbeadása tilos s a szegényalap javára a rendőrség által 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. (Krecsányi gyűjt. 118. l.)

Bérekcsik, számozatlanok. (48.976/fk. I. 97. sz. r.) 1. §. A ki számozatlan bérekcsival akar ipart űzni, tartozik e szándékát, a forgalomba hozni kívánt kocsi számát, az iparhatósági igazolványt a főkapitányságnál bejelenteni. 2. §. A bejelentés után kitűzetik az idő, mikor a rendőrség a kocsit, lovat és szerszámot megvizsgálja. 3. §. A vizsgálatnál észlelt hiányokat a tulajdonos pótolni köteles. 4. §. Személyszállító-ipar csak oly kocsival űzhető, mely közbiztonsági, közegészségi, köztisztasági követelményeknek megfelel, szilárd alkotású, dörzsfékkal és kétoldalt lámpákkal van ellátva. Lószerszám tiszta, szilárd és jó legyen s csak oly ló fogható be, a melyet az állatorvos alkalmasnak talált. 5. §. A kifogástalan kocsi hatósági bélyeget kap. 6. §. A kifogástalansági bélyeg mellett a kocsi számot is kap, mely a kocsi belsejében vagy rejtett helyen alkalmazható. 9. §. A kocsitulajdonos köteles fogatát a rendőrség időközi vizsgálatának is alávetni. 10. §. A kocsi hajtási jogosítvánnyal látandó el.

11. §. A kocsis köteles a hajtási jogosítványt mindig magánál hordani s a rendőri közegek kíváratára fölmutatni. 13. §. Számozatlan bérekcsi a tulajdonos lakásán bérelhető ki. Ily kocsinak közhelyre kiállani, a fuvarát kínálni, mulatóhelyeken fuvarszerzés céljából megállani, utcákon, tereken, bérekcsi-állomásokon tartózkodni tilos. A viteldíj szabad megegyezés tárgya s vitás esetek a polgári bíróság elé tartoznak. E rendelet elleni kihágások 100 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

Bérekcsik, számozatlanok, hajtási jogosítványa. (59.043/fk. I. 97. sz. r.) 1. §. A jogosítványokat a rendes nyomtatványon a közigazgatási osztály adja ki. 2. §. A jogosítványért folyamodó vizsgálatnak köteles magát alávetni. 3. §. E vizsga tárgyai: magyar nyelvben jártas-e, ismeri-e a hajtási szabályok fontosabb részeit, bír-e a fővárosban helyismerettel? tud-e hajtani? 4. §. A vizsgabizottságot egy felügyelő s egy tisztviselő alkotják. 5. §. Az alkalmatlannak talált kocsis csak 2 hónap múlva jelentkezhetik újabb vizsgára. 6. §. A vizsgáért semmiféle díj sem szedhető. 7. §. A közigazgatási osztály kivételes és indokolt esetekben nem vizsgázott kocsisoknak is adhat ki ideiglenes hajtási jogosítványt, de csak egy hónapi tartamra.

Bérekcsisok ülésel és párnáit csakis bőrrel lehetnek bevonva. Posztó vagy más hasonló anyag e célra nem használható. (10.201/fk. I. 1893. sz. r.)

Bérekcsinak vasuti-díjzabás mikor fizetendő. (46.533/fk. I. 1896. sz. r.) Az egyes vasuti és hajóállomásokhoz kirendelt bérekcsisok csak az esetben követelhetik a díjzabásban megállapított kivételes díjtételeket, ha kocsijok a vasuton továbbmenő vagy azon érkező vendégek által vétetnek igénybe. Tehát kihágást, azaz fuvardíj túlkövetelést követ el a kocsis, ha valakitől, ki nem vasuton érkezett, de mert őt vasuti szolgálatból vette fuvarra, a külön vasuti díjtételt követeli.

Bérekcsik vasuthoz kirendelése. L. vasuthoz stb.

Bérekcsi viteldíj s a vámvonal. (14.070/fk. I. 1900. sz. végzés.) A bérekcsi viteldíjak elbírálásánál az új vámvonal tekintendő azon határpont gyanánt, a melyen túl a bérekcsisok magasabb viteldíjat követelhetnek.

Bérekcsi viteldíjzabályzat. (470/1896. kgy. sz. szbr. 38. §.) A megállapított viteldíjzabályzat magyar, német és francia szöveggel ellátott kellő számú példányát, valamint zsebkönyvet köteles a kocsis fuvarozás közben mindig magánál hordani. A viteldíjzabályzatot, mely egyszersmint panasz-lap is, a rendőrség kiállítási áron adja ki a bérekcsisoknak. Minden kocsis köteles vendégét a beszállásnál az időre figyelmeztetni.

Bérekcsi vizsgálatokhoz. A mely bérekcsit a rendőri vizsgálaton a rendőrhatalóság igazoló bélyeggel el nem lát, az a bérekcsi iperüzésre nem használható. A rendőri vizsgálaton való meg nem jelenés külön nem büntethető. (1900. évi 386. sz. B. M. r.)

Bérmunkák vizsgálata a kerületekben felügyelők által. (52.966/fk. I. 1900. sz. r.) Minden kerületi kapitányság vezetője, a hozzá beosztott rendőrfelügyelő útján havonként legalább egyszer az összes kerületében fekvő bérmunka-állomásokat és az oda beosztott bérmunkákat vegye az állomáson vizsgálat alá s a mennyiben valamely bérmunka vagy annak tartozéka feltűnő rossz karban találtatnék, erről a főkapitányság közigazgatási osztályának sürgős jelentést tegyen, hogy szükség esetén a kocsi- és a kifogástalanságot igazoló hatósági bélyeg eltávolítása a közigazgatási osztály által eszközölhető legyen.

Bérmunkákra vonatkozó hivatalos kérdőösködések. (29.837/fk. I. 98. sz. r.) értelmében kérdőlapokon eszközölendő.

Bérmunkáról. L. lakbérlés stb.

Bérmunka vagy hasznóbérmunka viszonyból származó minden peres kérdésben a (sommás) kir. járásbíróshoz kell fordulni írásban vagy szóbelileg. (1893: XVIII. tcz. 1. §.)

Bérmunkás vásárcsarnokban (csarnokmunkás, csarnokputtonyos) csakis a vásárcsarnok igazgatótól jogosítvánnyal ellátott férfi vagy nő lehet. Biztosíték szükséges. Jelvényekkel és számmal láttatnak el úgy magok mint puttonyaik. Köteles hatósági közegeknek jogosítványát fölmutatni. Jogosítvánnyal el nem látott egyéneknek segítő bérmunkára a vásárcsarnokba lépni tilos (a gazda cselédje, állandó munkása kivételével.)

Bérmunkák. L. hordások stb.

Bérmunkák állomása, ruhája, kezességi bázisa. Bérmunkák állomáshelyének tisztának kell lenni s annak a hordások részéről undorító beköpködése kihágást képez. A 6513/fk. I. 95. sz. r. megszabja, hogy a bérmunkák állomásaikon mindig tiszta, szabályszerű, kifogástalan ruházatban jelenjenek meg. A 369/896. kgy. sz. szbr. 9. §-a előírja, hogy a hordások, bérmunkák a szolgálat elvállalásakor kezességi bázisukat minden föl- szólítás nélkül adják át megbízójuknak.

Bérmunkák üzérkedése színházi jeggyel. L. színházi jeggyel stb.

Bérmunkák. L. veszélyes beteg állatok.

Bérmunkák ápolóinak fertőtlenítése. L. állatok ápolóinak stb.

Bérmunkák bejelentése. L. állatok betegségének bejelentése és veszélyes állatoknál.

Bérmunkák befogása. L. állatok járműbe fogása.

Bérmunkák húsa. L. vágómarhák.

Bérmunkák húsa, teje és nyers terménye föl nem használható s forgalomba nem hozható. (1888: VII. tcz. 153. §.) Feljelentendő. Elkobozandó. Illetékes a kh., Budapesten a ker. előjáróság.

Bérmunkák költségei cselédért. L. cseléd megbetegedése esetén.

Bérmunkák előzetes letartóztatása körüli eljárás.

rás. (47.639/fk. II. 1900. sz. kör. — L. Rédey gyűjt. 1900. 10. l.) A m. kir. államrendőrség által előzetes letartóztatásba helyezett és a rabkórházban ápolt gyanúsított a törvényes 3 nap alatt az előzetes letartóztatás föntartása végett a vizsgálóbíró elé állítás-sék. Ha pedig gyanúsított súlyos betegsége ezt kizárná, akkor a vizsgálóbírónál a gyanúsítottnak a rabkórházban leendő kihallgatását és az előzetes letartóztatásnak föntartását a B. P. 98. §-a értelmében indítványozza. Ezen eljárás csak a törvényszéki esetekre vonatkozik.

Beteg egyének fölvétele kórházakban csak az intézet orvosa által történhetik. Jó, ha községi bizonyítványt visz magával, melyből családi és vagyoni állapota kitűnik. (Belügy. M. 51.661/1876. sz. r.)

Beteg egyének hajón érkezése. L. hajón stb.

Beteg egyének nem kísérhetők át a rendőrségtől a büntetőtörvényszék fogházába. (14.612/fk. eln. 1897. sz. r.)

Betegséget eltitkoló rendőr. (81/896. Rfp. np.) A rendőröknek meghagyatik, hogy különösen bujakóros nemi betegségeiket 24 óra alatt rendőrorvosnak bejelentsek, orvosoltassák, mert a ki ily elhanyagolt bajjal kórházba kerül, nemcsak hogy a gyógykezelési költséget fogja megfizetni, de fegyelmileg is felelősségre vonatik.

Betegségek gyógyítása állatoknál engedély nélkül. L. állatok betegségének stb.

Betegség hivatalos kiküldetés alatt. L. illetmények kiküldetéseknél.

Betegek kenése (massage), gyurása csak orvosoknak van megengedve, másoknak csak orvosi utasítás, felügyelet és felelőssége mellett szabad a kenés. Nem orvosoknak egyáltalán tilos beteg hasi szerveket, ivarszerveket és szemeket kenni. A ki ily kenést akar végezni vagy végeztetni, ha a büntetést el akarja kerülni, forduljon orvoshoz. (B. M. 64.528/98. sz. r.)

Betegek kihallgatása kórházakban. (46.256/fk. II. 94. sz. r.) Gyógyintézetekben, kórodákban, kórházakban az ügyeletes orvossal kell először érintkezésbe lépni s csak akkor foganatósítható a kihallgatás, ha ez a beteget kihallgathatónak véleményezi.

Beteg rendőrök jelentményénél. (51/1894. Rfp. np.) A kórházból kijött vagy lábbadozó rendőröknek szabadság vagy szolg. fölmentésért a főparancsnoki jelentményénél kell jelentkezni. Öltözet: tisztán, teljesen felöltözve, felszerelés nélkül.

Beteg rendőrök látogatása rendőr-kórházban. (246/884. Rfp. np.) A beteg rendőrök látogatása ismerősök és családtagoknak a rendőr-kórházban naponta d. u. 2—3 órák közt van megengedve.

Betegszállítás bérkocsin. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Betegek szállítási költségei. (13.229/fk. 1900. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1900. 144. l.)

Betegségélyző pénztárba a munkaadó 8 nap alatt tar-

tozik alkalmazottját be vagy kijelenteni. (1891: XIV. tcz. 26., 27. §-ai.)

Betegségélyezésre vonatkozó szabályok megszegése az 1891. évi 14. tcz. 83. §-a szerint büntetettetik. Elköveti e kihágást: a) a ki az ipari vagy gyári munkás bejelentését elmulasztja vagy azt későn teszi; b) az a tag, a ki a betegséget színteli; c) az a munkaadó, a ki a ténylegesnél magasabb fizetést jelent be a munkása javára. Itél Budapesten a ker. Előljáróság.

Beteg tanúk kihallgatása (bűnügyben) lakásukon eszközölendő. (B. P. 201. §.)

Betiltott pinczelakások használata egészségrendőri kihágást képez. (3469/1891 kih. sz. B. M. r.)

Bilincs használat. Az előzetes letartóztatás foganatba vétele alkalmával a rendőri közeg a fogolyra csak akkor tehet bilincset, ha ellenállt vagy ha megszökésétől alaposan lehet tartani és ez másképp meg nem akadályozható. A bilincshasználatról jelentés teendő a rabot átvevő hatóságnak. A fogházban pedig csak akkor alkalmazható bilincs, ha a rab erőszakos vagy rakoncztalan magaviseletet tanusít, öngyilkosságot kísérelt meg vagy ha szűkes szándékát árulta el. Minden esetben a felettes hatóságnak jelentés teendő. (B. P. 156. §.)

Bilincselésre alkalmas zsineggel minden szolgálatba lépő rendőrnek el kell látva lenni. (Rfp. Ut.)

Birói cselekmények elrendelésére ki jogosult? Ha bűnügyi nyomozás során előzetes letartóztatás, lefoglalás, házkutatás, személynemzés, szóval oly nyomozási cselekmény válik szükségessé, melynek elrendelésére a bűnvádi perrendtartás értelmében a rendőri hatóságok csak halaszthatatlan szükség esetén (ha veszély van a késedelemben) jogosultak (B. P. 98. §.), ezek elrendelésére a főkapitányon kívül a központi bűnügyi osztálynál az osztályvezető tanácsos és helyettese, valamint azon nyomozást teljesítő tisztviselők, kiket a főkapitány önálló intézkedésére följogosított, a ker. kapitányságoknál délelőtt a kerületvezető és helyettese, délután a felügyeletes tisztviselő (a felügyelettel megbízott őrök, gyakornokok és hivataltiszték kivételével) és a központi felügyelet tartama alatt a központi felügyeletes és helyettese jogosult. A lefoglalás, házkutatás és szemle foganatosításával rendszerint tisztviselő bízandó meg. Ha a kerületi kapitányságoknál felügyeletet tartó tisztviselőnek valamely nyomozó cselekmény elrendelése tekintetében kétsége támad vagy annak elrendelésére ezen szakasz szerint nincs fölhatalmazva, a központban felügyeletet tartó tisztviselőtől köteles utasítást kérni, esetleg ez ügyre vonatkozó iratokat is ahhoz terjeszti be. Ha a nyomozás során a felsorolt nyomozási cselekmények szüksége fölmerül, azonban halaszthatatlan szükség esete nem forog fenn vagy valamely, a B. P. 98. §-ának 3. bekezdésében felsorolt birói cselekmény szükséges, végre ha a B. P. 171. és 172. §-aiban felsorolt levelek, táviratok és egyéb küldemények lefoglalásának

van helye (B. P. 98. §.), a ker. kapitányságok az összes iratokat haladéktalanul a főkapitánysághoz terjesztik be, ugyanezt teszik azon esetben, midőn a kir. ügyészség sürgős értesítése válik szükségessé. (B. P. 142. §.) Az újpesti ker. kapitányság a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozó esetekre vonatkozó iratokat közvetlenül az újpesti kir. járásbírószághoz teszi át, valamint azon esetekben, midőn az újpesti ker. kapitányság területén (Újpest és Rákospalota) elkövetett bűncselekmények nyomozása alatt a B. P. 98. §-ában felsorolt nyomozó cselekmények vagy sürgős bírói cselekmény elrendelése válik szükségessé, indítványával közvetlenül az újpesti kir. járásbírószághoz fordul. (717 elm. 900 fk.)

Bírói illetékesség elleni kifogását alperes csak a tárgyalás kezdetén terjesztheti elő (a sommás eljárásban) s ha a bíróság a kifogást elveti, tovább kell védekeznie, mert felebbezését e miatt is csak az ítélet elleni felebbezésével együtt lehet beadni vagy előterjesztani. Ha a kifogásnak hely adatik, a végzés ellen felperes azonnal felfolyamodhat. (1893: XVIII. tcz. 27—28. §-ai.)

Bírói letiltások levonása a rendőrök illetményéből. (Gazd. k. ut. 31. §.)

Bírói szemle bűnügyben. L. szemle bűnügyben.

Bírói szemlének kihágási ügyben is helye van. (Kih. elj. 51—52. §.)

Bitang jószágok. A ki bitang jószágot talál s azt 8 nap alatt a hatóságnak vagy a vesztesnek át nem adja, jogtalan elsajátítás vétségét követi el. L. e cím alatt.

Bivaly húskimérés. L. hús kimérés.

Bivaly-vész. (F. M. 63.832/891. sz. r.) Bivaly-vészben elhullott állatok szőröstől, bőröstől elásandók, testrészei semmiféle célra föl nem használhatók. Ily állat bőrét forgalomba hozni vagy bármiként fölhasználni, rendőri kihágást képez.

Bizonyítékok beszerzése akkor is kötelező, ha terhelt beismerésben van. (B. P. 139. §.)

Biztosíték bűnügyben. Megfelelő biztosíték mellett a terhelt szabad lábon hagyható. (B. P. 162. §.) A biztosíték lehet készpénz vagy óvadéku használható értékpapír, valamint jelzalog biztosító nyilatkozat. (B. P. 163. §.) A biztosíték elfogadása tárgyában a vádtanács határoz. (B. P. 164. §.) Az ily módon szabadlábra helyezett azonban újra letartóztatható, ha szökést kísérel, ha a szabályszerű idézésre nem jelenik meg, vagy ha a letartóztatásra a szabadlábra helyezés után merült föl valamely törvényes ok. (B. P. 165. §.)

Bizonyítvány cselédnek. L. cselédnek bizonyítványt stb.

Bizonyítvány eredménytelen házkutatásról, lefoglalásról vagy személymotozásról kívánatra kiadandó. (B. P. 190. §.)

Biztatni vallomásra nem szabad. L. B. P. 135. §.

Biztosítása az áruknak a vásárcsarnokban tűzkár ellen. L. vásárcsarnoki szbr. 51. §.

Biztosító társaságok a vasárnapi munkaszünetet kötelesek

betartani. Az ellenőrzés az oszt.-parancsnokságok kötelessége. (Rfp. ut.)

Biztosítási végrehajtást bűnügyben a vizsgálóbíró rendelheti el a magánfélnek előterjesztett kérelmére. (B. P. 493. §.)

Bodega és csemegekereskedés egy üzletben s a **vasárnapi munkaszünet**. Ha csemegekereskedés és bodega egy és ugyanazon üzletben folytattatik, az utóbbira vonatkozólag is csupán a déli 12 óráig való üzembetartás van megengedve. (2101/V. a. 1900. B. M. hat.)

Bodegákban kiszolgáló nők alkalmazása tilos. — (55.001/fk. I. 97. sz. r.) 1. Bodega (borozó, söröző) üzletekben vendégek kiszolgálására kizárólag büntetlen előéletű férfiszemélyek alkalmazhatók. 2. Pénztárosnői (főlirónő) minőségben egy és ugyanazon időben csak egy női személy lehet jelen a bodega-üzletben. 3. Szigorúan tilos a pénztárosnőnek (főlirónő) a pénztári vendégek kiszolgálása, azokkal az üzlethelyiségben való mulatozás vagy közöttük való huzamos tartózkodás céljából elhagyni. E rendelet pontos betartásáért első sorban az üzlettulajdonos, másodsorban a pénztárosnő felelős.

Bodegások a vasárnapi munkaszünet ideje alatt csakis fogyasztásra teljesen kész élelmiszereket árusíthatnak. (898/96. kih. B. M. hat. — L. csemegekereskedések.)

Bognárok vasárnapi munkaszünetéhez. L. Baromvásáron stb.

Bobóczok kihágás esetén feltétlenül bekisérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Bolti ernyők, boltok stb. L. üzleti stb.

Bombák, ha találhatnak. L. robbanó anyagok.

Bonczolás. Halottszemle és bonczolás foganatósítandó, ha gyanú támad, hogy valakinek halálát büntett vagy vétség okozta. (B. P. 240. §.) Ezt a bonczolást törvényszéki bonczolásnak nevez-zük, eltérőleg az orvosrendőri bonczolástól, a melynél büntett gyanújáról nincs szó. Az előbbit a rendőrhatalóság csak indítvá-nyozhatja, utóbbit ellenben el is rendelheti. Bonczolás előtt a holttest azonossága lehetőleg megállapítandó. Ismeretlen holttest pedig, ha még lehet, le is fényképezendő. (B. P. 240. §.) Bonczoláshoz két orvosszakértő alkalmazandó. Az elhunyt kezelő orvosa nem alkalmazható, de a vizsgálóbíró felvilágosítás-adás végett megidézhetheti. A vélemény a halál okának megállapítására vonatkozik. (B. P. 241. §.)

Bonczolása eleven állatoknak. L. eleven stb.

Bonczolása gyanús, beteg állatnak. L. veszett állatok.

Bonczolás körüli eljárást az 1887. évi 78.789. sz. B. M. r. szabályozza.

Bonczolásra vonatkozó szabályok megszegése. Lásd holttesttel való elbánás stb.

Bontása épületeknek. L. épületek lebontása.

Böngészés a más földjén tilos. L. jogosulatlan tartózkodás.

Bőripar — vásárnapi munkaszünet. A kávézási és bőrforgatási ipari munka délelőtt 9 óráig végezhető. (14.837/92. I. 2. pont. Ker. M. r.)

Borbély-czintányérok. Az 1124/94. sz. közgy. hat. szerint a borbély- és fodrász-üzletek ajtajára, vagy az ablaktáblára, vagy egyáltalán az üzlet bejárata fölé réz- és czintányérok kifüggesztetők.

Borbélyok ellenőrzéséhez. (84/96. Rfp. ut.) A budapesti parókakészítő, borbély és fodrász ipartestület által ellátott és az előjáróság által láttamozott igazolványos ipartestületi tagok föl-szólítására a rendőr segédkezet nyújtani köteles.

«Borbély és fodrász» felirat használható ilyes üzletek előtt kifüggesztett lámpákon, mivel csak a «czzgo» felírása van eltiltva, de az üzlet minőségét jelző lámpa nem. (1570/1901. közg. fők. r.)

Borbélyok, ha vérbocsátásra, köpölyözésre, nadályozásra fel vannak jogosítva, csak orvosi rendelvényre bocsáthatnak vért. (B. M. 49.399/1876. sz. r.)

Borbélyok vásárnapi munkája. Borbély-iparnál az üzleti helyiségben: délutáni 2 óráig szabad dolgozni, azontúl csak magánlakásba, színházakba vagy hasonló előadások alkalmával házhoz híva. (14.837/92. A) 3. a) pont. Ker. M. r.) I. Borbélyüzletekben a munkaszüneti napon a délután 2 óra előtt odaérkezett vendégekkel szemben — a mennyiben kiszolgálásuk tényleg 2 óra előtt megkezdett — a munka befejezése 2 óra után is megengedendő, de a munka 15—20 percznél tovább nem tarthat. II. Vásárok és bucsúk alkalmával az 14837/892. sz. Ker. M. r. II. A) b) és c) pontjai szerint a borbélyipar kivétel alá nem esik s így üzemük a rendesnél tovább nem folytatható. III. A kereskedelmi miniszterium karácsony és újévet megelőző vásárnapokon a munkaszünetet rendszerint akként függeszti föl, hogy az árusítást s ebből folyó szállítást megengedi. Ez a dolog természetéből folyólag a borbélyokra nem vonatkozik. Mindazonáltal, ha a föl-függesztés az ipari munkára általánosságban vonatkoznék, a borbélyok üzemének folytatása is megengedendő. IV. A fürdőkben alkalmazott borbélyok üzemére nézve az 1410/898. sz. B. M. határozat kimondotta, hogy az a fürdőipar tartozékul és nem önállóan tekintendő s így üzembentartása a 14.837/892. sz. Ker. M. rendelet II. A) e) pontja értelmében egész napon át akadály nélkül folytatható. (1083/1901. fk. kih. v.)

Bordélyház — kéjnök. (837/84. sz. közgy. szbr. II. 21—36. §§. — L. kéjnökről.)

Bordélyházi kéjnök és bordélyházak. (49.465/900. sz. fk. r.) 5. §. A bordélyházak utcára nyíló kapuja a kapuzárási szabályrendeletben előírt záróráig csakis félméterre maradhat nyitva. 6. §. A kártya- és egyéb társas- vagy szerencsejáték a bordélyházban tilos. 8. §. A kéjnök kéjelgés után szerzett keresetének $\frac{1}{3}$ része a kéjnököt, $\frac{2}{3}$ része pedig mosás, ellátás és orvosi díjak fejében a bordélytulajdonost illeti. A kéjnöknek járó összeget a

bordélyosnő le nem foglalhatja. 9. §. A bordélytulajdonos a kéjné tartozását és ruházatát illetőleg rendes könyvet tartozik vezetni, melybe a rendőrség ezzel megbízott közegei is betekinhetnek. A kéjnöknek is legyen egy adóskönyvük. A bordélyüzlet tulajdonosa a nála levő kéjnökkel hetenkint egyszer leszámolni köteles. Kéjnőt arra kényszeríteni, hogy saját akarata ellenére valakivel szobára menjen, vagy közösüljön, tiltva van. 13. §. A kéjnök részére érkező levelek vagy egyéb küldeményeknek a bordélyosnő által való fölbontása a btv. 327. §-aba ütköző vétséget képez és mint ilyen följelentendő. 14. §. A bordélyházi kéjnök a nappali órákban magánosan és szabadon naponkint legalább 2 órai sétára kimehetnek.

Bordélyházi kéjnök fölvétele. A bordélyházi kéjnök fölvételének föltételeit, az általuk és a bordélytulajdonos által tartandó erkölcsrendészeti és közegészségi szabályokat és az ellenőrzés módozatait a 837/1884. kgy. sz. szbr. és a 11.162/1885. sz. B. M. r. írják elő.

Bordélyházi szabályrendelet. (837/884. kgy. sz. szbr. — Krecs. Gyűjt. 118. l.) A bordélyházakról. (I. Fejezet 1—20. §§.) 1. Bordélyházat csak 30 évet betöltött, büntetlen, megbízható nő nyithat. 2. Bordélyüzlet csak oly házban nyitható, hol más nem lakik. 3. Megnyitási, áthelyezési engedélyt, valamint türelmi bárcazt csak a főkapitány adhat. 4. Ismételt kihágások miatt kéjnötelep beszüntetését a főkapitány rendelheti el. 5. Egy bordélyházban 15-nél több, 5-nél kevesebb nő nem lehet. 6. Bordélyban oda nem tartozó nőknek kéjtelgésre helyt adni tilos. 7. Oly utcában, hol templom vagy iskola van, kéjnötelep nem nyitható. 8. Tilos bordélyban tartani 17 évnél fiatalabb, vagy türelmi bárcazával nem bíró nőt. Tilos bárkit arra csábítani, hogy kéjnök legyen. Tilos a kéjnőt egyik bordélyból a másikba átköltöztetésre csábítani. 9. A tulajdonos köteles minden belépő kéjnőt a főkapitánynál bejelenteni, hol a nővel jegyzőkönyv vétetik fel s türelmi bárcazt kap. 10. A tulajdonos felelős azért, hogy az orvosi vizsgálat alól egy nő se vonja ki magát. 11. Köteles a tulajdonosnő a kéjnöket naponta egyszer megvizsgálni s esetleges tüneteket a ker. rendőr-orvosnak azonnal bejelenteni s a nőt a férfiaktól visszatartani. 12. Ha a kéjnök a kórházba küldetik, köteles a tulajdonos az orvos rendelését azonnal foganatosítani. 13. Bordélyházban cseléd csak 30 évét betöltött nő lehet, ki szinte orvosi felügyelet alatt áll, de a ki testével nem kereskedhetik. 14. Szeszkes italok kiszolgálása, zajos zene vagy táncz tilos. Éjjeli 12 óra után zenélni nem szabad. Ez iránti kihágás miatt első sorban a tulajdonos büntetettik. 15. Bordélyházi kéjnöknek kihágásaért a házban a tulajdonos a felelős. 16. Az ablakok lefüggönyözve tartandók; takarítás alkalmával tilos kéjnöknek az ablaknál tartózkodni. 17. A tulajdonos a kéjnöknek 40 forintot fölül nem hitelezhet s ez összeget is csak bíról úton követelheti, a kéjnök tulajdonát vissza nem tarthatja. 18. A kéjnök a tulajdonossal keresetét szabad akarata szerint osztja

meg. 19. Ismételt kihágások esetén a főkapitány az engedélyt azonnal megvonhatja. 20. A tulajdonos és kéjnök közti vitás esetekben a ker. kapitány dönt.

Bordélyügyről általában. (11.162/1885. sz. B. M. r. — Krecs. Gyűjt. 377. l.) A fővárosi szabályrendeleten kívül elrendel-
tetik: 1. Magánkéjnök egy házban háromnál több nem lehet. 2. Mi-
dön a lakást kibérli, tartozik arról, hogy ő kéjnök, a háztulajdo-
nost értesíteni s az engedélyt a házban való lakhatásra kieszkö-
zölni. 3. Ha a ház lakói által a kéjnök ellen indokolt panasz emel-
tetik, a lakhatási engedély, esetleg a türelmi bárca a kéjnőtől
azonnal elvehető. 4. Minden egyes magánkéjnöknek külön bejárata
szóval kell birni s a szobában csak egyedül lakhat. 5. Türelmi
bárca engedélyezéséhez a főorvos véleményezése kell.

Bordélyügyben büntető határozatok. (837/1884. kgy.
sz. szbr. 62. §.) Azon bordélytulajdonos, ki a szbr. reá vonatkozó
határozatait meg nem tartja, kihágást követ el s 4—100 kor. terj.
pb., ezenfelül 5 napig terj. elzárással büntethető. 63. §. Azon
kéjnök, ki a szbr. reá vonatkozó határozatait meg nem tartja, ki-
hágást követ el és egy hónapig terj. elzárással büntethető. (1879.
évi tcz. 81. §-a)

Bordélyügy és a főkapitány. (837/1884. kgy. sz. szbr.
55—61. §§.) Ő adja az engedélyt a bordély megnyitására, ő ad ki
türelmi bárcaakat, ő rendelheti el a bordélyok becsukását. Ha a
közérkölciség szempontjából szükségesnek látja, jogában áll bár-
mely bordélyt rögtön becsukatni, bármely kéjnőtől a türelmi bár-
czát azonnal elvonni. Bordélyügyben személyi értesítés csak ér-
dekelt és igazolt vagy hatósági személynek adható. A főkapitány
határozata ellen csak a B. M.-hez lehet felebbezni.

Bordélyügy és a ker. kapitányok. (837/1884. kgy. sz.
szbr. 50—54. §§.) A ker. kapitány köteles a kéjnök botrányos vi-
selkedésének megakadályozásáról gondoskodni s a kihágásokat
megbüntetni. Teendői közé tartozik: kéjnök utcái csavargásának
megakadályozása, zugbordélyházak kipuhatolása, titkos kéjlegés
megakadályozása, szemmeltartása s gyanús helyek feletti felügye-
let, kósza kéjnök szemmeltartása. Minden kihágási eljárásnál a
kéjnök a bárca felmutatására szorítandó. Lakás nélküli kósza kéj-
nök mindig bekisérendők a ker. kapitánysághoz. Bordélyügyből
kifolyó kétes esetekben az ügy határozathozatal végett a főkapi-
tányhoz terjesztendő. Az összes ker. kapitánysághoz beosztott
rendőröknek tilos a bordélyházakban hivatalos minőségben meg-
jelenni, hacsak oda ki nem küldettek, vagy oda nem hivattak,
vagy megjelenésüket büntett vagy vétség meg nem követeli.

Bordélyügy és rendőrfőorvos. (837/1884. kgy. sz. szbr.
46—48. §§.) Ellenőrzi a ker. rendőrorvosokat s észleleteiről a fő-
kapitánynak jelentést tesz. Naplót vezet az összes kéjnökről. —
A ker. orvosok havi kimutatásai alapján a főkapitányhoz havonta
s a bordélyügyről általánosságban félévente kimutatást terjeszt
be. A főorvos a felülvizsgálatokért díjat nem szedhet. Azonban a

türelmi bárcza kiállításánál a vizsgálatért a megállapított díjat szedi.

Bordélyügy és ker. rendőrorvosok. (837/1884. kgy. sz. szbr. 37—45. §§.) A ker. rendőr-orvos köteles minden, a kerületében lakó kéjnot hetenkint kétszer megvizsgálni s ennek eredményét a bárczara felírni. Bujakóros nők azonnal kórházba küldendők. Az orvos a kéjnökről jegyzéket vezet, mit havonta a főorvosnak beterjeszt. A vizsgálati díjakat előre követelheti. Köteles azonban a lakásokat és fekhelyeket is megvizsgálni.

Bordélyüzlet s házalók. L. ószeres szbr.

Borjuhús kimérése oltott borjuból tilos. L. himlőnyirk termelése stb.

Borju- és növedékmarhahús kimérése. (361/893. kgy. sz. szbr.) 1. Négy hetesnél fiatalabb borju levágatása, közfogyasztás céljából eladása s kimérése tilos. Ily borju ismertető jele: nincs hat kifejlett tejmetező foga s köldökzsinórja még nem esett le. 2. Borjuhúsként csak 1—2 hónap közt levágott állat húsa mérhető ki. 3. Kivételesen a még hat hónapnál nem idősebb állat húsa is eladható borjuhús gyanánt, ha az állat kizárólag tejjel táplálkozott, mely körülményt azonban igazolni kell. 4. Hat hónapos borju ismertető jele: állandó zápfoga még nincs s 8 tejmetező fogának koronája a foghúsból nem áll ki teljesen. 5. Különbben minden két hónapnál öregebb borju növedékmarhának tekintendő. A teljesen kifejlett állat ismertető jele: 4—8 állandó metező foga s több mint 4 állandó zápfoga van. 6. A növedékmarhahús kimérő-helyeket »növedékmarhahús» táblával köteles a tulajdonos megjelölni s növedékmarhahús-árjegyzéket kifüggesztetni. 7. A főváros területén szűrt állapotban behozandó állat fejét a törzstől elválasztani tilos. 8. E rendelet be nem tartását a rendőrség bünteti a kih. t. 137. és 138. §-a alapján 4—100 kor. pb. (Kreca. Gyűjt. 125. l.) Húskimérési szbr. L. cho betűnél.

Borjuk megkötözése. L. állatok szállítása.

Borjuk szállítása. L. állatok szállítása.

Borjuvásárok betiltása. L. külön borjuvásárok.

Borjuk védelme. (F. M. 38.286/896. sz. r.) Az állatok tejét forgalomba hozni tilos 8 nappal előtte és utána a borjuzásnak. E rendelet elleni kihágás a rendőrség elbírálása alá tartozik.

Borbehozatali utak. L. utak, melyeken stb.

Borok denaturálása. L. denaturálása stb.

Borellenőrző-bizottságok szerv. szab. a fővárosban. (368/1898. kgy. sz. szbr.) Minden kerületben egy, tehát tíz ily bizottság alakítottatott. Feladatuk: a borforgalom megfigyelése, kihágások tekintetében a hatóságok és érdekkörök nyomra vezetése s a kihágások kiderítésére irányuló törekvések kiderítése. Tagjai: az elnökön kívül legalább négy. Az elnököt és két tagot a főpolgármester nevezi ki, kettőt a törvényhatósági közgyűlés választ három évre.

Borelárúsítás (nem korcsmában) vasárnap tilos.

Bornak vasárnapi munkaszünet alatt kismértékben való elárusítása, ha az nem korecsmában, hanem elárusítási üzletben történik, tiltva van és a munkaszünet áthágását képezi. (1947/1895. kih. B. M. hat.)

Bor elromlásánál adómentesség. L. adómentességért borítal-elromlás stb.

Borfestékekkel üzérkedés tárgyában. (58.053/1879. B. M. r. — L. 1879. R. T. 762. l.) Boroknak, különösen vörös boroknak fukszinnal és kátrányfestő anyagokkal való hamisítása tilos. Utasítatik a hatóság, hogy a hol borfestékeket árulnak, azokat foglalja le, belőlük mustrát vegyen, vizsgálta meg s ellenők, ha az anyagok méregtartalmúnak bizonyulnának, járjon el elsőfokulag.

Borseprű felhasználása. (53.850/97. VI. A. Ker. M. r.) 6. §. A borseprű felhasználása csak két módon van megengedve, és pedig: a) vagy akként, hogy a közönségesebb és gyengébb (természetes) borok a jellegzetes bor seprűjére öntetvén, ez által zamatosíttassanak vagy áterjesztessenek; b) vagy lepárlás útján előállítandó szeszes ital (seprűpálinka) készítésére. A borseprűből a még benne levő bor kipréselhető, ellenben borseprűből víz vagy bármilyen más anyag hozzáadásával borszerű italt készíteni és forgalomba hozni feltétlenül tiltva van. A cognac-főzésnél a lepárolt borból visszamaradt úgynevezett bormoslékből borhoz hasonló italt előállítani, vagy általában az ilyen bormosléket borkezelésnél felhasználni feltétlenül tilos. Következésképpen a borseprűből vagy a bormoslékből a jelen szakasz negyedik és ötödik bekezdéseiben foglalt tilalmak ellenére előállított borszerű italok: mesterséges borok.

Bor forgalomba hozatala idegen név alatt. (L. Rédey Gyűjt. II. 115. l. — 53.850/97. VI. A. Ker. M. r.) 7. §. A törvény 4. §-ának rendelkezése szerint tilos a bort oly vidék megjelölésével forgalomba hozni, a melyen az nem termett, illetőleg a mely vidék jellegének nem felel meg. Tilos továbbá a bort oly szőlőfajta megjelölésével forgalomba hozni, a melyből az nem készült. Ellenben meg van engedve különböző vidékeken termett, vagy különféle szőlőfajták mustjából erjedt borok keverése s az összeházasított bornak oly borvidék elnevezése, illetőleg oly szőlőfajta neve alatt való forgalomba hozása, a mely vidék vagy fajbor jellegének a keverék tényleg megfelel.

Borhamisítás. (1893: XXIII. tcz.) Kihágást követ el a törv. 5. §. értelmében, ha a btv. vagy a közegészs. törv. szerint súlyosabb büntetés alá nem esik, 50—600 kor. pb. az: 1. a ki a mesterséges bor készítésére vagy gyártására szolgáló anyagokat ki fejezetten ezen célra való használhatóság véget hirdeti vagy forgalomba hozza; 2. a ki a mesterséges bort (1893: XXIII. tcz. 2. §.) forgalomba hozza; 3. a ki mazsolás természetes borokat a tokaji, hegyaljai vagy szamorodni elnevezés alatt forgalomba hozza; 4. a ki pezsgőt, ürmöst, törkölybort vagy gyümölcsbort nem ezen

elnevezések alatt hoz forgalomba; 5. a ki oly borvidékről jelzi a bort, a hol az nem termelt; 6. a ki oly szőlőfaj megjelölésével hozza forgalomba a bort, a melyből az nem készült, 1893. évi XXIII. tcz. 6. §-a szerint pedig kihágást követ el és a mennyiben cselekménye a btv.-be nem ütközik, 50—600 korona pb. és két hónapig terj. elzárással büntetendő, a ki a mesterséges bort készíti vagy gyártja. Kihágás megállapítása esetén a bor elkobzandó (U. o. 9. §.) Azonfelül a mesterséges bor után az állami italadót is köteles megfizetni az elített. (U. o. 14. §.) Itél a Rh. — Az 1893. : XXIII. tcz. végrehajtására vonatkozó rendeletet 53.850—97. aug. 23. adta ki a Ker. M.)

Borhamisítási ítéletek közlése a borellenőrző-bizottsággal. (53.850/97. VI. A/ sz. Ker. M. r.) 24. §. Minden jogerős ítélet a borellenőrző-bizottsággal, valamint az illetékes állandó borvizsgáló bizottsággal is, haladéktalanul közlendő. 25. §. Az állandó borvizsgáló szakértő bizottság szakvéleménye további kihágási eljárás alapjául szolgál s a bizottság szakvéleményének szakzserű szempontból való bírálatába az eljáró hatóságok nem bocsátkozhatnak.

Borházasítás. (53.850/97. VI. A/ Ker. M. r. rend.) Hazai borok és külföldi borok összeházasításából előállított keverék hazai termésű bor gyanát, vagy hazai borvidéknek, vagy termelési helynek a föntiek szerint megengedett neve és jelzése alatt csak abban az esetben árusítható és hozható forgalomba, ha a keverékben a hazai bor oly mennyiségben van jelen, hogy a keverék a hazai termésű bor, vagy az illető borvidék, vagy hegy bora jellegének teljesen megfelel és föltéve, hogy a hozzáadott külföldi bor az egész mennyiség 25%-át nem haladja túl. Ha a termelő, kereskedő, vagy kimerő a forgalomba hozott bornak szőlőfajta szerinti megjelölését is alkalmazni kívánja — a borvidék vagy a termelési helynek megfelelő elnevezés mellett — azt is használhatja ugyan, de a bort csak azon fajta szerinti elnevezés alatt hozhatja forgalomba, a mely fajtából a bor tényleg szüretelt. Így pl. nem szabad az Ezerjő vagy Hárslevelű szőlőfajta terméséből előállított bort Traminer vagy Rizling, vagy a Kadarka borát Carbenet-bor gyanánt vagy neve alatt, vagy megfordítva forgalomba hozni.

Borkereskedés vasárnap szabad: borkereskedőknél, déli 12 óráig, június és július havában azonban d. e. 10 óráig. (14.837/92. II. A/ 4. c), II. A/ 4 utolsó bekezdés és II. B/ pont.) Borkereskedőknél, illetve raktáraknál a házilag végzendő sürgős javítási munkák egész nap. (14.837/92. I. 26. pont.) Bormérő iparnál, ide érte a házhoz szóló megrendeléseket is, vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. A/ 1. a) pont.)

Borkezelésnél cukor fölhasználása. (53.850/1897. VI. A/ sz. Ker. M. r.) Cukrot csak mustban vagy borban szabad föloldani, ellenben vízzel készített cukoroldatot vagy cukor-

szörpöt (szirup), továbbá az úgynevezett cinvert cukrot is a must és a bor kezelésénél használni tilos. Szintúgy tilos a vízbe áztatott, vagy vízzel hígított hazai töppedt (aszú) szőlő, vagy külföldi mazsola-szőlő használata is.

Borkezelésnél mi szabad? 1. a bor szeszezése, de csak finomított, legalább 950/0-os tiszta szeszszel, vagy tiszta borpárlattal (tisztá cognakkal); 2. savtalanító szerek alkalmazása (szén-savas méz, káli); 3. hiányzó sav pótlása borkövel; 4. a bor derítése a következő szokásos ártalmatlan derítő szerekkel, úgy-mint: vizahólyag, gelatine, tannin, tojásfehérje, tej és spanyolföld; 5. mérsekelt (az elmélet s a gyakorlat által az újabb tapasztalatok nyomán elfogadhatónak jelzett csekély mértékű) kénezés, de csak mirenymentes kénnel; 6. a tiszta cukorneműek, ú. m.: raffinált répa- vagy gyarmatcukor (nádcukor), kandiscukor, továbbá töppedt szőlő (mazsola) alkalmazása akár áterjesztés, akár édes bor kiegészítése céljából. E szabály alól a tokaji borvidéken termelt borok kivételt képeznek, mert ezek cukrozása, úgyszintén a borok előállításánál külföldi mazsolaszőlő használata feltétlenül tilos (L. a jelen rendelet 3. §-át); 7. caramel vagy szaffiőr használata oly célból, hogy a fehér borok attól szebb színt kapjanak; 8. élesztő használata az áterjesztéshez; 9. különféle borok (természetes borok) házasítása; ellenben természetes bort törkölyborral (csigerral, lörével) vagy gyümölcsborral összekeverni (házasítani) tilos; 10. minden oly művelet, mint a hevítés, szűrés, mely a borok konzerválására szolgál s melylyel idegen vagy ártalmas anyagok nem jutnak a borba.

Bormérésekben ételek kiszolgálása. L. ételek stb.

Bormérés iránti engedélyért a kérvényt a pénzügyigazgatósághoz kell beadni, melyben meg legyen írva a kérvényező neve, lakása, foglalkozása, üzleti helyisége, az italok felsorolása, a mit mérni akar, hogy maga mér-e ki, vagy ki által méretti, hogy bizonyos, vagy határozatlan időre kéri-e az engedélyt. Mellékelni kell: keresztlevelet, községi erkölcsi bizonyítványt, ha kiskorú: gyámi beleegyezést. Kérvényre 2 koronás bélyeg, s az engedélyokmányra melléklendő 2 kor. bélyeg. (Pü. M. 33.450/889. sz. r. 5. §.)

Bor, must, szőlőcsefetre szállítása iránti engedélyért a legközelebbi pénzügyőrséghez kell fordulni szóval vagy írásban. (Boritaladó-szabályok 15., 34., 39. §§.)

Borszakértő-bizottságok. (53.850/97. VI. A) sz. Ker. M. r.) 20. §. A szakértő-bizottságok egyelőre két helyen állítottak föl és pedig: Budapesten, Magyarország Királyhágón inneni területére és Kolozsvárott, a Királyhágón táli részek területére.

Bor szeszezése. Kivételre szánt boroknak fogyasztási adóval terhelt szeszszel való szeszezésére (vinirozására) az 1888. évi XXIV. tcz. végrehajtására vonatkozó 1888. évi 45.145. sz. a. kiadott pénzügyminiszteri utasítás 3. §-ához tartozó A) melléklet C) részében meghatározott eljárás szolgál irányadóul. Úgy ki-

vitelre, mint beföldi fogyasztásra szánt boroknak italmérési adótól mentes szeszszel való szeszerezése (vinirozása) tekintetében pedig az 1892: XV. tcz. végrehajtására vonatkozó és az 1892. évi 51.015. sz. a. kiadott pénzügyminiszteri utasítás 36. §-ában szabályozott eljárás tartandó szem előtt.

Borvidékek beosztása és elnevezése. (33.850/97. VI. A) Ker. M. r.) A borvidéki beosztás célja a hegyi borok védelme. Ennélfogva oly borok, a melyek e rendelet 1—20. pontjai és 22. pontja alatt megnevezett és meghatározott borvidékek geográfiai területén ugyan, de nem hegyen, hanem a síkon fekvő kertekben, vagy homoki szőlőkben termesztettek, borvidéki név alatt, vagy borvidéki elnevezéssel egyáltalán nem, hanem csak ekerti bor, vagy ahomoki bor jelzéssel hozhatók forgalomba, adhatók el, vagy mérhetők ki. Végül tiltva van külföldi borokat hazai termésű bor gyanánt forgalomba hozni, vagy valamely hazai borvidék vagy termelési hely neve alatt árusítani.

Bort saját neve alatt árulhat bárki, ha nem saját termése is. L. italmérések közegészségügyi stb.

Borvizsgálati ügyekben hozott megszüntető határozatok. A Végr. Rend. 35. §-a értelmében az illetékes borellenőrző-bizottsággal mindig közlendők.

Borsóka-kórban szenvedő sertés hús a tepertője nem használható táplálékra. (26.700/93. F. M. r.— L. 1893. R. T. 783. I.)

Borssal flumeiek házalása. L. flumei stb.

Bottal nem lehet képviselőválasztáshoz menni. L. képviselőválasztási kihágások.

Botrányokozás nyilvános helyen. L. Csendháborítást tiltó stb.

Braziliába kivándorlás korlátozása tárgyában a B. M. 1896/86.092. sz. a. adott ki rendeletet.

Budai részre is érvényes a közvágóhídi és vásárcsarnoki szbr. L. közvágóhídi és stb.

Budai Vigadó. (Budapest fő- és székv. tanácsának 59.050/VI. 1899. sz. határozata és 2325/fk. elm. 1900. sz. körirat.) «Hangversenyek tartásának feltételei». (L. Rédey Gyűjt. 1900. 31. I.) A főv. VI. ügyoszt. vezető tanácsnok dönt a bérbeadásra vonatkozólag. A Vigadó befogadó képessége 500 személy. Az elkülönített székcsoportok között egy-egy méter szélességű út hagyandó. Az egy-egy sorban álló 10—10 szék rudakkal összekötendő. A székek sor- és ülőhely-számmal számozandók. A teremben és a karzaton a dohányzás tilos, miről a közönség falhoz erősített föliratokkal figyelmeztetendő. Minden egyes kijáró ajtó «Kijárat» fölirattal jelzendő. A teremben és a karzati följáró lépcsőn megfelelő számban vészlámpa (gyertya) alkalmazandó. Végül az ajtóval szemben az ügyeletes rendőrtisztviselő és a tűzoltó-tiszt részére egy-egy sarok-ülőhely főtartandó.

Budaörsi vasuti állomáshoz őrség kirendelése. (Rfp. np. 1900.) A tartalékos osztály köteles a nyári évad alatt minden

vasár- és ünnepnapon egy ellenőrt, két rendőrt ide kivezenyelni. Ez őrség kötelessége a tolongásokat lehetőleg megakadályozni s ez irányú intézkedésekben a vasuti alkalmazottakat is támogatni. Az ellenőr megjelenését az ottani állomásfőnökkel tudatni tartozik. Kedvezőtlen időjárás esetén is kivonul az őrség, azonban ha az állomásfőnöknel azt tudná meg, hogy ottmaradásuk nem szükséges, ez esetben az őrség bevonulni tartozik. Az őrség szabad utazására szolgáló állomásfőnökségi átírat az őrség utazáskor az állomások pénztárainál lebélyegzés végett fölmutatandó.

Bucsúkon árusítás vasárnap a fővárosban. Bucsúkon az árusítás az eddigi szokáshoz képest egész napon át gyakorolható, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ez az árusítás a fővárosnak csakis azon kerületében szabad, a melyben az illető bucsú tartatik, megjegyezvén még, hogy ha az illető kerület egy más kerülettel közös utca vagy tér által határoltatik, az említett árusítás ezen utca vagy tér egész területén gyakorolható. Ugyancsak ezen helyekre elárusításra szánt árucikkek szállítása is meg van engedve. (14.837/92. II. A) 1. k) pont és 74.994/91. sz. B. M. r.)

Bucsúk napja a fővárosban. I. ker. Várban István király; Zugligetben Kiasszony; Ráczvárosban Katalin-nap utáni vasárnap (nov.). II. ker. Annanap (julus 26.) III. ker. Péter és Pál napján (junius). Kisasszony-nap utáni vasárnap (szept.). IV. ker. Nagyaszonynapján aug. 15-én (nem tartják meg). (Ferencz-rendi okt. 19., Szervita-rendi julius 26.) V. ker. Lipót-nap utáni vasárnap (nov.). VI. ker. Teréz-nap utáni vasárnap (okt.). VII. ker. Erzsébet-nap utáni vasárnap (nov.). VIII. ker. József-nap utáni vasárnap (márcz.). IX. ker. Ferencz-nap utáni vasárnap (okt.). X. ker. László-nap utáni vasárnap (junius.)

Bucsúkon vasárnapi munkaszüneti napon árusíthatók. Ajtatosságra szolgáló gyülekezeten az úgynevezett bucsúczikkeknek, mint pl. imakönyvek, olvasók, viaszgyertyák stb. árusítása: egész nap szabad. (14.837/92. II. A) 1. k) Ker. M. r.)

Bujakóros dajka. L. ragályos beteg dajka.

Bujakórnál gyógyköltség. L. gyógysegély.

Bukás megállapítása. B. P. 257. §-a szerint történik. (Lásd: Gyalárd és vétkes bukás megállapítása.)

Burgonyával sütött kenyérnek kgként 2 fillérrel olcsóbbnak kell lennie, mint a tiszta kenyérnek. (1186/97. Kgy. szbr.)

Burgonya zuzott állapotban vasárnap is szállítható és fuvarozható déli 12 óráig. (63.617/VIII. 901. sz. Ker. M. r.)

Butorzat és berendezési tárgyak szükségletti beadványa az osztályparancsnokságoktól. (Gazd. k. ut. 105. §.)

Butorkárpótlás átköltözésnél. L. illetmények költözködésnél.

Bútoros kocsik felügyelet nélkül hagyása. (32/99.Rfp.) A rendőrök, ha a bútoros kocsik a butorkirakás után is az utcán hagyatnak s az által a közlekedés akadályoztatik, intézkedjenek, hogy a kocsik eltávolíttassanak s ha kocsit, különösen éjjel át is

kivilágíttatlanul találunk, a kihágási följelentést tegyék meg a kerületi kapitánysághoz.

Bűncselekmény magasztalása, vagy elkövetőjének földicsérése, vagy nyilvános kitüntetése, ha az nyilvános gyűlésen, vagy írásban, képből stb. történik, vétséget képez. (Btv. 174. §.)

Bűnisméllés — letartóztatási ok. (B. P. 141. §., 5. p.) L. letartóztatás.

Bűnjelek átadása az ügyésznek. (4645/fk. 898. sz. körirat.) Minden oly esetben, midőn valamely letartóztatott egyéntől zálogjegyek, készpénz, vagy egyéb értékek vétetnek el, ezek, hacsak minden kétséget kizárólag meg nem állapítatik, hogy azok a gyanúsítottak tulajdonát képezik, bűnjelként küldésének át a letartóztatott egyénnel együtt, esetleg külön átirat mellett az ügyésznek.

Bűnjelek beszállítása vámoknál. L. fogyasztási adó alá eső stb.

Bűnjelek találása esetén eljárás. L. hullák és bűnjelek.

Bűnjelet visszaadni — csak a bíróság van jogosítva. (B. P. 488. §.)

Bűnpártolás. A ki valamely büntett vagy vétség tettesének, vagy részesének segítséget nyújt arra, hogy a hatóság üldözése elől meneküljön, a büntető eljárás sikerét meggyorsítsa, vagy büntetlenül maradjon, ha ez iránt vele nem a büntett vagy a vétség elkövetése előtt egyezett meg, bűnpártolást követ el (Btv. 374. §.); valamint az is, a ki a büntettből, vagy vétegből származó előny biztosítására közreműködik. (Btv. 375. §.) De a hozzátartozókra nézve nincs bűnpártolás. (Btv. 378. §.)

Bűnpártolás erdei lopásnál. L. erdei lopásnál stb.

Bűnpártolónál lefoglalt tárgyat visszaadni csak a bíróság van jogosítva. (B. P. 488. §.)

Bűnrészes. L. főbűjtő nem bűnségéd.

Bűnségéd az, a ki a véghezvitt, vagy megkísérlett büntett, vagy vétség elkövetését szándékosan előmozdítja vagy könnyíti, vagy annak előmozdítására vagy könnyítésére másra bíz, úgyszintén, a ki másokkal a cselekmény elkövetésénél, vagy annak elkövetése után nyújtandó segély, vagy a cselekményből származó haszon biztosítása, vagy pedig a hatósági intézkedések meggyorsítása iránt megelőzőleg egyetért. (Btv. 69. §. 2.)

Bűnszövetség két vagy több személynek előzetes és közös megállapodás után, vagy a nélkül is azon célra való egyesülése, hogy valamely bűncselekményt együtt vagy közösen követnek el. (Btv. 70. §.)

Büntetések kiadásáról. Az egyes államokkal kötött egyezmények szerint külön-külön törvények intézkednek.

Büntetésre főparancsnoksághoz rendelt rendőrök. (297/1897. Rfp. np.) Az osztályparancsnokságok utasíttatnak, hogy azon esetben, ha rendőröket főparancsnoki jelentményhez állítanak, a reggeli jelentéssel el ne mulasztsszanak írásbeli jelentést

beterjeszteni arról, hogy mi a tényállás s minő büntetést kérelmeznek az esetre.

Büntetési lajstrom kivonat, kérvények, folyamodások, előléptetések stb. alkalmával, mikor a rendőr személyi okmányai a főparancsnoksághoz beküldetnek, még abban az esetben is csatolandó, ha az teljesen üres. (Rfp. np. 1897. III/14.)

Büntetések nyilvántartása a rendőrökről. L. 1895. évi XII/13. Rfp. np.

Büntetés rendőröknek fegyelmiileg. Büntetések fokozatai: *a)* rosszalás, *b)* dorgálás, *c)* elzárás, *d)* pénzbüntetés, *e)* lefokozás, *f)* szolgálatvesztés. Az *a)*, *b)* és *c)* alattiak kimondására és alkalmazására az osztály- és főparancsnok (2 napig az osztályparancsnok, 4 napig a főparancsnok, 8 napig a fegyelmi bizottság), a *d)*, *e)* és *f)* alatti büntetések kimondására csak a fegyelmi bizottság illetékes.

Bűnvádi eljárás megindításának föltételei. Csak a törvény értelmében, vád alapján és csak az ellen indítható, a kit büntett, vétség vagy kihágás nyomatékos gyanúja terhel. (B. P. 1. §.)

Bűnügyi följelentést tenni — hivatalból üldözendő esetekben — mindenkinek joga s polgári kötelessége.

Bűnügyi följelentések iránti kötelezettség. Az összes hatóságok és hatósági közegek kötelesek a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott, nem magánindítványra üldözendő bűncselekményeket a birtokukba került adatoknak közlésével és a bizonyító tárgyaknak áttétele mellett a kir. ügyészségnél följelenteni. Együttal intézkednek a bűncselekmény nyomainak föntartása, valamint a bűnjeleknek és más bizonyító tárgyaknak megőrzése iránt. (B. P. 87. §.) Magánfelek is följelenthetnek minden hivatalból üldözendő bűncselekményt, akár szóval, akár írásban, de kötelezve nincsenek rá, kivévn a felségsértés esetét.

Bűnügyi nyilvántartás helyiségének őrizete. (44.562/fk. II. 1901. sz. körr.) A bűnügyi nyilvántartást Wertheim-zárral szerelték föl. A használatban levő egyik kulcs állandóan a nyilvántartás vezetésével meghízott tisztviselőnél lesz, a használatban levő másik kulcsot a hivatalos órák végével a bűnügyi osztály hivatalszolgája a központi felügyeletes tisztviselőnek adja át.

Bűnügyi nyilvántartás kezelését az 59.221/fk. II. 1899. számú rendelet szabályozza. E szerint eredeti törzslapokat csakis tisztviselők részére rövid használatra adhat ki a nyilvántartó hivatalos használatra, törzslapmásolatot azonban bármikor elismervény nélkül is. Detektívek eredeti törzslapot a nyilvántartásból ki nem vihetnek, a törzslapról maguknak jegyzetet csakis a nyilvántartásban készíthetnek. Fényképet úgy a tisztviselők, mint a detektívek kivihetnek, de csakis elismervény ellenében. Ha a központi felügyeletes tisztviselő délután 2—4 óra között és esti 6 órától reggeli 8 óráig (a midőn is a nyilvántartásban felügyelet nincsen) akar a nyilvántartásból fényképet, vagy

eredeti törzslapot kivenni, azt csak személyesen, vagy a mellé rendelt rendőrtisztviselő útján teheti s erről minden esetben jelentést köteles tenni. Ha a főt meghatározott időszakok alatt valamely detektívnek a nyilvántartás adataira szüksége van, köteles a központi felügyelő tisztviselőhöz fordulni, ki az előző pontban leírt módon jár el.

Bűnügyi osztály hatásköre. A büntető törvénykönyv II. részének I—VIII., X. és XI. fejezeteiben foglalt büntetendő cselekmények, továbbá gyilkosság, szándékos emberölés, magzat-elhajítás, szemérem elleni büntettek, rablás, gyújtogatás, nagyobb betöréses-lopás, csalárd és vétkes bukás, okirathamisítás, minden hivatali büntett és vétség, valamint mindazon vagyon elleni büntettek, melyeknél az okozott kár értéke 2000 koronát meghalad. Ha ilyen büntetendő cselekmény jő a kerület kapitányságok tudomására, kötelesek ezeket a főkapitánysághoz tett írásbeli jelentésen kívül a központi bűnügyi osztály vezetőjének (esetleg a központban felügyeletet tartó tisztviselőnek) rövid úton azonnal bejelenteni. Tartoznak azonban mindezen esetekben a halaszthatatlan nyomozási cselekményeket addig is, míg a központ intézkedik, azonnal megtenni. Kötelességük nevezetesen a tényállást fölvenni, a büntett színhelyén az általuk talált tényleges állapotot föntartani, a nyomokat, valamint a büntetendő cselekmények véghezvitelénél használt eszközöket, vagy az ezek által létrehozott tárgyakat őrizet alá venni, a tettes, vagy a részes elrejtőzésének, vagy megszökésének megakadályozására, esetleg előzetes letartóztatására szükséges intézkedéseket azonnal megtenni. (BP. 94. és 169. §§-ok.) Mindezen intézkedésekről azután a központból kiküldött tisztviselőnek jelentés tesendő, egyúttal a nyomozás további vezetése ennek átengedhető. (Rédey Gyűjt. IV. évf. 67. l.)

Bűnügyi osztály értesítés adása. (2659/fk. eln. 900. sz. ügyv. szab.) 27. §. Hivatalos bizonylatokat érdekelt feleknek írásbeli kérvényére csak a bűnügyi osztály vezetője adhat ki. 28. §. Bűnügyi nyomozási iratok, hivatalos jelentések és jegyzőkönyvek másolatai magánfeleknek csak azon esetben adhatók ki, melyekben azt az 1896: XXXIII. tcz. megengedi. 29. §. Az iktató bűnügyi nyomozások állásáról csak a bűnügyi osztály tisztviselőinek, hivatalos czélokra adhat fölvilágosítást. Magánfél, ha kívánja, egyedül arról értesítendő, hogy valamely általa tüzetesen megjelölt büntető ügy, vagy kiadmány megérkezett-e a főkapitánysághoz. Ezen értesítés sem adható, ha azt a bűnügyi osztály vezetője, vagy az ügy előadója az illető ügyre nézve megtiltotta, mely tilalom azonban csak az eljárás sikerének, vagy más jogosult közérdeknek biztosítása végett bocsátható ki stb.

Bűnügyi osztály ügyviteli szabályai. (2659/fk. eln. 900. sz.) I. Rédey Gyűjt. 1900. 23. l.

Bűnvádi eljárást felfüggeszthet a vádtanács. (B. P. 265. §.)

Bűnvádi eljárásra illetékes rendszerint az a bíróság,

(nyomozó hatóság) a melynek területén a bűncselekmény elkövetve volt, habár az eredmény máshol következett is be. (B. P. 16. §.)

Bűnvádi eljárást megszüntethet a vádtanács. (B. P. 264. §.)

Bűnvádi Perrendtartás. 1896: XXXIII. tcz.

Bűnügyi zárlat. Ha nem fér kétség ahhoz, hogy kártérítéssel tartozik az, a kit valamely büntettnék, vagy vétségnek nyomatékos gyanúja terhel, de egyszersmind tartani lehet attól, hogy vagyonának elidegenítése vagy elrejtése által a kártérítési igény érvényesítését megghiúsítja, akkor a terhelt ingóságaira a valószínű kárösszeg erejéig bűnügyi zárlat rendelhető el. A zárlatot rendszerint a vizsgálóbíró rendeli el s azonnal foganatosítandó. Ha a terhelt intézkedéseket tesz vagyonának elidegenítésére, vagy elrejtésére, a nyomozást teljesítő rendőri hatóság is elrendelheti a bűnügyi zárlatot. A foganatosításnál egy vagy több becsűs is alkalmazandó s a zár alá vett tárgyak értéke a jegyzőkönyvben kitüntetendő. A zárlatnak zálogjogi hatálya nincs. (B. P. 492. §. — L. Rédey Gyűj. 59. l.)

Bűzhődt anyagok elfuvarozása. L. szeméttisztítás.

Bűzhődt anyagok kihordása. (4086/fk. kih. sz. 1897.)

Bűzhődt anyagoknak elszállítása és kihordatása október hó 1-től áprilisig esti 7 órától reggeli 8 óráig, május 1-től szeptember végéig pedig esti 9 órától reggeli 6 óráig engedtetik meg.

Országos Széchenyi Könyvtár

Caramel-borkezelés. L. Borkezelés.

Cellulose-ipar. L. papír-ipar.

Chambre-separé. L. mulatók stb. külön helyisége.

Chinin-összetételű gyógyszerek árusítása drogueriákban. Chininum sulfuricum, Chininum bisulfuricum, Chininum hydrochloricum, Chinidinum sulfuricum és a Cinchonium sulfuricum, és pedig az első három hász, a másik kettő negyven gramm súlyban a drogueria-kereskedésekben is árulható; hogy továbbá kór- és gyógyintézetek számára a Chloralumhidricum is kiszolgáltatható. Észereknék vegytisztáknak és a magyar gyógyszerkönyvben megszabott kellékeknek mindenben pontosan megfelelőeknek kell lenniök. E rendelet áthágása kihágást képez. (B. M. 1882; 17.368. — L. 1882. R. T. 258. l.)

Cholerában hajón érkezők. (70.318/92. B. M. r.) Úgy a hajó, mint az azon érkezők vesztégzár alá tétetnek, az utasok s a hajó fertőtleníttetnek. Minden hajó, mely kolerást vagy koleragyanúst szállít, köteles magát fölismerhetővé tenni. Még pedig: nappal mindenféle hajóra nézve különbség nélkül egy élénk sárgaszínű, háromszögű isme-lobogó a hajó árbocz-vagy

őrfaján egy külön zászlónyélen. Éjjel: 1. Gőzhajóknál: a) menetközben egy élénkzöld színnel égő lámpa, a jelzőlámpák szekrényének közepével egy magasságban, a hajó jobboldalához megkötött lobogó-zsinórra főlúszva; b) ha azok horgonyoznak vagy a parthoz kikötve vannak, a szabályszerűen viselt zöld színű lámpán kívül, azzal egy magasságban függő fehér fényű lámpa is alkalmazandó. 2. Minden, gőzerőre be nem rendezett hajónál, úgy menés, mint állás közben, a jármű fedélzetének vagy tetőzetének legmagasabb részén a jármű hosszában egymás mögött 50 centiméter távolban elhelyezett két darab világos fehérfényű és minden oldalról jól látható lámpa.

Cholera idején ragályfogó vagy ragályvivő tárgyak kivitelének tilalma. (B. M. 1892; 82.227. — L. 1892. R. T. 2645. 1.)

Cholera-veszélylyel szemben teendő intézkedések. (5856/1893. B. M. ut. — L. R. T.)

Chromsavas ólomnak a czukortárgyak készítéséhez való használatát tiltja a B. M. 1874; 12.859. sz. r. (L. 1874. R. T. 228. 1.)

Collektív (együttles) tanukihallgatás tilos. (B. P. 210. §.)

Consulátusok személyzete személyes mentességet élvez. (B. P. 31. §.)

Corso. L. sétányok stb.

Csábítás a katonaságtól való megszökésre béke idején vétséget, hadüzenet után büntettet képez. (Btv. 453. §.)

Csábítás büntettet követi el azon szülő, ki törvényes vagy természetes gyermekét mással nemi közösülésre, úgyszintén az, a ki törvényes vagy természetes gyermekét mással nemi vagy természetellenes fajtalanásra csábítja. Hasonlókép, a ki a gyámságára, nevelésére, tanítására vagy felügyeletére bízott személyt ezen cselekményre csábítja (Btv. 247. §.)

Családi állás elleni büntettet követ el az, a ki valamely gyermeket más családba csempész, kicserél, elsikkaszt, eltitkol, rendszerint járt helyre kitesz vagy bármely más módon családi állásától megfoszt vagy ezen állását megváltoztatja. (Btv. 254. §.)

Családi értesítőért az anyakönyvvezetőnél kell jelentkezni az 1895 október 1-én túli időre, az előtti időre pedig az illető lelkésznel. Szegénységi bizonyítvány alapján díj és bélyeg nélkül adatik ki. Katonadgyben bélyegmentes. Különben annyi 1 koronás bélyeg szolgáltatandó be, a hány születés, házasság, elhalálozás bizonyíttatik a családi értesítőben. (B. M. 60.000/895. sz. r.)

Családi kötelek mentesít bűnügyben a tanúságtétel alól. (B. P. 205. §.)

Családi tekintetből való kedvezményért védköteles vagy hozzátartozója állítási kötelezettségének tartama alatt minden év január—február hónapjában a főszolgabíróhoz, vagy a főszorozás alkalmával a sorozóbizottságnál adják be folyamódványaikat. Csatolandó: családi értesítő s a községi elöljáróság

és két községi tag által aláírt bizonyítvány, a kiknek állításra felhívott vagy besorozott fiaik vannak. Az elutasító végzés ellen 14 nap alatti felebbezés adható be. (Utasítás a véderőről szóló 1889: VI. tcz. végrehajtása tárgyában. 57., 58. §§.)

Családtagjai után járó személyi adót a rendőr saját érdekében Budapesten fizesse. L. Adólevonások elleni felszólamlás.

Családtagok útiköltsége átköltözésnél. L. Illetmények átköltözésnél.

Csalárd bukás büntetést követi el az a vagyonbukott, a ki hitelezőinek megkárosítása czéljából: 1. vagyonához tartozó értéktárgyat elrejt, félretesz, értéken alul elidegenít, elajándékoz, vagy őt cselekvőleg illető követelést elenged, eltűköl vagy valótlan követelést kifizet; 2. részben vagy egészben valótlan adósságot vagy követelést ismer el; 3. egy vagy több hitelezőjét kielégíti, zálog- vagy megtartási jognak engedélyezése vagy vagyona valamely részének átengedése által kedvezményben részesíti; 4. a kereskedelmi könyveket, ha a törvény azok vezetésére kötelezte, nem vezetett, vagy azokat megsemmisítette, elrejtette, hamisan vezette, vagy akkép változtatja meg, hogy azokból cselekvő és szenvedő állapota vagy üzletének folyama ki nem deríthető. (Btv. 414. §.)

Csalárd bukás megállapítása. Hogy ily esetekben a szakértőknek mit kell megállapítaniok, l. B. P. 251. §-át.

Csalárd szemfényvesztés. Varázsolással, szellemek idézésével, jóslásokkal, kártyavetéssel, álomfejtésekkel, ráolvasással s mások rászédésére számított hasonló szemfényvesztésekkel üzletszerűleg foglalkozók: nyolcz napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Viasszasés esetében, a mennyiben ez a büntetés kiállításától számítandó két év alatt történik: a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig emelhető. (Kbt. 79. §. Itél a J. b.)

Csalás. A ki azon czélból, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, valakit ravasz fondorlattal tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart s azáltal annak vagyoni károsodást okoz, csalást követ el. (Btv. 379. §.) 50 frton alul vétés, felül büntett. (Btv. 380. §.) Büntetést képez még akkor, ha a csaló 1. közhivatalnoki jelleget vagy hatósági megbízást színlel, 2. közhivatalnok, ügyvéd, meghatalmazott ügyvivő vagy magánhivatalnok azt hivatala vagy megbízása körében követte el, 3. ha 10 éven belül csalásért 2 ízben már büntetve volt (Btv. 381. §.), 4. ha valaki azt saját biztosított vagyonának megsemmisítése vagy megrongálása által követi el. (Btv. 382. §.) Az eljárás indítványos, kivéven a most felsorolt 4 esetet. (Btv. 390. §.) A házastársak, rokonok stb. (lásd Btv. 342. §.) elkövetett csalás miatt az eljárás szintén indítványos. (Btv. 389. §.)

Csalás árúk mérésénél. L. Árúknak a közforgalomban . . stb.

Csalás hitelezők kárára. A ki azon czélból, hogy hitelezőit megkárosítsa, a bekövetkező hatósági végrehajtás előtt, vagyonához tartozó értéktárgyakat elrejt, eltitkol, elidegenít, megromlál, adósságokat vagy jogügyleteket kohol, csalást követ el (Btv. 386. §.), valamint az az adós is, a ki hitelezőinek megkárosítására akkor, mikor fizetéseképtelenségbe jut és ellene csőd nem indítható, mert csak egy hitelezője van, vagy mert a vagyon a csőd költségére sem elég, követi el a fentebbi cselekményeket. (Btv. 307. §.)

Csallóközi házalók. L. Házalás lóval stb.

Csapatszámvivőség, annak szervezete, ügyköre, felelőssége. (Gazd. k. ut. a főparancsnokság részére, 1—7. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Csapattisztek a rendőrségnél évente ruhaátalányt kapnak, és pedig a gyalogosok évi 360 koronát, a lovasítottak évi 520 koronát. Ez összeget egyenlő havirészletekben fizettetnek ki a csapattiszti kar kebelében alakult egyenruházati egyesület gondnokának, mely egyesület alapszabályait a B. M. 5104/893. elm. számmal jóváhagyta. Ez egyesület háromtagú tisztikar vezeti, a tisztikar az összes tisztek által 3 évre választott két tisztviselőből s a főparancsnokból, mint elnökből, áll.

Csarnokmunkás (puttonyos). L. Bërmunkás vásárcsarnokban.

Csúrdák átkutatása bármikor, még rendőri közegek által is fogatosítható. (B. P. 175. §.)

Csúrdák istállóiéért felelősség. L. Állatvásárok rendje.

Császárfürdő előtti őrszem. (47.233/fk. I. 1898. sz. r.) Az 55. és az 57. számú rendőr-őrszemek (II. és III. oszt. parancsnokság) kötelesek felóránként váltakozva a Császár-fürdő előtti nagy forgalmat a nappali órákban lebonyolítani.

Császármadárra különös vadászati tilalom. L. Vadászati tilalom.

Csatornák alkalmazása épületbontásnál. L. Épületek bontása stb.

Csatorna-beszakadásról az őrszem értesítse az előljárást, a ker. mérnököt, főkapitányságot, ker. kapitányságot, főparancsnokságot s intézkedjék, hogy éjjel az előljárásság által jelzőlámpák állíttassanak föl.

Csatorna- és tőhajózási kihágások. (230/V. a. kih. 99. sz. B. M. r.) 1. Ily kihágásoknál a véghatározat (ítélet) hozatala előtt a vasuti és hajózási m. kir. főfelügyelőség szakvéleménye kikérendő. 2. A II. f. hatóságnak jogában áll egyes kérdésre nézve nevezett főfelügyelőségtől pótvéleményt kérni. 3. A szóban levő kihágási ügyekben hozott minden I. és II. fokú (akár büntető, akár fölmentő vagy beszüntető) véghatározat a főfelügyelőséggel közlendő. 4. A mennyiben az elbírálás alá vett esemény vagy cselekmény, illetőleg mulasztás büntetendő cselekményt nem képez, az ügy illetékes intézkedés végett a nevezett

főfelügyelőséghez átteendő. 5. Ezen rendelet által azon eddig követelt eljárás, hogy III. fokú elbírálás előtt a kereskedelemügyi m. kir. miniszter szakvéleménye az egyes esetekben kikértilik, érintve nincs. (L. R. T. 1869. évf. 65. sz.)

Csatorna-hajózási szabályok. L. Hajózási szab.

Csatornák kinyitása. L. Gödrök, csatornák stb. kinyitása.

Csatornák kivilágítása. L. Gödrök, nyitott csatornák stb.

Csatorna-, pöczegödörűrlék-fuvarozás. (41.778/tk. I. 97. sz. r.) A vállalkozók, továbbá az oly háztulajdonosok, kik maguk eszközöltetik az őrlelek kifuvározását, kötelesek tartállyal ellátott kocsijaikat az est beálltával sárga üvegű lámpával kivilágítani. Ily lámpa alkalmazása Új-Pest és Rákos területén is kötelező. E rendelet áthágása kihágást képez. Itél a Rh.

Csatornázási munkálatok éjjel is végezhetők a belügyminiszter engedélye alapján a közúti és dunaparti főgyűjtő-csatornában. (149/95. Rfp. np.)

Csatornázási munkálatok vasárnap is végezhetők a főváros területén a 36.218/VI. 1895. B. M. r. szerint.

Csatornázásnál állatkinzás. L. Állatkinzás építkezésnél.

Csavargás. (1879: XI. tcz. 62. §-a.) Az, a kinek bizonyos lakhelye nincs, vagy azt elhagyja és foglalkozás vagy munka nélkül csavarog, ha a hatóság által kitűzött határidő alatt sem a főtartására szolgáló eszközöket, sem azt, hogy azok tisztességes megszerzésére törekszik, kimutatni nem képes: mint csavargó nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. 63. §. A ki csavargás miatt megbüntettetett és büntetése kiállása után két év alatt ismét csavargásban találtatik: egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő. 64. §. A szülők, gyámok, gondnokok vagy felügyelők, a kik életkoruk tizenhatodik évét még be nem töltött gyermeküket, gyámost: vagy gondnokoltjukat, vagy a felügyeletük alatt álló egyént csavarogni engedik, vagy csavargásának megakadályozása végett a házifegyelem rendszabályait a lehetőségig nem alkalmazzák: 200 koronáig, visszaesés esetében, ha utolsó büntetésük kiállításától két év nem mult el: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Illetékes a Rh. 65. §. Azon helyeken, a hol javítóintézet létezik: az életkoruk tizenhatodik évét be nem töltött csavargók a hatóság által a javítóintézetbe szállíttatnak és abban egy évig terjedhetőleg neveltetnek. A 69. §. szerint a belföldi csavargók eltolonczolhatók; a külföldiek kitilthatók.

Csavargó gyermekek elhelyezése. L. Züllő stb.

Csavargók a korzón. L. Dunaparti korzó köztisztasága.

Csavargók kihágás esetén föltétlenül bekísérendők. (1881: XXI. tcz. 18. §.)

Csavargása a kéj nőknek. L. Bordélyházi szab. r.

Csavargás miatt bekísért egyének. (6605/tk. eln. 96. sz. r.) Csavargás miatt bekísért egyének, ha a ker. kapitányság

által állandó lakás és foglalkozás szerzésére utasítottak, az illető ker. kapitányság által a fogház- és toloncz-ügyosztálynak értesítés alakjában bejelentendők. Viszont a ker. kapitányságok fölhívására a fogház-, és toloncz-ügyosztály fölvilágosítást tartozik adni a ker. kapitánysághoz bekisért csavargókról.

Csavargózósön köpködés tilos. L. Közúti kocsikon stb. köpködés.

Csecsemők dajkálása. L. Dajkálásba adott stb.

Cseléd betegsége esetén a kórházi, ápolási, szállítási költségeket a gazda fizeti 30 napig akkor, ha a megbetegedés legalább 15 napi tényleges szolgálat után a cseléd és a gazda hibáján kívül következett be. Ha a gazda hibájából történt, úgy ő felelős minden költségért a cseléd teljes folgyógyulásáig. Ha a cseléd a megbetegedés idején egyáltalán nem, vagy 15 napig még nem szolgált, vagy saját hibájából lett beteg: akkor a cselédék, szegénységük esetén a hozzátartozóik (szülők, nagyszülők, gyermekek, unokák) viselik a betegápolási költségeket. (1898. év XXI. tcz. 5—7. §§.) Ezért jó a cselédet biztosítani.

Cselédbér-követelési ügyekben felebbezésnek két egybehangzó határozat daczára jelenleg is hely adandó. (29.594/1902. B. M. hat.)

Cselédbizonyítványt a gazda köteles adni, s ha megtagadja, a cselédnek joga van ellene panaszra menni az ill. ker. kapitánysághoz. A bizonyítványra 30 filléres bélyeg ragasztandó, a melyet a felmondó fél tartozik fizetni. (1876: XIII. tcz. 79. §.)

Cseléd bordélyban. L. Bordélyházi szbr. I. fejezet.

Cseléd felelőssége az állatok iránt s azonnali elbocsátása. L. Állatkinzás.

Cseléd felmondási ideje. Külső (gazdasági) cselédék, ha szerződésükben más ki nem kötöttet, egész évre szerződnek s a felmondási idő az egy év lefolyása előtt 2 hónap, mi ha elmulasztatik, úgy tekintendő, hogy a szerződés még egy évre meghosszabbítottatott. Belső (házi) cselédék a vidéken általában 3 hónapra szegődöttek tekintendők s a felmondási idő hat hét. (1876. évi XIII. tcz. 60., 61., 65., 67. §§.) Budapesten a szolgálati idő egy hónap, de felmondani mindig csak a hónap 15-ik napján lehet.

Cselédék hajón. L. Dunai ker. kapitányság hatáskörénél.

Cseléd kereseti adóját a gazda tartozik fizetni, de azt a cseléd béréből levonhatja. (Közig. bíróság 2005/1898. sz. hat.)

Cselédkönyv (ideiglenes). L. Ideiglenes stb.

Cselédkönyvek beszerzése hivatalok részére az államnyomdából történik. (L. R. T. 1876. 94. lap.)

Cselédkönyv vagy munkakönyv hamisítása kihágást képez, ha a hamisítás alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés céljából történt. (Kbt. 71. §.) Illetékes a J. b.

Cselédkönyv elvesztésénél a cseléd lakása szerint illetékes kapitányság intézkedik, a mennyiben hivatalos uton megállapítja a cselédkönyv számát (helybelinél bej. hivataltól, vidé-

ken a kiállító hatóságtól), s a könyvet körözteti. Ha az elvesztéshez kétség nem fér, megkeresi az új cselédkönyv kiállítása iránt a hatóságot, mely azt eredetileg kiállította. Annak megérkezétség ideiglenes cselédkönyvet állít ki. Hasonló az eljárás az elszakadt vagy megtelt cselédkönyvekkel is. (Rédey gyűjt. 1897. 254. l. — 18.774/fk. I. 97. sz. r.)

Cselédkönyvek írni tudó cselédek által aláírandók, még pedig a kiáll. hivatal előtt, ha pedig a könyvet más hatóság küldi, akkor az azt kikézbcsítő hivatal előtt. (20.032/901. B. M. r. L. Rédey gyűjt. 1901. évf. 29. l.)

Cselédkönyvek kiállítása. (18.774/fk. I. 1897. sz. r.)
1. A cselédkönyveket az egyszerű kiállítási költség és bélyegilleték megtérítése mellett mindenkor azon ker. kapitányság adja ki, melynek területén a cseléd lakása van. Helybeli illetőségű cselédek a fővárosi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya által kiállított illetőségi bizonyítvány, idegen illetőségűek pedig illetőségű községük községi vagy illetőségi bizonyítványa és ezenfelől keresztlevél vagy születési okmány alapján nyerhetnek cselédkönyvet. 2. Ha a cseléd ily illetőségi okmányokkal nem bír, akkor illetőségének megállapításáig a ker. kapitányság részéről — ha megbízhatóság tekintetében ellene gyanú föl nem merül — ideiglenes cselédkönyv állítandó ki. 4. A cselédkönyv kiállítása előtt a cselédek a bejelentési lapot mindenkor fölmutatni tartoznak.

Cselédkönyvek kiállításánál használt okmányok. (13.545/fk. I. 97. sz. pótrend. — L. Rédey gyűjt. II. évf. 257. l.) A cselédkönyvek kiállításánál alapul szolgáló okmányokat a bejelentő hivatalba mielőbb, lehetőleg 48 óra alatt beküldendők és pedig nemcsak midőn rendes és végleges cselédkönyv állítatik ki, hanem az ideiglenes cselédkönyvek kiállítása esetén is.

Cselédkönyv kiállítási díja. (18.774/fk. I. 97. sz. r. és 13.545/fk. I. 97. sz. r.) Cselédkönyvek egyszerű kiállítási díja 20 fillér, a bélyegilleték 30 fillér.

Cselédkönyv kiállítása férjes nőnek. (86.154/V. c. B. M. 1897. sz. r.) A szolgálati cselédkönyv a férjhezett asszonyoknak is föltétlenül kiadandó, még pedig a férj előzetes megkérdezése nélkül, sőt férjes asszony szolgálathoz is léphet a férj beleegyezésének igazolása nélkül, mert mindaddig, a míg a férj pozitív ellenzése be nem következik, az a vélelem, hogy a szolgálathoz lépést a férj nem ellenzi.

Cselédkönyvek másodlati példánya. (13.545/fk. I. 97. sz. pótrend.) A ker. kapitányságok csak az általuk f. évi július hó 1. után kiállított, elvesztett vagy elrongyolódott cselédkönyvek után állíthatnak ki másodlati vagy folytatólagos cselédkönyveket.

Cseléd, munkás és gazda közötti ügyekben a szerződés teljesítése iránt azon hatóságnál is lehet pert indítani, melynek területén a szerződés teljesítendő. (Közig. bíróság 1898. évi 2273. sz. hat.) Minden más vitás kérdés elintézésére a fő-

városban az illető ker. kapitányság van hivatva. (1876: XIII. tcz. 115. §.)

Cselédperekben az ügyvédi képviselet, ha nem kihágásról van szó, jogosult. L. Ügyvédi képviselet.

Cselédrendőri kihágások. (1876: XIII. tcz. 17. §.) 10—40 Kor. (vagy 4 koronát egy napra számítva elzárásban) büntetendő a cseléd, a ki több helyre szegődik vagy több gazdától vesz foglalt. 19. §. 20—80 Kor. pb. gazda, a ki egy előbb törvényesen elszegődött cselédet tudva felfogad. 25. §. 4—40 Kor. pb. cseléd, a ki nem akar helybe állani. 57. §. 8—48 Kor. pb. cseléd, a ki a szerződési idő előtt hagyja el a helyét, kivéven, ha ok forog fenn a helyének azonnali elhagyhatására. 73. §. 50 Kor. pb. a gazda, a ki cselédkönyv nélkül fogad föl cselédet. 76. §. 100 Kor. pb. a gazda, a ki a cselédkönyvbe tudva valótlan minősítést ír be. 79. §. 20 Kor. pb. a gazda, a ki a kilépő cselédnek bizonyítványt nem ad. 80. §. 50 Kor. pb. a gazda, a ki a cseléd bizonyítványát át nem veszi vagy meg nem őrzi. 108. §. 4—32 Kor. pb. a cseléd, a ki a gazda tudta nélkül az engedett időn túl kimarad. 4—20 Kor. pb. a cseléd, a ki a gazda tilalma ellenére látogatót fogad. 8—48 Kor. pb. a cseléd, a ki északára valakit magához fogad a gazda engedélye nélkül. 109. §. 100 Kor. pb. a cseléd, a ki gazdájának ellenszegül, bántalmazza. 110. §. 100 Kor. pb. a cseléd, a ki cseléd társát engedeftenségre, helyelhagyásra csábítja. 111. §. 100 Kor. pb. a gazda, a ki a fiatal gyermek cselédet tálterheli vagy azal kegyetlenkedik. 112. §. 10—100 Kor. pb. a cseléd-szerző, a ki kiskorú cselédet az atya vagy gyám beleegyezése nélkül elszegődtet. 20—200 Kor. pb. a kik engedély nélkül foglalkoznak cselédszerződtetéssel. Ugyanezen büntetés alkalmazandó a cselédszerzőre, a ki valamely cselédet helyelhagyásra csábít. 107. §. 20 Kor. a cseléddel, 50 Kor. a gazdával szemben, a cseléd-törvénynek olyan megszegéseért, a mely a föntebbi szakaszokban nem foglaltatik benn.

Cselédsegélypénztár tagsági könyvét a gazda nem veheti el. (1900: XVI. tcz. 39. §.)

Cselédsegélypénztári könyv. L. munkássegélypénztári könyv.

Cselédszerző irodák ellenőrzése. L. tudakozó irodák stb.

Cseléd tolonczolása. L. iparostanonczok tolonczolása.

Cseléd törvény végrehajtása tárgyában kiadott 23.364/1876. B. M. r. (L. R. T. 1876. 93. l.)

Cselédügyben hozott megfelebbezett I. fokú határozatok a ker. kapitányságok által nem a főkapitánysághoz, hanem egyenest a fővárosi közigazgatási bizottsághoz küldendők. (31.681/fk. I. 1900. sz. r.)

Cselédügyi előadóhoz beosztott díjnok. L. díjnokok és cselédügyi előadó.

Cselédügyi tárgyalások szóbeliek. (49.409/fk. I. sz. r. —

L. Rédey Gyűjt. I. évf. 205. l.) A ker. kapitányságoknál előforduló összes, akár szóbeli, akár pedig írásbeli tárgyalás során elintézt cselédügyek egy külön cselédügyi naplóba vezetendők be.

Cseléd visszakisértetése iránt, ha gazdáját jogtalanul elhagyja, az illetékes kerületi kapitánysághoz kell fordulni. (1876: XIII. tcz. 57. §.)

Csemegekereskedések, bodegák és a vasárnapi munkaszünet. (36.709/V—c. 1901. B. M. r.) Ily üzletekben a 81.459/900. sz. a. kiadott rendelet életbelépte előtt az italművek munkaszüneti napokon csakis déli 12 óráig voltak elárusíthatók s tekintettel arra, hogy a most idézett rendelet textative felsorolja mindazon árucikkeket, melyek munkaszüneti napokon délutáni 6—9 óráig árúsíthatók s ezenfelül egész határozottan kimondja, hogy a rendeletben megnevezett árucikkeken kívül a fentemlített idő alatt semminemű más árucikk ki nem szolgáltatható, világos, hogy az idézett rendeletben foglalt kedvezmény az italművekre nem terjed ki, tehát noha italméresi engedéllyel bírnak, d. u. italmérést nem gyakorolhatnak. Süteményt, kenyeret, gyümölcsöt árulhatnak d. u. 6—9 óráig. Czukorkát nem árúsíthatnak, mert az már a czukrász-ipar körébe vág. A 81.459/900. sz. r. értelmében a munkaszüneti napokon esteli 6 órától 9 óráig történő elárusításnál csupán az üzleti segédszemélyzet nem vehető igénybe. Ha például csemegekereskedés és bodega egy és ugyanazon üzletben folytattatik, az utóbbira vonatkozólag is csupán déli 12 óráig való üzembetartás van megengedve.

Csemegekkel házalni tilos. L. házalva tilos árúsítani stb.

Csempészett hús. L. húscsempészet.

Csempészett szivarkák. L. szivarkacsempészet.

Csempészet megakadályozása. L. Dohánycsempészet stb.

Csendháborítást tiltó 731/883. kgy. sz. szbr. — Krecs. Gyűjt. 126. l. Csendháborítással kihágást az követ el, ki a főváros utcáin, utain, terein s egyáltalán a szabadban az éjjeli nyugalmat háborító zajt, lármát idéz elő vagy durva botrányt okoz, továbbá a ki nyilvánosság jellegével bíró mulatóhelyek nyílt vagy zárt helyiségeiben, nemkülönbén a nyilvános járműveken, mint például vasutakon, hajókon, síklón, közúti és társaskocsikon stb. a közrendet vagy a közönség élvezetét háborítja vagy egyes személyeket közbotrányt okozó cselekmények által durván megsért. E kihágás a rendőrség által 5 napig terjedhető elzárással büntethető.

Csendőr ellen előzetes letartóztatás csak büntett miatt és akkor is szökés vagy összebeszélés (141. §. 3.) esetén rendelhető el. (B. P. 143. §.)

Csendőr ellen elővezető parancs nem bocsátható ki, hanem az elővezetés végett följebbvaló hatósága keresendő meg. (B. P. 131. §.)

Csendőrök megsértése szóbelileg. Hivatalos eljárásban levő csendőrnek szóbeli megsértése miatt indított ügy elbírálása

a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (M. T. hat. 1902. évi febr. 26-án.)

Csendőröknek adandó segédlet. (16.029/fk. eln. 1899. sz. r.) A nyomozás folytatása céljából Budapestre jövő csendőrök jelentkezését a hivatalos órák alatt a detektiv-főnök vagy annak helyettese fogadja, a hivatalos órákon túl pedig a központi felügyeletet vezető főosztályviselő a ugyanezek jogosítvák egyúttal arra is, hogy a csendőrök mellé segédletet rendeljenek ki a detektívek közül. A ker. kapitányságok közül czélszerűség szempontjából a III. és X. ker. kapitányságok vezetői is föl-jogosítvák a hivatalos órák alatt ilyen segédlet kirendelésére, de a hivatalos órákon túl ezek területére is a központi felügyeletes főosztályviselő intézkedhetik. Ujpest és Rákos-Palotán a kapitány-ság, mint eddig, ezentúl is teljesen önállóan jár el a csendőri segédlet kirendelésében. Ha a segédlet kirendelése iránt aggály merülne föl vagy az eset fontossága miatt az egyébként is szük-ségesnek mutatkozik, úgy a kirendelés végett a bűnügyi osztály vezetőjéhez, sőt fontosabb esetekben a főkapitányhoz kell for-dulni. Fontosabb esetekben jegyzőkönyv veendő föl. Más nincs jogosítva ily segédlet kirendelésére.

Csendőrök tanúk az eljárásban nem lehetnek. (B. P. 132. §.)

Csendőrök kiegészítő szolgálata bűnügyekben. A csend-őrörsök és különítmények, valamint ezek altisztjei és legénysége bűnügyi nyomozások tekintetében nincsenek a fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség, a törvényhatósági joggal fölruházott vagy rendezett tanácsú városok rendőri hatóságának vagy a községi elöljáróságoknak alárendelve és nem képezik ezeknek rendőri közegeit; mindazonáltal sürgős szükség esetében az emli-tett rendőri hatóságok a saját területükön levő csendőrséget egyes nyomozó cselekményekhez segédletül igénybe vehetik, illetve a segédlet kiállítása iránt az illető csendőr-parancsnokság-hoz megkeresést intézhetnek; de az ily segédletül kirendelt csendőr-egyenek csak arra vannak hivatva, hogy az eljáró rendőri hatóság tagját vagy közeget teendőinek kivitelében támogatassák és személyét erőszakoskodások ellen megvédjék, magában a hiva-talos eljárásban cselekvőleg részt nem vesznek. (Ut. 224. §.)

Csendőrség bűnügyi szolgálata. A m. kir. csendőrség-nek a bűnügyi nyomozások körül megillető jogait, kötelességeit és az ezekből folyó teendőit a csendőrségi szabályok és utasítások, nevezetesen a belügyi és honvédelmi miniszterek által 1899. évi december hóban kiadott csendőrségi «Szolgálati Utasítás» A) «Általános része» és ennek «Függeléke» szabályozzák.

Csendőrség bűnügyi szolgálata idegen hatósági területen. Ha csendőrkísérők a fő- és székváros, a törvényható-sági joggal fölruházott és rendezett tanácsú városok vagy idegen főszolgabírói járás területén bármely okból szolgálatilag is joga-sultan megjelennek: jogosítva és kötelezve vannak az általuk

észlelt büntetendő cselekmények véghezvitelét, folytatását vagy ismétlését megakadályozni és a személy- vagy vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető veszélyekkel szemben a csendőrségi szabályokban előírt módon eljárni; de tartoznak észrevételeikről és netán tett intézkedéseikről a területen illetékes rendőri hatóságot haladéktalanul értesíteni. Csendőrjárőrök vagy egyes csendőrök az ily idegen területen bűncselekményen tettenért vagy nyomon üldözött egyéneknek előállítás céljából való elfogása tekintetében úgy járnak el, mint a saját területen, de az elfogottat, az őrizetbe vett bűnjelekkel és egyéb tárgyakkal együtt haladéktalanul a területen illetékes rendőri hatóságnak, a községi előjáróságok kivételével, átadni tartoznak. (Ut. 227. §.) Ha annak szüksége merül föl, hogy a csendőrség (járőr) büntetendő cselekmény miatt reá tartozó nyomozó cselekmény, pl. elfogatás céljából a fő- és székváros, törvényhatósági joggal fölruházott vagy rendezett tanácsú város vagy idegen főszolgabírói járás területére lépjen: akkor erre a csendőrség (járőr) jogosult, ha a halasztás veszéllyel jár, de ezen esetben rendszerint a csendőrőrs- vagy különítmény-parancsnokság részéről a szolgálati könyvecskébe bevezetendő utasítással küldendő ki. Ily kiküldetés azonban csak az Ut. 14. §-a 2-ik bekezdésében foglaltak (L. Más hatóság területén való nyomozás) szem előtt tartásával történjek. A tettesnek vagy részeseknek nyomon üldözése esetében azonban a csendőr-járőr vagy szolgálatilag fölépített csendőr ily kiküldetés nélkül is beléphet idegen rendőri hatósági területre. L. alább. (Ut. 228. §.)

Csendőrség és a rendőrhatóságok érintkezése. A főszolgabíró, mint nyomozó rendőri hatóság, oly nyomozó cselekményeket, melyeket a csendőrőrsökön és különítményeknél beosztott altisztek és legénység, mint rendőri közegek, a B. P. rendelkezéséhez képest teljesíteni jogosultak, a területén állomásozó csendőrség által teljesíttethet. E célból a területén lévő csendőrőrs vagy különítmény-parancsnokságokat és sürgős szükség esetén az azokhoz tartozó csendőr-altisztek és legénységet közvetlenül is igénybe veheti. A főszolgabíró vagy a főszolgabírói hivatalnak önálló intézkedésre jogosított tagja különben arra is jogosult, hogy az általa teljesítendő nyomozó cselekményekhez a területén lévő csendőrséget segédletül vegye igénybe. (Ut. 225. §.) Az illetékes főszolgabíró fölhívás, a többi rendőri hatóság megkeresés útján érintkezik a csendőrőrs-, és különítmény-parancsnokságokkal, illetve az azokhoz beosztott altisztekkel és legénységgel; az összes rendőri hatóságok a tiszti különítmény, valamint csendőrszakasz, szárny- és kerületi-parancsnokságokkal kölcsönösen megkeresések és átiratok útján érintkeznek. A csendőrőrs és altiszti különítmény-parancsnokságok a területén illetékes főszolgabírónak jelentenek, a többi rendőri hatóságoknak értesítést adnak. (Ut. 226. §.)

Csendőrség területi illetékessége a bűnügyi szolgálatban. Bűnügyi nyomozó cselekmények rendszerinti teljesi-

tésére a csendőrség csak azokon a területeken van hivatva, a melyek sem a törvényhatósági joggal fölrüházott, sem a rendezett tanácsú városok bel-, és külterületéhez nem tartoznak. A rendezett tanácsú városokban azonban az egyéb közbiztonsági szolgálatot, úgy mint eddig, a m. kir. csendőrség teljesíti. (Ut. 220. §.) A törvényhatósági joggal fölrüházott városok bel- és külterületén a csendőrség által teljesíthető szolgálatot az 1882. évi X. tcz. szabályozza. (Ut. 221. §.) Rendezett tanácsú városok bel-, és külterületén a csendőrség a kir. ügyészség, a vizsgálóbíró vagy kiküldött bíró vagy a járásbíróság fölhívására foganatosított nyomozó cselekményeket; saját kezdeményezéséből, akár följelentésre, akár saját észlelete alapján, csak akkor és annyiban, a mikor és a mennyiben a késedelem veszélylyel jár; egyéb esetekben pedig a följelentést vagy saját észleleteit a nyomozás vagy egyes nyomozó cselekmények elrendelésére illetékes kir. ügyészséggel, járásbíróssággal vagy városi rendőri hatósággal közli; ép úgy közli a városi rendőri hatósággal, ha elhalaszthatlan, egyébként a városi rendőrség hatáskörébe tartozó, nyomozó cselekményeket és ugyanoda adja át haladéktalanul az általa a város bel- vagy külterületén saját kezdeményezéséből előállítás végett elfogottakat, az őrizetbe vett és lefoglalandó bűnjelekkel és egyéb tárgyakkal együtt; kivéve, ha az elfogottat és az említett tárgyakat közvetlenül a vizsgálóbírónak vagy járásbírósnak vagy más hatóságnak kell átadni, a minek megtörténtéről azonban a városi rendőri hatóság is mielőbb értesítendő. (Ut. 222. §.)

Csengők a kerékpáron milyenek legyenek? L. kerékpáron szabályszerű csengők.

Cserebogarak, hernyók, kártékony rovarok irtása. (66/882. kgy. sz. szbr.) Mindenki köteles a főváros területén a tulajdonát képező növényzetről a hernyó-fészkeket és tojás-gyűrűket február hó végéig leszedetni s azokat elégetni. Minden tulajdonos köteles márczius 15-től június 1-ig és július 16-tól augusztus 14-ig a hernyókat és hernyóhálókat folytonosan leszedetni s pusztítani. A cserebogarak és mindenféle lepkék 100 darabjáért az illető előjáróság 2 fillért tartozik kifizetni. E rendelet betartása fölött kerületi bizottságok őrködnek. A madarak fogdosása, öldöklése, fészkeinek leszedése pénzbüntetéssel büntetettik. A pajkos gyermekek pusztításaiért a szülők, gyámok, gondnokok vonatnak teletősségre.

Cserkész kocsik előállítás. (Rfp. np. 1898. V/19.) Cserkész kocsisok, kik magokat sem mint nyilvános, sem mint számozatlan bérkocsik kocsisai igazolni nem tudják, az illető ker. kapitánysághoz előállítandók, a kocsik pedig a tolonczházba szállítandók.

Cserkészésnek nem tekinthető a bérkocsisok fuvarozása löversenyeknél. L. löversenyek.

Cserephulladékot más földjére hordani kihágást képez. L. Más földjére.

Cseréptörmelék, szemét utczára kidobása. L. köztisztasági szbr.

Cséplés a fővárosban. L. takarmányok stb.

Cséplés a község belterületén vasárnap nem képez vasárnapi munkaszüneti kihágást. A község belterületén való cséplés miatt indított ügy elbírálása közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (M. T. hat.)

Cséplést Ujpest és Rákospalota belterületén eltiltja a 2684/93. sk. kih. sz. r. (Krecc. Gyűjt. 287. l.)

Csizmákkal üzerkedés. L. lábbelikkel.

Csokoládé üzletek vasárnap egész nap gyakorolhatók. (660/1897. kih. sz. B. M. r.) A csokoládé-sütemények, desszert-bonbonok, teasütemények stb. kivétel nélkül a cukrászati ipar körébe tartozó készítmények lévén, az ezek elárúsításával foglalkozó üzletek ugyanazon elbírálás alá esnek, mint a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény végrehajtása tárgyában kiadott rendeletben említett cukrászati üzletek s illetőleg a szóban levő üzletek a cukrászati üzletek sorába tartozóknak minősítendők; minélfogva hasonló üzletek vasárnapokon is egész napon át nyitva tarthatók.

Csokoládéval házalni tilos. L. házalva tilos árúsítani stb.

Csomagokban árult cikkek mennyiség tartalmának megjelölése, a mennyiben az a megjelöltnél kevesebb tartalommal bír, kihágást képez s az illetékes ker. kapitányságnál kell ellene panaszt emelni. (1893: XXXIV. tcz. 8. §.)

Csónakázás halászáti kiméleti téren tilos. L. halászáti kiméleti terek.

Csonkítása a bélyeg-illetéknek. L. bélyegcsonkítás.

Csonthulladékot más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére stb.

Csontszállítás. (5277/97. sz. B. M. r.) A csontoknak az üzletekből való kiszállítása ápril 1-től szeptember 30-ig reggeli 8 óráig és október 1-től márczius 31-ig reggeli 9 óráig van megengedve.

Csont- s ronggyűjtésről. L. köztisztasági szabályrendelet ellenőrzése.

Csonttal, ronggyal házalás. (96.982/II. b. B. M. r. 1895.) Csontot vagy rongyot a házakban összegyűjteni, a szemétből kiszedegetni, külön választani, lakásokban gyűjtve tartani, eladni vagy forgalomba hozni vagy azzal vevés vagy eladás céljából házalni tilos. Katonai s egyéb laktanyák, árvaházak, fogházak, nagyobb intézetek, szállodák, korezmák, hentesek, mészárosok hűdoggal bélelt, fedett edényekben gyűjthetik a csontot s a rongyot s ennek elszállítását a csontgyűjtő-telepre eszközölhetik naponta ápril 1-től szeptember 30-ig reggel 8, a többi hónapokban reggel 9 óráig. A ki ez ellen vét, 15 napig terj. elzárással és 200 Kor. terj. pb. büntetendő. (Itél a Rh.)

Csonttörésnél első segély. L. első segély.

Csontvázak. L. talált csontvázak.

Csoportban csavargók előállítandók.

Csoport 100 főnél több a Lánczhidon nem mehet át. (L. Rédey Gyűjt. I. 183. l.)

Csoportosulásról jelentés. (Rfp. np. 1898. III/25.) Engedély nélküli csoportosulásokat, fölvonulásokat, népgyűléseket kötelesek az őrszemek s egyéb rendőr-közegek a főkapitányságnak, az illető ker. kapitányságnak, a főparancsnokságnak s a ker. felügyelőnek azonnal bejelenteni a legközelebbi telefonon.

Csődőr kocsi fogása. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Csődört tenyész-igazolvány nélkül másnak átengedni tilos. L. apaállatot stb.

Csődület alkalmával bekísérhetők a verekedők. L. verekedés vagy csődület stb.

Csőfektetésnél veszedelmek. L. vízvezetési csőfektetésnél stb.

Csökönys ló kocsi fogása. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Csömöri-úti versenypálya környékére kivezénylés. (3997. Rfp. 1901.) Versenynapokon a VII. ker. osztályparancsnokság állományából kellő számú rendőröket illetve őrzásokat vezényel ki a csömöri-úti versenypálya környékére, oly utasítással, hogy a versenyek alatt a kíváncsi tömeget, a magántulajdont kepező telkekről és kertektől távolítsák el s a köztisztaság ellenes cselekmények elkövetését akadályozzák meg.

Csőlopások vízvezetékénél. L. alkatrészek ellopása stb.

Csőrepedés esetén intézkedés. L. intézkedés stb.

Csuszlató erdőben. L. erdőben veszélyes.

Csuszlatók vagy eregettyűk rongálása erdőben. L. erdei kártételről.

Csúzlival lövöldözés. L. parittyával stb. L. gummi stb.

Czefre-szállítás. L. bor, must, szőlő, czefre stb.

Czement-iparnál vasárnap gyakorolható munka. Czement-iparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap megengedvék. (14.837/92. I. 1. pont.)

Czementpor-szállítás. (8802/fk. eln. 87. sz. r.) A zsákokba rakott czementpor nyitott kocsiban csakis poráthatlan ponyvakkal teljesen elfedve szállítható. Hordók vagy tartályok akként zárandók le, hogy azokból a czementpor ki ne hullhasson. E rendelet elleni kihágás a ker. kapitányság által 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kreca. Gyűjt. 274. l.)

Czégek nyilvántartása. A főkapitányság intézkedést tett az iránt, hogy a keresk. és váltótörvényszék időről-időre a bejegyzett czégekről szóló kimutatást közölje a főbejelentési hivattal, hol azok nyilvántartatnak. (136.154/99. sz. B. M. r.)

Czégér kulcsok. L. Lakatos stb.

Czégtáblák kiszökellők. L. gyalogközlekedésre vonatkozó stb.

Czégtáblák a vásárcsarnokban. (Vásárcsarnoki szbr. 23. §.) Magánczégeknek, bizományosoknak, kereskedőknek és más árusoknak tilos oly czimeket, czégtáblákat, föliratokat és nyomtatványokat használni, melyek a közönség megtévesztésére őket hatósági közvetítőknek tüntethetik föl.

Czéldobás, kör- vagy karika-játék. L. szerencse-játék.

Czigaretta-csempészet. L. szivarka-csempészet.

Czigányokról. L. kóbor czigányok.

Czigányok közt iskolakötelesek. L. zenészek közt stb.

Czinedényben főzés. L. réz, cin stb.

Czintányérok borbélyüzleten. L. borbélyczintányérok.

Czimbitorlás. A ki ötjogosan meg nem illető olyan czímet vagy rangfokozatot használ, a mely által a közönség tévútra vezetetik, valamint az is, a ki öt jogosan meg nem illető belföldi rend- vagy díszjeleket, vagy engedély nélkül külföldi rend- vagy díszjeleket nyilvánosan visel: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 45. §. — Illetékes a Rh.)

Czimer használata. L. országos czimer stb.

Czimerhasználat engedélyezése iránti folyamodványok tárgyalásánál azon hatósági közeg, ki az ily folyamodványok tárgyában a nyomozás foganatosításával bízatik meg, azt szigorral és lelkiismeretesen teljesítse. Értesüléseit vagy közvetlenül, vagy teljesen megbízható forrásból szerezzze be. (B. M. 1890/8497. — L. 1890. R. T. 806. I.)

Czimeres nemzeti lobogó kitűzése. (4642/I. 898. sz. B. M. r.) Az 1848: XXI. tcz. elrendeli, hogy a középületek és közintézetek nyilvános ünnepeken lobogókkal díszíttessenek fel. «Középületek»-nek tekintendők az állam, törvényhatóság, vagy község tulajdonát képező és közigazgatási, illetve bírósági, közoktatási, közművelődési, illetve közjótékonyági vagy közgazdasági célokra szolgáló épületek, valamint más közjogi és magánjogi alanyok tulajdonát képező azon épületek is, melyeket a fentebb felsorolt közszélok szolgálatában álló intézetek a maguk egészében elfoglálnak, feltéve, hogy ezen intézetek közhatósági jogilag körvonalazott felügyelet alatt állanak. «Nyilvános ünnepek» alatt ez esetben Szent István napja (augusztus 20. római naptár szerint), nemkülönbén az 1848. törvényezikk szentesítési napjának évfordulója (április 11., római naptár szerint), továbbá a mindenkori uralkodó születésnapja a végül a törvényhozás által jövőben netán kijelölendő nemzeti ünnepek értendők.

Czímersértés. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: a ki az ország, a társországok vagy az osztrák-magyar monarchiának nyilvánosan kitűzött czímerét vagy zászlóját, úgyszintén ki a polgári vagy katonai hatóságok által, ezen minőségük jelvényeül nyilvánosan használt zászlót vagy czímeri meggyalázó szándékból bemocskolja, megrongálja vagy leszakítja. (Kbt. 37. §. Illetékes a J. b.)

Czímfestők vasárnapi munkaszüneti napon mikor dolgozhatnak? Czímfestéssel foglalkozó iparosok a törvényes költözködési napokat megelőző és követő 8 napon belül eső vasárnapokon egész napon át végezhetik az iparukhoz tartozó munkát magánhelyiségekben és műhelyekben (14.837/92. II. A) 1. 84.842. sz. Ker. M. r.)

Czím tábla a teherkocsikon. (315/887. kgy. sz. szbr. 5. §.) A fővárosban állandóan közlekedő minden oly jármű, mely bármi néven nevezendő terhet szállít, akár egy-, akár kétfogatú terheszeker vagy ruganynyal ellátott kocsi, jobboldalán pléhtáblácskával látandó el, melyen a tulajdonos neve, lakása, foglalkozása s a kocsi száma tisztán, olvashatóan legyen felírva. E rendelet be nem tartása kihágást képez s a rendőrség által büntetettik.

Czím táblák trágyakocsikon. L. köztiszt. szbr. ellenőrzés.

Czímvesztés. L. fegyelmi szab. 13. §. Hivatal- vagy szolgálatvesztéssel együtt jár.

Czipészeti iparcikkekkel házalás tilos. (38.235/fk. I. 99. sz. r.) Tetten ért egyének mindenkor előállítandók az illetékes ker. kapitánysághoz.

Czirkusz. L. műlovarda.

Czirkuszengedély-díjak. L. Redey Gyűjt. I. 74. l.

Czúkorhasználat borkelésnél. L. borkelésnél czúkor stb.

Czúkoriparnál a czúkorgyártással és finomítással járó munkák egész vasárnap gyakorolhatók. (14.837/92. I. 3. pont. Ker. M. r.)

Czúkorka-árusítás vasárnap. (2513/fk. 1901. sz. körirat.) B. M.-nek a czúkorkának vasárnap árusítása tárgyában 1901. évi márczius hó 16-án 25.118/Vc. sz. alatt kelt rendeletében akként intézkedett, hogy mivel a czúkorka-árusítás úgy természeténél, mint tárgyánál fogva egyedül a czúkrászüzletek közé sorozható s ehhez képest munkaszüneti napokon is egész napon át üzhető, ennél fogva a kizárólag czúkorkák elárúsításával foglalkozó kereskedők a munkaszüneti napokon délután az elárúsításban nem akadályozhatók.

Czúkorsütemények árusítása nyári mulatságokon. (4252/97. Kih. B. M. sz.) Majális alkalmával megrendelt czúkorsüteménynek a mulatság színhelyén történt elárúsítása házalást nem képez.

Czúkor, czúkorsüteménynyel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Czúkortárgyak készítése chromsavas ólommal tilos. L. chromsavas ólomnak stb.

Czúkrászipar szbr. L. sült stb.

Czúkrások munkaszüneti napon is egész napon át dolgozhatnak. (14.837/92. A) I. a) pont. Ker. M. r.)

D

Dajkasággal foglalkozó vidékiek ellenőrzése. Pest-vármegye területén a gyermekek dajkálásával állandóan foglalkozó nők dajkasági igazolványnyal vannak ellátva. Mégis gyakran megesik, hogy ily igazolványnyal el nem látott nők, (angyalcsinálók stb.) a főváros területéről úgyszólván kilopják a gyermekeket. Ily esetekben, ha a rendörnek alapos gyanúja van, szólítsa az illetőt igazolásra s ha személyazonossága megállapítható nem volna, állítsa elő az illetékes ker. kapitánysághoz. (2364/fk. I. 1892. sz. r.)

Dajkálásra, szoptatásra adott csecsemők. (930/890. kgy. sz. szbr.) A szoptatásra vállalkozó nő sajátján kívül csak egy csecsemőt vállalhat emelőjére. Szárazdajkálásra legfeljebb két gyermek fogadható fel. Hat hónál fiatalabb csecsemő szárazdajkálása tilos. Minden nő, ki szoptatásra vagy szárazdajkálásra akar vállalkozni, köteles szándékát az előljárásnál bejelenteni, hol a tisztí orvos által minősítették. Minden ekként minősített nő csakis az előljárás előtt, az anya vagy megbízottja jelenlétében fogadhat szerződés szerűleg gyermeket magához. Vidékre kiadott kisdetről a szerződés mindég a fővárosban, az anya illetékes ker. előljáróságánál kötendő meg. Engedély nélkül szoptatás vagy szárazdajkálásra gyermeket kiadni vagy magához fogadni senkinek sem szabad; sem közeli rokonoknak, sem kórház, kóroda, bábahely, cseléd- vagy dajkaszerző vagy bármi közvetítőnek. Nyilvántartás vezettetik a ker. előljárásnál: a) engedélyesekről, b) a kötött szerződésekről, c) dajkálás vagy szoptatásba adott gyermekekről, d) az engedélyt nem kapott dajkákról. Az emlétől elválasztás határidejét a ker. tisztí orvos állapítja meg. Ha a tápanya vagy felfogadott gyermek a főváros területéről végleg elmegy, köteles azt a tápanya a ker. előljárásnak bejelenteni, mely e körülményt az új lakóhely illetékes hatóságával tudatja. A gyermekek egészségére, táplálására s a tápanyák bánásmódjára a ker. tisztí orvosok ügyelnek fel. A gyermek megbetegedését köteles a tápanya a ker. tisztí orvosnak azonnal bejelenteni. — (1876: XIV. tcz. 20. §.) Altató- vagy kábítószeres alkalmazása az 1876: XIV. tcz. 26. §-a értelmében tiltatik. Ha a szülő a tápanyának bármi okból nem fizet, úgy az előljáróság veszi át a gyermeket s gondoskodik elhelyezéséről. Gyermek halála a tápanya által azonnal bejelentendő a ker. előljárásnál. Ha hanyag gondozás vagy orvosi kezelés hiánya okozta a halált, a törvényes eljárás megindíttatik s a tápanya idegen gyermekek további gondozásától eltiltatik. A kihágásokat a rendőrség bünteti.

Dalcarnok alatt (Café- vagy restaurant-chantante) oly kávéházak, vendéglők vagy korcsmák értendők, melyekben az engedélyezett időben énekes és szavaiati előadások rendeztetnek,

melyek azonban egyébként is nyitva állanak a közönség előtt. (7445/97. fk. r.)

Dalszarnokok belépti jeggyel. L. mulatók belépti stb.

Dalszarnokok felügyelete. L. mulatók felügyeleténél.

Dalszarnokba, mulatókba pontosan kell megjelenni az odavezényelt rendőröknek. Kötelesek az ügyeletes tisztviselőnél jelentkezni. Ha az meg nem jelenne, a központi ügyeleteshez jelentés telefonon a kivezenyles iránt. (23/1895. Rfp. np.)

Dalszarnokokban rendőrtisztek tömeges megjelenését és mulatozását tiltja a 9395/fk. eln. 96. sz. r.

Dalszarnok-ügyeletesek ellenőrzése. L. dalszarnokok felügyelete.

Dalszarnokban katonai egyenruha használata tilos. L. katonai stb.

Dalszarnokok rendje. (7445/el. 97. sz. fk. r. Rédey Gyűjt. II. 209. l. — L. mulatók, dalszarnokok stb.)

Dalolásról. Fogadó, vendéglő stb. kgy. sz. szbr. 24. §. Fogadók, vendéglők, korcsmák, sörházak, pálinkamérésekben tilos a lármás dalolás.

Dalolás pálinkamérőben. L. pálinkamérő stb.

Dalszínházra vonatkozólag. L. opera.

Dámvadra különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Dangovázás (veszteglés) a Dunán. (1450/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. IV. 68. l.) 12. §. értelmében a veszteglés (dangovázás) csak az e célra hatóságilag kijelölt vízi területen s a főnnálló folyamrendőri szabályok szigorú megtartása mellett engedtetik meg.

Dangovázás (veszteglés) a közp. vásárcsarnok előtt tilos. L. hajókon vásárcsarnoki árú.

Dárdanyival házalás tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Délamerikába kivándorlás. L. kivándorlás stb.

Déligyümölcsessel házalás. L. virág, gyümölcs stb.

Délivasút kedvezményes utazást a rendőrtisztviselőknek csak a déliwasút által kiadott arczképes igazolvánnyal enged. Családtagoknak pedig semmiféle kedvezményt nem ad. — A rendőrök a gyorsvonaton sem egyenruhában, sem polgári ruhában nem utazhatnak féljeggyel. Polgári ruhában egyáltalán nincs kedvezmény. Egyenruhában, oldalfegyverrel, a személyvonatok megfelelő kocsiosztályában féljeggyel utazhatnak.

Délutáni előadás mulatókban. L. mulatók stb. rendje.

Délutáni felügyeletről a ker. kapitányságoknál intézkedik az 1881: XXI. tcz.-hez kiadott B. M. Ut. A ker. felügyelet délután 2-től este 8 óráig tart.

Délutáni színházi előadások. (3902/fk. eln. sz. hat. 1892. L. Rédey Gyűjt. I. 84.) 1. A délutáni külön előadás 48 órával előbb bejelentendő. Az engedélyezett napokon a kettős előadások oly módon osztandók be, hogy azok egyike, t. i. a délutáni, d. u. fél

három órákor, másika, t. i. az esteli, este fél nyolcz órákor vegye kezdetét. 2. Az engedélyes napok délelőttjén semminemű próbaelőadás nem tartható és az esetleg ezen napokra már előirányzatba vett próbák másnapra helyezendők át. 3. Az engedélyes napokon déli 12 órától esti 11 óráig úgyszólván egy huzamban igénybe veendő színház összes kezelő-, felügyelő- és segédsemmélyzet, (világosítók, díszítők, fűtők, gépészek, vasfüggöny kezelői stb.) az említett napok délelőttjén semmi irányban el nem foglalandók s igénybe nem vehetők, nehogy túlságózott munka folytán kimerüljenek s magukat rend-, vagy szabályellenességekre ragadtassák vagy hibájukon kívül is mulasztásokat kövessenek el. 7. A délutáni és esti előadásokhoz külön-külön kirendelt rendőrtisztviselők külön-külön kötelesek az előadást megelőző tűzrendészetbejárást elvégezni. A főparancsnokság köteles a délutáni és esti előadásokhoz külön-külön őrséget kivezényelni.

Denaturálása mesterséges boroknak. (53.850/97. VI. A) sz. Ker. M. r.) 27. §. A denaturálásra két mód állapíttatik meg, ugymint: 1. Denaturálás sóval, mely úgy hajtandó végre, hogy 1 hektoliter mesterséges borba 5 kg. porrá tört konyhasót (kősót) keverünk és a folyadékot addig kavarjuk, míg a só benne feloldódott. 2. Denaturálás eczettel, mely esetben 1 hektoliter mesterséges borba 15 liter 12 százalékos eczetsav vagy 30 liter 6 százalékos eczetsav keverendő. Ha az állandó borvizsgáló szak, értő bizottság a denaturálás módjára nézve nem nyilatkozik, akkor az eljáró hatóság ítéletére bízatik, hogy a denaturálás melyik módját válassza.

Denaturált szeszt emberi élvezetekre szánt italok előállítására használni tilos. (1888 : XXIV. tcz.)

Denaturált szesz kimérésére az italmérési engedéllyel bírónak külön engedélyének kell lenni a pénzügyigazgatóságtól. (1889/33.450. sz. Ker. M. r.)

Denaturált szeszszel fizött visszaélések meggátlása. (19.093/1889. B. M. r.) Mindazon esetekben, midőn a denaturált szesznek vagy denaturált szeszszel kevert szesznek szabályellenes elárúsítása, forgalomba hozatala vagy annak emberi fogyasztásra és élvezetre való használata megállapíttatott, az 1876 : XIV. tcz. jelzett intézkedéseim kívül a pénzügyi hatóság is a legrövidebb idő alatt értesítendő. Ha szabálytalanság észleltetik a denaturált szesz raktározásában, arról rögtön jegyzőkönyv veendő föl s ez a pénzügyi hatóságnak megküldendő.

Denevérek. (1879 : XL. tcz. 86. §.) Élő szárnyas egereknek ajtóra való kifeszítése kihágást képez s a rendőrség által 8 napig terj. fogház és 200 kor. terj. pb. bünt.

Dereglyék terhelése csak annyira mehet, hogy felső részük a vízből egy lábnyira kiálljon. (1869/2362. Ker. M. r. 55. §.)

Derékheveder alkalmazása. (4801/fk. kih. 1889. sz. r.) Derékhevedert kötelesek használni : Emelet és felemeleten ablak-tisztogató egyének, továbbá mindazok, kik az épület tetejéről a

havat leszórják, toronyéptető munkások s egyáltalán háztetőn vagy meredek lejtőn dolgozó személyek. Mesteremberek következő alkalmakkor kötelesek derékhevedert alkalmazni: ácsok, cserepezők, ha függő állványon dolgoznak vagy régi tetőt javítanak, bádigosok függő csatornák és szepélyezések készítésénél, mázolóok fafede-mázolásoknál, üvegesek, ha tetőn vagy meredek helyen dolgoznak, lakatosok villámhárítók és gerinczrácsok felállításánál. (Krecs. Gyűjt. 275. l.) Derékhevedert pótló Horváth-féle állvány meg van engedve.

Detektívek fegyelmű ügyelt a fegy. szb. 11. §-a értelmében a főkapitány által megbízott rendőrtisztviselő vezeti.

Detektív-főfelügyelő és felügyelők minősítése. (4505. eln. 897. B. M. leirat). Minthogy a detektív-főfelügyelő és felügyelők működési köre olyan, hogy az a gyakorlati képességen felül csakis megfelelő jogi ismeretek mellett tölthető be kifogástalanul, a belügyminiszter a detektív-főfelügyelő és a felügyelői állásokra nézve az 1883: I. tcz. 3. §-ában körülírt jogi képzettséget állapította meg feltételül, illetőleg minősítvényül.

Detektívjelentések kézbesítése. (56/1896. Rfp. np.) A főkapitányi őrség parancsnoka köteles arról gondoskodni, hogy az őrség egy rendőre naponta délelőtt 11 órakor a detektívosztálynál jelentkezzen, ott a Rendőri-értesítőt átvegye s a rendőrfőparancsnokságnak kézbesítse.

Detektívek a rapportkönyveket betekintheik. — (11.113/fk. eln. 1900. sz. körirat.) A detektívek a hivatalos adatokat tartalmazó rapport-könyvekbe minden különös formalitások nélkül betekintheik, azokból a szükséges adatokat kijegyezhetik, de ezen eljárásnál minden bírálat vagy megjegyzéstől szigorúan tartózkodni kötelesek.

Detektíveknek segédkezés szolgálatban. (155/II. Rfp. 896. np.) Az őrszemélyzet tagjai utasíttatnak, hogy ünnepélyek, gyűlések, tüntetések s bármely rendőri intézkedést igénylő alkalmakkor igyekezzenek a detektív-testület tagjait, azok önzorgolása nélkül lehetőleg felismerni s őket szolgálatukban elősegíteni és támogatni.

Detektívtestület szabályzata és szolgálati utasítása. L. Krecs. Gyűjt. 69. l.

Dicsőő okirat rendőrnök. L. jutalmazása a stb.

Difteritisz, ronszoló toroklob bejelentése. (B. M. r. 10.395/1893. sz.) A melyik kerületben már több ilyes betegségi eset fordult elő, a gyermek lázas torokmegbetegedése esetén kötelessége a szülőknök az esetet az előljároságnak vagy orvosnak bejelenteni.

Difteriás betegek szállításáról a 94.955/894. sz. B. M. r. intézkedik. A fertőtlenítés elmulasztói e rendelet 8. §-a szerint a Btv. 100. §. alapján bünt.

Díjjegyzék mulatságengedélyekre. (9020/fk. eln. 96. sz. rend. — L. Rédey Gyűjt. 1896. 69. l.)

Díjmentes bejelentőlapok. L. bejelentés.

Díjmentes lakczimértesítés. L. lakczimközlések stb.

Díjmentes, illetve féldíjmentes vasuti utazás a magyar államvasut vonalain. (10.717/1901. B. M. r.) I. Díjmentesen utazhatnak és pedig úgy a szomszédos, mint a távolsági forgalomban: Valamennyi menetrendszerű személyszállító vonattal (kivéve az expressz-vonatokat). A közbiztonsági közegek (nevezetesen a fővárosban a fővárosi államrendőrség, a vármegyei törvényhatóságokban a m. kir. csendőrség, az önálló törvényhatósági joggal fölruházott és szabad királyi, valamint rendezett tanácsú városokban pedig ezek rendőrközegei), ha a vasuti forgalom biztonsága érdekében utaznak és ezen körülményt az illető hivatalfőnök által minden egyes esetre külön kiállított és a hivatalos pecséttel ellátott okmánynyal igazolják. (Rangjuknak megfelelő kocsiosztályban. Detektívek bármely kocsiosztályban. Oly vonatokon, a melyeknél III. kocsiosztály nincs, a II. osztályban utazhatnak azok is, kik csak a III. osztály használatára vannak jogosítva.) II. Fél menetdíj fizetése mellett utazhatnak a m. kir. állami rendőrség tisztviselői (rendőrségi gyakornokok, telefonkezelőnők és a rendőrségi tisztviselők állományába tartozó egyéb közegek is), legénysége és szolgálatszemélyzete, továbbá az önálló törvényhatósági joggal fölruházott és szabad királyi, valamint rendezett tanácsú városok rendőrségének tisztviselői, legénysége és szolgálatszemélyzete, még pedig akár egyenruhában, akár polgári ruhában, utóbbi esetben azonban hivatalos jellegüket tanúsító igazolvány alapján. (A tisztí személyzet és detektívek valamennyi vonaton és kocsiosztályban, a legénység ellenben csak a személy- és vegyes-vonatok III. kocsiosztályában.) L. Déli vaspálya.

Díjnokok és cselédügyi előadó. A 49.409/fk. I. 96. r. alapján az egyes kapitányságokhoz a beosztott díjnokok egyike a cselédügyi előadókhöz esetről-esetre segédletül beosztható.

Díjnokok illetménye hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Díjnokok szolgálati utasítása. (15.182/fk. elm. 1899. sz. kiadott 377/1899. B. M. elm. sz. r. — L. Rédey Gydyjt. 1899. 5. 1.) 1. §. Az állami intézeteknél a díjnokok a hivatal főnöke, illetőleg az intézetek igazgatói által alkalmaztatnak és bocsáttatnak el. 2. §. Minden díjnoknak a szolgálat megkezdésekor fogadalmat kell letenni. 3. §. A díjnok szolgálati ideje azon naptól kezdve számíttatik, mely napon a fogadalom letétele után szolgálatát tényleg megkezdette. 5. §. A díjnokok szolgálati tekintetben közvetlenül azon hivatal, illetőleg ügyosztály vezetésének vannak alárendelve, hová beosztattak. 7. §. Azon díjnok, ki kötelességeinek megintés daczára sem felel meg, vagy a hivaltalt sértő viselkedést tanusít, a fegyelmet gyakorló hivatal főnöke által 2—10 koronáig terjedhető rendbirsággal büntethető, ismétlés vagy súlyosabb beszámítasu vétség (így a hivatalos titok megszegése, az engedelmség megtagadása stb.) esetén a szolgálat-

ból azonnal elbocsátandó. 9. §. Napidíj csak a tényleges működés után jár, kivéve a megengedett kimaradás eseteit. 12. §. Szolgálatképtelenség esetén 10 szolgálati év után 200 korona, 20 év után 400 korona, 30 év után 500 korona s 40 év után 600 korona állandó nyugellátásban részesíttetik; elbocsáttatása — ha nem saját hibájából történik — egy havi fölmondási időhöz van kötve és csak alapos okból történhetik. 14. §. A kedvezményekre nem jogosult díjnokokkal szemben, ha elbocsátásuk nem saját hibájukból történik, 14 napi fölmondás alkalmazandó. 26. §. A fegyvergyakorlatra behívott és kedvezményekre jogosító értesítéssel ellátott díjnokok napidíjaik élvezetében — azonban legföljebb négy hétre terjedő időre — csak azon esetben hagyhatók meg, ha helyettesítési költség nem merül föl. A fegyvergyakorlatra behívott díjnokok helye, annak részére a gyakorlati idő lejártáig főtartandó, illetve csak ideiglenesen tölthető be. 27. §. A díjnokok szabadság-időre rendszerint igényt nem tarthatnak ugyan, közvetlen hivatali főnökök azonban napidíjuk élvezetében való meghagyásuk mellett részükre indokolt esetekben két napi szabadságot engedélyezhet.

Dinamittal halászat. L. halászat kábító szerekkel.

Dinitro-kreosol és korellin festőanyagok használatát tiltja a 30.724/1889. B. M. körrendelet.

Dinnye s gyümölcs héjának szétszórása a főváros utain, utcáin, terein stb. tilos s mint köztisztasági szabályrend. 24. §-ába ütköző kihágás, az illetékes kerületi kapitányságnak följelentendő (251/895. Rfp. np.)

Dinnyének fölívágva (szeletelve) árusítása az egész főváros területén még abban az esetben is tilos, ha a fől szeletelt darabok letakartatnak. (L. 4324/1892. Rfp. ut. — Köztiszt. szbr. 1878/9. sz. kg. szbr.)

Diplomácia vagy konzulságok személyzetét területen-kivüliség, illetve utóbbiakat személyes mentesség illetvén meg, ha büncselekményt követnek el, arról a nyomozás megindítása előtt az igazságügyminiszterhez jelentés teendő. (B. P. 31. §.)

Diszegyenruha-viselés kötelezettsége. (9530. eln. sz. fk. r. 1896.) Tisztviselők diszegyenruhát kötelesek viselni: összes színházakban, szinkörökben, lovardákban, előkelőbb mulatókban, korzókon, ünnepélyeken s egyáltalán ott, hol a közönség is diszben jelenik meg.

Diszletszállítás az Andrássy-uton. L. Andrássy-úton diszlet stb.

Diszletszállítás a hidakon vámmentes és hozzá a rendőrség külön engedélye szükséges.

Diszlobogó hajókra csak akkor húzható föl, ha a hajón az uralkodóházak tagjai vannak. (15.366/1876. Ker. M. r. — L. 1876. R. T. 484. l.)

Disznók szállítása, disznóvész. L. sertés.

Disznótartás és hizlalás a fővárosban. L. köztiszt. szbr.

Dobálás. L. szilárd anyagokból levő tárgyak eldobása.

Dobogók alkalmazása hajókirakodásnál L. hajók kirakodása alkalmával.

Dobogó-használat építkezéseknél. L. építkezéseknél stb.

Dohányzás az összes közuti, villamos és társaskocsikon az egész főváros területén tilos, kihágást képez s a ki a figyelmeztetés daczára sem szűnik meg dohányozni, az illetékes kerületi kapitányságnak följelentendő.

Dohányzó bérkocsis. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Dohánycsempészet megakadályozása. Minden egyes állami rendőrközegnek szolgálati kötelessége a dohánycsempészet ellenőrzése, megakadályozása, a csempészek kinyomozása, tettenérése azoknak és a segédeszközök előállítása, továbbá pénzügyőröknek vagy más hatóságoknak felszólítására — a mennyiben az szolgálataukba nem ütközik — segédletadás a csempészet megakadályozására. (2818/892. Rfp. sz. ut.)

Dohánycsempészet megakadályozásáért jutalom. (1283/fk. eln. 1888.) A rendőrközeg, ha a tényállást maga vette föl: tettenérési, ha pedig csak további eljárás végett jelentést tett: feljelentési jutalékot kap. A csempészetről a jelentés a főkapitány közigazgatási osztálya útján továbbítandó.

Dohány (limitó) fölvétele és kiosztása a rendőröknek. (Gazd. kez. ut. 103. §.) Minden rendőrnek joga van havonként és fejenként 8 csomag, illetve 856 gramm mérsékelt árú dohányra. Egy csomag (107 gramm) ára 8 fillér. Nem dohányzó rendőrnek ily dohányt fölvenni tilos. Az ily dohány elárusítása mint államjővedéki kihágás büntetettik. A dohányszükségleti kimutatás a pénzzel együtt minden hó 5-én terjesztendő be a főparancsnoksághoz.

Dohányjővedék stb. — vasárnapi munkaszüneten. Dohányjővedék telepeinél és gyárainál mindazok a munkák, a melyek elhalasztása a földfelület, illetőleg a műtelep biztonságát, személyek életét, vagy egészségét veszélyeztetli: egész nap. (1740/91. Pü. M. r. III. 1. pont.) Dohányjővedék hivatalainál és üzeménél: *a*) a dohánybeváltó hivataloknál a beváltás ideje alatt a végből teljesítendő ipari munka, hogy a szombaton beváltott dohány vasárnap kezelthetessék; *b*) ugyancsak a dohánybeváltó hivataloknál a dohányerjedés ideje alatt a végből teljesítendő munka, hogy a fölmelegedett levelek átrakattassanak; *c*) a dohánygyárakban a rendkívüli megrendelések hétfőn, vagy Szent István napját követő napon való teljesíthetése végett szükséges munka, a szivargyártási üzem oly munkái, a melyek a gyártás folytonossága érdekében szükségesek, végül: nyers dohány- vagy gyártmány-szállítmányoknak a vasuti, vagy hajóállomáson való átvétele, vagy átadása körüli halaszthatatlan munkák; *d*) a dohányárúda-raktáraknál a már megkezdett anyagberaktározás befejezéséhez az államtulajdon biztosítása céljából szükséges ipari

munka: egész nap. (1740/91. Pü. M. r. I. 4. pont.) L. egyedarúsági üzletek.

Dohányjövédéki kihágások. Tilos 1. külföldről dohányt becsempészni (1876: IV. tcz. 12. §.); 2. engedély nélküli dohányültetés (1876: IV. tcz. 13. §.), 3. szüzdohány árulása (1876. évi IV. tcz. 17. §.); 4. szüzdohány tilalomellenes birtoklása (1876. évi IV. tcz. 18. §.); 5. dohány iparszerű gyártására szolgáló gépek birtoka (1876: IV. tcz. 25. §.); 6. állami dohánycsomagolások utazása és cigaretták készítése eladás végett (1876: IV. tcz. 27—28. §.). Az esetek följelentendők. A dohány, cigaretta-gépek elkobzandók. Itél a pénzügyigazgatóság.

Dohánymunkáskról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1900: XXIX. tcz. 31—33. §. Itél a kh.)

Dohányozni nyilvános járművön altiszteknek és rendőröknek meg a dohányzásra kijelölt helyen is tilos. (236/896. Rfp.)

Dohánypalántát legkésőbb június 30-ig szabad kiültetni s az ágyban maradtakat július 5-ig meg kell semmisíteni. (1887. évi XLIV. tcz. 2., 3. §§.)

Dohányzás rendőri kórházban az ott ápolt és gyógykezelt rendőröknek az összes kórtermekben büntetés terhe alatt tiltott. (35/897. Rfp. np.)

Dohányzási tilalom az ujbpesti villamoson. L. ujbpesti villamos stb.

Dohánytermelési engedély iránt a bejelentést (kérvényt) a termelési évet megelőző decz. 31-ik napjáig kell beadni a polgármesterhez. (1887: XLIV. tcz. 7. §.)

Dohányzási tilalom a vásárcsarnokban. (Vásárcs. r. 65. §.)

Dohánytőkéket (kórót) legkésőbb október 15-ig ki kell szedni a földből, vagy be kell szántani. (1887: XLIV. tcz. 14. §.)

Dohánytőzsdéken czimerhasználati jog. L. ország külön czimerének stb.

Dohánytőzsdék vasárnapi munkaszünete. (42.732/1902. Pü. M. r.) A dohányáros köteles áruhelyiségét általában reggeli 7 órától, a fő- és székvárosban esti 9 óráig, városokban esti 8 óráig, egyéb helyeken esti hét óráig nyitva tartani. Vasárnap és Szent István-napján a kizárólagos dohányárosok reggeli 9 órától déli 12 óráig, a nem kizárólagos dohányárosok pedig addig kötelesek üzlethelyiségeiket nyitva tartani s az eladást ott közvetíteni, a meddig főüzletük nyitva tartására — az ipari munkának vasárnap és Szent István-napi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tcz. 3. §-a alapján — engedélylyel bírnak. Meg van engedve azonban, hogy: 1. a katholikus vallást követő dohányárosok husvét, pünkösd, karácsony első napján és Urnapján; 2. az ágostai hitvallású evangélikus, az evangélikus református és az unitárius vallást követő dohányárosok husvét, pünkösd, karácsony első napján, nagypénteken és áldozó csütörtök napján; 3. az izraelita vallást követő dohányárosok Roshasonok (újév) két napján és a

Jam-Kipur (engesztelő) napján; 4. a görög-keleti román és szerb egyházak vallását követő dohányárusok a husvét, karácsony és pünkösd első napján üzlethelyiségeiket teljesen zárva tartassák.

Dorottya- és Váczi-utczák teherkocsi forgalma. 16.611/fk. I. 95. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 71. l.) A Dorottya- és Váczi-utczákban márczius hó 15-től szeptember hó végeig napenként déli 11 órától délután 2 óráig és délután 5 órától esti 8 óráig, valamint október hó 1-től márczius hó 15-éig déli 12 órától délután 2 óráig, vagyis azon időközökben, midőn a sétatörző legnépesebb szokott lenni, a teherkocsikkal való közlekedés, büntetés terhe alatt tilos. Ezen tilalom azonban nem érinti a postai és gyorsárú-szállító kocsikat, valamint azon kisebb kézi járműveket sem, melyek a szállítást a jelzett utczákba, vagy onnan eszközik, de úgy ezen, valamint a személyszállító-kocsik a kérdéses utczákban a sétatörző alatt csak lépésben közlekedhetnek.

Dögök elásása stb., kidobása. L. elhullott állatok elásása.

Dögöt más földjére dobni vagy elásni kihágást képez. L. más földjere stb.

Dögöt saját földjén köteles mindenki elásni, mert a ki tudva elásatlanul hagyja, vagy a ki bármely területen elásott dögöt jogosulatlanul kiás, kihágást követ el. 100 K-ig büntetendő. Illetékes a fővárosban az előjáróság. Hivatalból üldözendő. (1894 - XII. tcz. 95. §.)

Dögterek. (F. M. 40.000/1888. sz. r.) E rendelet értelmében minden község köteles kerítéssel vagy sövénynyel elzárt, a közlekedési utaktól félreeső helyen dögteret kijelölni.

Dörzslék használata kötelező minden járműre a következő helyeken: a dunai hidakon, továbbá az I. kerület egész területén, a II. kerületben a Várfoék, Ostrom-, Batthyány-, Donáti-, Szalay-, Szönyeg-, Kapuczinus-, Jégverem-, Ápolda-, Zsigmond-, Margit-, Apostol-, Zárda-, Kut-, Tüdor-, Bimbó-, Oszlop- és Csalogány-utczák, Albrecht-út, Vérmező-út és Lánchíd-téren, a III. kerületben a Mátyáshegyről az ujlaki temető mellett levezető úton, továbbá a Kecské-, Karmelita-, Lelkés- és Öröm-utczákban; a IV. kerületben az Eskütéri-rakpart lejárón és a Ferencz József-híd följáróján; az V. kerületben a Lánchíd és Margit-híd följáróján; a VI. kerületben a Ferdinánd-hídon és az Aréna-út végén az izr. kórház felé vezető részen a vasuti híd alatti mélyedésen; végül a X. kerületben a jászberényi-útról a fehér-útra vezető s a magyar államvasutak pályavonala alatt készített alagjárón. (40.019/fk. I. 96. sz. r.)

Drágakövekkel, arany-, ezüstneműekkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani.

Drogueristáknál chinin összetételű gyógyszerek árusítása. L. chinin összetételek drogueristáknál.

Drogueristáknál külföldről hozott gyógyszerek. L. gyógyszerárúknak stb.

Drótostótok házalók sorába tartoznak. (Patens.) A sodronyosok (drótostótok), kik a drótozáson kívül sodrony (drót) és kisebb bádoggczikkek elárusításával is foglalkoznak, a házaló-kereskedők (házalók) sorába tartoznak.

Dunai bérelt partok. (1450/99. kgy. szbr.) A bérelt partokon, a milyeneknek a dunaparti teherpályaudvar s a fővárosi közraktárak előtt elvonuló partrészek is tekintendők, csak olyan vízi járművek köthetnek ki, melyekből ki- vagy berakás a bérlő részére eszközöltetik.

Dunán érkező vízi járművek, hajók és tutajok kikötésének s árúk ki- és berakodásának szabályozása. (1450/99. kgy. sz. szbr. — L. Redey Gyűjt. 1900. 68. l.) 1. §. A székesfővárosba érkező hajók, vízijárművek és tutajok kikötésére: *a)* bérelt partok; *b)* szabad kikötők; *c)* veszteglő (dangovázó) helyek állanak rendelkezésre. Ezen kikötési helyek határai fölratos oszlopokkal vannak megjelölve. 2. §. A székesfővárosba kikötés végett érkező mindennemű vízi járművet köteles a hajóvezető (kapitány, kormányos vagy tulajdonos) a hajóforgalmi naplóban leendő bejegyzés végett a kikötést követő 24 óra alatt a székesfőváros Duna balparti részén a vásárigazgatóságnál, a Duna jobbparti részén pedig az illetékes kerületi vásárfelügyelőségnek bejelenteni s a rakomány minőségét és mennyiségét szabályszerűen kiállított szállítólevéllel vagy egyéb hiteles okmányokkal igazolva bemondani. A tutajok bejelentését az köteles teljesíteni, a kinek czímére érkeztek. 9. §. A ki- vagy berakandó árúknak a parton 24 órán túl való tartása tilos; a tulajdonos tehát vagy az, a kinek czímére az árúk érkeztek, a vásárigazgatósági, illetve a vásárfelügyelői közegek fölszólítására az árúkat késedelem nélkül s egyfolytában elvitetni köteles. 10. §. A kiürített vagy megrakott vízi járművek a szabad kikötőből azonnal eltávolítandók; a szabadkikötők előtti mederben való horgonyzás tilos. 15. §. Ezen szabályrendelet megtartására a kerületi előljáróságok, a vásárigazgatóság s a székesfővárosi rendőrség ügyelnek föl s a kihágási esetek elbírálására a dunai ker. kapitányság illetékes.

Dunában fürdés. (2420/fr. kih. 95. sz. r.) A szabad Dunában fürdés a főváros egész területén rendőri kihágást képez.

Dunagőzhajózási társaság hajóin (ide nem értve a helyi hajókat) a rendőrök még igazolványaik fölmutatása mellett sem utazhatnak díjmentesen. (3566/1892. Rfp. ut.)

D. G. H. T. hajói. (102/897. sz. r.) A vásárcsarnok-bizottság átmenetileg megengedte, hogy az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaságnak teherhajói vagy csarnokárúkat vásári eladásra hozó személyszállító hajói, melyek csak a központi vásárcsarnok rakpartjánál köthetnének és rakodhatnak ki, a társaságnak Petőfi-teri hajóállomásán köthessenek ki; de a társaság köteles felelős vállalkozóval az árúkat azonnal a központi vásárcsarnokba szállíttatni.

Dunán hajózási jog. L. hajózhatnak a Dunán stb.

Dunaparti felügyelőség fölállításáról szól a 10.242/fk. eln. 1893. sz. rendelettel kiadott 4045/1893. B. M. r.

Dunán idegen államok hajóin nyomozás. L. idegen államok stb.

Dunaparti idénypiacz — a IX. ker. kapitánysághoz illetékes. (7831/fk. kih. 1901. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 116. l.)

Dunai ingyenfürdők. (11.666/887. f.öv. kgy. hat.) 1. Reggel 5—11-ig nők, d. e. 11 órától a besötetedésig férfiak használhatják. 2. Nem fürödhet a fekélyes, vagy undort gerjesztő betegségekben szenvedő egyén. 3. Kiknek nincs fürdőruhája, a felügyelőnél 6 fillérért tartoznak ilyet váltani. 4. Zárórát jelző első csengetés után el kell hagyni a kosarat. 5. A fürdőhelyiségeket beszennyezni tilos. 6. Dohányozni, zajt csapni, fecskendezni, szaladgálni tilos. 7. Szappannal csak az erre jelölt helyen szabad fürdeni. 8. A fürdőt egy órai használat után el kell hagyni. 9. Kutytát bevinni tilos. E rendeletek be nem tartása a fürdő további használatától való eltiltást vonja maga után.

Dunafürdők és uszodák. (290/1893. Kgy. szbr. — Krecs. Gyűjt. 131. l.) 1. A fölállítási helyeket évente a tanács jelöli ki. 4. Minden uszoda és Dunafürdő az esetleges vízállás magasságának megfelelő számú lánczokkal vagy sodronykötelekkel, úgyszintén támasztó-fákkal és a folyammedrébe süllyesztett vashorgonyokkal a folyam fenekéhez erősítendő. 5. Az uszoda padozattal bíró kosárral szerelendő föl s ez fölhúzó készülékkel látandó el. Az oldalfalak átuszhatók ne legyenek s házagain nagyobb tárgyak az uszodába be ne hatolhassanak. Az 1-50 méternél nem mélyebb Dunafürdők kosarának emelőszerkezettel nem kell ellátva lenni. A külön-fürdők is kosárral bírnak. Ugró-padok csakis 80 cm. magasságban s legalább 3 méter mély víz fölött alkalmazhatók. 6. A mosókonyhát a fürdőhelyiségtől távolabb és elkülönítve kell fölállítani. 7. Esetleges balesetre minden fürdőben ambulanzszobát kell berendezni. 8. A nyári idény alatt legalább egy úszómesternek jelen kell lenni a fürdéskor. Az ügyeletes úszómester neve feltűnő helyen kifüggesztendő. 9. A fürdőmester okmányát a tiszti főorvosnak is alá kell írni. 11. Fürdés az uszodák és Dunafürdőkben, férfiaknak úszónadrág, nőknek úszóöltönyben engedhető meg. 12. Vólámpával kell jelezni minden fürdőt és uszodát a Dunára eső oldalon. 15. A rendőrség különös feladata: 1. mindaddig megakadályozni a fürdők és uszodák közhasználatát, míg arra tanácsai engedély ki nem adatott; 2. a fürdők és uszodák évente legalább háromszor rendőrileg megvizsgálandók. 16. Bünt. 100 K terj. pb. 18. Itél a Rh.

Dunai kerületi kapitányság hatása s működési köre. (75.844/896. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 11. l.) Ezen rendőri kerületet a Duna folyamnak azon része alkotja, mely rész Budapest székesfőváros törvényhatósága és Újpest község területének határain belül esik, a folyam mindkét partján levő alsó-

rakparttal együtt. Hatás- és működési köre kiterjed: *a)* a rendőri biráskodási jogra; *b)* a rendőri nyomozások eszközzésére; *c)* közigazgatási teendők és intézkedések végzése és megtételére.

Dunai kapitányság hatásköri területe. (29.839/fk. I. 97. sz. r.) A dunai kerületi kapitányság területi határvonalát az V. kerületben a Margit-hídtól a Viktória-malomig a felső-rakparti kocsi-úttest képezi. Miután azonban a dunai köpart a jelzett szakaszon időközben kiépült, a dunai kerületi kapitányságnak a Margit-híd és Viktória-malom közötti határvonalát ezután a dunai köpart képezi.

Dunai kerületi kapitányság eljárási szabályzata. (3291/fk. I. 97. sz. rendelethez. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 14. l.) A dunai ker. kapitányság főfeladatát képezi: *a)* a szabad közlekedés biztosítása a Dunán, az alsó rakpartokon és a hidakon; *b)* a személy- és helyi árúszállítás minden néven nevezendő közgei és eszközeinek szorgos megfigyelés alatt tartása, közlekedés közben a rend-, személy-, vagyonbiztonság, kényelem s a nagyközönség jogos igényeinek biztosítása, avagy zsarolások és bántalmazások elleni gyors és sikeres megóvása; *c)* a Duna vizére épített uszodák és fürdők fölötti felügyelet gyakorlása, továbbá úgy ezen építményeken, mint az azokra vezető át- vagy feljárókon a közlekedési rend, testi és vagyonbiztonság megóvása iránti intézkedés és a fürdőszabályzatok pontos megtartásának ellenőrzése; *d)* a hajóállomások állandó felügyelet alatt tartása és úgy azokban, mint azok környékén, valamint a közlekedő hajókon a rend és a közlekedő közönség testi épségének megvédése és a vagyoni károsodástól leendő megóvása; *e)* a szerencsétlenségek kikerülhetése és az akadálytalan közlekedés biztosítása céljából a hajósültek nyitása, hajók vezetése, menése, kitérése, kikötése, indulása, érkezése, állomásozása, jelzése, horgonyzása, tűzveszélyes és robbanó tárgyak szállítása és általában a vízi közlekedésre vonatkozólag miniszteri, vagy vasuti és hajózási főfelügyelőségi rendeletben megállapított szabályok pontos betartása fölötti felügyelet gyakorlása, az ezen szabályok áthágói ellen leendő eljárás vagy az illet. hatósághoz leendő följelentése; *f)* a gőzhajózási állomási kikötőhidaknak műszaki és közbiztonsági szempontból való megvizsgálására vonatkozó 1891. évi 80.406. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendelet határozmányainak pontos betartása iránti ellenőrzés gyakorlása, az ezen határozmányok ellen vétők elleni eljárás, illetve azok följelentése; *g)* a gőzkazán-robbanási esetekben a robbanás színhelyének őrizet alá vétele és úgy a főkapitányság, mint a vasuti és hajózási m. kir. főfelügyelőség azonnali értesítése; *h)* a hajó ki- és berakodások, valamint az azt eszközlő munkások ellenőrzése, a közrend, közcsend, köztisztaság és a rakodásra vonatkozó rendszabályok áthágói ellen leendő eljárás, illetve azok följelentése; *i)* árvízveszély esetében a központi és kerületi vészbizottmányok, valamint azok tagjainak támogatása, a kiadandó óvszabályok

megtartásának ellenőrzése, a rendelkezések megszegői elleni eljárás, illetve azoknak följelentése, élet- és vagyonmentés, a közrend és vagyonbiztonság megóvása ; *j)* a közegészségügyi és köztisztasági szabályok ellenőrzése, cholera-járvány idején a hajón megbetegedettek vagy elhaltaknak partraszállítása és cholera-ban megbetegedetteket vagy elhaltakat szállító hajóknak vesztegzár alá helyezése és fertőtlenítése tárgyában 1892. évi október 20-án 70.316. sz. a. kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendeletben foglalt rendszabályok pontos betartásának ellenőrzése és a vesztegzár alá utasított hajók felügyelet alatt tartása ; *k)* a folyam megfertőzésének, a partok és gátak megrongálása és ártalmas anyagokkal való bemocskolásának megakadályozása, az ezt elkövetők elleni eljárás, illetve azok följelentése ; *l)* a Duna jegén való átkelés, valamint az erre ki nem jelölt partokon a hó lerakásának megakadályozása, az ezekre vonatkozó szabályok áthágása elleni eljárás, illetve azok följelentése ; *m)* a halászatról szóló 1888. évi XIV. tcz. rendelkezéseinek az 1889. évi 65.099/VII. 889. sz. belügyminiszteri rendelet alapján kiadott 1890. évi július 7-én kelt 9735. sz. főkapitányi rendelettel közölt utasítás értelmében ellenőrzése és az az ellen vétőknek az illetékes ker. előjárásnál leendő följelentése ; *n)* a vízbeugrások vagy esések megakadályozása és a vízbeesettek vagy ugrottak kimentése ; *o)* a székesfőváros területére engedélyezett vagy ezután engedélyezendő hajósüzletek nyilvántartása ; *p)* a székesfőváros területére érkező vagy ismét távozó hajók nyilvántartása, az erre vonatkozólag kiadandó rendeletben megállapítandó módon.

Dunai rendőr- vagy partfelügyelők. (3291/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 19. l.) A partfelügyelők egyike a Duna bal-, másik pedig a jobbpart mentén és a Margitszigeten föllállított őrszemélyzet parancsnoka. Ezen partfelügyelők feladata magában foglalja a rendőri őrszemélyzet hivatását tárgyaló szabályzathan foglalt rendőri teendők teljesítését ; különösen pedig a közegészségügyi és köztisztasági szabályok és intézkedések foganatosítására, az érkező hajók és azok személyzetére, nemkülönbén a hajóállomások és uszodák, azok föl- vagy átjárói, valamint a rakparton dolgozó munkások, oda kirendelt vagy ott alkalmazott járművekre való felügyeletet, a folyamnak szemét és más anyagok által való megfertőzésének, a partok megrongálásának és ártalmas anyagok lerakása által való berondításának, a Duna jegén való átkelésnek, valamint a hólerakásnak az ezen célra ki nem jelölt parton való megakadályozását. Feladatuk továbbá a fentiek teljesítésén kívül a folyamon közlekedő hajók és vízi járművek közlekedésének, kikötésének és állomásozásának ellenőrzése, a hajózási szerencsétlenségek megakadályozhatása iránti halaszthatatlan intézkedések megtétele, a dunai ker. kapitánysághoz utalt ügyekben a hajózási szakmába vágó szakértői vélemények és felvilágosítások adása. A két felügyelőnek a főjelzett szolgálat eredményes teljesíthetése végett a hajózáshoz

értő hajós-oklevéllel bíró szakembernek kell lenni. Az altiszteknek pedig, kik az egyes őrszobák élén állanak, gyakorlati hajózási ismeretekkel kell bírniok. A dunai ker. kapitányság külszolgálati teendőinek ellátására beosztott rendőrtisztek, altisztek és legénység személyi és fegyelmi tekintetben a rendőrfőparancsnoknak vannak alárendelve, szolgálati felhasználásukat illetőleg pedig a dunai ker. kapitányság vezetőjének. A két felügyelő közül a rangidősebb osztály-parancsnok, s mint ilyennek, a másik felügyelő fegyelmi tekintetben alá van rendelve.

Dunaparti korzó köztisztasága. (42.838/fk. I. 96. sz. r.) A dunai rakpartokon (korzókon), piacszokon, sétatereken a csavargó egyének indokolatlan ársorgása s azoknak ott étkezése, illetlen viselete, a jelzett helyeknek ételhulladékok, a gyümölcsheja és magja által bepiszkolása tilos.

Dunai szabad kikötők. L. Szabad kikötők.

Dunaparton zsákoló munkások ruházata. L. Zsákolók stb.

Duna jegén átkelés. (500/891. Kgy. sz. szbr.) 1. A Duna jegére lépni, ott tartózkodni, azon átjárni, úgy gyalog, mint bármilyen járművel, tilos. 2. E rendelet nem terjed ki a hajósokra, halászokra, révésszekre, hajózási társaságok, vállalatok s magán hajótulajdonosok alkalmazottaira, kik hivatásuknál fogva a jégre lépni kénytelenek. 3. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. 4. Ezen rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti. Dunai kapitányság.

Dunajobbparti nyaralók kilátásának megóvásáról a 664/884. Kgy. sz. szbr. intézkedik.

Durranó anyaggal házalni tilos. L. Házalva árúsítani.

Durrogatni tilos a község belterületén vagy állatok mellett. (1890: I. tcz. 121. §. Budapesten kívül.)

Dúvadmérgezésről az 1895. évi 23.542. sz. és 1900. évi 16.086. sz. B. M. rendeletek intézkednek.

Dűlőutak jogtalan megszükitése, elszántása tilos. L. Mezei utak.

E

Ebadó alól mentesek a katonai, csendőrségi és rendőrségi czélokra tartott vagy oktatott állatok. (654/901. Kgy. sz. szbr. 4. §.) Védjeggyel azonban ezek is ellátandók. (33.470/92. X. Tan. hat.)

Ebek által megmart vagyontalanok s Pasteur-intézet. L. Veszett eb által megmart stb.

Ebet bérkocsis szállítani nem köteles. L. Bérkocsis-zsbr. IV. f.

Ebek elveszett védjegyeinek kicserélése csakis az ebtartási igazolvány fölmutatása mellett s csakis egy ízben tör-

ténhetik meg a ker. előljáróság által díjtalanul (33.470/92. X. Tan. hat.)

Ebek ellopása megakadályozandó. 61/900. Rfp. np.) A rendőrközegek ügyeljenek, hogy az ebek eltulajdonítása megakadályoztassék. Nevezetesen azokról, a kikről fölteszik, hogy értékesebb kutyákat úgy sem tarthatnak, továbbá azokat, kik ebeket gyakrabban visznek eladásra vagy kutyákat magukhoz csalogatnak, általában gyanút keltenek a rendőr előtt az ebek vitele, vezetése vagy eladása körül: szólítsák igazolásra, s ha az ebek jogszerű megszerzését vagy tulajdonjogát igazolni képtelenek lennének vagy gyanúra szolgáltatnak okot, az ebek hol szerzésének megállapítása és a tulajdonos kipuhatolása végett állítsák elő.

Ebmarási esetekben illetékes eljárás. 301/kih. Va. 900. sz. B. M. leirat.) A rendőrhatalóságoknak kétségtelen az a joga, hogy az ebtartási szabályrendelet ellen tönforogni látszó kihágások eseteiben az ebek megvizsgálattatását elrendelje, másrészt azonban egyúttal kötelessége az is, hogy a köz- és állategészségügy ellátására hivatott hatóságokat a tett intézkedéséről metaláni további intézkedés megtehetése végett értesítse, s hogy oly intézkedéstől, mely már a kihágási eljárás elbírálásához szükségesnek nem mutatkozik s egyébként sem tartozik a rendőrhatalóság hatáskörébe, tartózkodjék.

Ebek gyanus megbetegedései azonnal bejelentendők a ker. előljáróságnál. (654/901. Kgy. sz. szbr. 20. §.)

Ebek (harapósak). Egy hónapig terjedhető elzárással büntethető, ki tudva olyan kutyát tart, mely az emberi életre veszedelmes tulajdonsággal bír, s a veszély megakadályozására vagy megelőzésére mit sem tesz. (Kbt. 122. §-a.) Ha a kutya által okozott seb nyolcz nap alatt begyógyul, úgy az úgy a rendőrséghez, különben pedig a törvényszékhez tartozik.

Ebet hajón csak szájkosárral s megkötve vagy elzárva lehet szállítani. (Hajózási szab. 21. §.)

Ebet hová tilos vinni? (654/1901. Kgy. sz. szbr. 17. §.) Vendéglőbe, kávéházakba vagy más ilyen nyilvános helyekre, továbbá nyilvános járműveken, mint társaskocsikon, közúti vaspályákon, hajókon ebet magával vinni tilos.

Ebekre razzia. (33.470/92. X. Tan. hat.) A razzia elrendelése a ker. előljárók és főkapitány jogát képezi olyképen, hogy azt az előljárók és a főkapitány egymástól függetlenül, külön-külön is elrendelhetik, természetesen a ker. előljárók csak a vezetésükre bízott kerület területére.

Ebtartási szabályrendelet pénzbüntetéseinek nyilvántartása. (23.099/fk. I. 92.) A ker. kapitányságok az ebtartási szabályrendelet alapján beszedett pénzbüntetéseket úgy a nyilvántartásban, mint a naplóban, nemkülönböztetve ezek havi hiteles másolataiban is, vörös tintával szembetűnően jelöljék meg.

Ebek szállítása vasuton. L. Kutyák.

Ebtartási szabályrendelet. (654/1901. Kgy. sz. szbr.)

1. Minden eb évente május hóban a ker. előljáróságnak bejelentendő. Minden újonnan szerzett kutya korára való tekintet nélkül, 3 nap alatt bejelentendő. A bejelentés elmulasztásaért a szállásadó is felelős. 4. Minden három hónapnál idősebb eb után évente 10 korona adó fizetendő. A bejelentett kutyák védjeggyel láttatnak el. Állatorvosnak ebvizsgálatért 60 fillér jár. Ebtulajdonos felelős a kutyája okozta károkért. Ingerlés okozta kárért az felelős, a ki a kutyát föllingerelte. 14. §. Minden ebtulajdonos kutyáját kellően etetni, itatni, ápolni, valamint arról is gondoskodni köteles, hogy az ebek fekhelyükön úgy nagy hideg, mint meleg ellen óva legyen. Harapós eb éjjel is csak zárt udvaron bocsátandó szabadon. Ebeket kínozni tilos.

Ebtartási szabályrendeletbe ütköző kihágást követ
el a 654/901. Kgy. sz. szbr. 32. §. szerint: *a)* azon ebtulajdonos, ki a védjegyet (bárczát) megváltotta, de kutyáján nem viselteti, a mennyiben a bárcza elvesztését nem igazolja, illetőleg annak elvesztését másodlat nyeresé céljából a ker. előljáróságnál bejelenteni elmulasztotta; *b)* a ki másnak kutyájáról a védjegyet (bárczát) elidegeníti; *c)* a ki más kutyájára szóló védjegyet (bárczát) saját kutyáján használja; *d)* a ki a saját kutyájára szóló védjegyet (bárczát) másnak adja; *e)* a ki kutyáján meghamisított védjegyet (bárczát) viseltet; *f)* a ki kutyáját megadóztatás végett bejelenteni és kutyája számára védjegyet (bárczát) váltani elmulasztotta. 33. §. A pénzbüntetés a beszámítás mérvéhez képest a következőkben állapítandó meg: Az előző 32. §. *a)* és *f)* alatti eseteiben, tekintettel arra, hogy ezen szabályrendelet 4. §-a értelmében a fővárosban minden fajta eb három hónapos korától kivétel nélkül ebadó alá esik, minden eltitkolt vagy adó alól elvont kutya után az előző §. *a)* pontja esetében 10 koronától 20 koronáig, ugyancsak a 32. §. *f)* pontja esetében 20 koronától 40 koronáig. Az előző 32. §. *b)*, *c)*, *d)* alatti eseteiben 40 koronától 100 koronáig, az *e)* pont alatti eseteiben 50 koronától 100 koronáig. A pénzbüntetés, nem fizethetés esetén, elzárásra változtatható át. 35. §. Az ezen szabályrendeletben érintett egyéb rendelkezések ellen vétők rendőri kihágást követnek el és a mennyiben nem az 1879. évi XL. tcz. 86., 102., 103. és 122., illetve az 1888. évi VII. tcz. 154. §-ának *i)* és *j)* pontjai alapján büntetendők 2 koronától 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén az előbbi 33. §. utolsó pontjában jelzett megfelelő elzárással büntetendők. 36. §. A 17. §-ba és az 1879. évi XL. tcz. 122. §-ba ütköző kihágások elbírálása és büntetése a rendőrség, az összes egyéb kihágások elbírálása és büntetése a kerületi előljáróságok hatáskörébe tartozik.

Ebek vadászati területen s nyájőrző ebek. A vadászati törvény 32. §-a szerint: A ki ebét szándékosan valamely rá nézve tilos vadászterületre viszi vagy a ki a nyájőrző ebekre vonatkozó

intézkedés ellen vét, 2—20 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a rendőrség által.

Ebek védjegy és szájkosár nélkül az utcán kóbor ebeknek tekintendők s a gyepmester által elfogandók. (654/901. Kgy. sz. szbr. 18. §.)

Ebek vesztségéről általában. L. Veszett állatok.

Egészségre ártalmas tápszerek árulásáról, ha rendőrközeg tudomására jut, köteles arról a kihágási följelentést megtenni, az ártalmas tápszerekből mutatványt venni vagy azt egészben is lefoglalni. Eljárása ellen fölöttes hatóságánál panasz tehető, de ezek határozata ellen felebbezésnek helye nincsen. (B. M. 31.026/876. sz. r.)

Egészségre ártalmas tápszerek és italok lefoglalásáról. (B. M. 1876/31.026. sz. r. — L. 1876. R. T. 349. l.) 3. §. Az alább jelölt árúcikkeket a rendőri közeg bármikor megvizsgálhatja, a gyanusnak tetsző tárgyakról a szakértő közeget értesíti, sőt abból mutatványt is vehet, lehetőleg a tulajdonos pecsétjével lezárva. Mindenesetre lefoglalandók: 6. §. 1. Éretlen vagy megromlott gyümölcs. 2. Hamisított vagy megromlott tej, túró, sajt, kenyér- vagy lisztmemő. 3. Mindennemű ártalmas gombák. 4. Méregtartalmú ételek és italok. 5. Beteg állat húsa vagy rothadásnak indult hús. 6. Megromlott vagy hamisított olaj, zsír, vaj. 7. Megromlott vagy más anyaggal vegyített gabonaliszt, rossz burgonya. 8. Hamisított vagy megromlott italok. 9. Piszkos, tisztátalan úton előállított, undort gerjesztő étel- és italneműek. Szakértő közegek által élvezhetlen vagy ártalmasnak nyilvánított dolgok megsemmisítendők. (Lásd szabályzat.) Éretlen, de befőzésre szánt gyümölcs nem foglалható le.

Egészségi lappal bíró nők. (37.120/fk. I. 902. sz. r.) E rendelettel a 49.465/fk. I. 900. sz. r. 26., 27., 28. és 29. §-ainak megváltoztatásával a következők rendeltettek el: 1. Egészségi lapot csak oly nő kaphat, a ki 17-ik életévét már betöltötte és elfogadható módon igazolja azt, hogy egyéb foglalkozással vagy keresettel is bír és a kéjtelgést nem teljes nyíltsággal, hanem csak mellékkereset gyanánt üzi. Törvényes férjükkal együtt élő nők, családoknál alkalmazásban levő nevelőnők, tanítónők, bonneok és cselédek egészségi lapot nem kaphatnak. Volt házasság kéjtelgőknek csak különös méltánylást érdemlő kivételes esetekben és csakis a házasság beadásától számított két év eltelte után adható egészségi lap. Kivételesen 17-ik évüket még be nem töltött nők is kaphatnak egészségi lapot, ha a 16-ik évet már meghaladták, ha nemi betegség miatt már orvosi ápolás alatt állottak vagy ha erkölcsű züllöttségük oly fokú, hogy megjavulásukra kilátás nincsen. Férjük beleegyezésével férjes nők is kaphatnak kivételesen egészségi lapot. 2. Az egészségi lapot kérő nők az erre kijelölt rendőrorvos egyikénél tartoznak jelentkezni. Egészségi lappal bíró nők találkahelyeken, nyílt rendelettel szigorított ellenőrzés alatt álló kerítőknel és házasság kéjtelgőkkel együtt ugyan-

azon lakásban nem lakhatnak. Minden lakásváltoztatást a vizsgáló rendőr-orvosnál bejelenteni és kilépésük alkalmával annál személyesen jelentkezni tartoznak. A kötelező vizsgálat elmulasztása és a lakásukon vagy nyilvános helyen elkövetett botrányos vagy szeméremszértlő viselkedésük kihágást képez és a 49.465/fk. I. 900. sz. rendelet 1. §-ában foglalt minősítés szerint a Btv. 81. §-a alapján büntetendő. Ha ily nők ellen erkölcsrendészeti kihágás vagy vizsgálat elmulasztása miatt ismételtén merültek föl alapos panaszok, akkor az egészségi lap tőlük bevonandó és türelmi hárcza kivételére utasítandók. 7. Egészségi lapos nők nemi megbetegedésük esetén magukat otthon csak akkor gyógykezeltehetik, ha betegségük szigorúbb kórházi gyógykezelést nem igényel.

Egészségi lappal bíró nők ellenőrzése. (6561/fk. I. 1901. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 31. l.) Az egészségi lappal bíró nők is alá vannak vetve a kéjnőkre vonatkozó szabályoknak és rendeleteknek; az ily nők ellen utcai botrányos viselkedés vagy nyilvános helyen elkövetett bármily illetlen és szeméremszértlő cselekedet által elkövetett kihágás esetén a ker. kapitányságok a 837/1884. Kgy. sz. szbr. 30., illetőleg 63. §-a értelmében járjanak el.

Égetett szeszes italokkal esszenciák keverése tilos. L. Erősítő esszenciák.

Égő szivar villamosba nem vihető. (18.706/99 számú Tan. hat.)

Egészségtelen szeszes italok. L. Italmérések közegészségügyi stb.

Egyedárusági üzletek vasárnap mit árulhatnak? Ha valamely üzlet állami egyedáruság tárgyát képező cikkek elárúsítására fel van jogosítva, e mellett más oly cikkek vételével vagy elárúsításával is foglalkozik, vagy a mely ugyanazon üzlethelyiségben más oly ipart is gyakorol, mely a munkaszünet alóli kivételekhez sorolva nincsen, az ezen utóbbi üzletkörre nézve a munkaszünet iránti tilalom áll fenn. Az egyedárusági cikkek elárúsítására jogosított üzletekben mindazonáltal az ezen árusításra nézve megengedett időn belől gyufa, szivarkapapír, pipa, pipaszár s közönséges fa- és papírszípkák árusítása is meg van engedve. (14.837/92. V. pont. (K. M. 4.)

Egyedárusági üzletek vasárnapi munkaszünete. — L. dohánytőzsdék.

Egyenes adók. L. adófizetés ideje.

Egyenruha (dísz). L. díszegyenruhaviselés kötelezettsége.

Egyenruha erdőszemélyzetnek. L. erdőszemélyzet.

Egyenruha hivatalsszolgáknak. L. hivatalsszolgák stb.

Egyenruhák (katonai) jogtalan viselése s árusítása. L. kislejtezett kincstári stb.

Egyenruha jogosulatlan viselése a kbt. 44. §. ütközik. Büntetése 100 koronáig pb. (Illetékes a Rh.)

Egyenruházati szabályok és utasítások. Rendőrségi tisztviselők egyenruházatának leírása. L. Rédey Gyűjt. I. 41. l.

Egyenruházata segédtisztoknak. (2221/fk. eln. 1899.)

Egyenruházati szabályzat betartására vonatkozó 747/fk. eln. 1892. sz. r. A rendőrség minden egyenruházott tagjának egyenruházata, ha ilyenben a nyilvánosság előtt megjelen, mindig szabályszerű és kifogástalan legyen. Szolgálati egyenruha (sapka, zubbony s szolgálati vagy nyári nadrág), viselendő hivatalban vagy szolgálatban, hová az illető rendszeresen vagy havonta beosztatik. Földisz egyenruha (zubbony helyett kabát) viselendő: lóversenyeken, hálókön stb. s végül ünnepek alkalomával mindazon helyeken, hová a közönség is ünneplő ruhát szokott öltetni. Diszegyenruha (kalap, disznadrág, kabát vagy dolmány), mindazon nyilvános ünnepies alkalomnál, hol a rendőrség tagjai a rendőrség képviselőjében szolgálatban vagy szolgálaton kívül megjelennek.

Egyenruhaviselési kötelezettség tisztviselőknek. — (3756/fk. eln. 1885. számmal kiadott 1501/eln. 85. B. M. r. — L. Kreca. Gyűjt. 318. l. Csapattisztekre külön határozatok bírnak érvénynyel.)

Egyenruha viselése külföldön. (L. Rédey Gyűjt. I. 51. l.) Az egyenruha és kard viselését külföldön az 1895. okt. 9-én kelt 85.101/V. b. sz. B. M. r. tiltotta. Csak akkor engedi meg, ha az illető tisztviselő hivatalos küldetésben jár s az egyenruha és kard viselésére felsőbb helyről engedélyt nyer.

Egyéves önkéntes szolgálatra bevonuló rendőrtisztviselőket 8 hétig megilleti a lakbér és fizetés. Állásuk is csak ezen idő után tölthető be. (1898/3424. sz. Pü. M. r.)

Egyetem épületére magánhirdetmények nem ragaszthatók fel. (44.821/901. sz. V. és Köz. M. r.)

Egyetemi tvszéki orvostani intézetbe őrség felállítása. L. őrség felállítása egyetemi stb.

Egyetemépület — nem területen kívüli helyiség. — (L. Rédey Gyűjt. 1898. 9. l.) A belügyminiszternek 1898. évi 114.045/V. b) 897. sz. r. értelmében, rendőrközegek, közönséges büncselekmény felderítése vagy büntetett üldözése alkalmával az egyetem épületeinek területén belül az egyetemi hatóságok (rektor vagy dékán) előzetes hozzájárulása nélkül megjelenhetnek, illetve ezen épületekbe beléphetnek és így ezeknek hangoztatott területenkívüliségről szó sem lehet.

Egyetemi ifjuság értekezletei kávéházakban tiltva vannak. L. gyűlések stb.

Egyezséget lehet kötni minden rendes és sommás polgárperben, a midőn a bíróság előtt kötött egyezség ítélet erejével bír s végrehajtható. Büntügyekben azonban csak a kártérítésre nézve egyezhetnek ki a felek, de azért a bűnös a büntetés alól meg nem szabadul, kivévn a magánvádra üldözendő büncselekményeket, mikor is kiegyezés és panasz visszavonása folytán az

ügy nem kerül többé ítélet alá, hanem megszűnik. (1863. évi LIV. tcz. 257. §., 1893: XVIII. tcz. 41. §.) A magánvádra vonatkozólag l. bűnügyi panasz.

Egyfogatú bérkocsi 4 üléses is lehet. L. bérkocsi szbr. 19. §.

Egyházi házasságkötés eszközzése, mielőtt a lelkész a polgári házasságkötést igazoltná, ha a polgári házasság egyébként megkötöttet, kihágást képez és 600 kor. terj. pb. bünt. (1894. évi XXXI. tcz. 123. §. Ítélt a J. b.)

Egyházi összeadást teljesítő lelkész vagy más jogosult vétéséget követ el, ha az egyházi összeadás előtt a polgári tisztviselő előtt kötött házasságot nem igazolttatja. Kivétel, ha az egyházi összeadás az egyik félnek közeli halállal fenyegető betegségében történt. (1894: XXXI. tcz. 123. §.)

Egyházi személyek képviselőválasztásuknál. L. lelkész stb.

Egyházi szerek, templomi edényekkel tilos házalni. L. hazalva tilos árusítani stb.

Egyletek alapszabályai. Az 1875. évi május havában 1508/eln. sz. alatt kelt belügyminiszteri körrendelet értelmében mindennemű egylet megalakulása előtt köteles alapszabály-tervezetet illetékes törvényhatósága útján a kir. kormányhoz felterjeszteni. Ha az ilykép felterjesztett alapszabály-tervezetre 40 nap lefolyása alatt határozat nem hozott vagy észrevétel nem tétetett, az egyesület működését ideiglenesen megkezdheti ugyan, azonban véglegesen csak akkor alakulhat meg, ha alapszabályai a kir. kormány láttamozásával elláttattak. Hogy ezen rendelet határozmányainak érvény legyen szereshető, az 1879: XI. tcz. 1. §-a alapján valamely egyletnek a fentemlített szabályok ellenére való alakulását, illetve alakítását, az ekkép alakult vagy szabályszerűen létrejött, de jogérvényes határozattal felosztatott vagy felfüggesztett egylet vezetésében, gyűléseiben vagy bármiféle működésében való részvételt a B. M. 1898/1136. sz. rendeletével kihágásnak minősítette és 15 napig terj. elzárással és 200 K terj. pb. rendelte büntetni.

Egyletek országos czimert zászlókon engedély nélkül viselhetnek. (10259/L. B. M. 1900.)

Egyletek, társulatok és intézetek működésének ellenőrzése. (1349/1873. sz. B. M. r. — L. 1873. R. T. 132. lap.) Bármely egylet alapszabályainak csak a kormány által történt láttamozása után alakulhat meg. Ha mégis megalakulna, az elnök vagy az elnökséget vivő vonandó felelősségre a törvényhatóság által.

Egyletekben részvétel. L. meg nem alakult stb.

Egylovas bérkocsis hová nem köteles szállítani? (Bérkocsi szbr. 46. §.) A várba, Gellért-hegyre, Sváb-hegyre, Zugligetbe, Lipót-mezőre s egyáltalán kültelkekre. De ha mégis vállalkozik, azidő szerint megállapított viteldíjnak felével több fizetendő.

Egy szál gyeplővel hajtás tilos. L. hajtás egy gyeplővel stb.

Egyszerűsítések az ügyvitelben és kezelésben. — (31.681/fk. I. 1900. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 40. I.) 1. A főkapitánysági ügyosztályok, hivatalok, ker. kapitányságok és a rendőrfőparancsnokság egymás között folytatott levelezéseiknél minél rövidebb, tömör és egyszerű elintézési módot használjanak. Az udvariassági szólásformák, fölösleges címzések és bevezetések mellőzendők. A címzésnél egyedül az illető ügyosztály vagy ker. kapitányság jelölendő meg. Kivételt képeznek a főkapitány, a hivatalvezetők vagy más tisztviselők személyéhez címzett hivatalos iratok, melyeknél a megfelelő cím teljesen kiirandó. Az idegen hatóságokkal folytatott levelezéseknél a hatóságok teljes címe mindenkor kiirandó. 2. Az összes oly megkeresések és átiratok, melyekben a fővárosban lakó egyének lakásának közlését vagy a lakásnak kinyomozását kéri, a bejelentési hivatal által intézendők el. 3. A ker. kapitányságok által cselédügyekben hozott és megfeleltetett határozatok, valamint a bejelentési hivatal által bejelentési mulasztások miatt hozott ítéletek fölébbezés esetén ezentúl nem a főkapitánysághoz, hanem közvetlenül a székes-fővárosi közigazgatási bizottsághoz küldendők. 4. Az egyes ügyosztályok és ker. kapitányságok között minden fölösleges átirat-váltás kerülendő.

Éjjeli bérkocsihajtást jogosítvány. L. bérkocsisok éjj. hajt. jogosítv.

Éjjeli bejelentési ellenőrzés. L. bejelentési lapok ellenőrzése stb.

Éjjeli csendháborítás. L. csendháborítást tiltó stb.

Éjjeli csendháborítások megakadályozása a rendőrség egyik fontos feladatát képezi. Mindazok, kik a rendőr figyelemztetése dacára is a lármát, dalolást, zajt, botrányt folytatják, igazolásra szólítandók s ha a csendháborítás megakadályozására más mód nincs, az illetők előállítandók.

Éjjeli csendháborítás a rakpartokon. (126/1899. Rfp. np.) A rendőrszemeknek kötelessége megakadályozni, hogy különösen a Ferencz József-rakparton a zsákoló munkások éjjeli csendháborítást kövessenek el.

Éjjeli halászat. L. Halászat ellenőrzése.

Éjjeli kerékpározás. (18.469/fk. I. 97. r.) Az összes utcákon és tereken is esti 9 órától reggeli 7 óráig tejedő időben megengedtetik. Az állami hidakon és pedig a Margit-hídon és Ferencz József-hídon a kerékpározás a hidak kocsiótjain mindenkor föltétlenül meg van engedve, a Lánchídon pedig csak reggeli 7 órától esti 7 óráig tilos, mikor is a kerékpár kézen vezetendő, de esti 7 órától reggeli 7 óráig ezen hídon is szabad kerékpárral közlekedni.

Éjjeli kivilágítás közúti munkáknál. L. gödrök stb.

Éjjeli munka építkezésnél. L. állványok felállítása.

Éjjeli őrök csak akkor tekinthetők hatósági közegeknek, ha rendszeresen fölesketve vannak.

Éjjeli szállásadás pálinkamérőben. L. pálinkamérő stb.

Ekszer, ezüst, arany s értékek tartása kávéházban. (3307/fk. kih. 1888.) Ily tárgyaknak s értékeknek kávéházakban szekrényekben, tartályokban stb. tartása az 1881: XXI. tcz. 8. §-a alapján, mint kihágás a rendőrség által 100 kor. terj. pb. bünt. (Krecs. Gyűjt. 270. l.)

Ékszerészek mulasztása gyanus szerzésű ékszerek vételre kínálása esetén. Ékszerészek, aranyművesek, arany- és ezüstóra-készítők vagy zsibárosok, a kik olyan dolog megvételére vagy zálogba vételére szólíttatnak föl, mely iránt hatóságilag tudósíttattak, akár pedig magánfelek által értesíttettek, hogy jogtalanul került birtokosának vagy birlalójának kezeihez, ha a hatóságot a legrövidebb idő alatt nem értesítik és a lehetőségig nem működnek oda, hogy azon dolog és az azt kínáló személy a hatóság hatalmába kerüljön: 600 kor. terj. pb.; visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállása óta, két év még nem telt el: két hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. bünt. (Kbt. 131. §. Illetékes a J. b.)

Elbocsájtása a díjnokoknak. L. díjnokok stb.

Elbocsátás a rendőri testületből. L. kilépés a stb.

Elbocsájtott rendőrök ruházata. (304/896. Rfp. np.) Elbocsájtott, nyugdíjazott, felfüggesztett rendőrök egyenruházatukat a legtisztább állapotban előljáró ellenőrük jelenlétében és vezetése mellett kötelesek a raktárba beszolgáltatni. Ilyen rendőröknek ruházatokat a beszolgáltatás előtt kicserélni vagy eladni tilos, mert ezáltal a sikkasztás vétségét követik el. A rendőr osztályparancsnoka is személyesen és vagyoniilag felelős a ruházat beszolgáltatásáért.

Eczetiparnál vasárnap végezhető munkák. Eczetiparnál a feltöltési és az erjedési műveletek körül végzendő ipari munka: egész nap. (14.837/92. I. Ker. M. r.)

Élelmezési díjak behajtására utasítás. L. rendkívüli stb.

Élelmezési költségek felszámításához. (196/1894. sz. Rfp. np.) Idegen kerületből (s tart. vagy lovas-osztálytól) kisegítésül kért rendőrök után felmerült élelmezési költséget a kisegítést kért osztályparancsnokság ne számítsa föl, hanem csak tüntesse ki a kimutatásban az illető rendőr nevét, hogy hozott-e (s mennyit) élelmiköltséget érdembe.

Élelmezési költségekről fizetési iv szerkesztése az őrszemélyzetnél. (Gazdasági kezelési utasítás 23., 24. §§. Hivatalos kiadás 1901.)

Élelmezési költség rendőröknek. L. rendőrök élelmezési stb.

Élelmezési költségek és tisztí napi díjak minden egyes esetben a rendőrfőparancsnokság által hajtátnak be a rendkívüli szolg. díjakkal. (Szerv. szab. 55. §.)

Élelmezése a letartóztatottaknak. L. letartóztatott egyének stb.

Élelmezése a terbeltnak az előzetes letartóztatás alatt saját költségén is történhetik. (B. P. 155. §.)

Élelmiczikkek hamisítása. Az 1878: V. tcz. 314. §-a: A ki a közfogyasztás tárgyait képező s elárúsításra vagy szétosztásra rendelt élelmiczikkek közé az egészségre ártalmas anyagot kever vagy kevertet, úgyszintén az, a ki az ekként meghamisított vagy életveszélyes élelmiczikkeket elárúsítás vagy szétosztás céljából boltjában vagy más áruhelyen vagy raktáron tartja, közegészségi vétséget követ el és egy évig terj. fogházzal, ezenfelül 200—2000 kor. terj. pb. bünt.

Élelmiczikkek s a vasárnapi munkaszünet. (A Ker. M. 81.459/900. sz. r.) Mindazon üzletekben, melyek különféle húsnemekből előállított hideg élelmiczikkek elárúsításával foglalkoznak, esteli 6 órától 9 óráig árusíthatók: sonka, kolbászfélék és egyéb hideg főlágottak, valamint sajtok, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ezen elárúsításnál az üzleti segédszemélyzet igénybe nem vehető, továbbá, hogy a megnevezetteken kívül a vevőközönségnek semmiféle más árucikk ki nem szolgáltatható.

Élelmiszerek árusítása italmérő üzletekben. (4822—VIII. 1901. sz. Ker. M. r.) Az az italmérő, ki ételek, élelmiszerek kiszolgáltatásával, illetve eladásával e rendelet életbelépte után kíván foglalkozni, ez üzletét csak az ipartörvény 4., illetve 10. §-ában előírt feltétel teljesítése, vagyis az iparigazolvány vagy a vendéglői iparengedély megszerzése után kezdheti meg, míg az az italmérő (korcsmáros, bor-, sör- és pálinkamérő), ki ételek és élelmiszerek eladásával, illetve kiszolgáltatásával e rendelet életbeléptekor is foglalkozik, ez üzletet tovább is folytathatja ugyan, a mennyiben azonban élelmiszerekkel való kereskedésre vagy ételeknek vendéglőszerűleg való kiszolgáltatására iparigazolványa, illetve vendéglői iparengedélye nincs, e rendelet életbeléptétől számított három hónap alatt az iparigazolványért, illetve az iparengedélyért az illetékes elsőfokú iparhatóságához folyamodni tartozik.

Élelmiszerek árusítása a városligetben. (753/1900. Kgy. sz. szbr.) 4. §. Minden áruállvány egy, a bérlet nevét s az állvány számát tartalmazó s szembeötölő helyen elhelyezett táblával látandó el. 5. §. Az áruállványt a megállapított s kitűzött helyről odább tenni, a mellett vagy mögött asztalokat, székeket, padokat kirakni, azokban lakni s ott ágyneműeket tartani tilos. 6. §. Az áruállványban tüzelni vagy világítás céljából gázcsövet bevezetni tilos. Megengedett azonban, hogy az áruállványhelyek bérletje vörös kolbász és tojás főzésére az áruállvány belsejében egy jól elzárható főzőedényt alkalmazhasson. 7. §. Szigorúan tilos az áruállványról a következő élelmiczikkeket árusítani: 1. az összes meleg ételeket, — vörös kolbász és tojás kivételével; 2. bort, sört és szeszes italokat, valamint szeszszel elegyített

frissítőket; 3. kukoriczát és dinnyét. 8. §. Az áruállvány évenként és pedig mindenkor majus hó 15-ig a hely bérloje által világosszürkére befestendő; az áruállvány és környéke pedig általa állandóan tisztán tartandó. Köteles tehát az áruállványhely bérloje az abban s környékén összesepert szemetet egy, az áruállvány belsejében elhelyezhető zárt szemetesládában összegyűjteni s abból naponta délelőtti 9 óráig a legközelebbi szemetgyűjtő ládába üríteni. 9. §. Az áruállvány tetejére bármit elhelyezni vagy arra szárítás végett ruhát kiaggatni tilos. 10. §. Az áruállványhelyek bérlojének kutyát, macskát vagy baromfit tartani tilos. 22. §. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. 23. §. Ítél Rkap.

Élelmiszer (romlandó) fuvarozása vasárnap. Lásd gyorsárú stb.

Élelmiszerek, fűszerek stb. hamisításának megállapítása. (33.075/1889. Ker. M. r. — L. 1889. R. T. 885. I.) Magánosok részéről 100—200 grammnyi küldendő be az állami vetőmag-vizsgálóintézetbe (VII. Rottenbiller-utca 27.). Vizsgálati díj 1 korona. A vizsgálati lelet hatósági és rendőri eljárásnak alapul szolgál. Hatóságok nem fizetnek e vizsgálatért díjat. Gombák alkoholban küldendők. De mivel ebben színüket veszítik, az eredeti szín alaposan leírandó.

Élelmiszerek kiszolgálása kocsmákban. L. ételésstb.

Élelmiszer-raktár átadása az ellenségnek, hűtlenség büntetését képezi. L. e cím alatt.

Élelmiszer-szállítás vasárnap államvasutakról. Lásd államvasutak vasárnapi stb.

Élelmiszert-szállító vidéki kocsik útiránya. L. vidékről jövő stb.

Elemi csapásoknál vasárnap végezhető munkák. Elemi csapás elleni védelmi munkák, valamint az illető elemi csapás következményeinek eltávolítására vagy orvoslására elkerülhetlenül szükséges munkák: egész nap. (14.832/92. III. 3. pont.)

Elemi károknál adóelengedés. L. adóelengedésért stb.

Elesztő használata borkezelésnél. L. borkezelésnél mi szabad?

Életmentési jutalom 50 korona. 4 hét alatt kell kérnie annak, a ki emberéletet mentett meg. (20.177/1871. sz. B. M. r.)

Elévülés. Elévülés alatt a büntető jogban valamely büntetendő cselekmény következményeinek bizonyos idő lefolyta után való törlését értjük. Az elévülés kizárja a bűnvádi eljárás megindítását: a) 20 év után, ha az elkövetett büntetettre a bünt. halált vagy életfogytig tartó fegyházat szab; b) 15 év elteltével, ha az elkövetett büntetettre 10 éven felüli szabadságvesztés a büntetés; c) 10 év alatt, ha 5 éven felüli a szabadságvesztés-büntetés; d) 5 év elteltével, ha az elkövetett büntetettre kisebb a büntetés. Véttség 3 év alatt évül el. (Btv. 106. §.) Az elévülés kezdetét veszi: a) a bevégzett büntetettre vagy vétségre nézve a véghezvitel napjával; b) a kísérletnél pedig a véghezvitelre irányzott utolsó cse-

lekmény elkövetésének napjával. (Btv. 107. §.) Félbeszakítja az elévülést valamely bírói határozat vagy intézkedés. A határozat vagy intézkedés napján azonban az elévülés újra kezdetét veszti. Az elévülés csak azon egyénre nézve szakad félbe, a kire a bíróság intézkedése vonatkozik. (Btv. 108. §.) Ha pedig az eljárás valamely előzetes kérdés hatósági elintézésétől függ, az elévülés ezen kérdés jogerejű elintézéséig nyugszik. (Btv. 109. §.)

Elévülés a kihágási eljárásban. A büntetőeljárás megindíthatása, a mennyiben külön törvény ellenkezőt nem rendel: hat hó alatt; a kiszabott büntetés pedig egy év alatt évül el. (Kbt. 31. §.)

Elévült pénzbüntetés. L. behajthatlan, elévült stb.

Elfogatási parancs nélkül előállítás, bekísérés. Lásd előállítás stb.

Elfogás bejelentésének elmulasztása. A ki valakit törvény által megengedett esetekben letartóztat, de a letartóztatást, mihielyt lehetséges volt, a hatóságnak bejelenteni elmulasztotta, személyes szabadság megsértésének vétségét követi el. (Btv. 323. §.)

Elfogató parancs alapján történő előállítások. L. előállítások elfogató parancsra.

Elgázolásoknál a rendőr eljárása. (13.679/fk. eln. 97. sz. r.) A rendőrök a villamos-kocsik által történt elgázolásoknál csak abban az esetben foganasítsanak előállítást, ha tényleg bűntény forog fön. Ha ez nem forog fön az 1881/XXI. tcz. tartandó szem előtt s ha az elgázolás az elgázolt egyén vigyázatlansága következménye volt, a villamos-vezető bekísérésnek helye nincs, ellenben, ha az elgázolást a villamos-vezető hanyagsága, gondatlansága okozta, úgy az mindig az intézkedő közeg által a végállomásig kísérendő s csak onnan állítandó elő, ne hogy a közlekedés zavart szenvedjen.

Elhagyott gyermekek elhelyezése. (50.000/1899. sz. B. M. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 131. l.) Elhagyottnak tekintendő minden oly hét éven aluli gyermek: a) a ki köz- vagy magánhelyen elhagyatva találtatik (lelencz); b) árvaházban el nem helyezhető vagyontalan árva; c) ki szüleinek betegsége, kórházban, tébolydában, fog- vagy fegyházban léte miatt — habár ideiglenesen is — hatósági gondozásra szorul; d) minden oly gyermek, kit tartásra köteles hozzátartozói megélhetési viszonyuk veszélyeztetése nélkül eltartani képtelenek. Mintán az ily gyermekek tartási költségei az országos betegápolási alapot terhelik, fölmerülendő esetben a gondozást igénylő ily 7 éven aluli gyermekeket a ker. elöljáróságok mellőzésével közvetlenül a budapesti első gyermekmenhely-egyesület és a «Fehér-kereszt» országos lelenczház-egyesület intézeteibe kell vitetni.

Elhalt rendörnek temetkezési költség. L. temetkezési költség.

Elhalt rendör tömeg-vagyona örökösei javára a bíróságnak adatik át. (Gazd. k. ut. 50. §.)

Elhelyező irodák ellenőrzése. L. tudakozó irodák.

Elhullott állatok el nem takarítása. 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon háztulajdonos: a ki a házában vagy azzal összefüggő helyiségben vagy közvetlenül a ház vagy helyiség előtt elhullott állatnak a fennálló szabályok szerinti elásatásáról nem intézkedik, illetőleg utóbbi esetben e végből a hatóságnak jelentést nem tesz; továbbá a ki városban vagy más községben elhullott állatot, az ott fennálló szabályok ellenére, házában vagy lakásán, vagy az ezekkel összefüggő valamely helyiségben tart, az udvarra, utcára vagy térre kidob, annak elásatásáról nem intézkedik vagy elásatásánál a fennálló szabályokat meg nem tartja. (Kbt. 124. §. Illetékes a kh., Budapesten az Élölj.)

Elhullott marha húsa. L. vágómarhák.

Eljárási költségek kihágási ügyben. (Kih. Elj. 93—94. §.) Az eljárás költségek felszámítása a közp. végrehajtó osztály felállításáig a 10433. eln. 902. fk. r. szerint eszközölendő.

Eljárás a tisztviselők megbetegedése esetén. (13.792/fk. eln. 900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 113. l.) Ha a testület valamelyik tagja beteget jelent, a betegség esete írásban bejelentendő a főkapitányságnak és pedig orvosi vélemény kíséretében, lehetőleg 48 óra alatt. Ez utóbbi okból a beteget jelentett tisztviselő vagy közeg nevének és lakásának pontos közlése mellett a betegség bejelentésének első napján délelőtt 10 óráig megkérésendő az illetékes rendőrorvos, illetve a főorvosi hivatal az orvosi véleménynek 24 óra alatt leendő bemutatására. Félreértések kikerülése végett közöltetik, hogy a főkapitányság, a detektiv-testület és a bejelentési hivatal betegeit a főorvosi hivatal, a kerületeket pedig a szolgálatot tevő kerületi orvosok kötelesek megvizsgálni, róluk véleményt adni. A rendőrség területén kívül lakók megvizsgálásáért az orvos szabályszerű útiköltséget számíthat föl.

Elkobzott fegyverek kezelése s visszaadása. (61.219/1890. sz. B. M. r.) 1. §. A lefoglalt löfegyver megőrzés végett a fővárosban a rendőrségnek adandó át. 2. §. Ha a löfegyver kizárólag a löfegyvernek adóztatás alól történt elvonása, a vadászatnak vadászati jegynélküli gyakorlása vagy más, az 1883. évi XXIII. tcz. 42. §-ában felsorolt jövedéki kihágás miatt foglaltatott le: a kiszabott bírság lefizetése, illetőleg az elzárási büntetés alkalmazása után a lefoglalt löfegyver a tulajdonosnak a kir. pénzügyigazgatóság felhívására visszaadandó. 3. §. Azon esetben pedig, ha a löfegyver tilos vagy orv-vadászat (1883. évi XX. tcz. 26., 27., 29. és 31. §-ai) miatt koboztatott el, az elkobzott fegyvert a járási főszolgabíró a vármegye alispánjához küldi be, ki is ezen fegyvert illetőleg az alispánokhoz 1884. évi november hó 27-én 63.477. sz. a. kiadott belügyminiszteri körrendelet értelmében tartozik eljárni. Ekkép intézkedik a törvényhatósági joggal felruházott város polgármestere, illetve a fővárosi rendőrség főkapitánya a hatósága területén elkobzott ilyenmő fegyverre nézve.

Elkobzott lőfegyverek megsemmisítése. Melleklet a 61.219/1890. sz. B. M. rendelethez. Az elkobzott lőfegyverek beszállítandók a központba s ha kis értéket képviselnek, használhatatlanná téve mint nyers anyag értékesíttetnek, ha pedig értékesebbek, akként kell intézkedni, hogy azok vadászok birtokába ne juthassanak az árverezésnél.

Ellenmondás fizetési meghagyásnál. Az illetékes kir. járásbíróság által az adós ellen kibocsájtott fizetési meghagyás ellen az, a ki magát adósnak nem érzi, ellent mondhat. Elég, ha fizetési meghagyásra ezt írja: ellent mondom s ezt aláírja. Írásban az ellenmondás a kézbesítéstől számított 15 nap alatt beadandó. (1893: XIX. tcz. 8 és 10. §-ai.)

Ellenmondás következménye fizetési meghagyásnál az, hogy az adós a bírósághoz megidéztetik tárgyalásra, hol védekezését előadhatja, míg ha ellen nem mond, a fizetési meghagyás 15 nap alatt itéletté válik s végrehajtható, ha végrehajtása kériatik. (1893: XIX. tcz. 17. §.)

Ellenőrzése a bejelentésnek nappal eszközözlendő. L. bejelentési lapok stb.

Ellenőrök hatásköre és teendői a rendőrségnél. (Szervezési szab. 142—147. §§-ai.)

Ellenőrzés a központi felügyelettartásban. (15.699/fk. eln. sz. r. 1896. — Rédey Gyűjt. I. 60. l.)

Ellenőrzési mód szabályozása. (180/1899. Rfp. sz. p.) Az őrszemeknél levő ellenőrzési könyvecskékbe sem a tisztek, sem az altisztek nem írhatnak be, hanem az a rendőr írja be sajátkezüleg az ellenőrző nevét és ellenőrzés idejét, a ki tényleg ellenőrizve lett. A mint az ellenőrzött rendőr főlváltatott, köteles az őrszobára menni s ott a kitett «napi ellenőrzési kimutatásban beírni az ellenőrzést. A bejegyzés valódiságát sajátkezü aláírásával igazolja. A napi ellenőrzési kimutatásokat az ellenőrök déli 12 órakor lezárják s másnap reggel a felügyelőséghez beküldik, hol a kerületi őrmester s az osztályparancsnok az adatok valódiságát névaláírásukkal igazolják. Az így aláírt kimutatás naponta a rendőrfőparancsnokhoz beterjesztetik; az őrszemnél levő ellenőrzési könyvecskék pedig az osztályparancsnokság irattárában őriztetnek meg. Az őrszobákon kitett főellenőrzési könyvek továbbra is érvényben maradnak s azok vezetendők. Ez új ellenőrzési módszer a lovasosztály s valamennyi őrzárra is kiterjesztetik. A lovasosztálynál a napiszolgalat nem déli 12 órakor, hanem reggel 4 órakor kezdődik.

Ellenőrzése az őrszobai nyilvántartásoknak. L. őrszobákon vezetendő stb.

Ellenszegülés a rendőrnek. L. fegyverhasználat.

Ellenőrzés polgári ruhában. (Rfp. 1896. évi VII/29. sz. np.) Ellenőrzés polgári ruhában csakis a rendőrfőparancsnokság különös engedélye alapján gyakorolható az altisztek által. Időről-időre az osztályparancsnokságnak indokolt kér-

vényben kell kérni, hogy az altisztek polgári ruhában ellenőrizhessenek.

Ellenőrzése az őrszobáknak altisztek által. L. őrszobák ellenőrzése.

Ellenőrző szakértő. Olyan ügyben, melyben az eldöntendő kérdések fölismeréséhez és megítéléséhez külön szakértelem szükséges, a terhelt vagy ha több a terhelt, ezek együttesen saját költségükön ellenőrző szakértő közreműködésével élhetnek. Az utóbbinak joga van a terhelt vagy terheltak érdekeit szakértői közreműködésével előmozdítani és megóvtalmazni. A szemlénél jelen lehet, az esetleges hiányokra vagy mulasztásokra figyelmeztethet és a szemle teljesítésére, valamint a véleményre nézve észrevételeit akár a jegyzőkönyvben, akár külön íratban előterjeszteti. (B. P. 228. §.)

Ellenőri tanfolyam. L. altiszti tanfolyam.

Ellenség segítése hűtlenség büntettét képezi. L. e cím alatt.

Ellenséghez szegődés hűtlenség büntettét képezi. L. e cím alatt.

Elmebetegek beszállítása. (4279/fk. I. 1901. sz. végzés.) Csak oly beteg szállítható a m. kir. lipótmezei állami tébolydába, kiről rendőr-orvosiilag meg van állapítva, hogy közveszélyes vagy önveszélyes elmebeteg. Az orvosi bizonyítványok olvashatóan irandók alá s hiv. pecséttel láthatók el, mert különben visszautasításnak lehet az oka. A beszállítások alkalmából követelhető szállítási díjat a 23.063/V—b. 1900. B. M. r. hat. koronában állapítja meg.

Elmebetegeknek az országos tébolydában fölvétele-ről. (B. M. r. 1871/31.100. — L. 1871. R. T. 486. I.)

Elmebeteg beszállító iratok kiállítása. (27.984/fk. I. 1896. sz. végzéshez.) A ker. kapitányságok utasíttatnak, hogy az elmebeteg kísérő átiratokat mindenkor a hivatalos pecsétökkel lássák el.

Elmebetegek beszállítása körüli eljárás. (31.468/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 140. I.) A rendőrség által eszközendő szállításokat a mentők végzik. A szállítást az egyes ügyosztályok, ker. kapitányságok és ügyeletes tisztviselők rendelhetik el. A beteg megvizsgálását a rendőrorvosok eszközlik, ők adnak a beszállítás föltétlen szükségességéről orvosi véleményeket, melyeket és a betegnél talált értéktárgyak jegyzékét, kézbesítési vétiv és külön átirat kapcsán s a beteget a kísérő rendőrközeg a tébolydái vagy ápolodai igazgatóságnak adja át és a vétivet ugyanezen rendőrközeg az intézkedő rendőri hatóságnak viszzaadja. Az államrendőrség az 1210. eln. 903. sz. fők. rend. értelmében mindazon köz- és önveszélyes elmebeteg elhelyezésére nézve intézkedik, kik rendőri elbánás végett bármely okból valamely rendőri hatóság elé állíttatnak s itt *közveszélyes* voltak megállapíttatott, tekintet nélkül, hogy vannak-e hozzátartozóik, vagy épen, hogy vidékiek. Még a beszállítás eszközlése

előtt a beteg személyazonossága, vagyoni viszonyai, illetőségi adatai és hozzátartozói holléte lehetőleg megállapítandó; ellenesetben pontos személyleírás veendő föl.

Elmebetegek kísérlőjének polgári ruhában öltözött rendörök alkalmazhatók, egyenruhások nem. (35.000/1902. B. M. sz. kórházi szbr. 54. §.)

Elmebetegek magánházból elszállításához karhatalom. (8313/fk. 1890. sz. r.) Elmebetegeknek magánházból elszállításánál, ha a karhatalom szüksége forog föl, a ker. előjáróság által tett írásbeli megkeresésre ráírandó N. N. rendör küldetett ki s a rendör erről írásban jelentést tesz s azt a ker. kapitányságnak azonnal beadni köteles.

Elmebetegség miatt bűnvád terhe alól fölmentett és közveszélyes egyéneket mindig azon közigazgatási hatóság szállítja be a gyógyintézetbe a bíróságok megkeresésére, melyek a kezelésükre bízott bírósági fogház területén gyakorolják a hatóságot. Hiteles másolatban az elmebajossal együtt átadandók: a hatósági orvosi bizonyítvány, esetleg az igazságszolgálati orvosi tanács véleménye, továbbá az illetékességre és vagyoni állapotra vonatkozó rendelkezésre álló iratok. (40.335/93. sz. I. M. r. — L. R. T. 1893. 2465. l.)

Elmebetegek rendörseégnél nem maradhatnak. (24.522: VI. toz. B. M. r.) A főváros területén a rendörseég által fölaltalt elmebetegeket a beteg fekhelyek számának bármí módon történendő szaporítása mellett is haladéktalanul fölvenni köteles a tébolyda igazgató, nehogy a hely hiánya miatt az elmebeteg több időig a rendörseégnél maradjon, hol nincs megfelelő helyiség.

Elmezavar megállapítása (bűnygyben) a B. P. 246. §-a szerint történik. Ez íránt rendszerint a bíróság intézkedik.

Élőállatok szállítása vasárnap az államvasutakról. (22.436/VIII. 902. sz. Ker. M. r.) Élő állatok vasárnapokon, valamint Szent István napján az egész napon át fölhajthatók, szállíthatók, szállítás céljából úgy gyors, mint teherárú gyanánt föladhathók, megérkezésükkor a szállítási eszközökből kirakhatók és az állomásról rendeltetési helyükre szállíthatók, illetve hajthatók.

Élőállatok bonczolása. (F. M. 8913/88. sz. r.) Eleven állatokon való bonczolást (vivisection) csak komoly vizsgálódás vagy fontos oktatási célból csak tanár vagy tanársegéd végezhet vagy végeztethet jelenlétében saját felelősségére. Az állatokat előbb el kell altatni. A mely kísérlethez alsóbbrendű állat is megfelelő, oda magasabbrendű állatot venni tilos. E rendelet nincs büntető határozattal ellátva, azonban a fölmerülhető esetek, mint állatkínzás a Kbt. 86. §-a alapján büntetendők.

Élőállatok munkaszüneti napon szállítása. Élőállatoknak a szállítási eszközökből való kirakása és hazaszállítása: vasárnap és Szent István nap egész nap. 14.837.92. II. A) 1. n) pont; szállítás céljából a föladó állomásokra szállítása és szállító eszközökbe berakhatása pedig déli 12 óráig szabad. (75.021/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.)

Előállítás büntetendő cselekmény miatt. A rendőri közegek, felsőbb hatóságuk külön utasítása vagy rendelete nélkül is kötelesek elfogni és a fölötte rendőri hatóság elé vezetni azt: I. A ki ellen a rendőri hatóság, vizsgálóbíró vagy a bíróság által előzetes letartóztatás, illetőleg vizsgálati fogság van elrendelve, vagy a ki ellen nyomozó-levél vagy elfogató-parancs van kibocsátva. II. A ki büntetésének töltése közben valamely letartóztatási helyről megszökött. III. A ki jogerős ítélettel kiutasítva vagy kitiltva van s ezen tilalmat a rendőri hatóság engedélye nélkül megszegi. IV. A ki a bíróság által valamely helyen való tartózkodásra utasítottatott vagy valamely helyen való tartózkodástól eltiltatott és ezen rendelkezést, illetve tilalmat megszegte. V. A ki tetten éretik. A tettenkapás esetei: *a)* ha valaki a tettest vagy a részeset a bűncselekményen rajta éri; *b)* ha valaki mint szemtanú vagy szemtanú által figyelmeztetve, a tettest vagy részeset azonnal a bűncselekmény elkövetése után elfogta vagy üzőbe vette. Vétség esetében azonban a tettenérés csak akkor ok az elfogásra, ha szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétségről van szó és a tettes kiléte meg nem állapítható. Ha a vétségen ért tettesnek kiléte ismeretes, ő csak az alábbi VI. *a—f* pontok alatt foglalt föltételek egyikének főnforgása esetében fogható el. VI. Ha a késedelem veszélylyel jár, azon büntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség elkövetésével nyomatékosan gyanúsított egyént: *a)* a ki gyilkossággal, emberöléssel, rablással, betöréses lopással, gyújtogatással vagy más hasonló súlyos bűntettel terheltetik; *b)* a ki a bűncselekmény elkövetése után megszökött vagy megszökési előkészületeket tesz vagy a ki elrejtőzött; *c)* a ki azon éretik, hogy a bűnjelet elrejtteni, megsemmisíteni vagy magától eldobni igyekszik vagy a ki a bűncselekmény nyomaint megsemmisíteni, megváltoztatni törekszik vagy ki tettes társát, részesét, az orgazdát, bűnpártolót vagy mást a bűncselekményre vonatkozólag hamis vallomástételre bírni igyekszik; *d)* ki a megkísérlett büntetendő cselekményt befejezni akarja vagy azzal fenyegetődzik, hogy azt végrehajtja vagy hogy más büntetendő cselekményt követ el s a bűncselekmény elkövetését vagy folytatását másképen megakadályozni nem lehet; *e)* a ki csavargó és rendes lakással s foglalkozással nem bír; *f)* ki rovott előéletű vagy a rendőrség előtt szokásos büntettesként ismeretes vagy rendőri felügyelet alatt áll; *g)* a ki kilétét és személyazonosságát igazolni nem képes vagy az igazolást megtagadja; *h)* ki a rendőri közeget hivatalos eljárása közben bántalmazza vagy veszélyesen fenyegeti; *i)* a ki oly természetű bűncselekményt követ el, mely közbotrányt okoz és az előidézett rendetlenséget vagy rendzavarást csak a tettes vagy részes elfogatásával lehet megszüntetni. VII. Kihágás esetében csak azt a tettenkapottat kísérheti be a rendőri közeg: 1. Ki oly természetű kihágáson éretik tetten, mely közbotrányt okoz vagy ha az előidézett rendetlenség, esetleg rendzavarás csak a tettes elfogatásával szüntethető meg; 2. ki a kihá-

gást a rendőri közeg részéről történt megintés után is folytatja; 3. ki a rendőri közegnek ellenszegül vagy azt bántalmazza; 4. ki magát a rendőri közeg fölszólítására igazolni nem tudja vagy az igazolást megtagadja. (Ut. 183. §.) Ha közhivatalban vagy közszolgálatban álló, illetőleg megánvállalatnál alkalmazott olyan egyénnek elfogása vagy elővezetése eszközölnöd, a kinek rögtöni helyettesítése a közbiztonság vagy más közérdek folytán szükséges, nevezetesen, ha vasutaknál, gőzhajóknál, bánya-, huta-, hengermű-, gőzgép- vagy gyár-üzemnél alkalmazottaknak, illetőleg ilyen munkásnak, állami vagy községi egészségügyi, avagy köz- vagy magánérdekezeti szolgálatban álló egyénnek elfogatása vagy elővezetése fogatosítandó: akkor az illetőnek közvetlen előjárója a szükséges helyettesítés iránti intézkedés céljából még az elfogás vagy elővezetés fogatosítása előtt értesítendő és a helyettesítés megtörténteig csak a megszökés megállítására szükséges intézkedések teendők meg. Ha az ilyen egyén előjárójának előleges értesítése — pl. mert a megszökés vagy a bűncselekmény nyomainak megsemmisítése vagy összebeszélés stb., különben nem volna megakadályozható — meg nem történhetik: akkor az elfogás vagy az elővezetés céljából való őrizetbe vétel ugyan közvetlenül teljesítendő, de egyúttal az illetőnek előjárója is rögtön értesítendő s ha az elfogottnak vagy elővezetendőnek szolgálata helyéről való elvezetése — pl. egy pályára elővezetése — a közérdek vagy közbiztonság veszélyeztetésével lenne egybekötve, akkor elvezetésével addig kell várni, míg helyettesítése iránt intézkedés történt. (Ut. 184. §.)

Előállítás alkalmával megbilincselés. L. megbilincselésnek stb.

Előállítás előtt fölhívás intézendő a félhez. (Szolg. szab. 45. §.) A rendőr az illetőt először a törvény nevében fölszólítani tartozik, hogy önként jöjjön vele. Ha az illető a fölszólításnak nem tesz eleget, a rendőr kezét e szavak kíséretében: «A törvény nevében!» az illető vállára teszi s az önkéntes kövételre újból fölszólítja, azzal a kijelentéssel, hogy ellenállás esetén kényszereszközt fog alkalmazni.

Előállítások elfogató parancsra, nyomozó-levéltre, vagy körözwényre. Ily esetben a 922/1900. fk. eln. utasítás követendő. (Rédey Gyűjt. IV. évf. 71. l.) E szerint, ha a rendőri közeg valakit körözwény, elfogató-parancs, vagy nyomozó levél alapján a rendőri hatóság elé állít, erről írásbeli jelentést köteles tenni, melyben rendszerint megemlítendő az is, miként puhatolta ki az előállított egyént s hogy az előállított egyén bír-e s ha igen, minő lakással bír, be van-e jelentve. Az előállítottak személyazonosságuk megállapítása céljából minden esetben jegyzőkönyvileg hallgatandók ki. A további eljárás az elfogató-parancs, a körözö-, illetve nyomozólevél tartalma szerint s a kihallgatás eredményéhez képest teljesítendő. A központban felügyeletet tartó rendőrtisztviselő, azt, hogy az azonosságot megállapította-e, a napi jelentésben föl-

említeni köteles, valamint a netán tett egyéb intézkedéseket is. Ha valószínűnek látszik, hogy az elfogató-parancs vagy nyomozólevél már érvényét veszítette, vagy visszavonatott, de ezen körülmény a «Rendőri Közlöny» s a nyilvántartás alapján meg nem állapítható, a letartóztatás foganatosítható ugyan, de az eljáró tisztviselő köteles haladéktalanul távirati úton azon hatósághoz fordulni fölvilágosításért, melynek határozata alapján az eljárás folytatnia tétetett.

Előállítás ha a terbeltet más adja át. Ha a tettes mások által adatik át a rendőri közegnek — akár szükségét látja a bekisérésnek, akár nem — állapítsa meg az átadott egyén nevét, lakását, a bizonyító adatokat, valamint azt, hogy ki az előállító egyén és hogy mily okból és körülmények között eszközölte az előállítást. Ha az ilyen átadott egyénen külerőszak és sérelmek nyomai látszanak, vagy az ilyenek miatt panaszkodik, ez a jelentésben a rendőri közeg által külön is főlemlítendő. (Ut. 193. §.)

Előállítás kocsin. Ha az előállítandó kívánja, saját költségén kocsin szállítandó. Ha a bekisérendő népes utczákon vagy tereken vezetendő keresztül és magaviselete vagy ellentállása miatt attól lehet tartani, hogy a bekisérés nagyobb utcai botrányt vagy csődületet fog előidézni, a bekisérendő egyén valamely legközelebbi épületbe helyezendő őrizet alá és az elszállításnak miként leendő eszközlése iránt a rendőri hatósághoz kell fordulni. (Ut. 192. §.)

Előállított koldusokról kimutatások az őrszobák által minden hó utolsó napján az osztályparancsnoksághoz, innen minden hó 1-én a Rfp.-hoz beküldendőek. (8/1894. Rfp. ap.)

Előállítandók a közrend és közbiztonság érdekében: a) kiutasított egyének (1881: XXI. tcz. 17. §.); b) tiltott játék, vagy tiltott mesterséggel foglalkozók; c) olyanok, kik csoportosan csavarognak, a lakókat fenyegetik, vagy testi sértések vagy lopásra alkalmas eszközzel vannak ellátva; d) házalók, kiknek nincs engedélyük, vagy ha van, annak korlátait áthágnak; e) koldusok (1881: XXI. tcz. 18. §.) és azok, kik másokat koldulásra buzdítanak vagy tanítanak. (1881: XXI. tcz. 19. §.)

Előállíthatók a közrend és közbiztonság főntartása czéljából: a) kik éjjel, gyanút ébresztő körülmények között és oly eszközök birtokában találtnak, melyek bűncselekmények elkövetésére alkalmasak (1881: XXI. tcz. 20. §.); b) kik oly tárgyakat hordanak magukkal, a melyek törvénszerű birhatása vagy használata iránt gyanú vagy kétség forog fönn (19. §.); c) kik a rendőr azon fölhívásának, hogy őt az őrszobára kövessék, nem engedelmeskednek.

Előállítások, letartóztatások, bekisérések alkalmával a rendőrnek kötelessége a legnagyobb elővigyázattal, kimélettel és humanitással viselkedni. Kisebb kihágási ügyekben az igazolást túlhaltani tilos. (1889/fk. kih. 1892. sz. és 1900/fk. kih. 1892. számok.)

Előállítástól a rendőr útközben el is állhat, ha az elővezetés oka útközben megszűnt, de ez esetben a történetekről jelentés teendő. (Szolg. ut. 44. §.)

Előállítandók saját érdekükben: a) túlittas egyének, ha kilétük és lakásuk iránt fölvilágosítást adni képtelenek, vagy ha lakásuk föltaláltatásuk helyétől tovább esik, mint a legközelebbi rendőr-állomás; b) bármí okból gyámoltalan személyek, ú. m. örültek, eltévedt gyermekek stb.; c) tömeg által üldözött személyek; d) hajléktalanok. (10.538./fk. eln. 1892. sz. 17. §.)

Előállítása villamos vasúti alkalmazottaknak. L. közúti vasúti alkalmazottak stb.

Előadó és a bélyegilleték. L. bélyegilleték lerovásának ellenőrzése.

Élő fák védelme a fővárosban. (3031/rfp. 1900.) A nyilvános helyeken ültetett élő fák a főváros tulajdonát, tehát közvagyonot képeznek s így azok megrongálása és pusztítása az 1879: XL. tcz. 80. §-a értelmében kihágást képez. A rendőrség ügyelni tartozik. Továbbá az 1901: 12.499. Fk. I. sz. r. rendeli, hogy oly utcákban, a melyekben fák vannak ültetve, a járdákon összegyülemlő hóval való olvasztását szigorúan tiltsák el, valamint hogy ily utcákban az üzlettulajdonosok is szigorúan eltiltassanak attól, hogy a fagödrökbe bármí nemű szennyvizet öntsének. Akadályozzák meg a fagödrökbe való vizelést és a fának bármíly módon való rongálását. Az ily büntetendő cselekmények elkövetésén tetten ért egyének az illetékes kerületi kapitányságnál följelentendők. Jelentés a Rfp.-hoz is teendő.

Élő fák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Előljárók és főlebbvalók. (Szolg. ut. 10.538/fk. eln. 1892. 19. §.) A rendőri őrség azon tagjai, kiknek a rendőr szolgálati tekintetben közvetlen alá van rendelve, a rendőrnek előljárói (p. o. őrszoba-parancsnok, osztályparancsnok, dandárparancsnok, főparancsnok, főkapitány, belügyminiszter); a rendőri őrség azon magasabb rangú tagjai, kiknek a rendőr szolgálatilag egyenesen alárendelve nincsen, valamint az intéző rendőrséghez tartozó rendőrtisztviselők pedig a rendőrnek főlebbvalói. (P. o. a felügyelők [osztályparancsnokát kivéve, ki előljárója] fogalmazók, kapitányok stb.)

Elöléptetés altiszté az altisztí vizsga letételétől tétetik függővé. (Tárgyait l. szerv. szab. 29. §.)

Elöléptetések főparancsnoki jelentménynél jelentendők a kihirdetést követő napon. (1889/rfp. 1900.)

Elöléptetése a rendőröknek. (Szerv. szab. 26—30. §.) Az előléptetés sorrendben történik. Sorrendi elsőbbségét elveszti, a ki: a) bűn-, vagy fegyelmi vizsgálat alatt áll; b) ki fegyelmi úton kétszer meg volt büntetve s utolsó büntetése óta még egy év nem telt el.

Elöléptetés soron kívül a rendőröknél. L. jutalmazása a rendőröknek.

Előleg utazásoknál. L. illetmények.

Előterjesztésekben és jelentésekben a felettes hatóságok iktató számára mindig hivatkozni kell.

Előterjesztéssel élő bűnügyi letartóztatottak átkísérése. (L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 24. l.) 17.904/Vb. sz. B. M. r. utasítja a főkapitányságot, hogy a rendőrileg előzetesen letartóztatott azon gyanúsítottakat, a kik a rendőri határozat ellen a vádtanácshoz előterjesztéssel éltek a letartóztatásra vonatkozó rendőri határozattal felszerelt nyomozási iratok egyidejűleges átküldése mellett ne a vizsgálóbírákhoz, hanem mindenkor közvetlenül a királyi ügyészséghez kísértesse át.

Előterjesztés a rendőri hatóság intézkedései ellen. A rendőri hatóságnak ama határozata ellen, melylyel: *a)* a sértettnek magánvádoló, esatlakozó vagy magánfél gyanánt való jelentkezését visszautasította; *b)* a letartóztatott gyanúsítottinak védőjével való érintkezését, illetőleg a nyomozás iratainak a gyanúsított vagy védője részéről megtekintését korlátozta; *c)* előzetes letartóztatást, lefoglalást, házkutatást, személymotosztást vagy szakértői szemlét rendelt el, esküdtbíróság vagy törvényszék hatáskörébe utalt ügyben az illetékes vádtanácshoz, járásbíróság elé tartozó ügyben pedig a királyi járásbíróséghez előterjesztés tehető. Az előterjesztés szóval is megtehető. Az előterjesztés nincsen határidőhöz kötve. Ha az eljárás sikere megkívánja, a rendőri hatóság előterjesztéssel megtámadott határozatot is foganatosíthat. A rendőri hatóság az előterjesztéssel együtt az annak elintézéséhez szükséges iratokat vagy másolatukat is azonnal átteszi a vádtanácshoz, illetőleg a járásbíróséghez s egyúttal előadja a halaszthatatlanság okait. (Ut. 111. §.)

Elővezetés alatt értetik az, ha valamely személy önigazolása, személyazonossága megállapítása, vagy saját érdekében rendőri hatóság, avagy hivatal elé állíttatik. (L. bekísérés. Szolg. szab. 35. §.)

Elővezetés vagy bekísérés magánszemély fölhevására. (Szolg. szab. 39. §.) Itt két eset merülhet föl: *a)* a követelt bekísérés okai vagy olyanok, melyek a rendőrt a bekísérésnek saját hatáskörében való eszközzésére is följogosítják, az esetben a bekísérést eszközzi, de a följelentő nevét, foglalkozását és lakását följegyzí s őt is az illető hivatalba rendeli, vagy *b)* az előadott okok olyanok, melyek a bekísérést törvényszerűleg nem igazolják. Ez esetben, ha büntetendő cselekménynyel csak gyanúsíttatik a bekísértetni kívánt egyén s a följelentő személye biztosítékot nyújt a följelentés alapossága iránt, a bekísérés eszközlendő, de a följelentő fölhevendő, hogy a rendőrrel menjen a hivatalba. Ha ezí a följelentő tenni nem akarná, a bekísérés nem foganatosítandó, az esetről jelentés teendő. Ha pedig a bekísérés nem büntetendő cselekmény, hanem bármí más okból követeltetik, az elővezetés megtagadandó. (Szolg. szab. 41—42. §§.)

Elővezetés foganatosításának módja. A rendőri közeg

úgy az elfogás, mint a bekísérés közben a lehető legnagyobb ki-mélettel és tapintattal bánték az elfogottal. (Ut. 185. §.) Minden feltűnés, lármá, durvaság, erőszak mellőzendő s kényszereszközök csak akkor és annyiban alkalmazandók, a mikor a bekísérés más-képen teljesen lehetetlen és a mennyi okvetlenül szükséges ahhoz, hogy az teljesíthető legyen. (Ut. 186. §.) Az elővezetés vagy be-kísérés alkalmával a rendőri közeg kiváló kötelessége arra ügyelni, hogy az illető személy magától semmit el ne dobjon, meg ne semmisítsen vagy másnak át ne adjon, vagy mástól át ne vegyen, más egyénekkel, különösen pedig bűntársaival ne beszéljen, ezek-nek jelt ne adjon; végül, hogy öngyilkosságot el ne követhessen, vagy meg ne szólhassék. (Ut. 187. §.) Hogy bilincset mikor alkalmazhat a rendőri közeg: L. bilincshasználat cím alatt.

Elővezetés kihágás miatt. Ha a terhelt személyes meg-jelenése szükséges és szókéshen van, (Kih. Elj. 43. §.), valamint ha szabályszerű idézésre nem jelent meg, elővezethető. (Kih. Elj. 56. §.)

Elővezető parancs adandó ki, ha: 1. az előzetes letartóztatásnak valamely törvényes oka forog fenn; 2. a szabályszerűen megidézett terhelt nem jelent meg és elmaradását figyelembe vehető okkal ki nem mentette, a hatóság előtt való megjelenése pedig továbbra is szükséges. Ha az idézés kifüggeztetés által történt, akkor az elővezető parancs csak az ellen bocsátható ki, a ki az ajánlott levél kézhezvételével a megidézésről tudomást szerzett. Az elővezető parancs írásban adandó ki. Az elővezetendő ellen kényszereszközök, esetleg karhatalom is igénybe vehető. Fegy-veres erő, csendőrség tagja ellen nem adható ki, de elővezetése végett a följebbvaló hatósága keresendő meg. (B. P. 131. §.)

Előzetes büntetések följegyzése kihágási ügyekben. (63.124/1901. fk. r.) A kerületi kapitányságok az elzárás-büntetések alkalmazása esetén az előző büntetésekre vonatkozó jegyzéket minden egyes esetben hiteles alakban az ügyiratokhoz csatolják, ha pedig az előző büntetések magára az ügyíratra jegyeztetnének tel, úgy ezen följegyzések az azt eszközölő által kelettel és aláírás-sal is ellátandók.

Előzetes letartóztatás bűnügyben. L. letartóztatás bűn-ügyben.

Előzetes letartóztatás foganatosítása és a letartóztatottakkal szemben követendő bánásmód. (3112/fk. eln. 1900. sz. ut. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 12. l.) 6. §. Az előzetesen letartóztatott azt a kényelmet, mely állásának s vagyoni viszonyainak megfelel, saját költségén megszerezheti. Nevezetesen jogában áll magát saját költségén élelmezni, valamint ruháit s ágyneműit használni. Mindez azonban csak az előadó tudtával s írásbeli engedélyével s ekkor is csak a legszigorúbb s a kulcsár által eszközözendő átvizsgálás mellett történhetik. Minden kiadás, mit a fogoly nyert, írásbeli engedély alapján, készpénzből eszközöltetni kíván, a kulcsár által rendes számadás mellett teljesít-

tetik, mely a fogoly szabadlábra helyezése, vagy más hatósághoz leendő átszállításakor az előadó által láttamozva a nyomozati iratokhoz csatolandó. 7. §. Minden szeszes ital élvezete, valamint dohányzás, szivarozás, bagózás a fogolynak tilos. Megfelelő munkát végezhet, illetőleg rendes foglalkozását űzheti, azonban csakis a bűnügyi osztály vezetőjének engedélyével az esetben, ha ez a letartóztatás céljával s a fogházi renddel és szabályokkal nem ellenkezik. Ha valamelyik letartóztatott kihallgatását kérelmezi, erről a kulcsár által az előadónak jelentés teendő.

Előzetes letartóztatásban levők kezesség melletti szabadon bocsátása kihágási ügyben. (1832/1891. B. M. r. — L. Krecs. Gyűjt. 300. l.)

Előzetes vizsgálati eljárásnak kihágási ügyben nincs helye. (Kih. Elj. 38. §.)

Elragadt lovak megfékezését megkísérleni minden rendőrnek kötelessége. (126/1896. Rfp. ut.)

Első segély, addig míg megjön az orvos. Sebek. A sebet mossuk ki tiszta vízzel s fedjük be tiszta kötőszerezrel (seb-vatta, kendő), ezt pedig odaköjtjük a sérült testrészhez kendővel, vagy ha van, pólyával. A megmart vagy égési seb is csak így kezelendő. A feldületes égést megolajozhatjuk, a harapott sebet pedig ép ajakkal kiszívhatjuk. Nem szabad a sebre tiszta kötőszerez kivül semmit se rá tenni; tehát meszet, falevelet, pókhálót, földet, ganéjt a sebre tenni ártalmas, mert ezek súlyos vérmérgezést idézhetnek elő. Vérzés. Ha a seb vérzik, föltötte a kötést erősebben szorítjuk meg, oly erővel, hogy a vérzés elálljon. Nem szabad, hogy a sérült nyugtalankodjék, mert elvérezhetnek, míg ha nyugton marad, a vérzés magától is elállhat. Ficzamodás, törés. Ha valamely izületről vagy csontról azt hisszük, hogy az ki van ficzamodva, vagy hogy el van törve, úgy hagyjuk abban a természetes helyzetben, a melyben a betegnek legkevesebb fájdalmat okoz és hívjunk rögtön orvost. Nem szabad a ficzamodott vagy tört testrészt huzogatni, nyomogatni, beigazítani akarni, mert ehhez csak az orvos ért. Görcsök (nyavalyatörés, szívbaj stb.) Ha valaki görcsökben rángatózik, vigyázzunk, hogy meg ne üsse magát s ruháit oldjuk föl. Nem szabad a görcsös beteget leszorítani, vízzel leönteni, hüvelykét kifeszíteni, mert ez csak növeli a görcsöt. (B. Ó. Mentőegyl. Utasításai.)

Elszántása mezei utaknak. L. mezei utak stb.

Eltávozott, elbocsájtott, felfüggesztett rendőr minősítvényi táblázata, büntetési jegyzőkönyvi kivonata, dicsératainak jegyzéke s törzslapja a főparancsnoksághoz terjesztendő be. (347/1896. Rfp.)

Eltemetésre vonatkozó szabályok megszégése. L. holttesttel való elbánás stb.

Eltérő vallomás esetén az eltérés okára mindig meghallgatóndó a terhelt. (B. P. 137. §.)

Eltévedt állatok elsajátítása. L. hitang jószág.

Eltévedt gyermekek saját érdekükben előállítandók a kerületi kapitánysághoz, a honnan az eset a főkapitánysághoz nyomban (telefonon) bejelentendő az illető előadónak.

Eltolonczolási határozatok. L. tolonczolási, stb.

Eltűnt egyének nyomozása. L. 54.401/fk. I. 1899. sz. rendeletet. (Rédey Gyűjt. IV. évf. 79. l.) Az eltűnés bejelentéséről kimerítő jegyzőkönyv veendő föl és pontos személyleírás. A kerületi kapitányságok az ily jelentésekről fölvett jegyzőkönyveket a főkapitánysághoz azonnal beküldik, hol ezek — nemkülönben a központi felügyeletet által vagy a panaszfölvételi irodában fölvett ily jelentések is soron kívül iktatandók és a bűnügyi osztálynál az eltűntek ügyének intézésével megbízott tisztviselőnek mihamarabb kiosztandók. Az előadó az eltűnt egyén kinyomozására mindenekelőtt saját hatáskörében intézkedik: kihallgatja az eltűnt hozzátartozóit és ismerőseit, a hozzá beosztott rendőrökkel az első nyomozást megejtí; ha az eltűnt nyoma vidékre vezet, levelezést indít az ottani hatósággal és intézkedik, hogy az eltűnés a hivatalos rendőri közlönybe közzététessék. Ha az előadó eljárása azonnal eredményre nem vezet, az ügyet legkésőbb 48 óra múlva a detektiv-testülethez átteszi, előzőleg azonban ezt az eltűnt egyénekről vezetendő nyilvántartási könyvbe bejegyzi. A detektiv-felügyelő a nyomozást haladék nélkül megindíttatja és ügyelni tartozik arra, hogy a nyomozás beható és lelkiismeretes legyen. A nyomozás eredménye az ügyirat beérkezésétől számítandó három nap elteltével az ügyirat áttétele mellett a bűnügyi osztálynak bejelentendő. Ha a nyomozás eredménytelen volt, akkor az eltűnt egyént a detektiv-felügyelőség nyilvántartásba veszi, a nyomozást az iratoknak a bűnügyi osztályhoz történt visszaküldése után is folytatja és 30 nap múlva az ügy állásáról, illetőleg arról, hogy az eltűntnek jelzett egyén időközben nem került-e haza, a bűnügyi osztályhoz újabb jelentést tesz. Ezen határidőket a bűnügyi előadó is nyilvántartani tartozik.

Elveszett vagy elrongyolott cselédkönyv. L. cselédkönyvek kiállítása.

Elveszett okiratok megsemmisítése iránt ahhoz a kir. törvényszékhez kell fordulni, melynek területén a folyamodó károsult lakik; elveszett váltók megsemmisítéséért pedig annál a kir. törvényszéknél, a melynek területén a fizetés teljesítendő lett volna. Mindkét esetben csakis az okirat vagy váltó tulajdonosa folyamodhat. (1868: LIV. tcz. 41. §. és 1876: XXVII. tcz. 77. §.)

Elveszett tárgyak nyilvántartása. L. talált és elveszett stb.

Elveszett védjegyek kicserélése. L. ebek elveszett stb.

Elzárás helyett, ha az enyhítő körülmények túlnyomóak, a Kbt. 21. §-a értelmében pénzbüntetés állapítható meg.

Elzárás helyetti pénzbüntetés (Kih. elj.) 4 koronáig 12 óra, 4—20 koronáig 1 nap, azonfelül minden húsz koronáért egy nap. (Kbt. 22. §.) Ha elzárás és pénzbüntetés járna, akkor

törvény alapján 15 napig, min. rend. alapján 5 napig, th. szbr. alapján 2 napig, városi szbr. alapján 1 napig terjedhet az össze-sített és átváltoztatott elzárásbüntetés. (Kbt. 23. §.)

Elzárásra jelentkező rendőröknek a Mosonyi-utczai rendőrlaktanyában meg van engedve, hogy naponta reggel 7—8 óráig az udvaron szabadon sétáljanak. (348/1897. Rfp. np.)

Elzárása a rendőröknek fegyelmi ügyben. L. Fegyelmi ügyben elzárás.

Elzárás végrehajtása kihágási ügyben. L. Kihágási elzárás stb.

Emberi élelemre levágandó állatokra vonatkozó szabályok megszegése a Kbt. 104. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a Kh. Budapesten az előjáróság.

Embert megmart veszett állat. L. Veszett állatok.

Emberölés valakinek határozott és komoly kívánságára a Btv. 282. §-ába ütköző bűncselekményt képez. Gondatlanságból okozott emberölés a Btv. 290. és 291. §-aiba ütközik.

Emberi termékenység védelme. L. Női termékenység stb.

Emberekre veszedelmes állati betegségek. L. Veszett állatok.

Emlékművek megrongálása. A ki nyilvános helyen fölállított emlékszobrot, emlékművet, sírt, síremléket, képet vagy más művészeti tárgyat szándékosan bemocskol; a ki köztemetőt, nyilvános sétányt, kertet, útmelletti vagy más ültetvényt, azok kerítését vagy nyilvános téren létező és a közönség használatára szolgáló asztalt, padot, világításra szolgáló lámpát; végre az, a ki valamely útmutatót, község- vagy mértföldjelzőt, vagy jogosan fölállított tilalomtáblát szándékosan megrongál vagy bemocskol: három napig terjedhető elzárással és 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 80. §.) Illetékes a Rh.

Ének16 madarak fogdosása. A főváros kültelkén, különösen a budai kirándulóhelyeken egyesek a hasznos madarakat, azoknak fészkeit és tojásait nagyobb mérvben pusztítják, a közterületeken levő fákat és egyéb ültetvényeket rongálják. Az ott járó őrszemek, őrzérek eme tiltott cselekmények megakadályozására s a tettesek följelentésére szigorúan kötelezvék, úgy-szintén arra is, hogy a fővárosi erdő- és mezőőröknek szükség esetén kívánatra hivatalos eljárásukban támogatására legyenek. (6696/Rfp. np. 902.)

Ének16 madárra vadászat minden időben tilos. L. Vadászati tilalom.

Ének16 madarak becsempészése vasuton. (102/1899. Rfp. np.) A vasuti kirendeltségek utasítvák, hogy az 1894. évi XII. tcz. 57. §-ába ütköző vasuton való becsempészését tapasztal-nak a hasznos ének16 madaraknak, ennek megakadályozására a legmesszebb menő intézkedéseket tegyék meg s a kihágáson ért egyéneket jelentsék föl a ker. kapitányságnak.

Éneklés pálinkamérőben. L. Pálinkamérő stb.

Engedély bormérésre. L. Bormérés iránti engedélyért stb.

Engedély- és felügyeleti díjak fizetése. (9020/fk. 96. szabályzat. — Rédey Gyűjt. 1896. 62. l.) Bálók, táncmulatságok, előadások, mutatványok stb. alkalmával fizetendő szolgálati és felügyeleti díj czimén: rendőrtisztviselő után 8 korona, polgári rendőrközegek 4 korona, lovasaltisztek 4 korona, altisztek s lovasrendőrök 3 korona, gyalogrendőrök után 2 korona. — Élelmezési költségek: A 111/901. fk. eln. körrendelet értelmében minden magánosok, társulatok stb. érdekében teljesített szolgálat után 12 óráig egyhuzamban terjedő időtartamra egy örszemes rendőr után 1 korona 60 fillér élelmezési díj fizetendő. Tehát ha p. o. valaki déli 12 órától 1 szalmaörszemet kér s ez örszem váltással állott éjjeli 12 óráig, azután csak egy élelmezési díj számítható föl. Ugyanannyi a díj, ha csak egy óra hosszant állott az egy örszem. Ha pedig csak egy félórával is túlhaladta a 12 óra időt, már egy örszem után 2 (két) élelmezési költség számítandó föl. Ha egyszerre két rendőr van váltással vagy a nélkül kivezényelve, úgy két élelmezési költség számítandó föl 12 óráig terjedő szolgálatig. (142/1902. Rfp. np.) — Engedélyről lemondás: Ha a táncmulatság stb. valamely okból meg nem tartatnék, úgy az engedélyes köteles a lemondást az engedélyre szóló napnak déli 12 órájáig a főkapitányságnál bejelenteni. E lemondás az egyszer már kiadott engedélyről csak egyszer tehető meg. Ha a lemondás daczára valamelyes okból mégis megtartatnék az engedélyezett mulatság stb., úgy az engedélyes köteles azt írásban vagy telefonon a rendőrfőparancsnokságnak idejekorán bejelenteni. — A fizetési meghagyások (fehér papírra nyomva) nem jogosítják föl a kérelmezőt a mulatság megtartására. Az ilyen engedélyek szürke papírra nyomva, a főkapitányság pecsétjével s a főkapitány-helyettes aláírásával vannak ellátva.

Engedély nélkül csoportosulásról jelentés. L. Csoportosulásról jelentés.

Engedély nélküli dajkálás. L. Dajkálásra adott stb.

Engedély nélküli gyógyítása állatoknak. L. Állatok betegségének stb.

Engedély nélküli halászat. L. Halászat ellenőrzése.

Engedély nélkül megtartott táncmulatságok, előadások stb. után fizetendő illeték lerovása. (B. M. 1883., 903. — L. 1883. R. T. 641. l.) A jövedéki hiágást elkövető fél ellen a szabályszerű hivatalos lelet nyomban fölveendő s az illetékes pénzügyi hatósághoz beterjesztendő.

Engedély nélkül nadályozás stb. L. borbélyok, ha vér-bocsátás stb.

Engedély nélkül való házalások megakadályozása. (46.029/fk. I. 900. sz. v. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 114. l.) A székesfőváros területén elterjedt a székely házipari cikkekkel és illetve ezeknek silány utánzataival való házalókereskedés s ezen cikkek

egyenesen erre a célra osztrák gyárak által készíttetnek s velők nem is székelyek, de többnyire oláh cigányok háznak. Mint-hogy ezen silány minőségű czikkek (szőttes, varrottas, szőnyegek stb.) terjesztése nemcsak a vásárló közönséget károsítja meg, a rendőrközegek kötelesek arra, hogy mindazon házalókkal szemben, kik engedéllyel ellátva nincsenek, vagy a kik annak korlátait áthágják, továbbá a házalási tilalom bármely más áthágása esetén is az előállítást foganatossítsák.

Engedtelenség a rendőrrel szemben nem képez tettleges ellenállást. L. Fegyverhasználat.

Engedély sipládásoknak. L. Sipládások stb.

Eperfalevélszedés meggátlása. L. Selyemtenyészési céljra stb.

Építésnél állványozás. (Építésügyi szbr.) 78. §. Az állványok fölállítására és az anyag lerakására igénybevehető közterület határait a tanács a rendőrséggel egyetértően az építési vagy lebontási engedélyben állapítja meg. Ezen túlterjeszkedni tilos. 80. §. Nyilvános területen az állványokat úgy kell alkalmazni, hogy alattuk szabadon lehessen közlekedni. Állványokat a külső oldalon minden emeleten 1 méter magas mellvéddel kell ellátni. 81. §. Az utczai homlokzat elkészültével az állványok eltávolítandók. 82. §. Az utczai homlokzathoz jövő állvány céljaira szükséges szálfaakat rendszerint csak éjjel 11—4 óra közt szabad fölállítani vagy eltávolítani. Az állványok elkészítése vagy szétszedése reggel fél öt órától este 10 óráig eszközölhető.

Építkezés biztonságára vonatkozó szabályok megszegése. A ki építkezés vagy valamegy épület javítása vagy lebontása, vagy az állvány fölállítása vagy leszedése alkalmával a biztonság szempontjából kiadott szabályokat megszegi: egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azt is, a ki roskadó épületét a hatóság meghagyására s az az által megszabott időben le nem rontja, vagy a hatóság meghagyásához képest ki nem javíttatja és addig is az élethbiztonság szempontjából szükséges intézkedéseket meg nem teszi. (Kbt. 117. §.) Illetékes a Rh.

Építési engedély mihez szükséges? (Építésügyi szab. 18. §-a.) a) új épület építésére; b) toldalék építésére; c) emelet ráépítésére; d) építési átalakításra; e) szerkezet érintésével járó építési munkára; f) kerítés építésére; g) motor, kazán, közlőmű (transmissio) es zajjal járó munkagép alkalmazására; h) épület lebontására; i) minden egyéb építési munkára, a 19. §-ban felsoroltak kivételével. Az engedély kézhezvétele előtt a munkát megkezdeni nem szabad.

Építési engedély mihez nem szükséges. (Építésügyi szab. 19. §-a.) a) épület vakolatának tatarozása, ha állványozás nélkül eszközölhető; b) az épület színezésére, ha állványozás nélkül eszközölhető, de a 170. §. tilalmát meg kell tartani; c) padló készítésére; d) ajtó vagy ablak javítására, padlásablak alkalma-

zására tetőn vagy oly záró és tűzfalban, mely a szomszéd felé nem áll a határvonalon; e) kémény kijavítására; f) tűzbiztos szerkezettel épült tűzelőhelyiség kijavítására; g) kályha beállítása vagy átrakására, kandalló és nem üzleti czélokra szolgáló tűzhely berendezésére, feltéve, hogy a tűzhely előbbi tűzbiztos állapota nem változik; h) az épület belsejében vagy az udvarban levő burkolat kijavítására; i) választófalakban ajtó nyitására vagy befalazására; j) utczai ajtó befalazására vagy átalakítására ablakká, feltéve, hogy az ajtó nem az épület belsejébe való közlekedés czéljára szolgál; k) új földelhéj készítésére vagy kijavítására, feltéve, hogy az I. és II. övezetben tűzbiztos anyag használtatik; l) határfal és kerítés kijavítására.

Építkezéseknél előforduló állatkinzások tilalma. (27.449/ik. I. 98. sz. r.) Építkezéseknél, csatornák készítésénél, homok- és kavicsbányákban, valamint minden oly helyen, hol föld, homok, kavics vagy más építési anyag az építési gödörből vagy egyéb mélyen fekvő helyből lovak által vont járművekkel kifuvaroztatik, köteles az építkezés vagy a vállalat vezetője arról gondoskodni, hogy azon esetre, ha a talaj nem elég kemény, az építési gödörből az utcaszinig deszkákból vagy egyéb szilárd anyagból elegendő szélességű padló (dobogó) készíttessék, melyen át a vonóállatok az építkezési anyagot a talajba való besüppedés nélkül föl- és leszállíthatják. Ilyen padló (dobogó) nélkül építési anyagot süppedékes talajú helyről fuvarozni tilos.

Építés előtt bontási munkát megkezdeni nem szabad, míg a felelős szakértő a bejelentési igazolvány birtokában nincs. (Építési szbr. 55. §.)

Építési engedély gyárak s iparvállalatoknak. I. Gyárak stb.

Építkezésért felelős építőmesterek cégtáblája ki-függesztendő minden új vagy toldalékepítkezésnél. (19.996/98. sz. Tan. hat. — I. Rédey Gyűjt. 1898. 131 l.)

Építmények jókarban tartása. (Építésügyi szabályrend.) 368. §. Mindazon épületek-, épületrészek- vagy kerítésekre nézve, melyek oly rozzant állapotban vannak, hogy javítás által nem helyezhetők jókarba és fennállásuk az élet- és vagyonbiztonságot fenyegeti, a hatóság a körülményekhez képest a kiürítést, elzárást vagy a lebontást rendeli el.

Építéseknel kerítések. (Építési szbr.) Az I. és II. építési övezetben minden telkek bekerítendő; a hatóság a III. és IV. övezetben is elrendelheti egyes telkek bekerítését. A míg a mérnöki hivatal az igazolványt ki nem adta, kerítést húzni tilos. (Övezetek beosztását lásd Rédey Gyűjt. 1898. 87—131. lapjain.) Az utca felől tüskés, szeges sodronykerítést egyik övezetben sem szabad alkalmazni. A III. és IV. övezetben élő sövénykerítés is alkalmazható, de annak nem szabad 1.40 méternél magasabbnak lenni.

Építkezésnél köztárgyak kiméltése. I. Köztárgyak stb.

Építkezésnél leletek. (Építési szbr.) 93. §. Ha valamely

épület lebontása vagy új épület alapzatának ásása közben régiségek, pl. kőkoporsók, emberi csontvázak, érmek, régi pénzek, emlékszerű faragványok, edények, fémek, kövületek, fölírások stb. találtatnak, azt a munka vezetője a mérnöki hivatalnak azonnal bejelenteni, annak intézkedését bevárni s a talált tárgy megőrzéséről gondoskodni tartozik.

Építkezésnél munkásárnyékszékek, mészgödrök. (Építésügyi szbr. 78. stb. §§.) 85. §. Munkásárnyékszéket a közterületen nem szabad fölállítani. 86. §. Mészoltó gödröket a szomszédtól legalább 3 méter távolságra kell elhelyezni. Mészoltó gödröt közterületre helyezni tilos.

Építésügyi szabályzat Budapest fő- és székváros területére. (Az 1870. évi X. tcz. alapján kiadta a fővárosi köz-munkák tanácsa.) E terjedelmes szabályrendelet megtalálható a Rédey-féle gyűjtemény 1898. évfolyamának 87—131. lapjain. Egyes fontosabb s a rendőrséget érintő határozmányai azonban e könyvben is megtalálhatók.

Épületfa fölhasználására vonatkozó helyhatósági rendelet. (796/1877. Kgy. sz. — L. Budapesti kgy. r. hiv. gyűjtemény II. k. 217. l.) Épületfának csak száraz és egészséges fa használható. Mennyezetgerendát csak akkor szabad fölállítani, ha annak fődélzele teljesen készen van. A gerendamennyezet a vakolat befejeztétől számítandó 4 héten át feltöltetlenül hagyandó. Feltöltéshez csak teljesen száraz anyag használható.

Épületek lebontása. (Építésügyi szabályrend. 53—58. §§.) 53. §. A lebontás tényleges megkezdését legalább 24 órával előbb a mérnöki hivatalnak szóval vagy írásban be kell jelenteni. E kötelezettség a végrehajtással megbízott szakértőt illeti. 56. §. A lebontásra nézve következő általános szabályok tartandók szem előtt: a) a falat és a törmeléket a porzás ellen megfelelően öntözni kell; b) a törmeléket csak minden oldalról elzárt csatornában szabad a földszintre lebocsátani; c) a törmelék, ha az a helyszínén föl nem használtatik, a lehullást meggátító szerkezettel bíró kocsikban szállítandó és pedig, ha az illető azzal saját céljára nem rendelkezik, oda, hová a hatóság lerakadni rendeli; d) a pinczebolt, nemkülönben kitisztítás után a pöczegödör és házi csatorna betőrendő és a keletkező ür gondos csömöezés mellett a kellő magasságig feltöltendő. 57. §. A hatóság a szükséghez képest elrendelheti, hogy a lebontandó épület bekerítessék. 58. §. A szomszéd épülettel határos fal lebontásánál különös gondot kell fordítani arra, hogy az idegen fal sérülést ne szenvedjen.

Ércz-ásás erdőben. L. Erdei kártételről.

Épületek tetején tartózkodás. L. Ünnepek alkalmával stb.

Érczedények használata. Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetetik, a ki az ételeknek réz-, czin- vagy más érczedényekben való főzésére nézve fönnálló szabályokat megszegi,

úgyisintén a ki az elárusításra vagy szétesztésre szánt étel- és italczikkek tartására s azokkal való bánásmódra vonatkozó szabályokat megszegi. (Kbt. 107. §.) Illetékes a Kh., Budapesten az előjáróság.

Erdel alomlopás megakadályozandó. (6796/900. fk. eln. sz. r.) Az őrszemélyzet, ha a főváros utczáin alommal megpakott terhesszekeret lát, köteles megállapítani, hogy az alom nem-e a főváros erdeiből származik-e? A mennyiben a tulajdonos nem tudja beigazolni, hogy hol szerezte az almot s ha lopás gyanúja forog fönn, előállítandó.

Erdőbirtokos felelős az erdei kihágásért, ha annak elkövetését másnak megengedte. Úgy büntetendő, mintha az erdőrendészeti áthágást ő maga követte volna el. (1879. évi XXXI. tcz. 55. §.)

Erdőégés s oltása. (1879: XXXI. tcz. 109. §.) 4—40 koronáig terj. pb. büntetendő: 1. a ki az erdőben vagy annak közelében tiltott helyen a szükséges óvrendszabályok mellőzésével tüzet gerjeszt; 2. ki az általa vagy jelenlétében gerjesztett tüzet felügyelet nélkül hagyja; 3. ki az általa észrevett erdőégésről a legközelebb található egyéneket értesíteni elmulasztja; 4. ki az oltásban alapos ok nélkül a részvételt megtagadja vagy a hatósági közegek rendelkezéseit nem teljesíti. 110. §. Közigazgatási hivatalnok, ki az őt illető intézkedések körül kötelességet megszegi, az előbbi §. szerint büntetendő. Az eljárás hivatalból indítandó meg.

Erdőben engedély nélküli járást-kelést kocsival vagy gyalog tilos utakon, habár azon erdőben makkoltatásra vagy legeltetésre jogosított is, továbbá marhahajtást tilos uton, új út törését vagy járkálást hat évnél fiatalabb utánnövésen, 1 koronától 40 koronáig terjedhető büntetéssel sújtandó kihágásnak minősít az 1879: XXXI. tcz. 113. §-a. A 114. §. szerint erdőben az idegen, ha jogtalanul közuton kívül találtatik, s jelentéje aggyalys, az erdőszemélyzet által az erdőből kiutasítható, s ha nála fegyver, fűrészesz vagy fegyver volna, az tőle elvehető; a tárgyak 14 nap alatt a közigazg. hatóságnak átadandók. A ki a kiutasításnak ellene szegül, közhatósági közeg elleni erőszak büntetettét követi el.

Erdőirtás véderdőnek kijelölt helyen, holdankint 200—800 koronáig, oly területen pedig, melynek talaja másnemű gazdasági művelésre nem alkalmas, holdankint 100—600 koronáig terj. pb. büntetettetik. Ugyanígy büntetendő védterületen a tarvágat. Ezenfölül az újraerdősítés is elrendelendő. A határidő hat éven túl nem terjedhet. (1879: XXXI. tcz. 47. §.) Ki, akár tarvágat, akár erdőirtás után az újraerdősítés munkálatait egész terjedelmükben elmulasztja, holdankint 20—200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (48. §.) zemterv bemutatásának elmulasztása 500 holdat meg nem haladó erdőknél 200—600 koronáig, azontúl pedig 600—2000 koronáig terj. pb.

büntetendők. E büntetés minden felévi mulasztás után ismétlendő. (49. §.)

Erdei kártételekről. (1879: XXXI. tcz.) Ki előfát megvágás, megfúrás, rovatozás, jelzés, lehámozás, a gyökerek földtakarása, gyantanyílások föl- vagy továbbbeszakítása, vagy bármilyen módon megrongál, a kártérítésen fölül 30 koronaig terj. pb. büntetendő. Ki pedig a galyakat tördeli, rongálja, az egész élő fa értékéig terjedhető kártérítésen fölül 20 koronaig terj. pb. büntetendő. (105. §.) Őszerezakott fák, kerítések, arkok, medrek, partok, töltések, átmetszetek, utak, ergettyűk vagy csuszlatóknak, vízfogóknak, tilalmi tábláknak, jelző vagy útmutató póznáknak, bármilyen erdei jeleknek megrongálása, szétbontása 1—50 koronaig terj. pb. büntetendő s az okozott kárt is meg kell téríteni. (106. §.) Ki más erdejében földet, érczet, szenet, követ, gypert stb. ás, vagy oda követ vagy a talajra kártékony anyagot hord, az odahordott anyag elhordása által okozott költség megtérítésén kívül 1—20 koronaig terj. pb. büntetendő. (107. §.) Ki idegen erdőben faizási vagy alomhordási, vagy egyéb termékszedésre engedélylyel bír, de a fát, galyat, almot vagy egyéb terméket nem a meghatározott mennyiségben, időben vagy nem azon részből viszi, melyből annak vételére jogosítva van, 1—20 koronaig terj. pb. büntetendő. Ugyanez a büntetése annak, ki alomgyűjtés vagy galyszedésnél vasgereklyét vagy vágóeszközt használ, vagy ki a faizási, erdőtermékszedési jogot vagy másra átruházza, vagy azt más érdekében gyakorolja, ki a szedett fát eladja vagy megjelölt jogának határain túllep. (108. §.)

Erdei kártétel esetében, midőn valaki jogtalanul legeltet a más erdejében, az okozott kár- és hajtópénz megtérítésén kívül fizetendő darabonként a károsultnak szarvasmarháért, kecskéért 1 korona, loért, öszvérért, szamárért 80 fillér, juhért 30 fillér, sertésért makkolás idején 60, máskor 20 fillér, szopós csikóért 10 fillér, ludért 4 s egyéb baromfiért 2 fillér. Kétszerese fizetendő az összegnek, ha a legeltetés 15 éven alóli, vagy tilalom alatt álló vagy futóhomokon álló erdőben történt. Háromszoros a pénzbüntetés, ha a legeltetés 6 éven alóli, mesterséges ültetvények, erdei vetések vagy faiskolában történt. (1879: XXXI. tcz. 82. §.)

Erdei kihágásért büntető eljárásnak (mely kihágás alatt a 60 korona értéket meg nem haladó erdei lopást és erdei kártételt kell érteni) csak a sértett fél (káros) panaszára van helye. (1879: XXXI. tcz. 82. §.) Ily panasz jogosultsága két év alatt elévül. Ítel a kh. — Budapesten a ker. Elölj.

Erdei kihágási ítélet ellen felelbezni lehet 48 óra alatt szóval vagy írásban. (1879: XXXI. tcz. 152. §.)

Erdei lopásról. (1879: XXXI. tcz.) Ki erdőben akár élő, akár levágott fát lop, tartozik az ellopott fa értékét s kártérítésül ezen érték egynegyed részét megtéríteni s ezenfelül a két összeggel egyenlő pb. büntetendő. (90. §.) Súlyosabb büntetés alá esik, ha hagyonczt, fölfát, magfát vagy 10 évesnél fiatalabb csemetét lop

el stb. (91. §.) Ki élőfa galyait letöri s ellopja, tartozik a tárgy értékét s kártérítésül az érték felét megtéríteni s egyszersmind a két összeggel egyenlő pb. ítélendő. Ki élőfa kérget lehasítja s ellopja, értékét tartozik megtéríteni s az értékkel egyenlő pb. büntetendő. (92. §.) Ki elszáradt fát, galyat, tuskót stb. lop, ezen tárgy négyszeres értékét tartozik megtéríteni s az értékkel egyenlő pb. büntetetik. (93. §.) Ki száraz fakérget, zöld vagy száraz falevelet, mohot lop, a lopott tárgy értékét s kártérítésül ugyanannyit fizetni tartozik (kivéve a fakéregnél) azonfelül az értékkel egyenlő pb. büntetendő. (94. §.) Ki gubacsot, erdei famagot v. gyümölcsöt, gumbát, korhadékot, földet, agyagot, tőzeget, meszet, gyephanlot, fagyökeret, füvet vagy egyéb erdei terméket lop (eltulajdonít), annak értékének megtérítésén felül az értékkel egyenlő pb. büntetetik. Ha pedig a magot, gubacsot vagy gyümölcsöt leszaggatja, a büntetésen kívül kártérítésül az értékkel egyenlő összeget is tartozik fizetni. (95. §.) A ki fánedvet (gyanta, terpentín stb.) lop, annak értékét s az értékkel egyenlő összeget tartozik megfizetni s azonkívül a két összeggel egyenlő pb. büntetendő. (96. §.)

Erdel lopás vagy kártétel ügye, ha a kár a 60 koronát meg nem haladja, városban a rendőrség, vidéken a főszolgabíró; 60—100 koronáig a járásbíró s 100 koronán felül a kir. törvényszék elbírálása alá tartozik. Mindenkor a törvényszék elé tartozik az ügy, ha a tettes a lopás alkalmával löfegyvert használt. (1879: XXXI. tcz. 73. §.)

Erdel lopás kísérletének büntetésénél ha az érték nem határozható meg, a kísérlet 20 koronáig terj. pb. büntetendő. (1879: XXXI. tcz. 99. §.)

Erdel lopásnál az orgazdaság és bűnpártolás 10—50 kor. terj. pb. büntetetik. Az orgazdák és bűnpártolók az értéket, a kárt és a költségeket a tettesekkel egyetemlegesen megfizetni tartoznak. (1879: XXXI. tcz. 97. §.)

Erdőmunkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1900: XXVIII. tcz. 41—43. §§.) Itél a Kh., Budapesten a ker. Elölj.

Erdőőrök esküje. Az erdőőrök Budapesten a főkapitány előtt teszik le az esküt s ugyanaz állíttatja ki részükre a rovatos eskübizonyságot. (1879: XXXI. tcz. 38—39. §§.)

Erdőőrök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályait a 72.086/895. sz. F. M. és B. M. r. foglalja magában.

Erdőrendészeti áthágások bejelentésére kötelezettek: a községi előljárók s községi egyéb hivatalos közegek, erdőtisztek és erdőőrök, mezeti rendőri és közbiztonsági közegek, csőszök és pásztorok. A bejelentés megyékben a községi előljáróság, illetőleg a szolgabírónál, törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitánynál, Budapesten az illetékes ker. előljáróságnál eszközölnöd. Erdőrendészeti kihágások miatt az eljárás hivatalból megindítandó.

Erdőszemélyzet alkalmazásának elmulasztása, ha a

tulajdonos a közigazgatási bizottság felhívásának 3 hónap alatt eleget nem tesz, 200—600 kor. terj. pb., illetve 500 holdat meghaladó erdőknél 600—2000 kor. terj. pb. büntetendő s ezenfelül költségére a személyzet a közigazgatási bizottság által kinevezendő. (1879 : XXXI. tcz. 50. §.)

Erdőszemélyzet egyenruhája és külső jelvénye. — (1879 : XXXI. tcz. 45. §.) Főlesketett erdőtiszttek egyenruhát, erdőőrök pedig a földművelésügyi miniszter által megállapított jelvényt kötelesek szolgálatban viselni.

Erdei termékek árusítása. Szőlőkarók, botok, ostornyelek stb. a főváros területén csak akkor árusíthatók, ha az eladó a tárgyak beszerzését igazolni tudja. Különbben előállítandók. — (1952/1892. Rfp. sz.)

Erdőtermékekről eladási igazolványok. (1879. évi XXXI. tcz. 115—116. §§.) A B. M. elrendelheti, hogy esetről-esetre azon területen, hol lopott erdei termékek eladatni szoktak, az adas-vétel csak oly feltétel alatt eszközölhető, hogy az eladó az eladni szándékoltt termék jogos szerzését közszégi előjáróság által láttamozott bizonyítvánnyal igazolja. Ki egy esetleg ily kiadott rendelet megszegésével erdei terméket elad vagy vesz, 4—20 kor. terj. pb. bünt. s emellett az egyéb kihágás is büntetendő.

Erdőtiszttek, erdőőrök fegyveradó-mentések az 1879. évi XXXI. tcz. 40. §. alapján. (84.653/1882. B. M. r.) E rendelet alapján, vadászati jegy nélkül vadászhatnak az őrizetük alá tartozó területen.

Erdei termékek szállításáról. (1879 : XXXI. tcz. 206. §.) Ki engedély nélkül fát usztat vagy oly folyó-, vagy patakszakaszon, melyen engedély kívántatik meg — tutajoz, vagy a ki engedély nélkül vagy a hatósági rendeletről eltérőleg vízipitményt állít fel, erdőrendészeti áthágást követ el s 200—2000 kor. terj. pb. büntetendő. A ki az usztatás megkezdését vagy annak befejezését kellő időben be nem jelenti, 20—200 kor. terj. pb. büntetendő.

Erdőben tuskó-, gyökérirtás, legeltetés és alomgyűjtés iránti rendszabályok megszegése 10—50 kor., ismétlés esetén 200 kor. terj. pb. büntetettnek. (1879 : XXXI. tcz. 51. §.) Tuskó- és gyökérirtás tilos véderdőkben, továbbá olyanokban, hol e művelet által a futóhomok terjedésének út nyitnának, továbbá, melyeknek talaja szántóföld-, rét-, kert- vagy szőlőművelésre nem alkalmas (2—4. §§.) Azon erdőrészek, melyekre legeltetési tilalom áll fent, a tulajdonos által nyilvános jelekkel látandók el. Hogy véderdők s futóhomokon meddig tilos a legeltetés, az iránt a közigazgatási bizottság határoz. (7. §.) Alomgyűjtés tilos véderdőkben és a futóhomokon állókban. (8. §.)

Erdőben üzemterv ellenére eszközölt túlvágatás esetén nemcsak pb. büntetendő, hanem az erdő átlagában okozott hiányt a tulajdonos esetleg a vágatásnak bizonyos időre való teljes beszüntetésével is, helyre pótolni tartozik. (1879 : XXXI. tcz.

52. §.) Egyébként az üzemtervtől való minden egyéb eltérés 50—1000 kor., ismétlés esetén 2000 kor. terj. pb. büntetendő. (53. §.)

Erdőben veszélyes cselekménynek minősíti az 1879. évi XXXI. tcz. 111. §-a, a ki jogtalanul vagy az engedélyezett helyen kívül csusztatót készít, meszet vagy szenet éget, szurkot, hamuszirt vagy kátrányt főz, kormot készít, fűrészt vagy egyéb gödröt ás, farakodó- vagy dolgozó-műhelyt felállít, épület- vagy szer-számfát farag. Büntetése a kártételen felül 10—40 kor. pb.

Ereszkedés a hajókkal. L. hajók ereszkedése, lásd tutajok ereszkedése.

Eresztő-hálókkal halászat. L. halogó-készülékek.

Eresztősök (halászatnál) felelőssége. L. halászati kihágási felelősség.

Eretlen gyümölcs befoglalása. L. egészségre stb.

Erkező táviratok bejegyzése a napi jelentésbe. — (5421/eln. sz. fk. 1891.) A központi felügyelettartó tisztviselők a szolgálatuk alatt a főkapitánysághoz érkező és azonnali intézkedést igénylő táviratok szövegét, a mennyiben azok nem olyan bizalmas jellegűek, hogy szoros titoktartást igényelnek, másolatban, valamint az ezek érdemében tett esetleges intézkedéseket is mindig vegyék bele a jelentésbe.

Erődterv. L. vár.

Erősítő esszenciák behozatalát, iparszerű előállítását, forgalomba hozatalát, égetett szeszes italokkal való vegyítését tiltja a 85.385/IV. 1894. Ker. M. r. A m. kir. belügyminiszternek 1876. évi július hó 4-én 31.026. sz. alatt kelt rendelete alapján az égetett szeszes italokhoz használt úgynevezett erősítő esszenciáknak, melyek erősen izgató, különösen csipős fűszerekből és növényi anyagokból, úgymint borsból, paprikából, csillából és effélékből készült vagy narkotikus anyagokat vagy amilalkoholt (kozma-olajat) tartalmaznak és arra szolgálnak, hogy az égetett szeszes italokkal vegyítve, azoknak izgató vagy kábító hatását fokozzák, behozatala, iparszerű előállítása, forgalombahozatala és vegyítése, miután azok a magyar országos közegészségügyi tanács szakvéleménye következtében az egészségre ártalmas hatásúaknak találtattak, az osztr. cs. kir. kormánylyal egyetértőleg megtiltatik. A gyógy- vagy diätetikus szernek tekintendő alkoholikus készítmények ezen tilalom által nem érintetnek. A ki jelen rendelet határozatai ellen vét, kihágást követ el és a mennyiben cselekménye a büntető törvények vagy a közegészségügyi törvény vagy szabályok szerint súlyosabb büntetés alá nem esik, 200 kor. terj. és visszaesés esetén, ha az utolsó büntetés kiállása óta két év még nem múlt el, 200 kor. terj. pb. és 15 napig terj. elzárással büntetendő.

Erőszakos nemi közösülés büntetettét követi el az: 1. a ki valamely nőszemélyt erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy vele házasságon kívül nemileg közösüljön; 2. a ki valamely nőszemélynek öntudatlan vagy akarata nyilvánítására

vagy védekezése tehetetlen állapotát arra használja föl, hogy vele házasságon kívül nemileg közösüljön, akár ő idézte elő azon állapotát, akár nem. (Btv. 232. §.) Az eljárás indítványos s az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 238. §.) Hivatalból üldözendő a Btv. 239. §. esetében.

Ertékpapírok eladása ügynököknek tiltva van. 1873. évi XXXI. tcz. 11. §. (Itél a J. b.)

Ertékpapirhamisítás a forgalombahozatal célja nélkül kihágást képez. (Kbt. 57. §. Illetékes a J. b.) Az erre szolgáló eszközök jogosulatlan készítése vagy kiszolgáltatása pedig a Kkt. 58. §-ába ütközik. Erre is a J. b. illetékes.

Értéktárgyak átküldendők az ügyészséghez, ha azok a büntett vagy vétség miatt letartóztatott egyén nem határozottan megállapított kizárólagos tulajdonát képezik. (4645/rk. 98. sz. körrendelet.)

Ervágás borbélyok által. L. borbélyok, ha stb.

Ervágás, köpülőözés, nadályozás csak írásban kiadott orvosi rendelvény folytán van megengedve az állandóan megtelepedett borbélyoknak és segédeknek, a kikért a mester felelős, valamint azoknak, a kik erre orvos által föl vannak hatalmazva. Nadályozás az okleveles bábáknak is meg van engedve. Ezeken kívül más vérbocsátással nem foglalkozhatnak. (B. M. 49.999/1876. sz. r.)

Érvénytelen vagy semmis házasság csalárd megkötése családi állás elleni büntetést képez. (Btv. 255. §.) Indítványos az eljárás. A lelkész, a ki az ilyen házasságot összeköti akár tudva (Btv. 256. §.), akár gondatlanul (Btv. 257. §.), büntetendő cselekményt követ el.

Erzsébetvárosi templomnál köztisztaság szigorúan fentartandó. (34.901/fk. I. 1901.)

Eset- és tárgynyilvántartás. (5126/fk. elnöki 97. és a 16.039/97. fk. sz. pótrendelet.) 1. A kiállított anyaggyűjtőlapokat a ker. kapitányságok és vasúti rendőrfelügyelőségek naponként a reggeli jelentménnyel egyidejűleg közvetlenül a bűnügyi nyilvántartási irodába átvételi könyv mellett tartoznak beküldeni; 2. a központi felügyelet tartama alatti ügyekre vonatkozó anyaggyűjtő lapokat, a központi felügyeleti szolgálatra beosztott detektívek csoportvezetője köteles naponként reggel a bűnügyi nyilvántartási irodába beszolgáltatni; 3. a bűnügyi panaszfelvevő és a bűnügyi osztály előadói naponként közvetlenül rövid úton adják át az anyaggyűjtő lapokat a bűnügyi nyilvántartási irodába.

Esküt bűnügyben, szakértőket és tolmácsot kivéve, senkitől sem vehet ki a rendőri hatóság. (B. P. 96. §.)

Eskü csak oly tényekre tehető le, a melyeknek valódiságáról az esküttevő meg van győződve. Polgári perekben, ha más bizonyíték nincs, a per esküvel döntetik el s a ki a neki megítélt esküt le nem teszi, az pervesztessé lesz. Azért szigorúan vigyázni kell arra, hogy az eskü letétele végett a rendes perben az ítélet kéz-

beszítésétől számított 15 nap alatt a kir. törvényszéknél írásban (ügyvéd útján) jelentkezzék s a rendes, valamint a sommás perben kitűzött határidőben az esküt tegye le. Büntető ügyekben a vádlott esküt nem tehet. (1868: LIV. tcz. 239—242 §§., 1893. évi XVIII. tcz. 95. §.)

Eskübizonyítás kihágási ügyben. Tanuk, szakértők és a sértett fél megeskütése iránt a tárgyaló bíró határoz. Csak elkerülhetetlen szükség esetén alkalmazandó. Eskümintául a polgári perrendtartás eskümintája használandó. (1885. évi 1091. sz. B. M. r.)

Esküje rendőrtisztviselőknek. L. rendőrtisztviselők esküje.

Esküdtszéki tag nem lehet a rendőrség egy tagja sem. (1881: XXI. tcz. 44. §.)

Eskütétel fegyelmi ügyben. (L. Rédey Gyűjt. II. évf. 41. l.) A vizsgálatot teljesítő közeg, ha a fegyelmi ügy elbírálására döntő befolyással bíró körülmények megállapítása céljából szükségesnek találja, a tanút meghítteti. Az elővizsgálat folyamán azonban az eskü kivétele a tanuktól, szabályellenes. (234. Rfp. res. 99.) Az eskü meg nem engedhető annak: a) a ki 16-ik évét még be nem töltötte; b) a ki nyereségvágyból elkövetett valamely büntetendő cselekmény, avagy hamis tanuzás vagy hamis eskü miatt bűnösnek ítéltetett; c) a ki vádlottal oly ellenségeskedésben élt, mely a tanuzás kötelezettsége iránt aggályt ébreszthet; d) a ki vallomásából vagy a fegyelmi ügy kimeneteléből közvetlenül kárt vagy hasznot várhat.

Esős időben bérkocsisok. L. bérkocsisok esős időben.

Esőköpeny elhelyezése az őrszemkeretben. (129/896. Rfp. np.) Esős időben minden egyes rendőrszem kivonulása alkalmával köteles esőköpenyét magával vinni, keretében alkalmas helyen elhelyezni, eső beálltával a köpenyt magára venni s annak megszűnése után ismét elhelyezni.

Esőben rendőrök ruházata. L. őrszemek stb.

Esszenciát ürmös készítéséhez tilos árusítani. Lásd ürmös, l. erősítő esszenciák.

Étel és ételmeiszer kiszolgáltatása az utcán át korlátlan szeszkimérési helyeken (korcsmák, bor-, sör- és pálinkamérésben), nem gyakorolható. Ehhez vendéglői iparengedély szükséges. Viszont korlátlan szeszkimérés sem gyakorolható szatócs, hentes s más efféle kereskedésekben. (9424/VIII. sz. Ker. M. r. — 10.835/fk. I. 92.)

Étel és ital kiszolgáltatására vonatk. 86.512/900. sz. Ker. M. r.) Korcsmárosok, bor-, sör- és pálinkamérők italmérési engedély alapján csupán az engedélyben megjelölt szesz italok kimérésével foglalkozhatnak. Az az italmérő, a ki az italmérésen kívül élelmiczkik keresetszerű eladásával is foglalkozni kíván, köteles ebbeli üzletére iparigazolványt (1902. decz. 31-ig) kiváltani, míg az az italmérő, ki üzleti helyiségében ülő vendégei számára ven-

déglőszerűleg élelmiszereket, ételeket is kiszolgáltatni kíván, köteles vendéglői iparendélyt is szerezni. E rendelet ellen vétők az 1884: XVII. tcz. 156. §. a) pontja vagy 158. §. a) pontja alapján büntettetik az előjáróság által.

Evkönyv adatainak gyűjtése. 9874/fk. eln. 1896. sz. r. értelmében az évi jelentések mindenkor január végéig terjesztendők be a statisztikai kimutatásokkal együtt.

Etetés a közbádoghídon. L. közbádoghídon etetés.

Etetés az utcán. L. utcákon lovak stb.

Etetés az utcán a fővárosban. (Köztiszt. szab. 22. §-ának módosítása: 30.801/1888. fk. r.) Tilos az etetés a következő utcákon: Albrecht-út, Akácfa-utca, Andrassy-út, Aranykéz-utca, Bástya-utca, Borz-utca, Bécsi-utca, Belső dob-utca, Curia-utca, Deák Ferencz-tér, Dorottya-utca, Duna-utca, Egyetem-tér, Erzsébet-tér, Eskü-tér, Egyetem-utca, Eötvös-tér, Felső palota-utca, Fő-utca, Ferencz József-tér, Ferencsik-tere, Fürdő-utca, Gizella-tér, Havas-utca, Kossuth Lajos-utca, Irányi-utca, gróf Károlyi-utca, Hajó-utca, Eskü-tér, Himző-utca, József-tér, Károly-utca, Képipró-utca, Kerepesi-út, Kigyó-tér és Kigyó-utca, a Király-utcának a Gyár-utczáig terjedő része; Kis diófa-utca, Kis híd-utca, Koronaherczeg-utca, Kötő-utca, Kristóf-tér, Lánchíd-tér, Lánchíd-utca, Királyi Pál-utca, Magyar-utca, Mária Valéria-utca, Marokkói-utca, Petőfi-tér, Reáltanoda-utca, Régi posta-utca, Gerlóczy-utca, Színház-utca, Sebestyén-utca, Soroksári-utca, Sörház-utca, Baross-utca, Torony-utca, Váci-utca, Városház-utca, Vármegyeház-utca, Vigadó-tér, Vigadó-utca, Wurm-utca, Zeibárus-utca, továbbá leginkább a főváros Duna jobb partján fekvő mindama utcák, melyek oly keskenyek, hogy azokban két kocsi egymást ki nem kerülheti, vagy oly lejtősek, hogy ottan a kocsival való huzamos megállás az egyéb közlekedésre veszélyeztetőleg hathat. A főváros egyéb utcáin megengedik, hogy a lovakat a le- vagy felrakodás alkalmával, de csakis abrakostarisznyából megetethessék.

Et-lapra vadat jegyezni tilalmi időben tilos. L. vadászati tilalom.

Exhumálásra vonatkozó szabályok megszegése. — L. holttesttel való elbánás.

F

Faárúsításhoz. (58.438/1875. B. M. szbr. 18. §.) A tűzelőfa 1—2 vagy 4 köbméteres rakásokba halmozva árultatik. Az árulóhelyen kéznél tartandó egy hiteles 2 méter hosszú mérőrud. Minden rakáson föl kell jegyezve lennie könnyen látható módon a köbtartalomnak megfelelő számjegynek. A rakások méreteiről táblázatnak kell kifüggesztve lenni. E szabályok ellen vétő faárus 2—10 kor. terj. pb. büntetendő. (L. R. T. 568. l.)

Faizás és alomgyűjtés az erdőben tilos. L. erdei kártétel.

Fajtalanságot tartalmazó iratok, nyomtatványok vagy képes ábrázolatok nyilvános helyen való kiállítása, árulása vagy terjesztése szemérem elleni vétséget képez. (Btv. 248. §.)

Fajtok s fogas halászata. L. Halászati tilalom.

Fáusztatás bejelentése. L. erdei termékek szállítása.

Fák, csemeték, gyümölcsök rongálása a mezőn s kertekben tilos. L. Gazdasági termények.

Fák kimélése építkezésnél. L. köztárgyak stb.

Falopás erdőben. L. erdei lopásról.

Fa- és szénlopások. L. fával és szénnel házalni tilos.

Fa- és szénmegrendelési bárczák. L. fával és szénnel házalni tilos.

Fával és szénnel házalni tilos. (31.999/fk. I. 1901. sz. és 33.957/fk. I. 1902. sz. r.) A jogosulatlan házalók — nyilvánvalóan csak a hatóság megtevesztése, félrevezetése céljából — többnyire azzal védekeznek, hogy ők az árucikkeket fa- és szénkereskedők megbízásából és megrendelésre szállítják. Ily esetekben a rendőr-közegek mindenkor úgy a megbízó kereskedő által kiállított és névre szóló igazolványoknak, valamint a megrendelési bárczának felmutatását követeljük az illetőktől.

Fák tövére (élőfák) tilos a fővárosban szennyvizet beönteni vagy odavizelni. L. élőfák védelme.

Favágás az utcán. (9/1878. kgy. sz. szbr. 20. §.) Bulevardírozott (fásított) és aszfaltburkolattal ellátott utakon és tereken tilos a favágás. A többi utcákban is csak ott engedhető meg, hol az udvar szűk. Favágással a járda szabadon hagyandó s munka után az úttestet le kell tisztítani.

Fák védelme a fővárosban. L. élőfák védelme stb.

Fáklyásmenet rendezése hatósági engedély nélkül. A ki a hatóságnál tett bejelentés nélkül az utcán vagy nyilvános téren fáklyásmenetet rendez: 100 koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntetendő. A ki pedig ilyen fáklyásmenetet a hatóság betiltása ellenére rendez vagy e tilalmat tudva, a fáklyásmenet kivételénél közreműködik: 200 koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntetendő. (Btv. 49. §. Illetékes a Rh.)

Falak, ajtók befirkálása az őrszobákon a 17/1896. sz. Rfp. np. szerint fegyelmi büntetés terhe alatt tiltatik.

Falragaszok fölragasztása állami épületekre tilos. Ilyenmód kih. a ker. kapitányság által büntettetik.

Falkákban hajtott marhák. L. marhahajtás.

Fanedvek ellopása erdőben. L. erdei lopásról.

Farkas-völgyben legeltetés. L. legeltetés az Istenhegyen.

Fausztatás és tutajozás csak hatósági engedéllyel szabad. (45.689/1885. F. M., I. M., Ker. M. r.)

Fegyelmi alatt álló egyén lemondása. A fegy. szab. 22. §-a szerint a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat elrendelése

után az eljárásnak jogerős fegyelmi határozattal befejezéseig lemondásnak rendszerint nincs helye, kivételes esetekben, ha a vétség előreláthatólag enyhébb beszámítás alá esik és vagyoni felelősség kérdése fönn nem forog, sőt a lemondás elfogadását a a közszolgálat érdeke kívánatossá teszi, a lemondás elfogadható.

Fegyelmi büntetések. (Fegy. szab. 12. §.) A vizsgálat eredménye fölötti határoz: 1. elsőfokon a rendőrség kebelében az 1881. évi XXI. tcz. 45. §-nak II. része alapján alakított fegyelmi bizottság; 2. másodfokon a főkapitány. A szolgálatvesztésre szóló fők. határozat a belügyminiszter jóváhagyása alá bocsátandó. 13. §. A fegyelmi vétségek büntetése: *a)* rosszalás; *b)* dorgálás; *c)* pénzbüntetés, 200 koronáig; *d)* rangvesztés, mely lefokozásból áll és végre; *e)* hivatal-, illetve szolgálatvesztés. Az államnak és magánosoknak az illető hivataloskodásból eredő kártérítési igényei azonban ez esetben is érintetlenül maradnak. A rendőr őrszemélyzetre nézve az őrmestertől lefelé fegyelemsértés esetében még az elzárás büntetése is alkalmazható, a rendőrfőparancsnok, illetve osztályparancsnokok által, mely büntetés a főkapitány által felülvizsgálás esetén 8 napra fölemelhető.

Fegyelmi büntetések tisztviselőkre. Fegyelmi szabályzat *A)* fejezete: *a)* csekélyebb vétségnél rosszalás vagy dorgálás; *b)* súlyosabb vétség vagy visszaesés esetén 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetés vagy hivatalvesztés. Végül csekélyebb fokú hanyagság, szabálytalanság esetén a főkapitánynak joga van az illetőt fölbevezetés kizárásával 20 Kor. terj. rendbírsággal megbüntetni; jogosítva van továbbá az illetőt figyelmeztetni, meginteni, ez eljárása azonban a fegyelmi eljárás természetével nem bír.

Fegyelmi eljárás költségei s pénzbüntetések. (Fegy. szab. 26. §.) A fegyelmi eljárásban megállapítandók az eljárás netán fölmerült költségei és az is, hogy ki tartozik ezen költségeket viselni. Záros határidő tűzendő ki s pénzbüntetésnek a különféle bevételek javára leendő fordítása kimondandó. Az elmarasztalt által okozott károk megtérítése iránti felelősség is megállapítandó.

Fegyelmi elő vizsgálatok rendőrök ellen. (9847/fk. eln. 1897. sz. r.) A fegyelmi vizsgálatot vezető osztályparancsnokok az elrendelt fegyelmi vizsgálatot megtörtént előnyomozás esetén is mindenkor tényleg ejtsék meg, a panaszlott rendőr elmaradhatatlan ismételt kihallgatása, ha más előadni valója nincs, csupán a tanúvallomásokra teendő észrevételek föl vételére szorítkozik, az előnyomozat folyamán kihallgatott tanúk ujólagos kihallgatása pedig, zaklatások kikerülése végett, csupán az esetben foganasztatik, ha ezt a vizsgáló osztályparancsnok figyelemreméltó okokból kivételesen szükségesnek tartja.

Fegyelem és fűggelem. (Szolg. Ut. 19. §.) A rendőr elöljáróival szemben a legszigorubb katonai fegyelemre és fűggelemre, a legpontosabb engedelmségre és tiszteletre köteles.

Fegyelmi határozat nélkül mikor bocsátható el a rendőr? L. kilépés a rendőri testületből.

Fegyelmi ítéletek beterjesztendőik nyolcznappal az ítélethozatal után az osztályparancsnokok által. (339/1898. res. Rfp.)

Fegyelmi ítélet ellen főlebbezés. Főlebbezési határidő a határozat kézbesítésétől számított 8 nap.

Fegyelmi ítéletek főlebbezésekor csak azok az ítéletek bocsájtatnak harmadfokulag a B. M.-hez, melyek szolgálatvesztés vagy lefokozásra szólnak.

Fegyelmi ítéletek törzskönyvelése. (Fegy. szab. 33. §.) A jogerős fegyelmi büntetések a törzskönyvbe mindenkor bejegyzendőek. Törlését a rendőr-alkalmazott csak két esztendei kifogás-talan hivatalos működés és viselkedés után a főkapitánytól kérheti.

Fegyelmi szabályzat és fegyelmi eljárás. (114534/v. b. 1896. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 27. l.) 2. §. A székes-fővárosi államrendőrség minden közege ellen fegyelmi eljárásnak van helye: a) ha megsérti vagy hanyagul teljesíti a törvényben, kormány vagy főkapitányi rendeletekben, valamint a törvény-erejű szabályzatokban vagy szolgálati utasításban megszabott kötelességét, avagy ennek teljesítésére, a betegség esetét kivéve, képtelennek bizonyul; b) ha botrányt okozó erkölcselen vagy egyébként oly életet él, mely által a hivatalos állást megillető tisztelet és bizalomra méltatlanná válik vagy ilyenmő kihágást követ el; c) ha a büntető törvények megtorló rendelkezése alá eső cselekményt követ el (30. §.); d) ha főlebbezési iránt tartozó tisztelet és hivatalos engedelmességet megtagadja s végül; e) ha a közönség irányában törvény, szabályellenes vagy durva magaviseletet tanusít. Az őrszemélyzetre különösen elrendelhető a fegyelmi vizsgálat: 1. ittasság, ajándék elfogadás, általában megvesztegethetőség vagy részrehajlás esetén; 2. örállomásnak vagy rendeltetési helynek önkényes igazolatlan elhagyása vagy ezeken való alvás, gyávaság vagy megbízhatatlanság, becsstelen vagy a rendőri testület tekintélyét sértő cselekmény elkövetése; 3. könnyelmű adósságcsinálás, ruházati vagy felszerelési cikkek rendben tartására vagy használatára vonatkozó utasítások figyelmen kívül hagyása, hivatali titok megsértése vagy társakkal megférhetetlenség eseteiben.

Fegyelmi szabályzat módosítása. A főkapitány 1897 márczius 9-én kiadott rendeletével 2569/96. eln. sz. utasítását oda módosította, hogy az osztályparancsnokok által kiszabott fegyelmi büntetések kivétel nélkül a fegyelmi határozatok végrehajtása után terjesztessenek be hozzá.

Fegyelmi szabály módosítása. (8601/tk. eln. 902. sz. r.): 1. (a fegy. szab. 5. §. első bekezdése.) A vizsgálat befejezése után a fegyelmi eljárás veszi kezdetét, mi végből a vizsgálati iratok a belügyminiszter által a főkapitány előterjesztésére, ezen ügykörrel külön megbízott rendőrtanácsosnak kiadandók; 2. (a fegy.

szab. 14. §. első bekezdése.) A rendőrség kebelében az 1881. évi XXI. tcz. 45. §-a értelmében működő fegyelmi bizottság áll: a belügyminiszter által, a főkapitány előterjesztésére ezen ügykörrel külön megbízott rendőrtanácsosból vagy szintén a belügyminiszter által megbízott helyetteséből mint elnökből és a főkapitány által évenként e célra kijelölt két rendőrtisztviselőből, mint szavazókból.

Fegyelmi ügyben elzárás. Az elzárása büntetése a fegy. szab. 13. §-ának végpontja szerint csakis a rendőr őrszemélyzetre az őrmestertől lefelé s ezen személyzetre is csupán fegyelemsértés esetében alkalmazható. A szab. 17. §. végpontja a fegyelmi bizottságnak is megadja e jogot, ha a vádolt rendőrt a főforgó körülményekhez képest lefokozás vagy szolgálatvesztéssel ugyan nem sujthatja, de azért a fegyelem sértés esete főnforog.

Fegyelmi ügyben eskütétel. L. eskütétel stb.

Fegyelmi ügyben felfüggesztés. (Fegy. szab. 23. §.) A vizsgálat elrendelésével egyidejűleg az államrendőrség bármely tagja a belügyminiszter vagy a főkapitány által hivatalától, illetve szolgálatától felfüggeszthető. A felfüggesztés iránti határozat ellen III-án fokig fölebbezésnek van helye (3. §.), de a felfüggesztés már az elsőfoku határozat alapján fölebbezés esetén is végrehajtható és erről a belügyminiszternek jelentés teendő. 24. §. A végérvényesen felfüggesztett rendőrközeg a felfüggesztés tartamára lakpénz illetőségén felül fizetésének egy harmadrészéig terjedő és a belügyminiszter által feléig fölemelhető ellátásban részesítendő. Azon esetben, ha a felfüggesztett rendőrközeg teljesen fölmentetett és hivatalába visszahelyeztetett, fizetésének visszatartott része kiszolgáltatandó; bérkocsi, irodaátalány és működési pótlék azonban a felfüggesztés tartamára visszahelyezés esetében sem igényelhető.

Fegyelmi ügyben idézést vádlott rendőrrel kézbesíteni szigorúan tiltatik. (16.208/97. fk. eln. r.)

Fegyelmi ügyekben tanú előállítások stb. L. tanúk előállítása stb.

Fegyelmi ügyek felülvizsgálatát úgy a főparancsnok, mint az előadó osztályparancsnokok kérhetik. (10.239/fk. eln. 98.)

Fegyelmi ügyben tanúkihallgatások. (1886/37.690. sz. B. M. r.) A tanúk közt különbség teendő a szerint; a mint: a) ki nem hallgathatók, még beleegyezésükkel sem; b) nem kötelezhetőek vallomástételre, de azért, ha vallani kívánnak, kihallgathatók és a körülmények szerint megeskethetők; c) kihallgatatandók vagy kihallgathatók, de eskütételre nem bocsáthatók; d) kihallgatatandók és a vizsgálatot teljesítő tisztviselő által, ha a fegyelmi ügy elbírálására döntő befolyással bíró körülmények megállapítása céljából szükségesnek találja, meghíthatók.

Fegyelmi ügyben tanúzás megtagadása. (1886/37.690. sz. B. M. r. és 1897/2569. sz. fk. r.) A megjelenni vagy vallomást tenni vonakodó tanúkkal szemben 20 koronától 200 koronáig terj.

a behajthatlanság esetén minden 20 korona helyett egy napi elzárásra átváltoztatandó büntetést első fokban a fegyelmi bizottság, illetve rendőrtisztviselők ügyeiben a főkapitány állapíthat meg.

Fegyelmi ügyek nyilvántartására utasítás. (4295/1896. k. eln. 89. sz. res. 1896. Rfp.)

Fegyveradó bejelentésére minden év június havában (előjáróságnál) kötelező mindenkire, kinek birtokában vadászatra használható egy vagy kétszövű fegyver van. (1883: XXVII. tör. 14. §.)

Fegyveradó ellen fölszólamlás. L. adófölszólamlás, fegyveradó stb.

Fegyveradója erdőtiszték, erdőőröknek. L. erdőtiszték stb.

Fegyveradómentesség. L. adómentes fegyverek bejelentése.

Fegyveradóra vonatkozólag. L. elkobzott fegyverek.

Fegyvereserő alatt a hadsereg, a haditengerészet, a honvédség és népfőlkelés értendők. A «katonais» szó pedig ezeken kívül a csendőrségre is vonatkozik. (B. P. 13. §.)

Fegyveres erőre vonatkozó titok tiltott fölfedezése béke idején a Btv. 455. §. alapján minősül, a sajtó útján való közléstétel, ha az ilyenmő közlések eltiltattak, a Btv. 456. §-ába ütközik.

Fegyvergyakorlatra bevonult díjnokok. L. díjnokok stb.

Fegyverhasználat előállításkor. Ha a bekisérendő által a rendőri közeg élete és testi épsége oly komolyan támadtatik meg vagy oly módon fenyegettetik, hogy a fenyegetés megvalósításától alaposan tartani lehet és a rendőri közeg élete s testi biztonsága másképp meg nem menthető: jogosult a rendőri közeg támadójával szemben fegyverét is használni, de mindenkor csak a végső esetben és csak oly mértékben, a mennyi okvetlenül szükséges a veszély elhárítására. (Ut. 190. §.) A fegyverhasználatról, valamint annak okairól a rendőri közeg által a legrészletesebb s kimerítőbb jelentés teendő, a mely alkalommal a netaláni tanúk is megnevezendők s ezeknek lakása vagy hol tartózkodása pontosan megjelölendő. (Ut. 191. §.)

Fegyverhasználat jelentendő az osztályparancsnokságok által. A reggeli jelentéssel beküldendő a főparancsnoksághoz.

Fegyverhasználati joga van a rendőrnek: a) jogos védelem gyanánt, ha megtámadtatott. (L. jogos védelem); b) ha életét vagy testi épségét oly körülmények közt fenyegetik, hogy a megtámadás bekövetkezésétől alaposan tarthat; c) ha szolgálatának teljesítése közben oly tetteges ellenszegülésre talál, mely azt meghíúsítaná s az ellenszegülés legyőzésére már alkalmazott minden kíméletesebb eszköz sikertelen maradt; d) ha a fegyver használata életükben vagy testi épségükben megtámadott harmadik személy megmentése vagy megvédésére szolgál. (B. M. Ut. X. fej.)

Megtámadásnak tekintendő az is, ha az illető fölszállításra a fegyvert le nem teszi vagy ha védett helyzetéből előjönni vonakodik. (10.538/fk. eln. 92. sz. r. 21. §.) Engedelmetlenség, passzív magatartás tettelegesen ellenállást nem képez. (22. §.) Mindenesetben az illető előbb figyelmeztetendő a bekövetkező fegyverhasználatra. Lőfegyver csakis az élet vagy testi épség jogos védelme esetén használható. (23. §.) Fegyverhasználatról azonnal jelentés teendő. (24. §.)

Fegyverkészítési, eladási és szállítási szabályok megszegése a Kbtv. 35. §-ába ütközik. J. b.

Fegyverek kezelése, ha lefoglaltattak. L. elkobzott fegyverek.

Fegyverkivétel tiltott időben. (Kbtv. 34. §.) Illetékes J. b.

Fegyverrel nem lehet képviselőválasztáshoz menni. L. képviselőválasztási kihágások.

Fegyver vagy lőszer tiltott készítése, megszerzése, forgalomba hozatala, fegyvereknek és lovaknak tiltott időben való kivitele a Kbtv. 34. §-ába ütközik. Illetékes a J. b.

Fegyvertár átadása az ellenségnek hűtlenség büntetést képez. L. e cím alatt.

Fegyvertartási tilalom megszegése. A kik a hatóság vagy magáncsok ellen erőszak, gyilkosság, rablás, zsarolás, lopás vagy két ízben elkövetett orvvadászat miatt megbüntettetvén, büntetésük kiállása után, a hatóság által fegyverbírhatastól eltiltattak: ha e tilalmat megszegik, tíz napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntettetnek. (Kbtv. 61. §.) Illetékes a Rh.

Fegyvervizsgáztatás elmulasztása. Fegyverkészítők vagy kereskedők, a kik helyegyetlen kézi lőfegyvert árústtanak, szállítanak vagy tartanak raktáron, kihágást követnek el. 1891. évi XXXIV. tcz. 5. §. Az ilyen fegyverek elkobzandók. Ítélt Kh. — Budapesten a ker. Elölj.

Fehérítési iparnál munkaszüneti napon engedett munkák: Fehérítési iparnál a klórozási és lúgzási munkák: délelőtt 10 óráig. (14.837/92. I. 5. pont. Ker. M.)

Fehérítést a vásznat másnak a földjén kihágást képez. L. másnak földjén.

Fejőstehenek tőgyének nagyobbítása. (371/886. Kgy. szbr.) A fejőstehenek tőgyének nagyobbítása, történjék az eszközök, szerek alkalmazása, ki nem fejés, vagy bármi módon, a főváros területén rendőri kihágást képez. (L. Krecs. Gyűjt. 139. I.)

Fekete háromszögű zászló a hajón jelzi a tűzveszélyes anyagok szállítását. (Hajózási szab. 20. §.)

Félárú jegy váltása. L. magyar államvasutakon.

Felbujtó az, a ki mást a véghezvitt, vagy megkísérlett büntett, vagy vétség elkövetésére szándékosan reá bír. (Btv. 60. §. 1.)

Felbujtás és segélyezés öngyilkosságra a büntetőtörvény 283. §-ába ütköző vétséget képez.

Feld-féle gyermekszínház. (15.000/fk. eln. 96. sz. — L. Rédey Gyűjt. I. 92.) 1. a gyermekszínházban csakis a gyermekek gondolatkörének megfelelő s erkölcsi irányú színművek adhatók elő; 2. az előadások csakis csütörtökön, vásár- és ünnepnapokon tarthatók meg; 3. a gyermekelőadásokon csak oly növendékek vehetnek részt, a kik életök 12. évét meghaladták; 4. a színgazgató köteles a föléptetendő gyermekek neveit, szülőik polgári állását és lakásukat a fővárosi kir. tanfelügyelőnek mindenkor bejelenteni. (15.919/fk. eln. 96. sz. r.) **Felügyelet.** 1. A nézőtérn legfeljebb 408 rendes szék állítható föl ülőhelynek, a bejáratnál szemközti fal mellett húzódó pamlag pedig 22-nél több személyre nem rendezhető be. A székek helyükhöz erősítve és számozva olykép rendezendők el, hogy a nézőtér egész hosszában, így a középben, mint a két oldalfal mentén teljesen szabad és kényelmes közlekedési út maradjon. 2. A nézőtérről az előcsarnokba vezető három ajtót előadás alatt s a közönség távozása előtt elzárni vagy egyébként eltorlaszolni nem szabad, a kijáratoknak nézőtér felőli oldalán alkalmas ekijáratok fölliratok, az ajtók mellé pedig, úgyszintén a folyosókon, lépcsőkön, öltözőben és színpadon, a rendes világítás mellett megfelelő távolságban vészlámpák alkalmazandók, melyek a színház megnyitásától a közönség távozásáig folyton égetendők. 3. A nézőtér földszinti részében állóhely nem rendezhető be. 4. A színpadon kizárólag villamvilágítás alkalmazandó, azonkívül egy vízzel telt kád, merítő edény és nedves pokróczok. A színpad alól pedig mindenféle szemét vagy egyéb könnyen gyuló lán-lom állandóan távol tartassék. 5. Az öltözőben spiritusztégetni nem szabad s a vízvezeték mellett állandóan veder tartandó. 6. A terem erkélyére vezető csigalépcső a közönség részéről nem használható. 7. Az erkélyre legföljebb 60 ember bocsátható, a színpad fölötti rész a közönség elől elzárandó. 8. Az erkély kijáratai közé is vészlámpák, a kijárat fölé pedig egy a kijáratot jelző tábla alkalmaztassék. 9. A dohányzás az egész épületben tilos.

Felelbezés cselédügyi határozat ellen. L. cselédügyi határozatok stb.

Felelbezés kihágási ügyben. (Kih. Elj. 73—79. §.) Nincs helye a felelbezésnek: 1. I. fokú ítélet ellen, ha 4 koronát meg nem halad a pénzbüntetés. II. fokú ellen, ha 20 koronát meg nem halad. (1890/2608. sz. B. M. r.) 2. Kártérítésnek polgári perre utasítása ellen. (Kih. Elj. 22. §.) 3. Rendbüntetési határozat ellen. (Kih. Elj. 72. §.) Visszautasítandó még, ha elkésetlen, 3 nap múlva, adatott be. (Kih. Elj. 77. §.)

Felelbbvitel és újra föl vétel. (7464/fk. eln. 1890. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1896. I. 209. l.)

Felelősség megállapítása kihágásnál. (L. Rédey Gyűjt. II. 231. l.)

Felelősségre vonása a rendőrnek. L. rendőri őrség jogai.

Feleletet adni vonakodó terheltet figyelmeztetni kell,

hogy viselkedése az eljárás folytatását nem akadályozza s hogy esetleg a védelem eszközeitől fosztja meg magát. (B. P. 134. §.)

Felfedező rendőri szolgálat teendői. (Szolg. szab. 28. §.)
a) körözött, kitiltott, megszökött körözött egyének elfogása;
b) büntető törvénybe ütköző cselekmények és azok tetteseinek följelentése, kinyomozása, esetleg elfogása; *c)* elkövetett büntettek nyomainak megőrzése, épségben tartása; *d)* mindennemű bűnjelek biztositása; *e)* balesetek és szerencsétlenségek okozóinak kinyomozása; *f)* kitett vagy eltévedt gyermekek, állatok, talált hullák és értéktárgyak beszállítása. (L. megelőző rendészeti teendők.)

Felhatalmazásra üldözhető a rágalmazás és becsületsértés, ha azt az országgyűlés, a delegáció, vagy csak bizottsága, vagy küldöttsége ellen (Btv. 269. §.), ha a miniszterek ellen (Btv. 270. §. 4. bekezd.), vagy a bíróságok, ügyészségek vagy ezek tagjai ellen követtetik el. (Btv. 271. §.)

Felhívás gyűjtésre — a másra kiszabott pénzbüntetés fedezése céljából a kbtv. 39. §-ába ütközik. (III. a Jb.)

Felirónók bodegákban. L. bodegákban női személyzet stb.

Feljelentések alaposak legyenek. L. alaptalan följelentés stb.

Feljelentés díja vadászati kihágásnál. L. vadászat ellenőrzése.

Feljelentések ismeretlen tettes ellen. L. ismeretlen tettesek.

Feljelentési (jövedéki) jutalékok a tömeg-utasítás 3. §-ának *a)* pontja értelmében felerészben mint önkéntes tömegbetét a tömeg javára esnek s a rendőr csak felét kapja meg készpénzben.

Felmondást idő cselédeknek. L. cselédek fölmondási ideje.

Felmondási idő lakásokban. L. lakbérletnél, stb.

Felnyitható hidak naponként kétszer ingyen fölnyitandók. (1869: XXIII. tcz. Ker. M. r. 26. §.)

Felolvasások rendezéséhez rendőri engedély szükséges. L. nyilvános fölolvasások. Kivételek.

Feloszlatott együletben résztvétel. L. meg nem alakult stb.

Felségsértés. Felségsértés büntettét követi el: 1. a ki a királyt meggyilkolja vagy szándékosan megöli — vagy ezek valamelyikét megkísérli; 2. a ki a király testi épségét megsérti vagy őt az uralkodásra képtelenné teszi; 3. a ki a királyt az ellenség hatalmába adja vagy az uralkodás gyakorlásában akadályozza, vagy személyes szabadságától erőszakkal vagy fenyegetéssel fosztja; 4. az is, a ki mindezt megkísérli. (Btv. 126. §.) Felségsértés büntettét képezi még azon cselekmény is, mely közvetlenül arra irányul, hogy: 1. a trónöröklés rendje; 2. az alkotmány, az államközösség és a dualizmus erőszakkal megváltoztassék; 3. az ország területe vagy része erőszakkal idegen uralom alá jusson vagy az államtól elszakíttassék. (Btv. 127. §.) Büntettetük a szövetsé-

ség is akár van előkészületi cselekmény, akár nincs. (Btv. 130. §.) Felségsértést követ el az is, a ki gyülekezeten nyilvánosan, szóval, vagy írat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által a felségsértés elkövetésére egyenes felhívást intéz. (Btv. 134. §.) Felségsértés vétségét követi el az, a ki oly időben vesz hitelt érdemlő tudomást arról, hogy felségsértés elkövetése czéloztatik, midőn annak megakadályozása még lehetséges és arról a felsőbbségnek jelentést nem tesz. (Btv. 135. §.) (Felségsértéstől különbözik a király bántalmazása és a királysértés. L. e címek alatt.)

Felség-folyamodványok kihágási ítéletek ellen. L. Krecs. Gyűjt. 307. l.)

Felsőbb közigazgatási hatósághoz intézett beadványban előforduló sértő kifejezések tárgyában kiadott rendelet. (B. M. r. 1885. 2466. — L. 1885. R. T. 246. l.)

Felszeletelt dinnye árusítása. L. dinnyének fölvágása stb.

Felszólamlás adó ellen. L. adó kivétel ellen felszólamlást stb.

Felügyelők s a bejelentés. L. kerületi felügyelők stb.

Felügyeleti díjak a kiutalástól számított 15 nap alatt fölveendők a rendőr-pénztárból, mert ez idő után azok mint letétek kezelhetnek s csak írásbeli kérvényre adatnak ki. (3432/fk. eln. 1899. sz. r.)

Felügyeleti díjak behajtásához. A rendőrök után a főparancsnokság hajtja be a felügyeleti díjakat. Saját hatáskörükben pld. egy alkalomra előzetes bejelentés nélkül eszközölt ilyen kivézenylés után a fölmerülő díjakat a kerületi felügyelők csak oly egyénektől hajthatják be, kik átutazók, helyben lakással nem bírnak vagy egyébként nem megbízhatók arra nézve, hogy a díjak fölük utólag behajthatók lennének. (4261/rfp. 1902.)

Felügyeleti és élelmezési díjak. (9020/fk. eln. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 77. l.)

Felügyelet a fővárosi mulatóban (régii Somossy-féle). (11.003/fk. 94. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 353. l.)

Felügyelők hatásköre és teendői. (Szerv. szab. 91—108. §§.)

Felügyelői irodák berendezésére vonatkozik a 96.842/V. b) 1898. sz. B. M. r. (2692/1898. Rfp. sz.)

Felügyelettartás kicserélése esetén az eredetileg kirendelt tisztviselő felelős, kivéven, ha a cserét írásban jelentették. (12.803/fk. 99. eln. sz. körr.)

Felügyeletre kivézenyelt rendőrök családjaikat nem vihetik magukkal. (324/1896. Rfp.)

Felügyeletes kötelességei mulatókban. — (7445. eln. 97/fk. r. — Rédey Gyűjt. II. 209.) Az ügyeleteseknek a következőket kell szem előtt tartaniok: 5 §. Mindennemű rendőri és közbiztonsági intézkedés betartásaért az engedélyes felelős. 8. §. Az előadásokhoz a mulatóban rendes színpad állítható fel.

9. §. A színpadon egy tűzcsap és tömlő, továbbá egy vízzel folyton feltöltött kád, ebben egy pokrócz és két vödör tartandó. 10. §. A színpadon és az öltözőkben levő gázlángok sodronykosárral látandók el, a színpad elején levő lángok elé szintén vassodrony huzandó, hasonlóan a szuffita világításnál is. A színpadon levő lábvilágítás üveghengerben alkalmazandó. 11. §. A szuffita világítás ott, ahol gázláng ég, csak vassodronyokon függhet. 12. §. A zsinórpadra felfüggesztett díszletek oly módon függesztessenek fel, hogy veszedelem esetén azonnal lebocsáthatók legyenek. 13. §. A színpadon és zsinórpadon használt kézilámpák csak kettős elzárásnak lehetnek. 14. §. A fővilágításnál kivül stearin-gyertya vészvilágítás is használandó, még a villamos világítás mellett is. Mulatókban a kőolaj világítás egyáltalán tilos. 15. §. A nézőtérben az asztalok között a kijáratok ajtóinak irányában közlekedési út maradjon. 16. §. A kijáratok kijárat felirattal látandók el. Minden ajtó kifelé nyíljon. 17. §. Szereplők gyanánt állandóan szerződöttetni csak magyar honoságú egyéneket lehet. Nem magyar honosok csupán vendégszereplésekre szerződöttetők. 18. §. A szerződéseket az engedélyesek az ellenőrző tisztviselőknek felmutatni tartoznak. 19. §. Tizenhat éven aluli énekesnők egyáltalán nem szerződöttetők, tánczosok, tornászok és lovarmutatványosok azonban, habár 16 éven aluli nők és tankezes gyermekek volnának is az illetők, felleptethetők, de csak természetes és törvényes gyám hozzájárulása s a rendőrség külön engedélye mellett. 20. §. A mulatókban esténként csak két színházi előadásra nem alkalmas, színházi műsoron nem levő és színház által előadásra meg nem szerzett, legfőljebb háromnegyed óráig tartó egyfelvonásos darab vagy daljáték adható elő. Előadhatók továbbá ének, szavalat és táncelőadások, vagy más mutatványok, az előadás szövegének vagy tartalmának azonban a vallást, a jó erkölcsöket, a hazafias érzést, az állami intézményeket, a közrendet, egyes személyeket vagy családokat sértenie nem szabad. De tilos még az is, hogy a szereplő tagok közszemérmét sértő arcképekkel vagy taglejtésekkel kísérjék előadásukat. 21. §. A műsor időtartam szerinti fele számát csak magyar nyelven szabad előadni. 22. §. Minden dalnak és darabnak a szövegét köteles az engedélyes az ügyeletos tisztviselő kívánatára ennek átadni, sőt utóbbinak egyszerű szóbeli betiltására levenni a műsorról addig is, míg a végleges betiltás felett a főkapitány döntenie fog. 23. §. Nagypénteken, valamint karácsony-előestéjén előadások nem tarthatók. 24. §. Az előadások éjjel 12 órakor befejezendők. 25. §. Minden mulató mentőszekrényvel szerelendő fel. 26. §. A közlekedésre szolgáló ajtókat és mentőkészülékeket eltorlaszolni nem szabad. Tilos továbbá a helyiségekben fűrészpont, gyalúforgácsot, papirosszemetet, vagy más gyúlékony anyagot tartani. 27. §. A színpadon nyílt tűz használata csakis előzetes bejelentés mellett szabad. 28. §. A világítás, a vízvezeték, valamint a fűtés berendezése mindig jó karban tar-

tandó. 31. §. A mulatók öltözőiben és a színpadon a dohányzás tilos. 32. §. A nézőtérén meg van engedve, azonban itt is tilos a a szivarvéget eldobni. 33. §. A férfiak és nők öltözője egymástól elkülönítendő. Idegeneknek nemcsak az öltözőkbe, de még a színpadra is tilos a belépés. 34. §. Az előadások alatt az összes kijáratok nyitva tartandók. 35. §. Az előadások alatt és utánuk is mindaddig, míg a közönség el nem távozott, a világítást eloltani nem szabad. 36. §. Több jegyet eladni tilos. A mulatókban és dalszarnokokban állóhelyek nincsenek. 37. §. A folyosók közötti utcáknak elállása, vagy bármikénti elfoglalása, kiállítása tilos. 38. §. Belépő-jegyekül csakis szelvényekkel és sorszámossal ellátott jegyek használandók. 39. §. A ruhatári díjak a) nagyobb ruhadarab után 20 fillér, b) esernyő, bot, kalap után 10 fillér szedhető. Tülkövelés szigorúan tilos. 40. §. A helyiségben első-sorban az engedélyes köteles a csend és rend fentartásáról gondoskodni. 41. §. A mulatók (chambre separek) belülről el nem zárhatók. 42. §. Ételek, italok árjegyzéke minden asztalra ki-teendő. Az áraknál magasabb árat követelni is tilos. 43. §. A mu-latókban a tányérozás tilos. 44. §. Nőpinczerek alkalmazása tilos. 45. §. A mulatók a közönség eltávozása után nyomban bezáran-dók és csakis azon mellékhelyiségeik tarthatók nyitva a törvény-hatóságilag megállapított záróóraig, melyek kizárólag italmérő helyiségekül használnak. 46. §. A szereplő női tagok az elő-adás bevégezte után csakis étkezés céljából maradhatnak az illető helyiségben. Tilos azonban nekik a vendégek asztalához ülni, a vendégekkel dorbézolni, lármásan mulatni, azokat ivásra, költsékesre bármi módon is csábítani, jelmezruhában a néző-térén tartózkodni, egyáltalán közszemérmet és erkölcsiséget sértő módon viselkedni. 47. §. A felügyeletet tartó tisztviselő köteles továbbá: 1. az előadás előtt félórával megjelenni; 2. e rendelet-ben foglaltak pontos betartására ügyelni; 3. az előadások után írásban jelentést tenni, s a főkapitánysághoz beküldetni; 4. min-den mulasztást, kihágást, vagy egyéb intézkedést igénylő körülményt a jelentés-iven megjegyezni; a feljelentéseket pedig eljárás végetti közvetlenül az illetékes ker. kapitánysághoz megküldeni. A női öltözők megvizsgálása csak a bent levő nők előzetes értesíté-se után eszközölhető. 48. §. Ha az ügyeletre kirendelt tisztviselő az előadás kezdetekor még nem jelent meg és a központi felügye-letes tisztviselő más tisztviselőt rendelt ki, akkor az utóbbi kiren-delt tisztviselő a szolgálatot akkor is folytatja, ha az eredetileg kirendelt tisztviselő később ott meg is jelennek.

Felügyelő osztályparancsnokság által vezetendő pénztári könyvek. L. gazdaszat-kezelési utasítás 100. §.

Felügyeletre rendőr az őrszoba-parancsnok által rendelet nélkül nem vezényelhető. Be kell jelenteni szolgálati uton. (1894. II/9. Rfp. np.)

Felügyelet szolgálati ívek aláírása. (9042/fk. 1899. évi eln. sz. r.) Az összes színházakban, mulatókban s más helyeken

állandó felügyeletre rendelt tisztviselők az ügyletükről beadandó jelentéseket a felügyelet megkezdése alkalmával azonnal írják alá. Az ívet a jelenikzésre köteles közegek szintén az ügyelet kezdetén tartoznak aláírni.

Felügyeleti szolgálat a kerületi kapitányságoknál. (1849/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 836. l.)

Felügyeleti szolgálata polgári rendőröknek. L. polgári rendőrök stb.

Felügyeleti szolgálata a rendőröknek. (Szolg. szab. 71. §.) *a)* Őrizkedjék kihívó magaviseletet tanusítani, magát feltűnővé tenni; *b)* ne avatkozzék bele minden csekélységbe s elhamarkodott föllépéssel ne idézzen elő zavart; *c)* ha valaki botrányt okoz, a társaságot élvezetében zavarja, először a tulajdonos vagy rendezők által figyelmeztesse magaviselete abbanhagyására. Ha ez nem használ, csak akkor lépjen föl. Először elégedjék meg figyelmeztetés és fölirással. Ha ez nem használ, csak akkor utasítsa ki. A kiutasítás sértő módon ne történjék; *d)* bekísérés csak akkor eszközöndő, ha a rendzavaró a kiutasításnak ellene szegül. Verekedésnél a főczinkosok eltávolítandók s csak sérülés vagy ellenszegülés esetén kell bekísérést eszközölni. Ha a mulatság az engedélyezett időn túl tart, a rendőr ne akadályozza meg, hanem jelentse föl. (74. §.)

Felügyeletmulasztás esetén a jelenlevő közeg, ha a tisztviselő vagy a kirendelt közeg a megjelenési idő után egy negyedóra múlva sem jönne meg, a központi felügyeletnek köteles telefonozni újabb kirendelés végett. Ha a mulasztó megjelenik is, a felügyeletet mindig az utóbb kirendelt tartja meg.

Felülvizsgálata a rendőröknek orvosilag. (Gazd. k. ut. 108. §.) Ha valamelyik rendőr szolgálattételre alkalmatlansága állapíttatnék meg a rendőrkórházi orvos által, felülvizsgálás céljából a rendőr-főorvos elé rendeltetik. További eljárás szolgálatképtelenség esetén föntjelzett utasításban.

Felvágott élelmiszer (hideg) árusítható vasárnap esti 6 órától 9 óráig is (14.837/91. II. A) 1. *a)* pont 81.459/900. sz. Ker. M. r.) L. Csemagekereskedők, Bodegák.

Felvétel az államrendőrséghez. L. rendőrség legénységi állományának, stb.

Felvonulásokról jelentés. L. csoportosulásokról jelentés.

Fémjelzés. (1868: XVIII. tcz. és az 1875: XV. tcz.) A fémjelzetlenül behozott arany és ezüsthuzalok elkobzandók. (1875. évi XV. tcz. 5. §.)

Fényezők vasárnapi munkaszünete költözködés-kor. L. vasárnapi munkaszünet megszegéséért.

Fényképészeti Ipar. Kereskedelemügyi m. királyi miniszter 34.183. VIII. A) 1902. sz. rendeletével a fényképészetet és ezzel kapcsolatosan a czinkografia, fénynyomat (heliotypia) a fényképi könyomat (fotolitográfia) és a rézfénymetszet (heliogravure) műveleteket az 1884: XVII. tcz-be iktatott ipartörvény rendelkezései

alá tartozó iparnak minősítette, mely ipari munkára kiterjednek az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tcz. rendelkezései is. Tekintettel azonban a fogyasztó közönség igényeire, melyek a fényképészetnek épen a vasárnapokon való üzemeltetését is kívánatossá teszik, a fényképészetnek a törvényes munkaszüneti napokon való szabad gyakorlatát továbbra is megengedte. Az ugyanezen rendelet II. B) pontjához pedig a következőket rendeli: Szent István király napján a fényképezés egész nap végezhető.

Fenyvesmadár fogása léppel. L. vadászat törökkel.

Ferenc József-rakpartra teherkocsi hajtás. L. teherkocsi-tilalom a belvárosban.

Ferencz József földalatti villamos-vasut. 32.471/fk. I. sz. rendelet 1896. (L. Réday Gyűjt. I. 162. l.) értelmében rendőri szempontból állandóan figyelemmel kísérendő s annak forgalma megfelelően ellenőrizendő s a közuti vasutról szóló szabályrendelet határozmányainak betartása biztosítandó s a metán fenforgó kihágások feljelentendők. Ezen rendelet azonban a rendőrtisztviselőknek, rendőröknek és közegeknek nem ad jogot a földalatti villamos vasuton való ingyen utazásra.

Ferencziek-terén álló bérkocsik nyáron. (36.286/98. fk. I. r.) Forró nyári napon, ha a Ferencziek-terén nincsen árnyék, az oda beosztott bérkocsik közül nyolcz a Kossuth Lajos-utczában, hat a Városház-utczában, egy kocsi pedig az Egyetem-utczában foglalhat helyet.

Ferencz-téri sétány kerítésének rongálása meggátlandó az őrszemek által. (22.126/fk. I. 98. sz. r.)

Férjes nőknek cselédkönyv. L. cselédkönyv kiadása stb.

Fertőtlenítő anyagok készítése és árusítása. (20.476/1885. B. M. r. — L. R. T. 402. l.) Ki ily anyagok árusításával kíván foglalkozni, köteles azt a hatóságnak bejelenteni. Az eladott árum ki kell tüntetni, hogy a készítmény a fertőtlenítő anyagból hány százalékot tartalmaz. Minden karbolsavas keveréknek legalább 50/o karbott, minden klór-meszes vegyületnek legalább 20/o klórt kell tartalmazni. (Bünt. hat.)

Fertőtlenítésc bérkocsinak. L. bérkocsi szbr. IV. f.

Fertőtlenítésc bérkocsi-állomásoknak. Lásd bérkocsi szbr. V. f.

Fertőtlenítése beteg állatok ápolóinak. Lásd állatok ápolóinak stb.

Fertőtlenítés házakban. L. köztiszt. szbr.

Fertőtlenítése italmérő helyeknek. L. italmérőben köz-tisztaság stb.

Fertőtlenítő kocsik kocsisainak tilos szállítás közben megállani s kocsmákba vagy bármennemű üzletekbe betérni. Az ily kihágáson ért kocsisok feljelentendők.

Fertőtlenítése letartóztatottaknak a rendőrségnél. L. 14.612/fk. elm. 1897. sz. r.

Fertőzése a vizeknek. L. vizek megfertőzése.

Fertőző baromfi-betegségek. L. baromfiak fertőző stb.

Festékek, melyek méregtartalmúak. L. mérges festékek.

Festőanyagok cukrászoknál. L. sütő stb.

Fészek megrongálása. L. madarak pusztítása.

Fintal nők Keletre utazásának megakadályozását elrendeli az 1869. évi 3990. sz. B. M. r. A 6. §. szerint a kézrekerült kerítők és bűntársaik, ha tettők nem ütközik a btvbe, ezen rendelet értelmében 200 kor. terj. pb. bűnt. Külföldiek kiutasítandók.

Fizamodásnál első segély. L. első segély.

Figuránsnők. L. női zenekarok megrendszabályozása.

Figyelő lapok rendszere. (3186/fk. eln. sz. r. 1893.) Figyelő lap kiállítása a vonatkozó összes ügyiratok áttétele nélkül eszköz-
lendő. A nyilvántartási időtartam letelte után, valamin takkor is, ha a kiállított figyelő alapján pozitív eredményt jelent a be-
jelentési hivatal, a figyelő lap mindenkor hivatalból bevonandó.

**Filokszerá ellent óvintézkedések megszegése kihá-
gást képez.** 1883: XVII. tcz. 12. §. szerint büntetése 200 koronáig,
visszaesés 400 kor. pb. Átváltoztatható: 4 koronáig 12 óra,
4—20 koronáig egy nap, minden további 20 korona egy nap.
(Illetékes a Kh. Budapesten a polgármester.

Fiume lakosságának házalási engedély. Az 1864. évi
13.609. sz. alatti kelt kormányrendelettel Fiume megye lakosainak
a finomított olajokkal, borssal, kámmorral és szegfűszeggel a háza-
lás megengedtelett.

Fizetési előleg. (19.691/V. 6. sz. B. M. leirat.) — L. főkapi-
tány utalv. joga.) Tisztek, detektívek, őrszemélyzet és szolgák
részére három havi fizetést meg nem haladó előleget 12 havi
törlesztésre utalványozhat a főkapitány. Hosszabb lejáratúakat
indokolt esetekben csak a belügyminiszter előlegez.

Fizetési előleg rendőröknek. (Szerv. szab. 62. §.) Leg-
feljebb három havi fizetés erejéig 12 havi részletben leendő vissza-
fizetési kötelezettség mellett a főkapitány engedélyezhet.

Fizetési ívek szerkesztése az őrszemélyzet részére.
(Gazdászati kezelési utasítás 21—23. §§. — Hivatalos kiadás 1901.)

Fizetéslefoglalások. (7624/fk. eln. 99. sz. r. — L. Rédey
Gyűjt. 1899. 131. l.) A kincstár jogosítva van a fegyelmi bírósági
határozatokon alapuló marasztalások (pénzbüntetések, bírságok,
fegyelmi eljárási költségek), valamint a közszolgálati viszonyból
eredő tartozások (adók, szolgálati díjak, nyugdíjalap-járadékok,
fizetési előleg-térítmények és egyéb térítmények) behajtása végett
közigazgatási úton a hivatali illetményekből vagy nyugdíjából
levonásokat eszközölni, még pedig esetleg az 1881: LX. tcz.
54—55. §§-aiban megállapított minimumon alul is.

Fizetési nyugták szabályszerűen felbélyegezve minden hó
19-én beterjesztendőek a Rtp.-hoz. (3432/fk. eln. 99. sz. r.)

Flitsch kerület házalóinak kedvezmény. L. házalók a
törvény által stb.

Fodrásszipar vasárnapi munkaszüneten mikor folytatható? Fodrássziparnál az üzleti helyiségben: délutáni 2 óráig: azontúl csak magánlakásban, színházakban vagy hasonló előadások alkalmával házhoz híva. (14.837/92 II. A) 3. a) pont Ker. M. r.)

Fodrásszmunkák fürdőben végzése. — (1418/93. Kih. B. M. sz.) L. Borbély, stb.

Folyam-, csatorna- és tóhajózási szabályok. Közlekedési miniszter által 1869. ápr. 21-én kiadott utasítás. L. fontosabb tételeit hajózásnál.

Folyosók kivilágítása bérházban. L. bérházakban lépcsők stb.

Fogaskerekű vasúton dohányzási tilalom. L. svábhegyi stb.

Fogaskerekű vasút ellenőrzése. L. sikló és stb.

Fogműves nem végezhet fogorvosi teendőket. Büntetendő az 1876: XIV. tcz. 7. §., ha ingyen teszi s a Kbt. 92. §. szerint, ha pénzért vagy más jutalomért.

Fogolyszöktetés büntetést követi el, a ki valamely fogolynak a fogságból vagy őrizetből való megszökésére segítyt nyújt, fegyvert, kulcsot vagy bármiféle más eszközt ad. (Btv. 447. §.) Gondatlanságból való megszöktetés vétséget képez. (Btv. 448. §.)

Foggyógyászat gyakorlása tárgyában kiadott 18.644/71. B. M. r. — L. 1871. R. T. 242. lap. 1. §. Fogászatot csak az gyakorolhatja, kinek orvos-, sebésztudori vagy sebészmesteri oklevele van. 2. Fogművészek, fogtechnikusok fogorvosoknak nem tekinthetők; semmiféle műtetet a szájüregben nem végezhetnek. 4. Mesterséges fogak és fogsorok készítésére, mint inkább a kézművek körébe tartozó foglalkozásra, önálló engedélyek vagy bejelentések nem szükségesek.

Fogtechnikus cím használata. (90.948/99. B. M. r.) Fogtechnikusok vagy fogművesek műtetre nem jogosultak.

Fogadó-, szálloda-iparra vonatk. (743/1884. kgy. sz. szbr. — L. az 1884: XVII. tcz. 10. §-ának a) pontját.) 1. Ily ipar gyakorlására engedélyt csak az nyerhet, ki nyereségvágyból elkövetett büntetl vagy vétségért büntetve nem volt s a ki bordélyházat nem tart. 3. Szolgálatra csakis kifogástalan előéletű egyének alkalmazhatók. 4. A tulajdonos köteles minden igazolvánnyal ellátott rendőrnök megengedni, hogy e szabályrendelet határozatainak betartásáról üzlethelyiségében meggyőződ hassék. 5. Az üzlethelyiséghez tartozó minden szobában ki kell függesztve lenni az árjegyzéknek. Ez árjegyzékben foglalt áraknál többet követelni tilos. 7. Minden szállodai szobának jó zárral kell ellátva lenni. 8. A zenélési záróra — engedélyezett mulatságok kivételével — éjjel 1 óra, azonban éjfél 12 óra után a zenélés csak zárt ajtók és ablakok mögött van megengedve. A záróramegszegésért a Rh. bünt. 1879. 76. §. alapján. Egyéb kihágásért Budapesten a ker. Előjáróság.

Fog- és tolonczházban elhunytak anyakönyvezte-

tése. (60.159/fk. I. 98. sz.-hoz. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 132. l.)
Továbbá lásd: állam rend. hiv. lapjának 1903. évi 4-ik számában
megjelent 45215/fk. I. 902. sz. rendelet.

Foglyokra s fajdra különös vadászati tilalom. Lásd
vadászati tilalom.

**Fogyasztási adó alá eső bűnjelek beszállítása vá-
mokban.** a) ha szállító-levéllal érkeznek (65.941/fk. I. 902.): Az
állami fogyasztási adó vagy községi fogyasztási adópótlék alá eső
azon küldemények, melyek szállítólevél vagy egyéb okmányok
kiséretében a főváros adóterületére érkeznek, ha a szállító-levé-
lől vagy a helyettesítő okmányokból kétségtelenül kitűnik, hogy
ezen küldemények hivatalos használat vagy egyéb köztekintetek-
ből teendő intézkedések végett hatóságokhoz vagy közhivatalok-
hoz rendelvek, adómentesen kezeltesse nek akként, hogy az illető
küldemény a belépti fogyasztási adó- vagy fővámhivatal által
kiállítandó hivatalos okmány (átviteli bécza) és pénzügyőri ki-
sérlet mellett az illető hatóságnak vagy közhivatalnak kiszolgál-
tatik, az átvételi igazolvánnyal ellátott bécza pedig az átvételi
lajstrom vonatkozó tételéhez csatoltatik; b) ha rendőr hozza be
őket (100.390/V. 902. Pü. igazg. ad 40.719/80. sz. P. M. r.): a
rendőri közegek, ha bűnjelt képező s fogyasztási adó alá eső
cikkeket vagy állatokat hoznak be a fő- és székvárosi zárt adó-
területre, írásbeli jelentésükkel igazolják az illető cikkek vagy
állatnak bűnjelt képező voltát. Egy írásbeli jelentés fogja képezni
a pénzügyminiszteri rendelet követelte kísérő okmányt.

Fogyasztási adó alá eső cikkek behozatali útjai.
L. utak, melyeken stb.

Fogyatéknál követendő eljárás az őrszemélyzetnél.
(Gazdászati kezelési utasítás 16. §. Hivatalos kiadás 1901.)

Folies Caprices. (A Révay-utczai új helyiségre vonatkozó
engedély. 60.251/fk. I. 98. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. 1898.
24. l.) A 7445/fk. eln. 97. sz. r. határozatai betartandók. Befogadó-
képesség 549 személy. A zenekar helyén a karimestertől jobbra és
balra 5—5 szék állítható fel. A szinpad és páholyok közötti részen
csupán a zenekar tagjai foglalhatnak helyet. Az erkélyen levő két
fülke ajtai betéve tartandók, bezárni azokat tilos. A szinpadon,
öltözőkben és ennek összes helyiségeiben (ruhatár, fűtőhelyiség,
folyosók, fodrász-műhely stb.), a dohányzás tilos. Erről feliratok
függesztendők ki. A nézőtérén a szivar- és cigarettavégeket el-
dobni tiltva van. Az asztalokon ezek elhelyezésére tartályok al-
kalmazandók és erre vonatkozó feliratokon a közönség figyelmez-
tetendő. Idegeneknek az öltözőkbe vagy a szinpadra belépni nem
szabad. Erre nézve a szinpadra vezető ajtókon feliratok alkalma-
zandók. A két be- és kijáratí folyosó 2 méter szélességben állan-
dóan szabadon tartandó. A folyosók elállása vagy bármikénti
elfoglalása tiltva lévén, erről a közönség feliratokon figyelmez-
tetendő. A ruhatárban a díjakról tábla függesztendő ki. Szembe-
álló helyen még feliratok alkalmazandók arról is, hogy lármázás

és a szereplő személyzettel való együtténeklés szigorúan tiltva van. A mellékvilágítási lámpák a készített fülkékben alkalmas módon megerősítendőek.

Fontosabb eseményről jelentéstétel. (262/1896. Rfp.) Fontosabb eseményekről az osztályparancsnokok a reggeli jelentésben írásban, a rendőrök pedig azonnal telefonon jelentést tartoznak tenni a Rfp.-hoz, a ker. és főkap.-hoz.

Fordítása idegen nyelvű iratoknak. L. idegen nyelvű stb.

Forgalmi akadályok bejelentése. L. balesetek stb. bejelentése.

Forrás vizének megrontása. L. ivóvíz megrontása.

Főfelügyelőségi kerületek felállítása a rendőrségi csapatnál. (68/902. Rfp. np.)

Főkapitány által sajátkezőleg aláírandó ügydara-
bok. (13.163/fk. I. 1897. sz. r.)

Főkapitány és a bordélyügy. L. bordélyügyi szabályr. 55—61. §§.

Főkapitánysági fogház kezelési utasítása. (10.938/fk. eln. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 120. I.)

Főkapitánysági kapuorszemnek utasítás. (83/Rfp. 1900.) A kapuorszemes rendőrök soha és senkinek el ne mondják, mi célból használták a központi felügyeleti szolgálatot teljesítők kocsit s azzal hová hajtattak ki és általában minden beszélgetéstől tartózkodjanak s csupán akkor adhatnak felvilágosítást, ha a felek valamely helyiség vagy rendőri alkalmazotti feltalálása iránt érdezősködnek.

Főkapitányság és ker. kapitányságok ügyköre, beosztása és egymáshozí viszonya. (L. Krecs. Gyűjt. 316. I.)

Főkapitánysághoz küldőncz az oszt.-parancsnok-
ságoktól. (13.984/97. fk. eln. sz.) A kézbesítendő levelek és idézések kihozatala végett naponta egy rendőr küldendő az elnöki és közigazg. osztályokhoz a felügyelőségek által.

Főkapitányt megillető állandó színházi szabad-
jegyek. (53.490/I. B. M. 901. leirat. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 71. I.) A főkapitánynak az intendáns vezetése alatt álló valamennyi színházban egy-egy állandó szabadjegy bocsátandó rendelkezésére és pedig úgy az Operaházban, mint a Nemzeti Színházban és a Varszínházban. Ezen állandó szabadjegyek valamennyi előadásra érvényesek s fölöttök a színházak még nem használás esetén sem rendelkeznek.

Főkapitánysági őrségből motozó-rendőrök. (4124/fk. eln. 99. sz. r.) Utasíttatnak a főkapitányság őrség ellenőrei, hogy az őrségről egy-egy rendőrt naponta reggeli 8-tól este 7-ig bocsássanak a kulcsár rendelkezésére, a rendőr feladata a kulcsárnak segítségére lenni a letartóztatottak kimotozásában. Ha a letartóztatott egyének ellenszegülnek és erőszakoskodnak, az ellenőrök kötelesek a kulcsárnak kellő számú rendőrt segítségre küldeni.

Főkapitánysági posta átvétele. (6302/fk. eln. 902. sz. r.)
 a) A helybeli és vidéki egyszerű postát a segédhivatali igazgató veszi át; b) a központi ügyeletről beérkező ügyiratokat a kerületek jelentéseit, az ajánlott levelek és a táviratokat pedig a főkapitányi helyettes c) kivételt képeznek azok a főkapitány nevére címzett levelek, melyek szemmel láthatólag magántermészetűek és gyakran csaját kezébeze jelzéssel vannak ellátva, ezeket a leveleket kizárólag csak a főkapitány veheti át, illetve távollétében utánküldendők.

Főkapitányi rendeletek jogalapja. (1881: XXI. tcz. 6. §.)
 A rendőrség a hatáskörét érintő törvények, kormány- és szabályrendeletek végrehajtásának céljából, szükséghez képest hirdetményileg és külön rendeletek által is intézkedhetik s ezen intézkedéseinek hatályát a körülmények által igényelt időtartalomhoz kötheti. A 8. §. szerint bizonyos cselekményekre, melyekre sem törvény, sem kormány, sem fővárosi szabályrendelet nem intézkedik, jogában áll megszorító vagy eltiltó rendeleteket kiadni, melyeknek áthágására 100 kor. terj. pb. szabhat. Ily rendelkezések csak akkor kötelezők, ha azok falragaszok által közzírté tétettek.

Főkapitány utalványozási joga. A belügyminiszternek 19.691/V. b. sz. leírata szerint. L. Rédey Gyűjt. 1900. 5. l. A székesfővárosi államrendőrség tiszt-, detektív-, szolga- és őrszemélyzete részére három havi fizetést meg nem haladó előleget 12 havi törlesztésre utalványozhat. Továbbá a tisztviselőknek bezárólag a IX. fizetési osztályig, úgyszintén a detektívek, az őrszemélyzet és szolgaszemélyzet részére egy havi fizetésüket meg nem haladó összeg erejéig már folyó évi szeptember 1-től segélyeket engedélyezhet azzal a korlátozással, hogy e célra általa a költségvetésileg megállapított összeg csak kétharmad részéig használható föl stb.

Földlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Főmagánvádló a kir. ügyészségnek a vád képviselőjére való előleges felhívása nélkül vádat emelhet a Btv. 258. és 259., 261., 327., 332., 418. és 421. §§. szerint meghatározott vétségek, valamint a Btv. 301. §. meghatározott könnyű testi sértés vétsége, továbbá a Kbt. 126. és 127. §§-aiban, végre az 1895: XLI. tcz. 8. és 9. §§. körüli kihalásos eseteiben. (B. P. 41. §.) Azonban a magánvádlót a kir. ügyészségnek közhatósági jogai nem illetik meg, a nyomozás végett a rendőri hatóságok és közegek közreműködését kötelezőleg igénybe veheti. (B. P. 43. §.)

Főmagánvádló fellépése. A főmagánvádló a nyomozás teljesítését a rendőri hatóságnál kérheti, mely e kérelem fölött indokolt határozatot hoz. E határozat ellen perorvoslatnak nincs helye. A nyomozás iratairól a főmagánvádló saját költségén másolatot nem vehet. (B. P. 99. §.)

Főparancsnok hatásköre és teendői. (Szerv. szabályr. 78—90. §§.)

Főparancsnokságnál jelentmény naponta 11 órakor tartatik meg. Ki jelentményhez megy, köteles már fel 11 órakor a Mosonyi-utczai rendőrlaktányában megjelenni.

Főparancsnoki jelentménynél öltözet. — (161/1897. Rfp. sz.) Nyáron: Kalap, zubbony, pantalló, karszalag; télen: kalap, zubbony, csizmanadrág, csizma, köpeny, karszalag.

Főparancsnoki jelentménynél rendőrök. L. beteg rendőrök,

Főpostai rendőri szolgálatra utasítás. (Rfp. által kiadatott) 1. A szolgálat reggel 8 órától este 9 óráig tart. 2. Szolgálat megkezdéséről értesítendő a kocsipostai csomagfelvételi osztály vezetője. 3. A rendőrök feladata általában a postaépületben, de különösen a felvételi osztályban a csend és rend fentartásáról gondoskodni. 4. Figyelemmel kell kísérni a gyanús egyéneket s azokra az osztályvezető figyelmét felhívni. 5. A csarnokban ok nélkül hosszasabban ácsorgókat az osztályvezető megkérdezése után el kell távolítani. 6. A dohányzási tilalom betartását ellenőrizni. 7. Állandóan ott kell tartózkodni, a hol a villamos jelzőtábla van. 8. A jelzőcsengő hívására köteles a rendőr azonnal megjelenni a kívánt helyen. 9. A rendőr kétséges esetben fölvilágosítást a csomaföldadasi osztály vezetőjétől kérjen. 10. Szolgálatban társalogni, ujságot olvasni tilos.

Főpróbák bejelentése csak akkor kötelező, ha száznál több meghívott vendég van jelen. Egyébként l. színházi főpróbák.

Főpróbák őrsége. (80.729/IX. 1900. székesfőv. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 71. l.) E határozat kimondja, hogy csak a bejelentésre kötelezett főpróbákhoz rendelendő ki őrség.

Fősziparnál vasárnap mi gyakorolható? Fősziparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap. (14.837/92. I. 1. pont.)

Fő-utczai teherkocsi-forgalom. — (27.402/fk. I. 1898.) A Lánchíd felől jövő teherkocsik a Fő-utczából a Pala-utczán át, úgyszintén a Margit-híd felől jövő kocsik a Margit-rakpartról a Pala-utczán át a Fő-utczába hajthatnak. Ezzel hatályon kívül helyezettett az 50.890/96. fk. I. sz. r. (L. Pala-utca stb.)

Fővárosi mulatóban felügyeletről. — (Régi Somossy-orfeum. 11.005/fk. eln. 1894. sz. r. — L. Krecs. 353. l.) A mellékhelyiségekben való zenélésről, azok kulcsainak eltávolításáról s egyáltalán a Chambre separék használatáról intézkedik a 10.709. 1894. fk. sz. r. (L. u. o.) E mellékhelyiségek zárórája szintén éjfél után 1 óra.

Fővárosi mulatóban bérkocsik ellenőrzése. (Ezelőtt Somossy-mulató.) L. bérkocsisok a Nagymező-utczában.

Fővárosi mulatóban a páholyok mögötti folyosó igénybevétele. (38.358/fk. I. 1901. sz. végzés.) A tulajdonosnak megengedtetik, hogy helyiségének első emeletén levő páholyok mögötti folyosóra 25 drb 3 koronás belépő-jegyet bocsáthasson ki, azonban a székek állandóan a folyosó-fal mellett legyenek és különösen a szabad közlekedés akadályozva ne legyen, mivel ezen

föltételek be nem tartása vagy a páholyközönség részéről fölmerülő panasz esetén ezen engedély megvonatik.

Fővárosi mulató engedélye. (27.957/fk. I. 1901. sz. v. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 75. l.) A mulató befogadóképessége 1151 személy. Az orfeumokra vonatkozó általános határozatokon kívül szem előtt tartandók: álló-vendégek részére hely megállapítva nem lévén, állóhelyekre szóló jegyek nem bocsáthatók ki. A földszinti nézőtér közepén egy két méter széles hosszfolyosó és öt, egyenkint 1 m. 20 cm. széles keresztfolyosó hagyandó, melyek állandóan szabadon tartandók. A tűzjelző-készülék telefonná alakítandó. Minden előadáshoz a tűzoltó-főparancsnok útján két tűzoltóból álló tűzörség kivezenýlése kerendő. A kijaratoknál, a lépcsőknél és az emeleteken vészvilágítás alkalmazandó. A meglevő tömlőkészlet 3 db 15 m. hosszú egységes csavarzattal ellátott tömlőtekercsessel egészítendő ki.

Fővárosi rendőrség az 1872: XXXVI. tcz. alapján állami rendőrséggé szervezetett át.

Főváros tulajdonának rongálása. L. kártétel stb.

Főváros vagyonában kártételről a jelentést a rendőr két példányban terjeszse be. Egyik a kapitányság, másik a főparancsnok részére. (35/1899. Rfp. np.)

Fuchsin vörösbórhamisításához. L. bofestékekkel stb.

Futó-bárczás kéjnök. (49.465/1900. fk. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) Futó-bárczások azon nyilvános magánkéjnök, a kik a kéjelgést szinte keresetszerűleg, rendes bárczával ellátva űzik, de a magánkéjnökre szabályrendeletileg meghatározott külön bejáratú lakással nem rendelkeznek. Az ily kéjnök lakásukon a keresetszerű kéjelgést nem űzhetik. Az ily futó-bárczás kéjnök az egyéb kéjnökre nézve megállapított módon, hetenkint kétszer, orvosi megvizsgálításuk végezt azon kerületi rendőr-orvos hivatali helyiségében megjelenni tartoznak, kinek kerületében a vizsgálatra rendelt időben laknak. A lakáson történő orvosi vizsgálat is meg van engedve. A kéjnök közé való fölvetel, a kilépés és a lakás bejelentésére vonatkozó szabályoknak és tilalmaknak az ily kéjnök egyébiránt ép úgy alá vannak vetve, mint a többi magánlakáson levő bárczás kéjnök. L. kéjnök. L. bordély.

Futóhomokon levő erdők s tilalmak. L. erdőben tuskó.

Fuvárdíjat bérkocsin előre kell fizetni vasutakhoz, hajóállomásokhoz, ünnepélyekhez, löversenyhez stb., szóval, mikor nem idő szerint lesz a kocsi fölvéve. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Fuvarozás előkészítése — hétfőre virradó éjjel. (3610/fk. kih. 1901. sz. körirat. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 107. l.) A Ker. M. 27.584/VIII. 1899. sz. a. kiadott rendelet szerint: «A munkaszüneti napot követő napon reggeli 3 órakor megkezdhető a fuvarozás előkészítése és foganatbavétele». E szerint reggel 3 órakor a fuvarozásnak nemcsak előkészítése, de egyszerűs mind annak foganatbavétele, tehát maga a tényleges fuvarozás is megkezdhető.

Fuvarosok (vidékiek) hajtási jogosítványa. L. vidéki fuvarosok.

Fuvaros kocsisok hajtási jogosítványa. a) Budapestieké. (55.922/fk. I. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. évf. 73. l.) 1. A székesfőváros területén teherkocsit csak az hajthat és a teherkocsi-tulajdonosok kocsis gyanánt csak oly egyént alkalmazhatnak, ki az előírt munkakönyv, illetőleg szabályszerű cseledekönyvön kívül a rendőrség által kiállított hajtási jogosítvánnyal is el van látva. 2. A kocsis a hajtási jogosítványt mindig magánál hordani és a rendőrközegek kívánatára fölmutatni tartozik. A kocsitulajdonos az eltávozott, megszökött, a hajtástól eltöltött vagy elhalálozott kocsis jogosítványát a rendőrségnek visszaszolgáltatni köteles. b) Vidékieké. (12.139/fk. I. 98. sz. r.) A vámoknál beérkező fuvaroskocsisoktól csak akkor követelhető a hajtási jogosítvány, ha akár ezek, akár azon fuvaros gazdák, vállalatok vagy iparosok, kiknek szolgálatában állanak, a főváros területén laknak és ha a fuvarozást állandóan a fővárosba teljesítik, míg az esetről-esetre a fővárosba bejövő vidéki fuvarosokra a hajtási jogosítvány nem kötelező. Oly kocsisok azonban, kik a főváros területén kívül laknak, de bizonyos időre állandóan a fővárosban lakó fuvarosoknál vagy itteni gyári vagy gyártelepek szolgálatában teljesítenek fuvarozást, a hajtási jogosítványt szintén beszerezni tartoznak.

Fuvarosok nyugtái rendőri szolgálatért. L. bérkocsi hivatalos használata.

Fuvar mikor tagadhatja meg a bérkocsis? L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Fuvarozása ürüléknek. L. csatorna stb. fuvarozása.

Fuvaroskocsisnak hajtási jogosítványért nem kell személyesen jelentkezni a főkapitányságnál, mert ily jogosítványt a fuvarosok ipartársulatánál is kapnak. (1416/1898. fk. sz. r.) A kocsisokat a főkapitányságnál való személyes jelentkezés alól fölmentem és följegyeztem a fővárosi fuvarosok ipartársulatát, hogy az ott jelentkező fuvaros kocsisok részére, kik a rendelet 1. §-ában felsorolt kellékekkel és képesítéssel bírnak, igazolványokat állítsanak ki és ezen igazolványokat jegyzék kíséretében és a kocsisok okmányának becsatolása mellett a főkapitányság közig. osztályához küldjék be.

Fülopás erdőből. L. erdei lopásról.

Füvés. L. tilos vízhasználat.

Füvés halászati kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti tér.

Füvésben kedvezmények. L. 6753/96. fk. eln. sz. r.

Füvésvízes kocsi az Andrassy-úton. L. Andrassy-úton füvésvíz stb.

Füvés letartóztatottnak a rendőrségnél. Lásd 14.612/fk. eln. 1899. sz. r.

Füvés szemérmert sértő módon. A ki a közönség szem-

léletének kitett helyen szemérmet sértő módon öltözet nélkül fürdik : nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. (Kbt. 83. §.) Illetékes a Rh.

Füüdök, uszodák a Dunán. L. dunafüüdök stb.

Füüdökben vérbocsátás. L. vérbocsátás stb.

Füüdökre vonatkozó szabályrendelet. (900/1887. kgy. sz. — Krecs. Gyüjt. 139. I.) 1. Füüdintézetekben lehetnek közös és külön füüdök. 2. A külön füüdök csakis egymástól teljesen elkülönített szokákban. 4. Minden füüdés után a szobát 5 perczig szellöztetni, a vizet leeresztetni s a kádat kitisztítani kell. 5. A kád töltésénél s tisztításánál a vendégnek joga van jelen lenni s a víz hőfokát meghatározni. 6. A megállapított díj mellett kiszolgáltatott füüdruhának tisztának és száraznak kell lenni. 7. Köpölyözés orvosi engedély nélkül tilos. 8. Minden szobában a kád mellett elérhető csengetyű legyen. 10. Undort gerjesztő s ragályos betegségben szenvedök sem közös, sem külön füüdöbe be nem bocsájthatók. 11. A füüdárjegyzéket szembeötlő helyen ki kell függesztetni. 12. A füüdés tartama egy óra s ezentúl minden megkezdett óráért egy órai díj fizetendő. 14. A füüdöhelyiséget elrondítani, fütyülni, lármázni tilos. 16. A füüdöszemélyzetnek 5 napi elzárás terhe alatt tilos a kéjelgést előmozdítani. 17. Minden füüdöben van panaszkönyv. 21. E rendelet elleni kihágásokat a rendörség bünteti.

Füüdzedést más mezejéről, rétjéről, legelőjéről, kertjéből, gyümölcsörséből, szőlőjéből kihágásnak minősíti az 1894: XII. toz. 95. §-a. Büntetése 100 koronáig terj. pb. Illetékes a fővárosban az előljároság. Ugyanígy minősül a trágya- vagy füütőanyag-szedést.

Füüszerrel házalni tilos. L. házalás tilos stb.

Füüszerkereskedöknél vasárnapi munka. Füüszerkereskedöknél déli 12 óráig, junius és julius havában azonban délelött 10 óráig (14.837/92. II. A) 4. e) II. A) 4. utolsó bekezdése és II. B) pont.)

Füüszerök hamisításának megállapítása. L. élelmi-szerök stb.

Füütési és világitási átalányök kezelése és elszámolása. (Gazd. k. ut. 124—131. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Füütőanyag szedése más földjéről. L. füüszedest stb.

Füütök bizonyítványai. A gözkazának önálló füütésére csak képesítési bizonyítványgyal bíró füütő alkalmazható. (1888. évi 1180/Ker. M. r. 13. §.)

G

Gabonaneműök cséplését Új-Pest és Rákos-Palota belterületén tiltja a 2684/93. fk. kih. szbr.

Galambokra minden időben szabad vadászni. Lásd vadászati tilalom.

Galócza halászata. L. halászati tilalom.

Galylopás erdőben. L. erdei lopásról.

Galytördelés élő fáról. L. erdei kártételről.

Gátaknál halászat. L. halászat éjjel.

Gazdátlan állatok elárverezéséről az 1894. évi 48.900/F. M. r. intézkedik.

Gazdátlan állatok a rendőrök által a külső kerepesi-úton levő 25. sz. r. órszoba r. ellenőrének helyezendőek el.

Gazda és cseléd s munkás közti ügyek. L. cseléd, munkás stb.

Gazda a sebes hajtásért, ha a kocsin jelen van, szintén felelős. L. sebes hajtás.

Gazdasági czébra szolgáló megfigyelő eszközök, hatósági jelek vagy mérnöki jelvények jogtalan rongálása, megsemmisítése, elvitele az 1894: XII. tcz. 94. §-a szerint kihágásnak minősül, s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. Illetékes az előjáróság. Eljárás hivatalból indítandó meg.

Gazdasági előadó. (13.067/fk. eln. 1901. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 5. l.)

Gazdasági munkások elbocsátása szolgálatukból kihágást képez. (1898: II. tcz. 64. §. a) p.) Itél Budapesten a ker. előjáró.

Gazdasági munkásközvetítés. Az 1899. évi 11.180/F. M. r. 12. §. ért. kihágást követ el s az 1898: II. tcz. 64. §. ért. büntetettik azon magánközvetítő: a) a ki már elszerződött munkást azon időtartam alatt, melyben annak már megkötött szerződését teljesítenie kellene, más munkaadó részére közvetíti; b) a ki engedély nélkül foglalkozik munkaközvetítéssel; c) a ki munkásigazolvány nélküli munkást közvetít.

Gazdasági munkások rábírása: a) hogy munkásigazolványt ne váltsanak; b) az elszerződő munkás fenyegetése vagy bántalmazása; c) a szerződésszegő munkás dicsérete s annak részére adomány gyűjtése kihágást képez. (1898: II. tcz. 66. §.) Itél a Kh., Budapesten a ker. előjáró.

Gazdasági munkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1898: II. tcz. 58—66. §§.) Itél a Kh., Budapesten a ker. előjáró.

Gazdasági munkások sztrájkra bírása kihágást képez. (1898: II. tcz. 65. §.) Itél a Kh., Budapesten a ker. előjáró.

Gazdasági munkák végzése a fővárosban. L. takarmányok stb.

Gazdasági termények ellopása. (1894: XII. tcz. 93. §.) Kihágást követ el s 200 koronáig terj. pb. büntetendő: a) ki gazdasági terményeket gyümölcsösből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről lop, vagy a ki másnak földtől el nem választott terméket jogtalanul leszedi, levágja vagy ellopja, a mennyiben a dolog értéke 60 koronát meg nem halad. Ha azonban az eset a Btv. 336. §-a szerint büntettnek minősül, a szerint büntetendő. Kivéve,

ha bemászás által bekerített helyről lopatott 60 koronán aluli érték, mely esetben a lopást kihágást képez; b) ki magántulajdont képező határ- és tilalmi jeleket jogtalanul szándékosan megsemmisít, kias, megrongál vagy más helyre átvisz; c) ki gazdasági terményeket, fákát, csemetéket, gyümölcsöket megrongál, kias, letördel stb., ha a kár a 60 korona értéket meg nem haladja. Az eljárás a károsult fél indítványára indítható meg, kivéve a c) pont azon esetét, ha a kihágás köztereken vagy közutakon levő fákön és csemetéken követtetett el.

Gázizzófény-tesztékkel húzalni tilos. Ily berendezésnél a munkálatokat a gázizzó r.-társaság emberei végzik, kik egyenruhában járnak s igazolvánnyal bírnak. (39.507/fk. I. 1901. sz. végzés.)

Gázórák, szesz-, cukor- és petroleum-mérők egyenkint külön hitelesítési levelet kapnak s ezeket a tulajdonos a hatóság kívánságára előmutatni köteles. (58.438/75. B. M. szbr. 16. §. — L. R. T. 568. l.)

Gázrobbanások megakadályozására vonatk. 10.000/fk. eln. 1887. sz. r. 1. Minden légszeszfogyasztó köteles arról gondoskodni, hogy a mint a lámpák eloltatnak, nemcsak az egyes lángzók csapja, hanem a záróra főcsapja is elzárassék s a kulcs levonassék. 2. A mely helyiségben a szaglás által érezhető gázömlés észleltetik, oda égő testtel tilos a bemenet. 3. Ily esetben a következők a teendők: főcsapot azonnal elzárni, minden égő lángot, gyertyát stb. azonnal eloltani, a helyiség ablakait, nyílásait azonnal kinyitni. 4. A főcsapot addig nem szabad fölnyitni, míg a gázkiömlést okozott csőszérülés szakértő által meg nem állapíttatik. 5. Nem szakértőknek a csőrepedést lánggal keresni tilos. 6. Ezen rendelet ellen vétők a törvényes felelősségen kívül kihágás czimén 100 koronáig terj. pb. sújtatnak.

Géperejű hajók és egyéb viziművek megvizsgálását, ellenőrzését és nyilvántartását az 1895. évben 59.963. sz. Ker. M. rendelet szabályozza. 20. §. Minden hajóról hajókönyv vezetendő. 21. §. A hajókönyvek a hajón tartandók és a hivatalosan eljáró hatósági közeg kívánságára fölmutatandó. 28. §. A mulasztás kihágást képez. Büntetése 20—400 koronáig terj. pb.

Gépiparnál vasárnap végezhető munkák. Gépiparnál a sürgős és halaszthatatlan javítási munkák déli 12 óráig; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig. Szent-István napján pedig a munka egész napon át nem folytatható (14.837/92. II. A) 4. a); II. A) 4. utolsó bekezdés és II. B) pont.

Gesztényesütők és gyümölcsárusítás. (36.415/fk. I. 902. sz. r.) Nem szükséges, hogy azok a gesztenyesütésre engedélyvel bírók, a kik ezzel kapcsolatosan az 1595/896. sz. szbr. szerint előírt módon gyümölcsöt is árusítanak, a téli évszak folyamán az egy helyen való árusításban megakadályoztassanak. Ennek folytán a jelzett időszakban a rendőrök s a rendőrközegeknek csupán arra kell ügyelniök, hogy az árusítás csak a megjelölt

czikkekre szorítkozzék s hogy az illetők azon a helyen tartózkodjanak, a melyre az engedélyük szól s ott is olykép, hogy a közlekedést ne akadályozzák.

Gesztenyesítő ellenőrzésével a vásárfelügyelők és biztosok vannak megbízva. A mennyiben ezek intézkedéseinek a sítők ellenszegülnek, a rendőrszemek kötelesek őket támogatni s nekik karhatalmat nyújtani. (255/95. Rfp. szolg. ut.)

Golyó, színes golyójáték. L. Szerencsejáték.

Gombaárúsítási szülő szabályrendelet. (76/99. kgy. sz. szbr.) 1. §. Budapesten gombákat házalva vagy a gombaárulásra kijelölt helyeken, vásárcsarnokokon, nyílt vásártereken és az előjárósági engedéllyel bíró kereskedéseken kívül árusítani tilos. Ama gombafajokat, melyek a székesfőváros területén elárúsíthatók, a tanács állapítja meg. 2. §. Fűszer-, szatócs-, gyümölcs- és más hasonló üzletekben csak az esetben szabad gombát nyers vagy szárított állapotban árusítani, ha az üzlettulajdonos erre az illetékes ker. előjáróságtól engedélyt nyert. 3. §. Nem friss, fonnadt vagy fölismerhetetlen törmelék, kivénült, kevert és túlságosan nedvdús, továbbá oly szárított gomba, melynek fajtája meg nem állapítható, elkobzandó. 4. §. Gombát házalva árusítani kihágást képez.

Gombaelárúsító helyek Új-Pesten. (3217/fk. 1891. kih. szab.) A főkapitány az 1889. évi XLVI. tcz. rendelkezéséhez alkalmazandó 1881. évi XXI. tcz. alapján rendeli: 1. Új-Pest területén gombát csak az István-téren szabad árulni. 2. Gombával házalni vagy gombát más helyen árusítani kihágást képez. (L. Krecs. Gyűjt. 277. l.)

Gombatopás erdőben. L. erdei lopásról.

Gombák megvizsgálása. L. élelmiszerek stb.

Gondatlanságból elkövetett az a bűncselekmény, ha a tettes tudja ugyan valamely cselekménynek büntetőjogilag tiltott voltát, de a kötelességszerű figyelem elhanyagolása következtében mégis elköveti. (Btv. 75. §.)

Gondnok feladata általában. (9020/fk. elm. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 12. l.) A r. gondnok feladata a főkapitánysági épület gondozásából, továbbá a beszerzett leltári tárgyak, anyagok, szerek és fogyasztási czikkek kezeléséből, elszámolásából, végre az anyagoknak kellő fölhasználásából és a készletnek gondozásából áll stb., stb.

Gorombáskodó bérkocsis. L. bérkocsisok rendetlenkedése stb.

Gödölyék szállítása stb. L. bárányok eladásra szállítása.

Gödörásás más földjén kihágást képez. L. más földjére.

Gödörök, nyitott csatornák stb. kivilágítása. (8901/kih. 1897. sz. főkap. rendelet.) Az utakon, tereken és minden közterületen teljesített oly munkálatoknál, melyeknél csatornák, gödörök és hasonló mélyedések létesítése válik szükségessé, ezek legalább 1 méter magas, megfelelő szilárdságú korláttal keríttes-

senek be, a közlámpák meggyújtása és eloltása közötti időben pedig kivilágított lámpával láttassanak el. E rendelet megszegése kihágást képez.

Gőresőknél első segély. L. első segély.

Gőzfejlesztők vizsgálata. (45.531/L. fk. 98. számhoz. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 133. l. — Ker. M. 41.635/IV. 98. sz. r.) Oly gőzfejlesztők, melyeknek tartalma legföljebb 100 liter és a melyeknek gőznyomása 10 légkörnyomást meg nem halad, tűzfelületük nagyságára való tekintet nélkül, hatósági felügyelet és ellenőrzés alá nem tartoznak. Ugyiszintén oly gőzfejlesztők, melyek 6 cm. vagy ennél kisebb külső átmérőjű forr-csővekből vannak összeállítva 150 liternyi űrtartalomig.

Gőzgépekre kiadott szabályok megszegése. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: a ki a gőz- vagy más gépekre, mozdonyokra, vaspályákra vonatkozó, az életbiztonság, az egészség oltalma végett kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi. (Kbt. 111. §.) Illetékes a J. b.

Gőzhajóállomási kikötőhidak vizsgálata. (80.406/92. B. M. r.) Időnkinti helyszíni szemlével összekötött vizsgálatot alábbi tagokból álló bizottság teljesít: 1. vasuti és hajózási főfelügyelőség; 2. az illetékes folyammérnöki hivatal; 3. az illetékes törvényhatóság; Budapest területén a m. kir. államrendőrség és fővárosi mérnöki hivatal; 4. az illető gőzhajózási vállalat. A vizsgálat a főváros területén évente megtartandó. A vizsgálat állapítja meg, hogy a kikötő és a hajó: 1. elhelyezése és fölállítása nem esik-e kifogás alá? 2. hogy nincsenek-e a közelben oly építmények stb., melyek a kikötőhely rendes és biztos használatát gátolnak? 3. a biztonság érdekében meg van-e minden felszerelés? 4. hogy a hid szerkezete, anyaga, annak minősége, az állóhajóra fektetése, az összekapcsolások stb. megfelelők-e műszaki szempontból?

Gőzhajó biztonsági szabályainak megszegése. L. vizen átkelés.

Gőzhajón köpködés. L. közuti kocsiban stb.

Gőzhajózási engedélyt csak a közlekedési minisztérium adhat. L. hajózás gyakorlatja.

Gőzkazánokról szóló rendelet. (Ker. M. 1886/22.790. — L. 1886. R. T. 1001. l.)

Gőzkazán robbanási esetek alkalmából megindítandó vizsgálatok körüli eljárás. (Ker. M. 1892/63.178. sz. r. — L. 1892. R. T. 2238. l.)

Gőzkomp biztonsági szabályainak megszegése. L. vizen átkelés.

Gőzsikló. L. sikló.

Gőzsikló biztonsági szabályainak megszegése. L. vizen átkelés.

Gőzsíp használata. (6571/fk. I. 96. sz. r.) L. szirénásip használata.

Gubacslopás. L. erdei lopásról.

Gummipuskával (csúzlí) lövöldözés a 11.264/fk. eln. 1885. sz. rendelet értelmében tilos s a tettenértek ellen a rendőrközegek kötelesek szabályszerűen eljárni. A kihágás az 1879: XL. tet. 115. §-a alapján büntetettik.

Gyakornokok hivatali állásukból fegyelmi eljárás nélkül is bármikor elbocsáthatók. (A közig. bíróság 1901. évi 603. sz. hat.)

Gyakornokok illetménye hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Gyalogjárdák elfoglalása, bérlete. (602/98. kgy. sz. szbr.)

1. A járdafoglalást a rendőrség meghallgatásával a ker. előljáróság engedélyezi. 2. Nagyforgalmu utcákban, hol a járda 2 méternél nem szélesebb, járdafoglalás nem engedélyezhető. 3. Az elfoglalható terület a járda $\frac{2}{3}$ -ad részében állapíttatik meg, de 3 méternél több sohasem lehet. 4. Sarokházaknál a járdafoglalás rendszerint csak egyik utcára nyíló oldalon engedhető meg s a járda szöglete a közlekedés élénkségéhez arányítandó távolságban foglalható el. 5. Vasoszlopok, székek, asztalok, virágédények stb. kihelyezéséhez az előljáróság külön engedélye kell. 6. A bérlet köteles a járda kivilágításáról s a járda jókarban tartásáról gondoskodni. 7. Az engedély egy évadra, azaz ápril 15-től október 15-ig szól. A kérvényeket évente február 15-ig kell benyújtani az előljárósághoz. 10. E rendeletek ellen vétők a ker. kapitányság által büntetletnek. 11. Bünt. 4—100 kor. terj. pb.

Gyalogúton való közlekedés biztosítása. (1373/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 72. l.) 1. §. Budapest területén a közönség gyalog közlekedésére szánt járdán, avagy e célra föntartott gyalogúton a közlekedést föltartóztatni, akadályozni vagy megnehezíteni nem szabad. 2. §. A járdáknak, gyalogutaknak állandó elfoglalása tilos; tilos továbbá azoknak szükség nélküli időközi elfoglalása is, mihez képest az időközi elfoglalás is csak úgy engedtetik meg, ha a föl- vagy lerakodás a járdák, a gyalogutak időleges elfoglalása nélkül meg nem történhetik. A lerakodásnak haladéktalanul és megszakítás nélkül kell történnie. Lerakás közben a járdát, szegélyköveket, lámpaoszlopokat, fákat és egyéb köztulajdont képező tárgyakat megrongálni tilos. L. tovább: üzlet, utca, járda, ablak, bolti ernyők stb. kezdőszavak alatt. 9. §. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. ltél a Rkap.

Gyalogközlekedés biztosítására pótrendelet. (19.278/fk. l. 901. sz. r.) Az üzleti kirakatok megvilágítására vagy az üzlet minőségének jelzésére szolgáló lámpák legfeljebb 1 méternyi kiszökeléssel s legalább 2-5 méter magasságban alkalmazhatók. A járdaterület bérletje a bérlet tartama alatt, vagyis évenként ápril 15-től október 15-ig szabadon rendelkezik. Bérben birt járdaterületekre az 1373/99. kgy. sz. szbr. 5. §-ának 3. pontjában foglalt rendelkezések a bérlet tartama alatt ki nem terjednek, a bérlet lejártával azonban az elfoglalt terület megvilágítására szol-

gáló lámpák a hivatkozott szakasz 3. pontjában előírt magasságra helyezendők.

Gyalogközlekedés hidakon. L. hidakon gyalogközlekedés.

Gyalogút söprés. L. járdasöprés.

Gyámoltalan egyének, órültek, eltévedt gyermekek előállítandók. L. előállítandók saját érdekükben.

Gyantalopás erdőből. L. erdei lopásról.

Gyanús betegségű állatok bejelentése. L. veszett állatok.

Gyanús dolog megszerzése. A ki valamely dolgot megszerez olyan körülmények közt, a melyekből gyanútható, hogy az lopás, sikkasztás, rablás, zsarolás vagy jogtalan elsajátítás következtében jutott birtokosa vagy birtalójának kezéhez vagy ugyanilyen körülmények között a dolog elidegenítésére közreműködik: egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év nem múlt el, a büntetés két hónapig terjedhető elzárásig és 600 Kor. terjedhető pénzbüntetésig emelhető. (Kbt. 129. §.) Illetékes a J. b. — Ha valaki jóhiszeműleg vett vagy szerzett olyan dolgot, a mely bűncselekményből származik s ezt 48 óra alatt — a gyanús szerzés megtudása után — be nem jelenti a hatóságnak, 400 kor. pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 132. §.) Illetékes a J. b.

Gyanús haláleset. Ha annak jelenségei mutatkoznak, hogy valaki nem természetes halállal múlt ki vagy ha ismeretlen egyén holttestét találták, a rendőri hatóságok és közegek kötelesek erről a kir. ügyésznek vagy a legközelebb levő járásbírósnak sürgősen jelentést tenni. Ez esetben a holttestet csak a kir. ügyesség vagy a bíróság engedelmével szabad eltemetni. (B. P. 88. §.)

Gyanús italművekkel szembeni eljárás. L. italmérésekben eljárás stb.

Gyanús szerzésű ékszerek. L. ékszerészek mulasztása.

Gyanús útlevéllal kivándorlók. L. Amerikába kivándorlók stb.

Gyári baleset 24 óra alatt a rendőri hatóságnak (Budapesten az illetékes ker. kapitányságnak) bejelentendő; a ki elmulasztja, kihágást követ el s 200 kor. terj. pb. büntetendő. (37.302/1895. B. M. r.) Itél a Rh.

Gyári balesetek elhárítása és az alkalmazottak életének, testi épségének és egészségének megóvása érdekében szükséges intézkedésekről az 1893: XXVIII. tcz. intézkedik.

Gyári munkások bejelentési lapjainak visszatartása tilos. (1899. évi 11.588/fk. r.)

Gyepmester által elszállítandó dögök. L. állati hulla elszállítás stb.

Gyephantlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Gyeplopás más földjéről. L. fűszedést stb.

Gyermekek dajkálása. L. Dajkasággal foglalkozó stb.

Gyermekhullák elszállítása. L. hullák orvostani bonczterembe stb.

Gyermekjáték festése. L. mérges festékek.

Gyermekkitétel büntettét követi el azon szülő, a ki koránál vagy állapotánál fogva önszegélyre képtelen gyermekét félreeső vagy rendszerint járatlan helyre teszi ki, vagy olyan körülmények közt hagyja el, hogy annak megmentése a véletlentől függ. (Btv. 287. §.) A szövetkezés előkészülettel szintén büntetendő cselekmény. (Btv. 288. §.)

Gyermekmenhely helyisége a IX. ker. Vendel-utca 3. sz. a. van. Itt helyezendők el a talált gyermekek. — Telefon: 56—85.

Gyermekölés büntettét követi el azon anya, a ki a házasságon kívül született gyermekét a szülés alatt vagy közvetlenül a szülés után szándékosan megöli. (Btv. 284. §.)

Gyermekölés megállapítása. Hogy az orvosszakértőknek gyermekölés gyanúja esetén a bonczolásnál miket kell szükségkép megállapítaniok. I. B. P. 243. §-át.

Gyermeknek pálfukakimérés. L. pálinkamérés stb.

Gyermekrablás büntettét követi el az, a ki 14 éven alúli gyermeket akarata ellenére szülője, gondnoka vagy felügyelője hatalmából erőszakkal fenyegetéssel vagy ravaszsággal elvisz vagy letartóztat. (Btv. 317. §.) Súlyosabb a büntett, ha a gyermekrablás a végett követtetik el, hogy a rablott gyermek koldulásra, más nyereszkeskedési vagy pedig erkölcstelen célra használtassék (Btv. 318. §.); nemkülönbén ha az elrablott vagy letartóztatott gyermekén súlyos testisértés, erőszakos nemi közösülés vagy megfertőztetés követtetett el. (Btv. 319. §.) Indítványos az eljárás, de az indítvány vissza nem vonható.

Gyermekszinház. L. Feld-féle stb.

Gyermektalálás esetén eljárás. (Rfp. Ut.) A rendőrök a talált csecsemőnek ruházatát, illetve a vele talált ruhaneműeket mindenkor pontosan írják jelentésükbe, nemkülönbén jelentésükbe föltüntetni el ne mulasztás az, hogy fiú-e a beszállított gyermek vagy leány. Ha fiú, nem-e körülmetélt himvesszője van? s nincs-e valami irat, levél vagy értéktárgy a pólyába téve? Ha a talált gyermek ébren van, nézzék meg a gyermek szeméit is s a szemek színét s esetleg ismertetőjeleit a csecsemőnek szintén írják a jelentésükbe, mert ezen adatok ismerete nagyban elősegíti a nyomozat kedvező eredményét.

Gyilkosság büntettét követi el az, a ki embert előre megfontolt szándékból öl meg. (Btv. 278. §.)

Gyógysegély rendőröknek. L. segély a rendőrnek stb. (Szerv. szab. 62. §.) Beteg rendőrök gyógyköltségeit az állam viseli. Csak ruh és bójakórnál nem, ha azt 48 óra alatt be nem jelenti.

Gyógyszer-árszabály elleni kihágások. (1901. évi 115.551. sz. B. M. r.) 2. §. A keresztjegyekkel jelölt gyógyszerek csak orvosi, sebészti vagy állatorvosi receptre adhatók ki. 3. §. A mennyiség,

minőség rendelet szerint, a csomagolás a legolcsóbb tétellel. 4. §. Tilos az orvossal fennálló titkos egyetértés szerinti rendelés elkészítése. 5. §. Az ár a receptre irandó részletezve és alairandó. A használati utasítást az írja rá, a ki készítette a gyógyszert. 6. §. Áron alúl szabad eladni. 7. §. Az árakra az ártétel irányadó. Ha több ártétel van, a legolcsóbb a nagymennyiségnél jön számításba. 8. §. A mennyiséget a gyógyszerész jegyzi föl, ha az orvos nem határozta meg. 9. §. Állatok részére rendelt gyógyszerek 150/0 levonással adandók, ha azok embereknek való gyógyszerek. Munkadíjból nincs levonás. Csomagolás a legegyszerűbb legyen. 10. §. Közalap, betegápolási alap, betegsegélyzőpénztár, bánya, kohó, vasművek társadái, dohánygyári betegsegélyzőpénztár részére a legolcsóbb díjak számíthatók. 11. §. Visszamaradó receptek 3 nap alatt árszabványozandók. 12. §. Másolatról tilos kiszolgáltatni gyógyszert, ha keresztezett szert is tartalmaz. 13. §. Kétszer keresztezett gyógyszer 48 órán belül, a hol gyógytár nincs, 4 napon belül készíthető el. 14. §. Ugyanily gyógyszerek ismétlése csak újabb orvosi rendeletre történhetik. 15. §. Tartályokat visszavenni tilos. Üvegeket csak forró vízben tisztítva. Fertőző betegtől származó dolgot semmit. 16. §. Belső használatra szolgáló gyógyszer üvege hengeres, a külsőleg használatra szögletes legyen. 17. §. Ha a szer nincs benne a fenti számú belügyminiszteri árszabásban, úgy annak ára a nagy árszabvány szerint számítható, a melyet a magyar gyógyszerész-egylet adott ki. 18. §. E szabályok áthágása, a mennyiben nem képez büntetést vagy vétséget, kihágás. Büntetendő 200 kor. terj. pb. Ítél a Rh. (L. R. T. 1901. évf. 992—1034. lapjain.)

Gyógyszerárúknak és különleges gyógyszerkészítményeknek külföldről való behozatala és elárúsítása. (B. M. 1882/17.368. sz. r. — L. 1882. R. T. 258. l.) Titkos összetételű szereket az erre kinyert belügyminiszteri engedély nélkül áruba bocsátani sem drogueristáknak, sem másoknak nem szabad. A tápszerekkül szolgáló készítmények, továbbá oly gyógyszerek és készítmények, melyekről kimutattatik, hogy azoknak tartása s eladása, a velünk viszonyosságban levő államokban megengedtetett, vagy a melyek az ill.-tékes hatóságoknál bemutatattván, azoknak ártalmatlansága szakértői vizsgálat alapján kiderült, a titkos szerek közé nem sorolhatók és betiltása alá nem esnek. L. chinin-összetételek drogueristáknál. E rendelet áthágása kihágásnak minősíttetik.

Gyógyszerbeszerzés a budai oldalon rendőrök részére. (5980/fk. eln. 1901. sz. r.) A budai oldalon levő beteg rendőrök részére szükséges gyógyszerek II., Fő-utca, Mittler-féle gyógyszer-tárban kedvezményes árban szerezhetők be.

Gyógyszerek használata, melyek eltiltottak. I. állatok betegségének gyógyítása.

Gyógyszerekkel házalni tilos. I. házalva tilos árúsítani stb.

Gyógyszerkedvezmény általában. (13.045/Rfp. 900. sz. rp.) A budapesti gyógyszerész-testületnek közgyűlésében hozott határozata szerint a m. kir. államrendőrség minden tisztviselője és közege, tehát csapattisztje és az őrszemélyzet tagja is 0/0-os kedvezményekben részesíttetik a gyógyszerárakban, ha a részükre rendelt s általuk készpénzben kifizetett orvosi rendelvényeken rendőri minőségük a rendelő-orvos által igazoltatik.

Gyógyszer kedvezményes árban. (1082/98. sz. Rfp. r.) Rendőrök s családjai 500/0 kedvezményes árban kapják a gyógyszert a Kerepesi-út 43. sz. a. Dr. Rosenberg-féle gyógytárban.

Gyógyszerek és mérégárúczikkek árusítása. (26.033/75. B. M. r. — L. 1875. R. T. 116. l.) A gyógyszerek, melyek árusíthatók, négy táblázatba vannak beosztva. A IV. táblázatban foglalt mérgek ipari célokra a kereskedők által egyéb árúktól elkülönített zárt helyeken tartandók, őrizendők s csak hatósági engedély és a vevőnek átvételi elismervénye mellett adhatók el. Az eladás szabályszerűen elkönyvelendő. Titkos összetételű szereket tartani s árúba bocsátani tilos. E negyedik táblázatba tartozó mérgek: Acidum arsenicosum; Aqua ex oleum amygdal. amar. conc.; Aqua ex oleum laurocarati; Auri pigmentum; Cobaltum; Hydrargyrum bichlorat; Hydrargyrum sulfuric. basic.; Hydrargyrum oxydatum rubrum; Kali Cyanicum. E rendelet büntető határozattal bír.

Gyógyszerek tiltott eladása. L. kuruzslás.

Gyorsárúk fuvarozása vasárnap. (63.617/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.) Gyorsárúknak fuvarozása, fölvétele és kiszolgáltatása általában, valamint sörnek, élő baromfinak és romlékony természetű élelmiszereknek (mint friss gyümölcs, friss főzelék, friss hús, friss hal, leölt baromfi, leölt vad, tojás, tej, vaj, túró, sajt stb.) fuvarozása, elszállítás céljából teherárúként való földadása, valamint a teherárúként érkező ily cikkekből álló küldeményeknek kiadása és az állomásról való elfuvarozása vasárnapokon és Szent István király napján is végezhető. A 45.093/VI. 901. sz. r. szerint az árúk szállítása szerződött vállalkozók által is eszközölhetők. L. vasárnap munkaszünet.

Gyorsvonat használat hivatalos kiküldetésnél. L. illetmények kiküldetésnél stb.

Gyökérlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Gyökérirtási tilalom erdőkben. L. erdőben tuskó.

Gyufaelárusító-gépek, automaták rossz vagy hiányos működéséről a rendőrszemek kötelesek jelentést tenni. (29/97. Rfp. sz. ut.)

Gyufa egész vasárnap árusítható. (14.837/97. Ker. M. r.)

Gyufagyári munkások egészségének megóvása tárgyában 1898-ban adott ki a belügyminiszter rendeletet 24.929. sz. a. E rendelet áthágása kihágás. (Bünt. a 20. §. szerint 200 koronáig terjedő pénzbüntetés. Itél az I. fokú iparhatóság.)

Gyufát tolokodó módon árusító gyermek neve s

szüleinek neve és lakása fölveendő s ellene a kihágási följelentés is megteendő. (45/94. Rfp. ut.)

Gyújtogatás bűntettét követi el, a ki épületeket, árúkat, terményt, gabonát, erdőt, tüzelőanyagkészletet, hidat, hajót vagy bányát szándékosan fölgyújt. (Btv. 422. §.) Nem alkalmazható e szakasz, ha valaki a magát gyújtja föl és pedig úgy, hogy azzal másnak sem személyére, sem vagyonára nézve veszélyt nem okozott. Súlyosabb beszámítás alá esik, ha 1. oly időben gyújtja föl a tettes az épületeket, a midőn abban egy vagy több ember tartózkodik; 2. a ki templomot, közkönyvtárt, közlevéltárt, muzeumot, vagy robbanó anyagtárt gyújt föl. (Btv. 423. §.) Életfogytig tartó fegyházzal büntetendő a gyújtogatás: 1. ha emberélet eseti áldozatul; 2. ha több gyújtogatás történt, vagy szövetség követte el azt; 3. ha csoportosan rablás vagy rombolás céljából követtetett el. (Btv. 424. §.)

Gyújtogatás esetében való eljárás. Gyújtogatás esetében különösen kiderítendő: a gyújtogatás módja, mi és minő volt a tűz gerjesztésére használt anyag, továbbá a hely, a hol s az idő, a mikor a gyújtás vagy kísérlete történt és különösen az, hogy éjjel vagy nappal ütött-e ki a tűz. Megállapítandó továbbá, vajjon nem volt-e előre látható a tűznek könnyen tovább terjedése vagy az, hogy emberéletet veszélyeztet, végre minden tűznél, a mely kárt okozott, a kár nagysága. (B. P. 252. §.)

Gyúlékony anyagok készítése. L. robbanó anyagok készítése.

Gyűlések bejelentése mely esetekben nem kötelező. (3441/fk. eln. 1897. sz. a. körr. — L. Rédey Gyűjt. II. 58. l.) A törvényes bemutatási záradékkal ellátott alapszabályokkal bíró egyletek, testületek, szövetségek és társulatok által alapszabályaik értelmében tartandó rendes és rendkívüli, köz- és választmányi gyűlések, valamint egyesek vagy bizottságok, vagy valamely egylet, testület, szövetséget vagy társulat által egybehívott értekezletek hatósági bejelentés kötelezettsége alá nem esnek. Ellenben minden egyesek, vagy bizottságok, vagy valamely egylet, testület, szövetséget, vagy társulat által bármely célra egybehívott, *mindenki által* látogatható gyűlésekre nézve fennáll a hatósági bejelentés kötelezettsége s ily gyűlések, a mennyiben bejelentés nélkül megtartatnának, mindig főlöszlathatók.

Gyűléseken közbiztonsági intézkedések. L. közbiztonsági intézkedések stb.

Gyűléseken pénzgyűjtések megakadályozása, esetleg azoknak lefoglalásáról. (50. sz. res. 1898. V. — B. M. r.)

Gyűlések, fölvonulások alkalmával vörös zászló használata tiltva van. (3710/1874. B. M. r.)

Gyűlésekhez kirendelt őrszemélyzet, ha oda felügyelő kivezenélve nincsen, köteles úgy megjelenését, mint eltávozását bejelenteni a gyűlésre hatósági biztosnak kivezenélt rendőrtisztviselőnél (317/1899. Rfp. np.)

Gyűlések — Istentisztelet tartására szolgáló helyeken. (1893/228. res. B. M. r.) Oly helyen, mely istentisztelet tartására van berendezve, habár e célra csak ideiglenesen is rendeztetett be, sem népgyűlések nem tarthatók, sem oly gyűlések nem rendezhetők, melyek egyházi vagy vallási szertartásokkal vannak egybekötve, vagy a hová a nép egyházi jelvények előlhordozása mellett jelenik meg.

Gyűlések kávéházakban stb. (8789/eln. 1887. sz. fk. r.) Az egyetemi ifjúság vagy annak nevében mások által rendezett gyűléseknek és értekezleteknek vendéglőkben és kávéházakban tartását kihágásnak minősíti e rendelet.

Gyűlések kötelező bejelentése. (766/eln. 1898. sz. B. M. r.) Az 1848. évi április 28-án 216. sz. a. és 1868. évben 128. eln. sz. a. kiadott belügyminiszteri rendeletek, valamint az ezek alapján kifejtett joggyakorlat értelmében népgyűlések az illetékes I. fokú hatóságnak legalább 24 órával előbb bejelentendők s csak ezen bejelentés folytán nyert engedély mellett tarthatók meg. Hogy ezen tilalomnak érvény legyen szerezhető, népgyűlésnek szabályszerű bejelentés és engedély nélkül való rendezését, az azon való részvételt, valamint a hatóság által fölosztatott népgyűlésnek folytatását az 1879: XL. tcz. 1. §-a alapján a B. M. kihágásnak minősítette s annak elkövetőire 15 napig terjedhető elzárást és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetést állapított meg.

Gyűlések sztrájk alkalmával. L. sztrájkgyűlések.

Gyűlések és munkásképző-egyesületek. L. munkás, stb.

Gyümölcsárulás vasárnap egész nap meg van engedve. Valamint gyümölcs házhozszállítása: egész nap. (14.837/92. II. A) 1. g) pont. — 66.058/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.)

Gyümölcsbor. (53.850/1897. VI. A) Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 112. l.) Gyümölcsbornak a friss gyümölcs nedvéből, víz vagy cukrosvíz hozzáadásával, természetes erjesztés útján előállított ital neveztetik. A gyümölcsbor azon gyümölcs szerint nevezhető el, a melynek nedvéből készül, pl. almabor, körtebor, ribizkebor, cseresnyebor stb. A gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél kerülendő minden olyan eljárás és elnevezés, a mely azt eredményezhetné, hogy a gyümölcsbort a fogyasztó-közönség a természetes borral összetéveszthesse. Ennélfogva a gyümölcsbor készítéséhez vagy kezeléséhez szőlőt, szőlőtörkölyt, szőlőmustot vagy mazsolaszőlőt, továbbá borköt használni tilos, úgyszintén tilos a gyümölcsbort természetes borral vagy törkölyborral (csigerral, lörével) keverni (összevegyíteni, házasítani.) A természetes bor kezelésénél tiltva levő anyagok használata — a víz kivételével — gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél is tiltva van.

Gyümölcsboros hordó fölírása. L. törkölyboros hordó fölírása.

Gyümölcs házalva árusítása. L. virág, gyümölcs stb.

Gyümölcsessel házalókkal, kik kézi kocsijaikkal egy helyen

huzamosabb ideig ácsorognak, csak akkor kell a rendőrnek eljárni, ha egy felóránál huzamosabb ideig tartózkodnak egy helyen, vagy ha a megállás által az utca szabad közlekedését tényleg akadályozzák. Ok nélkül, különösen éltesebb nőket zaklatni nem kell. (27.543/fk. L. 1897.) L. gesztenye, stb.

Gyümölcshulladékok járdákra dobni nyáron büntetés terhe alatt tilos. (45211/98. Fk. I. sz. r.)

Gyümölcsessel kézi kosárban való házalást megengedi a 37.481/VIII. 97. tan. hat. (L. Rédey Gyűjt. II.262. l.) L. kézi-kosárral stb.

Gyümölcs lefoglalása, ha éretlen. L. egészségre stb.

Gyümölcslopás erdőben. L. erdei lopasról.

Gyümölcslopás kertből. L. gazdasági termények ellopása.

Gyümölcs védelme kertekben. L. gazdasági termények ellopása.

Gyümölcs-, virág- és perezcháزالás (12.650/1898. évi VIII. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 53. l.) A vásárcsarnok-bizottság 1897. évi február hó 26-án 96. szám alatt hozott határozatával megengedte, hogy a belföldi és déli-gyümölcsárúsok czikkeiket számozott tolókocsikon, továbbá a virágárúsok a le-metszett virágokat a vásárcsarnok övezetén belül járva-elve árusíthassák, azon kikötéssel, hogy a gyümölcsárúsok egy névre szóló igazolványt s egy naponként megváltott és kelti bélyeggel ellátott 20 filléres, a virágárúsok pedig szintén igazolványt és kelti bélyeggel ellátott 10 filléres bárczát tartoznak váltani s az ellenőrző közegnek bemutatni. A 133. szám alatt hozott határozatával azt is megengedte, hogy napi kelettel ellátott 10 filléres napi bárcza, vagy 3 koronás havi bárcza váltásával a perezcesek árúikat a vásárcsarnok övezetén belül szintén járva-elve árusíthassák. Tilos névre szóló igazolványok másra ruházása. A tolókocsikon levő élelmiczikkeket mosható, vagy külön e célra beszerzett takaróval, de semmi esetre sem viselt ruhadarabokkal szabad betakarni.

H

Hadászati czikkek s a vasárnapi munkaszünet. Hadászati szempontból sürgős építkezési felszerelési vagy szállítási ipari munkák : egész nap. (19.837/92. III. 2. pont. Ker. M. r.)

Hadi lőszer szállítás közutakon. (1887/44.152. sz. H.M. r.) 1. §. Polgári könnyű kocsik az út szélére kitérni tartoznak. 2. §. Nagyobb terhes kocsik megállani. 3. §. Közelben pipázni, szivarozni tilos. 7. §. Minden akadály az útból elhárítandó és a tűzzel dolgozó kézművesek műhelyei bezárandók, nyílt tüzek eloltandók az átvonulás alatt. 9. §. Meredek utakon a szemközti jövő kocsik óvatosan ereszkedjenek le. 10. §. A legmagasabb ponton a szembe jövő kocsik álljanak meg. 11. §. A vasutak mellett a vasuti

állomásfőnök értesítse a szállítmány parancsnokát, hogy átmehet-e vagy bevárja a jövő vonatot. 15. §. Ha a szállítmány pihen, a polgárság ugyanazon figyelemben kell, hogy részesítse, mint menetközben. 18. §. A ki e rendelet ellen vét vagy mulaszt, 10—200 koronáig terjedő pb. büntetendő. (Íté! a Rh.)

Hadiszállításra vonatkozó szerződés megszegése, háború vagy mozgósítás esetén a büntetőtörvény 457. §-ába ütköző bűncselekményt képez. Hasonlókép bűncselekményt követnek el azok is, a kikállítás elmulasztása vagy nem kellő eszköz-
lés körűl gondatlansággal terheltetnek. Ugyanezen §-ba ütközik a fuvarozók és fuvarozási alkalmazottak szándékos cselekvése, mulasztása, gondatlansága is, a melyet a hadiszükségletek szállítása körül elkövetnek.

Hadtervek elárulása hűtlenség büntettét képezi. L. e cím alatt.

Hadköteles első jelentkezését ha mulasztja, az 1889. évi VI. tcz. 35. §-ába ütköző kihágást képez. (Íté! a kh., Budapesten a tanácsai megbizott.)

Hadköteles nősülése. (L. 1889: VI. tcz. 50. és 61. §.) A tilalom ellen nősülők kihágást követnek el. (Íté! a J. b.)

Hadköteles szökevény előállítandó. (1889: VI. tcz. 44. §. ütköző kihágása fölött a J. b. íté!)

Hadmentességi díj ellen fölszólamlás. L. adókimetés ellen fölszólamlás.

Hadműveletek elárulása hűtlenség büntettét képezi. — L. e cím alatt.

Hadsereg hűségének megingatása hűtlenség büntettét képezi. L. e cím alatt.

Hajcsárok. L. marhahajtás stb.

Hajléktalanok, ha önként jelentkeznek s a kerületi kapitánysági őrségen nincs már számukra hely, a tolonzházba utasítandók. (Szolg. szab. 85. §.)

Hajléktalanok saját érdekükben előállítandók. L. előállítandók saját stb.

Hajóállomások ellenőrzése. L. dunai kerületi kapitányság eljárási szab.

Hajóállomáson rendőrök szolgálata. L. rendőrök hajóállomáson.

Hajó átadása az ellenségnek hűtlenség büntettét képezi. L. e cím alatt.

Hajó csaj vagy hívó-jeltadása nappal egy egyszerű nemzeti lobogó, éjjel egy zöld fényű lámpának az árbocz, illetve őrfá felmagasságára való feltűzése által történik. (Hajózási szab. 76. §.)

Hajó (gőzerő nélkül) éjjel egy fehér fényű lámpával világítandó meg. (Hajózási szab. 61. §.)

Hajó éjjeli járása. Terhes hajók, vontató-gőzösök éjjel csak addig folytathatják útjokat, míg mindkét partot látják. Könnyű s uszály nélküli gőzösök addig járhatnak, míg legalább az egyik

partot látják. Révbeli hidak, kompok, dereglyék, ladikok kivilágítva éjjel is járhatnak. (Hajózási szab. 48. §.)

Hajó ereszkedésének eltiltása. (36.522. I. 96. Ker. M. r.) A fővárosi Duna-szakasznak a Margit-híd és a Fővámteri-híd közé eső részén a nyílt folyamom mindennemű hajó csakis gőzös által vontatva közlekedhetik s a hajóknak szabadon szállása, úgynevezett ereszkedése tilos. Ezen rendelet ellen vétők, az ideiglenes folyó-, csatorna- és hajózási rendszabályok 4. §-a szerint minősülő s 114. §. 5) pontja szerint pénzbírsággal büntetendő kihágást követnek el. 25.741/97. sz. keresk. min. rend. értelmében nem esik tilalom alá az, ha a Margit-híd közelében levő kikötő-helyekre igyekvő evezős hajók már a híd fölött megfordulván, közvetlenül a part mellett ereszkednek le állomáshelyükre. Úgy szintén általában nem érinti a szóbanforgó tilalom a hajóknak ki, vagy átrakás céljából a part mentén szokásos helyváltoztatását, ide számítva azt is, midőn a hajó a karó engedélyben tartózkodásra engedélyezett idő leteltével és teendői végeztével a kikötő helyéről földre áll, azaz szokásos módon a kötélén kissé leereszkedik vagy ekivágata s az útból földre, horgonyra áll, hogy ott a gőzöst, mely tova vontatja, bevárja. Tutajók, dereglyék, kis vásári hajók, naszádok ereszkedésére e tilalom nem terjed ki.

Hajóforgalmi kihágások körüli eljárás. (1416/fk. kih. 1897. sz. r.) A hajóforgalomban fölmerülő kihágási ügyek csakis akkor terjesztendők a keresk. minisztériumhoz, ha az ügyben szakértői vélemény kikérése föltétlenül szükséges. Közuti kocsnál előforduló balesetek és forgalmi akadályoknál a szakértői vélemény minden esetben érdekelttség nélküli szakközeg vagy hatóság, esetleg a vasuti és hajózási magyar királyi felügyelőség útján, nem pedig az érdekelt közlekedési vállalat igazgatóságától szerzendő be.

Hajóforgalmi zavar esetén a hajóvezető tartozik gondoskodni, hogy a posta és az utasok más úton mielőbb elszállíttassanak. (1869/2362. Ker. M. r. 79. §.)

Hajó (gőzös) megvilágítása. L. gőzhajó.

Hajóhidak vizsgálata. L. gőzhajó-állomás stb.

Hajóhinták. (43.499/fk. I. 1898. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1898. 134. l.) A hajóhinták a kerületi mérnök közbenjöttével vizsgálat alá veendőek és a mennyiben a hinták szerkezete olyan volna, hogy a használat által a bent ülők biztonsága veszélyeztetve van, azok további működését az elrendelt átalakítás foganatosításáig be kell tiltani.

Hajójárásba vetett horgonyok czölömpjei éjjel egy-egy fehér fényű lámpával megvilágítandók. (63. §.)

Hajók kikötése a Dunaparton. L. Dunán érkező stb.

Hajók kirakodása alkalmával a 7296/fk. eln. 1890. számú rendelet értelmében erős s legalább 1 méter széles padló használandó. E rendelet be nem tartása kihágást képez. (Krecs. Gyűjt. 278. l.)

Hajók kitérése jobbra történjek. Az egy irányban menők közül az előlhaladó saját jobbját kövesse, hogy balfelén az azt utólérő szabadon előre mehessen. (1869/2362. Ker. M. r. 41. §.) Szűk helyen a kitérésről a fölfelé menő hajó vezetője tartozik gondoskodni. (U. o. 42. §.)

Hajókönyvek. L. géperejű hajók stb.

Hajólegénység két harmadának magyar illetőségűnek kell lenni. (Hajózási szab. 5. §.)

Hajólevél. A hajózási engedélyen kívül minden hajónak külön hajólevéllel kell birni, melyet a közigazgatási hatóság állít ki. Hajólevél nélkül is közlekedhetnek azon kisebb, gőzerő nélküli hajók vagy vízi járművek, melyek: a) csak egy vízmenti útra készülnek; b) árukkal közeli vásárra mennek; c) partok közt átjárást közvetítő hajók; d) tutajok. (Ut. 3. §.)

Hajólevéllel ellátott hajók csak okleveles hajósok vezetése alatt járhatnak. (Ut. 7. §.) Hajós-oklevél csak háromévi gyakorlati kimutatás s vizsgálatétel után állítható ki. (Ut. 8. §.)

Hajómalmi rendszabály. (33.477/1888. sz. Ker. M. r.) 63. §. Kihágást követ el és 200 Kor. terj. pb. büntetendő: 1. a ki engedély nélkül állít föl (13. §.); 2. a ki kijelölt helyet elhagyja (25. §.); 3. a ki tilos bekötési módokat alkalmaz (53. §.), csak karóval vagy horgonnyal szabad bekötni (59. §.); 4. rekeszek, sövények és fenékgátak fölállítása tilos (54. §.); 5. gyöngé és rozszant malom használata (57. §.); 6. hajómalmot a parthoz nem szabad kötélt által közeleb kötni (58. §.) — 100 Kor. terj. pb. büntetendő pedig az, a ki: 1. a hajómalom tulajdonosában történt változást be nem jelenti (19. §.); 2. malomkönyve hiánya (41. §.); 3. a ki vontató út mellett a malmon kötelcsúsztató fát nem alkalmaz (56. §.); 4. lámpát nem használ (60. §.); 5. a malom számát s a tulajdonos nevét tartalmazó táblát nem alkalmaz a malom mindkét oldalán (61. §.); 6. a ki a folyammérnök utasításait azonnal nem fogadósítja (48. §.)

Hajó megrakása csak terheltségük mértékéig van megengedve, mely a hajó oldalán jelezve van. (1869. évi 2362. sz. Ker. M. r. 11. §.)

Hajómenet elővigyázatiszabályai. (Hajózási szab. 39. §.)

1. Egyik hajónak a másik útjába menni, azt zavarni nem szabad. 2. Minden hajó köteles a saját útvonalát megtartani. 3. Ha a hajó egyik partról másikra átvág s valamely hajó útjába esik, tartozik a fölfelé menő gőzös elejétől folyvást legalább 150 s az alámenőtől legalább 300 ölre távol maradni. 4. Erős kanyarulókban tartozik minden gőzös az egész kanyaruló hosszán a lehetőségig jobb oldalt tartani. 5. Hidaknál, vízéptkezésnél a gyorsaság mérséklendő. 6. Versengés, egymás mellett járás tiltatik. 7. Ha a hajó az előlmenőt két hajóhossznyira beérte, tartozik addig mérsékleni sebességét, míg az elől menő helyet nem ad az elkerülésre.

Hajó, mely gőzerővel jár, a hajóvezetőn kívül egy bizonyítvánnyal ellátott gépvezetőt is tartozik alkalmazni. (Ut. 10. §.)

Hajó s minden más tárgy, ha elsüllyedt, éjjel a helye nemcsak megvilágítandó fehérszínű lámpával, hanem azonkívül a vezető köteles az elsüllyedési helyen felül egy negyed mért-földnyire őrt állítani, hogy az arra menők ezáltal figyelmeztessenek. (Hajózási szab. 69. §.)

Hajómunkások hiányos öltözete. L. zsákolók stb.

Hajón botrányescsinálás. L. csendháborítást tiltó stb.

Hajón cholera-betegek érkezése. L. cholera-ban stb.

Hajón diszlobogó fölhuzása. L. diszlobogó stb.

Hajón ebet csak szájkosárral s megkötve vagy elzárva szabad szállítani. (Hajózási szab. 21. §.)

Hajón érkezett betegek szállítása. (61.298/fk. I. 897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 135. l.) A B. M. 83.900/VI. 1897. sz. rendelete szerint a vasúton vagy hajón a fővárosba érkező vagyontalan súlyos betegeknek kórházba szállítása a rendőrközegek feladata. A mennyiben az ily betegek a mentő-társulat által beszállíthatók nem volnának, a beszállításnál fölmerülő és a szabályszerűen kiállított nyugtak alapján a pénztár által előlegezendő bérkocsi- és egyéb költségek a beteg fizetésre kötelezhető hozzátartozótól vagy illetőségi községétől azon ker. kapitányság által hajtandók be, melynek közegei által vagy melynek területéről a beteg kórházba szállíttatott.

Hajók (személyszállító) indulás jelzése. (Hajózási szab. 58. §.) 1. Csöngetni kell indulás előtt 1-ször 30, 2-szor 15, 3-szor 2 percczel. A hajódeszkákat csak akkor szabad fölszedni, ha a hajó hosszas gőzfűttyel jelt adott. 2. A kikötést nappal 5, éjjel 10 percczel megelőzőleg, hosszas gőzfűttyel, ezenkívül az érkezés előtt 2 percczel élénk csöngetéssel is jelezni kell. 3. Közbeeső állomáson a továbbindulás egyszeri csöngetéssel jeleztetik. (60. §.) Egymáshoz közeledő gőzösök egymást több egyes csöndítéssel vagy gőzfűttyel figyelmeztetik.

Hajóközönség a hajószemélyzet utasításait követni tartozik. (Hajózási szab. 94. §.) Hajóhídra vagy kikötőre lépni tilos mindaddig, míg arra a hajószemélyzet a jelt meg nem adja. A hídsorompót kinyitni vagy azon átbujni tilos. (95. §.)

Hajónyilvántartás. L. dunai ker. kapitányság eljárási stb.

Hajón nyomozás. L. idegen államok stb.

Hajón történt baleset a legközelebbi helyhatóságnak (Budapestén a dunai ker. kapitányságnak) bejelentendő. (1869/2362. sz. Ker. M. r. 80. §. Továbbá ezt kiegészíti a 25.036/1891. sz. Ker. M. r.)

Hajón tűzveszélyes tárgyak szállítása (személyszállító hajón) tilos. Tűzveszélyes anyagot szállítóhajók az előárbocz csúcsán vagy az őrfá felső végén egy háromszögű fekete zászlót hordani, magukat egyéb hajóktól lehetőleg távol tartani s éjjel más hajóktól elkülönítve megállani tartoznak. (Hajózási szab. 20. §.)

Hajón vásárcsarnoki árú árúsítása. (L. Rédey Gyűjt. II. 133. l.) Vásárcsarnoki szbr. A központi vásárcsarnok rak-

partjához kikötő hajókon és vízi járműveken is megengedhető az eladás a tanács (vásárcsarnok-bizottság) engedélyével, mely engedély csak a hozott árúszállítmányra nézve adható meg. A hajóra (vízi járműre) újból berakott árúknak eladása föltétlenül tiltatik. Vesztegelni (dangovázni) a központi vásárcsarnok rakpartjánál nem szabad. A hajó (vízijármű) a kirakás, illetve új rakomány fölvétele után azonnal és legkésőbb a tartózkodásra megállapított idő alatt eltávolítandó.

Hajó peremzete, mely személyeket szállít, karfakkal látandó el. (Hajózási szab. 12. §.)

Hajóra ittasok, házsártosok, nehéz betegek fel nem vehetők s útközben a legközelebbi állomáson kiutasíthatók. Jogában van a vállalatnak ily egyéneket (ittasok kivételével) külön szobában felügyelet mellett elfogadni. (Hajózási szab. 17. §.)

Hajórongálás. L. közveszélyű megrongálás.

Hajó számozva s a tulajdonos nevével kell hogy elátva legyen. (Hajózási szab. 10. §.)

Hajó szénfölvétele vasárnap. Lásd vasárnapi munkaszünet stb.

Hajózáshoz tartozó dolgokat, vontató utakat, hajózási jelzőket, karókat, vízmértéket, csúsztatófákat, a partkövezetet, partot, szóval mindent, a mi vízi építkezéshez tartozik, megrongálni tilos. Nemkülönben a hajójárásba s kikötőkbe követ, anyagot, közszensalakat hányni nem szabad. (1869/2362. sz. Ker. M. r. 24. §.)

Hajóra töltött fegyvert vinni tilos. A vezetőnek jogában áll a fegyvert megvizsgálni vagy megvizsgáltatni. (Hajózási szab. 19. §.)

Hajót háromnál többet tilos kikötőn kívül a parthoz egy széltehen egymás mellé kötni. Hajójárásban csak szükség esetén szabad horgonyozni. (Hajózási szab. 35—36. §-ai.) A kívül álló hajók szabadon közlekedhetnek a belől állókon át a partra. (37. §.)

Hajó, tutaj jelzése ködben és hózivatarban. (Hajózási szab. 67. §.) Ilyenkor gőzösök mérsékelt sebességgel járnak, menet közben csöngessenek s 5—5 percenként fűtyüljenek. Egyéb hajók és tutajok kürtölés, kiáltás vagy fűzőkcsóválással adjanak jelet. A gőzösöknek ilyenkor meg kell állni, 5—5 percenként csöngetni s a fűtyülést megszakításokkal folytatni.

Hajó-üzlet (nem gőzerővel járóra) gyakorlására engedélyt a közigazgatási hatóság ad. Gőzhajózási engedélyt a közlekedési miniszter adhat. (1869. évi Ut. 1. §.) L. tutajozási engedélyek.

Hajó-vesztegár alá helyezéséről az 1892. évi 70.316. sz. Ker. M. r. intézkedik. E rendelet betartásának ellenőrzése és a vesztegárban levő hajók felügyelete a dunai ker. kapitányság földadata.

Hajóvezető 21 évnél fiatalab nem lehet. (Hajózási szbr. 4. §.)

Hajóvezető felelős személyesen azért, hogy a vezetése alatt

álló hajó, dereglye, csónak stb. jókarban van, a személyzet és a megfelelő tartozékok a hajón meglegyen, jól vezetve s rendesen terhelthezzék, általában felelős mindazért, a mit ezen minőségben mivel vagy elmulaszt. (1869. évi 2362. sz. Ker. M. r. 2. §.) Büntetése a vezetőnek 20—200 kor. terj. pb.

Hajó, vízijármű kikötése s árúk ki- s berakodása a Dunán. (1450/99. kgy. sz. szbr.) 1. §. Kikötésre a) bérelt partok; b) szabad kikötők; c) veszteglő (dangovázó) helyek állnak rendelkezésre. E helyek határai főíratos czölöpökkel vannak megjelölve. 2. §. Minden a fővárosba érkezett hajó tulajdonosa, kapitánya vagy kormányosa köteles 24 óra alatt a balparton a vásárigazgatónál, a jobbparton az illetékes vásárfelügyelőségénél a hajót s rakományát bejelenteni. Tutajokat az köteles bejelenteni, a kinek czímére érkeztek. 3. §. Bérelt partokon csak a bérlő részére szabad rakodni. 4. §. Szabad kikötőben csak az köthet ki, a ki előzőleg karó engedélyt nyert. Ha nincs a szabad kikötőben hely, köteles a hajó a Duna jobbpartján kijelölt helyen vesztegelni, míg rákerül a sor. 5. §. A szabad kikötőben a kikötést követő nap meg kell a ki- vagy berakodást kezdeni s az engedélyben kikötött idő alatt befejezni. 9. §. Ki- vagy berakott árút a parton 24 óránál tovább tartani tilos. 10. §. Kiürült vagy megakadt hajó a szabad kikötőből eltávolítandó. A kikötő előtt a mederben horgonyozni tilos. 15. §. Kihágások elbírálása a dunai ker. kapitányság illetékes.

Hajóvontató utak a part hosszában, szelétől befelé, legalább 4 ölnyre szabadon tartandók. (Hajózási szab. 25. §.)

Hajó vörös lámpajelzése vagy a gőzhajók éjjeli visszára kitérésének vagy hidak fölnyitásának jelzésére szolgál. Vörös lámpák használata hajózható vizeken s azok partjain tilos.

Hajózás állami felügyeletét a vasuti és hajózási főfelügyelőség gyakorolja. Ennek feladatait és hatáskörét jelzik a hajózási szab. 107—112. §-ai. A főfelügyelőség vizsgálatai alkalmával a közigazgatási hatóságok oltalmát és segítségét igénybe veheti.

Hajózási rendszabályok áthágása az 1869/2362. sz. Ker. M. r. 114. §. szerint büntetettnek.

Hajózási üzem egész vasárnap szabad. (14.837/92. sz. Ker. M. r. III. 1. pont.)

Hajózási vállalatok hivatalnokai és szolgálai esküt tesznek; szolgálatuk teljesítésében azt a jogokat élvezik, mint az állam tisztviselői. Kik büntetendő cselekményt követtek el, joguk van azokat a legközelebbi hatóságnak átadni. (Hajózási szab. 88. §.)

Hajózáslók fölhozása. L. zászlófölhozás a hajóra.

Hajtás csak egy sorban történhetik. (18.771/fk. I. 96. sz. hirdelm.) Az ellenszegülők az illetékes ker. kapitányságnak feljelentendők. Kivétel a Stefánia-út, hol a kocsik két sorban és sebesebben hajthatnak.

Hajtás és előreahajtás gyorsan vagy vigyázatlanul. (26.531/fk. I. 96. sz. r.) Följogosítottak a rendőrközegek, hogy

egyes helyeken, ha a nagy kocsiközlekedés a közönség átmenését lehetetlenné tenné, időnkint a kocsikat rövid időre állítsák meg a gyalog közönséget bocsájtásuk keresztül. Mindenki, a ki a hajtási szabályokra vonatkozólag a rendörközegek figyelmeztetését vagy intését nem követi, kihágást követ el s a ker. kapitányságnak feljelentendő, hol is a fentebbi rendelet értelmében a 1879. évi XL. tcz. 120. §-a szerint büntettedik.

Hajtás egy gyeplővel tilos. (51.240/fk. I. 96. sz. pótrend. — Rédey Gyűjt. I. 182. l.)

Hajtási jogosítványról általában. L. bérkocsihajtási jog. l. terheskocsi stb.

Hajtási jogosítvány henteseknek. L. hentesiparosok stb.

Hajtási jogosítvány ideiglenes kiadása. Az 1898. évi 30.255/fk. I. sz. és 42.003/fk. I. sz. rendeletek szerint a fővárosi fuvaros-ipartársulat feljogosítottatik arra, hogy a fuvaroskocsisok részére ideiglenes hajtási jogosítványt kiállithassanak.

Hajtási jogosítvány mikor veendő el? L. kocsisoktól stb.

Hajtási jogosítvány nélkül hajthatnak hentesmesterek saját czimtáblájukkal ellátott kocsijaikon. L. hentesmesterek stb.

Hajtási jogosítvány számozatlan bérkocsisoknak. L. számozatlan bérkocsik hajtási stb.

Hajtási jogosítvány vidékieknek nem kell. L. fuvarosok stb.

Hajtás és közlekedés hidakon. L. hidak.

Hajtás a postakocsiknak. L. postakocsisok.

Hajtás sebességeért a gazda vagy tulajdonos is felelős, ha jelen van a kocsin. L. sebes hajtás.

Hajtási szabályok. (17.529/fk. I. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 173. l.) 1. §. A vámvonalon belül eső területen, valamint egyes kültelki látogatottabb helyeken és népesebb utakon is csak mérsékelt ügetésben és az alábbi szakaszokban megjelölt esetekben csak elővigyázattal, esetleg lépésben szabad hajtani vagy lovagolni. A kézikocsival, kerékpárral vagy bármely erő által hajtott járművekkel szintén csak mérsékelt ügetésnek vagy elővigyázattal hajtásnak megfelelő gyorsasággal szabad haladni. 2. §. Az összes rugó nélküli szekerek, valamint a rugókon fekvő nagy teherszekerek mindig csak lépésben hajthatnak, míg a rugókon nyugvó kisebb teherszekerek mérsékelt ügetésben is haladhatnak. A vámvonalon kívüli utakon az üres teherszekereknek az ügetés meg van engedve. 3. §. A sebes és vigyázatlan hajtás, lovaglás vagy közlekedés mindenütt tilos. 4. §. A Stefániaútnak a városligeti köröndtől a víztoronyig terjedő részén bérkocsik és magánfogatok sebesebb ügetésben is hajthatnak. 5. §. Fokozott elővigyázattal kell hajtani: a) utca-kereszteezéseknél; b) egyik utcából a másikba való behajtásnál, oly utcában és helyeken, a hol csupán két kocsi fér el egymás mellett. 6. §. Lépésben kell hajtani: a) a házakból vagy házakba való be- vagy ki-

hajtásoknál : *b)* mindenütt és mindenkor, a hol és midőn a közlekedés szűk térre szorul vagy bármiféle oknál fogva a közlekedés akadályozva van. 7. §. Szabadon hajtott állatesoportokkal, nyájakkal, csordákkal, falkákkal stb. való találkozásnál szintén lépésben kell hajtani, mindaddig, míg az állatesoport mellett a jármű elhaladt. 8. §. A tűzoltó- és mentő-kocsik, midőn a vesz és baleset színhelyére sietnek, a rendesnél sebesebb ügétésben is haladhatnak, a hajtást azonban oly mértékben gyorsítani, hogy általa a személybiztonság vagy közlekedés veszélyeztessék, nincs megengedve. 9. §. A kocsis köteles az útjában jövőket hangos kiáltással kitérésre figyelmeztetni. 10. §. Ha az út annyira lejtős, hogy a jármű önsúlyánál fogva előrehaladhatna, csak a dörzsfékező alkalmazása mellett szabad közlekedni. 11. §. A lámpák meggyújtása és kioltása közti időközben, valamint nagy köd alkalmával nappal is csak kivilágított lámpával szabad közlekedni. 12. §. Vidékről jövő kocsiknak éjjel szintén vagy lámpával világítva kell lenniök, vagy a vonó-állatok legalább egyike csengővel látandó el. 13. §. Szamba fogott lovak mindenkor csak csengővel vagy csörgővel közlekedhetnek. 14. §. Mindennemű járművel balra kell haladni. 15. §. Szembe jövő járműnek balra kell kitérni. 16. §. Az udvari fogatoknak, továbbá a baleset vagy tűzveszély helyére siető mentő- vagy tűzoltó-kocsiknak, temetési, vallási és más ünnepi, valamint katonai meneteknek, akár ezekkel szemközt jövő, akár velük egy irányban haladó járművek föltétlenül kitérni tartoznak. 17. §. A közuti vasuti, valamint a villamos kocsik közeledtével minden jármű a vaspályavonatról oly távolságra ki-, illetve letérni tartozik, hogy az összeütközés kizárva legyen. 18. §. A közuti vasutak vagy villamos vasutak vágányain azok hosszában idegen járműveknek huzamosabb ideig közlekedni tilos, kivéve a szűkebb utczákat, hol azt a forgalom könnyebb lebonyolítása igényli. 19. §. Oly utakon, melyeken akár az út keskenysége, akár más oknál fogva csupán egy járt nyom létezik : *a)* üres jármű a személyszállítónak vagy terheltnek ; *b)* személyszállító a terheltnek ; *c)* egyenjárművek közül a lejtőről lejjövő a felmenőnek egészen ; *d)* végül egyenlő járművek sík pályán találkozáskor fél kocsi nyom szélességben egymásnak kitérni tartoznak. 20. §. Kocsival más jármű elé kerülni csak jobbról szabad. 21. §. Előre kerülni csak akkor szabad : *a)* ha az út elég széles ; *b)* ha a megelőzni kívánt jármű lassabban halad ; *c)* ha az elkerülni óhajtott kocsi előtt elegendő tér van arra, hogy balról a kocsisorba ismét be lehessen jutni. 22. §. A hídfőnél és az alagútnál más kocsi elé kerülni egyáltalában tilos. 23. §. A hidakon a teherszekerekkel előre kerülni nem szabad. 24. §. Hidakon mindennemű teherszekerekkel csak lépésben szabad haladni. 25. §. Két egymást követő személyszállító jármű között legalább 3 méter távolság hagyandó. 26. §. Két teherkocsi között legalább 6 méter szabad tér hagyandó, hogy előre hajtó kocsi szükség esetén ily szabad közbe betérhessenek. 27. §. A személyszállító-kocsiknak a kocsi- vagy kocsiból való

ki- és beszállás végett, valamint a teherkocsiknak a fel- vagy lerakodás végett a járda, illetve a közuti vagy a villamos vasút vágánya mellett kell megállaniok, úgy azonban, hogy ezért az egyéb közlekedés főnnakadást ne szenvedjen. 28. §. Utcza-keresztezéseknél, valamint a hidakon kocsival megállani nem szabad. 29. §. Járdára hajtani vagy bármiféle járművet a járdára tolni vagy húzni nem szabad, kivéve a beteg- és a gyermek-kézikocsikat, ezeknek sincs azonban megengedve a járdán való közlekedés, ha üresek vagy más holmival vannak terhelve. 30. §. Járműveket az úton hagyni vagy vonóállatokkal ellátott kocsikat az úton felügyelet nélkül álldogálva hagyni nem szabad. 31. §. Azon járművekkel, melyeknek az úton való megállás elkerülhetetlenül szükséges, az út egyik oldalára kell állani, úgy, hogy mellettük egy másik járműnek az úttesten való közlekedhetésére kellő tér maradjon. 32. §. A várakozó kocsinak oly helyen maradni, hol a közlekedés úgy is szűk térre szorul vagy rendkívül élénk, nem szabad, hanem a legközelebb eső tágasabb vagy kevésbé járt helyen kell állania. 33. §. A kocsinak a vezetésére bizott járműtől a nélkül, hogy az arra való felügyeletről gondoskodnék, eltávoznia nem szabad. 34. §. Ha valamely kocsi túlterhelés vagy más ok miatt megakadna, a kocsis köteles azonnal előfogatról gondoskodni, hogy mielőbb elindulhasson. 35. §. Az útpályán eltört, lerokadt vagy feldőlt járművek csak a szükséges segély megszerzéséig maradhatnak a helyszínen, de akkor is felügyelet alatt és éjjel lámpával világítva kell lenniök. Az ily járművek rakományaikkal együtt legkésőbb három óra alatt eltávolítandók. 36. §. Csak szilárd alkotású és állandóan jókarban tartott járművek hozhatók forgalomba, úgy, hogy azok törésétől és ennek folytán a közlekedés akadályozásától tartani ne lehessen. Ugy szintén a lovak szerzettségének is jó és erős karban kell lenni. 37. §. Mindenféle járművön a forgalom és közbiztonság igényeinek megfelelő dörzsfék alkalmazandó. 38. §. A kerekek megkötésére láncznak, kötélnék, szíjnak és sarúnak alkalmazása csak a külterületen, a mezői utak meredek pontjain engedtetik meg, míg a belterületen mindenütt, valamint a külterületen is a műutakon ezek használata tiltatik. 39. §. Teherkocsi után más kocsit vagy bárminemű tárgyat akasztani nem szabad. 40. §. minden kocsihoz külön kocsis alkalmazandó. 41. §. Hajtáshoz nem értő egyént kocsisul alkalmazni nem szabad és ilyen kocsist a fő- és székvárosi rendőrség a hajtástól eltilthat. A jármű tulajdonosa csak oly egyént alkalmazhat kocsisul, ki 16. életévét már betöltötte. 42. §. A kocsinak jelen szabályrendelet intézkedéseiről tudomással kell birnia. 43. §. A járművet vezető kocsisnak a hajtás alatt aludni tilos. 44. §. Ittas állapotban kocsiszolgálatot teljesíteni vagy ittas kocsist a hajtással megbízni nem szabad. 45. §. A kocsis, az urkocsisokat sem véve ki, a rendőri közeg figyelmeztetésének engedelmeskedni, illetőleg a rendőri közeg kézintésére legott feltétlenül megállani, esetleg lépésben hajtani tartozik. Kivételt képeznek az udvari fogatok. 46. §. Köz-

veszélyes, pl. ragályos, rugós stb. lovat jármű elé fogni nem szabad. 47. §. Minden kocsvonó állat szabadon csak kellő elővigyázat mellett vezethető. 48. §. Sikos időben a lovakat éles pathókkal kell ellátni. 51. §. Bünt. 1879 : 40. tc. 120. §. alapján.

Hajtási szabályok betartása. (13.336/fk. I. 1902. sz. r.) Különösen a körutaknak az Andrássy-úttal, Kerepesi-úttal és Üllői-úttal való keresztezései : a nyugoti pályaudvar előtti tér, az Oktogon-tér, az Andrássy-út és Váci-körút torkolata, a Deák Ferencz-tér, a Kerepesi-útnak József-körúti és Múzeum-körúti keresztezései, a Kálvin-tér, a Ferencz József-tér és a Fürdő-utca keresztezése azok a pontok, a melyeken a villamos vasúti közlekedés és a nagyarányú gyalog- és kocsiközlekedés miatt a legnagyobb elővigyázat ajánlatos. Ezeken a helyeken úgy a magánfogatok, bérkocsik, terhes szekerek, mint egyéb személy- és áruszállító és közúti vasúti járművek lassított menetben, sőt a szükséghez képest lépésben kötelesek haladni, iránytadó lévén azon elv, hogy a mellékutczákból a jelzett főútvonalakra behajtó vagy azokon áthajtó kocsik tartoznak lassabban befordulni vagy áthajtani és tartoznak figyelemmel lenni a főútvonalakon haladó kocsikra.

Hajtási szabályok megszegése. A ki városokban vagy más községekben sebes vagy vigyázatlan hajtás vagy lovaglás által mások személyét vagy vagyonát veszélyezteti, vagy a kocsizásra, szánkázásra, lovaglásra, valamint a lovak kiszabadulásának megakadályozására vonatkozó szabályokat megszegi : három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyanazon büntetés éri a jelenlevő tulajdonost vagy gazdát : a ki kocsisának vagy szolgálatában álló más személynek ezen kihágását észreveszi és annak azt meg nem tiltja. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év nem múlt el, a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetésig emelhető. (Kbt. 120. §. Illetékes a Rh.)

Hajtása tűzoltókocsiknak. L. tűzoltókocsik stb.

Hajtásnál az úttest elfoglalása tilos. L. úttest elfoglalása.

Hajtás utcakeresztezésnél. (51.240/fk. I. 896. pótrend. — L. Rédey Gyűjt. I. 182. I.) Ha utcakeresztezésnél két ellenkező irányból jövő kocsik találkozik, az egyenes irányból jövő kocsik a balról jövő kocsik előtt megállani s azt átbecsátani köteles.

Halasztás adófizetésnél. L. adófizetés halasztás iránt stb.

Halak és rákok külföldről a tilalmi időben is szállíthatók és árusíthatók, azonban a külföldi származás igazolandó. 1889. évi 5000. F. I. Ker. M. r. 32. §.

Halak nagysága, melyen alól a halászati törvény 20. §-a értelmében nem halászhatók : tok 80 cm., fogas-süllő 35 cm., galócza 54 cm., kecsge 30 cm., kő-süllő 40 cm., lazac 50 cm., lepényhal 25 cm., márna 30 cm., pisztráng 20 cm., ponty (potyka,

poszár) 30 cm., sereg 50 cm., szín-tok 80 cm., tetemes-tok 100 cm., víza 150 cm. Hosszuság a fej elejétől a fark végéig értetik. A jelzett méreteknél kisebb halak azonnal visszabocsátandók a vízbe. (Rendőri kihágások s az 1888 : XIX. tcz. 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntetendő.)

Haláleset bejelentendő az anyakönyvvezetőnél. L. anyakönyvvezetésnél bej. adatok.

Halárulás. (Halászati törvény 1888 : XIX. tcz.) 27. §. A törvényben megállapított méretekkel nem bíró halakat áruba bocsátani vagy szállítani tilos. Olyan halak, melyeknek fogása bizonyos időben tilalom alá esik, csak a következő szakasz feltételei alatt árusíthatók. E tilalom a rákokra is alkalmazandó. 28. §. A ki tilalmi idő beállta előtt fogott vagy zárt vizekből fogott halakat, vagy rákot a tilalmi idő alatt szállít vagy elad : tartozik származásukat s a befogatási időt minden egyes esetben az előjáróságtól kiállított bizonyítvánnyal igazolni. A ki a 27. §. határozmányait megszegi, a 63. §. alapján az előjáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő. 65. §. Kihágást követ el s 50 kor. terj. pb. büntetendő : a ki zárt vizekből fogott halak vagy rákok származását igazoló községi bizonyítványt felmutatni nem képes.

Halászat éjjel (napnyugtától napkelteig), valamint gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől 30 méterre lefelé vagy fölfelé, horog kivételével, az 1888 : XIX. tcz. 23. §-ának *f)* és *g)* pontjai értelmében kihágást képez s a 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. jár. Itél. Elölj.

Halászat ellenőrzése. (Halászati törvény 1888 : XIX. tcz.) Állami rend- és csendőrök, törvényhatósági, közigazgatási községek s pénzügyőrök kötelesek, a halászati jog tulajdonosai, erdő-, mező-, szőlő- és gátőrök pedig jogosítottak arra, hogy azoktól, a kik a vizek partján halászati eszközökkel járnak, a halászati-jegy előmutatására felszólítsák. A halászejegy felmutatása kötelező. A ki ezt nem teszi, köteles a halászaival azonnal felhagyni, önmagát igazolni s ha ismeretlen, úgy vagy zálogot adni vagy az ellenőrző közeget a legközelebbi előjárósághoz követni. A 65. §. szerint 90 kor. terj. pb. sújtandó, a ki a fentebb említettek felszólítására a halászejegy nélküli halászzal azonnal fel nem hagy, ki önmagát igazolni nem tudja, zálogot adni nem akar s az ellenőrző közeget a legközelebbi előjárósághoz követni vonakodik vagy s ki hamis nevet vagy lakást mond be. A 62. §. szerint 400 kor. terj. pb. büntetendő : ki a halászat gyakorlására jogosítva nincs, ha a halászatot éjjel, tilalmi időben, kijelölt kíméleti helyen vagy tiltott eszközökkel űzi, vagy ha a halászatot álcázva, magát bármiként felismerhetlenné téve űzi vagy a ki a tettenérőt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ, ha ugyan a fegyverfogás, erőszak nem súlyosabb beszámítás alá esik. A 66. §. szerint 10 kor. terj. pb. büntetendő kihágást követ el, ki halászejegy nélkül halászik vagy aki a halászejegyet hivatalos felszólításra elő nem mutatja. (Előjáróság — vidéken rkapitányság, szolgabíró.)

Halászati eszközök. Halászati törvény 23. §-ának *b)* pontja :

Minden oly fogóeszköz, pl. hálók, kosarak, varsák, továbbá minden oly készülékek használata, a melyek nyílásai (szemei) nedves állapotaiban mérve négy cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak, halászatától eltiltatik. (63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető kihágás.) Ítélt Bpsten a ker. Elölj.

Halat felfűzni, úgy hordani tilos. (L. állatok szállítása.

Haláteresztő folyókban. (Vízjogi törvény 1885:XXIII. tcz. 26. §.) Ha halászat céljából az erre jogosult a vízmedrét egész szélességében elfogná, tartozik haláteresztőt vagy halletrát alkalmazni. 24. §. A vizeknek ártalmas anyaggal megmérgezése tilos. E törvény elleni cselekményeket a 185. §. alapján 200 kor. terj. pb. bünteti Bpsten a ker. Elölj.

Halászat a főváros határában. (24.814/1898. VI. sz. tan. hat.) A halászatot csak az igazolványon kitüntetett egyén gyakorolhatja. Az igazolvánnyal való visszaélés esetén felnek kártérítési igénye nincs s az igazolvány bevonandó.

Halászat horoggal. (31.936/898. II. és 8168/VI. 901. sz. tan. hat.) szerint a horoggal való halászásra 4 koronás halászati jegyet tartoznak váltani az előjáróságtól azon egyének, kik az említett halászatot gyakorolni akarják; engedély nélküli egyének a halakkal együtt előállítandók. (L. horgászat.)

Halászati szabályrendelet. (1898/855. kgy. sz. szbr.) 1. §. A főváros (pesti, budai, ó-budai) határon belül a Dunába való halászat joga Budapest főváros kizárólagos tulajdonát képezi, a főváros ezen jogát haszonbérbeadás útján kezeli és értékesíti. 2. §. A haszonbérelő a halászatot csakis e szabályrendelet korlátai között és csak ott gyakorolhatja, hol a parton hajók nem állomásoznak, kis hálóval vagy egyes horoggal azonban oly helyeken is halászhat, a hol a hajók és csónakok állanak, hálóval a haszonbérelőn kívül halászni senkinek nem szabad. 3. §. A haszonbérelő és emberei csak oly hálóval halászhatnak, melynek szemüre, nedvesített állapotban 15·5 négyszögmilliméternél nem kisebb. 4. §. Tilos a halászat a haltvás ideje alatt vagyis minden év április havától június hó végéig. 5. §. Tilos továbbá: a) A halakat bárminemű méreggel megölni vagy egyéb szerekkel elbódítani s ily állapotban kifogni; b) a halak ölésére vagy fogására oly szereket használni, melyek a víz alatt felrobbannak pl. dinamit s más egyéb; c) halakat fenékhoroggal, kosarakkal és oly hálókkal halászni, melyek az egész víz medrét elzárják, valamint mesterséges halfogók építése és ezek által a halak járását elzárni. d) A ki tilos időben vagy tiltott módon halász, a kifogott halak és halászati eszközök elkobzásán kívül 4—100 koronáig terj. pb. büntetetik. 7. §. A haszonbérelő köteles a halászatra szánt hálóit használatbavétel előtt a vásárigazgatóságnak bejelenteni s kiküldöttjének előmutatni, ki azt a meghatározott bélyeggel ellátja; 8. §. a vásárigazgatóság köteles a haszonbérelő és embereinek hálóit többször megvizsgálni s a tapasztalt visszaéléseket a ker. előjáróságnak feljelenteni, a tapasztalt visszaélés, nemkülönben a tilos időben

halászatot ért halász a halászati eszközök elkobzásán kívül 4—100 kor. terj. pb. büntetettnek. 9. §. Ha a haszonbérlet oly hálóval halász, mely a 7-ik pontban megállapított bélyeggel ellátva nincsen, habár a háló különben szabályszerű volna is, annak elkobzása mellett esetről-esetre 10 kor. pénzbüntetést fizet, a hálószemek szabálytalansága esetében még az erre nézve külön megállapított büntetés alá esik. 10. §. A ki a fővárosi Dunában a haszonbérlet beleegyezése nélkül hálóval és bármely időben halász, a haszonbérlet panaszára a fogott hal és halászati eszközeinek elkobzásán vagy az értékesített hal kipuhatható értékének netán okozott károk és költségek megtérítésén felül 10—100 kor. terj. pb. büntetettetik. 11. §. Ezen szabályrendelet folytán szükséges felügyeletet a fővárosi vásárigazgatóság s az elsőfokú hatóság, a ker. előljáróság gyakorolja. 12. Ezen szabályrendelet hatálya kiterjesztetik az összes főváros határában levő egyéb folyók, patakok és tavakra is. 14. §. A pénzbüntetések $\frac{1}{3}$ -a a feljelentőt, $\frac{2}{3}$ -a pedig a fővárosi szegényalapot illeti. Itél a ker. Elölj.

Halászatot kábító-, mérgező-, robbanószerekkel (maszlag, oltatlan mész, méregfű, dinamit) tiltja a halászati törvény 23. §-ának c) pontja s a kihágás a 62. §. alapján 400 kor. terj. pb. büntethető. Itél a ker. Elölj.

Halászati készülékek. Olyan halfogó készülékek alkalmazását (rekesz, kosár, zárháló), melyek közönséges vízállás mellett a parttól derékszögben mérve a vízfolyás felénél többet elkárnak, tiltja a halászati törvény 23. §-a s a kihágások a 63. §. alapján a ker. Elölj. által 200 kor. terj. pb. büntetendő. A d) pont szerint tilos több állandó készülék, háló, eresztő-háló használata, ha egymástól legalább 50 méter távolságra nincsenek.

Halászati kihágás miatt felelősség. (Halállomány törv. védelmére kiadott 86.913/1899. sz. F. M. r.) Ha a halászati társulat, tulajdonos, bérlet a halászatot az üzemtervből eltérőleg gyakorolja, az elsőfokú hatóság (Elölj.) által 200 kor. terj. pb. büntethető. Ugyanígy büntetendők az alkalmazottak is. Szintén e büntetés alá esnek azon részeshalászok, segédhalászok, eresztősök, albérlők, kik az üzemterv határozatait be nem tartják vagy azok, a kik a halászati üzemterv pontos ellenőrzésében a társulat közegeit bármilyen módon gátolják vagy az ellenőrzést meghiúsítják. Az alkalmazottak az üzemterv elleni ismételt kihágások esetén a társulat területén való további halászatától eltilthatók.

Halászat kíméleti tereken. (Halászati törvény 26. §.) Kíméleti tereken a halászat, vadászat, béka fogás, csolnakázás, fürdés, iszap- és kavicszedés s általában minden, a halak ivását és fejlődését hátráló művelet tiltatik. (A 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető a ker. Elölj. által.) Tilos ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat s egyéb állatokat vízre bocsátani.

Halászat orvul. L. orvhalászokkal szemben eljárás.

Halászsegédek is kötelesek bérletjegyet váltani. — (26.140/1898. VI. kgy. sz. szbr.) Halászsegédek, kik 1 koronás

halászjeggyel bírnak, a 24 koronás bérletjegyet szintén megváltani kötelesek s ennél fogva a bérletjegy fölmutatása minden egyes halászzal foglalkozó egyéntől követelendő. Az igazolványnyal való visszaélés esetén az igazolványt be kell vonni s ez esetben, valamint a bérletjegy nélkül való halászás esetében a halászati törvény 64. és 65. §§-ban megszabott pénzbüntetés mindenkor alkalmazandó.

Halászati tilalom. (Halászati törvény 1888 : XIX. tcz.) 18. §. A halászat nyílt vizekben az alább felsorolt halfajokra tilos : április 1-étől június 15-ig : faj-tok, fogas-süllő, kecsege, kősüllő, viza, márna, szin- és tetemes-tok ; április 1-étől július 15-ig : ponty, potyka, pozsár ; szeptember 1-étől január 31-ig : lazac, pisztráng ; márczius 1-től április 30-ig : lepényhal ; márczius 1-étől május 31-ig : galocza. (63. §. 200 kor. terj. pb. büntetendő az Elölj. által.)

Halászatnál vizek lecsapolása akár szakaszonként (duga), akár egészben vagy pedig úgynevezett bányákban a víz fölfogása, a halászati törvény 23. §. alapján kihágást képez s a 63. §. alapján 200 kor. terj. pb. büntethető az Elölj. által.

Halikraszedés tilos a halászatra jogosított engedélye nélkül a halászati törvény 23. §. alapján s a 63. §. szerint 200 kor. terj. pb. büntetendő az Elölj. által.

Hálóval, hurokkal tilos a vadászat. L. vadászat törökkel stb.

Halottakról lásd : holttestek, hullakról is.

Halotti anyakönyvi kivonat. L. anyakönyvi kivonatért stb.

Halott eltemetésének akadályozása kihágást képez. (Kbt. 54. §. Illetékes a J. b.)

Halottkémi utasítás. (1876. évi 31.025. sz. B. M. r.)

Halottkisérő levelek a rendőrnek. L. holttestkisérő stb.

Halottszállító kocsik a Stefánia-úton. (Rfp. np. 99. VI/12.) Az első magyar szállító-vállalat r.-társaságnak s az *Entreprise des pompes funebres* temetéstrendező-vállalatnak engedély adatott arra, hogy délután 4—7 óra közti idő kivételével kocsijaikkal a Gizella- és Csömöri-úton áthaladva, a Stefánia-utat keresztezhessek. Az 1899. évi VI/8-iki Rfp. np. szerint a temetkezési kocsiknak az István-úton és Csömöri-úton a Stefánia utat átszelni csakis naponta délután 4 óráig van megengedve, mely időn túl ilyen kocsiknak a Stefánia-úton még keresztül sem szabad hajtani.

Halottszállítási szabályrendelet. (420/1886. kgy. sz. szbr.) 2. A fővárosban bárkinek jogában van bárholnan is halottszállító kocsit szabad egyezkedés útján bérelni, azonban tekintettel a X. kerületi újtemető megnyitása és nagy távolságára, a főváros a szabályszerű halottfuvarozást biztosítani óhajtvá, vállalkozóval lépett szerződésre, mely köteles kellő számú külön- és gyűjtő-kocsit készenlétben tartani. 3. A gyűjtőkocsik s a ragályos hullákat szállító kocsiknak zártnak, kettős ajtóval ellátottnak, belőlről bádorgozottnak, kívülről festett- vagy fényezettnek s külső

ajtájának légmentesen záró kaucsukzárral ellátottnak kell lenni. A kocsí berendezése olyan, hogy a koporsó benne szilárdan elhelyezhető. Halottszállításra általában csak a rendőrfőorvos s a rendőrség által jóváhagyott s lebélyegzett kocsik használhatók. A ragályos holttestet szállító kocsí minden egyes szállítás után a temető e célra rendelt helyén fertőtleníttendő. 4. Gyűjtőkocsin hat felnőtt egyénnél több nem szállítható. Két 10 éven alóli gyermek egy felnőtt számba vétetik. 6. Az egyes holttestet szállító kocsinak naplemente előtt a temetőbe kell érkezni. 7. Ha a halott vagyontalan s a 8 korona 40 fillér szállítási díjat hozzátartozói sem képesek megfizetni, a temetés köz költségén történik. 10. Gyűjtőkocsin a vállalkozó megbízottja köteles minden egyes koporsóra a halott nevét krétával felírni. 11. Ragályos betegségben elhunytak hat órával a halál után az újtemető hullaházába szállítandók. A szükséges bonczosások a rákos-keresztúri határban levő hullaházban eszközöltetnek. 12. E rendelet elleni kihágásokra a rendőrség ügyel fel s 100 koronáig terj. pb. bünteti a kbtv. 123. §. alapján.

Halottszemle. L. bonczolás.

Hamis bizonyítvány kiadása. Azon községi előljáró, a ki valakinek erkölcsi viseletéről vagy vagyoni állapotáról, tudva hamis tartalmú bizonyítványt ad ki, vétséget követ el. (Btv. 411. §.)

Hamis fordítás. L. hamis szakértői vélemény.

Hamis játékosok. L. sipisták.

Hamis mérték. L. mértékek ellenőrzése.

Hamis név vagy cím alatt árult italok. L. italmérések közegészségügyi stb.

Hamis pénz csalárd használata. Ezen büntettet az követi el, a ki a hamis pénzt (a mit nem ő készített vagy készíttetett, vagy rendelt) kiadja. (Btv. 207. §.)

Hamis pénz készítése. L. Pénzhamisítás.

Hamis pénz forgalombahozatalát követi el, a ki az általa hamisított pénzt forgalomba hozza, vagy a ki a tettessel vagy ennek részesével egyetértve, a hamisított pénzt forgalombahozatal céljából behoz, átvesz vagy megszerez. (Btv. 206. §.)

Hamis pénz kiadása. Vétséget követ el az, a ki a valódi pénz gyanánt kapott hamis vagy hamisított pénzt, tudva valódi pénz gyanánt forgalomba tesz. A kísérlet is bűncselekményt képez. (Btv. 209. §.)

Hamis statisztikai adatok bevallása, vagy a helyes statisztikai adatok beszoigáltatásának megtagadása kihágást képez. 100 kor. terj. pénzbüntetés. (1897 : XXXV. tcz. 13. §. Itél a J. b.)

Hamis szakértői vélemény. Hamis tanuval egyenlően büntettetik azon szakértő, a ki akár büntető, akár polgári ügyben a tényállás valamely lényeges körülményére nézve valótlaniságot vagy hamis véleményt, úgyszintén azon fordító és tolmács is, a ki valamely lényeges körülményre nézve, szóval vagy írásban hamis fordítást terjeszt a bíróság vagy más hatóság elé. (Btv. 217. §.)

Hamis tanuzás büntetett követi el az, aki bűnvádi ügyben, a bíróság előtt, az ügynek valamely lényeges körülményére nézve hamis vallomást tesz és azt esküvel megerősíti. (Btv. 213. §.) Kihágási ügyben a hamis tanuzás vétséget képez. (Btv. 214. §.) Hasonlóképen, a ki polgári ügyben, annak lényeges körülményére nézve hamis vallomást tesz és azt esküvel megerősíti. (Btv. 215. §.) Nemkülönb, a ki polgári ügyben hamis fő-, pót-, becső- vagy felfedező esküt tesz. (Btv. 219. §.) A gondatlanságból elkövetett hamis tanuzás, hamis szakértői vélemény és hamis eskü szintén büntetendő. (Btv. 221. §.) Ugyancsak büntetendő cselekményt követ el, a ki a valósággal megegyező tanuzását, nyilatkozatát vagy esküjét visszavonja és hamisnak állítja vagy más ily hamis visszavonásra rábírni törekszik. (Btv. 226. §.)

Hamis tanuzásra csábítást a Btv. 222. §-a tilalmazza.

Hamis tolmácsolás. L. hamis szakértői vélemény.

Hamis vádat emel az, a ki más valamely hatóság előtt büntetendő cselekmény elkövetésével tudva hamisan vádol vagy ellene tudva hamis bűnjeleket vagy bizonyítékokat kohol vagy állít elő. (Btv. 227. §.) A hamis vád hivatalból csak akkor üldözendő, ha ennek alapján a büntető eljárás a vádlott ellen már megindított. (Btv. 228. §.)

Hamis vallomás fegyelmi ügyben. E bűncselekményt az követi el, a ki közhivatalnok vagy ügyvéd elleni fegyelmi ügyben hamis vallomást tesz és azt esküvel megerősíti, valamint a ki katonai becsületbíróság előtti ügyekben hamis tanuvallomást tesz. (Btv. 220. §.)

Hamis vészjelzés. A ki a harangok félrevereése vagy másnemű vészjelzés által, tudva, hogy erre ok nem forog fent, a lakosok nyugalma megzavarja, vagy a ki a hatóságot valótlan vészhiér vagy zavargás bejelentése által szándékosan félrevezeti: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. Ha pedig a hamis vészhiér bejelentése következtében a rendőrség vagy a fegyveres erő kiállított: a tettes tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendő. (Kbt. 40. §.) Illetékes a J. b.

Hamisított borok ügyei soron kívül tárgyalandók. L. mesterséges borok stb.

Hamisított élelmiczkik. L. élelmiczkik stb.

Hamisított élelmi-, és fűszerek megvizsgálása. Lásd élelmiszerek hamisítása.

Hamuzsír-főzés erdőben. L. erdőben veszélyes stb.

Hamisított italokkal hív. eljárás. L. italmérésekben eljárás stb.

Handlék csoportosulása az utczákon. (124/94. R/p. ut.) Különösen a Szerecsen-utczában nagy mérvben akadályozzák a forgalmat, egész zsibvásárszerű csoportosulásokat csinálnak, mely az általános rend és közlekedés fentartása érdekében meg nem tűrendő, az illetők a ker. kapitánysághoz feljelentendők, esetleg előállítandók.

Handlők ellenőrzése. L. ószeresek stb.

Hangverseny engedély nélkül tilos. L. nyilvános táncvigalom. Kbtv. 76. §.

Hangverseny-jeggyel hordárok nem üzérkedhetnek. L. hordár stb. szbr. 8. §.

Hangversenyek, mutatóványok stb. engedélyezése. (64.573/Vc. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 97. l.) 1. §. Hangversenyek, tánczvigalmak, szavatelok (recitator), fölolvások, dallársulati, bűvészeti, továbbá circus, valamint egy vagy több állattal bemutatandó előadások, álarozs menetek nyilvános rendezéséhez, tűzijáték, állatsereglet, anatomiai, panoptical és más hasonló múzeum, báb- vagy gépszínház nyilvános bemutatásához, kintorna, sípláda, czitera és általában hangszerekkel udvarokon, utcákon, tereken, nyilvános helyen kereset céljából való játszáshoz, végre hinták (lég-, hajó-, körhinták), erőmérőgépek, hullámvasutak és ezekhez hasonló természetű játékoknak és szórakoztató eszközöknek, illetve hasonló látványoknak nyilvános helyeken való fölállításához rendőrhatalósági engedély szükséges. 4. §. Budapest székesfőváros területén úgy a magyar állampolgárok, mint a külföldiek részére az engedélyt az e részben fennálló szabályok figyelembevételével a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitánya adja ki.

Hangszerrel zenélés utcákon. L. sípládások stb.

Harangok félreverése. L. általános kongatás.

Harapós kutyák. L. ebtartás.

Harapós kutyák tartása. L. veszélyes állatok tartása.

Háromszögmérési jelek szándékos és jogtalan megrongálása, megsemmisítése, eltávolítása vagy áthelyezése vétséget képez. (1891 : XLl. tcz. 4. §.)

Hasznos madarakat védelmébe veszi a mezőrendőri törvény. (1894 : XII. tcz. 57. §.) Ilyeneknek tekinthetők a következők: bagoly, barázdabillegető, bibicz, búbos-banka, pacsirta, csaláncsattogtató, pinyt, csiz, kopáncs, czinke, czihege, fakuszó, gere, fattyú-fülemile, fecske, halászka, szerkő, fülemile, kuvik, hajnal-madár, harkály, hantmadár, juhászka, kakuk, kecskefejő, kenderke, kékbegy, királyka, vörösbegy, rigó, sármány, nádiveréb, ökrörszem, billegető, sirály, szalonka vagy sneff, stiglinez vagy tengelicz, tücsökmadár, seregély stb. L. madarak pusztítása.

Hasznos madarak pusztítása. L. madarak pusztítása.

Hasznos madarokról. (1894 : XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a hasznos madarakat pusztítja, azoknak fészkeit és tojásait, fiait elszedi, vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza. Büntethető 100 koronáig. III. a fővárosban az előlj. Hivatalból üldözendő.

Haszonállatok nyilvántartása. (1449/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 1900. évf. 75. l.) 1. §. A székesfőváros területén minden állattulajdonos köteles a tulajdonában vagy birtokában levő lovat, öszvért, szamarat, szarvasmarhát, juhót, kecskét és

sértést ama kerület előljárásiágánál bejelenteni, melynek területén az illető állat beállítva van. 2. §. Az állattulajdonosok az állatállományban beálló minden változást, nevezetesen az eladást, vételt, vágást, ölést és ellést, továbbá a lakás-, illetve istállóváltozást az illetékes kerületi előljárásiágnak az ugyanott díjmentesen beszerezhető bejelentő-lapokon bélyegmentesen, akár posta útján három nap alatt bejelenteni kötelesek. 3. §. Az újonnan vásárolt állatokról szóló marhalevelek a vétel bejelentése alkalmával 24 óra lefolyása alatt bemutatandók s a vétel bejelentése a kerületi állatorvos által a marhalevél hátlapján a nyilvántartási jegyzéklap és sorszámmal igazolandó. 4. §. Az újszülött állatok születésük után az eladás és vétel bejelentésére szolgáló jelentőlap megfelelő küigaztásával három nap alatt bejelentendők. 5. §. Az elhullás az 1888. évi VII. tcz. 23. §-a alapján azonnal bejelentendő s az elhullott állat marhalevele, a mennyiben az nem a kerületi előljárásiág, hanem a tulajdonos birtokában van, az elhullás bejelentése alkalmával a kerületi előljárásiágnak beszolgáltatandó. 6. §. A lakás-, illetőleg istállóváltoztatás az elköltözés előtt az elszállítandó állatoknak a kerületi állatorvos által leendő megvizsgálattatása céljából bejelentendő s a mennyiben az állattulajdonos más kerületbe költözködnék, tartozik összes állatairól szóló marhaleveleinek bemutatása céljából a letelepedési helyére illetékes kerületi előljárásiágnál jelentkezni. Kihágások elbírálására a ker. rendőrkapitányságok illetékesek.

Haszonbérleti viszonyból perek. L. bérleti viszonyból származó stb.

Határátkelési jegyek 5 napig érvényesek. Kiállítja a határtól 4 mérf. levő község előljárásiága; láttamozza a szolgabíró. (1873. évi 1018. sz. B. M. r.)

Határidő-nyilvántartás. (13.850/eln. fk. 1897. sz.) Az előadók a határidőket színes írónnal aláírva necsak a fogalmazványon, de az előadói íven is tüntessék föl, a kezeléssel megbízott hivataltiszték az így kitüntetett határidőket nyilvántartásba venni s a határidőn bemutatni kötelesek.

Határjel-hamisítás vétséget képez, ha valaki valamely határkövet vagy a határ megjelölésére szolgáló jelzőt vagy más tárgyat károsítási szándékból megsemmisít, elvisz vagy más helyre áttesz. (Btv. 407. §.)

Határjel-rongálás. Az ország határának megjelölésére szolgáló szobor, kő vagy oszlop, árok, kő- vagy földhalom vagy más határjel bármilyen szándékos és jogtalan megrongálása vétséget képez. (1891: XLI. tcz. 1. §.) A megsemmisítés, kidöntés, szétrombolás, fölismerhetetlenné tévés vagy áthelyezés ugyanazon törv. 2. §-ába ütközik. Kisérlet büntetendő.

Határjelzés megrongálása magántulajdonban. Az 1894: XII. tcz. 93. §. b) és c) pontjába ütközik. Pénzbüntetés 200 koronáig. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előljárási.

Határszállás házalás. L. házalás határszállási stb.

Határozatok szerkesztése. Határozat szerkesztésének akkor van helye, midőn a rendőri hatóság oly intézkedést tesz, mely természeténél fogva a nyomozás során érdekelt féllel közlendő. A BP. szerint mindig határozat hozandó: 1. a főmagánvádlónak a nyomozás teljesítésére irányuló kérelme tárgyában, 2. a terhelt vagy tanúk elővezetetésének elrendelésekor, 3. a terhelt előzetes letartóztatása, 4. a lefoglalás, 5. a házkutatás és személymotoszás elrendelésekor. (Ut. 147. §.) A határozatokon rajt legyen: azok száma, kelte és hozatalának helye, a kiadó hatóság czíme, továbbá a hatósági tag által aláírva és a hatóság pecsétjével ellátva legyen. (Ut. 148. §.) A határozatok tartalma mindenkor rövid, világos legyen. Ha szükséges a külön indokolás, ez is világosan, de a lehető rövidséggel szerkesztendő. (Ut. 149. §.) A valamely nyomozó cselekményt elrendelő határozatban világosan és minden kétséget kizáró módon meg legyen jelölve azon személy, ki ellen a cselekmény elrendeltetett; továbbá határozottan kitüntetendő az elrendelt intézkedés tárgya, a cselekmény fogantatásának ideje és helye, a végrehajtással megbízott hatósági tag vagy közeg neve. (Ut. 150. §.)

Határozatok közlése kih. ügyekben. (Kih. elj. 31—34. §.) Közszolgálatban állók, ügyvédek és közjegyzők ellen hozott ítéletek fölöttes hatóságuknak, illetve az illetékes kamarának is megküldendők. (33. §.)

Hatóságok alatt a közigazgatási, bírói és katonai hatóságokat értjük. (Btv. 164. §.)

Hatósági árszabály megszegése. 100 kor. terj. pb. bünt.: a ki az általa folytatott iparágra vagy annak valamelyik részére nézve hatóságilag megállapított árszabályhoz kötve lévén, ezen szabályt megszegi. 1884: 17. tcz. 156. §. b. Illetékes az Elölj.

Hatósági bérkocsi-kirendelés. L. bérkocsik hatósági kirendeltsége.

Hatóság elleni erőszak. Az a csoportosulás, a melynek célja valamely hatóságot vagy az országgyűlésnek vagy a delegációnak valamely tagját erőszak vagy veszélyes fenyegetés által hivatása gyakorlatában megakadályozni vagy valamire kényszeríteni, a hatóság elleni erőszak büntettét képezi. (Btv. 163. §.) Ugyancsak ezen büntettét követi el az is, a ki valamely hatóságnak küldöttségét, választmányát, bizottságát, hivatalnokát vagy más közegét, vagy a küldöttség, választmány, bizottság valamely tagját vagy közegét a törvény vagy a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszak vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tétleg bántalmazza; vagy ha e cselekményeket a most megjelölt testületek vagy személyek védelmére rendelt vagy megjelent személyek ellen követik el. (Btv. 165. §.) A szövetség vétséget képez. (170. §.)

Hatóság elleni nyilvános becsületsértés a Btv. 262. §-ába ütközik. Az eljárás hivatalból megy a 270. §. főhatalma-

zásra, a 270. §. utolsó bek. és a 271. §., kívánatra a Btv. 272. §-a alapján.

Hatóság előtti rágalalmazást követ el, a ki mást valamely hatóság előtt büntethető cselekmény elkövetésével vádol s vádjá valótlannak bizonyul, de a hamis vád büntette vagy vétsége (227. §.) nem forog fenn. (Btv. 260. §.)

Hatóság iránti engedetlenség csoportosulás vagy zavargás esetén. Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő: a ki nyilvános csoportosulás vagy zavargás esetén a hatóság által a rend fentartására vagy helyreállítására tett intézkedéseknek nem engedelmeskedik. (Kbt. 42. §.) Illetékes a J. b.

Hatóság iránti engedetlenség tűzvész vagy árvíz esetén. A ki tűzvész vagy vízáradás esetén nem engedelmeskedik a hatóság azon meghagyásának, hogy a fenyegető vagy már bekövetkezett közveszély elhárítására, illetőleg megszüntetésére személyesen vagy háznépének, cselédeinek munkájával, szekereinek, vízjárműveinek, avagy az oltalom szempontjából szükséges egyéb eszközeinek, nemkülönben hámos lovainak vagy vonó marháinak ideiglenesen a hatóság rendelkezése alá bocsátása által közreműködjek, a mennyiben abban alapos okok által nem akadályoztatott: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig ezen esetekben a segítségtől másokat visszatart vagy lebeszél: nyolcz napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 142. §.) Illetékes a Rh.

Hatósági jelek rongálása. L. gazd. célra szolgáló.

Hatósági közegek megsértése. L. hatóság megsértése.

Hatósági közvetítők. L. központi vásárcsarnokban stb.

Hatósági közvetítő magánczég nem lehet. Magánczégeknak, bizományosoknak, kereskedőknek és más árusítóknak tilos oly czimeket, czégtáblákat, föliratokat és nyomtatványokat használni, melyek a közönség megtévesztésére őket hatósági közvetítőknek tüntethetik fel. (Vásárcsarn. szbr. 23. §.)

Hatóság megsértése. A ki a hatósági hivatalnokot vagy közeget hivatalos eljárásában sértő kifejezésekkel illeti; úgyszintén a ki valamely hatósághoz intézett beadványában a hatóságot sértő kifejezéseket használ: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 46. §.) Illetékes a bíróság megsértése esetén a J. b., minden más állami, törvényhatósági és községi hatóság megsértése esetén a Rh. Ügyvéd ellen ily esetben a kamara fegyelmileg jár el s nem indítható kih. elj. (1887: XXVIII. tcz. 2. és 3. §.)

Hatóság nyilvános rágalalmazása a Btv. 262. §-ába ütközik.

Hazai ipar pártolására vonatk. 44.232/902. B. M. r. Ipari és más terménybeli szükségletek beszerzésénél, nemkülönben ipari munkálatok kiadásánál a szállítandó czikkek hazai származása szigoruan kikötendő. Abban az esetben, ha a cikk külföldről

való beszerzést igényel, a közszállítási szabályzatok idevágó határozmányai értelmében a megrendelés fogantatása előtt külön engedély kérendő.

Házalók adója A házalók az 1875: XXIX. tcz. 8. §-a értelmében kereseti adó fejében fizetnek: a) ha üzletüket gyalog folytatják 6 koronát; b) ha üzletüket segéd nélkül és ha erre jogosítva vannak, egy lóval folytatják, 12 koronát; ezenfölül minden segéd után 4 koronát és minden ló után 6 koronát. A ki adójának lefizetése nélkül üzné a házalást, azon közigazgatási hatóság által, melynek területén tetten éretik, az adótétel 1—4-szeres összegéig terjedő bírság lefizetésében az államkincstár javára marasztaltatik el és a bírság lefizetése előtt házalási üzletét nem folytathatja.

Házalás alatt mi értendő? (Ház. páten.) 1. §. A házaló-kereskedés alatt az árúkkal helységről-helysére és házról-házra járva, meghatározott eladási hely nélkül üzött kereskedés értetik.

2. §. A házaló-kereskedés csak külön engedély alapján gyakorolható.

Házalás árúkkal cseretárgyakért. (2273/98. kih. B. M. szám.) Házalási hiágás tényálladékanak megállapítására nincs befolyással azon körülmény, hogy a házaló árút nem készpénzért, hanem csere gyanánt más tárgyak elfogadásaért árulja.

Házalás benzinnel egyáltalán tilos. (45/1897. B. M. hat.) Benzin csakis kereskedők által árusítható el.

Házalás csonttal, ronggyal. L. csonttal, ronggyal házalás.

Házalás cipőkkel. (54.007/fk. L. 1900. sz. r.) Egyes cipő-kereskedők több oly felvideki tótot alkalmaznak, kik saját készítésű házcipőknek házalás útján való árusítására szabályszerű házalással bírnak, azonban engedélyük alapján nem saját készítésű cipőiket, hanem a megbízójuk által nekik eladásra átadott és többnyire külföldi eredetű, silányabb minőségű cipőket árusítanak és csak a hatósági közegek megtévesztése céljából hordanak magukkal néhány pár saját készítésű cipőt is. Az ily visszaélésen rajtaért egyének előállítandók a r. közegek által.

Házalás ellenőrzése. (47.222/fk. L. 97. sz. r.) Naponként tapasztalható, hogy 15—20 éves és még fiatalabb egyének, kik a házalási pátenz szerint házalási engedéllyel nem is bírhatnak, üzik a házalást, még pedig oly árúkkal, melyekkel a házalás egyáltalán tilos. Különösen tapasztalhatók az ily visszaélések a szőnyegekkel, ruhaszövetekkel és olajnyomatú képekkel üzött házalásoknál. Az ily házalók, kiknek legnagyobb hányada iparigazolványnyal nem bír, helyben vásárolt és külföldi gyártmányú szőnyegekkel és hasonló silány minőségű tárgyakkal, mint általuk készített házi iparczikkokkal a fővárost, különösen a szegényebb néposztály által lakott városrészeket bejárják, árúikat a lakásokban és bérfizetés idején a gyárak bejáratainál kínálják és az árúk minőségével arányban nem álló árak mellett egyrészt a szegé-

nyebb néposztályt rászedik, másrészt a helyben állandóan letelepedett és adózó kereskedőket érzékenyen károsítják. Hasonló természetű azon visszaélés, melyet a kávéházakat és vendéglőket ellepő és apróbb tárgyakat árusító házalók űznek. Főnti értelemben a házalás az összes r. közegek által szigorúan ellenőrizendő.

Házalók ellenőrzése s előállítás. L. tiltott házalásra vonatk. fk. rend.

Házalási enged. bemutatása hatóságoknak (Pátens.) 8. §. A házaló-kereskedés a házalási engedély alapján csak akkor gyakorolható, ha a házaló házalási engedélyét az elsőfokú közigazgatási hatóság által láttamoztatja. Az ilyen megerősítendő láttamozás azonban megtagadható, ha a házaló személye vagy az okmány érvényessége, avagy a házaló-kereskedés folytatásának törvényszerű módja iránt alapos kétségek támadnak. A kerületi (alispáni, városi) hatóságnak a területre (országra) nézve megerősítő láttamozása a házalási okmányban pontosan kijelölendő.

Házalási engedély kell képek árusításához is. Lásd képekkel házalás.

Házalás gázizzótestekkel tilos. L. gázizzótestek stb.

Házalás gyümölcsessel, perezcczel és virággal. Lásd virág, gyümölcs stb.

Házalás határszéli városokban. (Pátens.) 11. §. A határszéli járásban a házalókereskedés az illető hatóság által és pedig a pénzügyi járásigazgatósággal egyetértéssel csak az ezen járásbeli lakosoknak engedtetik meg és a kiadott okmány ezen járásban csak úgy bír érvénnyel, ha abban a határszéli járásra szóló érvényesség világosan följegyeztetett.

Házalási idő: májustól szept. 15-éig reggel 7 órától este 6 óráig, szept. 15-étől ápril hó 30-áig reggel 8 órától d. u. 4 óráig. (Ószeres szbr. 5. §.)

Házaló-kereskedési engedélyt csak 30 éves kort elért egyének nyerhetnek. (L. H. patens.) 6. §. A házaló-kereskedés megengedése egy különös házalási levél vagy házalási könyvecske kiadása által történik. A házalási engedély csak az abban megjelölt személyre nézve érvényes és másra ki nem terjeszthető, sem át nem ruházható. 7. §. A házaló-kereskedésre az engedély csak egy évre adatik.

Házaló-kereskedés sorsjegyekkel, igérvényekkel, részletekkel tilos. L. sorsjegyekkel stb.

Házalási kihágások büntetése. 19. §. A házalási nyílt parancs áthágásai következő büntetéssel sujtatnak: a) a házaláson ért külföldiek (más monarchiák és egyéb külső országok alattvalói) különbség nélkül és az oly osztrák vagy magyar honosok, kik magukat engedélyokmány nyal épen nem vagy csak valamely már elenyészett, avagy más névre szóló okmány nyal igazolhatják, 50—200 K-ig terjedhető bírsággal (pénzbüntetéssel) fenyttetnek. A belföldiek egyszersmind a házalási kereskedéstől örökre eltiltatnak; b) oly személyek, kik a bélyegzés alá vetett,

azonban meg nem bélyegzett külföldi vagy belföldi árukkal folytatnak házaló-kereskedést, végre olyanok, kik magukat árúk belföldi származása iránt kellően igazolni nem képesek, a jövedéki törvények szerinti eljárás alá veendőek és a házaló-kereskedésre a jogosítványt elvesztik : *c)* a ki tiltott árukkal üz házaló-kereskedést (12. §. *a—p* betű), a fennálló általános és jövedéki büntetőtörvények szerint szabandó büntetést nem tekintve, 10—50 K-ig terjedhető bírsággal (pénzbüntetéssel) büntetettik és ismétlés esetében a házaló-kereskedésből végkép kizáratik. A tiltott árúk elkoboztatnak. Ha jogosulatlan házalás esetén lefoglalt ékszerek szabályszerűen nincsenek fémjelezve, akkor azok a budapesti fémjelző- és fémbeváltó-hivatalnak további eljárás céljából megküldendőek. Jogosulatlan házalás alkalmával lefoglalt tiltott árúk elkobzása külön rendelkezést igényel és az árúk föltétlenül nem kobzandók el : *d)* a ki házalási okmányát másnak átengedi, házalási jogát elveszti ; *e)* a ki más országban, mint a melyre házalási okmánya szól, az illető hatóság különös engedélye nélkül 10 napnál hosszabb ideig házal, vagy a ki az első 10 nap alatt okmányát a 8. §-ban megjelölt hatóságnál nem láttamoztatja, a ki oly városban vagy községben, melyre nézve jogosítványt nyert, a helyi hatóságnak tett előleges jelentés nélkül üz házaló-kereskedést, továbbá a ki a határszéli járásban házal a nélkül, hogy erre különösen jogosítva lenne, az első rajtaérés esetében 4—10 K-ig, a második rajtaérésnél pedig 10—20 K-ig terjedhető bírsággal (pénzbüntetéssel) és a harmadik esetben a házalási jog elvesztésével büntetettik. Ha ezenfelül tilos árúkat hord magával, azonkívül az erre nézve megállapított büntetés alá esik : *f)* a ki a házalásnál segédet használ, a nélkül, hogy arra világosan följogosítva lenne, 20 K-nyi bírsággal (pénzbüntetéssel) büntetettik ; *g)* a ki házalás céljából szekert vagy tekerhordó állatot jogosulatlanul használ 40—100 K bírság (pénzbüntetés) alá esik ; *h)* a házalási szabályoknak itt világosan nem említett más áthágásai 1—4 K-ig terjedhető bírsággal (pénzbüntetés) büntethetők. A házalási törvény áthágásai miatt kiszabott pénzbüntetésekért azon árú kezekszik, melyet a házaló a törvény áthágásakor magával hordott.

Házalási kihágás elbírálása. (68.306/1886. Ker. M. r.) Házalási szabályok elleni kihágások elbírálására, ha a cselekmény jövedéki kihágást képez, a pénzügyigazgatóságok ; ha a cselekmény jövedéki kihágást nem tartalmaz, a közigazgatósági hatóságok ; Budapesten pedig, ha a házalás tiltott árukkal történik, rendőri kihágást képez, a fővárosi rendőrség illetékes. Megrendelésre eszközölt sóelárusztás kihágást nem képez.

Házalási kihágásért befolyt pénzbüntetések hováfordítása. (1901 ; XX. tcz.) III. Kihágási büntetéspénzek. 23. §. A közigazgatási hatóságok (13—16. §§.) által hozott kihágási ítéletek alapján befolyó összes büntetéspénzeknek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágok értékesítéséből befolyó összegeknek

felelősége a községet illeti, másik felelősége pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik.

Házalók, kiknek nincs engedélyök, vagy az engedély korlátait túllépik, előállítandók. L. előállítandók a közrend érdekében.

Házaló kísérője. (H. Patens.) 14. §. Oly házalónak, ki testi fogyatkozásai miatt a házaló-kereskedésre rendelt árukat magával hordani nem képes, segéd használása megengedhető. E segéd a házalási okmányban különösen megjelölendő.

Házalás kocsikkal járva. (H. Patens.) 16. §. Az oly árumennyiségekkel való házalás, melynek továbbvitelére szekérfogat vagy teherhordó állat kívántatik, tilos. De az egyik faluból a másikba átviheti a portékáját kocsin. A házaló-kereskedőnek egyébként árúit hátán, kezében, vagyis saját terhe gyanánt kell hordania, mely alatt a saját maga által vont taliga vagy hasonló kézi jármű is értetik.

Házalók könyvecskéje és zsákja. L. ószerecs szbr.

Házalás külföldi sajtotermékkel. 463/1873. B. M. rendelet értelmében csak a belügyminiszter előzetes engedélyével szabad.

Házalás lottó vagy más jövedéki tárgygyal tilos. (40/1885. Fk. elm. sz. r.) A letartóztatottaknál talált értéket vagy pénzt és egyéb tárgyakat a magyar királyi pénzügyigazgatóságának minden esetben küldjék meg. A tetten ért egyéneknek a pénzügyigazgatóságokhoz egyidejűleg leendő átkísértetése azonban csak azon esetben fogantatandó, ha az illető tettes személye kellő biztosítékot nem nyújt, állandó lakása vagy rendes foglalkozása nincs.

Házalás lóval, szekérrel meg van engedve következő esetekben: Árva-, Turóc- és Zólyom megyebeli házalóknak (gyolcsosok) és a nyitrai megyei vesztenicsevári lakosoknak (különféle apró czikkokkal és gyolcsárúkkal kereskedők). A cs. és kir. ker. min. 26.909/2329. 1857. évi rend. szerint: Ézenkívül egyes vidékek (Csallóköz, továbbá Mezőség, mely Kolozs, Torda-Aranyos, Maros-Torda és Szolnok-Doboka területén fekszik és az erdélyi havasi részek) lakóinak. (L. a földművelés-, ipar- és keresk. miniszteriumnak 1885. évi 7384. és 30.507. sz. körrendeleteit és a csallóköziekre nézve, illetőleg az erdélyiekre nézve ugyanazon évi 29.118. és 66.237. sz. alatt az illető megyékhez intézet rendeleteit.)

Házalásra megbízó egyén büntetése. (2199/1892. évi B. M. hat.) Tiltott házalással elkövetett kihágásért a megbízó csak az esetben büntethető, ha a megbízás kétségen kívül bizonyítva van.

Házalás mely megyékben nem űzhető? (Patens.) A házalás időbelileg korlátozva van: Arad, Bács-Bodrog, Borsod, Esztergom, Komárom, Lika-Krbva, Somogy, Szatmár, Szerém, Szolnok-Doboka megyékben. A házaló-kereskedők azonban az országos- és hetivásárok látogatásában nem korlátoztatnak.

Házalásnak mi nem tekintetik? (Patens.) Házaló-keres-

kedésnek, házalásnak nem tekintetik: a) az ócska ruhák és hasonló cikkek vásárlása esetleg eladása; b) a rongyszedők cserekereskedése; c) az üvegesek, köszörűsök és hasonló és helységről-helységekre járó iparosok munkálkodása; d) a saját terményeiket (különféle növényeket, mint kerti és mezői veteményt, virágokat) árulók házalva való kereskedése, valamint a terményeknek házról-házra járva való összevásárlása; (a P. M. 1877. évi 20.422. sz. r.) és végre e) azon üzlet, mely szerint az iparos vagy kereskedő személyesen, vagy megbízottja által, házról-házra megrendeléseket gyűjt vagy gyűjtet. Ezek [a—e] Budapesten külön szabályozást nyertek.

Házalás mely városokban nincs megengedve. (Pátens.) Arad, Baja, Budapest, B.-Gyula, Belovar, Beszterczébánya, Brassó, Bród, Czegléd, Csákova, Csongrád, Debreczen, Deés, Delta, Déva, Eger, Eperjes, Eszék, Esztergom, Fehértemplom, Felsőbánya, Fiume, Gyöngyös, Győr, Hajdu-Böszörmény, Halas, Hódmező-Vásárhely, Jászberény, Kaposvár, Karánsebes, Károlyváros, Kaproncza, Kassa, Kecskemét, Késmárk, Kisujszállás, Kolozsvár, Komárom, Kőszeg, Kostajnicza, Lippa, Losoncz, Lőcse, Máramaros-Sziget, Medgyes, Mezőtúr, Miskolcz, Mitrovicza, Nagy-Bánya, Nagybecskerek, Nagy-Károly, Nagy-Kikinda, Nagy-Kőrös, Nagy-Szeben, Nagyvárad, Nagyszombat, Nyiregyháza, Pancsova, Pécs, Petrinja, Poprád, Pozsega, Pozsony, Sátor-Alja-Ujhely, Segesvár, Selmech- és Belabánya, Sepsi-Szent-György, Sopron-Szabadka, Szászrégen, Szászsebes, Szászváros, Szatmár-Németi, Szeged, Székesfejervár, Szilágy-Somlyó, Sziszek, Szolnok, Szombathely, Temesvár, Torda, Trencsén, Ujvidék, Varasd, Versecz, Vinkovcze, Vukovár, Zágráb, Zala-Egerszeg, Zilah, Zimony, Zengg, Zenta, Zombolya. 3. §. Nem érintetnek eme tilalmi intézkedések által azon iparüzők, kik a fennálló gyakorlat szerint, a házalva iparüzés folytatásában eddig korlátozva nem voltak, mint pl.: a köszörűsök, 4. §. Ezen szabályrendeletben megszabott tilalom a házalókat a városban tartatni szokott vásárok látogatásában nem korlátozza.

Házalás nyomtatott képekkel. L. nyomtatott képekkel stb.

Házalónak okmányát mindig magánál kell hordani. (Pátens.) 13. §. A házaló köteles házalási okmányát mindig magával hordani és azt hivatalos láttamozás végett előmutatni.

Házalási rendszabályok megvizsgálása tárgyában kiadott 12.357. sz. F. M. r. (L. 1870. R. T. 290. l.)

Házalás a vásárcsarnok övezetén belül. (28.338/fk. L. 98. sz. végzés.) Különösen a VI. és VIII. kerületben vidéki árusnők gyakran házalnak baromfival, tojással, tejtermékekkel és zöldségfélékkel. Ezt tiltja a vásárcsarnoki szabályrendelet 7. §-a.

Házalás tilos ideje: vásár- és ünnepnapokon, május, auguszt. és november hónapok 1—2. napján s oly házakban és helyiségekben, hol a házalás eltiltva van. (Ószeres szbr. 5. §.)

Házalók vásárokon kirakodása, megjelenése. A házalók árúkat nemcsak az országos, hanem a heti vásárokon is állandó árulási helyeken, azaz nemcsak szekerekről, hanem vásári sátorok alatt, illetőleg kirakva, szabadon árulhatják. Ugyanest engedte meg a földmiv. min. 1868. évi október 30-án 7085. szám alatt kelt rendeletével az említett felsőmagyarországi gyolcsosoknak (illetőleg az általuk birt régi engedélyt újból megerősítette): gyolcsra, vászon- és pámutszövetre és egyéb a házalási szabályok által nem tiltott kisebb árúkra nézve. A házaló az országos vásárokon, ha fel s alá járva kínálja árút, helypénzt nem fizet. Erre csak, ha kirakodik, van kötelezve.

Házaló zenészek. L. stpládások stb.

Házalva tilos árusítani az alábbi árúkat. (7428/68. sz. F. M. r.) Megjegyzendő, hogy marasztaló ítélet esetén mindig a patens 12. §-ára kell hivatkozni. Rendőri tekintetből pedig következő cikkek árulása egyáltalában tilos: *a)* mindennemű szer- és fűszerárú, lepárolt olajok; *b)* italmenüek; *c)* cukor, cukor-sütemény, csokoládé, mézeskalács és mindennemű csemegék; *d)* gyógyszerek; *e)* mindennemű mérég; *f)* higany és dárdany; *g)* az azokból vagy ólomból való vegyszerek; *h)* durranyagok; *i)* ásványos savak; *k)* drágakövek, arany és ezüst, uj vagy ócska, törve, földolgozva vagy földolgozatlanul, érmézve vagy sem, ércz-állapotban vagy kiolvasztva, váltópénzek bármely fémből; *l)* templomi edények és egyházi ékszerek; *m)* katonai felszereléshez tartozó mindennemű tárgyak és fegyverek; *n)* sorsjegyek és hasonló valamely szerencsejátékra vonatkozó részjegyek; *o)* irodalmi és művészeti művek, ú. m. könyvek és egyéb nyomtatványok, képek, szobrok, mellszobrok; *p)* valamely egyedárúság tárgyai.

Házalók szabályrendelete. L. ószeres stb.

Házalók törvényes életkora. A házalási korengedély bizonyos kivételes esetekben a miniszterium által megengedtetik; tekintettel azonban az 1877: XX. tcz. 5. §-ában foglalt rendelkezésre, mely szerint az illetőnek legalább 18 évesnek kell lennie: a mennyiben a 24 éves kort még meg nem haladta, az atya vagy gyámnak beleegyezése és a gyámhatóság jóváhagyása kívántatik. A korengedély iránti kérelem előbb a törvényhatóságnak véleményezés végett adatik ki. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter 1877. évi 61.036. sz. rendelete szerint: a házalási korengedélyt megadó miniszteri rendelet száma (ügymint a magával hordott árúk neve) a házaló-könyvbe feljegyzendő.

Házárdjátékok korlátozása. L. tiltott játékok stb.

Házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselő, ha jogosulatlan a közreműködésre, vétséget követ el. (1894: XXXI. tcz. 122. §.)

Házasságkötés tudott törvényes akadály vagy érvénytelenségi ok ellenére — vétséget képez. (1894: XXXI. tcz. 124. §.)

Házasságtörés vétséget képez. Az eljárás indítványos. (Btv. 246. §.)

Házak bontásánál öntözés. A házlebontásoknál a vakolat és törmelék-hulladék kellőképen öntözendő s a törmelék védőrében vagy csusztatódieszán bocsátandó le. A falak ledöntése tiltva van. (196/1895. Rfp. ut. — 1878/9. Kgy. szbr. 17. §.)

Házakban fertőtlenítés. L. köztisztasági szbr.

Házakból hókihordás. L. hónap háztetőkről stb.

Házakban lépesők kivilágítása. L. kapuzárási szbr.

Házakban zenélés. L. sípládások stb.

Házbér fizetésének ideje. L. lakbérletnél.

Házbérkrajczár. L. lakbérletnél stb.

Házbértartozás s rendőri karhatalom. L. rendőri karhatalom stb.

Házi jog megsértését követi el az a közhivatalnok, a ki hivatalos hatalmával visszaélve és törvényellenesen valakinek lakásába, üzlethelyiségébe, az azokhoz tartozó vagy azokkal összeköttetésben levő helyiségbe vagy kerített helyre, a lakónak vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellen behatol vagy abban bennmarad, vagy épen házkutatást tart. (Btv. 199. §.)

Házi szemét. L. köztisztasági szabályrendelet ellenőrzése.

Házirend a fog- és toloneczkórházban ápoltt beteg letartóztatottak számára. (15.783/fk. eln. 99. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 46. l.)

Házirend a rendőrkórházban ápoltt beteg rendőrök számára. (15.783/fk. eln. 1899. sz.) Reggel a rendes orvosi látogatások és gyógyrendelések ideje alatt minden beteg szobájában marad; ezután szabad kimenetel engedtetik fél 11 óráig, az ebéd idejéig. Ebéd után egész 1 óráig minden beteg szobájában pihenni ki magát. A délutáni kimenet ideje 1 órától az esteli látogatásig tart. Vacsora után, téli időben többé kimenniök nem szabad. Nyári hónapokban azonban megengedtetik, hogy vacsora végétől 5 órától egész 7-ig ismét szabadba mehessenek a betegek, de akkor az adott jelre haladék nélkül szobáikba vonuljanak. Minden beteg télen 8, nyáron pedig 9 órakor ágyában legyen, saját gyertyáját vagy lámpáját égetnie nem szabad; a kórtermek zárva tartanak és ott a legnagyobb csend uralkodjék. Ha a betegnek oka van panaszt emelni, azzal a segédorvoshoz forduljon, ha pedig ez ellen volna panasz, akkor azt a kórházi rendőrorvosnak vagy a III. ügyosztály vezetőjének adja elő.

Házkutatás ideje. Házkutatás rendszerint csak reggeli hat órától esti kilencz óráig foganatosítható. A megkezdett házkutatás éjjel is folytatható. A BP. 180. §. második bekezdésében felsorolt esetekben (L. Házkutatás rendőri közegek által.) a házkutatás éjjel is megkezdhető és foganatosítható. (B. P. 188. §.)

Házkutatás foganatosítása. Terheltnél akkor tartható, ha büntett vagy nem csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség gyanúja terheli és alaposan vélelmezhető, hogy a házkutatás a tettes vagy részes kézrekerítésére, vagy a bizonyíték felfedezésére vezet. (B. P. 173. §.) Másoknál akkor, ha a bűncselekményt ott kö-

vették el, a terhelt oda menekült, vagy ott fogták el, vagy nyomatékos tények valószínűvé teszik, hogy ott bizonyítékul szolgálható tárgy található, vagy ha a ház, lakás vagy birtolója rendőri felügyelet alatt áll. (B. P. 174. §.) Korcsmák, csárdák, kéjházak és azok a nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségek, a hol tiltott szerencsejátékokat űznek, vagy a melyek büntetettek rendszerinti rejtekhelyeül szolgálnak, bármikor bírói határozat nélkül is átkutathatók. (B. P. 175. §.) Egyéb esetben a házkutatásra írásbeli határozat kell. (B. P. 177. §.)

Házkutatás kihágási ügyben a lefoglalandó bűnjelék beszerzése végett csak elkerülhetetlen szükség esetén rendelhető el. (Kih. Elj. 41. §.)

Házkutatás módja. L. lefoglalás módja. (B. P. 180—186. §.)

Házkutatás rendőri közeg által. A rendőri közeg, hatósági határozat nélkül, csak a következő esetekben tarthat házkutatást: 1. Korcsmákban, csárdákban, kéjházakban, tiltott szerencsejáték űzésére használt nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyiségekben, a büntetettek rendszerinti rejtekhelyein; 2. tettenkapás esetében; 3. ha megszökött fogoly kézrekerítése végett szükséges; 4. ha segélykiáltásra jelen meg; 5. ha a házzal vagy a helyiséggel rendelkező kívánja; 6. ha rendőri felügyelet alatt áll az illető; 7. ha a hatóság előtt, mint szokásos büntetett ismeretes, végül 8. ha elővezettetése, illetőleg letartóztatása el van rendelve. (B. P. 180. §.) Mindezen esetekben is azonban a házkutatás a rendőri közeg által önállóan csak akkor tartandó meg, ha veszély van a késedelemben és tartani lehet attól, hogy addig is, míg az illetékes rendőri hatóság intézkedhetik, a keresett személynek vagy tárgynak nyoma vessz. Egyidejűleg igyekezzenek a rendőri hatóságot ezen körülményről és megkezdett eljárásról a lehető legrövidebb úton és módon értesíteni, hogy ennek módjában legyen a kutatás folyamán esetleg megjelenhetni. Ha pedig a sürgősséget a rendőri közeg fenforogni nem látja, a legrövidebb úton tegye meg jelentését hatóságánál és akár más közeg hátrahagyásával, akár bárkinek megbízatásával intézkedjek, hogy a hatósági tag megjelenéseig a házkutatás alá vetendő helyiségből senki meg ne szökhessen és onnan tárgyak el ne vitethessenek, vagy ha ezek megtörténnének, erről hitelt érdemlő tanúság legyen szerezhető. (Ut. 201. §.)

Házkutatás saját kérelmére azok ellen, kik a házkutatást saját érdekükben a jegyzőkönyvben maguk kérték, sürgősség indoka és külön határozat nélkül is tartható a házkutatás. Tilos azonban a rendőri hatóságoknak az illetőket ígéretek, fenyegetések vagy bármilyen erőszakkal arra kényszeríteni vagy rábírní, hogy ezek maguk ellen kérjék a házkutatás elrendelését. (Ut. 86. §.)

Házkutatásnál szerzett tudomás hivatalos titok. (B. P. 191. §.)

Háztetőkről hóleszórás. Lásd köztisztasági szbr. L. hónak stb.

Háztetők leszedése tűzvédsznél csakis a tűzoltó parancsnok rendeletére történhetik. (Tűzrendészeti szbr. 22. §.)

Háztetőn tartózkodás ünnepségeknél. Lásd ünnepségek stb.

Házmesterről. (Lakberleti szbr. 34. §.) A házmester a bérlok irányában a házirend, tisztaság és csend fentartására van hivatva. Bérbeadásra és bérbeszedésre a háztulajdonos külön engedélyre szükséges. Felmondási határidő rája is érvényes, ha bért fizet lakásáért. Különben 14 nap felmondás mellett bocsátható el.

Házmesterek betűsoros könyvvezetése. 15.859/fk. I. 1896. sz. r. szerint, a házmesterek a házban lakó fő- és albérlőkről betűsoros könyvet kötelesek vezetni, mely könyv minden alkalommal oly helyen tartandó, hogy a hivatalos közegek például rendőrség, bíróságoktól, fővárostól vagy más hatóságtól kiküldött hivatalos közegek kérdéseire minden alkalommal határozott felvilágosítást tudjanak adni; azon házmester, ki ezen rendeletet be nem tartja, a ker. kapitánysághoz feljelentendő.

Házmesterkedő közrendőrök. (21/97. Rfp. ut.) Őrszemkeretben házmesterséget elfogadni annál is inkább tilos, mert azon rendőr ellen, ki azt teszi, a legszigorúbb eljárás fog megindítani.

Hegyaljai bor hamisítása mazsolaszőlővel. L. tokaji bor stb.

Helyettesítése a bérkocsiknak kirendeléseknél. Lásd bérkocsisok helyettesítése stb.

Helyhezkötés. A szabadlábra helyezett terheltre nézve a rendőri hatóság nyomós okból indítványozhatja és a vizsgálóbíró elrendelheti, hogy az eljárás jogerős befejezéseig valamely meghatározott községbe vagy helyre ne menjen vagy a számára kijelölt tartózkodóhelyről a bíróság engedélme nélkül el ne távozzék. Ezen meghagyás megszegése, valamint az idézőlevél iránti engedetlenség az előzetes letartóztatást újra maga után vonhatja. (B. P. 161. §.)

Helyiérdekű vasutak személyzetének támogatása. (25.465/fk. I. 1899. sz. r.) Az üzletszabályok értelmében mozgó helyiérdekű vonatra a fel- és leszállás szigorúan tiltatik, mit a vonatszámélyzetnek minden rendelkezésére álló eszközzel megakadályozni kell. A rendőrök kötelessége ez irányú működésükben a vasuti személyzetet támogatni.

Helypénzt minden piaci árus fizetni tartozik. — (8326/Rfp. 1898.) Fővárosi javadalmi bérlőknek azon fölhívására, hogy valamely piaci árus helypénzt fizetni nem akar, a rendőr intézkedése annyiban áll, hogy az illetőnek személyadatait megállapítja, azt felírja és panaszosnak átadja.

Helypénzszedési jog a liget- és népligetben. (Rfp. np. 1899. VIII/12.) A helypénzszedési jogot a főváros tanácsa évről-évre bérbe adja. A bérlő neve napiparancsban közzététetik. A helypénzszedő fel van jogosítva a városligetben s a népligetben

a járva-kelve árustóktól a napi 20 fillérnyi helypénzt beszedni. A vámvonalon belül sütő, cukrász és mézeskalácsos ipari czikkel házalás büntetendő cselekményt képez. A központi tejesarnok kocsija után helypénz nem szedhető. Nem szedhető helypénz a nem szeszes, de hűsítő italárusoktól sem. Ellenben a központi tejesarnok kocsijairól kiküldött tejárusok kötelesek helypénzt fizetni.

Helyszíni szemle hullánál okvetlen megtartandó. L. hulláknál helyszíni stb.

Helyszíni szemlejegyzőkönyvek bűnügyekben. — (14.608/fk. II. 1900. sz. körrendelet.) Rendőrtisztviselők, midőn szemlét tartanak arra törekedjenek, hogy az általuk felvett jegyzőkönyvben a létező állapot lehető híven legyen leírva; hogy ily kiküldetés alkalmával lehetőleg hosszsmértéket vigyenek magukkal s ha fénykép készítését szükségesnek találják, a főkapitánysági fényképezést lehetőleg vigyék magukkal a helyszínére, hogy a felvételt kellő időben, mielőtt ott változtatások történnek, eszközölhesse. Magától értetődik, hogy az esetben, ha bírói szemle tartásának szüksége forog fenn, a helyszín változatlan fentartásáról s így arról is gondoskodni kell, hogy a fényképezés által, ha ez a bírói szemlét megelőzőleg történik, se idéztessék elő a létező állapot megváltoztatása.

Hentesiparosok a hajtási jogosítvány alól mentesek, ha czímtáblájokkal ellátott kocsiokon maguk hajtának. — (15.916/fk. I. 1900. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) Hentesegédek és tanoncok részére az ipartestület állít ki hajtási jogosítványokat. Ezen jogosítványok jegyzék kíséretében a főkapitányság közigazgatási osztályához láttamozás, a hivatalos pecséttel való ellátás és nyilvántartásbavétel végett az illető egyén okmányaival (munkakönyvével) együtt beküldendők. Az 55.922/fk. I. 1897. sz. főkapitányi rendelet 1. §-a szerint hajtási jogosítvány csak oly egyének részére állítható ki, kik munkakönyvvvel vagy személyazonosságukat igazoló egyéb hiteles okmánynyal bírnak, 16 éves korukat elérték, magyarul beszélnek, a hajtásban jártasak és a hajtási szabályokat ismerik.

Hentesiparnál vasárnapi munkaszünet. Hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés, elárusítás és szállítás: déli 12 óráig; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig. (14.837/92. II. A) 4. d) és II. A) 4. utolsó bekezdés. — L. hideg élelmiczikkek.)

Hentesek vasárnap délután 6 órától este 9 óráig hideg élelmiczikket szabadon árulhatnak, abban meg nem akadályozhatók. (81.459/900. sz. Ker. M. r.)

Herélők. L. sertés/herélők.

Hernyók irtása. L. cserebogarak stb.

Hetivásáron vasárnapi munkaszünet. Hetivásáron az elárusítás és szállítás: délelőtt 10 óráig szabad, Szent István napja kivételével. (14.837/92. II. A) 5. b) és II. B) pont. Ker. M. r.)

Hibás állatok befogása. L. állatok járműbe fogása.

Hidakon gyalogközlekedés. (41.483/fk. I. 1896.) 1. §. A gyalogosok mindenkor a kiindulási ponttól jobbra eső járdán tartoznak közlekedni. 2. §. A járdákon a közlekedést csoportosulás, megállás által vagy egyéb módon akadályozni tilos. 3. §. Puttonyokat vagy más nagyobb terheket vivő gyalogosok csakis a kocsúton s ennek mindenkor csak jobb oldalán mehetnek, ha többen vannak, egymásután tartoznak haladni. 4. §. Nagyobb néptömegnek vagy körmeneteknek ütemszerű lépésben vagy zeneszó mellett a hidakon átvonulása tilos.

Hidak jókarban tartásának kötelezettsége. L. vizen átkelés.

Hidakon katonaság közlekedése. (41.483/fk. I. 96. — L. Rédey Gyűjt. I. 183. I.) 5. §. Katonaság a Lánchídon és Ferencz József-hidon csak zárt sorokban, teljes rendben, zene-, dob- és trombitaszó nélkül haladhat át. Ütemszerű lépésben csak oly csapatok mehetnek át, melyek békelétszámban egy fél századnál nem nagyobbak. A lovasság, tüzérség és szekereszet, az el nem kerülhető szükséges esetek kivételével, a Lánchídon való átvonulást lehetőleg mellőzni kötelesek. Az egy zászlóaljat meghaladó gyalogszervezetek a Lánchídon átvonulásoknál csak ama esetben vehetik igénybe, midőn a csapatok által megteendő legrövidebb út a hídon vezet át és a többi hidak használata nagy idővesztéssel járna.

Hidakon kerékpározás. L. éjjeli kerékpározás.

Hidakon kik nem fizetnek vámot? Lásd állami hidakon stb.

Hidakon kocsik közlekedése. (41.483/fk. I. 96. — Lásd Rédey Gyűjt. I. 183.) 6. §. A hajtás a hidakon balra, az előrehajtás pedig, a mennyiben ez a 9. §. szerint meg van engedve, jobbra történik. 7. §. A hídfőknél csak lassú lépésben, a hídon pedig vigyázva és óvatosan kell hajtani, hogy a közlekedés akadályozva vagy veszélyeztetve ne legyen. A hídfőknél előrehajtani egyáltalában tilos. 8. §. A lánchíd jobbparti hídfője előtti tér az ott közlekedő járművek nagy számához képest csekély terjedelmű lévén, a hídrahajtás a következő rend szerint történik: a) a Tabánból jövő járművek a kereskedelemügyi minisztérium épületének a Tabán felé fekvő sarkától, a Vizivárosból jövők a budai takarékpénztári épületnek a Viziváros felől eső sarkától, az alagút és várból jövő járművek pedig a takarékpénztári épületnek az Albrecht-út felé eső sarkától kezdve a hídfőig csak lassú lépésben haladhatnak; b) ha pedig ezen hídfőhöz egyszerre több oldalról érkeznek járművek, akkor először a Tabánból, azután a Vizivárosból, végre pedig az alagút- és várból jövők bocsáttatnak a Lánchídra; c) az utóbbiak a kereskedelemügyi minisztérium épületének az Albrecht-út felé eső sarkától kezdve a hídfő előtti téren balra kötelesek kanyarodni, a végből, hogy a Lánchídról letérő járművek akadály nélkül tovább mehessenek.

Hidakon körmenetek nem közlekedhetnek. L. Rédey Gyűjt. I. 183. l.

Hidakon magánfogatok. (U. a. rend.) 9. §. Magánfogatok, egy- és kétfogatú bérkocsik a hidakon, ha a kocsitűt előttük szabad, lassú ügtesben haladhatnak, sőt más kocsi elé is hajthatnak, ha ezáltal a közlekedés fennakadást nem szenved.

Hidakon marhahajtás. (U. a. rend.) 22. §. A szarvasmarhák a Lánczhídon legfőljebb hármásával összekötve, minden összekötött csoport külön-külön kötélén vezetve és csak éjjeli 11 órától nappali 12 óráig hajthatók át, míg a Margit-hídon és Ferencz József-hídon marháknak nagyobb csoportban való áthajtása éjjeli 11 órától reggeli 5 óráig engedtetik meg. 23. §. A marhák lehetőleg a kocsitűt közepén hajtandók és a hajcsároknak büntetés terhe alatt ügyelniök kell, hogy a marhák a csordából ki ne lépjenek és a közlekedést ne veszélyeztessék. 24. §. Kötélén vezetett marhák a Margit-hídon és a Ferencz József-hídon nappal is áthajthatók egyesével.

Hidakon nagy teherszállítás (40 mtm. túl.) vidéken csak az 1890 : I. tcz. 125. §. szerint szabad.

Hídvámost nem fizetnek udvari podgyászt szállító kocsik. (4131/97. fk. sz. r.)

Hidak rossz karban tartása vidéken az 1890 : I. tcz. 118. §. szerinti kihágást képez.

Hidakon szekereken hányan kelhetnek át díjmentesen? (Állami felügyelőségek hirdetménye 1891. nov. 3-an.) Teherszállító kocsikkal vagy szekerekkel az ezek után megállapított vámdíj lefizetése mellett csak két személy kelhet át, ha pedig két személynél több szándékozik átkelni, a kocsikért és szekerekért fizetendő vámdíjon felül minden további személy után még a törvényes hídvám is megfizetendő.

Hidakon társaskocsik. (41.488/fk. I. 1896. sz. r.) 19. §. A hidakon közlekedő társaskocsik és egyéb közúti járművek szintén csak mérsékelt sebességgel haladhatnak. Társaskocsiknak az előrehajtás tiltva van. 20. §. Kézi-, vonó- vagy tolókocsikkal és taligákkal a közlekedés csakis a hidak baloldalán történhetik.

Hidakon teherkocsik. (U. a. rend.) 10. §. A Lánczhídon teherszállító kocsiknak és rugany nélküli szekereknek közlekedése és pedig úgy megrakott állapotban, mint üresen, tilos; kivételt képeznek a személyszállításra használt úgynevezett homokfutó kocsik. 11. §. A Margit-hídon és Ferencz József-hídon üres tehersekok és rugókkal nem bíró más járművek csak lépésben haladhatnak és előrehajtaniok nem szabad. A megrakott tehersekok, ideértve az egyfogatúakat is, csak lassú lépésben haladhatnak és előrehajtaniok semmi szín alatt sem szabad. 12. §. Két egymásután haladó tehersekok között hat méternyi szabad tér hagyandó, hogy az előrehajtó más kocsik szükség esetén ezen szabad közbe beferhessenek. 13. §. A Margit-hídon és Ferencz József-hídon áthaladó közönséges egyfogatú tehersekokra

1500 kilogramm, kétfogatú közönséges szekerekre 3000 kilogramm és a közönségesnél szélesebb, hosszabb és legalább 2 ló által vont széles keréktalppal ellátott járművekre (málhaszekerekre) 4000 kilogrammnál nagyobb terhet felrakni tilos. 4000 kilogrammot meghaladó és el nem osztható terhek egész 20.000 kilogrammig csak külön, legalább 4 méter tengelytávolsággal és 15 centiméter keréktalppal bíró erős szerkezetű kocsikon szállítandók; 20.000 kilogrammot meghaladó terhek ezen két hidon csakis a hidak műszaki vezetőségénél történendő bejelentés és az ott meghatározandó külön feltételek mellett szállíthatók. 14. §. A kiszabott súlyig terhelt szekereknek a Margit-hídon és Ferencz József-hídon akár a szekér rossz szerkezete, akár a vonóerő elégtelensége vagy kerék és egyéb szekérrész törése folytán való fennakadása kihágást képez, mely a felmerülhető költségeken felül a 25. §-ban kiszabott büntetéssel fog sújtatni.

Hideg élelmiczkik árúsítása vasárnap. Hideg élelmiczkik, melyek különféle húsnemekből vannak előállítva, úgymint sonka, kolbászfélék és egyéb hideg felvágottak, valamint sajtok, üzletekben esteli 6 órától 9 óráig árúsíthatók, mindazonáltal azzal a korlátozással, hogy ezen árúsfuttatásnál az üzleti segédszemélyzet igénybe nem vehető, továbbá a megnevezetteken kívül a vevőközönségnek semmiféle más árucikk ki nem szolgáltatható. — (81.459/900. sz. Ker. M. r.)

Hidnyitási szabályok megszégése vidéken az 1890. évi I. tcz. 117. §. szerinti kihágást képez.

Hídvámot rendőrtisztviselők fizetni tartoznak, ha bérkocsin mennek, habár szolgálati utat tesznek is. Ez esetben az eljárás a 11.037/fk. eln. 1898. sz. rend. szerint következő: A hídvám ilyen alkalmakkor a bérkocsis által fizetendő és a fizetett összeg a bérkocsidíjhoz hozzászámítandó. Azon esetben pedig, ha a bérkocsis vonakodik a hídvámot megfizetni, ezt a bérkocsit használó tisztviselő eszközli és ezen körülményt a bérkocsinyugtán kitünteti a czélból, hogy a fizetett összeg neki visszatéríthető legyen. A hídvámdíj azonban ez utóbbi esetben is a bérkocsidíjhoz hozzászámítandó.

Higanyyal tilos a házalás. L. házalva tilos árúsítani stb.

Himlőoltó-anyag bizomány útján árúsítása tilos. (Bünt. 200 kor. terj. pb. B. M. 1890. 27.467. — L. 1890. évi R. T. 816. l.)

Himlőoltó-anyag előállítása végett beoltott borjú vagy más állat húsa a többi hústól elkülönítve és csak «oltott borjúhús» elnevezés alatt bocsátható forgalomba. (54.141/1892. B. M. r. — L. 1892. R. T. 1503. l.)

Hímzett rangjelző rózsza. L. arannyal hímzett rózsák.

Hipnotizálás csak orvos által, gyógyítás czéljából gyakorolható. Kiskorúaknál a szülő, gyám vagy gondnok beleegyezésével. Mindenkor egy harmadik személy jelenlétében. Ellenben kihágást képez s a mennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esik, a hipno-

tizálás 15 napig terj. elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetetik. (103.816/94. B. M. r.) Itél a Rh.

Hirdetési vállalatok emberei a házmesterek bántalmazásaitól megóvándók. (332. Rfp. np. 1898.)

Hirdetmények az egyetem épületén. L. egyetem épületén stb.

Hirdetmények (hivatalosak) kiragasztása. (2260/fk. kih. 1898. sz. rend.) Az 1889. évi 192. kgy. sz. szbr. 2. §-ában jelzett hirdetmények a ház falának csak azon részére ragaszthatók, mely helyet e célból a háztulajdonos vagy annak helyettese kijelölt, vagy a mely részén a háznak már más hivatalos hirdetmények vannak felragasztva. Ha a háztulajdonos a hivatalos hirdetménynek a ház falára ragasztását megtagadja, az esetben a hirdetmény a kapubejárattól balra eső falon, lehetőleg a bejárat közelében alkalmaztassék. Ha a hirdetmények már tárgytalanná váltak, nyomban eltávolíthatók; általános érdekű hirdetmények egy hónap leforgása előtt el nem távolíthatók. Meszelés, festés, tisztogatás alkalmával a hirdetmények leszedhetők.

Hirdetményrongálás. 1. Hatósági hirdetményre a Kbt. 47. §-a: Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő: a ki a hatóságnak nyilvánosan közzétett rendeletét vagy hirdetményét, a hatóság meghagyása nélkül, szándékosan megrongálja, olvashatatlanná teszi vagy leszakítja. Illetékes a Rh. 2. Magánhirdetményre 730/883. kgy. szbr. 1. §. Bünt. 2. §. pb. 100 koronaig a fõv. szegényalapra. Illetékes a Rh.

Hírlapárusító engedélyek három hónapra szólnak. (3513/900. eln. fk. sz.) A B. M. 8466/V—b. 1900. sz. leiratában megengedte, hogy a lapelárusítási igazolványok 8 napnál, azaz a hírlapelárusításra vonatkozó engedély tartamánál hosszabb időre állíttassanak ki. A lapelárusítási engedélyek, illetve igazolványok érvénye 3 hónapi időtartamban állapíttatott meg.

Hírlapárusók igazolványai. L. ujság stb.

Hírlapárusítás utcán. L. sajtótermékek stb.

Hírlapárusítás vasárnap. Hírlapok elárusítása és szét-hordása: egész nap szabad. (14.937/92. II. A) 1. c) pont. Ker. M.

Hírlapokban borhamisítást ítélétek. L. jogerős borhamisítási ítélétek.

Hírlapi idézés bűnügyben. A terhelt, kinek tartózkodási helye nem volt kipuhatolható és a kinek elfogatására a B. P. 141. §-ában meghatározott okok egyike sem forog fenn, a hivatalos lapban és ha czélszerűnek mutatkozik, más lapban is, havi időközökben háromszor közzéteendő hirdetmény útján hívandó fel megjelenésre vagy tartózkodási helyének bejelentésére. (B. P. 469. §.)

Hírlapok utcái elárusításához. (1608/97. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 138. l.) Hírlapoknak utcán való elárusítására az engedély 8 napot meg nem haladó időre szól. A lapok kiadói a hírlapok utcái elárusításával testileg nyomorékokat vagy más-

kép megbotránkoztató külsejű egyéneket, valamint iskolaköteles korban álló gyermekeket nem bízhatnak meg. Az elárusítással megbízott egyének neveit a helyi rendőri hatóságnál előzetesen bejelenteni kötelesek. Az elárusítóknak a hírlap czimén és árán kívül egyebet, például az abban foglalt egyes cikkek fölírását vagy tartalmát kikiáltani s azokat tolakodó módon kínálni nem szabad.

Hírlapok vasárnapi munkaszünete. L. vasárnapi stb.

Hírlapírók igazolványa. L. rendőri tudósítók szindikátusa.

Hírszolgálat és a sajtóiroda. (12.393/fk. eln. 1901. sz. körirat. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 64. l.) A ker. kapitányságok a kerületükben történő fontosabb eseményt kötelesek a sajtóirodának is nyomban megtelefonozni a hivatalos órák alatt, a hivatalos órákon túl történeteket pedig a másnap reggel beküldendő napijelentésbe belefoglalni. A bűnügyi osztály tisztviselői is kötelesek lehetőleg minden fontosabb bűnesetet, ha csak azok titokban tartását a nyomozás vagy más fontos közérdek nem kívánja, közölni a sajtóirodával.

Hitel kéjneknek a bordélyban. L. bordély szabályrend. 1. fejezet.

Hitelesítő bélyeg mértékeken a magyar szent korona jelképéből és alatta egy számból áll. A szám a hitelesítő hivatal száma. (58.438/75. B. M. szab. — L. R. T. 563. l.)

Hitelesített edények használatáról. (6523/899. Ker. M. rend. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 29. l.) A vendéglőkben, kocsimákban s egyéb nyilvános helyeken, mint bodegák, borozók, mulatók stb., a hol közönségesen bort vagy sört kimérnek, kimérésre és mértékként használt palaczkok és poharak kizárólag jelen rendeletben foglalt kellékek alapján mértékhitelítési koronabélyeggel hitelesítve használatnak. Nem tartoznak azonban ezen hitelesítési kötelezettség alá a czimlappal (czimkével, etiquettevel) ellátott és bedugaszolt, lepecsételt, illetőleg egyéb alkalmas módon maradandólag elzárt állapotban forgalomba hozott finom borral töltött palaczkok, valamint az ivópoharak, melyek palaczkok mellé (szervisze gyanánt) adatnak. Hitelesíthetők: 2 l., 1 l., 0.7 l., 0.5 l., 0.3 l., 0.2 l., 0.1 l., 0.05 l., 0.02 l., 0.01 literes üvegpalaczkok. Hitelesíthetők 2 l., 1 l., 0.5 l., 0.4 l., 0.3 l., 0.2 l., 0.1 l., 0.05 l., 0.03 l., 0.02 l., 0.01 literes üvegpoharak. Egy és ugyanazon poháron a fentebb említettek közül több mérték is megjelölhető, mely esetben minden jelzővonáshoz külön-külön a hitelezési bélyeg alkalmazandó. A palaczkokon és poharakon a liter jelzése els betűvel történik.

Hitelesítése a hordóknak. L. hordók stb.

Hitelesítése mértékeknek. (58.438/75. B. M. szab. — L. Rendeleték Tára 564. lap.) A hitelesítő hivatal a bélyeget meghatározott helyre üti, és pedig: 1. Hosszmértéknél: a mérték egyik vagy mindkét végén beütve vagy beégetve. 2. Folyadék.

mértéknél: a) fából készültnél az oldaldongán; b) ónból készültnél a felső gyűrű alatt, kívülről; c) bádogból készültnél a felső gyűrű alatt, az alsó karika felső részére alkalmazott ónlapocskára, üvegnél a fülön vagy mélyedésbe öntött ónlapocskára. 3. Száraz tárgyak űrmértékénél: a) fából készültnél az edény fenekén s a dongákon három különböző helyen; b) fém- és bádogból készültnél, mint a folyadékmértéknél. 4. Súlyoknál: a) vas kilogrammos súlyoknál a súly felső részébe bevert sárgaréz dugóra ütve; b) réz kilogrammos súlyoknál a felső részbe illesztett dugóra s a fenekére ütve; c) mindenféle dekagramm súlyoknál a felső s alsó rész lapra ütve. 5. Rúdmérlegeknél mind a két karba ütve, körtés mérlegnél a mérlegrúd homlokán, a beosztás elején és végén, a körte nyelvén, a teherhorgon vagy a serpenyőn s a rovás mellett azon ponton, hol a mérleg egyensúlyban áll, hídmérlegnél a külső karra ütve s a mérlegoszlopra pecsétbe nyomva, serpenyős mérlegnél vagy a mérlegrúdon, vagy az oszlopon. 6. Czukor- és szesz mérőnél a beosztásra nyomva. 7. Gázóránál több helyen s a forrasztási vonalon. 8. Petroleummérőnél a függő súly alatti peczek megerősítésére szolgáló szögeken. Oly mértékek, melyeken a magyar szent korona nem látható, hitelesítettnek nem tekintetők. L. mértékek ellenőrzése.

Hitelesítettlen mértékek használata. A ki kereskedésében, raktárában, iparüzletében vagy árudájában hatósági hitelesítéssel el nem látott súly-, hossz- vagy űrmértéket használ, úgyszintén ha a súly-, hossz- vagy űrmértékre nézve kiadott szabályokat megszegi: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel; visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésének kiállása óta két év még nem telt el: nyolcz napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A kihágást elköveti az is, a ki hitelesítéssel el nem látott súly-, hossz- vagy űrmértéket kereskedésében, raktárában, iparüzletében vagy árudájában, habár használatlanul, tart. (Kbt. 136. §.) Illetékes a Rh.

Hitelezési csalás. Csalásnak tekintetik, ha valaki, habár csalási célzat nélkül, ravasz fondorlattal mást tévedésbe ejt vagy tévedésben tart a végett, hogy attól magának hitelezést vagy hitelhosszabbítást eszközöljön ki. (Btv. 384. §.) Indítványos.

Hitelezés italmérésben. L. korcsmahitelről.

Hitelezők megvesztegetése csődeljárásban vétséget képez. (1881: XVII. tcz. 266. §.)

Hitelügylet biztosításának tiltott módja. A ki kis-koruktól vagy olyan személyektől, a kire nézve a becsületszóval megerősített fizetési ígéret meg nem tartása állások elvesztését vonhatja maga után, a hitelügyletből eredő kötelezettség teljesítését a becsület zálogával, becsületszóval, esküvel vagy hasonló kifejezésekkel ígérteti meg magának és ezen ígéretét az adós ellen bármely uton fölhasználja, kihágást követ el. Elbírálja a Járásbíróság. (1883: XXV. tcz. 17. §.) Ugyanezen kihágást követi el az is, a ki a tényállást ismerve, az ilyen módon biztosított

követelést megszerzi és a biztosítást az adós ellen a jelen törvény hatályba lépése után érvényesíti. (1883: XXV. tcz. 18. §.)

Hivatali esküt az államrendőrség tisztviselői a főkapitány kezeibe teszik le. (1900. évi 23.189. sz. B. M. r.)

Hivatali bűntudommal való visszaélés büntetett követi el azon közhivatalnok, a ki a fegyveres erőt jogos indok nélkül alkalmazza vagy beavatkozásra hívja föl (Btv. 472. §.); vétséget pedig az a közhivatalnok, a ki hivatala gyakorlatában valakit tettleg bántalmaz vagy bántalmaztat, a mennyiben cselekménye nem esik súlyosabb beszámítás alá (Btv. 473. §.), valamint a ki jogtalan kényszer alkalmaz. (Btv. 475. §.) Nem esik beszámítás alá, a ki ezen cselekményei által törvényes többségének jogos hatáskörében kiadott rendeletet teljesítette. (Btv. 474. §.) Büntetett képez még, ha a bíró vagy vizsgálóbíró valakit tudva ártatlanul bűnvádi vizsgálat alá helyez (Btv. 476. §.), továbbá az a közhivatalnok, a ki a vádlott, tanu, szakértő ellen törvényellenes kényszer alkalmaz vallomás kicsikarása végett (Btv. 477. §.), valamint a ki azért, hogy valakit a törvényes büntetés alól kivonjon, tudatos mulasztást vagy a büntető eljárás meghúztatását célzó cselekményt vagy intézkedést tesz, vagy a ki jogérvényes büntető ítéletnek köteleességében álló végrehajtását megtagadja. (Btv. 478. §.) Vétséget követ el, a ki a hivatali titkot akár az állam, akár magánosok kárára másokkal közöl vagy közzétesz. (Btv. 479. §.) Vétséget követ el az a közhivatalnok is, a ki hivatali köteleességének teljesítését megtagadja. (Btv. 480. §.) Ha azonban a megtagadás két vagy több közhivatalnok összehbeszélésének az eredménye, akkor az büntetett képez. (Btv. 481. §.)

Hivatali sikkasztás büntetett követi el az a közhivatalnok, a ki a hivatalánál fogva kezeihez letett vagy kezelésére, illetőleg őrizetére bízott pénzt vagy pénzértékkel bíró más tárgyat elsikkasztja. (Btv. 462. §.) Súlyosabb beszámítás alá esik, ha a sikkasztás palástolására okirathamisítást követ el, vagy okiratot vagy iratot megsemmisít, használhatatlanná tesz, vagy a sikkasztással összefüggőleg más, súlyosabb büntetés alá nem eső büntetett vagy vétséget követ el. (Btv. 463. §.) Vétséget képez, ha az előbbi szakaszban felsorolt esetek egyike sem forog fenn s az elsikkasztott pénz a sikkasztónak óvadékpénzéből fődőzhető volt. (Btv. 464. §.)

Hivatali visszaélés vétségét követi el az a közhivatalnok, a ki azon célból, hogy valakinek jogtalanul hasznót vagy kárt, vagy más sérelmet okozzon, hivatali eljárásában vagy intézkedéseiben köteleességét megszegi. A kísérlet büntetendő. (Btv. 471. §.)

Hivatalnok megsértése. L. hatóság megsértése.

Hivatalos értesítés kéjnről. L. bordélyházi szabályrend. VI. fejezet.

Hivatalos iratok kiadása bűnügyekben. Ha az ügy elintézéséhez olyan tárgynak megtekintése szükséges, a mely valamely közhatalóságnak vagy hatósági közegnek őrizete alatt

van, vagy ha a hivatalos okiratra szükség van, az illető hatóságot az illető tárgy vagy okirat áttétele, illetőleg kiszolgáltatása iránt meg kell keresni. Ha a megkeresés teljesítését megtagadják, az igazságügyi miniszterhez jelentés teendő. (B. P. 179. §.)

Hivatalos kerékpárok. L. szolgálati kerékpárok stb.

Hivatalos kiküldetéseknél illetmények. L. illetmények hivatalos kiküldetések stb.

Hivatalos levelek postára adása. Lásd ajánlott hivatalos stb.

Hivatalos órák a rendőrségnél reggel 8 órától délután 2 óráig. Azonkívül a főkapitányságnál d. u. 2 órától másnap reggel 8 óráig, a ker. kapitányságoknál pedig d. u. 2 órától este 8 óráig ügyeletes szolgálat tartatik.

Hivatalos rendőri lap kiadását rendeli el a 11.385/fk. eln. 902. sz. körirat. Ugy a hivatalok, mint a tisztviselők által a lap példányai összegyűjtve megőrzendők.

Hivatalos szállítólevelek használata. L. az 52.245/el. 897. sz. B. M. körrendeletét. (Rédey Gyűjt. II. 75. l.) A 7663/97. fk. eln. sz. végzés szerint a rendőrségi hivatalok ily szállítóleveleket a r. gondnoktól szerezhetik be.

Hivatalos titok megőrzése. (320/95. Rfp. nt.) A rendőrközegeknek szigorúan tiltva van hivatalos ügyeket nyilvános helyeken megbeszélni, azt tárgyalni vagy a rendőri szolgálattal összefüggésben levő ügyekre nézve valakinek felvilágosítást adni tilos.

Hivatalos titok megszegése. L. Titok tiltott felfedezése.

Hivatalsegédtisztek egyenruházata. — (2221/fk. eln. 1899. sz.)

Hivatalszolga egyenruházata. (11.909/fk. eln. 1896. sz. szabályzat.) 1. §. Az államrendőrségi hivatalszolgák a részükre engedélyezett évi 120 kor. ruhaátalány terhére természetben láttatnak el a szükséges ruházati cikkekkel, és pedig kapnak: három évenként egy köpenyt, egy téli zubbonyt, egy attilát; minden évben egy nyári zubbonyt, egy téli nadrágot, egy nyári nadrágot, egy sapkát és egy nyakkendőt, ezenfelül évenként 28 kor. cipőpénzt. A cipőpénz két részletben és pedig minden év január és július hó 1-én válik esedékessé. Ujjonnan kinevezett szolgák részére az eskületétel és a legközelebbi félév eleje közötti időre járó cipőpénz-részlet is kiutalványoztatik.

Hivataltiszték szolgálati utasítása. (5550/fk. eln. 1887. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 101. l. — Pótutasítást lásd Rédey Gyűjt. I. 111. l.)

Hivatalvesztés kihágási ítéletben nem állapítható meg. (Kbt. 24. §.)

Hivatalvesztésre szóló fegyelmi határozat a belügyminiszter jóváhagyása alá bocsátandó. (1881 : XXI. tcz. 45. §.)

Hőfuváskor az állami utakon az őttisztítás kötelező. A ki

ez ellen vét, az 1890: I. tcz. 123. §. szerint büntetendő. (Budapestre nem érv.)

Hónak háztetőkről s udvarokról eltakarítása. Azok, a kik a háztetőkön levő havat nem a szabályoknak megfelelő módon hányják le a házakról, vészjelzőket nem állítanak fel, a havat az utcára dobják, feljelentendők. A havat minden háztulajdonos maga köteles elfuvaroztatni. (1878. évi 9/kgy. szbr. 18. §-a.)

«Hólabda» alatt ismeretes elárusítási mód tilos. (1900. évi 70.055/Ker. M. r.) Itél az iparhatóság.

Hólerakodóhelyek. (50.588/94. fk. I. sz. r.) Föv. tanácsa 29.055/eln. sz. alatt elrendeli, hogy a hó csakis a ker. előjáróságok által kijelölt helyre fuvarozható. A kihágáson ért egyének az illetékes ker. kapitánysághoz jelentendők fől.

Holttestekről. L. halottakról, lásd hullákról stb.

Holttestek áthelyezésére engedélyt a fővárosi tisztí főorvos ad. Áthelyezés alkalmával csakis érdekelt családtagok lehetnek jelen. (Köztemető szab. 45—48. §§.)

Holttest azonosságának megállapítása. A BP. 240. §-a szerint a bírói halottszemle alkalmával a holttest azonossága a bonczolás előtt lehetőleg megállapítandó s e célból azok az egyének, a kik az elhaltat életében ismerték, a holttest megmutatása mellett megkérdezendők, miért is fölhivatnak az illető tisztviselők, hogy mindenkor gondot fordítsanak arra, hogy a gyanus halálesetekről fölveti jegyzőkönyvben ki legyen tüntetve azok neve és lakása, kik a holttest azonosságára nézve a vizsgálóbíró által megkérdezhetők, illetve kiket mint azonossági tanukat a szemléhez megidézheth.

Holttesttel való elbánásra vonatkozó szabályok megszegése. 100 koronáig terj. pb. büntetendő: a ki a holttest bonczolására, eltemetésére, a temetés helyére, a holttest kiadására, vagy annak más helyre vagy más községbe szállítására fennálló szabályokat megszegi. (Kbt. 123. §.) Illetékes a Rh. Budapesten az előjáróság.

Holttest-kiásatás. Az esetleg már eltemetett holttest, ha a halál okául büntett vagy vétség gyanúja forog fenn, kiásandó és bonczolás alá veendő, ha a szakértők véleményei szerint a szemlétől és bonczolástól az adott körülmények között még eredmény várható. (B. P. 240. §.)

Holttest-kísérőlevelek a rendőrnek. (32.863/900. fk. II. sz. r.) A rákoskeresztúri határban fekvő köztemető hullaházába esetről-esetre kiszállítandó holttestek, kiállítani szokott utalványon kívül, még eholttest-kísérő levéllel is ellátandók. Köztemetőbe csakis az esetleg ragályos betegségben (cholera, pestis) elhaltak hullái szállítandók. Minden más hulla a tszéki orvostani intézet hullaházába.

Homokbányában állatkínzás. Lásd állatkínzás építkezésnél.

Homokkal kevert széna stb. L. széna stb.

Honosítás. L. állampolgárság megszerzése.

Hóolvasztás sóval tilos a fával beültetett utcákon. Lásd előfák kimélese.

Hordárok, bérszolgák egyenruházata. (28.843/fk. I. 1888. sz. r.) Piros sapka, rajta az alpakkából készült 10 cm. hosszú, 7 cm. széles czímtábla, sötétkék zubbony lehajlós nyakkal, sötétszürke nadrág s ugyanilyen köpeny csontgombokkal, színes hajtóka nélkül. E rendelet áthágása a 369/1886. kgy. szbr. 14., illetve 30. §-a alapján büntetetik.

Hordár- vagy bérszolga-ipar. L. 1884. évi XVII. tcz. 10. §-ának f) pontját. (369/1886. kgy. szbr.) 1. Iparengedély úgy egyes hordároknak, mint vállalkozóknak adható. Hordár csak az lehet, ki a főkapitányságtól igazolványi könyvecskét kap. Ilyent csak az nyerhet, ki 18-ik évét betöltött magyar állampolgár, magyarul jól tud, undort gerjesztő betegségben nem szenved, ki nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétseggért büntetve nem volt, rendőrileg kifogástalan s munkakönyvvvel bír. 2. A hordár és bérszolgák létszáma a tanács által eddigelé 1100-ban van megállapítva. 3. Az iparengedélyt mindig a IV. ker. előjáróság adja meg. 5. A számokat a hordár vagy bérszolgáknak jelentkezési sorrendben az államrendőrség szolgáltatja ki. 6. A hordár által leteendő biztosítási összeg egyes hordárra 200 koronában állapítatott meg, ha pedig vállalat kéri az engedélyt, úgy 20 állomásig 2000 korona biztosítási összeg teendő le. Mihelyt a biztosíték 10 százalékkal lepad, az összeg nyolcz nap alatt kiegészítendő. 7. A szolgálatból kilépett hordár igazolványi könyvecskéjét 24 óra alatt köteles a rendőrségnek beszolgáltatni. 8. A hordár megállapított díjszabály szerint, melyből köteles több nyomtatott példányt magánál hordani, a főváros területén küldöncz és szállítási szolgálatot teljesít. Tilos a hordárnak színház-, hangverseny- és béli jegyekkel való üzérkedés, szolgálatának tolatkodó és erőszakos módon való ajánlgatása, s főleg a hordályüzlet közvetítése, állomáshelyén a szolgálat visszautasítása. 9. A kezességi bárczát felszólítás nélkül minden megbízójának kézbesíti. 10. Joga van minden megbízásnál a bért előre követelni. 12. A rendőri közegek kívánságára köteles igazolványi könyvét, melyet tartozik magánál hordani, azonnal fölmutatni. Ha ez nincs nála, állomáshelyéről azonnal eltávolítandó. 13. Szolgálati ideje április 1-től október 1-ig reggel 6 órától este 9 óráig, s október 1-től márczius 31-ig reggel 7 órától este 7 óráig tart. Ez idő alatt, a déli étkezésre 1 órát leszámítva, köteles állomáshelyén lenni. 14. Minden hordár köteles magát állomáshelyén illedelmesen viselni, megbízóival tisztességesen bántani, az állomáshely tisztaságára ügyelni, egyenruhájában tisztán megjelenni s szolgálatajánlástól s megbízások elkapkodásától tartózkodni. 15. Vállalatok magok jelölik meg az állomáshelyeket, míg az egyes hordároknak a rendőrség jelöli ki az állomáshelyet. Minden hordár csak a neki kitűzött helyen

foglalhat állást s köteles a rendőrségi számot feltűnő helyen sapkáján viselni. Lakváltozását köteles szinte a rendőrségnél bejelenteni s köteles a megbízást személyesen teljesíteni. 22. Az állomáshelyen padok, székek, targonczák s más szállítási eszközök nem tarthatók. 23. Állomáshelyén megittasodott vagy ragályos betegségben szenvedő hordár állomáshelyéről azonnal eltávolítandó a rendőrség által. 24. A vállalkozó a hordár által okozott kárért elsősorban biztosítékával s aztán egész vagyonával is felelős. 25. A hatóságilag megállapított díjszabályban a híd- és alagút-vám bentfoglaltatik s így az a hordár által külön nem követelhető. E rendelet elleni kihágások a rendőrség által büntetnek. 30—32. §. Bünt. 100 kor. terj. pb. Íté! Rkap.

Hordár és targonczás-ipar vasárnap gyakorolható egész nap. (14.837/92. III. 7. pont Ker. M. r.)

Hordárok nyugtái rendőri szolgálatért. L. bérkocsi hivatalos használat stb.

Hordása az utczán apróbb állatoknak. L. állatok szállítása.

Hordók hitelesítése tárgyában kiadott F. M. 1876/25.734. r. (L. 1876. R. T. 367. l.) Bor, sör, szesz csak hitelesített hordóban adható el. Oly hordó, melynek abroncsai nincsenek kellően megszorítva, nem hitelesíthető. Ha a hordón változás történt (abroncs, donga kicserélés stb.) újra hitelesítendő. Borral, szesszel telt hordók nem hitelesíthetők.

Hordókban szállított cement-por. L. cement-por szállítás.

Horgászás. (31.936/98—VI. sz. kgy. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 136. l.) A horgászást, a halászati törvény s az annak végrehajtása tárgyában kibocsátott miniszteri rendelet idevonatkozó rendelkezéseinek szigorú betartása mellett csak az igazolványon kitüntetett egyén gyakorolhatja. Ellenőrzéskor a helyi bérletjegy felmutatása követelendő. E jegy másra át nem ruházható.

Horgonyok, a melyeket a hajók járásába vagy közelébe vetnek le, uszányokkal (czölömpökökkel) látandók el. (869/2362. sz. Ker. M. r. 36. §.)

Horgony használata edényekhez stb. L. ólomnak stb.

Horváth-féle állvány. L. derékhevedert pótló stb.

Horvát-Slavonországban levő tanúk kihallgatása megkeresés útján történik. (B. P. 203. §.)

Hullákról. L. talált hullák, — katonahullák — holttest stb.

Hullát bérkocsin szállítani tilos. L. bérkocsi szbr. IV. fejt.

Hullák a bonczterembe a Tűzoltó-utczai kapun át szállítandók be. (85.029/fk. II. 900. sz. r.) A főváros területén előforduló összes rendőri és törvényszéki bonczolást igénylő hullákat — a rothadt és vízihullákat sem véve ki — úgy nappal, mint éjjel kizárólag csak a Tűzoltó-utca anatomiai intézet felől szállíttassanak az Üllői-úti m. kir. egyetemi törvényszéki orvostani intézetbe, a hol azt a rendőri kirendeltség veszi át.

Hullabonczolásra vonatkozó szabályok megszerzése. L. holttesttel való elbánás stb.

Hullabonczolás az újpesti ker. kapitányság területén. (57.580/fk. II. 1900. sz. körirat. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 25. l.) Miatán Rákospalota és Újpest községekben a hullaházak berendezettek, az újpesti kapitányság utasíttatik, hogy az orvosrendőri bonczolást igénylő hullákat oda szállíttassa be. A bonczolást teljesítő orvosok minden egyes hulla után 10—10 korona és a bonczolásnál segédkező egy szolga 2 korona díjazásban fognak részesíttetni.

Hullák és bűnjelek fõltalálása esetén a rendõr, ha csak lehetséges, telefon útján a ker. kapitányságot értesítse, s míg a kiküldött tisztviselõ megérkezik, a meglevõ állapot változatlanul fenntartandó. Kivételnek akkor van helye, ha bûntetttrõl van szó s a tettest üldöznie kell. Ekkor is igyekezzék lehetõleg hírt adni a kapitányságnak.

Hullarészek csomagolása és vasuti szállításához kiadott 21.491/1889. sz. I. M. r. (L. R. T. 1889. 987. l.) Ad 8792/1889. sz. I. M. r. pótlásaként elrendeltetik, hogy a küldemény külsõ tartályául elõírt faláda hézagai és eresztekei szuurokkal vonóssanak be s hogy az ily küldemény érkezése esetében ezek a leadó vasuti vagy gõzhajózási állomás értesítõ iratának vétele után 6 óra múlva az állomásról elvitessenek.

Hulla fõlbonczolásának szükségessége. (46.727/Vl. b. 902. sz. B. M. r.) Azokban az esetekben a mikor teljes bizonyossággal megállapítható, hogy öngyilkosság esete forog fenn és arra nézve nincs gyanu, hogy Btk. 283. §-ában (öngyilkosságra rábírás vagy amerikai párbaj, stb.) meghatározott büntetendõ cselekmény követtetett el, az öngyilkosság útján kimultak hulláit jövõben nem kell okvetlenül beszállíttatni a budapesti tud. egyetem törvényszéki orvostani intézetbe, hanem az elhunyt hozzátartozóinak kérelmére a háznál hagyhatók.

Hullaház Újpesten. (34.562/fk. II. 902. sz. r.) Újpest-Rákospalota községek területén a Duna folyamból kifogott hullák nem az egyetemi törvényszéki orvostani intézetbe, hanem az illetõ községek temetõ hullaházába szállítandók be.

Hulláknál helyszíni szemle tartás. (2449/fk. eln. 1888. sz. r.) Öngyilkoságnál vagy hirtelen halálesetnél, vagy talált hulláknál a helyszíni szemle tartása sohasem mellõzendõ. Központi ügyeletes, még ha kevéssel reggel 8 óra elõtt kapja is a jelentést, köteles a helyszíni szemlét megtartani.

Hullák kiásatása és szállítása iránt kiadott rendelej: 25.194/1874. B. M. (L. R. T. 1874. 128. l.)

Hulla kimotozása. L. vízhullák stb.

Hullák kimotozásánál talált tárgyakról. L. talált hullák kimotozása.

Hullakisérõ levelek. L. holttest kísérõ stb.

Hullák (gyermek) orvostani bonczterembe szállí-

tása. (5481/fk. eln. 902. sz. r.) A gyermekhullákat is a hullaszállító kocsin kell a törvényszéki orvostani intézetbe vitétni, még abban az esetben is, ha a hulla a VIII. illetve IX. közigazgatási kerületben s a hullaházhoz aránylag közel feküdnék.

Hullák (vízi) sürgős bonczolása. (32.963/fk. II. 1901. sz. r.) Közegészségi érdekek szükségessé teszik, hogy a Dunából kifogott és orvosrendőri bonczolás végett a budapesti kir. m. tudományegyetem törvényszéki orvostani intézetébe szállított holttestek mielőbb kötelesek ily hullák bonczolása iránt a lehető legsürgősebben intézkedni s még a bonczolás iránti felhívások elkészítése előtt telefon útján tudatni a kir. m. egyet. törvényszéki orvostani intézettel, hogy mely hulláknak bonczolása rendeltetett el. A központi ügyeletes köteles az iratokat a B. P. 88. §-a értelmében este 7 óráig a soros kir. ügyészhez áttenni.

Hullaszállítás és őrszem. (7211/92. fk. eln. sz. r.) A hullaszállításához vagy más huzamosabb időn át tartó szolgálatra őrszemen álló rendőrt csakis oly esetben lehet alkalmazni, ha az őrség összes legénysége távol volna s a hullaszállítás azonnal eszközözlendő.

Hullaszállításra vállalkozó telefonja 52—16.

Hullaügyekhez. (15.015/fk. II. 900. sz. Ut.) Hullaugyekben, ha a rendőrtisztviselő rendőrorvossal intézkedik, úgy a rendőrorvos véleményét is lehető szabatosan be kell foglalni a jelentésbe, mely mindkettő által aláírandó. Pontosabb, kényesebb esetben a rendőrorvos írja maga a véleményét az ügyíratra. Ha az eljárás a tisztiorvos jelentése alapján indítatott, a rendőrorvos véleménye szükségtelen.

Hullavizsgálat. (78.879. II. 87. B. M. Ut.) 1. Ha valamely egyénnél kérdéses, hogy természetes halállal múlt-e ki, a halottkém ezt haladéktalanul a ker. kapitányságnak is bejelenteni tartozik. 2. A ker. kapitányság a kétséges esetben köteles a nyomozást még akkor is megejteni, ha a halottkém jelentést nem tett, s az eset más úton jutott tudomására. 3. Ha az esetről a halál természetes volta más külső szemlelés által is észlelhető, a ker. kapitányság intézkedik, hogy az eltemetés megtörténjék s a hozzátartozók értesíttessenek; ha ilyenek nincsenek s a hulla ismeretlen, lefényképezteti a halottat s személyleírásával országos körözését elrendeli. Ha nem öngyilkosság vagy véletlen baleset forog fent, az orvosrendőri bonczolat eszközzéséről gondoskodik. 4. Ha gyanú merül fel az iránt, hogy a halált valamely büntetendő cselekmény vagy mulasztás okozta, erről azonnal értesíti a kir. ügyészt vagy a legközelebbi bíróságot s megőrzi a létező állapotot. Az eltemetés ily esetben csak ezen hatóságok engedélyével történhetik. 5. Gyanút gerjesztő halálesetek. (L. Rédey-féle Gyűjt. I. évfolyamának 134—135. lapjain.) 6. Ha a hulla valamely ok miatt nem hagyható azon a helyen a hol találtatott, köteles azt elszállíttatni, de a büntetendő cselekmény elkövetésével összefüggő, látható vagy a szak-

értői vélemény alapját képezhető, másnemű jelenségekről, úgyszintén az elkövetésnek helye, valamint ennek környezetéről, minden nyom és jelenség tüzetes megjelölésével oly részletes helyszíni leírást készíteni, mely a talált állapot hű képét adja. 7. Hullák kiásatása a ker. kapitányság közbejöttével történik. 8. A kiásás után megállapítandó a személyazonosság, melyhez legalább két tanú kell. «Talált hullák» vizsgálatát L. e cím alatt.

Hullámtér fölhasználása. (8644/87. sz. Ker. M. r.) 2. §. Hullámtér csakis szántóföldnek, rétnek vagy legelőnek használható. Keresztöltések és kerítések létesítése tilos. Árkolások, a melyek partszakadást idézhetnek elő, szintén tiltók. 3. §. Fák, cserjék ültetése csak a műszakilag megállapított normálszélességen túl szabad. 8. §. A ki másképp használja föl a hullámtérrel, kihágást követ el. Büntetendő 1885. évi XXIII. tcz. 184. §. alapján 600 kor. terj. pb., a ki pedig keresztöltést, kerítést vagy árkolást létesít, az ezen rendelet alapján 200 kor. terj. pb. büntetendő. Ítélet a ker. Elölj.

Hungária-úton kocsiközlekedés. L. kocsiközlekedés stb.

Hurczolkodás. L. lakberekbe beköltözés.

Húsbehozatal magánosok részére. (1720/98. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 59. l.) Marha-, borju-, juh- és bárányhús nem eladás céljából magánosok részére legfeljebb 10 kilogramnyi mennyiségben hozható be postán vagy vasuton, azonban a fogyasztási adón kívül vágó- és egyszersmind vásárdíj fejében kilogrammonként 4 fillér fizetendő. Azon vasuti pályaudvarokat, illetve állomásokat, hol a behozatal történhetik, a főváros tanácsa jelöli ki. (L. utak, melyeken stb.)

Húscsempészet. (62.263/VIII. 98. sz. tan. hat. értelmében.) Húscsempészet megakadályozandó s a tettenért csempészek a hússal együtt előállítandók. (L. Rédey Gyűjt. 1899. 104. l.)

Hús és kenyérneműek eladására vonatkozó szabályok megszegése. A ki azon esetben, midőn az iparhatóság az 1884: XVII. tcz. 54. §. alapján, a hús- és kenyérneműek kicsinyben való eladásánál, azok súly szerinti árának kifüggesztését rendelte el, azt nem teljesíti: 40 kor. terjedhető pb. büntetendő. (Kbt. 137. §.) 200 koronáig terj. pb. büntetendő: a ki az előbbi szakaszban megjelölt esetben, a súly és ár szerint meghatározott hús- vagy kenyérneműt magasabb áron vagy csekélyebb súlyban, vagy pedig rosszabb minőségben árúsitja el. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetésnek kiállása óta két év még nem telt el: a pénz-büntetés 600 koronáig felemelhető. (Kbt. 138. §.) Ítéletes a Rh.

Húskimérés. (671/1888. kgy. sz. szbr.) 1. A mézárosok s általában azok, kik bármilyen hús kimérésével a fővárosban foglalkoznak, kötelesek mérőhelyiségükben a főváros által megállapított árjegyzéket kifüggeszteni s ezen kitüntetni, hogy mely nemből milyen húsrészeket mily áron adnak el. A jegyzékben külön-külön ki kell tüntetni: a) marha, borju és juhhúst; b) hogy e nemekből mely húsrészeket mérnek ki s hogy azok mely osztályba tartoznak; c) hogy a különböző húsrészeknek külön a marhánál,

külön a juhnál s külön a borjunál mi az ára. E jegyzékbe a mészár-székben nem kapható húsnemet felvenni tilos. 2. Bivalyihúst marhahús helyett vagy a jegyzékben kitüntetett áron alsóbb minőségű húst kimérni tilos. Bivalyihúst más hússal és viszont, árúsítani tilos. Bivalyihús csak külön és kivül szembeöltő hetőkkel jelzett «Bivalyihús» helyiségben árúsítható. 3. Hús gyanánt csak húsrészek s a húshan levő elválaszthatlan csontok árúsíthatók. A fej és láb-csontoknak, vese, máj, tüdő, lép, szív, tőgynek a hússúlyba számítása vagy ahöz nyomtatékkénti adása tilos. 4. A rendelet betartására a rendőrség s a vásárigazgatóság ügyel fel s a kihágások a rendőrség által 4—100 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntettetnek, ha csak a kihágás a kbtv. 137. v. 138. §-ába nem ütközik.

Hússos kosarakkal gyalogúton járni tilos. (1373/1899. kgy. sz. szbr. 7. §.)

Húsneműek behozatali útja. L. utak, melyeken stb.

Hússzállítás. L. köztisztasági szbr.

Hússzállítás Budáról Pestre tilos. (56.942/1k. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I.) L. Budai részekre is érvényes a közbiztonsági szbr.

Hús (romlófélben levő) szállítása, eladása. (313/96. sz. Rtp. Ut.) A fővárosban el nem fogyasztható, már szagos, illetve megromlott húsneműket jégszekrényekben vagy más edényekben kiszállítani szokták Ujpest, Rákospalota és más községekben és ott olcsó árban eladják a munkásnépnek; mivel ily hús igen ártalmas a közegészségre, ezen kihágás elkövetői az illető ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Hússzállítás ellenőrzése. 1878. évi 9. sz. kgy. szbr. 16. §-ában foglalt rendelet szerint a levágott marhák, valamint az eladásra szánt bármilyen hús és egyéb állatrészeket a városban csakis fedett kocsikban, hordókban vagy külön tartályokban szállíthatók, vagy ha az kocsikon szállítatnak, azok tiszta takaróval letakarandók.

Hússzállítás Lipótmezőre a vidékről. A belügyminiszter 17.375/1899. sz. r. értelmében az I., II., III. kerületi felügyelőségek s a lovasosztály parancsnoksága utasíttatnak, hogy a Lipótmezői tébolydába vidékről érkező hús befoglalása iránt a maguk részéről semmiféle intézkedést ne tegyenek.

Húsvéti kenyér előállítás, árúsítása, szállítása. — L. izr. húsvéti kenyér.

Hűtlen kezelés. A ki idegen vagyont kezelésével, gondozásával vagy felügyeletével van megbízva és ezen minőségében annak, a kinek érdekeit előmozdítani kötelessége, tudva és akarva vagyoni kárt okoz, a hűtlen kezelés vétségét követi el. Az eljárás indítványos. (Btv. 361. §.) Hivatalból csak akkor indítandó eljárás, ha a hűtlen kezelést valamely hatósági megbízott (gyám, gondnok stb.) követi el. (Btv. 362. §.) Büntettet képez a hűtlen kezelés, ha azon czélból követtetik el, hogy a tettes magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen. (Btv. 363. §.)

Hűtlenség. Hűtlenség büntettét követi el az a magyar honos, a ki valamely külhatalmat ellenünk ellenséges cselekményre akarja bírni vagy a monarchia ellen háborút indíttatni törekszik (Btv. 142. §.); a ki háboru esetén az ellenség katonai szolgálatába lép vagy ellenünk harczol (Btv. 143. §.); a ki valamely várost, erődöt, partot, szorost, katonai állomást, fegyvertárt, élelmi raktárt, hajót vagy a haderő valamely tagját ellenséges kézre juttat, a ki terveket elárul, a ki az ellenség betörését elősegíti, a ki az ellenséget segíti, a ki a hadsereg hűségének megingatásával az ellenség segítségére van, a ki a mi hadseregünknek az ellenség előnyére bármí kárt okoz, a ki a hadműveleteket elárulja, végre a ki mindezt, a szövetséges terület vagy haderő ellen is elköveti (Btv. 144. §.); ugyancsak hűtlenség büntettét követi el az, a ki hivatalánál vagy különös megbízatásánál fogva értésére jutott okiratot, adatot vagy tudósítást, a mely az állam biztonságát vagy más fontos érdekeit érinti, közli az ellenséggel vagy azt nyilvánosságra hozza (Btv. 146. §.); az is büntettét követ el, a ki ezen adatokat lopás, sikkasztás, erőszak vagy csel által szerzi meg s hozza nyilvánosságra vagy közli az ellenséggel (Btv. 147. §.); végül büntettét képez a hűtlenségre való szövetkezés (Btv. 142. §.); és a hűtlenség elkövetésére irányzott nyilvános és egyenes felhívás. (Btv. 149. §.)

I

Idegen állam címere, jelvénye vagy színei egyleti jelvényekül sem használhatók. (1898/1136. eln. sz. B. M. r.)

Idegen államokból büntettesek kiadása. L. kiadása stb.

Idegen államoknak a Dunán veszteglő hajóin folytatandó nyomozások. (111.802 V. c) 1898. B. M. r.) A nemzetközi jog alapelvei szerint mindaz, a mi az állam területén, az állam határai között létezik vagy történik, az illető állam fenségjogainak van alávetve. A vizek (folyók, tavak, csatornák stb. kikötők) annak az államnak a tulajdonai, a melynek területét átövezik, vagy a melynek területén belül vannak. Az állam vizein vagy kikötőjében levő és az idegen állam területi meghosszabbításaként nem tekinthető hajók rendszerint alá vannak vetve az illető állam területi fenségének és jogszolgáltatási hatalmának; az idegen állam konzula saját nemzete hajóin csakis akkor intézkedhetik, ha a vita magán a hajón és az ott levő személyek között merült fel s az az állami rendet nem veszélyezteti.

Idegen nemzetek zászlaját, színeit és címerelt használni, nyilvános helyeken és összejöveteleken bármely alkalmmal és ürügy alatt tilos. (1874/26.559. sz. B. M. r.) A ki ezen tilalom ellen vét, kihágást követ el és 15 napig terjedő elzárással és 200 kor. terjedő pb. büntetetik. (Itél a Rh.)

Idegen nyelvű iratok fordítása. (5531/eln. 1900. B. M.

körr.) A fordítást igénylő idegen nyelvű iratok közvetlenül a miniszterelnökség fordító-osztályához terjesztendők fel. A miniszterelnökség fordító-osztálya a hozzá érkezett iratokat a fordítással együtt közvetlenül a megkereső hatóságnak fogja megküldeni. A megtérítés alá eső fordítási díjak a belügyminiszteriumhoz lesznek felterjesztendők.

Idegen színek. L. idegen nemzetek zászlaját stb.

Ideiglenes cselédkönyvek kiállítása. — (L. 24.879/fk. l. 1900. sz. és 34.698/fk. l. 900. sz. rendeleteket a Rédey Gyűjt. 1900. 38. l.)

Ideiglenesen a fővárosban tartózkodók. L. bejelentés.

Ideiglenes kerékpárigazolványok. L. kerékpárigazolványokról.

Idénypiaczokról esavargók, dologkerülők a IV. kerületi és dunai felügyelőség által tartandó gyakori razziák által el-távolítandók. (8519. Rfp. 1900.)

Idegen területen járás, tartózkodás. (1892: XIL. tcz. 95. §.) A ki idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul azon átjár és onnét felhívásra el nem távozik vagy a ki tilalmi jelzéssel ellátott idegen területre jogosulatlanul megy vagy jogtalanul átjár, a mennyiben cselekménye a büntetőtörvénykönyv 421. §-a értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik: kihágást követ el. Büntethető 100 koronaig. Károsult fel indítványára. Ille-tékes a fővárosban az előjáróság.

Idénypiaczoknak a fővárosi tanács ez ideig a következő helyeket jelölte ki: a) a II. kerületben: a bomba-téri vásárcsarnok körüli útvonalakat s a Bomba-tér útvonalait; b) a IV. kerületben: a központi vásárcsarnokhoz tartozónak kijelölt Dunapart északi végpontjától, egészen az Eskütéri-híd építkezésig terjedő Ferencz József-rakpart felső részét, valamint a központi városháza udvarán levő fedett vásár körüli udvarrészt; c) az V. kerületben: a hold-utczai vásárcsarnok előtt a Hold-utcza 9., 11., 15., 17., 19. sz. házai előtti s a közelben folyó építkezések által szabadon hagyott területet; d) a VI. kerületben: a Hunyady-téri vásárcsarnok előtti kocsi állóhelyet és a körülötte levő utcákat; e) a VII. kerületben: az István-téri vásárcsarnok előtti kocsi álló helyet; f) a VIII. kerületben: 1. Rákóczy-téri vásárcsarnok előtt-kocsi állóhelyet és a körülötte levő utcákat, 2. a Köztemető-útnak a Salgótarjáni-út és a Dologház-utca közötti kerékvetőkkel elkülönített részét; g) a IX. kerület: Boráros-térnek be nem fásított részét. A kiegészítő idénypiaczok időtartama ez évi június hó 15-től október hó végéig terjed, kivéve a Rákóczy-téri idénypiaczot, hol a vidéki termelők kocsijai a vásárcsarnok igazgatóság engedélyével a szükséghez képest ezen időtartam előtt és után is, tehát az egész éven át is foglalhatnak helyet. Az idénypiaczokon kizárólag a vidékiek által kocsikon hozott élelmiszereket, kizárólag a kocsikról és csakis azoknak szabad árusítani, kik ezen cikkeket származási helyükről az illető idénypiaczra felhozták.

A földről való árusítás, az ismét eladás és elővétel vagyis az árúknak a vásár kezdetét jelző harangszó előtt való megvásárlása vagy lefoglalása egyáltalán tilos. Az árusítás hétköznapiokon déli 12 óráig, vásár- és ünnepnapokon délelőtt 10 óráig szabad. A központi vásárcsarnok főidénypiaczán az árusítás kezdetét és végét vagyis a napi árusítás tartamát a vásárcsarnok igazgatósága időnkint állapítja meg. Minden kisegítő idénypiaczokon rendszert csak a nagyban való árusítás van megengedve, kivéve a Rákóczy-téri, István-téri, Hunyady-téri, hold-utczai vásárcsarnokokhoz és a központi városháza udvarán levő földötti vásárhoz tartozónak kijelölt idénypiaczokat, hol is naponta reggeli 5—8 óráig a kicsinyben való árusítás is szabad. 10 órán túl azonban ezen idénypiaczokon is csak a nagyban való árusítás van megengedve. (L. vásárcsarnok szbr. 5. §.) A köztemető-úti és a boráros-téri kisegítő idénypiaczokon az illetékes kerületi előljáróságok, illetve vásári szakközégek, a többi idénypiaczokon pedig az illetékes vásárcsarnok, illetve fedett vásárcsarnok felügyelői gyakorolják a vásári felügyeletet.

Idénypiacz területi illetékessége a Dunaparton. (7831/fk. kih. 1901.) A vásárcsarnoki szabályrendelet szerint a Vamház előtti s részben a Ferencz József-rakparti felső- és alsó-rakpart is a központi vásárcsarnokokhoz tartozónak vétetik. E szerint a IX. kerületi kapitányság területi illetékessége áll fent.

Idézés bűnügyben. Az idézés borítékba zárt idézőlevéllel történik. A fegyveres erőnek vagy a csendőrségnek tényleges szolgálatban levő tagja, valamint a rendőrség vagy a pénzügyőrség személyzetéhez tartozó egyén terhelt gyanánt rendszerezint illetékes feljebbvaló hatósága útján idézendő meg. Egyéb közszolgálatban állók vagy olyan magánvállalatbeli alkalmazottak, a kiknek helyettesítése eltávozásuk esetében a közérdek szempontjából szükséges, feljebbvalójuknak egyidejű értesítése mellett közvetlenül idézendők. (B. P. 130. §.)

Idézés kézbesítése. A kihágási és közigazgatási idézéseket mindig az idézett féllel kell aláírtni és csakis az idézett fél távolléte esetén vehetik át az idézést a hozzátartozói, azonban az idéző szelvényre mindig rá irandó az, hogy eaz idézett fél helyett, p. o. fia, vagy üzletvezetője stb.

Idézés kiállítás. (3187/fk. eln. 1896. sz. r.) A kézbesítés céljából kiadott idézéseket ép úgy, mint azok szelvényeit is olvashatóan aláírva a hivatalos pecséttel kell ellátni.

Idézés kifüggesztése csak az átvétel megtagadása vagy a fél ismételt távolléte esetén eszközölhető két tanu jelenlétében. A kényszerkézbesítéseket különben Budapesten a központi kézbesítő-hivatal végzi.

Idézése a közuti vasutársaságok alkalmazottainak mindig a társaság útján eszközözendő. L. közuti stb.

Idézőlevél kézbesítése bűnügyben mindig az idézendőnek vagy meghatalmazottjának kezéhez történjék. (B. P. 79. §.)

Idézőlevelek, kézbesítő-vevények portómentessége. (48.292/V. b) 1900. sz. B. M. r.) Magánfelekhez (a terheltekhez) intézett, az idézőlevél megtörtént kifüggesztéséről szóló értesítést tartalmazó ajánlott, tértí vevényes levelek a helyi forgalomban is portómentesen kezelhetnek.

Időjelzések nyomtatása — vasárnap. (3680/fk. kih. 1901. sz. körirat.) A keresk. miniszter engedélyt adott arra, hogy a Pesti könyvnyomda-résztvénytársaság a Magyar királyi országos meteorológiai és földmágnességi intézet időjárási térképes napi jelentéseit az év összes vasárnapjain, valamint Szent István-napján is nyomtathassa.

Időszámítás. (27.985/III. 5. 1892. B. M. r.) Az összes állami hivatalok és intézeteknél e rendelettel a középeurópai egységes vasúti időszámítás léptetett életbe.

Igazoló-bizonyítvány hamisítása alkalmazás, eltartás v. segélynyerés céljából kihágást képez. (Kbt. 71. §. Illetékese Jb.)

Igazoló-jegyek belföldi utazásra a rendőrhatalóságok által állítandók ki. (1876./46.356. B. M. r.) Személyleirással látandók el. (1877/6586. sz. B. M. r.) Külföldi útra útlevél kell, igazolójegy nem érvényes.

Igazolás. (1898/II. 17. sz. Rfp.) A kerületi kapitányságoknál beosztott ellenőrök kötelessége a rendőrök által bekísért vagy előállított azon egyéneket, kiknek visszatartására kellő ok nincsen vagy már megszűnt, azokat azonnal kellő igazolás után szabadon bocsátani, az igazolás mindég a kapitánysági őrségre beosztott rendőrök által eszközözendő; csakis oly esetben kereshető meg más kerületi kapitányság, ha azon hely a megkeresett kapitányság közvetlen közelében van, míg annál 1—2 órai időt venne igénybe; külföldi őrszoba csak akkor csejgetendő fel, ha az igazolandó egyén közvetlen az őrszoba mellett lakik vagy ha jogtalan bekísérés történt; megkeresésekre minden egyes rendőr kötelességének tartsa az igazolást eszközölni.

Igazolási eljárás kihágási ügyben. (Kih. Elj. 88—92. §.)

Igazolvány előmutatási kötelezettség a közúti vasutakon. (1037/fk. eln. 98. sz. körirat.) Az alkalmazottak felszólítására a rendőrközegek igazolványaikat kötelesek ellenmondás nélkül előmutatni. Az iránt is megkeresett a közúti vasutak igazgatósága, hogy a mennyiben a polgári ruhában utazó rendőrközegek — kiletüket felfedni nem akarván — szabadjegyet mondanának be, a felmutatni kívánt szabadjegy helyett megmutatott rendőri igazolványt, minden megjegyzés nélkül szabadjegy gyanánt tekintsek az alkalmazottak.

Igénykereset. L. adóvégrehajtás.

Igérvényekkel házaló kereskedés. L. sorsjegyek stb.

Igérvények tilalomellenes kibocsátása, eladása, vétele, kínálata, elfogadása vagy közvetítése jövedéki kihágást képez. (1889. évi IX. tcz. 6. §.) Feljelentendő s az ígérvény vagy nyeresiménykötvény elkobzandó.

Iktatás- és. L. halikta- és iktatási tilalom.

Iktatási vezetése az osztályparancsnokságoknál. L. beadványok iktatása stb.

Iktatási kifogás bíróság ellen. — L. bírósági iktatási jog.

Iktatási kifogások elbírálásában a fővárosban a tett elkövetése helye szerint az illető kerületi kapitány.

Iktatási összeütközést kifogási ügyben eldönt a II. fokú bíróság; ha nem ugyanazon II. fok alatt állanak, a belügyminiszter. (Kih. Elj. 19. §.) Közigazgatási hatóságok és bíróságok között a miniszteri tanács. (Kih. Elj. 20. §.)

Iktatási felügyelőnek nem fővárosi tanácsnak 1895/45.410. VI. és 1896/3160. sz. hat. szerint az illető helyeken alkalmazott felügyelőknak, az ott elhelyezett tűz- helyeken való főzést szigorúan betiltja és az, ki ezen rendeletet be nem tartja, a kerületi kapitánysághoz feljelentendő.

Iktatási átköltözésnél. L. átköltözésnél iktatási.

Iktatási előírászat, felvétele az örszemélyzetnél. (Gazd. k. ut. 18—27. §§. Hiv. kiad. 1901.)

Iktatási (személyi) felvétele mindenkor teljes név- aláírással (családi-, utó-név és rendfokozat) nyugtázandó. Egyéb számadási okmányra elég a családi név és rendfokozat. (Gazd. k. ut. Bevezetés.)

Iktatási (legénységi) hivatalból teljesítendő levonások. (Gazd. k. ut. 28. §.) Hiv. kiad. 1901.)

Iktatási egyéb levonások. (Gazd. k. ut. 31—37. §§.)

Iktatási kezelése az örszemélyzet részére. Gazd. k. ut. 37—43. §§. Hiv. kiad. 1901.)

Iktatási hivatalos kiküldetéseknél állami alkalmazottak részére. (Élethelepett 1896 május 1. Kiadta a B. M. 1767/eln. 1896. sz. leirattal. — L. Rédey Gyűjt. 1899. I. füz. 87. l.— 8412/fk. eln. 98. sz. r.) 1. Hivatalos kiküldetések esetében a kiküldött közegnek igénye van : a) napidíjakra és b) az utiköltségek megtérítésére. 3. Az állami tisztviselőnek napidíja az egyes fizetési osztályok szerint következőképen állapíthatnak meg : az I. fizetési osztályba tartozónak 40 kor., a II. fizetési osztályba tartozónak 35 kor., a III. fizetési osztályba tartozónak 30 kor., a IV. fizetési osztályba tartozónak 25 kor., az V. fizetési osztályba tartozónak 21 kor., a VI. fizetési osztályba tartozónak 16 kor., a VII. fizetési osztályba tartozónak 13 kor., a VIII. fizetési osztályba tartozónak 10 kor., a IX. fizetési osztályba tartozónak 8 kor. a X. fizetési osztályba tartozónak 7 kor., a XI. fizetési osztályba tartozónak 6 kor. 4. A gyakornokok a XI. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselők részére megállapított utazási iktatási feltételekre birnak igényvel. 5. Alizsteknek naponként 4 kor., szolgáltnak 3 kor. napidíj jár. Díjoknak, hivatalos kiküldetés alkalmával, az általa hivatalában élvezett napidíjon felül 4 kor. napidíj-pótlék jár. 6. A napidíj a tisztviselőnek csak azon állása után jár, a melyre

valósággal kineveztetett, valamely magasabb fizetési osztályba sorozott állás czíme és rangja vagy jellege e tekintetben igényt nem ad. 8. Valamint az sem, ha oly teendőkkel bíztnak meg, melyeknek végzésére rendszerint magasabb rangú tisztviselők hivatvák. 11. Kiküldetések alkalmával a tisztviselő, ha tengelyen egyhuzamban és egy cél felé utazik, rendszerint október—márczius hónapokban naponként legalább 60, a többi hónapokban pedig naponként legalább 75 kilométert tartozik a legrövidebb irányban megtenni. Az ettől való eltérések esetenként igazolándók. Rövid ideig tartó kiküldetéseknél, melyek csak néhány órát vesznek igénybe, a nap másik fele lehetőleg visszautazásra fordítandó. 12. Ha a tisztviselő a kiküldetés tartama alatt megbetegszik és ezt hitelesen beigazolja, neki a napidíj jár; de a gyógyítási költségek megtérítésére csak abban az esetben tarthat igényt, ha hitelesen igazolja, hogy a betegséget az utazás vagy szolgálat idézte elő, nem pedig saját hibájából vagy gondatlanságából eredt. A gyógyítási költségek megtérítését csak az illető miniszter engedélyezheti. 22. A tisztviselő gyorsvonalat mindazon esetekben felszámíthat, a melyekben akár a napidíjknál megtakarítás érhető el, akár pedig a külfoglalkozás teljesítésére több idő nyerhető, vagyis midőn a gyorsvonal igénybevétele a közszolgáltatásra előnnyel jár. A gyorsvonal igénybevételének jogosultsága, ha csak annak a közszolgáltatásra előnye volta a vonatok menetrendjéből kivehető nem volna, a hivatalfőnök által az útszámlán igazolandó. 29. Tisztviselőnek, ha vasuton vagy hajón utazik, a kiindulási ponttól a vasuti- vagy hajóállomásig és onnan vissza kétfogatú bérkocsi, illetőleg az ezért járó kocsibér jár. 31. Azokon a helyeken, a hol a kocsi belsejében el nem helyezhető podgyász után a bérkocsidíjszabás szerint külön díjak fizetendők, három napon túl terjedő utazásoknál egy vagy két darab podgyász után e külön díjak is felszámíthatók. 32. A bérkocsidíjon felül a tisztviselőnek mellékilletmény gyanánt a podgyász vitelbére is jár. E díj egyes vitel után 40 fillérben állapíttatik meg. 37. Ha a tisztviselő a megfelelő közlekedési eszközök valamelyikét tényleg nem is használja, de ezáltal a szolgálat hátrányt nem szenved, a szabályszerű útiilletmények megtérítését igényelheti. 52. Uti számlák az utazás után 14 nap alatt beterjesztendők. 55. Előleg az utiköltség kétharmada lehet. 56. Az utazásról napló vezetendő s az útszámla melléklete gyanánt beterjesztendő.

Illetmények költözködésnél. Annak a tisztviselőnek, ki hivatalból más állomáshelyre helyeztetik át és fizetésben, illetőleg nyugdíjba beszámítható illetményben nem nyer, átköltözködési illetményekre van igénye. Az átköltözködési költségek a következők: a) napidíjak, b) utiköltségek és c) butorkárpótlás. E költségekre vonatkozólag az illetményszabályzat 40—51. §. intézkednek.

Imaház s képviselőválasztás. L. lelkesz stb.

Írásbeli jelentésekről. L. jelentések szerkesztése.

Illetmény az örszemélyeknek.

Nevezetesen	Évi járandóság						Havi járandóság								
	fizetés		lakpénz		létartás		fizetés		lakpénz		létartás		Összesen		
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	
Örmester	13900	—	3000	—	—	—	108	33	25	—	—	—	133	33	
Ellenőr	10880	—	3000	—	—	—	90	—	25	—	—	—	115	—	
I. oszt. rendőr ...	9600	—	2400	—	—	—	80	—	20	—	—	—	100	—	
II. „ „ ...	8400	—	—	—	—	—	70	—	—	—	—	—	70	—	
Próbaidős „ ...	7200	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	60	—	
Lev. örmester ...	14000	—	—	—	7200	—	116	66	—	—	60	—	176	66	
„ szakaszvezető	12000	—	3000	—	5200	—	100	—	25	—	43	33	168	33	
„ tizedes	10880	—	3000	—	5200	—	90	—	25	—	43	33	158	33	
„ rendőr	9600	—	2400	—	4000	—	80	—	20	—	33	33	133	33	
5 évi szolgálati pótlék 80 kor. 1 hónap 6-66 kor. 15 évi szolgálati pótlék 240 kor. 1 hónap 20— kor.															
10 „ „ „	„	160	„	1	„	13-33	„	20	„	„	„	320	„	1	„
Nyugdíjba bocsáthatik.															

Nyugdíjba bevonatlatik.

Indítványos bűncselekmények azok, a melyekben a büntetőtörvény az eljárás megindítását a sértett fel akaratótól teszi függővé. Ezek a következők: 1. Hamis vád (Btv. 229. §.), ha annak folytán valaki ellen a büntető eljárás még nem indított meg. 2. Erőszakos nemi közöszlész. (Btv. 232. §.) 3. Szemérem elleni erőszak. (Btv. 233. §.) 4. Megfertőztetés (Btv. 236. §.), a mennyiben az utóbbi három részre vonatkozólag a büntetőtörvény 239. §. alapján hivatalból történendő üldözésnek helye nincs. 5. Testvérek közötti vérfertőztetés. (Btv. 244. §.) 6. Testvérek közötti fajtalanság (Btv. 244. §.) 7. Szemérem elleni büntett. (Btv. 245. §.) 8. Házasságtörés. (Btv. 246. §.) 9. Családi állás elleni büntett. (Btv. 255. §.) 10. Rágalmazás. (Btv. 258—260. §.) 11. Becsületsértés. (Btv. 261—262. §.) A büntetőtörvény 269. és 272. §-ában megjelölt rágalmazások hivatalból üldözhetőek. 12. Könnyű testi sértés. (Btv. 312. §.) 13. Gyermekrablás. (Btv. 317—320. §.) 14. Nőszemély elragadása (Btv. 321. §.), a mennyiben ez utóbbi két bűncselekménynél a büntetőtörvény 239. §-ában meghatározott esetek valamelyike vagy súlyos testi sértés nem forog fenn. (Btv. 322. §.) 15. Levéltitok megsértése. (Btv. 327. §.) 17. Magánlak megsértése. (Btv. 332. §.) 18. Lopás. (Btv. 342. és 343. §-ába ütközik.) 19. Sikkasztás. (Btv. 358. §.) 20. Hűtlen kezelés. (Btv. 361. §.) 21. Jogtalan elsajátítás házastársak, rokonok stb. között. (Btv. 369. §.) 22. Csalás (a 381. és 382. §§-okban meghatározott esetek kivételével). 23. Iparvédjegy hamisítás. (Btv. 413. §.) 24. Vagyonrongálás. (Btv. 418., 420., 421. §.) Végül az uzsoráról és a káros hitelügyletekről szóló 1883: XXV. t. czikkben meghatározott vétségek. Az indítványt a sértett fel 3 hónap alatt terjesztheti elő. (112. §.)

Ingatlan vagyonrongálás. A ki másnak ingatlan vagyonát jogtalanul elfoglalja vagy szándékosan és jogtalanul megrongálja vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, a mennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem forog fenn és az okozott kár 10 kor. értéket felülmul, vétséget követ el. Az eljárás indítványos. (Btv. 421. §.)

Ingatlan vagyonrongálás 10 korona értéken alul kihágás. L. jogtalan használat.

Ingó dolgok elsajátítása. L. bitang jószágok.

Ingóságra zálogjog. L. bérbeadót törvényes zálogjog stb.

Ingó vagyonrongálás. A ki idegen ingó dolgot szándékosan és jogtalanul megrongál vagy megsemmisít, vétséget követ el. A kísérlet is büntetendő. Az eljárás indítványos. (Btv. 418. §.) Büntetett képez, ha az tanuk, szakértők, közhivatalnokok vagyonán, azok tanuzása, véleménye vagy hivatalos eljárása miatt bosszúból követtetett el. (Btv. 419. §.) A 418. §. rendelkezése szerint büntetendő az: a ki vallási szertartásra rendelt épületet vagy más tárgyat, úgyszintén a ki sírt vagy síremléket, nyilvános emlékszobrot, közkönyvtárban őrzött könyvet, kéziratot, vagy a tudomány, művészet vagy ipar czéljainak szolgáló nyilvános gyűj-

teményben őrzött egyéb tárgyat, nyilvános levéltárban vagy közhivatali irattárban őrzött okmányt, iratot vagy más tárgyat jogtalanul megrongál, elpusztít vagy megsemmisít. (Btv. 420. §.)

Ingyenfürdők. L. Dunán ingyenfürdők.

Intézkedés módjai a rendőr részéről. L. rendőri közbelépésnek. L. előállítás. L. bekísérés.

Intéző rendőrség alatt értendő a rendőri intézkedések elrendelésére és a rendészeti ügyek ellátására hivatott tisztviselői kar összessége, mely az 1883: I. tcz. értelmében jogi minősítéssel bír.

Intézkedés vízvezetékli csőrepedésnél. L. csőrepedés a vízvezetéken.

Invert-cukor borkészítéshez. L. borkezelésnél cukor stb.

Ipari balesetek. L. gyári balesetek.

Iparcsarnoknál őrszem a városligetben. Az artézi-fürdőnél álló 188. sz. őrszem naponta este 8 órakor őrhelyét elhagyva, az Iparcsarnokhoz vonul második őrszem gyanánt, hol reggel 7 óráig teljesít szolgálatot, mikor is eredeti őrhelyére visszavonul. Ezen őrszem keretét távolléte ideje alatt a történelmi csarnoknál álló 187. sz. őrszem tartozik este 8 órától reggel 7 óráig rendszeresen beczirkálni s ott is őrködni. Az Iparcsarnoknál este 8 órától reggel 7 óráig terjedő időben az állandó nappal-éjjeli őrszem a csarnok északi és nyugoti, az éjjeli őrszem pedig a csarnok keleti és déli oldalán tartozik alá és fel czirkálva őrködni. (640. sz. Rfp. 1902.)

Ipari czikkeken országos czímer. L. országos czímer használata.

Ipari irodákban a kereskedelmi és gyári alkalmazottak irodabeli munkája: déli 12 óráig; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig, Szent István napján pedig a munka egész napon át nem folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. A) 4. f); II. A) 4. utolsó bekezdés és II. B) pont.)

Ipari és czégnylvántartás életbelépése a bejelentő hivatalban. (24.442/fk. I. 1902. sz. r.) Ez a nyilvántartás, a mely a fővárosban létező ipari és kereskedői vállalatokról, czégekről, ezeknek üzleti és telephelyiségeiről és mindezeknél beálló változásokról lesz hivatva felvilágosítást adni, 1902 október hó 1-én elkészült és a közönség rendelkezésére áll. A bejelentési hivatal ezen nyilvántartás adatairól a rendes hivatalos órák alatt ép oly módon és ugyanoly díj mellett (30 fillér) ad értesítést, mint a bejelentett lakásokról. (136.514/99. B. M. r.)

Ipari kihágások az 1884: XVII. tcz. 156—159. és 164. §§. szerint büntetettnek. (Illetékes a Kh., Budapesten a kerületi előljáróság.)

Iparostanonczok rendetlenkedése. (313/96. Rfp. ut.) Mindenkor megakadályozandó, s a kihágást elkövetők feljelentendők, esetleg előállítandók a ker. kapitánysághoz.

Iparostanonczok tolonczolása. — (30.648/V. c. 1901. B. M. r.) A tolonczozás csak a tolonczszabályzat 2. §-ában megjelölt személyek ellen vehető foganatba, de szőkevény iparostanonczok és cselédszőkevények ellen nem alkalmazható; mihez-tartás végett a következőket rendelete a B. M.: A vidéki hatóságoktól érkező ilyen megkeresések az illetékes előljáróságához teendők át megfelelő eljárás végett.

Iparüzés engedély nélkül az 1884: XVII. tcz. 158. §-ába ütközik. Feljelentendő. (Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előljáróság.)

Iparvágány és közuti vasút keresztezése. L. közuti vasutak stb.

Iparvállalatokra építési engedély. L. gyárak stb.

Iparvédjegy-hamisítás. A ki valamely árucikkben vagy ennek burkolatán belföldi gyárosnak, iparosnak, természetőnek vagy kereskedőnek czégét avagy iparjegyét jogtalanul használja, azon czélból, hogy a közönséget azon árucikk eredete, természete vagy minősége iránt tévedésbe ejtse, az iparvédjegy hamisításának vétségét követi el. Hasonlókép az is, a ki külföldi iparjegyet használ jogtalanul, feltéven, hogy a viszonyosság azon állammal, a melynek a sértett fél honosa, államszerződéssel vagy egyezményvel meg van állapítva. (Btv. 419. §.) Az eljárás indítványos.

Írás azonosságának vizsgálata (bűnügyben.) Ha valamely írás valódisága iránt kétség támad, vagy ha azt kell kideríteni, hogy valamely írás kinek a kézírása, akkor a szakértők az összehasonlításra kétségtelenül valódi írást használnak, még pedig lehetőleg egy időből. A terhelt felhívható, hogy próbairást írjon, de kényszer nem alkalmazható e végből. (B. P. 250. §.)

Írásbeli érintkezés egyszerűsítése a rendőrségnél. L. ügyvitel stb.

Íratok kiadása a nyomozó közegeknek. (56.492/fk. II. 1889. sz. körrendelet.) Az előadók, ha detektiveket valamely ügyben a nyomozással megbíznak, az eredeti ügyiratokat azoknak csak azon esetben adják át, ha az a nyomozás érdekében okvetlenül szükséges, egyéb esetekben pedig a detektivek az eredeti ügyiratokból készített feljegyzéseik alapján végezzék a nyomozást.

Írattári kezelés iránt intézkedik a 15.407/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 76. l., továbbá a 31.681/fk. I. 1900. — Lásd Rédey Gyűjt. V. 41. l.

Irgalmasrend kiküldöttjei, kiknek a rendfőnöktől igazolványuk van, külön engedély nélkül is gyűjthetnek adományokat. (3931/82. B. M. r.)

Irodai munkák vasárnapi munkaszünete. Ipari irodákban a kereskedelmi és gyári alkalmazottak irodabeli munkája: déli 12 óráig; június és július havában azonban csak déli előtt 10 óráig. Szent István napján pedig a munka egész napon át nem folytatható. (14.837/92. II. A) 4. f); II. A) 4. utolsó bekezdés és II. B) pont.)

Irodalmi művekkel hatósági engedély nélkül házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Irodaszerek rendelése. (Rfp. 1898. V/19.) Irodaszerek az osztályparancsnokságok által rendelendők az őrszobák részére is és pedig mindig egész hónapra. Az elszállításra kellő számú rendőr vezénylendő a Rfp.-hoz.

Irtása a rovaroknak. L. cserebogarak stb.

Ismeretlen helyen tartózkodó terhelt kézrekerítése. L. szökött terhelt. (B. P. 470. §.)

Ismeretlen holttest. bonczolás előtt, a mennyiben lehet, lefényképezendő. (B. P. 240. §.)

Iskolaköteles gyermekek hírlapok elárusításában megakadályozandók. (3930/fk. eln. 902. — 43.481/V. a. 1902. sz. B. M. r.)

Iskolaköteles zenészek. L. zenészek közt stb.

Iskolák közelében rendőrök kötelessége: nagy gondot fordítani arra, hogy midőn a gyermekek az iskolába be- vagy ki-mennek, kocsik által el ne gázoltassanak. (35/97. Rfp. np.)

Iskolázásról havi jelentés. A szervezeti szabályzat 97. §. értelmében a havi iskolázásról jelentések küldendők be a Rfp.-hoz.

Iskolamulasztás kihágást képez. Büntetendő a szülő, gyám vagy gazda 1—4 korona pénzbüntetésig. (illetékes a Kh. 1868. évi XXXVIII. tcz. 4. §.) Bpsten a ker. Elölj.

Iskolázása a rendőröknek. (Rfp. 1898. VI/2.) Iskolakötelesek mindazon rendőrök, kik reggel 8 órakor váltatnak fel őrszemszolgálatból és déli 12 órakor nem lesznek kivézenyelve 24 órai szolgálatra és azon rendőrök, a kik hármásával állnak őrszemszolgálatban. Azon rendőrök nem vezénylendők, kiknek valamely hatósághoz idézésük van; az őrszobaellenőrök iskola-jegyet állítanak ki és az iskolába szolgálati uton beküldik. Az előadás kezdete délelőtt 9 órától tart 11 óráig.

Ismeretlen tettesek elleni feljelentésben pontosan körülírassék a hely, hol a tett elkövettetett. Például nem: villamos kocsin, hanem: a városi villamos r.-t. 365. számú kocsiján az Erzsébet-körül 10. sz. ház előtt stb. (79.049/fk. II. 902.)

Ismeretlen, talált hullák anyakönyveztetése. (19.677. fk. III. 1898. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 35. l.) Ily hullák anyakönyveléséhez szolgáló értesítést a 60.000/95. B. M. r. szerint a fővárosban a rendőrségnek kell beszolgáltatni az anyakönyvvezetőnek.

Istállókból trágyakihordás. L. köztiszt. szbr.

Istállókért vendégfogadósok, csárdások felelőssége. L. állatvásár rendje.

Istenbegeny legeltetés. L. legeltetés.

Italhamisításoknál szakértő véleménye alapján követendő további eljárás. (78.543/V—c. 1899. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 20. l.) Ha a lefoglalás szakértő közbejötté nélkül történt, a lefoglalt tárgyak közül azok, a melyek a szakértő közeg által egészségi tekintetből kifogás alá nem vétetnek, a tulajdonosoknak visszaadandók,

illetve további elárúsításuk nem akadályozandó. Ha a kérdéses tárgyakat a szakértő közeg az egészségre ártalmasnak találta, vagy ha a lefoglalás szakértő közbejöttével történt, a lefoglalt szeszesitalok közül azok, a melyek a szakértő közeg véleménye szerint élvezet által az emberi egészségre határozottan ártalmasak, továbbra is községi őrizet alatt tartandók s ezenfelül a tényállás, a kihágási eljárás megindítása végett, a fentírt rendelet 23. §-ában megjelölt elsőfokú közigazgatási hatósággal közlendők.

Italkészítésre veszélyes anyagból készült edények. (78.543/V—c. 1899. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 21. l.) Itál készítésére és tartására használt edények, melyek az egészségre általában véve veszélyes anyagból készültek, ha azok nincsenek kellőképen veszélymentessé téve, lefoglalandók és az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóságnak bejelentendők, esetleg beküldendők.

Italmeműekkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Italkimérés bordélyban tilos. L. bordélyházi szbr. I. fejr.

Italmérési engedély denaturált szeszre. Az 1899. évi XXV. tcz. 26. §-a szerint égetett szeszes italok korlátlan kimérésére feljogosított engedélyesek az emberi élvezetre alkalmatlanná tett (denaturált) szesz elárúsításával egyáltalában nem foglalkozhatnak. Korlátolt kiméréssel foglalkozók az emberi élvezetre alkalmatlanná tett (denaturált) szeszt csak zárt és legalább félliteres ürmértű edényekben szerezhetik be és árusíthatják el. E törvény végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri utasítás 10. §. 19. pontja szerint azok, a kik korlátolt kiméréssel foglalkoznak vagy a kik szeszes folyadékokat csak zárt edényekben kismértékben árusítanak el, foglalkozhatnak ezzel egyidejűleg az emberi élvezetre alkalmatlanná tett (denaturált) szesz eladásával is, de erre a pénzügyigazgatóság külön engedélye szükséges.

Italmérésben eljárás az egészségre ártalmas szeszes italok kimérése és elárúsítása, valamint egészségre ártalmas anyagokból készült edények használata esetén. (78.543/V—c. 1899. sz. B. M. r.) Midőn a vizsgáló közegek emberi egészségre ártalmas szeszesitalokat vagy szeszesitalok készítésére és tartására rendelt, az egészségre ártalmas anyagból készült edényeket, illetve gyanusnak tetsző italmeműeket és edényeket találnak, erről a szakértői szemle megtartása végett a szakértő közeget haladéktalanul értesítik. Oly esetben, midőn a szakértői szemle megtartásáig a kérdéses szeszesitalok eltávolítása, megmásítása vagy megsemmisítése vélelmezhető, abból a vizsgálatot tartó közegek mintát vesznek, ezt hivatalos pecsétjükön kívül lehetőleg a tulajdonos pecsétjével is lezárják és a szakközegnek átadják. Az egészségre ártalmas anyagokból készült vagy gyanus edények ily esetben a szakértői szemle megtartásáig községi őrizetbe vehetők. Kivételesen, különösen ha a szakértő előzetes értesítésével és véleményének meghallgatásával járó késedelemből veszély származnék, a közigazgatási hatóság a gyanus tárgyakat a szakértő közeg elő-

zetes meghallgatása nélkül is lefoglalhatja, amde a lefoglalásról a szakértő közeget azonnal értesíteni tartozik.

Italmérési engedélyek ellenőrzése. (21.901/fk. I. 97. sz. rendelet.) Tekintettel arra, hogy az italmérési jövedékről szóló 1888 : XXV. tcz. 4. §-a szerint a pénzügyigazgatóság engedélyének kinyerése előtt, sem a kimérés, sem a kismértékben való elárúsítás nem gyakorolható, mert az engedély megadásához a hivatkozott törvény 5. és 7. §§-ai szerint egyrészt folyamodó teljes megbízhatósága és feddhetlen előélete, másrészt pedig közrendészeti, közegészségi és közérkölciségi szempontból a rendőrhatóságnak véleménye is kívántatik, mely pedig bizonyos irányban eszközlendő előnyomozások után teljesíthető, addig is a törvény világos rendelkezései ellenére az italmérés egyáltalában nem gyakorolható. Ezen törvényes rendelkezésekből kifolyólag utasítom a kerületeket vezető tanácsos és kapitány urakat, hogy minden a kerületükben levő s italméréssel foglalkozó üzleteknél kiküldendő közegek által állapíttassák meg, hogy a törvény által előírt italmérési engedéllyel bírnak-e.

Italmérési engedély jogi személyeknek. 1899. évi XXV. tcz. 3. §-ának utolsó pontja szerint jogi személyek is nyerhetnek italmérésre engedélyt, csak hogy a kimérés gyakorlására üzletvezetőt kötelesek állítani. Ha tehát jogi személyek vagy üzlettársak folyamodnak italmérésért, de csak ezek egyike van a pénzügyigazgatóság megkeresésében megnevezve, ez esetben a többi üzlettársak neve és lakhelye is kipuhatólandó s mindegyikére kiterjeszkedőleg adandó vélemény.

Italmérési engedély kávémérésekben. (63.010/fk. I. 1899. sz. r. — 1899 : XXV. tcz.) Minthogy kávémérésekben palackbor és palackzsör kimérésére engedély nem adható, a mi a kávémérésekről szóló 610/888. kgy. sz. szabályrendelet 18. §-ában is ki van mondva, figyelmeztetem a kerületi kapitányságokat és az italmérési ügyekben eljáró tisztviselőket, hogy a helyszíni szemle alkalmával arra, hogy kávéház vagy kávémérés-e a szemle alá eső üzlet, mindenkor gondot fordítsanak s a betérjesztendő jelentésben az üzlet jellegét mindenkor jelezzék.

Italmérési engedélyt, mely állami stb. alkalmazott nem nyerhet? Az 1899 : XXV. tcz. 3. §. 2-ik pontja második bekezdése szerint állami, törvényhatósági és községi alkalmazottak, valamint ezek nejei és kiskorú gyermekei szesz italoknak korlátlan vagy korlátozott kimérése, avagy kismértékben való elárúsítására szóló engedélyt nem nyerhetnek. 1. Állami alkalmazottnak az tekintendő, a ki az állammal oly szolgálati viszonyba lép, a melynek egyik különös ismérve, hogy az állam által alkalmazott egyén, a mennyiben kineveztetése időhöz kötve nincsen, fegyelmi vagy büntető úton hozott és hivatalvesztést kimondó határozat nélkül alkalmazásától meg nem fosztható. 2. Törvényhatósági alkalmazottak, még pedig törvényhatósági és rendezett tanácsú városi alkalmazottak alatt azok a tisztviselők, előjárósági segédek, ke-

zelő- és szolgaszemélyzeti tagok értendők, a kiknek állása az illető városi szervezési szabályrendeletben rendes évi fizetéssel rendszerezítve van; vármegyei alkalmazottak alatt pedig azok a vármegyei tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzeti tagok értendők, kiknek állása a vármegyei szabályrendeletben fel van sorolva. 3. Községi alkalmazottaknak azok a községi tisztviselők és előjárósági tagok értendők, kiknek állása a községi szervezési szabályrendeletben fel van sorolva. (1901. évi 39.996. Pü. M. hat.)

Italmérési engedélyek véleményezésénél a 23.861/fk. l. 97. sz. r. értelmében szem előtt kell tartani: 1. Azt, hogy az italmérési helyiségek a lakossággal arányban nem álló módon el ne szaporodjanak, mert ez a közerkölcsiségre és közbiztonságra nézve veszélylyel járna; 2. azt, hogy az italmérési helyiség tulajdonosainak személye kifogás alá nem esik-e? 3. a helyiség úgy fekvését, mint berendezését illetőleg megfelel-e a törvény és a szabályok rendelkezéseinek. Ha ezen közrendészeti tekintetekből a ker. kapitányság kifogást az engedélyezés ellen nem emelhet, úgy az engedély megadásához való hozzájárulást a rendőrség meg nem tagadhatja. Ezen szempontoknak kell irányadóknak lenniök akkor is, midőn a rendőrség végleges engedély kieszközlése előtt megnyitott üzletről van szó.

Italmérési helyek és elárúsítók felügyeletét közerkölcsiségi és rendőri szempontból a 78.543/V—e. 1899. B. M. r. 13—21. §§-ai szabályozzák. L. Rédey Gyűjt. IV. 24. l. közegészségi és orvosrendőri felügyeletét u. a. rend. 4—12. §§-ai. L. u. o.

Italmérést helyiségeket munkások bérének kifizetésére átengedni tilos a 28.928/898. sz. B. M. r. szerint. Kihágást követ el azon italmérő, pálinkamérő, szatócs vagy vegyeskereskedő, a ki tűri, hogy üzleti, vagy bárminemű helyiségét, udvarát a munkások bérének kifizetési helyéül igénybe vegyék. A jelentések a ker. kapitányságokhoz teendők. Bünt. 200 kor. terj. pb. A kihágást elkövető engedélyes a megszabott pénzbüntetésen felül, az 1888: XXXV. tcz. 10. §-ának 2. pont d) bekezdése alapján, az italmérési (kismértékben való elárúsítására és függelékére szolgáló) engedély elvonásával is büntethető. (Itél a Rh.)

Italmérésekben hitelesített edényekről. L. hitelesített üvegek stb.

Italmérésekben egészségre ártalmas italok. (1889. évi 78.543/V—c. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 18. l.) Megromlott vagy az egészségre és életre közvetlen használat által veszélyessé válható, továbbá undort okozó italneműeknek — a bornak is — engedélyesek által való tartása és elárúsítása s az emberi egészségre ártalmas anyagokból készült edényeknek italok készítésére és tartására való használata, valamint az italneműeknek hamis név vagy hamis czim alatt való forgalomba hozatala tilos. Hamis név alatt árult italnak az tekintendő, melynek minősége és alkatrészei nem felelnek meg annak az elnevezésnek, a mely alatt az illető ital árúba bocsátatik. Hamis czim alatt árult sze-

szes italnak az tekintendő, mely más termelőnek vagy gyárosnak neve alatt, mint a ki az italt termelte, hozatik forgalomba. Az italmérő azonban saját neve alatt adhatja a szeszes italt akkor is, ha nem saját termése.

Italmérésekben köztisztaság követelményeiről. (78.543/V—c. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 23. l.) Különös figyelem fordítandó az összes italméresi helyiség és mellék-helyiségeinek tisztántartására, úgy a kimérésre, mint a vendégek használatára rendelt eszközöknek, valamint különösen az italok kezelésére szolgáló helyiségeknek és végre magának az italkezelésnek tisztántartására is. Nélkülözhetetlennek mutatkozik e tekintetben, hogy minden italméresi helyiség a köztisztaság által feltételezett mellék-helyiséggel (jelesül az illető italméresi helyiség látogatóinak használatára rendelt, könnyen megközelíthető külön illemhelylyel) legyen ellátva és hogy az időnként fertőtleníttessék.

Italmérésben más cikkek árúsítása. (1899. évi XXV. tcz. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 13. l.) Korlátlan kiméresi üzletben kereskedés (árucikkek elárúsítása) nem gyakorolható. Ily esetben az italmérés nem véleményezendő.

Italmérésben szerencsejáték. L. szerencsejáték czim alatt.

Italmérések nyilvántartása. (63.010/fk. I. 1899. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 14. l.) Az italmérésekről betűsoros nyilvántartás vezetendő. Ennek adatai: 1. Az üzlethelyiség megjelölése nélkül engedélyt nyert egyének, midőn bejelentik, hogy ezen engedély alapján hol szándékoznak az italmérést gyakorolni. 2. Azon italmérők, a kiknek helyisége ellen kifogás nem emeltett. 3. Azon italmérők, a kik már engedély alapján gyakorolt üzletüket egy más helyre helyezik át. 4. Mindazon egyéb italmérők, kikre vonatkozólag a pénzügyigazgatóságtól érkezik értesítés, hogy részükre engedély adatott. 5. Bevezetendők azok is, kiknek helyisége kifogásoltatik, ez azonban a »Jegyzet« rovatban megjegyzendő s csak akkor törölendő, midőn a kapitányság értesítve lesz arról, hogy az illetőnek engedély adatott-e végérvényesen, avagy hogy az neki megtagadtatott.

Italmérést és italelárúsítási üzletek berendezéséről. (78.543/V—c. sz. B. M. r.) Korcsmaszerű italmérés szatócsüzlettel vagy más kereskedéssel egy helyiségben ne gyakoroltassék s azzal ajtó által ne legyen összekötve. Bármely üzleti helyiség, melyben szeszes italoknak akár korlátlan, akár korlátozott kimérése vagy szeszes italoknak kismértékben való elárúsítása gyakoroltatik, lakásul nem használható.

Italméresi jövedéki kibágások. (1899: XXV. tczikk 30—36. §-ai.) Feljelentendők.

Italméresi jövedék körül való eljárás. (63.010/fk. I. 1899. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 10. l.) Az 1899. évi XXV. tcz. 4. §. 3. pontja szerint Budapest székesfőváros adóvonallal körülfért területén szeszes italok korlátlan vagy korlátozott kimérésére, meghatározott üzlethelyiség megjelölése nélkül is adható engedély

oly egyéneknek, kik ezen törvény 3. §-a értelmében engedélyben részesíthetők. Az ilyen helyiség megjelölése nélkül adott engedélyek tulajdonosai azonban kötelesek a kimérés megkezdése előtt a kimérésre szolgáló helyiséget az engedélybe való bevezetés végett a pénzügyigazgatóságnál, a helyiség jóváhagyása végett pedig a budapesti államrendőrségnél bejelenteni, mely bejelentéseket szintén a kerületi kapitányságoknál kell megtenni. Az illetékes kerületi kapitány a helyiséget megvizsgáltatja és indokolt véleményes jelentést terjeszt be a főkapitánysághoz. Ha a helyiség rendben találtatik, erről a főkapitányság a bejelentés tudomásul vétele mellett az üzlettulajdonost, nemkülönbön az illetékes ker. kapitányságot és a pénzügyigazgatóságot határozatilag értesíti.

Italmérési kihágásban illetékesség. (78.543/1899. sz. B. M. r.) Budapesten elsőfokú hatóság: *a)* közegészség elleni kihágási esetekben az illető ker. előjáró; *b)* közérkölciségi és közrendészeti kihágások eseteiben az illető ker. kapitány; másodfokú hatóság: a tanács, illetve a főkapitány.

Italmérési üzletekben alkalmazott személyzetről. (78.543/V—c. sz. B. M. r.) Az italmérési üzletekben alkalmazottak, különösen pedig a közönséggel érintkező italmérők, pinczerek és pinczérnők a vendégekkel szemben magukat illedelmesen tartoznak viselni s az engedélyesek által főként arra fordítandó különös figyelem, hogy a női alkalmazottak a férfi-vendégekkel erkölcstelen üzelmeket ne folytassanak és hogy az italmérés czégére alatt az üzlet kéjelgési czélokra ne szolgáljon.

Italmérési üzletek elhelyezéséről. (78.543/V—c. sz. B. M. r.) Italmérési üzlet nyitása nem engedhető meg oly helyeken, melyek templomok, iskolák, kórházak és általában véve közhivatalok közelében vannak. A kimérésül szolgáló épületnek pedig oly fekvésűnek és berendezésűnek kell lennie, hogy a rendőri felügyelet minél könnyebbé tétessék és hogy az a közegészségügy követelményeinek is megfeleljen. Istentiszteletek és körmenetek alkalmával a templomok közelében, illetve a körmenetek elvonulása helyén levő korcsmák és pálinkamérések az istentisztelet és körmenet alatti zárva tartandók. Czukrászák, kávéházak, csemegeüzletek és gyógyszertárak a templomhoz, iskolához stb. való közelség szempontjából korlátozás alá nem esnek.

Italmérési üzletek külön kijárat. (104.541/V—c. 900. sz. B. M. r.) A 78.543/1899. B. M. rendeletnek a külön kijáratra vonatkozó része, a régebben az állami italmérési jövedékről szóló 1888. évi XXXV. tcz. alapján kiadott engedélyekre, illetve üzlet-helyiségekre nem terjed ki.

Italmérési üzletek vizsgálatánál bérkoocsidíj nem számítható fel.

Italmérési üzletek vizsgálati (szemle) íve. (78.543/V—c. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 35. L.) A pénzügyminiszter által 1895. évi május 21-én 19.214. sz. a. kiadott körrendelet szerint az italmérési üzletekben vizsgálati ívek (szemle-ívek) tartandók.

A mennyiben ily vizsgálati ív nem találtatnék vagy az illető ezt felmutatni vonakodnék, erről az illetékes pénzügyi hatóság haldéktalanul értesítendő.

Italmérési üzletek zálogkölesönt nem vehetnek. L. kézi zálog stb.

Italmérési üzletek zárórája. L. zárórák stb.

Italoknak — a bor kivételével — hamis név vagy czim alatt való forgalomba hozatala. (78.548/V—c. 1899. B. M. r.) Ha a rendőri felügyeletet gyakorló közegeknek gyanújuk merül fel az iránt, hogy valamely italmérő vagy italelárusító, a szeszes italokat hamis név vagy czim alatt hozza forgalomba, kötelesek arról azonnal jelentést tenni.

Itatás. L. tilos vízhasználat.

Ítéletközlés a főkapitánysággal. 8739—40/fk. I. 85. sz. r. szerint csakis a bér- és társaskocsisok, hordárok, bordélyüzlet-tulajdonosok, magán- vagy titkos-kéjnök és bordélyosnők, vendég-lősök, kávéház- és kávémérés tulajdonosok és birtokosok, palinkamérők, tánczterem- és táncziskolai tulajdonosok és birtokosok, egyéb mulatóhelyek tulajdonosai vagy bérlői, mutatványok és végre kintornások ellen hozott, felsorolt üzletek gyakorlására vonatkozólag elkövetett vagy üzletek gyakorlására nézve befolyással bíró kihágások elkövetése miatt kiszabott büntetésekre vonatkozó jogerős ítéletek jelentendők be a főkapitányságnak és pedig minden jogerős ítélet külön-külön. A közös jelentés melletti együttes beterjesztés csakis a hasonnemű kihágásokra vonatkozólag van megengedve.

Ítéletközlés a közúti vasutakkal. (7867/fk. I. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 234. 1.)

Ittas bérkocsis. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Ittas egyének előállításához. L. előállítandók saját stb.

Ittas rendőrt társa vagy felebbvalója kocsin köteles beszállítani a Mosonyi-utczai laktanyába. Közúti vagy társaskocsira felültetni tilos. (216/95. Rfp. Ut.)

Ivóvíz megrontása. A ki az emberek használatára szolgáló kutba, vízvezetékbe vagy forrásba ronda vagy undorító tárgyat dob : három napig terjedhető elzárással büntetendő. A ki pedig közhasználatban levő kutat, vízvezetéket vagy forrást szándékosan akként ront meg, hogy vize élvezhetetlenné válik, vagy használhatósága félbeszakad : tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbtv. 105. §.) Eljárásra illetékes a Kh., Budapesten az előljáróság.

Igazítás. Igazítást követ el az, a ki valamely gyűlekezeten nyilvánosan, szóval, vagy a ki nyomtatvány, irat, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által büntett vagy vétség elkövetésére egyenesen felhív, akár eredményes a felhívás, akár nem. (Btv. 171. §.) Hasonlókép, a ki a törvény ellen vagy a hatóságoknak törvényes hatáskörükben kiadott rendelete, meghagyása, határozata ellen engedetlenségre egyenes felhívást intéz vagy

terjeszt; valamint, a ki valamely osztályt, nemzetiséget vagy hitfelekezetet gyűlöletre a másik ellen, vagy a ki a tulajdon vagy a házasság jogintézménye ellen izgat. (Btv. 172. §.) Alkotmány elleni izgatást és bűncselekmény magasztalását. L. e cím alatt.

Israelita husvéti kenyér előállításáról, árúsításáról és szállításáról. (14.040/89. sz. F. L. és Ker. M. r.) intézkedik. 1. §. Az israelita husvéti kenyérnek (pászka, laska) a hitközségi tagok részére való szolgáltatása az israelita hitközség kizárólagos joga. Ennélfogva husvéti kenyeret előállítani, elárúsítani vagy a hitközség területkörén kívül eső helyről szállítani csak az van jogosítva, a ki erre az illető községben fennálló israelita hitközségektől engedélyt nyer. Az israelita husvéti kenyér árúsításához iparhatósági igazolvány vagy engedély nem szükséges. 3. §. Az 1879. évi XL. törvény 1. §-a alapján e rendelet szerint kihágást követ el és a rendőrhatalóságok által 100 koronáig terj. pb. és ezenkívül a nála talált husvéti kenyér elkobzásával büntetendő az, a ki a nélkül, hogy arra az illető hitközség által feljogosítva volna, husvéti kenyér készítésével foglalkozik vagy husvéti kenyeret elárúsít, vagy a hitközség területkörén kívül eső helyről szállítat. — Az 1898/fk. 903. sz. rendelet értelmében a rendőrközségek a hitközségek igazolványos felügyelőit a husv. kenyércsempészet megakadályozásában támogatni kötelesek.

Israelita husvéti kenyér vasárnap árúsítható. Israelita husvéti kenyérnek előállítása és árúsítása: egész nap. Szent István napja kivételével. (14.837/92. II. A) 1. o) és II. B) pont.)

Országos Önkormányti Könyvtár

J

Janku Ábrahám tervezett szobrára gyűjteni tilos. Büntetendő 15 napig terj. elzárás és 200 kor. terj. pb. Pénz elkobzandó. Itél a Rh. (1895. évi 426. sz. B. M. r.)

Járdabérlet. (602/1898. kgy. sz. szbr.) 2. §. Járdafoglalásokat az előljáróság nem engedélyez a főváros azon népesebb és járatosabb utcáin és terein, hol az a személy és kocsiközlekedést gátolná, továbbá oly üzletek előtt, a melyek köztekinteteből kifogás alá esnek, végül oly járdákon, melyek 2 méternél nem szélesebbek. Oly csekélyebb forgalommal bíró néptelen mellékutcákban azonban a hol az a közlekedés hátrányára nincs, járdafoglalások a 2 méternél keskenyebb járdákon is eszközölhetők. Részben kövezett, részben pedig kavicsolt járdára az előljáróság csak akkor adhatja meg az engedélyt, ha a közlekedő közönség részére elég széles kövezett járdaterület marad vagy ha az illető üzlettulajdonos a kavicsolt járdának megfelelő részét saját költségén és a ker. előljáróság utasítása szerint kikövezteti. 3. §. Az elfoglalandó terület szélessége rendszerint a járdának $\frac{2}{3}$ -ában

állapíttatik meg, úgy azonban, hogy az 3 méternél többre sohasem terjedhet. 10. §. Itél a Rkap. 11. §. Bünt. 4—100 kor. terj. pb.

Járdarészek bérlete s üzleti lámpák. L. üzleti lámpák stb. L. gyalogutak elfoglalása.

Járdák felhintése télen. (2/96. Rfp. np.) Téli időben a fagyások bekövetkezte alkalmával, ha az éjjeli időben is történik, a járdák, ha netalán síkossá válnak, azokat a ház mesterek a nap vagy éjnek bármely időszakában kötelesek felhinteni; a mely ház-mester ennek eleget nem tenne, az illetékes ker. kapitányságnak feljelentendő. 9/878. kgy. szbr. 1 §.

Járdáról havat sóval olvasztani tilos ott, hol az utca fákkal van beültetve. L. élőfák védelme.

Járdákon kerékpárok stb. (373/99. kgy. sz. szbr.) 7. §. A járdákon és gyalogutakon kerékpárral, kézi-kocsival, taligával, puttonnyal, pékkosárral, nagy kosarakkal, hentes, mészáros-gyékény hústartánnyal stb., szóval oly nagyobb térfogatú tárgyakkal, melyek a járdán a közlekedést akadályozhatják vagy olyan bár kisebb térfogatú tárgyakkal és szennyes ruházattal, melyek a közlekedő közönség öltözetét beszennyezhetik, járni és az (útvonalon) úttesten keresztül vezető átjárókon kocsit vagy járművet megállítani s vesztegeltetni nem szabad. E §-ban foglalt első tilalom s gyermekkocsikra és bölcsőkre ki nem terjed.

Járdasöprés. (2075/fk. kh. sz. 1895. r.) A székesfőváros egész területén a házak előtt elvonuló járdák — rendkívüli időjárás eseteit kivéve — naponkint a reggeli kapunyitás előtt egy órával, vagyis nyáron reggeli 4—5 óra között, télen pedig reggeli 5—6 óra között letisztítandók. Ezen főkapitányi rendelet áthágása 100 kor. terj. pb.

Járda tisztántartása. (18.772/fk. I. 1896. sz. r.) Az örszemek kísérvék figyelemmel, hogy a kirakatok mosása alkalmával piszkos víz a járdára ne locsoltassék s szétfolyása rongyok s zsákdarabok alkalmazásával megakadályoztassék. Intézkedjenek az iránt, hogy a földes és poros anyagokat fuvarozó kocsik lerakodás után mindenkor letisztíttassanak, s hogy ilyen kocsik lehetőleg lépésben haladjanak. Kisérvék figyelemmel, hogy a bérkocsiállomásokon levő ládák mily állapotban vannak s a mennyiben helyreállításuk vagy befestésük válnék szükségessé, a bérkocsi-iparosok erre idejekorán köteleztessenek.

Járdatisztítás a Ludovica Académiánál. (1169/fk. eln. 902. sz. r.) A m. kir. budapesti honvéd állomásparancsnokság f. é. január 29-én kelt 46/hap. sz. átiratában kitűzött idő, mely szerint a Ludovica Académia előtti járda tisztítása nyáron 5, télen pedig 6 órától kezdődőleg fog eszközöltetni, a mennyiben a 9/878. kgy. sz. szbr. összeütközésbe nem jön, elfogadtatott, s így feljelentés csak jelzett idő be nem tartása esetén teendő.

Járműbe fogása az állatoknak. L. Állatok járműbe fogása.

Járművek kivilágítása vidéken. (1890: I. tcz. 112. §.)

Járművek állása az utakon. Budapesten kívül: 1890. évi I. tcz. 110. §.

Járművek egymás után akasztása vidéken. (1890. évi I. tcz. 111. §.)

Járművekhez kötni állatokat csak az 1890: I. tcz. 113. §-a szerint szabad vidéken is.

Járműveknek szarvasmarhával vontatása. (949/885. kgy. sz. szbr.) 1. A főváros területén semmi jármű sem vontatható bivalylyal. Egyéb szarvasmarhával való vontatás eltiltatik: a) Nagy-köruton belüleső egész terület, Andrassy-út, Király-utca, Kerepesi-út, Rottenbiller-utca, Lánchíd-utca, Várkert-rakpart, Fő-utca, Lajos-utca. 2. A szarvasmarha mellé az állattal való hánasmódban jártas hajtó adandó. 3. Ki e rendeletet, rendőr-őrszemek figyelmeztetése daczára is megszegi, illetve a kihágást folytatja, az illetékes ker. kapitányság által 4—100 koronáig terj. pb. büntetettik.

Jármű után csak három marha köthető s a hajcsár a kocsira fel nem ülhet. L. marhahajtás.

Járvány esetén orvosi segítség igénybevételének elmulasztása. L. ragályos betegség.

Járva-kelve árusítás a ligetekben. (753/1900. kgy. szbr.) 11. §. A városligetben s az üllői-úti népligetben járva-kelve árusítók csak czukrot, süteményt és gyümölcsöt árusíthatnak; hús-félék és ipari czikkek árusítása ellenben azok elkobzásának terhe alatt tilos. 12. §. A járva-kelve árusítóknak egy helyen letelepedniök vagy huzamosabb ideig ugyanazon helyen tartózkodniök tilos. 13. §. A járva-kelve árusítás tilos: a) A városligetben: 1. az egész mutatványos telepen; 2. az árúállványok közelében; 3. a Stefánia-uton, a Múcsarnok előtt levő sétányon és a köröndön. b) Az új népligetben: 1. az egész mutatványos telepen; 2. az árúállványhelyek közelében; 3. a fővárosi vendéglő előtti díszterén. 22. §. Bünt. 1—100 kor. Itél a Rkap.

Jászberényi-uton marhahajtás. L. marhahajtás.

Játék (szerencse) pálinkamérőkben. L. pálinkamérő stb.

Javítások a rendőr-laktanyákban. (L. 4692/fk. ein. 1897. — 150. sz. Rfp. np. 1897.)

Javítóintézetekben elhelyezés. L. züllő gyermekek stb.

Jeges, sikos időben a lovak éles patkóval látandók el. L. állatok járműbe fogása.

Jégpályák. (50.352/94. fk. I. sz. r.) A jégpályákat korcsolyázás czéljából mindaddig használni nem szabad, míg azokat a m. kir. államrendőrség és ker. előjáróság részéről egy összeállított bizottság meg nem vizsgálja; a korcsolyázás alkalmával pályatulajdonos köteles a helyszínen mindig egy orvost állandóan tartani.

Jégrelepés a Dunán. L. Duna jegén átkelés.

Jégszállítás. (1898. V/7. 3244. Rfp. sz.) Jégszállító kocsikat úgy megterhelni, hogy arról a jég könnyen lehullhasson, tilos.

Jégszállítás az Erzsébet királyné-uton. (296/93. Rfp.) Gyakran előfordulnak azon esetek, hogy egyes jégszállítók az Erzsébet királyné-uton kocsijaikkal a gyalogjárókra is felhajtanak, mely által a gyalogjáró közönség testi épségét veszélyeztetik, az ily kihágáson ért egyének az illetékes ker. kapitányságokhoz feljelentendők.

Jégszállítás és gyártás vasárnap. (63.617/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.) Vasárnap és Szent-István király napján a jég egész napon át gyártható, elárusítható, szállítható, szállítás céljából feladható, rendeltetési helyén kiadható és az állomásról elfuvarozható.

Jégkárnál adóelengedés. L. adóelengedésért stb.

Jégvágás. L. tilos vízhasználat.

Jégvágó helyeken állatkínzás. L. állatkínzás.

Jég vidékről a fővárosba csakis hatósági bizonyítvánnyal hozható be. (20.171/1900. polgármest. hat.) A székesfőváros területére csak oly közegészségi szempontból teljesen kifogástalan minőségű jégnek behozatalát és elárusítását engedi meg, a melynek termelésére és vágatására az illetékes I. fokú közegészségügyi hatóság engedélye kikértetett, s illetve mely jég termelésére és vágatására az engedély megadatott. A szállítandó jég a behozatal előtt minden egyes esetben az illetékes hatósági orvos által megvizsgálandó s a szállítandó jégnek behozatala, annak közegészségi szempontból kifogástalanságát igazoló hatósági orvosi bizonyítvány felmutatása mellett eszközölhető. Az orvosi bizonyítványnak azt is tartalmaznia kell, hogy a forgalomba hozott jég a székesfőváros területén mely helyekre szállíttatik. Végül a székesfőváros területére jeget szállító minden kocsinak a tulajdonos nevét és lakását, valamint azon körülményt feltüntető táblával kell ellátva lennie, hogy a szállított jég csak hűtési és ipari célokra használható.

Jegyzőkönyvek bűnügyben. Hogy a bűnügyben felveendő jegyzőkönyveket miként kell szerkeszteni, melyek az alaki és tartalmi kellékei, azt az Ut. 112—146. §-ai határozzák meg.

Jelentések alaposságáról. (6419/92. Rfp. ut.) Felületes feljelentések a kih. eljárást megnehezítik. Szerkesztések a rendőrök jelentéseiket pontosan, igazsághoz hiven és szabatosan, mert felületes eljárás esetleg fegyelmi vizsgálatokat vonhat maga után.

Jelentménynél beteg rendőrök. L. beteg rendőrök jelentménynél.

Jelentések, előterjesztések stb. számozása, irodai kezelése. (Rfp. np. 1899. III/3.) Meghagyatik az összes osztályparancsnokságoknak, hogy a főparancsnoksághoz intézendő előterjesztésekben és jelentéseikben — ha a főpar. rendelet iktatószáma ismeretes — mindenkor erre hivatkozzanak, mint a hogy ez a hatóságoknak egymással való levelezésénél szabály- és gyakorlatban van.

Jelentéseknél kifejezések. Szóbeli jelentéseknél alattvaló

felebbvalóval szemben mindig az alázatos szó használandó. Kihágási feljelentéseknél egyszerűen az irandó: «Jelentem, hogy...», más jelentéseknél: «Tisztelettel jelentem, hogy...» (Rfp. np. 1894. III/18.)

Jelentés fegyverhasználatról. (10.538/fk. eln. 92. sz. r. 24. §.) L. fegyverhasználat.

Jelentések laktanyai napos ellenőr által. (117/1894. Rfp. ut.) Utasítatnak mindazon altisztek, kik a Mosonyi-utczai laktanyában mint naposok szolgálatot teljesítenek, hogy mindazon rendkívüli eseteket, melyek a főváros területén történnek, p. o. tűzvész, zavargás, bármennemű nagyobb szerencsétlenség, oly eseteket, melyek a közfigyelmet magukra vonják, a főparancsnoknak mindenkor, ha bárhol volna is a fővárosban, rögtön megjelenteni el ne mulasztásák.

Jelentésekről, melyeket a ker. kapitány félretehet. L. kihágási feljelentéseket stb.

Jelentéseket félretehet a kerületi felügyelő is, ha azok tárgytalanok vagy eljárásra alkalmatlanok, de köteles azokat az irattárban megőrizni. (1902. évi 7. sz. Rfp.)

Jelentések szerkesztése. (Szolg. ut. 32. §.) A jelentés legyen tárgyilagos, szabatos és rövid. Tárgyilagosság abban áll, hogy csak azt, a mit észlelt, csak úgy, a mint észlelte, s nem saját következtetéseit írja le. Szabatoság abban áll, hogy minden körülményt felsoroljon, a mi a dolog megítéléséhez szükséges, tehát: a) azt, a mi történt; b) a személyeket, a kik által történt, úgy hogy azok személyazonossága bármikor megállapítható legyen; c) a helyet, a hol történt; d) az időt, mikor történt; e) az eszközöket és módokat, melyekkel és mikép történt. L. személyazonosság megállapítása. A rövidség pedig abban áll, hogy a rendőr minden felesleges szószaporítást kerüljön. Ha nem saját észleletei alapján jelent, az a jelentésben külön felemlítendő. (33. §.)

Jelentéseknél (szóbelileg) a rendőr nevét és mellszámát is köteles bemondani előjárójának vagy feljebbvalójának. (644/92. Rfp. ut.)

Jelsíp a bérkocsin. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Jelsíp-használat. (5879/93. Rfp. ut.) Szolgálatban az összes rendőrök kötelesek a jelsípöt magoknál hordani. Altisztek az ellenőrzés közben csak akkor hívhatják jelsípöt az őrszemet, ha már az összes keretet bejárták s keresésük haszontalannak bizonyult, vagy ha a rendőrrre sürgősen szükségük van.

Jelsíp viselése a szolgálatban. (1898. évi VII/14-én Rfp.) Jelsíp mindenkor viselendő; nyáron a zubbony, télen pedig a köpeny gomblyukába erősítve; polgári ruhában teljesítendő szolgálatok alkalmával is a rendőr jelsípjét magával vinni köteles.

Jelző póznák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Jogerős borhamisítási ítéletek közzététele. (430/Va. 99. B. M. r.) Az ítéletek hírlapi közzétételét, mint a büntetés

súlyosbítását, a közzétételt, magában az ítéletben elrendelve, a törvény 8. §-a az eljáró hatóság belátására bízva s azt az idézett végrehajtási rendelet az adott körülményekhez képest szigorúan alkalmazandónak rendeli. A fentiekből önkényt következik tehát, hogy a hírlapi közzététel csakis a jogerőre emelkedett ítéletekre vonatkozik.

Jogi személyeknek italmérési engedély. — Láds italmérési stb.

Jogerős pénzbüntetések leírása. (13.126/fk. eln. 96. — L. Rédey Gyűjt. I. 207. l.)

Jogositvány a vásárcsarnoki munkásoknak. L. bér-munkás vásárcsarnokban.

Jogosulatlan díszjel-viselés kihágás. L. czimbitorlás.

Jogai a rendőri őrségnek. L. rendőri őrség jogai.

Jogos védelem az 1878: V. tcz. 79. §-a szerint az, mely akár a megtámadottnak, akár másnak személye vagy vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan és közvetlen megtámadásnak elhárítására szükséges. Az ártalmatlanná tétel után netán folytatott, a megtámadás elhárítására már nem szükséges bántalmazás, a jogos védelem határának túlhágását képezi. (Btv. 79. §.)

Jogtalan előállításoktól óvakodjanak az altisztek és rendőrök, mert az ellen, ki jogtalan bekísérést vagy előállítást eszközöl, a fegyelmi eljárás fog megindíttatni. (9048/eln. fk. 96. sz. r.)

Jogtalan elcsajátítás. Jogtalan elcsajátítás vétségét követi el az, 1. a ki idegen ingó dolgot talál és azt 8 nap alatt a hatóságnak vagy annak, a ki elvesztette, át nem adja (Btv. 365. §.); 2. a ki talált kincset be nem jelent (Btv. 366. §.); 3. a ki a véletlenségből vagy tévedésből hozzá jutott ingó dolgot eltulajdonítja (Btv. 367. §.); 4. a ki saját vagy a tulajdonos beleegyezésével, vagy annak számára más ingó dolgot a haszonélvezőtől, zálogbirtokostól, vagy attól, a ki a dologra nézve használati vagy megtartási joggal bír, jogtalanul elveszi. (Btv. 368. §.) Házasársak, rokonok, gyám, gondnok vagy nevelő megkárosítása esetén az eljárás indítványos. (369. §.)

Jogtalan használat. Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő: a ki idegen ingó dolgot tudva, jogtalanul használ és ez által azt megrongálja vagy értékben csökkenti, vagy a jogtalan használat által egyéb módon kárt okoz. Ugyanezen büntetéssel büntetendő: a ki másnak ingatlan vagyonát szándékosan és jogtalanul megrongálja vagy annak a földtől el nem választott termékét felhasználja, a mennyiben az okozott kár 10 koronát meg nem halad. Indítványos. (Kbt. 127. §.) Illetékes a J. b.

Jogtalan rendjelyviselés kihágás. L. czimbitorlás.

Jogtalan tarlózás vagy bűngészés kihágást képez. Károsult fél indítványára üldözendő. Illetékes a fővárosban az előjáróság. 100 koronáig büntethető. (1894: XII. tcz. 95. §.)

Jogtalan zálogolás a mezőn. L. zálogolás jogtalanul.

Jóslás üzletszerű üzése a Kbt. 79. §-ába ütközik. III. a J. b.

Jövedéki kihágásért előállítás. (106/95. Rfp. ut.) Jövedéki kihágáson ért egyének mindig előállítandók a pénzügyőri biztossághoz, s ha netalán szükségessé válnék a kihágást elkövetett egyén társainak nyomozása, a rendőr köteles a pénzügyőri közlegeknek felszólítására segédkezni.

Jövedelem, mint adóalap. L. adókimetítés alapjául szolgáló jövedelem stb.

Jövedéki tárgyakkal házalás. L. házalás lotto v. stb.

Jubileumi érem az ezüst érdemkereszt, a katonai érem, a hadiérem, a ediszérem 40 évi szolgálatértó után sorakozik. Ó felsége 1898. évi aug. 18-án kelt magas leiratának IV. fejezete.

Jubileumi éremről. Ó felsége 1898. évi aug. 18-án kelt magas leirata. Ezen érem viselésére nemi különbség nélkül mindazok jogosítvák, kik az 1848. december 2-ától 1898. december 2-ig terjedő időszak alatt állami polgári szolgálatban vagy más, ezzel egyenlőnek tekintendő nyilvános szolgálatban álltak.

Juhokat is csak marhalevéllel szabad venni vagy eladni. L. állatok ragadós betegségénél.

Juhok összekötözve szállítása. L. állatok szállítása stb.

Jutalmat a rendőrség tagjai közvetlenül a felektől sohasem fogadhatnak el, mert az fegyelmi vétséget képez. A jutalmazni kívánót a főkapitánysághoz, vagy ha rendőrrel van szó, a rendőrfőparancsnoksághoz vagy a ker. osztályparancsnoksághoz kell utasítani, a hol vele jegyzőkönyv veendő fel s a jutalom letétbe teendő, a honnan, ha azt a főkapitány vagy a főparancsnok elfogadhatónak tartja, hivatalos úton lesz kiutalva a jutalmazandónak.

Jutalmazása a rendőröknek. (Szerv. szab. 58. §.) Az elismerés különböző fokai: a) nyilvános megdicsérés főparancsnoki napiparancsban; b) pénzbeli jutalom; c) a főkapitány által kiadott dícsérő okmány; d) rendkívüli előléptetés.

Jutalompénzek betérjesztése. (Rfp. np. 1899. I/5.) Felhivatnak az osztályparancsnokok, hogy valahányszor jutalom-pénzeket terjesztenek be, a pénzzel együtt a jutalmazandó rendőrök neveiről egy kimutatást is küldjenek be. E kimutatás egy rovatot tartalmazzon átvételi elismerésre is. E kimutatásokat ne írják alá, bélyegzővel ne lássák el, az ügydarab számának megfelelő helyet üresen hagyják s azt, hogy a pénzt mily arányban lenne szétosztandó, ne vegyék bele.

Jux-levelezőlapok. (3718/1k. I. 97. sz. r.) Erkölcstelen szöveggel és képekkel ellátott levelezőlapok a terjesztő, illetve elárú-sító házalóktól, papirkereskedőktől, látszerészektől stb. elkobzan-dók s az árú-sítók feljelentendők.

K

Kacsákat halkiméleti téren vízre bocsátani tilos. L. halászati kiméleti terek.

Kalászos termény, takarmány, aljadzó szalma összehalmozását, bentartását Ujpest és Rákos-Palota belterületén tiltja a 2684/93. főkapitányi kihágási rendelet.

Kandis-cukor borerjesztéshez. L. borerkezelésnél mi szabad?

Kapitányságok ügyköre. (L. Krecs. Gyűjt. 316. L — L. kerületi kapitányság.

Kapitánysági és kültelki őrsparancsnokok. Ezeket este 8 órától reggel 8 óráig megilleti az intézkedés joga mindazon kihágási és rendőri ügyekben, melyek ezen idő alatt náluk akár magánfelek, akár rendőrök által feljelentettek, akár a központi felügyeletet által rájuk bízottak. (L. egyebekben szolg. szab. 78—86. §§).

Kapu jogtalan kinyitása. L. kerítések, sorompók stb.

Kapuőrszemnek utasítás a főkapitányságon. L. főkapitánysági stb.

Kapunyitási szabályrendelet (1505/897. kgy. sz.) 1. §. Minden a fő- és székváros területén fekvő háznak tulajdonosa, illetőleg birtokosa, gondoskodni tartozik arról, hogy házának kapuja használható zárral és háza úgy az utcáról, mint a kapu alatti udvari bejárásból bármikor működésbe hozható módon, a házba bevezethető jelző csengővel ellátva legyen, továbbá, hogy télen nyáron egyaránt 10 órától, október 1-től április hó 30-ig bezárólag reggeli 6 óráig, május hó 1-től szeptember hó 30-ig bezárólag pedig reggeli 5 óráig kapuja zárva legyen. Joga van a ház tulajdonosának, illetőleg birtokosának a kaput továbbra is bezárni, de a kapupénz este 10 óra előtt nem szedhető. A III. kerületben és a külteleken nyáron át, vagyis május 1-től szeptember 30-ig terjedhető időszak alatt a kapu felnyitási ideje reggeli 3 óra.

2. §. Minden a székesfőváros területén lévő háznak tulajdonosa, illetőleg birtokosa, gondoskodni tartozik arról, hogy a sötétség beálltával, legkésőbb azonban az utcai lámpák felgyújtásával egyidejűleg házának udvara, folyosói és lépcsőházai esti 10 óráig kellőképpen megvilágítottassanak; esti 10 órától kezdve éjjeli 1 óráig pedig az egy- és kétemeletes házak tulajdonosai, illetve birtokosai az első emelet főlépcsőházát, a háromemeletes házak tulajdonosai vagy birtokosai a harmadik és első emelet főlépcsőházát, végül a négyemeletes házak tulajdonosai vagy birtokosai a negyedik és második emelet lépcsőházait kötelesek kivilágítani. A kapunyitással megbízott egyén (házfelügyelő, házmester vagy kapus) a kapu felnyitása alkalmával köteles magával világító lámpát vinni és a kapun bejötti egyéneknek a földszintes háznál addig világítani,

míg azok lakásuk ajtaját elérték, emeletes házaknál pedig, a míg az első emelet lépcsőházába felérték. 3. §. A kapunyitási díj tekintet nélkül a kinyitáskor be-, illetőleg kibocsátott személyek számára esti 10 órától éjjeli 12 óráig 10 fillér, éjjeli 12 órán túl a székesfőváros belterületén, a III. kerület kivételével, reggeli 5 óráig, a székesfőváros III. kerületében és a külterkeken pedig reggeli 3 óráig 20 fillér. A házalóktól az esetben, ha a házból ezen időben kimegy, akár éjjel előtt, akár éjjel után nyittatik ki neki a kapu, a kinyitásért csak 10 fillér szedhető. Hivatalos eljárásban levő hatósági közegektől kinyitási díj nem követelhető. Rendőri igazolvánnyal bíró közrendőrök, altisztek, polgári rendőrök, díjnokok és detektívek kapunyitási díjat fizetni nem tartoznak. 6. §. Bünt. 1—100 kor. terj. pb. Ítél a Rkap. 8. §. Ezen szbr. a szállodákra nem vonatkozik, valamint olyan házra, melyben egy lakó van.

Kard és lőfegyverek kezelése és nyilvántartása. (Rfp. np. 1997. XI/15.) Ez a rendelet az 1898. II/11. rendőrfőparancsnoki napiparancsossal oda módosítottatott, hogy a kardok állapotáról nem kell havi jelentést beterjeszteni. A kardok gondosabb kezelésére vonatkozik a rendőrfőparancsnoki napiparancs 1898. VI/28.

Kard viselése. (Rfp. np. 1899. IV/17. és X/30.) A rendőrök utasítatnak, hogy kardfogantyúikat úgy szolgálatban, mint azon kívül, a köpenyegen kívül láthatólag viseljék. E parancs ellen vétők büntettetnek.

Kardhüvelyek megrongálásáért, ha gondatlanság vagy vigyázatlanságból történik, a rendőr felelős anyagilag s büntelhető. (Rfp. np. 1896. IV/11.)

Karikával játszás korlátozása. (5053/rfp. 1900.) Azon utcákban, hol alsó vezetékes villamos vasut van, megakadályozandó, hogy a gyermekek karikával játszanak.

Karhatalom. (10.538/fk. eln. 1892. sz. 4. §-hoz.) A rendőri őrség a karhatalom alkalmazása és kifejtése végett más hatóságok és hivatalos közegek segédletére is kirendelhető a fő-, vagy kerületi kapitány által.

Karmesterek felelősek a női zenekarokért. L. női zenekarok stb.

Karöngedély. L. szabadkikötő.

Karszalag, mint szolgálati jelvény. (169/1896. Rfp.) Mindenféle szolgálatban úgy az altiszteknek, mint az összes rendőröknek a karszalag viselése egyenruhában kötelező.

Kassa-Oderbergi vasut pénztárának őrizetére vonatkozó utasítás. (4184- Rfp. 1899.)

Katángszárító-ipar vasárnapi gyakorlása. Katángszárító-iparban azon ipari munka, mely ősszel a répa vagy gyökér feldolgozására és szárítására elkerülhetlenül szükséges: egész nap. (14.837/92. I. 13. pont.)

Katona-hullák. (4099/fk. eln. sz. 1898. r.) Tényleges szolgálatban levő (illetőleg helyesebben katonai ruhában talált) közös-

hadseregbeli és honvédkatonák, nemkülönbben csendőrök hulláival a helyszíni szemle felvétele után a térparancsnokság az elszállítás végezté távbeszélőn át azonnal értesítendő. Katonahullák a helyőrségi kórházak halottas kamráiba kerülnek, boncolásuk is ott történik. Ezek rendőri intézkedés tárgyát nem képezik.

Katonafelszerelési tárgyakkal házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Katona szökevények körözése és nyilvántartása a rend. hiv. lapból eszközendő. 1800. fk. 903. sz. r. (20/903. Rfp. np.)

Katonák kerékpározása. (6022/fk. I. 1896. sz. hat.)

1. Tényleges szolgálatban álló katonai személyek, kik a kerékpározást nyilvános utakon és tereken gyakorolni kívánják, felettes parancsnokságuktól e célból névre szóló engedélyt nyernek. 2. Az engedély kiszolgáltatása annak beigazolásához van kötve, hogy az illető a kerékpározásban elegendő jártassággal bír, minek megítélésére a felettes katonai hatóság van hivatva. 3. A kerékpárok a csapattest és számszerint kellően meg lesznek jelölve. 4. A katonai személyek utasíttatnak, a biztonság és közlekedés érdekében kibocsátott helyhatósági szabályokat pontosan betartani. 5. A tényleges szolgálatból való kilépés alkalmával az engedély a felettes katonai hatóságnak visszaadandó.

Katonák megidézése polgári életükben elkövetett büntetendő cselekményért. Az 5282/902. IV. belügyminiszeri rendelet értelmében a meg nem jelenés folytán alkalmazható kényszerrendszabályokra vagy büntetésekre való figyelmeztetés az idézésekben mellőzendő.

Katonák letartóztatása vagy bekisérése. 8237/fk. eln. 1891. sz. r. szerint katonai személyek letartóztatásának és bekisérésének helye csak akkor van, midőn a) a katonai személy a rendőrközegnek a kihágás abbanhagyása iránti felszólításának eleget nem tesz és a kihágás olyan természetű, hogy annak folytatásával anyagi károk vagy személybiztonsági veszélyek vagy botrányok járnak; b) vagy ha a katonai személy azonoságának megállapítására szolgáló adatok bemondását és oldalfegyvere számának megmutatását felszólítás daczára megtagadja. Mindazon esetekben erőszak csak akkor és oly mértékben alkalmazandó, a mikor és a mily mértékben az a kifejtett ellenállás legyőzésére okvetlenül szükséges. A 8237/eln. fk. 1891. sz. rendelet szerint katonai személyek bekisérése, katonai őrzőjárat által eszközendő s a rendőrközegnek a térparancsnoksághoz s nem közvetlenül a legközelebbi laktanya felügyeletéhez kell fordulni. Katonai őrzőjárat kiküldése azonban csak akkor kérelmezendő, mikor katonai személyek előállítására vagy bekisérésére okvetlenül szükségessé vált. Mindazon esetekben, midőn katonai személyek által elkövetett kihágások a katonai személyek bekisérése nélkül megszüntethetők, a bekisérés okvetlenül szükségesnek nem tekinthető; — arra, hogy a katonai személyek kötelesek a rendőrség közegei által saját hatáskörükben a katonai személyekhez intézett

felkészítéseknek eleget tenni — a katonaság az iskolában kitanít-tatik; kihágások alkalmával tehát a katonai személyeket min-denkor először a kihágás abbahagyására figyelmeztessék, mielőtt a kihágás megszüntetése végett azok letartóztatása iránt intéz-kednek.

Katonákkal szemben tett intézkedés után a rendőr köteles az írásbeli jelentést osztályparancsnokához bejelenteni. Az 1899. évi IV/21-iki 110. számú rendőrfőparancsnoki napi-parancs értelmében, az osztályparancsnokság pedig köteles az ily esetekről a jelentést nemcsak a »Reggeli jelentés«-ben, hanem külön jelentésben is a rendőrfőparancsnoksághoz bete-rjesztetni.

Katonarabok átadása. (5298/fk. eln. 1890. sz. r.) A katonai térparancsnokságnak csupán az előállított katonaszökevények, rabok stb. vonatkozó iratok adandók át, míg maga az egyén a főrség parancsnokló tisztjének adandó át.

Katonaszökevény bárminemű pártolása béke idején vétsé-get, háború idején bűntettét képez. (Btv. 454. §.)

Katona tanuk kihallgatása végett az illetékes katonai bíróság is megkereshető. (B. P. 202. §.)

Katonai állomás feladása hűtlenség bűntettét képezi. L. e cím alatt.

Katonai átvonulásnál alomszalma. L. alomszalmaért katonai stb.

Katonai jelleg színelélése. L. egyenruha jogtalan viselése.

Katonai egyenruhák használata orfeumban tilos. 56.499/fk. L. 1897. sz. r. értelmében: mulatókban és dalszarnokokban előadott daraboknál a szereplőknek oly egyenruhába való megjelenése mely színre, szabásra, szolgálati és rangfokozati jel-vényekre nézve a hadsereg tisztikara által viselt egyenruházattal megegyezik, tilos.

Katonai egyenruházati czikkek elárúsításával jog-talanul és törvénytellenesen foglalkozók feljelentendők a kihágási büntetőtörvény 129. §-ába ütköző kihágás miatt. (Illetékes a Jb. 66.413/1899. B. M. r.)

Katonai elbocsátólevél hamisítása alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés céljából kihágást képez. (Kbtv. 71. §. Illetékes a Jb.)

Katonai épületbe rendőr külön utasítás nélkül csak oda menekülő tettes közvetlen üldözése közben hatolhat be. Ez eset-ben is a behatolás az illető házparancsnok vagy helyettesének bejelentendő. (1881 : XXI. tcz. 25. §.)

Katonai kiképzésre vagy fegyvergyakorlatra be-hívott honvédek ellen, az általuk még polgári állásukban elkövetett kihágások miatt közigazgatási hatóságok által kiszabott szabadságvesztés-büntetések végrehajtása a 48.988/87. sz. belügy-miniszeri rendelet értelmében az elítéltek szabadságolásáig el-halasztandó; a hosszabb ideig tartó szolgálatra behívott s idő-

közben elítélt honvédek szabadságvesztés-büntetéseinek végrehajtása iránt pedig az illető honvédkerületi parancsnokság haladéktalanul megkeresendő, nehogy a hosszabb ideig tartó katonai szolgálat alatt a már jogérvényessé vált ítélet végrehajtása el-
évüljön.

Katonai laktanyákban intézkedés rendőr által. Midőn a rendőr valamely intézkedés céljából katonai laktanyába hivatik, ezen felhívásnak késedelem nélkül tegyen eleget s a helyszínen állapítsa meg, vajjon a kívánt intézkedés megtételére fel van-e jogosítva vagy nem? (1894. III/1. Rfp. np.)

Katonai laktanyák előtt tisztátlanság. (10.159/1891. évi L. fk. sz. r.) Rendellenesség esetén a rendőr előbb a laktanya gondnoka, parancsnoka vagy ügyeleteséhez forduljon s csak a felszólítás eredménytelensége esetén tegye meg a kihágási feljelentést a kerületi kapitánysághoz.

Katonai meneteléseknél út szabaddá tétele. (1229/93. évi rfp. np.) Katonaságok elvonulása alkalmával úgy az útmentén, valamint az utca keresztezéseknél arra kell ügyelni, hogy azokat menet, illetve haladásközben semmi néven nevezendő jármű ne akadályozza, nehogy előforduljon azon eset, hogy valamely kocsi a katonasort szétválassza.

Katonai verekedésekre készenlét a VI. kerületben. (Rfp. np. 1899. IV/18.) A Külső-váci-út környékén levő nyári mulatóhelyeken előfordulni szokott verekedések megakadályozására szombat és vasárnap délután 2 órától éjjeli 12 óráig a VI. kerület külterén, a katonai élelmezési raktárban katonai készenlét van, mely áll 1 őrmester, 3 altiszt s 13 gyalogosból. A rendőrök ide forduljanak telefonon vagy szóbelileg katonai verekedések alkalmával a ligetből s a Külső-váci-út környékéről segítségért. Ha a rendőrök azt látnák, hogy a készenlétre éjjeli után is szükség lenne, arról idejekorán értesítsék a térparancsnokságot.

Katonai szolgálat az ellenség táborában hűtlenség büntettét képezi. L. e. cím alatt.

Katonai vasuti ügyeletes altisztek a rendőrfőparancsnokság 1900. évben kiadott engedélyével a keleti és nyugati pályaudvari rendőrszobákban tartózkodhatnak.

Katonaság hidakon. L. hidakon katonaság.

Katonaság kivonulása tűzhez. (Rfp. np. 1895. XII/29.)

Katonaság és rendőrség közös működése zavargásoknál. (1881: XXI. tcz. 32. §.) Ha a rendet és közbékét komolyan veszélyeztető nagyobb mérvű csoportosulás vagy lázadás esetében a katonaság igénybe vétetik, ennek közbelépése előtt a rendőrség egyik tisztje a zavargókat dobszó vagy harsona általi figyelmeztetés után a «törvény nevében» békés szétoszlásra hangozan és azon hozzáadással szólítja fel, hogy engedetlenség esetén a fegyveres erő rögtön alkalmazása fog következni. A felhívás, a mennyiben a körülmények engedik, még kétszer és utól-

jára ismételtetik. E figyelmeztetés sikertelensége esetén a rendőrtiszt a vezénylő katonatisztet felhívja, hogy a törvénynek erővel szerezzen fogantat. A vezénylő tiszt, a mint a rendet helyreállította, az intézkedést ismét a rendőrségnek adja át.

Katonaság menetelése a fővárosban. (5794. M. A. sz. cs. és kir. IV. hadtestparancsnokság.) A városon átvonuló menetelésnél két vagy több zászlóaljából álló gyalogsági hadoszlopok, továbbá lovassági és tüzérségi oszlopoknál az egyes zászlóaljak, illetőleg lovasszázadok és útegek közt 50 lépésnyi távolságok tartandók be. Ezen távolságokban a közköcsi közlekedés megengedhető. Kivételt képeznek a katonai temetési kísérek és segédletek, melyek csatlakozva mehetnek.

Katonaságnál rendőrök jelentkezési kötelezettségeről. Rendőrök a katonai ügyosztálynál való jelentkezés alól felmentettek azon esetben, ha lakást változtatnak és csak azon esetben kötelesek jelentkezni, ha fegyvergyakorlatra be vagy onnan visszajönnek; a próbaidő, valamint a népfelkelőkhöz tartozó rendőrök katonaiszolgálati a főparancsnokság által lesznek beküldve a katonai nyilvántartásba.

Kazánvizsgálatok. A székesfőváros területén a magyar királyi államrendőrség a gőzkazánok megvizsgálása, ellenőrzési szemléje és nyilvántartása körüli teendők alól a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter úr 19.871/901. sz. alatt kelt átirata, illetve a folyó évi márczius hó 14-én tartott miniszteri tanács határozata alapján 1901. évi május 1-től kezdődőleg felmentetett.

Kavics-, iszapszedés hal-kiméleti téren tilos. L. halászati kiméleti terek.

Kábelrongálás. L. tengeralatti kábel cím alatt.

Kábítószerek alkalmazása orvosi rendelet nélkül. L. altatószerek.

Kábítószer gyermekeknek. L. dajkálásra adott stb.

Kálium a mustban. L. mustkezelés.

Kálvária-kápolna épületét, az ott felállított szobrokat, sétatyokat rosszindulatú egyének megrongálják. Ily cselekmények a rendőrök által szigorúan ellenőrzendők és tetten ért egyének feljelentendők, esetleg előállítandók. (1898/6692. Ríp. np.)

Kálvin-téri kocsiforgalom. (51.425/fk. l. 97. sz. r.) 1. Az Üllői-útról, a Soroksári-utczából és a Lónyai-utczából a IV. kerület bármely utczájába a teherkocsik a Kálvin-térről csupán a Vámház-köruton és innét a Zöldfa-, Váci- és Molnár-utczákon át hajthatnak be. A Kálvin-térnek belváros felőli részén, a Kecskeméti-Királyi-Pál-utczák között, a villamos vasúti sínhalózat mentén semmiféle járművel közlekedni nem szabad. Kivételt képeznek azon járművek, melyek a Kálvin-tér megjelölt részén levő házakhoz vagy ezen házakból teljesítenek személy- vagy teherszállítást. A Kálvin-térnek a IX. kerület felé eső oldalán az Üllői-út torkolatától a Lónyai-utczáig útetésben, míg a tér minden egyéb részén csak lépésben szabad hajtani.

Kálvin-téren villamos-forgalom rendje. (51.425/ik I. 1897. sz. r.) I. A Kálvin-téren áthaladó vagy onnét kiinduló összes villamos vasuti kocsik és pedig: 1. A Muzeum-körút felől, a Kálvin-tér felé jövő villamoskocsik a Muzeum-kertnek, a Kálvin-tér felőli sarkától az egész Kálvin-téren; 2. a Kálvin-térről, a Muzeum-körút felé menő kocsik, az induló ponttól, a Batori-féle kávéháznak a Kossuth Lajos-utca felé eső sarkáig; 3. a Kecskeméti-utczától, a Baross-utczába menők, a Kecskeméti-utca és a Kálvin-tér sarkán levő megállótól — a Baross-utca és Kálvin-tér sarkán levő megállóig; 4. a Baross-utczából a Kecskeméti-utczába menő kocsik — a Baross-utca — Kálvin-tér sarkáni megállótól a Kálvin-tér és Kecskeméti-utca sarkán levő megállóig; 5. az Űllői-útról, a Muzeum-körút felé menő kocsik — az Űllői-út torkolatától a Batori-féle kávéháznak a Kossuth Lajos-utca felé eső sarkáig; 6. a Muzeum-körútról az Űllői-út felé haladó kocsik a Muzeum-kertnek a Kálvin-tér felőli sarkától, az Űllői-út torkolatáig; 9. a Lónyay-utczából jövő kocsik a Lónyay-utca sarkától a Batori-féle kávéháznak a Kossuth Lajos-utca felé eső sarkáig és 10. a Muzeum-körútról, a Lónyay-utca felé haladó kocsik — a Muzeum-kertnek, a Kálvin-tér felé eső sarkától egész a Lónyay-utca sarkáig csak mérsékelt gyorsasággal emberi lépésnek megfelelő sebességgel haladhatnak és a kocsik gyors közlekedése az egész Kálvin-téren tilos. II. A Kálvin-téri csatlakozó pontról csak akkor szabad kocsit kibocsájtani, ha a szemközti irányból kocsik a Kálvin-térre még be nem érkezett, míhelyt az induló kocsival szemben kocsik jön, meg kell várni, míg az érkező egészen beér és megáll. Viszont, ha Kálvin-téri kitérőből a kocsik már kiindult, a szembe jövő kocsik, a Kálvin-tér kezdeténél tartozik addig vesztegelni, míg a kiinduló kocsik a veszteglő kocsit el nem kerül. A Kálvin-téri kitérőben veszteglő kocsikkal a Kecskeméti-utca rőpvonalába állani tilos, a megállásnak legalább 5 méterrel beljebb a Duna felé kell történnie.

Kárpitok arzénfestékekkel. L. mérges festékek.

Kárpitpapir nyomtatása a vasárnapi munkaszüneti törvényre vonatkozó 14.837/92. sz. kereskedelmi miniszteri rendelet I. 19. pontja alá nem sorozható és ezen pont alatt csakis szövetnyomás értendő. (3154/91. Kih. B. M. hat.)

Kártékony állat kiirtása. (1894: XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a káros állatokat a hatóság figyelmeztetése daczára, a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja. 100 kor.-ig terjedhető pénzbírság. (Illetékes a fővárosban az előljáróság. Hivatalból üldözendő cselekmény.)

Kártékony anyagok erdőbe hordása. L. erdei kártételről.

Kártékony állatok kiirtására használatos mérgek eladását, illetve megszerzését a 104.455/98. sz. B. M. r. szabályozza. E rendelet megszegése, a mennyiben a cselekmény a Kbt. 108. §. súlya vagy más súlyosabb büntetés szabálya alá nem esik,

15 napig terj. elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő. (Itél a Rh.)

Kártékony növények kiirtása. (1894: XII. tcz. 95. §.) Ugyanúgy, mint kárt. állat kiirtása.

Kártékony rovarok irtása s érte jutalom. Lásd cserebogarak stb.

Kártérítésért levonások a rendőrök illetményéből. (Gazdasági kezelési utasítás 32. §.)

Kártérítés kihágási ügyben 100 koronán túl polgári perre utasítandó. (Kih. Elj. 4. §. Ezen elutasítás nem felelbezhető. Kih. Elj. 22. §.)

Kártétel a főváros tulajdonában. (4566/fk. I. 1899. sz. rend.) Oly esetben, midőn közterületen levő s a főváros tulajdonát képező tárgyakon (sétány, korlát, padok, lánczkorlát, szobor, stb.) a rendőrök megrongálást vagy azokon rendetlenséget tapasztalnak, azt azonnal jelentseék fel. Azon esetben, ha a tárgy rongálója ismeretlen, a rendőri koronás jelentés eredetben a felügyelőségek által további eljárás végett a főparancsnoksághoz terjesztendő be. Ha pedig a tárgy rongálója ismeretes, az tetten éretik, akkor az illető bekísérendő s a jelentés másodpéldánya, annak megemlítésével, hogy az eredeti jelentés a ker. kapitányságnak megtétetett, a felügyelőség útján a Rfp.-hoz terjesztendő.

Kártétel háború esetén a közös hadsereg számára vagy az ellenség előnyére, hűtlenség büntetetté kezezi. L. e cím alatt.

Kártételről a rendőr, ha felszerelésében hiba esett, soha ne mulasztja el írásbeli jelentését megtenni, mert könnyen önmaga károsodhatik.

Kártyajáték korlátozása. L. tiltott játékok megakadályozása.

Kártyaengedély adása. (2514/fk. eln. 89. sz. r.) 1. Kávémérésekben, az üzleti helyiségben a nem tiltott kártyajátékok játszása engedély nélkül is szabad a 780/880. kgy. sz. szbr. 1. és 2. §§. alapján. 2. Kávémérő mellékhelyiségére nézve azonban már tilos s ezekre nézve engedély nem is adható. 3. Kávéházak mellékhelyiségeinek úgy adható engedély, ha azok a főhelyiséggel összeköttetésben vannak. 4. Az engedély csak végzésformában érvényes, s a rendőrség adja.

Kártyavetés üzletszerű üzése a Kbt. 79. §-ába ütközik. (J. b.)

Kártyázás pálinkamérőben tilos.

Kátrányfestő anyagok bor hamisításához. L. borfestékekkel stb.

Kátrányfűzés erdőben. L. erdőben veszélyes.

Kávéházi, kávémérői iparnál vasárnapi munkaszünet. Kávéházi iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. A) 1. i) pont.) Kávémérő iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az

ily üzletekben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását : egész nap. (14.837/92. II. A) 1. c) pont.)

Kávéházban ékszerrel üzérkedés kihágást képez. — (970/1886. B. M. rend.)

Kávéházakban gyűlések, értekezletek tiltvák. Lásd gyűlések stb.

Kávémérésekben italmérési engedély. Lásd italmérési stb.

Kávéház, kávémérés-ipar. (610/1888. kgy. sz. szbr.) —

1. Ily üzlet nyitására engedélyt csak teljesen megbízható egyén kaphat, kinek megbízhatóságát az államrendőrség igazolja. Egyáltalán nem nyithat ily üzletet az, a ki nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétség miatt már büntetve volt. 3. Kiszolgálásra csak kifogástalan előéletű egyén alkalmazható. 4. Úgy kávéház, mint kávémérésben mint pénztárosnő egy és ugyanazon időben csak 1 nő személy lehet jelen. 5. Minden fogyasztási cikkről az árjegyzék szembeötlő helyen kifüggesztendő s az ebben jelzett árnál többet követelni tilos. 6. Ily üzlethelyiségekben vendéget zárt ajtó mögött időzni engedni nem szabad. 8. Szerencsejáték tiltatik s az 1879 : XL. tcz. értelmében büntetendő. 10. A) Kávéház az, mely a) utczaí, földfeletti helyiségben van, b) melyben thea, kávé, csokoládé s italmérési engedély tárgyát nem képező szeszesitalok méretnek ki, c) melyben a belterületen legalább kétfő, a külterületen egy tekeasztal áll, d) melyek «Kávéháza» felirattal bírnak. 11. A kávéháztulajdonosnak jogában van : a) mindenemű nem tiltott játék játszását megengedni, b) zenét tartani, c) üzletét éjjel-nappal, állandóan nyitva tartani. 13. Zenélni éjjel után 1 óráig szabad, azonban 12—1-ig csak zárt ajtók mögött. Templomok, iskolák, kórházak, középületek közelében a zenélés betiltható. 15. Csak férfiszemélyek szolgálhatnak ki. 16. Kávéháztulajdonosnak tilos bordélyüzletet folytatni s üzletét táncsterem vagy mulatóhelytől összekötni. 17. Engedélyokmány, iparjegy stb. szembeötlő helyen kifüggesztendő. 18. B) Kávémérésekben ugyanazon italok s ételek mérhetők ki, mint a kávéházakban. 19. Kávémérésben egy tekeasztal felállítása s minden nem tiltott kártyajáték gyakorlása meg van engedve, azonban a kártya csak az üzleti főhelyiségben játszható. A zenélés és dalolás feltétlenül tilos, valamint (20. §.) a «Kávéháza» felirat is. 22. A kiszolgálásra nők is alkalmazhatók. 23. Tilos a kávémérőknek bordélyüzletet közvetíteni, üzletüket táncstermek s egyéb mulatókkal összekötni s erkölcstelen személyeket kiszolgálásra alkalmazni. 24. Záróra mindenkor este 11 óra s reggel 3 óra előtt kinyitni nem szabad ; 11—3 óráig vendéget még zárt ajtók mögött sem szabad kiszolgálni. 26—30. Büntető határozatokat l. Krcs. Gyűjt. 173—175. lap. Kártyajátszási engedély a rendőrségtől kérendő ki.

Kecsege s kőszülő halászata. L. halászati tilalom.

Kecskóket is csak marhalevéllal szabad venni vagy eladni.

Kecskék összekötözve szállítása. Lásd állatok szállítása stb.

Kedvezmény védkötelezettségnél. L. családi tekintetből való stb.

Kegyelmi kérvények kihágási ítéletek ellen. L. Krecs. Gyűjt. 307. l.

Kegyszerekkel való visszaélés választásoknál. Lásd lelkész stb.

Kelenföldi állomáson rendőri szolgálat. (Rfp. np. 1899. III/11.) A kelenföldi állomás őrségéből egy rendőrnek mindig jelen kell lenni a személyvonatok érkezésénél. E rendőrnek az esetleges panaszok átvételén kívül különös kötelessége az is, hogyha valamelyik vonattal magasabb rangú egyéniség érkezik, úgy ezt azonnal megtávszolja az I. vasúti felügyelőségnek. A 9089/Rfp. 1900. sz. utasítás szerint az őrségnek elrendeltetett, hogy az I. sz. vasúti kirendeltség parancsnokától a szolgálatra nézve hozzá intézett bármilyen parancsra vagy felhívásra azonnal rendelkezésre álljon.

Keményítő-iparnál a munka egész munkaszüneti nap folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r.)

Kenderáztatás vasárnap szabad ; egész nap. (14.837/92. l. 6. pont. Ker. M. r.)

Kendert áztatni másnak a földjén kihágást képez. Lásd másnak a földjén.

Kendernek, lennek nem a hatóság által kijelölt helyen áztatása kihágást képez, hivatalból üldőzendő s a fővárosban az előljárásság által 200 kor. terj. pb. büntetendő. (1894: XII. tcz. 94. §. e) pont.)

Kenése betegeknek. L. betegek kenése.

Kenyérárusítás vasárnap szabad. Kenyér árusítása és házhoz szállítása : egész nap. (14.837/92. II. A) 1. g) pont. Ker. M. r.)

Kenyérneműek eladása. L. hús és kenyérneműek cím a.

Kerepési-út 65. sz. ház előtt a villamosok 1898. évi 20.903/fk. I. sz. r. szerint a gyalogjáró szűke miatt a járda kibővítése vagy a ház lebontásáig, csak emberlépésnek megfelelő gyorsasággal haladhatnak.

Keresetladó-névjegyzék. (1898. évi X/6. sz. np.) Minden évben a testületben szolgáló altisztek és rendőrökről a keresetiadó megállapíthatása végett kiadott minta szerinti kimutatás szerkesztendő.

Keresetiadó ellen felszólamlás. L. adókivetés ellen felszólamlás.

Kereskedelmi irodák vasárnapi munkaszünete. Kereskedelmi irodákban a kereskedelmi és gyári alkalmazottak irodabeli munkája : déli 12 óráig ; június és július havában azonban csak délelőtt 10 óráig szabad ; Szent István napján a munka egész napon át nem folytatható. L. ipari irodák.

Keresztlevelei a rendőröknek az osztályparancsnokság által magánhasználatra ki nem adhatók. (8044/Rfp. 902.)

Keresztelési bizonylatok kölcsönös megküldésére vonatkozó Vallás- és Közokt. M. 10.086/1890. sz. r. L. 1890. évi R. T. 753. l.

Kerékpáradó ellenőrzése. (36.404/fk. l. 99. sz. r.) Minden kerékpárazó, kinek kerékpárja hatósági számtáblával ellátva nincsen, köteles a m. kir. államrendőrség közegeinek felszólítására megállani s az illető évre eső kerékpár-adó lefizetését avagy a kerékpár adómentességét igazolni, esetleg a kerületi előljárásnál vagy a vámnál fizetett 1 koronáról kiállított igazolványt felmutatni. A mennyiben az illető személyazonossága és lakása megállapítható, a feljelentés a ker. kapitányság útján a feljelentett lakása szerint illetékes kerületi előljáráshoz juttatandó. Ha az ily módon feltartóztatott kerékpáros személyazonosságát igazolni nem tudja vagy ha a kerékpáradó utólagos behajtása bármi okból veszélyeztetettnek tűnnek fel, a kerékpár kézzizálogkép visszatartandó s az illetékes kerületi előljáráshoz szállítandó.

Kerékpáradóról szóló szabályrendelet. (308/99. kgy. sz. szbr.) 1. §. A székesfőváros területén a 2. §-ban említett kivételekkel minden kerékpár vagy, a kerekék számára való tekintet nélkül, ahhoz hasonló jármű közszégi kerékpár-adó alá esik. 2. §. Kerékpáradó alá nem esnek: a) a közhivatali használatban levő, magántulajdont nem képező szolgálati kerékpárok; b) a kizárólag eladás céljából valamely üzleti helyiségben raktáron készletben tartott azon kerékpárok, a melyeket sem az üzlettulajdonos, sem mások nem használnak; c) a gyermekjáték jellegével bíró kerékpárok, valamint olyan kerékpárok, vagy ahhoz hasonló járművek, a melyek csupán beteg, bÉna vagy nyomorék emberek használatára szolgálnak; d) a használatra nem szánt kerékpárok. Ezen körülmény előzetesen az illetékes kerületi előljárásnál bejelentendő. Az adó egy évre 10 korona. Eladott kerékpár után évközben új adó nem fizettetik. Minden kerékpáros köteles a rendőrintésre megállani. 10. §. Eljárásra a ker. Elölj. illetékes.

Kerékpár földmágnasségi és meteorologiai intézet alkalmazottainak. (21.775/fk. l. 1901.) A m. kir. meteorologia és földmágnasségi intézet igazgatóságának engedély adatott arra, hogy a székesfőváros összes utain és a hidain 3 alkalmazottja által kerékpároni kézbesítéseket eszközölhessen; a kézbesítők részére a közigazgatási osztály által jogosítványok állítandók ki.

Kerékpárigazolványok (ideiglenesek). — (79.467/Vl. 900. sz. tanácsi határozat.) A 8 napra, ideiglenesen vidékieknek kiadott kerékpárigazolványok mindkét oldalon s pedig szorosan a díj befizetésének hónapját jelző római szám mellett a befizetés napját jelző arab számmal is lebélyegzendők, hogy ekként az igazolványok esetleges lejártá könnyebben ellenőrizhető legyen. Ugyancsak az ellenőrzés szempontjából elrendeli még a tanács, hogy a szóban forgó igazolványok, úgy mint a rendes kerékpár-

adószámtáblák, a kerékpár fékjen vagy az esetben, ha azok fékkel nem volnának ellátva, a váresővön tartóval megerősítendő és hatósági ólomzárral ellátandók. Azok önhatalmú eltávolítása tilos.

Kerékpárlámpák meggyújtása. (28.205/fk. I. 97. sz. hirdetmény 6) pontja.) A kötelező kivilágítás idejére nézve az utcái közlámpák meggyújtása és kioltása közötti idő tekintetik mérvadónak; meggyújtandók ezenkívül a lámpák ködös időben napal is.

Kerékpár mérsékelt sebessége alatt a székesfőváros belterületén oly sebesség értendő, mely mellett a kerékpáros gépet 4—5 méter távolságra még megállítani képes, azaz oly sebesség, mely 8—10 kilométert óránként meg nem halad. (Rédey Gyűjt. II. 105. l.)

Kerékpáron katonák. L. katonai személyek kerékpározása.

Kerékpáron rendőri kézbesítői szolgálat. (Rfp. np. 99. III/21.) A kerékpáron kézbesítői szolgálatot kézbesítő-rendőrök utasítottak, hogy szolgálatuk megkezdésekor a kerékpárt csak kifogástalan állapotban vegyék át s az észlelt hiányokat személyes felelősség terhe alatt azonnal jelentsék be a segédtisztnak.

Kerékpáros rendőrök szolgálata. (11.894/Rfp. 1902.) A kerékpáros rendőrök valahányszor szolgálatilag kerékpáron kivonulnak, kardjukat a kerékpárra erősítve, magukkal vinni tartoznak.

Kerékpárral gőzhajón s vasutakon a fővárosba érkezőkkel szembeni eljárásra utasítás. A 35.050/99. VI. sz. utasítás szerint (L. 308/99. kgy. sz. szbr.) ki van mondva, hogy a «nem kerékpáron érkező» idegenek 8 napra szóló igazolványt bármely ker. előjáráságnál válthatnak. A rendőrök ily értelemben utasítsák a fővárosba gőzhajón vagy vasuton érkező idegeneket. Ily igazolványok különben a vámfelügyelőknél is válthatók. Óvakodjanak a rendőrök az ily idegeneknek szükségtelen esetleges előállításától.

Kerékpározás éjjel. (18.469/fk. I. 97. sz. r.) Mindenütt, a tiltott helyeken is szabad este 9 órától reggel 7 óráig kerékpározni. L. kerékpározás a hidakon.

Kerékpározás gyalogutakon tilos. L. járdákon stb.

Kerékpározás hajtási szabállyal. L. Rédey Gyűjt. II. 105. l.) a) a kerékpárral mindig az út baloldalán kell haladni; b) szembejövő járművek, kerékpárok és csapatok előtt balra kell kitérni; c) járművek, kerékpárok stb. megelőzése alkalmával jobbra kell kerülni. L. alább: kerékpározás szab.

Kerékpározás a hidakon. (18.469/fk. I. 97. sz. r.) A Margit- és Ferencz József-hídon a kocsúton egyáltalán mindég szabad kerékpározni, a Lánchídon pedig csak reggel 7-től este 7 óráig tilos, azontúl meg van engedve.

Kerékpározás szabályozása. (42.159/V—c. 1897. számú B. M. r.) 1. A kerékpár könnyű járműnek tekintetik s így az álta-

lános hajtási szabályok a rajta való közlekedésre is érvényesek. 3. §. Minden kerékpár vagy ehhez hasonló szerkezetű gép, irányító, fékező és legalább 30 méternyi távolságra hallható csöngőkészülékkel, valamint elöl lámpással legyen ellátva, mely az utcai lámpák meggyújtásának idejében kivilágítandó. 4. §. A városok és községek belterületén kerékpárral túlságos gyorsasággal vagyis a kétfogatú könnyű kocsik rendes sebességénél gyorsabban előhaladni, versenyt futni közlekedési eszközöket, embereket és állatokat körülkeringeni s általában bárhol olyasmit elkövetni, mi a személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztethetné, a közlekedést akadályozhatná vagy a lovakat és egyéb állatokat megriaszthatná, tilos. Kapukon át, egyik utcából a másikba való befordulásnál, utzakeresztezéseknél, közutakkal határos telkekről kifutás vagy ilyenekbe befutásnál s mindenütt, a hol a kocsik, lovas- vagy gyalogközlekedés a rendesnél fokozottabb mérvű, csakis lassú vagyis a gyalogos rendes sebességével szabad kerékpározni, sőt esetleg kötelező a kerékpáros a szükséghez képest vagy a rendőrközeg figyelmeztetésére gépéről leszállva, ezt mindaddig kézen vezetni, míg az úttest ismét szabadabbá nem lesz. 5. §. A haladás irányában álldogáló vagy járó-kelő közönség a kerékpár vagy ehhez hasonló gép közeledtére hangos csöngtetéssel, kellő időben és jól hallhatóan figyelmeztetendő. 6. §. Szembejövő kocsiknak, kerékpárosoknak, lovasoknak, nagyobb csoportoknak stb. a kerékpáros kellő időben és módon balra térjen ki. Ha ezt a helyi vagy egyéb körülmények meg nem engednék, mindaddig megállapodni, esetleg leszállani tartozik, míg a pálya ismét szabadabbá lesz. Hogy ez a kerékpárosnak megkönnyíttessék, szükség esetén a szembejövő kocsik, lovasok stb. lehetőleg lassan haladjanak s ezek is kötelesek a szembejövő kerékpárosoknak kellő mérvben kitérni. 7. §. Kocsik, lovasok stb. megelőzése jobbra, gyorsított menetsebességgel történjék. A kocsik, adott figyelmeztető jelre, szükség esetén annyira kötelesek balra kitérni, hogy a kerékpáros veszély nélkül elmelessen mellette. Az utak szögletein és keresztezéseken, hidakon, kapualjakban, alagutakban s mindenütt, a hol az úttest, kocsik s más járművek közlekedése miatt szűknek bizonyul, tilos a megelőzés. 8. §. Ha a kerékpáros észreveszi, hogy a ló a kerékpár láttára megbokrosodik, vagy hogy ha egyébként a kerékpárral való elhaladás az emberek testi biztonságát veszélyeztethetné, tartozik gépéről leszállani. 9. §. Zárt sorokban menetelő katonaságnak, temetéseknek, nyilvános felvonulásoknak, udvari hintóknak, postafogatoknak, szerekkel mentésre siető tűzoltóságnak és mentőknek, valamint a közutak felloccsolását végző járműveknek úgy az előrehaladó, mint a szembejövő kerékpáros gépével kitérni kötelező. Ha ezt a helyi viszonyok meg nem engednek, tartozik azok elvonulásáig megállani. 10. §. Több kerékpárral egymás mellett haladni csak ott szabad, hol ezt a közlekedési viszonyok megengedik; ha a pálya szűknek bizonyulna, kitérni és megelőzni csak egyenként szabad. 11. §. Közutakon a

mutatványok sorába tartozó, nem rendes módon való kerékpározás tilos. 12. §. Tilos a kerékpárokhoz vagy hasonló gépekhez ebeket zsinórral vagy egyébként odakötve futtatni. 13. §. Kerékpárversenyek, tömeges kerékpáros felvonulások csupán erre alkalmas helyeken, illetve útvonalakon és időben, az illetékes helyi rendőrhatalóság előzetes engedélyével és az ez által előírt módokat betartásával rendezhetők. 14. §. A kerékpárosok egyfelől jelen általános szabályok, valamint az erre vonatkozó helyhatósági különleges rendelkezések betartására kötelezve; másfelől azonban akár kedvtelésből, akár gyakorlati célokból üzött kerékpározásoknál hatósági támogatásra és védelemre igényt tarthatnak. 15. §. Kutyáknak a kerékpározók utáni uszítása tilos, valamint a kerékpározó után iramodó kutyát gazdája vagy hozzátartozója visszahívni köteles. 16. §. A rendőri közeg felszólításának s rendelkezéseinek a kerékpározók engedelmeskedni tartoznak, úgyszintén kötelesek a rendőrközegek felszólítására megállani s ezek kívánatára magukat igazolni; a magukat igazolni nem tudó kerékpárosok kötelesek gépüket kézen vezetve, az illető rendőrközeget a rendőrhatalóság legközelebbi helyiségebe követni. 18. §. Bűnt. 100 kor. terj. ph. Ítél a Rkap.

Kerékpározás szabályszerű csengőkkel. (36.916/fk. I. 1902. sz. r.) Egyes kerékpározók az 1897. évi 42.159. sz. B. M. r. 2. §-ában előírt csengőkészülék helyett más jelzőkészüléket: stpot, trombitát vagy az autómobilok által használt készülékekhez hasonló kürtjelzőt alkalmaznak a kerékpárokra s ezen készülékekkel adott jelzésekkel különösen éjjel a lakók nyugalmat zavarják. Miután az ily jelzőkészülékek a fenti rendelet értelmében szabálytalanoknak tekintendők, a kerékpártulajdonosok figyelmeztetendők, hogy közlekedés alkalmával szabályszerű csengőkészüléket használjanak. Azok ellen, a kik figyelmeztetés után sem látják el gépeiket az előírt csengővel, az előírt kihágási eljárás megindítandó.

Kerékpározás tilalma a Stefánia-úton a sétakocsikázás idején. (27.891/fk. I. 1895. sz. r.) Az Andrássy-útnak az Oktogontól kifelé vezető részén, középső úttestén, valamint a Stefánia-útnak az Aréna-úttól egész a viztoronyig terjedő szakaszán a kocsikázáson, hol a kocsikázók szokott lenni: április hó 15-től október hó végéig naponta délután 4 órától esti 8 óráig, lóverseny-napokon pedig déli 12 órától kezdve esti 9 óráig terjedő időtartam alatt a kerékpárral, veloczipéddel s általában a rajta ülő egyén által mozgatott bármely néven nevezett ilyes géppel való közlekedést, mely úgy a kerékpározókra, mint pedig az egyéb kocsiközlekedésre veszélyes lehet, a főkapitány az 1881. évi XXI. tcz. alapján eltiltotta s kihágásnak minősítette.

Kerékpározást tilalom egyes utcákon. (28.205/fk. I. 1897. sz. r.) 1. A kerékpározás a következő utcákban, utakon és tereken tilos: a) a IV. kerület területén a Kossuth Lajos-utcában, a Ferencziek-terén, Kigyó-utcában, Kigyó-téren, Koronaherczeg-utcában, Szervita-téren, Kristóf-téren és Váczi-utcában; b) a

Dorottya-utczában; e) a Baross-utcza, Dob-utcza és Király-utczának a köruton belül eső részén. Mindezen utczákon és tereken a kerékpározás reggeli 7 órától esti 9 óráig tilos; d) az Andrássy-útnak az Oktogon-tértől az Aréna-útig terjedő szakaszán a kerékpározás április 1-től október 31-ig d. u. 4 órától esti 9 óráig csak a jobb- és baloldali mellék kocsí-utakon van megengedve, ellenben a középső úttesten, valamint a Stefánia-uton a víztoronyig a jelzett évszakban és időben tilos; e) egyáltalában, tehát úgy éjjel, mint nappal tilos a kerékpározás a városban és a Duna-parton fekvő sétányokon és sétatereken, valamint a Duna jobbpartján fekvő mindazon utczákon és utakon, melyek oly keskenyek vagy lejtősek, hogy azokon a kerékpározás úgy az egyéb közlekedésre, mint maguk a kerékpározókra nézve veszélyes lehet; f) a lánczhidon a kerékpározás reggeli 7 órától esti 7 óráig tilos. Ezen idő alatt a kerékpárt kézen kell átvezetni. Kivételeket. L. kerékpárok üzleti célokra- posta és hivatali szolgálatra.

Kerékpározók udvari kocsikat nem követhetnek. A rendőrök által megakadályozandók, a kerékpárról leszállítandók és figyelmeztetendők.

Kerékpározás üzleti kerékpárokkal mindenütt szabad. (L. Rédey Gyűjt. II. 103. l.) Az üzleti célokra, árúszállításra, kézbesítésre stb. használt három- vagy kétkerekű kerékpárokon a közlekedés minden utakon, utczákon és tereken is (a városban és a Duna-parton fekvő sétányok és sétaterek kivételével) meg van engedve, ha az ily kerékpárok az üzlet, cég vagy vállalat nevét és lakását feltüntető és a gép elő részén alkalmazott, jól olvasható felirati táblákkal el vannak látva.

Kerékpározás Városligetben a sétányokon és a köröndön nem szabad; ezen rendelet áthágója a ker. kapitánysághoz feljelentendő. (1898/13.794. sz. fk. r.)

Kerékpárúlésezen gyermeket a kerékpárosok magokkal vihetnek, ez nem képez kihágást s ezért fel sem jelenthetők. (Rfp. Ut.)

Keréktalp szélességei. L. hidakon teherkocsik stb.

Keréktörés hidakon. L. hidakon teherkocsik stb.

Kerítések rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Kerítések, sorompók, kapuk jogtalan kinyitása. Kihágást követ el, a ki az utak vagy bekerített földek elzárására szolgáló kerítéseket, sorompókat, kapukat s más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit. Büntethető 100 koronaig. Illetékes a fővárosban az előjáróság. Károsult fel indítványára. (1894. évi XII. tcz. 95. §.)

Kerítések üres telkeknél. (L. építésügyi szbr. 337—344. §.) 337. §. Az I. és II. övezet területén minden telek bekerítendő, de a hatóság a III. és IV. övezetben is elrendelheti egyes telkek bekerítését, ha ezt közbiztonsági, köztisztasági érdekből, avagy az illető telek használati módja miatt szükségesnek találja. 343. §. A III. és IV. övezetben élősvénykerítést is szabad készíteni, de

ez nem lehet 1-40 méternél magasabb ; a szomszéd, vagy út felőli határtól 0-50 méterrel visszahelyezendő s gondosan nyesendő, hogy ágai se az út, se a szomszéd vonalán túl ne érjenek.

Kertekből gyümölcs stb. lopás. L. gazdasági termékek ellopása.

Kertészeti ipar vasárnap gyakorolható. Kertészeti iparnál a termeléssel és műveléssel kapcsolatos felbeszakíthatatlan és sürgős munka : egész nap. (14.837/92. I. 11. pont.)

Kerti bor. L. borvidékek beosztása.

Ketreczekben szállítása a szárnyasoknak. L. állatok szállítása.

Kettős házasság. A ki érvényes házassági kötelékben lévén, ismét házasságra lép, úgyszintén azon nem házas is, a ki tudva házas egyénnel köt házasságot : a kettős házasság büntettét követi el. (Btv. 251. §.) Azon lelkész, a ki a hettős házasságot tudva, a feleket összehadja, a Btv. 252. §-a, ha pedig gondatlanul teszi ugyan-
ezt, a Btv. 253. §-ába ütköző bűncselekményt követ el.

Kezelés egyszerűsítése írásbeli érintkezéseknél. L. ügyvitel stb.

Kezességtől hárcza. L. bérszolgák, hordárok állomása stb.

Kezesség mellett szabadon bocsátható kihágási ügyben is az előzetesen letartóztatott. (1332/1891. sz. B. M. r.)

Keztyű szolgálatban mindig viselendő. Egyáltalában mint az egyenruhához tartozó ruhadarab felebbvaló vagy előljáróval szembeni hivatalos érintkezésnél nem mellőzhető. (Fp. np. 97. II/5.)

Kerületi felügyelők és a bejelentés. (44.080/fk. I. 1896. sz. r.) 1. A bejelentési kötelezettség nem teljesítése által elkövetett mulasztás kinyomozásával és feljelentésével a kerületek rendőrfelügyelői bizattak meg, kik kötelesek személyesen is és közegeik útján meggyőződni arról, hogy a kerületekben lakók bejelentési kötelezettségük teljesítését nem mulasztják-e el és a mulasztásokat tartoznak a bejelentési hivatalnak bejelenteni. A felügyelők ezen ellenőrzésre a rendőr-altiszteket és a rendőröket kellő beosztás mellett igénybe vehetik. A beérkezett bejelentő-lapok naponta a felügyelőségnél : a) budapesti lakosok ; b) cselédek ; c) ideiglenesen tartózkodók és a vezetéknév kezdőbetűje szerint sorrendbe is szedve, a beérkezést követő nap reggelén legkésőbbben délelőtti 10 óráig onnan a lapok számát kitüntető kézbesítési könyv mellett a bejelentési hivatalba beküldendőek. 4. A ker. felügyelők a hozzájuk, az őrszobák és e kirendeltségek részéről beérkező bejelentési lapok átvételére és kezelésére egy rendőr-altisztet vagy rendőrt igénybe vehetnek, ki egyúttal a ker. kapitányság épületében elhelyezett őrszoba vagy kirendeltség által ellátandó bejelentési hivatali teendőket is elvégezi.

Kerületi kapitánysághoz éjjel kihágás miatt bekísért egyének, kiket az őrparancsnokok szabadlábra nem helyeznek, kimotozandók, a tőlük elvett tárgyak ügyiratuk kőllapján feljegyzendőek s a bekísért egyén is aláírja. (Szolg. Ut. 84. §.)

Kerületi kapitányságnál visszatartandó egyének. Kihágás miatt előállított csak akkor tartandó vissza, ha azt a saját, vagy azt a közrend és közbiztonság érdeke úgy kívánja.

Kerületi kapitányságnál délutáni felügyeleti szolgálat. (1349/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 336. l.)

Kerületi kapitányságnál letartóztatottak élelmezése. L. letartóztatott egyének élelmezése.

Kerületi kapitányságok, bejelentési hivatal és a főparancsnokság pénzkezelése. (378/1885. M. biztosi szám. — L. Rédey II. 81. l.)

Kerületi kapitányságok és a bordélyügy. (L. bordélyügyi szbr. 50—54. §-ai.)

Kerületi kapitányságok hatásköre a bűnügyi nyomozásoknál. A 717/1900. fk. eln. sz. Ut. szerint a ker. kapitányságok kizárólagos nyomozási hatásköre: 1. Az illetékességük alá tartozó kihágásokon kívül csakis a ker. járásbíróságok hatáskörébe utalt vétségek és kihágások, a kir. törvényszékek és esküdt-bíróságok hatásköre alá vont büntetendő cselekmények közül pedig csak azok utaltatnak, a melyek a központi bűnügyi osztálynak (lásd e címmel) fenn nem tartatnak vagy a melyek nyomozásával a központ által megbízatnak. 2. Tűz- és balesetek, hirtelen elhalálozások, öngyilkosságok, talált hullák körül az előnyomozás foganatosítása rendszerint a ker. kapitányságok hatáskörébe utaltatik. Gyanus halálesetről és ha ismeretlen egyén holttestét találták, a rendörközeg vagy a rendőrtisztviselő által szerkesztett jelentés mindenkor két példányban állítandó ki, melyek a meg-ejtett nyomozásra vonatkozó iratokkal együtt haladéktalanul a főkapitánysághoz terjesztendők be. A hulla bonczolása iránt mindenkor a főkapitányi hivatal intézkedik. Az ujbpesti ker. kapitányság területén felmerülő hasonló esetekben ezen ker. kapitányság az ujbpesti ker. járásbírósághoz fordul. Ha ily esetekben a nyomozás során büntetendő cselekmény jelenségei merülnek fel, tartoznak a ker. kapitányságok a szükséges birói intézkedések igénybe-vehetése céljából a nyomozás iratait a központi bűnügyi osztály vezetőjéhez vagy a hivatalos órák elmúltával a központi felügyeletet teljesítő tisztviselőhöz beküldeni. (B. P. 240. §. — L. Rédey Gyűjt. IV. évf. 66. l.)

Kerületi kapitányságok és a sajtóiroda. (1740/fk. eln. 1896. sz. végzés.) Kötelesek a hivatalos órák alatt történő fontosabb eseményeket telefonon a sajtóiroda tudomására hozni.

Kéjelgésügy szabályozása. (49.465/1900. sz. fk. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) E rendelet a 837/1884. kgy. sz. szbr. és 11.162/1885. sz. B. M. rendelet kiegészítésekép jelent meg s azok határozmányait érintetlenül hagyja. 1. §. Minden nő, ki a kéjelgést akár rendőri engedély mellett, azaz bárczával vagy egészségi lappal, akár pedig engedély nélkül titokban kereset-szerűen üzi, a Kbt. 81. §-ában megjelölt kéjné fogalma alá tartozónak tekintendő és mint ilyen a már fennálló szabályokban és

jelen rendeleitben foglalt határozmányoknak alá van vetve. 2. § Az engedélyezett kéjnök: I. nyilvános vagy bárczás kéjnök; II. egészségi lappal bíró nők lehetnek. 3. §. Nyilvános vagy bárczás kéjnök azok, a kiknek nyíltan bevallott egyedüli keresetforrását a kéjelgés képezi és mint ilyenek rendes türelmi bárczával vannak ellátva. Az ily kéjnök: a) bordélyháziak; b) rendőrileg engedélyezett magánlakáson levők; c) futó-bárczás kéjnök lehetnek. Továbbiakban I. Bordélyházak. Bárczás kéjnök. Szemlelap. Magánlakáson levő kéjnök. Futó-bárcza. Egészségi-lap. Találkahelyek. Titkos kéjelgés stb.

Kéjnök kihágásai. Kéjnök, kik a rájuk vonatkozó hatósági szabályokat meg nem tartják, egy hónapig terjedhető elzárással büntetettnek. (Kbt. 81. §.) Illetékes a Rh.

Kéjnök belváros egyes utczáiból eltiltása. L. bárczás kéjnök vendégszerzés stb.

Kéjnök csavargása. L. bordélyházi szbr. V. fej.

Kéjnök felvétele. (L. Rédey Gyűjt. II. évf. 97. l.) A felvételre jelentkező kéjnök az ügyosztály vezetője minden alkalommal elhatározásának következményeire jóakarattal személyesen figyelmezteti és ha szándékánál a figyelmeztetés után is megmarad, vele jegyzőkönyvet vétet fel, a rendőrfőorvos által megvizsgáltatja és ha felvételét egészségi okok sem gátolják, türelmi bárczát állítat ki, a kéjnök hatósági okmányát átveszi és belűsorban kezelteti, a hiányzó okmányok beszerzése iránt intézkedik, mely eljárás után a kéjnök nevét és a személyazonosság megállapításához szükséges adatokat, úgy nemkülönbén a kéjnök által bemondott lakást pedig a törzskönyvbe iktatja. A felvett jegyzőkönyvet annak megállapítása végett, hogy a felvett nincs-e kitiltva vagy a körözöttek között, rövid uton visszavárólag a nyilvántartási hivatalhoz teszi át. A mennyiben a kéjnök kitiltott vagy körözött, ellene a szabályszerű eljárást fogantatosítja, ellenesetben a nyilvántartás megjegyzéseivel ellátott jegyzőkönyvet szabályszerűen irattárba helyezteti.

Kéjnről hivatalos értesítés mikor adható? L. bordélyházi szbr. VI. fej.

Kéjnök kávéházak előtt nem tartózkodhatnak. (16.246/fk. I. 1901. sz. r.) A rendőrök hassanak oda, hogy a családok által is látogatott helyek, kávéházak stb. közelében és egyáltalában oly helyeken, a hol a kéjnöknek nagyobb számmal való megjelenésük a közönség erkölcsi érzetét sérti, kéjnök ne tartózkodjanak. A figyelmeztetésre nem hajló kéjnök ellen a 49.465/fk. I. 900. sz. r. 19., illetve 41. §-a alapján a feljelentés megteendő.

Kéjnök lakásviszonyainak szabályozása. (2761/fk. I. 1898. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 75. l.) 1. Azon főbérlet, ki lakását vagy annak egy részét orvosrendőri felügyelet alatt álló magánkéjnének alberletbe adni akarja, ebbeli szándékát a lakása szerint illetékes ker. kapitányságnal benyújtandó írásbeli kérelem alakjában tartozik bejelenteni. Ezen kérvényben a főbérlet nevé-

kívül a bérbeadni szándékolt lakásrés, utca, házszám és a lakosztály száma, valamint az egy napra, hétre, esetleg egy hónapra igényelt bérösszeg pontosan megjelölendő. 2. A ker. kapitányság vezetője, ha a kérvényt rendben találja, a ker. rendőrorvos és egy rendőrtisztviselő kiküldése által meggyőződést szerez arról, hogy a lakás fekvésénél és környezeténél fogva ily célra alkalmas-e és megfelel-e azon közegészségi és erkölcsrendészeti követelményeknek, melyeket a fennálló szabályok a magánkéjnök lakásaira nézve előírnak. 4. Írásbeli engedély nélkül kéjnök keresetének üzése céljából albérlésbe fogadni vagy a kéjnőtől a megállapított összegnél magasabb bért szedni vagy követelni tilos. Ezen tilalom megszegése esetén a már kiadott engedély azonnal visszavonandó és az ily bérlőnek újabb engedély nem adható. 6. A lakbéren kívül a kéjnök által a bérbeadónak étkezés, takarítás, fűtés, mosás, kapunyitás és egyéb szolgálatok fejében fizetendő összegek a polgári életben hasonló szolgáltatások után fizetni szokott összeget meg nem haladhatják és az ily irányban felmerült alapos panaszok szintén a lakásengedély elvesztését vonják maguk után.

Kéjnök magánlakása. L. bordélyügyről általában.

Kéjnök kitiltása az Ujvilág-utcából. (41.062/fk. L. 1901. sz. r.) A nemzeti zenede közelében lakó kéjnöknek tilos esti 9 óra előtt vendégszerzés céljából az Ujvilág-utcában, illetőleg a Vármegyeház-utca és Gerlőczy-utca sarkán tartózkodni, sétálni vagy keresetük üzése okából ott ácsorogni. A feltűnő és a közönséget megbotránkoztató viselkedéstől, a járdán való csoportosulástól és a járókelők megszólításától azonban este 9 óra után is tartózkodni kötelesek. Azon kéjnök ellen, a kik ezen rendelet ellen vétnek, a Kbt. 81. §-a értelmében a kihágási eljárás azonnal megindítandó, illetve a kapitánysághoz feljelentendő.

Kéjnök magatartása. (49.465/fk. 900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) 19. §. A kéjnök egy rövid területen való húzamosabb sétától, illetlen vagy közszemérmert sértő cselekedettől, különösen kapuban, utcásarkon, templom, iskola, nevelő-intézet, gyermekkert és színház közelében való ácsorgástól, nemkülönben az általa lakott házban bármiféle botrány előidézésétől, az utcán közlekedőknek szóval vagy szemérmertlen kaczerködés által való hívogatásától vagy csábításától tartózkodni köteles. Közillemet sértő módon és ruházatban az utcán vagy más nyilvános helyen és nem kéjnök által lakott ház udvarán megjelenni tilos. 20. §. Kéjnök külön szobára kizárólag csak egy férfival mehet és kívülők a szobában ily alkalommal más nem tartózkodhatik. 21. §. A magánlakáson levő kéjnök lakást templomtól, iskolától és nevelő-intézettől csak 150 méternél nagyobb távolságra fogadhatnak. Lakásukon és annak mellékhelyiségeiben férfiaknak állandó vagy rendszeres ott tartózkodásra helyet nem adhatnak és cselédképen csak nőszemélyeket alkalmazhatnak. Az ily cselédek gyanú esetén szintén orvosrendőri ellenőrzés alá vehetők. Nagykorúságot el nem ért nőszemélyek azonban cseléd gyanánt sem tartózkodhat-

nak kéjnök vagy erkölcsrendőri okokból rendőri felügyelet alatt álló egyének szolgálatában.

Kéjnök (bárczás és bordélyházi) nyilvános megjelenése. (49.465/1900. sz. fk. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) 15. §. A bordélyházak tulajdonosai, valamint a bordélyházakban levő kéjnök színházak, nyilvános hangversenyek és ünnepélyek látogatásánál az elsőrendű helyeken nem jelenhetnek meg. Tilos a bárczás kéjnöknek a dunaparti sétahelyeken, az Andrássy-úton a a Váci-körutól az Oktogon-térig, a régi Váci-utczán, Kossuth Lajos-utczán, a Koronaherceg-utczán, Gizella-téren, a Dorottya-utczán és a Fürdő-utczán megjelenniök. Ezen helyeken lakást sem fogadhatnak.

Kéjnök orvosi vizsgálata. (L. bordélyügyi szbr. III. fejt.)

Kéjnök szeretői. (49.465/900. fk. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) 22. §. Azon férfi személyek, a kik mint bárczás kéjnök kísérői, ezek keresetéből tartatják fenn magukat, ha nem helybeli illetőségűek, a főváros területéről kitiltandók, az itteni illetőségűek pedig szigorú rendőri felügyelet alatt tartandók s velük szemben egyéb alkalmas rendőri szabályok szigoruan alkalmazandók. 23. §. Magánlakáson levő kéjnöknek kéjnői keresetéből a kialakított lakbéren kívül részt vagy osztalékot követelni tilos. A magánkéjnök lakásának felvétele és az általuk fizetendő lakbérek hatósági megállapítása tárgyában 1898. évi január 10-én kiadott 2761/fk. I. sz. rendelet továbbra is érvényben marad.

Kéményvítő-ipar vasárnap szabad: egész nap. (14.837/92 I. 7. pont. Ker. Min.)

Kéményseprő-ipar szabályrendelete. (711/1891. kgy. sz. r.) A kéményseprési ipar gyakorlása a fővárosban is munkakerületre oszlik, a melyekben összesen 46 kéményseprőmester alkalmaztatik. — E mesterek következőleg vannak elhelyezve: az I. ker. 5; II. ker. 2; III. ker. 3; IV. ker. 5; V. ker. 5; VI. ker. 9; VII. ker. 6; VIII. ker. 6; IX. ker. 3; X. ker. 2. — Mind a 10 munkakerület több alkerületre oszlik fel s mindenikben köteles 1—1 kéményseprőmester lakást és műhelyt tartani s tüzeseteknél és hatósági eljárásoknál rendelkezésre állani. Az iparengedély, ha üresedés támad, a kerületi előjáróság által adatik ki, a kéményseprőnek egyik alkerületből a másikba áthelyezése csak saját beleegyezésével történhetik. A háztulajdonosok kötelesek illető kerületükből valamelyik kéményseprőmestert alkalmazni s a történt változást az I. fokú iparhatóságnak bejelenteni. A szerződés lejártá után az elbocsájtott kéményseprő köteles azt ellenőrizni, hogy az illető háztulajdonos alkalmazott-e már helyette más kéményseprőt s ha ezt nem tette volna, köteles azt az iparhatóságnál bejelenteni. Idegen kerületből kéményseprőt alkalmaztatni, vagy a kéményseprőnek idegen munkakerületben dolgozni tilos. A közönség tájékoztatására köteles a kéményseprő a házat, melyben lakik czímtáblával megjelölni. A kéményseprőmester segédei lakásán köteles a szabályrendelet egy példányát

kifüggeszteni. Dohányzás munka közben a kéményseprőnek tiltatik. Minden használt kémény havonta legalább is egyszer s nagyobb tüzelést igénylő műhelyeknél többször is tisztítandó. Kéményseprő éjjeli munkát csak a háztulajdonos beleegyezésével folytathat. A kéményseprő köteles munkaközben arról meggyőződni, hogy a kémények körül megvan-e a tűzbiztonsági rend s a tapasztalt rendetlenségről szükség esetén az előjáráságnál jelentést tesz. Kémények kiégetése a tűzoltóságnak 2 órával előbb bejelentendő. Tűzvész esetén az illető alkerület kéményseprője köteles megjelenni s a tűzoltó-parancsnoknál jelentkezni. (L. Krecs. Gyűjt. 176. lap.) Itél Elölj. a kbtv. 141. §. ütköző esetekben : a Rkap.

Kéménytűz. A székesfővárosi tanács 39.666. I. 87. sz. határozata szerint kéménytűz esetén tűzvizsgálatot nem kell tartani.

Kéménytűzekről szóló jelentések elintézése. (9871/fk. I. 97. sz. r.) A legtöbb esetben elegendő, ha az ily rendőri jelentések véleményadás végett a tűzoltó-főparancsnokságnak kiadatnak. Ha azonban e vélemény alapján, vagy már a rendőri jelentés tartalmából büntetendő cselekmény gyanúja merül fel, a tanúk és így a tűzoltók megidézése is nemcsak indokolt, de a kihágást szabályozó belügyminiszteri rendelet értelmében feltétlenül szükséges, egyébként azonban a közreműködött tűzoltók megidézését mellőzzék.

Kéményseprők létrákkal gyaloguton nem járhatnak. 521/93. Kgy. sz. szbr. 7. §.

Kéményseprők keretheosztását minden őrszemnek tudni kötelessége. (2081/fk. kih. 1892. sz. r.) A folyó évi 2483. fk. I. számú rendelet szerint a székesfőváros tanácsa elrendelte, hogy a kéményseprősegédek seprési jogosultságuk könnyebb ellenőrizhetése céljából folyó hó 1-től kezdődőleg, a derékövön viselendő számmal láttattak el. Oly eseteket, midőn számmal el nem látott, vagy a számozásból kivethetőleg nem azon kerületben illetékes kéményseprősegédek teljesítenek kéményseprő-munkálatokat, a rendőrök jelentsék fel az illetékes iparhatóságnak illetve előjáráságnak. A kéményseprő-iparosok nevei, lakásai, segédei által viselendő számok : a) Az I. közigazg. ker. területén dolgozni kizárólag jogosítottak : Némethy Antal, I. Verbőczy-utca 20. I. 1. ; özv. Zsák Frigyesné, I. Attila-utca 48. I. 2. ; Emmar Tamás, I. Palota-utca 24. I. 3. ; özv. Heidler Antalné, I. Attila-utca 48. I. 4. ; Close Róbert özvegye, I. Virányos-ut 12. I. 5. ; b) A II. közigazg. ker. területén dolgozni kizárólag jogosítottak : Nikora Győző, II. Fazekas-tér 4. II. 6. ; Bauer Józsefné, II. Margit-körrut 22. II. 7. ; c) A III. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak : Bauer József, II. Margit-körrut 22. III. 8. ; Kiskoru Weiser Nándor, III. Serfőző-utca 6. III. 9. ; özv. Weiser Rezsőné, III. Serfőző-utca 6. III. 10. ; d) A IV. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak : Schiffler Károly, IV. Mária Valéria-utca 5. IV. 11. ; özv. Graf Antalné, IV. Károly-körrut 8. IV. 12. ; Tuna Frigyes, IV. Irányi-utca 20. IV. 13. ; Éder József, IV. Mohár-

utca 20. IV. 14.; Devecis Károly, IV. Magyar-utca 36. IV. 15.; e) Az V. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: özv. Lafrankó Istvánné, V. József-tér 10. V. 16.; özv. Z. Marzer Domokosné V. Arany János-utca 9. V. 17.; Slezák András, V. Váci-körút 42. V. 18.; Davidovits Miklós, V. Alkotmány-utca 16. V. 19.; özv. Lafranko Jánosné, V. Váci-ut 18. V. 20.; f) A VI. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: Jansa Nándor, VI. Hajós-utca 1. VI. 21.; Kintzler Károly, VI. Podmaniczky-utca 69. VI. 22.; Beniczky Kálmánné, Kassa Ida, VI. Gyár-utca 26. VI. 23.; Patsch József, VI. Csata-utca 25. VI. 24.; Pachinger József VI. Kemnitz-utca 30. VI. 25.; Stecher Antal VI. Aradi-utca 67. VI. 26.; Kunze Adolf, VI. Szabolcs-utca 11. VI. 27.; özv. Peták Sándorné, VI. Szondy-utca 38. VI. 28.; özv. Kemény Károlyné, VI. Angyalföld 1683/13—14. VI. 29.; g) A VII. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: özv. Nessi Péterné, VII. Wesselényi-utca 7. VII. 30.; Pajor Ignác, VII. Klauzál-utca 4. VII. 31.; Fragner Antal, VII. Hársfa-utca 9—11. VII. 32.; özv. Pajor Lászlóné, VII. Dob-utca 92. VII. 33.; özv. Rusz Andrásné, VII. Marányi-utca 31. VII. 34.; Lengyel Jenő, VII. Csömöri-ut 66. VII. 35.; h) A VIII. közig. ker. területén dolgoztathatnak: özv. Devecis Gyuláné, VIII. Főh. Sándor-utca 15. VIII. 36.; özv. Repka Ágostonné, VIII. József-körút 53. VIII. 37.; id. Devecis del Vecchio Mihály örökösei, VIII. Bérkocsis-utca 41. VIII. 38.; özv. Devecis Mihályné, VIII. Baros-utca 108. VIII. 39.; Devecis Ferencz, VIII. Főh. Sándor-utca 15. VIII. 40.; özv. Surányi Arminné, VIII. Illés-utca 16. VIII. 41.; i) A IX. közigazg. ker. területén dolgoztathatnak: Albertini János, IX. Rakos-utca 3. IX. 42.; Sciaroni Bernát, IX. Liliom-utca 7. IX. 43.; özv. Raveczky Jánosné, IX. Szvetenay-utca 37. IX. 44. (1418/1902. sz. rfp.)

Kényszer-útlevéellel utazókat kísérő rendőrök. (Rfp. np. 1899. III/17.) Ha a rendőrök egy vagy több kényszer-útlevéellel utazó egyént kísérnek átadás végett a pályaudvarra, úgy ezen egyéneket az őrszobán a vasúti felügyelőségnek átadják s nem kötelesek mindaddig velők maradni, míg az utolsó is el nem utazott. Az elutazásig a felügyelőségek felelősek arról, hogy valamelyik toloncz meg ne szökjék.

Kényszerszűrése sertéseknek Kőbányán rendszerint csak állami állatorvos jelenlétében eszközölhető. (26.700/93. sz. F. M. r. — L. 1893. év R. T. 783. L.)

Képek a kirakatokban. (L. szeméremsertő stb.)

Képek házalva árusításához, melyek nyomda által vannak szokszorosítva, hatósági engedély kell, mert azok sajtótermékek jellegével bírnak. (958. V. a. 1901. sz. B. M. r.)

Képekkel való házaláshoz. (5174/1888. sz. B. M. r.) Képekkel való házalás nemcsak a házalási szabályok szerint, hanem mint jövedéki kihágás is büntetendő.

Képes levelező-lappal tiltott házalás s ennek büntetése. A képes levelező-lap sajtóterméket képez, a mely sajtótermékek-

nek házalását, valamint azoknak utczákon és nyílt tereken való elárusítását az 1867. évi június 25-én kiadott 1731. sz., illetve az 1897. évben április 13-án kiadott 1608. eln. sz. B. M. körrendeletek szabályozták. Ezen körrendeletek értelmében pedig az 1848: XVIII. tcz. 45. §-ában megszabott hatósági engedélyt a törvényhatóság első tisztviselője: a polgármester van jogosítva megadni. A szemérmet sértő képes levelező-lapok árúsítása — még ha egyébként volna is az illetőnek hatósági engedélye levelező-lap elárusításra — még akkor is az illető kerületi kapitány illetékeségéhez tartozik a bíraskodás az 1897. évi június 2-án kiadott 40.003. számú belügyminiszteri rendelet értelmében. A tiltott árúsítás esetén az elárusítónál talált levelező-lapok — tekintet nélkül a rajtuk levő képekre vagy szövegre — elkobzandók. Ezt az elkobzást nemcsak a csász. patens 19. §-a, de a kbt. 25. §-a is megszabja. Ha a levelező-lapok oly képpel vagy szöveggel vannak ellátva, a mely bármiféle törvény vagy rendelet által különben is tilva van, akkor azok megsemmisítendők. Egyéb esetben pedig árverésen eladandók s a befolyt vételár a pénzbüntetésekre nézve megállapított célokra fordítandó.

Képesítési bizonyítvány hamisítása alkalmazás, eltarthatás vagy segélynyerés céljából kihágást képez. Kbt. 71. §. Illetékes a j.b.

Képviselői díj ügyvédnek nem jár kihágási ügyekben, csak cseléd és gazda közt felmerült bérkérdésben. L. ügyvédnek stb.

Képviselő, ha kihágást követ el. Kihágással vádolt országgyűlési képviselőnek kiadatása iránt azon hatóság van hivatva a szükséges szabályszerű intézkedéseket megtenni, mely a feljelentés vagy vád tárgyát képező kihágásnak első fokon való elbírálására nézve illetékes. (B. M. r. 1884. 1085/VI. k. sz.)

Képviselőházi őrség a 12.332/rfp. 1902. sz. útastás szerint két ellenőr s 19 rendőrön kívül állandóan 6 rendőrrel erősítettik meg.

Képviselőválasztási kihágások. 1874: 33. tcz. 93. §. Azon közhivatalnok vagy lelkész, ki a választók összeírására szükséges adatokat, illetőleg okiratokat a kellő időben ki nem adja, vagy azok kiadását megtagadja, az illető kir. törvényszék által 1000 kor. terj. pb. büntetendő. 94. §. A ki saját vagy más nevének a választók névjegyzékébe leendő felvétele, vagy a felvettnek abból való törlése végett az összeíró küldöttség vagy a központi választmány előtt tudva hamis, hamisított vagy lényegében valótlanosságot tartalmazó okiratot használ, 1000 kor. terj. pb. vagy 3 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő. 103. §. Ki a választás színhelyén a rendet zavarja, vagy oda fegyvert vagy botot visz és a rendre ügyelő közeg felhívására rögtön át nem adja, az illető közigazgatási hatóság által rendőri uton három naptól egy hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

Képviselőválasztásánál pártgyűlések, körmenetek,

stb. bejelentése. 1874: 33. tcz. 104. §. Nyilvános pártgyűlés, pártünnepély, körmenet, rendezett tanácsu városokban a polgármesternél, másutt a törvényhatósági tisztviselőnél s ha ilyen helyben nincs, a községi előljáráságnál a megelőző napon mindig bejelentendő; ezeken a polgármester mindig jelen lehet, az előljáróság pedig megbízott által képviseltheheti magát. Ki nyilvános pártgyűlést, ünnepélyt vagy körmenetet rendezett s azt be nem jelentette, a közigazgatási hatóság által rendőri uton 200 Kor. terj. pb. vagy 20 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

Képviselőválasztási törvényből. L. országgyűlési stb.

Képviselőválasztásnál zászlók. 1874: 33. tcz. 104. §. A párt vagy jelölt zászlóját, jelvényét imaházra, állami, törvényhatósági, városi vagy községi középületre vagy nyilvános iskolára kitűzni tilos; tilos továbbá a zászló vagy jelvény erőszakos eltávolítása oly helyről, hová annak kitűzése törvényesen meg van engedve. Ki a zászlót, jelvényt a fentebb megjelölt helyekre kitűzte, vagy kitűzését elrendelte, vagy ki a zászlót, vagy jelvényt oly helyről, hová annak kitűzése meg van engedve, erőszakosan eltávolítja vagy megrongálja, a közigazgatási hatóság által rendőri uton 200 kor. terj. pb. vagy 20 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

Kérdőlap a bérkocsisokról. L. bérkocsisokra vonatkozó kérdés.

Kéregszedés és lopás erdőben. L. erdei lopásról.

Kérődző állatot tilos a kőbányai sertésszállások közt hajtani. (26.700/93. sz. F. M. r. 5. §.)

Kétkerekű kordék. (80.080/1894. sz. B. M. r.) A kétkerekű földhordó kordélyosoknak megengedettett, hogy három kordély mellett egy kocsis alkalmaztassék. Teherszekerekről szóló szabályrendelet rájuk nem alkalmazható.

Két iparág egy helyiségben s vasárnapi munkaszünet. (1469. fl. I. sz. h.) Ha két iparág egy és ugyanazon vagy egymással közvetlen összeköttetésben álló helyiségben gyakoroltatik, az üzlet gyakorlásánál a törvény megszorító rendelkezése az irányadó; a hentesáruk elárúsítása pedig a 14.832/1892. sz. Ker. M. r. II. A) 4. d) pontjának rendelkezéses szerint csupán déli 12 óráig lévén eszközölhető, ugyancsak a másik üzletágban is ezen megszorítás tekintendő alapul.

Kézbcsítés általános szabályai. (1902. évi 130.000 sz. B. M. r. értelmében.) A posta útján kézbcsítendő írást a hatóság közönséges levél gyanánt küldi; a czimzés kizárólag az állam hivatalos nyelvén történik. Térti vevénnyel csak a jogkövetkezményekkel járó idézéseket, a felebbezéssel megtámadható határozatokat és általában azokat az írásokat fogják küldeni, a melyeknek kézbcsítéséről a feladó hatóságnak meggyőződést kell szereznie. Ajánlva csak olyan leveleket szabad feladni, a melyek pótolhatatlan írásokat tartalmaznak. A magánfelek részére térti vevény nélkül postára adott hivatalos írásokat a feladást követő

nyolczadik napon kézbesítettnek tekinti a hatóság. Ily módon a kézbesítési ívek kiállítása és azok beérkezésének nyilvántartása elmarad. A postai kézbesítés alól csupán a megmagyarázást igénylő és a kényszerkézbesítések vétetnek ki. Ezeket Budapesten és azokban a városokban, a hol bejelentési hivatal van, ez teljesíti, a többi városban és községekben pedig hatósági közegek végzik.

Kézbesítés szabályai — bűnügyekben. (6083/B. M. 1899. sz. rendelethez adott utasítás.) 1. Minden iratot első sorban annak saját kezéhez kell kézbesíteni, a kinek az irat szól (czimzett). 2. Ha a czimzett lakásában meg nem található, de lakó- vagy tartózkodó helyét még nem hagyta el, a kézbesítendő iratot háznépe valamely teljeskorú tagjának, nevezetesen: nagykorú családtagjának vagy cselédjének, vagy vele közös háztartásban élő nagykorú egyénnek kell átadni. Ez esetben a vevénynek utolsó rovatában fel kell tüntetni, hogy az, a ki az iratot átvette, a czimzettel milyen viszonyban van. (Például: «helyette nagykorú fia: N. N.»; vagy «helyette cselédje: A. B.»; vagy: «helyette sógora: X. Y.») 3. A kézbesítő vevénynek utolsó rovatát azzal, a kinek az irat átadott, az átvétel helyének és napjának megjelölése mellett, alá kell íratni. Ha az illető írni nem tud, vagy az aláírást megtagadja, e körülményeket és a kézbesítés megtörténtét a vevény utolsó rovatában a kézbesítő bizonyítja. 4. Ha az illető olvasni nem tud, vagy a magyar nyelvet nem érti, a kézbesítő a határozat tartalmát megmagyarázni, s hogy ez megtörtént, a vevény utolsó rovatában megjegyezni tartozik. Zárt borítékban foglalt iratnak kézbesítéskor csak az közlendő, hogy a boríték az azon megjelölt bíróság időző levelét tartalmazza. A borítékot a kézbesítő csak akkor bonthatja föl, ha ezt maga a czimzett kívánja. 5. Ha a czimzett, vagy háza népének tagja a kézbesítendő iratot nem akarja átvenni, az irat a lakásban hagyandó s ez a vevény utolsó rovatában megjegyzendő. (Például: «A czimzett az átvételt megtagadván, az iratot nála hagyta», vagy: «A czimzett távollétében felesége az átvételt megtagadván, az iratot a lakásban hagyta. Noszlopon, 1900. január 25-én. N. N. községi jegyző.») 6. Ha sem a czimzett, sem háza népének valamelyik nagykorú tagja a lakásban meg nem található, akkor a házban lévőknél tudakozódni kell a felől, hogy az illető mikor szokott otthon tartózkodni s a megjelölt időben a kézbesítést újból meg kell kísérelni. Ha az illető vagy háznépének nagykorú tagja lakásban ekkor sem található, az iratot az illetőnek lakása ajtajára s ha ez nem volna lehetséges, háza kapujára lehetőleg tanuk jelenlétében, ki kell függeszteni. A zárt borítékban kézbesítendő időző levelet a kézbesítőnek nem szabad felnyitni, hanem a zárt borítékot kell kifüggeszteni. A kifüggesztésről, ha a megbízást közvetlenül a bíróság vagy a kir. ügyészség adta ez utóbbiakhoz, ha pedig a kézbesítőt nem bíróság vagy kir. ügyészség bízta meg, a kézbesítő közveget közvet-

lenül megbízó hivatalhoz (a székesfővárosban a központi kézbesítő-hivatalhoz) jelentést kell tenni. (Például: «Sem a czimzettet, sem háza népének nagykorú tagját kétszeri keresés dacára ott-hon nem találtam s így a kézbesítendő iratot N. N. és X. Y. tanúk jelenlétében a czimzett lakásának ajtajára mai napon kifüggesztettem. Kömlődön, 1900. január 15-én. A. B. községi jegyző.») 7. Ha a czimzett meghalt, vagy ha tartózkodó helye nem tudható ki, vagy a kézbesítő arról szerez megbízható értesülést, hogy a czimzett más községben tartózkodik, ezen körülményekről a 6. pontban megjelölt hatósághoz vagy hivatalhoz (a székesfővárosban a központi kézbesítő-hivatalhoz) jelentést kell tenni. (Pl.: «Tisztelettel jelentem, hogy a czimzett a házbeliek állítása szerint két hó előtt X. községbe költözött. Rákos-Palotán, 1900. feb. 1-én. N. N. községi jegyző.») 8. A kézbesítő a vevényt sajátkezüleg aláírni és azt 24 óra alatt a megbízó hatóságnak bemutatni köteles. 9. A büntető parancsot a terheltnek mindig saját kezéhez kell adni, előtte felolvasni és megmagyarázni. Ha a terhelt lakásán meg nem található, a kézbesítést másodízben is meg kell kísérelni. A büntető parancsnak szabályszerű kézbesítését a kézbesítő a vevény alján sajátkezüleg feljegyzi és aláírásával bizonyítja. (Pl. «A büntető parancsot N. N. terheltnek saját kezéhez kézbesítettem, előtte felolvastam és neki megmagyaráztam. Alapon, 1900. január 20-án. X. Y. körjegyző»).

Kézbesítési eljárás általános szabályzata. Kiadta a fk. 11.386/902. II. sz. alatti a 4600/1902. M. É. sz. r. alapján. L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 1. szám. L. központi kézbesítőhivatal életbeleptetése.

Kézbesítési vevények kezelése. (16.109/fk. eln. 97. sz. r.) A főkapitánysághoz posta útján érkezett vevényeket az illető osztály iktatói vegyék ki az ügyiratok közül, az átvételt ismerjék el s naponta összegyűjtve adják át a kiadónak. A kiadók a vevényeket vidékre zárt borítékban, helyben pedig elismerési könyvvel küldjék vissza.

Kézbesítő vevények portómentessége. L. idéző-levelek stb.

Kézbesítők szolgálati szabályzata az államrendőrségnél. Ad 11.180/eln. fk. 1902. sz. r. L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 1. szám.

Kézintésre minden kocsisnak a rendőr utasításait követni kell, különben kihágást követ el. L. bérkocsi szbr.; teherkocsi közlekedés; magánkocsikra vonatkozó. (Stb.)

Kézikosít állattól vont járműbe akasztani tilos. (4805/fk. I. 97. sz. Ut.)

Kézikosik kivilágítandók. (3563/fk. I. 97. sz. r.) Esti lámpagyújtás idején minden kézikocsi kivilágítandó, tehát a kivilágítás nélkül vontatott kézikocsi tulajdonosai feljelentendők.

Kézikosárral való gyümölcsházalás. (37.481/VIII. 97. sz. tanácsi hat.) A vásárcsarnok övezeten belül a következő fel-

tételek mellett engedélyezhető: 1. Csak 16 éven felüli nők házalhatnak. 2. A házalásra engedély állítandó a vásárcsarnokok igazgatóságánál, melyet az illető állandóan magával hordani tartozik és ellenőrzés alkalmával felmutatni köteles. 3. Az engedély 4 korona, mely egyszerre fizetendő le. 5. Az utcán tartósan helyet foglalva árusítani tilos. 6. Csakis tiszta és a vásárcsarnok-igazgatóság által számozott kézikosárral lehet házalni, mely csakis tiszta vászonnal takarható le. 7. A tisztátlan kosárral vagy tisztátlan kosártakaróval házalótól az engedély megvonatik. 8. A kézikosarakkal házalók a gyümölcsöt a közp. vásárcsarnokban tartoznak bevásárolni.

Kézi zálog-kölcsön és az italmérési üzlet ugyanegy helyiségben nem gyakorolható, még iparengedéllyel sem. (41.374/98. sz. B. M. körrendelet. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 47. l.)

Kézi zálogüzletben vasárnap a tárgyak bezálogosítása és kiváltása déli 12 óráig gyakorolható. (31.412/901. VIII. A. sz. Ker. M. r.)

Kézi zálogüzletek munkaszüneti napon. L. zálogházak stb.

Kiadatási eljárás végett a rendőri hatóságok a kir. ügyészségnek tesznek jelentést. (B. P. 474—476. §§.)

Kiadás kihágás miatt nem engedélyezhető. (1879 : XL. tcz. 14. §.)

Kiadása büntetteknek idegen államokból. Csak büntettnél és vétségnél lehet szó kiadásról. A tettesek kiadását — a mennyiben annak helye van — kölcsönös szerződések határozzák meg. Ilyen szerződés van: 1853-ban kelt Belgiummal, 1854- és 55-ben a német államokkal a közönséges, illetve a politikai büntetteknek nézve, 1855-ben Franciaországgal, 1856-ben Svájc czsal, 1857-ben az Északamerikai Unióval (vonatkozik a gyilkosságra, annak kísérletére, a rablásra, tengeri rablásra, pénzhamisításra, hamisításra és közpénz-sikkasztásra), 1861-ben Spanyolországgal, 1868-ban Svéd-Norvégországgal, 1869-ben Olaszországgal, 1872-ben Montenegróval, 1873-ban Angliával, 1874-ben Oroszországgal, 1880-ban Németalfölddel, a közönséges büntettek kölcsönös kiadása iránt, 1882-ben Luxemburggal u. a. tárgyban, 1881-ben Szerbiával u. a. tárgyban, 1882-ben Olaszországgal u. a. tárgyban, 1883-ban Braziliával u. a. tárgyban, 1886-ban Monacoval u. a. tárgyban. Magyarország és Ausztria között a kiadás kölcsönös, de szintén megszorítások keretében.

Kiállítás engedélyhez kötött. L. nyilvános tánczvigalom.

Kifogástalansági bélyeg. L. bérkocsi szbr., számozatlan bérkocsik.

Kígyó-utczában kéjnök megjelenése tilos. L. bárczás kéjnök vendégszerzés czéljából stb.

Kihallgatás módja bűnügyekben. A kérdések a tények időrendje és okbeli összefüggésben intézendők, úgy hogy az előadás hézagossá ne legyen, az ellentmondások megvilágítva legyenek.

A terhelt védelmére felhozott tények és bizonyítékok megállapítandók és beszerzendők. A terhelt adatokat, ha azok az eljárás céljának veszélyeztetése nélkül közölhetők a terhelttel, úgy közlendők, hogy az védekezhessenek. (B. P. 133. §.)

Kihallgatás tiltott módja. A terhelt vallomásaának vagy beismerésének kieszközlése végett nem szabad sem ígéretet, biztatást, ármitást, fenyegetést, erőszakot vagy kényszert használni, sem a terheltet éjjeli kihallgatással vagy más módon célzatosan kifárasztani. Nem szabad a terhelthez határozatlan, homályos, többértelmű, fogásos vagy olyan kérdést intézni, mely a feleletre kérdést tartalmaz, vagy melyben valamely be nem ismert tény beismerésnek vagy be nem bizonyított tény bebizonyítottának van véve. Nem intézhető a terhelthez kérdés oly körülményre nézve, melyet hivatalánál vagy közszolgálati viszonyánál fogva titokban tartani köteles; kivéve, ha feljebbvaló hatósága őt e kötelesség alól felmentette. (B. P. 135. §.)

Kijelentési kötelezettség. L. bejelentés.

Kihágás azon cselekmény, melyet 1. a törvény; 2. miniszteri rendelet; 3. a törvényhatóság; vagy 4. törvényhatósági joggal fel nem ruházott szab. kir. város vagy rendezett tanácscsal bíró város által kiadott szabályrendelet kihágásnak nyilvánít. (1879. évi XL. tcz. 1. §.) Budapesten az 1881: XXI. tcz. 8. §-a értelmében a főkapitánynak is van rendeletkiadásjoga, melylyel (szükségből) kihágást állapíthat meg. A kihágások tartalma csupán valamely rendőri tilalom vagy rendelkezés megszegése lehet. (Kbt. 1. §.)

Kihágás büntetése. (1879: XL. tcz. 16. §.) A büntetés maximuma és minimuma a következő: 1. ha törvénybe ütközik, akkor a legnagyobb büntetés 2 hónap és 600 kor.; 2. ha miniszteri rendeletbe, 15 nap és 200 kor.; 3. ha törvényhatósági szbr.-be, 5 nap és 100 kor.; 4. ha városi rendeletbe, 3 nap és 40 kor.; 5. főkapitányi rendelet áthágása az 1881: XXI. tcz. 8. §. szerint 100 kor. Legkisebb büntetés: 3 óra, 1 korona. (1879. évi XL. tcz. 17. §.)

Kihágási bíráskodásra illetékes az a kih. bíróság (l. ott), a melyeknek területén a kihágás elkövettetett. (Kih. elj. 12. §.)

Kihágási bíróság. Budapesten I. fokban a ker. kapitány, II. fokban a főkapitány, III. fokban a belügyminiszter. (Kih. elj. 8. §.)

Kihágási büntetéspénzek. (1901: XX. tcz. 23. §.) A közh. hat. által hozott kihágási ítéletek alapján befolyó összes büntetéspénzeknek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágok értékesítéséből befolyó összegeknek felerésze a községet illeti, másik felerésze pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik. A véd. erő kihágási büntetéspénzek felerésze az illetőségi községet, a többi kihágási büntetéspénzek, valamint az elkobzott és gazdátlan jószágok értékesítéséből befolyó összegek felerésze pedig azt a községet illeti, melynek területén a kihágás elkövettetett vagy a gazdátlan jószág találtatott. A községet illető összegek a köz-

ségek szegényügyi céljaira fordítandók. A pénzügyminiszterhez befolyt összegek az igazságügyi, földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszteritárczák javára fordítandók. (Még nem lépett életbe.)

Kihágások feljelentése. A rendörközegek minden tudomásukra jutott kihágást feljelenteni kötelesek, bármely hatóság illetékes is annak elbírálására.

Kihágási elzárásbüntetések végrehajtása. (8480/eln. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 235. l.)

Kihágás esetén feltétlenül bekisérendők: a) rendőri felügyelet alatt álló vagy rovott múltú egyének; b) csavargók, bohócok, alakosok, mutatványosok, utcai vagy korcsmai zenészek. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Kihágás esetén bekísérhető bárki: a) ha a kihágás oly természetű, hogy az közbotránnyt okoz, vagy ha a kihágás csak a tettes előállításával szüntethető be; b) ha a kihágást elkövető a rendőri figyelmeztetés után is folytatja a kihágást; c) ha a kihágást elkövető a rendőrnek ellenszegül vagy azt bántalmazza; d) ha a kihágást elkövető a rendőrnek nevét és lakását nem mondja be. (1881 : XXI. tcz. 17. §.)

Kihágási eljárási költségek felszámítása. (10.433/fk. eln. 902. sz. r.) 20 koronáig terjedő pénzbüntetés behajtása után az illető felektől egyszerű illeték fejében 1 kor. 50 fillér, fokozott illeték fejében pedig 2 koronát; a 20 koronát meghaladó pénzbüntetés után ellenben egyszerű illeték fejében 2 kor. 50 fillér, a fokozott illeték fejében 3 kor. 50 fillérnél több nem szedhető. Bérkocsi- vagy fuvardíj még költsékekre sem számítható fel. A behajtási illeték ugyanegy hátralékos pénzbüntetés után csak egyszer számítható fel. Fokozott és egyszerű illeték felszámítása egy ügyből kifolyólag tilos. Rendőri kihágási ügyekben külön írásbeli megintés kibocsátásának vagy intési illeték beszédésének helye nincs. (82.143/V. b. 902. B. M. leirat.)

Kihágási eljárásban alakiságok betartása. L. alakiságok stb.

Kihágási eljárás közigazgatási hatóságok előtt. (1880. évi 38.547. sz. B. M. r.)

Kihágási feljelentések félretétele. A ker. kapitány félreteheti a feljelentéseket s nem köteles azok mindegyikében tárgyalást kitűzni, ha nem látja fenforogni a büntetendő cselekmények jelenségeit. Ezért azonban felelős felettes hatóságával szemben. (47.040/889. B. M. r.)

Kihágás kísérlete nem büntetettik. (Kbt. 26. §.)

Kihágás miatt elzárt egyén önmagát élelmezheti s munkára nem kényszeríthető, kivéve ha (a kiskorú) javítóintézetben van. (1879 : XL. tcz. 18. §.)

Kihágás miatt elítélt beteg egyének a 9059/fk. eln. 1901. sz. rendelet értelmében csak az esetben küldhetők a rendőrségi rabkórházba, ha telefon útján azt az értesítést nyerték a rabkórháztól, hogy üres fekvőhelyek rendelkezésre állanak.

Kihágás miatt elítélt pénzbüntetésének ismeretlen helyre történt távozás okából való törölhetéséhez nem szükséges annak igazolása, hogy az illető egyén köröztetett. (1800. évi 73.190. sz. B. M. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 117. l.)

Kihágás miatti pénzbüntetés csak behajthatatlanság esetén változtatható elzárásra. (Kbt. 20. §.)

Kihágási ítéletek miatt felségfolyamodványok. (Lásd Krecs. Gyűjt. 307. l.)

Kihágási ítéletek végrehajtása. (Kih. elj. 80—87. §§.) Halasztásnak van helye. Elzárásnál 30 napig. (Kih. elj. 83. §.) El kell halasztani: *a)* ha az elítélt súlyos vagy ragályos beteg; *b)* vagy ha házastársa, szülője, gyermeke beteg, a felgyógyulásig; *c)* ha a *b)* alattiak valamelyike meghalt, a temetés után 14 napig; *d)* B. M. rendeletre. (Kih. elj. 84. §.) Katonákon a katonai parancsnokság hajtja végre a büntetést. Ha hadgyakorlatra vonultak csak be, a végrehajtás elhalasztandó szabadságolásukig. (48.988/VII. 1887. B. M. r.) Pénzbüntetésnél részletfizetés engedélyezhető. (38.547/880. B. M. rendelethez kiadott Utasítás 6. §.) Ingatlanokra is vezethetetik végrehajtás. (26.194/1880. sz. B. M. r.) Ha a pb. vagyoni romlást idézne elő, az elzárás végrehajtható. (1886. évi 4064. sz. B. M. r.) A pénzbüntetések behajtását szabályozza az 1887. évi 51. sz. B. M. r. Az igényperekkel szemben követendő eljárást az 1888. évi 55.526. sz. B. M. r.

Kihágási pénzbüntetés átváltoztatása szabadságvesztéssé. (7962/1888. sz. fk. r. — L. Krecs. Gyűjt. 306. l.)

Kihágási pénzbüntetések kezeléséhez. (13.579/fk. eln. 1879. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 241. l.)

Kihágási ügyben letartóztatottak megbetegedése. (1319/fk. eln. 1900. sz. körrendelet. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 105. l.) 1. Ha olyanok utalandók a rendőrségi kórházba, a kik a Kbt. 62., 63., 66., 67., 68. és 70. §-ai alapján előzetes letartóztatásban vannak, úgy a rabkórházba utasítás esetén a beszállítás alkalmával az előzetes letartóztatási határozat is megküldendő a III. sz. ügyosztálynak, annyiával is inkább, mert e nélkül a betegnek a rabkórházban való kezeléséhez nincs meg a törvényes alap. 2. Ha pedig olyan egyének kórházba utalása válik szükségessé, a kik a kih. btv. egyéb szakaszaiba ütköző kihágás miatt állanak eljárás alatt, úgy ne közvetlenül az előállítás, illetőleg orvosi megvizsgáltatásuk után küldjék a rendőrségi kórházba, hanem csak akkor, ha már jogerős ítélettel kimondatott a terheltek ellen az elzárás büntetés. Kivéve a hevenyfertőző betegségben szenvedőket, a kik közkórházba szállítandók, miután a rendőrségi kórház ilyen betegek felvételére nincs berendezve.

Kihágási ügyben intézendő megkeresések. (9594/kih. fk. 896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 238. l.)

Kihágási ügyekben újra felvétel. L. újra felvétel.

Kihágási tárgyalás. (Kih. elj. 53—72. §§.) A tárgyalás nyilvános (Kih. elj. 61. §.), de ha a kih. bíró a tárgyalás nyilván-

nosságát határozattal kizárja, e határozat ellen nincs jogorvoslatnak helye. Minden ügy egy tárgyalással befejezendő. (Kih. elj. 62. §.) A tárgyalás jegyzőkönyvébe a kiderített adatok rövid sommázatban irandók be. A kihágás tényálladéka azonban lehetőleg szabatosan. Szakértői vélemények lehetőleg szószerint. Szakértőkön kívül más semmit sem írhat a jegyzőkönyvbe sajátkezűleg. A tárgyalási jegyzőkönyvet a tárgyaló hatósági személy s a jegyzőkönyvvezető írják alá. (Kih. elj. 64. §.) Az ítélet felmentő vagy büntetendő. Az ítélet tartalmát illetőleg lásd Kih. elj. 69. §-át.

Kihágási tárgyaláson ügyvédi képviselet. L. ügyvéd, mint kihágással stb.

Kihágási tárgyalásokhoz idézendő közuti vasuti műszaki üzletvezetők. (7270/fk. kih. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 237. l.)

Kihágási tárgy. jkv. nyelve az állam hivatalos nyelve: a magyar. (1881. évi 229. sz. B. M. r.)

Kihágási statisztika. (Lásd Rédey Gyűjt. 1899. 53. l.)
a) 9651/fk. kih. 1899. sz. körirat. b) Utasítás a kihágási ügyekben első fokban ítélő közigazgatási hatóságok bünygyi statisztikája tárgyában; 129.681/99. B. M. sz. r. (L. u. o.), továbbá 8219/1900. sz. B. M. körrendelet a II. fokú hatósághoz. (L. Rédey Gyűjt. 1900. 106. l.)

Kikötőhelyek meghatározása és kimérése a kikötőhidak és egyéb vizen álló vagy uszó tárgyak felállítása azon közigazgatási hatóság engedélyezésével történik, a melynek területén a felállítás történik. 1869. évi 2362. Ker. M. r. 9. §.

Kikötőhidak vizsgálata. L. gőzhajóállomási stb.

Kiküldetéseknel' illetmények. L. illetmények hivatalos kiküldetések stb.

Kilépés a rendőri testületből. Legénységre nézve: a) próbaidős, valamint 3 évet ki nem szolgált rendőr saját kérelmére a belügyminiszter engedélyével elbocsátható; b) kötelezett 3 évi szolg. után a rendőr saját kérelmére 1 havi felmondásra a főkapitány által bocsátható el. Elbocsátható továbbá jogérvényesen fegyelmi határozat nélkül: a) próbaidős rendőr, ha a vizsgát letenni nem képes; b) véglegesített rendőr szolgálatképtelenség folytán. Ez esetben utóbbira a nyugdíjtörvény §§-ai érvényesek. Űnkent kilépő vagy fegyelmi uton elbocsájtott rendőrnek nem jár nyugdíj. Szolgálati pótlék a nyugdíjnál számításba vétetik. Ha a nyugdíjazás szolgálatbani sérülés miatt történt, a szolgálati évekhez 10 év hozzászámíttatik. (1881: XXI. tcz. 47. §.) Teljes nyugdíj is kapható különös figyelemreméltó esetekben. (1885. évi XI. tcz. 26. §.)

Kintorna-, sípláda-, mutatvány-engedélyek. (B. M. 64.573/V. e. 1901. sz. r.) 7. §. Kintornán, sípládán és általában hangszereken kereseti célból való játszás (ú. n. utczai zenélés) csak vagyontalan, keresetképtelen egyéneknek engedhető meg. 8. §.

A rendőrhatalósági engedélyben világosan ki kell tüntetni, hogy az mire adatott. Nem adható engedély általában olyan játék üzésére, melynél a vállalkozó pénz- vagy tárgynyeremény kifizetésbe helyezésével kelti fel a közönség játékszenvedélyét. Különösen, mint a szegényebb sorsú tudatlan nép kizsákmányolására irányuló szerencsejátékok tilosak: 1. báb (hordozható), tekebáb; 2. golyó, színesgolyó; 3. baba, színesbaba; 4. monaco; 5. mariandli; 6. birbics; 7. cél-dobás (tör-, karika- vagy lemez-cél-dobás); 8. szín (Farbenspiel), számozott szín és az ezekhez hasonló természetű egyéb játékok. 9. §. A rendőrhatalósági engedély mindig csak az engedélyező hatóság területére szól s egy meghatározott időre, mely azonban nem lehet hosszabb 4 hónál, adandó. Az engedély bármikor visszavonható, ha az előadások, mutatványok stb. a közérkölcsekre, a közbiztonságra, közrendre és nyugalomra nézve veszélyesekké válnak, ha az engedélyes vagy társulatának bármelyik tagja a fennálló rendőri szabályoknak eleget nem tett, vagy a kapott engedélytől bármi módon eltért, vagy végre mutatványainak leple alatt szerencsejátékot üz. (L. Rédey Gyűjt. 1901. 99. 1.)

Király bántalmazása. A ki a királyt tetteleg bántalmazza, a mennyiben cselekménye felségsértést nem képez (vagyis testi sértést nem okoz) a király bántalmazásának büntetettét követi el. (Btv. 139. §.)

Királyi ház tagjának bántalmazása. A ki a királyi család valamelyik tagját tetteleg bántalmazza, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, a királyi ház tagja bántalmazásának büntetettét követi el. (Btv. 141. §.)

Királyi ház tagjának megsértése. A királyi ház valamelyik tagja ellen szóval — vagy irat, nyomtatvány, képes ábrázolat terjesztése vagy közszemlére kiállítása által elkövetett sértés — vétséget képez. (Btv. 141. §.)

Királysértés. Királysértés vétségét követi el az, a ki a királyt szóval, írásban, nyomtatványban, képes ábrázolatban megsérti olyképen, hogy ezeket terjeszti vagy közszemlére állítja ki. (Btv. 140. §.)

Királyi udvarhoz tartozó épületek s a rendőrség. L. legfelsőbb udvarhoz tartozó stb.

Kisebb élő állatok szállítása. 31.060/1892. F. M. r. 1. Kettőnél több borjú, bárány, malacz, szárnyas pedig egypár-nál több össze nem köthető. Szárnyas csak hón alatt vihető, halakat keresztül fűzni tilos. 2. Borjú, juh, bárány, kecske szalmafedett kocsiban szállíthatók, úgy hogy állhassanak. 3. Szárnyas-állatok ketreczben vagy kosarakban szállíthatók. 4. Etetés és itatásról gondoskodnia kell a tulajdonosnak vagy szállítónak. 5. Ezen rendeletbe ütköző cselekmény vagy mulasztás kihágást képez s a mennyiben a törvények szigorúbb határozmányai alá nem esik — büntetése 40 kor. ig terjedhető pénzbüntetés. Ítélt a Rkap.

Kiselejtetett kincstári egyenruhák. (L. Rédey Gyűjt.

1899. 64. l. — 41.953/fk. I. 99. végzés. — 66.413/V. c) 99. sz. B. M. r.) Mindazok, a kik Budapest székesfőváros területén katonai egyenruhát jogtalanul viselnek, az 1879: XL. tcz. 44. §-a értelmében feljelentendők. Azokkal szemben pedig, a kik egyenruházati czikkeknak az elárusításával jogosulatlanul és törvénytellenesen foglalkoznak, az 1879: XL. tcz. 129. §-a szigorúan alkalmazandó.

Kiselejtezésre utasítás, L. ruházati stb.

Kísérlet. A cselekmény, a melyvel a szándékolt büntett vagy vétség véghezvitele megkezdetett, de be nem végeztetett, a megkezdett büntett vagy vétség kísérletét képezi. A büntett kísérlete mindig büntetendő cselekményt képez, a vétség pedig csakis akkor, ha a büntetőtörvény azt kifejezetten kimondja. (Btv. 65. §.)

Kishid-utezában kéjnök meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnök vendégszerzés czéljából stb.

Kisiparnál vasárnap a sürgősen rendelt javítási munkák déli 12 óráig, jun. és jul. havában azonban csak d. e. 10 óráig végezhetők. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. A) 4. b) és II. A) 4. utolsó bekezdés. — Vasárnapi msz.) Kisiparosok, kik maguk és pedig: segédek és tanonczaik, valamint más segéd munkások igénybevétele nélkül lakásukon dolgoznak: egész nap (14.837/1892. sz. Ker. M. r. IV. pont) dolgozhatnak.

Kiskorúnak által elkövetett, a vasuti közlekedés biztonságát veszélyeztető cselekményért az illető szülő vonandó felelősségre. (51.201/1887. B. M. r. — L. 1887. R. T. 2043. l.)

Kiskorú egyén felvétele valamely más vallásfelekezethez 18 év betöltése előtt — kihágást képez. (Kbt. 53. §. Illetékes a Jb.)

Kitett gyermekek elhelyezése. L. elhagyott gyermekek stb. L. lelelczház.

Kitiltási határozatok elleni felelbezések halasztó hatállyal nem bírnak s csak mint pauzások birtokon kívül tárgyalandók. (32.268/1881. B. M. r.)

Kiutasított egyének, ha engedély nélkül visszatérnek, feltétlenül elállítandók. (1881: XXI. tcz. 17. §.)

Kiutasítási és kitiltási ügyekben közigazgatási bizottság határozni nem illetékes. (B. M. hat. 1901.) L. letelepedési szándék elmulasztása.

Kivánatra üldözhető a rágalmazás és becsületsértés, ha azt külföldi uralkodó vagy államfő ellen, vagy valamely külállamnak ő felségénél felhatalmazott követe vagy ügyviselője ellen követték el. Az eljárás ily esetben az illető állam vagy követnek, illetőleg ügyviselőnek diplomáciai úton kijelentett kívánatára hivatalból indítandó meg. (Btv. 272. §.)

Kivándorlás — Dél-Amerikába. (29.141/fk. I. 901. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 99. l.) Különösen a «Ligure Americanae» és «Ligure Brazilianae» nevű olasz hajózási vállalatok csalogatják mindenféle hangzatos ámitgatással a munkásokat Dél-Amerikába,

miért is ezen vállalatok ügynökeinek működései, valamint nyomtatványai a legszigorúbban ellenőrizendők, előbbiekkal szemben szigorú kihágási eljárás foganatosítandó, utóbbiak terjesztése pedig minden lehető módon meggátolandó. A kivándorolni szándékozók előtt fel kell tární az t a nyomoruságot, mely az általuk választott új hazában rájuk vár, hol nemcsak földet és házat nem kapnak, hanem minimális napszámért kell a kávéültetvényeken kora reggeltől napestig dolgozniok, küzdve a tropikus éghajlat gyilkos befolyásával, a szokatlan életmóddal, s az előttük merőben ismeretlen nyelvvel.

Kivándorlás közvetítése engedély nélkül kihágást képez. (1881 : XXXVIII. tcz. 2. §.) Büntetése 600 kor.-ig pénzbüntetés és 2 hónapig terjedhető elzárás. Illetékes a Rh.)

Kivándorlás megakadályozása Romániába. (80.796/Vb. 99. sz. B. M. r. — L. Ródey Gyűjt. 1899. 126. l.) A munkahiány folytán léteérdekeit feltő román nép részéről a bevándorolt idegen, így a magyar munkáselem ellen is oly nagyfokú az elégedetlenség és gyűlölet, hogy a munkaadók az általuk alkalmazott idegen munkaerők egyrészét kénytelenek voltak elbocsátani, másrészének elbocsátását pedig kílátásba helyezni. Az ekként teljesen kenyér nélkül maradt magyarországi kivándorlók a nyomortól kergetve, tömegesen igyekeznek ujabban hazánkba visszavándorolni, hogy súlyos helyzetükből meneküljenek.

Kivándorlás Németországba. (18.685/fk. I. 92.) Bizonyos Peschke Antal, frankfurti munkaközvetítő czég, sokakat azon ígérattal csalogatott ki Németországba, hogy számukra jó bér mellett állandó munkát fog közvetíttetni, de senki sem jutott munkához ; minthogy az ország több vidékén bujtogat kivándorlásra, intézkedni kell, miszerint a Németországba kintazni szándékozó munkások a nevezettnak csalárd üzelmekre figyelmeztessenek.

Kivilágítás hatósági tilalom ellenére. A ki a hatóság közvétett tilalma ellenére a városban vagy más községben kivilágítást rendez, úgyszintén az is, a ki a tilalmat tudva, a kivilágítás rendezésében közreműködik : 200 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 50. §. Illetékes a Rh.)

Kocsiforgalom az Andrásy-úton. L. Andrásy-úton fürdővíz stb.

Kocsisoktól hajtási jogosítvány elvétele. (10.438/fk. eln. 1886.) Oly bér- vagy társaskocsi kihágási esetekben pedig, midőn az elmarasztalt fel, a főbüntetés alkalmazásán kívül, a hajtástól is eltiltatott, az ítélet ezen részének szerezzzen a kapitányság azonnal érvényt is az által, hogy a hajtási jogosítványt az illető elmarasztalttól vegyék el s az ügyre vonatkozó jelentésük kapcsán a főkapitányi hivatalnak szintén mutassák be.

Kocsisok hajtás közben kocsijaikat el nem hagyatják. Valamely járműnek felügyelet nélkül való hagyása a 17.529/fk. I. 896. sz. a. kibocsátott rendelet (hajtási szabályok)

33. §-a szerint kihágást képez. A kihágások elkövetését lehetőleg akadályozzák meg a rendőrök, illetve a szükséghez képest a vétőket a kerületi kapitányságnál jelentseék fel.

Kocsik hidakon. L. hidakon magán stb.

Kocsiközlekedés a Hungária-úton. (40.859/fk. I. 1896. sz. r.) Az okt. 1-től ápril 1-ig terjedő időszakban, a mikor a nagyobb sárképződés éshavazás következtében a kocsiközlekedés a hajcsárúton meg van nehezítve s a mikor a Hungária-úton a porképződés nem oly mérvű, hogy az a kaszárnyára nézve akár egészségügyi, akár más szempontból hátrányos lenne, a Hungária-útnak szóban levő szakasza a hajcsár-út felől közlekedő kocsik számára minden további hatósági intézkedés bevárása nélkül megnyitandó lesz.

Kocsiközlekedés a Lajos-utczájában. (6613/fk. I. 97. sz. r.) A III. ker. Lajos-utczájában a teherkocsiközlekedés e rendelettel tiltatott s ott csak azon teherkocsik közlekedhetnek, melyek oda vagy onnan szállítják rakományukat. A teherkocsiforgalom a Miklós- és Majláth-utczákon át a Flórián-, Pacsirta- és Pacsirtamező-utczákba terelendő. E rendelet áthágása a kerületi kapitányság által büntetendő kihágást képez.

Kocsiközlekedés a Lónyai-utczájában. (54.287/fk. I. 1897. sz. r.) A Lónyai-utczának az Oroszlán-út betorkolásától egész a 10. számú házig, mindkét sínpáron a kocsik csak emberi lépésnek megfelelő sebességgel haladhatnak s a kocsivezetők kötelesek e vonalszakaszon a kocsi közeledését hangos csengetéssel jelezni.

Kocsi- (villamos) közlekedés a nyugati pályaudvarnál 47.328/1891. sz. alatt a főváros tanácsa elrendeli, hogy a nyugati pályaudvar körül levő végállomásokról a villamoskocsik a leglassabb menetben indíttassanak el.

Kocsiközlekedés a Váci- és Dorottya-utczákban. (16.661/fk. I. 1895. sz. r.) Márczius 15-től szeptember végéig délelőtt 11-től délután 2 óráig és délután 5-től este 8-ig, továbbá október 1-től márczius 15-ig délelőtt 12-től délután 2 óráig a fentnevezett utczákon a teherkocsiközlekedés feltétlenül tilos, még abban az esetben is, ha oda visz szállítmányt. Minden időben szabad a postakocsik, kis kőzikocsik és gyorsárú kocsik közlekedése. A nem tiltott időben is csak oly teherkocsi mehet be a két utczára, mely oda viszi a szállítmányt.

Kocsilámpa sárga. L. csatorna stb. őrülék kifuvarozása.

Kocsival a mezőn más földjére hajtani tilos. L. szerrel más földjére stb.

Kocsirakományként takarmányt eladni tilos. L. széna s más takarmány stb.

Kocsitulajdonos a sebeshajtásért, ha a kocsin jelen van, szintén felelős. L. sebeshajtás.

Kocsi ünnepségeknél az utcán el nem helyezkedhetik. L. ünnepségek alkalmával.

Kocsi után csak három marha köthető s a hajcsár a járműre fel nem ülhet. L. marhahajtás.

Kocsik útiránya (vidékieké). L. vidékről jövő stb.

Kocsivezetőnek villamoson társalogni tilos. (24.065/fk. I. 99. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 106. L.)

Kofák üzlete, a mennyiben az árúk üdülő és mulatóhelyeken, vagy városon kívül sátrak alatt vagy valamely szokásos módon állványon, asztalon vagy a földön kirakva árusíttatnak: egész vasárnap folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. 4/1. m/ pont.)

Kohászat telepeinél és gyárainál mindazok a munkák, a melyek elhalasztása a földfelület, illetőleg a műtelep biztonságát, személyek életét vagy egészségét veszélyeztetik: egész vasárnap folytatható. (1740/891. sz. Pü. M. r. III. 1. pont.)

Koholt követelés bejelentése csődeljárásban vétséget képez. (1881: XVII. tcz. 265. §.)

Koldulás. (1879: XL. tcz.) 66. §. A ki hatósági engedély nélkül nyilvános helyen, vagy házról-házra koldul vagy a ki 16 éven alóli gyermekeket a koldulásra biztat vagy koldulni küld, vagy e czélból másnak rendelkezésére bocsát: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. A kolduló gyermekek javítóintézetekben helyezendők el. 67. §. Egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő az: a ki koldulás miatt megbüntettetvén, ha utolsó büntetése kiállításától két év nem múlt el, hatósági engedély nélkül nyilvános helyen vagy házról-házra ismét koldul. 68. §. Két hónapig terjedhető elzárással büntetendők azon hatósági engedély mellett vagy a nélkül koldulók: 1. a kik eltűk 14-ik évét túlhaladták, ha három tagnál nagyobb számban ugyanazon helyen együtt; vagy 2. a kik hatóság által megállapított időn kívül koldulnak; 3. a kiknél a koldulás alkalmával fegyver van; 4. a kik nyitva nem levő lakásba, előzetes engedély nélkül bemennek; 5. a kik nyomort, szerencsétlenséget, testük valamelyik tagjának hiányát vagy hibás-voltát, látó-, halló-, beszélő-tehetségük hiányát vagy elméletességük megzavarodását színlik. 69. §. Belföldi koldusok a büntetésen felül eltolonczolhatók, külföldiek kitiltathatók.

Koldulás gyufaárulás ürügye alatt. Előfordulnak esetek, különösen 3—10 év közötti gyermekeknél, hogy gyufaárulás ürügye alatt egész tolakodó módon koldulnak, ily kihágáson ért gyermekek szándékukban megakadályozandók és ők, valamint szüleik feljelentendők.

Koldusok, koldulásra buzdítók előállítandók. (1881. évi XXI. tcz. 18—19. §§.)

Koldulás megakadályozása. (10.634/fk. I. 1901.) Az őrszemélyzet köteles a koldulásra ért egyéneket minden esetben az illetékes kerületi kapitányság elé állítani. A kerületi kapitányságok pedig a koldulás miatt előállított egyényekkel szemben a legszigorúbban bánjanak el s a nem budapesti illetőségűeket az illetőségi helyeikre leendő tolonczoltatás, esetleg a székesfőváros-

ból leendő kitiltás végett a rendőrfogház és tolonczügyosztálynak adják át.

Kolerában megbetegedettek. L. cholera-ban stb.

Kolozs megyei házalók kedvezménye. L. házalásokkal stb.

Kolumbácsi legyek ellen védekezés. L. állatok védelme legyek ellen.

Kompok jó karban tartásának kötelezettsége. L. vizen átkelés.

Kompokon való szállítás. Vidéken csak az 1890: I. tcz. 116. §. szerint szabad.

Konzulátusok. L. Konzulátus stb.

Konyhai moslók szállítás. L. köztisztasági szbr.

Korcsmákban ételkiszolgálás. L. ételek stb.

Korcsmákban stb. ételek kiszolgáltatása. L. ételek kiszolgálása stb.

Korcsmai hitel túllépése, ha a törvény kijátszása céljából valamely szinlett ügylet vagy váltó vagy más kötelező irat alakját használja fel valaki, kihágást követ el és 30 napig terjedhető elzárással és 400 kor-ig terjedhető pénzbüntetésre büntetendő. (Elj. J. b. 1883: XXV. tcz. 24. §.)

Korcsmai hitelről szóló törvény ki nem függesztése a korcsmáros, vendéglős vagy italmérőre nézve 100 kor. pénzbüntetéssel büntethető kihágást képez. (Elj. Közig. hat.) A pénzbírság a községi szegényalapra. (1883: XXV. tcz. 26. §.)

Korcsmákban őszerekek. Lásd őszereke-ipar üzése korcsmákban.

Korcsmai vagy utczai zenészek kihágás esetén feltétlen bekísérendők. (1881: XXI. tcz. 18. §.)

Korcsmák zárórája. L. «vendéglősök»

Kordélykocsik, talligák hármásával egy kocsis felügyelete alatt közlekedhetnek a 40.996/94. I. fk. sz. rendelet szerint.

Korellin és dinitrokreosol festőanyagok használata. L. dinitrokreosol és stb.

Korhatár a büntetőtörvényben. A ki a büntett vagy véttség elkövetésekor életkorának 12. évét meg nem haladta: bűnvád alá nem vonható (Btv. 83. §.), továbbá, ha a tettes a 12. évét már túlhaladta, de a 16. évét még be nem töltötte, a mennyiben cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bír, ezen cselekményért büntetés alá nem vehető. (Btv. 84. §.)

Koromkészítés erdőben. L. erdőben veszélyes.

Koronabélyeggel hitelesített üvegek kötelező használata. L. hitelesített edények stb.

Koronaértékben való kötelező számításra kiadott rendelet. (89.435/99. Pü. M. r.)

Korona-herczeg-utczában kéjnök meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnök vendégszerzés stb.

Korona-utczai kocsiközlekedés korlátozása. (13.217.

fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 207. l.) A Korona-utczába a kocsik csak a Koronaherczeg-utca felől hajthatnak be s a jelzett utczába a Váci-utca felől való behajtás tilos.

Korzón kéjnök meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnök vendégszerzés stb.

Korzó köztisztasága. L. dunai korzó köztisztasága, l. sétányok stb.

Kosarak az uszodákban. L. Dunafürdők stb.

Kossuth Lajos-utczából kéjnök kitiltása. L. bárczás kéjnök vendégszerzés stb.

Kozákok megfigyelése. L. sipisták stb.

Kőborezrigányok. (53.443/fk. I. 896. sz. r.) A sz.-főváros határánál és a vámoknál szolgálatot teljesítő őrszemek és őrzéjratok a kocsikkal családostól a fővárosba szándékozó kőborezrigány-csoportokat a határról utasítsák vissza és bejövételüket akadályozzák meg, illetve az átvonulni szándékozó csapatokat a főváros területének megkerülésére utasítsák, szükség esetén pedig azokat a kívánt irányban a városon kívül kísérik el. A főváros környékén lakó vagy más vidékről egyenként vagy kisebb számban érkező cigányok csak az esetben bocsátandók be és tündendők ott, ha személyüket vagy bejövételük jogos czélját igazoló okmányokkal bírnak vagy ideérkezésüket és itt tartózkodásukat egyéb módon elfogadhatóan indokolni képesek, kocsikkal érkező nők és gyermekből álló csoportok azonban mindenkor visszautasítandók. Ha ily csapatok vagy közveszélyesnek mutatózó kőborezrigányok a főváros területére ezen elővigyázati intézkedések és korlátozás daczára is bejutnának, ezeket észrebevő rendörközeg azonnal a kerületi kapitánysághoz előállítani, esetleg a szükséges segédlet kirendelése iránt a ker. kapitánysághoz a legrövidebb uton jelentést tenni tartozik. A ker. kapitányságtól az illetők, ha csak az egyedül vagy kettesével, hármasával előtaláltak itt tartózkodásukat kellően nem igazolják, minél előbb a fogház- és tolonczügyosztályhoz kísérendők, hol ellenük tolonczolási határozat hozatván, a rendes tolonczszállítási időn kívül is, lovasrendörök által a fővárosnak illetőségi vagy a lakóhelyük irányában fekvő határáig kikisérendők. Ezt megelőzőleg azonban pontos névjegyzékük a bűnügyi nyilvántartásba beküldendő, hogy az esetleg körözve levők ellen eljárni lehessen.

Kőborezrigányok s a pénzügyőrség. Kőborezrigányok a fennálló tiltó rendeletet daczára nagy számban jelennek meg a főváros belterületén, mivel a főváros vámvonalának mellékutain szöknek be. Ennek folytán a főkapitány megkereste a budapesti m. kir. pénzügyigazgatóságot aziránt, hogy a székesfőváros vámvonalán őrködő pénzügyőröket, a közbiztonságot veszélyeztető kőborezrigányoknak a mellékutakon a fővárosba jutásának megakadályozására utasítsa. A rendörök, ha a pénzügyőrök ily irányú ténykedésükből folyólag támogatást kérnek, azt tőlük soha meg ne tagadják. (12.688. sz. Rfp. 1901.)

Köbor ebek elszállítása körüli eljárás. L. talált, köbor ebek.

Köbor kutyát és macskát saját birtokán mindenkinek el szabad pusztítani. (Mezőrendőri tv. 1894 : XII. tcz.)

Kórházi díjak cselédért. L. cselédmegbetegedése esetén stb.

Kórházban levő rendőrök látogatása. L. beteg rendőrök látogatása stb.

Kőborgó veszett-gyanús állat. L. veszett állatok.

Kórházba vitt sérültek kihallgatása. (12.349/eln. fk. 898. sz. körrendelet.) A kórházba vitt sérülteket kihallgató rendőrtisztviselő mindenkor egyenruhában jelenjék meg a kórházakban, csak úgy, mint egyéb szolgálati helyen. Azonkívül, mielőtt az illető sérült kihallgatásához fogna, mindenkor meggyőződést kell szereznie, hogy az illető sérült kihallgatható és beszámítható állapotban van-e? — E végből köteles felkeresni: 1. A Szent Rókus-kórházban az illető osztály ügyelő-orvosát. 2. A Szent István-kórházban szintén az illető osztály ügyelőorvosát. 3. A dologházi-kórházban az ügyelőorvost. 4. A Szent János-kórházban az illető osztály ügyelőorvosát. 5. A Vörös-kereszt-kórházban Rapcsák dr. intéző főorvost vagy ennek távollétében a napos felügyelő alorvost. 6. A Ferencz József (kereskedelmi)-kórházban, 7. az izr. hitközség kórházában és 8. a Stefánia-gyermek-kórházban az illető ügyelőorvost. 9. Az irgalmasrendiek kórházában a felvételi iroda orvosát s végül 10. a Bródy-féle gyermek-kórházban ugyancsak az ügyelőorvost.

Kóserhús árusításával elkövetett kihágások. — (1888. évi 48.131. sz. F. és Ker. M. r.) 1. §. Kóserhúsmérés az illető hitközség kizárólagos joga. Csak az mérhet tehát, a kit a hitközség erre feljogosít. 4. §. Az ipartörvény alapján az iparhatóság ítél oly esetekben, midőn valaki engedély nélkül kóserhúsmérésre vonatkozó felírást alkalmaz. 5. §. A rendőrhatalóságok bünt. 100 kor. terj. ph., ismétlés esetén (2 éven belül) 200 kor. terj. ph., a ki a zsidó hitközség jogosítványa nélkül a zsidó rítus szerint állatot vag vagy levágot.

Kóserhús-kereskedők vasárnap déli 12 órakor kötelesek üzleteiket becsukni. (Június és július hónapokban délelőtti 10 órakor.) (6730/900. kih. fk. r.)

Kóssa kéjnök és a ker. kapitányság. (L. Rédey Gyűjt. II. évf. 50. l.) Csavargó, kóssa kéjnök mindenkor letartóztatandók és ellenük a szabályszerű eljárás foganatosítandó. A Kbt.-könyv 62. §-ában, úgy nemkülönben a vonatkozó rendelet 50. §-ában foglaltak miatt letartóztatott vagy felelősségre vont nőszemélyek ellen foganatosított eljárás azon eseteiben, midőn a gyanúsított a ker. kapitány által záros határidőhöz kötve, megfelelő foglalkozásra utasított, az eljárásról minden alkalommal jegyzőkönyv veendő fel és annak ellenőrzése, illetve beigazolása végett, hogy az utasított eleget teszi-e a hatóság által követelt feltételeknek, ez ügyben felvett jegyzőkönyv a központba beküldendő.

Köbányai sertéspiaczon állategészségügyi rendtartás. (26.700/1893. F. M. r. — L. 1893. évi R. T. 783. l.) Ez ügyekben illetékes az állategészségügyi hivatal főnöke a sertésszállások területén. Azonkívül nem. Ez illetékesség nem terjed ki az állategészség-rendőri kihágásokra. 5. §. szerint kérődő állatot tilos a sertésszállások közt hajtani. 6. §. Utcák az aklok közt a bérlok által tisztán tartandók. Trágya zárt kocsikban naponta kiszállítandó. 7. §. Az akolból homokot az utcára szórni tilos. 9. §. Usztatók vize a megromlástól megóvandó. 33. §. Állatorvos jelenléte nélkül sertéseket sem kirakni, sem berakni nem lehet. 40. §. Hamis marhalevéllal érkező sertések lefoglalandók. 41. Sertéseket tengelyen csak a földmívelésügyi miniszter engedélyével szabad Köbányára szállítani. 46. §. Szemledíjak. Köbányára érkezett sertés után darabonként 3 fillér, külföldre szállított sertések után 2 fillér. Keleti államokból érkezett sertések után 8 fillér. Kényszerelvágásnál állatorvosi vizsga díja 1 korona. Marhalevéllért belsőldre 10 fillér bélyegilletékeken felül, külföldre kiállított marhalevéllért 4 korona jár. 48. §. Büntető határozatok: Ki ez intézkedések ellen vét, az 1879: XL. tcz. 1. §-a alapján 200 kor. terj. ph. és esetleg még 15 napig terj. elzárással büntethető. Itél az Elölj.

Köbányán hol tilos a marhahajtás. Lásd marhahajtás stb.

Köbányai sertésszállásokban megejtendő kényszereszközök tárgyában kiadott F. M. r. 1891/49.255. sz. — L. 1891. évi R. T. 1345. l.

Köbányán vasárnap sertésfuvarozás. L. sertések szállítása vasárnap stb.

Ködben bérkocsi lámpája. L. bérkocsi szbr. IV. fejezet.

Köedényiparnál vasárnap az égetési munkák egész nap végezhetők. (14.837/92. I. Ker. M. r.)

Kőhordás erdőbe. L. erdei kártételről.

Kölcsönös áthelyezése a rendőrnek. — (6372/Rfp. 1898. sz.) A kölcsönös áthelyezés csak jól megindokolt esetben teljesíthető.

Kölcsönös tisztelgésre utasítás rendőri tisztviselők és felügyelők között. (2831/fk. eln. 1901.)

Kölcsönt a rendőrök között fegyelmi büntetés terhe alatt eltiltja a 299/1895. Rfp. ut.

Költözködés alkalmával segély nyújtandó a bérbeadónak. (9711/fk. eln. 1901.) A törvényes zálogjog jogos alapja magában a törvényben gyökerezvén. alakiságokhoz kötve nincs, tehát annak érvényesítéséhez semmiféle határozatra (vagyis sem rendőri, annál kevésbé bírói határozatra) nincs szükség. Következésképpen a rendőrközegek a bérbeadók egyszerű felhívására is kötelesek segédkezet nyújtani a bérbeadónak az ő törvényes zálogjogának érvényesítése végett. Figyelmeztetendők azonban a közegek, hogy a köteles gondosságot el ne mulasztják arra nézve, ha vajjon a felhívást intéző fél-e tényleg a bérbeadó, nehogy eset-

leg arra nem jogosítottaknak felhívására járjanak el s így esetleg visszaéléshez adjanak hivatalos segédelmet. Hogy a bérbeadó követelése fennáll-e vagy sem, jogos-e vagy sem, annak bírálatába nem bocsátkozhatnak.

Költözködni vasárnap tilos.

Költözködés ideje. L. lakbérletbe beköltözés.

Költözködés idején vasárnap czímfestési munkák mikor folytathatók? L. czímfestéssel foglalkozó stb.

Költözködési illetmények állami alkalmazottaknak. Lásd illetmények hivatalos kiküldetések stb.

Költözködéskor vasárnap végezhető munkák. Lásd vasárnapi munkaszünet megszegéséért.

Könyöradomány-gyűjtés engedély nélkül kihágást képez. (18613/882. B. M. r.) 7. §. Büntetése a kbtv. 66—68. §-ai szerint. A gyűjtött pénz elkobzandó. Itél a Rkap.

Könyöradomány-gyűjtés az irgalmasrend részére. (3931/1882. B. M. r.) Az irgalmasrendnek azon kiküldöttéi, kik a rend főnöke által kiállított hiteles bizonyítvánnyal ellátva vannak, a könyöradományok gyűjtésében ne akadályoztassanak.

Könyöradomány-gyűjtésre jogosult az, a ki a gyűjtőkönyvben meg van nevezve. Az engedély másra át nem ruházható. (71.319/901. B. M. r.)

Könyöradomány-gyűjtés külföldön. A gyűjtött pénz belföldön csak belügyminiszteri engedéllyel fogadható el. — (35.100/897. B. M. r.) 7. §. E szabály be nem tartása u. a. rend. 8. §-a szerint kihágást képez. Büntetése a 8. §. szerint pénzbüntetés 200 koronáig. A gyűjtött pénz vagy tárgy elkobzandó.

Könyöradomány-gyűjtés siketnémáknak. (136.216. V—c. 1901. B. M. leirat.) Mindazok, kik nem a siketnémák väczsi m. kir. orsz. nevelő- és tanítóképző-intézet által küldött és adott, valamint számozott levelekkel gyűjtenek, jogosulatlan gyűjtenek, igazolandók.

Könyöradomány-gyűjtési ügyekben megállapított hatáskör. (11.719. sz. VII/B. M. r. 1901. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 34. l.) 1882. évi április 22-én 18.613. sz. alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet 3. pontjában körülírt módon eszközöndő gyűjtésre. Budapest székesfőváros területére nézve az idézett rendelet 2-ik pontjában meghatározott egyének részére a rendőrfőkapitány, minden más adománygyűjtésre pedig a polgármester adja meg az engedélyt. A polgármester oly esetekben, midőn a gyűjtők megbízhatósága iránt kételyei vannak vagy a gyűjtés célja rendőri tekintetek alá is esik, a rendőrfőkapitányt előzetesen meghallgatja, továbbá minden egyes általa kiadott engedéllyről az ellenőrzés gyakorolhatása végett egyidejűleg értesíti.

Könyvekkel való házalás. (31/kih. 1887. B. M. r.) Könyvkereskedő czég ügynökének azon cselekménye, hogy a megjelent szakmunkákat és építészeti rajzokat, illetve azok mintáit a czéggel összeköttetésben álló szakférfiaknak, ezek megrendelése folytán,

bemutatta, házalásnak nem tekinthető és kihágást nem képez. (4024/1888. B. M. r.) Könyveknek felajánlása s azokra megrendeléseknek gyűjtése nem képezi sajtótermékkel való házalás kihágását.

Könyvkereskedők és a magyar czimer. L. magyar czimer.

Kőolajfinomító-iparnál azon ipari munkarész, mely végzendő művelet természeténél fogva felbeszakítást nem tűr: egész vasárnap. (14.837/92. I. 8. pont. Ker. M. r.)

Kőolaj utczeni lámpák kezelése a fővárosban. A vállalkozó köteles embereinek a felgyújtáshoz elegendő hosszú létrát adni, a házak vakolatát a kártételtől megóvni. Kötelesek a lámpagyújtók a felgyújtás után arról meggyőződni, hogy minden lámpa tényleg ég-e s a lámpák beleit a második bejárásnál véglegesen felcsavarni. A lámpának 23 milliméter magasnak kell lenni. Ha a lámpagyújtók valamelyik lámpát illetéktelenül eloltva találják, kötelesek ezt a legközelebbi rendőrszemnek azonnal bejelenteni, ki is köteles lesz a környéket megfigyelni és átvizsgálni. E vállalkozó köteles a főváros által neki átadott óvólámpákat kövezet-súlyedések, csatornaomlások alkalmával emberei által a helyszínére kivitetni, megerősíteni s megvilágítani mindaddig míg a helyreállítási munkák meg nem kezdettek. A lámpák meggyújtására és eloltására a világítási naptár a mérvadó. A lámpák hiányos égése vagy kezeléséről a rendőr két példányban jelentését a rendőrfőparancsnokhoz küldi be.

Köpködési és dohányzást tilalomnak érvény szerzendő. (53.203./fk. I. 96. sz. végzés.) Miután ezen tilalom áthágásából származó kihágások esetén a kocsivezetők is felelősségre fognak vonatni, ezek saját érdekükben figyelmeztetendők, hogy az utazóközönség részéről gyakran tapasztalt erőszakoskodó fellépés által magukat megfélemlíteni ne engedjék, hanem a hatósági tilalomnak érvényt szerzendő, ily esetekben a legközelebb talált rendőrközeg segélyét vegyék igénybe és az illető egyént ha az a kihágást folytatja, a vonatról távolíttassák el, különben pedig jelentsék fel.

Köpködési tilalom az újpesti villamoson. L. újpesti villamoson stb.

Köpködési tilalom vasuton, hajón. (13.961/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 159. L.) Az igazgatóságok felhívatlak, közlekedő kocsijaiban, illetve hajóin «Köpködni tilos» feliratu tábláknak szembetűnő helyen kifüggesztetése iránt intézkedni és a kalauzokat, illetve a hajószemélyzetet utasítani, hogy ezen tilalom ellen vétők az illetékes ker. kapitányságnak további eljárás végett feljelentessenek. A köpködési tilalom a 731/893. szbr. alapján torolandó meg e rendelethez irt átiratok szerint.

Köpfőlyözés. L. borbélyok, ha vérbocsátásra stb.

Körménetek hidakon. L. hidakon körménetek.

Körménetek bejelentése képviselőválasztásnál. — L. képviselőválasztásnál stb.

Körménetek s italmérők. L. italmérők elhelyezéséről stb.
Körözések érvénye alaposan vizsgálándó. (33.781/fk. II. 1901. sz. körrendelet. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 27. L.) Minden körözésnél — akár rajta van a jelentésen a bűnügyi nyilvántartásnak a körözés fennállását megerősítő záradéka, akár nincs — meggyőződés szerzendő a nyilvántartásban, hogy a körözés fennáll-e, vagy nem.

Körözőlevél csak személyleírást tartalmaz s a terhelt tartózkodásának közlését célozza. Vétség esetén bocsátja ki a vizsgálóbíró vagy a tanács s akkor is, ha az előállítást fontos ok kívánja. (B. P. 470. §.)

Körözött egyének jegyzőkönyvi kihallgatása. (3677/fk. eln. 894. sz. r.) A hivatalos órákon kívül körözött gyanánt előállított egyének személyazonosságuk megállapítása céljából a központi felügyeletet tartó tisztviselők által mindenkor jegyzőkönyvileg hallgatandók ki s azon körülmény, hogy a körözött egyénnel való személyazonosságuk a központi felügyeletet tartó tisztviselő által megállapított, az előállításról felveendő napi-jelentésben felemlítendő.

Körözöttek letartóztatásukról értesíthetik hozzátartozóikat az 50.845/fk. II. 1901. sz. Ut. szerint.

Körözvény alapján tett előállításnál eljárás. L. elfogóparancs alapján stb.

Köszénbányákban vasárnap végezhető munka: a termelés munkája, ha rendkívüli körülmények folytán a köszéntermelést folytatni kell, a mihez azonban külön bányahatósági engedély kell, a mely csak meghatározott időre szólhat. (1740/91. sz. Pü. M. r. III. 2. pont.)

Köszörűsök nem tekinthetők házalóknak. (L. patens. 2. §.)

Kötelező koronaértékszámítás. (132.247/V b. B. M. sz. r.) 1. Az 1899. évi XXXVI. tcz. 1. §-a szerint 1900. évi január hó 1-től kezdve mint egyedüli és kizárólagos törvényes érték: a korona-érték lép az ausztriai érték helyébe. 2. A fentidézett tcz. 6. §-a szerint 1900. évi január hó 1-től kezdve törvényekben, rendeletekben, szabályrendeletekben, közhatósági és közhivatali intézkedésekben, határozatokban és hirdetményekben, pénzösszegek csak koronaértékben állapítandók meg.

Kötelek vasárnap mikor árúsíthatók? Kötelesek, a vasárnapokon tartott barmvásárokon árúikat eladás céljából kirakhatják: egész nap. (14.837/92. II. A) 1. U pontnál 84.842. sz. Ker. M. r.)

Kötélen vezetett marhák hajtása hidakon. L. hidakon marhahajtás.

Kőtörés vasárnap országút javításhoz, mivel nem tekinthető ipari munkának, az eziránti feljelentés Kbt. 52. §-a alapján bírálendő el. (1895. évi M. tan. hat.)

Kötszerek az őrszobákon. L. őrszobákon kötszerek.

Követ más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére.

Követségekhez értékek küldése hatóságoktól. L. külföldi követséghez stb.

Kövezetvám tárgyalások. (9283/fk. kih. 896. sz. Ut.) Budapest székesfőváros tanácsának 42-232—3/VIII. 896. sz. alatti megkeresése folytán utasítottak a ker. vezető kapitányok, hogy az 1890 : I. tcz. II. részében felsorolt kövezetvám-ügyek letárgyalásánál a székesfőváros érdekeinek képviselése céljából a székesfőváros tiszti ügyességét minden egyes esetben értesítsék, illetve a tárgyalásra hívják meg.

Közbiztonság érdekében a halasztást nem tűrő ipari munkák: egész munkaszüneti nap végezhetők. (14.836/892. sz. Ker. M. r. III. 4. pont.)

Közbiztonsági intézkedések a gyűléseken. (7658/eln. 897. sz. r.) Minden oly esetben, midőn a hatósági biztos minőségben kiküldött rendőrtisztviselő a gyűlés színhelyétől szolgáló helyiség fekvése, berendezése, a kijáratok elégtelensége, avagy az elnökség asztalának helyzete tekintetében azt tapasztalja, hogy ezen berendezés által a gyűlésen résztvevők testi biztonságát veszélyeztetik, vagy hogy azok szükség esetén a karhatalom kifejtésének vagy egyéb rendőri intézkedések szabadon és akadálytalan való eszközölhetését lehetetlenné teszik, a hatósági biztos nemcsak jogosítva, de kötelezve van, hogy már a gyűlés megkezdése előtt, de lehetőleg a gyűlés rendezői, illetve az elnökséggel egyetértve, de szükség esetén annak akarata ellenére is kellő módon intézkedjék arra nézve, hogy úgy a gyűlésen résztvevők, mint az ő akadálytalan ki és bejárása minden módon lehetővé tétessék.

Középületek alatt mi értendő? L. czimeres nemzeti lobogó stb.

Közétkezdében való részvétel. 1. Csupán reggelire, ebédre vagy vacsorára, avagy ebédre és vacsorára való jelentkezéseket a közétkeзде intézősége elfogadhat, ha a jelentkezés legkevesebb egy fél hónapi időtartamra történik és a megfelelő étkezési összeg előre befizettetik. 2. Napi parancsilag vagy bármilyen módon elrendelt készenlét szolgálat esetén, a berendelt tisztek és legénység részére, ha ebbeli óhajukat a laktanyába történt megjelenésükkor a közös étkeзде intézőségével tudatják, a közös étkezésben kifüggesztett árjegyzékben feltüntetett könnyen elkészíthető ételneműek, úgymint forrált kolbász tormával vagy lével, sült kolbász, szalonna, tojás rántotta, kemény vagy lágy tojás, az áraik előzetes lefizetése mellett kiszolgáltathatók. 3. A laktanya ügyeletes tisztek részére, ha ebbeli szándékukat a laktanyába történt megjelenésükkor előre jelzik, a rendszeresített ebéd, vacsora vagy reggeli, vagy pedig a 2. pontban jelzett könnyen elkészíthető ételneműek kiszolgáltathatók. (1695/902. sz. Rfp. r.)

Közétkeзде szabályzata. (Gazd. k. ut. 243. l.) A közös

étkezésben való részvételre az összes tagjai az örszemélyzetnek jogosítva vannak. Jelentkezés fél hónappal rövidebb időre el nem fogadtatik. Laktanyákban lakó nőtlen rendőröknek a közös étkezésben való részvétel kötelező. Jelentkezni lehet egy napi teljes étkezésre is készenléteknél. Ez esetben fizetendő: reggeliért 16, ebédért 44, vacsoraért 26 fillér. Az állandó étkezésben résztvevők havonta 26 koronát fizetnek reggeli, ebéd és vacsoraért stb.

Közös étkezésre levonások a rendőrök illetményéből. (Gazd. k. ut. 33. §.)

Közfogyasztási cikkek meghamisítása egészségre ártalmas anyaggal és ilyen meghamisított vagy életveszélyes élelmiszerekkel árusítása vagy csak raktáron tartása is közegészség elleni vétséget képez. (Btv. 314. §.)

Közhivatalnokok által elkövetett kihágások. (3762/fk. kih. 1901. sz. r.) A közhivatali alkalmazottak által hivatalos eljárás közben s ezen tevékenységükből folyólag elkövetett kihágások esetén a vonatkozó jelentés az esetleg szükséges vélemény kapcsán, a felettes hatóságukhoz áttétel céljából minden egyes esetben a főkapitánysághoz terjesztessenek föl.

Közhivatalnoki állás színtelése. A ki magát illetéktelenül közhivatalban vagy közszolgálatban álló személynek vagy a fegyveres erő tagjának adja ki, vagy a ki hivatali egyenruhát, vagy a hatósági hivatalnok vagy közeg felismerésére szolgáló jelvényt, vagy pedig katonai egyenruhát jogtalanul visel: 100 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 44. §.) Illetékes a Rh.

Közhivatalnok fogalma. A Btv. 461. §-a szerint közhivatalnokoknak tekintendők azok, a kik az állam közigazgatási vagy igazságszolgáltatási vagy valamely törvényhatóság, vagy község hatósági teendőjének teljesítésére hivataluknál, szolgálatuknál, vagy különös megbízásuknál fogva kötelezve, úgyszintén azok is, a kik az állam, törvényhatóság vagy a község által közvetlenül kezelt közalapítványoknál, kórházaknál, tébolydáknaál, mint felügyelők, orvosok, hivatalnokok vagy szolgák vannak alkalmazva. A királyi közjegyzők szintén közhivatalnokok.

Közigazgatási hatóság elnevezése alatt a bíróságok kivételével, minden állami, törvényhatósági és községi hatóság értendő. (Btv. 164. §.)

Közigazgatási osztály beosztása. (6302/fk. eln. 902. sz. r.) 1. Az I. ügyosztály ügyköre: az engedélyügyek, az erkölcsi bizonyítványok kiadása és az italmérési ügyek. 2. A II. ügyosztályé az erkölcsrendészeti ügyek. 3. A III. ügyosztályé a bérkocsi ügyek, vasuti ügyek, az utczai rendészet, a talált és elveszett tárgyak kezelése s a vegyes közigazgatási ügyek.

Közigazgatási ügyekben használható jogorvoslatok. (4600/1901. M. E. sz. r.) Felebbezéssel lehet élni az elsőfokú és az elsőfokúval egybe nem hangzó másodfokú határozat ellen (1901: XX. tcz. 1. és 2. §.); felülvizsgálati kérelemnek van helye az elsőfokúval egybehangzó másodfokú határozat ellen (1901: XX. tcz.

3. §.) ; végül felfolyamodás használható akkor, mikor az elsőfokú hatóság a felebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet hivatalból visszautasította, vagy az igazolásnak helyt nem adott. (1901. évi XX. tcz. 5. és 9. §.) E három jogorvoslati eszközt nevezi a törvény közös névvel felebbvitelnek. Ezek mellé sorakozik rendkívüli jogorvoslati eszközként az újrafelvétel. Ezenfelül természetesen megmarad az 1896 : XXVI. tcz. alapuló panasz, mely a törvény által meghatározott esetekben a közigazgatási bírósághoz intézhető. (L. Rédey Gyűjt. 1901. 34—56. L.)

Közkertek rongálása. L. emlékművek megrongálása.

Közlekedése ablaktisztítóknak, kéményseprőknek gyalogúton tilos. A főváros gyalogutain a közlekedés biztosítása tárgyában kiadott 521/93. kgy. sz. szbr. 7. §-ában foglalt tiltó rendelkezés szerint a gyalogutakon húsárosok szatyoraikkal vagy más egyének puttonyokkal, ablaktisztítók és kéményseprők létráikkal vagy bárki oly tárggyal, mely által a gyalogközlekedést akadályozná, nem közlekedhetnek ; kihágáson ért egyén az illetékes ker. kapitánysághoz feljelentendő.

Közlekedés akadályozása. 100 koronaig terj. pb. büntendő, a ki városban vagy más községben : 1. a szabad közlekedést akadályozza vagy nehezíti az által, hogy a fennálló szabállyal ellenkezőleg az utcán vagy téren árúkat, hordókat, ládákat, tüzi- vagy épületfát, kényeket vagy más nagyobb halmazt képező anyagokat lerak vagy lerakat ; vagy 2. olyan tárgyaknak megengedett lerakása esetében a figyelmeztetőjeleket fel nem állítja ; 3. a figyelmeztetőjeleket ledönti vagy elviszi s a mennyiben ez lámpa volna, azt eloltja ; 4. a megengedett lerakás esetében, azon tárgyakat a hatóság által meghatározott időre el nem szállítja. (Kbt. 119. §.) Illetékes a Rh.

Közlekedési akadályok elhárítása. (47.381/fk. I. 93. sz. r.) A közlekedési akadályok gyors elhárítása érdekében szükség esetén a rendőrök a tanács közegeinek segítségére legyenek.

Közlekedési akadályok jelzése éjjel. (328/95. sz. Rfp. Ut.) A főváros területének utain, terein és utcáin vízvezeték, csatornajavítási vagy más munkálatok alkalmával éjjel idején a közlekedési akadályt jelző lámpák vörös üveggel vannak ellátva.

Közlekedési ellenőrzés lóverseny-napokon. 15091/fk. I. sz. r. értelmében lóverseny-napok alkalmával két rendőrtisztviselő és megfelelő számú rendőrök vezényeltetnek ki és pedig : a Kerepesi-út—Muzeum-kitérő és a központi városháza környékére egy-egy tisztviselő, kik a lóverseny befejeztekor a versenytér mellett levő villamos állomásoknál és azok környékén tartoznak a közlekedés rendjére felügyelni. A rendőrtisztviselők kivezénylését és beosztását az elnöki titkári hivatal, a rendőrökét pedig a rendőrfőparancsnokság végzi el.

Közlekedési érdekből ipari munka vasárnap is folytatható. (14.837/92. III. 4. pont. Ker. M. r.)

Közlekedési forgalmi akadályok esetén sürgősen érte-

sítendő az őrszemek által az előjáróság s a ker. kapitányság éjjel a közp. ügyeletes. Ezenkívül vízvezetéki zavarok esetén a vízvezeték igazgatósága, telefon megrongálása esetén a telefon igazgatósága, távirda oszlopok vagy vezetékek megrongálásáról a távirda igazgatóság s légszesz lámpák megrongálása esetén a légszesz-társulat igazgatósága. (15.694/90. fk. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 388. l.)

Közlekedésre gyalogutak használandók. (1195/93. Rfp. ut.) A rendőrök figyelmet fordítsanak arra, hogy a gyalogjáró közönség a kocsí utakat sétára ne használja fel.

Közlekedés szekerekkel. L. állatok járműbe fogása.

Közlekedési ügyek s a rendőrség. általános határozatok. L. Krecs. Gyűjt. 380. l.

Közokirat hamisítás. A ki hamis közokiratot készít vagy valódi közokiratot tartalmának megváltoztatása által meghamisít, ha ebből valakire jogsérelem háramlik vagy háramolhatik, akár külföldi, akár belföldi legyen azon közokirat: a közokirat hamisítás büntettét követi el. (Btv. 391. §.) A btv. 392. §-ába ütközik a közokirathamisítás, ha az azon célból követtetik el, hogy ez által magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen vagy valakit vagyonában károsítson. Az okirathamisító közhivatalnokról vagy váltójegyzőről a btv. 393. és 394. §§-ai intézkednek. A hamisított másolatok vagy nem létező okiratok hiteles másolatai a btv. 395. §. szerint büntettetnek. A hamis fordítások a btv. 396. §. szerint, anyakönyvek hamisítása a btv. 397. §-ába ütközik. Közokirathamisítás büntetést követi el az a közhivatalnok, váltójegyző és hites fordító is, a ki a rábizott okiratokat, könyveket stb. azon célból, hogy valakinek jogaira nézve a lényeges bizonyítás megghiúsíttassék, vagy megnehezíttassék, — megsemmisít, használhatatlanná tesz, eltitkol, vagy az ellenfélnek átad. (Btv. 398. §.) A ki szándékosan közreműködik az ilyen hamisításban, az a btv. 400. §-ába ütköző bűncselekményt követ el. A hamis okirat használója a btv. 405. §-a szerint üldözendő.

Közönséggel bánásmód. (253/94. Rfp. ut.) Az összes rendőrök kötelesek különösen az izgatott vagy ittas egyénnel a leg-humánusabban bánni. Nem szabad azokat izgatni s ha netalán valamelyik makacskodik vagy a rendőrnek nem engedelmeskedik, mindig igyekezni kell azt szép szóval rábírní az engedelmessegre.

Közönség becsalogatása az üzletek előtt tilos. (13.467/fk. l. 1901. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. 1901/93.) Mindazon üzlettulajdonosokkal szemben, kik az 1899. évi 1373. sz. kgy. szbr. 4. §-ába ütköző ilyen cselekményért feljelentetnek, a a kihágási eljárást indítják meg, továbbá azon utcákban levő üzleteket, hol ily kihágások napirenden vannak, szigoruan ellenőriztessék a kerületi kapitányok.

Központi felügyeletről általában. (1349. fk. eln. 1897. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 327. l.)

Központi felügyeletek általános jelentése. (2001/fk.

eln. 98. sz. körirat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 5. 1.) A központi felügyelet alatt történt letartóztatásokról és fontosabb esetekről egy általános jelentés készítenendő, a melybe minden letartóztatás és távirat, kivéve ha szigorúan bizalmasok, valamint mindazok az esetek beleirandók, a melyekben intézkedés történt.

Központi felügyelet és bírósági megkeresések. — L. megkeresések stb.

Központi felügyeletesek előzetes jelentkezése. — (12.195/eln. 1897. sz. r.) A központi felügyeletet tartó rendőr tanácsosok vagy kerületi kapitányok, továbbá az alájuk rendelt fogalmazók és gyakornokok is kötelesek jelentkezni a főkapitány helyettesnél és pedig a felügyelet megkezdése előtt egy negyedórával.

Központi felügyelet és a hírlapok. L. éjjeli hírközlések.

Központi felügyelet és mérnökök. (L. mérnökök stb.)

Központi felügyelet és rendőrorvosok. L. rendőrorvosok stb.

Központi felügyelet és postaigazgatóság által előállított egyén. L. postaigazgatóság által stb.

Központi felügyelet és táviratok továbbítása. Lásd táviratok továbbítása.

Központi felügyelet és újjászervezése. (2503/fk. eln. 1897. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 55. 1.)

Központi kézbesítő hivatal életbeléptetése. — (11.180/eln. fk. 902. — L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 1. sz.)

Központi ügyelet és bérkocsi nyugtái. L. bérkocsi nyugták stb.)

Központi ügyelet és helyszíni szemle. L. hulláknak helyszíni stb.

Központi ügyelethez kirendelt bérkocsik. (56991/fk. I. 98. sz. r.) Márczius hó 1-től október hó végeig terjedő időközben éjjeli 11 órától reggeli 6 óráig, november hó 1-től február végeig terjedő időközben pedig esti 10-től reggeli 7 óráig a főkapitányság közigazgatási osztálya által kirendelendő sorrendben egy kétfogatu bérkocsi tartozik a főkapitányi hivatal épülete elé, hol az a Zrínyi-utcai kapu Duna felé eső oldalánál foglal helyet. E kocsi kizárólag a székesfővárosi m. kir. államrendőrség által vehető igénybe.

Központi ügyelet és szolgálati díjakat nem vehet föl. L. robbanó anyagok szállítása.

Központi városház éjjeli őrzése. (Rip- ut. 1902.) A vásárcsarnoki őrszem utasítandó, hogy a Gerlóczy-utca felőli bejáratot és még kiépítés alatt levő területrészt éjnek idején folytonos és éber megfigyelés alatt tartsa. Minden gyanus körülmények között talált egyént feltétlenül igazoljanak és kellő körültekintéssel akadályozzák meg, hogy hivatalon egyének jogosulatlanul oda be ne hatolhassanak. Továbbá a városház épületében elhelyezett őrszoba-ellenőrök utasíttassanak, miszerint az osztályparancsnok-

ság által előírandó módon, a hivatalok elhelyezéséről szolgáló épületrészek felváltva úgy éjjel előtt, mint éjjel után szigorúan átvizsgáltassanak. Ezen vizsgálat és eredménye az őrszoba által beküldendő ellenőrzési kimutatásba naponként bejelentendő.

Központi városház hízi rendje. Jóváhagyta a tanács 15680./902. sz. határozatával. (Hivatalos kiadás 1902. Házi nyomda.)

Központi vásárcsarnokról. L. vásárcsarnok stb.

Központi vásárcsarnokban hatósági közvetítők. (1585/96. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. II. 155.) 14. §. A központi vásárcsarnokban a hatósági közvetítők működnek az oly vidéki termelők (eladók) által beküldött áruknak nagyban való eladására, kik czikkeik értékesítésére ezek közvetítését igénybe venni kívánják. A hatósági közvetítők a hozzájuk értékesítés végett beküldött, vagy nekik átadott árut, a hatóság felügyelete alatt ugyan, de saját felelősségük mellett adják el. Ügyleteikért a főváros semmi felelősséget nem vállal. Árverések (auktiók) útján való eladásokat csak ők rendezhetnek s azokat a 19. §-ban előírt árverési rendtartás értelmében kötelesek gyakorolni. 18. §. A hatósági közvetítő köteles: 1. czégét a kereskedelmi czégek jegyzékébe bejegyeztetni; 2. hitelesített üzleti könyveket vezetni s az illető fővárosi közegeknek a kívánt felvilágosításokat a valóságnak megfelelően és az üzleti könyvek és levelezések előmutatása mellett megadni; 3. a neki beküldött, vagy hozzá utalt árukat azonnal átvenni, azokat minőségük s állapotuk tekintetében megvizsgálni s a beküldőt az áru megérkezteről s a vizsgálat eredményéről késedelem nélkül értesíteni; 4. az eladást lehető gyorsan eszközölni; az árut az eladásig a központi vásárcsarnokban tartani s az eladás megtörténte után a beküldővel haladéktalanul leszámolni és egyidejűleg neki az eladásnál elért összeget, melyből csak megengedett levonásokat tehet, az eladás napjától szóló hivatalos árjegyzés egy példányának csatolása mellett megküldeni; 5. a hatósági közvetítő az általa bejelentett és jogosítványában is megállapított közvetítési (bizományi) díjnal magasabb, vagy azonkívül más díjat fel nem számíthat. 6. A megbízó azon árat, melyen alul az áru el nem adható, megszabhatja. 7. A hatósági közvetítő a vevőknek hitelt nyújthat, de ebből sem a megbízóra, sem a fővárosra kötelezettségek nem hármlanak. 9. A hatósági közvetítő élelmi czikkeket kicsinyben nem árusíthat. 12. Tiltva van közegeinek a közönségtől jutalmat vagy külön díjazást kérni. 14. A hatósági közvetítőnek a hivatalos árjegyzéstől eltérő árjegyzéseket kiadnia, vagy ilyeneket terjesztenie nem szabad. 15. A hatósági közvetítő c.N. N. (saját neve) hatósági közvetítő székesfőváros központi vásárcsarnokában» czímet és czéget tartozik minden további toldás, vagy változtatás nélkül használni. (L. tovább: árverési szabályok a közp. vásárcsarnokban.)

Központi vásárcsarnoknál teherkocsi állomások. L. teherkocsi.

Körendészeti bizottság. 1881: XXI. tcz. 56. §. A fővárosi közv. bizottság ülésein a rendőrség nem köteles résztvenni. (1901. évi 79.472/V. b. sz. B. M. r.)

Körend és közbiztonság érdekében előállítások. L. Előállítás stb.

Körend és közbiztonság érdekében visszatartandók: kősa, titkos kéjnök, csavargók, rovott előéletű, gyanús körülmények közt talált személyek stb. (Szolg. szab. 81. l.)

Körendészeti szabályok vagy rendeletek, a melyeknek betartására a katonák is kötelezvék — a katonai állomás-parancsnoksággal idejekorán közzelendők. (62.934/890. számú B. M. r.)

Körendészeti ügyek közül a főkapitány vagy helyettese dönt a következőkben: *a)* Bordélyházak és találkahelyek engedélyezése és beszüntetése. Titkos kéjnök, kerítőnök és bordélytelepek megfigyelésére kiadott nyílt rendeletek és azok bevonása, kéjnök kilakoltatása. *b)* Mulatók, dalszarnokok, mutatványok engedélyezése és az ily engedélyek bevonása. *c)* Ünnepek, ünnepi menetek és felvonulások engedélyezése és az ezeknél teendő rendőri intézkedések megállapítása. *d)* Közúti vaspályák és a helyi közlekedés minden ágában kiadandó általános és fontosabb rendőri intézkedés és utasítások. *e)* Bérkocsi-állomáshelyek meghatározása, beosztása és megváltoztatása. Bérkocsi-számok kiosztása, bérkocsik használati jogának átruházása, bérkocsi-számok bevonása, *f)* Talált tárgyak, értékek és pénzek kiutalása és egyáltalában minden pénznek, értéknek vagy befolyt díjnak és leérkezett segélyeknek kiutalása. Saját maguk intézik el pedig a következő ügyeket: *a)* Kéjnök lakásának engedélyezése vagy ily engedélyek megtagadása; türelmi bárczák kiadása vagy megtagadása. *b)* Üzleti zárórak meghosszabbításának engedélyezése vagy megtagadása, a mennyiben azok csak egyes napokra kéretnek; mulatságok, hangversenyek, tánczvigalmak engedélyezése. Mutatványi engedélyek véleményezése, kártya- és kintorna-engedélyek megadása vagy megtagadása. *c)* Közigazgatási és műtanrendőri bejárások; közúti vasutak, bér- és társaskocsik vizsgálatának kitűzése, dunafürdők, uszodák vizsgálatának elrendelése. *d)* Bér- és fuvarkocsisok hajtási jogosítványainak kiadása. Fuvaros kocsik állomáshelyeinek kijelölése és a kocsik beosztása. *e)* Hor-dárok állomáshelyeinek megállapítása és azok beosztása. *f)* Utlevél-ajánlatok kiadása és felterjesztése. *g)* Lőpor, robbanóanyagok és fegyverek átvételének és szállításának engedélyezése. *h)* Italmérési engedélyek véleményezése. Iparügyekben adandó vélemények. *i)* Erkölcsi bizonyítványok kiadása vagy ezek megtagadása. *j)* Vásárcsarnoki és piaczrendészeti ügyek. *k)* Lakások és személyek kinyomozása, hatóságok körendészeti érdekű megkereséseinek elintézése és ezekben, valamint a fentsorolt ügyekben való levelezés. (53.902/1k. I. sz. r. 1900. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 7. l.)

Községi alkalmazottaknak kik tekintendők ? L. italmérési engedélyt kik nem nyerhetnek ?

Községi előljáróságok mint rendőri hatóságok. A községi előljáróságok bűnügyi nyomozásokat, illetve egyes nyomozó cselekményeket rendszerint teljesíthetnek, ha erre a királyi ügyész, vizsgálóbíró, járásbíró vagy az illetékes főszolgabíró által utasíttatnak. Saját kezdeményezésükből bűnügyi nyomozást csak akkor teljesíthet a községi előljáróság, ha veszély van a késedelemben s a magyar királyi csendőrség nincs jelen s annyi idő sincs, hogy ez kellő időben értesíthető legyen. (Ut. 211. §.) Ha tehát az előljáróság valamely büntetendő cselekményt észlel vagy előtte ilyen miatti feljelentés tétetik vagy panasz emeltetik — ha nincs veszély a késedelemben — köteles a feljelentést a helyben vagy legközelebb levő csendőrőrsrel vagy — a mennyiben az közelebb van — a főszolgabíróssággal, a járásbíróssággal, esetleg királyi ügyészséggel közölni. (Ut. 212. §.) Ha a magyar királyi csendőrség akár utasításra, akár saját kezdeményezésére nyomozást teljesít, abba az előljáróság nem avatkozhatik be, de ha erre a csendőrség részéről felhívatik az abban való közreműködést nem tagadhatja meg. (Ut. 213. §.) Ha veszély van a késedelemben s ha különösen a színhely változtatlan fentartására, a bűnjелек megszerzésére és lefoglalására s a bizonyítékok sürgős megszerzésére és biztosítására van szükség s csendőrség nincs jelen azon községben, a községi előljáróságok mindazon jogokat gyakorolják és mindazon nyomozó cselekményeket teljesítik, melyek a rendőri hatóságokat megilletik. (Ut. 214. §.) Panaszokat, feljelentéseket és magánindítványokat a községi előljáróságok még az esetben is tartoznak elfogadni, ha azonnali eljárásnak szüksége nem is forog fenn. (Ut. 215. §.) A csak főmagánvádló panaszára üldözhető bűncselekmények miatt a községi előljáróság a nyomozást nem rendelheti el, hanem az erre irányuló feljelentést az illetékes főszolgabíróhoz kell beterjesztetnie, a ki ezen kérelem tárgyában határozatot hoz. (Ut. 216. §.) Eljárásában köteles megtartani mindazon alaki és anyagi szabályokat, melyek a B. P. és jelen Utasításban a rendőri hatóságok részére előírva. (Ut. 217. §.) A községi előljáróságok előzetes letartóztatást ne rendeljenek el, hanem azokat, a kiknek előzetes letartóztatása indokolt, mielőbb, de legkésőbb 24 óra alatt az illetékes hatósághoz kísérés céljából a legközelebbi csendőrőrsnek, esetleg csendőrrájórnak vagy ha az közelebb van, a főszolgabírósságnak, járásbírósságnak, vizsgálóbírónak adják át. (Ut. 218. §.)

Közzsemérem elleni kihágás. A ki a gyógy- vagy szülészintézetek, úgyszintén a fürdők felállítására és kezelésére nézve, a közzsemérem szempontjából kiadott szabályokat megszegi: 600 kor-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. (Kbt. 82. §. Illetékes a Rh.)

Közzszolgálatban állás szinlelése. L. közhivatalnokai 4. sz.

Köztárgyak kimélése építkezésnél. (L. építésügyi szbr.

87. §.) Az építési vagy bontási munka folyama alatt az utcán vagy az épületen levő köztárgyakat, nyilvános emlékeket, kutakat, kerékvetőket, előfákat és ültetvényeket, lámpákat, utcai név és házszám-táblákat, távirda-vezetékeket, telefon-vezetékeket, villamos kabeleket stb. rongolás és bemocskolás ellen óvni kell.

Köztemető szabályrendelet. L. temető.

Köztemető-úton koldusok. Főkapitánysági 5691. kih. 1898. számú rendelet szerint, a köztemető-úton elszaporodni szokott csoportokba összegyűlt koldusok szigorúan ellenőrizendők és tettenérés esetén feltétlenül bekísérendők az illetékes kerületi kapitánysághoz.

Köztisztasági szabályrendelet. (9/1878. Kgy. sz. szbr.)

1. A ház külső és belső részeinek s a járdának tisztántartása a háztulajdonost vagy helyettesét illeti. Köteles a ház belső részeit naponként felsepertetni, háziszemét kihordását ellenőriztetni, a fertőtlenítést az árnyékszékek és csatornáknak eszközöltetni s a járdát télen 5—6 s nyáron 4—5 óra közt letisztíttatni, a járda melletti folyókat tisztán tartatni, sikamlós időben a járdát behinteni. 2. A lakrészek tisztántartása, a háziszemét naponta kihordatása az illető lakó kötelessége. 3. Az utcák, terek, átjárók stb. locsolása és tisztántartása, háziszemétnek reggel 6 órától kezdve elhordatása az előljáróságok kötelessége. 4. Istállókból a trágyát hetenként kétszer fedett kocsiban vagy ponyvával letakarva ki kell hordatni. 5. Trágya, gaz és bűzhődő, rothadó tárgyak elszállítása a balparton a nagy-körúton csak belől eső részein s a jobbparton a Fő-utcának a «Debreczeni-szállótól az irgalmas-rend zárdájáig terjedő részén, október 1-től ápril végéig csak esti 7 órától reggel 8 óráig, májustól szeptemberig pedig csak este 9 órától reggel 6 óráig engedtetik meg. Egyéb helyeken a nap bármely órájában fuvarozható a trágya, de csak egy kocsiban, melyből semmi szemét sem hull ki az úttestre. 7. Szemét, cserép, süpredéknek stb. az utcára kirakása, csatornába beöntése, portörloknek az utcára rázása, hulladéknak az ablakon át utcára dobása, mocskosvíz vagy folyadéknak az utcára kiöntése — tilos. 8. Vízelni az utcán vagy azt bármiként berondítani, tiltatik. 10. Árnyékszékek, csatornák stb. tisztítása éjjeli 10 órától reggel 5 óráig légmentes szivattyúk és hordókban engedtetik meg. 11. Árúk lerakása után mindenki köteles az esetleg bepiszkolt úttestet és járdát azonnal letisztíttatni. Szén lerakása csak puttonyban vagy kosarakban engedtetik meg. 13. Házfedél javításnál cserepet, zsindelyt s bármely tárgyat utcára hullatni tilos s az úgynevezett tapaszt az utcán készíteni nem szabad. 14. Utcán vagy köztéren bármely állatot leölni tilos. 15. Sertés-hizlalás és tartás csak a város s a Duna mindkét partján csak a Nagy-körúton kívüli részeken szabad. 16. Húst és állati alkatrészeket csak fedett szekéren vagy tartályokon lehet szállítani. Csont és moslék csak teljesen fedett edényben vagy kocsiban szállítható. Konyhamoslék az utcán nyáron csak reggel 7 óráig,

télen csak reggel 8 óráig szállítható s ekkor is csak fedett edényben. 17. Építésnél, lebontásnál a porladék lelocsolandó s az omladék csak veder vagy csuszató-deszkán bocsátható le, míg azt a falról ledobni tilos. 18. Háztetőről, erkélyekről hónak az utcára lehányása reggel 6—1/28 óráig óvjel kitétele után megengedhető. 19. A lehányt hó azonban a háztulajdonos által saját költségén elszállítandó. Az udvarból havat, jeget az utcára hordani tilos. 20. Favágás, aszfaltozott s boulevardirozott (fásított) utakon csak ott engedtetik meg, hol a házakban az udvar szűke vagy hiánya miatt végezni nem lehet, azonban a járdát favágás ürügye alatt elfoglalni nem lehet. Bevégzett munka után a szemét eltisztítandó. 21. Hirdetések, nyomtatványok stb. kiragasztása csak a tanács által kijelölt helyeken eszközölhető. Tilos a hivatalos hirdetmények levétele s egyéb falragaszok letétele s az utcára szórása. 22. Lovak s marhák utcán etetésére vonatkozólag lásd «U» betű: «Utcán etetés» stb. 23. Bér- és teherkocsik tulajdonosai kötelesek állomásaikat mindig tisztán tartani, valahányszor bepiszkíttatik letisztítani, a trágyát a tartályokban összegyűjteni, állomáshelyeiket s a trágyaládát nyáron legalább négyszer, télen pedig kétszer fertőtleníteni s ha nem fagy vagy nem esik, vízzel lemosatni, leönteni. Bérkocsi-állomásnak csak kikövezett hely jelölendő meg, honnan a trágya mindennap elszállítandó. 24. Dinnye- és gyümölcshulladéknak az utcára hanyatása tilos. 25. res telkek a főváros belterületén bekerítendőek. 26. E szabályrendelet elleni kihágások azon részeit, melyek az utcák s tereken stb. nyilvános helyeken történnek — a rendőrség, a házak belsőjében előfordulható kihágásokat az előjáróságok büntetik. (Bünt. a 29. §. szerint 100 kor. terj. pb.) Ónos időben a sikos járda behintése s a hó eltakarításaért, hol házmeister van, első sorban az felelős. (L. Krecs, Gyűjt. 199—201. l.)

Köztisztasági szabályrendelet ellenőrzése. (18.679/95. évi B. M. r. — 8969/95. Fk. I. sz. r.) A főváros területén, a házi, utcai és piaci szemét, csatorna és pöczegödör ürülék a rendelt időben, helyen és módon gyűjtessék egybe és szállíttassék ki, a szemetet, trágyát, ürüléket kihordó kocsik, fedéllel ellátva teljesen jókarban és rendszeresen festve címtáblával látandók el, kocsisok csengetyűs vagy más alkalmazottak undort keltő piszkos ruhát ne viseljenek, a szemetet, utcai kaparékot, pöcze-gödör ürüléket felrakás és fuvarozás közben szerte ne szórják, üres telkekre vagy a rendelt helyen kívül más helyre le ne rakják. Továbbá a járdák, utak, utcák, terek, piacok, gyermek-kertek a meghatározott időben a követelményeknek megfelelő módon separtassanak és tartassanak tisztán, a szemetlerakodónál, a kihordásnál alkalmazott egyének rongyot, csontot és egyéb a szemét tartozékát képező tárgyat a szemből ki ne szedjenek vagy lakásaikra szét ne hurocolják és a közegészség veszélyeztetésével azokkal ne üzérkedjenek. A rongy és csontnak feldolgozására a Külső-Soroksári-út kivételével a főváros egész területén nincs megengedve, ezen

kijelölt helyen is csak ipari és közegészségügyi hatósági engedéllyel lehetséges. Ócskavas és egyéb használt tárgyakkal üzérkedők is szigorúan ellenőrzendők, hogy üzlethelyiségekben vagy lakásukban nem gyűjtenek-e csontot vagy rongyot. Ezen rendelet be nem tartója az illetékes kerületi kapitányságnál feljelentendő.

Közbiztonság. L. sertésközbiztonság.

Közbiztonság elterelése. (Közbiztonsági főv. szbr. 23. §-a.) A marha elterelése és itatása a mézáros vagy marhatulajdonos kötelessége s ha ez 48 óráig elmulasztatnék, a marha ellátása a tulajdonos költségére a közbiztonság által eszközöltetik. Ez iránti feljelentések a közbiztonság igazgatóságához teendők.

Közbiztonság kötelező marhavágás. Lásd vágómarhák stb.

Közbiztonság és marhavágás. L. marhavágás.

Közbiztonsági és vásártéri szabályrendelet kiterjesztése a jobbparti részekre. (1720/1898. VIII. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 57. l.) Az I., II. és III. kerületekben (s úgy ezek bel- vagy külkerületén) sem törhetők meg a magánvágóhidak, ezekben a kerületekben sem szabad szarvasmarhát és aprómarhát, mint bikát, ökröt, tehenet, borjút, birkát, juhot, bárányt és kecskét levágni és ledőlni. Ez a vágatási s ölési tilalom nemcsak a mézárosokra vonatkozik, hanem általában mindenki-re, tehát korcsmárosokra, vendéglősökre stb.-re is. Az I., II. és III. kerületekben (úgy a bel-, mint a kültereken) sem vásárt tartani nem szabad ezekkel az állatokkal, sem ezeket az állatokat egyeseknek venni vagy eladni nem szabad.

Közbiztonsági szabályrendelet. (1872/15.340. és 1880. évi 780. Kgy. sz. szbr. — L. Krecs. Gyűjt. 200. l.)

Közveszélyes cselekmények. Vétseget követ el az a vasúti vagy hajózási intézet igazgató hivatalnok, a ki a szolgáltatásra ítélt alkalmazottat azonnal el nem bocsátja. (Btv. 443. §.) A büntetőtörvény 444. §-ába ütköző bűncselekményt képez a hajónak megfeneklését, elsüllyedését vagy összezuzatását okozó minden szándékos cselekmény vagy mulasztás. Ha gondatlanság forog fenn, akkor is büntetendő cselekményt képez a büntetőtörvény 445. §-a szerint. A büntetőtörvény 446. §-ába ütköző vétseget követ el az, a ki a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár- vagy egyéb felügyeleti szabályokat megsérti. A kísérletezés büntetendő.

Közveszélyes cselekmények körüli eljárás. Ha mások személyét vagy vagyonát veszélyeztető bűncselekmény forog fenn, meghatározandó az elkövetés, illetőleg a közreműködés módja és eszköze, az okozott vagy okozni akart kárnak, az elvesztett haszonnak, továbbá az emberek életére vagy egészségére bekövetkezett vagy bekövetkezhett veszélynek nagysága. A tényleges kár szakértők meghallgatásával állapítandó meg, ha más megbízható mód nem áll rendelkezésre. (B. P. 253. §.)

Közveszélyes megrongálás büntetést követi el az, a ki a

vaspályának, gőz- vagy más hajónak vagy ezekhez tartozó tárgynak szándékos megrongálása által a vasuton vagy hajón levő személyeket vagy árukat veszélynek teszi ki. (Btv. 434. §.) Hasonló büntetett képez, ha valaki a vasuton a szabályszerű jelzést elmulasztja vagy szándékosan hamisjelzést ad. (Btv. 436. §.) Gondatlanságból elkövetett rongálás, vasuti jelzés mulasztás vagy hamis jelzés vétséget képez. (Btv. 437. §.) Ugyancsak vétséget követ el az a vasuti hivatalnok vagy szolgál, a ki kötelességének megszegése által teszi ki veszélynek a vaspályán vagy annak közelében levő személyeket vagy árukat. (Btv. 438. §.)

Közutakon, köztereken levő fák rongálása, legalyázása, kiásása kihágást képez s hivatalból üldözendő cselekményt képez. L. gazd. term. ellopása.

Közüti alkalmazottak megidézése. (47.315/fk. I. 96. — L. Rédey Gyűjt. I. 200. l.) A székesfváros területén közlekedő összes közüti vaspálya-társaságok forgalmi személyzete a sürgős esetek kivételével az egyes társaságok igazgatósága útján s lehetőleg két nappal a határidő előtt idéztessenek s a jelentkező forgalmi személyzet soron kívül hallgatandó ki.

Közüti kocsin botránycsinálás. Lásd csendháborítást tiltó stb.

Közüti kocsin bekisérés, előállítás tilos. (5849/93. évi rfp. ut.) Bekisérés mindig gyalog eszközlendő, ha ez nem lehetséges, akkor bérkocsin.

Közüti kocsin betegek szállítása. Ragályos vagy undort gerjesztő testi hibában vagy betegségben szenvedő egyén nem szállítható a közüti kocsikon, úgyszintén oly piszkos, mocskos ruházatban öltözött, mely ruha által másnak ruházata bemocskoltatnék; valamint ittas egyének sem utazhatnak; a kocsivezetők, illetve kalauzok be nem tartott szabályok miatt az illetékes kerületi kapitánysághoz feljelentendők. 523/93. kgy. szbr. 79. §.

Közüti kocsik belsejében dohányzás. (18.833/fk. I. 1899. sz. r.) Közüti kocsik belsejében nemcsak, hogy a dohányzás szigorúan tilos, de oda még égő szivarral sem szabad bemenni. A rendőrök felhívának, hogy a közüti kocsik alkalmazottait a rendelet betartására irányuló törekvésekben támogassák.

Közütikocsik kalauzai. (1898/19.997. Fk. I. sz. r.) A vilamos vasuti és társaskocsik kalauzainak szigorúan meg van tiltva, hogy a közönség részére kiadandó jegyeket megnyálcozzák.

Közüti kocsik a keleti pályaudvar — állatkerti szakaszon. (11.641/fk. I. 1899. sz. r.) A keleti pályaudvar és állatkert közötti szakaszon ott, hol a sínpárok egymás mellé vannak fektetve, a megállóhelyeken való találkozás esetén a következők rendeltetnek: a Baross-szobor mellett, a Szent-szív-zárda előtt, az István- és Hermina-utak sarkán, a Hermina- és Erzsébet királyné-utak sarkán levő megálló helyeknél a kifelé menő kocsinak van indulásra elsőbbségi joga. A többi megállóhelyeknél a befelé jövők indulnak előbb. A keleti pályaudvar előtti 1. számú

belső megállóhoz, ha a város felől kocsí közelít, a kifelől jövő kocsik addig oda nem mehetnek, míg ezen kocsí utasai be nem szálltak és a míg e kocsí a II. számú megállóhelyet el nem került. Ha pedig az I. számú megállóhelyhez a kifelől jövő kocsí már beérkezett, azon esetben a Baross-szobor előtti megállótól kifelé menő kocsí tartozik a nyílt pályán addig vesztegelni, míg amaz el nem indult.

Közvesztélyes elmebetegék elhelyezéséről, legyenek azok vidékiek vagy Budapesten állandó lakással bíró egyének, a rendőrség tartozik gondoskodni, ha azok elbánás végett a r. hatóság elé állítatnak. A nem közvesztélyes elmebetegék, hülyék, időleges részegségi izgalmakban szenvedők hozzátartozóiknak, esetleg illetékes községeiknek gondozásába adandók. Az elmebeteg közvesztélyességét a rendőrorvos állapítja meg. (1210/fk. I. 1903.)

Közüti kocsin kik nem utazhatnak ? A főv. közüti villamos és társaskocsikon vonatk. szabályrendelet értelmében az énekeles, fűtődés, lármázás, a közönség élvezetének háborgatása tilos ; ittas állapotban vagy egyébként is az illemt sértő, botrányt okozó, valamint oly egyéneknek, kik ragályos vagy undort gerjesztő betegség külső jeleivel vannak ellátva, a kocsikra való felvétele vagy továbbszállítása azonnal és határozottan megtagadandó ; kutyákat, csirkéket, macskákat, robbanó tárgyakat vagy oly podgyászt, melyben folyadékok, festék, zsíradék, ételnemű, mártások, melyek kifolyhatnak s az utazó közönség ruháit bepiszkítanak, kárt okozó vagy bűzt gerjesztő tárgyakat, töltött fegyvereket vagy hasonnemű tárgyakat a kocsikra felvinni tilos. Továbbá mázoló k festékes ruhában, füstben és koromban dolgozó emberek fel nem szállhatnak, illetve nem utazhatnak. E rendeletnek ellenszegülői az illetékes ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Közüti kocsikon stb. köpködési tilalom. (13.961/fk. I. 96. sz. r.) Közüti és társaskocsikban, gőzhajókön és csavargőzősőkön, fogaskerekű vasuton és gőzsi klón a köpködés tilos s az igazgatóságok kötelesek a kocsikban köpködni tilos feliratú táblát alkalmazni s a személyzetet figyelmeztetni, hogy az e tilalom ellen vétőket a ker. kapitányságnak az őrszemek útján feljentsék.

Közüti kocsik sebessége. (24.065/fk. I. 99. sz. r.) 1. A társaságoknak kötelessége alkalmazottaikat elbocsájtás terhe alatt szigorúan arra utasítani, hogy a megállapított menetsebességnél soha és sehol sebesebben ne járjanak. 2. Utasítandók a kocsívezetők, hogy keresztezéseknél, iskolák, laktanyák, közhivatalok, gyárak, templomok előtt s nagyobb népcsoportosulások alkal-mával félárammal, az emberi lépésnek megfelelő sebességgel haladjanak. 3. Szigorúan utasítandók az alkalmazottak, hogy ha a vezető mellé felszállanak, azzal ne beszélgessenek. E rendeletek áthágása kihágást képez s feljelentendő.

Közüti kocsin temetkezési vállalat emberei. L. temetkezési vállalatok stb.

Közüti kocsik túlszűfolása. (39.961/fk. I. 96. sz. rend.)

A rendőr-őrszemek kioktatandók, hogy a kocsik túlsufolásának megakadályozása legfőképe nem az illető vállalatok érdekében, hanem a nagyközönség és a forgalmi rend érdekében álló kötelesség s nekik kötelességük nemcsak a kalauzok, hanem bármely magánfel felszólítására, sőt saját észleletükre is közbelépni, a túlsufolást megakadályozni s a megtelt kocsikra felszállani igyekvő egyéneket leszállítani.

Közüti kocsik a zugligeti vonalon. (11.641/fk. I. 1899. sz. r.) 1. A Szép Ilona, mint végpontig közlekedő kocsikkal érkezéskor kötelesek a kocsivezetők a csatlakozási váltón a bal vágányról a jobboldali sínparókra megállás nélkül átmenni, s mihelyt az utasok kiszálltak, azonnal visszaérni a megállóhelyig, mely a csatlakozási váltóval szemben levő ponton állapíttatik meg. 2. A Szép Ilonától a városba jövő kocsikkal akkor kell indulni, mikor a kifelé menő kocsi közeledését a kocsivezető meglátja és pedig azért, hogy a kocsik egymással a megállópontnál ne találkozzanak. 3. A fogaskerekű vasut és szépilonai megállóhely közötti szakaszon — tekintve, hogy a felfelé vezető vágányok oly közel vannak hogy oldala mellé fektetve, miszerint a szabályszerű baloldali kiszállás itt lehetetlen, közbiztonsági okokból a következők tartandók be: azon esetben, ha a kocsik egymást megállóhelyen kerülik, a lefelé jövő kocsinak csak akkor szabad indulni, ha a felfelé menő kocsi utasai már kiszálltak, a lefelé menő kocsi előtt a síneken átmentek, s ha a felfelé menő kocsi a lefelé jövőt már elkerülte.

Közüti közlekedés felügyelete vásár- és ünnepnapokon. (28.619/fk. I. 900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 128. l.) A kirendelt rendőrtisztviselőknek feladatukat az képezi, hogy nemcsak a villamos vasutakra, hanem mindenrendű közlekedési eszközre nézve a fennálló törvényekben, törvényerejű szabályrendeletekben és a főkapitányi rendeletekben előírt szabályokhoz képest a közlekedési rendre és a közönség biztonságára ügyeljenek és ezen rendelkezéseket úgy a közönséggel, mint a vállalati alkalmazottakkal betartassák. Elsősorban arra ügyeljenek, hogy a különböző vállalatok elegendő számú kocsit, hajót stb. bocsájtanak-e rendelkezésre és a megállapított menetrendei pontosan betartják-e? Intézkednek, hogy a fel- és leszállás közben, veszélyes tolongás és rendzavarás nélkül történjék, a kocsikra a megállapított számnál több közönség fel ne szálljon és túlsufolt kocsi el ne indulhasson. Gyelnek a menetsebesség betartására és egyáltalán minden utcazi közlekedés szabályos és gyors lebonyolítására.

Közüti munkáknál éjjeli kivilágítás. L. gödrök stb.

Közüti vaspályák megállóhelyeinek megfigyelése. Főkapitányságnak 1897. évi 60.755/fk. I. sz. rendelete szerint a közüti és városi vasutak megállóhelyei előtt semmifele járműnek megállani nem szabad.

Közüti vaspályák szabályrendelete. (526/1893. sz. kgy.

szabályrendelet.) I. Fejezet. Általános rész. 1. §. E szabályrendelet kiterjed úgy az eddig létesített, mint ezután létesítendő minden gépérejű közúti vaspályára. II. Fejezet. Pályatest és építmények. 3. A pályatest és építmények oly karban tartandók, hogy azok közlekedési akadályt ne képezzenek. 4. Új építések és javítások miatt a forgalmat nem szabad beszüntetni. 5. A társaság köteles a vágányokat s ezek közt levő tért állandóan tisztíttatni s havazásnál is a havat lesepertetni. 7. A villamos csatornák tisztítóaknál csak éjjel tisztíthatók s a sár és szemért a társaság által azonnal elfuvarozandó. 8. Hol a főváros kocsikkal locsoltat s nem vízvezetéki tömlőkkel, köteles az illető társaság is annyiszor locsoltatni, mint a főváros. 9. A társaság köteles az épületeket, várótermeket, csarnokot állandóan rendben tartani s az utolsó vonatig kivilágítani. 10. Éjjel kocsinak a nyílt pályán maradni nem szabad. III. Fejezet. A) Gőzmozdonyok. 12. A gőzmozdonyok teljesen kifogastalanok legyenek s csak az előírt műtanrendőri próbamenet után hozhatók a forgalomba. 13. Minden gőzmozdonyoknak szikrafogóval, füstemésztővel, hamu- és salakfelfogó készülékkel s elől két világító lámpával kell ellátva lenni. 18. Gőzmozdonyokhoz csak illetékes hatóságok által megengedett fűtőanyag használható. B) Személyszállító és villamos kocsik. 21. Személyszállító kocsiknak a következő kellékekkel kell bírni: a) zajtalan működő dörzsfék, kalauz és vezető közti jelzőkészülék-jelzőharang, elől s hátul a kocsi belsejét is világító lámpa, jobb, és baloldalon útírányt jelző színes táblák, illetve éjjel színes lámpák, kocsijelző száma belül és mind a négy oldalon, belül menetrendet, viteldíjszabályzatot s rendeletnek az utazók jogai és kötelességeire vonatkozó részét s egy táblát, hogy kívül-belül hány ülő- s hány állóhely van? 23. Minden kocsi a forgalom kezdete előtt naponta kívül-belül megvizsgálandó, ülőhelyek, ablakok és padozat letörliendők, esetleg lemosandók. A kalauzok felelősek azért, hogy a végállomáson a kocsik jól kisépertsessenek s megtisztíttassanak. 24. A kocsik még lökéshárítókészülékkel is kell hogy bírijanak. 25. A kocsikon toboajtóknak kell lenni. Törött ablakú kocsikkal közlekedni tilos. Nyitott kocsiknak védőredőnyökkel kell bírni. A kocsik ablakaira hirdetményekeket ragasztani tilos. 26. Villamos kocsin az árambekapcsoló-készülék kiemelhető legyen. 27. A kocsik félévente a szakértők, főkapitányság és főv. tanács által megvizsgáltatnak. IV. Fejezet. A forgalmi személyzetről. A) Általában. 28. Rosszullátók, színvakok és siketek forgalmi szolgálatra nem alkalmazhatók; a forgalmi személyzetnek jól járó órával s tisztességes egyenruhával kell bírni. 31. A vállalatnak kell arról gondoskodni, hogy az alkalmazottak túl ne terheltessenek. 32. A személyzetnek szolgálatban dohányozni tilos s a közönséggel szemben udvariasan kell viselkedni. B) Műszaki üzletvezető. 35. A műszaki üzletvezető gépészeti ügyekben jártas mérnök, ki az üzemet a kiadott rendeletek értelmében felelősen vezeti s ki a forgalmi személyzet felett megfelelő

egyelmi joggal rendelkezik. *C) Állomásfőnök.* 40. Felelős az állomás rendbentartásáért, a tisztaságért s a kivilágításért. Ő felelős az állomás órájáért s azért, hogy a személyzet óráját az övéhez igazítsa. Külön menetekről a forgalmi személyzetet eleve értesíti, gondoskodik, hogy a kocsik tisztán hagyják el az állomást s a kalauzokat menetjegyekkel látja el s tömeges várakozásoknál helyutalványokat (42. §.) ad ki. *D) Mozdony- és kocsivezetők.* 43. A vezetőnek vizsgát kell letenni. 44. Felelős, hogy betartsa a menetidőt és menetsebességet. 45. A kereskedelmi miniszter által megállapított legnagyobb menetsebesség mérséklendő: ha a pályán akadály látható, ha a pálya áttekintése húsz méteren túl nem lehetséges, ha a lassú menetre jel adatik, nagyforgalmú utcán, uton és téren, utcakeresztezeseknél, kanyarulatok, kórházak és kitérőknél, s végül nagyobb népcsoportosulásnál. 47. A kocsiknak meg kell állni: tűzoltók közeledésekor, körmenetek s katonai átvonulásoknál. 49. Köteles a vezető a kocsit minden megállóhelynél megállítani. 50. A kocsit meg nem indítható, míg a kalauz a jelt s a vezető a harangütést meg nem adta. 51. A vezetőnek menetközben az utasokkal társalogni tilos. 52. Fűtött gőzmozdonyok csak a mozdonyvezetők felügyelete alatt veztegelhetnek. 53. Villamos kocsin a vezetőnek mindig elől kell állni s egyik kezével a bekapcsoló áramot, másikkal a féket tartani. Menetközben helyét vagy a kocsit elhagyni tilos. *E) Kazánfűtő.* 55. A mozdonyvezető alá van rendelve s annak utasításait fogadni köteles. *F) Ellenőr.* 56. Joga van a közönség jegyeit megtekinteni s az esetleges panaszokat, ha hatáskörében van, elintézni. Az ellenőrzést a közönség kimelésével kell végrehajtani. *G) Kalauz.* 57. Felelős, hogy kocsija az indulási és érkezési időt betartsa, lámpákat kellő időben kivilágítsa, hogy kocsija tiszta legyen, hogy a megállóhelyeknél megálljon. Több kocsiból álló vonatnál az első kocsit kalauz felelős a menetrend betartásáért. 58. Ha a kocsit megtelt, a jelzőtáblát a kalauz leereszti. 60. Az indulásnál a jelt csak akkor adhatja meg, ha a leszálló utas mindkét lábával a földet éri, vagy ha a felszálló már mindkét lábával a lépcsőn áll. Betegeknek, aggoknak, nőknek, gyermekeknek fel- és leszállásnál segíteni tartozik. 61. Ha valamelyik vendég durva, illetlen magaviseletével a többieknek kellemetlenséget okoz, tartozik távozásra felszólítani, esetleg rendőri segítségért igénybe venni. 62. Vágállomáson köteles a kocsit azonnal megvizsgálni s esetleg visszamaradt tárgyakat az elvesztőnek vagy az állomásfőnöknek átadni, ki erről 24 óra alatt jegyzéket küld be a főkapitánysághoz. *H) Pályaőr.* 64. Több vágány találkozásánál, váltóknál, kanyarulatoknál alkalmazandók. Kötelesek a jelzési szabályok értelmében eljárni. *V. Fejezet. Közlekedési rend.* 66. A menetrendet a társulat a f. v. tanács és főkapitánysággal állapítja meg. 67. A vállalat tartozik a menetidőt a m. kir. műegyetem órájához igazítani. 68. Lehet rendkívüli meneteket is indítani, ha ezáltal a rendes menetek meg nem zavartatnak. 69. Menetrendváltozások hir-

lapokban, hirdetményekben közzéteendők. 70. A mozdonyoknak a menet irányának élén kell állani s rendesen nem, csak külön tanácsi engedéllyel akasztható kettőnél több kocsi a mozdonyhoz. Az egyes vonatok vagy villamosok közt 30 méter távolságnak kell lenni. 71. A város belterületén fel- és leszállás céljából a kocsik csak a megállóhelyeknél állhatnak meg. 72. Az indulás csengővel jelzendő. VI. Fejezet. A közlekedők jogai és kötelességei. 73. Útas csak a megállóhelyen s a kocsinak a hátsó, járdafelőli oldalán szállhat fel. 74. Helyutalványok kiadásánál a sortrendet be kell tartani. 75. «Megtelt» táblával jelzett kocsira csak akkor lehet szállani, ha a valaki a kocsit elhagyja. 76. Menetjegyet az ellenőr kívánatára fel kell mutatni; elvesztett menetjegy helyett újnak a váltása követelhető. 77. Menetközben a kocsi alsó lépcsőjén állani tilos. 78. Éneklés, füttyülés, lármázás a kocsiban nincs megengedve. 79. Ittas és botránnyosan viselkedő egyének, továbbá ragályos vagy undorító betegség külső jeleivel bírók a kocsikba fel nem szállhatnak. 80. Csak egy szakaszból álló kocsikon csak a külső részen lehet dohányozni. 81. Ablak, ajtó azonnal becsukandó, ha csak egy utas követeli is. 82. Kutyákat, robbanó tárgyakat, oly csomagokat, melyben törékeny s bűzt vagy kárt okozható folyadék van, s töltött fegyvereket a kocsikra felvinni tilos. 83. Podgyász csak annyi vihető be, a mennyi a szomszédok háborgatása nélkül elhelyezhető. 84. A közönség köteles a kálauznak a menetrendre s közbiztonságra vonatkozó figyelmeztetéseit követni. Ellenszegülés esetén a kálauz rendőri segédletet vehet igénybe. VII. Fejezet. A gyalogjárók és járművek. 86. Járműveket, állatokat, tárgyakat a pályán felügyelet nélkül hagyni tilos. 87. A tuzóttóság kivételével minden jármű és (88.) gyalogos köteles a pályatestről a mozdony vagy kocsi közeledtere úgy eltávolozni, hogy az összedűtközés ne legyen lehetséges. 90. A pályatestet, vágányokat, kocsikat stb. rongálni tilos. 91. A jelzések utánzása szigorúan tiltatik. VIII. Fejezet. Hatósági felügyelet. A rendőrség ügyel fel arra, hogy a rendelet a vállalat s közönség által betartassék. Ha valamely kocsi meg nem felel, azt a rendőrség a forgalomból kitilthatja. IX. Fejezet. 96. Bünt., amennyiben súlyosabb beszámításalá nem esik, 100 kor. terj. pb. E rendelet elleni kihágási ügyekben az illet. ker. kapitányság ítélkezik. A pénzbüntetés és elzárás együttesen is alkalmazható. (L. Krecs. Gyűjt. 141. l.)

Közüti vasúti alkalmazottak előállítására. (13.679/fk. l. 1. 94. sz. r.) Utasítja a rendőroket, hogy kihágás vagy vetség esetén az illető vasúti alkalmazott neve, foglalkozása és lakásának lehetőleg gyors feljegyzése után őket hivatásuk gyakorlásától huzamosb ideig el ne vonják, sőt saját hatáskörükben is minden lehető tgyenek meg arra nézve, hogy a közüti vaspályák forgalmában az akadály elháríttassék. A mennyiben pedig az ily kocsi-vezető vagy más alkalmazott a büntető törvénykönyvbe ütköző egyéb súlyosabb beszámítás alá eső büntetett követne el, vagy részegen s a szolgálatra beszámíthatlan állapotban fogva meg-

bizhatatlannak találtnék, intézkedjenek, hogy felváltása azonnal megtörténjék, esetleg az illetőt a járművel a végpontra kísérik s az előállítást onnan eszközölik.

Közüti vasúti balesetek meggátolása. (1642/fk. I. 897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 203. l.) A vezetőnek kötelessége a menetsebességet mérsékelni: 1. ha a pályán valami akadály látható; 2. ha a pályarészen a szabad áttekintés nem lehetséges; 3. ha lassú menetre jel adatik; 4. ha valamely nagyforgalmú uton, utcán vagy téren, továbbá utcakeresztezéseknél, kanyarulatoknál, kórházaknál és kitérőkben s ha a vonat váltó csúcsa felé halad, végül nagyobb népcsoportosulásoknál. Különösen megakadályozandó, hogy menetközben a kocsi alsó lépcsőjén utas álljon s hogy a telt kocsik a zárókészülékek nyitva hagyásával indíttasanak meg. A rendőrszemek s az ellenőrzéssel megbízott egyéb rendőrközegeknek különösen kötelességük, hogy a társulat és alkalmazottjainak a szabályrendeletben s különösen az ezuttal is elsorolt kötelességeik betartását szigorúan ellenőrizzék s a tapasztalható szabálytalanságokat vagy kihágásokat jelentsék fel, továbbá, hogy a pályavonalakon más járművek ne tartózkodjanak, hogy járműveket, állatokat vagy más tárgyakat a pályavonalakon vagy azok közelében ne hagyjanak, hogy minden jármű a közüti vasúti kocsi közeledésekor oly távolságban kitérjen, hogy az összeütközés lehetetlenné legyen. A mellékutczákból kijövő járművek a közüti kocsi közeledésekor megállni s annak elvonulását bevárni tartoznak s a gyalog járó közönség tartozik a közüti kocsi közeledésekor a pályavonaltól idejekorán letérni.

Közüti vasut elfoglalása tilos. (4603/fk. I. 97.) A vágányok sem gyalog közönség által, sem huzamosabb ideig kocsik által el nem foglalhatók. Kocsiknak tilos a vágányokon végighajtani.

Közüti vasutaknál előforduló balesetek és forgalmi akadályok bejelentése. (56.797/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 265. l.) E kötelezettség a ker. kapitányságot illeti.

Közüti vasutak felügyelete és a vasúti és hajózási felügyelőség. (29.267/fk. I. 900. sz. r.) A törvényes felelősség a rend-, személy- és vagyonbiztonság, valamint a közönség kényelmének fentartásáért és biztosításáért az 1881: XXI. tcz. szerint elsősorban a rendőrséget terheli és a rendelkezési jog a rendőrséget illeti. A műszaki szakközegeket nem a rendőrhatalom rendelkezési jog, hanem csakis a műszaki felügyelet és ellenőrzés és a véleménynyilvánítás joga illeti meg. Ebből következik, hogy oly műszaki ügyekbe, melyek az 1881: évi XXI. tcz. 7. §. b) pontjában előírt rendőrhatalom jogkört nem érintik, a kirendelt rendőrtisztviselők nem avatkozhatnak.

Közüti vasutak és iparvágányok keresztezése. (29.698/fk. I. 98. sz. r. 75.484/98. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 46. l.) 1. Minden egyes iparvágány-keresztezés előtt a villamos vasuton megállóhely létesítendő és a villamos vasúti

kocsik minden egyes megállóhelyen megállani tartoznak. 2. A villamos vasuti kocsik az iparvágányon haladó kocsikkal szemben elsőbbséggel bírnak. 3. Az iparvágányok keresztezésein a villamos kocsiknak csakis lépés sebességgel szabad haladni. 4. Az iparvágány keresztezése előtti tolatások alkalmával tíz (10) méter távolságban minden egyes villamos vasuti vágányban és a soroksári-út közepén a jelzési utasításban jártas egy-egy a szükséges jelző eszközökkel és sípval ellátott őr alkalmazandó. A jelzőeszközök nappal vörös zászló, este pedig vörösvilágú lámpa. 5. Az iparvágányokon álló kocsik megfutamodás ellen megfelelő hevederekkel alá ékelendők. 6. Az iparvágányokon haladó vasuti kocsival két tolató munkás tartozik megfelelő fékező dorongokkal ellátva haladni, kik a kocsikat veszély esetén megállítani tartoznak. 7. A megállító jelekre, úgy a villamos vasuti vonat személyzet, mint a vasuti kocsik tolatásával megbízott személyzet kellőképen kioktatandó. 8. Az iparvállalatok részéről egy közeg jelölendő meg, ki a tolatásokra felügyelni tartozik és azokért felelős.

Közüti vasutakkal itéletközlés. L. itéletközlés stb.

Közüti vasutak törzskönyvét a 56.921/fk. L. 96. sz. r. szerint a főkapitányságnál a közigazgatási III. ügyosztály főnöke tartozik vezetni.

Közüti vasutakon való fel- és leszállás. (12.202. fk. L. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 189. L.) 1. A közüti vasuti kocsikra-, illetve kocsiról való fel- és leszállás a kocsinak csupán a járda felé eső oldalán történhetik és e célra úgy az elő-, mint a hátsó fel- és lejáró szabadon használható. 2. A közüti vasuti kocsiknak a kocsit felőli oldalon rekeszajtók alkalmazandók, melyek állandóan betéve tartandók. 3. A járda felőli oldalon, elől a kocsivezető mellett levő felszállónál szintén állandóan rekeszajtó alkalmazandó, mely azonban az állópontoknál a fel- és leszállásra felhasználható, de a fel- és leszállás megtörténte után mindenkor becsukandó, úgy hogy az menetközben mindig betéve legyen. 4. A járdafelőli oldalon, a hátsó feljárónál a rekeszajtók elzárása csak akkor válik kötelezővé, ha a kocsí az előírás szerint már megtelt. 5. A rekeszajtónak úgy kell készítve lennie, hogy a fel- és lejárónak alsó fokát is teljes szélességében és hosszában befedje.

Közüti vasutak várótermeinek tisztítása s világitása. A közüti vasutakra vonatkozó 526/93. kgy. szbr. 8. és 9. §§-ai köteleessé teszik a vállalatok igazgatóságait, hogy az állomás épületeit, várótermeit és előcsarnokait tisztán tartsák; a kivilágítási kötelezettség este addig terjed, míg az utolsó kocsí be nem érkezett vagy el nem indult, reggel pedig míg sötét van; ezen rendelet betartását az összes rendőrök kötelesek ellenőrizni, a kihágást elkövetőket e kerületi kapitánysághoz feljelenteni.

Közüti villamos kocsik megállóhelyei szabadon hagyandók s minden megállóhelyen, de különösen bérkocsí állomá-

soknál, egy kisebb méretű villamos kocsinak megfelelő szabad térség biztosítandó a közönség kényelme szempontjából a rendőrök által. (60.755/fk. I. 97. sz. r.)

Közüti villamos kocsik végállomásának rendje. (29.205/fk. I. 1900. sz. r. — L. Rédey gyűjt. 1900. 89. l.) 4. A végállomásokon a közönség csak azokra a kocsikra szállhat fel, melyeken a kocsivezető és a kalauz helyeiket már elfoglalták és a kalauz a felszállásra a jelzést háromszori harangütéssel megadta. Ezen jelzést a kalauz minden alkalommal megadni tartozik. 5. Az oly kocsiról, melyre a közönség már felszállott, a kocsivezetőnek és kalauznak távoznia nem szabad. Ha közülök az egyik a szolgálat érdekében a kocsiról leszállani kénytelen, akkor a másik feltétlenül a járművön maradni köteles. 6. A ki felszállás alkalmával erőszakos tolongás által az előtte állókat lökdösi, vagy bántalmazza, vagy egyébként durva viselkedést tanusít és botrányt okoz, a kocsira fel nem bocsátandó és ellene a feljelentés megteendő. 7. A végpontokon a kocsikról és egyéb járművekről minden utas leszállani tartozik.

Közüti villamos közlekedési rendje. (29.205/fk. I. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 89. l.) 1. A kocsik és egyéb nyilvános személyszállító járművek a végállomásról a megengedett számot meghaladó utassal el nem indulhatnak. Ha a szállítóeszközre ennél több utas szállott fel, azt mindaddig nem szabad megindítani, míg a fölös számú utas le nem szállíttatott. 2. Ha a megengedett számnál több utas van a kocsin, vagy egyéb járművön, akkor az utoljára felszállók kötelesek arról távozni. Ha ezt azonnal megállapítani nem lehet, akkor azok, kik menetjeggyel még nem bírnak, vagy a lejárákhoz legközelebb állók szolítandók fel a távozásra. Ha a felszólítás eredménytelen marad, rendőri karhatalom vehető igénybe és az ellenszegülők a kerületi kapitányságnál feljelentendők. 3. A rendőrség tisztviselői és egyéb közegei utasítva lettek, hogy tekintet nélkül arra, hogy szolgálatban vannak-e, vagy nem, a kocsik és egyéb járművek tulsufoltságának megakadályozására állandóan ügyeljenek.

Krisztinavárosi szinkör felügyelete. Általános felügyeleti szabályokon felül figyelemmel kell lenni a következőkre: 1. Tilos a gyertyával világított lampionok használata. (1893: 7974. sz. fk. r.) 2. Szinpad mellékvilágítása 4 stearingyertya. (1883: 54.579. sz. tan. hat.) 3. Szinkör udvarán tilos a dohányzás. Az illetéktelenül ott tartózkodók kiutasítandók. (1893: 5389. sz. fk. r.) 4. Délutáni előadás nem ellenőrizendő. (1891: 7076. sz. fk. r.)

Kristóf-téren kéjnök meg nem jelenhetnek. Lásd Bárczás kéjnök vendégszerzés stb.

Kucséberekknél sorsjáték. 11.373/875. sz. B. M. r. szerint az a kucséber, a) a ki tiltott árukkal üz házalókereskedést, az illetékes rendőri hatóság által, az illető tiltott cikkek elkobzásán kívül a házalási szabályok 19. §. c) pontjában említett 10—50 kor. pb. nem fizetés esetében 1—5 napig terjedhető fogsággal bünte-

tendő; b) a ki sorsoláshoz készített zárt dobozokat hoz egyszerű házalás mellett forgalomba az a) pontban említett büntetesen kívül az illető rendőri hatóság által még külön 20—100 kor. pb. esetleg 2—10 napi fogsággal büntetendő; c) azon házalók, a kik bár engedélyezetti czikkeket, azonban sorsolás útján hoznak forgalomba, mint a jövedéki szabályok áthágói a rendőri hatóságok által külön büntetés nélkül, a jövedéki büntetések kiszabására illetékes pénzügyi közegeknek egyszerűen átadandók, végül d) azon házalók, a kik sorsolást tiltott czikkekkal üznek, az illető rendőri hatóságok által az a) és illetőleg b) pontban foglalt büntetések alá veendőek és csak azok lerovása, illetőleg kiállása után szolgáltatandók át külön megbüntetés végett a c) alatt említett pénzügyi közegeknek.

Kulcsári teendőket a ker. kapitánysági őrségen rendőrök nem teljesíthetnek. Ez az ellenőrök kötelessége. (183./Rfp. 99. sz. r.)

Kulcskészítés gyanus személyek részére. Lakatosok, vagy más iparosok, a kik lakatokat vagy zárat készítenek vagy árulnak, ha valamely lakást, helyiséget, pénztárt vagy zárral ellátott bármely tartályt másnak rendeletéből nyitnak fel, mint a kinek a felnyitásra való jogosultságáról maguknak tudomást szereztek: 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ugyanezen büntetéssel büntetendők, ha olyan kulcsot, melylyel valamely lakás, helyiség, pénztár vagy zárral ellátott más tartály felnyitható, másnak rendeletéből készítenek vagy másnak adnak át, mint annak, a kiről tudják, hogy arra jogosultsággal bír. (Kbt. 133. §.) A 133. §-ban megjelölt személyek, ha valamely kulcsot viasz vagy más lenyomat után másnak rendeletére készítenek el, mint a kiről tudják, hogy a lakatnak, helyiségnek vagy tartálynak a lenyomat után készített kulccsal való felnyitására jogosultsággal bír, vagy a viasz- vagy más lenyomat után készített kulcsot a felnyitásra jogosultsággal nem bíró személynek adják át: nyolcz napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. (Kbt. 134. §.) Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők a 134. §-ban megjelölt személyek: ha úgynevezett általános kulcsot másnak, mint az ennek birtoklására s használatára jogosítottnak átadnak. Ha pedig általános kulcs kellő vigyázat hiányában tőlük ellopott vagy pedig ilyen elcsikkasztott: a gondatlanság miatt 100 kor. terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. (Kbt. 135. §.) Mindezen kihágások elbírálására a J. b. illetékes.

Kuruzslás. 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: 1. a ki szabályszerű jogosítvány nélkül, fizetésért vagy jutalomért, orvosi, sebészi, fogorvosi vagy pedig olyan helyeken, a hol szülész vagy szülésznő van és ezek akadályozva nincsenek, szülési teendőt végez; 2. a ki szabályszerű jogosítvány nélkül gyógyszerert betegek számára árul vagy elad, vagy bizonyos gyógyszerert, hatósági tilalom ellenére, habár ingyen osztogat vagy ad.

Visszaesés esetében, ha az ezen kihágást elkövetőnek utolsó megbüntetése óta két év még nem telt el, egy hónapig terjedhető elzárás és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetés állapítandó meg. Kbtv. 92. §. Illetékes a J. b.

Kutak, gödrök, stb. bekerítése. (1894: 12. tcz. 95. §.) A ki homok, agyag, kő, mész és egyéb gödröket vagy kutakat bekeríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja, 100 koronáig büntethető kikágást követ el. Illetékes a fővárosban az előjáróság. Hivatalból üldözendő.

Kutak megmérgezése. (Az 1878: V. tcz. 315. §.) «A ki használatban levő kutat, vízvezetéket, víztartót megmérgez, úgyszintén a ki életveszélyes, vagy az egészségre ártalmas anyaggal kevert valamely élelmiczkiket (314. §.), ennek veszélyes vagy ártalmas tulajdonságát elhallgatván elárult, áruba bocsát, vagy szétoszt, öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal s ha ebből valakinek súlyos testi sértése vagy halála következett be, a mennyiben gyilkosság nem forog fenn, tíz évtől tizenöt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.»

Kutak és közvagyon megrongálása. A főváros tulajdonát képező kutak s más köztárgyak gyakran pajkos vagy rosszindulatu egyének által megrongáltatnak. Az őrszemek kötelessége az ily tettek elkövetőit igazolni, esetleg előállítani.

Kút vizének megrontása. L. ivóvíz megrontása.

Kutyákról általában. L. ebtartási szb.

Kutyát hová tilos vinni? L. ebtartási szbr. 11. §. Ebeket vendéglőkbe, kávéházakba vagy más ilyen nyilvános helyekre, továbbá nyilvános járműveken, mint társaskocsikon, közuti vas-pálya kocsikon, hajókon magával vinni tilos.

Kutyákat nyilvános helyre vinni tilos. Kutyatartás, kutyaadó, kutyák veszettsége, l. részben «a» ebtartás, részben «v» veszett kutyák.

Kutyapeczerek ellenőrzése. L. peczerek stb.

Kutyát szállítani bérkocsis nem köteles. L. bérkocsi szbr. IV. p.

Kutyáknak vágóhidon beteg állati szerveket adni tilos. L. állatok levágása.

Kutyákat vasuti személy-kocsikban szállítani tilos. Ől-ebek bevihetők, ha a többi utas nem kifogásolja. Nagyobb s vadász-kutyák III. oszt. kocsiba bevihetők külön szakaszba, de fizetni kell értök. Kutyákat vasárnap is köteles a vasut szállításra elfogadni, egyéb állatot nem. Kutyáknak fuvarlevéllel történő hosszabb szállításánál a fuvarlevélben kérni kell az etetést és itatást. (83.289/82. sz. Ker. M. r.)

Kutyák veszettsége. L. veszett állatok.

Külföldiek bejelentését községekben az 54.091/88. sz. B. M. r. kötelezi 48 óra alatt. A mulasztó magán lakásadó 50 kor. büntetendő. A fogadósok, szállodások stb. a kbt. 73. §-a szerint büntetendők.

Külföldi bort hazai bor gyanánt eladni tilos. L. Borvidékek beosztása.

Külföldiek eltolonczolása. L. tolonczolás stb.

Külföldi hatóságok megkeresése. 52.887/L. A. 1894. sz. B. M. r. szerint magyar hatóságok külföldi hatóságokkal közvetlenül egyáltalán nem, külföldi képviselőtünk köréből is közvetlenül csak a követtségekkel s valóságos konzuli hivatalokkal (nem pedig egyttal a tiszteletbeli konzulokkal is) levelezhetnek, továbbá, a külföldre szóló megkereséseknél a címzett követtség vagy konzuli hivatal neve s a rendeltetési hely francia nyelven is megjelölendő. (Bűnügyekre e rend. nem vonatkozik.)

Külföldi hatóság megkeresésére foganatostítandó nyomozás előtt, ha csak veszély nincs a késedelemben, a megkeresés a kir. ügyészszéggel közlendő, az egyes halaszthatlan nyomozó cselekmény azonban a kir. ügyészszég határozata előtt is foganatostítható, de erről, annak teljesítése után, a kir. ügyészszég sürgősen értesítendő. (Ut. 18. §.) Hasonló eljárás követendő, ha a nyomozás teljesítése végett a külföldi nyomozó hatóság részéről annak valamely tagja vagy közege küldetik ki. A külföldi hatóság által kiküldött, az egyes nyomozó cselekmény foganatostításánál, a mennyiben azt a B. P. nem tiltja, útbaigazítás, fölvilágosítás céljából jelen lehet ugyan, de ezen cselekmények mindig a hazai hatóság tagja vagy közege által teljesítendők. (Ut. 19. §.) Bűncselekménnyel terhelt egyén a rendőri hatóság által külföldi hatóságnak sohasem adható ki, miért is az erre irányuló megkeresés az esetleg letartóztatott terhelttel együtt mindig az illetékes kir. ügyészszéggnek adandó át. (Ut. 20. §.)

Külföldi hatóságokkal való érintkezés nyelve. (Lásd Rédey Gyűjt. 1900. 49. l.) A B. M. 46.999/1898. sz. rendelettel a megyei, 46.826/1898. sz. rendelettel a városi rendőri hatóságoknak megengedte, hogy sürgős rendőri nyomozás vagy közbiztonsági szempontból teendő egyéb sürgős intézkedés foganatostítása végett a külföldi hatóságokkal közvetlenül érintkezhessenek. Ez esetben a megkeresett hatóság hivatalos nyelvét, vagy ha abban nem járatosak, a francia nyelvet használják; ha pedig e tekintetben is nyelvi nehézség lenne, úgy az 1889. évi január 23-án 78.599/888. sz. alatt kiadott körrendeletben előírt rendes eljárás követendő.

Külföldiek nyilvántartását a bejelentési hivatal vezeti a 46.603/fk. l. 1900. sz. rendeletben meghatározott módon.

Külföldi katonatisztek tartózkodási helyei s azok ténykedései megfigyelendők. Gyamus körülmény tapasztalása esetén a tiszt részletes személyleírásával sürgős jelentés teendő a fk.-hoz. (3904/92. Rfp. ut.)

Külföldön elkövetett kihágás miatt büntető eljárásnak helye nincs. (1879 : XL. tcz. 13. §.)

Külföldön kihágási büntetés nem hajtható végre, ha az magyar honos ellen magyar hatóság által szabotott ki. (3594/95. B. M. határozat.)

Külföldi követséghez, consulátushoz érték küldése. 82.738/1898. B. M. rend. az u. e. évi 78.599. sz. rend. pótlásaként elrendeli, hogy midőn pénzürtéket képviselő papírok és okmányok valamely követség vagy consulátushoz küldetnek a közös külügy-miniszterium útján, azok sohase mint ajánlott levelek, hanem pénzes küldemény alakjában továbbíttassanak. A posta költségét az érdekelt hatóság vagy a magánfél fizeti.

Külföldi postabélyegek hamisítása, ha nem bérmentesítésre történt, hanem más célra, kihágást képez. (1897. évi XXXVII. tör. 2. §.) Hlál a J. b.

Külföldi sajtótermékek házalása belügyminiszteri engedély nélkül tilos. (463/1873. sz. B. M. r.) Még az előfizetés gyűjtése is tilos. A sajtótermékek ily esetben elkobzandók.

Külföldi sorsjegyek árulása tilos. Nemkülönben a pénzgyűjtés is külföldi sorsjátékok céljaira. (1879 : XLIX. tör. 6. §.) A sorsjegyek, illetve a gyűjtött pénz elkobzandó. Külföldi és osztrák sorsjátékokban való részvétel is tilos. (1897 : VII. tör. 4. §.)

Külföldre küldendő okmányok. L. okmányok stb.

Külföldre magyar lányokat szerződtető ügynökökkel szembeni eljárás. L. magyar lányokat stb.

Külföldről mérgek behozatala. L. mérgek külföldről való behozatala.

Külföldről szállított gyógyszerekről. L. gyógyszeráruknak stb.

Külföldre szökött külföldi terhelt ellen, ha Magyarországon büntettet vagy vétséget követett el, a nyomozás teljesítendő ; a kézrekerítésre vonatkozólag is intézkedhetik a rendőri hatóság, de a kiadatás és az átkísértetés iránt már az ügyészség teszi meg a lépéseket. (B. P. 471. §.)

Külföldön tilalmi időben lőtt vad behozatala és árulása csak akkor szabad, ha az a vad Magyarországon nem tenyészik. (1888. évi 37.784. B. M. r.)

Külhatalommal való ellenséges szövetségzés hűtlenség büntetettét képezi. L. e cím alatt.

Külső cseléd felmondási ideje. L. cseléd felmondási ideje.

Külön címéres nemzeti lobogó. L. címéres nemzeti lobogó stb.

Külön borjuvásárok. (1720/98. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 57. l.) Az I. kerületi Szarvas-téren pénteki, a Várban szombati, a II. kerületi Bomba-téren pedig szerdai napokon tartható volt borjuvásárok betiltattak.

Külön fürdők uszodákban. L. Dunafürdők.

Külön ország címerének használata. L. ország küllön stb.

Külső soroksári-utczai rongytelep. L. köztiszt. szbr. ellenőrzése.

Külföldi utakon hajtási szabályok betartása szigorúan ellenőrzendő a rendőrszemek s őrzőjáratok által.

L

Lábón hajtott marha ellenőrzése. L. állatvásárok rendtartása.

Ladikok és dereglyék megterhelése. Hajózási szbr. 55. §. szerint csak annyira szabad megterhelni, hogy felső részük a vízből mindenkor legalább egy lábnyira kiálljon. A kik ladikon vitetik magokat, kötelesek a padon ülve maradni s a vezető utasításait követni.

Lajos-utczai kocsiközlekedés korlátozása. 6613/tk. I. 97. r. értelmében a Lajos-utczából csak azon teherkocsik közlekedése engedtetett meg, melyek oda vagy onnan szállítják rakományukat. A többi teherkocsik a Miklós- és Majláth-utczákon át, a Florián-, Pacsirta- és Pacsirtamező-utczákban közlekednek.

Lakatos-czégérkulcsok. (4093/tk. kih. 1895. sz.) A lakatosiparosok iparüzletük jelzésére eddig is használt kulcsot a ház falára szilárdan megerősítve továbbra is akadálytalanul alkalmazhatják.

Lakásajánlgatás az utczán, nyilvános helyeken hordárok stb. részéről kihágást képez s a 731/83. kgy. sz. szbr. alapján büntetendő. (17.977/tk. I. 96. sz. r.)

Lakáseltagadás. L. néveltagadás.

Lakás hivatalos kiürítése. (9670/93. tk. eln.) Az 1893. évi IX/22-én tartott miniszteri értekezlet elvi határozata szerint a lakáskiürítés nem a rendőrség, hanem a bíróság hatáskörébe tartozik.

Lakásigazolás postai alkalmazottaknak. L. postai alkalmazottak lakás stb.

Lakásjegyzékek ellenőrzése a postások útján. — (52.692/tk. I. 98. sz. r.) Midőn a postai kézbesítő valamely házban a lakók jegyzékének hiányos vezetéséről győződik meg, a legközelebbi rendőrszemet szóbelileg értesíti, kinek kötelessége, a megjelölt házban a lakók jegyzékének megvizsgálása által a szóban forgó mulasztás fennforgásáról magának meggyőződést szerezni és tapasztalt kihágás esetén a feljelentést megtenni. Az ily módon a rendőr által észlelt kihágás tárgyalására a postai kézbesítők beidézése felesleges.

Lakásul italmérő helyiség nem használható. L. italmérési üzletek berendezése.

Lakáskimutatások a rendőrökről a felügyelőségek által a főparancsnoksághoz minden költözködési évnegyed után beküldendők. L. beadványi lajstrom.

Lakáskimutatások szerkesztése. (299/1899. Ríp. ut.) Lakáskimutatások mindig nyomtatványra irandók, összes rovatai pontosan kitöltendők; legelől az őrszoba-parancsnok s aztán a rendőrök nevei betűsorrendben, tekintet nélkül a rendi fokoza-

tukra vezetendő be. A szakaszok és lovasosztály kimutatásainál az összes altisztek legelől irandók be. A kerületi őrmesterek azon őrszoba kimutatásába vezetendők be, melynek keretében lakással bírnak.

Lakásközlési megkeresések az egyes rendőri ügyosztályok részéről mind a bejelentési hivatal által intézendők el. (31.681/fk. I. 1900.)

Lakásokban sürgős átalakítások vasárnap. Lakásoknak sürgős átalakításánál a szükséges munkák, azonban csak a hatóságilag szabályozott költözködési időszakokban, valamint az azokat megelőző és követő egy-egy héthben : egész nap, Szt.-István napja kivételével. (14.837/92. II. A) 1. f) és II. B) pont, Ker. M. r.)

Lakást változtató rendőrségi személyek s bejelentés. (10.007/fk. eln. 97. sz. r.) A m. kir. államrendőrség kötelekéhez tartozó összes tisztviselők, valamint az altisztek és rendőrök úgy magukat, mint családtagjaikat és hozzátartozóikat, midőn lakást változtatnak, azt minden körülmények között pontosan a kerület-, utca- és ház-, valamint ajtószámjaik feltüntetésével jelentsék be.

Lakbér-adósságért a bérlo ingóságait a bérbeadónak joga van visszatartani s azok elszállítását rendőri karhatalommal megakadályozhatja. (Lakbérleti szbr.)

Lakbérlet átadásának egyéb megállapodások hiányában használható állapotban kell történni.

Lakbérletek átruházása (albérlet). Magánlakás egy része bérbeadó beleegyezése nélkül is albérletbe adható, sőt egészen is halálozás vagy a fővárosból való elköltözés esetén. Boltok, áru-raktárak stb. csak a bérbeadó beleegyezésével adhatók ki albérletbe.

Lakbérlet azonnal elhagyható, ha kéjné lakik a házban s bérbeadó 8 nap alatt annak eltávolításáról nem gondoskodik.

Lakbérfelemelés. (U. a. szbr. 11. §.) Negyedéves felmondás alá eső bérletnél novemberi bérévnegyedkor, feléves felmondás alá esőnél augusztusi bérévnegyedkor, azaz mindkettőnél február 1-én kezdődő hatálylyal bérbeadó a bért fel nem emelheti. Felmondási idő lejártá előtt bérfelemelés hatályba nem léphet.

Lakbérletbe beköltözködés. (U. a. rend. 25. §.) Bérloének joga van a kibérelt lakásba a beköltözést a bérévnegyed első köznapján reggeli 8 órakor megkezdeni ; ugyanakkor az előbbi bérlo a kiköltözést akként tartozik megkezdeni, hogy a lakás nagyságára való tekintet nélkül ugyanaznap legalább 2 szoba kiürítve és átadható legyen. Ha a lakás több szobából áll : második nap további 2 szoba, a harmadik napon pedig az egész lakás átadandó. Boltok s egyéb helyiségeknél negyedévi felmondásnál az első napon, fél-évinél az első három napon kell kihuzcolkodni. Havi bérletnél a 14-ik nap déli 12 órájáig ki kell huzcolkodni. .

Lakbérletből kiköltözés. Havi bérletnél egy hónapi bentlakás után 14 napra bármikor fel lehet mondani. Heti bérletnél

egy heti bentlakás után felmondás 2 nap. Áruraktáraknál felmondás a bérlet kezdetétől számított 45 nap. Éves bérleteknél a felmondás a bérévnegyed 14-ik napjának déli 12 órájáig eszközözendő. Februárra ezeknél költözködés nem eshetik.

Lakbérletnél felmondási idő. (U. a. rend. 7. §.) Rendszerint negyedéves. Féléves a felmondás: 1. Az I., II. és III. kerületekben 800 koronás és azt meghaladó, a IV—X. kerületekben 2000 koronás és azt meghaladó lakásoknál. 2. Az I—III. kerületekben a 400 koronás s a IV—X. kerületekben az 1200 koronás és ezeket meghaladó utczaí és udvari boltoknál s az áruraktárak kivételével minden ipari vagy kereskedelmi célra bérelt helyi ségnél.

Lakbérlet felmondása után a lakás megtekintése. (U. a. rend. 18. §.) A felmondási idő alatt a bérlet tartozik a bérlemény megtekintését délelőtt 10—12-ig és délután 3—5 óráig megengedni. Ha nincs otthon, bérbeadó rendőri közeg jelenlétében kinyitathatja a helyiséget, de köteles azt újra bezáratni.

Lakbérlet felmondás módja. A felmondás magánúton vagy közjegyző által történhetik. Magánúton való felmondásról írást kell kérni s ha azt nem ad a bérbeadó, a felmondást két tanu előtt megismételni. A felmondó félnek joga van felmondása érvényességét 8 nap alatt az illetékes bíróságnál kérelmezni.

Lakbérletfizetés ideje. (U. a. rend. 3. §.) A bér negyedévenként előre fizetendő minden helyiség után 1-én, este 6 óráig. Havi bérletnél havonként előre, heti bérletnél hetenként előre a bérhónap vagy bérhét első napjának esti 6 órájáig. A bért a beköltözés előtt kell kifizetni.

Lakbérletnél házbérkrajczár. (U. a. rend. 6. §.) A házbérkrajczár, mint önálló községi adó a bérletet a bérbeadó irányában külön kikötés nélkül is terheli.

Lakbérletben javítást, átalakítást csak a bérbeadó engedélyével szabad eszközölni.

Lakbérletbe kéjnök beköltözését bérbeadó tűrni nem köteles. Kiköltöztetésüket rendőri úton szorgalmazhatja.

Lakbérletbe költözés, ha az évnegyed vasárnapra esik. A bérlet nem köteles kimenni a lakásból, mert a költözés csak hétköznapon kezdendő meg.

Lakbérleti szabályzat. (693/1885. kgy. sz. szbr.) (A főv. kgy. sz. szbr. hív. gyűjteményének II. kötet 393. l.) 1. §. Külön megegyezés híján a szbr. határozmányai az érvényesek lakbérleti ügyekben.

Lakbérnegyed áruraktárakra. A bérlet negyede, tekintet nélkül a bérösszegre s a bérlet időtartamára, a bérlet kezdete napjától 3 hónap. Ha 45 nap előtt fel nem mondatott, a bérlet újabb 3 hónapra meghosszabbítotttnak tekintetik.

Lakbér nemfizetés esetén felmondhat a bérbeadó bár-mikor is s a bérlet köteles azonnal kiköltözni. (Lakbérleti szbr. 10. §.)

Lakbérnegyed (U. a. rend. 2.) A bérleti év negyedszi február, május, augusztus és november hónapok elsején kezdődnek.

Lakbérnegyed nyári lakásra. (U. a. rend. 2. §.) Május 1-én kezdődik és november 1-én végződik.

Lakcímközlések a bejelentési hivatalban. (2822/fk. I. 1897. sz. r.) 1. Magánfelek részére a jövőben lakcímrésztételesek csak azon esetben adhatók a bejelentési hivatal által, ha a lakcím iránti tudakolást, az illető magánfél az ezen célra szolgáló és a bejelentési hivatal vagy a ker. kapitányi hivataloknál, 30 fillérért kapható lakcímtudakolási kérdőlapokon eszközli. Egy kérdőlapon csak egy személy lakcíme kérhető, illetve adható. 2. A magánfelek által benyújtott kérvények folytán végzésileg kiadandó lakcímrésztételesekért, minden egyes személyre vonatkozó értesítés után 50 fillér díj szedendő. Szegénységi bizonyítvánnyal belgazolt szegénység esetén azonban a bejelentési hivatal főnöke által hozandó végzés alapján díjmentesen adható lakcímrésztételesek. Ha valamely vidéken vagy külföldön lakó magánygyéntől oly levél érkezik, melyben a fél egyszerűen valakinek lakását közölni kéri, az illető fél az általa esetleg válaszára küldött levélbélyeg felhasználásával mindenekelőtt értesítendő lesz, hogy az általa tudakolt lakcím csakis 30 fillér, mint a lakcímtudakolási kérdőív árának, valamint a szükséges postabélyegekkal ellátott és általa címzett levélborítéknak megküldése után megadható; ha ezen felszólítás folytán a kívánt pénzösszeg és postabélyegek beérkeznek, a fél által kívánt lakcím, egy 30 filléres lakcímtudakolási íven részére megküldetik.

Lakcímközlés magánosoknak privatim. (2822/fk. I. 97. sz. r.) Lakcímrésztételeknek magánosok részére leendő díjtalan közlése tilos, súlyosabb beszámítás alá eső ismérvek hiányában is fegyelmi vétséget képez és fegyelmi eljárást von maga után.

Lakók jegyzéke házakban. (15.859/fk. I. 1896. sz. r.) 1. Minden bérház felügyelője, házmestere vagy ilyenek nem léteben a ház tulajdonosa, a házban lakó összes lakókról, albérelőkről és cselédekről, azok foglalkozásának és a lakosztálynak pontos feltüntetése mellett betűsoros jegyzéket tartozik vezetni és azt könnyen hozzáférhető helyen lakásában kéznél tartani. 2. A lakók, albérlők és cselédek minden változása, be- és kiköltözése a jegyzékbe bevezetendő. 3. Ezen jegyzék a felvilágosítást kérő rendőrségi, bírósági, posta, törvényhatósági és egyéb hatósági közegeknek, szolgáltnak és kézbesítőknek kíváratára mindig felmutatandó. 4. E rend. megszegése kihágást képez. Bünt. 50 kor. terj. pb.

Laktanyai s jelző-lámpák meggyújtása az utcái lámpák meggyújtásakor történik. (293/96. Rfp. Ut.)

Laktanyában lakó rendőrök a laktanya-parancsnokuk által rendszeresen be és kijelentendők s az esetleges mulasztásért felelősek. (Rfp. np. 90. VII/12.)

Laktanyában porolás eszközlése. (154/94. sz. Rfp. Ut.) Mosonyi-utcai laktanyában lakó tisztek és altisztek alkalmazott-

jának naponta csakis a hátulso udvarban az istálló mellett elhelyezett poroló-állványnál van megengedve a porolás.

Laktanyai takarítónők kifizetése. (Gazd. k. ut. 98. §.) L. örszobai takarítónők.

Laktanya ügyeletes tiszt. (13/94. sz. Rfp. Ut.) A mosonyi-utcai rendőrlaktanyában naponta déli 12 órától másnap déli 12 óráig mindig egy ker. felügyelő tart laktanya ügyeleti szolgálatot; sürgős és rendkívüli esetekben ők vannak hívatva minden ügyet elintézni s a főparancsnokot helyettesíteni.

Laktanya ügyeletes tisztek kiszállása rendkívüli eseményeknél. A laktanya felügyeletet tartó tisztek minden oly esetben, midőn ezen szolgálatuk ideje alatt valamely rendkívüli esetről pl. nagyobb tüzeset, szerencsétlenség, rendzavarás stb. jelentést vesznek, azonnal bérkocsival a helyszínére kiszállani s ott az intézkedést mindaddig vezetni tartoznak, míg az illető ker. kapitány vagy a főkapitányság valamelyik tisztviselője vagy az illetékes ker. felügyelő odaérkezik s az intézkedést átveszi. Ennek megtörténte után bevonul. A bérkocsi-nyugta még a felügyeleti szolgálat alatt kiállítandó s a főparancsnoknak átadandó. (1894. I/15. sz. Rfp. np.)

Laktanya ügyeletes tiszt köteles a berendezési tárgyakat leltár szerint átvenni s azt a reggeli jelentésben jelenteni. (8760. Rfp. 1900.)

Lámpák eloltása illetéktelen egyének által. (8919/fk. I. 97. sz. r.) Az utcai lámpák éjjeli időben szigorúan megfigyelendők, hogy azok illetéktelen egyének által el ne oltassanak; ha netalán észlelnék a rendőrök, hogy valamely lámpa oly időben oltatott el, midőn annak még égni kellett volna, az a környék azonnal a legreáltyesebben megvizsgálandó és esetleg a talált gyanús egyének szigorúan igazolásra vonandók.

Lámpák (utcai) eloltásáról jelentések beterjesztése.

Midőn a légszeszlámpás a lámpagyújtogató hanyagságából vagy ki nem deríthető okból ég hiányosan vagy ismeretlen egyén által oltatott el, erről szóló jelentés két példányban a rendőrfőparancsnokhoz beterjesztendő. Ha pedig idegen egyén okozta a lámpa hiányos égését vagy oltotta azt el s az ismeretes, úgy a két példány jelentésen felül az illető egyén ellen a kihágási feljelentés is megteendő az illetékes ker. kapitánysághoz. (12.330. Rfp. 1901. sz. r.)

Lámpa gyújtása bérkocsiknak. L. bérkocsi szbr. IV. fej.

Lámpák tehérkocsikon. L. tehérkocsi lámpái. L. kézikocsi stb.

Láncshíd és Alagút közt kocsiközlekedés. (46.529/fk. I. 1885. sz. r.) E meredek úttesten csak mérsékelten megterhelt kocsiknak engedhető meg a közlekedés. Megterhelhetőség nagysága: egyfogatú teherszekereknél 1250 kg., kétfogatúaknál 2500 kg., széles talpú társzekereknél 3000 kg. Azonban gyenge felszigazott lovakra csak annyi súly rakható fel, a mennyit azok könnyen,

ostor, ütlegelés nélkül felvontathatnak. Túlterhelte szekerek elterelendők. A mennyiben túlterhelés folytán ez útszakaszon állat. kinzás fordul elő, a fuvaros feljelentendő s az 1879. évi XL. tcz. 86. §. alapján büntetettik. (L. Krecs. Gyűjt. 283. l.)

Lánczhídra budai oldalon felhajtás. L. hidakon kocsiközlekedés.

Lánczhídon ércszállító kocsik. (33.399/902. sz. P. M. r.) Az osztrák magyar bank budapesti főintézetének ércszállító kocsijainak rugókon nyugvóknak kell lenniök, továbbá szélességük a 180 cm. hosszúságuk pedig a 4 m. meg nem haladhatja és a rakomány súlya 2.500 kg.-on túl nem terjedhet, mely körülmény a hidralépés előtt kétséget kizáró módon igazolandó. A lánczhíd-főknél álló rendőrök tehát mielőtt eme kocsikat a hidra bocsátanak, tartoznak meggyőződni arról, hogy fenti feltételek megvannak-e? (5478/1902. sz. Rfp. r.)

Lánczhídon kerékpározás. L. postai kerékpárjáratok stb. L. táviratkihordók, a lánczhídon stb.

Lánczhídon színházdiszlet szállítás. Az 1898. évi 50.221/fk. I. sz. r. szerint a Dal- és Nemzeti színházakból a Várszínházba és onnan vissza a lánczhídon szállítani szokott díszletek hidvámmentesen szállíthatók, ezen szállítók (fuvarozók) a főkapitány által láttamazott igazolványnyal vannak ellátva.

Lánczhídon teherkocsi ülalom. L. hidakon teherkocsik.

Lapárúsítók a hajnali órákban. Az utczai lapelárúsítóknek kora reggel és késő este tanúsított tűrhetlen lármás magaviselete korlátozandó. (9844/1902. sz. Rfp. r.)

Lapdarugó (football) játék korlátozása. A 33.482/fk. I. 900. sz. r. 39.559. II. 1900. sz. főv. tan. határozat értelmében a játék csak következő helyeken van megengedve: I. a városligetben: a) télen mesterséges korcsolyapálya létesítésére használt területen; b) a közlekedési csarnokkal szemben alakult nagy játszótéren; c) a Széchenyi-szigettel szemben levő nagy játszótéren; II. az Üllői-úti népligetben; a) mutatványos helyen levő nagy játszótéren; b) a két játszótéren.

Lárma a bérkocsi állomáson. L. bérkocsisok rendetlenkedése.

Látványosság tartására rendőrhatalósági engedély kell. (64.573/V—c. 1901. sz. B. M. r.) L. mutatványok stb.

Lázadás. Lázadás büntetett képezi az olyan csoportosulás, melynek célja az, hogy az országgyűlést, annak valamely házát vagy bizottságát, a delegációt vagy annak albizottságát vagy a kormányt erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszeríteni akarja valamire (Btv. 152. §.); vagy pedig a polgárok valamely osztályát, nemzetiségét vagy hitfelekezetét akarja fegyveresen megtámadni. (Btv. 153. §.) A lázadásra szövetkezés vétséget képez. (Btv. 156. §.) A lázadásra felhívás, valamint a kísérlet is büntetendő cselekmény. (Btv. 158. §.) A felbujtók és vezetők kivételével nem büntetnek azok, a kik a polgári vagy katonai hatóság felhívására a

lázadás színhelyét elhagyják és abban többé részt nem vesznek. A büntetlenség azonban nem terjed ki azon büntetendő cselekményekre, a melyeket valaki a lázadás tartama alatt, az ebben való részességen kívül követett el. (Btv. 159. §.) A törvény vagy a kormány engedélye nélküli csapatgyűjtés, felfegyverzés és hadgyakorlatra oktatása, valamint vezénylése szintén lázadás bűntettét képezi. (Btv. 161. §.)

Leánygyermek elhelyezése az ó-budai javítóintézetben. L. züllő gyermekek stb.

Leányszöktetés. A ki életkorának 14. évét még túl nem haladott leányt, annak beleegyezésével szülőjének, gondnokának vagy felügyelőjének feldgyelete alul, azok akarata ellenére elvisz vagy letartóztat, leányszöktetés bűncselekményét követi el. (Btv. 320. §.) Súlyosabb, ha a Btv. 318—319. §-ában meghatározott ténykörülmény forog fenn. L. gyermekrablás. Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható.

Lefoglalás foganatosítása kétféleképen történhetik: és pedig vagy egyszerűen jegyzőkönyvileg, midőn a rendőri hatóságnak önkényt átadott, vagy ezáltal házkutatás, személymotozás útján, vagy másképen kezébe jutott tárgyak jegyzőkönyvbe soroltatnak fel vagy írott határozattal, midőn az illető tárgy valakinek birtokában vagy birlalatában van. (Ut. 81. §.)

Lefoglalás módja. A lefoglalás az illető, a ki ellen foganatosítatik és két tanú jelenlétében (B. P. 181. §.), az erre vonatkozó határozat kihirdetése után (B. P. 182. §.) foganatosítandó. A lefoglalás előtt fel kell szólítani az illetőt a kérdéses tárgyak előadására vagy a keresett személy hollétének tudatására. (B. P. 189. §.) A lefoglalt tárgyak jegyzékbe veendőek és megfelelő tartókba zárandók pecsét alatt. (B. P. 188. §.) Iratok úgy foglalandók le, hogy az arra jogosítottakon kívül más ne olvassa azokat. Ha pedig az iratok birtokosa, vagy megbízottja nem akarja megengedni az átolvasásukat, akkor borítékba zárandók. (B. P. 184. §.)

Lefoglalásnál szerzett tudomás hivatali titok. (B. P. 191. §.)

Lefoglalás tárgyai. Le kell foglalni: 1. a Btv. szerint elkövetendő tárgyakat; 2. a bűnvádi eljárásban bizonyítékul felhasználható tárgyakat. Közokiratok jegyzőkönyvbe lemásolandók — lefoglalásuk szükségtelen. A lefoglalás, ha a lefoglalandó tárgy valakinek birtokában vagy birlalatában van, írásba foglalt határozattal történik. (B. P. 169. és 177. §-ai.) Levelek, táviratok, postai küldemények, szállítmányok lefoglalása a vizsgálóbíró hatáskörébe tartoznak, a rendőrség csak indítványt tesz a lefoglalásra. (B. P. 171. §.) Hozzá tartozóknál vagy a védőügyvédnél levő tárgyak csak akkor foglalhatók le, ha az illetők részesség, orgazdaság vagy bűnpártolás gyanújában vannak, illetve a vádló ellen a vizsgálat el van rendelve ily bűncselekmény miatt. (B. P. 172. §.)

Lefoglalt postai küldemény felbontását a rendőri ható-

ság még sürgösség esetén sem rendelheti el s nem is foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Lefoglalt tárgyak és bűnjelek kezelését a B. M. Ut. 153—163. §-ai szabják meg.

Lefoglalt tárgyak kiadására a büntetés vagy letartóztatás kényszerét csakis a vizsgáló bíró alkalmazhatja. (B. P. 170. §.)

Lefoglalandó tárgyak kiadására való szorítást (B. P. 170. §.); a rendőri hatóság sürgösség esetén sem rendelheti el s nem foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Lefoglalt tárgyak visszaadása tárgyában a vizsgálóbíró határoz. (B. P. 187. §.)

Legeltetése az állatoknak. Állategészségügyi és mezőrendőri törvény (1894 : XII.) Mészárosok, marhakereskedők és hízalók kötelesek az előjárásának 12 óra alatt bejelenteni a nem községbeli marha megvételtét vagy behozatalát. Ily állatok 8 napon át csak elkülönítve legeltethetők. A község által számba nem vett marhát a közös legelőre hajtani tilos, s a pásztor kihágást követ el, ha ily marhát fogad a nyájba. Ragadós betegség esetén különböző istállókból való marha közös legeltetése, közös itatása vagy usztatása, valamint gyanús állatoknak nyílt uton hajtása tilos. Állatot legeltetni csak kellő felügyelet mellett lehet. Tilosban talált baromfi, ha behajtása nehézségekbe ütközik, megölhető, de a helyszínen hagyandó s tulajdonosa elviheti. A kóbor ebeket és macskákat saját birtokán mindenki elpusztíthatja. (Előjáróság.)

Legeltetés felügyelet nélkül vaspályákon. L. állatok felügyelet nélkül.

Legeltetés Istenhegyen s környékén. (7834/fk. kih. 1889. sz. r.) Az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a alapján tiltatik : 1. nyilvános közlekedésre szolgáló utakon és közterületeken az állatok legeltetése vagy szabadon hagyása ; 2. magánterületen háromnál több marha csak korláttal bekerített helyen szabad. Bekerítetlen helyen a marha az úttól legalább 4 méterre s 2 méternél nem hosszabb kötélen vagy lánczra szilárdan kipányvázva legeltethető. E rendelet hatálya az Istenhegy, Zugliget és Farkasvölgyre terjed ki s a kihágásokért a marha tulajdonosa felelős. (L. Krecs. Gyűjt. 292. l.)

Legeltetési kihágások erdőkben. L. erdőben legeltetési kihágásért.

Legeltetése lábon hajtott marhának útközben tilos. L. állatvásárok rendtartása.

Legeltetés más mezején (jogtalanul) kihágást képez s 200 kor. terj. pb. büntetendő. Itél az előjáróság. Károsult felindítványára üldözendő. (1894 : XII. tcz. 94. §. *f* — *i* pont) : legeltetésre nézve megállapított szabályok be nem tartása hasonló kihágást képez. Hivatalból üldözendő. Legelőről jogtalan fűszedés : kihágás. Fővárosban az előjáróság illetékes. 100 koronáig büntethető. Károsult felindítványára üldözendő. (95. §. *a*) pont.) Állatok felügyelet nélküli legeltetése kihágás. Büntetése mint *a*) pontnál. Eljárás hivatalból indítandó meg. (95. §. *b*) pont.) Kihágást követ

el, a ki közös vagy községi legelőkön s oly határokon és határszéleken, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordákban, csürhékben és ménesekben legeltet. (95. §. c) pont). Büntetése mint fent. Hivatalból üldözendő.

Legeltetési tilalom erdőekben. L. erdőben tuskó.

Legénységi büntetések mikénti bevezetéséről. — L. 1895. évi decz. 13-iki Rfp. np.

Legénységilletményekre vonatkozó gazdasági techn. dők. Gazd. k. ut. 37—43. §-ai. Hivatalos kiadás 1901.

Legénységi lepedők és törülközők mosatása és a mosatási díj kifizetése. Az őrszobák minden hó 2-án és 16-án tartoznak a szennyest a takarítónők által a ruharaktárba beszállíttatni, hol azt a raktáros őrmester tisztával kicseréli. (Gazd. k. ut. 104. §.)

Legénység orvosi felülvizsgálatáról. L. gazd. k. ut. 108. §.

Lépfelsőbb udvarhoz tartozó épületekbe stb. rendőrnek — ha csak oda kirendelve nincs — szolgálatilag belépni nem szabad, ha csak oda udvari hivatalnok által be nem hivatik. (10.538/fk. eln. 92. 7. §.)

Léggömbök utcái árúsítása. (8081/fk. I. 1900. sz. r.) Mindazon egyének, kik játék-léggömbök árúsítására iparhatósági engedéllyel bírnak, ezeknek utcái árúsításánál a rendőrközegek által akadályozva vagy zavarva ne legyenek. Az árúsoknak azonban mindig a kocsitűttesten kell tartózkodniok és arra ügyelni tartoznak, hogy csődületet ne okozzanak és az utcái közlekedést ne akadályozzák.

Léghajók feleresztése. L. Mongolfier-léghajók stb.

Léghajózás a határon át. (133.285/V—b. 1899. sz. B. M. r.) Egyrészt az osztrák és magyar, másrészt a német kormány részéről létrejött megállapodás szerint az államhatárnak léghajóval való átlépése és a másik fél területén való leszállása kölcsönösen megengedett. Az idegen állam területéről fénykép-felvétel és postagalambok feleresztése ki van zárva. Mindkét szerződő fél léghajós tisztjeinek a felettes katonahatóságok által kiállított öngigázásra szolgáló okmányokkal kell bírniok és az idegen területen való minden leszállást tartoznak az illetékes községi előljáróságnál, melynek területén a leszállás történt, bejelenteni. A léghajózás és leszállás alkalmával az idegen területen netán okozott károkért azon ország törvényei szerint, melynek területén a kár okoztatott, kártalanítás nyújtatik.

Léghuzam megakadályozása a közuti villamos kocsikon. (849/fk. I. 99. sz. r.) A villamos kocsik első ajtaja nov. 1-től márcz. 31-ig a kiindulás előtt a kalauz által elzárandó és mindaddig, míg a másik végpont el nem éretik, még jegyváltás végett sem nyitható fel.

Légszesz-ipari munka vasárnap gyakorolható. — Légszesz-iparnál kizárólag a légszesz előállítására, a lámpák

meggyújtására szükséges ipari munka: egész nap. (14.847/92. I. 9. p.)

Légszesz-lámpákról beküldendő jelentésekhez. — (155/94. Rfp. ut.) Légszesz-lámpáknál tapasztalt égési hiányokat a rendőr a lámpa-ív megjegyzési rovatában a hely, lámpa-szám kitüntetése mellett bejegyzí, az őrszobát vezető ellenőr pedig írásbeli jelentést tesz a főparancsnöksághoz címezve.

Légszesz-lámpák eloltása illetéktelenek által. L. lámpák stb.

Légszesz-lámpák meggyújtásának ellenőrzése. — (11.760/1888. Fk. elm. r.) Az utczaí légszesz-lámpák a rendőrök által szigorúan ellenőrzendők az iránt, hogy az kellő időben meggyújtassék, a meghatározott időig égve hagyassék és kellően tisztán tartassék. L. világítási naptár.

Légszesz-vezetékben észlelt károk. (1328/93. Rfp. ut.) Légszesz-vezetéken vagy ehhez hasonló tárgyakon, ha netalán kár tétetnék, köteles minden egyes rendőr a légszesz igazgatóságát telefonon azonnal értesíteni s a kerületi kapitánysághoz teendő jelentéseikbe foglalják bele azt is, hogy a légszesz-társulat is értesített.

Lekvár-főzés vasárnap. Üzletszerűen lekvár-főzésnek vasárnapon, de nem nyilvánosan vagy templom közelében, illetőleg egyházi menet alkalmával végzése csupán vasárnapi munkaszünet-sértést képezhet, mely cselekmény elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (M. T. hat. 1898/IX. 7.)

Lelenczek és dajkálásra adott kiadédekről általánosan. (L. Krecs. Gyűjt. 376. l.)

Leletek építkezésnél. (L. építésügyi szbr. 93. §.) Ha valamely épület lebontása vagy új épület alapzatának ásása közben régiségek, pl. kőkoporsó, emberi csontvázak, érmek, régi pénzek, emlékszerű faragványok, edények, fémek, kővületek, felírások stb. találtatnak: ezt a munka végrehajtója a mérnöki hivatalnak azonnal bejelenteni, annak intézkedését bevárni s a talált tárgy megőrzéséről addig is gondoskodni tartozik.

Lelenczeknek, kik tekintendők s hova szállítandók? L. elhagyott gyermekek.

Lelkész, egyházi tisztséget viselő személy, vallási szertartás teljesítésére jogosított egyén, ki a vallás szertartásainak teljesítésére szolgáló helyiségben vagy vallásos gyülekezetben a képviselőválasztás eredményének befolyásolását célzó nyilatkozatot tesz; ki a célból, hogy a választó bizonyos jelöltre szavazzon, az egyházi kegyszerekben való részesítésre tesz ígéretet, vagy azok elvonásával vagy túlvilági büntetéssel fenyeget; ki egyházi szertartás végzésére rendelt tárgyakat választó-gyülekezetben vagy menetben használ; vagy a ki az ily tárgyaknak e célra való használatát másnak átengedi, az 1899: XV. tcz. 170. és 171. §§. alapján egy évig terjedhető államfogházzal és ezer koronaig terjedhető pénzbüntetéssel, valamint politikai

jogai gyakorlatának felfüggesztésével büntetendő. L. országgyűlési stb.

Leltár-készítés és kezelés. (2709/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 50. l.)

Leltári tárgyak kezeléséhez. (13.210/fk. eln. 1901. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 11. l.)

Leltárak vezetése, leltári számadás. (Gazdászati kezelési utasítás 89—96. §§.)

Lemondás fegyelmi vizsgálat alatt. L. fegyelmi alatt álló stb.

Lemondott tisztviselők felelőssége csak a felmentvény-nyel szűnik meg. A felmentvényt a belügyminiszter adja. Nem véleményezhető a felmentvény, ha vagyoni felelősség kérdése sorog fenn s az még tisztázva nincs. (Fegy. szbr. 21. §.)

Len- s kender-áztatás. L. kendernek, lennek stb.

Lépcsők kivilágítása. L. kapuzárási szbr.

Lépfene. (13.781/894. F. M. r.)

Léppel madarak fogása. L. vadászat törökkel stb.

Lereszegítés. L. részegség.

Letartóztatottak bejelentése. (4416/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 90. l.) A főkapitánysági épületben levő fogház felügyelője, illetve a kulcsárok kötelesek a főkapitányságnál letartóztatottakat minden nap rendszeren bejelenteni a bejelentő hivatalnak.

Letartóztatás bűnügyben. Az előzetes letartóztatás esetei a B. P. 141., 142. és 144. §§-aiban vannak felsorolva. Ezek szerint előzetes letartóztatás rendelhető el: 1. Tettenkapás esetében. (B. P. 141. §. 1. p.) Tettenkapottnak az tekintendő, a ki rajta éretik vagy a kit a szemtanu, vagy a szemtanu által figyelmeztetett egyén a bűncselekmény elkövetése után azonnal elfogott vagy üldözőbe vett. A tetten kapott letartóztatására további feltétel, hogy annak kiléte azonnal meg nem állapítható. Ha tehát a terhelt ismeretes és a letartóztatásra egyéb ok nincs, a letartóztatás mellőzendő. 2. Azon terhelt ellen, a ki megszökött, elrejtőzött s szökési előkészületeket tett. (B. P. 141. §. 2. p.) Megszököttnek tekinthető, a ki rendes lakóhelyét vagy tartózkodási helyét titokban oly módon hagyja el, melyből alaposan következtethető, hogy nem szándékozik oda visszatérni. Elrejtőzöttnek tekintendő, a ki rendes lakóhelyét vagy tartózkodási helyét nem hagyta ugyan el, de azt oly időben és módon keresi fel, hogy ezáltal a hatóság részéről való feltalálhatását tervszerűleg meghiúsítja. A szökésre előkészületeket tevőnek tekintendő, a kinek cselekményei, rendelkezései és intézkedései azt bizonyítják, hogy az illető rendes lakóhelyéről vagy tartózkodási helyéről megszökni akar. További feltétel, hogy a terhelt magát a bűnvádi eljárás alól elvonni akarja. Ha tehát terhelt tartózkodási helyét vagy lakóhelyét valamely más célból hagyta el vagy a hatóságnál keresés közben önként jelentkezett, a letartóztatás — ha egyéb törvényes

ok nem forog fenn — mellőzendő. 3. Azon terhelt ellen, kinek megszökésétől tartani lehet. (B. P. 141. §. 2. p.) Ilyen: a kinek állandó tartózkodási helye vagy rendes keresetforrása nincs, vagy a ki személyazonosságát igazolni nem tudja vagy a kinek cselekményére súlyosabb büntetésnem van megállapítva. Állandó tartózkodási helyiyei nem bírónak tekintendők, kiknek nincsen olyan helyük, melyben legalább bizonyos időben megtalálhatók lennének. Rendes keresettel nem bírók azok, kiknek nincs meghatározott foglalkozásuk vagy egy bizonyos, az életfentartáshoz szükséges keresetforrásuk, illetve jövedelmük. Ismeretlennek és magát igazolni nem tudónak tekintendő az, ki a hatóság előtt kitévét, lakását és foglalkozását okmányokkal, iratokkal vagy szavahihető tanúkkal igazolni nem tudja. Hogy a terhelt megszökésétől mikor lehet a büntetésnek előrelátható nagysága miatt tartani, arra nemcsak a bűncselekmény, a büntető-törvényekben megszabott büntetésnek neve és nagysága irányadó, hanem e tekintetben a terhelt személyes viszonyai is figyelembe veendők. Mindenesetre a rendőri hatóságok előzetes letartóztatásba helyezték azokat, kik olyan bűncselekményt követtek el, melyre a büntető-törvénykönyv halált vagy életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetést állapít meg. 4. Az ellen, a ki a valódi tényállás kiderítését meggátolni akarja az által, hogy tettestársát, részest, orgazdát, bűnpártolót vagy tanút hamis vallomástetelre vagy vallomás megtagadására, szakértőt hamis véleményadásra bírni törekszik: továbbá a ki a bűncselekmény nyomait megsemmisíteni, megváltoztatni vagy elrejteni igyekezett vagy igyekszik. (B. P. 141. §. 3. p.) E cselekmények indokul szolgálhatnak a letartóztatásra, akár a nyomozás alatt, akár annak előtte vitettek véghez, akár eredményesek, akár eredménytelenek voltak, akár személyesen, akár más által végeztette is azokat a terhelt. 5. Azon nem magyar honos ellen, a kivel szemben alaposan lehet tartani attól, hogy szabadlábon hagyása esetében a hatóság újabb idézésére nem fog megjelenni. (B. P. 141. §. 4. p.) 6. Azon tettes ellen, ki az ellene indított eljárás alatt újabb büntett vagy vétséget követett el, vagy ha bizonyították forog fenn arra, hogy a megkísérlett büntett vagy a vétség végrehajtásával, vagy azzal fenyegetőzött, hogy újabb büntettet vagy vétséget fog elkövetni. (B. P. 141. §. 5. p.) A letartóztatás írásba foglalt határozattal rendelendő el. (B. P. 143. §.) Ugyane szakasz rendelkezik a letartóztatás különleges eseteiről is. (Csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, állami, törvényhatósági, községi, felekezeti, szolgálatban levők, papok, vasutasok, hajósok, bányászok, ügyvédek, közjegyzők letartóztatása.) A ki ellen elfogató-parancs vagy nyomozó-levél van kibocsátva, azt bármely közhatalóság, közhivatalnok vagy hatósági közeg letartóztathatja, de a letartóztatott a rendőri hatóság elé állítandó. (B. P. 144. §.) A letartóztatott 24 óra alatt kihallgatandó s 48 óra alatt illetékes bírója (vizsgálóbíró, járásbíró) elé kísérendő. (145. §.) Előzetes letartóztatásnak olyan vétség esetében,

mely csak felhatalmazásra vagy kívánatra üldözhető, a felhatalmazás megadása vagy a kívánat előterjesztése előtt a 146. §. 2., 3. és 4. pontjai alapján nincs helye. Valamint nem rendelhető el akkor is ha az illető vétségre csak pénzbüntetés van kiszabva. (B. P. 149. §.) A letartóztatás megszüntetendő, ha annak oka megszűnt. (B. P. 157. §.) A járásbíróságok büntető hatáskörébe tartozó esetekben előzetes letartóztatásnak csak szabadságvesztés büntetéssel büntetendő cselekmény miatt, csak a 141. §. 2., 4. vagy 5. pontja alapján, de ez esetben is csak akkor van helye, ha a terhelt ellen igen nyomatékos gyanu merült fel vagy hogy el van ítélve és az ítélet ellen felebbezett. Katona vagy rendőr kivéve, ha szökésben van, ily esetekben le nem tartóztatható, hanem az ilyen terheltnek felügyelet alatt tartása végeit a feljebbvaló hatóság megkeresendő. (B. P. 536. §.) Az előzetes letartóztatás kihágás miatt csak 48 óráig, vétség miatt az ítélet előtt csak 8 napig tarthat. (B. P. 537. §.)

Letartóztatott egyének élelmezése. (67.258/V. b. B. M. r. és a 9923/fk. eln. 897. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 263. l.)

Letartóztatottak élelmezése a kerületi kapitányságoknál. (L. Rédey Gyűjt. 1901. 18. l.) Az állandó előlegből (12.646/fk. eln. 1901.) a kerületi kapitányságoknál letartóztatva levő s magukat élelmezni nem képes vagyontalan egyének részére a megengedett kivételes esetekben beszerezhető kenyér és szalonna, mely azonban egyenkint és naponként 16 fillérnél többre nem rughat.

Letartóztatott egyének névjegyzéke a főkapitányságnál. (2226/1896. fk. eln. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 190. l.)

Letartóztatottaknál levő értéktárgyak. L. bűnjelekről.

Letartóztatottak megbetegedése. L. kihágási ügyben stb.

Letartóztatás fogyanatosításának módja. Az előzetes letartóztatás a legnagyobb kíméléttel veendő folyamatba. Elkülönítve, külön helyiségbe zárandók. Férfiak nőkkel, ugyanazon bűncselekmény tettesei és részesei egymással, rovottak büntetlen előéletűekkel, felnőttek kiskorúakkal ne zárassanak össze. Figyelemmel kell lenni a fogoly társadalmi állására, műveltségére, a bűncselekmény minőségére. (B. P. 152. §.) Kivételes esetekben a lakásán is őrizhető a terhelt, a ki ez esetben a külön őrizet költségeit viselni tartozik. (B. P. 153. §.) A letartóztatott levelezése, a neki szülő küldemények, látogatások engedélyhez kötvek és ellenőrizendők. (B. P. 154. §.) Saját költségén élelmezheti magát, ruháit és ágyneműt használhatja. (B. P. 155. §.)

Letartóztatás kihágás miatt. Előzetes letartóztatásnak rendszerint nincs helye. Alapos gyanuval terhelt egyének azonban letartóztathatók, ha 1. rendes lakást vagy tartózkodási helyet nem tudnak igazolni vagy csak átutazók vagy külföldiek; 2. szökést kíséreltek vagy arra előkészületeket tettek. (Kih. Elj. 44. §.) Oly kihágás esetén, a melyre csak pénzbüntetés van szabva, ítélet előtt a terhelt nem tartóztatható le. (Kih. Elj. 45. §.) Az előzetes

letartóztatás 48 órán túl nem terjedhet (Kih. Elj. 46. §.) és írásba foglalandó. (Kih. Elj. 47. §.) Kezesség ellenében megszüntethető. Külföldiek 400 kor.-ig terjedhető biztosíték mellett is szabad lábra helyezhetők. (Kih. Elj. 48. §.) Az előzetes letartóztatás ideje az ítéletileg kiszabott elzárás büntetésbe beszámítandó. (Kih. Elj. 49. §.)

Letartóztatási parancs nélkül előállítás, bekísérés. L. előállítás, bekísérés letartóztatási parancs nélkül.

Letartóztatottak rendőrorvosi vizsgálata. (14.612/fk. eln. 1897. sz. r.) Az előzetes letartóztatásba helyezett egyének szigorú és alapos orvosi vizsgálat alá vétessenek, úgy a letartóztatás alkalmával, valamint a kir. ügyészséghez való átkísértetésük előtt, esetleg szabadon bocsátásuk előtt. 3. A ragályos betegségben szenvedő egyének a többiekétől azonnal elkülönítendők. 6. A tisztátalan egyének, mielőtt valamely zárkában elhelyeztetnének, megfürösztessezenek, ruházatuk a fertőtlenítő készülékbe tétessék, szükség esetén hajuk is lenyírassék. Azonban mindig csak orvosi rendelésre.

Letelepedési szándék bejelentésének elmulasztása a kiutasításra törvényes okot nem képez. (B. M. hat. 1901.) L. kiutasítás stb.

Letétkezelés. (16.102/fk. eln. 96. sz. r. és 811/fk. eln. 97. sz. pótr. — L. Rédey Gyűjt. I. 115. l.)

Letét-kiutalványozás a rendőrpénztártól. (15.278/fk. eln. 96. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. II. 90. l.)

Letéti napló kezelése és vezetése az osztályparancsnokságoknál. (Gazd. k. ut. 160. §.)

Levágott beteg marha húsa. L. vágó-marhák.

Leveleknek, küldeményeknek a laktanyába címezése. (Rfp. np. 1899. IV/6.) Utánvételes küldemények a legénység részére a segédtiszt által nem váltatnak ki, ily küldemények a saját lakásra címeztetendők vagy az utánvételes megrendeléseket jelentsék be előre a segédtisztnek a laktanyában lakók s fizessék le előre ennél a pénzt.

Levelező-lapok. L. jux-levelező-lapok.

Levelek portomentesen ajánlva küldése. L. portómentes levelek stb.

Levél- és sürgönytitok megsértése magánszemélyek által. A ki másnak szóló levelet, lepecsételt iratot vagy sürgönyt tudva jogosítlanul felbont vagy ilyennek bírtokába helyezi magát, hogy annak tartalmát megtudja vagy azt hasonló czélból másnak jogosulatlanul átadja, vétséget követ el. Súlyosabb a bűncselekmény, ha az illető a tudomására jutott titkot közlésteszli vagy azt a levél, irat vagy sürgöny küldőjének vagy a címzettnek károsítására használja fel. Az eljárás indítványos. (Btv. 327. §.)

Levélszekrények oltalma. (9905/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 264. l.) Az őrszemek s a detektívek utasíttatnak, hogy a székesfővárosban kifüggesztett levélgyűjtő-szekrényeket figyelemmel kísérik s azok körül indokolatlanul ácsorgó egyéneket

figyeljék meg s a mennyiben az illetőket a levelek kifosztásán tetten érnek, állítsák elő a főkapitánysághoz. 7297/97. Fk. r. szerint a levélszekrényekre hirdetések felragasztani tilos, a vétőket a rendőrök jelentsek fel.

Levéltitok megsértése közhivatalnok által. Azon postahivatalnok vagy szolga, a ki a postára adott levelet vagy csomagot, a törvényben meghatározott eseteken kívül felbontja, visszatartja, megsemmisíti vagy másnak ily cselekményt megenged vagy épen segédkezik, a levéltitok megsértésének vétségét követi el. (Btv. 200. §.)

Libák csak hónalj alatt hordhatók. Lásd állatok szállítására.

Lipótmezőre hússzállítás vidékről. L. hússzállítás stb.

Lisztkereskedésben vasárnap munka gyakorolható. Lisztkereskedéseknél déli 12 óráig, junius és július havában azonban csak délelőtti 10 óráig. (14.837/92. II. A) 4. c) ennek utolsó bekezd. és II. B) Ker. M. r.)

Lítke mozgó-hirdetési kocsija. 19.696/1898. sz. Ker. M. és 16.266/fk. I. 1898. sz. végzéseiben foglalt rendelet szerint Lítke Ferencz hirdetési kocsijait vasárnapokon is szabadon járathatja.

Licenz. L. engedélydíjak.

Loesolás bontási munkálatoknál. L. épületek lebontása.

Loesolása az utcáknak. L. köztisztasági szbr.

Lónak fuvarozásra használása, ha az nagyobb mérvű sántaságban szenved, a 4769/1886. B. M. r. értelmében állatkinzást képez s mint rendőri kihágás büntetendő a kihágási büntető-törvénykönyv 86. §-a szerint.

Lobogó (nemzeti) kitűzése. Lásd czímeres nemzeti lobogó stb.

Lónyai-utczai közuti közlekedés szabályozása. — (54.287/fk. I. 897. sz. r.) A Lónyai-utczának az Oroszlán-út betorkolásától egész a 10. számú ház kapujáig vagyis az iskolaépületek előtti szakaszon mindkét sávpáron közlekedő kocsik csupán az emberi lépésnek megfelelő gyorsasággal közlekedhetnek és a kocsivezetők kötelesek a kocszi közlekedését csempetéssel jelezni.

Lopás. A ki idegen ingó dolgot másnak birtokából vagy birtalatából annak beleegyezése nélkül azon célból veszi el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. (Btv. 333. §.) 100 kor. alul vétség, felül büntett. (Btv. 334. §.) Büntettet képez még a lopás, ha 1. vallás szertartásaira rendelt helyiségben a vallási vagy kegyes vagy jótékony célra szolgáló tárgy; 2. temetőből a holtak emlékére vagy holttesten levő tárgy lopatik el; 3. a betörés, bemászás; 4. alkulsos nyitás; 5. csata, tűzvész, vízarádás vagy veszedelem színhelyén vagy közelében; 6. tolvajszövétség; 7. szolgálati viszonyban; 8. házközösségben vagy közös háztartásban élő követi el; 9. közhivatalnok e jellegének felhasználásával; 10. ha közhivatalnoki jelleg színellettetik (Btv. 336. §.); 11. ha fegyvert viselt a tolvaj (Btv. 337. §.); 12. ha vagyon elleni bün-

tett vagy vétségért már 10 éven belül két ízben büntetve volt. (Btv. 338. §.) Kísérlet is büntetendő cselekményt képez. (339. §.) Házasársak, közös háztartásban élő rokonok, gyámsági vagy gondnoksági viszonyban (Btv. 342. §.), nemkülönbben szolgálati és fizetési viszonyban, közös háztartásban élők között az eljárás indítványos. (Btv. 343. §.)

Lopás kihágása. A ki 4 korona értéket felül nem haladó élelmi vagy élvezeti cikket lop, a mennyiben azon körülmények egyike sem forog fenn, a melyek a büntető törvénykönyv szerint a lopást büntetné minősítik: nyolcz napig terjedhető elzárással büntetendő. Az eljárás csak sértett fel indítványára indítandó meg. (Kbt. 126. §.) Illetékes a J. b.

Lóállományról szóló 3251/fk. I. 95. sz. r. szerint: Ha fuvarozás vagy bármí munkára oly állat használtatik, mely sántít, undort gerjesztő betegségben szenved, rajta nyitott seb látszik, vagy az állat elcsigázott, munkára alkalmatlan, úgy az állat tulajdonosa állatkíznás miatt feljelentendő. A rendőri jelentésbe be kell foglalni az állat leírását s a kocsis nevét is.

Lóbeszerzési segély rendőröknek. L. segély a rendőröknek. (Szerv. szab. 62. §.)

Lótáp beszerzése és elszámolása. (Gazd. kez. utasítás 113—131. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Lókvitel tiltott időben. (Kbt. 34. §.) Illetékes a J. b.

Lóberemag, ha nem arankamentes. Lásd arankamentes stb.

Lóra egy napi adag a rendőrségnél. Zabból 3-4 kg.; szénából 5 kg.; alomszalmából 3-4 kg.

Lószerelevény átvétele, kezelése stb. (Gazd. kez. ut. 38—88. §§. Hiv. kiadás. 1901.)

Lótartást általány elszámolása. (Gazd. kez. ut. 119. §.)

Lóvizsgáló-bizottság a rendőr-lovasosztálynál. — (Szer. szab. 156—157. §§.)

Lovaglásra használt utak elfoglalása tilos. (43.739/fk. I. 97. sz. r.) A székesfőváros területén mindazon utakat, melyek lovaglók részére vannak fentartva és a melyek ezen rendelkezüket feltüntető táblával vannak megjelölve, gyermekkocsikkal avagy bármely toló vagy közlekedési eszközzel elfoglalva tartani és azokon huzamosabb ideig csapatokban sétálni tilos.

Lovak éles patkója. L. állatok járműbe fogása.

Lovak etetése utcán. L. utcákon lovak stb.

Lovak farkának jogtalan levágása. L. állatok jogtalan használata.

Lovak járműbe fogása. L. állatok járműbe fogása.

Lovak használata idegen által. L. állatok rongálása.

Lovak kinzása. L. állatkíznás stb.

Lovak közt felmerülő ragályos betegségek esetei a katonai hatóságokkal közlendők. (F. M. 1889. évi 62.630. sz. — L. 1889. évi R. T. 2468. l.)

Lovakat marhalevél nélkül venni vagy eladni, vagy vásárra vinni kihágást képez. 1888: VII. tcz. 154. §.

Lóváltás a bérkocsiállomáson. L. bérkocsiállomáson stb.

Lóval, szekérrel házalás általában tilos, de egyes esetekben meg van engedve. L. házalás lóval, szekérrel.

Lovasosztálynak nyirágseprűk. (Rfp. np. 1899. IV/7.) Nyirágseprűk a lovasosztály részére a minden hó 1-én a Ríphoz beterjesztendő szükségleti beadvány alapján lesznek a rendőrgondnok által beszerezve.

Lovas őrszemek állandók. (Rfp. np. 1899. 85. sz.) Utasít-tatik a lovasosztály, hogy a főváros belterületein lovas őrhelyre válogatott, kifogástalan lovakkal bíró s ügyes rendőröket küldjön s ezeket őrhelyükön állandó váltással hagyja meg.

Lovas őrfáratok a X. kerületben a felügyelőségnél jelentkezni tartoznak. (6874/Rfp. 1900.)

Lovas őrszemek szolgálata. (5938Rfp. 1898. sz.) Főkapitányságnak 1898. évi 30.859/fk. I. sz. rendelete szerint a lovas őrszemek április hó 15-től szeptember 15-ig naponta este 8 óráig őrhelyeiken tartoznak maradni.

Lovasrendőr ki lehet? L. próbaidős rendőr véglegesítése.

Lóvására Juranics-utczákban (zúg-lóvásárok) tilos. (4778/Rfp. 99.)

Lóversenyeknél bérkocsik fuvarozása nem cserkészség. A verseny befejeztével a közönség elszállíthatása céljából megjelenő — bár nem megrendelt kocsik — kizárólag csak a Százház- és Bem-utczán hajthatnak fel és igénybevételük után a Murányi-utczán át a Csömöri-útra kötelesek hajtani. Tilos azonban a közönségnek bármily zaklatása fuvarszerzés céljából. (5698/Rfp. 1902.)

Lóversenyfogadások engedély nélküli iparszerű üzése vagy közvetítése kihágást képez. (1894: XXIX. tcz. 1. §.) Büntetése a 10. §. szerint 2 hóig terj. elzárás és 600 koronáig terj. pénzbüntetés. Itél a Rh.

Lóversenynél fuvarmegtagadás. L. bérkocsisok fuvar megtagadják stb.

Lóversenyeknél közlekedés biztosítása. L. közlekedés ellenzése stb.

Lóversenynapokon Stefánia-uton automobílok. — L. automobil, villamos kocsik stb.

Lóversenyter rongálásának megakadályozása. — (31.402/fk. I. 1888. sz. r.) A lóversenyteren az arra jogosultak engedélye nélkül a kerítés átmászása, azon átjáró nyitása, a versenytérre hatolás, ott a növények elgázolása, megrongálása, leheverése, szemét vagy hulladéknak a versenytérre hányása, a szomszédos telkekről a víznek a versenytérre eresztése kihágást képez, a büntetésén felül az okozott kár is megtérítendő.

Lóversenyzugirodák felállítása tilos. Ilyenek kipuhatolandók s a ker. kapitányságnak feljelentendők. (76/95. Rfp. ut.)

Lőporszállítási kedvezmény a Zubek-cégnek. Lásd Zubek B. és tra. cég.

Lőfegyver átengedése olyannak, a ki azzal nem tud bántni, a Kbt. 115. §-ába ütköző kihágást képez. Büntetése 100 koronáig terj. pb. Illetékes a Rh.

Lőfegyvert a rendőr csakis az élet vagy testi épség jogos védelme esetén végszükségből használhat. (10.538/fk. eln. 92. sz. r. 23. §.)

Lőpor készítése. L. robbanó anyagok készítése.

Lőporszállítás körüli eljárás. (118.221/V. c. 1897. sz. B. M. r.) Mindenféle lőporszállítás és csomagolásnál az eddigelé használt kísérőlevelek helyett ezentúl az illető a tűzérsegi szertár (fiókszertár) és annak kezelési osztálya által kiszolgáltatandó ragczedulák használandók. A ragczedulákon fel kell tüntetve lenni a lőpor faja és nemének, a lőpor brutto- és netto-súlyának, ama kincstári raktárnak, a melybe vagy a melyből az küldetik, a küldő és a megrendelő (átvevő) nevének (cézéének) és lakásának, valamint rajtuk kell lenni a megjegyzésnek, hogy ezen ragczedula az eddig használatban volt kísérőlevelet helyettesíti. A ragczedulát úgy kell a küldötti tartályra (csomagra) pontosan és erősen felragasztani, hogy az a tartály (csomag) kinyitásánál szétszakítassék.

Lőporszállításról szóló szabályrendelet. (155/1897. kgy. sz. r.) 1. A székesfőváros beépített részeiben 5 kilogrammnál nagyobb mennyiségű lőport csak a székesfővárosi m. kir. államrendőrség engedélye és a jelen szabályrendeletben körülírt elővigyázati rendszabályok megtartása mellett szabad szállítani. 2. A szállítási engedélyt az útvonal megállapítása mellett a főkapitányi hivatal adja meg, hol a szállítás legalább 24 órával annak megkezdése előtt bejelentendő; külön rendőri kíséret kirendelése iránt is ez intézkedik. 3. A szállítás a téli időszakban reggeli fel 7 órától, a nyári időszakban reggeli 4 órától kezdve és a szűk utcák elkerülésével eszközözendő. 4. Lőpor csak csomagolva szállítható és azzal együtt ugyanazon szekéren gyújtó vagy egyéb tűzveszélyes anyagot, köveket vagy fémtárgyakat szállítani tilos. 5. A szállító szekér csak hordképességének 80 százalékaig terhelhető meg, azonban 2000 kgr. brutto súlynál több egy szekérre nem rakható. 6. A csomagok száma, nád vagy sás aljazásra helyezendők el és kötelekkel a szekerekhez erősítendők, úgy hogy azok szállítás közben ide-oda ne lökethessenek, se pedig egymáshoz ne surlódhassanak. A megerősítésre lánczot használni tilos. A szekér vasalkatrészei, melyek a csomagokkal érintkezésbe jöhetnek, szálmával, kőcczel vagy rongyokkal csavarandók körül. 7. Minden lőport szállító szekér szembetűnő helyen fekete zászlóval látandó el és minden szekeren egy, legkevesebb 1 hl. űrtartalmú és vízzel telt hordó, egy vízmerítő vödör és egy fedéllel bíró tartalék tartály helyezendő el, mely utóbbiba az útközben netán megsérült csomagokból a lőpor áthelyezhető legyen.

8. A szekér csak lépésben haladhat s a mennyiben több szekéren történik a szállítás, azoknak egymástól távolságának legalább 20 méternek kell lennie. 9. A lőporral megterhelt szekereknek a székesfőváros beépített részeiben megállapodni, vendéglők vagy magánházak udvarába beállani nem szabad. Megállapodás a székesfőváros beépített részétől csak 100 méternyi, ha pedig a szekér 500 kilogrammnál több lőporral van megterhelve, csak 500 méternyi távolságban történhetik, minden esetben kellő felügyelet mellett. 10. A kocsisnak, a felügyelőknek s a kísérő személyeknek dohányozni, sem zsebében gyufát tartani nem szabad, ugyanők tartoznak felügyelni arra, hogy a szekerek közelében égő pipával vagy szivarral még idegenek se tartózkodjanak. 11. Kocsisul, felügyelőül és kísérőül csak a lőporral való bánásban jártas, megbízható, éber és józan egyének alkalmazhatók, kik szállítás közben a szekértől el nem távozhatnak. 12. Ha útközben valamely szekérben kár esik, vagy valamely csomag megsérül, akkor a lovak azonnal kifogandók és félreállítandók; ha a szekérben esett kár, a csomagok azonnal lerakandók és a személyzet által mindazideig azon helyen őrzendők, míg a megrongált szekér ismét jókarba helyeztetik, vagy helyette más alkalmas szekér szereztetik; ha pedig valamely csomag sérül meg s abból a lőpor kiömlik, az esetben a kiömlött lőpor a szekérről gondosan eltávolítandó és a földre hullott lőporral együtt a tartalék tartályba gyűjtendő össze. 13. A le- és átrakodás lehetőleg nappal eszközözendő; éjjeli időben csak biztonsági lámpák vagy oly gyertyalámpák mellett eszközölhető, melyeknek üveg-fala széttörés ellen drótfonattal meg van védve. 14. Le- vagy átrakodásnál a csomagokat csak emelni és vinni szabad, azokat tolni vagy hengergetni tilos. 15. Büntetetik a Kbt. 109. §-a alapján.

Lőportartás fűszerkereskedésekben. Csak 3 kg. tartható tűzmentes szekrényben vagy padláson zárt faedényben, mely bádoggal bélelendő. L. robbanóanyagok tartása.

Lőszerkészítési, eladási és szállítási szabályok megszegése a Kbt. 35. §-ába ütközik. III. a J. b.

Lőszerneműek közutakon való szállítása. (1887. évi 44.152/B. M. r.) Athágása a 18. §. szerint 10—200 koronáig terj. pénzbüntetés.

Lövöldenyitás engedély nélkül. Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terj. pb. büntetendő: a ki a hatóság külön engedélye nélkül nyilvános lövöldét nyit, vagy a hatóságnak erre vonatkozó rendeletét megszegi. (Kbt. 116 §.) Illetékes a Rh.

Lőszertiltott készítése, megszerzése stb. L. fegyver.

Lövöldözést korlátozó rendelet. (71/mb. sz. ft. 1885.) A házakban, udvarokon, utcákon, valamint a vámsorompón kívül eső mulatóhelyeken, a temetőkben s azokhoz vezető utakon, s egyáltalán minden látogatottabb helyen és területen a lövöl-

dőzés tilos. Cséllövészet gyakorlása csak oly helyiségekben engedtetik meg, mely előzetes helyszíni szemle alapján arra alkalmasnak találtatott. Ily engedélyt a ker. kapitányok véleményes jelentése alapján a főkapitány ad. E tilalom elleni kihágás az 1879. évi 117. tcz. 115. §-ának 1. pontja alapján büntetettik. (Krecs. Gyűjt. 283. l.)

Lövöldözés csuzlival. L. gummipuskával, l. parittyával stb.

Luczernamag, ha nem arankamentes. L. arankamentes stb.

Ludakat halkiméleti téren vízre bocsájtani tilos. L. halászati kíméleti terek.

Ludovica Akadémiánál járdatisztítás. L. járda stb.

Ludovica Akadémia környékének rendje. (201/1895. Rfp. ut.) Ludovica Akadémia kerítése körül a rendőrök éber figyelmet tanusítsanak, hogy a kerítésre pajkos gyermekek és suhanczok fel ne mászszanak, lovakat és a katonákat, valamint a tisztákat kődobálás által ne zavarják a gyakorlatukban. Kihágást elkövetők az illetékes ker. kapitánysághoz feljelentendők, esetleg előállítandók.

Luksch-féle «Nemzetközi igazoló-jegy» forgalomba hozatala tilos. (25.957/898. sz. B. M. r.) Ezen tilalom áthágása 200 kor. terj. pb. büntetendő.

M

Országos Szóvártalányi Könyvtár

Madarak befogása s fészkei. A vadászati törvény (1883. évi XX. tcz.) 9. és 29. §-ai szerint: Tilos a vadászat minden időben éneklő madarra, s a ki ez ellen vét s az éneklő madarak fészkeit elrombolja, tojásait elszedi, a rendőrség által 10—100 kor. terj. pb. büntetettik. Az 52.401/83. B. M. r. szerint: Az éneklő madaraknak fegyverrel való elejtése egész éven át tiltatik. — Az éneklő madaraknak tömeges összefogdosása, különösen költés idején, vadászati kihágást képez. (1889. évi 2325. sz. r.)

Madarak fogása léppel. L. vadászat törökkel stb.

Madarak pusztítása. Kihágást követ el, ki a hasznos madarakat pusztítja, fiait, fészkei, tojásait elszedi s azokat árusítja. (1894: XII. tcz. 95. §.) A tettes feljelentendő, esetleg előállítandó a ker. kapitánysághoz. (L. hasznos madarak.) Hasznos madarak s azok tojásainak eng. nélkül forgalomba hozatala tilos. (57. §.) E tilalom a lakóházakban levő madárfészkekre nem terjed ki.

Macskákat s kóborpó kutyaikat saját birtokán mindenki elpusztíthat. (Mezőrendőri törv. 1894: XII. tcz.) L. vadászati terület.

Maczesz. L. Husvétí kenyér.

Magánfelek részére rendőrök beadványokat nem készíthetnek. L. zúgírázat stb.

Magánfogatok hidakon. L. hidakon magán stb.

Magánfuvarra állandóan megrendelt bérkocsik. L. állandóan magán stb.

Magánhirdetmények kintélése. L. hirdetményrongálás.

Magánindítvány. L. indítványos bűncselekmények.

Magánindítványra jogosult az a magánegyén, a kinek indítványától (1878. évi V. tcz. 110. §.) függ a bűnvádi eljárás megindítása. Ilyenek pedig: 1. A sértett fél, ha életkorának 16. évét már betöltötte; esértett az, a kinek bármely jogát sértette, vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérlett bűncselekmény. (B. P. 13. §.) 2. A 16. évet be nem töltött kiskorú helyett annak törvényes képviselője. Törvényes képviselők: a törvényes szülők, ha ezek nem volnának, a nagyszülők, örökbefogadó szülők, a természetes gyermekek anyja, továbbá a gyám vagy gondnok. 3. A Curia 25. döntvénye szerint a gondnokság alá helyezett 16. évét meghaladott kiskorúaknál ugyancsak a gondnok. 4. Gondnokság alatt levő más egyének helyett is a törvényes képviselőjük. 5. Férj is jogosítva van a Btv. 245. §-ába ütköző szemérem elleni büntett esetén. 6. Csak a sértett házastárs — házasságtörés esetén. 7. A 343. §. meghatározott lopás és sikkasztás eseteiben a sértett fél vagy a szolgálatadó, a ház feje. 8. Holtak ellen elkövetett becsületsértés és rágalmazás esetén az elhunyt gyermekei, szülői, testvérei vagy házastársa. Valamint ugyanezek jogosultak, ha a sértett fél a feljelentés tétele előtt elhalt. 9. Olyan testületek, társaságok vagy egyesületek helyett, a melyek polgári pereket folytathatnak, azok tehetnek indítványt, a kik az illető jogi személyt magánjogi jogviszonyaiban képviselik. (Igazgatók, cégjegyzők, meghatalmazottak stb.) Minden magánindítvány tevésére jogosított — megteheti az indítványt meghatalmazott által is. Ez ugyan a bűnvádi perrendtartásban kifejezetten nincs megírva, de perjogilag egész természetes. A meghatalmazásnak azonban perjogilag kifogástalannak kell lennie, vagyis benne kell lennie, hogy sértett a meghatalmazottat feljogosítja az indítvány tételére, a meghatalmazást sajátkezőleg kell aláírni két tanú, vagy kir. közjegyző előtt hitelesítve.

Magánlakásba vagy házba rendőr mikor hatolhat be? «Rendőri őrség rendeltetése és hatásköre» cz. utasítás 6. §-a. a) ha segélykiáltást hall; b) valamely lakosnak közvetlen és indokolt felhívására; c) ha üldözött személy üldözés közben magánházba vagy lakásba menekült; d) tűz-, vagy árvíz-veszély esetén (1881: XXI. tcz. 23. §.); e) öngyilkosság vagy szerencsétlenség esetén. Kivételek: 1. katonai épületbe rendőr; 2. legfelsőbb udvarhoz tartozó épületekbe.

Magánlak-sértés. A ki másnak a lakásába, üzlethelyiségébe, azokkal összeköttetésben levő, vagy azokhoz tartozó helyiségbe, vagy bekerített helyre, az ott lakó vagy a lakással rendelkező

beleegyezése nélkül, jogtalanul, erőszakkal, fenyegetéssel vagy hamis kulcsok használata által behatol, a mennyiben súlyosabb büntetés alá eső cselekmény nem forogna fenn, magánlak megsértésének büntettét követi el. (Btv. 330. §.) Súlyosabb eset, 1. ha valaki közhivatalnoki minőség színlelése vagy hatósági rendelet ürügye alatt; 2. éjjel vagy együttesen több személy által; 3. fegyveresen hajtatott végre. (Btv. 331. §.) Vétséget képez, a ki más lakásába stb. jogos indok nélkül, cselszövénnyel a lakónak vagy a lakással rendelkezőnek akarata ellenére bemegy, vagy abban akarata ellenére bennmarad. Az eljárás ez esetben indítványos. (Btv. 332. §.)

Magánkéjnökről. L. Bordélyügyről általában.

Magánkéjnök lakására vonatk. (2761/fk. I. 1898. sz. r.) 1. Azon főbérlet, ki lakását vagy annak egyrészét orvosrendőri felügyelet alatt álló magánkéjnöknek albérléthe adni akarja, ebbeli szándékát a lakása szerint illetékes ker. kapitánynak benyújtandó írásbeli kérelem alapján tartozik bejelenteni. 6. A lakbéren kívül a kéjnök által a bérbeadónak, étkezes, takarítás, fűtés, mosás, kapunyitás és egyéb szolgálatok fejében fizetendő összegek a polgári életben hasonló szolgáltatások után fizetni szokott összeget meg nem haladhatják és az ily irányban felmerült alapos panaszok szintén a lakásengedély elvesztését vonják maguk után. 7. Azon magánkéjnök, kik a tilalom ellenére engedéllyel el nem látott lakásba költöznek, az 1879: XL. tcz. 81. §-a alapján büntetendők az illetékes ker. kapitányság által. 8. Jelen rendelet az úgynevezett afutó bárczávala ellátott kéjnökre és azoknak lakására ki nem terjed.

Magánlakása a rendőrnek. L. albérlők, rendőrök magánlakásán.

Magánlakásban szerencsejáték. L. italmérésben szerencsejáték.

Magánosok elleni erőszak büntettét követi el az a csoport, a mely azon célból, hogy személyeken vagy dolgokon erőszakot kövessen el, valakinek lakába, üzleti helyiségébe vagy bekerített birtokába betör. A büntett a csoport minden tagja ellen fenforog. (Btv. 175. §.) A magánosok elleni erőszak véttségét követi el az, a ki a munkabér felemelése vagy leszállítása végett valamely munkás vagy munkaadó ellen erőszakot követ el, azt szóval vagy tettel bántalmazza, vagy erőszakkal fenyegeti. Hasonlókép vétséget képez a sztrájkkrabírás, ha az csoportosulás vagy épen erőszakkal történik. (Btv. 177. §.)

Magánokirat-hamisítás. A ki hamis magánokiratot készít vagy készített, magánokiratot részben vagy egészben meghamisít vagy meghamisíttat, ha azt arra használja, hogy az által valamely kötelezettség vagy jog létezése, megszűnte vagy megváltoztatása bizonyíttassék, az magánokirat-hamisítást követ el. (Btv. 401. §.) 100 kor. értékig vétseg azon felül büntett. (Btv. 402. §.) Súlyosabb beszámítás alá esik a btv. 403. §-a szerint: 1. a váltó-

hamisítás; 2. kereskedelmi könyvek hamisítása; 3. keresk. utalványok, takarékpénztári könyvek, közraktári jegyek, fuvarfeladási vevények, rakjegyek, értékpapírok hamisítása. Okirathamisítást követ el az is, a ki aláírt — kitöltetlen okiratot — hamisan vagy az aláírt tudta nélkül vagy tudva a megállapodás ellenére tölt ki. (Btv. 404. §.) A hamis okirat használója a btv. 405. §-ába ütköző bűncselekményt követ el. Okirathamisítást követ el az is, a ki károkozás czéljából valamely nem tulajdonát képező okiratot jogtalanul megsemmisít, megrongál vagy eltitkol. (Btv. 406. §.)

Magánorvosok által amputált testrészek. L. orvosok által stb.

Magánosok részére teljesített rendkívüli rendőri szolgálatért rendkívüli szolgálati- és élelmezési díjak számíttatnak fel. (Szerv. szab. 51. §.)

Magánszemély felhívására előállítás vagy beiktatás. L. elővezetés magánszemély felhívására.

Magánvádoló jogainak megszűnése. 1. Halál által. De vagyon elleni bes. a magánvádoló örököse 30 nap alatt bejelentheti a magánvád fentartását. 2. Lemondás által. A lemondás vissza nem vonható. Lemondással egyenlő, ha a magánvádoló a szabályszerű idézéssel kitűzött tárgyaláson nem jelenik meg. (B. P. 49. §.)

Magánvádra üldözendő bűnügyi cselekmények. L. indítványos bűncselekmények.

Maglopás erdőben. L. erdei lopásról.

Magzatelhajtás. A magzatelhajtás büntettet az a teherben levő nő követi el, a ki méhmagzatát szándékosan elhajtja, megöli vagy azt más által eszközölteti. Ugyancsak e büntettet követi el, a ki azt végrehajtja, akár nyereleményvágyból, akár anélkül. (Btv. 285. §.) Ha pedig a teherben levő nő beleegyezése nélkül hajtja el vagy öli meg valaki, akkor a bűncselekmény a btv. 286. §-ába ütközik.

Magyar czímer használata. (29.722/1884. B. M. r. L. 1884. évi R. T. 683. lap.) Nyomdászok, könyvkereskedők, ha czímerhasználati engedélyük van, azokat csakis czím- és czégtábláikon, továbbá üzleti nyomtatványaikon használhatják. Nem hivatalos kiadványra a czímet csak külön engedély alapján lehet rányomni. (Ifj. Nagel Ottó Budapesten.) Szeszgyárak, ha czímerhasználatra jogosultak, azt csakis gyáraik és nagyraktáraik czím- és czégtábláin és nyomtatványain használhatják de nem kimérési üzleteik czégtábláin vagy nyomtatványain. Czégek, melyek valamire szabadalmat nyertek, a szabadalom alapján nincsenek feljogosítva a czímerhasználatra. Tilos a magyar czímer olynemű használata, hogy a magyar czímer a kétfejű sasnak szív-pajzsát, vagy általában, hogy a kétfejű sas a magyar czímernek háttérét képezze, nemkülönben, hogy a magyar czímer fölé más, mint a magyar szent korona alkalmaztassék.

Magyar gyógyszerkönyv. L. gyógyszerárszabvány.

Magyar lányokat külföldre szerződtető ügynökökkel

szembeni eljárás. (7006/fk. I. 1897.) Ha bármí úton és módon tudomásra jut, hogy külföldre, különösen pedig Oroszországba és a keleti tartományokba fiatal nők vagy kiskorú egyének szerződ-tetése és kivitele czéloztatik, azon egyén, ki ily üzletekben akár mint üzlettulajdonos, akár mint megbízott eljár, azon ker. kapi-tányság által, melynek területén az illető tartózkodik, vagy a melynek területén a szerződttetések eszközöltettek, szigorú felel-tetre vonandó. Magyar alattvalókat szerződttető fél azok kivitelét csak az esetben eszközölheti, ha 1-ször megfelelő helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja és ezen helyhatósági bizonylatot azon tartomány vagy városban létező cs. és kir. osztrák-magyar konzul által is láttamoztatja, hová a magyar alattvalókat szerződttetni és kivinni szándékozik, hogy olyan üzlet vagy társulat részéről bír a szerződttetésre megbízással, a melyik anyagi szempontból reális alapokon áll, erkölcsi szempontból kifogás alá nem esik; 2-szor ha a felfogadások eszközzésére és közvetítésre oly egyének vétet-nek igénybe, kik a belügyminisztertől mint színházi ügynökök engedélyt nyertek, vagy az iparhatóság részéről a foglalkozás közvetítésére iparhatósági joggal bírnak; 3-szor ha a magyar alattvalók azon helyre nézve, hová kivitelük szándékba vétetett a belügyminiszterium által kiállított és érvényben levő külhoni útlevéllal el vannak látva és ha kiskorúak forognak szóban a szer-ződttetéshez és a kiutazáshoz való hozzájárulás a szülők vagy gyám részéről is bizonyítva van.

Magyarokból lett amerikai honpolgárokkal szem-ben követendő eljárás. (28.933. I. sz. 898. B. M. rendelet. — A 20.268/fk. I. 98. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 138. l.)

Magyar műszinkör. (12.748/fk. I. 98. sz. végzés. — L. R. Gy. 1898. 26. l.) 1. A 7445/97. eln. fk. sz. rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyát kizáró-lag magyar nyelvű bohózatok, vígjátékok, közerkölcsiségbe nem ütköző s szemérmet nem sértő chansonetek, cuplettek, magán-és kettős jelenetek énekkel, vagy anélkül, parodisticus és humo-risticus jelenetek, táncz és karének képezhetik. 3. Minden mutat-ványos előadásnál, melynél akár a működő személy, akár a közönség testi épsége bármí módon veszélyeztetve lenne, a szük-séges elővigyázati óvintézkedések előzetesen megteendők. 4. Az előadások délután 3 órától esti 10 óráig tarthatók. 5. A világítás felgyújtását mindenkor egy névszerint bejelentett világosító mes-ter tartozik eszközölni. 6. Az öltözőkben alkalmazandó gázlámpák sodronykosárral látandók el. A női öltözőben a hajfodorításhoz szükséges vasmelegítés gyertyalángnál eszközzendő s a gyertyák elzárva tartandók. 7. A színpadon állandóan két kézi szivattyú tartandó. 8. Az egyes előadások között 10 percznyi szünet tar-tandó, ez idő alatt a színtér kiszellőztetendő, a mi, hogy köny-nyebben legyen eszközölhető, az összes ablakokra belülről kezel-hető szellőző-készületek alkalmazandók. 9. A dohányzás az ösz-szes helyiségekben tilos, mely tilalommal a közönség a) Tilos a

dohányzás feliratú táblákon feltűnő helyen való kifüggesztése útján figyelmeztetendő. 10. A mennyiben az egyes előadási darabok scenikai hatása elkerülhetlenül szükségessé teszi a dohányzás vagy görögtűz alkalmazását, ezek csakis a felügyeletes tisztviselőnél történt előzetes bejelentés után kiváló óvatosság mellett engedtetnek meg. 11. A színpadról levezető falépcsők ujjakkal pótlandók s korlátal látandók el. Az árnyékszékék kijavítandók. A vízellék vízhatlan fallal és padozattal készíttendő. 12. A színpadon alkalmazottaknak, ha azok már maszkirozva vannak, a színház bekerített részét elhagyniok tilos. 13. A műszinkör befogadási képessége következőleg állapítottat meg: 417, azaz négyszáztizenhét ülő és 150, száztöven állóhely használata engedélyeztetik. A helyiségbe tehát 567 személy bocsájtható be. 14. A mellékfolyosók tűz- és életbiztonsági szempontból feltétlenül szabadon hagyandók.

Magyar színház. (Engedélyét lásd 11.750/fk. 1897. eln. sz. a. Rédey Gyűjt. II. 68. l.) A felügyeletes szolgálatra vonatkozólag pedig a többi színházakra kiadott általános szolgálati utasítások irányadók a Magyar színházban is. L. színházi felügyelet.

Magyar színháznál bérkocsisok állomásozása. Magyar színháznál levő bér- és magánfogatok az Izabella-utca 15. sz. ház kapujától kezdődőleg a Dob-utca felé folytatólag, míg a Vörösmarty-utczai bérkocsi állomásra beosztott kocsik közül 4 az Izabella-utca 13. sz. ház előtt elvonuló járda szegélye mellett 4 pedig a színház épülete előtt levő ültetvény Izabella-utczai oldala mentén állítandók fel. A Vörösmarty- vagy az Almássy-tér sarkán levő bérkocsisoknak 9100/fk. I. 99. számú rendelettel engedtetett meg, hogy este fél 10 órától a Magyar színháznál a közönség rendelkezésére állhassanak.

Majolika-iparnál vasárnapi munka gyakorolható: majolika-iparnál kizárólag az égetési munkák: egész munkaszüneti nap. (14.837/92. I. 1. pont. Ker. M. r.)

Majom-mutogatók ellen ugyanaz az eljárás, mint a medvétánczoltatókkal. L. medve, stb.

Maláta-ipar vasárnap gyakorolható: maláta-ipar, valamint a szeszfinomítás és élesztőgyártás, nemkülönb az élesztőnek elfuvarozása: egész nap. (14.837/92. I. 17. pont. Ker. M. r.)

Málha-tulsúly átköltöző tisztviselőnek. L. illetmények átköltözésnél.

Malomiparnál vasárnapi munka gyakorolható: malmoknál az őrlési művelet: egész nap. (14.837/92. I. 10. pont.)

Malmoknál az őrlési művelet, legyenek azok nagyok vagy kicsinyek, száraz-, vízi- vagy gőzmalmok, munkaszüneti napon egész napon át végezhető. Így magyarázza a 14.837/92. sz. Ker. M. rendeletet a keresk. miniszter 33.643/VIII. 1902. sz. alatt kiadott rendeletével.

Marha etetése utcázakon. L. utcázakon lovak stb.

Marhahajtás. (5156/fk. I. 1889. sz. r.) 2. Egyesével hajtott marha kötéssel megkötve, röviden tartva vezetendő. 3. Jármű után három marhánál több nem köthető és külön hajtó alkalmazandó. A hajtó a járműre fel nem ülhet. 4. Egy csoportba három marhánál több össze nem köthető. Minden csoporthoz külön hajtó alkalmazandó. 5. Egy falkában 100-nál több marha nem lehet. 6. Hajtsár alkalmazandó: 25 darabig három, 50-ig négy, 75-ig öt és azonfelül 100 marháig hat hajtsár. 7. Marhahajtsár, kinek ismerni kell a marhahajtó utakat, csak 18 éves férfi lehet. 8. Részeg s e rendelet elleni kihágás miatt többször büntetett egyén hajtsár nem lehet. 9. Hajtsár hajtás közben a marhát el nem hagyhatja, sehová be nem térhet. 10. Kőbányán a sertésterap táján a Bihari-utczán s az úgynevezett mázsaterén a marhahajtás egyáltalán tilos. 11—14. Az egyesével hajtott, vagy hármassával összekötött marhák a Nagy-körúton belül eső részeken, valamint az egész Andrásy-út, Király-utczán, Kerepesi-uton, a Városligeti-fasoron, a Ligeti-fasoron, vásárok alkalmával a piaczokon — csak éjjeli 11 órától reggel 6 óráig vezethetők, illetve hajthatók s csak akkor, ha a hajtás kezdő, vagy végpontja e helyekre esik. Azonban a marhavásár napját megelőző éjjelen éjjel 12 órától reggel 5 óráig a fehérvári vámtól (budai oldal) a marhák a Gellért-rakpart, Rudasfürdő-tér, Döbrentei-utca, Várkert-rakpart, Lánchíd-utca, Lánchíd, Ferencz József-tér, Akadémia-utca, Arany János-utca, Váci-körút, Deák Ferencz-tér, Károly- és Múzeum-körút, Kalvin-tér, Vámház-körút, Csillag-utca, Csepel-rakparton át hajthatók a vásártérre. A főváros egyéb részein, a sertésterapeket kivéve, mindenütt meg van engedve az egyesével vagy a csoportba kötött marhák vezetése. (A 11—14. §-ok e szerint módosítottak a 41.355/fk. I. 91. sz. rendelettel.) 15—17. Falkákban pedig a marhák — a Jászberényi-utai kivéve — a vámon kívül egész nap hajthatók. A Jászberényi-uton csak este 9 órától reggel 6 óráig engedtetik meg. A vámvonalon belüli marhahajtó-utakon a hajtás éjjel 11 órától reggel 5 óráig szabad. 19. E rend. áthágása kihágást képez. Bünt. 100 kor. terj. ph.

Marhahajtsár utak. a) Belterületen. (Éjjel 11 órától reggel 5 óráig.) 1. Pesti oldalon: Kőbányai-út, Köztemető-út, Népszínház-utca, Erzsébet-körút, Terecz-körút, Lipót-körút, Margithíd, végül a Váci-út. 2. Budai oldalon: Fehérvári-út, Gellért-rakpart, Várkert-rakpart, Lánchíd-utca, Fő-utca, Zsigmond-utca, Lajos-utca, Szentendrei-út, Bécsi-út, Alkotás-utca, Ország-út, Retek-utca. b) Kültelkeken. (A nap bármely szakában.) 1. Pesti oldalon: Külső Soroksári-út, Bikaréti-út, az Őlői-út a vámig, Táncsics-utca, a Kőbányai-út a vámon kívül, a Kőbányai- és Kerepesi-út közt elvonuló marhahajtó-út, a Kerepesi-út a vámon kívül, Hajtsár-út, Fehér-út, Váci-út a vámon kívül, végül a Jászberényi-út, hol azonban csak este 9 órától reggel 6-ig szabad a hajtás. 2. Budai oldalon: A Fehérvári-út a vámon

kívül, a Buda-Eörsi-út a vámon kívül, a Fehérvári- és Buda-Eörsi-utak közti dőlő út a Budakeszi-, Hidegkúti-, Nagykovácsi-út s a Bécsi- és Szent Endrei-utak a vámon kívül. Ha a marhák nem a kijelölt utakon hajttnak, a kihágás az 1888: VII. tcz. 154. §-a alapján büntetettetik, egyéb e rendelet elleni kihágások pedig 200 koronaig terjedhető büntetéssel sújthatók. (15.476/ft. 89. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 290. l.)

Marhahajtás hidakon. L. hidakon marhahajtás.

Marhahajtás vidéken. (1890: I. tcz. 109. §.)

Marhákat halkiméleti téren vízre bocsájtani tilos. Lásd halászati kiméleti terek.

Marhahajtóknak takarmányért tilos házról-házra járni a vasuton szállított állatok részére a 40.000/88. sz. Ker. M. r. szerint. Tilos az etető vagy átrakodó állomásokon a közeli patak, folyó vagy vályukból itatni az állatokat. A vályukata vasút köteles adni.

Marhalevél. Állategészségügyi törvény 1888: VII. tcz. szerint: «A ló, marha, juh, kecske, sertés tulajdon-átruházásánál vagy szállításánál a belföldi forgalomban is marhalevél használandó. 8. §.» «A marhalevelet azon község állítja ki, honnan az állat elhajtattott. 154. §.» «Szabályszerű marhalevél nélkül állatok a vásártérre nem bocsáthatók. 11. §.»

Marhalevél nélkül marhákat adni, venni kihágást képez. (1888: VII. tcz. 154. §.) Illetékes a Kh. Budapesten a ker. előljáróság. A rendörközegek ily esetben különösen ügyeljenek, mert az így eladott marhák sokszor lopásból erednek.

Marhát más földjére jogtalanul ráhajtani kihágást képez s 200 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Illetékes a fővárosban az előljáróság. A károsult fél indítványára büntetendő. (1894: XII. tcz. 94. §. h) p.)

Marhavásár és közbágóhídi szabályrendelet. — (15.340/872. és 780/880. sz. Kgy. szbr.) A közbágóhid. A Duna balpartján bika, ökör, tehén, borjú, birka, juh, bárány és kecske levágása más helyen mint a közbágóhídon tilos. A jobb parton ideiglenesen csakis a következő vágóhidakon lehet állatot levágni: I. ker. Promontori-út 17. és 18. sz., Kereszt-utca 7. sz., Szent János-utca 6., 17. és 29. sz. II. ker. Nagy Rókus-utca 6. és 19. sz. III. ker. Lajos-utca 50. sz. A fővárosban a vágómarhák közlekedése tilos s azok csak a közbágóhídnál levő vámvonalokon bocsáthatók be. Szekér elébe fogott igásmarha, ha egészségi bizonylattal van ellátva, továbbá pénzügyőri felügyelet alatt hajtott transito-marha a soroksári és váczi-vonalis ezenkívül országos vásároknál az üllői vonalon levő vámoknál is behajtható. Budáról Pestre csak sertéshúst lehet hozni, eleven marhát pedig a Lánchídon át hajttni. Egyébként levágott marhának vagy húsnak a fővárosba hozataláról az 1889. évi 591. sz. Kgy. határozat következőleg intézkedik: marha-, borjú-, juh- és bárányhús eladás céljából szövetkezetek és vállalatok részére, amennyiben egészségi bizonyítvánnyal el van látva, megengedhető, azonban az ily hús

után fogyasztási adón kívül vágó- és vásárdíj fejében egyenként 4 fillér szedendő. A marhavásár. A marhavásár a közbíróhíd kiegészítő részét képezi. Mindennemű eladásra szánt szarvas- és aprómarha marhavásárra hajtandó s ott az aklokba helyezendő el. Minden felhajtott szarvasmarhának marhalevéllal kell ellátva lenni, melyből kitünjek, hogy az állat egészséges és hogy veszmentes helyről származik. A vásárból a közbíróhídra hajtandó vágómarha és tehenek a közbíróhídnak a Soroksári-útra eső főkapuján bocsájtatnak be. Vásárdíjakat az 1890. évi 1170. sz. Kgy. határozat a következőleg állapítja meg: Egy éven felüli szarvasmarháért 1 kor. 60 fl., üsző, tinó vagy borjúért 30 fl., juhért, bárányért 2 fl., kecskéért 14 fl. Istálló- és akolpénz fejében minden 24 órára fizetendő: 1 nagy szarvasmarháért istállópénz fejében 20 fl., 1 szarvasmarháért álláspénz fejében 10 fl., 1 borjú, birka, juh, bárány vagy kecskéért álláspénz fejében 4 fl. Mészárdíjak: 1 aprómarháért 4 fl., egy mázsa hús s egyébért 6 fl. Szilaj szarvasmarha csak falkában hajtható a közbíróhídra s óvodintézkedések elmulasztásából okozott személyi és vagyoni károkért a tulajdonos felelős; e szerint kellő számú hajtóról a mészáros vagy tulajdonosnak kell gondoskodni. Míg kellő számú hajtó nem áll rendelkezésre, a marhát megindítani nem szabad. A vágóhídon a mészárosnak a belső részeket nem szabad addig a vágókamrából eltávolítani, míg az állatorvos meg nem vizsgálta. A vágóhídról a hús elhordása naponta éjjel-nappal történhetik, azonban csak ponyvával befedett kocsin. A gyűjtött vért a vágóhídról naponta el kell távolítani vagy megsemmisíteni. A vágóhíd igazgatója egyúttal a marhavásár főtisztviselője is s határozata ellentmondás nélkül dönt a tisztviselők és mészárosok közt előforduló surlódásoknál. Házirend. A közbíróhíd és marhavásár felnyitása április—szeptember hónapokban reggel 5 órakor, elzárása este 9 órakor, a többi hónapokban pedig a kinyitás reggel 6 óra s a bezárás este 8 órakor eszközendő; azonban a mészárosok és tulajdonosok kivételkép előbb is bebocsáthatók. Idegenek csak az igazgató engedélyével mehetnek be. A házszabályok elleni kihágásokat az igazgató bünteti. (L. Krcs. Gyűjt. 200—224. l.)

Marhavész. Büntető törvény. (1878: V. tcz. 446. §.) A ki marhavész esetén a zár- vagy felügyeleti szabályokat megsérti: vétséget követ el. A feljelentés a járásbírósághoz tartozik. Állategészségügyi törvény. (1888: VII. tcz. 146. §.) A hatóság eltilthatja, hogy marhavész idején mészárosok, marhakereskedők idegen istállókba bemenjenek. (154. §.) A vészterülethez 30 kilométernyire markákkal vont szekerekkel közlekedni nem szabad. Ily területről sem állatokat, sem takarmányfélét szállítani tilos. Vásár nem tartható.

Marhavész ellenőrzése. Állategészségügyi törvény 52. §-a szerint: Ha valamely marhán a marhavész jelei mutatkoznak, a gazda köteles azt az előljárásnak, ez pedig felettes hatóságának azonnal bejelenteni. Az előljáróság kötelessége: 1. A vészgyanus

udvart azonnal elzáratni. 2. A község összes marha-állományát azonnal számba venni. 3. Marhának a községből elhajtását megakadályozni. 4. A gyanus esetet a községben és szomszédos községekben azonnal köztudomásra hozni.

Marhavész-kerület. L. állatok ragadós betegsége.

Mariandil-játék. L. szerencsejáték.

Mária Valéria-utczában terhes szekerek. L. terhes szekerek körlekedése stb.

Márna halászata. L. halászati tilalom.

Más földjére jogosulatlan dögöt, követ, trágyát, csontot, cserepét, szemetet hordani vagy elánni, avagy más földjére gödröt ásni, vázmat fehéríteni, kenderet áztatni tilos, kihágást képez. 100 koronáig büntetendő. Károsult fél indítványára üldözendő. Illetékes e fővárosban az előjáróság. (1894: XII. tcz. 95. §.)

Más rendőri hatóság területén való nyomozás foganatósítása végett az illetékes rendőri hatóság rendszerint keresse meg azon rendőri hatóságot, melynek területén a kívánt nyomozás vagy nyomozó cselekmény teljesítendő. A csendőrőrs- vagy különítmény-parancsnokságokhoz egyes nyomozó cselekmények miatt az illetékes főszolgabírón kívül más rendőri hatóságok csak akkor intézhetnek közvetlen megkeresést, ha a késedelem veszélyvel jár. (Ut. 12. §.) A megkeresésnek — hacsak annak törvénytelenége nem nyilvánvaló — a megkeresett hatóság, eleget tartozik tenni, annak foganatosításánál azonban az előírt szabályokat a megkeresett rendőri hatóság köteles megtartani, mert azok megsértéséért az eljáró rendőri hatóság felelős. (Ut. 13. §.) Ha annak szüksége merül fel, hogy a rendőri hatóság az illetékessége alá tartozó büncselekmény miatt a nyomozást vagy egyes nyomozó cselekményt más rendőri hatóság területén saját tagja vagy közege által teljesíttesse, ez esetben a rendőrhatalóság főnöke a hatóság tagját vagy közegét, más rendőri hatóság területére írásba foglalt rendelettel küldi ki. Ilyen kiküldetés azonban csak kivételesen s csak akkor eszközölendő, ha a nyomozás vagy a szükséges nyomozó cselekmény megkeresés útján az idegen rendőri hatóság által, akár a büncselekmény bonyolultabb természete, akár a nyomozás különös érdeke vagy a sürgősség miatt előreláthatólag nem lenne oly sikeresen teljesíthető, mint ha azt az illetékes hatóság saját tagjai vagy közegei teljesítenék. A tettesnek nyomon üldözése esetén az írásbeli rendelettel való kiküldetés mellőzhető. (Ut. 14. §.) A kiküldött vagy nyomon üldöző rendőri hatósági tag vagy közeg megérkezése után, működésének megkezdése előtt, rendszerint jelentkezni tartozik az idegen rendőri hatóság főnökénél s a nyomozást, ha azt ezen hatóság főnöke kívánja, az ez által melléje rendelt hatósági tag vagy közeg közreműködésével vagy legalább is annak jelenlétében köteles teljesíteni. (Ut. 15. §.) Az esetben, ha a jelentkezés által előállható késedelem azzal a veszélyvel jár, hogy e miatt az eredmény megghiúsulhat, mint például a nyomon üldözött

tettes tovább szökésétől, vagy a fontos bűnjelek megsemmisítésétől alaposan lehet tartani, a jelenkezés utólagosan is, de a nyomozó cselekmény befejeztével haladéktalanul teljesítendő. (Ut. 16. §.) Az a rendőri hatóság, a melynek területére a kiküldetés történt, a kiküldött működése elé akadályokat nem gördíthet s köteles azt a szükséges támogatásban részesíteni. Ha azonban a kiküldetést bármilyen okból saját hatóságára sérelmesnek vagy a kiküldött eljárását szabálytalannak találja, joga van e miatt az elrendelő hatóság felettes hatóságánál panaszt emelni. (Ut. 17. §.)

Máslatok hitelesítésére a csapatszámvivőségénél irattározott ügyiratok s számadási okmányokra vonatkozólag, a csapatszámvivőség vezetője van hivatva. (Gazd. k. ut. 110. §.)

Massage. Betegek kenése. (64.528/VI. 1899. sz. B. M. r.)
1. A betegeket nem orvos masszálónak csakis orvosi utasítás, felügyelet és felelősség mellett szabad masszálni. 2. Beteg hasi szerveket, az ivarszerveket és a szemeket nem orvosi masszálónak egyáltalában nem szabad masszálni. A jelen rendelet ellen vétők kihágást követnek el s a mennyiben cselekményük a büntetőtörvénykönyv rendelkezése szerint súlyosabb beszámítás alá nem esik: 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

Maszlagelárusítás csak a 13.008. sz. 1893. évi B. M. r. korlátai között eszközölhető.

Mazsolaszőlővel gyártott tokaji és szomorodni bor. Lásd tokaji bor. stb.

Mazsolaszőlő használata borkészítéshez tilos. L. Borkészítésnél mi szabad?

Mázolók vasárnapi munkaszünete költözködéskor. Lásd vasárnapi munkaszünet megszégéről.

Medvetánczoltatás. «A medvehajcsárok a 40.847/72. sz. B. M. r. szerint már a határról visszautasítandók s a mennyiben ilyenek az országban kóborolnának, ellenők az 1879: XL. tcz. 66., illetve 121. §-a alapján nyilvános helyen házról-házra koldulás czímmén kihágási eljárás teendő folyamatba (8 napig terjedhető elzárás) s büntetésük kiállása után hazautasítandók. A medve pedig, ha tulajdonosa a kihágásban vétkesnek találtatott, elköszandó, elpusztítandó s bőre az 1892: XXVII. tcz. 3. §-ában megjelölt czélra értékesítendő.» Az 1879: XL. tcz. 121. §-a: Nyolcz napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő, a ki hatósági engedély nélkül veszélyes vadállatot tart, vagy ha ez iránt engedélylyel bír, az ilyen állatok tartására és őrzésére nézve fennálló szabályokat, vagy a fennforgó esetre kiadott külön hatósági utasítást megszegi.

Megbetegedés hivatalos kiküldetés alatt. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Megállóhelyei a villamos kocsiknak, kocsik által szabadon hagyandók. (60.755/fk. I. 97. sz. r.)

Megelőző rendészeti-szolgálat körébe tartozó teendők. (Szolg. szab. 27. §.) *a)* Törvények, rendeletek stb. által tiltott cselekmények és mulasztások közbelépés által való megakadályozása, feljelentése. *b)* A közönség személy vagy vagyonbiztonságát, a közrendet, vagy forgalmat fenyegető veszélyek töle telhető elhárítása. *c)* Balesetek és szerencsétlenségek megakadályozása. *d)* Gyámoltalanok, betegek, gyermekek útbaigazítása, felvilágosítása. L. felfedező szolgálat.

Megerősített helyeknek az ellenség kezébe juttatása hűtlenség büntetettét képez. L. e cím alatt.

Megfelelbezzett cselédügyl határozatok (I. fokú) másolata mindenkor az iratokkal együtt beküldendő a főkapitánysághoz. (48.978/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 238. l.)

Megfertőztetés büntetettét követi el azon férfi, a ki életkorának tizennegyedik évét be nem töltött tisztességes leánynyal nemileg közösül. (Btv. 236. §.) Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 238. §.) Hivatalból üldözendő a btv. 239. §. eseteiben.

Megfertőzése a vizeknek. L. vizek megfertőzése.

Megfigyelések és felfedező szolgálat. (355/94. sz. Rfp. ut.) Útasíttatnak az összes rendőrök, hogy éberebb megfigyeléseket eszközöljenek, különösen a reggeli órákban 4 órától 6 óráig a házakból kijövőket figyeljek meg s azokat, kik gyanusnak tünnek fel, önigazolásra szólítsák fel, különösen azokat, kik csomagokat vagy gyanus tárgyakat visznek magukkal.

Megkeresések elintézése központi ügyeletet által. (6962/fk. II. 1899. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 40. l.) A központi felügyelet tartama alatt a kir. bíróságoktól érkező megkeresések betekintendők, a bonczolási megkeresések és a másnapra szóló idézések kézbesítése iránt, úgyszintén a másnapra szóló elővezetések foganatositása iránt még a központi felügyelet tartama alatt intézkedés teendő.

Megkeresések kihágási ügyekben. Lásd kihágási ügyben stb.

Megmérgezése kutak s vizeknek. L. kutak, vizek stb.

Meg nem alakult, felosztatott, vagy felfüggesztett egyletekben való részvétel — tilos. (1136/1898. eln. sz. B. M. r.) A ki ez ellen vét, 15 napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő.

Megrendelési bárczák megvizsgálása. L. fa-, és szén megrendelési stb.

Megrendelések gyűjtése. Az 1900. évi XXV. tcz. 1. §-a szerint úgy a belföldi mint a külföldi iparosok, kereskedők, vagy ezek megbizottai, az iparos vagy kereskedő lakhelyén kívül, mintával vagy minta nélkül megrendelések gyűjtése végett csak oly iparosokat vagy kereskedőket kereshetnek fel, a kik üzletkörükben az illető árú eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Nem esik tilalom alá az iparoshoz vagy kereskedőhöz

közvetlenül intézett egyes megrendeléseknek megbízott által való átvétele vagy teljesítése. (4. §. Btv.) Egy hónapig terjedhető elzárás és 20—600 kor. terj. pb. Itél az iparhatóság. Nincs tiltva a megrendelés gyűjtés: irodalmi és művészeti termékekre, házi iparcikkekre, műszerekre és tudományos eszközökre, varrógépekre, gazdasági gépekre s villamos berendezésekre.

Megrendelések gyűjtése bejelentés nélkül a vándorraktáraknak sem szabad. A törvény ezekre is vonatkozik. (L. alább.) A vándorraktár iparigazolványt köteles váltani, addig semmit sem adhat el. 51636/897. Ker. M. r.

Megrendelések gyűjtéséről szóló 27.483/1901. sz. Ker. M. r. 2. §. Ha a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívül gyűjt megrendeléseket, a törvény korlátozása alá esik. Ugyanaz áll a kereskedő vagy iparos megbízottjáról, ügynökéről, még ha a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívüli helyen állandóan letelepedett (helyi ügynök), ügyszinten a vásárlátogatókra nézve a vásár helyéről, valamint az olyan helyekről, a hol vándor- és mintaraktárak tartanak, a vándorraktár tulajdonosa nemcsak iparigazolványt váltani, hanem az 1884: XVII. tcz.-ben előírt feltételek (engedély, díjfizetés, a befolyt összeg tizedrészének befizetése) is megfelelni tartozik. 3. §. A megrendelések gyűjtése a kereskedő vagy iparos lakhelyén kívül csak oly iparosoknál vagy kereskedőknél lévén megengedve, kik üzletkörükben az illető árú eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak: ezen árúk alatt nemcsak olyanok értendők, melyek eredeti vagy feldolgozott állapotban az üzlet tulajdonképeni tárgyai, hanem olyan árúk is, melyek az illető üzletben csak mint segédeszközök, irodai, bolti vagy raktári berendezések szerepelnek, (kereskedelmi könyvek, állványok, pénztárak, írógépek, mérlegek stb.) Megrendelések gyűjtése végett felkereshető az a földbirtokos is, a ki gazdasága körében ipari vagy gyári vállalatot folytat (malom, szeszgyár, keményítőgyár, sajt-vaj készítőtelep stb.), a mennyiben megrendelés az illető ipari vagy gyári vállalat körében eladható vagy felhasználható árra vonatkozik. 4. §. Az iparoshoz vagy kereskedőhöz közvetlenül intézett egyes megrendelésekre vonatkozólag megállapított kivételt feltételezi, hogy a megrendelés határozottan megjelölt árra vagy munkára irányuljon, a megrendelő önkéntes elhatározásán alapuljon s a kereskedőhöz vagy iparoshoz már előbb intéztetett legyen, mintsem a megbízott megrendelőnél a megrendelés átvétele végett jelentkezik. Nincs tehát megengedve a megrendelés átvétele oly megkeresések alapján, melyek határozatlan, általános, egyszersmindenkorra szóló megrendelési felhívást tartalmaznak, melyeket a kereskedő vagy iparos tömegesen küld a feleknek kitöltés vagy pusztá aláírás és elküldés végett, vagy melyek nem magához a kereskedőhöz vagy iparoshoz, hanem csak megbízottjához eljárása közben intéztetnek, kivételt képeznek az irodalmi és művészeti termékek. Ezek megrendelése csak annyiban korlátoztatik, a mennyiben az cügynevezett házáló vagy

zugkönyvárulók» az illető hatóság rendőri felügyelete alatt állanak, irodalmi és művészeti termékek megrendelésének gyűjtése teljesen szabad. Nem veendők ki nevezetesen e fogalom alól a művészeti termékek iparilag előállított utánzatai (metszetek, színyomatok) sem. 6. §. Kivételek még: 1. a házi iparczikkék, de csak azon feltétel alatt, ha a megrendelést gyűjtő a cikk házi ipari jellegét helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja; 2. a műszerek és tudományos eszközök; 3. a varrógépek; 4. a nagyobb gazdasági gépek; mint cséplőgépek, vető- és aratógépek, mozdonyok, lokomobilok és gőzekék, továbbá gőszivattyúk és malomberendezések; 5. a villamoserő átviteli és általános világítási és távbeszélő berendezések. A 4. pontban felsorolt cikkek megrendelésének gyűjtése a kisbirtokosoknál azonban csak azon feltétel alatt, ha a megrendelés a községi előljáróság által a megrendelési vagy szerződési okiraton hitelesítettik. 7. §. Az iparhatóságok, a kihágási eljárást minden esetben soron kívül tárgyalják. Előzetes letartóztatásnak csak azon esetekben van helye, ha az alapos gyanúval terhelt egyének rendes lak- vagy tartózkodási helyet nem igazolhatnak, ezekhez az átutazásban levő igazolvány nélküli külföldiek is számíttatván; vagy ha a szökést megkísérlették, vagy arra határozottan felismerhető előkészületeket tettek.

Megromlott élelmiszerek lefoglalása. L. egészségre stb.

Megromlott szeszes italok. L. italmérések közegészségügyi stb.

Megtámadása a rendőrnek. L. fegyverhasználat.

Megvesztegetés büntetettét követi el az a közhivatalnok, a ki adott vagy ígért jutalomért, ajándékért hivatali kötelességét bármikép megszegi. (Btv. 467. §.); vétséget képez, ha valamely közhivatalnok hivatalánál fogva teljesítendő cselekményért vagy annak mulasztásaért (a mennyiben ez nem jár kötelességzegéssel) ajándékot vagy jutalmat követel, elfogad, az ez iránti ígéretet nem utasítja vissza, vagy pedig, ha az ajándék vagy jutalom az ő beleegyezésével harmadik személynek adatott át vagy ígértetett. (Btv. 465. §.) A bíró, vizsgálóbíró vagy esküdtszéki tag hasonló bűncselekménye a Btv. 468. §-ába ütközik, a mennyiben pedig kötelességzegést követtek volna el a Btv. 469. §-ába ütközik a bűncselekményük. A ki pedig a megvesztegetést elköveti, annak bűncselekménye a Btv. 470. §-ába ütközik.

Megyek, melyekben a házalás korlátozva van. L. házalás mely megyékben stb.

Mellszám vagy név felírása. A közönség részéről a rendőrök által türendő. (270/96. sz. Rfp. ut.)

Mellszám viselés kötelező. (275/95. sz. Rfp. ut.) Mellszám viselése úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, nyilvános helyen való megjelenés alkalmával kötelező úgy az altisztekre, mint a rendőrökre kivétel nélkül; ezen rendelet be nem tartása szigorú büntetést von maga után.

Mentelmi jog és a nyomozás. Az országgyűlés, úgyszintén a közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottság tagjainak mentelmi jogát a bűnvádi perrendtartás törvénye nem érinti. (B. P. 32. §.) A mentelmi jog felfüggesztése végett az illetékes bíróság intézkedik. (B. P. 40. §.)

Mentelmi jogot és területenkivültséget élvezőkkel szemben a rendőri hatóság még tettenkapás esetén sem járhat el, hanem köteles a feljelentést, esetleg a nyomozási iratokat, haladéktalanul a kir. ügyészséghez áttenni. Ha az ilyen mentességi jogot élvező, tanúként lenne megidézendő, annak eszközlése végett a kir. ügyészség keresendő meg. (Ut. 229. §.)

Mentesség a tanulás alól. L. tanulás.

Mentőkocsik elol kitérés. L. tűzoltókocsik hajtása.

Mentők kocsijainak sebesebb hajtására vonatkozó 13.966/1888. fk. I. sz. hat. 1. Ha a mentő-kocsi baleset színhelyére siet a rendesnél gyorsabban mehet ugyan, de nem annyira, hogy az utakon a gyalog- és kocsiközlekedést veszélyeztesse. A hajtásért a kocsis felelős. 2. Hol más kocsinak is lépésben kell haladni, ott a mentők is csak lépésben mehetnek. 3. A baleset színhelyéről való elhajtásnál az általános hajtási szabályok érvényesek.

Mentők és rendőri kirendeltségek érintkezése nagyobb ünnepélyek alkalmával. (13.034/fk. eln. 97. sz. körirat.) Oly esetekben, a midőn a budapesti önkéntes mentőegyesület több mozgó őrséget rendel ki, az egyesület szolgálati utasításai értelmében a mozgó őrség vezetői a szolgálatra kirendelt rendőrtisztviselőknek (vezérlőtisztviselőnek, vagy csapattisztnek) az u. n. «Értesítést» felmutatni fogják, a kik kötelesek az értesítések aláírására, s joguk, hogy netáni észrevételeiket is ezen értesítésbe feljegyezzék. Ha netán a rendőrközlegek és a mentők között differenciák merülnek fel, erről a főkapitánysághoz jelentés teendő.

Mentők segélye mikor vehető igénybe? (40.520/fk. I. 1900. sz. r.) A mentőket csakis balesetnél szükséges mentés és első segélynyújtás alkalmával és oly eseteknél vegyük igénybe, midőn egyéb orvosi segély hiányában, főleg utcán és köztereken előforduló bármily baleseteknél rögtön mentősegély és kórházba szállítás válik szükségessé.

Menyasszony mosdatás tilos. L. 1254/97. sz. B. M. r.

Mesterséges borok elsikkasztása. (53.850/97. VI. A. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 131. l.) 28. §. Ha az ítélet jogerőre emelkedésekor a mesterséges bor egészben vagy részben már fel nem található, az elítélt fél a hiányzó mennyiségnek a szakértő bizottság által megállapított értékét megfizetni köteles.

Mesterséges borok forgalomba hozatalának tilalmához. (4840/kih. V—a. 98. sz. B. M. r.) A mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. évi XXIII. tcz. sikeres végrehajtása legfőként attól függ, hogy a kihágások lehetőleg felfedeztessenek és az adott esethez

képest teljes szigorral büntettenessenek. Az idézett B. M. r. értelmében nemcsak a még jogerőssé nem vált ítéletek hozandók a bor-ellenőrző-bizottságok tudomására, hanem ugyanezen rendelet 24. §-a értelmében a jogerőre emelkedett ítéletek is, sőt ezek egyszersmind az illetékes állandó borvizsgáló szakértő-bizottsággal is haladéktalanul közlendők. (430/V—a. kih. 99. sz. B. M. r.) A kihágások felfedezésénél szabálytalan, de még észra nem vezető eljárásnak tekintendő, ha a vizsgálat az egyes feleknek kérelmére önmaguk ellen mintegy azért történik, hogy hatóságilag megállapíttassék, miszerint náluk mesterséges bor nincs. Az illetők tehát önmaguk ellen nem kérhetik a vizsgálatot, ezzel azonban nem tévesztendő össze az, ha valamely borvásárló azért kéri — alaposnak látszó gyanu alapján — a vizsgálatot, hogy vajjon a neki szállított bor nem mesterséges-e?

Mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893:XXIII. tez. végrehajtása iránt. (59.850/97. VI—A. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 107. l.) 2. §. Az 1893:XXIII. törvény 2-ik §-ának meghatározása szerint mesterséges a bor, ha az: a) nem kizárólag szőlőből, illetőleg szőlőmustból készült; b) ha a borhoz tisztított szeszen vagy borpárlaton (tisztá cognacon) kívül víz, vagy bármely más anyagok kevertetnek. A törvény azonban megengedi, hogy a természetes must az okszerű pinczekezelés elvének megfelelőleg javíttassék, illetőleg, hogy a bor természetes mustból, javítás útján vagy javítás mellett állíttassék elő. L. mustkezelés. L. borkezelés.

Mesterséges boroknak tekintendők. (L. Rédey Gyűjt. II. 110. l.) Víznek, saccharinnak s — a caramell és a szafflór kivételével — más növényi vagy ásványi festőanyagoknak, kátrányfestékeknek, glycerinnek, salicyl-savnak, tamarinda-kivonatnak, zamat-kivonatoknak, bármiféle essentiáknak, szagosító olajoknak, vagy egyéb folyadékoknak (bor-zamatoknak, extractumoknak) továbbá a jelen szakaszban megengedettől eltérő minőségű szesznek (cognacnak), cukorneműeknek, kénnek, savpótló, savtalanító és derítő szereknek stb. a musthoz, illetőleg a borhoz való keverése vagy a must, illetőleg a bor kezelésénél való használata feltétlenül tiltva van: következtésképen azok a borok, a melyeknek készítésénél vagy kezelésénél ilyen anyagok használtak, valamint az előző bekezdésben foglalt rendelkezésbe ütköző módon kezelt mustok és borok is mesterséges boroknak tekintendők.

Mesterséges borok tilalma ellen vétők ügyei, valahányszor lefoglalás vagy zárlat rendeltetett el, soronkívül tárgyalandók és intézendők el. (99.942/1893. sz. Ker. M. r.)

Mesterséges borokra vonatkozó tilalom. L. borhamisítás.

Meteorologiai intézetben vasárnap is végezhető az intézet időjárásiról térképes napi jelentéseinek nyomtatása:

egész nap. (14.837/92. II. A) 1. b) pontnál 22.781/901. VIII. sz. Ker. M. r.)

Mészárosok iparfűzése. L. sütők, mészárosok stb. czim alatt.

Mezei munkát nem cseledekép, de szerződéskép vállalkozó munkások, ha nem helybeliek, csak igazolási jegy, vagy községi bizonyítvánnyal vehetők fel. Ily szerződés mindig írásban kötetendő s a helység bírása, vagy helyettese által láttamozandó. (1876: XIII. tcz. 84—85. §-ai.)

Mezei termények lopása, mint büntett. L. gazdasági termény ellopása.

Mezei út használata, ha az be van tiltva, kihágást képez. (1894: XII. tcz. 65. §.) 100 korona. Károsult fel indítványára üldözendő. Illetékes a fővárosban az előljáróság.

Mezei utak jogtalan megszükitése, elszántása, rongálása stb. kihágást képez s 400 kor. terj. pb. büntetendő. (1894. évi XII. tcz. 94. §. d) pont.) Az eljárás hivatalból indítandó meg. Illetékes az előljáróság.

Mezőgazdasági eszközök jogtalan használatát kihágásnak minősíti az 1894: XII. tcz. 95. §-a. Károsult fel indítványára. Illetékes a fővárosban az előljáróság. Büntetése 100 kor. terj. pénzbírság.

Mezőgazdasági hamis statisztikai adatok bevallása kihágást képez. Csak a szándékos esetek büntetendők. 100 kor. terj. pb. (1895: VIII. tcz. 6. §.) Itél a Rh.

Mezőgazdasági munkák vasárnapi végzése mit képez? Mezőgazdasági munkának vasárnapon teljesítése nem munkaszünetstértést, hanem vallás elleni kihágást képez (m. t. h.) (Ker. M. r.)

Mezőgazdasági termények hamisítása, hamisításra alkalmas anyagok hirdetése és forgalomba hozatala, hamisított mezőgazdasági termények árulása kihágást képez. A kihágás megállapítása esetén a hamisítványok elkobzandók. (1895: XLVI. tcz. 3—4. §.) Itél a Kh., Budapestén a ker. Előljáró.

Mezőn meggyújtása kórónak, trágvának, tarlónak, avarnak, nádasnak, tőzegnek oly helyen, hol abból másnak kára származhat s azt felügyelet nélkül hagyja, kihágást követ el s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. (1894: XII. tcz. 94. §. e) pont.) Illetékes az előljáróság. Magánvádra üldözendő.

Mezőőr kihágást követ el, ha bizonyítványát és szolgálati jelvényét legkésőbb a szolgálataiból való eltávozása előtti napon a községi előljáróságnak át nem adná. Büntethető 200 koronáig. Illetékes a fővárosban az előljáróság. (1894: XII. tcz. 96. §.)

Mezőrendőri kihágásokból befolyó pénzbüntetések felerészben az országos közigazgatási alapot, felerészben pedig azon községet illetik meg, melynek területén a kihágás elkövette. (1894: XII. tcz. 101. §.)

Mezőrendőri kihágásnál a cselekmény súlyosabb beszámí-

tás alá esik, ha a kihágás vásár-, és ünnepnapon, vagy a vásár-, és ünnepnapot megelőző hétköznapon, továbbá ha éjjel, bekerített helyen vagy határozott figyelmeztetés ellenére követtetett el, vagy ha a mezei lopás elkövetésére valaki a lopás helyszínén szekérrel jelent meg. (1894: XII. tcz. 98. §.)

Mezőrendőri kihágásnál visszaesés esetén a 93., 94. és 95. §-okban meghatározott büntetés kétszerese is megállapítható. (1894: XII. tcz. 99. §.)

Mezőrendőri kihágási ügyekben illetékesek: I. fokban: 1. a fővárosban a ker. előjáró; 2. törvényhatósági joggal felruházott városokban a randőrkapitány, vagy a tanács által megbízott tisztviselő, rendezett tanácsú városokban a polgármester; 3. kis és nagy községekben: ha a kár a 40 korona értékét meghaladja, a főszolgabíró, ellenben a bíró és az előjáróság két tagja a kis községben, nagy községben pedig a bíró, jegyző s az előjáróság egy tagja.

Mezőrendőri törvénybe ütköző kihágások, ha a kár 60 koronánál nagyobb, a Btv. alapján bírálандók el, ellenben a mezőrendőri törvényben meghatározott bíróság ítélt felette. (1894: XII. tcz. 97. §.)

Mezőőrök bántalmazása. Felesketett mezőőrnek, jogos zálogolás megghiúsítása céljából, tetteleg való bántalmazása nem mezőrendőri kihágást, hanem hatóság elleni erőszakot képez s elbírálása a büntető bíróság hatáskörébe tartozik. (1899. évi 3604. sz. B. M. r.)

Mezőőröknek segély. Az 1897. évi 62.824/fk. I. sz. r. szerint a fővárosi mezőőröknek felhívására a rendőrök segélykezni tartoznak.

Mezőőrök szolgálati fegyvere és használata. (913/95. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 140. l.) 11. §. Minden felügyelőt és mezőört a székes főváros forgópisztolylyal és oldal-késsel lát el. A forgópisztolyt és oldalkést szolgálatukban állandóan magukkal viselni kötelesek. A forgópisztolynak és oldalkésnek szolgálaton kívül való viselése fegyelmi vétséget képez. A forgópisztoly és oldalkés a székes főváros tulajdonát képezvén, kimélendő s mindig oly állapotban tartandó, hogy szükség esetén használható legyen. 12. §. A felügyelő és mezőőr a forgópisztolyt és oldalkést azonban csak akkor használhatja: 1. ha valaki őt életveszélyt okozható eszközzel (lőfegyverrel, fejszével, kessel, bottal stb.) megtámadja; 2. ha kártékony állatot akar elriasztani. Vadat lönnie semmi esetben nem szabad.

Mezőről gazdasági termény ellopása. L. gazdasági termény ellopása.

Mezőségi házalók. L. házalók lóval.

Méhtörzsek megsemmisítése. (1894: XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a rothadásos méh törzseit a baj felismerése után azonnal meg nem semmisíti. Büntethető 100 koronáig. Ítélt a fővárosban az előlj. Hivatalból üldözendő.

Ménló kocsiba fogása. L. bérkocsi szbr. IV. fejezet.

Méreg által való megrontása az egészségnek a btv. 309. §-ába ütközik, ha az ölési szándék nélkül adatott be vagy alkalmaztatott.

Méreggel halászatot tiltja a vízjogi törvény (1885: XXIII.) 24. §-a s az ily cselekményeket a rendőrség a 185. §. alapján 200 kor. terj. pb. bünteti.

Méregtartalmú ételek, italok lefoglalása. L. egészségre stb.

Méregtartalmú festékek használatáról. (36.685/1874. B. M. r. — L. Rend. Tára. 283. l.) Ellenőrizni kell a tisztí orvosságoknak e rendelet betartását évente legalább háromszor. Mérgezőszerekkel házalni tilos. Mérgezőszerek engedély nélküli árusítása büntetés alá esik. Mérgeglópiást az árus köteles azonnal bejelenteni, a hatóság nyomozni a tetteseket.

Mérgezése az állatoknak. (F. M. 3542/95. sz. r.) Ragadozó vagy kártékony állatok mérgezése csak hatósági engedéllyel történhetik. Mérgezett húsdarabok a szabadban oly helyre teendőek ki, hogy a közlekedési utaktól legalább 100 méterre essenek. A mérgező kitévéséről az előjáróság 5 napal előbb értesítendő; az előjáróság ezt közhirrre teszi. A mérgezett tárgyakra a kitévő felügyeltetni tartozik. Sertésjáráásban tilos a mérgezés. E rendelet elleni kihágások a rendőrség által 15 napig terjedhető elzárással büntethetők.

Mérgek árusítása. L. gyógyszerek és mérgek stb.

Mérges festékek használása és eladása. (10.761/1867. B. M. r. — R. T. 249. l.) 1. Tilos oly festék alkalmazása étel, italhoz, mely a vas kivételével bármilyen érczet, guttmézgát, pirinsavat vagy anilint tartalmaz. Alakokat, jelezvényeket keményítő, cukor s tragantmézga keverékéből csinálni tilos. 2. Gyermekek játékát tilos bevonni oly festékekkel mely mirenyt (arsen), dár-danyt (antimon), ólmot, rezet, kadmiumot, kobaltot, nicklt, higanyt (a tisztá higpir kivételével) horgonyt vagy gummiguttot tartalmaznak. Ha más tartalmú festékekkel is van bevonva a játék, le nem dörzsölhető mázzal vonandó be. 3. Mirenynyel (arsenikum) készített mű vagy természetes virágoknak, kárpitoknak mázburokkal kell bevonva lenni. 4. Mirenytartalmú festékekkel szobát befesteni tilos. E rendelet áthágása kihágásnak minősítettik.

Mérgekkel házalni tilos. L. házalva tilos árusítani stb.

Mérgek készítésére s az azokkal való elbánásra nézve kiadott szabályok megszegése a Kbt. 108. §-ába ütköző kihágást képez. (Illetékes a J. b.)

Mérgek külföldről való behozatala. (2180/1886. sz. B. M. r. — L. R. T. 121. l.) Az alább jelzett mérgek bárki által bárki részére is csak az illetékes politikai hatóság által a behozató nevére kiállított engedélyokmány alapján hozhatók be a vámon át. Ily engedély adható esetről-esetre vagy pedig állandóan. E mérgek a következők: 1. Arzén, orzenik, szürke arzénsav (légy-

méreg), fehér arzén (patkányméreg). 2. Kénarzén. 3. Arzénsav sók, p. o. arzénsavas káli, natron, kobalt, rézoxyd. 4. Antimon-készítmények. 5. Kénéső-készítmények. 6. Phosphor (közönséges kristályos). 7. Brom. 8. Ciankalium (kéksav stb.). 9. Alcaloidok, mint p. o. atropin, brucin, coacin, digitalin, morphin, nicotin, strychnin, veralin stb.

Mérgezés gyanúja esetén a vegyészeti vizsgálatot az országos bírósági vegyész teljesíti. (B. P. 244. §.) A kezelőorvos felhivandó a beteg kórrajzának és a rendelt gyógyszerek receptjeinek bemutatására. 78.879/887. B. M. r. 47. §. Hányadék vagy ezzel bepiszkított tárgyak megőrzendők.

Mérnöki jelek rongálása a mezőn. L. gazdasági célra szolgáló stb.

Mérnöki hivatal s a rendőrség. (10.320/fk. I. 900. sz. r. L. Rédey Gyűjt. 1900. 115. l.) Midőn egyes rendőri hivataloknak a székesfővárosi mérnöki hivatal közreműködésére bizottsági eljárások vagy helyszíni szemlék megtartására szükségük van, a sürgős esetek kivételével, a mérnöki hivatalt ne közvetlenül, hanem a fővárosi tanács útján hívják meg.

Mérnökök központi felügyelete. (88/fk. eln. 97. sz. — L. Rédey Gyűjt. II. 58. l.)

Mértéken alól adott áruk. L. áruk mértéken alól kimérése.

Mértéken alól való kimérése az áruknak az 1888. évi 70.000 B. M. rendeletbe ütköző kihágást képez.

Mértékek ellenőrzése. A mértékek ellenőrzése és a korcsmai palaczkok és poharak hitelesítése tárgyában most is érvényben levő törvényes rendelkezések a következők: a métermérték behozataláról és a mérték hitelesítéséről szóló 1874: VIII. és 1891: VI. tcz., a mértékek ellenőrzése tárgyában 1875. évben kiadott 58.438. sz. belügyminiszteri rendelet, a hordók ellenőrzése tárgyában kibocsátott 25.734/1876. sz., a vendéglőkben és korcsmákban használt palaczkok és poharak hitelességének ellenőrzésére kiadott 2162/1876. sz., 80.357/1890. sz., 40.515/1892. sz., a tej árusítására használt palaczkok megjelölése tárgyában kibocsátott 46.815/1888. sz. és 6523/1899. sz. kereskedelemügyi miniszteri rendeletek.

Mértékek ellenőrzésének loganatosítása. (58.438/75. B. M. r. — L. 1875. R. T. 558. l.) Budapesten a mértékellenőrzőszolgálatot az államrendőrség s a vásárfelügyelőség közegei együttesen teljesítik. Az utasítás főbb pontja: 1. A közforgalomban csak hitelesített mértékeket szabad használni. (L. hitelesített mértékek.) Magánosok maguk részére bármilyen mértéket használhatnak. Arany, ezüst, ékszer, drágakő, gyógyszer kimerésére csak szigorú mérleg használható. Szigorú mérleg ismertető jele: a bélyeg mellé ütött hatágú csillag. Ércből készült úrmértékeknek belülről ónozva kell lenni, különben elkobzandók. Nem hitelesített, hamisított vagy hibás mértékek elkobzandók s az, a ki használta a közforgalomban, 200 kor. terj. pb. büntetendő. Ha csalási szán-

dék forog fent, az úgy a büntető törvényszékhöz átteendő. Hamisítás gyanuja fenforog, ha : a) a bélyeg nem a kijelölt helyen van (L. hitelesített mérlegek.) ; b) ha a bélyeg szám nélkül van ; c) ha annak alakja igen elüt a szokásostól ; d) ha a mérték nagyságát jelző szám hiányzik vagy megmásítotttnak látszik. Hibás lehet a mérleg, ha : 1. Fémrúdnál, ha görbe vagy végei kopottak. 2. Falmértéknél, ha végén nincs fémbarok. 3. Őrmértéknél, ha behorpadt, feneke benyomott vagy kettős fenekű. 4. Súlyoknál, ha felülete lyukacsos, részei letördeltek, ha a fenék ki van vájva, ha karimája tompára van leesztergályozva. 5. Egyenlőszárú rúdmérlegnél, ha nyugodt állapotban a nyelve be nem áll. 6. Tizedesmérlegnél meg kell nézni, rajta van-e a vízszinteséget jelző függő súly. 7. Serpenyős mérlegnél meg kell nézni, hogy nyugodt állapotban helyesen beáll-e a nyelv. 8. Kofamérleget, melynek karja egy körte jelvényével van bélyegezve, boltokban, mészárszékekben stb. használni tilos. Csak csekély értékű dolgok mérésére használható u. n. kofaüzleteknél.

Mérlegelés alkalmával állatok megkötözése. L. az állatok szállítása.

Mértékkel család. L. áruknak a közforgalomban stb.

Mértékhasználat. L. törvényes mérték stb.

MértékHITELESÍTÉS. (1874 : VIII. tcz. 10. §.) Csak hitelesített mértékek használhatók. A törvénynek meg nem felelő mértékek és mérőkészülékek elkobzandók. (1874 : VIII. 19. §., 1879 : XL. tcz. 22. §. és 1901 : XX. tcz. 23. §.)

Mértékek tejneműek elárusításához. L. tej- és tejnemű-palacskók stb.

Mértékekre vonatkozó szabályok megszegése. Lásd hitelesítetlen mértékek.

Mészáros, marhakereskedő az állategészségügyi törvény 13. §-a szerint kihágást követ el, ha járvány idején idegen istállóba belép s e törvény 154. §-a értelmében 200 kor. terj. pb. büntethető a rendőrség által.

Mészárosok, marhakereskedők stb. és a marhalevél. L. állatvásárok rendtartása.

Mészárszékben árjegyzék. L. húskimérésnél.

Mészárszék-iparnál vasárnap mi gyakorolható ? Mészáros-iparnál az elkészítés, elárusítás és szállítás: déli 12 óráig, június és július hónapban azonban csak d. e. 10 óráig. (14.837/92. II. A) 4. d) és II. A) 4. Ker. M. r.)

Mészárszékben mi árusítható ? (32.459/1900. VIII. sz. tanácsi határozat.) A mészárosok s az üzleteikben helyet foglaló asszonyok zöldségelárusításra szóló iparigazolványaik alapján tej, vaj, tojás és más hasonló, zöldséget nem képező élelmicikk elárusításával nem foglalkozhatnak ugyan, a mennyiben azonban a nevezettek tej, vaj, tojás és más hasonló élelmicikkkel való kereskedelemre is váltanak iparigazolványt, állandó üzleti helyiségben a vásárcsarnoki szabályrendelet alapján az élelmicikk

árusításában sem akadályozhatók meg. A kereskedelemügyi miniszternek erre vonatkozó 21.498/VIII. 1900. sz. okiratából: 1. «A mézársházak tágas, világos, tiszta, szellős helyiség legyen, a melynek padlója, falai vizet át nem eresztő anyaggal vannak burkolva. 2. A mézársházákban a zöldségfelet, továbbá tejet, tejfellt, vaját, tojást stb. árusító részére külön hely jelölendő ki, a melyben az említett élelmiczkikeken kívül más dolgok (pl. állatrészek) nem foglalhatnak helyet; e külön helyen a tej, tejfel, vaj, saját állványon, megfelelő edényekben letakarva tartandók. 3. A mézársházákban elárusításra szánt élelmiczkik a húsmérés idején túl és egészségi s tisztaságig tekintetben kifogástalan helyen tartandók».

Mészgödrök kötelező bekerítése. L. kutak, gödrök stb.

Mészégetés erdőben. L. erdőben veszélyes stb.

Mésziparban vasárnap mi gyakorolható? Mésziparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap. (14.837/92. I. 1. pont. Ker. M. r.)

Mészoltó-gödrök a fővárosban. L. építkezéseknél munkássértyéskékek stb.

Mészlopás erdőből. L. erdei lopásról.

Mészszel halfogás. L. halászat kábítószerekkel.

Mézeskalácsos szbr. L. sütő stb.

Mézeskalács festéséhez tilos a dinitrokreosol és korellin használata. L. dinitrokreosol és stb.

Mézeskalácsipar vasárnap gyakorolható. Mézeskalácsipar: egész nap. (14.837/92. II. 4) I. a) pont. Ker. M. r.)

Mézeskalács-sátor áruhelyet nem ipartársulati tagok is kaphatnak. (37.523/I. 1897. tan. hat.) Kimondja, hogy az engedélyek, illetve sátorhelyek ezentúl az eziránti kérelmezésre kizárólag a ker. előjáróságok által lesznek kiosztandók az iparigazolványnyal bíró és az ipart tényleg gyakorló mézeskalácsos-iparosok között, tekintet nélkül arra, hogy az illetők tagjai-e az ipartársulatnak vagy sem. A tanács ezzel kapcsolatban elrendeli, hogy a vasárnapi sátorhelyek ezentúl ne az egyes vasárnapokra, hanem az egész időnyre osztandók ki.

Mézeskalácsos-sátrak nagysága s felállítási ideje. A főváros tanácsa 37523/1893. sz. határozatával a főváros területén a mézeskalácsos-sátrak felállítását a következőkben állapította meg: a nagy sátor szélességét 5 méterben, a kicsiét 2 méterben, a térfoglalás a kis sátraknál azonban 3 méterre is kiterjeszthető. A sátrak nyáron reggel 4—5 óra között, télen pedig 5—6 óra között állíthatók fel. Megengedtetik azonban, hogy oly helyeken, hol közlekedési akadályok fenn nem forognak, a sátorok már a megelőző napon is, de csak esti 6—7 óra között felállíthatók. A sátrak nyáron esti 9 óráig, télen 8 óráig maradhatnak kint, megengedtetik azonkívül, hogy bucsúk alkalmával a bucsú másnapján ugyanannyi sátor állíttassék fel, a mennyinek felállítása a bucsú első napján meg van engedve.

Miavai házalók kedvezménye. L. házalók a törvény által stb.

Milleniumi versenypálya környékére kivezésnylés. L. csömöri-uti stb.

Minősítvényi táblázatok kezelése. L. 1895. évi XII/13. Rfp. np.

Minősítvényi táblázat kezeléséhez. (15/94. Rfp. ut.) Minősítvényi táblázatok az alárendeltekre vonatkozólag mindég az osztályparancsnok által sajátkezűleg töltendő ki és irandó alá.

Minősítvényi táblázatokba a rendőröknek adott megintés és figyelmeztetés a elefolyt évben megjegyzésre okot szolgáltatott-e? 7a rovatba bevezetendő. (118. sz. res. Rfp. 1899.)

Minősítvényi táblázatok szerkesztéséhez utasítás. L. 138. sz. res. 1895. Rfp.

Mireny. L. mérges festékek.

Miskárolás. L. sertésherélés.

Moha- és falevél-szedés és lopás erdőben. L. erdei lopásról.

Molnárok vasárnap lisztet nem szállíthatnak. — (119.528/1900. B. M. hat.) A molnárok sem a lisztet a malmokból a kereskedőkhöz, sem ezektől a gabonát malmaikba déli 12 óráig sem szállíthatják.

Monaco-játék. L. szerencsejáték.

Mongolfier-léghajók feleresztése. 24.564/fk. L. 1894. rendelet értelmében a fő- és székvárosi rendőrség egész területén tilos és az ezen tilalom áthágását 100 kor. terj. pb. büntetendő.

Mosatás. L. tilos vízhasználat.

Moslék-szállítás. (49.911/X. 900. sz. polgármesteri határozat. — L. Rédey Gyűjt. 1960. 96. l.) A tejeskannákban és tejet szállító kocsikon mosléknak és minden egyéb fertőzést és tisztátalanságot okozó tárgyaknak szállítása tilos, ellenben élelmiszereknek, fűszereknek, lisztnek, korpának és egyéb tisztátalanságot és fertőzést nem okozó tárgyaknak tiszta zsákokban vagy csomagokban szállítása megengedhető.

Mosókonyhák uszodákban. L. Dunafürdők stb.

Motozás foganatósítását szabályozza a 14.237/fk. 98. eln. sz. r.

Motozásnak előállításnál mikor van helye? L. előállítás vagy bekísérésnél a rendőr köteles stb.

Motozás a kapitányságnál letartóztatott egyéneknek. L. ker. kapitányságra éjjel stb.

Motozásra utasítás. (294/96. Rfp. ut.) Mindazon rendőrök, kik valamely egyénnek megmotozásával bizattak meg, kötelesek a motozást a legalaposabban végezni, továbbá a tolonczházi rendőröknek pedig kötelességük az általuk átvett rabot még azon esetben is kimotozni, ha az már kimotozva volt is.

Mozdonyokra kiadott szabályok megszegése. Lásd gőzgépek.

«Mulató» alatt mi értendő? (7445/97. fk. r. — L. Rédey

Gyűjt. II. 209. l.) Mulatók (orfeumok), vagyis daljáték, ének, szavalat, táncelőadások, valamint minden egyéb mutatványok és látványosságok rendezésére szolgáló nyilvános helyiségek, melyek csakis ezen előadások tartama alatt állanak a közönség rendelkezésére és melyekben az ételkiszolgálás és italmérési üzlet is csak az előadások engedélyezett ideje alatt gyakorolható.

Mulatóhelyen botránycsinálás. — L. csendháborítást tiltó stb.

Mulatók, dalszarnokokban stb. előirt tűzbiztonsági rend. (7445/fk. eln. 97. sz. r. — L. Rédey II. 215. l.) 28. §. Ott, a hol színpad van, a színpadokon, a közlekedésre szolgáló ajtókat és egyéb mentőkészülékeket (vízeskád, tűzcsap, mentőszekrény stb.) díszletekkel vagy más tárgyakkal eltorlaszolni nem szabad. Tilos továbbá úgy bent magában a látványos vagy mutatványos helyiségben, vagy színpadon, mint a vele közvetlen összeköttetésben levő mellékhelyiségekben fűrészpont, gyaluforgácsot, papirosszemetet, vagy más gyúlékony anyagot tartani. 29. §. A színpadon nyílt tűz használata csakis előzetes bejelentés, illetve a tűzoltóság által meghatározott feltételek mellett szabad. 30. §. A világítás, a vízvezeték, valamint a fűtés berendezése és ezek felszerelése mindig használható állapotban tartandó. 31. §. Minden fából épült látványos helyen vagy bódében, a mulatók és dalszarnokok öltözőiben, valamint, a hol van, a színpadon a dohányzás tilos. 32. §. A nézőtéren csak a mulatókban és dalszarnokokban van a dohányzás megengedve, azonban még itt is tilos a szivarvéget eldobni. Miért is köteles az engedélyes kellő számú tartályokról gondoskodni. A közönség ezen tilalomra feliratos táblákon figyelmeztetendő. 33. §. A férfiak és nők öltözője egymástól elkülönítendők. Idegeneknek nemcsak az öltözőkbe, de még a színpadra is tilos a belépés. 34. §. Az előadások, mutatványok és látványosságok bemutatásának ideje alatt az összes kijaratok nyitva tartandók, tehát zárral el nem zárhatók. 35. §. Az esteli világítás mellett tartott előadások alatt és utánuk is mindaddig, míg a közönség el nem távozott, a nézőtéren, ruhatárakban és folyosókon sem a fő-, sem a mellék- és vészvilágítást eloltani nem szabad. 36. §. A megszabott helyek számánál több jegyet eladni, illetve több vendéget a nézőterre bebocsátani tilos. A mulatókban és dalszarnokokban álló helyek nem engedélyeztetnek. 37. §. A folyosóknak, valamint az asztalok, szék- és padok közötti utcáknak elállása, vagy bármikénti elfoglalása, nemkülönben asztaloknak és székeknek a folyosókra való kiállítása tilos. A közönség a feliratos táblákon erre is figyelmeztetendő. 38. §. Belépő-jegyekül csakis szelvényekkel és sorszámossal ellátott jegyek használandók.

Mulatók, dalszarnokok stb. engedélye. (7445/eln. 897. sz. fk. r.) 3. §. Az engedély rendszerint csak egy hónapra adatik, de a körülmények által indokoltan (czirkusz, stb.) hosszabb időre is adható. A díjak mindenkor előzetesen lefizetendőek, azonban az

engedély időközben is visszavonható : a) ha az engedély kiadhatásának feltételei megszűnnek ; b) ha az engedélyes ezen rendelet súlyosabb áthágása miatt már többször büntetve volt. 4. §. Engedélyt csak az kaphat, a ki : a) magyar honos ; b) nyereségvágyból elkövetett, vagy szemérem elleni büntetendő cselekmények miatt büntetve nem volt ; c) bordélyt nem tart és nem is tartott soha.

Mulatók, dalszarnokok stb. felügyelete. (7445/eln. fk. 97. sz. r.) 52. §. A felügyeletet tartó tisztviselő köteles : 1. az előadás előtt felőrával megjelenni, az őrséget számon venni, kitanítani és beosztani ; 2. a személy- és vagyonbiztonság érdekében megővására fennálló általános szabályokon felül a rendeletben foglaltak pontos betartására ügyelni ; 3. az előadások után írásban jelentést tenni, azt a rendőrrel is aláírtni s vele a szokott módon a főkapitánysághoz beküldeni ; 4. minden mulasztást, kihágást, vagy egyéb intézkedést igénylő körülményt a jelentés-íven megjegyezni ; a feljelentéseket pedig eljárás végett közvetlenül az illetékes ker. kapitánysághoz megküldeni. A női öltözködés megvizsgálása csak a bent levő nők előzetes értesítése után eszközölhető. 53. §. Ha az ügyeletre kirendelt tisztviselő az előadás kezdetekor még nem jelent volna meg, az ellenőrző tisztviselő, vagy ha ez nem volna jelen, a kivezényelt rendőr köteles a legközelebbi telefon-állomásról rögtön értesíteni a központi felügyeletes tisztviselőt, a ki haladéktalanul gondoskodni tartozik más tisztviselőnek a felügyeletre való kirendeléséről. Az ily módon kirendelt tisztviselő ezen körülményt a jelentés-íven megjegyzí és a szolgálatot akkor is folytatja, ha az eredetileg kirendelt tisztviselő később ott meg is jelennek.

Mulatók, dalszarnokok stb. előadásai. (7445/fk. eln. 97. sz. r.) 20. §. A mulatókban esténként csak két színházi előadásra nem alkalmas, színházi műsoron nem levő és színház által előadásra meg nem szerzett, legfeljebb háromnegyed óráig tartó egyfelvonásos darab vagy daljáték adható elő. A dalszarnokokban pedig csak olyan két, hasonló jellegű darab vagy daljáték, melyben legfeljebb 3 személy szerepel és legfeljebb háromnegyed óráig tart. Előadhatók továbbá úgy a mulatókban, mint a dalszarnokokban ének-, szavalat- és táncelőadások, vagy más mutatóványok, az előadás szövegének vagy tartalmának azonban a vallást, a jó erkölcsöket, a hazafias érzést, az állami intézményeket, a közrendet, egyes személyeket vagy családokat sértenie nem szabad. De tilos még az is, hogy a szereplő tagok a színrekerülő ének- és szavalati darabok szövegét, vagy a mutatóványokat közszemérmert sértő arczjátékkal vagy taglejtésekkel kísérik. A népligeti műszinkörök ugyanily feltételek mellett több kisebb színdarabot is előadhatnak, kötelesek azonban arra törekedni, hogy olyan darabokat vegyenek fel műsorukba, a melyek irányzatuknál fogva alkalmasak arra, hogy a nép hazafiai, vallási és erkölcsi érzületére felemelőleg hassanak. 22. §. A műsorba fel-

vett két darab egyikét, a daloknak és szavalatoknak pedig időtartam szerinti fele számát csak magyar nyelven szabad előadni; a mutatványok e rendelkezésnél figyelembe nem vétetnek. A műszinkörök azonban kizárólag magyar nyelvű darabokat és dalokat adhatnak elő. 23. §. Idegen nyelven előadni szándékolt darabok és dalok szövegét — kivéven a német nyelven írottakat — előadásuk előtt legalább egy nappal a székszerinti magyar fordítással együtt be kell mutatni a főkapitányságnál. 24. §. Minden dalnak és darabnak a szövegét, a mennyiben azt az ügyeletes tisztviselő a 20. §-ba ütközőnek találja, köteles az engedélyes az ügyeletes tisztviselő kívánatára ennek átadni, sőt utóbbinak egyszerű szóbeli betiltására levenni a műsorról addig is, míg a végleges betiltás felett a főkapitány dönteni fog. 25. §. Nagypénteken, valamint karácsony-előestéjén előadások nem tarthatók. 26. §. Az előadások éjjel 12 órakor befejezendők. Ilyen kettős előadás esetén a délutánt oly időben kell megkezdeni, hogy a délutáni és esti előadás között 2 órai időköz legyen, mely alatt a helyiségek kiszellőztetendők. A népligetben levő műszinköröknek megengedtetik, hogy egész délután késő estig folytonosan tarthassanak előadásokat. 27. §. Minden mutatványos előadásnál, melynél akár a működő személy, akár a közönség testi épsége bármilyen módon veszélyeztetve lehet, az engedélyes a szükséges elővigyázati óvintézkedéseket megtenni köteles. E célból minden mulató, dalcsarnok és állandó czirkusz mentőszekrényvel szerelendő fel, a városligeti műszinkörök és látványos helyek pedig együttesen tartoznak egy jól felszerelt mentőszekrényt tartani a rendőrség által meghatározandó helyen.

Mulatókban, dalcsarnokban stb. szereplő nők és gyermekek. (7445/eln. fk. 97. sz. r.) 19. §. Tizenhat éven aluli énekesnők egyáltalán nem szerződthetők, tánczosok, tornászok és lovarmutatványosok azonban, habár 16 éven aluli nők és tan- köteles gyermekek volnának is az illetők, felleptethetők, de csak a természetes és törvényes gyám hozzájárulása s a rendőrség külön engedélye mellett.

Mulatókban, dalcsarnokokban stb. szereplők nyilvántartása. (30256/fk. 97. sz. r.) A 17. §. szerint mulatókba és dalcsarnokokba szereplők gyanánt állandóan csak magyar honosságu egyének szerződthetők és a nem magyar honosok, kiknek szerződttetése csak egy hónapra terjedhet, útlevelüket vagy más rendőrhatalósági igazoló okmányokat a főkapitányságnál a «Nyilvántartási könyvbe» leendő bejegyzés végett bemutatni kötelesek.

Mulatók, dalcsarnokok stb. szereplőinek viselkedése. 48. §. A szereplő női tagok az előadás bevégezte után csakis étkezés céljából maradhatnak az illető helyiségben. Tilos azonban nekik a vendégek asztalához ülni, a vendégekkel dorbézolni, lármásan mulatni, azokat ivásra, költsékezésre bármilyen módon is csábíttatni, jelmezuhában a nézőtéren tartózkodni, egyáltalán

közzesemérmet és erkölcsiséget sértő módon viselkedni. Ezen szakaszban foglalt rendelkezés betartásáért az engedélyes és az illető szereplő női tagok együttesen felelősek.

Mulatók, dalcsarnokok stb. színpadja. (7445/eln. 97. f. r.) 9. §. Minden állandó színpadon egy tűzcsap és tömlő, továbbá egy vízzel folyton telt kád, ebben egy pokrócz és két vödör tartandó. Az ideiglenes színpadon legalább is egy vízzel folyton telt kád, ebben egy pokrócz és két vödör tartása kívántatik. 10. §. A színpadon és az öltözőkben levő gázlángok sodronykosárral látandók el, a színpad elején levő lángok elé szintén vassodrony huzandó, hasonlóan a szuffita világításnál is. A színpadon levő lábvilágítás üveghengerben alkalmazandó. 11. §. A szuffita világítás ott, ahol gázláng ég, csak vassodronyokon függhet. 12. §. A zsinórpadra felfüggesztett díszletek oly módon függesztessenek fel, hogy veszedelem esetén azonnal lebocsáthatók legyenek. 13. §. A színpadon és zsinórpadon használt kézilámpák csak kettős elzárásúak lehetnek. 14. §. A fővilágításon kívül a kijáratoknál, valamint a helyszíni szemle tartó bizottság által véleményezett helyeken vészvilágítás alkalmazandó, a mely világításhoz csakis stearin-gyertya használható, még a villamos világítás mellett is. Mulatókban és dalcsarnokokban a kőolajvilágítás egyáltalán tilos. 15. §. A nézőtérén az asztalok, illetőleg az 1. §. c) pontjában felsorolt helyeken a széksorok vagy padsorok úgy helyezendők el, hogy közöttük a kijáratok ajtóinak irányában a tűzrendészeti vizsgálatkor megállapítandó szélességű szabad közlekedési út maradjon. 16. §. A nézőtér belső oldalán a kijáratok olvasható (kijáratok feliratos táblával látandók el. Minden ajtó kifelé nyíljék.

Mulatókban katonai egyenruha. L. katonai stb.

Mulatók stb. külön helyiségei. (U. a. r. — L. Rédey II. 217. l.) 41. §. A mulatók, dalcsarnokok és más egyéb látványos és mutatványos helyek elkülönített mellékhelyiségeinek (chambre separék) ajtóit a rendőri ellenőrzés akadálytalan gyakorolhatása céljából belülről el nem zárható zárral látandók el.

Mulatókban stb. németnyelvű darabok. (U. a. r. — L. Rédey II. 222. l.) A német nyelven kívül más idegen nyelven előadni szándékolt darabok és dalok szövege azok magyar fordításával együtt a főkapitányságnál bemutatandó. Az ily darabokat és dalokat a közigazgatási osztály, a mennyiben a tartalom kifogás alá nem esik, láttamozás után az engedélyesnek visszaadja, ki a láttamozott szöveget megőrizni és az ügyeletes vagy ellenőrző tisztviselő kíváratára felmutatni tartozik.

Mulatókban stb. ruhatári díj. (U. a. r. — L. Rédey II. 216. l.) 39. §. A ruhatári díjak a következőkben állapítottak meg: a) a felöltő s más nagyobb ruhadarab után 20 fillér; b) esernyő, bot és kalap után 10 fillér szedhető. Tűlkövetelés szigorúan tilos. Azonban a közönség nem kötelezhető arra, hogy a ruhatárt igénybe vegye.

Mulatókban stb. tányérozás. (U. a. r. — L. Rédey II. 217. l.) 45. §. A mulatókban és az állandó czirkuszban a tányérozás vagy tányeroztatás tilos; a dalcsarnokokban és az 1. §. c) pontjában említett egyéb helyeken megenged³etik, de csak külön főkapitányi engedéllyel.

Mulatságoknál díjak leszállítása. (9020/fk. eln. 1896. szabályzat. — L. Rédey I. 79. l.) 16. Belépti-díj mellett rendezett közművelődési célú és jellegű, vagy pedig hasznos közismeretek terjesztésére szolgáló, ezen díjjegyzékben különösen meg nem nevezett előadások vagy mutatványok engedélyeiért esedékes rendőri és városi díjak, az ezen díjjegyzékben megállapított minimum szerint szabandók ki, sőt egyes indokolt esetekben azok a főkapitány által kivételesen a minimum felére is leszállíthatók.

Mulatságoknak engedély díja. L. engedély stb.

Mulatság tarthatásáért kérvények szerkesztése. — (Lásd Rédey I. 78.) Az engedélyek kiszolgáltatása iránt benyújtandó kérvényekbe felveendő: a) az engedély tárgyát képező tánczvigalom, zeneestély, vagy pedig az előadás, mutatvány stb. körülírása; b) a kerület, utca (út, tér) és szám, a hol az engedély tárgyát képező mulatság, előadás vagy mutatvány megtartatik; c) az időtartam, melyre az engedély kívántatik; d) a szedendő legmagasabb belépti-díj összege; e) a kirendelendő rendőrök száma s f) a kérvényező állandó lakása s azon körülmény fel-
említése, vajjon a kérvényező vállalata után fizet-e adót s hol?

Munkaadó s betegsegélyző pénztár. L. betegsegélyző pénztár stb.

Munkakönyv hamisítás. L. cselédkönyv hamisítás.

Munkaszüneti felmentés iránti kérvények mindenkor a kereskedelmi miniszterhez intézendők.

Munkaszüneti nap után munka megkezdése. L. vásárnapi munkaszüneti nap után stb.

Munkás s gazda közti ügyek. L. cseléd, munkás és gazda stb.

Munkásigazolvány zálogbavétele. vagy arra hitelezés kihágást képez. (1898: II. tcz. 64. §. ltél Budapesten a kerületi Elöljáró.)

Munkásképző tanfolyamok nyilvános előadásai. (939/res. B. M. sz. 902.) Munkásképző tanfolyamok, minthogy a bemutatott program szerint annak hallgatója minden munkás lehet, nyilvános előadások jellegével bírnak, melyek tartására az 1891. évi augusztus hó 4-én 64.573. sz. alatt kiadott körrendelet 1. §-a értelmében rendőrhatalósági engedély szükséges. Maga azon körülmény, hogy ezen felolvasások valamely egyesület helyiségében tartatnak, meg nem változtatja azokat az illető egyesület tényeivé. Hogy pedig az ily nyilvános előadások ellenőrzése a rendőrhatalóságnak joga, az kétségtelen.

Munkások kilizetése italmérésben tilos. L. italmérési helyiségeket stb.

Munkások ruházata. L. «Zse» zsákolók stb.

Munkás-segélypénztári könyv zálogba tétele vagy arra való hitelezés tilos. (1900 : XVI. tcz. 40. §.)

Munkás-segélypénztár tagsági könyvét a gazda nem veheti el. (1900 : XVI. 39. §.)

Munkások vasárnapi munkaszüneten. L. vasárnapi munkaszüneten segédszemélyzet.

Mustkezelés. (L. Rédey II. 108. l.) A must okszerű kezelése alatt értendő minden oly eljárás, mely a must minőségét javítja anélkül, hogy mennyiségét lényegesen szaporítaná, vagy olyan anyagokat vinne bele, melyek az erjedés után is benne maradva, a természetes borban elő nem forduló alkotórészeket tartalmazó italt eredményeznének. Megengedtetik tehát: 1. a must cukrozása tiszta cukorneműekkel, mint raffinált répa- vagy gyarmat-cukorral (nádecukorral), candis-cukorral, továbbá töppedit szőlővel, külföldi mazsola-szőlővel. E szabály alól a tokaji borvidéken termelt borok kivételt képeznek, mert ezek mustjának cukrozása feltétlenül tilos; 2. a must szeszszése, de csak finomított, legalább 95/0-os tiszta szeszszel, vagy tiszta borpárlattal (tisztá cognackal); 3. a must sűrítése befőzés által; 4. a must lenyálkázása mérsékelt mennyiségű (az elmélet s a gyakorlat által az újabb tapasztalatok nyomán elfogadhatónak jelzett csekély mértékű), de csak mirenymentes kénnel; 5. a must savtalanítása tiszta szénsavas mésszel vagy kálival.

Mustszállítás. L. Bor, must, szőlő, csefre stb.

Mutatványok engedélyhez kötvék. L. nyilvános tánczvigalom.

Mutatványosok kihágás esetén feltétlenül bekísérendők. (1881 : XXI. tcz. 18. §.)

Muzeumkert megfigyelése. (33/97. Rfp. ut.) A muzeumkertben talált oly gyanus egyének, kikről feltételezhető az, hogy zsebmetszés vagy hasonló cselekményekre hajlammal bírnak, mindég a legszigorúbban szemmel kísérendők, gyanu felmerülése esetén igazolásra szólítandók fel, esetleg előállítandók a ker. kapitánysághoz.

Műemlékek megrongálása — ha azok fentartását a közoktatási miniszter elrendelte — az 1881 : XXXIX. tcz. 16. §. szerint 100—1000 kor. pénzbürséggel büntetendő. Illetékes a Járás-bíróság.

Műlovarda felügyelete. (1894 : 14.242/fk. I. sz.) Az ügyelet d. u. egy félórával, este egy órával az előadás előtt kezdődik. A dohányzás tilos, kivéven az éttermet. A világítás félórával az előadás előtt felgyújtandó. A világítás és víznyomás rendbenléte után a közönség azonnal bebocsátható. Az istállókban vízeskádak legyenek pokrócczal, mellettük vödör s a folyosókon egy-egy kézi fecskendő. A czirkusz befogadó képessége 2290. Páholyan 168, zártszék 258, tribünpadokon 120, számozatlan I. o. hely 570, II. o. hely 904, karzati álló 270. A lovarda egész területén tilos a

széna, szalma vagy más szemét elszórása és felhalmozása. 2. 1889: 775/kgy. hat. szerint a lövöldözés, valamint minden tűzveszélyessé válható cselekmény mellőzendő a műlovardában.

Művirágok arzénal festése. L. mérges festékek.

Működési terület beosztása a Dunaparton. (7831/fk. kih. 1901.) L. idénypiacz (dunaparti) területi illetékessége.

Műszaki vasúti üzletvezetők megidézése kihágási eljárásokban. L. kihágási tárgyalásokhoz stb.

Műszinkörök rendje. A 7445/fk. eln. 97. sz. r. — (Lásd Rédey II. 209. l.) hatálya alá tartoznak a műszinkörök (a ligetekben) czirkuszok, plasztikonok, körképek, panorámák s minden néven nevezendő nyilvános látványosságai és mutatványi helyek és bódék, sőt maguk a mutatványok és látványosságok is, mihelyt azok nyilvános helyeken rendeztetnek, habár belépő-díj nélkül is. A műszinkörökre az idézett rend. 20., 22. és 26. §-ai rendelkeznek részletesebben.

Műszinkörök szellőztetése. (19.424/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey II. 72. l.) Az összes népligeti (Horváth, Fisch, Galló és Barokaldi-féle) szinkörökben az egyes előadások között mindenkor legalább 10 percznyi szünet tartandó, mely szünet alatt az összes ki és bejáró sítók szellőztetés végett nyitva legyenek és a következő előadásra jeggyel bíró közönség csak ezen 10 percznyi szellőztetési időtartam letelte után bocsátható be a szinkörbe.

Műtétek gyanus betegségű állaton. L. veszett állatok.

Művaj (margarin) csakis ezen elnevezéssel és megjelöléssel hozható forgalomba. Valódi vaj gyanánt való elárúsítása az 1895: 46. tcz. 3. §. d) pontja értelmében kihágást képez. Bünt. 2 hóig terj. elzárás és 600 kor. terj. pb.

Művészek ügynökeinek megfigyelése. 67.973/90. VII. Keresk. Min.; 47.029/91. B. M. r.; 36.139/91. fk. I. sz. r. értelmében utasíttatnak az örszemélyzet összes tagjai, hogy azon ügynökök, kik a főváros területén művészek közvetítésével foglalkoznak a rendőrök által szigorúan ellenőrzendőek, azok, kiknek engedélyük nincs igazolandók, esetleg előállítandók és feljelentendőek.

N

Nadályozás csak orvosi rendeletre van megengedve. L. borbélyok, ha vérbocsátásra stb.

Nádas felgyújtása a mezőn. L. mező felgyújtása stb.

Nagymező-utczai bérkocsisok. L. bérkocsisok a Nagymező-utczában.

Napidíjak hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények hivatalos kiküldetéseknél stb.

Napló hivatalos utazásokról. L. illetmények atköltözésnél.

Napos ellenőrök rendőrfőparancsnoki napi jelent-ménynél kötelesek jelentkezni. (107/94. Rfp. ut.)

Napos ellenőrök szolgálati könyve. (1898. V/25. Rfp.) A napos-ellenőrök kötelesek mindég egy szolgálati könyvet vezetni, melyben egyik napos a másiknak előírja a szolgálatot, hogy az már midőn megkezdí szolgálatát, tudja, hogy minő szolgálataiba kell vezényelni a rendőröket.

Napilapok nyomdájában a vasárnapi munkaszünet betartandó. (9387/fk. I. 1899.)

Napiparancs aláírása rendőrök által. (156/97. Rfp. ut.) Az őrszobákra naponta beérkező főparancsnoksági napiparancsokat minden egyes rendőr elolvasni és azt sajátkezüleg aláírni köteles.

Napiparancsok kézbesítése. (8/1894. Rfp. ut.) Az osztályparancsnokságok naponta kötelesek egy-egy rendőrt a főparancsnoksági irodába délután 1 órára az osztályaiktól a napiparancs elvitele végett beküldeni.

Napiparancs kézbesítő-könyv visszavitele. (198/1894. Rfp. ut.) Főparancsnoksági kézbesítő-könyvek ugyanazon a napokon, melyeken kiküldettek, a főparancsnoksághoz visszaviendők, nehogy hanyagság által a kézbesítéseknél fennakadás történjek.

Nedves széna eladása tilos és kibágást képez. L. széna stb.

Néma terhelthez, ha írástudó, írásban kell a kérdéseket intézni s a feleletet is írásban kell tőle kérni. Ha nem írástudó : szakértő tolmács alkalmazandó. (B. P. 140. §.)

Német nyelvű darabok mulatókban stb. L. mulatókban stb., német nyelvű stb.

Nemibántalmak bejelentése. A melyik rendőr nemibántalomban szenved és a nözeményt — kitől baját kapta — kitudni nem bírja, szigorúan büntetve lesz. (6215/rfp. 1902. sz.)

Nemzetközi igazolójegyek. L. Luksch-féle stb.

Nemzeti lobogó használatát az 1895/88.155. sz. B. M. r. szabályozza.

Nemzeti lobogó mikor tűzendő ki? Lásd címeres lobogó stb.

Nemzeti színű zászlók. (425/fk. kih. 1899. sz. r.) Felvonulásoknál megtörtént, hogy a nemzeti színű zászlókról a fehér és zöld szövetet letépték s mint vörös zászlót hordták a menetben. Az ezen súlyos beszámítás alá eső cselekményt észrevevő rendőröközeg az ily megcsönkített zászló továbbviteletét ne csak akadályozza meg, hanem a tetteseket is nyomozza ki és a személyazonosságának kétségtelen megállapítása végett kísérje a kerületi kapitánysághoz.

Nemzeti Színház felügyelete. Az általános felügyeleti szabályokon kívül (L. színházi felügyelet.) még a következőkre kell figyelemmel lenni : 1. A színházi 3 kapu közül a két szélső előadás alatt betéve (de nem bezárva) tarthatók. (1889/28.634. tan. hat.) 2. Az épület Kerepesi-uti és Múzeum-köruti kapui elő-

adás alatt nyitva tartandók. (1882/39.068. tan. hat.) 3. A külső előcsarnokból a III. em. lépcső folyosójára vezető ajtó elzárandó előadás előtt. (U. a. hat.) 4. A színház hátsó felén levő ajtóban a kulcs benn tartandó. (1897/30.628. tan. hat.) 5. Az intendánsi páholy mögötti kijárat ajtó nyitva tartandó. (1887/18.810. B. M. r.) 6. A villamvilágítás előadásközben is ellenőrzendő. (1887/11.155. Fk. sz. r.)

Nemzeti Színháznál a kocsiközlekedés rendje. (49.596/fk. I. 1898. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 17. l.) 1. A Nemzeti Színháznál a felhajtás, úgy az előadás kezdetén, mint annak végén balról jobbra, azaz a Pannónia-szálloda felől történik. 2. A várakozó kocsik a Pannónia-szállodától a Kerepesi úton kifelé sorban felállítandók és az előadás végén előrehívás mellőzésével a felállítás sorrendjében egymásután hajtanak a főbejáratához. Az előrehajtás és a kocsik mellőzése tilos és üres bérkocsik csak a várakozó bérkocsik elhajtása után bocsájthatók a főbejáratához.

Nemzeti Zenede környékéről kéjnök eltöltése. L. kéjnök kitöltése az Ujvilág-utczából.

Népfelkeléshez tartozó rendőrök jelentkezése az e célra az osztályparancsnokságoknak időről-időre kiadott űrlapok kitöltése által történik. Altisztek és rendőrök jelentkezési űrlapokat kitölteni és osztályparancsnokságánál átadni a saját jól felfogott érdekükben annál inkább is elne mulasztanak, mivel az ezen mulasztásból eredő következményeket az illető magának tulajdoníthatja, ha azért a katonai ügyosztály által megbüntetik. (9405/rfp. 901.)

Népgyűlésekről általában. (1848/216. és 1868/128. sz. B. M. r.-ek.) A gyűlés 24 órával előbb bejelentendő. Ha a tárgya törvényszegést vagy a közrend erőszakos megháborítását foglalja magában, tilalmazható. Eloszlatás után a gyűlést folytatni tilos. A hatóság köteles magát minden gyűlésen képviseltetni. A kiküldött tisztviselőnek nyert utasításaihoz kell alkalmazkodni. Tárgysorozatba fel nem vett tárgy vitatását tiltsa be s ha azt folytatnák, a gyűlést oszlassa fel. Feloszlathatja a gyűlést akkor is: 1. ha az oly fordulatot vesz, hogy a jelenlevők személyes biztonságát vagy a közrendet és békét fenyegeti; 2. ha a gyűlés az elnök intézkedéseit figyelembe nem veszi; 3. ha a tanácskozás a tagok rendzavarása miatt nem folytatható. (L. Krecs. Gyűjt. 390. l.)

Népgyűlésekről űrszemek jelentése. L. csoportosulásról jelentés.

Népgyűlések tartása s azon részvétel. (766/eln. 1898. B. M. r.) Népgyűlések az illetékes I. fokú hatóságnak legalább 24 órával előbb bejelentendők s csak ezen bejelentés folytán nyert engedély mellett tarthatók meg. Hogy ezen tilalomnak érvény legyen szerezhető, népgyűlésnek szabályszerű bejelentés és engedély nélkül való rendezése, az azon való részvétel, valamint a hatóság által feloszlatott népgyűlés folytatása az 1879: VI. tcz. I. §-a alapján a belügyminiszter a fenti számú rendelettel ki-

hágásnak minősíti s annak elkövetőire 15 napig terjedhető elzárást és 200 kor. terj. pb. szab.

Népligetben élelmiszer s víz elárusítás. L. élelmiszer a városligetben stb.

Népligetben helypénzszedés stb. L. helypénzszedés joga stb.

Népligetben járva-kelve árusítás. L. járva-kelve stb.

Népligeti őrzéstartók. (1898. II/17. Rfp. np.) Népligetbe őrszem vagy őrzéstartait teljesítő rendőrök az ott megjelenni szokott alsóbb osztályhoz tartozó, szemérmel sértő öltözetben levő egyéneket eltávolítani tartoznak.

Népligetben vízárusítás. L. városligetben stb.

Népszínházból távozás rendje. (5962/fk. eln. 1900.) Népszínházból az előadás után távozó közönség a rendőrök által felszólítandó, hogy a gyalog távozók a Rókus-kórház felé levő főbejárati kaput, míg a kocsikon távozó közönség a többi oldalajtókat használja.

Népszínház felügyelete. Az általános felügyeleti szabályokon kívül (L. színházi felügyelet) még a következőkre kell figyelemmel lenni: 1. A gépházat a gépész el ne hagyja. A kazán alatt mindig legyen tűz előadás alatt. (1892/34.467. tan. hat.) 2. A sülyesztőben semmit sem szabad tartani. (1886/40.943. tan. hat.) 3. Bombák, rakéták nem használhatók a darabokban. (1886/9172. fk. eln. r.) 4. Az öltözőkben ruhák csak az aznapi előadásra tarthatók. (1886/9250. tan. hat.) 5. A műhelyekben és a színpad melletti szobákban előadás alatt dolgozni nem szabad. A prosceniumajtó pedig ez idő alatt zárva tartatik. (1888/34.878. tan. hat.) 6. A világítások felett alkalmazott pléhfedelekről a port minden 8 nap le kell tisztítani. (1888/11.092. tan. hat.) 6. Erkélyajtók nem zárhatók el. (1887/12.566. fk. r.) 8. Állóhelyek száma: földszin 90, II. em. 70, karzaton 200, több nem adható ki. (7027/86. fk. r.) 8. Kémények hetenként kétszer, a házfelügyelői konyha kéménye egyszer tisztítandó. Ez a kéményseprési könyvben ellenőrizendő. (5091/1887. tan. hat.) 9. A gyalogközönség a főbejáratot, a kocsin jövők az oldalbejáratokat használják. (1882/37.043. tan. hat.) 10. A tűzbiztonsági intézkedésekért első sorban a bérlet-igazgató felelős az engedély-okmány alapján. 11. A karzati lépcsők elfoglalása tilos. Még a jegyszedők sem ülhetnek oda le. (1896/15.322. fk. eln. r.)

Népszínház színterén való tartózkodás tilos. (13.024/fk. eln. 1898. sz. r.) Az egyes kivételes esetektől eltekintve, az ügyeletes tisztviselőknak szigorú kötelességük, hogy a színháznak az előtérrel nyíló ajtain (a vasajtókon) át senkit sem bocsássonak be, a kinek az igazgató aláírásával ellátott igazolványa nincsen s ilyenek az említett helyiségekben t. i. az öltözők előtti folyosókon és a színpadon meg nem tűrendők és ha mégis távozásra szólítatván fel, az illetők el nem távoznának, a kihágási büntetőtörvénykönyv 141. szakasza alapján feljelentendők. Azok is, a kiknek

igazolványuk van, lehetőleg csak a társalgóban tartózkodhatnak s csupán egyes kivételes esetekben, a mikor az igazgatóság erre engedélyt ad, jöhetnek be a szinpadra. Ezen tilalom az újságírókra is kiterjed.

Néveltagadás a hatóság előtt. A ki a hatóság hivatalnoká vagy közege által hivatása gyakorlatában nevének, állásának, lakhelyének megmondására szólíttatván fel, a feleletet megtagadja vagy valótlanlalt állít: 50 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 43. §.) Illetékes a Rh.

Névmagyarosítás egy koronás bélyeggel ellátott és születési anyakönyvi kivonattal felszerelt kérvényben a belügyminisztertől kérelmezendő. A kérvényt a főváros tanácsához kell beadni. Az állami rendőrség tagjai közül azok, a kiknek idegen hangzású nevük van, a belügyminiszternek 61.670/V. b) sz. leírata folytán felhivandók, hogy nevüket magyar hangzásúra változtassák. Ezek a kérvények szolgálati uton terjesztendők be a főkapitánysághoz.

Névtelen levelek. L. anonym-levelek.

Névtelen feljelentésre kihágási eljárás nem indítható. (Kih. elj. 1. §.) Az 1880/40.629. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében oly feljelentések, melyekre nézve az illető feljelentők nevüket titokban tartani s a szabályszerű jegyzőkönyv felvételét mellőzni kívánják: közvetlen eljárásra alapul nem szolgálhatnak. Az ily feljelentések a rendőri hatóság magánértesülésének tekinthetők s a hatóság, ha a feljelentésben némi valószínűséget lát, a nyomozást megkezdheti s ha annak során hivatalos eljárásra alkalmas adatok birtokába jut, a rendes eljárást hivatalból indítja meg. A távirati feljelentések, ha azok a feljelentő nevével alájegyzvék, hivatalbéli eljárás alapját képezhetik.

Nitroglicerín szállítása és csomagolása. (B. M. 1890. évi 40.302. sz. r. — L. 1890. R. T. 1628. l.)

Női alkalmazottak bodegákban stb. L. bodegákban női személyzet stb.

Női alkalmazottak kéljelpése a szállodákban. L. szállodák és vendéglők közegészségügyi stb.

Női alkalmazottak táncztermekben. L. táncztermekben stb.

Nőrablás. Ha valaki fajtalanság vagy házasságkötés céljából valamely nőszemélyt akarata ellenére, erőszakkal, fenyegetéssel vagy ravaszsággal hatalmába kerít, elvisz vagy letartóztat, nőrablás büntettét követi el. (Btv. 321. §.) Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 322. §.)

Női szereplők mulatók s dalsarnokokban stb. L. mulatók stb., női szereplői.

Női termékenység meggátolására szolgáló szerek és készülékek forgalomba hozatala tilos. (50.981/1901. B.M.r.) 1. Minden olyan erőművi készüléknek vagy vegyi anyagokból összeállított készítménynek, mely a női nemi csatornába való bevezetés vagy a méh szájadékának befedése által a női termé-

kenység megakadályozására szolgálhat: az ország területén való forgalomba hozása, terjesztése, eladása, illetve külföldről való behozatala tilos. 2. Hasonló tilalom alá helyezek bármely más szert, készítményt és készüléket is, ha az a női termékenység megakadályozásának célzatával hozatik ajánlatba. 3. Ezen tilalom megszegése az 1879: XL. tcz. 1. §-a értelmében kihágást képez s 15 napra terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik. 4. Ezen tilalom nem érinti az ilyen készülékek és eszközök forgalmát akkor, ha azok mint gyógy-eszközök, írásbeli orvosi rendeletre vagy utasításra, orvosi műszerészek által készíttetnek, illetve kiadatnak.

Női zenekarok. (2080/tk. 1891. sz. r.) 1. Minden kávéház, vendéglő- és sörháztulajdonos, kik oly zenekart akarnak helyiségükben alkalmazni, melyben nők is vannak, kötelesek azt a karmester nevének és lakásának megjelölése mellett a főkapitánynak bejelenteni. 2. Közérkölciség és közrendészeti szempontból kifogásolt egyén karmester gyanánt nem alkalmazható. 3. Figuráns nők, azaz olyanok alkalmazása, kik a zenében számbavehetőleg közre nem működnek, nem alkalmazhatók. 4. A zenekar női tagjainak a vendégekkel dorbézolni sem éjjel után, sem éjjel előtt, közillemet sértő ruházatban megjelenni, szemérmetlenül viselkedni, tilos. E rendelet 1. és 2. pontjában foglaltak elleni kihágásért az illető üzlettulajdonos; a 3. pontban foglaltakért a karmester és figuránsnő; a 4. pontban foglaltakért az üzlettulajdonos és a zenekari nő jelenthetőek fel és büntetendőek meg 100 kor. terjedhető pénzbüntetéssel. (10.336/tk. I. 97. végzés.) A női zenekarok tagjai étkezés céljából az asztaloknál helyet foglalhatnak ugyan, de tilos a tagoknak a vendégekkel dorbézolni, lármázva mulatni, azokat ivásra, költekezésre bármilyen módon csábítani, egyáltalában a közszemérmet és közérkölciséget sértő módon viselkedni. A zenésznők a kávéházi helyiségben étkezés céljából a zenélési zárórán túl is tartózkodhatnak.

Nők megmotozása csak nők által és női tanúk jelenlétében fogatosítható. (B. P. 189. §.)

Nősülhetési engedélyért be nem sorozottaknak a hadköteles kor és a III. korosztályból való kilépés előtt a honvédelmi minisztériumhoz kell folyamodni. (1889: VI. tcz. 5. §.) A kérvényhez csatolandó: családi értesítő és tisztiorvosi bizonyítvány. (H. M. 32.500/1890. sz. r.)

Növendék-marhahús. L. borjú és növendék stb.

Növények irtása, melyek kártékonyak. L. kártékony növények irtása.

Nyájörző ebek és a vadászok. (Vadászati tv. 1883. évi XX. tcz.) 16. §. A vadászatra jogosítottakon kívül ebet a vadászati területre bocsájtani senkinek sem szabad. Kivétetnek a nyájörző ebek, melyeknek gazdái kötelesek az eb nyakára oly nehezéket akasztani, mely az eb első lábain térdén alól 3 cm.-re lóg le. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti.

Nyavalyatörésnél első segély. L. első segély.

Nyáralók megfigyelése télen. (5831/92. Rfp. ut.) A lakatlan nyáralók és villákat különösen a hidegebb idők beálltával az őrzéstartók úgy éjjel mint nappal a legnagyobb elővigyázattal kötelesek megfigyelni, hogy ott tolvajok, csavargók stb. ne tartózkodjanak vagy betörések és lopások ne történjenek.

Nyári lakások lakbérnegyede. L. lakbérnegyed stb.

Nyílt piacok. (5408/1897. VIII. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. II. 192. l.) A tanács a következő helyeket jelölte ki: 1. az V. és VII. kerületek részére a Ferdinánd-teret; 2. a VI. kerület részében a Hungária-útnak a Lehel-utczától a Váci-út felé terjedő részében a legközelebbi névtelen utczáig nyíló utcaaszalagot; 3. a VII. kerület részére a Löwölde-ter mindkét szigetét; 4. a VIII. ker. részére a Kőbánya-út és Orczy-út sarkán s a X. kerületben levő háromszögű területet és 5. a IX. kerület részére a Remete-utca és ez utcának új vonala közt a Gál-utca sarkán fekvő háromszögű területet. A Garay-téren esetleg el nem férő árúok a szomszédos utcákban helyezhetők el.

Nyílt tüzek gyújtása a főváros területén tilos. L. takarmányok és stb.

Nyílt vizekben halászat. L. halászati tilalom stb.

Nyilvános adománygyűjtések szabályozása. (35.100. V. b) sz. B. M. körr. — L. Rédey Gyűjt. II. 135. l.) Az 1882. évi 18.613. sz. körrendelet érvényben hagyása mellett a következőket rendelte a belügyminiszter: 1. Bármily nyilvános jellegű adomány-gyűjtés, történjék az akár a hírlapokban közzétett, akár postán szétküldött, akár egyéb úton terjesztett általános felhívások folytán, csak előleges hatósági engedély mellett szabad. Az engedélyt, ha a gyűjtés csak bizonyos törvényhatóság, vagy törvényhatóságok területén szándékoltatik, az illető törvényhatóság vagy törvényhatóságok első tisztviselője, ha pedig az egész országban kiterjesztetik, a m. kir. belügyminiszter adja meg. 2. Az ország egyes vidékeit és helységeit érő elemi csapások az éhínség esetében a sújtott lakosság segélyezése céljából engedély nélkül is indíthatók gyűjtések, azonban ez a felhívás helye szerint, illetékes alispáni vagy polgármesteri hivatalnak 15 nap alatt bejelentendő és az adományok kezelésére nézve az alábbi szabályok szintén megtartandók. 3. Az engedély iránti kérvényben, valamint a felhívásban legalább két erkölcsileg és vagyoniilag megbízható személy nevezendő meg, kik a begyűlendő adományok átvételére együttesen feljogosítvák és kik azokért egyetemlegesen felelősek. 4. Ugyanezen személyek által a begyűlt összegekről, illetve tárgyakról s azok bevafordításáról pontos jegyzék vezetendő s az ezekre vonatkozó okmányok a gyűjtés befejezte után is legalább egy évig megőrzendők. 5. A közigazgatási illetékes hatóságok jogosítva vannak ezen jegyzéket és okmányokat bármikor betekinteni, a netán felmerülő kételyek eloszlátására a számadóktól felvilágosítást kívánni, ezek pedig tartoznak azt meg-

adni. 6. Jogosítvak továbbá az illetékes hatóságok a gyűjtés befejeztével vagy ha ez több évre terjedne, minden naptári év végével a számadást mellékleteivel együtt, átvizsgálás végett bekívánni, arra észrevételeiket megtenni s ha azok el nem oszlathatnának, a számadókat felelősségre vonni, a gyűjtött pénzt vagy tárgyakat addig, míg azoknak hovafoordítása iránt — illetékes és végérvényes — határozat hozatik, zár alá venni s a további gyűjtést betiltani. 7. Külföldön valamely hazai célra gyűjtött adományok belföldön csak a magyar királyi belügyminiszter engedélyével fogadhatók el. 8. E szabályok ellen vétők bünt. 200 kor. terj. ph. A gyűjtés csak bekötött, lapszámozott, vonalzott, átfűzött s hatósági pecséttel ellátott (parafrizott) gyűjtőkönyv mellett történhet. Első lapján van a gyűjtési engedély, a másodikon a gyűjtő hivatalos személy leírása. Engedély nélküli könyöradomány-gyűjtés az 1879: XL. tcz. 66—69. §§-ai szerint büntetendők. Ily egyének előállítandók a rendőrséghez.

Nyilvános épületeken lobogók. L. címeres nemzeti stb.

Nyilvános felolvasások rendezéséhez a 64.573/V. e) 1901. sz. B. M. r. értelmében rendőri engedély kell. Engedély nélküli felolvasások rendőri kihágás miatt feljelentendők.

Nyilvános helyen botrány csinálás. L. csendháborítást tiltó stb.

Nyilvános helyen osztott vagy árúsított nyomtatványokról. (1894. IX/28. Rfp. np.) Minden egyes rendőr, ha bármily szolgálatban áll vagy járásban van (kivéve rabkiséret, sürgős megbízás stb.), ha az utcán vagy egyéb nyilvános helyen: templomok, kávéházak, korcsmák, indóházakban stb. nyomtatványokat, sokszorosított iratokat elárúsítani vagy ingyen széjjelosztani vesz észre, a nélkül, hogy annak tartalmát bírálja, igyekezzen egy példányt megszerezni és a legrövidebb uton közvetlen a főkap. helyettes vagy a közp. ügyeletes tiszthez juttatni. Ha a nyomtatványok pénzért adatnak el, egy példányt vegyen meg és jelentse meg, hogy ő azt vette, a pénze vissza lesz térítve. Ily esetben különben az illetők igazolásra és elárúsítási engedélyöknek az előmutatására szőlítandók.

Nyilvános helyiségbe kutyát vinni tilos. L. ebtartási szbr.

Nyilvános gyűlések. L. népgyűlések.

Nyilvánantartás bűnügyekről. (76.045/902. II. fk. sz. r.) Elfogatóparancs alapján történő előállításokkal, lehetőleg még az elfogatás előtt, a r. közegek szerezzenek meggyőződést a bűnügyi nyilvánantartásban, esetleg a hivatalos lap úgyszáma alapján a segédhivatalban, végső esetben az előadótól arról, vajjon az elfogatóparancs időközben nem vonatott-e vissza?

Nyilvános tánczvizgalom rendezése hatósági engedély nélkül. A ki nyilvános tánczvizgalmat, álarczos-menetet, hangversenyt, tűzijátékot, állatseregletet, kiállításat vagy hasonló látványt, a melyre fennálló miniszteri rendelet vagy szabály-

rendelet szerint a hatóság engedélye szükségeltetik, ennek engedélye nélkül vagy az engedély megszegésével rendez, illetőleg tart: 200 koronáig terj. pb. büntetendő. (Kbt. 76. §.) Illetékes a Rh. Hogy mely látványosságra stb. kell hatósági engedély, azt a 64.573/901. B. M. rendelet írja elő. (Rédey Gyűjt. VI. évf. 97. l.)

Nyilvános ünnepek alatt melyek értendők? L. címmeres nemzeti lobogó kitűzése.

Nyilvános ünnepségek alkalmából tett hatósági intézkedések megszegése. A ki nyilvános ünnepélyek, nép-ünnepek, körmenetek vagy más csoportosulások alkalmával a szerencsétlenségek kikerülése és a rend fentartása céljából tett hatósági intézkedéseket megszegi: 200 koronáig terj. pb. büntetendő. (Kbt. 78. §.) Illetékes a Rh.

Nyilvános verekedés. L. verekedés.

Nyirágseprűk a lovasosztálynak. L. nyirágseprűk stb.

Nyírfajdra különös vadászati tilalom. Lásd vadászati tilalom.

Nyomdatulajdonos köteles minden nyomtatványára kitenni a nevét, lakását. A ki nem teszi, az 1848: XVIII. tcz. 41. §. szerint büntetendő. Feljelentendő. A ki pedig olyant árul, melyen a nyomdatulajdonos neve, lakása nincs rajta, u. a. törvény 44. §. szerint büntetendő. A feljelentésen kívül utóbbi esetben a nála talált példányok elkobzandók.

Nyomda vasárnap mit végezhet? Nyomdaiparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, színlapok, műsorok, gyászjelentések előállítása ésszéthordása egész nap szabad. (14.837/92. II. A) 1. b) pont. — L. Pesti könyvnyomda r.-t.)

Nyomorékok árulhatnak lapot. L. lapárusító nyomorék is lehet.

Nyomtatott képekkel való házalás. 958/V. a. 1901. sz. B. M. leirat szerint a nyomda által sokszorosított képek sajtótermékek jellegével bírván, azoknak házalás útján való elárustására az 1867. évi 1731. sz. B. M. rendelet értelmében törvényhatósági engedély szükséges.

Nyomtatvány által elkövetett bűncselekmények körül eljárás. Ha a rendőri hatóság oly nyomtatványok vagy képes ábrázolatok (Btv. 63. §.) útján elkövetett és nem magánindítványra üldözendő bűncselekményről értesül, melyen a nyomda megjelölve nincs, vagy mely külföldön nyomtatott s melyről feltehető, hogy arról a kir. ügyészség tudomást nem szerezhett, köteles rögtön a rendelkezésére álló legrövidebb uton — lehetőleg távbeszélő vagy expressz-távirat útján — közölni a kir. ügyészséggel a kérdéses lap címét, számát, a közlemény feliratát vagy kezdő szavait, a bűncselekményt feltüntető kifejezéseknek összefüggő, szó szerinti idézését és ha a szerző ki van tüntetve, annak nevét vagy a nyomdát és végül azt a körülményt is, hogy a közönség részére feladott lapok, illetve a nyomtatványok mikor és mi módon továbbíttatnak, illetőleg terjesztetnek.

Tekintet nélkül arra, hogy a nyomtatvány bűncselekményt tartalmaz-e, beküldendő a kir. ügyészhez az a nyomtatvány is, a melyen a nyomda tulajdonosának neve és lakása kitüntetve nincs, vagy a melyen a nyomdatulajdonos álnevet használt. (Ut. 35. §.)

Nyomtatványok utczai elkobzása. (343/94. Rfp. ut.) Nyilvános helyeken, utczákon és tereken csak azon engedély nélküli nyomtatványok kobzandók el, melyeknek elárúsíthatására hatósági engedély szükséges és azt pénzért árusítják; de színházi, daksarnoki vagy egyéb értesítés terjesztését, ha ingyen osztatik ki, megakadályozni nem szabad.

Nyomozás befejezendő, ha a vizsgálat indítványozására, a vádirat benyújtására, az ügy áttételére vagy pedig a nyomozás megszüntetésére elegendő adat van. (B. P. 101. §.)

Nyomozás czélja kipuhatolni és megállapítani: a) hogy követtetett-e el büntetendő cselekmény vagy sem; b) ha igen, ezen cselekmény elkövetésével ki vagy kik gyanúsíthatók alaposan. Hol követték el (helyszin), mi módon, miért? Mennyi a kár? Van-e bizonyíték, ha igen, azok beszerzendők. (Ut. 1. §.)

Nyomozás feladata nemcsak a tényálladéokra s a bűnösségre, hanem nembűnösségre vonatkozó adatoknak is összegyűjtése, vagyis egyforma gonddal és pártatlansággal állapítandók meg úgy a terhelő, mint mentő, valamint a súlyosító és enyhítő körülmények. (Ut. 3. §.)

Nyomozás elrendelése. A nyomozást a kir. ügyész rendeli el. (B. P. 92. §.) A rendőri hatóságok és közegek azonban kötelesek a hivatalból üldözendő bűncselekményeket külön felhívás nélkül is nyomozni és a tudomásukra jutott adatok megjelölésével, valamint a bizonyító tárgyak áttétele mellett az illetékes kir. ügyészéknél feljelenteni. A nyomozást a feljelentés után is tartoznak folytatni, különösen a bűncselekmény nyomainak épségben tartása, a tettes vagy részes elrejtőzésének és megszökésének megakadályozása és a tényállás felderítése végett a szükséges intézkedéseket megtenni és ezekről is a kir. ügyészséget sürgősen értesíteni. A mennyiben a kir. ügyészség intézkedéseig a bűncselekmény nyomainak megsemmisítésétől vagy megváltoztatásától kellene tartani, a szükséges bírói cselekmény teljesítése végett a legközelebbi járásbírószéket keresik meg. (B. P. 94. §.)

Nyomozás indítványos bűnügyekben. Csak magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt az indítvány megtétele előtt nyomozás nem teljesíthető. (B. P. 3. §.) Azokban az esetekben pedig, a melyekben valamely bűncselekménynek üldözhetése a büntetőtörvények szerint felhatalmazástól (Btv. 269—271. §§.) vagy kívánattól (Btv. 272. §.) függ, ennek megadása, illetőleg előterjesztése nélkül indított eljárás a nyomozáson (adatgyűjtés) túl nem terjedhet. (B. P. 4. §.)

Nyomozási iratok kezelését az Ut. 166—173. §-ai szabják meg.

Nyomozások a kerületi délutáni ügyelet alatt. (1239/eln. 1899. sz. r.) Midőn azonnali nyomozás szükségessége kívánatosnak látszik, a kerületi ügyeletesek a panaszjegyző-könyvet haladéktalanul küldjék be a központi ügyeleteshez s egyúttal a panaszosokat is szólítsák fel ily esetekben, hogy saját érdekükben menjenek be a főkapitányságra.

Nyomozás megszüntetése. A főmagánvád esetében a rendőrhatalóság főnöke, más bűnügyekben a kir. ügyészség. Megszüntendő a nyomozás, ha: 1. bűncselekmény nem forog fenn; 2. az eljárás folytatásához szükséges felhatalmazás vagy kívánság hiányzik, vagy a magánindítványra jogosult indítványt nem tett vagy azt visszavonta; 3. a további eljárástól bizonyítékok hiánya vagy azok megszerzésének rendkívüli nehézsége miatt eredmény nem várható. (B. P. 101. §.)

Nyomozás módja. A vádló tájékoztatására szükséges adatok gyűjtése a B. P. szerint kipuhatolás és megállapítás által eszközölendő. Kipuhatolásnak akkor van helye, a midőn a pusztá gyanú vagy mivel sem támogatott feljelentés esetén első sorban még a tényálladéokra, a tettés személyére s bűnösségére vonatkozó adatok, bizonyítékok létezése s azok feltalálhatása iránt kell előbb tudakozódni s tájékozást szerezni. Az adatok megállapítása a B. P. szabályai szerint történik és annak akkor van helye, a midőn azok már kipuhatoltattak, feltaláltattak vagy a felek részéről megjelöltettek. (Ut. 2. §.)

Nyomozás terjedelme járásbíróshoz tartozó esetekben. Miután a B. P. 528. §-a szerint a kir. járásbíróshatáskörébe utalt bűnvádi ügyekben a nyomozás csakis a mellőzhetlenül szükségességre szorítkozik, a rendőri hatóságok ily ügyekben a nyomozást csak annyiban teljesíték, a mennyiben: a) a bűncselekmény nyomokat hagyott hátra s ezeknek hatósági megállapítása szükséges; b) a tettés, részes vagy a tanúk kilétének s holtartózkodásának kipuhatolására vagy a terhelt letartóztatására van szükség; végre c) a bűnjelek beszerzendők vagy visszartartandók. (Ut. 42. §.)

Nyomozás újrafőlvétele. A mennyiben a rendőri hatóságok az általuk teljesített nyomozás befejezése után a bűnvádi eljárás szempontjából jelentőséggel bíró újabb adatokról értesülnek, ezeket a kir. ügyészséggel, illetőleg a királyi járásbíróshatáskörébe utalt ügyekben a királyi járásbíróssággal sürgősen közöljék, de e mellett e netalán szükséges nyomozást folytathatják. Kötelesek azonban intézkedéseikről a kir. ügyészséget, illetve járásbíróshatóságot sürgősen értesíteni és az újabb nyomozó cselekményeket csak addig végezhetik, míg a kir. ügyészség, illetőleg járásbíróshatóság el nem rendeli az újból folyamatra tett nyomozás megszüntetését. (Ut. 108. §.) Ha a királyi ügyészség, bíróság vagy a rendőri hatóság főnöke által a nyomozás jogerősen megszüntetett vagy a bűnpör felmentő ítélettel fejeztetett be, a nyomozás a rendőri hatóság által csakis a királyi ügyészség vagy a fő-

magánvádló indítványára tehető újból folyamatba. Köteles tehát a rendőri hatóság, ha a jogosan megszüntetett nyomozásra vagy felmentő ítélettel befejezett bűnügyre vonatkozólag az elévülési időn belül új terhelő bizonyítékoknak jön tudomására, ezt a kir. ügyészszéggel, illetve a főmagánvád tárgyát képező bűncselekmény esetén a főmagánvádlóval sűrűn közölni. Joga van azonban a rendőri hatóságnak ez esetben is a halaszthatatlan és feltétlenül szükséges nyomozó cselekményeket a királyi ügyész intézkedése, illetve főmagánvádló indítványa előtt is teljesíteni. (Ut. 109. §.) Ha a rendőri hatóság oly körülményekről szerez tudomást, melyeknek alapján az elítélt javára újrafelvétel volna indítványozható, köteles azokról azt az elsőfokú bíróságot sűrűn értesíteni, mely az alappörben ítelt. Ez esetben is joga van azonban a rendőri hatóságnak a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket a bíróság határozatának közléseig is foganatosítani. (Ut. 110. §.)

Nyomozás tárgya: azoknak az adatoknak kipuhatólása és megállapítása, a melyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek. A nyomozás e határon túl nem terjedhet. (B. P. 83. §.) A járásbíróságok büntető hatáskörébe tartozó esetekben a nyomozás a mellőzhetetlenül szükségesekre szorítkozik s azt a feljelentés után az eljáró bíró teljesíti vagy teljesítteti. (B. P. 528. §.)

Nyomozólevél csak büntett elkövetője ellen bocsátható ki az arra jogosult vádtanács vagy vizsgálóbíró által. Rendőrség nem bocsáthat ki. (B. P. 470. §.)

Nyomozólevélre történő előállításnál eljárás. Lásd elfogóparancs alapján stb.

Nyugati pályaudvarnál kocsiközlekedés rendje. (47.328/91. és 3800/92. f. v. tan. hat. — 10.675/92. fk. sz. rend.) Indulási oldalon (Podmaniczky-utca) mindenféle kocsik csak lassú lépésben hajthatnak, dörzsféket használnak s villamos csengetésére megállanak. (29.206/83. sz. fk. r.) Érkezési oldal. A Teréz-körút felőli udvar az egyfogatú kocsik s teherkocsik által, a Lipót-körút felőli bér- és magánkocsik által használandó. Behajtás a II. és IV., kihajtás az I. és III. számú kapukon. A bérkocsiknak a sorrendből még hívásra sem szabad kihajtani. Hívásra csak a magánosok vagy megrendelt bérkocsisok hajthatnak elő az udvar közepéről, hol a kert körül állottak fel. Úgy a be-, mint az elhajtásnál csak lépésben szabad hajtani. Udvari fogatok a II. kapun hajtának be, az I. és II. udvaron keresztül haladva, az udvari váróterem előtt foglalnak helyet s a második és első udvaron keresztül az I. kapun át hajtának el. A 3011/fk. l. 1898. sz. r. szerint a nyugati pályaudvar Váci-út felőli kapu előtt sem a villamos, sem pedig más egyéb kocsiknak megállni nem szabad.

Nyugdíjazott vagy végkielégített rendőrök tömegigénye. Igényök van a tömegkülönjárulékokra s azonfelül egy

teljes, használható ruházatra. Czipótól sapkáig. Köpenyegre csak télen. (Gazd. kez. ut. 46. §.)

Nyugdíj díjnokoknak. L. díjnokok stb.

Nyugdíj özvegyeknek. L. állami tisztviselők, altisztek stb.

Nyugták aláírása személyi illetményeikről mindenkor teljes névaláírással (családi, utónév, rendfokozat) eszközözendő. Egyéb számadási okmányokra elég a családi név s rendfokozat aláírása. (Gazd. kez. ut. Bevezetés. Hiv. kiadás. 1901.)

Nyugták (bérkocsi) a közp. felügyeletről. L. bérkocsi-nyugták stb.

Óbudai javítóintézetben lányok elhelyezése. L. züllo gyermekek stb.

Ocskaneműekkel házalás. L. ószeresek szbr.

Okleveles gazdatiszt s más hasonló okleveleso gazdasági tisztviselői czimek jogtalan használatáról az 1900: XXVII. tcz. 27. §-a rendelkezik.

Okleveles mérnöki czim jogtalan használatára vonatkozik a 22.578/890. sz. V. K. M. r. Kbt. 45. §-ába ütköző ilyen kihágásoknál a József-műegyetem szakvéleménye kikérendő.

Okmánybélyegek és postai értékeztikkek kezelése. A B. M. 133.043/1899. V. b. sz. alatt kelt rendelettel megengedte, hogy mindazon okmánybélyegek és postai értékek, melyek: a) erkölcsi bizonyítványok, útlevelek vagy igazolványok kiállításáért folyamodó magánfelek által a kiállítandó bizonyítványra, útlevelekre vagy igazolványra leendő felragasztás céljából a folyamodványhoz csatoltainak; b) melyek más ügyekre vonatkozó megkeresésekkel válaszdíj vagy válaszpórtó stb. fejében küldetnek be, ezentúl ne a rendőrségi pénztárban, hanem a kebelbeli segédhivatali igazgató által kezeltessenek. Bűnjel tárgyát képező vagy pedig talált okmánybélyegek és postai értékek azonban ezentúl is a rendőrségi pénztárban kezelendők.

Okmányok kiosztása rendőröknek. (Rfp. ut.) Az esetről-esetre beterjesztetti és az állományparancsban történt közlés után az osztályparancsnokságoknak kiadott s a rendőrök gyermekeire vonatkozó születési vagy halotti bizonyítványok az osztályoknál nem őrzendők, hanem azok az illető szülőknek visszaadandók.

Okmányok külföldre küldése. A B. M. 82738/898. sz. a. kelt körrendeletében elrendelte, hogy azon esetekben, midőn pénzürtéket képviselő papírok és okmányoknak (pl. váltók, kötelezvények stb.) valamely külföldön székelő osztrák-magyar követ-séghez vagy konsuli hivatalhoz leendő továbbítása végett a közös külügyminiszterium közvetítése vétetik igénybe, a szóban levő okmányok nem ajánlott levélben, hanem pénzes küldemény alak-

jában küldessenek az említett minisztériumhoz. A postaköltséget az érdekelt hatóság vagy magánfél tartozik viselni.

Oknélküli vészjelzés. L. hamis vészjelzés.

Olajakkal házalni, flumeleket kivéve, tilos. L. házalva tilos árúsítani stb.

Olasz munkásegyletek a olasz munkások által látogatott kocsmák állandó megfigyelését rendeli el a Res. 1442/fk. eln. 1898. sz. r.

Ólomból való vegyszerekkel tilos házalni. L. házalva árúsítani tilos stb.

Ólom-fej szódavizes üvegen. L. szifonfejek stb.

Ólomzár a kerékpáron. L. szolgálati kerékpár stb.

Ólmos esőben tűzok behajtása, megőlése tilos. Lásd vadászat törökkel stb.

Ólomnak és horganynak használata evő-, ivó- és főző-edényekhez csak 100:10 arányban szabad, Szifon-, szódavizes-palaczkok, bor-, sörszívókhoz 100:1 arányban. Tilos oly malomkövek használata, melyeknek felülete ólomból van. Játékszereket, szoptatóüvegek szopókáját stb. tilos ólom- vagy horganykeverékű kaucsukból csinálni. Tilos a feltételeknek meg nem felelő tárgyak eladása, üzletben tartása. Büntetése 10—200 kor. terj. pb. a mennyiben nem a kbtv. 107. §-áról van szó. (34.632/1889. R. M. rend. — Lásd 1889. R. T. 887. 1.)

Óltatlan mésszel halászat. L. halászat kábítószerekkel.

Óltóanyagot tilos bizományba adni. L. himlőoltó anyag.

Óltott borju husának kimérése. L. himlőnyirk-termeslésre stb.

Olvasható írás használatát rendeli el a 199/fk. eln. 198. sz. r.

Omladékot házbontásnál leszórni tilos. L. köztiszt. szbr. 17. §.

Omnibuszok a hidakon. L. hidakon társaskocsik.

Ónos időben járda behintése kötelező. L. köztiszt. szbr.

Operai felügyelet. Az Operában az általános felügyeleti szabályokon (L. színházi felügyelet.) kívül még a következőkre kell figyelemmel lenni: 1. a zenekartól jobbra, a hangoló terem ajtóit zárva tartandók, a balra levők őrizet mellett nyitva maradhatnak (1888/14.404. tan. hat.); 2. az Operában a pénztár egy órával az előadás előtt megnyitható, de a közönség nem bocsátható a nézőterre (1885/19.176. tan. hat.); 3. a házi használatra szánt lépcső ajtójai előadás alatt zárva tartandók (1884/48.140. tan. hat.); 4. a földszinti bejáratí függönyök szünet alatt széthuzandók (1884/984. tan. hat.); 5. a társalgókban tilos a dohányzás (1886/2841. sz. B. M. r.); 6. a színpad előrészből a folyosóra nyíló ajtó előadás alatt retesszel zárva, felvonás közben nyitva tartandó (1886/29.083. tan. hat.); 7. idegenek a színpadon nem tartózkodhatnak. Az intendáns felhívására eltávolítandók (1880—10.547. eln. fk. r.); 8. a cukrászdába a dohányzási tilalom ellenőrzésére polgári rendőr vezénylendő (1887/2012. eln. fk. r.); 9. a

III. emeletre beosztott rendőr csak a közönség teljes eltávozásával jöhet le (1888/9132. fk. eln. r.); 10. a kocsik felhajtását és a tűz esetén való intézkedéseket lásd külön e címek alatt; 11. az operai előadások felügyeletéről a jelentés két példányban állítandó ki (1884/6946. fk. eln. r.); 12. a B. M. 86.369/V. b) sz. r. megengedi, hogy a szűfita és hatásvilágítás próbaképen előadás előtt meggyújtható s előadás kezdetére újra eloltható.

Operánál kijáráások. L. színházakban kijáráásokra vonatk. rend. Operánál a kocsiközlekedés rendje. (49.596/fk. I. 98. sz. r.) 1. A felhajtás a színház főbejáratához, úgy az előadás kezdetén, mint a végén, belről-jobbra, azaz a Váci-körút felől történik. A kocsik a Dalszínház-útcától kezdve csak lépésben hajthatnak előre. A sorból kitérni és a többi kocsikat megelőzve előrehajtani tilos. 2. A kocsik, a mennyiben az előadás végéig várakoznak — az Andrássy-útnak — kifelé haladva bal — (Operaház felőli) oldalán a Dalszínház-utca sarkától a Váci-körutig állítandók fel. A felállítás két, szükség esetén három sorban történik. A lovak fejjel az Operaház felé állanak. A járda melletti belső sorban a bérkocsik, a külső sorban a magánfogatok állanak. Az Andrássy-útnak az Operaház átellenében lévő oldalára kocsik nem állíthatók. Hogy az előadás tartama alatt előhívott kocsik a sorból kihajthassanak, a két sor között egy kocsiszélességnek megfelelő köz hagyandó. 3. A m. kir. miniszterek és államtitkárok, valamint az Operaház és Nemzeti Színház intendánsának kocsija, ezenkívül egyéb kocsik, melyeket a rendőrség kijelöl, a Dalszínház-utczában állanak fel. Ezen kocsik az előadás végén, a többi kocsikat megelőzve, egyenesen a főbejáratához hajtanak és a többi kocsik ezek távozásáig megállítandók. 5. A közeli bérkocsi-állomáshelyről üres bérkocsik csak akkor hívhatók elő és hajthatnak a főbejáratához, ha a várakozó kocsisorok már elhajtattak. A Hajós-utczában állomásozó bérkocsik esti 7 órától az előadás befejeztéig, illetőleg az összes kocsik elhajtásáig, a Hajós-utczának az Andrássy-úton túl eső oldalára állítandók fel. Az Operaház környékén az előadás végén fuvarkeresés végett cserkésző bérkocsik onnan eltávolítandók.

Opera mellékvilágítása. Az operai mellékvilágítás villamos kikapcsoló főszerkezeteinek szekrényét a székesfővárosi tanács 3636/IX. 96. sz. engedély határozata szerint csak a fővilágosító és a tűzoltó-örparancsnek nyithatja ki és zárhatja ismét be és a mellékvilágítás elzárhatása is csak ezek által eszközölhető.

Operában tűz esetén való eljárás. (6716/fk. eln. 98. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 14. L.) Ha a színpadon vagy zsinórpadlason kiütött tűz olyan terjedelmet látszik venni, hogy a kéznél levő készletekkel rögtönözve el nem fojtható, akkor mindenekelőtt: a) jelezni kell a tüzet a tűzorségi állomásokkal; b) le kell ereszteni a vaspléh-függönyt; c) fel kell nyitni a színpad feletti szelelőnyílásokat; d) értesíteni kell a rendőrségi felügyelőt, hogy a közönséget nyugodt távozásra felszólítsa. Bárminő

kiterjedést nyerjen a tűz, a nézőtér, folyosók, csarnokok és lépcsők világítására szolgáló gáz- és villamvezetékét semmi szín alatt lezárni és a világítást kioltani nem szabad; e) a mentés első sorban a látogatóközönség és a színiszemélyzet életére irányzandó. Vagyonmentésnek csak akkor van helye, ha már a közönség és személyzet veszélyen kívül van. A tűzoltóval csak közvetlen parancsnoka rendelkezik. (Operai házirend.)

Orfeum alatt mi értendő? L. mulató alatt stb.

Orfeumok, dalszarnokok stb. látogatása a rendőrtisztviselőknek egyenruhában, mulatozás céljából tilos. (9225/93. fk. elm. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 97. l.)

Orfeumban katonai egyenruha használata tilos. L. katonai stb.

Orfeumokba magyar lányokat szerződtető ügynökökkel szembeni eljárás. L. magyar lányokat stb.

Orgazdaság. A ki olyan dolgot, a melyről tudja, hogy lopás, elikkasztás, rablás, gyilkolás vagy jogtalan elcsapítás következtében jutott birtokosa vagy birtalójának kezéhez, vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy eldegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el. Büntetést képez az orgazdaság, ha a dolog büntetéstől s vétséget, ha vétségéből származik. (Btv. 370. §.) Továbbá büntetti akkor is, ha a tettes rablás, szándékos lopás, elikkasztás vagy orgazdaságért 10 éven belül már két ízben büntetve volt. (Btv. 371. §.)

Orgazdaság erdei lopásnál. L. erdei lopásnál stb.

Oroszországba magyar lányokat szerződtető ügynökökkel szembeni eljárás. L. magyar lányokat stb.

Országházhoz bérkocsi-kirendelés. (30.415/fk. I. 902.) A Szabadság-térnek a Nádor-utca és Akadémia-utca közt fekvő déli oldalán 8 kétfogatú bérkocsiból álló kirendeltség létesítettett. A kocsikat naponta váltakozó sorrendben a Szabadság-téren levő kétfogatú bérkocsi-állomás tartozik szolgáltatni. Ha ezen 8 kirendelt kocsi közül legalább 6 fuvarteljesítés miatt eltávozik, a létszám folyton kiegészíthető. Ezen felhajtó-kocsik azonban a kirendelték mögött állhatnak fel s a mennyiben a kirendelt kocsik visszatérnek, minthogy 8 kocsinál több ezen helyen egy időben nem foglalhat helyet, sorrend szerint távozni kötelesek. Egyidejűleg a Szabadság-téren a fentebb jelzett kétfogatú kirendeltséggel szemben fekvő északi oldalán 6 kocsiból álló egyfogatú kirendeltség is létesítettett, melyet naponként váltakozó sorrendben felében, azaz három kocsival a nádor-utcai, másik felében, azaz szintén három kocsival a muzeum-körúti egyfogatú állomás tartozik ellátni. Ezen kirendeltségek elhelyezésére szolgáló utcarészletet az érdekelt bérkocsi-iparosok tisztán tartani s a szükséghez képest fertőtleníteni kötelesek, ellenkező esetben más állomások fognak a kirendeltségek ellátására kijelöltetni.

Országközi őrség beosztásáról a 279/1902. Rfp. np. intézkedik.

Országos casino előtt kétfogatú bérkocsik helyfoglalása. 39.560/fk. L. 902. sz. r. megengedi a Károly-köruti bérkocsiállomásnak, hogy az országos casino elé három kifogástalan, díszes kétfogatú bérkocsit állíthasson váltakozó sorrendben a közönség rendelkezésére. Más, fuvarszerzés céljából megjelenő kocsik cserkészőknek tekintendők.

Országos czímer használatához. (160/L. B. M. 1900.) Az 1883. évi XVIII. tcz. szerint magánosok, magánjellegű testületek, vállalatok és intézetek közül az országos czímerek bármelyikét gyári vagy iparczikkeiken, áruikon, üzleti helyiségeiken, cím-tábláikon, címlapjaikon, (etiquette), üzleti nyomtatványaikon stb. csak azok használhatják, kik arra a miniszterelnöktől engedélyt nyertek. Tilos oly használat, a mely azt a vélelmet kelt-hetné, hogy az illető vagy hivatalos személy, vagy hogy az állam-mal, vagy az állam kormányával valamely érdekviszonyban áll, vagy pedig, hogy a czímert használó e jogosítványt megkülönböztetés, vagy kitüntetésképen kapta az államhatalomtól gyarának, ipari és kereskedési üzletének kiválósága, vagy pedig az elkészített vagy elárusított gyári vagy ipari czikkeknak, áruknak kiváló minősége elismeréseül. Ha ellenben valaki csak a czímert magát készíti vagy elárusítja, vagy pedig, ha a czímer pusztá ékitményt képez valamely iparczikken, minden vonatkozás nélkül az előállító vagy elárusító személyére vagy czégére: ez nem tekinthető az 1883: XVIII. tcz. szerint minősülő czímerhasználatnak s az ily czímerhasználat az idézett törvény szempontjából korlátozás alá nem esik.

Ország czímerének használata engedély nélkül kihágást képez. 1883: XVIII. tcz. 9. §-a szerint büntetése 2 hónapig terj. elzárás és 600 kor. terj. pb. (illetékes a Rh.)

Ország czímere pecsétéken. 46.669. sz. B. M. 1900. leirat szerint a czímerhasználatra szóló engedély az ország czímerének a pecséten való használatára hallgatag ki nem terjed, s minthogy általában csak arra jogosít, a mi az illető engedélyokmányban kifejezetten ki van mondva. Az ország czímerének a pecséten való használata csak állami és országos jellegű hatóságokat illet meg s azért az magánosoknak, magánjellegű testületeknek, vállalatoknak és intézeteknek nem is engedélyeztetik. (84.919/L. sz. B. M. leirat.) Mivel pedig az országos czímerrel ellátott czímkék (vignetták) külalakra nézve és tartalmilag is teljesen olyanok, mint a pecsétek, melyeknek rendszerint utánzatára és pótlásául készülnek, azért ezen czímkékre nézve is a fentebbi irányelvek nyernek alkalmazást s ennél fogva azok használata a rendes pecsétekkel azonos tilalom alá esik.

Országos czímer zászlókon. (10259/L. B. M. r. 1900. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 97. l.) Az ország czímerének zászlókon, lobogókon való használata nem esik az 1883: XVIII. tcz. rendelkezései alá és azért nem is képezi engedélyezés tárgyát.

Ország külön czímerének használata. (50.422/1883.

B. M. rend. — L. R. T. 1883. 1242. l.) Akár a magyar korona egyesített, akár Magyarország külön czímerét csak azok használhatják, kik arra a miniszterelnöktől engedélyt nyertek; magáért az engedélyért 100 korona fizetendő. Az engedélyezési okmány kiállításáért külön díj fizetendő. Az egyesített czímerért 200 korona fizetendő. Bélyeg külön czímer folyamodványára 10 korona, az egyesítettért 20 korona. Kérvény a polgármesterhez, megyékben az alispánhoz nyújtandó be. E czímereket dohánytőzsdék, bélyegárudák díj nélkül használhatják. Ki udvari szállítói címet nyer s a címert akarja használni, 500 koronát tartozik magyarhoni alapba fizetni. Hivatalviselés, politikai jogok elvesztésével jár a címervesztés is. Czímer engedély nélküli használata kihágás. Büntetése két hónapig terjedhető elzárás s 600 kor. terj. pénzbüntetés. Két büntetés nem együttesen alkalmazandó. — (1879: XL. tcz. 21. §. Behajthatlanság esetén 22. §.) A fővárosban első fokban a ker. kapitányság bíraskodik.

Országos gyermekvédő egyesületben gyermekelhelyezés. L. züllő gyermekek stb.

Országgyűlési képviselő, ha kihágást követ el, csak a mentelmi jog felfüggesztése esetén vehető eljárás alá. L. képviselő, ha kihágást követ el.

Országgyűlési képviselőválasztások feletti bíraskodásról szóló 1899: XV. tcz. 169. §. Választási vagy szavazatszedő bizottsági elnök vagy helyettese, ki a törvény intézkedéseit megszegi, hogy egyik vagy másik fél győzelmét biztosítsa, vagy a választást megghiúsítsa, 6000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, politikai jogainak felfüggesztésével büntetendő. Ha pedig pártcélből a csendőrség, rendőrség vagy a fegyveres erő feletti rendelkezést másra ruházta át, hat hónapig terjedhető fogházzal s 6000 kor. terj. pb. büntethető. L. lelkész stb. L. vallási tisztelet tárgyait stb.

Országos izr. leánykih. egyeslet javára gyűjtés az 1898/44.704/V—b. sz. B. M. rendelettel meg van engedve. Az egyesleti alkalmazottak perselyben is gyűjthetnek.

Országos javítóintézetben elhelyezése gyermekekről. L. züllő gyermekek stb.

Országos színiakadémia előadásai. A B. M. 117.799/96. számú rendeletével megengedte, hogy az Orsz. m. kir. színművészeti akadémia bemutató estélyeit a nemzeti színházban tarthassa meg olyformán, hogy havonként csak egy előadás lesz tartható és pedig vasárnapi napon a délutáni órákban.

Országos vásárok napján az ipari és kereskedelmi előrusítás és pedig nemcsak a vásártéren, hanem a város egész területén; ugyancsak orsz. vásárok alkalmával a szállítás, illetve fuvarozás: egész vasárnap, Szent István napja kivételével, szabad. (14.837. 892. sz. Ker. M. r. II. A) l. I) és II. B) pont.) A Budapest főváros részére engedélyezett országos vásárok következő időpontokban tartatnak meg: 1-ször Józsefnapi vásár márczius hó második

vasárnapján, 2-szor Medárdnapi vásár május hó utolsó vásárnapján, 3-szor János fejevételi vásár augusztus hó harmadik vásárnapján, 4-szer Lipótnapi vásár november hó első vásárnapján veszi kezdetét és mindegyik két hétig, azaz bezárólag a második hét szombatjáig tart. (1882. évi 24.577. sz. Ker. M. r.)

Országos vásárra kirendelt rendőrök szolgálata. (53/94. Rfp. sz.) Országos vásárok alkalmával a vásártérre kivezényelt rendőrök megérkezésük alkalmával azonnal kötelesek a vásárfelügyelőség-irodában szolgálattételre jelentkezni és a vásárfelügyelő utasításai szerint kezelni a szolgáltatot s a hivatalos helyiségből csak ezek felezőlátása vagy beleegyezésével távozhatnak el.

Orvhalászokkal szemben való eljárás. (146/96. Rfp. utasítás.) Kik a halászat bérlőjének beleegyezése és halászati engedély nélkül halásznak, a rendőrök által a halak és halászati eszközök elkobzása végett a dunai kerületi kapitánysághoz előadítandók.

Orvosok által amputált testrészek. (1143/1889. kgy. sz. szbr.) 1. Orvosok a magángyakorlatban amputált testrészeket kötelesek jól elzárt faszekrényben igazoló irat kíséretében a legközelebbi kórház halottasházába szállíttatni, hol azt az igazgató köteles átvenni s eltakarítás végett a köztemető gondnokságának át szolgáltatni. 3. Az eltakarítási díjért a kórház gondnokságánál két kor. díj fizetendő. 4. A közkórházak igazgatói kötelesek az átvett testrészekről pontos és alapos jegyzéket vezetni. E rendelet elleni kihágásokat az illetékes kerületi kapitányság bünteti. (L. Krecs. Gyűjt. 224. l.) 5. Bünt. 4—100 kor. terj. ph.

Orvosi hamis bizonyítvány. Azon orvos, a ki valamely egyén egészségi állapotáról hamis bizonyítványt a végett ad ki, hogy valamely hatóság vagy biztosító-társaságnál használtassék, vétséget követ el. (Btv. 408. §.) Hasonlókép vétséget követ el az is, a ki nem orvos léte-re orvosi bizonyítványt ad, akár valamely orvos nevében, akár a maga, akár más költött név alatt, valamint a ki valódi orvosi bizonyítványt meghamisít a fentírt czélból. (Btv. 409. §.) A ki az ilyen hamis orvosi bizonyítványokat a fentírt czélból tudva használja, az a btv. 410. §-ába ütköző vétséget követ el.

Orvostani intézet őrsége. L. őrség felállítása az egyetemi orvostani intézetben.

Orvosok s a kéjnök. L. bordélyügyi szbr. III. fejezet.

Orvosi láttelel kiállításának kérdéséhez. (2993/eln. 1900. B. M. leirattal leküldött igazságügyi orvosi tanácsi vélemény.) Ha sebet orvosnak hivatalos állásából kifolyólag kell megvizsgálni: «A kezelőorvos a vizsgálatról minden esetben értesítendő. A megejtendő vizsgálatról értesített s ezen értesítést tudomásul vett kezelőorvos saját belátása szerint vagy jelen lesz a vizsgálatnál, midőn a kötés megváltoztatását ő eszközöli vagy nem jelenik meg, mi által tanusítja, hogy a vizsgálóorvos által eszköz-

lendő kötésváltoztatással sérült érdekeit veszélyeztetve nem látja és ekkor a kötésváltoztatást a hivatalos orvos saját felelősségére végezi. A kezelőorvos értesítése eszik mindazon esetekkel szemben, hol a sérültek, habár kezelőorvosuk utasítása szerint is, de maguk végzik a sebkötözést vagy hozzátartozóikkal végeztetik.

Orvosi massage (kenés). L. beteg egyének kenése.

Orvosi műtétek gyanús beteg állaton. Lásd veszett állatok.

Orvosi segély megtagadása. Kbt. 93. §. Azon gyakorló orvos és sebész, a ki veszély esetében az első orvosi segélynyújtást alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja, továbbá azon gyakorló orvos vagy sebész, a ki járvány idejében rendes működési területén a hatósági kirendelést el nem fogadja, vagy a járvány folytán megbetegültek részéről kért első orvosi segélyt s a mennyiben lakhelyén más orvos a gyakorlatot nem űzi, a további gyógykezelést alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 200 kor. terj. pb. büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azon szülész vagy szülésznőt: a ki sürgős esetekben a hivatásával járó s igénybe vett szolgálatot, valamint azon gyógyszerész is, a ki az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. 94. §. Az állam, a törvényhatóság vagy a község által alkalmazott azon orvos, sebész, szülész vagy szülésznő, a ki ezen hivatalos alkalmaztatásával egybekötött orvosi, sebészi, illetőleg szülész szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: 600 kor. terj. pb. büntetendő. 95. §. Az állam, a törvényhatóság vagy község által alkalmazott azon orvos vagy sebész, a ki a járványos betegség idején, habár lemondás folytán, de lemondásának szabályos elfogaditása előtt, hivatalát elhagyja vagy orvosi vagy sebészi alkalmaztatásával egybekötött szolgálat teljesítését alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja: két hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azokat is: a kik állami, törvényhatósági vagy községi kórházakban mint gyógyszerészek, felügyelők, ellenőrök vagy mint betegápolók, határozott időtartamra alkalmazva lévén, járvány idején hivatalukat vagy szolgálatukat azon idő lejártá előtt elhagyják. 96. §. A 95. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő azon gyógyszerész is: a ki járvány idején gyógyszerterárát elhagyja vagy az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. Eljárásra illetékes a J. b.

Orvosi szemlelapok színei. Magánkéjnőké fehér, futóhárczásoké zöld, a bordélyháziaké sárga. (1902. évi 44.068/fk. I. r.)

Orvosszövetség igazolványai. (53.022/fk. I. 97. sz. végzés.) Utasítja az összes rendőri tisztviselőket és közegeket, hogy a rendőrségi hivatalos pecséttel ellátott és a főkapitány vagy helyettese által aláírt igazolványokat minden alkalommal figyelemre méltassák és azok tulajdonosait szabad s akadálytalan közlekedésükben lehetőleg támogassák.

Orvosi vélemény beleveendő a szemle-jegyzőkönyvekbe. (15.015/fk. II. 1900. sz. r.) Ha hullaügyekben a rendőrtisztviselő rendőrorvossal eljár, a tisztviselő a rendőrorvos véleményét foglalja a jelentésbe lehető szabatosan s a jelentést úgy maga, mint a rendőrorvos írja alá. Fontosabb, kényesebb esetekben a rendőrorvos az ő véleményét maga írja az ügyíratra. Ha az eljárást a tisztiorvos jelentése alapján indították, a rendőrorvos véleménye természetesen rendszerint nem szükséges.

Orvosi vizsgálat rendőrök családtagjainak. (325/96. Rfp.) Az őrszemélyzethez tartozó rendőrök megbetegedett családtagjai részére a rendőrségi rabkórházba beosztott rendőrorvosok naponta délelőtt fél 9-től fél 11-ig, délután 3—4 óráig rendelkez. A családtagok gyógyszerkedvezményben is részesülnek.

Orvosi vizsgálata letartóztatottaknak. L. letartóztatottak stb.

Orvvadászoktól elkobzott fegyverek értékesítéséről a 63.477/84. sz. B. M. r. intézkedik.

Orvvadászoktól elkobzott fegyverek megsemmisítése. L. elkobzott fegyverek megsemmisítése.

Ostorpattogatás. L. bérkocsi szbr. és alaguti közlekedésre vonatkozó r.

Ószeresek ellenőrzése. (49.721/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 168. l.) Allandó és éber ellenőrzést gyakorlandó a végből, hogy az ószeresek a sorszámot, igazolványt és egy írónnal ellátott zsebjegyzőkönyvet mindig magukkal hordozzák-e, hogy a házalással össze nem férő foglalkozásoktól, főleg a bordélykövetítésekől tartózkodjanak; az engedélyezett helyen és időn kívüli házalás megszüntetessék s főleg, hogy a gyanús tárgyak azonnal a rendőri hatóságnak átszolgáltatassanak, a magánlakásokba engedély nélkül való benyitás pedig megtoroltassék. Az 1898. évi 21.433/fk. I. sz. r. utasítja még az őrszemeket, őrjáratokat és detektiveket, hogy az ószereseket a legkisebb gyanunak tetőző cselekmény elkövetése után igazolásra szólítsák fel, illetve előállítsák.

Ószeresek ellenőrzése ipartársulati tagok által. (57.983/fk. 1897. I. sz. r.) Az ószeres-ipar gyakorlását az ószeres-ipartestület megbízott tagjai is ellenőrizhetik és ehhez képest az egyes rendőrországok az igazolvánnyal ellátott ószeres-ipartestületi tagokat tőlük telhetőleg támogassák. Az ószeres-ipartársulat csak tíz társulati tagot láthat el igazolvánnyal és köteles ezen igazolványokat láttaozás végett a főkapitányi hivatalnak bemutatni, valamint a megbízott társulati tagok neveit a netán később előforduló változásokkal együtt, minden esetben késedelem nélkül a főkapitányi hivatalnak bejelenteni. Ezen igazolványok a megbízott társulati tagokat kizárólag csak kihágási eseteknél jogosítják fel a rendőri őrszemek figyelmének felhívására.

Ószeres-ipar fizése. (19.715/fk. I. 1901. sz. r.) 1. Minden egyén, aki egyik házból a másikba ócskaneműekkel házal, ilyeneket

vesz vagy elad: ha mellén feltűnő helyen ószeres-sorszámot (négyszögletes, hosszas kis sárgaréz-lapon) nem visel, mindenkor igazolásra hivatkozó fel. Előállításnak következő esetekben van helye: a) ha az ószeres oly czikkekkal is házalást folytat, melyekkel a házalás általán tilos (1852. pátenz 12. §.); b) ha ószeres-engedélyt és számot felmutatni nem képes; c) ha igazolásra felhivatván, igazolását megtagadja; d) ha hivatalból igazoltatása szükségesnek mutatkozik. Azon engedélyes ószeresek, kik igazolványuk mellett számmal nem rendelkeznek vagy azt feltűnő helyen nem hordozzák, úgyszintén azok, kik igazolványt felmutatni nem képesek és csak számmal rendelkeznek, a szabályrendelet 15. §-a alapján feljelenítendőek.

Ószeres ipar üzése korcsmákban stb. Az 19.715/fk. 1. 901. sz. r. értelmében korcsmákban, kávéházakban és pálinkamérésekben az ószeres ipar a szabályrendelet 9. pontja szerint nem gyakorolható; eladni pedig csak a hatóságilag engedélyezett helyen s időben szabad. A 60.754/fk. 1. 97. sz. rendelet szerint némely esetben az eladás zsibárusboltokban ideiglenesen megengedhető ugyan, azonban utczai vásár jellege s csődület okozása nélkül. E rendelkezések daczára a beérkezett jelentések szerint egyes népesebb helyeken, például a Szerecsén-, Laudon- és Petőfi-utczák környékén gyakran valósággal ószeres-vásárok rögtönöztetnek. Ily szokásos helyek az eddiginél hatékonyabb ellenőrzés alá helyezendőek.

Ószeresek szabályrendelete. Ócskaneműek házról-házra járás melletti összevásárlásáról a 85/902. kgy. szbr. intézkedik. Ehhez engedély szükséges. Engedélyt csak az nyerhet, ki a 2. §. kellékeinek megfelel. 3. §. Az előljárásság által kiállított engedélyt köteles az engedélyes arczképének 2 példányával a főkapitányságnál bemutatni, hol részére sorszám s arczképes igazolvány állittatik ki. Az engedélyes köteles házalás közben a sorszámot feltűnő helyen a mellén viselni. 4. §. Igazolványát rendőr-közeg felhívására köteles előmutatni. 5. §. Házalni csak ott szabad, hol az eltiltva nincs és pedig május 1-től szeptember 15-ig reggel 7 órától esti 6 óráig, a többi hónapokban reggel 8 órától d. u. 4 óráig. Vásár- és ünnepnapon a házalás tilos. 6. §. Felhívás nélkül lakásba benyitni vagy emeletre felmenni tilos. 7. §. Köteles keménykötésű könyvecskéjébe, melyet mindig magával hord, beírni vagy beiratni minden ismertető jellel bíró vett tárgyat. Beírandó a vétel napja, a nap szaka s a vétel helye is. 8. §. Köteles jókarban levő zsákba rakva bekötve hordani a vett holmit s azt rendőr-közeg felhívására megmutatni. 9. §. Pálinkamérés, korcsma, kávéház vagy bormérésben nem vásárolhat. A vett holmikat csak a hatóság által kijelölt helyen és időben adhatja el. 10. §. Ily helyen nemcsak eladhat, de vehet is, ám e tárgyakat is be kell jegyezni a könyvbe. Ha másik ószerestől vett, annak a számát. 12. §. Tilos a zsibáruk sorából kizárt vagy kizárandó tárgyakat vásárolni. 13. §. Tilos más üzlettel, de különösen kölcsön- vagy bordély-

üzlettel foglalkozni. 14. §. Ha tudomására jut, hogy a megvételre kínált tárgy bűncselekményből származik, köteles arról a legközelebbi rendőr-közeget értesíteni. E rendelet elleni kihágások, a mennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esnek, a rendőrség által a szegény-alap javára 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén elzárással büntethetők.

Ószeresek Szerecsen-, Laudon- és Petőfi-utczákban. (61.559/I. 99. sz. fk. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 104. l.) Az ószeresek, a kik a Szerecsen- Laudon-, és Petőfi-utczákban árusítják el az összevásárolt tárgyaikat, jelentessenek fel kihágásért az illetékes ker. kapitányságnál.

Ószeres-tőzsdecsarnok használatáról. (625/98. sz. kgy. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 98. 109. l.) 16. §. Az ószeres-tőzsdében az árusítás csak oly egyéneknek van megengedve, a kik a főkapitány által kiállított ószeres-igazolványon kívül a VIII. ker. előjáráságnál váltott s a tőzsde használatára jogosító fizetési-nyugta birtokában vannak. A tőzsdében való tartózkodás alatt a rendőri igazolvány és fizetési-nyugta szembeöltözés módon viselendő. Azok az ószeresek, a kik a főváros részéről havi segélyben részesülnek, a tőzsdében díjfizetés nélkül árusíthatnak. 17. §. A tőzsdében csak azokat a kézbenhordozható ócska ruhaneműeket és egyéb tárgyakat szabad árusítani az ószeresnek, a melyeket maga visz be. Butorokat és ehhez hasonló nagyobb tárgyakat a tőzsdében nem szabad árusítani. 18. §. A tőzsdében az árusítás rendszerint csak állva eszközölhető. 19. §. A tőzsdecsarnokban iparszerűleg javított vagy kiugazított holmik árusítása tilos. Az ószeresek csakis a tőzsdében árusíthatnak el. A tőzsdén kívül vagy a telep utczáiban az árusítás tilos. Az ószeresek azonban felajánlhatják áruikat a zsibárusboltokban a zsibárusoknak. 20. §. Az ószeres-tőzsdében az árusítás ideje április 1-től szeptember 30-ig reggel 8 órától este 8 óráig, október 1-től márcz 31-ig reggel 8 órától este 6 óráig tart. Vasárnapokon reggel 7 órától déli 12 óráig szabad árusítani a tőzsdén.

Ószeresek üzletkötési helyei. (61.559/fk. I. 99. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 103. l.) A tanács 13.697/897.VIII. sz. a. hozott határozata: A Duna jobbparti területén eladási hely az I. ker. Fehérsas-tér és az eladás ideje a heti vásárok ideje: vagyis hétfőn és pénteken reggel 6 órától déli 12 óráig és vasárnap reggel 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő idő: a III. kerületi Vörösvári-utca s illetve ennek a kerületi előjáróság által kijelölendő helye és az eladás ideje kedd és péntek, reggeli 6 órától déli 12 óráig és vasárnap reggeli 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő idő. A Duna balpartján levő összes kerületekre nézve a Zsibáru-vásártelep használata tárgyában 625/98. kgy. sz. alatt alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendelet értelmében az ószeresek összevásárolt tárgyaikat csak a Zsibáru-telep csarnokaiban adhatják el, a szokásos napi vásári idők alatt, a mikor ezek a csarnokok az ószeresek és a vásárlók rendelkezésére és használá-

tára nyitva állnak. Ezen fennebb felsorolt eladási helyeken és eladási időközön kívül az őszereseknek tilos az általuk összevásárolt tárgyakat más helyeken és más időben eladni. Ezért azon őszeresek, a kik ezen rendelkezések ellen vétének, igazolásra szólítandók fel s az elkövetett kihágás miatt feljelentendők az illetékes ker. kapitányságnál.

Osztályparancsnokok hatásköre. L. felügyelők. L. duna-, L. vasuti felügyelők.

Öltözete a bérkocsisoknak. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Öncsonkítás — a védkötelezettség kijátszása végett — az 1889 : VI. tcz. 49. §-ába ütköző vétséget képez.

Önérdékükben előállítandók. L. előállítandók saját stb.

Önsegélyre képtelen személy kitétele vagy elhagyása a btv. 287. §-ába ütköző bűncselekményt képez. A szövetség előkészülettel szintén büntetendő cselekmény. (Btv. 288. §.)

Öntözés. L. tilos víz használat.

Öntözés bontási munkálatoknál. L. épületek lebontása.

Örhelyen tisztelgés. (1206/1893. Rfp. ut.) Az őrszemén álló lovas- és gyalogrendőrök örhelyeiken csakis saját előljáróik és felelvalóiknak s a minisztereknek és államtitkároknak tisztelgjenek, más egyéneknek a tisztelgés szigorúan tiltva van. Természetes azonban, hogy szolgálatban a rendőrnek a hozzá tanácsért vagy panasszal forduló felket is katonai tisztelgéssel kell fogadnia.

Örjáratok általános szolgálati utasítása. (Szolg. szab. 57.—60. §.)

Örjáratok beosztása. (1898 : XII/8. sz. Rfp.) Az örjáratok mindig olyan helyre osztandók be, hol az őrszemek kevésbé zúgálnak.

Örjáratok szolgálata. (5578/93. sz. Rfp.) Úgy az éjjeli mint a nappali örjáratok, de különösen az éjjeli a legéberebb figyelemmel tartozik szolgálatát teljesíteni, az útírányt betartani s csakis oly esetben szabad arról eltérni, ha valami törvényellenességet észlel : társalogni, evés vagy ivás valamint mulatság kedvéért kávéházba, kocsmába vagy más helyiségbe térni tilos, ennek benem tartása szigorú büntetést von maga után.

Örjárat vízvezetéki raktártelephez (Külső-Váci-út) nem az új-pesti, hanem a VI. ker. felügyelőség által küldendő. (1139. sz. Rfp. 1901.)

Örlés minden malomban végezhető munkaszüneti napon is. (13.643/VIII. 902. Ker. M. r.)

Örmesterek szolgálataiban kötelesek ugyanoly ruházatban megjelenni, mint a milyenben az őrszemélyzetvan. (277/94. sz. Rfp. ut.)

Őrség felállítása egyetemi törvényszéki orvostani intézetben a 10.192/fk. eln. 902. sz. utasítás szerint e helyre a tartalékosztály vezényel két ellenőrt, kik 24 órai váltakozással tartoznak a szolgálatot teljesíteni e rendelet szerint.

Őrszemek a belvároshól, a központi vásárcsarnok előtt állót kivéve, előállítás, bekísérést idegen kerületbe nem eszközölnék, hanem a IV. ker. kapitánysághoz s onnan állíttatik elő az illető a kapitányi őrség által az idegen kerületbe. (15.391. sz. Rfp. 1902.)

Őrszemek ellenőrzése őrmesterek és ellenőrök által. Intézkedik a 48/99. sz. Rfp. np.

Őrszemek, őrjáratok ruházata esőben. (191/95. Rfp. ut.) Őrszemek és őrjáratoknak mindég egyöntetű ruházatban kell öltözködni; az őrszemek borus időben esőköpenyeiket és kalapborítójukat mindég magukkal vinni tartoznak s azt oly helyen helyezték el keretükben, melyek rendőri felügyelet alatt nem állanak; a köpenyt csak az esőzés beálltával vehetik fel s az eső megszűnte után azonnal levetik, ellenben a kalapborítót felváltásukig kalapjukon meghagyják.

Őrszemek szolgálatáról. (Szolg. szab. 61—68. §§.)

Őrszemen álló rendőrök kötelesek jelentkezni az őrhelyők felé közeledő előljáróiknál, ha ugyan az a jelentkezést le nem inti, vagy nincs fontos jelenteni valója. (261/1895. sz. Rfp. utasítás.)

Őrszemen álló rendőrnek társalogni fegyelmi büntetés terhe alatt tilos. (1411/92. Rfp. ut.)

Őrszem hullaszállításához nem rendelhető, L. hullaszállító őrszem.

Őrszem keretekről. Minden felügyelői kerület több őrszoba s minden őrszoba több őrszemkeretből áll. Minden őrszemkeret egy őrszem felügyelete alatt van, ki ezen keretben az utcai szolgálatot végzi. Az őrszoba keretében levő őrszemek egy ellenőr parancsnoksága alatt állanak. A közigazgatási területen fekvő őrszobák a kerületi felügyelőnek mint osztályparancsnoknak vannak alárendelve. A legújabb szervezeti módosítás szerint több felügyelői kerület egy dandárt képez, mely egy főfelügyelőnek, mint dandárparancsnoknak van alárendelve. Mindezek felett áll a főparancsnokság, mely mint ilyen a székesfővárosi államrendőrség szervezetében a főkapitányságnak egyik ügyosztálya.

Őrszobákon bejelentés. L. bejelentési kirendeltség újra szervezése.

Őrszobák bérleti szerződésének nyilvántartására a főparancsnoksági segédtisztet utasítja a Gazd. k. ut. 109. §-a.

Őrszobák ellenőrzése az őrmesterek s ellenőrök által. (Rfp. np. 48/1899. sz.) Minden ker. őrmester tartozik legalább naponta egy őrszobát, annak keretét és őrszemeit, az ellenőrök pedig saját őrszobájuknak őrszemeit naponta négyszer megvizsgálni.

Őrszobában kötszerek. (9004. Rfp. 1901.) Tekintettel arra, hogy a fővárosi külfelken többször ismétlődő baleseteknél és véres verekedésnél, mert az önk. mentő-egyesület igen távol van és gyakran közel sincs orvos, a szükségeltető gyors orvosi segély

esetleg már elkésve érkezhetik, hogy tehát az orvosi segély megérkezéséig legalább az elvérzés megakadályozható legyen, 15 kültelki órszoba kötszerrel láttatik el, a kötszereket a r. főorvosi hivatal utaltványozza ki 1—1 pléhdobozban.

Órszoba leltárak. (Gazd. k. ut. 92. §.)

Órszobatakarítónők kifizetése. (Gazd. k. ut. 99. §.) Az utólagos havi részletekben illetékes ezen átalány összegekről kötelesek az órszoba-parancsnokok minden hó 25-ikére egy általuk s egy-egy rendőr által aláírt bélyegtelen nyugtát osztályparancsnokságuk útján a csapatszámvevőséghez beterjesztetni. A pénzt az osztályparancsnok veszi fel és fizeti ki. A takarítónők felfogadását a B. M. 1898: 87.033/V. b) sz. rendeletével engedélyezte. A takarító-nőket az osztályparancsnokok fogadhatják fel.

Órszobákon vezetendő nyilvántartások ellenőrzése. (116/94. sz. Rfp. ut.) A szerv. szab. 144. §-ában elrendelt nyilvántartási könyvek a helyi viszonyokhoz képest az órszobákon a legpontosabban vezettessenek. Az osztályparancsnokok ezek pontos vezetéséről ellenőrzéseik alkalmával mindenkor győződjenek meg.

Órszoba vezető ellenőrök váltáskor a rendkívüli esetet kivéve órszobájukon kötelesek tartózkodni s a szolgálatba kimenő rendőröket szolgálati utasítással ellátni, a beérkezőknek pedig jelentéseiket tudomásul venni tartoznak. (1898. 75. sz. Rfp. np.)

Örültek. L. elmebetegek.

Összbüntetés kihágásokért. Kihágások halmozata esetében a kbt. 29. §-a értelmében a) ha csupán elzárás alkalmaztatik, az elzárás együttvéve egy összbüntetésben szabandó ki; b) ha pénzbüntetés alkalmaztatik egyedül vagy elzárással együttesen, az a pénzbüntetéssel büntetendő mindenik kihágás miatt, a 16. §. korlátai között, külön-külön állapítandó meg. Az összbüntetés pedig a kbt. 30. §-a szerint: a) az összbüntetést képező elzárás időtartama, a 23. §-ban megállapított különbségek szerint, az ott meghatározott időtartammal meghosszabbítható; b) a kiszabott pénzbüntetés átváltoztatására nézve a 22. §. szabályai irányadók, a következő megszorítással: Ha a pénzbüntetés az összbüntetést képező elzárással együtt alkalmaztatik, az összbüntetésül kiszabott és a pénzbüntetést helyettesítő elzárás tartama együttvéve nem terjedhet túl 90 napnál, ha törvénybe, 25 napnál, ha miniszteri rendeletbe, 9 napnál, ha törvényhatósági szabályrendeletbe, 5 napnál ha városi szabályrendeletbe ütköző kihágás forog fenn. Ha pedig a pénzbüntetés egyedüli büntetés, az elzárás tartama nem terjedhet túl: 45 napnál, ha törvénybe, 15 napnál, ha miniszteri rendeletbe, 7 napnál, ha törvényhatósági szabályrendeletbe, 3 napnál, ha városi szabályrendeletbe ütköző kihágás forog fenn.

Összbüntetések kiszabása. (4029/1k. kih. 1901. sz. r.) A kihágási eljárás során összbüntetés kiszabására vonatkozó határozmányok a btk. 104. §-a szerint akkor is alkalmazandók: 1. ha valaki külön ítéletek által több rendbeli elzárásra ítéltetett; 2. ha

az elítélt elzárási büntetésének végrehajtása alatt ellene egy új, elzárást megállapító ítélet hozatik. Erre való tekintettel a külön ítéletekkel befejezett ilyszerű kihágási ügyek csatolandók s azok egyesítése mellett, hivatkozással a kbt. 12. illetve a btv. 104. §-ára, az elzárás tartama végzésileg egy összbüntetésben állapítandó meg, mely határozat panaszlottnak tudomására is hozandó. Azon esetben, ha az összbüntetés mellett még külön pénzbüntetés is van, az összbüntetést képező elzárás és a pénzbüntetések helyébe lépő elzárások tartama együttvéve sem haladhatja túl azon határokat, melyeket a kbt. 90. §-ának b) pontja ez irányban megállapít. L. fentebb.

Óvólámpák. L. Duuafürdők stb.

Óvólámpákat ki köteles adni s kivilágítani? Lásd kőqlajlámpák kezelése.

Ózbakra különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Özvegyi nyugdíj vagy végkielégítés. L. állami tisztviselők, altisztek stb.

P

Pala-utczai áttjáró forgalom. (27.402/ft. I. 1898.) A Lánchíd felől jövő teherkocsik a Fő-utczából a Pala-utczán át kötelesek a Margit-rakpartra hajtani, a Margit-híd felől érkezők pedig a Margit-rakpartról ugyancsak a Pala-utczán át tartoznak a Fő-utczába fordulni. A Fő-utczának a Jégverem-utczától a Pálffy-térig terjedő részén csak azon teherkocsik közlekedhetnek, melyek a szállítást a Fő-utczai házakba vagy onnan eszközlik.

Palaczkok, poharak hitelesítése. L. hitelesített edények stb.

Pállinkával házalók előállítása. (251/1895. Rfp. ut.) Házalók, a kik egyrészt a jövedéket károsítva, másrészt pedig a közegészségre is ártalmas vízzel kevert cognacot, boroviczkát és szilvapálinkát házról-házra hordva árusítanak, a pálinka lefoglalása mellett a legközelebbi m. kir. pénzügyőri biztossághoz be-
kísérendőek a rendőr által.

Pállinkamérőkben étel, sütemény, tea árusítása tilos, jövedéki kihágást képez, feljelentendő. (1888 : XXV. tcz. II. 57.§.)

Pállinkamérésben kézizálogüzlet nem gyakorolható. (41.374/I. 1898, B. M. r.)

Pállinkamérő üzletekre vonatkozó 1884 : XVII. tcz. 10. §-ának a) pontja. Ily üzletre engedélyt nem nyerhet, ki nyereségvágyból elkövetett büntett vagy vétségért megbüntettetett vagy a ki bordélyüzletet tart. Kiszolgálásra kifogástalan előéletű egyének alkalmazhatók. A tulajdonos köteles megengedni az önmagát kellően igazolt rendőrnek, hogy üzletében e rendelet betartásáról meggyőződést szerezhessen. A fővárosi bizottság jelöli ki

időről-időre az oly utcákat, hol ily üzlet nem nyitható. (A 743/kgy. 1884. sz. szbr.) 16. §. Minden pálinkamérés este 10 órakor becsukandó s reggel 4 óra előtt ki nem nyitható. 17. §. Ily üzletben tilos: ételek kiszolgálása, éjjeli szállásadás, zenélés, lármás dalolás s kártyázás s bármilyen játék. 18. §. Tilos bárkit is leitatni vagy 14 éven alóli gyermeknek szeszes italt adni. 19. §. Pálinkát az utcán, udvarban, kapu alatt kimérni tilos. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti. (L. Krecsányi Gyűjt. 150. l.) 42. §. Bünt. 100 kor. terj. ph.

Pálinkamérők vasárnap nyitva tarthatók. Pálinkamérő-iparnál, ideértve a házhoz szülő megrendeléseket is vagy az ily üzletben szokásos bármily ital kiszolgáltatását: egész nap. (14.837/92. II. A) 1. § pont.)

Pálinkamérők és zsidárúsok egyes utcákból kizárása. (1200/1893. kgy. sz.) Templom, iskola, kórház, tan- és műintézetek, törvényhozási épületek mindkét határától számítva, 100 méter távolságra sem pálinkamérési, sem zsidárús üzlet nem gyakorolható. Azon utcákat, utakat és tereket, melyekben ily üzletek egyáltalán nem türetnek s melyekből a jelenleg létező üzletek eltávolítandók lesznek. L. Krecs. Gyűjt. 225. l. E szabályrendelet áthágóit a rendőrség bünteti.

Pályaházakhoz rendelt kocsik. L. bérkocsi szbr. VII. fejezet.

Panaszfelvétel. (14.530/fk. eln. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 61. l.) A panaszos felek indokoltnak látszó előadási mindenkor, főleg ismételt megjelenés esetén, jegyzőkönyvekbe foglalandók s ez alapon az eljárás folyamatba tétetvén, szabályszerű eljárással vagy indokolt elutasító határozattal, esetleg a főkapitányság valamelyik ügyosztályához való beterjesztés vagy más hatósághoz való áttétellel befejezendők. A panaszok tényleges felvételeért s mindennemű intézkedésekért mindenkor azon hatóság főnöke feyelmileg is felelős, mely hatóság a panasz elfogadására hivatva van.

Panaszlapok a bérkocsiban. L. bérkocsi viteldij túlkövetelés.

Panaszok elbírálása rendőrök ellen az osztályparancsnokságoknál. (2868/fk. eln. 1901.) A kerületi osztályparancsnokok a szervező szabályzatban meghatározott korlátokon belül a rendőrök ellen irányuló, hozzájuk érkező kisebb panaszokat elbírálhatják. Mindama esetekben azonban, midőn panaszosok a rendőrközegek ellen feyelmi eljárást igénylő panasszal élnek, kötelesek jegyzőkönyvet felvenni s azt további eljárás czéljából a rendőrfőparancsnoksághoz beterjesztteni.

Panaszok, felebbezések a rendőrök részéről. (Szolg. szab. 55. §.)

Panasztétel rendőrök által becsületsértés stb. miatt. Mindazon esetekben, midőn magánosok ellen azért, mert ezek a rendőrt szolgálat közben vagy azon kívül megrágalmazták vagy

becsületében megsértették, mielőtt e miatt a rendőr panaszát az illetékes bíróságnál megtenné, ebbeli szándékát előbb mindenkor jelentse be a rendőrfőparancsnoksághoz. (3745/rfp. 1902.)

Papír-, papírpép- és cellulose-iparnál a félbeszakítást nem tűrő munka: egész munkaszüneti napon végezhető. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. I. 12. p.)

Papírpénzhez hasonló jegyek készítése. L. pénzhez hasonló.

Papok s képviselőválasztás. L. lelkész stb.

Párbajsegédek, valamint azok is, a kik a kiegyezést megakadályozzák, egy tekintet alá esnek a párbajozókkal. (Btv. 294.§.)

Párbaj vétségét követi el, a ki más párviadalra kihív, úgyszintén a ki a kihívást elfogadja. (Btv. 293. §.) A buzdítás vagy megvetéssel fenyegetés szintén büntetendő cselekmény. (Btv. 293. §.)

Pártgyűlések bejelentése. L. képviselőválasztásnál stb.

Parittyával lövöldözés tilos. L. gumi-parittyázás.

Pasteur-intézetbe szegények felvétele. L. veszett eb által megmart stb.

Pászka. L. izr. husvéti kenyér stb.

Pásztorok, nyájőrzők. L. állatok pásztorai.

Patkányirtók rendőrhatalmági engedéllyel szerezhetnek csak be mérget. (L. 104.455/1898. sz. B. M. r.)

Patkók télen a lovakon. L. «Az állatok járműbe fogása.

Pecsénymóklban ország czímerének használata. L. országczimere pecsételen.

Peczérek ellenőrzése. Az 1897/5047. Rfp. utasítása szerint azon rendőrök, kik peczérszegédek mellé karhatalmi szolgálatra vezényeltetnek ki, kötelesek felügyelni arra, hogy a peczérek oly kutyákat melyek szabályszerű védjeggyel és szájosárral vannak ellátva, el ne fogjanak; azon segédek, kik ezen rendelet ellen vétnek, feljelentendők.

Péksütemény-árjegyzék kifüggesztése. (Föv. tanács 19.047/890. sz. hat.) Kenyér- és kenyérnemű süteménynek eladásával foglalkozók, kötelesek oly árjegyzéket kifüggesztetni, a melyen mindenki által könnyen megkülönböztethető és olvasható módon legyen kitüntetve, hogy mily lisztből és mily alkatrészek hozzáadásával készített és milyen súlytartalommal bíró kenyér, zsemlye és egyéb sütemény milyen áron árultatik. A kerületi előjáróságok által büntetettnek a kik az árjegyzéket ki nem függesztik s a kik a kenyérneműeket magasabb áron vagy csekélyebb súlyban vagy rosszabb minőségben árusítják. (L. Rédey Gyűjt. I. 170. l.) 1884 : XVII. tcz. 156. §.

Péksütemény házhoz hordva nem csomagolandó. (16.267/tk. I. 1898.) A székesfővárosi tanács 12.083—12.087/1898. VIII. sz. határozata szerint a hivatkozott szabályrend. 14. §-ának azon kitétele alatt, hogy az egyes fogyasztók által megrendelt darabos sütemény a megrendelők czímerére kézbesítendő —

a csomagolás nem értendő, vagyis a darabos süteménynek megrendelése házhoz szállításánál a süteménynek becsomagolása nem kötelező.

Pékiparnál a kemenczefűtés vasárnap este 11 óra előtt is megkezdhető, ha az nem a rendes üzleti személyzet által történik. (66.058/VIII. 901. Ker. M. r.)

Pékipar — és a vasárnapi munkaszünet. (66.058/VIII. 1901. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1902. 112. l.) 1. A pékipari munkálatok — ideértve a pékműhelyekből történő elárusítást és házhoz szállítást is — munkaszüneti napokon délelőtt 10 óráig végezhetők. A magánosok által a sütőhöz sütés céljából vitt tésztaeműek és húsfélék az illető sütőműhelyben a munkaszüneti napokon déli 12 óráig kisűthetők. Erre egy önként vállalkozó egyént alkalmazhat s ezen délelőtt 10-től déli 12 óráig terjedő rendkívüli munkaidő az illető alkalmazotti kötelezett munkaidejébe semmi czímen be nem tudható. 2. Kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs árusítása egész nap végezhető, azonban az elárusításhoz műhelyi segédszemélyzet nem alkalmazható. 3. A pékipar körébe eső összes munkálatok a munkaszüneti napokon, a segéd-ek kellő felváltása mellett, esti 11 órakor megkezdhetők. A kemenczefűtés azonban, a mennyiben az nem a rendes üzleti segédszemélyzet igénybevételével történik, hanem az iparos házi-cselédje által végezhetők, az 1884: XIII. tcz. rendelkezései alá eső ipari munkának nem tekinthető s ehhez képest e munkálatra az 1891: XIII. tcz. rendelkezései nem terjednek ki.

Péksütemény árusítása és házhoz szállítása: egész vasárnap (14.837/92. II. A) 1. g) p. — 66.058/VIII—901. Ker. M. r.) meg van engedve.

Péksütemény-kihordók igazolványa. (Föv. tanácsnak 12.085—12.087/1898. VIII. sz. hat. 14. §-a szerint.) A sütőmesterek a süteménynek házhoz való szállítók részére igazolványokat állítanak ki s azt az ipartestület által láttamoztatják; ezen igazolványban az illető egész személyleírása beirandó; azon kihordók részére, kik csak ismételőkhöz szállítanak, csak egy barna papírra kiállított név nélküli igazolvány a pékmester aláírásával elegendő.

Péksüteménynyel űzött tiltott házalás. (32.725/fk. l. 902.) A péksüteménynyel való jogosulatlan házalás által elkövetett visszaélések ellenőrzésével megbízott s e célra írásbeli meghatalmazással ellátott ipartestületi tagok az őrszemeket e részben a visszaélésekre, kihágásokra figyelmeztetik, az őrszemek az ily házalók személyazonosságát állapítsák meg és a kihágást elkövető egyént jelentsek fel, avagy legalább is tegyék lehetővé a személyazonosság megállapításával a feljelentést. (10.889/rfp. 902.)

Pénz átküldendő az ügyészséghez, ha az a büntett vagy vétség miatt letartóztatottnak határozottan meg nem állapítható tulajdonát képezi. (4645/fk. 1898. sz. körirat.)

Pénzbeli írtmányok előírányzata, felvétele stb. a rendőrsztályoknál. (Gazd. k. ut. 18—37. §§. Hivat. kiad. 1901.)

Pénzbüntetések behajtása kihágási ügyekben. (Melléklet a 38.547/1880. sz. B. M. körrendeletéhez. — L. Krecs. Gyűjt. 309. l.) L. behajthatatlan stb.

Pénzbüntetések leírása. L. jogerős stb.

Pénz be- és kifizetése a rendőr-pénztárnál. (13.210/fk. eln. 1902.) A rendőrhivatalok és alkalmazottak által a főkapitánysághoz beküldendő pénz- és értéktárgyak a rendőrpénztárnál hétköznapokon délután 1 óráig, vasár és ünnepnapokon pedig déli 12 óráig, a minden hó 7., 14., 21. és utolsó napján tartandó heti záratok alkalmából pedig hétköznapokon déli 12 óráig, vasár és ünnepnapokon ellenben délután 1 óráig okvetlenül adassanak át, mert ezentúl a rendőrpénztár sem bevételzéseket eszközölni, sem kifizetéseket teljesíteni, a főkapitány vagy helyettese külön meghagyása nélkül, nem köteles.

Pénzbüntetések törlése kihágási ügyben. A kihágás miatt elítélt pénzbüntetésének ismeretlen helyre történt távozás okából való törölhetéséhez nem szükséges annak igazolása, hogy az illető egyén köröztetett. (1900/73.190. sz. B. M. hat.)

Pénz- és értékekezelés a fogház- és tolonczügyosztályban. (9223/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 55. l.)

Pénz- és értéktárgyak a főparancsnokságnál a segéd-tiszt által naponta délelőtt 10 óráig vétetnek át. (1092/rfp. 1902.)

Pénzkezelés. (3345/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 54. l.) A pénzbüntetések nyilvántartásával megbízott tisztviselők az ellennyugtákat mindig a felekkel irassák alá, az őrni nem tudóknál pedig az ellennyugta egy tanu, mint névirő jelenlétében a fizető fél sajátkező keresztvonásával megerősíttessék. Önként értetődik, hogy a pénzt beszedő tisztviselőnek az ellennyugtát névirői minőségben aláírni sohasem szabad. A fővárosi szegényalap javára befolyt pénzek minden hó végével zárassanak le s minden hó 2-án beküldendők a pénztárba.

Pénzügyőrök idézése. (20.293/fk. l. 1899. sz. r.) A pénzügyőri közegek mindenkor előljáró hatóságuk, t. i. az illetékes kerületi pénzügyőri biztosság útján idézendők be és az idézésekre lehetőleg oly határidő jelölendő meg, hogy az illető pénzügyőr megjelenése iránt a kerületi biztosság még kellő időben intézkedést tehessen.

Pénzügyőrség mellett teljesített szolgálat utáni díjak felvétele iránti eljárásra utasítás. (Rfp. 1900.) A rendőrök a pénzügyőrség mellett teljesített szolgálat után járó díjakról a nyugtát az illető biztosságnál vagy szakasznál állítsák ki, a nyugtát igazoló záradékkal ugyanott láttassék el és annak után terjeszszék be az osztályparancsnokságához.

Pénzverő-intézetnél vasárnapi munka. Pénzverő-üzemnél az olyan javító-munkák, a melyek az üzem nagyobb-mérvű megszakítása nélkül köznapon nem végezhetők : egész nap. (1740/91. Pü. M. I. 2. p.)

Pénzhamisításra alkalmas eszközök előállítására, ha

az előállítandó hamis pénz nem volt forgalomra szánva, kihágást képez. (Kbt. 56. §.) Illetékes a Jb.

Pénzhamisítás büntetét követi el, a ki forgalomba hozatal végett: 1. fém- vagy papírpénzt utánoz vagy utánoztat; 2. valódi fém- vagy papírpénzen olyan változást eszközöl vagy eszközöltet, hogy az nagyobb értékűnek látszassék; 3. valódi arany- vagy ezüstpénz fémtartalmát bármilyen módon csökkenti vagy csökkenteti; 4. a forgalmon kívül helyezett pénzen oly változtatásokat eszközöl vagy eszközöltet, hogy az még forgalomban levőnek látszassék; (Btv. 203. §.) Szövetség is bűncselekmény. (Btv. 205. §.)

Pénzhamisítás forgalomba hozatal czélja nélkül kihágást képez. (Kbt. 55. §.) Illetékes a Jb.

Pénzhamisítás megállapítása. Belföldi hamis ércpénz, papírpénz, bélyeg, postajegy készítésének, illetőleg a valódi megamisztásának megállapítása végett a hamisítványok azon hatósághoz küldendők, a mely a valódiakat kibocsátotta. Ez ad véleményt. A bankjegyekre nézve az osztrák-magyar bank budapesti igazgatósága. Más papírpénzzel egyenlő (1878: V. tcz. 210. §.) értékpapírra vonatkozólag a kibocsátó hatóság vagy társaság igazgatósága. Magánosok által kibocsátott hitelpapírok rendes szakértői szemle alá esnek. (B. P. 247. §.) Külföldi pénzek, értékpapírok stb. hamisítványai a vélemény beszerzése végett az igazságügyminiszterhez terjesztendők fel. (B. P. 248. §.) Az állami pénzek, értékpapírok stb. s a papírpénzzel egyenlő értékpapírok hamisítása esetén a készítésre használt eszközök is elküldendők a véleményező hatósághoz vagy társulati igazgatóságához. (B. P. 249. §.)

Pénzhez hasonló érmek, emlékpénzek, játékjegyek, czímjegyek, hirdetések, arújegyek vagy más hasonló tárgyak készítése, postajegyek utánzása — de nem bérmentesi czélból — s forgalomba hozása kihágást képez. Hasonlókép a külföldi bélyegk utánzása és forgalomba hozatala is. (1897: XXXVII. tcz. 2. §.) Itél a J. b.

Pereczárulás. L. virág, gyümölcs stb.

Perecczel házalni tilos. L. gyümölcs stb.

Pereczek utczaí elárúsítása. (38.528/1899. sz. tan. hat.) A sütő-, cukrász- és mézeskalácsos-ipar gyakorlása tárgyában 1186/97. kgy. sz. a. alkotott szbr. 13. §-a értelmében »a pereczeket, ha rudon, tálcán vagy kosárban tisztán öltözött egyének által hordatnak, az utczákon házakba is szabad eladni.» Ezt megelőzőleg a vásárcsarnok-bizottság 1897. évi márczius 12-én 133. sz. alatt kelt határozatával a pereczekkel való járva-kelve árúsíthatás iránt kikötött feltételek között az árúsítást mindenekelőtt igazolvány-könyvecske váltásához s napi 10 fillér, illetve havi 3 korona díj fizetéséhez kötötte.

Perelés bélyegmentesen. L. bélyegmentes perelhetőség stb.

Perújítás kihágási ügyben. (Kih. elj. 88—92. §.) Ha a

perújításnál az I. fokú határozat a legutolsó jogerős határozattal eltér, akkor az újabb határozat azon felsőbb hatóság elé terjesztendő, a mely a korábbi jogerős határozatot hozta. (5485/VII. 888. sz. B. M. r.)

Pesti hazai takarékpénztár őrizetére vonatkozó utasítás. (4042/99. sz. Rfp. r.)

Pesti könyvnyomda részvény-társaság vasárnap, valamint Szent István napján is nyomtathatja a magyarországi meteorológiai és földmágnassági intézet időjárási térképes napi jelentéseit. Egyéb nyomtatványok előállításra tilos. L. nyomdák, stb.

Pestis elleni védekezésről L. a 12.391/1899. sz. B. M. r.

Pestises járvány esetén eljárásra utasítás. L. 28.616/fk. I. 99. és 18.557/fk. eln. 99. sz. végzéseket.

«Pestis» táviratok s a vasuti kirendeltség. (20.725/fk. I. 1901. sz. r.) «Pestis» táviratokat a központi ügyeletos következőleg kezel: 1. A pestisgyanus vidékről érkező utasok ügyében kelt táviratok tartalma telefonon azonnal közlendő a keleti és déli pályaudvarok rendőri kirendeltségével. 2. A távirat másolata kézbesítési ívvel az I. vasuti felügyelőségnek megküldendő, hol azt az ellenőr is átveheti. 3. A távirat tartalma a központi ügyelet ideje alatt jelentkező szállodás csoportbeli detektivekkel is közlendő. 5. Ezen táviratok sem a tiszti főorvosi, sem a kerületi tiszti orvosi hivatalokkal vagy előjárósággal nem közlendők, az utasokat feltaláló vagy tartózkodási helyeket felfedező rendőrségi közegnek lévén kötelessége erről a kerületi tiszti orvosnak a tartózkodási hely és az orvosi felügyelet időtartamának megjelölésével haladéktalanul értesítést adni. 6. Fiuméből jött táviratnál a telefonértesítés elmaradhat, csak a másolat küldendő meg.

Petőfi-térnél hajók a Dunán. L. Dunagőzhajózási-társaság hajói.

Petroleumos utczai-lámpák. L. kőolaj-lámpák stb.

Pezsgő alatt mi értendő? (53.850/97. VI. A. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 111. l.) Pezsgő alatt kizárólag szőlőnedvből, illetőleg természetes borból készített oly szénsavdús bor értendő, a melyben a szénsav természetes uton benne fejlesztetett és visszafojtatott és a melyhez a pezsgőgyártásnál szokásos, de ártalmas anyagokat nem tartalmazó u. n. liqueur adatott hozzá. Oly bor, melybe a szénsav (tisztá folyós szénsav) mesterséges uton vitetett bele, «szénsavas bor»-nak vagy «habozó bor»-nak nevezendő s csakis ezen elnevezésnek a palackkon könnyen szembetűnő módon való feltüntetése mellett raktározható, illetőleg hozható forgalomba.

Piaczon kenyérárulás. L. sütő stb. szbr.

Piaczok köztisztasága. L. köztisztasági szbr.

Piaczok vásáresarnokok mellett. L. idénypiaczok.

Pillangók pusztítása. L. cserebogarak stb.

Pinczések, pinczérnök italmérőkben. L. italmérő üzletekben alkalmazott stb.

Pinczészetnél vasárnap végezhető munka. Pinczészetnél a házilag végzendő sürgős javítási munkák: egész nap. (14.837/92. I. 26. pont. Ker. M. r.)

Pipa, pipaszár, fa-, és papírszlpkák egész vasárnap árúsíthatók egyedárúsági cikkek árúsítására jogosított üzletekben. (14.837/92. Ker. M. r.)

Pipa-utczai forgalom szabályozása. A 33.543/fk. I. 902. sz. r. A Vámház-körutról a csarnok mellett Pipa-utca felé behajtani semmiféle kocsinak (tűzoltó és mentőkocsi kivételével) nem szabad.

Pisztráng, potyka, pozsár, ponty. L. halászati tilalom.

Podgyász-díj kiküldetéseknel tisztviselőnek. L. illetmények kiküldetésnél stb.

Poharak és palaczkok hitelesítése. (31.482/97. sz. Ker. M. r.) Vendéglőkben, kocsmákban s minden nyilvános helyen kimérésre és mértékként használt palaczkok és poharaknak koronabélyeggel hitelesítve kell lenni. A mértékjelzés vonása és a palaczk vagy pohár nyílása közt a távolság oly nagy legyen, hogy a jelzés és üveg nyílása közti térben 0.07 liternél több ne férhessen el. Nem kell hitelesítve lenni a termelők által előárúsított finomabb palaczkboroknak s az ivópoharaknak, melyek a palaczkok mellé tételnek az asztalra.

Polgári ruhában ellenőrzés. L. ellenőrzés polgári ruhában.

Polgári rendőrök felügyeleti szolgálatához. (1897. évi 13.048/eln. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 73. l.) A polgári ruhás közegek szabadsága vagy betegségük a titkári ivatálnak azonnal bejelentendő, hogy a felügyeletben való helyettesítésükre nézve idejekorán intézkedés tételhessék.

Polgári ruhában rendőrök villamoson. L. villamoson rendőrök stb.

Polgári ruhás rendőrök tömegfeleslege. (Rfp. ut. 900.) A polgári ruhás rendőröknek az évi tömegátalány kétszeresen felüli összege csak azon esetben adható ki, ha az illetőnek legalább 60 korona értékű egyenruhája van. Azon polgári ruhás rendőrök, a kiknek semmi egyenruhájuk nincs, csakis a 250 koronán felüli tömegvagyon-feleslegüket vehetik ki. Az ily tömegvagyon-feleslegről szóló nyugták beterjesztésekor a kíséző jelentésben tehát mindenkor világosan megjelölendő, hogy az illető rendőr mily értékű egyenruhával rendelkezik.

Politikai jogok felfüggesztése kihágási ítéletben nem állapítható meg. (Btv. 24. §.)

Porzellánnal joztalan házalás. L. üveg s porzellánnal stb.

Porzellán, vasárnapi munkaszünet. Porzellán-iparnál kizárólag az égetési munkák: egész nap. (14.837/92. I. 1. pont. Ker. M. r.) Porzellán-árúk árúsítása és csomagolása. (2601/99. sz. kih. B. M. r.) Vasárnap déli 12 óráig van megengedve.

Porolás laktanyákban. L. laktanyákban stb.

Portómentesség. Az 1897. évi 17.030. sz. alatt kelt belügy-miniszteri rendelettel kiadott «Postai tarifák», «Portómentesség» című VIII. része 2. §-ának V. pontja értelmében a portómentes levelek ajánlási díjának fizetése alól csakis a hivatalos kiadvány 2. §-ának II. 1—2. pontja alatt felsorolt hatóságok, közegek és testületek vannak felmentve.

Portómentes levelek ajánlása. (42.414/99. sz. B. M. r. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 58. l.)

Portőrök kirázása az ablakon át tilos s kihágást képez. (Köztisztasági szbr.)

Postabélyegekhez hasonló jegyek készítése. L. pénzhez hasonló.

Postahivatalok közelében álló órszemek utasítatnak, hogy különösen éjjeli időben a legnagyobb gondot fordítsanak a posta- és távirdahivatalokra, nehogy ott betörjenek.

Postaigazgatóság által előállított egyénekről. — (53.855/fk. II. 98. sz. végzés. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 8. l.) Minden olyan esetben, midőn a főkapitányság megkeresésére a posta- és távirdaigazgatóság egyes egyéneket a főkapitánysághoz a központi felügyelet tartama alatt előállítat, haladéktalanul szerezzenek a központi ügyeletnek meggyőződést a központi segédhivatal bűnügyi könyveiből arról, hogy az előállított egyénre vonatkozó ügy melyik előadónak osztatott ki s az illető előadót az előállítás megtörténtéről haladéktalanul értesítsék.

Postakocsisok mellszáma, bekísérése. (3329/92. sz. Rfp. r.) A postakocsisok személyazonosságuk megállapíthatása végett mellükön fehér pléhtáblára vésett számot viselnek. A postakocsisok egyébként csak oly esetben kísérhetők be, ha azok nagyobb büntetendő cselekményt követtek el, de akkor is annak helyettesítéséről kell gondoskodni, vagy pedig bevárni azt, míg munkáját bevégezi; kisebb kihágás miatt csak feljelentendők.

Postai küldemények után, melyek a rendőrök részére a főparancsnoksághoz érkeznek 10 fillér, utalványért 4 fillér kézbesítési-díj fizetendő a segédtisztnek a postakincstár javára.

Posta útján való be- és kijelentés. (19.690/fk. I. 98. sz. r.) Ily lapok dohánytőzsdékben 8 fillérért kaphatók. A kitöltött lap levélgyűjtő-szekrénybe dobandó. A bejelentést igazoló szelvényt a bejelentő hivatal díjmentesen küldi vissza. Ez igazoló-szelvény rovatai is a fél által töltendők ki. E postai bejelentő-lapok használata nem kötelezhető. Közönséges bejelentő-lap kapható minden rendőr-őrszobán s kapitányságon.

Posta-üzemnél vasárnapi ipari munka gyakorolható. Posta-üzemnél előforduló ipari munka: egész nap. (14.837/92. sz. III. 1. pont.)

Postai alkalmazottak lakásváltoztatásának igazolása. (9794/eln. fk. 1896. sz. körrendelet.) A ker. kapitányságok vezetői minden egyes esetben, valahányszor a budapesti m. kir.

posta- és távirdahivataloknál alkalmazottak által megkerestetnek, állítsanak ki be-, illetőleg kiköltözési igazolványokat arról, hogy az illető alkalmazott a kerületből ki-, illetőleg a kerületbe beköltözött, szigorúan ügyelve arra, hogy minden egyes ilyen igazolvány el legyen látva azzal a záradékkal, hogy ezek az igazolványok kizárólag az átköltözési illetményekre való jogosultság igazolása végett egyedül a kincstár használatára adattak ki. Egyúttal ezen igazolványokban az illető alkalmazott vagy tisztviselő elhagyott vagy új lakása mindig pontosan kitüntetendő.

Postai értékezőknek vasárnap és Szent István napján is korlátlanul árúdíthatók. (14.837/92. sz. Ker. M. r.)

Postai hivatalos könyvek hitelesítése. (11.553/fk. eln. 1900. sz. r.) A hitelesítés olyképp történik, hogy a posta- és távirdaigazgatóság a feladókönyv borítéklapjára tudnivalókat ír, vagy ragaszt be, mely a következő adatokat tartalmazza: az igényjogosult nevét és székhelyét, kivel szemben és minő ügyekben veheti igénybe a portómentességet, minő küldeményfajokra terjed ki a portómentesség, minő portómentességi záradékot kell alkalmazni, netáni egyéb feltételek, végül: az engedély kelte és száma.

Postai kerékpárjáratok a láncz hídon. (14.592/fk. I. 1901. sz. r.) Posta- és kerékpárjáratok a kerékpározás tárgyában kiadott 18.205/97. fk. I. sz. r. 1. §-ának f) pontjától eltérőleg a láncz hídon nappal is közlekedhetnek.

Postai levélszekrények megrongálását az őrszemélyzetnek meg kell akadályozni, a tetteseket kipuhatolni, tettenért egyéneket igazolni, szükség szerint előállítani. (22.234/fk. I. 1901. sz. r.)

Postakocsisok ellen folytatott kihágási eljárások eredménye minden esetben hivatalos másolatban átirat kapcsán közlendő a budapesti m. kir. posta- és távirdaigazgatósággal. (14.167/fk. I. 1901. sz. végzés.)

Postakocsik hajtása. 28.474/fk. I. 96. sz. r. szerint a szükség szerinti sebesebb hajtás alkalmával az elővigyázati intézkedések a kocsis által mindig betartandók s a kocsis köteles az útjában levőket idejekorán hangos kiáltással kitérésre figyelmeztetni, úgyszintén a rendőrközegek is kötelesek a kocsik útirányában álló vagy haladó egyéneket vagy járműveket hajtókat kitérésre inteni s a postakocsik akadálytalan elvonulását biztosítani. Ehhez képest a hajtási szabályzat 6. és 16. §-aiban az ott megnevezett járművek és fogatok közlekedésére nézve megállapított kivétel a szállítást teljesítő postakocsikra is kiterjesztetik. A hajtási szabályzat 32. §-nak azon intézkedése, hogy a várakozó kocsinak oly helyen maradni, hol a közlekedés úgy is szűk térre szorul, vagy rendkívül élenk, nem szabad, a posta illetve csomagszállítást teljesítő postakocsikra ki nem terjed, s ezek a posta szállítás céljából a házak előtt a járda mellett bárhol akadálytalanul megállhatnak s a szükséghez kepest tartózkodhatnak.

Postások a bérházakban a főlépcsőn. Az 1898. évi 22.429/fk. I. sz. r. szerint, hogy ha a posta- és táviratkézbessítők a rendőröknél panaszt emelnek, hogy a bérházakban őket a főlépcsőn a háztulajdonosok, felügyelők és házmesterek felmenésükben akadályozzák, a rendőr figyelmezteti az illető háztulajdonost vagy megbízottját, hogy említett kézbessítőket ne akadályozzák és engedjék felmenni.

Postások kerékpárja. A 28.930/fk. I. 1898. sz. fk. r. szerint a posta- és táviratkézbessítők kerékpárjai feketék és a kormányrud számmal van ellátva.

Pótkávé gyártása vasárnap mikor van megengedve? Pótkávé-iparban azon ipari munka, mely ősszel a répa vagy gyökér feldolgozására és szárítására elkerülhetetlenül szükséges: egész nap. (14.837/92. sz. I. 13. pont. Ker. M. r.)

Próbaidős rendőrök és a nagyobb tömegtartozással terhelt legénység lehetőleg becsült, tehát nem új czikkel látandó el. (Gazd. k. ut. 53. §.)

Próbaidős rendőrök fizetése. L. rendőrök fizetésének kiadása.

Próbaidős rendőrök véglegesítése. L. rendőrség legénységi állományának kiegészítése. A véglegesítést a fk. eszközli ki-nevezés által. Lovasrendőrré csak azon vizsgázott próbaidős rendőr nevezhető ki: a) ki a lovaglásban teljesen jártas és b) egy szolgálati lovat saját költségén beszerezhet. (Szerv. szab. 14—20. §-ai.) A véglegesítést a B. M. hagyja jóvá.

Prostituczió ellenőrzése. (31.376/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 44. l.) A prostituczió és erkölcsrendészeti ügyek központi kezelése és ellenőrzése a közig. II. ügyosztály és az ennek rendelkezésére álló detektív-csoport által történik. A ker. rendőrorvosok helyettesítése, a bordélyházak beszüntetése, a kerítők és zugbordélyosok rendőri felügyelet alá helyezése, a felügyelet alól való felmentése és egyéb jogoknak megadása vagy elvonása, úgy nemkülönbén a rendőri szervezet egységes vezetésére, kezelésére és közreműködésére vonatkozó intézkedések meg vagy elhatározásának jogát továbbra is fentartja magának a főkapitány.

Prostituczió és a kerületi kapitányság. (L. Rédey Gyűjt. II. évf. 47. l.) A ker. kapitány saját kerületében köteles a kéj nők szabályellenes vagy közbotrányos magukviseletének megakadályozásáról és mindazon erkölcsrendészeti szempontból kifogás alá eső cselekmények elhárításáról gondoskodni, melyek közérkölc és közszemérem szempontjából kifogásolhatók és köztekintetektől káros következmények nélkül meg nem tűrhetők. Az e tárgyban hozott marasztaló és jogerőre emelkedett ítéletek kivonata 48 óra alatt a központba beküldendő. A ker. kapitányságokhoz beosztott rendőrtisztviselőknek és alkalmazottaknak, úgy nemkülönbén az egyenruházott rendőröknek tilos a bordélyházakban és a magánkéj nők lakásán hivatalos minőségben meg-

jelenni, ha feljebbvalójuk által hivatalból kiküldve nem lettek, vagy erre fel nem szólíttatnak, illetve ha ott büntett, vétség vagy kihágás esete nem merült fel és azonnali megjelenésüket és közbelépésüket az szükségessé nem teszi. A lakbérletből vagy egyéb magánjogi sérelmekből keletkezett vitás kérdés eldöntése nem a rendőrhatalóság, hanem az arra illetékes polgári bíróság hatás- és jogköréhez tartozik.

Pöczegödör- és csatornaürülék fuvarozása. (41.778/fk. I. 97. sz. rend.) 1. A pöczegödör- és csatornaürülék kifuvarozása alkalmával a székesfőváros közönségével szerződéses viszonyban levő vállalkozók, nemkülönben azon ház- és telektulajdonosok, kik a fuvarozást maguk teljesítik, a kifuvarozás alkalmával az ürülék elszállítására szolgáló és a hivatkozott szabályrendelet 10. §-ának megfelelően készített tartályokat, illetve a járműveket feltűnő helyeken alkalmazott, sárgaüvegű lámpával kötelesek kivilágítani. 2. Az ily lámpák alkalmazása Újpest és Rákospalota községek területén teljesített ürülékfuvarozásnál is kötelező.

Pöczegödörök kinyitása. L. gödörök stb. kinyitása.

Pöczegödör tisztítására vonatkozó szabályok megszegése. A ki a városban vagy más községben a szemétkiherdásra vagy a pöczegödörök tisztítására fennálló szabályt megszegi, vagy a hatóság tilalma ellenére házában, udvarában vagy annak közelében nagyobb mennyiségű szemetet, trágyát vagy más, könnyen rothadó anyagot összegyűlni enged: 40 koronáig terj. pb. büntetendő. Járvány esetén a büntetés 200 koronáig emelhető fel. (Kbt. 125. §.) Illetéke: a Kh., Budapesten a kerületi előljáróság.

Pulykák hordása hónalj alatt. L. állatok szállítása.

Pusztítása idegen ingók és állatoknak. Lásd állatok pusztítása.

Pusztítása a madaraknak, fészkeknek. L. madarak pusztítása.

Pusztítása a rovaroknak. L. cserebogarak stb.

Puttonyokkal gyaloguton közlekedni tilos. (521/93. kgy. szbr. 7. §.)

R

Rabkórházi ápolási díjak évenként a belügyminisztérium által állapíttatnak meg.

Rablás. A ki idegen ingó dolgot annak birtokosától vagy birtalójától, ez vagy más jelenlevő ellen alkalmazott erőszakkal vagy fenyegetéssel azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul el tulajdonítsa, rablás büntetettét követi el. (Btv. 344. §.) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a lopás véghezvitele vagy a lopott tárgy megtartása végett erőszakot vagy fenyegetést használ (Btv. 345. §.), valamint ha a lopás oly módon követtetik el, hogy

véghezvitele céljából valamely személy öntudatlan vagy védelmére tehetetlen állapotba helyeztetik. (Btv. 346. §.)

Rabok kíséréte a főkapitányságnál a fölépcsőn szigorúan tiltatik. (164/895. Rfp.)

Rabos akták kísérfirata vörös papírra írandó. (8805/fk. II. 1900. sz. körirat.)

Rabot miként kísérfen a rendőr? Rabkísérésnél a rendőr a kísért egyént mindig maga előtt jobb kéz felől eresztí, s legfeljebb két lépés távolságra követi, s így legbiztosabban megakadályozhatja a szökésben. Veszélyes vagy gyanús egyének karonfogva, esetleg megbilincselve kísérendők. (31/95. Rfp. ut.)

Rabszállító kocsi. L. tolonczkocsi stb.

Rabtárgyak kezelését a B. M. ut. 164—165. §-ai szabják meg. Azokra nézve, a kik kórházba utaltatnak, az 1898. évi 14.237/fk. r. intézkedik. — (L. Rédey Gyűjt. 1898. 39. l.)

Ragadós tüdőlob állatoknál. (8000/893. F. M. r.)

Ragályos beteget bérkocsin szállíthatnak ugyan, de a bérkocsi a szállítás után fertőtleníttendő. L. bérkocsi-szabályrend. IV. fejezet.

Ragályos beteg dajka. Azen nőszemély, a ki tudva, hogy ragályos betegségben vagy bujakórban szenved, mint dajka szolgálatba lép, vagy ha szolgálatba lépte után esik ragályos betegségbe vagy bujakórba, ezen körülményt, mihelyt annak tudomására jő, azonnal fel nem fedezi: két hónapig terjedhető elzárással büntetendő. (Kbt. 106. §.) Illetékes a Rh.

Ragályos betegség elleni rendszabályok megsértése közegészség elleni vétséget képez. (Btv. 316. §.) Kísérlet is bűncselekmény.

Ragályos betegség esetében orvosi segély igénybevételének s köteles bejelentésének elmulasztása kihágást képez. (Kbt. 99. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh., Budapesten az előjáróság.

Ragályos kórok bejelentésének elmulasztása kihágást képez. (91.954/94. B. M. r.) Pénzbüntetés 600 koronáig a Kbt. 99. §-a alapján; lelkesz, tanító, kiseddóvó ellen stb. az 1876: XIV. tcz. 7. §-a alapján. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előjáróság.

Rangjelzés. L. egyenruha-szabályzat.

Rangjelzés, ha szabálytalan, tilos. L. arannyal himzett rózsákat rendőrök nem viselhetnek.

Rakéták szétszórása az utcán tilos. Lásd robbanóanyagok stb.

Razzia alatt értjük a közbiztonságot veszélyeztető egyének általános vagy bizonyos területre szorítkozó felkutatását. Razzia elrendelési joga van a főkapitánynak, a ker. kapitánynak, a főparancsnoknak és a ker. felügyelőknak.

Razzia ebekre. L. ebekre razzia.

Rágalmazás vétséget követi el az, a ki valakiről többek jelenlétében vagy több, habár nem együtt levő személy előtt

olyan tényt állít, mely valódisága esetében az ellen, a kiről állítatott, a büntető eljárás megindításának okát képezné vagy azt a közmegegyezésnek tenné ki. (Btv. 258. §.) A rágalmozás nemcsak szóval, hanem nyomtatvány vagy képes ábrázolat által is elkövethető. (Btv. 259. §.) Indítványos az eljárás. Kivételeket l. Btv. 269—274. §-ait.

Rákfogás és árulás. L. hal- és rák-árulás.

Rákfogási tilalom. (1888 : XIX. tcz. 21. §-a.) Rákot április 1-től május 15-ig fogni tilos. Oly rákok, melyek a szemtől nézve a fark végéig 8 cm.-nél kisebbek, a vízbe visszabocsájtandók. Ki e tilalmat megszegi, a rendőrség által a 63. §. alapján 200 koronáig terj. pb. büntetendő.

Rákoskeresztúri határban fekvő temetőbe szállítandó hullák kísérlőlevellei. (32.863/fk. II. 1900. sz. körrendelet.) A rákoskeresztúri határban fekvő köztemető hullaházába kiszállítandó holttestek a szokott utalványon kívül még egy kísérlőlevellel is ellátva szállítandók az említett hullaházba. A hullakisérlőlevel a holttesttel együtt átvételi elismervény ellenében a holttestet szállító rendőr által a köztemető gondnokának adandó át, a hullaátvételi elismervény pedig minden egyes esetben a vonatkozó iratokhoz csatolandó. A holttestkisérlő-levelben a következő adatok közlendők: 1. A holttest találásának helye és ideje. 2. A holttest neve. 3. A kísérlő rendőr neve és száma. L. Holttest kísérlőlevel.

Rákospalota és Újpest belterületén takarmány, kalászos termény és aljadtó szalma bentartását, összehalmozását tiltja a 2684/93. fk. kih. szbr.

Ráolvasás üzletszerű üzése a Kbt. 79 §-ába ütközik. Illetékes a J. b.

Reggeli jelentés a főparancsnoksághoz naponta d. e. 10 óráig beterjesztendő. (12.156/Rfp. 1901.)

Reklámkocsik járatása főkapitányi engedélyhez van kötve.

Reklámzászlók. (44.921/fk. I. 1896. sz. r.) Cégek vagy magánosoknak reklámzászlók kitűzésére a főkapitány ad engedélyt. Engedély nélkül kitűzni tilos.

Rendbüntetés kihágási eljárásban. A tárgyaló hatósági személy mindazokat, kik a rend és hatóság iránti tisztelet ellen megintés után újabban vétének, a tárgyalási tereméből kivezetetheti és 200 kor. terj. pénzbírsággal is sújthatja. Eziránt határozat hozandó, a mely indokaival együtt a tárgyalási jegyzőkönyvbe irandó s egyúttal az is megemlítendő, hogy a megintés sikertelen maradt. Ezen határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs. (Kih. elj. 72. §.)

Rendezett tanácsú városok rendőri közegeinek felmenetidj-kedvezményes vasuti utazásáról 10.717. és 35.044/901. B. M. r. és 45.987/1901. Ker. M. r. intézkednek.

Rendkívüli előléptetés. L. jutalmazása a stb.

Rendkívüli események bejelentése. (35/94. Rfp. ut.)

Rendkívüli esetek mindig telefon útján a főparancsnoksághoz, másnap reggel pedig írásbeli jelentéssel az osztályparancsnoksághoz jelentendők be.

Rendkívüli segély nős és családos vagy özvegy rendőröknek 1900. év óta állapítottatott meg, még pedig a törzsfizetés 10 százalékában, mely előzetes negyedévi részletekben az osztályparancsnokságok által vétetik fel. A nyugtábélyegek minden egyes rendőrtől megfelelő összegben begyűjtve a fizetési ívre ragasztandók. (5743/fk. eln. 900. — 4942/Rfp. 1900.) A fizetés rendezés után e rendelet hatályát veszti.

Rendkívüli segély felszámítása és kifizetése az őrszemélyzetnek. (Gazd. kez. ut. 25. §. Hiv. kiadás. 1901.)

Rendkívüli szolgálati díjakról. (Gazd. kez. ut. 97. §.) Ha a fel a kivezenylést a főparancsnokságnál kéri, az esedékes díj ott helyben a segédttisztnél fizetendő be, ha pedig az ily rendkívüli kivezenylésről a főparancsnokság valamely osztályparancsnoksága útján értesül, ez esetben az engedélynek megadása mellett a díjak behajtásával az illető osztályparancsnokságot bizza meg. Az így behajtott díjak az 50. számú minta szerinti kimutatással másnap a főparancsnoksághoz küldendők.

Rendkívüli szolgálati és ételmezési díjak felszámítása. (111/fk. eln. 1901. sz. r.) Ezzel az 1893. évben kiadott Szervezeti szab. 52. §., valamint az 1896. évi 9020/fk. eln. sz. a. «Engedélydíjak» 8. pontja hatályukat veszti. E rendelet Újpest és Rákospalotára is kiterjed. A magánosok, társulatok stb. érdekében a kérelme folytán rendkívüli szolgálatra kirendelt rendőr-őrszemélyzet után: 1. a rendszeresített szolgálati pótdíj, és pedig lovasaltiszt után 4 kor., lovasrendőr után 3 kor., gyalogrendőraltiszt után 3 kor., gyalogrendőr után 2 kor., próbaidős rendőr után 1 kor. 60 fillér; 2. mindenkor naponként és egyenként 1 kor. 60 fillér ételmezési költség, ha pedig a szolgálat a nap és éj bármely szakában egyáltalában 12 órán túl tart, 2 szolgálati pótlék és 2 ételmezési költség számítandó fel, illetve szedendő be az illető kérelmezőktől.

Rendkívüli szolgálatra kivezenylt rendőröket szolgálatuk megkezdése iránt, annak mibenléte iránt kötelesek az osztályparancsnokságok kioktatni.

Rendkívüli szolgálatban a rendőr ép oly ruházatban tartozik megjelenni, mint a minőben a külső őrszemek állanak. (1894. II/21. Rfp. np.)

Rendőr állatkerti látogatása. L. állatkert stb.

Rendőr bejelentést ellenőrző szolgálata. L. bejelentés ellenőrzésével megbízott stb.

Rendőr bekísérhető, ha közbotrányt okoz, vagy ha a kihágást figyelmeztetés daczára is folytatja. (Szolg. szab. 53. §.)

Rendőr betegségét bejelenteni köteles. (8/97. Rfp. ut.) A rendőrkórházban naponta orvosi vizsga van a rendőrök részére d. e. 8—10-ig és d. u. 3—4 óráig. A rendőrök betegségeiket annál

inkább kötelesek bejelenteni, mert mulasztás vagy elhanyagolt betegség esetén elmarasztaltatnak a gyógykezelési költségek megtérítésében.

Rendőr büntetése fegyelmileg. L. büntetés rendőröknek fegyelmileg.

Rendőr büntetéseinek nyilvántartása. (347/95. Rfp. ut.) A rendőrök büntetési a büntetési jegyzőkönyvbe mindig sajátkezűleg vezetendők be az o. p. által. A bevezetés részletes, a mellett határozott és rövid legyen. Különösen ki kell tüntetni az okot, mely miatt a büntetés kiszabott, továbbá hogy szolgálatban vagy szolgálaton kívül követte-e el a rendőr azon cselekményt, mely miatt megbüntettetett, végül hogy mi vagy ki által igazoltatott be a büntetésre okot adó cselekmény.

Rendőr bordélyban mikor intézkedhetik? L. bordélyházi szbr. V. fejezet.

Rendőr családtagjainak orvosi vizsgálata. L. orvosi vizsga stb.

Rendőr egyenruhában esernyőt nem viselhet. (137/95. Rfp. ut.)

Rendőr egyenruhában mulatozás céljából kocsimákba, kávéházakba, palinkamérésekbe, vendéglőkbe vagy más nyilvános helyekre be nem mehet. (243/96. Rfp. ut.)

Rendőr ételmezési költsége. (111/fk. eln. 1901. sz. körrendelet. — Rédey Gyűjt. 1901. 59. l.) L. rendkívüli stb.

Rendőr-ellenőrök hatásköre. L. ellenőrök.

Rendőrt érdeklő események azok, melyek a személy- és vagyonbiztonságra, a forgalom és közlekedésre veszélyesek, mint pl. tűzvész, árvíz, jégképződés, hófúvások, sűrű ködök, járványos vagy ragályos emberi és állati betegségek. Ilyenekről, ha azt a rendőr el nem háríthatja, azonnal jelentést tartozik tenni. (Szolg. szab. 25. §.)

Rendőrt érdeklő személyek a következők (Szolg. szab. 24. §.): a) felügyelet alá helyezett; b) közveszélyes és rovott múltú egyének; c) csavargók; d) koldusok; e) házalók; f) kéj- és ledér nők; g) közszolgák; h) közlekedési vállalatok, bér- és társaskocsik alkalmazottai; i) ittasok, örültek; k) gyámoltalanok, felügyelet nélküli iskolásgyermek.

Rendőrt érdeklő tárgyak mindazok, melyek közbiztonságra, közrendre vagy közérkölcsekre veszélyesek, vagy melyek megsértése vagy megrongálása a közbiztonságot vagy közrendet veszélyeztetik. Ilyenek pl. építkezési és kövezési anyagok, mérgek, járművek, közlekedési eszközök, czimtáblák, bolti ernyők, hirdetések, közszemlére kitett képek, könyvek, másrészt az utak, utcák, terek, járdák, ültetvények, szobrok, vasuti vágányok, lámpák, távirda- és telefonhuzalok. (Szolg. szab. 26. §.)

«Rendőri értesítő» kézbesítése. L. detektiv-jelentések stb.

Rendőr felfedező szolgálata. L. felfedező szolgálat körébe tartozó teendők.

Rendőri felügyelet alá eső nyilvános gyűlések. Lásd népgyűlések.

Rendőri felügyelet alá helyezés. Ezt, mint mellékbüntetést, a magyar Btv. nem ismeri. Csakis a feltételelesen szabadságra bocsátott büntetettek állanak a büntetésük időtartamaig felügyelet alatt annyiban, hogy a rendőrségnél bizonyos meghatározott időpontokban jelentkezni a lakásukat és foglalkozásukat bejelenteni és igazolni tartoznak.

Rendőrfelügyelők hatásköre. L. felügyelők.

Rendőrfőparancsnok hatásköre. L. főparancsnok.

Rendőri fogházak. L. fogházhelyiségek.

Rendőri fogházban és tolonczházban elhalt egyének eltakarítása körüli eljárás. (5644/fk. elm. 98. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 34. l.) A rendőri fogház és tolonczházban elhaltak hullái, akár törvényszéki, akár orvosrendőri bonczolása válik szükségessé, a törvényszéki orvostani intézetbe szállítandók a megfelelő beutaló végzessel; ha bonczolás szüksége nem forog fenn és az elhaltaknak tehetős hozzátartozói vannak, a kik eltemetéséről gondoskodhatnak, úgy azok haladéktalanul értesítendőek az eltemetés eszközzése végett. A mennyiben az elhaltaknak sem vagyona, sem tehetős hozzátartozói nincsenek, vagy ezek idejekorán nem intézkednek, úgy az eltemettetés az államrendőrséget illeti.

Rendőrfizetésének kladása. (8895/96. fk. elm. sz. rend.) A belügyminiszter 58.866/96. V. b. sz. rendeletével megengedte, hogy a próbaidős rendőrök kivételével az őrszemélyzet fizetése és szolgálata előzetes egy havi, lakbére pedig előzetes vagy negyedévi részletekben fizetessék ki. A próbaidős rendőrök fizetése utólagos félhavi részletekben fizetetik ki.

Rendőri fogdában és rendőri kórházban előforduló születések és halálesetek bejelentésénél közlendő statisztikai adatok. (133.634/902. B. M. r. — L. állami rendőrség hivatalos lapjának 1903. évi 4. számát.)

Rendőrfőorvos hivatalos ügyköre. Alaprendelet XV ponttal. (341/85. korm. bizt. sz. — Krecs. Gyűjt. 104. l.) Az ujonczok megvizsgálása a felvételnél. (Szerv. szab. 16. §.) A nyugdíjazandó rendőrök megvizsgálása. (U. ott.) Teendői a rendőri és rabkórházban. (Rabkórh. r. 18—22. §§. — Krecs. Gyűjt. 99. l.) A főkapitányság és a bejelentési hivatal betegeit a főorvos vizsgálja. (7880/1885. fk. r. — Krecs. Gyűjt. 318. l.) Bordélyügyekben előírt teendői. (837/1884. kgy. sz. 46—49. §§. — Vizsgálat u. a. szbr. 22. §. — Krecs. Gyűjt. 123. l. — 11.162/B. M. r. 16. §. — Krecs. Gyűjt. 378. l.)

Rendőrök házmesterkedése. L. házmesterkedő rendőrök.

Rendőri hatóságok illetékessége bűnügyekben. A rendőri nyomozás teljesítésére rendszerint az a rendőri hatóság illetékes, melynek területén a bűncselekmény elkövettetett. Külföldön elkövetett bűncselekmény tekintetében a nyomozásra az a

hazai rendőri hatóság illetékes, melynek területén a terhelt lakik, tartózkodik, vagy melynek területén került a rendőri hatóság hatalmába (Ut. 10. §.) Azonban minden rendőri hatóság hivatva, sőt kötelezve is van még azon esetekben is a nyomozást megkezdeni és mindama nyomozó cselekményeket megtenni, mely más rendőri hatóság területén követtettet el, vagy a midőn a terhelt más rendőri hatóság területén lakik vagy tartózkodik. Tartozik azonban ez esetben a bűncselekmény elkövetési helye után illetékes rendőri hatóságot értesíteni és a mennyiben előzetes letartóztatásnak helye nincs, az iratokat a tett színhelye szerint illetékes rendőri hatósághoz áttenni; előzetes letartóztatás esetén pedig a letartóztatottat — az összes iratokkal együtt — azon kir. ügyésznek átadni, melynek területén a letartóztatás történt. (Ut. 11. §.)

Rendőri hatóságok s közegek fogalma. A rendőri hatóságok és közegek fogalmát a B. P. 83. §-a határozza meg. E szerint rendőri hatóságok: 1. a székesfővárosban a m. kir. állami rendőrség (a főkapitányság, a ker. kapitányságok), törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint rendezett tanácsú városokban a városi rendőrség; vármegyék járásuibán a főszolgabíróság; községekben az előljáróság; 2. állásuknál fogva ezen hatóságoknak főnökei, vezetői; 3. ezen hatóságoknak azon tagjai, kik bűnügyi nyomozásokban önálló intézkedésre vannak feljogosítva. Rendőri közegek a rendőri hatóságoknak alárendelt hivatálnokok, az állami törvényhatósági, városi és községi rendőrök, valamint a m. kir. csendőrségnek szolgálattételre a csendőrőrsökre vagy különftményhez beosztott altisztjei és legénysége. (Ut. 7. §.)

Rendőri hullavizsgálat. (A 78.879/II. B. M. 87. utasításból. — L. Rédey Gyűjt. I. 133. l.) 4. §. Ha a közigazgatási nyomozás folytán vagy az orvos-rendőri hullavizsgálat közben nyomatékos gyanu merül fel az iránt, hogy a halált valamely büntetendő cselekmény vagy mulasztás okozta: az esetről a kir. ügyész azonnal értesítendő az előnyomozás s illetőleg a külszemle eredményének közlése mellett, s ennek intézkedéseig arról kell gondoskodni, hogy a létező állapot sértetlenül fentartassék. 5. §. Ily gyanút gerjesztő s mindannyiszor előnyomozás tárgyává teendő halálesetek például: 1. midőn valaki külső erőszak, péld. ütés, vágás, szúrás, lövés, hajítás, megfojtás, vízbefulusztás, magasról vagy mélységbe való lezuhanás stb. által szenvedett sérelem után azonnal, vagy ilyenekre keletkezett rövidebb-hosszabb betegség — vagy 2. midőn valaki valamely étel, ital, gyógyszer bevétele után vagy kenőcsök, fürdők, mosdóvizek, hajporok stb. külső használata után hirtelen bekövetkezett s mérgezésre mutató körülmények közt — vagy 3. kuruzslók által való gyógyítás után — vagy 4. megelőző orvosi, sebészi vagy szülészi műhibák miatt halt meg; 5. általában mindazon halálesetek, a melyek olyan cselekményekből vagy mulasztásokból

származnak, a melyekről a cselekvő, illetőleg mulasztó már természetes, mindenki által megismerhető minőségöknel, vagy a hivatala, hivatása, ipara, vagyis különös foglalkozása által feltételezett szakismereténél, avagy előre közzétett rendszabályok figyelmeztetésénél fogva beláthatta, hogy azokból emberek életére, egészségére vagy testi biztonságára nézve veszély származhatik, vagy a már meglevő veszély fokoztathatik.

Rendőri hajóállomáson szolgálatban. (102/96. Rfp. ut.) Kötelesek arra ügyelni, hogy a hajó kikötése előtt a közönség a hajóhídra ne tolongjon, hogy a ki- és beszállás a kijelölt oldalakon eszközöltessék, hogy a pénztáraknál a tolongás megakadályoztassék, hogy a közönség csak egy oldalról juthasson a pénztárhoz.

Rendőri igazolványok (arczképesek) feláru vasúti menetjegyre jogosítanak. (4411/fk. elm. 1901. sz. körirat.) Az állandó jellegű arczképes rendőri igazolványok a m. kir. államvasúton kívül még az aradi és csanádi egyesült vasútnak, az eperjes-bártfai h. é. vasút, a győr-sopron-ebenfurti vasút, a kassa-oderbergi vasút és a szlavoniai drávavidéki h. é. vasút vonalain jogosítanak kedvezmény igénybevételére.

Rendőri igazolványok. (132/96. Rfp. ut.) A rendőrök és altisztek úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, úgy egyenruhában, mint polgári ruhában, még szabadságuk esetén is — ha nyilvános helyen megjelennek — kötelesek arczképes rendőri igazolványaikat magukkal hordani. Ez utasítás be nem tartása, úgyszintén az igazolvány elvesztése fegyelmi büntetést von maga után.

Rendőri iskolalátogatási kötelezettségéről. — Last iskola stb.

Rendőri jelentések szerkesztése. A rendőri közeg jegyzőkönyvet sohasem vehet fel, hanem eljárásáról és annak eredményéről mindig jelentést szerkeszt. A jelentés lehet írásbeli, vagy sürgős esetekben szóbeli, de a szóbeli jelentés is utólagosan írásba foglalandó. Ha szóbeli jelentés alapján jegyzőkönyv vettetik fel, ez esetben a külön írásbeli jelentés mellőzendő. A rendőri közeg jelentése legyen tárgyilagos, szabatos és rövid. A tárgyilagosság követeli, hogy a rendőri közeg csak az észlelt tényt vagy általa végzett cselekményt, úgy a mint az megtörtént, vagy az előtte tett kijelentéseket úgy, a mint azok mondattak, nem pedig saját következtetéseit, feltevéseit vagy egyéni vélekedéseit írja le. Ha ilyen észrevételei, következtetései vannak, azokat jelentésébe felveheti ugyan, sőt felvenni is köteles, de azokat ilyenek gyanánt mindig külön jelölje meg. Szabatos a rendőri közeg jelentése, ha abban mindazok a körülmények és adatok felsorolva, melyek a feljelentett eset megítéléséhez szükségesek; tehát minden jelentésben bent legyen, hogy: a) mi történt, vagy mi miatt tétetett előtte a panasz vagy feljelentés; b) kik azok, kik terheltetnek s mi alapon emeltetik ellenük a panasz; c) vannak-e bizonyító adatok, különösen pedig vannak-e és kik azok a tanúk, kik a feljelen-

tett cselekményről vagy tetteséről közvetlenül vagy közvetve tudomással bírnak. Végre a rövidség abban áll, hogy a rendőri közeg jelentésében a fölösleges szószaporítást és mindazt mellőzi, a mi az ügy vagy eset megértéséhez nem kívántatik meg. (Ut. 204. §.) Különösen ügyelni kell a következőkre: A mennyiben a rendőri közeg nem saját maga által észlelt eseményekről, hanem hallomás útján tudomására jutott cselekményről vagy eseményről tesz jelentést, ezen körülmény a jelentésben mindig felemlítendő és megnevezendő azon személyek is, kiknek közlése alapján teszi jelentését. (Ut. 205. §.) Ha a rendőri közeg előtt tétetik valamely fél által a feljelentés vagy panasz, a jelentésben okvetlenül befoglaltassék: a feljelentő kiléte és lakása, a panasz rövid kivonata, a feljelentett egyén személyadatai, lakása és a feljelentőnek netalán létező bizonyítékai és azoknak holtalálhatása. Ha a feljelentőnek nincsenek bizonyítékai, ez is megemlítendő, valamint az is, hogy a feljelentést tevő közvetlen tapasztalat alapján vagy pedig hallomás útján teszi-e jelentését és ez utóbbi esetben kik azok, a kiktől a feljelentett cselekményt hallotta. (Ut. 206. §.) Az elfogás és bekísérés alkalmával a jelentésben fel legyen sorolva, illetve ki legyen tüntetve, hogy az elfogás és bekísérés miért s mi módon foganatosított, azonkívül a bekísért egyén összes személyadatai, ennek esetleg fontossággal bíró nyilatkozata s az alkalmazott kényszereszközök s fegyverhasználat minősége és indoka. Ha a bekísérés alkalmával a bekísért egyén ruhái és tárgyai átvizsgáltattak, a jelentésben ennek eredménye is megemlítendő. (Ut. 207. §.) A házkutatásról, valamint a ruhák és tárgyak átvizsgálásáról teendő jelentésben a rendőri közeg jelölje meg: mikor, hol, kinél, miért, kiknek jelenlétében foganatosította azt; továbbá sorolja fel mindazokat a helyiségeket, tartályokat s tárgyakat, melyekben kutatást tartott; végül a kutatás eredménye is részletesen leírandó. (Ut. 208. §.) Ha a házkutatás s átvizsgálás alkalmával bűnjeleket vagy gyanús tárgyakat vesz őrizet alá a rendőrközeg, ezek a jelentésben részletesen, egyenként és oly jelzéssel sorolandók fel, hogy azoknak egyedisége, minősége, tehát azonossága és miként történt megtalálása iránt kétely ne foroghasson fenn és e célból különös figyelemmel kell lenni a tárgyaknak netalán létező olyan jeleire vagy jellegére, melyek azoknak azonosságát kétségen kívül helyezik. (Ut. 209. §.) Az esetleges gyanúsítások kikerülése érdekében kívánatos és — ha csak lehet — minden egyes eseteknél alkalmazandó is, hogy a rendőri közeg a jelentésében foglaltakat magán a jelentésen a tanuk, a házkutatást vagy átkutatást szenvedett által aláírásukkal megerősíttesse. Ha a rendőri közeg, házkutatás vagy átvizsgálás alkalmával, tárgyakat vesz őrizet alá, erről külön jegyzéket készítsen s azt vagy az érdekelttel, vagy a tanukkal irassa alá. (Ut. 210. §. Jelentésmintákat l. Rédey: Nyomozási Eljárás Bűnügyekben cz. műhöz kiadott Példatárban.)

Rendőri jelentés csakis a szolgálati út betartásával, azaz

közvetlen előjáróik útján tehető meg. A szolgálati út be nem tartása fegyelmi vétséget képez. (406/92. Rfp. ut.)

Rendőr jutalmazása. L. jutalmazása stb.

Rendőri karhatalom állami adó fejében lefoglalt ingóságok elszállításánál. 69424/V. 6. sz. B. M. leirat rendel, hogy állami adó vagy ezek módjára beszedendő egyéb köztartozások fejében lefoglalt ingóságoknak hatósági raktárba való szállítása eseteiben, az 1888. évi XLIV. tczikk 78. §-ában előírt közrendészeti segítséget, ha ez iránt megkeresetik, még a háztulajdonosok által a törvényes zálogjogra való hivatkozással támasztott akadályokkal szemben is adja meg a rendőrség.

Rendőri karhatalom a háztulajdonos törvényes zálogjogának érvényesítéséhez. Az 1881. évi LX. tczikk 72. §-ának 2-ik bekezdése értelmében a bérbeadót a kibérelt helyiségben levő ingóságokra felelő bérösszeg erejéig törvényes zálogjog illeti meg, mely zálogjog érvényesítése végett a bérbeadó a lakbérlelt szabályzat 27. §-a értelmében jogosítva van a rendőrség segédletét is igénybe venni. A törvényes zálogjog jogos alapja magában a törvényben gyökerezvén, alakiságokhoz kötve nincs, tehát annak érvényesítéséhez semmiféle határozatra (vagyis sem rendőri, annál kevésbbé bírói határozatra) nincs szükség. Következésképp a rendőrközegek is, a bérbeadók egyszerű felhívására is, kötelesek segédkezet nyújtani a bérbeadónak az ő törvényes zálogjogának érvényesítése végett. Figyelmeztetendők azonban a közegek, hogy a köteles gondosságot el ne mulasztják arra nézve, ha vajjon a felhívást intéző fél tényleg a bérbeadó-e, nehogy esetleg arra nem jogosítottaknak felhívására járjanak el s így esetleg visszaéléshez adjanak hivatalos segédelmet. Hogy a bérbeadó követelése fennáll-e vagy sem, jogos-e vagy sem, annak bírálataiba nem bocsátkozhatnak, azért a felhívást intéző bérbeadót illeti egész terjedelmében a felelősség.

Rendőrkerületi orvosok szolg. utasítása. L. Krecsányi Gy. 105. l.

Rendőr kilépése a szolgálatból. (5248/93. Rfp. ut.) Három évi szolgálati kötelezettség után bárki kiléphet a testületből. Azok azonban, kik három évi szolgálati kötelezettségüknek, melyre esküt tettek, ha ez idő előtt akarnak kilépni, csak alapos indokok alapján bocsáttatnak el a belügyminiszter által.

„Rendőr” kifejezés alatt az összes rendőrlégénység, őrmestertől lefelé értendő. (Gazd. kezelési ut. Bevez. Hiv. kiad. 1901.)

Rendőri közbelépésnek három módja van: a) figyelmeztetés és megszólítás; b) feljelentés; c) elővezetés és bekísérés. (Szolg. szab. 30. §. L. elővezetés, L. bekísérés.)

Rendőri közegek helyszíneltrálás. Ha a bűntett színhelyén az állapot vagy a hátrahagyott nyomok bármelyikéből addig sem tarthatók fenn, vagy őrizhetők meg, míg a hatóság tagja megérkezik, igyekeznek a rendőri közeg az általa látottakat és tapasztaltakat jól megfigyelve olyképen leírni, hogy az adatok

legalább a tájékoztatásra alkalmasak legyenek és a mennyiben a tett színhelyén tanuk vannak jelen, vagy ilyenek szerezhetők, ezeket az általuk észlelték megjegyzésére és jelentésének igazolására hívja fel. (Ut. 181. §.)

Rendőri közegek nyomozása ügyészi vagy bírói rendeletre. Ha a rendőri közeg valamely nyomozó cselekmény teljesítésére vagy abban való közreműködésre a kir. ügyész, vizsgálóbíró vagy járásbíró által utasítatik, tartozik ezen meghagyásnak ép úgy megfelelni, mintha arra felettes hatósága által utasított voltna. Köteles azonban az esetben is eljárásáról felettes hatóságának utólagosan — akár szóbeli, akár írásbeli — jelentést tenni. (Ut. 177. §.)

Rendőri közegek nyomon üldözési joga. Ha a szökésben levő terheltet a rendőri közeg nyomon üldözi s alapos reménye van, hogy e nyomon követve, kézrekerítheti: jogában van felhatalmazás nélkül is az ország határán belül más rendőrhatalóság területére is átmenni és az elfogatást ott teljesíteni. Tartozik azonban ez esetben — a mennyiben lehetséges — ezen körülményről felettes hatóságát már útközben értesíteni, az elfogás esetén pedig az idegen rendőri hatóság főnökénél jelentkezni és az elfogottat őrzés és esetleg további eljárás végett utóbbi elé állítani. (Ut. 194. §.)

Rendőri közegek önálló nyomozó szolgálata. A rendőri közeg nyomozást, illetőleg nyomozó cselekményeket rendszert csakis felettes rendőri hatóságának utasítására vagy felhatalmazása alapján teljesít; köteles azonban egyes nyomozó cselekményeket a kir. ügyész, vizsgálóbíró, vagy a járásbíró utasítására is teljesíteni, vagy abban közreműködni. Saját kezdeményezéséből csak akkor járhat el a rendőri közeg, ha olyan büntetendő cselekmény jö tudomására, melynél az azonnali intézkedés elmulasztása veszélylyel járna. Joga, sőt kötelessége marad azonban e mellett a rendőri közegnek büntetendő cselekmények után saját kezdeményezéséből is puhatolózni s ezen kötelességének annál lelkiismeretesebben tartozik eleget tenni, mert a rendőri közegek helyzetük, szolgálatuk, érintkezéseik, ismeretségeiknél fogva leginkább vannak abban a helyzetben, hogy büntetendő cselekményeket észleljenek s azokról tudomást szerezzenek. (Ut. 176. §.) Nyomozás, illetve puhatolás esetén köteles a rendőri közeg a legjobb tehetsége szerint mindannak kipuhatolására törekedni, a mi a büntetendő cselekmény teljes felderítése, a tettes kilétének és hol tartózkodásának tájékoztatására szolgálhat, különösen pedig a bűnjelek létezésére, a tettes kilétére és tartózkodására vonatkozó adatok után puhatolódzni s azoknak miként és hol leendő megtalálhatása után kutatni, továbbá a büntetendő cselekmények nyomait megőrizni és épségben tartani s mindennemű bűnjelt biztosítani. Ha tehát a rendőri közeg valamely bűntény színhelyére érkezik, vagy holttestet vagy súlyosan sérültet talál, első és főkötelessége erről a legközelebbi rendőri hatóságnál vagy — ha

ez közelebb lenne — a kir. ügyészségnél, járásbírónál, vizsgálóbírónál azonnal jelentést tenni és addig is, míg ezek megérkeznek, a talált állapotnak változatlan fentartásáról gondoskodni és netalán tanuk után tudakozódni. Súlyos sérülés esetén igyekezzék a rendőri közeg a sérülthöz a legközelebbi orvost, vagy — ha ilyenek vannak — a mentőket a legrövidebb úton elhívni. (Ut. 179. §.)

Rendőri közegek és a tanuk. Tanut vagy terheltet a rendőri közeg jegyzőkönyvileg nem hallgathat ugyan ki, de kötelessége ezeket is kikérdezni és ezen kikérdezés eredményéről, valamint saját észleleteiről vagy tapasztalatairól a hatóságnak azonnal akár előszóval, akár írásban jelentést tenni. Fontosabb esetekben köteleles a rendőri közeg a terhelt, vagy tanuk nyilatkozatairól az általa észleltekről s tapasztalatokról írásbeli feljegyzéseket tenni. (Ut. 180. §.)

„Rendőri közlöny“ s lefoglalt sajtótermékek. (84/fk. r. 98.) Hogy a kir. bíróságok által törvénybe ütköző sajtótermékek lefoglalása iránt hozott végzések minél gyorsabban foganatosíthatók legyenek, ezen végzések a jövőben a «Belügyi Közlöny» mellékleteként megjelenő «Hivatalos Rendőri Közlöny»-ben fognak «Lefoglalt sajtótermék» rovat alatt közzététetni.

Rendőrközlöny s társaskocsi belsejébe csak akkor ülhet le s csak akkor mehet utazás céljából be, ha fizet. Egyébként minden ily kocsinak csak első részében a vezető mellett foglalhat helyett s egy kocsi kettőnél többnek a rendes körülmények közt felszállni nem szabad. (299/894. Rfp. np.)

Rendőri kórház ápolási költségeit a belügyminiszter évenként külön leiratban állapítja meg. Az 1902. évre 1 korona 74 fillérben állapított meg. (53.919/VI. a. 901.)

Rendőri kórház házirendje. L. házirend stb.

Rendőri letartóztatás. L. letartóztatás stb.

Rendőrkészlet előlegeit — szorult helyzetben — 3 havi fizetését meg nem haladó összeg erejéig kaphat. L. fizetési előleg.

Rendőrlakás bejelentése. (Rfp. 4962/1898.) Az 1879. évi XXVIII. tcz. alapján a rendőrök is kötelesek magukat magánlakásaiknak megváltoztatása után be-, illetve kijelenteni a lak-tanyában lakók szintén. (308/97. Rfp. ut.)

Rendőrkészletéhez utasítás. (250. res. 1899. Rfp.)

Rendőrlégénység állományának kiegészítése. (Szerv. szab. 14—20. §.) A felvétel feltételei: a) magyar állampolgárság; b) 23 éven felüli, 40 éven alóli életkor; c) tökéletes egészség, erős testalkat; d) feddhetlen előélet; e) magyar nyelv bírása szóban és írásban és képesség írásbeli jelentések szerkesztésére; f) igazolása azon körülménynek, hogy az illető a katonaságnál mint altiszt szolgált. A felvételre előnnyel bírnak: a) igazolvánnyal bíró altisztek az 1883. évi II. tcz. alapján; b) magasabb értelmiségi fokkal bírók; c) a főváros helyi viszonyaival ismerősek; d) kik a csendőrségnél szolgáltak s önként léptek ki. Felvételhez szükséges igazolványok: a) szül. anyakönyvi kivonat;

b) katonakönyv v. elbocsátó-levél; c) nem közvetlen átlépésnél erkölcsi bizonyítvány. A jelentkezők a fentjelzett körülményekre nézve a főparancsnok és főorvos által megvizsgáltatnak. A felvétel előjegyzés szerint történik. A szolgálattételre behívott eskütétel előtt írásbelileg 3 évi szolgálatra kötelezi magát. A behívottak ideiglenesen 6 havi próbaszolgálatra vétetnek fel. L. előléptetés. L. próbaidős rendőrök véglegesítése.

Rendőr megbilincselési joga. L. megbilincselésnek helye van stb.

Rendőr megelőző szolgálata. L. megelőző rendészeti szolgálat körébe tartozó teendők.

Rendőr magánfeleknek kérvényeket, beadványokat, felebbezéseket nem irhat. Az ilyenmű cselekmény fegyelmi vétséget képez. (3231/97. évi fk. eln. rendelet.

Rendőr magánszolgálatra nem használható. A belügyminiszter által 1881. évben kiadott rendőri utasítás XV. szakaszának 7-ik bekezdése szerint rendőrök nem használhatók más szolgálatra, csupán rendőri teendőkre.

Rendőr magatartása. (5755/fk. eln. 1902.) A rendőr hivatásának és felelősségének mindig tudatával birjon és a közönséggel való érintkezéseknél is gondosan kerülje, a mi összejöttközésekre vagy szóváltásokra adna alkalmat, avagy a mi őt tréfa vagy gúny tárgyává tehetné. Szigorúan kerülendő a nyers, durva fellépés, önkény vagy heveskedés. Viszont azonban, ha az érintkezéseknél, a jóakaró figyelmeztetés, felhívás sikertelen marad, vagy ellentállás tanúsítatnék, kellő erély és határozott fellépés által lehet, sőt kell is érvényt szerezni úgy a testület tekintélyének, mint a törvény vagy szabályok rendelkezéseinek.

Rendőr magatartása irodákban. (209/96. Rfp. ut.) Ha a rendőr rendőrhivatali irodában jelen meg s kard van oldalán, a sapka v. kalap a fején marad, úgy tiszteleg s azután jelent. Kard nélkül leveszi a kalapot, vagy sapkát, vigyázz! állásba áll, meghajlik s azután jelentkezik.

Rendőr magatartása a testületben. (362/95. Rfp. ut.) Minden egyes rendőr oda törekedjék, hogy szolgálatát kifogástalanul, kitartóan, pontosan, ügybuzgóan, tapintatosan, fegyelmezetten lássa el; a polgárság iránt legyen előzékeny és udvarias, a testületben pedig kedvelt és bajtársias, mert csak ez elvek betartása mellett lehet a testület fényét és tekintélyét emelni s az egyesek előmenetelet, jutalmazását kivívni.

Rendőri nyomozás során felmerült bűnügyi költségek fedezésére utalványozott összegek előlegezése, kezelés- és elszámolása. (137.000/902. B. M. r. L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évi 3-ik száma. Ennek végrehajtása tárgyában kiadott fk. rendelet u. o.)

Rendőr nyugdíjazása. L. kilépése a rendőröknek.

Rendőri őrség jogai. (10.538/fk. eln. 92. sz. 5. §.) Az őrség tagjai szolgálatuk közben ugyanazon jogokkal vannak felruházva,

melyekkel a katonai örök bírnak s a törvénynek azon különös oltalmában részesülnek, mely a hatósági személyeket illeti. Hivatalos eljárás közben tetteikért csak saját előljáróik által vonhatók felelősségre.

Rendőri őrség, mint karhatalom. L. karhatalom.

Rendőri őrség rendeltetése és hatásköre. (10.538/fk. eln. 1892. 2. §.) a) személy- és vagyonbiztonság megóvása, béke és közrend fentartása, törvények, kormányrendeletek, törvényhatósági szabályrendeletek, főkapitányi rendelkezések betartására felügyelet. A rendeletek megszegésének, valamint a véletlenből vagy hármni mulasztásból eredhető károk lehető megakadályozása; a közbiztonság és közrend tekintetében létező hiányok és fogyatkozásokról jelentéstétel; b) a kir. bíróságok hatáskörébe utalt s hivatalból üldözendő bűntettek, vétségek kiderítésében, a tettesek kipuhatolásában és elfogásában való közreműködés; c) előljárók rendelkezésének végrehajtása. Az őrség egészében a főkapitánynak van alárendelve, de a 2. §. a) pontjában felsorolt teendőkre nézve saját szabályai szerint önállóan jár el és eljárásáért felelős. (3. §.)

Rendőrr öltözködése szolgálatban. (104/97. Rfp. ut.) A rendőrök különösen külszolgálatban mindég a legkifogástalanabb, tiszta, jó ruházatban kötelesek megjelenni; a kissé használt vagy kopott ruházatot csakis köpeny alatt vagy éjjel viselhetik.

Rendőrorvosok s kéjpnők. L. bordély szbr. III. f.

Rendőrorvosok fizetési fokozata. 1882. évi 4335. hm. szám alatt kelt elhatározással a rendőrrőorvos állása a VII., a rendőrrőorvosok állása pedig a VIII. rangosztályba soroztattak.

Rendőrrőorvosok központi felügyelete. 588/fk. 97. sz. rendelet szerint a felügyeleti szolgálat kötelessége alól csupán a r. főorvos és a kerületekbe be nem osztott fizetés nélküli r. orvosok vétetnek ki; 3. a r. orvosi központi felügyeleti szolgálat köznapokon délutáni 2 órakor, vásár- és ünnepnapokon, melyeken a hivatalos órák 1 órakor végződnek, ezen órában kezdődik és másnap reggeli 8 óráig tart; 5. a felügyeletes r. orvos kirendelésének tartama alatt a központi felügyeletes vezető r. tisztviselő szakközege gyanánt működven, teendőiben utóbbinak felhívásaihoz és általános jog- s működési köréhez alkalmazkodik, r. orvosi közbenjárást igénylő sürgős kiszállások esetén pedig a helyszínére siető felügyeletes r. tisztviselővel közösen vesz bérkocsit igénybe; 7. a kirendelt r. orvosnak a központban való kellő időbeni meg nem jelenése vagy a szolgálat ideje alatt rögtönös megbetegedés esetén helyettesítés végett a vezető r. tisztviselő esetleg segédje által kiértéslendő r. főorvos saját hatáskörében haldéktalanul intézkedni tartozik; 8. a r. orvosnak minden egyes kirendelés után élelmezési díj czímén (6) hat kor. engedélyeztetett.

Rendőrr-pénztár hivatalos órái. L. pénztári hivatalos stb.

Rendőrr rendőrr felügyelet alatt álló helyeken sem

szolgálatban, sem szolgálaton kívül egyenruhában mulatozás céljából nem jelenhetik meg. E rendelet áthágása fegyelmi vétség. (1928/92. Rfp. ut.)

Rendőr ruházatának szolgálatban történt erőszakos megrongálása esetében eljárás. L. 18. sz. Rfp. np. 1900.) A rendőr jelentésében a neki okozott kárt feljeleníti s annak behajtását kéri. Ha a kapitányság a kártérítést behajtotta, a pénz általa vagy a felügyelőség által a főparancsnoksághoz beértesztendő. Ily esetben, ha a kártokozó egyén követeli, a megrongált ruhadarab neki átadandó. Kár, mellszám, jelsz. azonban nem adandó át, hanem a főparancsnokságnál kieserítendő. Ha az okozott kár az illetőtől — vagyontalanság miatt — be nem hajtható, akkor a felügyelő az esetről írásbeli jelentést tesz, a melyben azt is bejelenti, hogy az illető a megrongált ruhadarabot mikor kezelte ki a raktárból.

Rendőri sajtóiroda. (A rendőri sajtóiroda szabályzata: 1740/fk. eln. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 36. l.) A főkapitány által kiadásra jóváhagyott közleményeket a lapok tudósítóinak közre adja a lapok megjelenési idejéhez szabott időközökben. A mennyiben azonban a köz- vagy hivatali érdek valamely feljelentés vagy időközi eljárás titokban tartását kívánja, akkor az úgy közzététele javaslatba sem hozható. L. Sajtóiroda.

Rendőr segélye. L. segély a rendőröknek.

Rendőrség. A rendőrség az állami és közrend fentartására hivatott polgári intézmény, melynek őrségi személyzete szigorú katonai fegyelmi szabályok alatt áll. (1881: XXI. tcz. 50. §.)

Rendőrségi törvény. 1881: XXI. tcz. I. fejezet szól a fővárosi rendőrség hatásköréről; II. fejezet a szervezetről; a III. fejezet általános és átmeneti intézkedéseket tartalmaz. (Lásd Krecs. Gyűjt. 3—90. lapjain.)

Rendőrség és a főváros. (1881: XXI. tcz. 4. §.) A rendőrség közvetlenül a belügyminiszter alatt áll. A fővárosi törvényhatóságot azonban minden törvényes intézkedéseiben támogatni, a fővárosi szabályrendeleteknek s a városi hatóság jogerőre emelkedett határozatainak és intézkedéseinek megszegését lehetőleg meggátolni, az áthágást elkövetőket kinyomozni és feljelenteni, általában a szükségesnek mutatózó végrehajtásnál a rendőri segédkezést nyújtani, illetőleg a karhatalmat szolgáltatni köteles. A kölcsönös hatáskörre vonatkozó nézeteltérés esetén a belügyminiszter — mindkét fél meghallgatásával — azt rendeletileg is megállapíthatja.

Rendőrség hatáskörébe utalt kihágások. (1880. évi XXXVII. tcz.) A budapesti m. kir. állami rendőrség hatásköréhez utaltatnak: 1. az 1879. XI. tcz. által érintetlenül hagyott törvények és miniszteri rendeletekbe ütköző büntetendő cselekmények, ú. m. a) a képviselőválasztásról szóló 1874: XXXIII. tcz. 103. és 104. §§-aiba ütköző kihágások; b) a cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó 1876: XIII. tcz. alapján felmerülő minden vitás ügy és

kihágás; c) a rendőri bejelentési intézményről szóló 1879. évi XXVIII. törvénycikkbe ütköző kihágások. 2. Az 1880: XXXVII. tcz. 41. §-a szerint az 1879: XL. tcz. 43., 44., 45., 47., 49., 50., 61., 62., 63., 64., 66., 67., 68., 70., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 86., 99., 100., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 109., 110., 112., 113., 115., 116., 117., 118., 119., 120., 121., 122., 123., 124., 125., 136., 137., 138., 139., 140., 141. és 142. §§-aiba ütköző kihágások. (Ezen tcz. 99., 102., 103., 104., 105., 107., 123., 124. és 125. §§-aiban körülírt kihágási ügyek az 1893: XXXIII. tcz. 21. §-a által a ker. előjáróságok hatásköréhez utaltattak.) Ugyancsak ezen (1879: XL.) tcz. 46. §-ban meghatározott kihágások, ha azok közigazgatási hatóság, hivatalnok vagy közeg ellen követtetnek el, a rendőrség hatásköréhez tartoznak. 3. Az engedély nélküli kivándorlás közvetítéséről szóló 1881: XXXVIII. törvénycikkbe ütköző kihágások. 4. Az ország czímerének engedély nélkül való használatáról szóló 1883: XVIII. tczikke ütköző kihágások. 5. A vadászati 1883: XX. tczikke ütköző kihágások. 6. A közutak- és vámokról szóló 1890: I. törvénycikkbe ütköző kihágások. 7. A vasárnapi és szent Istvánnapi munkaszünet megszegéséről szóló 1891: XIII. tczikke ütköző kihágások. 8. A mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893: XXIII. tczikke ütköző kihágások. 9. A miniszteri rendeletek által megállapított kihágások, a mennyiben kifejezetten a járásbiróságok hatáskörébe nem utaltatnak. 10. Budapest fő- és székváros törvényhatósága által önkormányzati hatáskörében alkotott szabályrendeleteiben megállapított kihágások, a mennyiben ezek kifejezetten a rendőrség hatásköréhez utaltatnak. 11. Ujpest és Rákospalota területére nézve Pest-Pilis-Solt és Kis-Kunvármegye törvényhatósága által megállapított kihágások közül azok, a melyek kifejezetten a rendőrség hatásköréhez utaltatnak. 12. A fővárosi m. kir. Államrendőrség főkapitánya által kibocsátott rendeletekbe ütköző kihágások.

Rendőrség hídvámmentessége. (9906/fk. eln. 1900. sz. körirat.) A hídvám fizetésétől a rendőrközeg csak az esetben mentetik fel, ha vagy egyenruhában, vagy pedig hídvámmentességi igazolvánnyal ellátva az átkelésnél saját fogatát használja, bérkocsin való átkelésnél ellenben a hídvám minden esetben megfizetendő.

Rendőőr szabadságolása. (Szerv. szab. 57. §.) Szabadságot engedélyezhet tiszteknek 30 napig a főkapitány, azonfelül a belügyminiszter. A legénységnek: 2 napig az osztályparancsnok; 8 napig a főparancsnok; 8 napon felül a főkapitány.

Rendőőr személyi okmányai. (13.156. sz. Rfp. 1901.) A Gazd. k. ut. 13. §-ának 3—4. bekezdése értelmében az altisztek és rendőrök személyi okmányait 1902. évi január hó 1-től kezdve az osztályparancsnokságok az utasításban említett 4. minta szerint szerkesztették az osztályparancsnokságoknak már kiadott betűsoros névlajstromba bevezetve tartják nyilván. Ennek folytán az

őrszemélyzetnek eddig itt őrzött személyi okmányai átvételi kimutatás ellenében e hó végéig kiadatnak az illetékes osztályparancsnokságnak azzal, hogy a névlajstromban meglevő két függőleges üres rovat közül az első rovatába beírandó canyakönyvi okmányok alatt a házassági és keresztlevél értendő, a másik üres rovatba pedig egyéb okmányok irandó be s ezen rovatban a rendőrök egyéb okmányai tartandók nyilván, számszerint.

Rendőrszobák rendben tartandók. (202/94. sz. Rfp. ut.) Minden rendőr kötelessége a házi dolgokat elvégezni, például lepedő-cserélésnél annak az ágyról való levételét vagy feltételét, ágyak, fogasok, szekrények stb. megtisztítását eszközölni.

Rendőrszolgálat. (Szerv. szab. 51—56. §§.) 1. Rendes szolgálat. Tart 3 napig. Őrszem, őrzárati és tartalékos szolgálat. 2. Rendkívüli szolgálat különös kirendelés folytán esetről-esetre kiadott utasítás szerint, állam, hatóságok vagy magánzók részére. Ha a rendkívüli szolgálat utcai szolgálat, minden 4 órában, ha felügyeleti szolgálat, minden 6 órában a kirendelt rendőrök felváltandók.

Rendőrszolgálatban meg nem jelenéséről jelentés. (1899. évi 6054. sz. Rfp. np.) Ha valamely szolgálathoz kirendelt rendőr bármily okból meg nem jelent vagy meg nem jelenhetett, erről az illető ker. felügyelőség másnap reggel írásbeli jelentést tartozik tenni a rendőrfőparancsnoksághoz.

Rendőrszolgálat folytonossága. Minden rendőri hatóságnál intézkedni kell, hogy a bűncselekmények iránti feljelentések és panaszok mindenkor felvehetők s a bűnügyi nyomozások azonnal folyamatba tehetők legyenek. Ezért minden rendőri hatóságnál figyelemre méltó irattal megjelölendő azon hatósági tag és annak helyisége, ki a feljelentések felvételével meg van bízva; valamint a kir. ügyészséggel, vizsgálóbírákkal és járásbíróságokkal közlendő azon hatósági tagok neve és lakása, kik nyomozások teljesítésével s egyes nyomozási cselekményeknek sürgős esetekben való fogantatásával a rendőri hatóság főnöke által meg vannak bízva. (Ut. 174. §.)

Rendőrtisztviselők és tisztek esküje. 1900. évi 23.189. sz. B. M. r. értelmében az államrendőrséghez kinevezett tisztviselők és csapattisztek a mindenkori főkapitánynak vagy helyettesének kezeibe tesszik le a hivatalos esküt.

Rendőrtisztviselők és tisztek fizetési osztályzatát az 1883 : IV. tcz. állapítja meg.

Rendőrtemetkezési költség. L. temetkezési költség.

Rendőrtudósítók szindikátusa s igazolványa. (11/fk. 1902. sz. körirat.) A hírlapírókat, kiknek arcképes rendőrtudósítói igazolványaik vannak, a mennyire a helyzet megengedi, tőlük telhetőleg támogatassák és mindenben járjanak közre a segítségükben. A kisegítő rendőri tudósítók (Rendőri engedélyesek) kapnak. Ilyen rendőri engedélyt minden lap kettőt kap. Tulaj-

donosaik jogosítva vannak a kordonon átlépni és megjelenhetnek a sajtóirodában is. Az ideiglenes engedélyek — arckép nélkül állítvák ki — s csupán adotti napra vagy helyre szólanak. A bűnügyi eseteknél a B. P. rendelkezései az irányadók.

Rendőr ügyelete építkezésnél állatkínzásokra. Lásd az állatkínzás építkezésnél.

Rendőr üzletet nem folytathat. Az általános szolgálati utasítás szerint a rendőrök, de még azok családtagjai sem folytathatnak oly üzleteket, melyek rendőri felügyelet alatt állanak.

Régiségek találása építkezésnél. L. leletek stb.

Részegség. A ki nyilvános helyen botrányt okozó, részeg állapotban jelen meg: 50 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 84. §.) A ki mást körcsmában, vendéglőben, utcán vagy más nyilvános helyen szándékosan lerészegít, továbbá a kik szeszese italok eladásával iparszerűleg foglalkoznak és ezek megbízottjai, ha részegnek, noha ezen állapotát tudják, még szeszese italt adnak: 100 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. A pénzbüntetés 200 koronáig emelhető: ha a kihágás a tizennegyedik évet még be nem töltött kiskorú ellen követtetett el. Ha a kihágást oly egyén követi el ismételve, ki szeszese italok eladásával iparszerűleg foglalkozik és e miatt már két ízben büntetve volt, a mennyiben utolsó büntetésének kiállításától két év nem mult el: üzlete folytatásától is, három hónaptól egy évig terjedhető időtartamra eltiltható. (Kbt. 85. §.)

Részegek előállításához. L. előállítandók saját stb.

Részegek szállítása bérkocsin. L. bérkocsi szbr. III. f.

Részese halászhok felelőssége. L. halászhoki kihágás miatt felelős stb.

Részeseek kihágásnál is büntetendők. (Kbt. 26. §.)

Részletvevőkkel házaló kereskedés. L. sorsjegyek stb.

Részletügyekre vonatkozó szabályok megszegése kihágást képez. 1883: XXXI. tcz. 14. §-a szerint büntetése 600 kor. terj. pb., visszaesés esetében (2 éven belül) egy hónapig terjedhető elzárás és 600 kor. terj. pb. Illetékes a Jb. (Lásd még az ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1883. évi 25.641. sz. F. M. r.—1883. évi R. T. 712. L.)

Részrehajlatlan nyomozás. Bűnügyekben nemcsak a terhelő, hanem a mentő körülmények is kiderítendőek és a gyanúsított érdekében is gond fordítandó ama bizonyítékok megszerzésére, melyeknek megsemmisülésétől tartani kell. (B. P. 100. §.)

Réz-, czinn- vagy érczedényben főzés. Az 1879: XL. tcz. 107. §-a: «Nyolcz napig terjedhető elzárással büntetetik, a ki az ételeknek réz-, czinn- vagy más érczedényekben való főzésére nézve fennálló szabályokat megszegi, úgy szintén a ki az elárusításra vagy szétosztásra szánt étel- és italezikket tartására és az azokkal való bánásmódra vonatkozó szabályokat megszegi.»

Réz-sziták konyhai használata. (B. M. 1892/55.284. sz.

rendelet. — L. R. T. 1892. 3082. l.) Felhívja a törvényhatóságot, hogy réz-szíták konyhai használatát nyilvános helyeken, vendéglőkben, kocsimákban, kifőzőkben tiltsa be s lehetőleg hasson oda, hogy magánosok is a veszedelmes hatású réz-szíták helyett szőrszítákat használjanak.

Részvények borbélyüzletén. L. borbély-czinntányérok.

Robbanó anyagok, bombák találása. A főváros területén, ha robbanó tárgyak vagy bombák találtaknak, azok azonnal a kapitánysághoz szállítandók be, melynek területén találtaknak, a cs. és kir. ténparancsnokság pedig azonnal a legrövidebb úton értesítendő.

Robbanó anyagok gyártása, tartása, szállítása stb. (B. M. 1890. évi 40.302. sz. r. — L. 1890. R. T. 1628. l.) 2. §. Az ily anyagok iparszerű előállítása engedélyhez van kötve. (1884: XVII. tcz. 10. §.) 3. §. Robbanó anyagok, a melyek csak a löpörnek alkatrészeit (salétrom, kén, szén) tartalmazzák, vagy a melyek bármiféle lőfegyverből való lövésre szánvák vagy erre alkalmasak, ezentúl is az állami löpor-egyedárúsnak tárgyat képezik. 35. §. Három kilogrammot meghaladó robbanó anyag külön raktárban helyezendő el. 42. §. Robbanó anyag nagyobb mennyiségben csak fahordóban szállítható. 43. §. Robbanó anyagok, ha a szállítandó mennyiség 5 kilogrammot meghalad, csak szabályszerűen csomagolt, kifogástalan tartályokban és oly módon szállítandók, hogy erős lökésektől lehetőleg megóva legyenek. 46. §. Járműre 2000 kilogrammnál több bruttó súly nem rakható. E rendelet büntető határozmánnyal bír.

Robbanó anyagok készítése, tartása, őrzése, elárúsítása, elszállítása vagy alkalmazása — a vonatkozó szabályok ellenére — a Kbt. 109. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a Rh.

Robbanó anyagot szállítani a főváros területén csakis előzetesen kikért rendőri engedéllyel van megengedve. (2433. sz. f. k. eln. 1883.)

Robbanó anyagszállítás kíséreti díjai. (14.697/fk. 97. számú körrendelet.) Miután a rendkívüli szolgálatokra kirendelt rendőrök után felmerülő díjak beszedése a rendőrfőparancsnokság kötelességeihez tartozik, a központi ügyeletes tisztviselők csakis a rendőri kivezenylés tekintetében intézkedjenek, a díjakra vonatkozólag pedig az illető feleket figyelmeztessék, hogy azok a rendőrfőparancsnokság által fognak beszedetni.

Robbanó anyag szállítása munkaszüneti napon. (31.412/VIII. A. 1901. sz. K. M. r.) Robbanékony áruknak a szállítási eszközökből való kirakása és hazaszállítása vasárnapokon, valamint szent István napján, egész napon át végezhető.

Robbanó anyagok szétszórása az utcán. (49.488/97. f. k. I. sz. r.) Robbanó anyagok, rakéták, békák, bengali gyufák stb. szétszórása az utcán a közönség közé veszélyes, az ily cselekmény e rendelettel kihágásnak minősítettik, mely a rendőr által feljelentendő.

Robbanás a villamos kábelekben bejelentendő a központi városházban levő mérnöki hivatalba. (Telefonszám : 767.) A rendőr köteles a robbanás helyszínén a mérnököt bevárni.

Robbantásoknál elővigyázat-mulasztás. Tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő: a ki a miniszteri rendelet vagy szabályrendelet által megállapított intézkedések megszegésével épületet, sziklát, követ, földet vagy bármely más tárgyat felrobbant. (Kbt. 110. §.) Illetékes a Rh.

Roncsoló toroklob járvány alkalmával követendő eljárást lásd 1892. évi 5616. sz. B. M. r.

Rongy, csont gyűjtésről. L. köztiszt. szab. ellenőrzése.

Rongyházalás és szállítás. L. csonttal, ronggyal házalás.

Rongykiszállítása a fővárosból április 1-től szeptember 30-ig reggel 8 óráig, a többi hónapokban pedig reggel 9 óráig van megengedve. (96.982/96. II. b) sz. B. M. r.)

Rongyszedők nem tekinthetők házalóknak. Lásd házalási patens.

Rongyak fertőtlenítése. Rongytelepekről hozott vagy bármikép szennyezett rongyak csakis gőzfertőtlenítés után hozhatók forgalomba. A ki ez ellen vét, kihágást követ el. Bünt. 200 kor. terj. pb. (1902. évi 1568. sz. B. M. r.)

Román határ átlépése uti igazolvány nélkül tilos. (1896. évi 93.291. sz. B. M. r.)

Romániába kivándorlás megakadályozandó. Lásd kivándorlás megakadályozása.

Romániai kivándorlókkal szemben követendő eljárás. (4960/1900. eln. sz. B. M. r.) A romániai kivándorlók, kik szabályszerű útlevéllal el vannak látva és az utiköltségek fedezésére szükséges összeggel, mely minden 10 éven felüli egyénre — az esetleg már megváltott vasuti, vagy hajómenetjegy értékének beszámításával legalább 400 korona, 2—10 éves gyermekekre pedig 200 koronával számítandó — rendelkeznek, vagy valamely szállítási vállalat által kiállított, az egész szárazföldi és tengeri útra szóló oly jeggyel vannak ellátva, melyben az utazás egész tartama alatt való teljes ellátás s a netáni ápolási és temetkezési költségek is elvállaltatnak, a határszálen behocsáttassanak, illetve az országon keresztül való utazásban, a mennyiben az egyfolytában vasuton vagy hajón történik, ne gátoltassanak. Az ily feltételeknek megfelelni nem tudó kivándorlók a határon ezentúl sem bocsátandók át. A nem kivándorlási, hanem pl. üzleti, egészségi szórakozási stb. szándékkal átlépőkkel szemben az eddigi szabályoknak és gyakorlatnak megfelelő eljárás követendő.

Román nemzetipárti irányának megfelelő gyülekezetekben vagy ily gyülekezetek összehívásában való részvétel kihágást képez. Bünt. 15 napig terj. elzárás és 200 kor. terj. pb. Itél a Rh. (1895. évi 9. sz. B. M. r.)

Romlott tárgyak szállítása. L. köztiszt. szbr.

Róth-féle helyiség látogatásától a közegek szolgálaton hívul eltiltatnak. (340/902. sz. Rfp. np.)

Rovarok irtása. L. cserebogarak stb.

Rovancsolása az osztályparancsnokságoknak a csapatszámvivő által. (Gazd. k. ut. 112. §.) Évente legalább egyszer a főparancsnokságnak történt előzetes bejelentés után váratlanul eszközlendő.

Royal-szálló hangversenyerme. (1592/fk. I. 98. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 21. l.) Hangversenyek következő feltételekkel tarthatók: 1. A helyiség befogadási képessége 639 személyben állapíttatván meg, a nézőtérén legfeljebb csak ennyi egyén részére állítható fel ülőhely. A székek egymáshoz erősítve és számozva olyképen rendezendők el, hogy a nézőtér egész hosszában, úgy középen, mint az oldalfalak mentén, szabad és kényelmes közlekedési út maradjon. A székek mikénti beosztását feltüntető elrendezési terv jóváhagyott példánya a hangversenyeremben alkalmas helyen kifüggesztendő úgy, hogy azt a közönség bármikor megtekinthesse. 2. A nézőtérről a folyosókra és előcsarnokba vezető ajtók előadás alatt nyitva tartandók, azokat eltorlaszolni vagy a közönség távozása előtt elzárni szigorúan tiltva van. Az összes kijáratoknak a nézőtér felőli oldalán okijáratok feliratokkal, illetve jelzőtáblákkal kell ellátva lenniük s úgy ezen kijáratok, mint a karzati feljáró-ajtó előtt, nemkülönben a karzati feljáró hajlásában Stearin-gyertyával világított vészlámpák állítandók fel. Ugyanily vészlámpák alkalmazandók a feljáró-lépcsőzet minden szakában is. 3. A nézőtér földszinti részében állóhelyek nem rendezhetők be. 4. A dohányzás úgy a hangversenyeremben, valamint az odavezető folyosókban, előcsarnokban és lépcsőkön egyáltalában tilos s a dohányzási tilalomra a közönség megfelelő jelzőtáblák alkalmazásával figyelmeztetendő.

Rugós lovak. L. bérkocsi szbr. IV. fejt.

Ruhaátalány csapattiszteknek a rendőrségnél. Lásd csapattisztek stb.

Ruhaátalány rendőröknek. L. tömegvagyon stb.

Ruházatát-alakítást, szabálytalan ruházati cikkek hordását fegyelmi büntetés terhe alatt tiltja a 2463/92. Rfp. ut.

Ruhakártalanítás a rendőrnek. Ha szolgálatban ruházata kárt szenvedett, azt a rendőr a kár megjelölésével jelentésében említse meg. Ha a kárt polgári egyén követte el, azon a ker. kapitányság behajtja. Behajthatlanság esetén értesíti a főparancsnokságot, mely esetben a belügyminisztérium téríti meg; belügyminiszteri engedéllyel lesznek kárpótolva a tűzvésznél megrongált ruhadarabok is.

Ruhaszükségleti beadványról. A gazdasági kezelési utasítás 71. §-a értelmében minden egyes altiszt és rendőr részére a szükségleti beadvány kivonata is elkészítendő s az illetőknek megőrzés végett átadandó. Jelzett kivonat egy hatodív papírlapra a

következésképen állítandó ki: N. N. ellenőr (I. v. II. oszt. v. pr. idős rendőr) részére 1902. év I. felére kéretett: 1 drb. zubbony, 1 drb lengyelnadrág, 1 pár cipő (stb. a szükség szerint s illetve a mint a ruhaszükségleti beadványban felvéve van).

Ruházati-bizottság a rendőrőrszemélyzetnél. Szerv. szbr. 158. §.

Ruházati cikkek átvételét követő napon tartozik minden rendőr könyvével és szükségleti kivonatával közvetlen előjáró altisztjénél megjelenni, ki a kivonathan «Va»-val megjelölt cikkeket a rendőr ruha- és fegyverzeti könyvecskéjébe bevezetni tartozik. (Gazd. kez. ut. 78. §.)

Ruházati cikkek kiselejtezéséről. (Gazdászati kezelési utasítás 84. §.) A kiselejtezést félévente az osztályparancsnok eszközli. A cikkeket kimutatás alapján a csapatszámvevőség szállítja el az osztályparancsnokságoktól.

Ruházati cikkek, melyvel a rendőrnek el kell látva lenni: 1 drb kifogástalan dolmány, 2 drb posztóköpeny, 3—3 drb zubbony, csizmanadrág és pantalló, 2 drb kalap, 3 pár keztyű. — A többi ruházati és felszerelési cikkekből a rendőrnek úgy kell ellátva lenni, hogy díszkivonulások esetén kifogástalanul jelenhessék meg.

Ruházati cikkek viselési időtartama a rendőrlégénységénél. Gazdászati kezelési utasítás 52. §.

Drbez.	A cikkek megnevezése	Viselési időtartam	
		év	hó
1	kalap, sapka	1	—
1	köpeny, vízmentes köpeny, attila, dolmány, mente	3	—
1	zubbony, nadrág, pantalló	1	—
1 p.	csizma vagy cipő, keztyű	—	6
1	nyakravaló, kardbojt, karszalag	—	6
1	kötött téli ing	2	—
1	nadrág- vagy köpenyszty	5	—
1	haskötő	2	—
1	vászoneing, gatyá, zsebkendő	1	—
1	lópokrócz	2	—
1	teljes nyeregzserszám	5	—

Ruházat megrongálása szolgálat közben. L. rendőrök ruházatának stb.

Ruházati és fegyverzeti könyvecskéik vezetésére utasítást ad a 192/1900. sz. Rfp. np.

Ruházati és felszerelési cikkek megvizsgálása és kiselejtezésére vonatkozó utasítás, L. 6/1900. Rfp. np.

Ruházat és lőszerezelvény előirányzása, átvétele, kezelése stb. (Gazdasági kezelési utasítás 38—88. §§. Hivatalos kiadás 1901.)

Ruházata bérkocsisoknak. L. bérkocsi szbr. III. fejezet.

Ruhatári díjaknak nagyságát színházakban megállapító 9137/87. fk. eln. sz. r. L. színházi stb.

Rühnél gyógykölttség. L. gyógysegély.

S

Saját érdekükben őrizet alá veendőek: túlittasok, eltévedt gyermekek, tömeg által üldözött személyek stb.

Sajtkereskedés — vasárnap. (6730/900. kih. fk.) Június és július hónapokban délelőtt 10 óráig a sajtkereskedők üzleteiket nyitva tarthatják, árulhatnak s az árukat hazaszállíthatják. — A többi hónapokban déli 12 óráig.

Sajtkészítési iparnál vasárnap is végezhető a felbeszakítást nem tűrő munka egész napon át. (14.837/92. l. 14. p. Ker. M. rend.)

Sajtóiroda és a ker. kapitányságok. (1740/fk. eln. 96. sz. végzés.) Magánhírközlés a ker. kapitányság által tilos. Ellenben kötelesek a ker. kapitányságok a hivatalos órák alatt történő fontosabb eseményeket a sajtóirodának megtávszólni. Hivatalos órán túl történő fontosabb eseményekről a reggeli jelentésben tesznek jelentést.

Sajtóirodai közlemények tartalma. 491/fk. eln. 1900. sz. körrendelet eltiltja, hogy az eljáró tisztviselők vagy detektívek neveit a sajtónak bármikép is tudomására hozza a sajtóiroda. A közlendő esetet illetőleg pedig tisztán és kizárólag a tényállásokra kell szorítkozni és semmi esetre sem szabad az eljárás mikéntjére kiterjeszkedni, pl.: hogy X. Y. terheltet mily körülmények között, hogyan fogták el.

Sajtóiroda szabályzata. (1740/fk. eln. 96. sz. r.) A sajtóiroda feladatai: 1. Az összes megjelenő lapok átnézése s a rendőrséget érintő közlemények kijelölése. 2. A főkapitány által jóváhagyott rendőri közleményeket bizonyos időben kiadja a hírlapok tudósítóinak. 3. Informálja a lapokat, tévedéseket helyreigazít. 4. Ellenőrzi az általa kiadott közlemények megjelenését. 5. Kommunikéket szerkeszt a téves közleményekről. 6. Kiadja a hírlapírói igazolványokat. 7. A kiadandó híreket összegyűjti. 8. A lapok hirdetéseit átvizsgálja. A sajtóiroda naponta háromszor ad a lapoknak értesítéseket: 1. Délben 12—2 óráig. 2. Délután 6—7 óráig. 3. Éjjel 11—12 óráig. Nagy eseményeket esetleg telefonon éjjeli 2 óráig. A kiadott közlemények lemásolására csak igazolványos hírlapírók jogosítvák. A közlemények lemásolása csakis a

sajtóirodában történhetik. Rendőrségi alkalmazottaknak tilos magánuton bármifele értesítést adni a hírlapíróknak.

Sajtótermékek (belföldiek) árusítóinak ellenőrzése. (1608/eln. 1897. sz. B. M. körrendelet.) Sajtótermékek utcai árusítása, azokkal való házalás az 1867. évi 1731. R. szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet értelmében csakis hatósági engedéllyel gyakorolható, melyet Budapesten a polgármester ad. Ezen engedélyről az elárusítóknak a rendőrség ad lebélyegzett igazoló-jegyeket. A kiadónak undorító nyomorékokat, piszkos egyéneket, iskolaköteles gyermekeket, valamint oly egyéneket, kiket előzetesen a rendőrhatalóságnál be nem jelentett, hírlapelárusításra alkalmazni. Ha a kiadó a szabályrendeleteknek eleget nem tesz a elárusítói kihágást követnek el, tőle az engedély megvonható. A rendőrök kötelesek a tapasztalt kihágási eseteket a ker. kapitányságnak feljelenteni.

Sajtótermékek (külföldiek) árusítóinak ellenőrzése. (463/1873. sz. B. M. r. — L. 1873. R. T. 95. l.) Ha bárki külföldön megjelent hírlapokat, röpiratokat, képeket vagy bármifele sajtóterméket Magyarország határai belől házalás útján elárusítani, vagy ilyenekre előfizetőket ily módon gyűjteni kíván, tartozik erre az illető sajtótermék bemutatása mellett az engedélyt a belügyminisztériumtól kikérni s az engedélyt a törvényhatóság fejének, hol azt érvényesíteni kívánja, bemutatni.

Sajtótermékek házalás. A sajtótermékekkel való házalás, valamint azoknak utcákon és nyílt tereken való elárusítása az 1867. évi június 23-án R. sz. alatt kelt belügyminiszteri körrendelet értelmében csak hatósági engedéllyel gyakorolható, mely engedély, az illető sajtótermék előzetes bemutatása mellett, a törvényhatóság első tisztviselőjénél kérendő.

Sajtótermékekkel való házalás nem iparügyi kihágás. (708/97. kih. B. M. sz.) «Sajtótermékeknek iparszerű árusítása nem ipartörvénybe ütköző kihágást képez, hanem a házalási szabályok alapján bírálandó el». A házalási szabályok ellen elkövetett ilynemű kihágások elbírálása sem az iparügyi, hanem a rendőrhatalóságok hatáskörébe tartozik.

Sajtótermékek lefoglalása a «Rendőri Közlöny»-ben közzétetik. L. «Rendőri Közlöny».

Sajtótermékek utcai árusítása. (1731/1867. B. M. r. — E rendelet az 1867. évi R. T.-ból kimaradt. L. Krecs. Gyűjt. 394. l.) Ítéletileg el nem tiltott sajtótermékek szabad árulása csak a könyvárusoknál van a törvény által megengedve. A kik hírlapokat, röpiratokat, képeket vagy bármilyen sajtóterméket utcán vagy házanként mások által elárusíttatni kívánnak, erre az illető nyomtatvány bemutatása mellett a törvényhatóság engedélyét kötelesek kikérni. 17.119/V—b. 1897. sz. belügyminiszteri rendelet szerint az utcai lapárusítóknak (rikcancsoknak) tilos a hírlapok címen és árán kívül egyéb adatokat kikiáltani és a hírlapokat tolakodó módon kínálgatni, mert különben megbüntet-

tetnek; ezenfelül, a mennyiben a kiadó is hibás, az elárusításra adott engedély is megvonatik, illetve ennek megújítása nem fog engedélyeztetni. L. hírlapok utczai stb.

Salgótarjáni munkások megfigyelése. (35.882/93. fk. l. sz. r.) A belügyminiszterium 670/93. számú rendelete az összes, de kivált a kőbányai és budapesti állomásoknál levő rendőri ki-rendeltségeket utasítja, hogy a Salgótarjából és Bánfalváról érkező munkásokat éber figyelemmel szemmel tartsák, utazásuk célja felől megkérdezzék s az esetben, ha szabályszerű útlevéllel ellátva nincsenek, Fiuméba vagy Triestbe való további utazásukban megakadályozzák.

Sánczok terve. L. vár.

Sánta lóval fuvarozás, ha a ló nagyobb mérvű sántasággal szenved, a 4769/1886. B. M. r. szerint állatkinzást képez.

Sár-kifuvározás az utcákról. L. szemétkifuvározás.

Sárga kocstüveg-lámpa. L. csatoma stb., ürülék fuvarozása.

Sátorhelyek mézeskalácsosoknak. L. mézeskalácsosoknak stb.

Sebeknél első segélynyújtás. L. első segély stb.

Sebes hajítás. (Kih. btv. 120. §.) A ki városokban, vagy más községben sebes vagy vigyázatlan hajítás vagy lovaglás által mások személyét vagy vagyonát veszélyeztetni, vagy a kocsizásra, szánkázásra, lovaglásra, valamint a lovak kiszabadulásának megakadályozására vonatkozó szabályokat megszegi: három napig terjedhető elzárással s 100 kor. terj. pb. büntethető. Ugyanez a büntetés éri a jelenlevő tulajdonost vagy gazdát, a ki kocsisának vagy szolgálatában levő más személynek ezen kihágását észreveszi és annak azt meg nem tiltja. Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállásától 2 év nem múlt el, a büntetés egy hónapig terjedhető elzárásig és 400 kor. terj. pb. emelhető.

Segédhalászok felelőssége. L. halászati kihágás miatt felelős stb.

Segédhivatalok kezelési utasítása. (583/fk. sz. 1884. sz. rend. — L. Rédey Gyűjt. I. 104. l.)

Segédszemélyzet vasárnapi munkaszünete. L. vasárnapi munkaszüneten segédszemélyzet.

Segédtisztek egyenruházata. (2221/fk. eln. 1899.)

Segélyezés. (19.601/V—b. 1900. sz. B. M. leirat.) A főkapitánynak költségvetésben megállapított összeg kétharmadrészéig joga van a tisztviselőknek a IX. fizetési osztályig bezárólag, úgyszintén a detektívek, az őrszemélyzet s a szolgaszemélyzet tagjai részére egyhavi fizetésüket meg nem haladó összeg erejéig segélyeket kiutaltványozni.

Segély iránti kérvénye a rendőrnek. A kérvényt a rendőr sajátkezűleg tartozik megírni s aláírni; ki azt mással iratja, kérvénye nem fog figyelembe vétetni. (8745/96. Rfp. ut.) A segély iránti kérvényben felhozott indokokat lehetőleg a rend-

kivüli kiadásokat igazoló okmányokkal (számlák, feladóvevények stb.) kell támogatni. E mellékleteket a rendőr visszakapja. — (3541/98.Rfp. ut.) A kérvényt a rendőr 1 koronás bélyeggel jelentménynél osztályparancsnokának adja át, ki azt a személyi okmányokkal felszerelve zárt borítékban visszaadja a rendőrnek s ez azzal jelentkezik főparancsnoki jelentménynél. (Szerv. szbr. 52. §.) Hasonló az eljárás a lóbeszerzési segélyekre nézve.

Segélyrehívás sippal. Szolgálati utasítás 67. §-a alapján, ha a rendőrnek segédletre van szüksége, jelsippal jelt ad, mely jelre a közeli rendőrök akár szolgálatban vannak, akár nem, a helyszínére menni tartoznak. Megjegyzendő az is, hogy a rendőrnek nemcsak akkor kell segédkezet nyújtani kartársának, ha sippelzéssel hívja, de akkor is, ha annak szüksége mutatkozik.

Selejtezésre utasítás. L. ruházati stb.

Selyembogár-petek csak hatósági engedéllyel árulhatók vagy oszthatók ki s a tenyésztés csak egészséges petékből történhetik. A ki ily engedély nélkül ad vagy vesz, az 1885 : XXV. tcz. 4. §. alapján kihágást követ el s 200 koronáig, ismétlés esetén 400 kor. terj. pb. büntetetik. Illetékes a Rh.

Selyemipari munka vasárnap. Selyemiparnál, a selyemgubók beváltásának ideje alatt a selyemgubók átvétele s továbbítása, fojtása és gondozása körüli munkák; valamint a selyempete készítése által igényelt munka: egész nap. (14.837/92. I. 16. pont. Ker. M. r.)

Selyemtenyésztési célra szederfalevél-leszedés. — (1894 : XII. tcz. 95. §.) Kihágást követ el, a ki a közutakon, tereken, utcákon levő szeder- s eperfákról jogtalanul megakadályozza a lombzedést, vagy a ki a lombot megfertőzés által selyemtenyésztési célra használhatatlanná teszi. Büntetése 100 koronáig terj. pénzbürség. Illetékes a fővárosban az előjáróság.

Serczegő üszök. (1.3781/894. F. M. r.)

Sertésbélyegzési díjat (18. §.) a sertésvásáron időről-időre a tanács állapítja meg. (610/902. Kgy. szbr.)

Sertésbetétési díjat (16. §.) időről-időre a főváros tanácsa állapítja meg. (U. a. rend.)

Sertés fülével beszámolás. (35.688/1895. F. M. r.) Azon eljárás, mely szerint a kanászok az őrizetökre bízott sertés elhullását az elhullott sertések füleinek bemutatása által szokták a gazdák előtt igazolni: megtiltatik, mert az eljárás a sertésvész elhuroczolását elősegítheti. E rendelet ellen vétők a rendőrség, Budapestén a ker. előjáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendők.

Sertésberélés (miskárolás). (62.821/1897. F. M. r.) Oly községben, hol a ragadós száj- és körömfájás, sertés-orbáncz, sertés-himlő és sertésvész fellépett (utóbbi esetben a fertőzött községgel szomszédos községben is) a berélőnek sertést, juhot, szarvasmarhát tartó udvarba, istállóba ólba, skolba bemenni s ott működni tilos. A berélés tiszta hidláson vagy ponyván teljesítendő, mely a munka befejezése után tisztára leseprendő.

A munka megkezdése előtt a herélő lábbelijét felreceső helyen megtisztítani, kezeit lemosni, eszközeit forró vízben kifőzni tartozik. Munka után ugyanígy kell eljárni. A tulajdonos kifogásait a herélő panaszlapjára bejegyezheti. Ki e rendelet ellen vét, ha mulasztása más törvényes rendelkezések súlya alá nem esik, a rendőrség, Budapesten a ker. előjáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő.

Sertéshizlalás és tartás a fővárosban. L. köztisztasági szabályrendelet.

Sertéshizlaló telepeknél a hizlaláshoz szükséges anyagok szállítása: sertéseknek a szállásokba vagy telepekbe hajtása: déli 12 óráig (14.837/92. II. A/ 4. k) és II. B/ pont. Ker. M. r.) végezhető munkaszünet napon is. (II. A/ 4. p.-hoz. 82.141/VIII. 1901. sz. Ker. M. r.: «A kőbányai nagy sertésvágók az általuk a kőbányai sertéspiaczon vett élősertéseket a szalámigyártás idejére alatt vasárnapokon déli 12 óráig kocsikra rakva hazaszállíthatják.

Sertéshúsárúsítók. (610/902. Kgy. szbr. 12. §.) Az a fővárosi iparos, ki mészáros- vagy hentesipart űz vagy a ki húsfélékkel kereskedik, csakis oly sertéshúst árulhat, mely a sertésközbvágóhídon leölt állattól származik vagy a központi vásárcsarnoki nagykereskedőtől vagy a hidegpiaczen vétetett.

Sertéshúsbehozatal. (U. a. rend. 10. §.) Sertést leölt állapotban vagy friss sertéshúst a fővárosba behozni tilos. Kivételek: 1. a központi vásárcsarnokba szállított sertéshús; 2. a kijelölt hideg-sertéshúsvásárra behozott leölt állatok; 3. magánosok részére 10 kg. alól küldött friss sertéshús; 4. emberbaráti intézetek részére küldött hús; 5. kereskedelmi czikkeket képező húsrúd, mint: füstölt, sózott, páczolt stb. sertéshús, nyelv és sonka; 6. szopós- vagy pecsenyemalacz 10 kg. alól; 7. szalámigyártásra behozott hús.

Sertéshúspiacz a II. kerületben. A tanács által nov. hó 1-től egészen nagypéntekig, illetve az ezt megelőző szerdáig terjedő időtartamra a II. ker. Bomba-teren, a csarnokhoz vezető útvonalakon és a Plébánia-utczában hideg-sertéshúspiaczot létesített, a hol az árusítás csak nagyban, tehát legalább 5 kgr. mennyiségben lesz megengedve. Az árusítás hetenkint kétszer, szerdán és vasárnap, még pedig szerdán déli 12 óráig, vasárnap délelőtt 10 óráig tart.

Sertéshús után vásárdíj kgként 2 fillér. (610/1902. Kgy. sz. szbr. 13. §.) (Postán, hajón, vasuton vagy vámon át behozott hús után.) Egész állatért 1 kor., ha 20 kg.-on alól van 15 fillér vásárdíj fizetendő. Szopós- vagy pecsenyemalacz után vásárdíj nem jár.

Sertéskolera. (9300/1898. F. M. r.)

Sertésközbvágóhídi szbr. (610/1902. kgy. sz.) Sertésvásár csakis a IX. kerületben létesített sertésvásárhelyen lehet, máshol a sertés, süldő, malacz adás-vevése kihágást képez. Kivételek: a/ a szopós- vagy pecsenyemalaczok; b/ a X. kerületi sertésszállásra hozott sertések. Tilos az eladásra a fővárosba hozott sertéseket máshol tartani vagy a vásárhelyen kívül máshová szállítani.

Sertés-zugvásárok tartása tilos. Leölt sertés a vásárra nem hozható. A szabályrendelet megkülönböztet szabad- és zártvásárokat. Zártvásáron a helyi fogyasztásra szánt sertések kerülnek eladásra. Zártvásár minden nap van, szabad vásár csak hétfőn, szerdán és pénteken. A vásár tartama délelőtt 10 órától délután 3-ig. Eladás: élősúly vagy darabszám szerint.

Sertésközvágóhídi kényszer. (610/1902. kgy. szbr. 6. §.) Tilos: 1. akár köz-, akár magánfogyasztásra sertést máshol leölni; 2. sertésöléssel járó munkálatokat máshol végezni; 3. sertést pörkölni. Kivételek: 1. kényszerszűrés (be kell jelenteni az állatorvosnak), mely esetben az állat a helyszínén is feldolgozható; 2. háziölés, melyre (legfeljebb évente 3 darabra) az engedélyt az előjáróság adja meg. Nem adható ily engedély: korcsmárosoknak, vendéglősöknek, kisiparosoknak, húskereskedőknek, kifőzőknek; 3. szopós- vagy pecsenyemalacz ölése, ha 10 kg.-nál nem nehezebb; 4. külföldre való kivitel vagy szalámigyártásnál tömeges ölésnél kivételiesen engedélyezhető esetekben.

Sertéseket Kőbányára tengelyen szállítani csak a földművelési miniszter engedélyével szabad. (26.700/1893. sz. F. M. r. — L. R. T. 1893. 791. L.)

Sertésközvágóhídi vágódíjak. (610/1902. kgy. szbr. 19. §.) Vágódíj 20 kg.-on felüli sertésért 2 kor., azon alólért, valamint malaczért 30 fill. Házi czélokra leölt sertés után (magánházban) vágódíj nem fizetendő. A sertésvásár és közvágóhíd tárgyában kiadott szabályrendelet elleni kihágásokat a kerületi előjáróság elsőfokúlag bünteti. A közegészségügyi szolgálat ellátása iránt később külön szabályzat fog intézkedni.

Sertésorbáncz. (13.781/1894. F. M. r.)

Sertések szállítása. (778/1883. kgy. sz.) 1. §. Sertések a fővárosban a sorompókon belül csak kocsin szállíthatók s azok lábon hajtása tilos. 2. §. Bünt. 4—100 kor. terj. pb. E rendeletre a rendőrség ügyel fel s a kihágásokat is bünteti. (L. Kreca. Gyűjt. 229. L.)

Sertés-szállásdíj. (610/1902. kgy. szbr. 15. §.) A sertésvásári és közvágóhídi szállásdíj egy 20 kgr.-on felüli sertésért 10 fillér, 20 kgr.-on alólért 5 fillér.

Sertések szállítása vasárnap Kőbányán. (82.141/1901. VIII. Ker. M. r.) A budapest-kőbányai nagy sertésvágók által élő sertések a szalámigyártás ideje alatt vasárnapokon déli 12 óráig kocsira rakva haza fuvaroztathatók, ez tehát a rendőrök által nem akadályozandó meg.

Sertéseket is csak marhalevéllal szabad venni vagy eladni. L. állatok ragadós betegsége.

Sertésekről, melyek a X. kerületben elhullottak. (134/1881. kgy. szbr. — Kreca. Gyűjt. 138. L.) A X. kerületben elhullott vagy végvonaglásban leszúrt sertéseket élelmezés céljából a főváros más területére vagy vidékére átvinni tilos. Az ily sertéseket csakis technikai czélokra vagy szappanfőzésre szabad használni. A nem Szerbia vagy Romániából vaspályán érkező

sertésállományt a X. kerületi állatorvos megvizsgálja, a döglött vagy döglőfelben lévő állatokat a szappanfözdékbe szállíttatja. A X. kerület sertéstulajdonosok kötelesek minden sertés megbetegedést azonnal a kerületi állatorvosnak bejelenteni. A szappanfözdék tulajdonosai kötelesek a hozzájuk szállított sertésekről és azok honnan származásáról pontos jegyzéket vezetni. Az állatorvos télen naponta egyszer, nyáron kétszer megjelen a szappanfözdékben s a húst és zsíradékot rozmarinolajjal vagy karbolsavval élvezhetlenné teszi. A X. kerületből egészséges sertések az állatorvos bizonylatával csakis a köbányai, váci és a soroksári vámoknál hozhatók be a fővárosba. E rendeletbe ötköző kihágásokat az előjáróság feljelentése alapján a rendőrség bünteti. E rendelet határozmányai nem terjednek ki a X. kerületi állami vesztegár-telepre.

Sertésszállítás vasutakon. (24.559/1884. MÁV. igazg. r.) Sertések nyáron, különösen ha nagyobb távolságra vitetnek, rendszeren csak itató-készülékkel ellátott emeletes kocsikban szállíthatók. Az itatás minden 14 órában legalább egyszer eszközendő, mely állatkisérők hiányában a pályaközegek által fogantósítandó. A 48.911/1893. sz. keresk. min. rendelet szerint nyáron sertések semmi körülmény közt nem szállíthatók fedett kocsiban. (Május—Szept.) Sertések számát az egyes kocsikban m² rakterületre meghatározza a 27.372/1897. sz. F. M. r.

Sertéstelepek közelében tilos a marhahajtás. Lásd marhahajtás.

Sertéstrágya lerakása és fuvarozása. (142/1882. kgy. és 12.492/1882. tan. sz.) 1. A sertéstrágya rendszeres lerakása és fuvarozására köteles minden sertésszállás-tulajdonos. A lerakó hely Kőbányán van, a főváros tulajdonát képezi, de bérbe van adva. 2. A sertéstelep-tulajdonos közvetlen magánfeleknek is eladhatja a trágyát, de tilos azt udvarán felhalmozni. A sertéstrágyalerakón a trágyát oda kell rakni, a hol és a mint azt a bérlő kívánja. 3. A sertéstrágyát hordó kocsinak a tulajdonos nevét feltüntető számozott táblával kell ellátva lenni. 4. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség minden esetben 40, járvány esetén 200 kor. terj. pb. büntetheti. (L. Krecs. Gyűjt. 230. l.)

Sertéstrágya vasuton szállítása tárgyában kiadott rendelet. (B. M. 1889/23.122. — L. R. T. 1889/1117. l. és ennek módosítását az 1889. R. T. 2082. lapján.) 1. A sertéstrágyát a vasúthoz szállító kocsiknak olyanoknak kell lenni, hogy azokból trágya fuvarozás közben ki ne hullhasson. 2. Vasuti trágyarakodóhelyeknek a községtől legalább 1 km-nyire kell lenni, a fővárosban 5 km.

Sertésvásáron mérlegdíj. 20 kg.-on felüli sertésért 10 fill., azon alóliért 5 fill. Húsért 100 kg.-ként 15 fill. (610/1902. kgy. szbr. 17. §.)

Sertésvész. (9300/1898. F. M. r.) Ha valamely állaton a sertésvész (sertés-kolera) jelenségeit észlelik vagy ezen betegséget csak

gyantják is, az előjáróság erről a közigazgatás hatóságát sürgősen értesíti s intézkedik, hogy: *a)* gyanus vagy beteg állat a többitől teljesen elkülönítve őriztessék; *b)* hogy sertések a határból, trágya az ólakból ki ne szállíttassék; *c)* hogy marhalevelek ki ne adassanak; *d)* hogy hentések, állatkereskedők, herélők a sertésólakba be ne menjenek; *e)* hogy a községbe vezető utakon örök sertéseket a községbe ne bocsássanak; *f)* hogy a szomszédos községek értesíttessenek; *g)* hogy az esetleg elhullott sertés az állatorvos megérkezéig a dógtéren őriztessék. A ki a sertésvész kifirtása céljából eljáró közeg rendelkezéseit nem teljesíti vagy az e részben kiadott rendeletek és intézkedések ellen vét 200, illetve 400 kor. terj. pb. büntetendő.

Sétahelyek megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Sétányokon, korzón stb. csavargók nem tartózkodhatnak. (42.838/1896. Fk. I. r.) A főváros területén levő sétányokon, dunaparti korzón stb. csavargók, piszkos öltözetű egyének, kik az ily helyeken étkezés céljából megjelenni szoktak s az ottan elhelyezett padokat és azok környékét ételmaradékkal és gyümölcshéjakkal berondítják — nem tartózkodhatnak — az őrszemek s őrzáratok által eltávolítandók, szükség esetén az illetékes kerületi kapitánysághoz előállítandók.

Sétányőrök támogatása. (237/1895. Rfp. ut.) A főváros sétányain alkalmazott őröket, felügyelőket a rendőrök kötelesek szolgálatuk teljesítésében támogatni s a nekik kártételen rajta érít egyén igazolásában segédkezni, szükség esetén előállítani.

Sétányok vaskerítésének rongálása. (Rfp. np. 1899. VI/16.) A rendőröknek a parkok vaskerítésének épségben tartására nagy gondot kell fordítaniok. A rongálókat jelentsék fel, illetve állítsák elő az illetékes kerületi kapitánysághoz.

Sértett fél az, a kinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérletti bűncselekmény; sértett alatt ennek törvényes képviselője és ha nincs külön felemlítve, a magánindítványra jogosult is értendő. (B. P. 13. §.)

Sértett fél képviselte kihágási ügyben. (Kih. Elj. 24. §.)

Sérülések esetén rendőri eljárás. L. balesetek, sérülések.

Sérültek kihallgatása kórházakban. Lásd: kórházba vitt stb.

Sérültek kórházba szállításához. (43.903/fk. I. 1902.) A sérültek ezentúl lehetőleg minden alkalommal a II. sebészeti klinikára (Baross-utca és Szentkirályi-utca sarkán) szállíttassanak az eljáró rendőrök közeg által. Oly sérültek, kik a székesfőváros külfelkén vagy egyéb távolosó helyein szenvednek sérülést, az elszenvedett sérülés helyéhez legközelebb eső közkórházakba szállítandók.

Sétaterek köztisztasága. L. korzó köztisztasága.

Siketfajdra különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Siketnémények részére álkönyöradomány gyűjtők. — L. könyöradománygyűjtés.

Sikkasztás. A ki a birtokában vagy birtalatában levő idegen ingó dolgot jogtalanul eltulajdonítja vagy elzalogosítja, sikkasztást követ el. (Btv. 355. §.) 200 kor. alul vétség, felül büntett. (Btv. 356. §.) Büntettet képez, ha a tettes vagyon elleni büntett vagy vétségért 10 éven belül két ízben már büntetve volt. (357. §.) Sikkasztásnak tekintetik az is, ha a bíróság vagyonát hatóság által zár alá vett dolog tulajdonosa, a nála hagyott vagy reá bízott dolgot elidegeníti. (Btv. 359. §.)

Sikló. (36.821/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 161. l.) A budai gözszikló pályatestének, továbbá gépezetének és járműveinek bizottsági felülvizsgálása alkalmával a rendőrhatalóság ellenőrzési jogkörébe tartozó következő rendelkezések tétettek. 1. A köcsik szakaszaiban két figyelmeztető tábla helyezendő el, melyek közül az egyik ekihajolni vagy akezet kidugni veszélyes felirással látandó el, a másikon pedig az utasok megengedett száma tüntetendő fel. 2. A közönséget érdeklő és a forgalom biztonságára vonatkozó szabályok, továbbá: 3. A hegyi pályánál alkalmazott kalauzokra nézve az igazgatóság részéről kiadott rendelet, végre: 4. A forgalom tartama az állomásokon, illetőleg a várótermekben kifüggesztendő.

Sikló és fogaskerekű vaspályák. A 62.937/V. b) 896. sz. B. M. leirat szerint a Budapest főváros területén levő vagy ezután létesítendő géperejű közuti vaspályák közlekedése tárgyában 1883/526. kgy. sz. a. alkotott szabályrendelet a budai siklóra és a svábhegyi fogaskerekű vaspályára is tényleg kiterjed, a mennyiben ezen szabályrendelet a kereskedelmi és belügyminiszterek által 1887. nov. 2-án 45.224. sz. a. kibocsátott szbr. 9. §-ában kitájtásba vett városi statutumnak tekintendő s az idézett §. világosan kimondja, hogy ezen statutum a siklókra és fogaskerekű vasutakra is kiterjed.

Sintérek ellenőrzése. L. peczerek stb.

Sipisták (kozákok) megfigyelése. Sipisták (kozákok) leginkább a vasutak váróterméiben, hajóállomásokon szoktak tartózkodni s az érkező vagy elutazni szándékozó kevésbbé tapasztalt egyéneket, alsóbb osztályú kávéházak, vendéglők, korezmákba és szállodákba csalják s ott teljesen kifosztják; említett egyének szigorúan ellenőrizendők, tettenérés esetén bekísérendők.

Sípjelzéssel ellenőrzés alkalmával csak abban az esetben hívhatók fel az őrszemek jelentkezésre, ha valami különös eseménynél fogva az ellenőrző közegnek feltétlenül szüksége van a rendőrrre. Ha az őrszem nem található az őrszem keretben, az még nem ok a sípjellel való felhívásra.

Sípláda engedélyek évről-évre vannak kiállítva. Kisérő csak egy egyén lehet, kinek személyleírása a sípláda-engedélyben befoglaltatik. Sípládások engedélyüket napi-berért bérbe nem

adhatják, mert az kihágást képez. A tetten ért egyének sípládjával együtt a kerületi kapitányságnál előállítandók.

Sípládások és házaló zenészek engedélyt kötelesek váltani a 64.573/V. c.) 1901. B. M. r. értelmében. Egyebekben a 239/884. kgy. sz. szbr. az irányadó és pedig a következőkben: 1. A főváros vámvonalan belül utakon, tereken, közterületeken bármilyen hangszerrel zenélni tilos. Udvarokon a sípládás csak hatósági engedéllyel szabad. 2. Engedélyt csak bpesti illetőségű szegény, kérésre képtelen s egyéb közsegélyben nem részesülő egyén kaphat. Más sípládájával való zenélésre engedély nem adható s az engedély másra át nem ruházható. Az engedély egy évre adatik. 4. Az engedélynek tartalmazni kell az engedélyesnek s kísérlőjének nevét, korát, lakását és személyleírását. Az engedélyes köteles engedélyét mindig magánál hordani s azt a rendőrség közegeinek, a háztulajdonosoknak, sőt a házlakóknak is kívánatra előmutatni. 6. Kisérlővel csak a rendőrség engedélyével járhat s kísérlő csak testi fogyatkozásban szenvedő egyén lehet. Kisérlő csak egy s az engedélyben nevezett és leírt egyén lehet. Tanköteles s rendőrileg kifogásolt egyén kísérlő nem lehet. 7. Az engedélyes lakásváltozását köteles a rendőrségnél jelenteni. 8. A zenélés a házakban déli 12 óra előtt meg nem kezdhető. 9. A házakból a lakók vagy tulajdonos felhívására köteles azonnal eltávozni. 10. Engedély nélküli sípládázást a rendőr-közegeknek meg kell akadályozni s az illető hangszerével előállítandó. Bünt. 100 kor. terj. pb. 11. E szabályrendelet azokra is kiterjed, kik nem sípláda, hanem más hangszerrel való házalással tartják fel magokat. 12. A szabályrendelet nem terjed ki a zárt vagy nyílt helyiségekben való zenélésre. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség bünteti. Kihágások esetén a sípládások, valamint kísérlők hangszereikkel egyetemben előállítandók az illetékes kerületi kapitánysághoz.

Sípládások kísérlői. A sípládások és egyéb házaló zenészek ügyében 239/84. kgy. sz. a. alkotott szabályrendelet 6. §-a értelmében a sípládás kísérlőivel csak a rendőrség engedélyével járhat; kísérlőre csak testi fogyatkozásánál fogva arra szoruló egyénnek adható engedély, a kísérlő egy és csupán a sípláda játszási engedélyben megnevezett és leírt személy lehet.

Sírások a köztemetőben. (Köztemető szbr. 13—22. §§.)

Sírrongálás. L. emlékművek megrongálása.

Sójóvedék körében vasárnap is folytatható: a/ nagyobb mérvű sómegrendelés esetén a sóterünelés és a sószállítás körül felmerülő ipari munka: déli 12 óráig; b/ a kizárólag só elárúsítók üzlete: délelőtt 10 óráig; c/ a más czikkekkal együtt só elárúsítók üzlete az ezekkel a czikkekkal való kereskedésre nézve fennálló módon és korlátok között. (1740/91. Pü. M. r. II. 1. p.) Sójóvedék körében a már megkezdett sóberaktározás befejezéséhez az államtulajdon biztosítása céljából szükséges ipari munka: egész nap (1740/91. Pü. M. r. I. 3. p.)

Sommás perekben alperes. L. alperes az, stb.

Soroksári utcái rongy s csont-telep. L. köztisztasági szabályzat ellenőrzése.

Sorompók jogtalan kinyitása. Lásd kerítések, sorompók stb.

Sorozás elmulasztása kihágást képez, (1889 : VI. tcz. 44. §.) Illetékes a Kh. Budapesten a tanacsi megbízott.

Sorsjátékoszó kucsébrek. L. kucsébreknél stb.

Sorsjegyigérvények és részjegyekhez hasonló hirdetmények forgalomba hozatala kiadott 15.148/1894. B. M. r. (L. R. T. 69. l.) L. részletügyek.

Sorjegyek, igérvények, részletivekkel stb. házalás tárgyában kiadott 27.285/1878. B. M. r. (L. R. T. 649. l.) Az osztrák és a magyar államok között kötött vám- és kereskedelmi szerződésről szóló 1878 : XX. és XV. tcz. értelmében fennálló házalási szabályok 12. §-ának n) tétele a sorsjegyeknek s bármely szerencsejáték hasonló részletiveinek házalás útján való elárusztását tiltja. A tilalom áthágói ellen a házalási szabályok 19. §-ának c) pontja alkalmazandó.

Sóval járdáról havat olvasztani tilos ott, hol az utca fákkal van beültetve. L. előfák védelme.

Sörhamisítása maszlaggal. (13.808/1893. B. M. r. — L. R. T. 1893. 446. l.)

Sörházak. L. vendéglők.

Sörházakban ételkiszolgálás. L. bormérésben stb. ételkiszolgálás.

Sörfőző-ipar, valamint a szeszfinomítás és élesztőgyártás, nemkülönb az élesztőnek elfuvarozása: egész munkaszüneti nap végezhető. (14.837/892. sz. Ker. M. r. I. 17. p.)

Sörmérő-iparnál, ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is vagy az üzletben szokásos bárminemű étel vagy ital kiszolgáltatást is, az ipar úgy vasárnap, mint szent István-napján egész nap gyakorolható. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. II. 4) 1. §.)

Söröskőkorsókra nem vonatkozik a korona-bélyeggel való hitelesítési kényszer, mert a 6523/1899. sz. a. kiadott kereskedelmügyi miniszteri rendelet csupán azt állapította meg, hogy a sör kimérésére használt üvegpoharaknak kell korona-bélyeggel hitelesítve lenniök, a kőkorsókra nézve azonban ily rendelkezést nem tartalmaz.

Söröspoharak hitelesítése tárgyában kiadott 13.078/1894. B. M. r. (L. R. T. 1894. 188. l.) A söröspoharak 1 liter, 0.5 liter és 0.3 liter nagyságban készitendők és a mértékjelzési vonás s a pohár közötti térre nézve a borospoharak iránt fentemlített határozmányok mérvadók. A rendőri és orvosrendőri felügyelet iránt intézkedik az 53.236/1894. B. M. r. (L. 1894. R. T. 188. l.)

Sörfőzőkben, sörházakban nők alkalmazása. Lásd bodegákban nők stb.

Sörszállítás államvasutaknál vasárnap. L. államvasutak s vasárnapi, stb.

Sörszállítás vasárnap: déli 12 óráig, szent István-napja kivételével. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. II. A) 4. g) és II. B) p.)

Spanyolfölddel borderítés. L. borkezelésnél mi szabad?

Statisztika. (kihágási, bűnügyi.) (L. Rédey Gyűjt. 1899. 53. l.)

Statisztikai adatok beküldése a rendőrségi évkönyv részére február hó 1-ső napjáig eszközlendők. (11.899/1902. Fk. eln. sz. r. — L. államrendőrség hivatalos lapja 1903. évf. 2. sz.)

Statisztikai adatgyűjtés kibővítése. (64/1899. Fk. eln. körr. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 52 l.)

Statisztika balesetekről. L. baleset statisztika.

Statisztika a bűjakóros nőkről. (39.453/fk. I. 1901. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 32. l.) A ker. kapitányságok az 1902. évi január hó 1-től kezdve a ker. rendőrorvosok közreműködésével minden hó végén külön kimutatásban állítsák egybe a titkos prostitúció vagy annak gyanuja miatt előállított nőket. A kimutatásban azok kora és foglalkozása, valamint azon körülmény is feltüntetendő, hogy hányan találtattak közülök venereás bajban szenvedőknek és mily bántalmakkal? A kimutatások minden hó végén a közigazgatási osztályhoz terjesztendők be.

Statisztikai hivatalos adatoknak tiltott közlése, a mennyiben súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást képez. 2 hónapig terj. elzárás és 600 kor. terj. pb. büntetendő. (1897. évi XXXV. tcz. 15. §.) Ítélt a J. b.

Statisztikai hivatal tisztviselőinek támogatása. (2284/fk. eln. 98. sz. r.) A 6037/I. 98. sz. B. M. leirata alapján a statisztikai hivatalról szóló 1897. évi XXXV. tcz. 10. §-a értelmében nevezett hivatal az adatszolgáltatás megbízhatóságának és szabályszerűségének megvizsgálása és ellenőrzése céljából megtekinthetvén az adatszolgáltatásra kötelezett hatóságoknál, úgyszintén a hatósági felügyelet alatt álló intézeteknél, egyleteknél vezetett nyilvántartásokat, feljegyzéseket és ügykezelési iratokat, ennél fogva felhivom az összes ker. kapitányságokat és hivatalokat, hogy a felmerülő esetekben, a m. kir. országos központi statisztikai hivatal kiküldött tisztviselőit, a hivatal kiküldő rendvényének felmutatása ellenében működésükben készségesen támogassák s erre alárendelt közegeiket is utasítsák.

Statisztikai kimutatások. (64/fk. eln. 99. sz. r. — Rfp. np. 20/1899. sz. r.) A felévi statisztikai kimutatásokon kívül az osztályparancsnokoknak az őrszemélyzet által teljesített szolgálatokról minden hónapban kimutatást kell beterjeszteni. Az adatszolgáltatás megbízhatóságát a m. kir. központi statisztikai hivatal időnként ellenőrzi s ha hibát talál, a pótlást vagy helyesbítést az 1897. évi XXXV. tcz. értelmében a mulasztó költségére végezteti. A kimutatás megkülönbözteti az önálló és a felszolgált szolgálatot, a mi ebbe nem sorozható, azt külön rovathba kell felvenni.

Stefánia-uton halottas kocsik. L. halottszállító kocsik stb.

Stefánia-uton kerékpározás. L. kerékpározási tilalom stb.

Stefánia-uton kocsik kettős sorrendben hajthatnak. L. úttest elfoglalása.

Stefánia-úti kocsikorzó alatt gyalogközlekedés. (Rfp. ut. 1900.) A Stefánia és Csömöri, Stefánia és István, Stefánia és Aréna-utak sarkán, valamint a városligeti nagy vendéglő előtt álló lovas- és gyalogrendőrök a nagymérvű kocsiforgalmat időnként, vagyis akkor, a midőn látják, hogy egy csomó ember összegyűlve a kocsinton át akar menni, szüntessék be, a gyalogosokat bocsássák át és azután a kocsiforgalmat ujolag nyissák meg.

Stefánia-úti teherkocsi forgalom. (33.474/fk. I. 97. sz. r.) A városligeti Stefánia-uton csak oly terhes szekerek átvonulása tűrhető meg, melyek a jelzett uton valamely épülethez különböző dolgokat szállítanak.

Stefánia-uton villamoserejű autók. L. autóból villamos stb.

Striczik. (49.465/fk. I. 1900. sz. r.) «Azon férfi személyek, a kik mint bárczás-kéjűk kísérői, ezek keresetéből tartják fenn magokat, ha nem helybeli illetőségűek, a főváros területéről kiltandók, az itteni illetőségűek pedig szigorú rendőri felügyelet alatt tartandók s velők szemben egyéb alkalmas szabályok szigorúan alkalmazandók.»

Súlymértékkel kell árúsítani a főváros területén szénát s más takarmányt. L. széna stb.

Süket terhelthez, ha olvasni tud, írásban kell a kérdéseket intézni. (B. P. 140. §.) Ha nem tud írni, szakértő tolmács alkalmazandó. A tolmács az eljárás megkezdése előtt megeskendő.

Szűlő halászata. L. halászati tilalom.

Sütemény-árjegyzék kifüggesztésére vonatkozó közgyűlési határozat. (5406/fk. 1890. sz. r.) A fővárosi tanács mint másodfokú iparhatóság az 1884. évi XVII. tcz. 54. §-a alapján a fővárosi közönség érdekében rendelte azt, miszerint mindazok, a kik a fővárosban kenyérnek, zsemlyének s egyéb kenyérnemű süteményeknek részletes eladásával foglalkoznak, kötelesek az eladási helyiségekben és egyéb helyeken szembeötlőleg oly árjegyzéket kifüggesztetni és mindenkor kifüggesztve tartani, a melyen mindenki által könnyen megkülönböztethető és olvasható módon legyen kitüntetve, hogy milyen nemű, azaz, milyen lisztből és mily alkatrészek hozzáadásával készített és milyen súlytartalommal bíró kenyér, zsemlye és sütemény milyen áron árultatik és adatik el. Az ellenőrzés elsősorban a ker. előjáróságoknak képezi feladatát s utóbbiakat is illeti a kihágások megtorlása.

Süteménykihordás. (16.267/fk. I. 1898. sz. végzés.) A sütő-, cukrász- és mézeskalácsos ipar gyakorlása tárgyában alkotott 1186/97. kgy. sz. szbr. 14. §-a értelmében, a sütők ipartestülete a sütemény kihordására feljogosító igazolványokat ad ki és pedig: 1. kemény táblás igazolványokat, mely a sütőiparos által kiállítva és az ipartestület által láttamozva, az illető sütemény kihordó nevére szól és annak rövid személyleírását tartalmazza. Az ily

igazolványokat azok kapják, kik magánházakban megrendelő magánfelekhez szállítják a süteményt; 2. egyszerű szürke papírra nyomott, a sütő-iparos által aláírt és névre nem szóló igazolványt, mely a sütő-iparos bármely alkalmazottja által használva, azokat csakis a süteménynek ismét előrusítókhoz, mint kávések, vendég-lősök, szatócsokhoz való kihordására jogosítja. A sütemény becsomagolása nem kötelező.

Süteménykihordás álmegrendelésre. (8414. Rfp. 1901. sz. r.) Egyes iparosok a szbr. úgy játszák ki, hogy az ipartestület által kiadott igazolványt magukkal vive, az egyes házak lakjegyzékéből megrendelőket írnak össze, ezen megrendelők azonban csak állítólagosak és ezekhez a visszaélést elkövetők a süteménnyel teli kosárral felmennek, áruikat kínálgatják, a nélkül, hogy az illetők előzetes megrendelést tettek volna. E visszaélések megfigyelés által ellenőrzendők az őrszemélyzet által.

Süteménykihordók igazolványa. — Lásd péksütemény stb.

Sütő-, cukrász- és mézeskalácsos-iparról szóló szabályrendelet. (1186/1897. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. III. évf. 63. l.) 2. §. A sütő-, cukrász- és mézeskalácsos-műhely nem szolgálhat sem lakó, sem hálóhelyiségül. 3. §. A műhely kifogástalan tiszta legyen. 4. §. A feldolgozandó anyagnak úgy a tiszta-ság, mint a közegészség szempontjából is kifogástalan minőségűnek kell lennie. Ugy a feldolgozandó anyag, mint az árukészlet száraz, szellős és tiszta helyen tartandó. 5. §. A székesfőváros területén kenyeret, vagy akármi néven nevezendő süteményt, valamint cukrászati és mézeskalácsos czikkeket, czukorkákat stb. csak annak szabad előrusításra készítenie, ki arra az ipartörvény s a jelen szabályrendelet értelmében jogosított. 6. §. Az előbbi szakaszokban felsorolt czikkek csak a bejelentett állandó üzleti helyeken (boltokban, műhelyekben), vagy a hatóság által kijelölt helyeken (közpiaczokon) árusíthatók. Minden előrusító köteles üzlethelye (boltja, sátra vagy állványa) felett czégét és a hatóság által megállapított minta szerint árjegyzéket kitűntetni. Az árjegyzékben külön kitűntetendő az is, hogy a kenyér rozszzal vagy burgonyával van-e sütvé? Ezen szabályrendelet intézkedései boltokban vagy a hatóság által kijelölt helyeken való eladásra vidékről behozott darabos sütemények súlyára, minőségére és alkatrészeire nézve is kötelezők. 7. §. A közpiaczokon tilos kenyeret, vagy bármely egyéb süteményt közvetlenül a földre lerakva árusítani. A péksütemények, mézeskalácsos és czukorka készítmények, a mennyiben bolthelyiségeken kívül árultnak, szellős és tiszta szövettel betakarandók. 8. §. A sütő felelős a magánosoktól sütésre átvett tésztaemlék nem tökéletes kisütése, elégetése, vagy kiszáritása által okozott károkért. 9. §. A kenyér súly szerint, a péksütemény pedig darabszám szerint árusítandó. 10. §. A felhasználandó tejnek és vajnak tisztának, egészségesnek és frissnek, a lisztnek és burgonyának egészségesnek és tisztának kell lennie,

megjegyeztetvén, hogy a burgonya hozzáadásával előállított kenyér árának kg.-onként legalább 2 fillérrel olcsóbbnak kell lenni.

11. §. Eladásra szánt süteményeket, cukrászárúkat és mézeskalácsokat az egészségre ártalmas festőanyagokkal festeni, valamint nehezítő és más idegen anyagokkal (pl. sulypát, timsó stb.), végre ártalmas illatszerekkel (pl. nitrobenzol) keverni tilos. Egészségre ártalmas anyagoknak tekintendők: 1. mindazon festőanyagok, melyekben antimon, arzén baryum, cadmium, chrom, higany, ón, ólom, réz, urán és zink találhatók; 2. gummigutti és berberin; 3. mérges kátrány-festékek. Ilyenek: corallin, pikrin-sav, dinitroceszol (sáfrány-surrogat), Mártius-sárga, aurantia, metanilsárga, orange II., Bismark barna, echtbraun, chrysaïnm R., dyphenylamin, orange, chrysoïdin, Sudan I., azókék, Congo, naphthofekete és gyapju-fekete. A jövőben még mérgeseknek megállapított festőanyagokat a főváros tanácsa időnkint közlésezi.

12. §. A sütőknek a fenmaradt süteményt az ismételadóktól sem törnielek, sem morzsa alakjában, hanem csupán egészben szabad visszavennie és az ily visszavett süteményt a sütőnek, mint friss süteményt eladni, vagy új sütemények előállítására felhasználni nem szabad, hanem az akár a sütő, akár pedig az ismételárú-ító üzletekben csak mint régi sütemény árusítható el. A fenmaradt süteményt felmorzsolva eladni tilos.

13. §. A székesfőváros belterületén kenyérrel, péksüteménnyel, cukrászati és mézeskalácsos cikkekkel, cukorkákkal stb. házalni a 16. §-ban megállapított s úgy a házalóra, mint a házaltatóra alkalmazandó büntetésen kívül a cikkek elkobzása terhe mellett tilos. A pereczeket, ha rudon, tálczán, vagy kosárban tisztán öltöztött egyének által hordatnak, az utczákon házalva is szabad eladni. (Lásd pereczárulás.)

14. §. Az egyes fogyasztók által megrendelt darabos sütemény a sütő vagy ismételadó részéről a megrendelőre czimezve kézbesítendő, de csakis oly tanoncok vagy bejelentett segédek által, a kik a sütőnél, vagy az ismételadónál tényleg dolgoznak és laknak és az ipartestület által a megrendelt sütemények kézbesítésére igazolvánnyal vannak ellátva, ily igazolvány hiányában a sütemények magánosokhoz szállítása, illetve kézbesítése házalásnak tekintetik és büntetettik. A cukrászokra nézve a magánmegrendeléseknek lakásokra való szállításánál az igazolás kötelezettsége eszik.

17. §. Itél a ker. előljáróság.

Sütők, mészárosok, kéményseprők iparukat bejelentés nélkül vagy az iparhatóság által kitűzött idő előtt meg nem szüntethetik s azt, ebbeli kötelességük kijátszására szolgáló módon nem folytathatják. A ki megteszi, 600 koronáig terj. pb. büntetendő. (Btv. 140. §.) Illetékes a Kh. Budapesten a ker. előljáróság.

Sütőműhelyekben vasárnapi munkaszünet. L. vasárnapi munkaszünet sütő stb.

Svábhegyi fogaskerekű vasut. A 34.228/fk. I. 1898. sz. r. szerint a svábhegyi fogaskerekű vasut kocsijain a dohányzás szigorúan tilos.

Szabadalombitörlés kibágást képez. Indítványos. (1895. évi XXXVII. tcz. 49—50. §.) Itél a J. b.

Szabad Dunában való fürdés. A 2420/fk. kih. 1895. sz. r. értelmében a főkapitány az 1881 : XXI. tcz. 8. §-ában foglalt jogánál fogva Budapesten, a székesfőváros egész területén áthaladó szabad Dunában való fürdést egyáltalán tiltotta.

Szabad kikötők Budapesten. (1450/99. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 68. l.) 4. §. A szabad kikötőkben csak azon vízijárművek köthetnek ki, melyek e célra a kikötést megelőzőleg kikötési (karó) engedélyt nyertek. A szabad kikötőben helyszűke miatt el nem férő vízi járművek és hajók a Duna jobbpartján, a székesfővárosi tanács által kijelölt veszteglő (dangovázó) helyeken tartoznak vesztegelni mindaddig, míg a megérkezés és a bejelentés sorrendjében a kikötőkben helyet kapnak. 5. §. A szabad kikötőkben helyet foglaló vízi járműveken és hajókon a ki- vagy berakodás legkésőbb a kikötést követő munkanap reggelén megkezdendő és szakadatlanul folytatandó akként, hogy a ki- vagy berakodás az engedélyezett időben be is fejeztessék. 6. §. A kikötési (karó) engedélyt a jelentkezés sorrendjében a székesfőváros Duna balparti részén a vásárigazgatóság, a Duna jobbparti részén pedig az illető ker. vásárfelügyelő állítja ki. 7. §. A kikötési engedélyben a sorszámán s a szabad kikötő megjelölésén kívül az engedély érvényességének határideje is pontosan kiteendő. 8. §. A kikötési engedély érvényességi idejét az illetékes ker. vásárfelügyelő az érdekeltek indokolt kérelmére meghosszabbíthatja, a meghosszabbítás megtagadása esetén a vízi-jármű a szabad kikötőből szükség esetén rendőri karhatalommal is eltávolítandó. 9. §. A ki- vagy berakandó árúknak a parton 24 órán túl való tartása tilos. 10. §. A kiűritett vagy megrakott vízi-járművek a szabad kikötőből azonnal eltávolítandók; a szabad kikötők előtti mederben való horgonyzás tilos. 11. §. Ha valamely vízi-járműre be- vagy átrakodás történt, ezt a be- vagy átrakott árúk minősége, mennyisége és rendeltetési helyének pontos bemondása mellett a vízi-jármű vezetője a vásári igazgatóságnál, illetve a Duna jobbparti részén az illetékes vásárfelügyelőnél szintén bejelenteni köteles. 12. §. A veszteglés (dangovázás) csak az e célra hatóságilag kijelölt vízi-területen s a főnálló folyamrendőri szabályok szigorú megtartása mellett engedtetik meg. 14. §. Bünt. 4—100 kor. terj. pb. 15. §. Itél a dunai kapitányság.

Szabad kikötés általában. 39.507/1885. sz. Ker. M. r. 6. §. szerint minden hajózási út mentén levő község területén szabad kikötő létesítendő. Ezután díjat szedni a 18. §. b) pontja értelmében nincs megengedve. 8. §. Olyan vízi járművektől, a melyek a mederben horgonyoznak, vagy a meder lejtőjébe vert karókon állanak, semmiféle díj nem szedhető. 9. §. A szabad kikötőn kívül a partbirtokos engedélye nélkül senki sem köthet ki, kivéve a veszteglet esetét. 10. §. A kikötői berendezések (daruk, mérlegek, kőpartok stb.) igénybevételeért díj szedhető. 12. §. A szabad

kikötő csak 8 napig használható. 18. §. A vízjogi törvény és ezen szbr. értelmében kihagást követ el és 200 kor. terj. pb. büntetendő az, a ki fentírt 2., 6., 8. és 9. §-ai ellenére cselekszik.

Szabad menetlevél (*salvus conductus*) alatt a rendőri jogban azt a visszatérhetési engedélyt értjük, a melyet a rendőrhatalóság feje (Budapesten a főkapitány) bizonyos meghatározott időre ad a hatósága területéről kitiltottaknak, hogy ezek egynémely kötelezettségüknek (tanuskodás, családi ügy stb.) eleget teheszenek.

Szabadnapos legénység az osztályparancsnokságok által nem díjaz és élelmezési költséggel egybe nem kötött szolgálatokra csakis a főparancsnokságtól előzetesen kikérendő engedéllyel használható fel. (328/99. sz. Rfp. np.)

Szabadságolási engedély nélkül a rendőr vidékre el nem utazhatik. Fegyelmi vétséget képez. (13/96. sz. Rfp. ut.)

Szabadságolt rendőrök magatartása vidéken. (12.507/1901. sz. Rfp. r.)

Szabályellenes párbaj. A szabályellenes párbajból eredő ölés szándékos emberölésnek, a sebesítés pedig súlyos testi sértésnek vétetik. A segédek pedig bűnrészesek gyanánt tekintendők.

Szabályrendeletek érvényességének feltétele: a B. M. jóváhagyása. Ha a B. M. a felterjesztéstől számított 60 nap alatt nem nyilatkozik, a szbr. jogerősnek tekintetik. (1879: XL. tcz. 5. §.) Sürgős esetekben azonnal életbe léptethető a szbr., de a B. M.-hez 24 óra alatt felterjesztés teendő. (1879: XL. tcz. 6. §.) Kormányrendelet megszünteti a szabályrendeletet. (U. a. tcz. 7. §.) Hogy a szbr. kötelező legyen kell: 1. hogy a hatóság törvény szerint járjon el a kibocsátásnál; 2. hogy kellőleg kihirdettetett legyen. (U. a. tcz. 8. §.) Budapestén az 1881: XXI. tcz. 5. §-a értelmében az állami rendőrségnek csak azok a fővárosi szabályrendeletek képezik működése jogalapját, a melyeket a B. M. jóváhagyott s a rendőrségnek kiadott.

Szabályzat az állami rendőrség őrszemélyzetének közös étkezéséről. (6372/fk. eln. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 117. l.)

Szabályzat a tolonczoknak vasuton leendő szállítása tárgyában. (45.668/fk. I. 900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 59. l.)

Szaflór a borkezelésben. L. borkezelésnél mi szabad?

Szakértők alkalmazása bűnügyben. Ha a szemléhez szakértők szükségesek (legalább is kettő), úgy a rendes bírói szakértők alkalmazandók. Ezek csak akkor mellőzhetők, ha ellenők aggodalom merült fel, ha akadályozva vannak, ha a késedelem veszélylyel járna, vagy ha köztük nincs olyan, a ki a kívánt külön szakértelemmel bírna. Ilyenkor más szakértő is alkalmazható. A katonai bíróság hatóságának alávetett egyén szakértőül való kirendeléséről feljebbvaló hatósága útján értesítendő. (B. P. 227. §.) Ellenőrző szakértőkről l. e czim alatt.

Szakértők díjazása. L. a Hivatalos Lap 2. sz. 9. oldalon közölt 11.754/1k. 1902. sz. r. Vidéken a 137.000/1902. sz. B. M. r. az irányadó.

Szakértők építkezésénél. (Építésügyi szab. 45. §-a.) 45. §. Szakértő: 1. az építész, vagy mérnök, a kinek a m. kir. Józséf-műegyetemen nyert, vagy ezáltal honosított építészeti, illetve mérnöki oklevele, vagy ezzel egyenértékű végbizonyítványa (abszolutoriuma) van és ki tudja mutatni, hogy az építő mesterség terén legalább két évig gyakorlatilag működött; 2. a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1884. évi 46.188. számú rendelete értelmében képesített: a) építőmester, az építkezés terén előforduló minden munkára nézve; b) kőművesmester, minden föld-, kőműves- és elhelyezési munkára nézve, de önállóan csak földszintes és gazdasági épületre; c) kőfaragómester, a saját mesterségébe vágó minden munkára nézve; d) ácsmester, a saját mesterségébe vágó minden munkára és faszervezetű egész építkezésekre nézve; 3. kutmester, a kutatási, falazási és felszerelési munkára nézve; 4. szakértőnek tekintett végre az, a ki, mint építőmester, eddig is gyakorlatilag és önállóan működött. Építkezni csakis szakértővel szabad.

Szakértők esküje. A szakértő a szemle előtt esküt tesz arra, hogy észleleteit hiven és véleményét részrehajlatlanul, legjobb tudása és lelkiismerete szerint fogja előadni. Az állandó törvényszéki szakértők, (a kik e minőségükben esküt tettek) újabb megeskütése helyett hivatalos esküjökre figyelmeztetendők. (B. P. 233. §.)

Szakértők joga. A szükséges felvilágosítások — ha a szakértői véleményelőkészítéséhez nélkülözhetetlen — az ügy irataiból nekik megadhatók, esetleg az ügy iratai is, vagy egy részük velők közölhetők. E czélból új tanúk hallgathatók ki, a már kihallgatottak újra kihallgathatók s a tanúkhoz a hatóság beleegyezésével közvetlenül intézhetnek kérdéseket. (B. P. 234. §.)

Szakértők kifogásolása. A szakértők nevei a felekkel előre közlendők. A felek a szemle előtt kifogást tehetnek ellenök. Ha a kifogások nyomatékosak és a más szakértők alkalmazásából származható késedelem veszélylyel nem jár, a kifogásolt szakértő mellőzendő. A szemle közben csak kizáró okok alapján (l. szakértőket kizáró okok cz. a.) lehet kifogást emelni. Ezen esetben a megkezdett szemle félbeszakításával más szakértőt kell alkalmazni. (B. P. 230. §.)

Szakértők lelete. Tulajdonképen észlelet. Tárgya rendszerint a vizsgálóbíró jelentésében történik s eredménye azonnal jegyzőkönyvbe veendő. (B. P. 236. §.) Ha a lelet határozatlan homályos vagy önmagával, vagy a bizonyított tény körülményekkel ellentétes s a kétségek a szakértők kihallgatásával el nem oszthatók, más szakértőkkel új szemle tartandó. (B. P. 237. §.)

Szakértők megbüntetését és nyilatkozattételre való kényszerítését a rendőri hatóság még sürgősség esetén sem rendelheti el s nem foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Szakértők nem lehetnek: 1. a kik tanúk sem lehetnek (l. Tanúmentesség, tanúságtétel akadályai ezim alatt); 2. a kik meg nem esketethetők l. B. P. 221. §.; 3. a kik ellen a bűncselekményt elkövették vagy megkísérlettek. (B. P. 229. §.) Közzolgálatban álló egyén nem lehet szakértő, ha ezt feljebb való hatósága a közzolgálat érdekeibe ütközőnek nyilvánítja. (B. P. 231. §.)

Szakértők véleménye (visum repertum) indokolásával együtt azonnal jegyzőkönyvbe mondandó, vagy annak írásban leendő beadására megfelelő határidő tűzendő ki. (B. P. 236. §.) Ha jelentékenyen eltérők a vélemények s a kétségek a szakértők újabb kihallgatásával el nem oszlathtatók: más szakértőkkel új szemlét kell tartani. (B. P. 237. §.) Orvostani és vegyészeti kérdésekre nézve l. a B. P. 238. §-ának rendelkezéseit.

Szalámigyártásnál vasárnap is végezhető a félbeszakítást nem tűrő munka egész nap. (14.837/92. sz. I. 15. pont. Ker. M. r.)

Szalma katonai átvonulásoknál. L. alomszalmaért katonai stb.

Szalmát súly szerint kell árusítani. L. széna stb.

Szarvasmarhák kihajtása. (1894. XI/3. sz. Rfp. np.) A vámoknál szolgálatot teljesítő rendőrök kioktatandók, hogy a város területén a vámvonalon belül lakók nevére kiállított marhalevelekkel ellátott teheneknek, vagy esetleg marhalevél nélkül hajtott marháknak a vámvonalon való kihajtását ne engedjék; a vámvonalon kívül fekvő kültelkeken, vagy a nem pesti lakók által s pesti marhavásáron vett teheneknek a vámon át kihajtását azonban ne akadályozzák.

Szatócsüszlet nyitva lehet vasárnap: déli 12 óráig, június és július havában azonban csak délelőtti 10 óráig. (14.837/92. sz. II. A) 4. e); II. A) 4. utolsó bekezdés és II. B) pont. Ker. M. r.) A nyitvatartás ideje alatt árusítható szesz is. (3111/V—9. 91. kih. bűm. sz.)

Szatyorokkal gyalogúton közlekedni tilos. (521/93. kgy. sz. szbr. 7. §.)

Szájkosár ebeknek. L. ebtartás stb.

Száj- és körömfájás. (1888: VII. tez. 79. §.)

Szálás takarmányok, kalászos termény beszállítása, összehalmazása Ujpest és Rákos-Palota területén tilos. (2684/fk. kih. 1893. — L. Krecs. Gyűjt. 287. l.)

Szállák felállítása építkezésnél. L. állványozás stb.

Szállák vonszolása az úttesteken tilos. Kihágást képez. (1885: 2787. fk. rend.) Büntetés a kárterítésen felül 100 korona terj. pb.

Szálvasak szállítása. L. vasgerendák stb.

Szállítása csontnak, rongynak. L. csontnak stb.

Szállítása a cementpornak. L. cementpor-szállítás.

Szállítása élelemre szolgáló kisebb állatoknak. Lásd állatok szállítása.

Szállítási eszköz fertőtlenítésének elmulasztása ragályos vagy járványos beteg szállítása után kihágást képez. (Kbt. 100. §.) Az egy város területén vagy több község közt a személyes közlekedést fentartó bérkocsik vagy a közönség használatára szolgáló más szállítási eszközök tulajdonosai, kik kocsijaikon, illetőleg más szállítási eszközeiken, ragályos vagy járványos betegségben levő egyént szállítottak és tudva ezen körülményt, mielőtt az arra használt kocsit vagy más szállítási eszközt az e célra hatóságilag megszabott módon fertőtlenítették volna, azt a közönség használatára bocsájtják vagy abba szállítás végett valakit felvesznek: tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Nyolcz napig terjedhető büntetés éri azon kocsist vagy a tulajdonos szolgálatában levő más személyt: a ki a jelen szakaszban megjelölt körülményt tudva, az ebben meghatározott kihágást, habár a tulajdonos meghagyásából követte el. 101. §. Ha a ragályos vagy járványos betegségben szenvedőnek szállításáról a tulajdonos nem bírt tudomással: a 100. §-ban meghatározott tizenöt napig terjedhető elzárás büntetése egyedül azon kocsist vagy a tulajdonos szolgálatában levő azon személyeket éri, a kik e körülményről tudomással bírtak és ezt a tulajdonosnak be nem jelentették, vagy a kocsit, illetőleg a szállítási eszközt, ennek újabbi szállításra való használata előtt, a hatóságilag megszabott módon nem fertőtlenítették. Illetékes a Rh.

Szállítási költség beteg cselédnek. L. cseléd betegsége esetén stb.

Szállítási költsége szegény betegeknek. (13.229/fk. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 144. l.)

Szállásadás pálinkamérőben tilos. L. pálinkamérő stb.

Szállásadáshoz nem iparengedély, hanem rendőrhatalmi engedély kell, ha a szállásadás nem bir fogadószertől jelleggel. (7349/1901. Ker. Min. hat.)

Szállóvendégek bejelentésre felhívása. Vendéglősök, vagy szálloda-tulajdonosok, a kik náluk megszállott idegent, a hatóságilag meghatározott idő alatt, az előbbi szakaszban megjelölt bejegyzésre fel nem hívják, vagy a mennyiben az idegen a felhívásnak a hatóságilag kiszabott idő alatt eleget nem tenne, erről a hatóságot nem értesítik: 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők. Ugyanezen büntetés éri a szolgálatadó által e tekintetben reá bízott kötelességnek elmulasztása terhel. (Kbt. 73. §.) Illetékes a Rh.

Szálloda-ipar gyakorlása ideértve a házhoz szóló megrendeléseket is, vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását: egész munkaszüneti nap meg van engedve. (14.837/892. sz. Ker. Min. r. II. A) 1. § pont.)

Szállodák. L. fogadók stb.

Szállodák és vendéglők közegészségügyi ellenőrzése. (36.152/1893. B. M. r. — L. 1893. R. T. 1937. l.) Ha a

gyanu alaposnak bizonyulna, hogy ily helyeken a női alkalmazottak titkos kéjelgést űznének, a törvényhatóságnak az iránt kell intézkedni, hogy az ily nők rendszeres orvosi vizsgálat alá vésessenek. A törvényhatóság köteles azt is vizsgálati tárgyává tenni, hogy az agynemű használat után kimosatik-e? Lepedőt, törülközőt használat után benedvesíteni, vagy présbe tenni s újra használatba adni tilos.

Számadások beküldésének egyszerűsítése. (L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 8. l.) A «Pénzügyi Közlöny» 1901. évi 17. számában a P. M. által 41.289. és 22.186. sz. alatt közzétett körrendeletek szerint az egyes számadó hivatalok az illetékes számvevősegekhez beküldendő számadások többé már nem kettős, hanem munkaegyszerűsítés céljából csak egy jegyzék kíséretében terjesztetnek be; továbbá kimondatott, hogy a számvevősegi főnökök a már megvizsgált naplók vagy számadások összegezésük helyeségéről a jelzett körrendeletben felhozott indokoknál fogva a felülvizsgálat alkalmával csak kémpróbák útján tartoznak maguknak meggyőződést szerezni.

Számok bérbeadása. L. bérkocsiszámok bérbeadása stb.

Számozása a hivatalos jelentéseknek. L. jelentések stb.

Számozatlan bérkocsik a klubbok előtt. (4046/fk. I. 99. sz. r.) Az által, hogy az ily kocsik állandóan a klubbhelyiségek előtt, tehát közhelyen állomásoznak, ennél egyes fuvarokat teljesítenek és minden fuvar után nem lakásukra, hanem újabb fuvar szerzése végett a klubbhelyiség elé hajtának vissza, kétségen kívül vétenek a szbr. ellen és oly módon űzik a bérkocsi-ipart, miként az csak számmal ellátott és rendes állomáshelyre beosztott bérkocsiknak engedhető meg. A számozatlan bérkocsik tulajdonosai tehát kocsijaikat fuvarozás céljából a fentjelzett helyiségek elé és egyáltalán közhelyekre ki nem állíthatják.

Számozatlan bérkocsik. (48.976/fk. I. 97. sz. r. — Lásd Rédey Gyűjt. II. 224. l.) 4. §. Személyszállító ipar csak oly kocsival űzhető, mely a közbiztonsági, közegészségi és körtisztasági követelményeknek megfelel, szilárd alkotásu, dörzsfékkal és két oldalt lámpákkal el van látva. A kocsiiba csak oly lovat szabad fogni, melyet a vizsgáló-bizottságban résztvevő hatósági állatorvos egészségesnek és nyilvános fuvarozásra minden tekintetben alkalmasnak ítél. A lószerszámnak szilárdnak, tisztának és jókarban levőnek kell lennie. 6. §. A kocsik rendőri nyilvántartása és ellenőrzésének lehetővé tétele végett minden kocsi belső részében, oly elrejtethetően alkalmazott számmal láttatik el, mely szám a rendőrségnél vezetett nyilvántartási jegyzékeknek megfelelőleg 1-től folytatólag emelkedik olykép, hogy a forgalomból kivont kocsik számai újból ki nem adatnak, hanem a nyilvántartásból töröltetnek. 10. §. A kocsi tulajdonos kocsi gyanánt csak oly egyént alkalmazhat, ki az 1884. évi XVII. t.-cz. 99. §-ában előírt munkakönyvön kívül a rendőrség által kiállítandó hajtási jogosítvánnyal bir. Indokolt esetben a jogosítvány a kocsiától

megtagadható és a már kiadott jogosítvány visszavonható. 11. §. A hajtási jogosítványt a kocsis mindig magánál hordani és a rendőrközegeknek kívánatra felmutatni tartozik. A kocsi-tulajdonos az eltávozott, elhalálozott, vagy a hajtástól eltiltott kocsis jogosítványát a rendőrségnek visszamutatni, a kocsi személyében beállott minden változást pedig azonnal bejelenteni tartozik. 13. §. Az ily számozatlan bérkocsik csak a tulajdonos lakásán vagy üzleti telephelyén bérelhetők ki és a fuvar teljesítése után a telepre vagy lakásaikra visszahajtani tartoznak. Ezen kocsiikkal közhelyre kiállani, a közönségnek a fuvart kínálni, mulató-helyek előtt fuvarkeresés végett helyet foglalni, vagy ily célból az utcákon és tereken hajtani vagy tartózkodni tilos. 14. §. Hullát, ragályos vagy fertőző betegségben szenvedő egyéni az ily kocsiiban szállítani tilos. 15. §. A fuvarozásért fizetendő bér szabad meg egyezésem alapulván, a rendőrhatalóság beavatkozásának és elbírálásának tárgyát nem képezheti, a felek által a viteldíjra vonatkozólag támasztott követelések és panaszok az illetékes polgári bíróságnál jelentendők be. 16. §. A rend ellen vétők bünt. 100 kor. terj. pb. Íté. a ker. kapitányság.

Számozatlan bérkocsik ellenőrzése. (62.212/97. fk. I. sz.) A számozatlan bérkocsikat az ipartársulati ellenőrök, kik a főkapitányság által láttamozott igazolvánnyal vannak ellátva, ellenőrizhetik s e végből a rendőröket szükség esetén, mint karhatalmat igénybe vehetik.

Számozatlan bérkocsik hajtási jogosítványa. — (59.043. sz./fk. I. 1897. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 227. l.) 1. A hajtási jogosítványokat a főkapitányság közigazgatási III. ügyosztálya adja ki. 2. A hajtási jogosítványért jelentkező kocsis munkakönyvét és a kocsi-tulajdonos nevét és lakását tartalmazó és az utóbbi által aláírt felvételi, illetőleg felfogadási jegyet a főkapitányságnál bemutatni, azonkívül magát vizsgálatnak alávetni tartozik. 5. A bizottság által nem képesítettnek talált kocsis részére hajtási jogosítvány ki nem adható és az ily kocsis csak a vizsgálatról számítható 2 hónap múlva jelentkezhetik újabb vizsgára. 6. A vizsgákért semmiféle díj nem szedhető. 7. A főkapitányság közig. III. ügyosztálya kivételes és indokolt esetekben egyes — vizsgálatnak még alá nem vetett kocsisok részére ideiglenes hajtási jogosítványokat is állíthat ki, melyeknek érvénye azonban 1 hónapon túl nem terjedhet és melyek a végleges jogosítvány kiállítása alkalmával bevonandók.

Számvevőség és a gazdasági előadó. (13.067/fk. eln. 1901. sz. körirat. — L. R. Gy. 1901. évf. 5. l.) A budapesti állami rendőrség mellé számvevőség rendeltetvén, a számvevőség a belügyminiszternek 1901. évi 138.658/vb. számú rendelete következtében, 1902. évi január 1-én a működését megkezdte; ezen nappal léptek életbe az új számviteli és vagyonkezelési utasítások is, a melyek 5131/eln. fk. 901. sz. a. az összes hivataloknak kiadattak. A számvevőség működésének megkezdésével egyidejűleg a gazda-

sági ügyosztály megszűnt. A gazdasági ügyek külön önálló előadó által láttatnak el és pedig a számvevőségnek a vonatkozó utasítások egyes szakaszaiban szabályozott kiterjedésében való közreműködésével, illetve előkészítésével.

Számviteli és vagyonkezelési utasítások végrehajtása. (13.210/fk. eln. 1901. sz. körrendelet. — L. R. Gy. 1901. évf. 8. l.) A számvevőségi szolgálati utasítás 179. §-ában felsorolt kincstári épületek közt a r. fogház és tolonczbázi épület nem lévén feltüntetve, félreértések kikerülése céljából kijelentem, hogy jelzett kincstári épület a III. ügyosztály vezetőjének felügyelete alatt áll s így az ezen §-ban előírt kötelezettségek, önként értetőleg reája is kiterjednek. További pontjaiban szabályozza a 2000 koronát meghaladó építések fogantatását, rendőrpénztár hivatalos iráinak foganatosítását, leltári tárgyak kezelését, szükségeltető irodaszerek stb. beszerzési módozatát.

Szánalmat gerjesztő állatok befogása. L. állatok járműbe fogása.

Szándékos a bűncselekmény, ha a tettes azt tudva akarja elkövetni. (Btv. 75. §.)

Szándékos emberölés büntettet követi el az, a ki embert szándékosan megöl, de szándékát előre nem fontolta meg. (Btv. 279. §.) Erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés a btv. 281. §-ába ütköző büntettet képez.

Szántóföldön visszahagyott mezőgazdasági eszközök jogtalan használata kihágást képez. L. mezőgazdasági eszközök stb.

Száraz dajkálás. L. dajkálásra adott gyermekek.

Szárnyasállatok szállítása. L. kisebb élő állatok szállítása.

Szárnyas egerek. L. denavérek.

Szárnyasok etetése szállítás közben. L. állatok szállítása.

Szárnyasok fertőző betegsége. L. baromfiak fertőző stb.

Szárnyasok hónalj alatt hordása. L. állatok szállítása.

Szárnyasok, melyek mindég vadászhatók. L. ártalmas vadszárnyasok és lásd: vadászati tilalom.

Szárnyasok szállítása. L. állatok szállítása.

Szárnyasok szállító ketreczei. L. állatok szállítása.

Szárnyasok tilosban. L. baromfi a tilosban.

Szarvasbikára s tehénre különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom, stb.

Szarvas, dāmivad, őz lelőve csak úgy szállítható, ha a nemző részek rajta hagytak. L. vadászati törvény ellenőrzéséhez, stb.

Szarvasmarhák hajtása. L. marhahajtás.

Szarvasmarhák kihajtását a vámvonalon át a rendőrök ne engedjék meg, ha azok marhalevelei a vámvonalon belől lakó egyen nevére vannak kiállítva. Marhalevél nélkül a vámvonalon át marhát kihajtani egyáltalán tilos.

Szarvasmarhák levele, betegsége. Lásd állatok ragadós stb.

Szarvasmarhák szállítása vasúton. L. vasúton szarvasmarhák.

Szederfák rongálása. L. selyemtenyésztés.

Szegény betegek szállítási költségeinek megtérítése. (13.229/fk. eln. 1900. sz. r. — L. R. Gy. 1900. 144 l.)

Szegénységi bizonyítvánnyal anyakönyvi kivonat bélyegmentesen kapható. L. anyakönyvi kivonatért stb.

Szegfűszeggel fűmelek házalhatnak. L. fűmelek stb.

Szekérrel más földjére jogtalanul behajtani kihágást képez s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Illetékes az előjáróság. Károsult fél indítványára üldözendő cselekmény. (1894: XII. tcz. 94. §. A) pont.)

Szekérrel való közlekedés. L. állatok járműbe fogása.

Szellemidézés üzletszerű üzése a Kbt. 79. §-ába ütközik. J. b.

Szembesítés a nyomozási eljárásban lehetőleg mellőzendő, illetve a főtárgyalásra hagyandó. Ellentmondó vallomásnál, valamint, ha a terhelt kívánja — alkalmazható — ha teljesítése nem okoz nehézséget. (B. P. 188. §.)

Szemcsés köthártyalob elleni eljárást az 51.066/884. B. M. r. szabályozza. Mulasztók ellen Kbt. 99. §-a alapján pénzbüntetés 10—200 koronáig. Hatósági közegek ellen fegyelmi. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előjáró.

Személyi adatok bérkocsisokról. L. bérkocsisokra vonatkozó stb.

Személyi adót családtagjai után a rendőr lehetőleg Budapesten fizesse. L. adólevonások elleni felszólamlások.

Személyazonosság megállapítása. (Szolg. ut. 32. §.) Erre szolgál a név, lakás, foglalkozás, személyleírás. A személyazonosság megállapításának módjai: a) a tett bemondások (név, stb.) megerősítése a rendőr által ismert, vagy magát kellőképp igazolt személy által; b) útlevelek, igazolási jegyek, okmányok, adókönyvecskék, bejelentési lapok, engedélyek, szabadságolási jegyek (Urlaubs-Certificat), munka- és cselédkönyvek; c) végre az illető igazolása saját lakásán. L. elővezetés.

Személyazonosság megállapítása bűnügyekben. (35.093/fk. II. 1900. sz. körrend. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 21. l.) Mindazon esetekben, midőn a büntett vagy vétség elkövetésével gyanúsított első ízben kihallgattatik s kitése kétségtelenül megállapítva nincs, annak személyazonossága — az azonosság megállapítására alkalmas okmányoknak gondos betekintése vagy beszerzése útján, esetleg más alkalmas módon állapíttassék meg s az, hogy ezen megállapítás miként, mily alapon történt, a kihallgatási jegyzőkönyvben ki legyen tüntetve.

Személyazonosság megállapítása kihágási esetekben. (10.824/fk. eln. 1896. sz. r.) Legkivált csekélyebb pénzbüntetéssel sújtandó kihágások esetén igyekezzenek a rendőrök

a személyazonosságot lehetőleg a helyszínen megállapítani. Ha ez nem sikerül, de az illető lakása közelebb van mint a kapitányság, lakásán igazolják az illetőt.

Személymotosás esetei. Átvizsgálhatók azon az egyénen levő ruhák és egyéb tárgyak, a kit büntett vagy fogházbüntetéssel büntetendő vétség nyomatékos gyanuja terhel, vagy, a ki a hatóság előtt szokásos büntettkép ismeretes. Valamint az ellen is, a ki nagy valószínűség szerint valamely bizonyítékul szolgáló tárgyat rejt magánál. Hozzátartozóknak akkor, ha őket részesség, orgazdaság vagy bűnpártolás gyanuja terheli; védő ellen pedig kizárólag csak akkor, ha ellene ily bűncselekmények miatt vizsgálat van elrendelve. (B. P. 176. §.)

Személymotosásnak előállításnál mikor van helye?
L. előállítás- vagy bekísérésnél a rendőr köteles, stb.

Személymotosás kihágási ügyben a lefoglalandó bűn-jelek beszerzése végett csak elkerülhetetlen szükség esetén rendelkezhető el. (Kih. Elj. 41. §.)

Személymotosás rendőri közegek által. A rendőri közeg által külön utasítás nélkül is átvizsgálhatók azon elfogott vagy előállítandó egyénen levő ruhák és egyéb tárgyak, a kit büntett vagy fogházbüntetéssel büntetendő vétség nyomatékos gyanuja terhel, vagy a ki a hatóság előtt szokásos büntettkép ismeretes: 1. ha annál gyanus tárgyak, fegyverek, támadásra vagy ölésre alkalmas eszközök vagy szerek vannak; 2. ha öngyilkosságot kísérelt meg, vagy ilyennek elkövetésével fenyegetőzik; végül 3. ha rendőri felügyelet alatt áll. (Ut. 202. §.) A házkutatás és a terhelt ruháinak és tárgyainak átvizsgálása lehetőleg mindig tanuk előtt és a lehető legnagyobb kimérettel s rendszerint csak akkor eszközözendő, midőn az illető a kívánt tárgyak előadására siker nélkül szólítottatott fel. Ha a házkutatásnál vagy a ruhák átvizsgálásánál tanuk egyáltalában nem voltak alkalmazhatók, e körülmény s annak indokai a jelentésben külön is kiemelendők. (Ut. 203. §.) Tanukul a személymotosásnál a tényleg szolgáló katonái egyéneket kivéve, mindenki alkalmazható, ha az illető bűnügyben érdekelve nincs. (Ut. 97. §.)

Személymotosásnál szerzett tudomás hivatali titok. (B. P. 191. §.)

Személyes szabadság megsértését követi el az a hivatalnok, a ki hivatalos hatalmával visszaélve valakit törvénytellenesen elfog, elfogat vagy letartóztat (Btv. 193. §.); a ki a törvénytellenesen letartóztatottakat az ítéletben megszabott időn túl tartja fogva (Btv. 194. §.); az a felügyelő, a ki a fennálló szabályok ellenére valakit a fogdába befogad, vagy a fogházba történt szállításokról felsőségét 24 óra alatt nem értesíti (Btv. 196. §.); továbbá az a közhivatalnok, a ki tudomással bír valamely törvénytellenes letartóztatásról s azt fel nem jelenti felsőbbségének, vagy a felsőbbség, ha a jelentés után 48 óra alatt nem intézkedik. (Btv. 197. §.)

Személyszállítóhajón a köpködés tilos. L. közúti kocsi-kon stb. köpködés.

Személyszállító hajók peremzete s a hajó belsejébe vezető nyílások karfákkal látandók el. (1869. évi 2362. Ker. M. r. 12. §.)

Személyszállító hajón robbanó vagy gyúlékony anyagok szállítása tilos. (1869. évi 2362. Ker. M. r. 20. §.)

Személyszállító liftek vizsgálata. (Szabr. még nincs.) A liftek vizsgálatán a rendőrség is részt vesz. Rendszerint a következő általános feltételek alatt adják az engedélyt: 1. Meghatározása a szállítandó személyek számának. Ez külön táblán a lift mellett kifüggesztendő. A lift ajtaja fülé is felvonó vagy lift felírat alkalmazandó. 2. Az ajtókat menetközben felnyitni ne lehessen. Az előterekhez vezető ajtókon kilincs belülről legyen, kívülről kulccsal lehessen kinyitni csupán. Az akna-ajtó nyitvamaradása esetén a kocsi indítható ne legyen. 3. A túlterhelést megakadályozó készülék kifogástalanul működjék. 4. A lezuhanás megakadályozására biztos fogókészülék legyen. 5. Ajtók, előterek és a kocsi is kellőkép megvilágítva legyen, azonban a világításhoz tűzveszélyes vagy robbanó anyag (ő. m. légszesz, benzin, petroleum) nem használható. 6. A felvonó egyes megállóhelyei oly módon lesznek megjelölendők, hogy az abban közlekedők pontosan felismerhessék az egyes megállóhelyeket. 7. A kocsinak önműködően kell megállaniok. 8. Az állomásokon a kocsi padlójának egyszintben kell lennie az állomás padlójával. 9. A menetsebesség mpcz. 0.5 m. 10. A gépházba idegennek tilos a bemenet. Ez táblán is ott legyen. 11. Kezelésre csak képesített egyén használható. 12. Tilos, hogy ez magát családtagjaival helyettesítse. 13. Használati engedély nélkül vagy a használati engedélytől eltérőleg a liftet nem szabad használni. 14. A használati engedélyt az előjáróság adja. 15. Ha a lift felvonó- vagy kocsiszerkezetének valamely főalkatrésze kicserélést igényel, akkor új vizsgálatnak van helye s új engedély kérendő. A régi engedély ez esetben hatályát veszti.

Szemérem elleni büntettet követ el, a ki magát valamely nő férjének színleli és a nőnek tévedését felhasználja, hogy azzal nemileg közösüljön. (Btv. 245. §.) Az eljárás indítványos.

Szemérem elleni erőszak büntettét követi el az, a ki valamely nőszemélyen erőszakkal vagy fenyegetéssel vagy öntudatlan, édtelen vagy tehetetlen állapotában, házasságon kívül fajtalanságot követ el. (Btv. 233. §.) Az eljárás indítványos, de az indítvány vissza nem vonható. (Btv. 238. §.)

Szemérmert sértő cselekmény nyilvános elkövetése, ha az közbotrányt okoz, szemérem elleni vétséget képez. (Btv. 249. §.)

Szeméremszértő képeknek nem tekinthetők művészi becsű ábrázolatok. (28.630/fk. II. 1897.)

Szeméremszértő képes újságok kirakatba kitételét fel kell jelenteni. (19.923/fk. eln. 902.)

Szeméremszértő nyomtatványok, képek stb. nyilvános kitétele. (40.003/1897. sz. B. M. r.) A ki szeméremszértő

nyomtatványt s képes ábrázolatot vagy más tárgyat utczai kirakatban vagy más közlekedési vagy nyilvános helyen, a hol azokat bárki láthatja, kiállít és azt a rendőri hatóság felhívására azonnal el nem távolítja, 200 kor. terj. pb. büntethető. A rendőr eljárása ily esetben az, hogy az esetben, ha a kihágást gondolja fenforogni, annak megszüntetésére nem ő maga intézkedik, hanem azonnal jelentést tesz az észleletéről a ker. kapitánynál, kinek kötelessége egy rendőrtisztviselő kiküldése által a tényállásról meggyőződni s az illető tárgy eltávolítása, illetve a kihágás megtorlása iránt intézkedni. (L. Rédey Gyűjt. 1898. 49. l.)

Szemetet más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére stb.

Szemétygyűjtő taligák és ládák, melyek a főváros tulajdonát képezik, gyakran pajkos és rosszindulatú egyének által megromgáltatnak. Az őrszemek kötelesek az ily kihágások elkövetőit feljelenteni.

Szemétkihordásra vonatkozó szabályok megszegése. L. pöczegődör, stb.

Szemeteskoscsik közlekedési tilalma a Tisztviselőtelepen. (7742/1900. I. sz. tan. hat.) A VIII. kerület felől jövő szemétszállító kocsik közlekedési útirányának az Orczy-utat és Üllői-utat jelöli ki.

Szemétládákból ételhulladékok gyűjtése, mint a közegészségre veszedelmes cselekmény, a rendőrök által megakadályozandó. (1392/93. Rfp. ut.)

Szeméttisztítás és fuvarozás. (4686/fk. kih. 1897. sz. szolgálati utasítás. — L. Rédey Gyűjt. II. 148. l.) I. Csatorna- és pöczegődör-tisztítás. A 9/78. kgy. sz. szbr. szerint az ily munkának reggel 5 óráig be kell fejezve lenni. E szbr. 5. §-a szerint a bűzhődő anyagok elszállítása és kihordása október 1-től április végéig este 7-től reggel 8-ig, május 1-től szeptember végéig pedig este 9-től reggel 6 óráig engedtetik meg. II. Házi szemét. A vállalkozók a háziszemetet április—szeptember hónapokban reggel 6—9 óráig, október—márczius hónapokban reggel 7—10 óráig kötelesek összegyűjteni s azt oly módon kifuvározatni, hogy a határidőre a házakból az összes szemét ki legyen hordva s egy napról a másikra semmi vissza ne maradjon. III. Utczai szemét-sár stb. Az utczai szemetet, sarát stb. a fuvarozási vállalat köteles a nap bármely szakában szakadatlanul és folytonosan, a mint az rakásokba szedetett, oly módon elszállíttatni, hogy az összeszedett szemétből egy napról a másikra semmi se maradjon vissza. E rendeletek felett az ellenőrzés, valamint a kihágási bíráskodás a rendőrséget illeti meg. A ker. kapitányság köteles a szemétfuvarozás stb. körül felmerült fontosabb kihágási esetekről a közigazgatási osztály útján a főváros tanácsát értesíteni. A feljelentés és bíráskodásnál tekintetbe kell venni azt, hogy a szemétszállítás és fuvarozásért maga a vállalkozó s nem az alkalmazottja a felelős. Tehát a vállalkozó jelentendő fel s vonandó felelősségre

s nem az, a ki a felelősséget elvállalni hajlandó. Az alkalmazotti csak akkor jelentendő fel, ha a kihágást saját kezdeményezésére követte el. L. köztiszt. szbr. ellenőrzése.

Szemle bűnügyben. Birói szemle tulajdonképen csak az, a mit a bíró teljesít; sürgős esetekben azonban a rendőri hatóság is teljesíthet szemlét B. P. 98. §. alapján, de köteles az idevonatkozó szabályokat (B. P. 225—253. §.) betartani. A szemlével a létező állapot híven megállapítandó. A felvett jegyzőkönyv kiemertő legyen s esetleg vázlatok, rajzok és fényképek is készítenők. (B. P. 226. §.) A szemle legalább két tanu jelenlétében fogantatandó. A fegyveres erő, valamint a csendőrség tényleges szolgálatában levő egyén ilyen tanu nem lehet. (B. P. 227. §.) Szakértőkről lásd e czím alatt.

Szemlelapos nők. L. egészségi lappal stb.

Szemmértékre takarmányeladás tilos. L. széna s más takarmány stb.

Szent István-napján végzett mezeli munka elbírálása a közigazgatási hatóságok elbírálása alá esik. (M. tan. hat.)

Szerb határ átlépése uti igazolvány nélkül tilos. (1896. évi 93.291. sz. B. M. r.)

Szerencsejáték. Szerencsejátéknak tekintetik az, melyben a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ. Az állami lotto vagy hatósági engedély melletti rendezett bármely más sorsjáték a jelen fejezet alá eső szerencsejátéknak nem tekintetik. (Kbt. 91. §.) A szerencsejátékra a következőkép rendelkezik az 1879: XL. tcz. 87. §. A ki nyilvános vagy a közönségnek nyitva álló helyen szerencsejáték-vállalatot tart, valamint az is, a ki a vállalkozót a szerencsejáték üzésében segíti: két hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. büntetendő. A közönségnek nyitva álló helynek tekintendő azon magánlak is, melybe azon célból, hogy szerencsejátékban részt vegyen: bevezetés mellett vagy a nélkül, mindenki bebocsáttatik. 88. §. A ki a 87. §-ban megjelölt helyiségben a szerencsejátékban részt vesz: 200 kor. terj. pb. büntetendő. 89. §. A 87. §-ban meghatározott büntetéssel büntetendő azon vendéglős, szálloda- és kávéháztulajdonos vagy korcsmáros: a ki bármely helyiséget szerencsejáték üzésére kiad vagy ilyen használatra átenged. A megjelölt személyek, ha a jelen szakaszban meghatározott kihágás miatt két ízben már megbüntettek s utolsó büntetésüktől fogva két év még nem telt el, az 1872: VIII. tcz. 91. §-a értelmében, vendéglős-, szálloda-, korcsma- vagy kávéháziparuk folytatásától is eltiltandók. E tilalom legrövidebb tartama egy év, leghosszabb öt év. 90. §. A jelen fejezet eseteiben mindig lefoglalandó azon pénz is, mely a szerencsejáték céljából kiteve találtatik, valamint mindazon eszközök is, melyekkel a szerencsejáték üzetik vagy melyek e célra használtatnak. Itél a J. b.

Szerencsejáték italmérésben tilos. L. italmérésben szerencsejáték.

Szerencsejáték mutatványnyal egybekötve tilos. L. kintorna, sípláda, mutatványengedélyek, stb.

Szerencsejátékok korlátozása. 100.368. 1897. sz. B. M. r. értelmében tiltva vannak a következő szerencsejátékok: 1. báb (hordozható), tekebáb; 2. baba, színesbaba, (ide nem értve az úgynevezett «Paprika Jancsi» előadásokat); 3. golyó, színes golyó; 4. monaco; 5. mariandli; 6. birbics; 7. czéldobás, kör vagy kárka; 8. szín (Farbenspiel), számozott szín, lemez, czéldobás és egyáltalán minden olyan játék, a melynél valamely nyereménytárgy kilitásba helyezesével keltetik fel a közönségben a játék-szenvedély. Az ily játékkal üzérkedők tettenérés esetén a kerületi kapitánysághoz előállítandók. (51.096/fk. I. 97. sz. r.)

Szerszám lovakon és kocsin. L. állatok járműbe fogása.

Szerződés és bánatpénz. L. bánatpénz.

Szerződésszegő cseléd részére adományt gyűjteni, kihágást képez. (1890. II. tcz. 66. §. c/ pont.)

Szeszipar és a szeszfinomítás akadálytalan folyamatának biztosítása czéljából mellőzhetlen és el nem halasztható javítási munkálatok vasárnapokon és Szent István napján egész napon át végezhetők. (86.753/VIII. 901. Ker. M. r.)

Szeszes italok bordélyban nem adhatók. L. bordélyházi szbr. I. f.

Szeszes italokkal essentiák keverése tilos. L. erősítő essentiák.

Szeszes italok kimérése. L. italmérések stb.

Szeszkimérésen magyar czímer. L. magyar czímer.

Szédelgés zálogjegyekkel. L. zálogjegyszédelgés.

Székely iparczikkékkel házaló cigányok. L. engedély nélkül való, stb.

Szénégetés erdőben. L. erdőben veszélyes, stb.

Szén- és faházalás. L. házalás szénnel.

Szénfelvétel hajókon vasárnap. L. vasárnapi munkaszünet, stb.

Szénlopások meggátlása. 53.515/fk. I. 1900. sz. rendelet utasítja az összes rendőrközegeket, hogy a szénét fuvarozó kocsikat és alkalmazottakat állandóan ellenőrizzék és a széntolvajokat és a fűtési anyagokkal engedély nélkül házalókat mindenkor állítsák a ker. kapitányságok elé.

Szénát, szalmát, takarmányt kivinni a vészkerületből az állategészségügyi törvény 56. §. alapján kihágást képez s a rendőrség által 400 kor. terj. pb. büntethető.

Szénavásárra kivezényelt rendőrök, a rendes segéd-szolgálaton kívül, a felhajtásra vonatkozólag a vásárfelügyelő utasításai szerint tartoznak eljárni. (1894. II/21. Rfp. np.)

Szénavásártéren rendőri szolgálatra utasítás. (52/94. Rfp. ut.) Rendszerint két rendőr vezényeltetik ki. Egyiknek kötelessége a vásártérre felhajtó kocsik rendezése, másiké a dobogónál elhajtó kocsik közti rendtartás.

Széna s más takarmány eladása. (280/1886. kgy. sz. szbr.) A főváros területén széna s más takarmányneműek csak súlymérték szerint kerülhetnek eladás alá. A vásártéri fővárosi mérleg használatáért a bruttosúly után métermázsanként 6 fillér díj fizetendő. A ki takarmányt kocsirakományként vagy szemmérték szerint vagy más módon ad el, vagy a ki a takarmány közé nedves szénát, homokot s idegen anyagot kever, kihágást követ el s a rendőrség által büntettetik. A rendeletre a vásárigazgatóság ügyel fel. (L. Kreca. Gyűjt. 232. l.)

Szénnel való házalás engedély nélkül tilos. L. szénlopások.

Szénsavas mész és a must. L. mustkezelés.

Szénsavtartályok megvizsgálása. (76.973/97. Ker. M. r.)

5. A megtartott víznyomási próbáról minden egyes szénsavpalaczk vagy tartály számára bizonyítvány állítandó ki. 11. A hivatalosan meg nem vizsgált és le nem bélyegzett szénsavpalaczkok használatba vétele tilos. 12. Az ezen rendeletbe foglalt rendelkezések vagy tilalmak megszegése, a mennyiben e cselekmény vagy mulasztás súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást képez s ha a kihágás az 1879. évi XL. tcz. 109. §-a szerint minősítendő, ezen törvénytiszakasz értelmében 15 napig terj. elzárással és 200 kor. terj. pb., különben pedig ezen rendelet alapján 200 kor. terj. pb. büntetendő. Itél a Rh. L. Rédey Gyűjt. III. 149.

Szifonfejek átalakítása. (B. M. 1890/37.523. sz. rend. — L. 1890. R. T. 950. l.) Csakis oly szifonfejek használata engedhető meg, melyek — ha ólomöntvényből készítve — 99 százalék tiszta ónt s csak egy százalék ólmot tartalmaznak.

Szifogyártók vásárnap. Szifogyártók a vásárnapokon tartott baromvásárokon áruikat eladás céljából kirakhatják: egész nap. (14.837/92. II. A) 1. D) pontnál 84.842. sz. Ker. M. r.)

Szikvíz gyártása, árusítása, szállítása vásárnap egész napon át meg van engedve. (14.837/92. II. B) pont Ker. M. r.)

Szikvízgyártásra vonatkozó rendszabályok: 1895 január 7-én kibocsátott 110.461/1894. sz. B. M. r.

Szikvízszállítás rendje. (9630/fk. I. 97. sz. r.) 1. A szódavíz az üvegyárakban kipróbált jóminőségű és megbízható palaczkokban tartandó. 2. Szódavíz szállítására május 1-től szeptember 30-ig csak külön szerkezetű, fedett [s a jégsekreányek módjára jégtartálylyal ellátott] járművek használhatók. Kisebb szállításoknál pedig az üvegek jégtömbök vagy jégretegek közé helyezendők s lefedés vagy letakarítás által a felmelegedéstől megóvandók. 3. A syphonokat tartalmazó rekeszeknek május 1-től szeptember 30-ig nyitott kocsikon való szállítása meg nem engedtetik.

Szilárd anyagból levő tárgyak veszélyes eldobása, kiállítása vagy felfüggesztése. A ki szilárd anyagból levő tárgyat mások veszélyeztetésével eldob vagy levet, valamint az is, a ki olyan tárgyakat, melyek eldőlése vagy leesése által az utcán, udvaron, folyosón vagy más járt helyen levő egyének megsérülhetnek, a kellő megerősítés nélkül állít ki vagy

függeszt fel: 100 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 118. §.) Illetékes a Rh.

Szindarabok az orfeumban. L. mulatók rendje.

Színészeti ügynökségek az ipartörvény alá nem esnek. Magyarországon e rendelettel a színészek és szindarabok közvetítési joga az orsz. magyar színészegyesületnek adatott meg. Jövőben magánosoknak ily engedély nem adatik. A régieknek B. M. megerősítéssel kell bírni. (47.029/1892. B. M. r. — L. 1892. R. T. 1503. lap.)

Színházak ablakaira rácsot alkalmazni tilos. (Színházak tűzbiztonságára vonatkozó kgy. szbr. 4. §.)

Színházi díszítmény szállítása a Lánchídon át. Lásd Lánchíd stb.

Színházi előadások délután. (3902/fk. eln. 1892. sz. r.) A színházi felügyeletet és ellenőrzést tartó tisztviselők felhívottnak, ügyeljenek arra, hogy a színházak vasárnap délutáni és esti előadásain szolgálatot tevő műszaki személyzet ugyanazon nap délelőtti foglalkoztatva ne legyenek s ha ily eset tudomásukra jutna, azt a főkapitányhoz jelentsek fel.

Színházhoz felhajtó kocsik ellenőrzése. (102/96. Rfp. ut.) Előadások alkalmával a kocsikkal való fel- vagy lehajtás a rendőrök által úgy szabályozandó, hogy a kocsik között mindig legalább is 6 lépésnyi távolság maradjon; a kihágást elkövetők a ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Színházi felügyeletre kirendelt rendőrök őrsparancsnoka az ügyeletes tisztviselőnél jelentkezni tartozik, kinek alá van rendelve. (Szolg. szbr. 77. §.)

Színházi főpróbák bejelentése. (15.313/el. fk. 898. sz.) Kötelezőleg csakis azok a főpróbák jelentendők be, a melyeken 100 főnél több közönség (a sajtó képviselői vagy más meghívott vendég) van jelen. Az ilyen főpróbákra 1 tisztviselő, 1 polgári rendőr és színházi fél őrség rendelőndő ki s ép úgy megtartandók a színházi bejárások, mint a rendes előadások előtt és után.

Színházi intendáns kocsija a Vár-, Nemzeti- és Operaszínháznál bármely kijárásnál várakozhatik. E kedvezmény nem terjed ki a többi színházakra. (40.009/fk. I. 1901.)

Színházi jegyekkel üzérkedés. (6252/fk. eln. 1884. sz. r.) Egyleti és intézeti alkalmazottaknak, valamint magánegyeteknek is akár mint egyes eladók, akár mint közvetítők a fővárosi színházak jegyeit a rendes áraknál magasabb árakon eladni tilos s büntetendő kihágást képez. Bünt. 100 kor. terj. pb. Hordárokra ugyanígy intézkedik a 369/86. kgy. szbr. (L. Krecs. Gyűjt. 291. I.)

Színházaknak kéjnök általi látogatása. (50.153/fk. I. 1889.) Bördélyháztulajdonosnők, bördélyházban alkalmazott és bárczás magánkéjnök az Opera-, Nemzeti- és Várszínházban csak a II. és III. emeleti zártszékeket, egyéb színházakban a páholyok kivételével bármely helyet használhatnak. E rendelet elleni kihágás az 1879: XL. tcz. 81. §-a alapján büntetettetik.

Színházi kijárásokra vonatkozó rendelkezések. — (4135/ft. eln. 98. sz.) A színházaknak csakis a közönség és a színházi működő személyzet által kijáratul szolgáló ajtai tartandók nyitva az előadás alatt, de nem egyszerre mind az a hátsó kapu, a melyen át díszletet hordanak ki s a mely személyközlekedésre egyáltalán sohasem szolgál. A Vigszínházban azonfelül meg van engedve, hogy a színház oldalfolyosóiról a szabadba vezető ajtók tolózárral becsukva (de nem bezárva) maradhassanak az előadás alatt, a mennyiben ezek a zárok olyanok, hogy a kilünc befelé nyomásával csukódjanak az ajtók. Továbbá a Magyar Színházban a színpadnak az Izabella-utca felől levő egyik társalgója, mely sem kijáratul, sem átjárásul nem használtatik (ilyenkül csakis az átellenes társalgó szolgál) ideiglenesen, tekintettel a színpad szűk voltára, butorok elhelyezésére is használható.

Színházak rendőri felügyelete. (9776/V—b. 1891. B. M. rend.) 1. Minden színházhoz, minden előadásra egy rendőrtisztviselő küldendő ki, kinek a felügyeleti utasítást részletesen kell ismernie. 2. A főkapitányság köteles naponta bizonytalan időben a színházak tűzbiztonságára vonatkozó intézkedéseket és készülleteket az ügyeletes rendőrtisztviselővel megvizsgáltatni s egy főtisztviselővel is ellenőriztetni. A színházi ügyeletes kötelességei: 1. A színielőadás megkezdése előtt legalább egy órával, légszusz-, villam- és hatásvilágítás mellett tartandó főpróbák alkalmával pedig legalább egy félórával a színházban és pedig a színpadon megjelenni tartozik, hol a tűzoltó-örparancsnok, valamint a tűzbiztonsági szempontból a kezezéssel megbízott színházi személyzet fentnevezett tisztviselőnél jelentkezni köteles. 2. A felügyelő tisztviselő köteles személyes felelősség terhe alatt még a színház megnyitása előtt meggyőződni arról, vajjon az előírt oltási és mentőeszközök rendben és helyükön vannak-e? 3. Meggyőződik arról, hogy a világítási szabályok és óvóintézkedések pontosan teljesítettek-e? 4. Vajjon a mentő-függöny teljes jókarban van-e? 5. A kijárások mind kinyitottak-e? 6. A m. kir. Operaházat és Nemzeti Színházat kivéve, a többinél vajjon nem osztatott-e ki több jegy, mint a férhely megengedi. 7. Meggyújtattak-e a lámpák és csillárok az előadás előtt és különösen a folyosókon és kimeneteknél a lámpák és gyertyák? 8. Helyén van-e, ki a mentő-függönnyt felügyeli? 9. Helyén van-e, a ki a vízvezetékét és gázcsöveket felügyeli? 10. A tűzörök el vannak-e látva az előírt mentőeszközökkel és helyükön vannak-e? valamint, hogy a színpadlapon szolgálatot tevő színházi munkások mind jelen és helyükön vannak-e? 11. Nincsen-e olyan valami a színpadon, nézőtérén folyosókon és kimenetekeken, a mi a szabályrendelet által tiltva van. 12. Ott van-e minden a színpadon, nézőtérén, folyosókon és kimenetekeken, a mi tűzbiztonsági szempontból elő van írva? 13. Előadás után felügyel, hogy a lámpák, csillárok stb. szabályosan eloltassanak, annak megtörténte után az épületet a tűzoltó-örparancsnokkal együtt személyesen átkutatja, nincs-e valahol

lappangó tűz? s csak ha veszély nem létéről és az összes kijáratok elzárásáról meggyőződött — távozhat el. 14. A közönség használatára szolgáló kapuk kinyithatására szóló engedélyt mindenkor a rendőrtisztviselő adja meg a rendezőnek, rendszerint az előadás kezdete előtt félórával, kivételes esetekben azonban legkésőbb egynegyed órával s minden esetben csupán akkor, ha az előírt vizsgálati körjáratot befejezte s személyes meggyőződést szerzett arról, hogy a meghatározott biztonsági intézkedések meg vannak-e téve? Ha a rendőrségi tisztviselő a színelőadás megkezdése előtt legalább egy órával előbb a színházban és pedig a színpadon meg nem jelennék, erről a rendező, ennek távollétében pedig a tűzoltó-őrpáncsnok a főkapitányság központi hivatalában mindenkor szolgálatot teljesítő felügyeletes rendőrtisztviselőt intézkedés végett, telefon útján azonnal értesíti. Ha pedig a színházban még akkor sem lenne jelen a felügyelettartással megbízott rendőrségi tisztviselő, midőn a tűzoltó-őrpáncsnok megelőző vizsgálati körjáratát már befejezte, akkor a kapuk kinyithatására az engedélyt a rendezőnek jelentve, a tűzoltó-őrpáncsnok adja meg.

Szinbázi ruhatári díjak. (9137/fk. eln. 1887. sz. rend.) A ruhatárban nagyobb darabért 20 fillér, kalap, esernyő, bot s hasonló kisebb darabokért 10 fillér szedhető. Magasabb díjat szedni kihágást képez s az 1879. évi XL. tcz. 141. §-a alapján 600 koronáig terj. pb. büntethető.

Szinbázi szolgálatra utasítás. 8217/98. évi tk. eln. sz. rendelet szerint a Mosonyi-utczai r. laktanyában naposszolgálatot teljesítő ellenőrök a színházi őrségeket naponta összeállítani és azt, hogy készen állnak, az ügyeletet tartó tisztnek bejelenteni tartoznak, a tiszt kötelessége az összeállt rendőröket szolgálatukra nézve kellő utasítással ellátni.

Szinbázak tűzbiztonságára vonatkozó 744/82. és 946/87. sz. kgy. szbr.-ek. (L. Kreca. Gyűjt. 233—239. l.)

Szinbázvizsgáló bizottmány. Szinházak tűzbiztonságára vonatk. kgy. szbr. 49. §. Elnöke a fõv. tanács iparrendészeti osztályának vezetője. Tagjai: a középítési bizottmányból a tanács által kinevezett 3 szakértõ tag, a tûzoltó-fõparancsnok, az illetõ ker. elõjáró s az építési felügyelõ mérnök. Ülésein s eljárásaiban a főkapitányság egy tisztviselője is résztvesz. Feladata minden hónapban egyszer a szinházakat megvizsgálni.

Szinházak, mulatók villamos világítása és tűzbiztonsága. (6391/fk. eln. 1900. sz. körirat. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 28. l.) Az összes szinházak és villammal világított mulatók szigorúan utasítottak, hogy a) a laza huzalok rendezését és megfeszítését, azoknak egymástól és minden gyúlékony anyagtól (szövet, függöny, deszka) való elszigetelését, a hol szükséges, minden külső sérülés ellen alkalmas nem gyúlékony védőernyővel való megvédését és általában csak szigetelőkön vagy szigetelő csövekben való vezetését záros határidő alatt eszközöltessék;

b) hogy ugyancsak záros határidő alatt mindenütt hipoláris és fedett biztosítékok alkalmaztassanak és azok mindenkor pormentes állapotban tartassanak; c) hogy a kapcsoló-deszkák mellett levő szabályozó ellenállások és biztosíték-csoportok, valamint a közeleső diszletek közt vaspléh-lemezek alkalmaztassanak; d) hogy használaton kívül helyezett régi vagy ideiglenes vezetékek, továbbá mindenféle csengő huzalok a használt világítási huzalok közül eltávolíttassanak, illetve ott rendezett állapotban vezetlessenek; e) hogy huzal, valamint fémcsövek (gáz- stb. csövek) keresztvezése lehetőleg elkerültessek, a hol pedig ez nem lehetséges, ott az egyik vezeték az érintkezés hosszában Bergmann-csővel megvédessék; f) hogy a csillároknál gyulékony alkatrészek ne alkalmaztassanak és tartassanak, az összes csillárok pedig izoláltan felfüggesztessenek, illetve felszereltessenek; g) hogy a suffiták huzalai kábelbe egyesítve vezetlessenek s minden suffita legalább egy hipoláris biztosítékkal láttassék el, a suffitán magán pedig semmiféle gyulékony alkatrész ne alkalmaztassék; h) hogy a színpadi padlóban elhelyezett connector-szekrények mindenkor pormentesen tartassanak, belsejük pedig asbest-lemezzel kibéleltessék; i) hogy ideiglenes vezetékek is csak teljesen a szabályoknak megfelelően szigetelőkön és elszigetelve fektetlessenek; k) hogy a Várszínházban levő transzformátor vagy más alkalmasabb helyiségbe helyeztessék át, vagy ha ez nem lehetséges, faszekrényének belseje asbest-lemezzel bevonatassék; l) hogy a világítási berendezés bármily részének átalakítása vagy megújítása, illetve teljesen új berendezés létesítése esetén, a huzalok többé falécekbe ne szereltessenek, valamint hogy a fából való elosztó, illetve kapcsoló táblák márványlappal helyettesíttessenek.

Szinházi lapok árusítása. (2627/fk. eln. 902.) A «Szinházi lapok», «Magyar színpad» s a «Szinházi Hirlap»-ra vonatkozó engedély. A Nemzeti színház jobb és bal bejárója előtt mind a három újságnak 2—2 elárusítója állhat; a színház környékén pedig 1—1 árusíthat. A Népszínház József-körúti, Akácfa-utcai bejárójánál 1—1, a Röck Szilárd-utcai bejárójánál pedig mind a 3 lapnak 2—2 elárusítója állhat. A Magyar színház homlokzati két bejárója elé mind a 3 lap számára külön-külön 1—1, s a színház környékére is szintén 1—1 elárusítót engedélyezek. A Vigszínház két homlokzati bejárójánál 1—1, a színház környékén szintén 1—1 elárusító árusíthat. Az Opera, Uránia, Várszínház, Városligeti színkör és a Krisztinavárosi színkörre vonatkozólag akképen rendelkezem, hogy az egyes lapok kiadója mindegyik színház előtt 2—2 s a színház környékén 1—1 egyén útján árusíthatja lapját.

Szinházi újságok árusítása a nyári színkörök előtt. (7422/fk. eln. 1901. sz. végzés.) A Budai színkör és pedig a bejáratnál a három színházi újság mindegyike 1—1, a Horváth-kertnek az Alagút-utcai két bejáratához szintén 1—1 elárusítót

helyezhet el. A Városligeti szinkörnél pedig a szinkör bejárata előtt ugyancsak mindegyik lap részéről 1—1, a szinkör főbejárata előtt levő járda szélihez, valamint a színházhoz vezető utak mentén 2—2 elárúsító helyezhető el.

Szinháznyitási engedélyt Budapesten csak a közgyűlés adhat. (1848: XXXI. tcz. 1. §.)

Szinjáték (Farbenspiel). L. szerencsejáték.

Sziniakadémia előadásai. L. országos szini, stb.

Szinielőadás engedélydíja. L. engedély, stb.

Szinielőadás engedélye. Vidékre a B. M., Budapesten a főkapitány ad engedélyt az 1881: XXI. tcz. 7. §-ában gyökerező jogánál fogva. Ezen engedély személyre szól.

Szinielőadás engedély nélkül. 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon szintársulati igazgató, a ki a belügyminisztertől nyert jogosítvány nélkül vagy habár azzal, de a hatóság engedélye nélkül szinielőadást tart, vagy a nyert engedélyt megszegi. Visszaesés esetében, ha utolsó büntetése kiállásától két év nem mult el, a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető. (Kbt./77. §.) Illetékes a Rh. Budapesten az engedélyt a főkapitány adja. (1881: XXI. tcz. 7. §.)

Színnyomásnál és kékfestésnél végzendő azon munkák, melyek a folytonos üzem félbe nem szakíthatása miatt szükségesek, egész munkaszüneti nap folytathatók. (14.837/892. Ker. M. sz. r. I. 19. p.)

Színpadon csak svédgyufa használható. (1885. évi 47.663. sz. tan. hat.)

Színpadon szivarzás, ha a darab kívánja, a következő feltételek alatt szabad: 1. előzetesen bejelentendő; 2. vízzel telt tálcza helyezendő el s a gyufa és a szivar, ha már nem kell, ebbe dobandók; 3. csak impregnált gyufa használható. (1888. évi 4759. sz. tan. hat.)

Színpadon transparentek csak úgy alkalmazhatók, ha a gázláng felett 2 méterre semmiféle diszítés nincs. (1884. évi 3333. sz. tan. hat.)

Sziren-gőzsíp használata. (6571/fk. I. 1896. sz. rendelet.) 1. A székesfőváros, valamint az Újpest község területébe eső Dunaszakaszban közlekedő hajókon az úgynevezett eszireno gőzsípnak használata egyáltalában tilos. 2. A gőzhajók sípjait az ideiglenes folyó-, csatorna- és tőhajózási rendszabályok 58., 59., 60., 64., 65., 66., 67. és 68. §-aiban megállapított esetek és módokon kívül más esetekben és más módon, vagy más célra használni tilos.

Szíták rézből. L. rézszták stb.

Szivarkacsempészet ellenőrzése. (347/95. Rfp. ut.) A főváros területén, különösen a kávéházakban és vendéglőkben, leginkább a hónapok elején elárúsítani szokott csempész-szivarkák megakadályozására utasítatik az őrszemélyzet, figyelmeztetve, hogy a magánlakásokba vagy helyiségekbe való behatolástól óvakodjék.

Szivarkapapír egész vasárnap árusítható. (14.837/92. Ker. M. sz. r.)

Szívhajnál első segély. L. első segély.

Szobabeeresztés és ablaktisztítás vasárnapokon és Szent-István napján d. e. 9 óráig végezhető. (60.067/VIII. A. sz. Ker. M. r.)

Szóbeli jelentkezések módja. (Rfp. ut. 1902.) Az örszemélyzet összes tagjai minden hivatalos érintkezés alkalmával kizárólag csakis a hivatalos állásnak megfelelő megszólítást használhatják. Például: „felügyelő úrnak, főfelügyelő úrnak, főparancsnok úrnak alázatosan jelentem» stb. A tekintetes vagy nagyságos címzés mellő endő.

Szobrokkal házalni tilos. L. házalva tilos stb.

Szobrok rongálása. L. emlékművek rongálása.

Szódavíz. L. szikvíz.

Szódavíz gyártása, elárúsítása és házhoz szállítása egész munkaszüneti nap meg van engedve. (14.837/892. sz. Ker. M. r. II. A) 1. d) pont.)

Szódavizes üvegek fejei ólomból. L. szifonfejek stb.

Szolgálatban altisztek öltözete. L. altisztek stb.

Szolgálati díj. Minden véglegesített rendőrtől (a mint minden állami tisztviselőtől stb. is) évi 600 koronát meghaladó fizetésének egy harmada szolgálati díj czimén az első évben tizenkét egyenlő részletben levonandó. Valóságos rendfokozatba történő újbóli előléptetések esetén a szolgálati díj fizetésére köteles az illető. (Gazd. kez. ut. 29—30. §§. Hív. kiadás. 1901.)

Szolgálati díjak központi felügyelet által be nem hajtandók. L. robbanóanyagok stb.

Szolgálati díjak behajtására utasítás. L. rendkívüli stb.

Szolgálati felmentés orvosi vélemény alapján. (1898. évi X/30. np.) Orvosi vélemény alapján szolgálati felmentést csak a főparancsnokság engedélyezhet a rendőröknek s azt főparancsnoki jelentményenél kell kérni.

Szolgálati jelvény viselése. A karszalag, mint szolgálati jelvény, csak akkor viselendő, ha az illető rendőrközeg már tényleg szolgálatban áll és viszont rögtön leveendő, a mint a szolg. ideje lejárt. Az összes kivonult rendőrök karszalagjaikat csak az őrhely átvételekor kapcsolják fel és az átadás után rögtön vegyék le. Minden más, rendkívüli szolgálatnál is hasonlóan kell eljárni. (1894. II/19. Rfp. np.)

Szolgálati kerékpárok ólomzúra. 58.220/900. VI. sz. tan. hat. szerint a számtáblák ép úgy, mint a magántulajdont képező kerékpároknál, hatósági ólomzárral illesztendők a kerékpárra s e czélból a kerékpárok a kérelem előterjesztésekor előállítandók. Az ólomzárt a IV. ker. előjáróság illeszti fel.

Szolgálati kimutatások szerkesztése. (360/97. Rfp. ut.) Főparancsnokságnak rendelete szerint az összes őrszobákat és kapitánysági őrségeket vezető ellenőrök naponta szolgálati kimu-

tatásokat kötelesek készíteni. Továbbá utasítandók az összes őrszobák és őrségeket vezető ellenőrök, hogy az őrszobájukra állandó szolgálattételre beosztott összes rendőreiket — bárhol teljesítették is szolgálatot — azokat a szolgálat vagy szolgálati hely megjelölésével mindenkor a saját szolgálati kimutatásukba beírják, sőt azon rendőrök nevei is beírandók, a kik más őrszobákról lettek az őrszobájukra szolgálattételre vezényelve.

Szolgálat közben felmerült bérkocsidíjak nyugtái. (1593/fk. elm. 97. sz. körrendelet. — L. Rédey Gyűjt. II. 58. l.) Minden esetben, a midőn valamely teljesítendő szolgálat természetéből kifolyólag a bérkocsi használtatik, a kocsi használata után a kocsit igénybe vevő közegek a nyugtát rögtön állítsák ki és adják át további eljárás, vagyis a pénz felvétele és az illető bérkocsinak szabályszerű módon leendő kifizetése végett hivatalfőnöküknek, illetve a központi felügyeleti szolgálatot teljesítő tisztviselők a főkapitányi bűnügyi kiadónak. Ezenkívül különösen gond fordítandó a nyugták helyes kiállítására s kivált arra, hogy a helyes bérkocsiszám, a használat időtartama és a díjszámításra vonatkozó egyéb körülmények mindenkor szabatosan kitüntetve legyenek.

Szolgálat megkezdése bejelentendő. (266/97. Rfp. ut.) Főparancsnokság utasítja mindazon tiszteket és altiszteket, kik gyűlésekhez vagy mozgalmakhoz tartalékban, illetve készenlét-szolgálatban vezényeltetnek ki, hogy szolgálatuk megkezdését, valamint annak befejezését minden egyes alkalomkor telefon útján bejelenteni el ne mulasztják.

Szolgálati pótlék folyósítása a rendőrök részére. (Gazd. kez. ut. 27. §. Hiv. kiadás. 1901)

Szolgálati pótlék a nyugdíjba beszámíttatik. (Szerv. szab. 70. §.)

Szolgálati pótlék rendőrtégénységnek. (1881 : XXI. tcz. 47. §.) Az őrség tagjai őrmestertől lefelé, ha megelégedésre 5 évig szolgáltak, 80 kor., kik 10 évig szolgáltak 160 kor., kik 15 évig szolgáltak 240 kor., kik 20 évig szolgáltak 320 korona évenkénti személyes szolgálati pótlékot nyernek, mely saját s özvegyeik és gyermekeik nyug- vagy ellátási díjába beszámíttatik.

Szolgálatban szenvedett sérülés következtében történt nyugdíjazásnál 10 év hozzászámíttatik. (1881 : XXI. tcz. 47. §.)

Szolgálatban tönkrement ruhadarabok kártalanítása. A kártérítést elsősorban a kárt csináló köteles megtéríteni. Ha az teljesen vagyontalan, vagy a kár elemi baleseteknél történt, a kártérítés a B. M.-től kérendő. Ha tehát kár tétetett, a rendőr jelentésébe vegye azt be s úgy maga, mint osztályparancsnoksága által szorgalmazza, hogy a ker. kapitányság az összeget behajtsa. Vagyontalanság esetében a ker. kapitányság átiratban értesíti a rendőrfőparancsnokságot. Ennek sürgetése a rendőr-, illetve oszt. parancsnokság gondja. Minden félév végével jelentés teendő a Rfp.-hoz, az osztályparancsnokságoktól, hogy mely kártételek

nem lettek még behajtvá. Ha ez elmulasztatik, a kár megtérítve sohasem lesz. Oly esetben pedig, a mikor a behajthatatlanság következtében a kártérítés iránti előterjesztést a Rfp.-hoz kell megtenni, az osztályparancsnokság által bejelentendő, hogy a megrongált ruhadarab mennyi ideig volt az illető rendőr használatában. (10. sz. Rfp. np. 1898. — L. továbbá a Gazd. kez. ut. 55. §. Tartalmazza a ker. kapitányságoknak szóló utasítást is.)

Szolgálatban utazás vasuton. L. díjmentes utazás stb.

Szolgálati uton kell a rendőrnek minden kérését, panaszát vagy neheztelését előadni. Ennek be nem tartása fegyelmi vétséget képez. (1503/93. Rfp. u.)

Szolgálatvesztés. L. czimvesztés.

Szomorodni bor hamisítása mazsolával. L. tokaji bor stb.

Szomszédos vasuti forgalomban a rendőrök nem utazhatnak féljeggyel. (64.697/c. v. MÁV. ig.)

Szoptatásra adott csecsemők. L. dajkálásra stb.

Szökött terhelt kézrekerítése. Ha a terhelt ismeretlen helyen tartózkodik vagy megszökött s letartóztatási ok forog fenn, vagy pedig hírlapilag hiába idézték, akkor elfogatása iránt a körülményekhez képest házkutatással, megkeresés útján, kézrekerítésének elrendelésével kell intézkedni. A kézrekerítés abban áll, hogy a rendőri hatóság hivatalos közeget küld ki a terheltnek kinyomozása és letartóztatása végett. Ez intézkedésnek csak büntett vagy fogházzal büntetendő vétség esetén van helye. Nyomozólevelet csak a vizsgálóbíró vagy a vádtanács adhat ki. Vétség esetén a terhelt személyleírása körözendő azzal, hogy feltalálás esetén a köröző hatóság értesíttessék. (B. P. 470. §.)

Szőlőből lopás. L. gazd. termények ellopása.

Szőlőcsefre-szállítás. L. bor, must, stb.

Szörp használata borkészítéshez. Lásd borkezelésnél cukor, stb.

Szövetséges állammal vagy hadakkal szemben elkövetett hűtlenség büntetettét l. hűtlenség czim alatt.

Sztrájk-gyűlések. A belügyminiszternek 1893. évi 1340/eln. szám alatt kiadott rendelete értelmében oly nyilvános gyűlések, melyeken egy munkaszünetelés egész állása s annak érdekében tett intézkedések adatnak elő, az összebeszélés módozatai állapítatnak meg, a tömeges összebeszélés és munkaszünetelés szerveztetik és a munkaszünetelés tovább folytatására szükséges lépések határozatnak el, nem engedélyezendők, illetőleg ha valamely más czél alatt bejelentett gyűlések ily összebeszélésekre használtatnak fel, azok feloszlatandók.

Sztrájkra kényszerítés kihágást képez. (1884: XVII. tcz. 164. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előjáróság. Gazdasági munkásokra vonatkozólag az 1898: II. tcz. 66. §-a intézkedik. Bünt. 60 napig terj. elzárás és 400 koronáig terj. pb.

Szuffiták csak vassodronyokon függhetnek. A székesfővárosi tanács 745/896. XI. sz. határozatahoz képest a székesfőváros területén levő összes színházakban a szuffitavilágító készülékek csak vassodrony-kötelekre függeszthetők fel és ezen vaskötelek, állapotukra és hordképességükre nézve, évenként — a szünet utáni évad kezdetén — az államrendőrség és a tűzoltó-főparancsnokság képviselői jelenlétében kipróbálandók, illetőleg megvizsgálandók lesznek.

Szurokfőzés erdőben. L. erdőben veszélyes.

Szükségleti beadványok megszűntek. (13.210/fk. eln. 1901. körr. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 11. 1.) Az összes hivatalok részére szükséges papír, irodai szerek, nyomtatványok s a szerződésileg biztosított egyéb fogyasztási cikkek a Szolg. utasítás 106. §-ában szabályozott módon elismervények ellenében fognak a raktári készletekből kiadatni s így az 1896. év óta használatban álló havi szükségleti beadványoknak a beküldése mellőzendő.

Szülésznői gyakorlatot csak okleveles bába folytathat, kivételesen olyan nő is, a ki tisztí főorvosi képestdő-okmánynyal bír. (1876 : XIV. tcz. 50. §.) Az, ki ez ellen vét, bünt. a kbtv. 92. §. alapján. Itél Bpsten a ker. elől.

Szülésznők kötelességei. (1889. évi 2771. V. M. r.) 2. §. Ha szülönőhöz hívják, magával vinni köteles : köldökzsinór-ollót, vasszonszalagot, onfecs kendőt egy nagyobb és egy kisebb végbélcsővecskével, irrigatórt végbélcsővel, egy fém és egy hajlékony húgycsővet, 250 gramm 50/100-os karbólos folyadékot, körömkefét és szappant. Mindezt tisztán tartva. 3. §. Kezeit és műszereit karbólos vízzel tisztítja. Ujjait és eszközeit tiszta szírral kenje. 4. §. Könyökig mosakodják, körmeit levágja és kitisztítja. 5. §. Eszközei tiszták legyenek. 6. §. A szülönő nemi szerveit szülés előtt s után megtisztogassa s gyermekágy alatt naponként kétszer. Szivacs használata tilos. 7. §. Feherneműek tisztára váltandók. Minden szennyes dolog eltávolítandó a szobából. 8. §. Tilos neki gyermekágyi megbetegedésben szenvedőket ápolni. Ily esetben azonnal orvost hívjon. 9. §. Tilos neki oly betegek ápolását elvállalni, a kik genyes vagy éves váladékkal járó vagy pedig ragadós betegségben szenvednek. 10. §. Ha e szbr. be nem tartja s a beteg súlyosabb beteg lesz, vagy meghal, a btv. rendelkezései szerint büntetetik. 11. §. Egyébként kihágást követ el. Bünt. 200 kor. terj. pb. Két év alatti visszaesés esetén 15 napig terj. elzárás és 200 kor. terj. pb. A kihágások felett itél a Rh. Budapesten a ker. elől-járóság.

Szülésznők részére kiadott utasítás. (1882. évi 8824. sz. V. M. r.) 3. §. Táblája legyen az utcán. 4. §. Szülönőhöz éjjel, nappal köteles elmenni, ha hívják. 5. §. Ha baj mutatkozik, orvost kell hívnia. 6. §. Szülés után ott kell maradnia, míg az utóvérzés veszedelme el nem múlt. 7. §. Tetszhalottat éleszténie kell s orvos után küldeni, ha a tetszhalál mélyebb. 8. §. Életveszélyben levő keresztény gyermeket meg kell keresztelnie. 9. §. Minden szülés

24 óra alatt bejelentendő. 13. §. Hatósági felszólításra a vizsgálatot megtenni s annak eredményét legjobb tudása szerint bejelenteni köteles.

Szülésznő nem köteles tanuskodni arra nézve, a mit valaki a hivatásával járó bizalomnál fogva titoktartás kötelességével bizott rájuk, hacsak a megbízó őket a titoktartás alól fel nem mentette. (B. P. 205. §.)

Születésnél anyakönyvvezetőnek bejelentendő adatok. L. anyakönyvvezetőnél stb.

Szünnapokon kihágási tárgyalás kitűzése. L. törvényes szünnapok.

Szüret határidejének megtartása. (165/1885. kgy. sz. r.) A főváros törvényhatósága által a szőlőbirtokosok meghallgatása mellett megállapított szüretelési határidő előtt a szüretelés tilos. A határidő be nem tartása mint kihágás a rendőrség által büntettetik. (L. Krecs. Gyűjt. 239. l.)

T

Tábor terve, ha elárultatik az ellenségnek, hűtlenség büntetést képez. L. vár.

Takarmányok és aljszalma összehalmozása Ujpest és Rákospalota területén. (2684/fk. kih. 1893. sz. r.) 1. §. Szálas takarmányok és aljadzó szalmának — a házi szükségletre való mennyiség kivételével — a község belterületén való összehalmozása és bentartása tilos. A házi szükséglet csűrökben, pajtákban, padlásan helyezendő el, a kivezető kéménytől kő vagy vályog fallal elkerített helyen, attól legalább 2 méterre. A szabadban tartani egy háztelekre számítva 35 métermázsánál többet tilos. 2. §. Állandó rakodó-helyek a község legszélső házatól legalább 60 méterre legyenek. 1/3 telkes kisgazdák azonban a takarmányt 40 méterre is lerakhatják. 3. §. Gabonaneműek cséplése a belterületen tilos. Csűr és pajtával bíró gazdák azonban, ha házukban elég tér van arra, hogy egy napi munkát igénybe vevő 20—25 csomó gabonát kicsépelhessenek, csűrjök előtt csépelltethetnek, kötelesek azonban a szalmát azonnal elszállíttatni. 4. Takarmány és kalászos termények közelében a dohányzás, nyílt világgal járás, lövöldözés s bármely tüzelőszer használata tilos. 5. §. Nyílt tüzet gyújtani a község területén, lakóházak udvarán és telkein szigorúan tilos. 6. Minden takarmány és szalma rakhelyén víz és tűzoltáshoz szükséges házi eszköznek kell készletben lenni. 7. §. E rendelet elleni kihágások az 1879. évi XL. tcz. 141. §-a alapján büntettetik. 600 koronáig terj. pb.

Takarmány eladás a fővárosban. L. széna s más stb.

Takarmányt kereső marhahajtók tilalma. L. marhahajtók takarmányért stb.

Takonykór. (1888 : VII. tcz. 70—77. §. és 4000/99. sz. F. M. r.)

Találka-helyek. (49.465/900. sz. fk. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) 31. §. Az alkalmatadó- vagy találkahelyek : a) nyilvánosak ; b) magánlakáson levők lehetnek. 34. §. Az üzlettulajdonos ezen helyek használatára az engedély okmányában meghatározott díj előleges lefizetése mellett csakis oly nőket bocsálhat, kik bárczával, esetleg egészségilappal bírnak és ezt a szoba használatba vétele előtt igazolják. 35. Nő szobára csupán csak egy férfival mehet és ily alkalommal kívülők más a szobában nem tartózkodhatnak. 36. §. Az ily engedélyezett helyek rendőri felügyelet alatt állanak és a főkapitány által megbízott rendőrközegek vagy a ker. kapitányságok vezetői azokat bármely időben megtekinthetik. 24 éven aluli nők cselédképen nem alkalmazhatók és ezek kéjelgésre fel nem használhatók. 27. §. Az egészségi lappal bíró nők a főkapitány által engedélyezett magánlakásokon levő találka-helyeken is üzhetik a keresetszerű kéjelgést. Ily helyek oly nők lakásán engedélyezhetők, kiket a rendőrség e célra megbízhatóknak talál, a kik azt, hogy úgy saját személyükre, mint lakásukra nézve rendőri felügyelet alá helyeztetnek, tudomásul veszik és kötelezik magukat arra, hogy a főkapitány által előírt és velük közölt feltételeket szigorúan betartják.

Talált bombák, robbanó anyagok. L. robbanó anyagok.

Talált bűnjelek. L. hullak és bűnjelek.

Talált csecsemővel mi a rendőr eljárása ? L. Gyermektalálás esetén stb.

Talált csontvázakról értesítés adás. (6851/fk. eln. 1883. sz. ut. — L. Rédey Gyűjt. I. 138. l.) A kerületekben esetleg kiásott emberi csontok feltalálásáról a főkapitányság azonnal értesítendő. A beszállított csontok rendőrorvosi vizsgálat alá vétetnek. Ha régiek az anthropologiai intézetnek felajánlandók, ha az nem igényli azokat, akkor azok eltemetése iránt kell intézkedni.

Talált és elvesztett tárgyak nyilvántartását 16.064/fk. eln. 97. sz. körrendelet szabályozza. (L. Rédey Gyűjt. II. évf. 26. l.)

Talált értékek kezelése az osztályparancsnokságnál. (4837/rfp. 1902.) Az értéktárgyakat a betéti napló «értéktárgyak» rovatában kell bevételezni s kiadni. A ker. kapitánysághoz ily tárgyak pénzkézbesítő könyvvvel küldendők.

Talált gyermekek a gyermek-menhely IX. Vendel-utca épületében 3. sz. a. helyezendők el. (7457/fk. eln. r. 1901. — Telefon : 56—85.)

Talált hullákra s hirtelen halálesetekre nézve rendőri szemle foganatosítása tárgyában kiadott rendeletek. (B. M. 1874. 2490. sz. r. — L. 1874. R. T. 210. l.)

Talált hullák kimotozása sohasem mellőzhető. (11.935/fk. eln. 1895. ut. — L. Rédey Gyűjt. I. 137. l.) Helyszíni-szemle alkalmával a hullak kikutatandók s a számbavett tárgyak és értékek a főkapitánysághoz jegyzékkel együtt beterjesztendők.

Talált hullák vizsgálata. (25.449/fk. II. 95. sz. r.) Vízbe kifogott, vagy más körülmények közt talált hullához mindig egy tisztviselő menjen ki, kerületből a kerületi, a központból a soros rendőrorvossal, hol is a rendőrtisztviselő, az orvos meghallgatásával megállapítja a hulla találásnak idejét s helyét, a halál valószínű okát, az esetleg fentforgó mellékkörülményeket, az ismeretlen hulláról és ruhazataról pontos leírást vesz, a hullán levő ruháknak alaposan kikutattatja, a nála talált tárgyakat leírja s beszolgáltatja, különösen feltüntetvén azon tárgyakat, melyekből a személyazonosság megállapítása várható, vagy a melyek valamely bűncselekményre mutatnak s az eljárásról minden esetben kiértesítő jelentést tesz; ha pedig nyomatékos gyanúok merülnek fel arra nézve, hogy bűncselekmény forog fent, a nyomozást azonnal megejti. Egyébekben a B. P. 88. és 204. §-ai tartandók szem előtt. A hullavizsgálat után a törvényszéki orvostani intézetbe szállítandó.

Talált kincs jogtalan elcsajátítása vétséget képez. (Btv. 366. §.)

Talált kóborebek elszállítása körüli eljárás. (1203. sz. Rfp. 1900.) A rendőrnök kötelessége ily esetben, a talált s nem körözött kóbor ebet az illetékes ker. kapitánysághoz bevezettetni, vagy ha az eb a kapitányságtól távolabb eső helyen birtos őrizet alatt volna, erről a kapitányságnak jelentést tenni és a kapitányságtól nyert utasítás szerint eljárni.

Talált magzathullák vizsgálata. L. talált hullák vizsgálata.

Talált tárgyak beszolgáltatandók a ker. kapitányságoknak, a hol a találóval jegyzőkönyv veendő fel. A talált tárgyakat a főkapitányság kezeli. Rendőr nem adhat vissza talált tárgyat soha, azt közvetlen parancsnokságához köteles beszolgáltatni, a talált tárgy tűzetes leírást tartalmazó jelentése mellett. A talált tárgy kiadására a ker. kapitányság, illetve a főkapitányság jogosult. A talált tárgyak a főkapitányságnál naponként d. e. 8-tól d. u. 2 óráig tekinthetők meg.

Talyigák (két kerekű hordék) hajtása. (80.080/1894. B. M. r.) Föld- s törmelék hordására használatos két kerekű kordék, talyigáknál elégséges, ha három ilyen talyigához egy kocsis alkalmaztatik.

Tanácsi határozat semmit sem minősíthet kihágásnak. Kbt. 1. §. meghatározásából következik.

Tanún borderítéshez. L. borkelelésnél mi szabad?

Tanú idézése idéző levéllel történik. (B. P. 193. §. A szabályszerű idézésre meg nem jelent vagy engedelem nélkül eltávozott tanúk ellen csakis a bíróság alkalmazhat kényszereszközöket és büntetést. (B. P. 196. §.) A rendőri hatóságot csupán az indítványozás joga illeti meg e tárgyban. Katonák, csendőrök, rendőrök és pénzügyőrök feljebbvaló hatóságuk útján idézendők meg. (B. P. 197. §.) Községiállásban, vagy közérdekű magánvállalatban

alkalmazottak idézésénél feljebbvalójuk értesítendő. (B. P. 198. §.) A diplomácia tagjaira s a konzuli személyzetre a nemzetközi jog, valamint az államszerződésekben foglalt szabályok irányadók. (B. P. 200. §.)

Tanú-díj. L. 11.754/fk. 902. sz. rendeletet a Hivatalos Lap 2. számában, 9. oldal. Vidéken az 1902. évi 137.000. sz. B. M. r. az irányadó. A rendőrség személyzetéhez tartozó egyének tanúdíjairól a B. P. 224. §-a szerint külön szabályok rendelkeznek. Miniszteri rendelet szerint csak akkor állapítható meg napidíj, ha 8 kilométeren túl eső helyen hallgatják ki.

Tanuk fegyelmi ügyekben meg nem hiteltethetők az elővizsgálat során, csakis a fegyelmi vizsgálatot elrendelő főkapitányi végzés megjelenése után. (234. res. sz. Rfp. 1899.)

Tanu, ha katona, a hadbíróság által hallgatóndó ki. (B. P. 202. §.) A ker. kapitányságok e végből közvetlenül fordulhatnak az illető katonai hatósághoz. (1894. évi 3845/fk. eln. r.)

Tanuhallgatás kihágási ügyben. (Kih. Elj. 50. §.) A meg nem jelent tanu 100 kor. bírság terhe alatt újra idézendő, szükség esetén elővezethető. (Kih. Elj. 66. §.)

Tanukhoz intézendő általános kérdések. (L. Rédey Gyűjt. II. évf. 44. l.)

Tanukihallgatás bűnügyekben. A kihallgatás egyenként és külön-külön történik. Figyelmeztetendő az igaz vallomásra és esküre, mielőtt az általános kérdéseket feltennők. (B. P. 210. §.) Összefüggő elbeszélésben kell a vallomást kivenni, házagok és ellentmondások ne legyenek. (B. P. 211. §.) A tanu előszóval felel, de írásbeli jegyzeteit betekinthesi. (B. P. 212. §.) Személy vagy tárgy iránt a tanu előbb nyilatkozik s csak azután mutatandók ezek meg neki. (B. P. 213. §.) Szembesítésnek rendszerint csak a főtárgyaláson van helye. Szükség esetén kivételesen eszközölhető, de egyszerre csak két egyén és egy körülményre szembesíthető. (B. P. 214. §.) A kihallgatás minden körülményre egyszerre történjék. Zaklatás kerülendő. A fölösleges mellőzendő. (B. P. 215. §.) Nyelvbeni járatlanság, siketség, némaság esetében tolmács alkalmazandó. (B. P. 216. §.) Lásd ezen szavaknál.

Tanu kihallgatás fegyelmi ügyekben. — (37.690. sz. 1886. jul. 8. B. M. szabályrendelet.) 1. §. Fegyelmi ügyekben a vizsgálatot teljesítő közeg rendeletére a tanu megjelenni és a hozzá intézett kérdésekre vallomást tenni köteles. Mint tanuk nem hallgathatók ki : 1. a papok arra nézve, a mi nekik a gyónás alkalmával mondatott ; 2. a köztisztviselők olyan körülményekre nézve, a melyek hivatali titkot képeznek, hacsak a titoktartás kötelessége alól illetékes felsőbb hatóságuk által fel nem mentettek ; 3. azon személyek, a kik testi, vagy elméleti fogyatkozások miatt, avagy más okoknál fogva arról, a mit esküvel kellene bizonyítaniok, saját érzékük által biztos tudomást nem szerezhettek ; Nem kötelezhetőek vallomástételre a fegyelmi eljárás alatt álló vádlottak : a) házastársa vagy jegyese ; b) fel- vagy lemenő

agbéli összes rokonai és sógorai, továbbá oldalági rokonai és sógorai másodizig; c) örökbefogadó vagy tápezülői, örökbe fogadott vagy tápgyermekei, gyámoltja, gondnoka vagy gondnokoltja; d) ügyvédje arra nézve, a mit a fegyelmi vizsgálat tárgyát képező dologra vonatkozólag ügyvédi minőségben tudott meg. Nem tartoznak egyes kérdésekre felelni azok, a kik valamely egyes kérdésre adandó felelet által becsületükben vagy vagyonukban sérelmet szenvednének; ezen eset fenforpásait a tanu esküvel is bizonyítani köteles. A tanuzás alól való felmentés indokát képező ténynek vagy körülménynek előadására, vagy annak másképen való bebizonyítására azonban tanu a vizsgálatot teljesítő közeg által fel nem szólítható. 2. §. Azon tanu, a ki alapos ok nélkül meg nem jelen, vagy a ki vallomást tenni vonakodik, arra pénz- vagy elzárás büntetés alatt szorítható. A pénzbüntetés annyiszor mennyiszor 10 forinttól 100 forintig terjed s behajthatlanság esetében minden 10 frt helyett egy napi elzárás szabandó. 3. §. A megjelenni, vagy vallomást tenni vonakodó tanuval szemben rendszerint a vizsgálatot teljesítő közeg állapítja meg a büntetést.

Tanúhallgatás a katonaságnál. Polgári egyéneket a hadbíróság tanuk gyanánt jogkövetkezmények terhe alatt nem idézhet és nem is vezéttethet elő. Ilyen megkeresések nem is foganatosítandók. A hadbíróságok polgári egyéneket csak polgári hatóságok útján hallgattathat ki, de a hadbíróság tagja jelen lehet és a félhez a tényre nézve kérdéseket intézhet a kihallgatás folyamán. (I. M. nyilatkozata a kaposvári esetben.)

Tanuk megesketését, megbüntetését és vallomásra kényszerítését a rendőri hatóság bűnügyekben még sürgősség esetén sem rendelheti el és annál kevésbbé foganatosíthatja. (B. P. 98. §.)

Tanuk meghitteltetése fegyelmi ügyben. L. tanuk kihallgatása.

Tanuk szerződés kötésnél. L. adásvevési szerződés.

Tanuvallomás megerősítése bűnügyekben. A tanuk esküvel, később pedig esküjökre való hivatkozással erősítik meg vallomásukat. Esküt a rendőrhatalóság nem vehet ki. Eskünek csak főtárgyaláson van helye. (B. P. 217. §.) A nyomozás alatt csak akkor eskethető meg a tanu: 1. ha életveszélyes betegségben van; 2. ha alaposan lehet tartani attól, hogy a főtárgyaláson nem jelenhet meg; 3. ha a felek a megesketést jegyzőkönyvbe mondott fontos ok alapján kívánják. (B. P. 220. §.) Ezen esetekben az eskü kivételét a vizsgálóbírónál indítványozza a rendőrhatalóság.

Tanuságtétel akadályai bűnügyben. Tanuk gyanánt ki nem hallgathatók: 1. a lelkész a neki meggyónt dolgokra; 2. védő arra nézve, a mit a terhelt vele, mint védőjével tudatott; 3. a közszolgálatban álló vagy abból kilépett egyén a hivatali titkokra, ha annak felettes hatósága a titoktartás alól fel nem mentette. (B. P. 204. §.)

Tanuszkodásra képtelenek kihágási ügyben: Az

1868: LIV. tcz. 191. §-a értelmében tanuskodásra képtelenek azon személyek, kik az esküvel bizonyítandó tény történetkor éltek 12, azon időpontban pedig, melyben tanuskodásra felhivatnak, 16 évöket be nem töltötték; továbbá a kik elméleti vagy testifogyatkozásnál fogva a valóságot bizonyosan meg nem tudhatták vagy azt kétségtelen módon előadni nem képesek; végre, a kik hamis esküért már büntetve voltak. Ugyanezen törvény 192. §-a értelmében kifogás alá esnek s az ellenfél kifogása folytán tanuságtételre nem bocsáthatók: *a)* a bizonyító fél meghatalmazottja általában, ügyvédje pedig azon perben, melyben a feleket képviselte vagy képviseli; *b)* azok, kik vallomásaikból, vagy a per kimutatásából közvetve vagy közvetlenül kárt vagy hasznot várhatnak; *c)* azok, a kik a bizonyító fél ellenfelével ellenségeskedésben vagy perben állanak; *d)* a bizonyító felmenő vagy lemenő ágbeli rokonai, ha az ellenfélhez is hasonló viszonyban nem állanak; úgy szintén a bizonyító fél házastársa vagy jegyese.

Tanuzás alól mentesek: 1. terhelt rokona, sógora, oldal-rokonsai, házastársa, jegyese, örökbe fogadó vagy nevelő szülője, örökbe fogadott vagy nevelt gyermeke, gyámja, gondnoka, gyámoltja vagy gondnokoltja. A házastársi vagy sógorsági viszonyban levőkre nézve tekintet nélkül arra, hogy fennáll-e még az a házasság, a melyen ez a viszony alapszik. 2. az ügyvéd, a közjegyző, az orvos, a sebész, a gyógyszerész, a szülésznő és segédjök arra nézve, a mit valaki a hivatásukkal járó bizalomnál fogva titoktartás kötelességével bizott rájuk, hacsak a megbízó őket a titoktartás alól fel nem mentette. (B. P. 205. §.) A tanuzás alól mentesek e jogaikra figyelmeztetendők s erre tett nyilatkozatuk jegyzőkönyvbe veendő, különben a vallomás semmis. (B. P. 206. §.) Ha tanu több terhelttárs közül csak egyhez vagy egyesekhez áll a fentjelzett viszonyban, akkor ez egyre nézve megtagadhatja a vallomást, a többire nézve azonban csak akkor, ha a vallomás el nem különíthető. (B. P. 207. §.) A tanu nem kötelezhető vallomásra vagy valamely kérdés tárgyában feleletre, ha abból reá vagy hozzátartozójára jelentékeny kár vagy szegény háromolna. (B. P. 208. §.) A tanuságtétel megtagadásának oka szükség esetén valószínűvé teendő, esetleg eskü által. (B. P. 209. §.) A tanut azonban a rendőri hatóság nem eskettetheti meg. (B. P. 98. §.)

Tanuzási kötelesség bűnügyben. Tanuk gyanánt mindazok megidézendők, a kiktől fel lehet tenni, hogy a bűncselekményről és a bűnvádi eljárásra fontos tényközléményről közvetlen észleleten alapuló tudomásuk van. Mindenki, a kit tanukép megidéznek, hacsak a törvény nem mentesíti, köteles megjelenni és tudomása szerint tanuságot tenni. (B. P. 192. §.)

Tanuzás megtagadása. L. fegyelmi ügyben tanuzás stb.

Tapéták arzénal festése. L. mérges festékek.

Tarlózásról. L. jogosulatlan tarlózás.

Tarló meggyújtása a mezőn. L. mezőn meggyújtása stb.

Tartalék a főkapitányságnál a király illetékekor. (Rfp. ut. 1902.) Valahányszor Ő felsége a várból kikocsizik és az az őrségnek tudomására adatik, minden további rendeletnek kivárása nélkül tartozik a VI. ker. osztályparancsnokság 1 ellenőrt és 19 gyalog rendőrt, 1 lovas osztály pedig 10 lovas rendőrt a főkapitányságra tartalékba rendelni. Ezen tartalék azonnal megszűnik, mielőtt a felség a várba visszatér, ugyanezért ezen tartalék a főkapitánysági őrségen levő ellenőr által, minden további rendelet bevarasa nélkül elbocsajtandó.

Tartályokban ezement por. L. ezement por szállítás.

Tarvágat erdőkben s arra tilalom. L. erdőirtás.

Tánczmulatságok meg nem tartása. (31.676/fk. 98. sz. végzés.) Midőn egyes székesfővárosi, (akár duna-jobbparti, akár balparti) vendéglősök az előre váltott engedélyben kitüntetett napon a tánczmulatságot időközben beállott kedvezőtlen időjárás miatt megtartani képtelenek, ezen körülményt a felügyeleti szolgálatra kirendelt s a helyszínén megjelenő rendőrtisztviselőnél, illetőleg közegnei felügyeleti szolgálattuk megkezdése alkalmával azonnal bejelentsek. A felügyeletre kirendelt tisztviselő, illetőleg közeg ezen bejelentést tudomásul veszi, a lemondás okát tintával reávezeti az engedélyre s azt jelentése kapcsán a főkapitányság közigazgatási osztályának haladéktalanul beterjeszti. Ily esetekben a már lefizetett engedély-díjak egy más alkalomra érvényesíthetők, a lefizetett felügyeleti, rendkívüli szolgálati s ételmezési díjak betudásának azonban helye nincsen s azok a szolgálatukat megkezdett tisztviselők, illetőleg közegeknek kiutalványozandók.

Tánczolás bordélyházban. L. bordélyházi szbr. I. f.

Tánczolás nyilvános mulató helyen egyenruhában rendőrtisztviselőknek tilos. (9395/fk. eln. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. évf. 97. l.)

Táncztermekbe kivezényelt egyenruhás rendőrök kötelesek ott pontosan megjelenni s a tisztviselőnél jelentkezni. (Rfp. ut. 1900.)

Táncztermekben női kiszolgálás tilos. (183. res. 1884. mbízt. sz.) Kihágást követ el azon tánczterem tulajdonos, ki helyiségében közszolgálatra női személyzetet alkalmaz. Bünt. 100 kor. terj. pb. L. Krees. Gyűjt. 291. l.)

Táncztanítás rendje. (50.743/V—b. 96. sz. B. M. körrendelet. — L. Rédey Gyűjt. II. évf. 141. l.) 1. §. Nyilvános tánczoktatáshoz rendőrhatalósági engedély szükséges, mely csupán megbízható és kifogástalan előéletű egyéneknek adható. Olyanok, kik szakavatottságukat oklevéllel vagy a kik a magyarországi táncztanítók egyesülete részéről kiadott bizonylattal képesek igazolni, mások fölött előnyben részesítendők. Engedélyt rendszerint csak magyar állampolgárok nyerhetnek, külföldieknek kivételesen csakis belügyminiszteri engedéllyel adható. 2. §. Mindkét nembeli táncztanulók életkoruk szerint csoportosítva vagyis a gyer-

mekek és felnőttek külön-külön órákban oktatóndók. A gyermekek oktatása az esti kilencz órán túl nem terjedhet. Felnőttek mindenütt csak a hatóságilag megállapított zenélési zárórán belül oktathatók, mi a törvényszabta bélyeggel ellátandó rendőrhatalósági engedély okmányban határozottan kikötendő. 3. §. A nyilvános tánciskolák rendes oktatási óráiban idegenek nézőként nem vehetnek részt. Kivételt képeznek az oktatandókhoz tartozandók. 4. §. Az oktatásért csupán az előre megállapított és az engedély okmányban számszerűleg kitüntetett arak, havi vagy lecskedijak szedhetők. 5. §. Nyilvános tánciskolákban zenekisérteként rendszerint csupán egy-egy zongora, vagy hegedű használható. 6. §. Ételek vagy italok csukrászati vagy kávéházi czikkek kiszolgáltatása úgy pénzért, mint ingyen; valamint ételek és szeszes italok behozatalának megengedése nyilvános táncoktatási órákban szigorúan tilos. Kivételt képeznek a frissítőtől szolgáló ivóvíz, gyümölcs nedvek (citromvíz, málna-szörp), nyers gyümölcsök. 7. §. A szorosán vett oktatási helyiségekben a táncórákban tilos a dohányzás. 8. §. A táncoktatást befejező szokásos zárulatságon a 3-ik, 5-ik és 6-ik §§-nak tilalmái az I-ső fokú hatóság által felfüggeszhetők. 9. §. Bünt. 1—200 kor. terj. pb. a főv. szegényalapra.

Tányérosás mulatókban, dalsarnokokban, külön engedély nélkül tilos. L. mulatókban stb. tányérosás.

Tápszerek hamisításának megállapítása. L. élelmiszerek stb.

Tápszerek és italok lefoglalásáról. L. egészségre stb.

Tárgy nyilvántartás. L. eset és tárgynyilvántartás.

Tárgyak felmutatása bűnügyekben. Oly tárgyak azonosságának megállapítása céljából, melyek a bűncselekménnyel összefüggésben állanak, vagy a terhelt ellenében bizonyítékul szolgálhatnak, a terheltet részletes leírásukra kell felszólítani és azután felismerés végett megmutatni. (B. P. 136. §.)

Tárgyak őrizet alá vétele rendőri közegek által. A rendőri közegek a bíróságnak vagy fölöttes hatóságuknak írásbeli rendelete nélkül csak olyan bűnjелеket vagy a bűncselekménnyel összefüggésben álló tárgyakat vehetnek azoknak a hatóság által leendő lefoglalhatása végett őrizet alá, melyeket vagy a bűncselekmény színhelyén, vagy a terheltnél, ennek részeseinél találtak, vagy melyek senkinek nincsenek birtokában vagy birtalatában, vagy melyek mint bűnjелеk vagy nyomra vezető tárgyak mások által nekik önkényi átadattak. (Ut. 195. §.) Elkobzandók a rendőri közeg által mindazon tárgyak, melyeknek használata tiltva van, valamint a tettesnél vagy a bekisért, illetve előállítottnál talált minden olyan fegyver és eszköz, mely ölésre vagy súlyos testi sértés okozására alkalmas. (Ut. 196. §.) Nyomtatványokat, továbbá leveleket, táviratokat, valamint vasuti és postahivataloknál, szállító és fuvarozó intézeteknél levő küldeményeket a rendőri közeg hatósági utasítás nélkül sohase foglal-

hat le. Ha tehát kutatásai közben arról értesül a rendőri közeg, hogy ilyen lefoglalandó levelek, táviratok vagy küldemények léteznek, azoknak lefoglalhatása iránt tegyen haladéktalanul jelentést rendőri hatóságánál, vagy a mennyiben a járásbíró, vizsgálóbíró vagy kir. ügyészség közelebb van, az utóbbiaknál. (Ut. 197. §.) A rendőri közeg másnak szóló zárt leveleket vagy postai küldeményt, bármiképen jöjjenek is azok kezébe, sohasé bonthat fel. (Ut. 198. §.) Ha olyan nyomtatványok, képes ábrázolatok vagy alakok terjesztését, vagy nyilvános helyen való kiállítását észlelik, mely büntetendő cselekményt képez, igyekezzenek ezekből a törvény által megengedett módon (vétel, elkérés, stb.) legalább egy-egy példányt megszerezni és azt a fölötte hatóságuknak azonnal bemutatni. De ha ilyen példányokat nem is szerizhetnek meg, az általuk észleltekről haladék nélkül a legrövidebb úton tegyenek fölötte hatóságuknak jelentést. (Ut. 199. §.)

Tárgyalási titok megsértése. A ki a büntetőbírótság előtt a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyalást vagy főtárgyalást a hatóság engedélye nélkül bármely módon, egészben vagy részben közléstesz, vétséget követ el. (1897: XXXIV. tcz. 20. §.)

Társalgás az őrhelyen fegyelmi vétség. L. őrszemen álló rendőrnek stb.

Társaskocsin botránycsinálás tilos. L. esendháborítást tiltó szbr.

Társaskocsikra felszállás s azokról a leszállás mindig a járda felőli oldalon történik.

Társaskocsik a hidakon. L. hidakon társaskocsik.

Társaskocsi-ipar vasárnap stb. egész nap gyakorolható. (14.837/1892. III. 6. sz. Ker. M. r.)

Társaskocsin köpködés tilos. Lásd közuti kocsin köpködés.

Társaskocsi kifogástalansági bélyeg nélkül nem közlekedhetik. (Társaskocsi-üzletre vonatkozó szbr. 20. §.)

Társaskocsi-közlekedés változása. A 362/901. kgy. valamint az azt jóváhagyó 41.861/901. be. ügyminiszteri határozat szerint a székesfőváros közlekedési vállalat részvénytársulatának megadatott az engedély, hogy a Krisztina-tér, Vöröskereszt-kórház között átszállással fentartott társaskocsi-közlekedést egy évi időtartamra beszüntethesse, azon ellenszolgáltatás esetére, hogy a társaság az Arena-út, szent János-kórház egész útvonal mostani 28 fillér viteldíját 4 fillérrel leszállítja, továbbá, hogy a budai kerületek bármelyike és a magyar királyi Államvasutak keleti pályaudvara között a hatóság kívánságára közvetlen társaskocsi közlekedést rendez be zóna-tarifa mellett.

Társaskocsik megállóhelyei. 42.481/1898. Fk. I. sz. r. szerint Ós-Budavár és a Váci-körút között éjjel közlekedő társaskocsik állomáshelyei az ósbudavári hídon túl az árú-bódék mellett, egy kocsinak pedig a mulató bejáratával szemben; a kocsikhoz szükségelt váltó-lovak pedig az artézi-fürdő mellett.

Társaskocsi megállóhelyeinek tisztaságáról a társaság, illetve tulajdonosok, külön e célra szerződtetett munkások által kötelesek gondoskodni. (58.107/1895. kgy. hat.)

Társaskocsik téli éjjeleken át az Arena-úti végállomáson kint hagyhatók. (908/rfp. 1900.)

Társaskocsik túlzásufolása rendőr-közegek által megakadályozandó. (28.518/fk. I. 1900.)

Társaskocsik ülésének szélessége a fővárosi tanácsnak 1894 decz. 31-én hozott határozata szerint 45 cm.-nél kisebb nem lehet.

Társaskocsik az úton és végállomáson. (15.331/1892. Fk. I.) A szföv. tanácsnak 15.314. sz. hat. folytán a társaskocsi a végállomásokon huzamosabb ideig nem vesztegelhet, az útvonalokon meg nem fordulhat és vissza nem térhet; az útakon, utcákon és tereken csakis mérsékelt ügetésben haladhat, az útvonali megállóhelyeken csak addig állhat, míg az utas fel vagy leszáll, menetközben, hol megálló nincs, utas felvétele végett megállni tilos; ezen rendelet ellen vétők az illetékes kerületi kapitánysághoz feljelentendők.

Társaskocsi-vezetők és kocsisok hajtási jogosítványa 1886/544. Kgy. szbr. 36. §-a és a 10.154/fk. I. sz. 1898. rendelet szerint, úgy a társaskocsi-vezetők, mint kocsisok, hajtási, illetve vezetői igazolvánnyal látandók el.

Társaskocsik vizsgálata az 594/1886. kgy. szbr. alapján. A vizsgálatnak ki kell terjedni: A) A személyzetet illetőleg: 1. Az előírt egyenruhával el van-e látva? 2. A ruha tiszta és jó állapotban van-e? 3. A kocsisnak van-e hajtási jogosítványa? 4. A vezető bír-e vezetői jogosítvánnyal? 5. Van-e kocsiforgalmi engedély? 6. Van-e elégséges menetjegy kéznél? B) A járművet illetőleg: 1. Kívül-belől fénymázos-e? 2. Jókarban van-e? 3. Tiszta-e? 4. Az ajtók záruló készülékei jók-e? 5. Az ablakok jól zárnak-e? 6. A kocsi hossza nem több-e 7.50 méternél? 7. Hátsó tengely szélessége nem több-e 2.15 méternél? 8. Nincs-e belsőjében több 10 ülésnél? 9. A kocsis mellett nincs-e több két ülésnél? 10. Az ülések számokkal meg vannak-e jelölve? 11. Az ülések nem-e szélesebbek 45 cm.-nél? 12. Az ülések nagysága van-e legalább 40 cm.? 13. Az ülés nem-e alacsonyabb 40 cm.-nél? 14. Az üléstől a mennyezetig van-e legalább 105 cm. magas tér? 15. A szemközti ülések közt megvan-e legalább 55 cm. távolság? 16. A külső lámpa üvege az útvonal jelzésének megfelelő színű-e? 17. Van-e a kocsi belsőjében lámpa? 18. A lámpa gyertyavilágításra van-e berendezve? 19. Van-e könnyen kezelhető jelző-készülék? 20. Útjelző tábla van-e? 21. A rendszám kétoldalt és hátul, valamint a lámpán meg van-e? 22. A szám nem-e kisebb 10 cm.-nél? 23. A kocsi belsőjében megvan-e a szabályrendelet kivonata? 24. A kocsi eső és nap ellen védszerkezettel bír-e? 25. A védszerkezet jó állapotban van-e? 26. A védszerkezet tiszta-e? 27. A kocsivezetőnek van-e ülő vagy álló helye? 28. A kocsi bélyeggel el van-e látva?

29. A kocsiban jól táplált, erős és pihent lovak vannak-e befogva ? 30. A lószerszám jókarban van-e ? 31. A lószerszám tiszta-e ?

Társaskocsi szabályrendelet 594/1880. kgy. szbr. (Eredetileg 523/1884. kgy. sz.) 2. §. Társaskocsi-üzletet csak az egykorolhat, kinek a közgyűlés erre engedélyt ad, azonban egyes társaskocsira engedély nem adható. Az 1894. évi 29.689/Tk. sz. rendelet állapítja meg a Rudas-fürdő, Pálffy-tér, a Csepel-rakparti és Városliget közt közlekedő társaskocsi menetrendjét és viteldíját. (L. Krecs. Gyűjt. 244. l.) 7. §. Minden egyes útvonalon naponta a megállapított menetrend szerint legalább is 18 társaskocsit kell járattatni. 10. §. A végpontokról a meghatározott időben akár van utas, akár nincs, a kocsinak el kell indulni. A 209/1886. sz. kgy. határozat szerint november—márczius hónapokban a közlekedés este 9 óránál előbb be nem szüntethető. Az 1005/1886. sz. kgy. határozat megengedi, hogy ápr.—okt. hónapokban a közlekedés ép úgy mint a téli hónapokban, reggel 7 órakor kezdődhesseék. 12. §. Társaskocsi más vonalon, mint a melyen határozva van, nem járhat s csak a végponton állomásozhatnak, hol is más jármű helyet nem foglalhat. 19. §. A társaskocsi állomások tisztántartására, fertőtlenítésére stb. ugyanazon szabályok vannak, mint a bérkocsi állomásokra. 20. §. A társaskocsik, mint a bérkocsik, kifogástalansági bélyeggel látandók el a rendőrség által s ezenkívül kocsi-forgalmi engedéllyel (21. §.), melyben ki kell tüntetve lenni: a) a kocsi rendszámának; b) a tulajdonos nevének; c) ülési számának; d) végállomás helyeinek; e) útvonalának; f) menetrendjének; g) viteldíjának. 23. §. Minden kocsinak állandóan jókarban és tisztán tartva kell lenni. 24. §. A kocsi hossza a hátsó felhágótól a kocsirud végeig számítva 7.50 méternél, szélessége a hátsó tengelyt számítva 2.15 méternél több nem lehet. 25. §. Maximalis üléseinek száma: belsejében 10, tetején 3 s a kocsi mellett 2 ülés. 27. §. Minden kocsi ellátandó: az útvonal ejjeli jelzésére szolgáló színes lámpással, belől gyertyavilágításra berendezett lámpával, felszálló széles lépcsőzettel s jelző-készülékkel, továbbá mindkét oldalon és hátul az engedélyes nevével, a kocsi számával s az útvonalat jelző táblával. A rendszámnak 10 cm. nagynak kell lenni s a számokat veres festékekkel a külső lámpára is fel kell tenni. 28. §. Dohányozni csak a kocsi hátsó részében szabad. 33. §. Nyitott társaskocsi csak május—szeptember hónapokban közlekedhetik. 35. §. Minden társaskocsiba legalább két jól táplált s kifogástalan szerszámmal ellátott lónak kell befogva lenni. 36. §. Kocsivezető és kocsis csakis a rendőrség által kifogástalannak talált s mindkettőjük nevére kiállított kocsivezetési, illetve hajtási jogosítvánnyal ellátott, (37. §.) magyarul beszélő, józan, egészséges, ép, 18 éves korát betöltött egyén lehet. 39. §. A tulajdonos köteles alkalmazottairól lajstromot vezetni, melyet a rendőrségnek láttamozásra bemutat. 40. §. Köteles az idézést alkalmazottainak átvenni s azokat kézbesíteni. 41. §. Felelős azért, hogy alkalmazottai mindég kifogástalan, tiszta egyenruhában je-

lenjenek meg. Az egyenruházatot az 1891/11.680. sz. fk. hat. állapítja meg. (L. Kreca. gyűjt. 252. l.) A szakaszjegy-rendszert az 1879/43.821. sz. kgy. hat. a társaskocsi-vonalokon megengedi. (L. Kreca. gyűjt. 252. l.) 42. §. Kocsivezetők és kocsisoknak igazolványukat mindég magoknál kell hordozni. 43. §. Menetközben tilos dohányozniok. 44. §. A kocsivezető kötelességei: menetjegyek kiszolgáltatása, segédkezés a fel- és leszállásnál gyermekeknek, nőknek, aggoknak, helyutalványok kiadásánál a sorrendszerinti beszállás ellenőrzése, felügyelet a tilalmak betartására, az útvonal egyes főbb pontjainak jelzése a közönség részére, a kocsi megteltének a tábla leeresztésével jelzése, a megálló helyeknél a kocsi megállítása, visszahagyott tárgyoknak a rendőrséghez besolgáltatása. 45. §. A kocsivezetőnek tilos: több személyt befogadni mint a mennyire a kocsi berendezve van, tisztátalan, undort gerjesztő külső betegségben szenvedő utast felvenni, kutyát, csomagokat bevinni engedni s a kocsit, mielőtt az utas beült, megindítani. 46. §. kocsisok hajtására vonatkozólag az általános hajtási szabályok vannak érvényben. Azonban társaskocsival csak mérsékelt ügétésben s a járdától legalább egy méter távolságban haladni. 51. §. A kocsisnak tiltva van: útközben helyét elhagyni vagy másnak átengedni, utasszerzés céljából meg-megállani, ostorát pattogtatni, lovait kínozni. 52. §. Tilos a kocsit hidakon, szűk utcákban, utcasarkon és keresztezésnél megállítani (53. §.) s lovait máshol mint az állomáshelyen etetni. 55. §. Az utas köteles a beszállásnál jegyet váltani s azt megőrizni s (58. §.) magát a társaskocsiban illedelmesen viselni, lármás beszéd, zenéléstől tartózkodni. Ha valamely társaskocsi elromlik, az tartalékkocsival pótolandó. 63. §. E rendelet elleni kihágásokat részben az iparhatóság, részben a rendőrség bünteti. 64. §. Fürdőtulajdonosok külön társaskocsikat járathatnak kocsissal vezető nélkül. 1886/2150. F. M. r. értelmében e rendelet határozmányai nem alkalmazhatók oly társaskocsikra, melyek a szomszédos községekben közlekednek. (L. Kreca. Gyűjt. 243—256. l.)

Társaskocsik, s teherkocsik az Andrassy-úton. — L. Andrassy-úton fürdőviz, stb.

Távbeszélő felállítás. L. távirda felállítására stb.

Távbeszélő használata. (4201/fk. eln. 1900. r.) A központi felügyeletet tartó tisztviselők, oly esetekben, midőn a laktanyának, rendőr-őrszobáknak, avagy vasuti kirendeltségeknek távbeszélőn át utasításokat adnak, kötelesek mindenkor nevüket is bemondani.

Távbeszélő-huzalok levágása és ellopása. (9089/1899. Rfp. np.) A távbeszélő-igazgatóságnak a vonalokon foglalatoskodó munkásai éber figyelemmel kísérendők. A rendőrök őket, illetve a huzalokon foglalatoskodó munkásokat gyakran szólítsák igazolásra s mutattassák fel az igazolványukat. Azokat, a kik ilyenmel nem bírnak, állítsák elő az illetékes kerületi kapitányságnak. Ezen igazolványok szövege a következő (L. Rfp. ut. 1902.):

«A budapesti m. kir. távbeszélő-hálózat átalakító munkáinak műszaki vezetősége. 66. sz. 1902. év. Igazolvány. N. N. műszerész, vonalőr, vonalmunkás részére. Ezen jegy felmutatója a budapesti m. kir. távbeszélő-hálózat alkalmazottja; szolgálatának teljesítése végett a hálózat tartozékait képező készüléken, támpontokon, (tetőtartókon) szükséges munkák elvégzésével van megbízva. Kelt Budapesten, 1902. év január 1. (Aláírás és pecsét.)»

Távbeszélő- és táviratüzemnél ipari munka vasárnap. Távbeszélő-üzemnél előforduló ipari munka: egész nap. (14.837/1892. III. 1. p.) Táviratüzemnél előforduló ipari munka: egész nap. (14.837/1892. III. 1. p.)

Távirat (távbeszélő) megrongálása. A táviratok vagy azok tartozékainak olyatén szándékos megrongálása, mely által a távirat használhatósága felbeszakíttatik vagy gátoltatik, vétséget képez. (Btv. 439. §.) Hasonlóképpen a gondatlanságból elkövetett olyan cselekmény vagy mulasztás, mely a távirat használhatóságát felbeszakítja. (Btv. 440. §.) Súlyosabb eset, ha azt távirat-hivatalnok vagy szolgáló okozta kötelességszegésével. (Btv. 441. §.)

Távirat-oszlopok, porcellánok és szigetelők megrongálása a rendőrök által megakadályozandó; a tettesek előállítandók.

Távirat titok megsértése közhivatalnok által. Azon távirat-hivatalnok vagy szolgáló, a ki a táviratot meghamisítja, törvényellenesen felbontja, visszautasítja vagy megsemmisíti vagy annak tartalmát jogtalanul mással közli, vagy másnak ily cselekményt megenged vagy épen segédkezik, a távirat titok megsértésének vétségét követi el. (Btv. 201. §.)

Távirat-üzemnél előforduló ipari munka: egész vasárnap folytatható. (14.837/1892. sz. Ker. M. r. III. 1. p.)

Táviratok címzése. (3124/fk. eln. 1895. sz. végzés.) A hivatalos táviratot tartalmazó borítékra a következő címzés irandó: «A központi távirat-hivatal táviratfeladási osztályának, Budapest, Koronaherczeg-utca 13. szám, földszint. Tartalma állami távirat.»

Táviratok feladása. L. állami táviratok stb.

Táviratok a napi jelentésekbe felveendőek, kivéven a 12.392/fk. eln. 1901. sz. körirat szerint a bizalmas jellegű, szigorú titoktartást igénylő táviratokat, a melyeket semmi esetre sem szabad a napi jelentésbe belefoglalni, hanem azok átadása mellett, a mennyiben az szükségesnek mutatkozik, csupán élőszóval teendő jelentés a főkapitánynak.

Táviratok (hivatalos) feladása. (4893/1902. eln. sz. B.M.r.) Miután a feladott postai küldemények rendszerint 24 órán belül a nélkül is kézbesíttetnek, a táviratok használata lehetőleg mellőzendő s az ügy sürgős volta egyszerűen az illető postai küldemény borítékán jelzendő. A hatóság vagy az egyes hatósági közegek késedelmes eljárásából kifolyólag szükségesnek mutatkozó államtávirati intézkedések költségeit az illető mulasztó közeg

köteles viselni. A magánfelek érdekében (pl. hullaszállítási engedélyeknél) szükséges állami táviratok költségei az illető magánfelektől előzetesen szedendők be s az így befolyó összegek a budapesti m. kir. Állampénztárba (Vámház) a belügyi tárca javára szállítandók be.

Táviratkihordók kerékpárjai. (42.590/fk. I. 1896. sz. r.) Minden megrongálástól megóvándók s illetéktelen egyének által való elvitele megakadályozandó a rendőrközlegek által. A táviratkézbesítők kerékpárjai arról ismerhetők fel, hogy «M. kir. táviratkézbesítő» felírással vannak ellátva, az első magyar varrógépgyár gyártmányai és színben is elütők a rendes kerékpároktól, a mennyiben a rendszerint nikkelezett részek ezeken feketére edzetek, a kerékpár váza pedig vörös színű.

Táviratkihordók a lánczhidon is kerékpározhatnak a 23.157/fk. I. 1900. sz. végzés értelmében. (L. Rédey Gyűjt. 1900. 88. l.)

Táviratok továbbítása központi felügyeleten. A 13.588/fk. 1899. eln. sz. körirat értelmében a továbbítást a segédletül ki-rendelt tisztviselők, elfoglaltságuk esetében pedig a tartalékos detektívek kötelesek eszközölni a detektívszobában elhelyezett telefonon.

Távíró felállítására és használatára vonatkozó szabályok megszépése. A ki közterület által vagy mások tulajdonát képező magánterület által elválasztott telken vagy birtokán előzetes engedély nélkül távíró, távbeszélő vagy villamosjelző berendezést létesít vagy engedély nélkül fentart, vagy a ki magánhasználatú távírdát a magánhasználat természetével ellenkező módon használ, kihágást követ el. (1888: XXXI. tcz. 11. §.) Illetékes a Jb. Indítványos. Indítványt a keresk. miniszter vagy meghíratja tehet.

Távollevő terhelt, ha letartóztatási ok nem forog fenn, hírlapilag idézendő. (B. P. 469. §.) Ha letartóztatási ok forog fenn, az eljárás azonos, mint a szökevényeknél. L. szökött terhelt kézrekerítése. (B. P. 470. §.)

Távozási tilalom. A bűnyomozó hatóság megtilthatja a nyomozás színhelyén levőknek az onnan való távozást vagy utasítja őket, hogy a nyomozás befejeztéig ugyanebben vagy valamely szomszédházban vagy helyiségben tartózkodjanak. A ki e tilalmat vagy rendelkezést megszegi vagy a hivatalos eljárást szándékosan zavarja, vagy a nyomozó hatóság hatáskörébe tartozó intézkedéseknek ellenszegül, letartóztatható. A letartóztatás 24 óránál tovább nem tarthat; ha pedig a nyomozás előbb nyer befejezést, azt azonnal meg kell szüntetni. Nem tartóztatható le ily esetben a fél ügyvédje, a szakértők, bírósági tanúk és a katonák. Ezek távozásra utasíthatók s ellenük feljelentés tehető. (B. P. 97. §.)

Tebenek tőgyének mesterséges nagyobbítása. — (371/1886. kgy. szbr. — Krecs. Gyűjt. 139. l.) A fejőstehen tőgyé-

nek bármennemű módon való mesterséges nagyobbítása az egész főváros területén kihágást képez s a rendőrség által büntetetik. (Ki nem fejtés, borjú eltávolítása a tögytől stb.)

Tehenek legeltetése. L. legeltetés.

Teherhajók csak addig folytathatják útjokat, míg a partokat jól lehet látni. (1869/2362. Ker. M. r. 48. §.)

Teherkocsi állomásokon helyfoglalás. (51.484/Fl. I. 1896. sz. r.) Teherkocsi állomáshelyen csak hatósági engedéllyel bíró fuvarosok csak az engedélyben megjelölt számú kocsiikkal foglalhatnak helyet s utasíttatnak különösen a VIII. és X. kerületi felügyelőségek rendőreiket mindenkor arra utasítani, hogy a fuvarkocsik állomásozását csakis a hatóságilag kijelölt állomásokon tűrjék meg s jelentsék be, ha egy fuvaros az engedélyezettnél több kocsival áll ki.

Teherkocsi-állomások a központi vásárcsarnoknál. A főváros tanácsa 8558/1898. sz. határozattal a következő helyeket jelölte ki: 1. Az Imre-utczának a csarnok-térre néző keleti elejét 6 kocsi számára állandó állomásul; 2. a csarnok-udvarnak nevezett ház homlokzata előtti terület 6 teherkocsi számára mozgó-állomásul; 3. a csarnok-tér 6. számú ház előtti vonalat 6 teherkocsi számára mozgó-állomásul; 4. a Csepel-rakpart 7. sz. ház előtti vonalat 6 teherkocsi számára, mely utóbbi állomáson azonban csak délelőtt 10 órától kezdve foglalhatnak helyet a teherkocsik.

Teherkocsik bérkocsikkal közösen nem állomásozhatnak. L. bérkocsi szbr. V. f.

Teherkocsik a Dorottya- és Váczi-utczán. L. Dorottya-utczai teherforgalom.

Teherkocsi-közlekedés hidakon. Lásd hidakon teherkocsik.

Teherkocsi-közlekedés a Kerepesi-uton. (45614/890. sz. Tan. hat.) A Kerepesi-útnak a Rottenbiller-utczától a Kossuth Lajos-utczáig terjedő részén, befelé csak azon teherkocsik közlekedhetnek, melyek oda vagy onnan szállítanak terhet. A többi kocsinak vagy a Dohány- vagy a Népszínház-utczát kell használni. Kifelé a Nemzeti Színház felől jövő teherkocsik a Népszínháznál kötelesek vagy a Dohány vagy a Népszínház-utczára bekanyarodni. Ezen intézkedés a halottszállító-kocsikra is szól. Nyáron esti 10 órától reggel 5 óráig, télen reggel 7 óráig a teherkocsi-közlekedés teljesen szabad. E rendelet elleni kihágások az rendőrség által a 470/1902. kgy. szbr. 22. §. alapján 100 kor. terj. pb. büntetnek. (L. Krecs. Gyűjt. 259. l.)

Teherkocsik megterhelési képessége. L. hidakon teherkocsik.

Teherkocsik menetsebessége. 19.513/fl. I. 1896. sz. r. értelmében a megrakott szekér, továbbá egy szál ruddal ellátott egyfogatú szekér egyáltalában csak lépésben, a rugóval ellátott üres szekér pedig legfeljebb csak mérsékelt ügetésben haladhat.

Teherkocsi-közlekedés a Soroksári-utczán. (5054/1888. sz. Tan. hat.) A Boráros-térről a belső-Soroksári-utczán át befelé csak kisebb élelmiszert szállító kocsik vagy azon teherszekerek közlekedhetnek, melyeknek célpontja itt van. Minden egyéb kocsi vagy a Csepel-rakparton vagy a Ferencz-körútra köteles a Boráros-téren kitérni. Kifelé csak az utczai és házi szemetet szállító kocsiknak tilos a belső-Soroksári-út használata, minden egyéb teherkocsi szabadon közlekedhetik. E rendelet elleni kihágásokat a rendőrség a 470/1902. kgy. szbr. 22. §. alapján 100 kor. terj. pb. bünteti. (L. Krecs. Gyűjt. 258. l.)

Teherkocsik lámpái. 49.088/fk. I. 1896. sz. r. értelmében a kilyukasztott oldalú bádoglámpák és papírtölcsérekbe helyezett gyertyák használata tilos. A lámpák mindig a kocsi elején a kocsis mellett, esetleg az első tengely alatt a kocsi közepén olykép függesztendő ki, hogy azt a szembe jövő járművek okvetlenül megláthassák.

Teherkocsik a pesti oldalon dörzsfék nélkül is közlekedhetnek. (Olyanok melyek építési anyagot szállítanak.) — (32.579/1896. Fk. I. sz. r.)

Teherkocsik a Stefánia-úton. L. Stefánia-úti stb.

Teherkocsi tilalom a belvárosban. 55.411/fk. I. 96. sz. r. a IV. kerület belterületéről az átmenő teherkocsi-közlekedést tiltja s csak oly teherkocsik közlekedését engedi meg, melyek oda vagy onnan szállítják rakományukat. A Ferencz József-rakpartra a teherkocsival hajtás csak a Fürdő-utczán vagy az V. kerület más alkalmas utczáján vagy a Vámház-körúton át az új «Ferencz József-híd» mellett engedtetik meg s az elhajtásra nézve ugyanezen útvonalak betartása kötelező. Mindazon teherszekerek, melyeknek útiránya a belváros hosszában lenne, a mennyiben nem onnan vagy oda szállítják rakományukat, csak a belváros megkerülésével a belső körúton és pedig: a Vámház-, Múzeum- és Károly-körúton közlekedhetnek. E fk. rend. áthágása kihágást képez.

Teherkocsik útiránya, melyek vidékről jönnek. L. vidéki teherkocsik, stb.

Teherliftek vizsgálata. A liftekről még nincs szbr. De rendszerint a következő feltételek állapítandók meg: 1. Teherhordóképeség. 2. Személyszállítási tilalom. 3. Az ajtók kívülről nyithatók legyenek. 4. Biztos fogókészülék, hogy le ne zuhanjon. 5. Kellő világítás. 6. Önműködő megállítás. 7. A gépházba idegen nem mehet. 8. A felvonót vizsgázott ember kezelheti csupán. 9. Használati engedély előtt nem szabad használni. 10. Túlterhelés tilos. 11. Javítások után új vizsgálat tartandó. 12. Állomás-helyeken rács legyen.

Teherszekerek ellenőrzése rendőrök által. (281/1895. Rfp. ut.) Teherszekerek rossz állapotban a főváros területén nem közlekedhetnek, a teherszekereken szállítandó homok, szén, cement, építési törmelék, mész stb. szállítatik, az mindenkor le-

takarandó, a kocsik, illetve szekerek, rossz karban tartása miatt mindég a tulajdonos, míg a túlterhelés és az úttest bepiszkítása miatt a kocsis jelentendő fel a kerületi kapitánysághoz.

Teherszekerek közlekedése a Mária Valéria-utcában. A 13.078/fk. I. 96. sz. r. értelmében csak azon esetben engedetik meg, midőn a teherkocsi ezen utcában levő házakhoz szállítanak, vagy ott raknak fel terhet. A IX. ker. dunaparti teherpályaudvartól az V. ker. területére vagy a Duna jobbpartjára és vissza közlekedő teherszekerek eszentül a belső köruton és pedig a Vámház-, Múzeum-, Károly-, vácsi- és Lipót-körutakon közlekedhetnek, azon teherszekerek pedig, melyek a Ferencz József-rakpart irányában az alsó rakparton, a gőzhajózási raktáraknál rakodnak, az elhajtásnál a Mária Valéria-utca elkerülésével távozhatnak el. Ezen fők. rend. áthágása kihágást képez.

Teherszekerekről szóló szabályrendelet. (470/902. kgy. sz.) 1. §. Teherszekerek kellekei, talpszélessége. Kizárólag a fővárosban közlekedő rugó nélküli teherszekerek oly kerékekkel látandók el, melynek talpszélessége legalább 10·5 cm. (4 hüvelyk). Vidékre is közlekedő, bort, sört, építési és kőanyagot stb. szállító szekerek 6·5 cm. (2½ hüvelyk) széles keréktalppal kell, hogy birjanak. Kerékatmérő: (rugó nélküli társzekereknél) első keréknek legalább 51 cm., hátsónak legalább 58 cm.-nek, minden más szekérnél az első keréknel 71, illetve 78 cm.-nek kell lenni. 2. §. Teherszekeren vaskereket, kiálló, domború vagy csavarfejekkel ellátott abroncsokat tilos alkalmazni. 3. §. Dörzsfék alkalmazandó minden lejtős úton közlekedő szekérnél. Kerékkötést egyes helyeken a rendőrség engedélyezhet. Saru, szij, kerékkötés alkalmazása különben tilos. 4. §. Teherszekerek kivilágítandók feltűnő helyen alkalmazott lámpával utcai lámpagyújtás idején. Szekértörésnél, fel- és lerakodásnál a szekerek szintén kivilágítandók. 5. §. Teherszekerek pléhtáblával látandók el, még a magánosoké is, ha azok állandóan a fővárosban közlekednek. E táblára a tulajdonos neve és lakása olvashatóan legyen kiírva. Oly tulajdonos, ki több kocsival bir, a kocsikat sorszámmal tartozik ellátni. 6. §. Teherszekérbe fogott állatról. Elcsigázott, testi hiba által járásban akadályozott, undort vagy szánalmat gerjesztő, ember vagy állatra veszedeelmes betegségben szenvedő állatot járműbe fogni tilos. Lovaknak télen éles patkó. Szerszám erős és szilárd legyen. Egy szál ruddal ellátott egyfogatú szekérnél a vonóállat tartószíjjal, továbbá a hámnál szíjjal szorosan a lánchoz füzendő. Építkezésnél s egyáltalán minden mélyen fekvő helynél dobogó alkalmazandó. 7. §. Teherszekerek rakomány súlya, a szekér súlyát beleértve a 80 méter-mázsát meg nem haladhatja. Egyáltalán a súlynak az úttal, a szekér minőségével s az állat vonóerejével arányban kell állani. 8. §. Teherszekeren nagy súlyu tárgyak szállítását a mérnöki hivatalba, azt pedig, ha két párnál több vonóállatot kell egymás elé fogni, a rendőrségnél kell bejelenteni. 9. §. Teherszekerek rakodás módja. A rakomány szélessége 3 métert, magassága a földtől

számítva 5 métert meg nem haladhat. A rakodásnak szilárdnak kell lenni, hogy semmi le ne hulljék. Porzó anyagok ponyvával letakarandók. Törmelék, vagy bármilyen rakomány elhullatása kihágást képez. 10. §. Kocsit egymásután akasztani, kivéve vető- és gazdasági gépeket tilos. 11. §. Kerekek fékezése. Lejtős úton fékezni kell, de a kerék forgását nem szabad teljesen elzárni. 12. §. Teher-szekerek hajtása. A kocsisnak munka, illetve cselédkönyvén kívül a rendőrség által kiállított hajtási jogosítvánnyal kell ellátva lenni. Hajtási jogosítványnak mindig a kocsisnál kell lenni. Ideiglenes hajtási jogosítványt 48 órára a fuvarosok ipartársulata is adhat. A magánosok teherkocsisait, hajtókocsisokat is el kell látni hajtási jogosítvánnyal. Hajtási jogosítvány vidéki fuvarosoknak, vagy teher-szekerek kocsisainak nem kell. 17. §. Hajtás közben aludni, vagy a kocsit elhagyni a kocsisnak tilos. 18. §. Teher-szekerek közt 3 m. távolság hagyandó. Két vagy több szekér egymás mellett nem haladhat. 19. §. Teher-szekerek csak lépésben haladhatnak, ha nincs rugójuk, valamint az egy szál ruddal ellátott egyfogatú szekerek is. Rugós, üres teher, s egyéb kocsik csak mérsékelt ügetésben haladhatnak. Hajtás és kitérés balra, előre-hajtás jobbra. Üres kocsi tehernek, lemenő a felmenőnek tér ki. Katonaságba, temetési menetbe, körmenetbe behajtani. 20. §. Járdára felhajtani, közúti sínek mentén hajtani tilos. 21. §. Szánbafogott lovak csengővel látandók el. A kihágások felett a rendőrség bíraskodik. 23. §. Bünt., ha törvénybe nem ütközik, 100 kor. terj. pb. 25. §. A kártérítés azonfelül.

Teje a borjas állatoknak 8 nappal előtte és utána a borjadzásnak el nem adható. Rendőri kihágást képez. (38.286/896. sz. F. M. r.)

Tejeskocsikban és kannákban (56.036/fk. I. 98. sz. r.) moslékot, zöldséget stb. tartani vagy szállítani tilos. Ezen rendelet áthágása esetén, a kihágást elkövetők az 1876. évi XIV. tcz. 7. §-a alapján büntetettnek.

Tejeskocsikon mit szabad szállítani? (49.911/1900. sz. főpolgármesteri sz.) A tejeskannákban és tejet szállító kocsikon élelmiszereknek, fűszereknek, lisztnek, korpának és egyéb tisztatlanságot s fertőzést nem okozó tárgyaknak tiszta zsákokban vagy csomagokban szállítása meg van engedve.

Tejjel, tejjellegel házalni tilos. (12.650/98. sz. tan. hat. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 53. l.)

Tej és tejnemű palaczkok megjelölése. (46.815/888. sz. F. M. r. — L. R. T. 1888. 2130. l.) A fővárosban a tej-, és tejneműek palaczkjai 1 liter, 0.5 liter és 0.2 liter mérték szerint készíttessenek. Ezen palaczkoknál a mérték neve a vonás alatt a nyakon maradandólag és elválaszthatatlanul fel legyen jegyezve. Ki e rendelet ellen vét, a mértékek elközbzásán kívül az 1879. évi XL. tcz. 136. §-a alapján 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén, ha az utolsó büntetés óta 2 év nem telt el, 8 nap és 400 koronáig terjedhető elzárással büntethető. E rendelet

nem zárja ki, hogy a tejet nagyobb hitelesítetlen kannákból hitelesített folyadékmértékkel, ki ne mérhessék.

Tej, vásárnapi munkaszünet. Tej árusítása és házhoz szállítása: egész nap. (14.837/92. sz. III. A) 1. g) pont. 66.058/VIII. 1901. sz. h. K. m. r.)

Telefon. L. távbeszélő is.

Telefonértesítések. (25/I. 1898. sz. Rfp. ut.) Telefonon vett fontosabb értesítések az őrszobán levő telefonkönyvbe bevezetendők.

Telefon használata zivatarban. A 5262/1898. fk. eln. sz. rendelet szerint a telefont használni zivataros időben tilos.

Telefon Hirmondó. A Telefon Hirmondó vállalat vonalai és sodronyainak megrongálása 1878. évi V. tcz. 418. és 439. §-aiba ütköző vétséget képez, minélfogva minden oly esetben, midőn ily irányban panasz tételik, vagy feljelentés adatik be, a rendőrség a tényállás felvételére szakszöveg megtekintésére kötelezve van.

Telefon-Hirmondó villamáramának jogtalan elcsajátítása. A 2132/97. I. fk. sz. r. értelmében megakadályozandó. A nyomozatot a rendőrség teljesíteni tartozik ez irányban is, ha a társulat feljelentést tesz.

Telefonügyelet rendőr-őrszobákon. (11.378/1901. sz. Rfp. r.) Minden őrszobán az őrszobai telefonnál rendőr legyen mindig rendelkezésre, a ki felcsengetésre azonnal válaszolni köteles, mulasztást elkövető ellen eljárás indíttatik.

Telefon vidéki használata. (10.660/Rfp. 1901. sz. r.) Mindazon esetekben, midőn a főváros területén kívül levő telefon-állomásokkal leendő összeköttetésnek szüksége forog fenn, a felhívandó telefon-állomás neve mindenkor előzetesen közlendő a főkapitánysággal, hogy pl. vidékre X. Y. községgel kérek összeköttetést.

Teleki-téri ószeres-csarnok. L. ószeres tőzsde-csarnok.

Teleki-téri zsibárus-boltok. L. zsibárus-boltok használata.

Temetési hárcza. L. hárcza, temetési.

Temetési költségek. L. állami tisztviselők, altisztek stb.

Temetkezési költség elhalt rendőrök után. (Szerv. szab. 65. §.) A főkapitány utalványoz a rendőr-pénztárból minden elhalt: a) altiszt után 120 koronát; b) véglegesített rendőr után 80 koronát; c) próbaidős rendőr után 60 koronát. Az elhalt rendőr családjának (árváinak) temetkezési járulékra van igénye. (1885. évi XI. tcz.) A temetkezési költség ezen járulékból levonandó.

Temetési menetek útiránya. A 45.641/fk. I. 96. sz. r. értelmében a temetkezési vállalatok a temetéseknel mindenkor a legrövidebb, közvetlen összekötő és lehetőleg széles utakat tartoznak használni és kerülő utakon, főleg a belváros szűkebb utcáin csak akkor haladhatnak át, ha erre előzőleg engedélyt nyertek. A mennyiben valamely temetkezési vállalat ezen rendelkezéstől eltérőleg járna el, úgy az 1879: LXXXII. tcz. 120. §-a alapján ellene a kihágási eljárás megindítandó.

Temetésnél rendőrök díszben tartoznak megjelenni. (151/96. Rfp. ut.)

Temetkezési vállalatok személyzete a közúti kocsi-kon nem közlekedhetik. (5425/fk. I. 1900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 103. l.) A villamos-vasutak igazgatóságai alkalmazottaikat kötelezzék, hogy a temetkezési-vállalatok egyenruházott közegeit, nemkülönbén a rákoskeresztúri temető hullaházában boncolásnál foglalkozó egyéneket járműveikre felszállani ne engedjék és ha mégis felszállának, azokat esetleg rendőri segítség igénybevétele mellett is, leszállásra kényszerítsék.

Temetkezési vállalatok vasárnapi ipari munkája szabad; egész nap. (14.837/92. sz. III. 8. pont. Ker. M. r.)

Temetőőrök. L. köztemető szbr. 23—28. §-ai.

Temető szabályzata. (448/882. kgy. sz. szbr.) A köztemető vállaskülönbség nélkül halottak eltemetésére szolgál. A sírhelyek általában az 1876. évi XIV. tcz. értelmében 30 évig tartatnak fent. Ha egy parcella betelt, 30 év múltával a főváros hirdetményben azt közzé teszi, s egy év alatt jogában áll a hozzátartozóknak a parcellában nyugvó holttestemet az új temetkezési helyre átvitetni. Sírhelyek, sírboltok felek és családok közt csere, adás-vevés, vagy bármilyen jog-ügylet tárgyát nem képezhetik. A köztemetőre a felügyeletet a főváros tanácsa, a temető-bizottmány által gyakorolja. Sírásók csakis magyar nyelvben jártas, józan és fedhetlen előéletű egyének lehetnek. Kötelesek márczius 1-től november 3-ig reggel 5 órától déli 12 óráig s délután 1 órától este 9 óráig, november 4-től pedig február végéig reggel 6 órától déli 12 óráig s délután 1 órától 7-ig a temetőben tartózkodni. Két sírásó éjjel sorrend szerint a temetőben tartózkodni köteles. Kötelesek továbbá a temetésnél tiszta egyenruhában megjelenni s munkájukat kegyeletesen végezni. Borraivalót a gyászkeserettől kérni tilos. A sírásók csakis bárczával ellátott halottat temethetnek el, s a bárczák, melyről a szelvényt leszakítják, a félnek visszaadják, a szelvényt pedig a temető igazgatónak beszolgáltatják. A sírásó magányos felektől munkát nem fogadhat el. Tilos temetés, s a felekkel érintkezés alkalmával dohányozniok. Temető-őr csak magyarul írni és olvasni tudó józan, büntetlen, kifogástalan életű egyén lehet. Kötelességük a köztemetőben a rendet fentartani, az épületekre, sírokra, emlékekre stb. felügyelni, s a közbiztonság megóvása érdekében éjjel is felváltva őrjáratokat tartani. A temető-őröknek a felektől pénzt bármilyen czímen elfogadni s hivatalos működésük alatt dohányozni tilos. Temetőkezelési szabályok. A temető parcellákra van osztva s minden egyes parcella római számmal jelöltetik meg. A temetőbe halottak csakis halottkénti bizonyítvány alapján vagy a rendőrség engedélyével temethetők el. Egy nagy sírhelyre csak egy halott temethető el s csak járvány esetén van megengedve kivételesen, hogy egy 10 éven alóli gyermek hozzátemetessék. Sírhelyek méretei: a) nagy sír 1·89 m. hosszú és mély s 0·94 m. széles; b) gyermeksí 1·26 m. mély és hosszú;

sirok egymástól távolsága: nagyoknál 0-63 m., kicsiknél 0-32 m. Holttetemek áthelyezését a temetőben egyik helyről a másikra a tiszti főorvos engedheti meg. Áthelyezések csakis márczius 1-től ápril végéig reggel 7 órától este 9 óráig történhetnek, mikor is csak a családtagok, hozzátartozók, a tiszti főorvos s a temető-igazgató lehetnek jelen. Minden sírboltról külön sírboltkönyv vezetendő az igazgató által. Temetői rendőri szabályok. A közönség a köztemetőt márczius elejétől november 3-ig reggel 7 órától este 1/28-ig, november 4-iktől február végéig reggel 1/28 órától este 1/27 óráig látogathatja. A bejárás ideje harangszóval jeleztetik, mikor is köteles mindenki a temetőt elhagyni. Temetőben tilos lármát csinálni s a kegyeletet sérteni. Virágot tépni, fákat, bokrokat, tárgyakat rongálni, gyepet, vagy földet ásni, kutyákat a temetőbe vinni; vasárnap és ünnepen magánfeleknek munkát végeztetni nem szabad. A gyepen feküdni vagy gyermekekkel ott letelepedni nem engedtetik meg. Tíz éven alóli gyermekek csak felnőtt kíséretében engedtetnek be. E szabályrendelet elleni kihágásokat a temető-igazgatóság feljelentése alapján az illetékes ker. kapitányság bünteti 4—100 kor. terj. pb. (L. Krecs. Gyűjt. 189—197. l.)

Templom s képviselőválasztás. L. lelkész stb. L. vallási tisztelet tárgyai stb.

Tengeralatti kábel megrongálása vétséget képez s ha gondatlanság forog fenn az 1888: XII. tcz. 5. §-ába, ha szándékoság, akkor u. a. törv. 6. §-ába ütközik.

Tenyész-igazolvány. L. apaállatot tenyész-igazolvány nélkül stb.

Tenyésztés céljából vadakat befogni, csak a vadászat tulajdonosának, bérlőjének, vagy szakavatott megbízottjának szabad. (1888: XX. tcz. 15. §.)

Terhelt az, a ki ellen a bünvádi eljárás folyik. (B. P. 13. §.)

Terhelt kihallgatása. Minden terheltet külön és előszóval kell kihallgatni. Kívánságukhoz vagy a szükséghez képest tanuk jelenlétében. Fegyveres erő vagy csendőrség tagja ilyen bírósági tanukép nem alkalmazható. (B. P. 132. §.)

Terhelt személy azonossága mindjárt az első kihallgatás kezdetén állapítandó meg. S ha a terhelt bemondásaihoz kétség fér, a terhelt személyi viszonyai nyomozás tárgyává is teendők. (B. P. 133. §.)

Termények felhasználása. L. jogtalan használat.

Terpentin-lopás erdőből. L. erdei lopásról.

Természetbeni lakásban javítások. (L. Rédey Gyűjt. 1901. évf. 17. l. — Állandó előleg.) A bérlet útján biztosított épületek után javítási kiadások csak akkor számíthatók fel, ha a fennálló bérleti szerződések értelmében a bérbendők ily javítások teljesítésére kötelezve nem lennének. A természetbeni lakások gyanánt kijelölt helyiségekben időnkint előforduló ily javításokat

illetőleg a számvetőségi szolgálati utasítás 183. §-ának határozmányai irányadók.

Természetelleni fajtalanság vétségét képezi a férfiak között, valamint az embernek állatokkal elkövetett fajtalansága. (Btv. 241. §.) Büntettet képez, ha erőszak vagy fenyegetés alkalmaztatott, vagy pedig a büntett a sértettnek halálát okozta. (Btv. 242. §.)

Természetes virágok árúsítása vasárnap egész nap szabad. (14.837/92. II. A. Ker. M. r.)

Testisértés. A ki másnak testét szándékosan, de ölési szándék nélkül bántalmazza, vagy egészségét sérti, ha az ezáltal okozott sérülés, betegség vagy elmebőr 20 napnál hosszabb ideig tartott: a súlyos testisértés büntettét, ha 20 napot túl nem haladott, de 8 napnál tovább tartott, a súlyos testisértés vétségét, ha pedig 8 napnál tovább nem tartott: a könnyű testisértés vétségét követi el. (Btv. 301. §.) A gondatlanságból okozott súlyos testisértés a Btv. 310. §-ába ütköző vétséget képez. A könnyű testisértés vétsége miatt az eljárás indítványos. (Btv. 312. §.) Házi-fegyelem gyakorlásában elkövetett könnyű testisértés nem büntetendő cselekmény. (Btv. 313. §.)

Testisértés szakértői megállapítása. Hogy az orvosszakértőknek testisértésnél miket kell szükségképen megállapítani l. B. P. 242. §-at. Törvényszeki, törvényhatósági, államrendőri, járási, községi vagy körorvos véleménye bírói szemle nélkül is elfogadjatik. (B. P. 245. §.)

Testrészek eltakarítása. L. orvosok által, stb.

Tettesek gyanánt tekintendők mindazok, a kik a büntettet vagy vétséget együtt vagy közösen követik el. (Btv. 70. §.)

Tettestársak. L. tettesek.

Tettető terhelt. Ha a terhelt siketnek, némának, tompaelméjűnek vagy elmebetegnek tetteteti magát és a hatóság a tettéről meggyőződik: arra kell figyelmeztetni, hogy viselkedése a tárgyalás folytatását nem akadályozza s hogy esetleg a védelem eszközeitől fosztja meg magát. (B. P. 134. §.)

Tettleges ellenszegülés. L. fegyverhasználat.

Téasütemények árúsítása vasárnap. Úgy mint a csukorka-árusítás: egész nap gyakorolható. Csokoládé, téasütemény árulóhelyek csukrászati üzletek jellegével bírnak s vasárnap is egész nap nyitva tarthatók.

Téa-kereskedések azonban vasárnap déli 12, illetve június, július hónapokban 10 órakor becsukandók. (14.837/92. II. A/ Ker. M.)

Téboltyodottak. L. elmebetegek.

Téglaégető-iparnál vasárnap az égetési munkák egész nap gyakorolhatók. (14.837/92. I. Ker. M.)

Télien lovak és patkóval látandók el. L. állatok járműbe fogása.

Tényleges katonák kerékpározása. L. katonák kerékpározása.

Tényleges szolgálatban álló katonák megdézése. Az 1901. évi 11.463. Ig. M. sz. a. kiadott körrendelet szerint a tényleges katonai (honvéd, csendőr) szolgálatban álló összes egyéneknek polgári peres és peren kívüli ügyekben tanuként való megdézésekor a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés mellőzendő, illetve az ily idézésekre használt űrlapokból a szöveg ezen része kitörölendő.

Tésztagyártásnál vasárnap a szárítási munkák egész nap gyakorolhatók. (14.837/92. II. A) Ker. M.)

Tilalmi időben halászat. L. halászat ellenőrzése.

Tilalmi időben lőtt vad, ha az bekerített területen lövetteti, csak községi igazolvánnyal szállítható. (38.871/83. B. M. r. — Vad. törv. 18. §-ához.)

Tilalmi időben (vadászati) madarak fiát elfogni, fészkeit megrongálni, tojásait elszedni tilos. L. hasznos madarak. Vadászati tilalom.

Tilalmi időben vadászat. L. vadászat ellenőrzése.

Tilalmi jelek óvása mezőkön. L. gazd. term. ellopása.

Tilalmi táblával jelzett területre lépni, azon átjárni: kihágást képez. L. idegen területen járás.

Tilalmi táblák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Tilalmi táblák megrongálása. Lásd emlékművek megrongálása.

Tilosban talált baromfi megölhető. Lásd baromfi a tilosban.

Tilos vízhasználat. Öntözésre, itatásra, usztatásra, fürdésre, mosatásra és jégvágásra csak a hatóságilag kijelölt vizek, illetve partrészek használhatók. A tilalom megszűni az 1885. évi XXIII. tcz. 185. §-ába ütköző kihágást követnek el s feljelentendők. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. előljáróság.

Tiltott czimer használata. L. tiltott zászló.

Tiltott házalásra vonatk. fk. rendeletről. (1279/1887. fk. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 216. l.) *f)* A rendőröknek jogában áll és kötelességéhez tartozik tehát minden házalótól a házalási engedély felmutatását követelni s azt, ha házalási engedélyt (össze nem tévesztendő az iparigazolvánnyal, a mely házalásra senkit sem jogosít fel) felmutatni nem képes, vagy ha a felmutatott házalási engedély Budapest főváros politikai hatósága által láttamozva nincsen, az illető ker. kapitánysághoz feljelenteni, esetleg előállítani. *h)* Előállításnak csak a következő esetekben van helye: 1. ha a házaló oly czikkekkel házalva kereskedik, melyekkel a házalás a pátenz 12. §. szerint reá nézve általában tilos; 2. ha a házaló házalási engedélyt nem képes felmutatni; 3. ha a házaló igazolásra felhivatván, igazolását megtagadja; 4. ha a házalónak hivatalból igazoltatása szükségesnek mutatkozik. Egyébként L. házalva tilos árusítani.

Tiltott hirdetés közzététele a Kbt. 48. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a J. b.

Tiltott játékkal foglalkozók előállítandók. L. előállítandók a közrend érdekében.

Tiltott játékok megakadályozása tárgyában kiadott 780/880. kgy. szbr.) 1. Törvény által nem tiltott játékok kávéházakban, vendéglőkben stb. csak az üzleti főhelyiséggel nyílt ajtókkal, egyenes és közvetlen levő helyiségekben engedhetők meg, s ott is csak akkor szabad játszani, ha az a főkapitányságnak bejelentetett s az a helyiséget e célra elfogadta. E tilalom áthágása 4—100 kor. terj. pb. vagy megfelelő elzárással büntethető. Hazárdjáték miatt gyanuba vett hely rendőri felügyelet alá helyezendő. E rendelet minden üzletben 4—100 kor. terj. pb. terhe alatt kifüggesztendő. Itél a ker. kapitányság.

Tiltott jelvény használata. L. tiltott zászló.

Tiltott játékokat a 64.573/901. sz. B. M. r. 8. §-a sorolja fel. L. szerencsejátékok cz. alatt.

Tiltott lövöldözés. 100 kor. terj. pb. büntethető: 1. a ki a hatóság tilalma ellen valamely községben vagy ennek közvetlen közelében lö; 2. a ki lőfegyvert használatra vagy tiltott lőfegyvert felügyeletre olyan egyénnek enged át, a ki az erre szükséges jártassággal vagy értelmi tehetséggel nem bír. (Kbt. 115. §.) Illetékes a Rh.

Tiltott nyomtatványok árusítása, hirdetése és terjesztése az 1848:18. tcz. 27. §-ába ütköző sajtó-rendőri kihágást képez. Erdély területén az 1852. sajtórendtartási szab. 32. §-ába ütköző kihágást. Itél a Jb. Feljelentendő s a terjesztésben ért ilyen nyomtatványok elkobzandók. Melyek azok? Azt a hivatalos lapok közlik esetről-esetre.

Tiltott sorsjegyek hirdetése kihágást képez. (1889. évi IX. tcz. 7. §.) Feljelentendő.

Tiltott tankönyvek használata. Lásd államellenes tankönyvek.

Tiltott visszatérés. A ki a magyar állam területéről vagy annak egyik részéről, vagy valamely vidék, város vagy község területéről a hatóság által jogerejűleg kitiltatott és a tilalom tartama alatt oda, a honnan kitiltatott, a hatóság engedélye nélkül visszamegy: egy hónapig terj. elzárással büntetendő. (Kbt. 70. §.) Illetékes a Rh.

Tiltott zászló használata. A ki olyan zászlót, czimert vagy jelvényt tűz ki vagy nyilvánosan használ, árul vagy másként terjeszt, a melynek kitűzése vagy használata azon okból, mert azok az állam és törvényes intézményei iránti ellenséges irányzatok jelzéseül szolgálnak, miniszteri rendelet által tiltva van: tizenöt napig terjedhető elzárással és 400 koronáig terj. pb. büntetendő. (Kbt. 36. §.) Illetékes a J. b.

Tisztelgés szolgálatban. L. őrhelyen tisztelgés.

Tisztli orvosi cím jogtalan használatát 102.838/900. B. M. r. szabályozza. (Kbt. 45. §.)

Tisztogatási átalány az orszobáknak. (112.412/99. V. b.)

B. M. r.) E rendelet szerint az őrszobák 3 osztályba soroztatnak s a szerint kapnak 14, 12 vagy 10 korona tisztogatási átalányt. A 16.506/98. fk. eln. sz. r. szerint az átalányok havonta, utólagosan lesznek az őrszobavezető ellenőr s egy odatartozó rendőr által aláírt nyugta alapján kifizetve. Nyugtámintha a 24/L. 1899. napiparancsban van.

Tisztogatási eszközök beszerzése a főparancsnokság részére csakis főkapitányi rendelet alapján eszközölhető. (Gazd. kez. ut. 102. §.)

Tisztviselők ellen kihágási ügyben hozott ítéletek megküldendők a közigazgatási bizottságnak. (1886: XXIII. tcz. 18. §.)

Tisztviselőknek hivatalos kiküldetésénél illetmények. L. illetmények kiküldetéseknél stb.

Tisztviselők kimaradásánál eljárás. L. eljárás stb.

Tisztviselők megbetegedésénél eljárás. L. eljárás stb.

Tisztviselőknek a rendőrök kötelesek a szabályszerű katonás tisztelgést megadni úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül. (214/96. Rfp. ut.)

Tisztviselő-telepen szemetesekocsik közlekedése korlátozva van. L. szemetesekocsik stb.

Titkos iratok közlése az ellenséggel hűtlenség büntettét képezi. L. hűtlenség cím alatt.

Titkos bordélyos az, ki a rendőrség által kiállítani szokott engedély nélkül bordélyt tart vagy a kéjelgést bármely helyen pénzbeli jutalom ellenében bárki részére üzletszerűleg előmozdítja, illetve ennek céljából a kéjelgést türelmi bárcza nélkül üzletszerűleg folytató nőszemélyeket házába vagy a lakásába befogad. (L. Krecs. Gyűjt. 379. l.)

Titkos kéjelgés és annak közvetítése. (49.465/900. fk. rend. — (L. Rédey Gyűjt. 1900. 78. l.) 39. §. Rendőri engedély, bárcza vagy egészségi lap nélkül kéjelgést keresetből űzni, azt elősegíteni, közvetíteni, arra lakásán vagy üzlethelyiségében alkalmat adni, vagy annak véghezvitelére bármí módon közbenjárni tilos. 40. §. Azon nőszemélyek, a kik rendőrközegek följelentése vagy egyéb megbízható adatok alapján a keresetkép űzött titkos kéjelgésben gyanusaknak találtnak, életmódjuk, foglalkozásuk és keresetükre nézve igazolásra szorítandók. Ha a fentforgó körülmények indokoltá teszik, orvosi vizsgálatuk elrendelendő. A mennyiben az ily nők megfelelő foglalkozást és a fentartásukhoz szükséges tisztességes keresetet igazolni nem képesek, jegyzőkönyvileg megintendők és további életmódjukra nézve alkalmas módon megfigyelendők. Ha a megfigyelés folyamán visszaesés tapasztaltatnék, orvosilag újból megvizsgálandók és ha javulásukra kilátás nincs, és bárcza vagy egészségi lap kivételére nem hajlandók; az idegen illetőségűek eltolonczolandók, a helybeliek pedig szigorú rendőrfelügyelet alá helyezendők.

Titkos kéjelgés szállodákban. L. szállodák és vendéglők közegészségügyi, stb.

Titkos kéjő mindazon nőszemély, ki a kéjelgést, mint megélhetési módot, a rendőrség által kiállítani szokott türelmi bárcza vagy egészségi lap nélkül, pénzért és üzletszerűleg gyakorolja. (L. Krecs. Gyűjt. 379. l.)

Titkos kerítő az, ki pénzbeli jutalom mellett a kéjelgést bárkinek üzletszerűleg lehetővé teszi. (L. Krecs. Gyűjt. 379. l.)

Titkos prostituczióra vonatk. nyilvántartás. (1901. évi 14.794/fk. I. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 33. l.) Az engedély nélkül üzőtt keresetszerű titkos kéjelgés, leánykereskedés, kerítés és közvetítés miatt büntetett vagy feljelentett egyénokről a főkapitányság erkölcsrendészeti ügyosztályánál külön nyilvántartás létesített. Az összes kerületek pedig kötelezve a titkos kéjelgés, leánykerítés, engedély nélküli közvetítés és leánykereskedés miatt büntetett vagy megintett nők jegyzékét a név, születési hely, lakás, a feljelentett kihágás és a büntetés vagy egyéb intézkedés pontos feltüntetésével mindenkor beküldeni az erkölcsrendészeti ügyek előadóához; végül a r. fogház és tolonczügyosztály vezetője a fentjelzett kihágások miatt eltolonczolt vagy kitiltott egyének jegyzékét tartozik a nevezett ügyosztályhoz beküldeni.

Titkos összetételű gyógyszer a gyógyszerészek sem árulhatnak. (15.370/881. B. M. r.) E tilalom áthágása kihágás.

Titkos összetételű gyógyszerekre tilalom. (5991/VIII. 1884. B. M. r. — L. 1884. R. T. 46. l.)

Titkos összetételű szerek külföldről behozatala. L. gyógyszerárúknak stb.

Titok. L. hivatalos titok stb.

Titoktartás a nyomozási eljárásban. A rendőri hatóság a nyomozásra vonatkozó titoktartást szigorúan köteles megőrizni és gondoskodni, hogy a nyomozás vagy annak egyes részei csak akkor és annyiban hozassanak nyilvánosságra, a mikor és a mennyiben az a nyomozás érdekében — vagy közérdekből — kívánatos. A nyomozásra vagy annak egyes részeire vonatkozó közleményeket a rendőri hatóság tagjai és közegei mindenkor csakis a rendőri hatóság főnökének tudtával és beleegyezésével hozhatják nyilvánosságra. (Ut. 41. §.)

Titok tiltott felfedezése. Azon közhivatalnok, ügyvéd, orvos, sebész, gyógyszerész, szülésznő, a ki valamely család vagy személy jó hírnevét veszélyeztető és hivatalánál, állásánál vagy foglalkozásánál fogva megtudott vagy reá bízott titkot alapos ok nélkül felfedez, vétséget követ el. Az eljárás indítványos. Kiterjed e szankció fent megjelölt személyek segédeire is. (Biv. 328. §.)

Tóhajózási jelzések és kitérési szabályok. (32.292/89. Ker. M. r.) L. hajózás.

Tóhajózási kihágások. L. csatorna és stb.

Tojástehérje borderítéshez. L. borkezelésnél mi szabad?

Tojásai a hasznos madaraknak. L. madarak pusztítása.

Tok-halászat. L. halászati tilalom.

Tokaji bor házasítása. (53.850/97. VI. A. Ker. M. r. 7. §. Ha a tokaji borvidéken termett borhoz más (akár hazai, akár külföldi) bor kevertetik, az így összeházasított bort «tokaji», «hegyaljai», «szamorodni» elnevezés alatt, vagy pedig a tokaji borvidék vagy ezen borvidékbe tartozó valamely község vagy hegy megnevezése mellett forgalomba hozni tilos.

Tokaji bor mazsolaszőlővel való hamisítása. Az 1893: XXIII. tcz. 3. §-a tiltja az oly természetes bornak, melyhez mazsolaszőlő is hozzáadatott, tokaji, hegyaljai vagy szamorodni elnevezés alatt való forgalomba hozását.

Tolakodó hírlapárusok. L. hírlapok utczai elárusításához.

Tolmács alkalmazása. Tolmács alkalmazandó, ha a hatósági közeg a terhelt részéről használt nyelvben nem járatos. (B. P. 140. §.)

Tolmácsok díjazása. L. az 1902. évi 137.000. sz. B. M. r. --- Budapesten az 1902: 11.754/fk. eln. sz. r. az irányadó.

Tolmácsok esküje. A tolmácsok a B. P. 140. §. értelmében esküt tesznek a tolmácsolás előtt. Az eskümintát az 1900. évi 107.718/V. b. sz. B. M. r. írja elő.

Tolmácsok megesketezése siketnémáknál. (70.908/fk. II. 1900. sz. körirat.) A B. P. 140. §-a előírja általánosságban az alkalmazandó tolmács megesketeését. Tehát siketnémákat tolmácsolókkal szemben is a rendes eskü-minta alkalmazandó.

Tolonc- és fogházügyi szbr. L. Krecs. Gyűjt. 90. l.

Tolonczházban elhaltak. L. rendőrfogházban stb.

Tolonczkocsiba rendőr nem ülhet be. A tolonczkocsin szállított rabok kíséretével megbízott rendőröknek kötelességük meggyőződni elindulás előtt arról, hogy a tolonczkocsi zárai jól zárhatók-e, azután hogy az ajtót jól zárták-e be és a kocsis mellett helyet foglalva, útközben is figyelemmel legyenek arra, hogy a kocsiban ülő rabok csendesen viselkednek-e s hogy nem-e próbálgatják a kocsi ajtaját kinyitni. Gyanus tünetek eseteiben azonnal állítsák meg a kocsit és győződjenek meg, hogy történt-e valami, ha tényleg történt volna, úgy a körülményekhez képest a saját belátásuk szerint intézkedjenek, esetleg segítségül hívva a legközelebbi őrszemet és csak akkor folytassák útjokat, ha minden rendben van. A rabok közé beülni szigorúan tiltva van. (1902. évi 854. Rfp.)

Tolonczkocsi vámoknál. A fő- és székvárosi m. kir. pénzügyigazgatóság 91.559/v. 901. sz. körrendeletében mihez-tartás végett figyelmeztette a helybeli összes m. kir. fogyasztási adóhivatalokat és pénzügyőri biztosságokat, hogy a székes-főváros zárt adóterületére bejövő rabszállító tolonczkocsik csakis alapos és indokolható gyanu-ok esetében vizálandók meg s ez esetben is csak a legnagyobb elővigyázat mellett. (12.482/Rfp. 1901. sz.)

Tolonczkocsi-zárák. (170/fk. eln. 1902. sz.) A rabszállító kocsis a szállítás megkezdése előtt tartozik a nála levő lakat-

kulcsot a kulcsárnak vagy a rendőr-ellenőrnek átadni. A lakatokat minden esetben a rendőr-ellenőrnek (illetve a kulcsárnak vagy a mellé beosztott rendőr-ellenőrnek) kell kinyitnia és bezárnia, csakis akadályoztatása esetén bízhatja azt valamelyik jártas rendőrré. E kulcs azután a kísérő rendőrnek adandó át a czélból, hogy ha útközben valamely sürgős indok követelné, az ajtót ő is felnyithassa. A rabszállítás befejeztével a kulcsár vagy rendőr-ellenőr a lakatkulcsot a kocsinak visszaadja. A zárat vigyázzal kell kezelni, a tapasztalt hiányok pedig a szükséghez mérten vagy közvetlenül a vállalkozóval közlendők, vagy pedig ide be-terjesztendők.

Tolonc-szabályzat. (B. M. 1885. 9389. sz. — L. 1885. R. T. 164. l.)

Tolonc-szállítmány vasúthoz kísérése. L. kényszer-útlevelel utazók stb.

Tolonc-kísérőknek utasítás. (45.668/fk. L. 900. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1900. 59. l.) A tolonc-kíséret csak azon legmészszebb fekvő állomásig történik, melyen a csoport utolsó tolonczai átadatnak. Ezen utolsó állomásról a tolonc-kísérők a legközelebbi személyvonattal visszafordulnak. A csoportban levő tolonc-zokat a kísérők a tolonc-zeveleire jegyzett útbaeső állomásokon az ottlevő hatósági közegeknek a tolonc-zevelekkel, valamint a tolonc okmányaival és értéktárgyaival együtt átadják és az átvételt a már előre elkészítendő átvételi könyvekben elismertetik. A tolonc-kísérő rendőrök az útbaeső tolonc-állomásokon is vehetnek át továbbszállítás, illetőleg visszafelé jövet a fővárosba kísérés végett tolonc-zokat, ha ezek szabályszerű tolonc-zevelel el vannak látva és a jelzett irány felé továbbítandók. A kísérethez kivezényelt éendőrök egyike, mint a szállítmány vezetője, a tolonc-házi őrség létszámából vezénylendő ki, a többi kísérő rendőrt pedig esetről-esetre a r. főparancsnokság fogja kirendelni. Az útközben átvett tolonc-zok élmezéséről az átadó hatóság tartozik gondoskodni.

Tolonc-kórház házirendje. L. házirendje stb.

Tolonc-zok vasuton utazása. Az 1900. évi 36.225/V—c. számú B. M. rendelet értelmében a kényszerútlevelel ellátott, de kíséret nélkül utazó tolonc-zok, továbbá hatósági kísérelével alapján a tolonc-zok és a kísérők, az utóbbiak visszautazás alkal-mával is, valamint ha a tolonc-zok átvétele végett azok tartózkodási helyére utaznak, a m. kir. államvasutakon és a kezelésük alatt álló helyierdekű vasutakon, valamint a déli vasut kivételével a többi magán-vasutakon díjmentesen utazhatnak a személy-vonatok III. osztályában.

Tolonc-zolás. A tolonc-szabályzat 9389/1885. sz. B. M. r. A bilincshasználatot ily alkalommal a 2082/872. I. M. r. szabá-lyozza. A tolonc-zoknak Ausztria és Németországgal való kölcsö-nös átvételéről az 58.023/89. sz. B. M. r. adja meg az intézkedési kört, ha az állampolgárság már meg van állapítva. A vasuton

való tolonczolás iránt pedig a 119.055/900. sz. B. M. rendelet intézkedik.

Tolonczolása eselések s tanonczoknak. Lásd iparostanonczok tolonczolása.

Tolonczolási határozatok elleni felebbezések hasznosító hatálytalannak nem bírnak s csak mint panaszok birtokon kívül tárgyalandók. (32.268/81. B. M. r.)

Tolonczolás iránt érkező megkeresések elintézése. (30.684/V. c. 1901. B. M. körrend.) A törvényellenesen távollevő állítás kötelesek egyedül és kizárólag állítási kötelezettségüknek teljesítése céljából nem tolonczolhatók haza, hanem az illető állítás-köteles a tartózkodási helyhez legközelebb működő sorozóbizottság elé vezetendő. Hasonlóképen nem alkalmazható a tolonczolás a szőkevény iparostanonczok és eselészőkevények, valamint azon egyének ellen sem, a kik illetőségi községüknek ellátási vagy kórházi költséget okoznak, ha csak a tolonczszabályzat 2. §-ában megjelölt személyek közé nem tartoznak.

Tolonczolást kérő helytelen megkeresések elintézése. (28.785/fk. I. 1901. sz. r.) A vidéki hatóságoktól érkező azon megkeresések, a melyekben szőkevény iparostanonczok hazakisérését kérik, mindenkor az illető tanoncz helybeli lakása szerint illetékes előljáróságához, mint I. fokú iparhatóságához teendő át megfelelő eljárás végett. Ha az előljáróság a hazakisérés iránt határozatilag intézkedik, erről a határozat közlése mellett a rendőrséget értesíti és a hazakisérés fogatosítása iránt megkeresést intéz, akkor a r. fogház és tolonczügyosztály az illetőt egy polgári ruhás városi közzel hazakisértetheti. A felmerülő költséget a megkereső vagy a hazaszállítás iránt intézkedő hatóság előzőleg tartozik megfizetni vagy annak lefizetését biztosítani. Eselészőkevény hazakisérését is csak azon esetben fogatosíthatja a rendőrség, ha a megkereső hatóság a hazakisérést jogerős határozattal elrendelte, ezen határozatot a rendőrséggel közli és a költségeket előzőleg beküldi vagy biztosítja. A hazakisérést ily esetekben is a r. fogház és tolonczügyosztály polgári rendőrközeg kirendelése által fogatosítja.

Tolonczolása külföldieknek. (135.991/V. c. 1901. B. M. körrend.) Mindazon esetekben, a midőn külföldiek Magyarországból osztrák területen át idegen államokba tolonczoltatnak, a tolonczlevélhez az eltolonczolandó külföldi egyének honosságát (állampolgárságát) és illetőségét bizonyító okmányok, valamint az illető külföldi állam részéről kiállítandó és a külföldre tolonczolandó egyén átvételét biztosító nyilatkozat is melléklendő.

Tolonczozási útvonalak. (52.333/fk. I. 1900. sz. r.) Az egyes toloncz-csoportok a következő napokon és vonatokkal indítandók útnak: 1. a brucki vonalon hétfőn reggel 6:50 a 10 sz. vonattal; 2. a marcheggi vonalon pénteken reggel 9:25 a 116. sz. vonattal; 3. a csaczaí vonalon kedden reggel 9:35 a 305 sz. vonattal; 4. a lawocznei vonalon szombaton reggel 8:50 az 408. sz. vo-

nattal; 5. a predeali vonalon pénteken reggel 8-30 a 506 sz. vonattal; 6. az orsovai vonalon hétfőn este 7-00 a 710 sz. vonattal; 7. a zimonyi vonalon szerdán reggel 7-35 a 906 sz. vonattal; 8. a csurgói (fümefi) vonalon csütörtökön reggel 8-00 az 1008 sz. vonattal; 9. az esztergomi vonalon kedden reggel 6-45 a 4102 sz. vonattal. A r. togház és tolonczgyosztály naponként összeállítja azon helyi és átkelési tolonczok jegyzékét, a kik a következő napra kitűzött toloncz menettel ugyanazon fővonalon útnak indíthatók.

Totalisateur-jegyek összevásárlása. (2202/80. kih. B. M. sz.) «Totalisateur-jegyeknek a löverseny-teren némi levonás mellett való összevásárlása — miután ezen összevásárlás nem házról-házra vagy községről-községre járva, hanem az egyetlen erre alkalmas helyen a löverseny-teren eszközöltetik — házalási kereskedésnek nem tekinthető és kihágást nem képez.»

Tőkekamat-adó elleni felszólamlás. Lásd adókievetés ellen stb.

Töltések rongálása erdőkben. — Lásd erdei kártételről.

Tömegfeleslegről szóló nyugták az iv. papir legfelső szélére irandók, hogy alatta az érvényesítési záradéknak, továbbá az oszi. parancsnok-, főparancsnok-, számvivő és főkapitány aláírásának hely maradjon.

Tömeg-illetmény rendőröknek.

Ország Gyalogságnál.

Hóra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér
I.	7	50	1	—	25	13	3	25	25	6	25
II.	15	—	2	—	50	14	3	50	26	6	50
III.	22	50	3	—	75	15	3	75	27	6	75
IV.	30	—	4	1	—	16	4	—	28	7	—
V.	37	50	5	1	25	17	4	25	29	7	25
VI.	45	—	6	1	50	18	4	50	30	7	50
VII.	52	50	7	1	75	19	4	75			
VIII.	60	—	8	2	—	20	5	—			
IX.	67	50	9	2	25	21	5	25			
X.	75	—	10	2	50	22	5	50			
XI.	82	50	11	2	75	23	5	75			
XII.	90	—	12	3	—	24	6	—			

Lovasságnál.

Hóra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér	Napra	korona	fillér
I.	10	—	1	—	3333	13	4	3333	25	8	3333
II.	20	—	2	—	6666	14	4	6666	26	8	6666
III.	30	—	3	1	—	15	5	—	27	9	—
IV.	40	—	4	1	3333	16	5	3333	28	9	3333
V.	50	—	5	1	6666	17	5	6666	29	9	6666
VI.	60	—	6	2	—	18	6	—	30	10	—
VII.	70	—	7	2	3333	19	6	3333			
VIII.	80	—	8	2	6666	20	6	6666			
IX.	90	—	9	3	—	21	7	—			
X.	100	—	10	3	3333	22	7	3333			
XI.	110	—	11	3	6666	23	7	6666			
XII.	120	—	12	4	—	24	8	—			

Tömegkönyvek félelvi lezárása alkalmával az oszt. parancsnokoknak kivonatot kell készíteni az egyes rendőrök tömegvagyonra és tartozásáról, hogy a szerint irányíthassák a ruha szükségleti megrendelést. (4/94. Rfp. ut.)

Tömegpénz kifizetése távozó rendőröknek. (274/97. Rfp. ut.) Tömegszámolási utasítás 11. §-a értelmében minden rendőrt, ki a tömeg kötelékben teljes 5 évet szolgált, nyugdíjazásakor vagy egyáltalán a testületből való eltávozásakor úgy a tömegkönyve szerint fennálló tömegkövetelése, mint beadandó ruházatának becsértéke megilleti, mely pénzösszeg neki aláírására kifizetendő.

Tömegtartozások levonása. (134/94. Rfp. ut.) A rendőr csak abban az esetben vehet ki ruházatot a raktárból, ha tömegvagyonra van. Tömegtartozás esetén csak úgy vehet ki ruhát, ha önkéntes tömegbetétre kötelezi magát.

Tömegtöbblet kivitele a rendőrök által. Csakis a 250 koronán felüli összeg vehető ki nyugta ellenében. (Gazdasági kezelés utasítás 44. §.)

Tömegvagyon, tömegbetét, ruházati átalányról szól a Gazdaságkezelési utasítás 38—53. §§.

Tönkrement ruhadarabok kártalanítása. L. szolgálatban tönkrement stb.

Törésnél első segélynyújtás. L. első segély.

Törkőlybor. (53.850/97. VI. A Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 112. l.) Törkőlybor (csiger nagy löre) az az ital, a mely a friss

és egészséges szőlő-törkölyből, az illető törköly kitaposása vagy kisajtolása után legkésőbb három nap alatt, a törkölyben maradt boralkatrészek vízzel vagy cukrosvízzel való kivonása útján, erjesztéssel házilag állítatják elő. Ellenben a törkölyből iparszerűleg nagyban előállított borhoz hasonló italok, úgyszintén a három naposnál régibb, valamint az eczetesedésnek indult, vagy bármiképpen megromlott törkölyből készült borszerű italok mesterséges bornak tekintendők. A szőlőtörköly törkölybor készítésére csak egyszer használható. A törkölyborra (csigerre vagy lörére) nézve a következők rendeltetnek: a) a törkölybor készítésénél vagy kezelésénél csak a jelen rendelet 2. §-ának A) 1. pontjában említett tiszta cukorneműek felhasználása van megengedve, a cukrozás azonban ezekkel is csak áterjesztés céljából engedték meg, ellenben az aszaborokhoz hasonló édes italt a törkölyborból (csigerből vagy löréből) előállítani tilos; b) törkölybor (csiger, löre) készítésénél, úgyszintén ezek kezelésénél külföldi mazsolaszőlő használata feltétlenül tilos. Hasonlóképen tilos magából a mazsolaszőlőből vagy ennek törkölyéből vízzel borhoz hasonló italt készíteni; c) a víz használata csak a törkölybor (csiger, löre) készítésénél van megengedve, ellenben már a kész, kieresztett törkölyborba (csigerbe, lörébe) vizet keverni tilos; d) a törkölybort (csigert, löret) csak a törkölyborral (csigerrel, lörével) szabad keverni (összevegyíteni vagy házasítani), ellenben törkölybort (csigert, löret) természetes borral, ürmösborral vagy gyümölcsborral keverni (összevegyíteni vagy házasítani) tilos; e) a természetes bor kezelésénél tiltva levő s a jelen rendelet 2. §-ának utolsó bekezdésében említett anyagok használata a törkölybor (csiger, löre) készítésénél és kezelésénél is tilos. E tekintetben csak a törkölybor (csiger, löre) készítéséhez szükséges víz használata tekintetében van helye kivételnek, de csak a jelen §. C) e) pontjában említett korlátozással.

Törkölyboros hordó felírása. (L. Rédey Gyűjt. II. 113. L.) A törkölybort vagy gyümölcsbort tartalmazó minden hordónak kifelé álló fenekén, vízzel le nem mosható s a hordó színétől feltűnően elütő festékkel, a hordóra festett (de semmi esetre sem krétával jegyzett vagy irt) és könnyen olvasható «TÖRKÖLYBOR», illetőleg «GYÜMÖLCSBOR» jelzéssel kell ellátva lennie.

Törkölybort természetes borral összeházasítani tilos. L. borkezelésnél mi szabad?

Törmelék lerakodó hely. (5315. Rtp. 1900.) Bpest fő- és székváros tanácsa a IV., V., VI. és VII. kerületek részére, törmelék lerakodó helyül az V. ker. vízfogói gátat és az azzal párhuzamos területet, valamint az 1905. hr. sz. telket jelölte meg.

Törött ablaku kocsi. L. ablak stb.

Törrel tilos a vadászat. L. vadászat törökkel.

Törvényellenes elfogás. A ki valakit törvényellenesen elfog, elfogat, letartóztat vagy személyes szabadságától bármilyen más módon megfoszt — a személyes szabadság megsértésének

véttségét követi el. (Btv. 323. §.) Súlyosabb esetek, ha erőszak vagy sanyargatás (Btv. 323. §.) kínzás vagy testi sértés, vagy szolgaságbaadás (Btv. 324. §.) vagy halál állott be. (Btv. 325. §.)

Törvényhatósági alkalmazottaknak kik tekintendők? L. italmérési engedélyt kik nem nyerhetnek?

Törvényes mértékek használata. (120.562/V. c. 1900. B. M. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. 1901. 105. l.) A ker. kapitányságok a közforgalomba kerülő mérték használatánál előforduló visszaságokról tudomást szerezvén, ily esetekben a kihágási eljárást haladéktalanul megindítsák.

Törvényes szünnapoknak, melyekre a rendőrség kihágási határidőt ki nem tűzhet, csakis a vasárnapok és a róm. kath. vallás ünnepei tekinthetők. L. közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágásokban eljárás szabályozása. (38.547/1880. B. M. sz. r.)

Törvényszéki idézések rendőröknek. Jövőben a főparancsnokság által a rendőrök részére az osztályparancsnoksághoz a napiparancs kézbesítő könyvvvel kiadott ily idézések nem az őrszobáknak adandók ki, hanem egy a felügyelőségnél kizárólag ezen célra használandó könyvbe vagy füzetbe bevezetendők és azokat a rendőrök közvetlenül a felügyelőségnél veszik át és az átvételt a könyv vagy füzet ezen célra szolgáló rovatában aláírásukkal elismerik, még pedig az átvétel napjának megjelölésével. Ha ily idézések vétívvel együtt adatnak ki, úgy a megidézett rendőr a vétivet is sajátkezűleg írja alá az átvétel napjának pontos kitüntetésével. Ugyiszintén mindenkor ellátandók az ily vétívek a kézbesítő aláírásával is. Mivel pedig a vétívek a főparancsnokság által lehető legrövidebb idő alatt az illető bíróságnak vagy törvényszéknek visszaküldendők, szigorúan elrendelem, hogy a kézbesítés akként eszközöltessék, hogy a vétiv 24 óra alatt és csak kivételes esetekben, ha az idézett rendőr szabadságon vagy más ok miatt azonnal be nem idézhető, 48 óra alatt a főparancsnoksághoz a rendes kézbesítő-könyv mellett visszaküldendők. Az esetben, ha valamely idézett rendőr szabadságon lenne, de az idézés napjára visszaérkezik, úgy a vétivet helyette az osztályparancsnok írja alá sajátkezűleg, és a vétiv ez esetben is haladéktalanul visszaküldendő a főparancsnoksághoz. (4726/Rfp. 902.)

Törvényszéki meghívásra a rendőröknek pontosan kell megjelenniök. (10.591/Rfp. 1900.)

Törzskönyvezés a rendőrség összes tagjairól. (13.530/fk. eln. sz. r. 1896. — L. Rédey Gyűjt. I. 33. l.)

Tőzeg-klégetés a mezőn. L. mezőn meggyújtása stb.

Tőzeglopás erdőből. L. erdei lopásról.

Tőzsdecsarnok őszerezek részére. L. őszeres stb.

Trachoma elleni eljárást lásd 1884: 51.066. B. M. sz. utasításban.

Trafikok vasárnapi munkaszünete. L. dohánytőzsdék.

Trágyaégetés s felügyelet nélkül hagyása a mezőn. L. mezőn meggyújtása stb.

Trágyahordó kocsikról. L. körtiszt. szab. ellenőrzése.

Trágyát más földjére hordani kihágást képez. L. más földjére stb.

Trágyaszállítás a löportári falkolába (52.242/93/fk. L. sz. r.) A fővárosnak a löportár dűlőben levő falkolájába a trágyaszállítás decz. 15-től márczius 15-ig meg van engedve.

Trágyaszedés más földjéről kihágás. L. fűszedést stb.

Tudakozó irodák. 36.204/fk. 900. sz. végzés értelmében a tudakozódó intézetek vagy irodák működése körül tapasztalt és rendőri szempontból figyelembe vehető visszaesságokat, hiányokat vagy kihágásokat az illetékes ker. kapitányságoknak kell bejelenteni s e czélból az említett intézetek és irodák — távol azonban minden zaklatástól — ellenőrizendők.

Túllttas egyének előállításához. Lásd előállítandók saját stb.

Tuskógyűjtési tilalom. L. erdőben tuskó, stb.

Tutajok bejelentése. L. hajók, vízijárművek kikötése.

Tutajok, dereglyék, kis, vásári hajók ereszkedése. (25.741/97. sz. Ker. M. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 99.) Az ereszkedési tilalom nem terjed ki oly vízi járművekre, melyek a hajó tulajdonképeni forgalmának nem felelnek meg s gőzvontatásra nem alkalmasak, a milyenek a mindennemű dereglyék, cserepet, vásári czikkeket, élelmiszereket, zöldséget, káposztát szállító puhafa naszádok, tutajok és talpak s azon kis vásáros hajók, melyek a székesfőváros és a közeli környék között naponként közlekednek.

Tutajok kikötése a Dunaparton. L. Dunán érkező stb.

Tutajozási és hajozási engedélyek, melyeket ausztriai hatóság adott ki, az 1865/67: XVI. tcz. III. cz. értelmében Magyarországon is érvényesek.

Tutajozási szabályok. 8 ölnél szélesebbek, 36 ölnél hosszabbak nem lehetnek. E hosszakba beleértetik elől-hátul a kormánylapát. A kötőgerendáknak nem szabad a szálfákon kívül állani. 10 ölnél hosszabb tutajon legalább 3, 20 ölnél hosszabban legalább 4 erős evezősnak kell lenni. A tutajok lehetőleg egy útvonalban járjanak 60—70 öl távolságban egymástól. Egymás mellé kötni a tutajokat s úgy ereszkedni, nem szabad. Tilos a tutajozás éjjel, ködben, hózivatarban s akkor, mikor a víz a partszínet meghaladta. Éjjel őrtűzekkel megvilágítandók. Állásuk közben úgy helyezkedjenek, hogy egyik a másikat csak fele hosszában fűdje. Tilos vesztegelni kanyarulatnál, szűkhelyen s a partokon egymással szemben. (1869: 2362. Ker. M. rendelet 96—104. §§.)

Tűzök befogása ólmos időben tilos. Lásd vadászat törökkel.

Tükr csak letakarva szállítható a fővárosban. (23/83. kgy. szbr.) 2. §. A ki tükröt utcán s általában a szabadban fedetlenül visz, illetőleg szállít: kihágást követ el s 100 koro-

naig terjedhet s a fővárosi szegényalap javára fordítandó pénz-büntetéssel, a pénzbüntetést képező összegnek behajtatlansága esetében pedig öt napig terjedhető elzárással büntetendő. Az elzárás időtartama az 1879. XL. tcz. 22. §-a értelmében határozandó meg. 3. §. Ezen szabályrendelet megtartására a fővárosi rendőrség ügyel fel s áthágóit ugyan ő bünteti.

Tüntetéseknel izgatás megállapítása. Ha az eljáró tisztviselő a tömeget szétoszlásra felszólította, az a ki a tömeget mégis ottmaradásra hívja fel, a Btkv. 172. §. 1. pontja alapján izgatás vétségében bűnös.

Tűrelmi bárcza. L. bordélyházi szbr. I. f.

Tűz a kéményekben. L. kéménytűz.

Tűzbiztonság a színházakban. (744/1882. kgy. szbr. — L. Krecs. Gyűjt. 233—239. l.)

Tűzgyújtás nyílt helyen a főváros területén tilos. L. takarmányok stb.

Tűzijáték árusítása és meggyújtása az utcán tilos. L. utcai tűzijáték stb.

Tűzijáték engedély nélkül tilos. Lásd : nyilvános táncz-vigalom.

Tűzkárnál adóleengedés. L. adóleengedésért stb.

Tűzkárnál ártatlansági bizonyítvány. Lásd : ártatlansági stb.

Tűznél őrszemes rendőrnek tudnia kell ki az égő épület kéményseprője s hogy hol lakik. (2081/fk. kih. 92.)

Tűzoltáshoz katonaság kivonulása. A cs. és kir. IV. hadtest parancsnokságnak 11.815/95. sz. a. kelt parancsa szerint minden katonai laktanyában a helyőrség számára tűzország áll készenlétben. Ezen katonai tűzország feladata a tűz kiütésekor a tűz helyszínére kivonulni és ott a rend fentartása és az ottani munkálatok biztosítására közreműködni, ezen tűzország parancsnoka tartozik a tűzhöz vezető utakat megszállani és csakis a tűzoltáshoz menő egyéneket bocsájthatják keresztül, ha t. i. valamely nagyobb tüzeset alkalmával a katonaság a polgári hatóságok által hivatik a tűzoltás közreműködésére; a szükséges csapatok a térparancsnokság esetleg a közelebbi katonai laktanya felügyeletes tisztje által is kivezényeltetnek a tűzoltáshoz; ezen csapatok saját előljárójuk vezénylete alatt állanak.

Tűzoltó jelvényt más, mint tűzoltó nem viselhet. (1888. évi 53.888. sz. B. M. r. 19. §. Bünt. 20. kor. terj. pb. Íté. a Rh.)

Tűzoltó kocsik hajtása. Az 1881. évi 193. számú közgyűlési szám alatt alkotott tűzrendészeti szabályrendelet 19. §-ának rendelkezése szerint a tűzvész helyére siető tűzoltó őrségek által adott kürtjel vagy sípjel hallatára a menet irányában levő kocsik stb. felre, a menetirányát keresztező irányban haladók pedig az előtte nyíló utca sarka mögött oly távolságban tartoznak megállani, hogy a haladó tűzország menetében és kanyarodásaiban ne gátoltassék s az 1896. évi 17.529/fk. I. sz. alatt kiadott hajtási

szabályzat 16. §-a értelmében a tűzveszély helyére siető mentő és tűzoltó kocsiknak, akár velük egy irányban haladó járművek feltétlenül kitérni tartoznak. A végből, hogy a járművek kocsisai tájékozva legyenek arról, hogy a tűzoltóság melyik utczába fog befordulni, intézkedés történt, hogy a tűzoltó kocsikban egy vörös zászlóval már jó elve jeleztessék ezen szándék.

Tűzörség felhívása telefonon tűzhöz. (1901. Ríp. ut.) Előforduló tüzesetet a rendőrök telefonon csakis a tűzoltó főparancsnokságnak jelentsék be, evvel elégedjenek meg és ne sűrűgessék a ker. tűzörséggel való telefoni összeköttetést, miután ez lehetetlen.

Tűzrendészeti országos szabályok. (B. M. 1867. 3365. sz. r. — L. 1867. R. T. 642. l. továbbá 1889. évi 53888. B. M. r.)

Tűzrendészeti (oltási) szabályrendelet. (193/1881. Kgy. sz.) 1. §. A tűzrendészetet a fővárosban a törvényhatóság által a tanács és előjáróságok útján gyakoroltatik. 4. §. A közintézetek, magánépületek évente tűzrendőri szemle alá vonandók. 5. §. A kémények tisztántartásáért a háztulajdonos, a takaréktűzhelyek tisztántartásáért minden lakó felelős. 7. §. A kémények havonta legalább egyszer seprendők. A kéményseprő a munkaközben észlelt repedéseket s egyéb hiányokat a tulajdonosnak azonnal bejelenti. 8. §. A kéménykiegátések bejelentendők a tűzörségnek. 9. §. Fecskendő, létra, csuklyák, vízvedrek és nagyobb lámpákkal látandók el az oly épületek, melyekben gyúlékony anyagok halmozódnak fel, vagy melyekben nagyobb mérvű tüzelés van. 10. §. Háztulajdonos vagy felügyelő, vagy bárki, a ki azt észreveszi, köteles a kitört tűzvészt a legközelebbi tűzjelző állomáson bejelenteni. 15. §. A tűzoltás körüli vezénylettel első sorban a fővárosi tűzoltóság főparancsnoka, aztán a tűzfelügyelők s végül az önkéntes tűzoltóság tisztjei vagy altisztjei vannak megbízva. 16. §. Az önkéntes tűzoltók jelvénye polgári ruhában vörös karszalag. 18. §. Szükség esetén a vezénylő tűzoltó-parancsnok felhívására köteles mindenki úgy a saját személyével, mint cselédjeivel, lovaival, szekereivel a hatóság rendelkezésére állani. 19. §. A tűzoltóörség elől, az adott sípjelre, minden jármű és mindenki kitérni, vagy megállani tartozik. 20. §. A veszélyben levő háznak minden helyiségéhez a kulcsok kéznél tartandók s a tűzoltó-parancsnok rendelkezésére bocsátandók úgy a háztulajdonos, mint lakók vagy bérletiek által. A tűzoltó-parancsnok intézkedéseinek senkisémm mondhat ellent. 21. §. Éj idején a tűz szomszédságában levő házak földszintes ablakai ki-világítandók, az összes utcai lámpák felgyújtandók. 22. §. A szél irányában levő háznak tulajdonosai kötelesek az épületeiknek minden nyílását elzárni. Háztetők lebontása, ablakok és ajtók betörése csakis a tűzoltó-parancsnok rendeletére történhet. 23. §. A tűz környékén a tűzoltóknak az épületeken, udvarokon, kerteken stb. a ki- s bejárást senki nem akadályozhatja. 24. §. Kútjának, víztartóinak igénybevételét senki meg nem tagadhatja. 25. §.

Kemény fagy idején kitört tűzvédszél, minden kazánnal ellátott gyár vagy épület felszólításra a tűzoltók részére vizet melegíteni. 26. §. A tanács, előjáróság, rendőrség stb. tagjai részére külön hely tartandó fel a tűz színhelyén, melyet nappal vörös zászló, éjjel vörös lámpával kell megjelölni. 27. §. A tűzoltó-parancsnok a tűz színhelyén teljes önállósággal intézkedik, katonaság és rendőrség segélyét igénybe veheti s intézkedéseiért a fővárosi tanácsnak felelős. 28. §. Az oltás terén ácsorogni tilos. 29. §. Nagy tűzveszedelem esetén a tűzoltó-parancsnoknak jogában áll a tanács kiküldött engedélyének kikérése után a főváros összes harangjait félreveretni, mely kongatás után köteles minden egyéb tűzoltóság s minden férfi lakos a tűzhelyen megjelenni. 30. §. Tűzoltása után a tulajdonos köteles a leégett épületet stb. eltakaríttatni. 31. §. A tűzvizsgálat legalább is 24 órával a tűz kitörése után a rendőrség közbenjöttével megejtendő. E vizsgálat állapítja meg: a) a tűz keletkezésének okát; b) hogy mire esik a hiba, vagy mulasztás, mely a tüzet okozta; c) a kárt. Hasonló vizsgálatnak van helye valamely tudomásra jött tűz eltitkolása vagy keletkezésében eloltott tűz körül. (L. Kreca. Gyűjt. 260—264. l.)

Tűzrendőri szabályok megszegése. A ki a tűzvész kiütésének vagy terjedésének meggátolása céljából kiadott szabályokat megszegi: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig a tűzvész kiütése esetén az oltásra, a rendre és biztonságra nézve kiadott szabályokat szegi meg: három napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 141. §.) Illetékes a Rh.

Tűztartalékban levő rendőrök csakis tűzhöz vezényelhetők ki. Más szolgálatra csak veszély esetén használhatók fel. (55/1895. Rfp. ut.)

Tűztartalékba vezényelt rendőrök felváltásáról, ha azoknak egyéb szolgálat miatt távozni kell, illetékes őrszobájuk köteles gondoskodni. (342/1894. Rfp. ut.)

Tűztől csak akkor vonulhatnak be a rendőrök, ha már a tűzparancsnok kinyilatkoztatta, hogy rájuk tovább nincs szükség. (43/1896. Rfp. ut.)

Tűzszolgálat. Ha valamely kerületben tűz üt ki, minden esetben kirendelendő a tűztartalék. Ha a tűz nagyobb mérvű, akkor a központi ügyeletes értesíteti az illető ker. kapitányt s míg az vagy helyettese megjelenik, a tűz helyszínére kimegy, ugyanegy időben kirendeli a laktanyai ügyeletes felügyelőt is. Gyári és hasonló nagy kiterjedésű tüzesetekről a főkapitány, illetve a főkapitányi helyettes is értesítendő.

Tűzveszélyes anyagok szállítását hajók háromszögű fekete zászlóval jelzik. (Hajózási szab. 20. §.)

Tűzvész esetén engedetlenség a hatóság iránt. Lásd hatóság iránti engedetlenség.

Tűzvész esetén a rendőr köteles első sorban — ha szükséges — a ház lakóit, azután a tűzörséget, a főparancsnokságot s

a ker. kapitányságot a legrövidebb uton ezekhez vezető eszközök felhasználásával értesíteni. A tűzörség megérkezéig a rendet és vagyonbiztonságot fentartani. (Szolg. szab. 49. §.)

Tűzvész okozás. A ki valamely tárgyat (l. gyújtogatás) gondatlanságból gyújt fel, tűzvész okozás vétségét követi el. (Btv. 425. §.)

Tűzvizsgálat. Minden tüzeset után, a kéménytűzeket kivéve, tűzvizsgálat tartatik, a melyen az illető ker. kapitányság is részt vesz, az esetleges nyomozás (gondatlan tűzvészokozás, gyújtogatás esetén) megejtése végett. A vizsgálat tárgyai: 1. A tűz keletkezése. 2. A gyújtás módja. 3. A tűz gerjesztésére használt anyag. 4. A hely, idő, továbbá azon körülménynek megállapítása, hogy a tűznek könnyen való továbbterjedése nem volt-e előre látható? 5. Emberélet nem volt-e veszélyben, végre 6. Az okozott kár nagysága. A tüzesetekből kifolyólag javasolt biztonsági intézkedéseket, ha a ker. előjáróság azokat határozattá emelte, a határozatban kötelezett egyén köteles azt zárás határidő alatt fogatosítani. Ha elmulasztja, mulasztása a 193/881. kgy. szbr. ütközik a kbtv. 141. §. szerint minősítő kihágást képez. (3868/V. a. 1896. sz. B. M. leirat.)

Tűzrendészeti fontosabb törvények és rendeletek jegyzéke:

Tűzbiztonság fatelepeken. 1896 : 53.241. Ker. M. r.

Tűzbiztonság lőpor-raktáraknál. 1883 : 17.041. B. M. r. 1900 : 17.932. B. M. r. 1890 : 40.302. B. M. r. 1894 : 40.450. B. M. r.

Tűzbiztonság petroleum-motorok körül. 1894 : 81.697. B. M. r.

Tűzifa s egyéb fatelepek telepengedélyhez kötvék. 1887 : 12.724.

Ker. M. r. 1893 : 51.991. Ker. Min. r.

Tűzjelző vonalak építése. 1888 : XXXI. tcz.

Tűzkár megtérítése. 1875 : XXXVII. tcz. 470., 476., 491. §§.

Tűzkár-statisztika összedíltása. 1894 : 86.523. B. M. r.

Tűznél csendőrök utasítása. 1881. évi utasítás 85. §.

Tűzoltás erdőben. 1879 : XXXI. tcz. 11—13. §§.

Tűzoltási járulék kivételae. 1872 : XXXVI. tcz. 10. §. 1900 : 2628. sz. közg. bíróság.

Tűzoltók vasuti szállítása. 1882 : 9949. B. M. r. 1883 : 18.166. Közl. M. r. 1890 : 1125. B. M. r.

Tűzoltóság szervezése. 1888 : 53.888. B. M. r. 15—22. §§.

Tűzoltószerek beszerzése hazai gyárakban. 1888 : 82.502. B. M. r. 1889 : 54.597. B. M. r. 1900 : 29.774 + 1901 : 17.834. B. M. r.

Tűzoltószerek kedvezményes vasuti szállítása. 1889 : 38.218. M. r. 1890 : 36.281. M. r.

Tűzoltószereket milyennek köteles a község beszerezni ? 1888 : 53.888. B. M. r. 8. §.

Tűzörök (városi) hatósági közeg M. kir. Curia 1881 : 1393. sz.

Tűzrendészeti I. fokú ítélet végre nem hajtása felelőtlenség nélkül, kihágás. 1896 : 3868. B. M. r. + 1879 : XL. tcz. 141. §.

Tűzrendészeti felügyelők. 1888 : 53.888. B. M. r. 35. §. és vármegyei tűzrend. szabályrendeletek.

Tűzrendészeti szabályok alkotása. 1888 : 53.888. B. M. r. §§-ai.

Tűzrendőrséget község kezeli. 1886 : XXII. tcz. III. fejt. 21. §. g) pont, 22. §. 1886 : XXII. tcz. 24. §. a) pont. 3., 11., 12. §§.

Tűzrendészeti szakközege. a B. M.-nek. 1878 : 53.720. B. M. r. Magy. orsz. tűzoltó-szövetség elnöksége.

Tűzrendőri szemle löporárusoknál (évenként kétszer). 1896 : 11.721. B. M. r.

Tűztárolat vasutaknál. 1881 : XLI. tcz. 18. §.

Tűzbiztosítás meggyáltsága. 1882 : 49.925. B. M. r.

Tűzveszélyes anyagok szállítása vasuton. 1883 : 23.405. Közl. M. rendelet.

Tűzveszélyes anyagok szállítása hajón. 1885 : 41.107. Ker. M. r.

Tűzveszélyes ásványolajok tartása és szállítása. 1870 : 2970.

B. M. r. 1894 : 39.215. B. M. r. 1900 : 40.586. Ker. M. r.

Tűzvizsgálati jegyzőkönyv. 1888 : 53.888. B. M. r. 26., 27. §§.

U

Udvarban pálinkamérés tilos. L. pálinkamérés.

Udvari podgyászt szállító kocsik hidvámot az állami hidakon nem fizetnek. (4131/97. fk. sz. r.)

Udvari szállítók czímerhasználati joga. L. ország külön czímerének stb.

Udvari vonatok s a rendőrség. (16.598/fk. eln. 1898.) Tolatás közben a rendőr-közegek az udvari vonatokon fel s le szállhatnak.

Udvarokból hókihordás. L. hónap háztetőről stb.

Ugró padok uszodákban. L. Duna-fürdők.

Ujonezösszeírásra jelentkezés. L. állításra stb.

Ujpesten gombaárusítás. L. gomba stb.

Ujpesten hullaház. L. hullaház Ujpesten.

Ujpest és Rákospalota területén cséplést, gabona-neműek (szálas) összehalmozását tiltja a 2684/93. fk. kih. rend. L. Krecs. Gyűjt. 287. l.

Ujpest és Rákospalota területén tűzbiztonsági intézkedések. (2684/93. fk. kih. sz. r. — L. Krecs. Gyűjt. 287. l.)

Ujpesti villamos vasuton a dohányzás és köpködés tilos. (42.295. fk. l. 96. sz. r.) 1. Oly közuti kocsikon, melyek dohányzók és nem dohányzók részére elkülönített szakaszokkal bírnak, a dohányzás, szivarozás és rágyújtás a nem dohányzók részére fentartott és a megfelelő felirással ellátott helyiségben tilos. Azokon az akár zárt, akár nyitott kocsikon azonban, melyek csak egy szakaszból állanak, a dohányzás csak a kocsi nyílt külső részén engedtetik meg. 2. A közuti villamos kocsikban a köp-

ködés, a kocsiknak piszkos tárgyakkal való bemocskolása tilos. 3. Ezen rendelet a jelzett községek határában forgalomban levő összes közuti kocsik belsejében kifüggesztendő. E rendelet megszegése kihágást képez.

Ujpesti záróra. (4883/fk. eln. 1890. sz. r.) Ujpesten fogadók, vendéglők, korcsmák, sörházak éjjel 12 órától reggel 4 óráig zárva tartandók. Zenélés éjjel 12 óráig szabad. E rendelet elleni kihágások az 1879:XL. tcz. 74. §-a alapján büntetendők. Lásd Krecs. Gyűjt. 293. l.

Ujraerdősítés hivatalos elrendelése. L. erdőirtás.

Ujrafelvétel és felebbvitel kihágási ügyekben. — (7464/90. fk. eln. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. évf. 209.)

Uj országházhoz bérkocsi-kirendelés. L. országházhoz stb.

Ujságárus ki lehet ? L. hirdalapárusító stb.

Ujságárusítók tolakodása. (5314/fk. eln. 1901. sz. körirat.) Undort gerjesztő, nyitott sebekkel borított, megbotráncozást keltően toprongyos külsejű egyéneket a rendőrök ne engedjenek árusítani s a főszűlyt arra fektessék, hogy ezek az árusok ne lépjenek el a járdák közepét s ne árujanak tolakodó módon, úgy hogy a járókelőknek elíbe állanak s valósággal útját állják, valamint ne kolduljanak, mert ha koldulnak, úgy feljelentendők és az elárusítási engedély tőlük elveendő.

Ujságárusok igazolványai. (3513 fk. eln. 1900.) A lapelárusítási engedélyek, illetve igazolványok érvényé 3 hónapi időtartamban állapítottatott meg.

Ujságárusokról. L. sajtótermékek, l. lap, l. hirdlap stb.

Ujságírók igazolványa. L. sajtóiroda szabályzata.

Ujságokban borhamisítási ítéletek. L. jogerős borhamisítási stb.

Ujszülötteknek az anyakönyvbe bevezetése czéljából, a szülésnél segédkezett baba, mindenkor jelentést tenni köteles. (B. M. 1882. 31.438. sz. r. — L. 1882. R. T. 752. l.)

Uj vámvonalak. (138.269/V. 99. sz. tanácsi hirdetmény. — L. Rédey Gyűjt. 1899. évf. 131. l.) A fogyasztási adóvonalal körülfárat terület a következő : A Duna balparti részén kiindulva az összekötő vasuti hídtól az összekötő vasut töltése, illetve a Duna teherpályaudvar kerítések mentén halad a Soroksári-utig, a hol is ezen utat metszve, a Közvágóhidat bevonva, a Marhavásárteret és húskonzervgyárat kihagyva, ennek déli és keleti oldalán haladva, eléri a Vágóhid-utczát, a melynek jobb oldala képezi a határt egészen a Szent István- és Szent László-kórházak mellett elvonuló utig, a honnan átmenve ezen utnak baloldalára, a Szent László-kórház nyugati és déli vonala képezi a határt. Innen átvágva a Gyáli-ut keleti (bal) oldalára, az összekötő vasutig terjed s onnan az összekötő vasut töltése mellett halad tovább s metszve a Kőbányai-utat s elhaladva a Ligettelki aluljáró, továbbá a kőbánya-felső-pályaudvar északi határa mentén a

Duna balparti körvasut angyalföldi elágazásaig terjed, ezentul pedig a Duna balparti körvasut képezi a határt egészen a Danubius Schönnichen-Hartmann-féle hajógyárig s ezt kihagyva, ennek déli homlokzatán lévő kerítés mentén vonul el, a honnan a kikötő mentén halad s kijut a Dunára s ennek mentén csatlakozik a kiindulási ponthoz, bevonva a Szent Margit-szigetet. A Duna jobbparti részén ugyancsak az összekötő vasuti hídtól, az összekötő vasuti töltés, továbbá az úgynevezett kelenföldi összekötő-út s a déli vasut töltései képezik a határt egészen a déli vasuti aluljáróig; innen metszve a déli vasutat, a Kis-Gellérthegy aljában elvonuló út mentén halad a Budaörsre vezető útig s folytatásában ezen út jobb oldala képezi a határt az Alkotás-utczáig; innen a határ átmegy a Csörsz-utczá jobb oldalára s befordul az Alkotás-utczára homlokzattal bíró telkek határára, metszve a Hantos-utat s a Mozdony-utczát, eljut a cs. és kir. helyőrségi kórház közelében levő árokig, a mely mellett haladva a Németvölgyi-utig megyen s ennek jobb oldaláról az Istenhegyi-ut jobb oldalára tér át s terjed a vízvezetéki telep közelében levő utig, a honnan átmegy a Kis-Svábhegy keleti lejtőjén elvonuló utra s metszve a Kis-Svábhegyre vezető utat, a Városmajor felé vezető árok mellett a Városmajor-utczára tér le. Innen a fogaskerekű vasut töltése mellett elhaladva a határt képezi az új Szent János-kórház déli és nyugati homlokzata, folytatásában pedig a Kút-völgyi-út, a katonai temető határa, továbbá a Budakeszi-út jobb oldala s átmetszve a Pasa-rétdűlőt a Törökvész s Vérhalom-dűlőkön át terjed a Szemlőhegy-dűlőig s ennek határán menve attér a Zöldmál-dűlő határára s ezen dűlőt átmetszve a Zöldmál-utrá tér, a melyen haladva, a dűlőt metszve, rátér a Pál-völgy déli határa mentén vezető utra s az úgynevezett Szépvölgyi vendéglő bevonásával, metszve a Szépvölgyi-utat, a Mátyás-hegyet megkerüli, az annak oldalán elvonuló uton a Kis-Czelli katonai kincstári épület mellett elhaladva, az ujlaki téglá- és mészégető részvénytársaság telepe felé vezető uton halad; ezen teleptől balra véve utját, a Remetehegy felé vezet s ennek keleti oldalán vezető uton menve, a táborhegyi temető kihagyásával, kijut a Bécsi-utrá. Innen a Rádi-árok felé vezető uton megyen az árokig s további utjában ezen árok képezi a határt, az Aranyhegyi árokig, a honnan ismét ez utóbbi árok a határ egészen a Dunáig a (ó-budai nagy-sziget) hajógyári sziget kihagyásával; a Duna mentén lefelé a vonal csatlakozik a kiindulási ponthoz.

Uj vámvonal s bérkocsi-díj. L. bérkocsi-viteldíj.

Ujvilág-utczai bérkocsi-állomás kedvezménye. — 3122/fk. I. 1889. sz. rendelet megengedi, hogy ez állomásra besorozott egyfogatu bérkocsisok közül kettő éjjel 10 órától reggel 5 óráig az Ujvilág-utczá és Gerlóczy-utczá sarkán foglaljon helyet.

Ujvilág-utczából a kéjnök kitiltvák. L. kéjnök kitiltása stb.

Undort gerjesztő lovat tilos befogni. L. bérkocsi-szabályrendelet IV. f.

Uralkodóház tagjainak kihallgatása lakásukon történik a kir. Kuria elnöke, vidéken az illető kir. tabla vagy törvényszék elnöke által. (B. P. 201. §.)

Uránia-színház színi engedélye. (10.958/fk. eln. 1900. sz. végzés.) Drámai előadások alkalmával kikötetett, hogy tekintettel arra a körülményre, hogy a színpad rendszeres színpadi berendezéssel nem bír, sok díszlet elhelyezésére és változásokra, tehát nagyobb szabású előadásokra nem alkalmas, nagyobb számú szereplőknek egy időben való otttartózkodásra elégtelen, a színpadon a segéd munkásokon kívül legföljebb 20 (husz) egyén tartózkodhatik egy időben, továbbá, hogy a színpadon csak egy előadásra szükséges díszletet szabad tartani.

Uránia-színház tűzbiztonsága. (37.217/1901. sz. VIII. ker. előlj. hat. 49.451/fk. I. 1899. sz. végzés.) 2. A vetítőkészüléket tartalmazó szekrény a középső kijárónál elhelyezhető, de itt is kétoldalt egy-egy ajtószárny kijárásnak fentartandó és akijáratot felirattal ellátandó. 3. A színpadi alkalmazottak részére szolgáló vész kijárat végében melléklépcsőhöz vezető rácsajtó előadások alatt nyitva tartandó. 4. A szomszédos 23. számú házhoz keresztül vezető s a színpad téri lépcsőházból nyíló ajtó előadások idején szintén nyitva tartandó. 5. A színpadon és a színpad alatti javító-műhelyben vízzel telt edény, két-két veder és egy vízes pokrócz legyen állandóan. 6. A nézőtér alatti helyiség mindig használaton kívül és elzárva tartandó. 7. A mellékvilágítási gyertya a meglevő helyeken alkalmaztassék. 8. Az ügyeletes tűzoltó részére a színpad baloldalán van a figyelőhely. Az innen a nézőtérre átvezető ajtó kulcsa előadás alatt a tűzoltónál legyen. 9. A volt zsinórpádlás magasságában helyet foglaló színpadi alkalmazott oda utasítandó, hogy esetleges füstfejlődéskor helyét csak azután hagyhatja el, ha az itt levő világító udvari ablakot kinyitotta. 10. Előadások alatt a vassfüggöny nyitókészüleknél alkalmazott állandóan ott tartózkodják. 11. Mivel öltözőhelyiségre csak kivételesen lesz szükség, megengedhető, hogy e célra a szomszédos 23. szám alatt levő iroda, vagy ugyanitt egy magánlakás használtassék. Az emeleti előtér jobboldalán egy új kijárat létesíttetett, mely az épület fölépcsőházába vezet. Ezen ajtó az előadások idején kitárva tartassék, vagy egészen leveendő s föltötte a szabályszerű kijárat fölírás alkalmazandó. A lépcsőházba vezető út az ott levő kamrán át teljesen szabadon tartandó; a kamraajtó előtti lépcsőfok megszüntetésével ott lejtő alkalmazandó.

Uszodák a Dunán. L. Dunafürdők stb.

Uszodák felügyelete. L. dunai ker. kapitányság eljárási szbr.

Uszónadrág és öltöny. L. Dunafürdők stb.

Usztatás. L. tilos vízhasználat.

Utak, melyeken állami boritaladó, huszfogyasztási és községi fogyasztási adó, valamint városi vámtár-

gyak nyílt helyekről való behozatala meg van engedve, a következők: A Duna balpartján: A Soroksári-úton, az Ilói-úton, a Kőbányai-úton, a Fehér-úton, a Keresztúri-úton, a Kerepesi-úton, a Szent Mihályi-úton, az Erzsébet királyné-útján s a Váci-úton, a hol hasonló nevű magy. kir. fogyasztási adóhivatalok vagy kirendeltségek vannak föllállítva. A Duna jobbpartján: A Fehérvári-út, a hol a budafoki vonali m. kir. fogyasztási adóhivatal; a Promontori-út, a hol bemondó-állomás van felállítva. Az Átlós-út és a Budaörsi-út, hol a hasonló nevű m. kir. fogyasztási adóhivatal, illetve kirendeltség van föllállítva, az Istenhegyi-út, a hol bemondó-állomás van; a Budakeszi-út, a hol a Laszlovszky-vonali m. kir. fogyasztási adóhivatal van föllállítva; a Bécsi-út és a Szent Endrei-út, a hasonló nevű m. kir. fogyasztási adóhivatalokkal. Az ekkép kijelölt utakon föllállított sorompók előtt az adó- és városi vámköteles cikkek az ott levő fogyasztási adóhivatalnál, kirendeltségnél vagy bemondó állomásnál bejelentendők és az adó és városi vám megfelelő módon lerovandó. A vasuti töltés által határozott adóvonalon felállított fogyasztási adóhivatalok és kirendeltségek még ott is, a hol a töltésen kívül léteznek, a zárt adóterülethez tartozóknak tekintendők. A Duna mindkét partján a hajóállomásokon, a helyihajók kivételével. Nevezetesen: a központi vásárcsarnoki fogyasztási adófőhivatalnál, az eskü-téri, a Rudolf-rakparti m. kir. fogyasztási adófőhivatali kirendeltségeknél, a felső rakparton a Linzer-féle szeszgyár mögötti bemondó-állomás útján, az ó-budai kikötőnél, a Bomba-téren és a tabáni hajóállomásoknál levő bemondó-állomások útján. Bármely hajó kikötése esetén a zárt területre érkezettnek tekintetik és adótárgyaikat bejelenteni, nyilvántartásba vétetni s az itteni fogyasztást megadózni tartozik. A fő- és székváros adóvonallal körülfárasztott területére vasuton behozott s a vasutak raktáraiba berakott fogyasztási adóköteles cikkek az adóvonalon kívül levőknek tekintetnek.

Utak elfoglalása tilos. (1890: I. tcz. 130. §.) Budapestre nem érvényes.

Utak felturása szálla, fatörzs, vasalkatrészek, ekék, boronák stb. vonszolásával tilos. (1890: I. tcz. 129. §. d) pontja.) Budapestre nem érvényes.

Utak mellett épületet, kerítést vagy eleven sövényt, az út-töltés lábától 1 méternél közelebb elhelyezni tilos. (1890: I. tcz. 132. §.) Budapestre nem érvényes. Sűrű faültetvények pedig csak 10 m. (1890: I. tcz. 133. §.)

Utakon etetni tilos. (1890: I. tcz. 131. §.) Budapestre nem érvényes.

Utakra hordani követ, sarat, havat, szemetet, trágyát stb. tilos. (1890: I. tcz. 129. §. b) pont.) Budapestre nem érvényes.

Utakra építkezési anyagok elhelyezése az államépítészeti hivatal engedélye nélkül tilos. (1890: I. tcz. 135. §.) Budapestre nem érvényes.

Utakra vizet vezetni vagy kiönteni tilos. (1890 : I. tcz. 129. §. c) pont.) Budapestre nem érvényes.

Utárkok, padkák bárminemű rongálása tilos. (1890 : I. tcz. 136. §.) Tilos továbbá azokon a legeltetés is. (1890 : I. tcz. 137. §.) Budapestre nem érvényes.

Utazási kedvezmény a déli vasuton. (8600/fk. eln. 1901. sz. körirat.) a) Félárú menetjeggyel való utazás csak a cs. és kir. szab. déli vasutársaság által kiállított arczképes igazolvánnyal történhetik. Ilyen igazolványt nyerhetnek az államrendőrség összes tisztviselői és egyéb közegei oly módon, hogy a vasutársasághoz ez iránt intézett bélyegtelen folyamodványaik hivatalos úton — főkapitány vagy helyettese által láttamozva — oda elküldetnek. A kérvényhez csatolandó a kérvényező arczképe s 4 (négy) korona jegykiállítási díj. Ezen arczképes és egy-egy naptári évre szóló igazolvány beszerzése azonban nem kötelező, hanem esetről-esetre is lehet folyamodni egyes utazásra szóló félárú igazolvány kiállításáért láttamozott bélyegtelen kérvénnyel; b) kivételt ezek alól csak a végrehajtó rendőrség állományába tartozó rendőri legénység és a tisztek képeznek, kik a fönt leírt igazolvány nélkül is utazhatnak félárú polgári menetjeggyel, de csakis akkor, ha egyenruhában vannak és pedig a tisztikar az I. vagy II. kocsiosztályban, a legénység pedig a III. kocsiosztályban. Polgári ruhában való utaztukban azonban ők is csak a vasut igazolványával utazhatnak féljeggyel. Az államrendőrségi tisztviselők és szolgák nejeit és gyermekeit, valamint a nyugdíjazott közegeket és azok családtagjait semmiféle kedvezmény nem illeti.

Utazási kedvezmény szomszédos forgalomban nincs a rendőröknek. (64.697/c—V. Máv. ig.)

Utazási kedvezmény vasutakon. L. rendőri igazolvány (arczképes) stb.

Utazási-napló hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények átköltöztésénél.

Utazási ügynökök, utasról, a kinek utazását közvetítik, könyvet vezetni s azt az előjárásának bemutatni tartozik. A ki ezt elmulasztja, kihágást követ el s 200 kor. terj. pb. büntetendő. (1895. évi 54.352. sz. B. M. r.)

Utánvételes küldemények rendőröknek. L. levelek a lak-tanyában stb.

Útczai akadályok óvólámpáinak kivilágítása. L. kö-lolaj-lámpák kezelése.

Útczai asztalok megrongálása. L. emlékművek meg-rongálása.

Útczai automaták. (44.872/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 223. l.) A rendőrszemek és detektívek kötelessége, hogy mindazon esetben, midőn azt tapasztalják s az iránt tesznek náluk panaszt, hogy a székesfőváros területén, a közönségnek nyitva álló helyeken bárhol felállított ily automata készülékek rosszul működése folytán a közönség megkárosíttatik, a káros fél nevének és

lakásának s a készülék felállítási helyének pontos megnevezésével az illetékes ker. kapitánysághoz esetről-esetre jelentést tegyenek. Ép úgy kötelessége a rendőrszemeknek arra is ügyelni, hogy az automaták senki által meg ne rongáltassanak, ki ne fosztassanak.

Utczai csavargása kéjnöknek tilos. L. bordélyügyi szbr. V. fejezet.

Utczai hirdalapárúsítás. L. sajtótermékek. L. lapelárúsítás. L. újságelárúsítás.

Utczai járdák elfoglalása, bérlete kávéházak, vendéglők, czukrászok s más üzletek által. L. gyalogutak stb. (602/98. kgy. sz. szbr.)

Utczai keresztezésnél hajtás. L. hajtás utczakeresztezésnél.

Utczai lámpák. (8919/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 272. l.) Az őrszemek minden oly esetben, midőn lámpagyújtogatók náluk azon bejelentést teszik, hogy valamely közlámpát illeték-telenül eloltva találtak, vagy a mennyiben maguk az őrszemek tapasztalnak ezt, a közeli környéket nyomban átvizsgálják s a legközelebbi őrszoba parancsnokát erről értesítsék s úgy ők, mint az őrszobából kiküldendő őrszem győződjenek meg, hogy azon környéken gyanús egyének nem tartózkodnak-e, s a netán tervbe vett bűncselekményeket akadályozzák meg s a megfigyelést a következő éjjelekre is terjesztsek ki s erről egyidejűleg az illetékes ker. kapitánysághoz jelentést tegyenek s közelebbi gyanúkok alapján pedig a központi felügyeletet rendőrtisztviselő telefonon értesítsék.

Utczai lámpák eloltása. L. lámpák stb.

Utczai kirakatokban képek. L. szeméremsértő stb.

Utczai padok megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Utczai szemét. L. köztisztasági szab. ellenőrzése.

Utczai tűzijátékok eltiltása. (49.488/fk. I. 1897. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 230. l.) Tűzijátékszereknek utczákon és köztereken való árúsítása, azoknak a főváros belterületén, nyilvános helyeken való meggyújtása és égő bengáli és villamos fényű gyufáknak a közönség közé dobálása tilos. Kihágást képez.

Utczai zenészek kihágás esetén feltétlenül bekísérendők. (1881 ; XXI. tcz. 18. §.)

Utczák bemocskítása házakból. L. bemocskítása az utcáknak. L. vizelés az utczán.

Utczák bepiszkítása közuti vasutak által. L. bepiszkítása stb.

Utczák, hol kéjnök meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnök tiltása stb.

Utczákon lovak és igásmarhák etetése csak megengedett helyeken szabad. L. etetés utczákon. (30.801/1888. sz. fk. r. mint a 9/878. kgy. sz. szbr. kiegészítése.)

Utczán pálinkamérés. L. pálinka stb.

Utczán vizelni tilos. L. köztisztasági szbr.

Utczán zálogjeggyel üzérkedni tilos. L. zálogjegy szedelgés.

Utczára dögök kidobása tilos. L. állati dögök elásása.

Utczára nyíló ablak s ajtószárnyak. (373/99. kgy. sz. szbr.) 8. §. Utczára nyíló ajtók szárnyait nem szabad oly módon nyitva tartani, hogy azok a járda egy részét elzárják, úgyszintén utczára nyíló 2—3 méternél alacsonyabban fekvő ablakszárnyai nyitva csak akként tarthatók, hogy vaskapcsokkal vagy horgokkal az épületfallal párhuzamos irányban szilárdul megerősítve legyenek.

Utczára szén lerakása. L. köztisztasági szbr.

Útépitő munkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1899; XLI. tcz. 32—35. §.) Itél a Rh., Budapesten a ker. előjáró.

Útfedő anyagok szétszórása, árokba hányása, elhordása tilos. (1890; I. tcz. 129. §. a) pont. — Budapestre nem érvényes.)

Útiszámlák betérjesztése. L. illetmények.

Útköltségek megtérítése hivatalos kiküldetéseknél. L. illetmények hivatalos kiküldetéseknél stb.

Útlevel. Útlevelet külföldre a B. M. ad az alispán, vagy polgármester, Budapesten a rendőrfőkapitányság útlevel ajánlati táblázata alapján. Útlevel kérewnél Budapesten bemutatandó a rendőrségnél a főv. katonai ügyosztály igazolványa, vidéken illetőségi bizonyítvány, esetleg a hadmentességi adó lefizetésének igazolása. Az eljárást az 1887. évi 18.506. B. M. r. szabályozza. Hogy mely államokba szükséges útlevelet kapni, azt esetről-esetre állapítják meg az egyes államok. Izraeliták Oroszországba nem utazhatnak, csak az orosz főkonzulátusnak külön engedélyével. Az útlevel díja 8 kor., iparos-segédeknek, munkásoknak, cselédeknek és napszámosoknak 80 fillér.

Útlevelhamisítás alkalmazás, eltartás vagy segélynyerés céljából kihágást képez. (Btv. 71. §.) Illetékes a J. b.

Útlevel nélkül kivándorlás. L. Amerikába kivándorlók.

Útmutató póznák, táblák rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Útmutatótáblák megrongálása. L. emlékművek megrongálása.

Útrendőri kihágásokra az 1890: I. tcz. érvénye az államrendőrség területén csak Ujpesten és Rákospalota községek területére terjed ki.

Úttest beszakadásánál vészjelző. L. vészjelző-lámpa.

Úttestek és tartozékaik megrongálása tilos. (1890; I. tcz. 125—127. §. — Budapestre e tcz. nem érvényes.)

Úttestben levő műtárgyak rongálása tilos. (L. 1890. évi I. tcz. 127. §. — Budapestre nem érvényes.)

Úttestek elfoglalása. (18.771/fk. I. 1896. sz. r.) A hajtási szabályzat 21. §-a szerint a kocsik a székesfőváros területén csupán egy sorban hajthatnak; e részben tapasztalt kihágások meg-

akadályozandók és feljelentendők. Ezen rendelkezés alól kivéttetik a Stefánia-út, hol kocsiknak kettős sorokban való hajtása megengedtetik. Az előrehajtás csakis a hajtási szabályzatnak megfelelően történhetik. L. hajtási szabályok.

Úttest rongálása. (15.622/fk. I. 1888. sz. r.) A fővárosi utcák, terek és utakon a kocsirudak és kisafának az úttesten való vonzólása, valamint a szálfának oly módon való vontatása, hogy annak csak egyik vége erősítettén a járműre, másik vége az úttestet horzsolja, 50 koronáig terj. pb. sujtandó kihágást képez. (L. Krcs. Gyűjt. 284. l.)

Úttesten szállák vontatása. (2787/fk. I. 1885. sz. r.) A IX. kerületben a Soroksári-úton és környéken a Dunaágból a vizen usztatott szálfának az üzlettelepekre oly módon vontatása, hogy annak csakis egyik vége erősítettik meg egy kétkerekű járműre, hátsó része pedig az úttesten vonszoltatik, 100 koronáig terj. kihágást képez. (L. Krcs. Gyűjt. 287. l.)

Uzorszerű csalás. Csalást követ el, a ki valamely kis-koronak vagy gondnokság alá helyezettnek tapasztalatlanságát, könnyelműségét vagy szorultságát, saját vagy mások nyereszkeskedési céljára felhasználja oly módon, hogy őt valamely okirat aláírására bírja, melyben jelentékeny kárára, vagyoni kötelezettséget vállal, valamely jogáról rendelkezik, vagy pedig mást vagyoni kötelezettsége alul egészben vagy részben felment. (Btv. 385. §.)

Uzsora vétségét követi el az, a ki másnak szorultságát, könnyelműségét, vagy tapasztalatlanságát felhasználva, olyan kikötések mellett hitelez vagy ad fizetési halasztást, a melyek a neki vagy egy harmadiknak engedett tulságos mérvű vagyoni előnyök által az adósnak vagy a kezesnek anyagi romlását előidézni vagy fokozni alkalmasak, vagy oly mérvűek, hogy az eset körülményeihez képest, a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közt szembeötlő aránytalanság mutatkozik. (1883 : XXV. tcz. 1. §.) Az eljárás indítványos.

Ügyelet. L. felügyelet stb.

Ügyeletesek bérkocsi használata. L. bérkocsi nyugtak stb.

Ügyeletes jelentések beterjesztése. (13.154/fk. eln. 1901. sz. r.) A színházakban, mulatókban és dalcarnokokban felügyeletet tartó tisztviselők, az ügyeleti íveket, ha azok a szokásostól eltérő bármily jelentést tartalmaznak, nem másnapon, hanem nyomban az előadás befejeztével kötelesek a központi felügyeletesekzeihez juttatni.

Ügyeleti szolgálat laktanyákban. L. laktanya stb.

Ügyelet táncztermekben. L. táncztermekben.

Ügynökök, kik magyar lányokat külföldre szerződtetnek. L. magyar lányokat.

Ügynökök megfigyelése. L. művészek ügynökei.

Ügyességhhez küldendők az értéktárgyak, készpénz,

zálog-jegyek, ha azok a büntett vagy vétség miatt letartóztatott egyénnek nem a határozottan megállapított magántulajdonát képezik. (4645/fk. 98. sz. körrendelet.)

Ügyészség és rendőri hatóságok. A rendőri hatóságok és közegek a kir. ügyészségnek hivatalos hatáskörében hozzájuk intézet utasításait, illetve megkereséseit haladéktalanul és pontosan kötelesek teljesíteni. (B. P. 39. §.)

Ügy fényvilvánosság bűnügyben, hogy a terhelt az ő kihallgatásánál, házkutatásnál, lefoglalásnál hatósági tanuk alkalmazhatók, illetve alkalmazandók is. Azonban a vádló és a védő a terheltnek és tanuknak kihallgatásánál, a terhelt pedig a tanuk kihallgatásánál rendszerint nem lehet jelen. (B. P. 12. §.)

Ügyiratok megőrzésének időtartamáról a kislejtéséről szól a Gazd. k. ut. 111. §-a.

Ügyvéd, ha sértést követ el a hatóság ellen rendbörtetésen felül — a Btv. 46. §. mellőzésével — a kamarának jelentendő fel. (1887 : XXVIII. tcz. 2—3. §-ai.)

Ügyvédi képviselőt cseléd és gazda közti bérkérdésekben, ha az valamely kihágási ügygyel kapcsolatban nincs, az 1874 : XXXIV. tcz. értelmében jogosult. (L. Krecs. Gyűjt. 299. l.)

Ügyvédi kötelességsszegés. Azon ügyvéd, a ki ezen minőségében reá bízott ügyben mindkét félnek tanácsosul vagy tettel kötelességellenesen szolgál, vagy a ki az ügy folyama alatt ügyfelének képviselttével felhagyván, vagy arról lemondván, ennek beleegyezése nélkül ellenfele képviselőtét elvállaltja, vagy a ki az ellenféllel egyetértve saját ügyfelének kárára működik, a Btv. 482. §-ába ütköző bűncselekményt követ el.

Ügyvédi megvesztegetés. Azon ügyvéd, a ki büntetőügyben ajándék vagy ígéret által megvesztegetve, védencze ártalmára kötelességellenesen jár el, a Btv. 483. §-ába ütköző bűncselekményt követi el.

Ügyvéd, mint kihágással vádolt egyén képviselője. Kihágásban ügyvédi képviselőnek, vagy védelemnek nincs helye. Csupán mint a fél meghatalmazottja jelenhet meg, csak az eljáró rendőrbíró felhívására nyilatkozhatik, más felekkel vagy tanúkkal szemben pedig csak annyi joggal bír, mint a megbízója. Megbízóját a bíró személyes megjelenésre kötelezheti, vonakodás esetén elővezettetheti. (6201/1879. sz. B. M. Ut. — L. Krecs. Gyűjt. 298. l.)

Ügyvédnek, ha a rendőrhatalóság előtt, mint a fél meghatalmazottja jelenik meg, képviselői díj nem jár. (6201/1879. sz. B. M. Ut. — L. Krecs. Gyűjt. 298. l.)

Ügyvédeknek kézbesítések mindig név és lakás megjelölésével címmezendők meg. (6953/98. sz. fk. eln. r.)

Ügyvitel egyszerűsítése írásbeli érintkezésnél. (31.681/fk. I. 1900. sz. r.) 1. A főkapitánysági ügyosztályok, hivatalok, ker. kapitányságok és a rendőrfőparancsnokság egymás között folytatott levelezéseiknél minél rövidebb, tömör és egy-

szerű elintézési módot használjanak. Az udvariassági szólásformák, felesleges czimzések és bevezetések mellőzendők. A czimzésnél egyedül az illető ügyosztály, vagy ker. kapitányság jelölendő meg. 2. Kivételt képeznek az egyes tisztviselők személyéhez czimzett hivatalos iratok, hol a megfelelő czim teljesen kiirandó, továbbá az idegen hatósággal folytatott hivatalos levelezés, hol az illető hatóság teljes czíme kiirandó.

Üldözött egyének saját érdekükben előállítandók. L. előállítandók saját stb.

Ünnepeken lobogók kitűzése. Lásd czimeres nemzeti lobogó stb.

Ünnepélyek alkalmával állványok felállítása. (1892. 4454/fk. eln. sz. r.) Ünnepélyek, körmenetek, felvonulások alkalmával tilos: 1. a felvonuláshoz nem tartozó kocsiknak s bármely járműveknek az útirányban eső útnak, utak és tereken, utcasarkokon elhelyezkedni; 2. rögtönzött állványokat felállítani; 3. házak s épületek tetőzetén tartózkodni; a 3. pont elleni kihágásokért a háztulajdonosok vonatnak felelősségre. E rendelet megszegése kihágást képez. (L. Krecs. Gyűjt. 292. l.)

Ünnepélyeknél fuvar megtagadás. Lásd bérkocsisok fuvar megtagadákj stb.

Ünnepélyeknél vasárnap díszítési munka egész napon át gyakorolható. (14.937/1892. III. Ker. M. r.)

Ünnepnapon templom mellett élelmiszer árusítása a közigazg. hatóságok elbírálása alá tartozik. (M. T. hat.)

Ünnepzavarás a kbt. 52. §-ába ütköző kihágást képez. Illetékes a Jb.

Üres telkek bekerítése. L. kerítések stb.

Ürmösbor alatt mi értendő? (53.850/1897. VI. A) Ker. M. r. — L. Réday Gyűjt. II. 111. l.) a) A főzés útján sűrített mustból ürmös hozzáadásával készített borszerű ital (főtt ürmös, édes ürmös); b) a borból a szőlőbogyók vagy szőlőfürtök, ürmös és egyéb fűszerek hozzáadásával hideg úton előállított ital (rácz-ürmös). Az ürmös-borok készítésére és kezelésére nézve egyebekben ugyanazok a szabályok irányadók, a melyek a természetes mustra, illetőleg a természetes borra nézve a jelen rendelet 2. §-ában megállapítottak. (L. mesterséges borok.)

Ürmös-eszencia árusítása tilos. A 85.385/1894. számú keresk. miniszteri rendelet szerint az ürmös-eszencia nem tartozik ugyan az italművek közé s így árusítása italmérési szempontból jövedéki kihágást sem képezhet, azonban e rendelet ily eszenciák árusítását eltiltja közegészségi szempontból. L. erősítő-eszenciák.

Ürlék-hordó kocsiokról. — Lásd köztiszt. szbr. ellenőrzése.

Ürlék-fuvarozás. L. csatorna stb.

Ürlék-lerakodóknál arra kell a rendőröknek ügyelni, hogy az alkalmazottak pontosan a kijelölt helyre, nem pedig

az úttestre vagy magánosok helyére rakodjanak le. (246/1895. Rfp. ut.)

Üvegek hitelesítése. L. hitelesített edények stb.

Üvegek nem tekinthetők házalóknak. (Lásd patens 2. §.)

Üveg s porcellánnal jogtalan házalás. (22.041/fk. I. 192.) Üveg- és porcellánárúkkal csak oly egyének házalhatnak, a kik arra az illetékes iparhatóságtól házalási engedélyt nyertek, az ablakbevágást pedig csak a szabályszerű iparigazolvánnyal bíró üvegesek és ezek alkalmazottjai gyakorolhatják. Azok a házalók, a kik a fentjelzett árúkat házalási engedély nélkül árusítják és azon egyének kik az ablakbevágást iparigazolvány nélkül üzik, az illetékes iparhatósághoz feljelentendők. E rendelet végrehajtása 28.217/fk. 902. sz. rendelettel egyelőre felfüggesztetett. L. alább.

Üveggel, porcellánnal házalókról, valamint az ablakbevágó vándoriparosokról. (72.519/VIII. B.) 903. K. M. leirat a föv. tanácsához.) Tilos az ablakbevágással foglalkozó vándoriparosoknak a fővárosban megtelepedve, ennek egyes kerületeit egymás közt felosztani, mert ez már nem tekinthető vándorolva üzött ablakbevágásnak, hanem rendszeres ipartűzésnek, mely esetben a letelepedett helyi iparra vonatkozó szabályok az irányadók. Üveg- és porcellánnal való házalásra egy vidéknek sincs házalási kedvezménye, tehát ilyenmel házalni Budapesten is tilos. Más szempont alá esik azonban a vándorolva üzött ablakbevágás. Ezt már annyival inkább méltányos megengedni, mert a felvidéki tótajkú magyar állampolgárokat, kik vándoriparukat Ausztriában nem gyakorolhatják, a kivándorlástól leginkább ez tartaná vissza. Hogy mikor tekinthető a vándoriparos letelepültnek, az egyes konkrét esetekben a méltányosság tekintetbevételével állapítandó meg az illetékes hatóság által.

Üveggyártásnál, a meunyiben az regeneratív fűtőkészülékkel üzetik, a fűtési, az üvegolvasztási és üvegfuvasi felbeszakítást nem tűrő munkák: egész vasárnap gyakorolhatók. (14.837/1892. I. 21. p. Ker. M. r.)

Üzleti kerékpárok. L. kerékpárokkal üzleti célokra stb.

Üzleti lámpák és a bérlett járdarészek. A székesfőváros gyalogutain a közlekedés biztosítására nézve érvényben levő 1373/1899. kgy. sz. szabályrendelet 5. §-ának 3. bekezdése szerint az üzleti kirakatok megvilágítására vagy az üzlet minőségének jelzésére szolgáló lámpák cégfelírás nélkül s ez utóbbiak legfeljebb 1 méternyi kiszökeléssel s legalább 2-5 méter magasságban alkalmazhatók. Az utczai járdáknak kávéházak, vendéglők, cukrászdák és más üzletek által való elfoglalása és használata tárgyában fennálló 602/1898. kgy. sz. szabályrendelet alapján említett üzletek céljára elfoglalt járdaterület felett azonban az egyébként kimondott korlátozásokkal a járdaterület bérletje a bérlet tartama alatt vagyis évenként április 15-től október 15-ig

szabadon rendelkezik. A bérlet lejártával azonban az elfoglalt terület megvilágítására szolgáló szabálytalan lámpák eltávolítandók vagy a szabály szerint átalakítandók. (1901/19.278. Fk. I. sz. végzés.)

Üzletvizsgálatoknál bérkocsdíj. Lásd bérkocsi használat.

Üzemért ki a felelős halászatban? Lásd. halászati kihágásért stb.

Üzemterv bemutatásának elmulasztása erdőirtásoknál. L. erdőirtás, l. erdőkben túlvágatás.

**Üzérkedést színházi jegyekkel bérszolgáknak, hordárok-nak, intézeti vagy egyleti alkalmazottaknak tiltja a 6252/fk. eln. 1884. sz. r. (Módosítva 369/1886. kgy. szbr. 8. §-a — hordár-
ipar — által. — L. Krecs. Gyűjt. 291. l.)**

Üzérkedés zálogjegyekkel. L. zálogközvetítőkről.

Üzletekbe behívogatás. (373/1899. kgy. szbr.) 4. §. A járdákon és gyalogutakon járó közönséget tolakodó módon feltartóztatni avagy hangos szóval bevásárlás céljából az üzletbe behívogatni és az üzletek elé a járdára kiülni tilos. Az üzleti személyzet ez irányban cselekményeiért első sorban az üzlettulajdonos felelős.

Üzletek előtt kirakodás. (373/1899. kgy. szbr.) 3. §. Az utczára nyíló üzleti helyiségek előtt ruhaneműeket, butor darabokat, árucikkeket és egyéb tárgyakat elhelyezni és kifüggesztetni tilos. Kivételnek van helye azon üzletekre nézve, a melyeknél eddig is szokásban volt az üzlet minemiségének jelzésére a falhoz erősített boltajtón kendőt, kelmedarabot vagy bőrdarabot fől-szegezni; a felszegezendő tárgyak 2 cm.-nél vastagabbak nem lehetnek s szilárdan alkalmazandók az ajtó lapjára. Továbbá kivételnek van helye azon üzleti helyiségekre nézve, a hol bolt, boltkapuzatoknak és lépcsőfokoknak a járdán elhelyezése az illetékes hatóság által megengedtetett. Ily esetekben ugyan az árucikkek a lépcső fokon és illetve a boltkapuzat (portále) határvoná-lán belül elhelyezhetők.

Üzletet a rendőrség egy tagja sem folytathat. (1881. évi XXI. tcz. 44. §.)

Üzleti ernyők. (373/1899. sz. kgy. szbr.) 5. §. Az üzletek fölött a boltornyók oly módon erősítendők meg, hogy azok lehullásának lehetősége ki legyen zárva, továbbá, hogy azok a köz-terület feletti légűrbe 2·5 méternél (8 láb), illetőleg, ha a járda ennél keskenyebb volna, a járda szélességénél kijebb ne nyuljanak és hogy azok alatt a gyalogutak feletti tér 2·5 méter (8 láb) ma-gasságban teljesen szabadon maradjon. Kiszökelő czég- és hirde-tési táblák alkalmazása tilos. Üzleti kirakatok megvilágítására vagy az üzlet minőségének jelzésére szolgáló lámpák czégfelírás nélkül s ez utóbbiak legfeljebb 1 méternyire kiszökeléssel s leg-alább 2·50 méter magasságban alkalmazhatók. 6. §. Az üzletek előtt rendszerint azok kirakatai felett alkalmazott ernyőket a

járdaszegélynél lefüggő rudakkal vagy kötelekkel, melyek szintén akadályozzák a gyalogközlekedést, leerosztani tilos.

Üzleti helyiségek és berendezések tisztán tartásához és helyreállításához szükséges munkák: egész vasárnap gyakorolhatók. (1891 : XIII. tcz. 1. §. 2 bekezdés.)

V

Vadállatok háznál tartásáról. L. veszélyes állatok.

Vadászati feljelentések díja. (1883 : XX. tcz. 36. §.) A vadászati kihágásból befolyó pénzbüntetések fele mindenkor a feljelentő, másik fele azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövetletett.

Vadászati jegye erdőtisztek, erdőőröknek. L. erdőtisztek stb.

Vadászati területén macskát, kóbor ebet a vadászatra jogosított elpusztíthatja. (1883 : XX. tcz. 14. §.)

Vadászati tilalom. (1883 : XX. tcz. 9. §.) Az általános tilalom tart február 1-től aug. 15-ig, melyben bárminemű hajtó-ebbel tilos a vadászat. Ettől eltérőleg tilos a vadászat: a) szarvasbikára okt. 1-től, dämvasdbikára nov. 15-től július 1-ig; b) szarvas-, dämvasd-, őztehénre jan. 1-től okt. 15-ig; c) őzbakra jan. 15-től ápril 1-ig; d) zergére decz. 15-től aug. 1-ig, zerge-gidára minden időben; e) siket- s nyírfajdkakasra jun. 1-től márcz. 1-ig, jérczére minden időben; f) császár-madárakra decz. 1-től, fácán s tuzokra febr. 1-től aug. 15-ig; g) foglyokra jan. 1-től aug. 1-ig; h) éneklő-madárakra minden időben; i) minden más madárakra a 11. 12. §§-ban meghatározott kivétellel febr. 1-től aug. 15-ig. Tilalmi időszak alatt sem a vadak flait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad. (Kivéve vadtenyésztés céljából).

Vadászat halászáti kiméletti téren tilos. L. halászáti kiméletti terek.

Vadászati tilalom alatt is szabad vadászni a seregben vonuló vadludak, vadkacsák, vad- és szelid galambokra, keselyűkre, sasokra, sólymok, vércsék, kányák, helyák, ölyvek minden fajaira, a nagy suholyra, hollókra, szarkákra, varjakra, verebekre s végül a seregélyekre, utóbbiakra azonban csakis a szőlők és a gyümölcsösökben. (1883 : XX. tcz. 12. §.)

Vadászati tilalom alatt vadárúsítás. (1883 : XX. tcz. 10. és 11. §§.) 10. §. A tilalmi időszakban, az első 14 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, illet árnulni, venni vagy nyilvános helyiségben étlapra jegyezni nem szabad. 11. §. Madarak közül kivételt képeznek a vándor és vízi madarak, de ott, hol az utóbbiak költenek, a párosodás és költés ideje alatt a tilalom rájuk is terjed.

Vadászati tilalom ellenőrzése. (1883: XX. tcz.) 40. §. A vadászati területre való felügyelettel megbízott személynek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bír, míg az ellenkező be nem bizonyíttatik. 39. §. Vadászati kihágások az illetékes bíróság által hivatalból üldözendők. 29. §. A ki tiltott időben vadász, 10—100 kor.-ig büntetendő. 30. §. Ki a vadak fiait elfogja, (kivéve a 12. és 13. §-ban említetteket, i. ártalmas vadak) elrombolja, tojásait elszedi 2—20 kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. 31. §. A ki tiltott időben vadat lő vagy árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, a következő pénzbüntetésekben marasztalendő: szarvas- vagy dämvadtebénért darabonként 120 korona, szarvas- vagy dämvadtebénért darabonként 100 kor., őzért 40 K, fajt, fáczán és tűzokért 10 kor., minden más vadért darabonként 6 K. Ezenkívül a lefoglalt vad a helyi szegények részére elkobzandó. 32. §. A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati terre viszi, úgyszintén az is, a ki a nyájörző ebekre vonatkozó intézkedések ellen vét: 2—20 kor.-ig büntetettetik. 42. §. A vadászat tulajdonosa, haszonbérője, a felvigyázó személyzet, nemkülönbben a közrend fentartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kft tilos vadászatot kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta vagy állandó lakhelye ismeretlen: a legközelebbi hatósághoz előállítani.

Vadászat törökkel, hurokkal stb. (1883: XX. tcz. 15. §.) Szabad időben is tiltatik minden szőrmes vagy szárnyas hasznos vadat törökkel, halókkal, hurokkal elfogni vagy megölni, különösen tűzokot ólmos esők alkalmával behajtani vagy agyonverni. Kivételnek a fenyvesmadarak, melyeket hurokkal és léppel fogni szabad időben megengedtetik. Tenyésztés céljából csak a vadászati jog bérői s szakértő megbízottai foghatnak be vadakat.

Vadászati törvény ellenőrzéséhez. (82.905/V.c) 1901. sz. B. M. r.) Az orvvadászok elejtett zsákmányukkal a keleti és nyugoti pályaudvarok kikerülésével a kőbányai, rákospalotai és újpesti vasuti állomásokon szállnak ki, hogy azokat a székesfővárosba becsempészszzék. A rendőrségi közegek a tiltott időben való vadhúsárulást a vásárcsarnokokban és nyílt piaczkokon és a rendőrség egész területén éberem és szigorúan ellenőrizték. A rendőrknek tudni kell, hogy a 38.871/1883. sz. B. M. r. szerint a szarvas, dämvad és őz csak úgy szállítható és elárusítható, ha azokon a nemzőrészek láthatóan meghagyattak. Az ezen rendelkezés ellenére szállított vadak lefoglalandók és a helyi szegények javára elkobzandók. Ezen rendelkezés azonban nem vonatkozik a kerítéssel az 1883: XX. tcz. 18. §. határozmányainak megfelelően elzárt helyeken bármikor lőhető vadak szállítására, de lehető visszaélések meggátolása végett az ily helyeken lőtt vadak szállítása a törvény 9. és 10. §§-ban megállapított időkben a vad jogos szerzését bizonyító és a 38. §. rendelkezésének megfelelően kiállított igazolványok mellett történhetik.

Vadászatnál elkobzott fegyverekről. L. elkobzott fegyverek.

Vadászni csakis vadászjeggyel szabad. L. vadászati tilalom.

Vadcsempészet és vadhús tiltott elárúsításának ellenőrzése a rendőrség köteleességét képezi. (429/1893. sz. Rfp. ut.)

Vadorzóktól elkobzott fegyverek. L. elkobzott fegyverek megsemmisítése.

Vadőrök és csőszök felhívására a rendőrközegek kötelesek segédkezni. (1774/1897. fk. kih. sz. r.)

Vagyonbukás. L. család vagy vétkes bukás cím alatt.

Vajgyártás vasárnap. (22.436/VIII. 1902. sz. Ker. M. r.) A tejszín megsavanyodása miatt károk nélkül félbe nem szakítható munka vasárnapokon és szent István király napján egész napon át végezhető.

Vallás elleni bűncselekmények a következők: 1. Istengyalázás által okozott közbotrány. Vallási szertartás zavarása vagy erőszakos megakadályozása vagy mindezeknek csak megkísérlése is. (Btv. 190. §.) 2. Templomban elkövetett botrány vagy vallási és szertartási tárgyak meggyalázása a vallásos szertartás alkalmával. (Btv. 191. §.) 3. A szertartást végző pap bántalmazása akár szóval, akár tettel vagy fenyegetéssel. (Btv. 192. §.)

Vallási szertartási helyiségek s képviselőválasztás. L. lelkész stb.

Vallásváltoztatás. L. áttérés más vallásra.

Vallási tiszt. let tárgyai s képviselőválasztás. (1899. évi XV. tcz. 171. §.) A ki vallási tisztelet tárgyait vagy oly tárgyakat, melyek egyházi szertartások végzésére rendelvek, választók gyűlekezetén vagy választási menetben használ, 3 hónapig terjedhető fogházzal és politikai jogai gyakorlásának felfüggesztésével büntetendő. L. lelkész stb.; 1. országgyűlési képviselőválasztások.

Vallási tisztelet tárgyainak meggyalázása nem a szertartás alkalmával s nem a szertartási helyiségben — kihágást képez csupán. (Kbtv. 51. §.) Illetékes a Jb.

Vallomást kicsikarni a bűnügyben terhelttől — mindenkép tilos. (B. P. 135. §.)

Varázsolás üzletszerű üzése kihágás. L. család személyvesztés.

Varieté-műszinkör. (13.904/fk. I. 98. végzés.) 1. A 7445/97. fk. eln. sz. a. rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyait kizárólag magyar nyelvű bohózatok, vígjátékok közérkölciségbe nem ütköző s szemérmert nem sértő chansonettek, cuplettek, magán- és kettős jelenetek énekkel vagy a nélkül, parodisztikus és humorisztikus jelenetek, táncz- és karénekek képezhetik. 3. Minden mutatványos előadásnál, melyeknél akár a működő-személy, akár a közönség testi épsége bármí módon veszélyeztetve lenne, a szükséges elővigyázati és óvintézkedések előzetesen megteendők. 4. Az előadások hétköz-

napokon délután 4 órától esti 9 óráig, vásár- és ünnepnapokon délután 3 órától esteli 10 óráig tarthatók. 5. Az előadások tartama alatt az összes kijáratok nyitva (betéve s nem kulccsal bezárva) tartandók. 6. A gázlángok s a mellévilágítási gyertyák meggyújtását csak a világosító-mester eszközölheti. 7. Az öltözőkben levő gázlángok sodronykosárral, a Stearin-gyertyák üvegburokkal látandók el. 8. A színpadon egy kézfecskendő tartandó vízzel töltve; a sülyesztőben egy, a színpadon kettő (2) kád tartandó vízzel telve s mindegyik pokrócczal látandó el. 9. A dohányzás az összes helyiségekben tilos; ezen tilalomra a közönség szemebetűnő helyen kifüggesztendő táblás feliratokon figyelmeztetendő. 10. A színpadon a dohányzás vagy a görögtűz alkalmazása, szabályszerű pontossággal s a felügyeletes tisztviselőnél törént előzetes bejelentés után alkalmazhatók. 11. A sülyesztőben diszleteket vagy más tűzveszélyes tárgyakat elhelyezni tilos. 12. A karzaton levő ülőhelyek mögé korlát alkalmazandó, hogy az álló és ülő közönség elkülönültessek. 14. A műszínpár befogadó képessége 370 személy.

Varsa alkalmazása halászatnál. Lásd: halászati eszközök stb.

Vasárnapi munkaszünet. A) Vasárnapokon és szent István király napján az ipari munkának szünetelnie kell. (1891: XIII. tez. 1. §.) B) Az ipari munkának vasárnapi szünetelése legkésőbb vasárnap reggeli 6 órakor kezdődik és megkezdésétől számítandó 24 óráig, de legalább is a szüneti napot követő reggeli 6 óráig tart. (1891. XIII. tez. 2. §.)

Vasárnapi munkaszünet s államvasutak. (45.093/VI. Ker. M. végzés.) Az államvasutak a gyorsárak kezelése és házhoz szállítása tekintetében vasárnapokon és szent István napján akkor sem akadályozhatók, ha az igazgatóság ezen műveletét szerződéses vállalkozóval végezteti. Az államvasutak értesítése szerint ezidő szerint ezen művelet lebonyolításával a Klein J. D. cég van megbízva. Ennek folytán sem a 63.617/VIII. 901., sem a 22.436/VIII. A. 902. sz. Ker. Min. r. az államvasutak ezen működési körét nem korlátozza. L. államvasutak.

Vasárnapi munkaszünet s czimfestők stb. A czimfestéssel foglalkozók a törvényesköltözködési napokat megelőző és követő 8 napon belül eső vasárnapokon egész napon át végezhetik munkájukat, de csak műhelyekben és magánhelyiségekben; a vasárnapon tartott baromvásárookra a szíjgyártók és kötelesek áruikat eladás céljából kirakhatják; a sütőipar körébe eső élelmi szerek előállítására okvetlenül szükséges előkészítő-munkálatok, kovászolás, bedagasztás és fűtés, a munkaszüneti napon, a segédke kellő felváltása mellett este 10 órakor megkezdhetők.

Vasárnapi munkaszünet dohánytőzsdékben. Lásd dohánytőzsdék stb.

Vasárnapi munkaszünet felfüggesztése bucsúkon. (10.134. eln. fk. 1891. sz.) Az árusítás a fővárosnak csakis azon

kerületében szabad, a melyben az illető bucsú tartatik, megjegyezvén még, hogy ha az illető kerület egy más kerülettel közös utca vagy tér által határoltatik, az említett árusítás ezen utca vagy tér egész területén gyakorolható. Ugyancsak ezen helyekre az elárusításra szánt árucikkek szállítása is meg van engedve.

Vasárnapi munkaszünet és fuvarozás. (27.584/VIII. 99. Ker. Min. r.) A munkaszüneti napot követő napon reggeli 3 órákor megkezdhető a fuvarozás előkészítése és foganatba vétele.

Vasárnapi munkaszünet megszegéseért nem háborgatandók költözködési évnegyedekben, valamint az ezeket megelőző és követő jegy-egy hétben a mázólo-, aranyozó- és fényező, s általában az oly munkások, kik stírgős átalakítási munkát végeznek. (1891 : XIII. tcz. 3. §-a alapján kiadott 14.837/92. sz. Ker. M. r.)

Vasárnapi munkaszünet a hentes-iparnál. L. hentesek vasárnap stb.

Vasárnapi munkaszünet és a hajók szénfelvétele. (13.301/fk. I. 98. sz. r.) Minden oly esetben, midőn a köszén a Dunán horgonyzó és a köszén raktározására szolgáló hajóból, vagy uszályból indulásra kész, vagy egyébként üzemben levő hajóra vasárnapon áthordatik, ezen munkálatot a rendőrközegek meg ne tiltsák, vagy ez elé nehézségeket ne támasszanak.

Vasárnapi munkaszünet és a napilapok. (9387/fk. I. 99. sz. végzés.) A politikai lapok nyomdái a vasárnapi munkaszünet betartására nézve állandóan ellenőrizendők és a törvény megszegői ellen teljes szigor alkalmazandó.

Vasárnapi munkaszüneti nap után a munka megkezdhető : 1. a sütőipar körébe eső élelmiszerek előállítására okvetlenül szükséges előkészítő munkálatok (kovászolás, bedagasztás, fűtés) a munkaszüneti napon, a segédek kellő felváltása mellett, esti 10 órákor megkezdhetők. (14.837/92. II. C) pontnál 84.842/93. sz. Ker. Min. r. — L. 66.058/901. VIII. sz. Ker. M. r.) 2. éjjeli 1 órától : mindennemű élelmi szerek előállítása és szállítására nézve, a mennyiben azt az illető iparág természete indokolja. (14.837/92. II. C) 1. pont.); 3. reggeli 3 órákor : a fuvarozás előkészítése és foganatba vétele. (14.837/92. II. C) 1. pontnál 27.584/99. sz. Ker. Min. r.) ; 4. reggeli 5 órától : élelmi szereket és italokat árusító és kimérő üzleteknél. (14.837/92. II. C) 2. a) pont.)

Vasárnapi munkaszüneten segédszemélyzet. Az egyes munkákra, illetve műveletekre nézve engedélyezett kivétel csakis azon munkásokra és segédszemélyzetre vonatkozik, ki az illető munkánál, illetve műveletnél tényleg alkalmazva van. (14.837/92. IV. pont.) Azon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka vasárnapokon is végezhető, köteles az illető iparúzó az ezen munkánál alkalmazott munkások olyatén felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hóban egy teljes vagy minden két hétben egy fel vasárnapon munkaszünetet élvezzenek. (14.837/92. VII. pont.)

Vasárnapi munkaszünet sütőműhelyekben. (2579/X. l. 1902.) 66.058/VIII. sz. Ker. M. rendelet szerint a pék-ipar körébe tartozó munkálatok a munkaszüneti napokon esti 11 órakor csakis a segédek kellő felváltása mellett kezdhethők meg. Az öszszes illetékes oszt. parancsnokságok utasítvák, hogy a pékműhelyeket ezekre nézve vasárnaponként minél gyakrabban ellenőrizték és a kihágáson ért pékmestereket mindenkor jelentsék fel az illetékes ker. kapitánysághoz. Fülés 10 órakor megkezdődik.

Vasárnapi munkaszünet szent István napján. Szent István király napjára eső országos vásárok alkalmával a következő ipari munkák végezhetők: u. m. cukrász- és mézeskalácsos ipar; a nyomda-iparnál a halasztást nem tűrő állami és hatósági nyomtatványok, szinlapok, műsorok és gyászjelentések előállítása és széthordása, hírlapok elárúsítása a széthordása, szódavíz gyártása és széthordása, a fürdő-intézetek üzemben tartásával kapcsolatos ipari munkák, kenyér, péksütemény, tej- és gyümölcs-árusítás és házhoz szállítása, természetes virágok árusítása, szálloda, vendéglő, sör-, pálinka- és bormérő, kávéház és kávémérő-iparoknál, ideértve a házhoz szülő megrendeléseket is, vagy az ily üzletben szokásos bármily étel vagy ital kiszolgáltatását, élő állatoknak a szállítási eszközökből való kiszedése; d. u. 2 óráig végezhetők fodrász- és borbély-iparoknál az üzleti helyiségben, azontúl csak magánlakásban, színházban, vagy hasonló előadások alkalmával házhoz hívva; csakis déli 12 óráig végezhetők: a kisiparnál a sürgősen rendelt javítási munkák, mészáros-, hentes- és kolbász-készítő-iparnál az elkészítés, elárúsítás és házhoz szállítás, a péküzleteknél az áru elkészítése és szállítása, valamint a fűszer-, bor-, tea-, csemege- és lisztkereskedéseknél, nemkülönben a szatócscok üzleténél szokásos ipari munkák, illetve elárúsítás és szállítás; egész nap a jégárusítás és szállítás. A fel nem sorolt munkák tiltva vannak.

Vasárnapi munkaszünet és a vásárcsarnokok. — A 14.837—1892. sz. Ker. M. r. II. A. i), g), h) és m) pontjai értelmében a kenyér, péksütemény, tej, gyümölcs, természetes virágok árusítása a vásárcsarnokokban, a gyümölcs árusítása pedig a központi vásárcsarnok idénypiaczán a déli záróráig megengedhető.

Vasárnap őrlési művelet mindenféle malomban egész napon át végezhető a munkaszüneti napon. (33.643/VIII. 902. Ker. M. r.)

Vasárnap robbanó anyag korlátlanul szállítható. Szent István napján is. (31412/VIII. A. 1901. Ker. M. r.)

Vasárnap és szent István napján ablaktisztítás és szoba-beeresztés d. e. 9 óráig van megengedve. (60.067/VIII. A. Ker. M. r.)

Vasárnapi és szent István-napi munkaszünet általában a külön meg nem nevezett mindenmű ipari és kereskedelmi üzletekben az elárúsítás és házhoz szállítás: déli 12

óraig, június és július havában azonban csak d. e. 10 óráig. Szent István napján a külön meg nem nevezett ipari és kereskedelmi üzletekben, illetve üzletkörre nézve a munka egész napon át nem folytatható. (14.837/92. II. A) 4. e) és II. B) pont.)

Vasárnapi és szent István-napi munkaszüneti tv. alól való kivételeket lásd az egyes betűkben szétszórva ipari és kereskedelmi elnevezésük alatt.

Vasár- és ünnepnapon elkövetett mezőrendőri kihágás súlyosabb beszámítás alá esik. (1894 : XII. tcz. 98. §.)

Vasárnap vasutak állatok szállítására — kutyákat kivéve — nem kötelezettek. (Vasuti üzletszab. 46. §.) Azonban nem képez kihágást az állatoknak a vasuti kocsikból kirakása és hazaszállítása. (14.837/92. sz. Ker. Min. r.)

Vasgerekblye használata galyszedés v. alomgyűjtésnél. L. erdei kártétel.

Vasgerendák és szálvasak szállítás. (2419. sz. fk. kih. 1895. r.) 1. Vasrudak és sínek a székesfőváros területén terhes szekereken csak a zörejű tompító pokrócz, ponyva vagy egyéb anyagok közé elhelyezve szállíthatók. 2. A rakomány lánczszal vagy kötéllel szilárdul lekötendő, hogy ezáltal a rázkódás lehetőleg megakadályoztassék. E rendelet megszegése kihágást képez.

Vasutások kívándorlóknak segédkezése. Lásd : Amerikába stb.

Vasutakon teljesítendő nyomozások. (14.334/fk. eln. 98. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 12. l.) Fennálló törvényeink és jogszabályaink a m. kir. államvasutak területét és építményeit nem vonják ki a rendőrhatalóság hatásköre alól és a rendőrségnek ezen területen, illetve építményeken — különösen bűnügyekben való eljárása semmiféle előzetes bejelentéstől nem feltételeztetik ; a rendőrségnek előzetes bejelentés nélkül történt eljárása ellen való felszólalásokat szigorúan véve figyelembe sem lehet venni. Azonban, hogy a hatóságok kölcsönös támogatásával elérni kívánt siker biztosítható legyen s a két hatóság alkalmazottainak együttes hivatalos működéseik közben nehézségek jövőben elő ne forduljanak, ezennel elrendelem, hogy a pályaudvarokon, vonatokon nyomozást teljesítő rendőri alkalmazottak, ha csak lehetséges és a nyomozat sikere veszélyeztetve nincsen, a pályaudvarokon és vonatokon való letartóztatásokról és kutatásokról az állomásfőnököket, illetve a vonatvezetőt, esetleg helyetteseiket, vagy legközelebb található megbízottjukat, vagy alkalmazottjukat értesítsék.

Vasutakra vonatkozó biztonsági szabályok megszegése. A ki vaspályán, vagy ahhoz tartozó épületekben, a biztonság szempontjából kiadott rendeletet vagy intézkedést, — miután a felügyelő személyzet tagja által figyelmeztetve lett — megszegi : 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbtv. 112. §.) Illetékes a Rh.

Vasuthoz kirendelt bérkocsik. (46.533/fk. I. 1896. sz.

r. — L. Rédey Gyűjt. II. 145. l.) A bérkocsi-ipar gyakorlása tárgyában alkotott szbr. kivételes vasuti díjtételei csakis a vasutra menő, vagy vasutról érkező fuvarteljesítések esetében érvényesülhetnek, míg azoknak oly fuvarok utáni követelése, midőn a bérkocsis nem a vasuton érkező vagy a vendég által előre kijelentett indóházhoz szoló, hanem annak közeleből, illetve környékére eső fuvarokra vállalkozik, határozottan jogosulatlan és a szbr. czéljával ellenkező.

Vasuti alkalmazottak idézése, letartóztatása. 5040/fk. eln. 1898. sz. r. utasítja a pályaudvarhoz kirendelt felügyelőket, hogy a kihágási ügyekben idézések kézbesítésénél, valamint letartóztatásoknál, azonban csak a mennyiben a bűnvádi eljárás szabályai megengedik, nevezett üzletvezetőség közvetítését vegye igénybe, vagyis az új bűnvádi eljárási törvény 130. és 143. §§-okban kifejezett intencióknak megfelelőleg az illető fél közvetlenül idéztessék ugyan, de úgy az idézésről, mint az esetleges letartóztatásról az illető vasuti alkalmazott felelbbvalója mindenkor értesítendő.

Vasuti állomásokhoz rendelt kocsk. L. bérkocsi szbr. VII. f.

Vasuti állomásokon hamis játékosok. L. sipisták, stb.

Vasutakon balesetek stb. bejelentése. L. balesetek, forgalmi akadályok.

Vasuti bírságok behajtásának kérdéséhez. (1784—85/fk. kih. 1900. sz.) Miután oly törvényes rendelkezés nincs is, mely a vasuti bírságok behajtására, avagy azok behajtásánál való közreműködésre a m. kir. államrendőrséget kötelezná, vagy jogosítaná: utasíttatnak a ker. kapitányságok, hogy a m. kir. államvasutak hasontartalmu megkereséseit, illetőleg közreműködését tagadják meg s az esetről a főkapitányhoz tegyenek jelentést.

Vasutakon botrányesinálás. L. csendháborítást tiltó szbr.

Vasuton díjmentes utazás módja. (13362/fk. eln. sz. 901. körirat. 134564/v. B. M. leirat.) A közbiztonsági közegek a vasutakon a forgalom biztonsága érdekében való kiküldetésük alkalmával csak akkor utazhatnak díjmentesen (azaz vasuti jegy nélkül), ha az utazásnak említett jellegét bizonyító igazolványon, nyílt rendeleten kívül egyszersmind arczképes rendőri igazolványukat is felmutatják. Továbbá, hogy a szóban forgó, utazásukat igazoló igazolványokat a közbiztonsági közegek utazásuk befejeztével az illető állomáson a jegyeket elszedő vasuti alkalmazottaknak adják. Ezen a vasut forgalmának biztonsága érdekében történő utazást bizonyító igazolványok (nyílt rendelet) kiadási jogát a főkapitány kizárólag magának, illetve távollétében helyettesének tartotta fenn.

Vasutépítő munkásokról szóló törvény megszegése kihágást képez. (1899 : XLI. tcz. 32—35. §.) Ítélt a Kh., Budapesten a ker. Előjáró.

Vasuti felügyelőségek. (5720/fk. eln. 94. — L. Rédey Gy.

l. 22. l.) Különös feladatokat képezik : a) a vasuti üzemszabályokba ütköző kihágások ; b) az engedély nélküli kivándorlás közvetítéséről szóló 1881 : XXXVIII. tcz. ütköző kihágások megelőzése, megakadályozása és feljelentése ; c) a közlekedésre, valamint a bér- és társaskocsikra nézve fennálló szabályok ; d) a bérszolgákra nézve fennálló szabályok ; e) a vasutakra nézve kiadott közbiztonsági, egészségügyi és köztisztasági szabályok szigorú betartásának ellenőrzése, valamint az ezen szabályokba ütköző büntetendő cselekmények megelőzése és feljelentése ; f) a gyanus utasok megfigyelése esetleg igazoltatása ; g) kényszerútlevéllal kiutasított személyek elküldése ; h) a vasuti alsóbb személyzet és munkások között támadó mozgalmak megfigyelése és szemel-tartása.

Vasuti felügyelő által panaszfelvétel. (U. a. szbr.) 18. §. Bűnügyekben oly személyekkel, kik tovább utaznak, a felügyelő panasz-, sőt tanuvallomási jegyzőkönyvek felvételére is fel van jogosítva. Ily esetekben azonban, midőn a panaszt tevő fél és a tanuk azonnal tovább utaznak s jegyzőkönyvek felvételére már nincs elegendő idő, a panasz és a tanuvallomások tartalma jelentésbe is foglalható, oly büntetendő cselekményről azonban, melyek miatt a bűnvádi eljárás csak a sértett fél indítványára indítható meg, a panasz mindig jegyzőkönyvileg veendő fel.

Vasuti felügyelők és állomásfőnökök. (U. a. r. 12. §.) Az állomásfőnökkel szemben oly viszonyban állanak, mint más I. fokú közigazgatási hatósággal. Kötelesek őket saját hatáskörükben támogatni, részükre karhatalmat kirendelni s nekik a vasuti rend fentartásában segédkezni.

Vasuti felügyelők és a detektívek. (U. a. r. 11. §.) A nem speciális megbízással az indóházakhoz kirendelt detektívek kötelesek a vasuti felügyelőnél jelentkezni, kinek joga van őket nemcsak a gyanus körülményekre felhívni, hanem utasításokkal ellátni s detektív-szolgálatra felhasználni.

Vasuti felügyelő eljárása gyanus utas elutazása esetén. (U. a. szbr. 15. §.) Az esetben, ha kétely merül fel az iránt, ha vajjon valamely gyanus személy tovább utazásában megakadályozandó vagy előállítandó-e, a tovább utazás megengedendő, de egyúttal a vonatvezető vasuti alkalmazott a felmerült gyanus körülményekről értesítendő, hogy az ott, a hol a gyanus utas kiszáll, annak további megfigyelése véget a rendőrséget értesíttesse. Különös fontosságú esetekben egyúttal a kiszállási hely rendőrhatalmossága táviratilag értesítendő.

Vasuti felügyelő hová állíttat elő gyanus egyéneket ? (U. a. szbr. 14. §.) Az illetékes ker. kapitányság elé állítandók : a) oly gyanus személyek, a kik — a mennyiben a fennálló szabályok értelmében utazási igazolvány tőlük követelhető — ilyent felmutatni nem akarnak, vagy nem képesek ; b) a kik oly igazolványokat mutatnak fel, melyek nem az ő nevükre szólnak, vagy pedig ő reájuk nem illő személyleírást tartalmaznak ; c) a kik

nyilvánvalólag hamisított igazolványok birtokában vannak ; d) a kik a náluk levő kötött útlevelelben kijelölt utiránytól eltértek ; e) a kik a fővárosi rendőrség területéről kitiltattak, ha engedély nélkül visszaérkeznek ; f) a kik külsejük és magaviseletük szerint kétségkívül csavargók, ha igazolványnyal nem bírnak ; g) az útlevelel nélküli kivándorlók a fogház és tolonezügyosztályhoz ; h) a büntett vagy vétség elkövetése miatt elfogott vagy körözött személyek a főkapitánysághoz ; i) végie azon személyek, kiknek elfogatására a felügyelő különösen utasított, az utasítást adott főkapitánysághoz vagy a ker. kapitánysághoz állítandók elő.

Vasuti felügyelő mely vonatoknál tartozik jelen lenni ? (U. a. szbr. 20. §.) Minden külföldről érkező vagy külföldre menő gyorsvonat érkezésénél és indulásánál a vasuti felügyelő, a mennyiben halaszthatatlan más fontos hivatalos teendők ebben ebben nem gátolják, az indóházban személyesen tartozik megjelenni. 21. §. Ha az uralkodó családdhoz, az udvarhoz tartozó személyek, idegen uralkodók, vagy miniszterek jelennek meg a pályaudvaron, az illető felügyelő személyesen és teljes díszben tartozik megjelenni s oly állást köteles elfoglalni, hogy az illető magas személyiségek szolgálatát bármikor igénybe vehessék. Jelentkezni csak közvetett előjáróinál köteles.

Vasuti felügyelők működési köre. (U. a. rendelet) 5. §. a) az I. vasuti felügyelőséghez tartozik : a m. kir. államvasutak keleti pályaudvara, a ferenczvárosi pályaudvar, valamint a kőbányai és rákosi állomások ; b) a II. vasuti felügyelőséghez tartozik a nyugati pályaudvar és a rákospalotai állomás ; c) a III. vasuti felügyelőséghez tartozik : a déli vasut pályaudvara és a kelenföldi állomás. 6. §. A pályaudvarokra kirendelt felügyelők illetékessége mindazon ügyekben, melyek a rendőri őrszemélyzet hatáskörébe tartoznak, kiterjed nemcsak az utazó közönségre, hanem a vasuti alkalmazottakra, valamint a pályaudvarokhoz kirendelt bér- és társaskocsisok és bérszolgákra is. 7. §. A pályaudvarokra kirendelt felügyelők illetősége alá tartoznak nemcsak maguk az indóházak, hanem a gépházak, műhelyek, raktárak és munkásházak, valamint egyes czégek által bérelt rakodóhelyek is, szóval mindazon tárgyak, melyek működésük területén léteznek.

Vasuton és hajón érkezett súlyos beteg. 1898. évi 83.900/VI. sz. B. M. r. szerint a vasuton és gőzhajón érkező betegek mindig a mentő-társulat által vagy pedig bérkocsin szállítandók a kórházba, a bérkocsi használatról kiállított nyugták jelentés kíséretében a ker. kapitánysághoz terjesztendők be.

Vasuti kedvezmények. L. részben : utazási stb., részben rendőri arczképes ; l. államvasutakon stb. ; l. déli vasuton stb.

Vasuti kedvezményes utazás. (12.678/fk. csn. 99. sz. körrendelet.) I. Díjmentesen utazhatnak és pedig úgy a szomszédos, valamint a távolsági forgalomban : A) Az I., II. vagy III. kocsiosztályon : I. Négy éven aluli gyermekek, ha külön helyet el nem foglalnak, ha azonban ily gyermekek külön helyet foglal-

nak el, azokért félmenetdíj fizetendő. Ha több négy éven aluli gyermeket egy felnőtt kísér, akkor csak két gyermek díjmentes, a többiért félmenetdíj fizetendő. 6. A közbiztonsági közegek, ha a vasuti forgalom biztonsága érdekében utaznak és ezen körülményt az illető hivatalfőnök által minden egyes esetre külön kiállított és a hivatalos pecséttel ellátott okmánynyal igazolják. (Ranguknak megfelelő kocsiosztályban.) B) Csak III. kocsiosztályban: 11. Tolonczlevéllel ellátott, kísérő nélkül vagy kísérővel utazó tolonczok, továbbá hatósági kísérőlevéllel a kísérők, utóbbiak a visszatérés alkalmával is, valamint, ha a tolonczok átvétele végett azok tartózkodási helyére utaznak. Ezen kedvezmény csak a magyar országos «Rendeletek Táras» 1885. évi 22. számában foglalt rendelet 2. §-ában felsorolt személyekre és pedig csak akkor alkalmazható, ha a tolonczlevélre az eltolonczolási határozat fel van-e jegyezve, mi nélkül a tolonczlevél díjmentes szállítása nem fogadtatik el. II. Félmenetdíj fizetése mellett utazhatnak (de csakis a rendes — nem kedvezményes — díjszabás-szerű, egy menetire érvényes menetjegyekkel) és pedig a távolsági forgalomban: 1. Négy évnél idősebb gyermekek, tíz éves koruk betöltéséig, valamint azon négy éven aluli gyermekek, a kik külön helyet foglalnak el. A gyermekek kivételesen a szomszédos forgalomban is féljeggyel utazhatnak. 4. A m. kir. állami rendőrség tisztviselői (rendőrségi gyakornok, telefonkezelők, valamint a rendőrségi tisztviselők állományába tartozó egyéb közegek is) legénysége és szolgaszemélyzete (de nem a díjnokok) akár egyenruhában, akár polgári ruhában, féljeggyel utazhatnak, utóbbi esetben azonban hivatalos jellegüket tanúsító igazolvány alapján. A tiszti személyzet valamennyi vonaton (kivéve aluxus- és expresse-vonatokat) és bármely kocsiosztályban, a legénység és szolgaszemélyzet ellenben csak a személy- és vegyes vonatok III. kocsiosztályában.

Vasuti kirendeltségek igénybevétele. 4201/fk. cín. 1900. sz. körirat szerint a központi ügyeletes tisztviselők a vasuti kirendeltségeket hosszabb időt igénybevevő s különösen a pályaudvaron kívül eső területen leendő megfigyelésekre stb. szolgáltatokra nem használhatják fel.

Vasuti kocsikban levő hirdetmények megrongálása az 1879: XL. tcz. 47. §-ába ütköző kihágást képez.

Vasuti munkások a vágányokra léphetnek, ha az üzletvezetőség által kiállított igazolvánnyal bírnak, vagy csoportban dolgoznak. (20.366/97. fk. I. sz. r.)

Vasuton a rendőr ha egész jegyet fizetett, kérjen a jegy áráról a pénztárnál elismervényt. A végállomáson az egész jegyet ne adja le a jegyszedőnek, hanem csatolja azt a kérvényéhez, melyre az igazgatóságtól az egész és féljegy közti különbözetet vissza fogja kapni. Ugyaníyen az eljárás azon esetben is, ha családtagjai utaztak s nem kapta meg idejekorán a féljegyre szóló utalványt. (54.748/V. b. 93. évi B. M. r.)

Vasuti üzem: egész munkaszüneti nap folytatható. (14.837/892. sz. Ker. M. r. III. 1. pont.)

Vasuti vágányok keresztezésénél tilos a rendőröknek a kocsik indításába beleavatkozni. (354/99. sz. Rfp. ut.)

Vasuton kutyák szállítása. L. kutyák vasuti stb.

Vasuton sertésszállítás. L. sertésszállítás.

Vasuton szarvasmarhák szállítása. A földm. min. 20.301/98. sz. rendelete a kisebb állatok szállításánál megszabja, hogy egy kocsiba csak annyi hajtható be, hogy a kocsi $\frac{1}{6}$ -od része üresen maradjon, mikor is mindenik állat le tud feküdni. Nyáron nagy melegben a kocsi $\frac{1}{5}$ -öd része maradjon üresen. E rendelet betartásáért az állatorvos felelős. A vasuti közegek ellenőrzik. A m. kir. államvasutak 166.805/97. sz. r. szerint: Tetőzet nélküli kocsiban — 30R-nél nagyobb hidegben állatot nem szabad szállítani. Tetőzet nélküli kocsikban télen hideg, nyáron hőség ellen az állatokat takaró-ponyvával kell védni. Nagy-szarvú, magyarfajta marháknál elmaradhat a takaró. Tartályokban élő állatot csak akkor lehet szállítani, ha azok elegendő terjedelműek és szellősek. Hosszabb szállításnál etetésről, itatásról kell gondoskodni. Felpezckelt állal élő állatot szállítani tilos. A földm. min. 19.699/96. sz. rendelete meghatározza, hogy egy kocsiba berakható szarvasmarha száma 9—13 közt váltakozhatnak, a szerint a mint kis vagy nagy termetű, sovány vagy hizott a marha. Egyéb állatszállításra vonatkozó rend. l. állatok szállítása vasuton.

Vasuton szomszédos forgalomban nem utazhatnak a rendőrök felmenetdíj fizetése mellett. (64.697/c. V. Máv. igaz. 1901. — Személy- és podgyász-díjszabás I. részének B) II. fejt. 3. §. II. 4. pontja.)

Vasutrongálás. L. közveszélyű megrongálás.

Vasutrongálás gyermekek által. Vasuti sínekre követ rakni, az átjárók korlátait felnyitni, a vonatokat megdobálni s más a vasut biztonságát veszélyeztető cselekmény elkövetni tilos. Büntetendő 4—200 koronáig terjedhető pb. azon szülő, gyám, rokon vagy felügyelő, a ki a köteles felügyeletet elmulasztja. (1887. évi 51.201. sz. B. M. r.) Itél a Rh.

«Vaudville» műszinkör. (11.562/fk. l. 898. számú végzés.) 1. A 7445/97. eln. fk. számú rendelet határozmányai mindenben pontosan betartandók. 2. Az előadás tárgyát kizárólag magyar nyelvű bohózatok, vígjátékok, közerkölcsiségbe nem ütköző és szemérmes nem sértő chansonetek, kupletek, magán- és kettős jelenetek énekkel, vagy anélkül, parodisztikus és humorisztikus táncz- és karének képezhetik. 3. Minden mutatványos előadásnál, melynél akár a működő személyzet, akár a közönség testi épsége bármilyen módon veszélyeztetve lenne, a szükséges elővigyázati óvintézkedések előzetesen megteendőek. 4. Az előadások hétköznapiokon délután $\frac{1}{24}$ órától esti 9 óráig, vásár- és ünnepnapokon délután 3 órától este 10 óráig tarthatók.

5. A tűzbiztonság szempontjából kötelessége a tulajdonosnak, hogy a vasfüggönyt mindig teljesen jókarban tartsa, annak kezelésére állandóan egy embert alkalmazzon s annak nevét a főkapitányság közigazgatási osztályánál jelentse be. 6. Az előadás tartama alatt az összes kijáratú ajtók nyitva (illetőleg betéve, de kulccsal el nem zárva) tartandók. 7. A világítás felgyújtását a világosító mester tartozik eszközölni. 8. A szinpadon két kézi fecskendő tartandó vízzel megtöltve. A súlyesztőben levő öltözőknél egy, a szinpadon és az emeleti munkás-folyosón két-két víztartó-kád vízzel megtöltve tartandó két-két vödörrel és egy-egy pokróccsal felszerelve. 9. A dohányzás az összes helyiségekben tilos. A közönség «Tilos a dohányzás» feliratú táblák kifüggesztése után figyelmeztetendő. 10. A szinpadon a dohányzás, vagy görögtűz alkalmazása, csakis a felügyeletet tartó tisztviselőnél történt előzetes bejelentés után kiváló óvatosság mellett engedtetik meg. 11. A súlyesztőkben diszleteket vagy más tűzveszélyes tárgyakat elhelyezni tilos. 12. A gázvezetésre csakis spirál-tömlőt szabad használni, a suffita világítás pedig csakis vassodronyon függhet. 13. Az udvaron való szabad tüzelés szigorúan tilos. 14. A műszinkör befogadási képessége 570 személy. 16. A szinpadon szereplőknek csakis a középajtón szabad kijárniok; a mellékajtókon ki- és bejárni tilos.

Vádlott képvisellete. (Kih. Elj. 27—30. §.) Ügyvéd mint meghatalmazott jelen lehet a tárgyaláson, de csak passzív szerepet vihet, a tárgyalásba bele nem folyhat. (6201/eln. 879. sz. B. M. r.)

Váci-utczában kéjnök meg nem jelenhetnek. L. bárczás kéjnök vendégszerzés céljából stb.

Váci-utczán teherkocsi. L. Dorottya és stb.

Vágóhidon állatok kínozása. L. állatok levágása.

Vágómarhák. (1879 : XL. tcz. 104. §.) Egy hónapig terjedhető elzárással és 200 koronáig terj. pb. büntethető: 1. Ki az emberi élelemre levágandó marhák vagy más állatok megvizsgálására s az ezekkel való bánásmódra vonatkozó egészségügyi szabályokat megszegi. 2. Ki olyan marhát vagy állatot, melyet fennálló szabályok szerint csak a közvágóhidon szabad levágni, máshol vágat, vagy vág le. 3. Ki olyan helyeken, hol közvágóhid nincs, a marhák, vagy más állatok levágása iránt kiadott rendeletet megszegi s az ekként levágott állat húsát emberi élelemre adja, árulja vagy használja. 4. Ki elhullott, vagy levágott beteg marha vagy állatnak húsát, e körülményt tudve, emberi élelemre használja. Viesszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállása óta 2 év nem mult el, 2 hónapig terj. elzárással és 400 koronáig terj. pb. büntethető. Itél a Kh., Budapesten a ker. eljáróság.

Választói jog ellen vétenek: 1. Azok, a kik valamely választót erőszakkal vagy fenyegetéssel választói jogainak szabad gyakorlatában megakadályoznak. (Btv. 178. §.) 2. Az összeírással foglalkozók közül azok, a kik választásra jogosítottakat a jegyzékbe nem írnak be, vagy pedig nem jogosítottakat beírnak.

(Btv. 179. §.) 3. Közhivatalnok, a ki a választói jogosultságra vonatkozó okiratot meghamisít, elsikkaszt, megsemmisít vagy használhatatlanná tesz. (Btv. 180. §.) 4. A szavazatszedő, a ki a szavazó-lapot rendeltetésétől elvonja, vagy más aláírásával meghamisítja; a szavazásra használt golyókat vagy más szavazási eszközöket kicseréli, azokból elvesz, vagy jogtalanul hozzátesz; a szavazatot más jelölt nevére írja be, vagy nem szavazottakat beírja, vagy a szavazottakat nem jegyzi; a ki a szavazó lajstromokat elvonja, megsemmisíti vagy a szavazatok összeszámítását más módon megghusítja; a ki a szavazatokat hamisan számítja össze. (Btv. 181. §.) 5. Az a nem szavazatszedő, a ki a most felsorolt büntetendő cselekményeket elköveti. (Btv. 182. §.) 6. Az a szavazó, a ki másnak a neve alatt szavaz, a ki többször szavaz, vagy a ki szavazott és más kérdésben ismét szavaz. (Btv. 184. §.) 7. Szavazásra való megvesztegetés. (Btv. 185. §.) 8. Hasonló czélból való etetés és itatás. (Btv. 186. §.) 9. Közhivatalnok, a ki valamely szavazót presszionálni törekszik. Akár szavazásra, akár nem szavazásra. (Btv. 187. §.)

Vám alá eső cikkek behozatali útja. Lásd utak, melyeken stb.

Vámcsontkítás. A ki a vámtárgyat használja, de a fizetés lól magát kivonja, (hacsak nem vámmentes) kihágást követ el. (1890 : I. tcz. 143. §. — Bp. nem érv.)

Vámmentesek az adót szállító községi előljárók fogutai. (85.713/93. K. M. r.)

Vámmentessége a rendőrségnek. (1881 : XXI. tcz. 38. §.) A fővárosi rendőrség személyzete, midőn egyenruhát visel, úgy magára, valamint az általa bekisértekre és saját kocsijára nézve, minden nyilvános vámon vámmentességet élvez.

Vámoknál bűnjelek beszállítása. L. fogyasztási adó alá eső stb.

Vámoknál jelentkező czigányok. L. czigányokról.

Vámoknál a rendőrök szolgálata. (299/95. Rfp. ut.) Vámokhoz kivezényelt rendőrök a vámfelügyelők személyének, valamint a vámhivatalnak megvédésére mint karhatalom vannak kirendelve. Kötelességük a vámfelügyelőket esetleges bántalmazástól, sértegetésektől megvédeni. Kötelességük a vámfelügyelő azon intézkedéseit, melyeket a vámszolgálat érdekében a közlekedésre vonatkozólag a kocsisok iránt tesz, végrehajtani. Kötelességük a vámsorompónál a kocsikat rendezni s a szabad közlekedést biztosítani. Más, mint rendőri természetű ügyekben, el nem járhat. A szolgálat átadása a vámház előtt történik. Az átadást, illetve átvételt mindkét rendőr udvariasan tudtára adja a vámfelügyelőnek. Szolgálati helyét elhagynia semmiesetre sem szabad. A szolgálatban levő rendőr nappal leülhet, de aludni csak akkor szabad, midőn a vámsorompó le van zárva. A 2959 Rfp. 900. sz. utasítás szerint nappal kötelesek a rendőrök kint tartózkodni a vámház előtt.

Vámoknál toloneczkocsik megvizsgálása. L. toloneczkocsik vámoknál.

Vámoknál villamos kocsik kötelesek lassabban haladni. A vámoknál szolgálatot teljesítő rendőrök kötelesek azt a kocsi-vezetőt feljelenteni, ki ezt az utasítást be nem tartja. (78/97. Rfp. utasítás.)

Vámvonal (új). L. új vámvonal.

Vándorzigányok. L. zigányokról.

Vándoriparosok, ha Budapestre jönnek s itt állandóan lakást tartanak, akkor a vándoripart ők kedvezményében nem részesíttetnek s ugyanazon elbírálás alá esnek, mint a többi megtelepedett iparosok.

Vándorraktárak (boltban, lakásban, szállodában) iparigazolvány nélkül nem állíthatók fel és árusítás sem eszközölhető. (1897. évi 51.636. K. M. r.) Itél az iparhatóság. Feljelentendő.

Vándorszerű bevásárlással foglalkozó egyének egy szerűen kereskedőknek tekintendők s részükre ily czímen iparigazolvány adandó. (39.266/1884. K. M. r.) A ki ily iparigazolvánnyal bír, az ország bármely részén is foglalkozhat bevásárlással, tekintet nélkül arra, hogy az illető helységben van-e fiók-telepe vagy nincs. (24.449/1886. K. M. r. — L. R. T. 644. l.)

Várfeladás hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Városfeladás hűtlenség büntettét képezi. L. e czím alatt.

Városligetben élelmiszer-árusítás. L. élelmiszer-árusítás stb.

Városligetben halottas kocsik. L. Halottas kocsik stb.

Városligetben helypénzszedés. Lásd helypénzszedés joga stb.

Városligetben járva-keve árusítás. L. járva-keve stb.

Városligetben és Népligetben vízárusítás. (229/901. sz. kgy. hat. — Pótlása a 753/900. sz. szabályrendeletnek. A járva-keve árusítás joga a városligetben s az Üllői-uti népligetben ép úgy mint a vízelárusításé, az illetékes ker. előljáróság által kiadandó engedélyhez van kötve. Ugyanazon rendelkezések és kikötések, melyek a vízelárusítókra nézve a szabályrendelet 15., 16., 17., 18., 19. és 21. §-ában előírva vannak, a járva-keve árusítókra nézve is kiterjesztetnek. Ezen árusok áruikat csak tiszta tartókból (kosár, tálcza vagy rúd) szolgálhatják ki s a közönséggel szemben illedelmesen tartoznak viselkedni. A rendelkezés be nem tartása az engedély elvesztését vonja maga után.

Városligeti mutatványok zárórája. (26.767/fk. L. 98. sz. rendelet.) A városligetben s a népligetben levő mutatványok, ú. m. lövöldék, erőmutatványok stb. zárórája hétköznapi éjjel 11 óra, vasárnapokon éjjel 12 óra.

Városligeti szinkőr felügyelete. Az általános szabályokon felül figyelemmel kell lenni: 1. A házmester-lakásban délután 5 óra után nem szabad a tűzhelyen tűznek lennie. (1885. évi 31.642. sz. tan. hat.) 2. Az udvaron semmit sem szabad össze-

halmozni. (1886. évi 23.428. sz. tan. hat.) 3. A szinkör állóhelyére 74 személy bocsátható. (1883. évi 21.771. sz. tan. hat.) 4. Délutáni előadás nem ellenőrizendő. (1891. évi 7076. sz. fk. r.)

Városligeti ültetvények rongálása, különösen május 1-én a 20.552/fk. I. 98. évi rendelet szerint az 1879. évi XL. tcz. 80. §. szerint büntetendő kihágásnak minősítettik.

Városok, melyekben a házalás korlátozva van. L. házalás.

Várszínházban tűzrendészeti kikötések. (12.963/fk. 99. eln. sz. végzés.) 1. Mindaddig, a még proscénium-lábvilágítás gázzal történik, a nézőtérrel a színpadra virágot felnyújtani nem szabad. 2. Nagyobbszabású előadásoknál, minthogy a színpad amúgy is szűk s így könnyen zsufoltság állhatna elő, a mely veszély esetén szerencsétlenségeknek válhatnak kútforrásává, intézkedjék az ügyeletes tisztviselő, hogy zsufoltság ne legyen. (A színpadon csak azok tartózkodhatnak, a kiknek ott dolguk van. A művészek, tánczosok közül stb. csak azok, a kiknek az épen színre kerülő jelenésben van szerepük s e tekintetben a színbázi rendezők, illetve ügyelő útján intézkedjenek.) 3. A nézőtér feletti mennyezet-padráson semmiféle gyúlékony anyag el nem helyezhető, a mi talán ott volna még, azonnal eltávolítandó.

Várszínház felügyelete. Az általános felügyeleti szabályokon felül figyelemmel kell lenni, hogy 1. a fűtő a kályháknál legyen (1887: 5326. tan. hat.); 2. a légfűtési és szellőztető nyílások el ne fedessenek (1884: 58.770. tan. hat.); 3. az ügyeletesek tartoznak mindig jelenteni a legközelebbi előadást. (1891. évi 9611/fk. r.)

Várszínház fűtőkályhája. (1214/fk. eln. 96. sz. r.) A pinceszében elhelyezett kályha szakadatlan felügyelete nem szükséges, mivel teljesen tűzbiztos.

Vár- vagy más védelmi erősség tervének vagy vázlatának tilos elkészítése, közzététele, megszerzése vagy lemásolása a Kbt. 33. §-ába ütközik. Illetékes a J. b.

Vásárcsarnokban bérletek. (1896: 1586. kgy. sz. szbr.) 29. §. A helyek havi és napi bérletben adatnak ki s azokat a vásárcsarnok vezetője, illetve a megbízott közeg osztja ki. (93. §.) A meghatározott területű helyekről, azok térfogatáról s a bérletekről minden vásárcsarnokban kataszter (etérkönyv) vezetetik. 30. §. A havi bérlet a hó első napjától utolsó napjáig bezárólag tart; a bér kiszámításának alapjául azonban mindig 30 nap vétetik. A hó 1-től 15-ig bezárólag mindig lehet bérletet kezdeni, azonban mindig a hó még hátralevő napjaira s ez esetben a hónap még hátralevő napjaira a havibérletben megállapított napibérek számítandók. A hó 15-ike után a hó végeig a hely csak napibérl. adatik ki. 31. §. Napibérletben a helyek 24 órai érvénnyel bíró napi bárczákkal adatnak ki. Ezen idő árú- és rakhelyeknél éjféltől éjfélig, hűtőrekeszeknél a vásárcsarnok esti zárórajától a másnap esti záróráig számíttatik. 32. §. A bérek a helyek térfogata szerint

számíttatnak. A számítás alapját egy négyzetméter képezi. 37. §. A havibérletben birt hely a bérlőnek, ha ellene kifogás nem merült fel, továbbra is bérbeadatik. A napi bérlő nem igényelheti, hogy az általa birt hely számára fentartassék, vagy bizonyos hely részére kijelöltessek. 38. §. Ugyanazon árúhelyet közösen legfeljebb ketten vehetnek havibérletbe. 42. §. A bérlőhely csak a bérlő tulajdonát képező vagy bízományaiban levő árú eladására vagy elhelyezésére használható és sem ingyen, sem ellenszolgáltatásért másnak használatra át nem engedhető. 43. §. Mindenki csak saját neve (czége) alatt bérelhet. Hamis vagy álnév alatt eszközölt bérlet semmis.

Vásárcsarnokban büzt terjesztő árúk. (1896: 1585. kgy. sz. szbr.) 72. §. Büzt terjesztő árúk, mint: héring, öreg sajt, tisztított belek és zsigerek, csirázó hagyma, bűzös edények a vásárcsarnokokban csak a kijelölt helyeken, huzamosabb ideig pedig egyáltalán nem tarthatók és felszólításra azonnal eltávolítandók; mi ha meg nem történnék, jogában áll a csarnok vezetőjének az eltávolítást a tulajdonos távollétében is ennek költségére és veszélyére eszközölni. Nyers bőrök vagy faggyú akár raktározás, akár árusítás czéljából be nem hozható. Folyékony, nedvet eresztő és párolgó cikkek csak oly — jól elzárható — edényekben tarthatók, melyekből a nedvesség ki nem szivároghat.

Vásárcsarnokban hatósági közvetítők. L. központi vásárcsarnokban stb.

Vásárcsarnokban mérték az árusításnál. (1896: 1585. kgy. sz. szbr.) 55. §. A nagyban kereskedőknek tiltva van árúikat a megengedettnél kisebb mennyiségben alul elárusítani. Az eladásnál, illetve alkuvásnál világosan kifejezendő az alkuvás és árkiszámítás alapját képező egység; pl. kilogramm, darab, csomó, láda, kosár stb., továbbá kifejezendő, hogy az ár tiszta vagy elegysúlyra (netto- vagy brutto-súlyra) értendő-e. Súly szerint eladott leölt állatokért egy kilogramm holt-súly veendő az árkiszámítás alapjául minden levonás nélkül. 57. §. Az árusítók csak törvényes és hitelesített jó mérlegeket használhatnak. A kiszolgáltatót mérték ellenőrzésére hatósági mérlegek állíttatnak fel. 58. §. Nem folyékony élelmi cikkeket vásárcsarnokokban ürmérték szerint árulni tilos. Kivételeket a tanács (vásárcsarnok-bizottság) megállapíthat.

Vásárcsarnokban munkások. (U. a. szbr.) 62. §. Az árúknak a vásárcsarnokokba be- és onnan elszállítása, a vásárcsarnokokban raktározása, rendezése s általában az árúkezelés körül munkához és szolgálathoz kisegítő bér munkásokul a bérlők és vevők, ha a munkát, szolgálatot nem saját rendes alkalmazottaikkal végeztetik, csak az erre feljogosított egyéneket használhatják. Ezen egyének, férfiak és nők egyaránt, csarnokmunkás és csarnokputtonyos elnevezése alatt megkülönböztető jelvénynyel és számmal láttatnak el. Más egyéneknek kisegítő bér munkára vagy szolgálatra a vásárcsarnokba lépni tiltva van. A csarnok-

munkások és csarnokputtonyosok saját felelősségükre működnek s az általuk esetleg okozott kárért a megbízónak kizárólag ők felelősek. A jogosítványokat a vásárcsarnokigazgató adja ki a szükségnek megfelelő s a tanács (vásárcsarnok-bizottság) által meghatározott számban és azokról nyilvántartást vezet s a vásárcsarnokokban is vezetett. Jogosítvány csak büntetlen előéletű, undort gerjesztő betegségben nem szenvedő, munkabíró egyéneknek adható. A jogosítvány kiadása mérsékelt biztosíték letételéhez köthető. A béreket a tanács (vásárcsarnok-bizottság) megállapíthatja. A férfiegyének meghatározott ruházat viselésére kötelezhetők. A csarnokmunkás és a csarnokputtonyos köteles jogosítványát mindig magával hordani, azt, ha a megbízó vagy a hatósági közeg kívánja, felmutatni, jelvényét és számát pedig a meghatározott helyen, láthatóan viselni. Kézi járművét, puttonyát saját nevével és számával kell ellátnia. Tiltva van jelvényét és számát elcserélnie vagy másnak használatra átengedni. Tiltva van bérének hatóságilag megállapítása esetén azonfelül külön jutalmat, borravalót követelnie.

Vásárcsarnokba vidékről hozott hús- és zsír-neműek. (U. a. szbr.) 70. §. Vidékről származó hús (marha-, borjú-, juh-, bány-, sertés-, malaczhús), élőlt állatok, vad és vadhús, leölt baromfi, szalonna, zsigerek, kolbászneműek eladás előtt szakértő vizsgálat alá bocsátandók. E mellett a vidékről behozott hús, élőlt állatok és zsigerek csak úgy bocsáthatók eladásra, ha az elárusító igazolja, hogy az árú egészséges állattól származik, illetőleg az állat a levágáskor egészséges volt. 71. §. Az élelmi czikkeket a legnagyobb tisztasággal kell kezelni. Hús, zsír, vaj, sajt és mindazon élelmi czikkek, melyeknek eltávolítható vagy természetes külső burkolatjuk nincsen, beírt vagy ujságpapírba vagy könyvlapokba nem, hanem csak tiszta csomagolópapírba göngyölíthetők.

Vásárcsarnok s a D. G. H. T. hajól. Lásd D. G. H. T. hajól.

Vásárcsarnok idénypiaczán vasárnap a gyümölcs déli 12 óráig árusítható. (14.837/92. Ker. M. r.)

Vásárcsarnoki alkalmazottak idézése. (7968/1k. 99. eln. sz. r.) Tekintettel, hogy a vásárcsarnokokban a kedd, csütörtök és vasárnap napokon különösen nagy a forgalom, annak akadálytalan lebonyolíthatása érdekében ezennel elrendelem, hogy a vásárcsarnoki alkalmazottak megidézése ezen napokon mellőztessék.

Vásárcsarnoki hűtők. (1896: 1585. ky. sz. szabályrend.) 78. §. A hűtők kizárólag élelmi czikkeknak egészséges, élvezhető állapotban eltartására szolgálnak és mindaz, a mit ezen szabályok a vásárcsarnokok többi helyiségeinek használatára nézve előírnak, a hűtőkre is kiterjed. Ezen szabályokon kívül megtartandók a következő rendelkezések: A hűtők megfelelően osztályoztatnak és az egyes osztályokat csak a kijelölt czikkek elhelyezésére

szabad használni. Az osztályozást a vásárcsarnok-igazgató eszközli, ki a hűtők használatának idejét is megállapítja. Ezen időn kívül csak a vásárcsarnok vezetőjének engedélyével szabad a hűtőket rövid időre felnyitni. A hűtők ajtóit kitámasztani, azokat hosszabb ideig, mint az árúk be- és kiszállítására szükséges, nyitva tartani és a hűtőkben ennél hosszabb ideig tartózkodni tiltva van. A bérlők szigorúan kötelesek ügyelni a tisztaságra, eltávolítani a tisztogatást szabályozó utasítás értelmében. (76. §.)

Vásárcsarnoki szbr. a budai részen is érvényes. L. közbérlőhídi és stb.

Vásárcsarnoknál teherkocsiállomások. L. teherkocsiállomások a központi stb.

Vásárcsarnokok. (1585/1896. kgy. sz. szbr. — L. Rédey Gyűjt. II. 151. l.) 2. §. Az intézmény áll egy központi s a kerületi vásárcsarnokokból. Vásárcsarnokárút képez különösen: hús; vad és szárnyasok; édesvízi és tengeri halak; kenyér; tej, vaj, sajt, tojás; főzelék, zöldség, burgonya, gyümölcs; virág, élő madarak, háztartási eszközök s egyáltalában minden áru, mely a mindenkori helybérzsabályzatba felvéve van és melynek a vásárcsarnokban eladását a vásárcsarnok berendezése és térvizonyai megengedik.

Vásárcsarnok-övezet. (U. a. szbr.) 5. §. A vásárcsarnokok megnyitása után a főváros azon részében, melyet egyfelől a Lipót-körút, Teréz-körút, Podmaniczky-utca, Felső-erdősor, Rottenbiller-utca, Köztemető-út, Baross-utca, Örömvölgy-utca, Ludoviceum-utca, Márton-utca s a ferencvárosi védgát, másfelől a Duna folyam határol, akár köz-, akár magánterületen, beleértve a Duna balpartján kikötő hajókat s egyéb vízijárműveket is, vásárcsarnokárúkkal (2. §.) vásárt tartani tilos. Kivételt képez a gabonavásár, mely annak a főváros vásári joga alapján leendő rendezéseig ezen szabályrend. által nem érintetik. (Lásd idénypiaczok. — L. hajókon árulás.) 6. §. Az előző §-ban megjelölt övezeten belül tilos köztereken, utakon, utcákon egyeseknek vásárcsarnok-árúknak eladása céljából helyet foglalni. 7. §. Az 5. §-ban megjelölt övezeten belül a házról-házra járva (házalva) árusítás csak a vásárcsarnok-igazgató igazolványával és számmal ellátott, kellően nyilvántartott egyéneknek és csak az engedélyezett vásárcsarnok-árúkkal és csakis a megállapított közikocsikkal engedtetik meg. Az engedélyben megjelölendő a terület, a melyen való házalva árusításra az engedélyes feljogosztatik.

Vásárcsarnok övezetén belül házalás élelmiszerrel. (28.338/fk. I. 98. sz. r.) L. élelmiszer-házalás.

Vásárcsarnok és vásárnap munkaszünet. L. vásárnap stb.

Vásárok a fővárosban s vásárnap munkaszünet. Országos vásárok alkalmával a főváros egész területén meg van engedve a kereskedői és ipari előárusítás s a fuvarozás is.

Vásárok ideje a fővárosban. (Földm. és keresk. miniszt. 1882. évi 24577. sz. rendelete.) I. Kirakodó vásárok: 1. József-napi, márczius 2-ik vasárnapjától. 2. Medárnapi, május hó utolsó vasárnapjától. 3. János fejevételnap, augusztus 3-ik vasárnapjától. 4. Lipótnapi, november első vasárnapjától. Minden vásár tart 2 hétig, azaz bezárólag a második hét szombatjáig. II. Állatvásár: Minden k rakodó vásár közepére eső vasárnap és hétfőjén. Luxus-lóvásár (Tattersalban) márcz. 23, 24, 25., április hó 26, 27, 28. és szeptember 27, 28, 29-én. — Ménlő- (csődör) vásár október hó 13, 14, 15-én. III. Borvásárok (Központi vásárcsarnok): A kirakodó vásárok alatt. IV. Bőrvásár (Újvásár-tér): Minden kirakodó vásár első napját megelőző szerdai naptól, keddi napjáig. V. Heti vásárok (kirakodók): I. ker.-ben. Tabánban, hétfőn. — Krisztinavárosban, csütörtökön. — Várban, szombaton. — (Sváb-hegyen, nyáron pénteken). — Vasárnapon mindenütt. A II. ker.-ben szerdán és vasárnap. — III. ker.-ben, Ó-budán, kedden és pénteken: Ujlakon, csütörtökön. Vasárnap mindenütt. Pesti oldalon IV., V., VI., VII., VIII., IX. ker. ben kedd, péntek és vasárnapon. X. ker., Orczy-uton, kedden és pénteken. VI. Luxusállatvásár (kutya, galamb, éneklőmadarak stb.): IV. közp. városház vásárcsarnok előtt kedden és pénteken. VII. Élő sertés- és borjúvásárok a piaczokon megszűntek, csakis az illető vágóhidakon. Sertésconsumvásár IX., Ferenczvár. rend. p.-u. Tfn. 56—35.

Vásárok nyílt piacson. L. nyílt piaczok.

Vásárok tiltott helyeken. L. zúgvásárok.

Vásárokon állatok összekötözése. L. állatok szállítása.

Vásárokon állatorvosok jelenléte. Lásd állatorvos a vásáron.

Vásárookra kirendelt rendőrök szolgálata. L. országos vásárra stb.; l. szénavásártéren stb.

Vásárra marhalevél nélkül állatot bocsátani tilos. Lásd marhalevél stb.

Vásznat fehéríteni más földjén kihágást képez. L. más földjén stb.

Vegyészeti iparnál az üzem azon egyes műveletei, melyek felbe nem szakíthatók, egész vasárnapon át folytathatók. (14.837/92. l. 23. pont. Ker. M. r.)

Vendégkönyvbe jegyzés megtagadása vagy hamis bejegyzés. A ki szállodákban, vendéglőkben az idegeneknek nyilvántartására hatóságilag megrendelt vendégkönyvbe vagy jegyzékbe, ha a könyv vagy jegyzék átadása mellett arra felhivatott, nevét, állását és lakhelyét be nem írja: 100 kor. terj. pb. büntetendő. A ki pedig a hatóság tévedésbe ejtése végett nevét, állását vagy lakhelyét hamisan írja be: 200 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 72. §.) Illetékes a Rh.

Vendégfogadók Istállólért felelősség. L. állatvásárok rendje.

Vendéglős-iparnál egész vasárnap gyakorolható az

étel- és italkiszolgálás s a megrendelések teljesítése. (14.837/92. l. 24. pont. Ker. M. r.)

Vendéglős-ipar üzletszerű gyakorlásához külön iparengedély szükséges. (79.302/VI. 91. sz. Ker. M. r.)

Vendéglőkben gyűlések. L. gyűlések stb.

Vendéglő-, korcsma- és sörház-ipar az 1884 : XVII. tcz. 10. §-ának a) pontja értelmében engedélyhez kötött. Az 1884. évi 743. sz. kgy. szbr. szabályozza ez ipart a következőkben. 1. §. Ily iparengedélyt nem nyerhet, ki nyereségvágyból elkövetett bűntett vagy vétségért már büntetve volt, vagy a ki bordélyházat tart. 9. §. Szolgálatra kifogástalan előéletű egyének alkalmazhatók. (A tulajdonos köteles megengedni minden önmagát igazolt rendőrnek, hogy üzletében e rendelet betartásáról meggyőződést szerezhessen.) 10. §. Zenélési záróra éjféltől 1 óra, azonban 12 óra után csak zárt ajtók és ablakok mellett engedhető meg a zenélés. 11. §. A beltelkeken levő ily üzletekben éjféltől 1 órától reggel 4 óráig az üzletnek nyitva lenni tilos s vendégeknek ott időzni zárt ajtók mögött sem szabad. 12. §. E tilalom alól csak a vasuti éttermek, vigadó s oly éttermek vétetnek ki, hol hatósági engedéllyel mulatságok tartatnak. 13. §. Farsang tartama alatt, kivételesen egyébkor is, a rendőrség a záróra állandó meghosszabbítását engedélyezheti. 14. §. Teljesen eltiltható a zenélés oly üzletekben, melyek templomok, iskolák, kórházak vagy fontosabb középületek közelében vannak. E rendelet ellen kihágókat az illetékes ker. kapitányság bünteti. Krecs. Gyűjt. 150. l.

Vendéglők és szállodák közegészségügyi ellenőrzése. Lásd szállodák és vendéglők stb.

Verekedés. Verekedés az utcán vagy nyilvános téren, korcsmában, vendéglőben, vagy más nyilvános vagy a közönség használatának nyitva álló helyen, ha testi sértés nem követtetett el: nyolcz napig terj. elzárással és 100 kor. terj. pb. büntetendő. A büntetés mindazok ellen alkalmazandó, a kik a verekedésben résztvettek vagy másokat a verekedésre felhívtak vagy hátorítottak. A ki ilyen verekedés közben fegyvert vagy más veszélyes eszközt ragad: tizenöt napig terjedhető elzárással és 200 kor. terj. pb. büntetendő. (Kbt. 75. §.) Illetékes a Rh. Ha a hártalmazás nem kölcsönös, de nyilvános helyen történik, az eset botrányokozás czímen jelentendő fel. (731/83. sz. szbr.)

Verekedés vagy csődület alkalmával, ha bűntett vagy súlyosabb beszámítás alá eső vétség követtetett el, mindazok bekísérhetők, kik abban résztvettek vagy a részesség gyanújával alaposan terhelhetők. (1881 : XXI. tcz. 16. §.)

Vérklisek ellenőrzése. L. sípládások stb.

Versenypályához kivezénylés. L. csömöri-úti stb.

Vetésforgóra megállapított rendelkezések be nem tartása kihágást képez, hivatalból üldözendő s a fővárosban az előjáróság által 200 kor. terj. pb. büntetendő. (1894 : XII. tcz. 94. §. c) pont.)

Veszélyes állatok tartásánál köteles elővigyázat elmulasztása. (Kbt. 121. §.) Nyolcz napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: a ki hatósági engedély nélkül veszélyes vadállatot tart vagy ha ez iránt engedéllyel bír, az ilyen állatok tartására és őrzésére nézve fennálló szabályokat vagy fenforgó esetre kiadott külön hatósági utasítást megszegi. (Kbt. 122. §.) Egy hónapig terjedhető elzárással és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az: a kinek birtokában vagy felügyelete alatt veszélyes vadállat vagy olyan kutya vagy más olyan állat van, melyről tudja, hogy az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal bír s mindamellett a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza. Ugyanezen büntetés éri a veszélyes vadállat birtokosát vagy felügyelőjét: a ki az esetben, ha a vadállat kiszabadult, annak kézrekerítése vagy ártalmatlanná tétele végett a szükséges intézkedéseket azonnal meg nem teszi, egyszersmind pedig lehetőség szerint a hatóságot az eseményről azonnal nem értesíti. (Illetékes a Rh.)

Veszélyesen beteg állatok ártalmatlanná tételének s köteles bejelentésének elmulasztása. (Kbt. 102. §.) A ki a felügyelete alatt levő állaton a veszethez vagy más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegség jelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti vagy másként ártalmatlanná nem teszi, egyszersmind pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz: 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 103. §.) A ki a beteg állatokról az emberek egészségére háramolható veszélyek kikerülése végett kiadott valamely rendeletet vagy szabályrendeletet más, mint a 102. §-ban körülírt esetben szegi meg: 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Eljárásra illetékes a Kh., Budapesten az előljáróság.

Veszélyes fenyegetés. A ki nem zsarolási célból (Btkv. 350. §.) valakit gyilkosság, rablás, súlyos testi sértés, gyújtogatás vagy más közveszélyes bűntett elkövetésével, avagy pedig rágalmazó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány útján való közzétételével fenyeget: egy hónapig terjedő elzárással és 400 kor-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő. A ki pedig nem zsarolási célból a fentemlített bűntettek elkövetésével valamely vidéknek vagy községnek lakosait fenyegeti: két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. (Kbt. 44. §.) Illetékes a Jb.

Veszélyes fenyegetésnek tekintendő valamely bűntett vagy vétség elkövetésével való olyan fenyegetés, mely a fenforgó körülményeknél fogva alkalmas arra, hogy a fenyegetett személyben a veszély közvetlen bekövetkezése iránt alapos félelmet gerjeszsen. (Btk. 167. §.)

Veszett állatok. (1878: XL. tcz. 102. és 1888: VII. tcz. 149. §-a.) A kit a felügyelete alatt levő állaton a veszethez vagy

más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegség jelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti, avagy más-ként ártalmatlanná nem teszi, egyszersmind pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz: 600 koronáig terj. pb. büntetendő. — (1879: XL. tcz. 103. §.) A ki beteg állatokról az emberek egészségére háramolható veszélyek kikerülése végett kiadott rendeletet más, mint a 102. §-ban körül írt esetben szegi meg: 200 koronáig terj. pb. büntetendő. — (1888: VII. tcz. 66. §.) Ha házi állatot veszett állat megmárt vagy ha az a veszettség gyanújában áll és birtokosa kiirtásába bele nem egyezik: ily állatot hatósági felügyelet alatt vagy a birtokos házában vagy a birtokos költségén házon kívül elkülönítve, még pedig a ló és szarvasmarha 4 hónapig, juh, kecske és sertés 3 hónapig tartandó. Ily állat a veszettség tüneteinek jelentkezésekor azonnal kiirtandó. — (1888: VII. tcz. 67. §.) Mindenki köteles a birtokában levő vagy gondozására bízott és veszettség gyanújában álló állatot leölni és kiirtása végett a hatóságot értesíteni vagy a hatóság intézkedéseig biztos helyre zárni. A mennyiben a veszettség gyanújában álló kutya embert mart meg, az ily kutya a hatóság által őrizetbe veendő. — (1888: VII. tcz. 68. §.) Ha a veszett vagy veszettség gyanújában álló kutya (vagy más állat) kóborol, a hatóság tartozik erről a szomszédos községeket értesíteni és a kutya vagy más állat kiirtásáról gondoskodni. Ily esetben elrendelendő, hogy a községben valamennyi kutya megkötve tartassék vagy pedig biztos szájkosárral pórázon vezettessék; a szabadon járó kutya kiirtandó. — (1888: VII. tcz. 154. §.) Kihágást követ el és 200 kor. terj. pb. büntetendő: a ki a 68. §. alapján kiadott rendelet ellenére kutáját megkötve nem tartja. — (1888: VII. tcz. 71. §.) Veszett vagy veszettség gyanújában álló állatokon gyógyítási kísérleteket vagy véres műtéteket csak a hatóság engedélyével szabad végezni. Ily állatok boncolása csak állatorvos vagy más orvos által szabad. — (1888: VII. tcz. 154. §.) L. fentebb: alkalmaztatik a 71. §-ra is azok ellen, kik a 71. §. ellenére beteg állatot gyógyítanak, rajtok műtetet végeznek vagy őket felboncolják.

Veszett állatok elszállítása. (3921/92. rfp. ut.) Dühgyanus ebek, macskák vagy más kisebb házi állatok csak azon esetben szállítandók az állatorvostani akadémiába megfigyelés végett, ha azok embert martak meg, más esetben az illető gyepmesterhez szállítandók.

Veszett eb által megmárt vagyontalanok gyógykezelése. (32.047/1898. B. M. körr.) Veszett eb által megmárt vagyontalan betegek, a kik a védő-oltásoknak eszközöltetése végett Budapestre felutazni kívánnak, az oltó-intézetben felvételt, az Üllői-úti új kórházban díjtalan elhelyeztetést és ingyen ellátást az oltások tartama alatt — tehát 14—21 napig csak azon esetben nyerhetnek, ha azt, hogy valóban veszett eb által marattak meg, hatóság-orvosi bizonyítványnyal, azt pedig, hogy vagyontala-

nok, hatósági okmányokkal igazolják és ezenfelül Budapesten dr. Högyes tanár által megvizsgáltatva, a védő-oltásoknak eszközölthetetésére alkalmasaknak jelentetnek ki. Ezen kellékek kimutatása mellett a kórházban azonnal felvétetnek. Felnőttek mellé kísérő nem szükséges; gyermekek azonban úgy a felutazásnál, valamint az oltások idejére, úgyszintén a hazautazásra mindenkör kísérővel látandók el, a kik azokat gondozzák, az oltó-intézetbe s onnét vissza a megjelölendő időben elvezetik. A kísérők a kórházban elhelyeztetést és ellátást szintén díjtalanul kapnak. Illetőleg a megmárt vagyontalan, valamint annak esetleges kísérője úgy tekintetnek, mint rendes kórházi ápoltak. Ily egyének a vasutakon is ingyen utazásban részesülnek, orvosi és hatósági szegénységi bizonyítvány alapján.

Veszteglés a Dunán. L. dongovázás.

Vetéskapuk állítása. L. 1890: I. tcz. 124. §.

Védelem a bűnvádi eljárásban. Terhelt az eljárás minden szakában vehet védőt. (B. P. 53. §.) A választott védőt a rendőri hatóság köteles nyomban értesíteni a választásról. (B. P. 54. §.) Védő csak ügyvéd vagy jogtanár lehet. (B. P. 55. §.) Nem lehet védő: 1. rokon, gyám, gondnok; 2. a nyomozó-köze, bíró, közbíró vagy a sértett képviselője, valamint a főtárgyalásra idézett tanu sem lehet védő. (B. P. 61. §.) A nyomozás alatt előterjesztéssel élhet, joga van a védettjével személyesen érintkezni. A nyomozó hatóságnak azonban joga van a védőnek ezen jogait az eljárás érdekében olyképp korlátozni, hogy a védő csakis hatósági közeg jelenlétében érintkezhetik védettjével. (B. P. 62. §.) Az iratokat megtekintheti a védő, de a rendőri hatóság azt meg is tagadhatja. A letartóztatási rendelet a védő előtt is kihirdetendő vagy vele másolatban közlendő. (B. P. 63. §.) A járásbíróságok büntető hatáskörébe tartozó esetekben a terhelt letartóztatása alatt is hatósági ellenőrzés nélkül érintkezhetik védőjével. Védő pedig ezekben a terhelt egyén hozzátartozója, ha nem is ügyvéd, ügyvédjelölt is lehet. Szülő gyermekének, férj feleségének, a gyám vagy gondnok gyámoltjának, illetőleg gondnokoltjának képviselőletében meghatalmazás nélkül is eljárhat, sőt indítványos esetekben vádat is emelhet. (B. P. 523. §.)

Véderdőkben irtást tilalom. L. erdőirtás.

Védhimlőoltásra vonatkozó szabályok megszegése az 1876: XIV. tcz. 95. §. és az 1887: XXII. tcz. 11. és 12. §§-aiba ütköző kihágást képez. Illetékes a Kh., Budapesten a Ker. Előjáróság.

Védjegy-bitorlás kihágást képez. (1895. évi XLI. tcz. 8—11. §.) Itél a Jb.

Védjegy ebeknek. L. ebtartás.

Védjegy-hamisítás vétségét követi el, a ki másnak kizárólag használati jogát képező védjegygyel ellátott árut, ezt tudva forgalomba hoz vagy árut vagy ily védjegyet utánoz. (1890. évi II. tcz. 23. §.) Ugyanezen vétségét követi el az is, a ki valamely

más belföldi termelő, iparos vagy kereskedő nevét, czélgjét, czímerét vagy üzletének elnevezését jogtalanul — tudva — használja át. (1890 : II. 24. §.) Indítványos.

Védkötelezettség kijátszása, az által, hogy valaki külföldre megy, az 1889 : VI. tcz. 45. §-ába ütköző vétséget képez.

Védkötelezettségnél kedvezmény. L. családi tekintetből való stb.

Védőtöltések rongálása. Tilos : a) a védőtöltést leásni, át-szúrni, levágni, kivölgyelni, róla gypet szedni, abba csöveket, rudakat vagy más tárgyat beverni ; b) 6 m.-nél közelebb fát ültetni vagy kerítést felállítani ; c) 10 méternél közelebb földet ásni ; d) védőtöltéseken, az átjárókon kívül, szekerezni, lovagolni, marhát hajtani ; e) a vízmérczék s az átjárók korlátait megrom-gálni. (1885 : XXIII. tcz. 143. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh., Budapesten a Ker. Előjáróság.

Védőügyvédek értesítése. 24.310/fk. II. 1900. sz. r. szerint : a B. P. azon rendelkezése, hogy az előzetes letartóztatásba helyezett által választott védő onyomban értesítendő — rendszerint csak a nappali időszakra vonatkozólag értelmezendő.

Végkielégítés az özvegynek. L. állami tisztviselők, alkalmazottak stb.

Végrehajtást kihágási ügyben csak az ítélkező kapitány rendelheti el ; foganatosításával azonban hivatala bármely közegét megbizhatja. (40.629/1880. sz. B. M. r.)

Végrehajtás elleni igénykereset. L. adóbehajtás alkalmazásával stb.

Végrehajtást szenvedő joga. L. árverésnél stb.

Végrehajtó rendőrség alatt értetik a m. kir. államrendőrség egyenruhás, katonailag szervezett, egységes őrsége. (10.538/fk. eln. 1892. számhoz. Őrség rendeltetése és hatásköre. 1. §.)

Végszükség azon állapot, a melyben az ember saját vagy hozzátartozójának veszélyben levő életének megmentésére más utat nem lát, mint valamely egyébként büntetendő cselekmény elkövetését. (Btv. 80. §. szerint azonban az ily cselekmény nem büntetetik.)

Vérbocsátásra vonatkozó 49.399/1876. sz. B. M. szabályrendelet. (L. 1876. R. T. 517. l.) 1. §. A kik nem orvosok, feljogosítás nélkül vérbocsátással nem foglalkozhatnak. Erre feljogosítottaknak tekinthetők az állandóan megtelepedett borbélyok. Nadályozásra az okleveles bábák is fel vannak jogosítva. A vérbocsátásra jogosítottak a közigazgatási hatóság által nyilvántartandók. Nyilvános helyiségben vérbocsátás csak elkülönített helyiségben szabad. E rendelet be nem tartása az 1876 : XIV. tcz. 7. §-a szerint büntetendő.

Vérfertőztetés büntetettét képezi a felmenő és lemenő ág-beli rokonok közötti nemi közösülés. Büntetendő cselekményt képez a másnemű fajtalankodás is. Lemenő ág-beli rokon azonban nem büntetetik, ha a cselekmény elkövetésekor életének 18. évét

még nem haladta túl. (Btv. 243. §.) Ugyancsak vérfertőztetést képez a testvérek közötti nemiközösülés és bűncselekményes a fajtalankodás is. Ha erőszak, fenyegetés alkalmaztatik vagy a sértett belehal, akkor hivatalból üldözendő, egyébként indítványos az eljárás. (Btv. 244. §.)

Vérsésnél első segélynyújtás. L. első segély.

Vészharangozás. L. általános kongatás.

Vészjelző-lámpák az előljáróságtól. 1898/32.015. fk. sz. és 1898/26.019. II. sz. tan. rendeletek szerint, ha az utak, csatornák, kanálisok nyilvános helyeken beszakadnak, az a kerületi előljáróságokhoz bejelentendő, honnan a vészjelzők ki fognak küldetni.

Vészkerületekben semmiféle állatkiallítást rendezni nem szabad, onnan a határból szarvasmarhát, juhot, kecskét kihajtani, kérődző állatoktól származó szénát, szalmát, takarmányfélét kivinni s szarvasmarhák által vont szekerekkel közlekedni tilos. E rendelet elleni kihágások a rendőrség által az állategészségügyi törvény 152. §-a alapján 400 kor. terj. pb. büntetendők.

Vétkes bukás megállapítása. Hogy ily esetekben a szakértőknek mit kell megállapítaniok, lásd a B. P. 251. §-át.

Vétkes bukás vétségét követi el az a vagyonbukott, a ki : 1. fizetési képtelenségbe pazarlása, gondatlan üzletvezetése, tőzsdejáték vagy olyan merész üzletek által jutott, a melyek rendes üzletköréhez nem tartoznak ; 2. a kereskedői könyveket nem vezette, ha arra kötelezve volt vagy azokat megsemmisítette, elrejtette, hamisan vezette vagy akép változtatta meg, hogy azokból cselekvő és szenvedő állapota, avagy üzleti állása ki nem deríthető — azonban mindezt nem abból a célból követte el, hogy ezáltal hitelezőit károsítsa ; 3. kereskedelmi könyvek vezetésére kötelezve, cselekvő és szenvedő vagyoni állapotáról évenként rendes mérleget nem készít ; 4. mintán fizetése képtelenségét tudta vagy tudnia kellett, új adósságokat csinált vagy a csődkérvény beadásának elmulasztása által alkalmat szolgáltatott arra, hogy vagyonára egy vagy több hitelezője zálog- vagy megtartási jogot nyerjen. (Btv. 416. §.)

Vidéki fuvarosok hajtási jogosítványa. A 32.246/fk. I. 99. sz. r. szerint az esetről-esetre a fővárosba bejövő vidéki fuvarosokra a hajtási jogosítvány nem kötelező.

Vidéki hús és zsírneműek a vásárcsarnokban. L. vásárcsarnokba vidékről hozott stb.

Vidékiekkel lakczim-közlés. L. lakczim-közlés stb.

Vidékre dajkaságba adott csecsemők. L. dajkálásra adott stb.

Vidékről jövő élelmiszereket szállító kocsik út-iránya. Az 50.024/fk. I. 1896. sz. r. szerint a következő : Az I. kerületben levő 3 piacra vezető utak kevés számban lévén, azok bármelyike igénybe vehető. A II. kerületben a Bomba- és Pálffy-térre jövő élelmiszer-szállító kocsik a Retek-utca, Ország-út (Margit-körút), Királyhegy-utca, Batthány-utca, Zsigmond-ut-

czát, míg a lánczhid felől jövök a Jégverem-utczán ki a Margit-rakpartot is használhatják. A III. kerületben levő ó-budai piacra, mely a Flórián, Vörösváry- és Tavasz-utczán és a Polgár-téren van elhelyezve és az ujlaki piacra hajtásnál bármely azon kerületben levő utca igénybe vehető. A IV. kerület piaczaire érkező élelmiszer-á szállító kocsik és pedig a VIII. és IX. kerületből jövök a Vámház-körrut, Fővám-tér, Ferencz József-rakpartot, a VII. kerületből jövök a gróf Károlyi-utca, Papnövelde-utca, Zöldfa-utca, Irányi Dániel-utca, Ferencz József-rakpartot, a VI. kerületből jövök a Sütő-utca, Városház-utca, Zsibárus-utca, Kötő-utca, Petőfi-tér, Ferencz József-rakpartot, az V. kerületből vagy a lánczhidon átjövőt az alsó rakpartot a korzó előtt el az Eskü-térig használhatják. Az V. kerületben a hold-utczai piacra a Margithidon átjövő kocsik a Nádor- és Báthory-utczát, a többi utvonalakon jövök a Váci-körrut és Hajnal-utca, a Ferencz József-tér, Akadémia- és Báthory-utczát használhatják. A VI. kerületben a Hunyady-térre Ujpest felől jövök a Külső Váci-út, Ferdinánd-híd, Vörösmarty-utczán át, a Czinkotáról stb. falvak felől jövök a Rottenbiller-utczából érkezők a Király- és Vörösmarty-utczát használhatják, más falvak felől jövök a Kemniczer-utczát, a budai oldalról a Ferencz József-hidon átjövök a Szerecsen-utczán át a Kemniczer-utczán át, végül a Margithid felől jövök a Podmaniczky- és Vörösmarty-utczán hajthatnak. A VII. kerületben az István-térre a Vác és Főth, továbbá Ujpest és Rákospalota irányából jövő kocsik az Erzsébet-körrutról a Dob-utczán át hajtanak, a Czinkota és Rákosfalváról jövök a Kerepesi-út, Rottenbiller- és Dob-utczákon át s ugyanezen irányban hajtsanak a Rákos-Keresztur és Kőbányáról jövök is, a Kispest és Soroksár irányából József-körrutról jövök a Klauzál-utczán át, a budai oldalról a Margit-hid felől jövök a Nagymező-utczából a Csányi-utczán át, s a Ferencz József-hid felől jövök a Károly-körrut és Dob-utczán át hajtsanak. A Garay-téri piacra jövő kocsik a Kerepesi-út, Csömöri-út, Murányi-utczákon, vagy az Aréna-út és Sajó-utczákon, vagy a Nagymező-utca felől jövök a Csányi-, Dob-, Rottenbiller- és Garay-utczákon hajtsanak fel. A VIII. kerületben az ujjásártéri piacra VII. kerületen át, valamint a kerepesi vámon bejövő kocsik a Köztemető-út és légszesz-utczán át hajtsanak s az ugyanazon útirányból a Rákóczy-térre jövő kocsik a Köztemető-út, Légszesz-utca, Ujjásár-tér, Bérkocsis-utca és Német-utczán át hajtsanak. A kőbányai vámon beérkező s az ujjásártéri piacra jövő kocsik a Köztemető-úton, a Teleky-tér, Népszínház-utca és Thököly-utczán át hajtsanak az Ujjásár-térre, míg az ugyanazon útirányból a Rákóczi-térre menő kocsik a Köztemető-út, Teleky-tér és Népszínház-utca, Bérkocsis- és Német-utczát használják. Ellenben az üllői-úti, illetve a soroksári vámnál bejövő s az ujjásártéri piacra menő kocsik az Ország-út, Köztemető-út, Teleki-tér, Népszínház-utca és Thököly-utczán át hajtsanak, míg az ugyanazon irányból a Rákóczy-téri piacra menő kocsik az Orczy-út, Köztemető-út,

Teleky-tér, Népszínház-utcza, Bérkocsis- és Német-utczákat használják. A IX. kerületben a Külső Soroksári-út felől jövő szalma- és szénáskocsik a Soroksári-úton a városi vámgig, onnan a Vágóhid és Külső Mester-utcza egy részén át hajtsanak az új Széna-piacz térre. A Kispest felől jövő ugyanily természetű árúkat szállító kocsik az Üllői-úton a Márton-utczán, a Külső Mester-utczáig s azon át a szénapiaczhoz. A soroksári pékek a Külső Soroksári-út és a Soroksári-utczán át a nagy-körutig és a köruton végig az egyes piaczkra, illetve a Csepelrakpart-utczán keresztül a központi vásárcsarnokig. A zöldséges kocsik és a csirke-szállító kocsik a Külső soroksári-út és Soroksári-utczán át a Nagy-körutig s a köruton végig az egyes piaczkra, illetve a Csepelrakpart-utczán keresztül a központi vásárcsarnokig. Azon kocsik pedig, melyek az Üllői-úton jönnek be, szintén a nagy körutig hajthatnak s ezen át az új vásárcsarnokig, a központi vásárcsarnokba menő kocsik pedig a Csepelrakpart-utczán át hajtanak oda. A vágóhídi hússzállító kocsik a Soroksári-úton a Boráros-térig, onnan pedig a központi vásárcsarnokba igyekvő kocsik a Csepelrakpart-utczán át a jelzett csarnokig, míg a kerületi többi vásárcsarnokhoz hajtó kocsik a Ferencz-körut és József-köruton át haladjanak. A X. kerületben a bánya-téri és Ligettéri piaczkra jövő kocsik a Belső Jászberényi-úton hajtsanak. A Szapáry-utczában levő ideiglenes piacra az Orczy-út felől az Elnök-utczán át, a Kőbányai-útról pedig a Szapáry-utczán át hajtsanak s ezen piacznak a Rezső-térre áthelyezése után ugyanezen útvonal használandó.

Vidékről jövő kerékpárok. L. kerékpár-igazolványokról.

Vigadó felügyelete. (10.426/fk. 1887. sz. r.) Az ügyelet az előadás vagy mulatság kezdete előtt 2 órával kezdődik. Ez idő alatt az egész épület, a padlások is átvizsgálandók. Több előadásnál csak egyszer tartandó vizsgálat és pedig az első előtt. A padlás-feljáratok és az összes kijáratok mellé gyertya-vészlámpák alkalmazandók. Padlásra a vizsgálat után senki sem mehet. A ház-mester a kulcsokat senkinek sem adhatja ki. Főlépcsőn és a lépcsőházban tilos az ácsorgás. Dohányzás csakis az éttermekben szabad, máshol sehol. Magánfogatok és megrendelt kocsik a Mária Valeria-utczában sorakoznak. A lépcsőház összes kijáratai nyitva tartandók. Az egyes termek közötti átjárók szabadon legyenek. Ruhatári díjak: bálon 40 és 20 fillér, hangversenyen s más összejövetelen 20 és 10 fillér.

Vigadóban táncmulatságok alkalmával a kirendelt rendőrök ellenőrizték, hogy a Vigadó-utczában a főkapitányság által kirendelt egy 4 üléses és két 2 üléses kétfogatú bérkocsik megjelennek-e?

Vig opera színháznyitási engedélye. (1516/98. kgy. sz. hat. — Lásd Rédey Gyűjt. 1899. 42. l.) Ez ideig nem nyitott meg.

Vigaszínházban felügyeleti szolgálat. (4838/fk. eln. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 87. l.) Az általános színházi fel-

ügyeleti szabályok irányadók a vigaszínházra is. L. színházi felügyelet. Ezenfelül figyelemmel kell lenni a következőkre. A pinczehelyiségben, a hol a központi fűtést eszközlik, szén és fa csakis az e célra szolgáló kamarában halmozható fel. A gépkezelésnél idegennek tartózkodnia tilos. A színpadon a színházi törvények irányadók, ott idegenek csak felvonásközökben és akkor is az igazgatóság engedélyével tartózkodhatnak. Idegen alatt értendő mindenki, a ki nem oda kirendelt hatósági közeg, vagy színházi alkalmazott. Az idegenek kiutasítását csakis az igazgatóság valamely tagjának felszólítására eszközölhetik az ügyeletes tisztviselők és pedig úgy, hogy először a színházi törvényekre való utalással udvariánisan távozásra szólítsák fel s ha ez nem használ, alkalmazza karhatalmat. Az öltözőkben szükségtelen ruhák felhalmozása tilos. Előadás közben a színtérre vezető vasajtóknak zárva kell lenniök. A dohányzás a színház összes helyiségeiben és részeiben tiltva van, még a külső erkélyeken is. A felügyeletes tisztviselők személyes felelősség terhe mellett utasíttatnak, hogy e tilalom átjárgását a megtorló eljárás megindíthatása végett azonnal jelentsek fel. A dohányzási tilalmat a társalgóban és a buffetekben nem egyenruhás, hanem polgári ruhás rendőri közegekkel ellenőriztessék. Előadás alatt az összes ajtók, tehát az erkélyre vezetők is nyitva legyenek. (A szolgálat előadások előtt egy órával, főpróbák előtt fél órával kezdődik.)

Viharágyuk. A 98.453/1901. sz. B. M. r. szerint a főváros területén a rendőrséget illeti meg a jog, hogy viharágyuk kipróbálása céljából a próbálövésekre az engedélyt megadja.

Világítási és fűtési átalányok kezelése, elszámolása az osztályoknál. (Gazd. k. ut. 124—131. §-ai.)

Villamos alsó vezetéki sínek vágányában vas. (10.746/Rfp. 1898. évi XI/22. sz. r.) A villamos vágányok nyílásába a gyermekek vasdarabokat és egyéb tárgyakat szoktak bedobni, ez a kihágás a rendőrök által ellenőrzendő, a tetten ért egyén feljelentendő, esetleg előállítandó.

Villamos erőt, illetve áramot, előállító telepeknél előforduló ipari munka: egész vasárnap gyakorolható. (14.837/92. I. sz. 24. pont. K. M. r.)

Villamoson felszólításra rendőrigazolvány felmutatása kötelező. L. igazolvány előmutatási, stb.

Villamoskészülékek felállítása. L. távirda felállítása.

Villamoskészülékek megrongálására vonatkozólag az 1888: XXXI. tcz. 12. §-a a Btv. 439—441. §-ainak a hatályát kiterjesztette. L. távirda-készülékek megrongálása.

Villamoskocsiba égő szivar nem vihető. (18.706/99. II. sz. tan. hat.) A kocsi belső részében a dohányzás meg van tiltva s ebből folyólag a kocsi belsejébe égő szivarral sem szabad behatolni és helyet foglalni.

Villamoskocsik első ajtajai november 1., 2., és 3-ikán felnyithatók, azonban az ajtók nyitvatartása nem kötelező.

Világítási naptár

Budapest nyilvános lámpásai meggyújtására és eloltására.*

Nap	Meggyújtás ideje	Eloltás ideje		Hónap	Nap	Meggyújtás ideje	Eloltás ideje	
		éjsz.	éj.				éjsz.	éj.
		órával					órával	
1—5	42/4	63/4	Januar	16—20	43/4	62/4		
6—10	42/4	63/4		21—25	5	62/4		
11—15	43/4	62/4		26—31	5	61/4		
1—5	51/4	61/4	Február	16—20	52/4	6		
6—10	51/4	61/4		21—25	53/4	53/4		
11—15	52/4	6		26—28	53/4	53/4		
1—5	6	52/4	Márczius	16—20	61/4	5		
6—10	6	51/4		21—25	62/4	43/4		
11—15	61/4	5		26—31	62/4	43/4		
1—5	63/4	42/4	Április					
6—10	63/4	41/4						
11—15	7	41/4						
1—5	72/4	32/4	Május	16—20	8	29/4		
6—10	72/4	31/4		21—25	8	28/4		
11—15	73/4	3		26—31	8	23/4		
1—5	81/4	23/4	Junius	16—20	82/4	23/4		
6—10	81/4	23/4		21—25	82/4	23/4		
11—15	82/4	23/4		26—30	82/4	23/4		
1—5	82/4	23/4	Julius	16—20	82/4	3		
6—10	82/4	23/4		21—25	8	31/4		
11—15	81/4	3		26—31	8	31/4		
1—5	73/4	32/4	Augusztus	16—20	72/4	33/4		
6—10	73/4	32/4		21—25	71/4	4		
11—15	72/4	33/4		26—31	7	4		
1—5	63/4	41/4	Szept.	16—20	61/4	42/4		
6—10	62/4	41/4		21—25	6	43/4		
11—15	62/4	42/4		26—30	6	43/4		
1—5	53/4	5	Október	16—20	51/4	51/4		
6—10	52/4	5		21—25	51/4	52/4		
11—15	52/4	51/4		26—31	5	52/4		
1—5	5	53/4	November	16—20	42/4	6		
6—10	43/4	53/4		21—25	42/4	61/4		
11—15	43/4	6		26—30	42/4	61/4		
1—5	42/4	62/4	Decz.	16—20	42/4	62/4		
6—10	42/4	63/4		21—25	41/4	62/4		
11—15	42/4	63/4		26—31	42/4	62/4		

Éjjel 113/4 órákor.

Éjjel 113/4 órákor.

Éjjel 113/4 órákor.

Éjjel 113/4 órákor.

* A rendőrszemek s őrzérségek kötelessége a közlámpák meggyújtását és eloltását a naptár szerint ellenőrizni s az észlelt hiányokat, illetve a késői meggyújtást, vagy a lámpa indokolatlan eloltását feljelenteni.

Villamoskocsik átmenete alsóról felső vezetékre. (7222/fk. I. 1902. sz. r.) Az alsó és felső vezetéktől vonalainak csatlakozásánál az áramszedők beállítása úgy eszközölendő, hogy vagy a kocsivezető, vagy a kalauz folyton a kocsin legyen.

Villamoskocsik a Ferencz-köruti kitérőn. (7222/fk. I. 1902. sz. r.) A Ferencz-köruti bal kitérő lejtős vágányán a nap bizonyos szakában a forgalomból kivont és felreállított kocsik közül a leghátulsón levő felügyelő-közegnek a kocsit elhagyni nem szabad. Azon kocsik, melyek ezen kitérőben vesztegelnek, erősen befékezendők és kerekeik alá faék is alkalmazandó.

Villamoskocsik közlekedés rendje. L. közuti közlekedés stb.

Villamoskocsik közlekedésének menetrendje, illetve annak szigorú ellenőrzése, az összes kerületekben ellenőrzendő a rendőrök által. (7896/fk. I. 1901. sz. r.)

Villamoskocsik összeütközése és kisiklásáról az őrszemnek a jelentést okvetlen meg kell tenni. A jelentésbe azok nevei veendőek be, kik a bajnak okozói voltak. Tanukról lehetőleg gondoskodni kell. (255/97. sz. Rfp. ut.)

Villamoskocsik tisztogatása. (Rfp. np. 27/1899. sz.) Az üzleti szabályrendelet 23. §-a értelmében a végállomásokon minden kocsit az elindulás előtt kiséprendő, leporolandó, hogy a kocsik piszkosak, bűzösök ne legyenek. Ha a kocsit nem tiszta, úgy a kalauz, ki ezért elsősorban felelős, a ker. kapitánysághoz feljelentendő.

Villamoskocsik végállomása. L. közuti kocsik stb.

Villamoskocsik a Zugligeti vonalon. L. közuti közlekedés a Zugligeti vonalon.

Villamoskocsin botránycsinálás, L. csendháborítás stb.

Villamoskocsin temetkezési vállalatok emberel. L. temetkezési vállalatok stb.

Villamosközlekedés ellenőrzésére ünnepnap a következő vonalakra rendeltetnek ki tisztviselők a 28.619/fk. I. 1900. sz. r. szerint. (L. 172/1900. sz. Rfp. np.) 1. A Svábhegyi fogaskerekű vasúthoz. 2. A Zugligeti vonalra és végállomásra. 3. A hűvösvölgyi vonalra és végállomásra. 4. A budai oldal egyéb egész területére. 5. A dunai forgalomra és a Margit-szigetre. 6. A városliget egész területére. 7. A pesti oldal egyéb egész területére. A felügyelő tisztviselő, a kivezényelt detektívek és rendőrök d. u. 3 órakor jelennek meg a kijelölt helyeken és vonalakon és addig teljesítenek ott szolgálatot, a míg a nagyobb mérvű közlekedés ezen helyen vagy vonalon meg nem szűnik. A detektívek a felügyelő tisztviselőnél jelentkeznek és mindenben annak utasításai szerint járnak el. A kivezényelt rendőrök beosztása és utasítással való ellátása a rendőrfőparancsnokság hatáskörébe tartozik. A felügyelő tisztviselő azonban ezek felett is rendelkezési joggal bír és őket szükség esetén igénybe veheti. A szolgálatot a felügyelő tisztviselők is szabályszerű egyenruhában kötelesek teljesíteni.

Villamos közlekedés ellenőrzése a vasuti és hajózási felügyelőség által. (29.267/fk. I. 900. sz. r.) A törvényes felelősség a rend, személy és vagyonbiztonság, valamint a közönség kényelmének fentartásaért és biztosításaért az 1881 : XXI. tcz. szerint első sorban a rendőrséget terheli és a rendelkezési jog a rendőrséget illeti. Az intézkedéseket ezért úgy tegyék meg, hogy ezekért a felelősséget is viselhessék a kirendelt tisztviselők. A műszaki szakközvegeket ezek szerint nem a rendőrhatalósági rendelkezési jog, hanem csakis a műszaki felügyelet és ellenőrzés és a véleménynyilvánítás joga illeti meg. Ebből következik, hogy oly műszaki ügyekben, melyek az 1881. évi XXI. tcz. 7. §. b) pontjában előírt rendőrhatalósági jogkört nem érintik, a kirendelt rendőrtisztviselők nem avatkozhatnak.

Villamos közlekedés szabályozásához. (29.205/fk. I. 900. sz. r.) 1. A kocsit nem szabad megindítani, ha feles számú utas szállott fel. 2. Ily esetben a legutóbb felszállottak köteles leszállani, s ha ez meg nem állapítható, az ajtóhoz legközelebb állók, vagy azok, kiknek nincs jegye. 3. Minden rendőrközvegnek joga van a kocsit megállíttatni, ha csak egy utassal is több van rajta a kelenél. 4. Végállomáson csak akkor szabad a kocsira felszállani, ha a kalauz erre háromszori harangjelzéssel jelt ad. 7. Végponton mindenkinek le kell szállani a kocsiról. Jelen rendeletbe ütköző kihágások az 1881 : XXI. tcz. 8. §-a szerint 100 koronáig terjedhető büntetéssel sújthatók.

Villamos közlekedést ellenőrző tisztviselők feladata. (28.619/fk. I. 900. sz. r.) Feladatukat az képezi, hogy nemcsak a villamos vasutakra, hanem mindenrendű közlekedési eszközre nézve, a fennálló törvényekben, törvényszerű szabályrendeletekben és főkapitányi rendeletekben előírt szabályokhoz képest a közlekedési rendre és a közönség biztonságára ügyeljenek és ezen rendelkezéseket úgy a közönséggel, mint a vállalati alkalmazottakkal betartassák. Elsősorban arra ügyeljenek, hogy a különböző vállalatok elegendő számú kocsit, hajót stb. bocsájtanak-e rendelkezésre és a megállapított menetrendet pontosan betartják-e? Intézkednek, hogy a fel- és leszállás rendben, veszélyes tolongás és rendzavarás nélkül történjék, a kocsikra a megállapított számnál több közönség fel ne szálljon és túlszufolt kocsit el ne indulhasson. Ügyelnek a menetsebesség betartására és egyáltalán minden utazai közlekedés szabályos és gyors lebonyolítására.

Villamos megállóhelyek kocsik által szabadon hagyandók. (60.755/fk. I. 97. sz. r.)

Villamoson rendőrök polgári ruhában. (1037/fk. eln. 98.) A mennyiben a polgári ruhában utazó rendőrközvegek a közúti villamoson kiletüket felfedezni nem akarván szabad jegyet mondanának be, a felmutatni kívánt szabadjegy helyett megmutatott rendőri igazolványt minden megjegyzés nélkül szabadjegy gyanánt tekintsek a kalauzok.

Villamosra menetközben felugrálni tilos. (39.961/fk. I. 96. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 164. l.) Úgy a menetközben felugrást, leszállást, mint a megtelt kocsira felszállást, kocsitól oldalán való fel- vagy leszállást a rendőrök úgy a villamos vasuti alkalmazottnak, mint bárkinek felszólítására, sőt saját észleleteik alapján is kötelesek megakadályozni s feljelenteni.

Villamossági szerelési munkák. 1898. évi 8649/fk. I. sz. rend. szerint csakis azon egyének mehetnek a házakhoz villamossági munkálatok felvállalása végett, kik a villamossági részvénytársaság által küldetnek ki, illetéktelen egyének igazolásra szólítandók fel és a ker. kapitánysághoz feljelentendők.

Villamos vasuti alkalmazottak előállítására. I. közuti vasuti stb.

Villamos vasuti alkalmazottaknak segédkéznyújtás. (50.725/fk. I. 1900. sz. r.) Minden rendőrközegnek kötelessége a villamos vasuti alkalmazottakat abbeli igyekezetekben támogatni, hogy a kocsik túl ne zsúfoltassanak s egyáltalán, hogy az üzemre vonatkozó s közbiztonsági rendelkezések a közönség részéről betartassanak.

Villamos vasutak menetsebessége. 24.065/fk. I. 99. sz. rendelet szerint a villamos vasutaknak műtanrendőri bejárása alkalmával megállapított menetsebességnél gyorsabb közlekedése tilos. Utcakeresztezések, laktanyak, iskolák, közhivatalok, gyárak és templomok bejárata előtt rendszerint csakis féláram-kapcsolással szabad közlekedni, azon esetekben pedig, mikor a felsorolt helyek lakói, illetve azon helyeket felkeresők a bejáratok körül nagyobb számban tartózkodnak — onnét ki- avagy oda bevonulnak — villamos kocsikkal csak az emberi lépésnek megfelelő gyorsasággal szabad elhaladni. Szigorúan tilos, hogy menetközben a kocsivezető mellé felszálló váltóőrök és egyéb alkalmazottak, a kocsivezetőt — ehhez intézett megszólításaikkal — zavarják; a kocsivezetőnek sem alkalmazottal, sem a közönség közül bárkivel is társalgásba bocsátkoznia nem szabad.

Villamos vasut vágányain más járművek nem közlekedhetnek. A kihágáson ért egyének feljelentendők. (17.529/fk. I. 96. számú rendelet.)

Villamos végállomásokon sorozati jegyek kiadását rendeli el a 29.684/fk. I. 94. sz. r.

Villamos világítás színházakban. I. színházak, mulatók, stb.)

Virágárusok igazolványa. (16.250. sz. főv. tan. 1898/VIII.) A vásárcsarnok igazgatóságának rendelete szerint a virágárusok, kik a vásárcsarnok övezetén belül élő virágot árusítanak, a vásárcsarnok igazgatósága által kiállított 3 korona lefizetése után igazolványt kapnak és 10 filléres napi-bárcza megváltása után járva-keelve árusíthatnak.

Virággal házalás tilos. I. gyümölcs, stb.

Virág-, gyümölcs- és pereczárulás. (15.984/fk. I. 897.

számú rendelet.) A vásárcsarnok-bizottság megengedte, hogy az övezeten belül is szabad virágot, belföldi és déligyümölcsöt, valamint pereczet az utcákon járva-keelve árulni mindazoknak, kik erre a vásárcsarnok igazgatóságától igazolványt kapnak. Ez igazolványok közül: 1. A pereczesek igazolványa csak akkor érvényes, ha a megfelelő négyszögben a napibélyeggel és aláírással igazolja a központi vásárcsarnok pénztára, hogy az illető hónapra járó illeték tényleg lefizettetett. 2. Az élővirágok utczai árusítására kiadott igazolványokhoz minden nap kell egy 10 filléres helybér-bárczát váltani és így ezen igazolványok csak akkor érvényesek, ha az illető a) a szelvénynyel és b) az az napi felülbélyegzéssel ellátott 10 filléres áruhely-bárczát is fel tudja mutatni. 3. A gyümölcsessel való utczai házalás csakis az előírt mintának megfelelő kétkerekű kocsikkal van megengedve, tehát kosárral, puttonnyal vagy egyéb módon házalni tilos. Minden kocsi rá van festve az engedélyes neve és az igazolvány száma. E mellett tartozik az illető naponta egy 20 filléres bárczát is váltani és így gyümölcsárulásra csakis akkor jogosult, ha igazolványán kívül 20 filléres aznapi bélyeggel ellátott szelvényes helybárczával is el van látva. Az igazolványokban mindig meg van jelölve, hogy ez mely kerületre érvényes. A jogosított a megnevezett kerület minden utczájában árulhat és egyes helyeken — a mennyiben ez által a szabad közlekedést nem gátolja — huzamosb ideig is tartózkodhatik. A fennálló hajtási szabályok betartására azonban szigorú figyelem fordítandó.

Vitelőj túlkövetelés bérkocsisok részéről. Lásd bérkocsisok részéről, stb.

Vivisectió. L. eleven állatok bonczolása.

Víza-halászat. L. halászati tilalom.

Vízahólyag borderítéshez. L. Borkezelésnél mi szabad?

Vízáradás okozása. Büntettet képez, ha valaki valamely töltést, gátat, vagy zsilipet szándékosan és jogtalanul átmetesz, megrongál vagy megnyit és másnak vagyonára vizet bocsátván azt áradás okozása által megkárosítja. (Btv. 429. §.) A ki gondatlanságból okoz vízáradást, vétséget követ el. (Btv. 432. §.)

Vízárvédelmi szabályrendelet. (1897. évi 279. kgy. szbr.) A vészbizottságban tag az államrendőrség is. 18. §. c) az árvíz-veszély alatt a közrend és vagyonbiztonság megóvása rendőrség feladata. 19. §. A ker. vészbizottságnak tagja a ker. kapitány is. 21. §. Az árvíz bizottságok intézkedései mindenkire kötelezők. 22. §. A ki a vészbizottság intézkedései ellen vét, bünt., ha törvénybe nem ütközik 100 kor. terj. pb. 23. §. Itél a ker. kapitány.

Vízbe süllyedt tárgyak a hajóvezetők által nappal szembe-tűnő jeggyel, éjjel fehérfényű lámpával jelzendők. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 47. §.)

Vízcső-fektetésnél előállható bajok. 29.941/fk. L. 97. számú rendelet szerint oly esetekben, ha a vízmű igazgatósága által eszközölt csőfektetési avagy egyéb földmunkák körül

nagyobb esőzések folytán az alagutak vízzel megtelnek s ez által az építmény veszélyeztetettnek tűnik fel, a jelentés telefonon, esetleg egyéb úton közvetlenül a fő- és székvárosi vízmű igazgatóságához teendő.

Vízduzzasztó művek magassági jelekkel látandók el. 1. §. Ha véletlen vagy más módon elpusztulnak e jelek, 8 nap alatt helyreállítás végett bejelentendő a közigazgatási hatóságnál. 12. §. A ki ez ellen vét a 66.655/85. sz. F. M. r. 13. §-a értelmében kihágást követ el s 200 koronaig terj. pb. büntetendő. A ki pedig a megállapított legmagasabb vagy legalacsonyabb vízszint meg nem tartja, a vízjogi törv. 184. §. 5. pontja ért. 600 kor.-ig terj. pb. büntetendő.

Vízfogók rongálása erdőkben. L. erdei kártételről.

Vízélarusítás a ligetekben. (753/900. kgy. szbr. 15. §.) A ki adható vízélarusítási engedélyek számát az illetékes ker. előjáróság javaslatának meghallgatása mellett a tanács állapítja meg. 16. §. Vízélarusítási engedély csakis tiszta öltözetű s undort nem keltő testi hibákkal, vagy bárminemű fekélyes arcz vagy kézzel nem bíró oly egyéneknek adható, kiknek egészségi állapota előzetesen a ker. tiszti orvos által megvizsgáltatott. 17. §. Serdülő leányoknak és munkaképes férfiaknak vízélarusítási engedély egyáltalában ki nem adható. 18. §. A vízélarusítás névre szól s az árus néven kívül annak személyleírását is tartalmazza. 20. §. A vízélarusítási engedéllyel bíró egyének e vizet csakis tisztán tartott kő-, üveg vagy horgany bádogedényből és üvegpoharakból szolgáltatathatják ki s magukat a közönséggel szemben illedelmesen viselni tartoznak. Ezen rendelkezés be nem tartása az engedély elvesztését vonja maga után. 21. §. A vízélarusítók esti 9 órán túl a városligetben s az üllői-uti népligetben nem tartózkodhatnak.

Vízelés az utcán tilos. (Köztiszt. szbr. 8. §.)

Vizek lecsapolása halászatnál. L. halászatnál vizek stb.

Vizek megfertőztetése kihágást képez. (1885 : XXIII. tcz. 185. §.) Az ivóvíz megfertőztetése (l. ivóvíz) a kbt. 105. §-ába ütközik.

Vizek megmérgezése. L. kutak, vizek stb.

Vizeken levő tárgyak éjjeli megvilágítása. Naplemen-től napfeljöttéig minden vizen uszó tárgy s minden a hajójárá-sban eső építmény, hajózási vagy nem hajózási eszköz megvilá-gítandó. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 34. §.)

Vizen átkelésre kiadott intézkedések megszegése. 400 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő : a ki vala-mely híd vagy komp fenntartására jogosítva vagy kötelezve lévén, azt az életbiztonságra veszélyes állapotban tartja, vagy a ható-ságnak, az életbiztonság szempontjából, a közlekedésre nézve kiadott intézkedéseit nem teljesíti. Visszaesés esetében, ha a büntetés kiállása óta még két év nem mult el : a büntetés egy hónapig terjedhető elzárás és 400 koronaig terjedhető pénzbün-tetésben állapítható meg. Ezen intézkedések kiterjednek azokra is : a kik a tulajdonukhoz tartozó területen mocsárok, sáppedékek,

árkok vagy más mélységek feletti átjárás czéljából szükséges készülék felállítására és fentartására kötelezvék s erre vonatkozólag a jelen szakaszban meghatározott valamely mulasztással terhelhetnek. (Kbt. 113. §.) Illetékes a Rh. Két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők: a kik a közlekedést gőzhajón, gőzkompon, gőzsziklón avagy lóvonatu vaspályán eszközlik és az ezekre nézve az életbiztonság szempontjából kiadott hatósági rendeletnek nem felelnek meg. Ha ilyen vállalat valamely társaság vagy egylet tulajdonát képezi: a jelen szakasz esetében a vállalat vezetésével megbízott személy lesz megbüntetésendő. (Kbt. 114. §.) Illetékes a lb.

Víz hullák. L. hullák.

Víz hullák kimotozztatása. (2823/fk. eln. 98. sz. körirat.) Ily hullák kimotozására a rendőrközegeket kötelezni nem lehet, annyival is kevésbbé, mert erre a hullaszállítási vállalat emberei szerződésszerűleg vannak kötelezve s a rendőrség külön fizet a vállalatnak azért, hogy ez mindenkor küldjön egy szolgát a hullaszállításához, a ki a rendőrségnek segédkezzék.

Víz járművek s a Dunapart. L. Dunán érkező stb.

Víz járművek a fővárosban. L. hajók stb.

Víz járművek kivilágítása. Éjjel (naplementétől napfeljöttéig) minden uszó tárgy s minden a hajók járásába eső építmény, hajózási vagy nem hajózási eszköz kivilágítandó. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 34. §.) Gőzerőnélküli uszó víz művek egy fehér lámpással világítandók. (U. o. 61. §.) Gőzösök elől 3 fehér, hátul egy kék lámpával látandók el. (U. o. 62. §.) Horgonyok czölöpjei egy fehér lámpával. (U. o. 63. §.) Megfeneklett elsüllyedt hajó vagy tutaj éjjelre egy fehér lámpával jelölendő meg. (U. o. 70. §.)

Víz járművek kivilágítása vidéken az 1890. I. tcz. 116. §-a szerint kötelező.

Víz malmokban is lehet örölni egész napon át a munkaszüneti napon. (33.643/VIII. 902. sz. K. M. r.)

Víz mentés. Minden hajós, révész, tutajos, molnár tartozik a veszélyben levő usza vezetőjének a nagyobb kár elkerülése végett az utasítását követni s malmát, hajóját, tutaját a veszedelem útjából eltávolítani. Mentésnél első kötelesség a személyek mentése s azután a teher biztonsága. (1869. évi 2362 K. M. r. 30. §.)

Víz munkásokról szóló törvény megszegései kihágást képeznek. (1899: 41. tcz. 32—35. §.) Itt a Kh. Budapesten s ker. előljáró.

Víznyomás alacsonyabb volta színházban. Ha a tűzoltó őrsparancsnok azt jelenti, hogy valamely színházban a víznyomás alacsony, akkor az előadás nem tartható meg, a megkezdett előadás pedig beszüntetésendő, ha másképp nem lehetne, úgy karhatalommal is. A közönség értesítése tapintatos legyen, nehogy pánikot okozzon. Ha azonban a vízhiány közeli megszünte remélhető, akkor az előadás megkezdése, illetve folytatása csak a vízhiány megszüntéig függőben tartandó. (1893. évi 3061. fk. eln. r.)

Vízi szerencsétlenségek elkerülésére a hajózási vállalatok minden mentő eszközt tartoznak felhasználni. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 81. §.)

Vízi szerencsétlenség esetén a hajózási vállalat emberei mindent kötelesek megtenni a veszedelem elhárítására, illetve megelőzésére. (1869. évi 2362. sz. K. M. r. 82. §.)

Vízi vontató utak. A ki mást valamely vízi vontató út fenálló szolgalmának gyakorlásában háborgat, vagy azért díjakat szed, kihágást követ el. (39.507/85. K. M. r.) Bünt. 200. kor.-ig terj. pb.

Vízjogi munkálatok a közigazgatási hatóságnak bejelentendők. (45.689. sz. 1885. évi F. M. r. 22. §.) A ki ezt elmulasztja, az ezen rendelet 23. §-a értelmében 200 koronáig terj. pb. bünt.

Vízkárnál adó elengedés. L. adóelengedés stb.

Vízmeder védelme. Tilos a vízfolyások, medrek, partszélek rongálása és pedig a) nem szabad a víz medrébe szilárd tárgyakat dobálni, a mivel a víz medre eliszaposodhatik ; b) átjáró helyeket kivéve, nem szabad a vízmedren keresztül szekerezni, lovagolni vagy marhát hajtani ; c) a meder partszéleéhez fát vagy bokrot ültetni. (1885 : XXIII. tcz. 142. §.) Feljelentendő. Illetékes a Kh. Budapesten a ker. eljáróság.

Vízrendőri kihágások az 1885 : XXIII. tcz. 184—185. §-ai szerint büntetettnek. Illetékes a Kh., Budapesten a ker. eljáróság.

Vizsgálóbíró eljárása a nyomozás alatt. A tanúk eskü alatt való kihallgatása, megbüntetése vagy vallomásra kényszerítése, szakértő megbüntetése, szemle, lefoglalás, személymotosás, házkutatás és az előzetes letartóztatás elrendelése bírói feladat lévén, ezen intézkedések elrendelését a rendőri hatóság a vizsgálóbírónál indítványozza. Sürgős esetekben a rendőri hatóság is elrendelheti és foganatosíthatja ezen bírói cselekményeket, kivévén : a tanúk megesketését, a tanúk vagy szakértők megbüntetését és vallomásra kényszerítését, a lefoglalandó tárgyak kiadására való szorítást s végül a lefoglalt postai küldemények felbontását. (B. P. 98. §.)

Vízvezetéki csőrepedés esetén azonnal értesítendő a vízműigazgatóság telefon útján. Az esetről a rendőr jelentést terjeszt be az osztályparancsnoksághoz. (1895. évi 7838/fk. eln. sz. r.)

Vízvezetéki munkások igazolványnyallattatnak el a vízműigazgatóságtól. Oly egyének, kik ily igazolvány nélkül házakba bemennek, ott javításokat eszközölnek s azért díjakat felvesznek, álvízvezetéki szerelők, kik a ker. kapitánysághoz előállítandók. (49.409. és 3582/fk. I. rendeletek az 1897. évből.)

Vízvezetéki csőlopások meggátlása. L. alkatrészek, stb.

Vízvezetéki szerelők. L. álvízvezetéki szerelők.

Vízvezeték vízének megrontása. L. ivóvíz megrontása.

Vízvezetékek és víztartók megmérgezése közegészség elleni büntetett képez. (Btv. 315. §.)

Vontató viziutak mellékén minden kártétel tilos. (1869. évi 2362/Ker. M. r. 25. §.)

Vontatás az úttesten. L. úttest rongálása.

Vörös bor hamisítása. L. borfestékekkel üzérkedés.

Vörös lámpák használata hajózható vizeken * azok partjain tilos. (Hajózási szab. 78. §.)

Vörös zászló használata. L. gyűléseknél, stb.

Vöröskereszt-Egylet czimerének engedély nélküli használata kihágást képez. (1889. évi 40.113/B. M. r.) Bünt. 10—100 kor. terj. pb. Jelvények, nyomtatványok stb. bűnjelek elkövetők. Ugyanezen rend. 2. §. értelmében tilos e jelvény felhasználásával jótekonyszélű vigalmat vagy előadást jogosulatlanul rendezni. 3. §. Ha háboru esetén, vagy hadszínhelyén követtetik el, a mennyiben a hadi törvények szerinti elbánás alá nem esik, 200 kor. terj. pb. vagy 10 napig terj. elzárással, vagy mindkét büntetéssel büntetendő. 4. §. Hasonló védelemben részesülnek oly idegen államok vöröskereszt-egyletei is, a melyek a genfi conventió alapján alakultak s Magyarország irányában a védelem tekintetében viszonyosságot alkalmaznak. Itél a Rh. Az 1898. évi 44.995. sz. B. M. rendelet 1. szerint a vöröskereszt jelvénynek, még ha az külalakjára nézve nem mindenben egyezik is az egyleti jelvényvel, minden olyan használata tilos és az idézett szabályzatban foglalt büntető rendelkezések alá esik, melynél a mellékkörülményekből visszaélési, illetőleg megtévesztési czélzatokra alaposan következtetni lehet. A Vöröskereszt-Egylet jelvényeinek használataért a Vöröskereszt-Egylet közp. választmányához kell folyamodni.

Z

Zab súly szerint árusítható a fővárosban. L. széna, stb.

Zálogban levő állatokat a mezőrendőrségi tv. (1894 : XII.) 105. §-a szerint, ha a tulajdonos az előjáróság intézkedésétől számított 8 nap alatt ki nem váltja vagy biztosítékot nem nyújt, kellő közhírré tétel után nyilvánosan el lehet árverezni. Az esetleg fennmaradó összeg egy éven belül a tulajdonosnak jelentkezés esetén visszaadandó. Gazdátlan állatokra ugyanez az eljárás.

Zálogházak és a vasárnapi munkaszünet. (1901. évi 28.919. sz. B. M. r.) A budapesti kir. zálogházakra, sem azok közvetítő intézeteire nem terjed ki az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tcz. A Ker. M. 31.412/VIII. A. sz. a. kelt rendelete szerint a kézizálogüzletekben a zálogtárgyak beszállítása és kiváltása vasárnapokon déli 12 óráig végezhető. E korlátozó rendelkezés természetesen csak a magánzálogházakra vonatkozik.

Zálogházak közvetítési szolgálatának szabályozása. (11.538/1891. Ker. M. r. — L. 1891. R. T. 140. l.)

Zálogházak közvetítési szolgálatának szabályozása tárgyában kiadott fenti rendelet módosításához. (69.330/1892. Ker. M. r. — L. 1892. R. T. 2844. l.) A közvetítő a zálogelismervényért az általa azon mindig kitüntetendő lejáratiig felelős. A közvetítő köteles a lejáratot az elismervényen úgy tüntetni ki, a mint az átvett tárgy a kir. zálogházak által rendesen elfogadtatik. Lejárati határidő arany, ezüst vagy ékszersnél 12 hó, egyéb ingóságnál 6 hó.

Zálogházi értesítők kézbesítésénél a rendőrök mindig figyelmeztessék a zálogháztulajdonosokat, hogy a zálogházi lehelyezés után neveiket is írják be a kézbesítőkönyvbe. (346/94. Rfp. ut.)

Zálogjegyek átküldendők az ügyészhez, ha azok a büntett vagy vétség miatt letartóztatott nem határozottan megállapított magántulajdonát képezik. L. bűnjelekről. (4645/fk. 1898. körirat.)

Zálogjegy-szedelgés. (38.590/fk. II. 1896. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. I. 200. l.) 1881. évi XXI. tcz. 8. §-a alapján a főkapitány zálogjegyeknek nyílt utcákon való áruba bocsátását tiltotta. A tilalom megszegése kihágást képez és — ha súlyosabb büntetendő eselekmény fenn nem forog — az illetékes ker. kapitányság által 100 kor. terj. pb. büntetendő.

Zálogjoga a bérbeadónak. L. bérbeadó törvényes stb.

Zálogkölesön italmérőben tilos. L. kézi zálogkölesön.

Zálogközvetítőkről. (5869/fk. L. 96.) A közvetítők működése a detektívek által állandó és különös figyelemmel kísérendő s a nyugtatók kiszolgáltatása tekintetében netán felmerülő szabálytalanságok azonnal és közvetlenül hozzám, azaz a B. M.-hez feljelentessenek.

Zálogközvetítők engedélyének elvonása. (379/V.—d. 1898. B. M. r.) Ha a rendőrhatalóság részéről valamely zálogközvetítő ellen kihágási eljárás tétetik folyamatba, az egyidejűleg a kir. zálogházak igazgatóságának is tudomására hozassék, szükség esetén hívassék meg az igazgató a tárgyalásra, a hozandó illétékek pedig akár jogerőre emelkedtek azok, akár nem, másolatban minden egyes esetben a kir. zálogházak igazgatóságával közöltessenek. Oly zálogközvetítőtől, ki a 11.538/91. Ker. M. r. 29. és 30. §§-aiban említett kihágások miatt (ezen kihágások: 29. §. a magasabb kamatszédés vagy magasabb közvetítői-díj felszámítása; 30. §. tiltott tárgyak zálogba vétele, a ki zálogüzletében kereskedést űz, a ki gyermeektől, elmebajostól vagy részegtől vesz valamit zálogba, ha a zálogtárgyon kívül még váltót vagy más kötelező okiratot kíván, a ki a zálogtárgyról vagy a kiváltott zálogtárgyról elismervényt nem ad. Lásd Rend. Tára 1891. évf. 157. l.) büntetve lett, a kereskedelmi miniszter fel van jogosítva a jogosítványt minden kártérítés nélkül azonnal elvonni.

Zálogolás jogtalanul a mezőn kihágásnak minősítettik az 1894 : XII. tcz. 94. §. b) pontja szerint s 200 koronáig terj. pb. büntetendő. Illetékes a fővárosban az előljáróság. Ki a zálogolást meghiusítani törekszik, ha cselekménye nem ütközik a Btv. 165. és 368. §-aiba, szintén hasonló büntetéssel sujtható kihágást követ el. c) pont. Illetékes az előljáróság. A b) pontnál az eljárás a károsult fel indítványára indítandó meg.

Zálogszabályok megszegése. Azon magánosok, a kik zálogügyletekkel vagy azoknak közvetítésével iparszerűleg foglalkoznak, ha a zálogbavételre, a zálogba vett tárgyak nyilvántartására vagy kezelésére, nemkülönben a zálogegylet feltételeire nézve kiadott, avagy pedig a jogtalanul eltulajdonított dolognak és a tetteseknek felfedezésére vonatkozó hatósági rendeleteket vagy intézkedéseket megszegik : 600 koronáig terjedhető pénz-büntetéssel, visszaesés esetében pedig, a mennyiben utolsó büntetésük kiállása óta két év még nem telt el : egy hónapig terj. elzárással és 600 kor. terj. pb. büntetendők. Ez utóbbi esetben a magán-zálogüzlet folytathatása is bírói ítélet által betiltandó. E tilalom legrövidebb tartama egy év, leghosszabb tartama pedig öt év. (1881 : XIV. tcz. 23. §.) Illetékes a J. b.

Zálogüzlet engedély nélkül kihágást képez. (1881 : XIV. tcz. 24. §.) Büntetése 600 koronáig pb. Visszaesés esetén (2 éven belül) egy hónapig és 600 kor. terj. Illetékes a J. b.

Zálogüzlet pálinkamérésben nem gyakorolható. (1898. évi 41.374/L. B. M. r.)

Zálogüzlettulajdonos uzsoráskodása. Zálogüzlettulajdonos, a ki az 1881. évi XIV. tcz. 11. §-a szerint megállapított díjknál magasabbakat követel vagy szed, uzsoravétséget követ el. (1883 : XXV. tcz. 6. §.)

Zárhálókkal halászat. L. halfogó készülékek.

Zárlat állatokra. L. állatok fertőző betegsége.

Zárlat baromflakra. L. baromflak fertőző stb.

Zárlat, bűnügyi. Bűnügyi zárlatnak akkor van helye, ha az alaposan terhelt kétségtelen kártérítéssel tartozik s alaposan lehet tartani attól, hogy vagyonának elidegenítése vagy elrejtése által a kártérítési igény érvényesítését meghiusítja. A zárlatot a vizsgálóbíró rendeli el. A rendőrség csak akkor, ha terhelt már intézkedéseket tett vagyonának elidegenítésére. Becsüs alkalmazandó. Jegyzőkönyvbe veendő a zárlatba vett tárgyak. A bűnügyi zárlatnak zálogjogi hatálya nincs. (B. P. 492. §.)

Zárnyitás gyanus személyek részére. L. kulcskészítés.

Zárórák. Budapesten a következőkép vannak megállapítva : 1. Vendéglők, korcsmák, sörházak éjjel 1-től reggel 4-ig. (743/84. szbr. 11. §.) 2. Pálinkamérések esti 10-től reggel 4-ig. (743/84. szbr. 16. §.) 3. Kávémérés esti 11-től reggeli 3 óráig. (610/88. szbr. 24. §.) 4. Kávéházaknak nincs záróórájuk. (610/88. szbr. 11. §.)

Zárórák és kinyitási órák be nem tartása esetében

alkalmazandó büntetésekről. (78.543/V—c. 1899. B. M. r.) A hatóságilag megállapított záróráknak meg nem tartása esetében a vendéglősöknek, korcsmárosoknak (vagy kávéháztulajdonosoknak), esetleg vendégeinek megbüntetésére az 1879: XL. tcz. 74. §-ának rendelkezései alkalmazandók. (L. alább.) Más italmérők, a kik a hatóságilag megállapított zárórákon túl helyiségeiket nyitva tartják, úgyszintén a kik a hatósági közegek azon meghagyásának, hogy helyiségeiket zárják be, nem engedelmeskednek, valamint azok is, a kik e hivatásában eljáró hatósági közeget be nem bocsátják vagy eljárását akadályozzák, száz koronáig, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállításától két év még nem mult el, kétszáz kor. terj. pb. büntetendők. Az, a ki a záróra után az italmérési helyiség tulajdonosának vagy megbizottjának, vagy a hatósági közegeknek felhívására a helyiségből el nem távozik, 50 kor. terj. pb. büntetendő. Az a pálinkamérő, a ki az üzletet a hatóságilag meghatározott megnyitási határidő előtt ki nyitja, száz koronáig terj., visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetése kiállításától két év még nem mult el, kétszáz kor. terj. pb. büntetettetik.

Záróra-megszegés. Vendéglősök, korcsmárosok vagy kávéháztulajdonosok, a kik vendéglőjükben, korcsmájukban vagy kávéházaikban a hatóságilag megállapított zárórákon túl vendégeket időzni engednek; úgyszintén a kik a hatósági közegek azon meghagyásának, hogy helyiségeiket zárják be, nem engedelmeskednek, valamint azok is, a kik a hivatásában eljáró hatósági közeget be nem bocsátják vagy eljárását akadályozzák, vagy pedig vendégeit az elől elrejtik: 100 koronáig, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállításától két év még nem mult el: 400 kor. terj. pb. büntetendők. Azon vendég pedig, a ki a záróra után a vendéglős, korcsmáros, kávéháztulajdonos vagy ezek megbizottjának, vagy a hatósági közegnek felhívására el nem távozik vagy elrejtőzik: 50 kor. terj. pb. büntetendő.

Záróra Újpesten. L. újpesti záróra.

Zárt idézőlevél bűnügyben küldendő a terheltnek. (B. P. 130. §.)

Zártörés. A ki a zár eszközlésénél, a bíróság vagy más hatóság közege által alkalmazott pecsétet illetéktelenül eltávolítja, feltöri vagy megsérti, vagy pedig a lezárt dolgok megőrzésére szolgáló helyiséget vagy tartályt felnyitja (a mennyiben sikkasztás nem forog fenn) zártörés vétségét követi el. (Btv. 360. §.)

Zászlókitűzés. L. czimeres zászlók, reklámzászlók.

Zászlófelhúzás a hajókon. Menésközben napfeljöttétől napnyugtáig, állásközben minden ünnep- és vasárnapon reggeli 8 órától naplementig minden hajó tartozik nemzeti lobogóját a zászlótartó rúdon állandóan felhúzva tartani. (Hajózási szbr. 28. §.)

Zászló (háromszögű fekete) a hajón jelzi a tűzveszélyes anyagok szállítását. (Hajózási szbr. 20. §.)

Zászlókon országos czimer. Lásd országos czimer-zászlókon.

Zászlósértés. L. czímérsértés.

Zászlók kitűzése képviselőválasztásoknál. L. képviselőválasztásnál.

Zászlósértések meggátlása. (426/fk. kih. 99. sz. r.) A r. közeg, ha zászlósértési esetekben beavatkozásnak szüksége merülne fel, a cselekmény folytatásának megakadályozásával és a bűnjelek lefoglalásával egyidejűleg az elkövetett cselekmény tetteseit is lehetőleg nyomban puhatolja ki és az eset körülményeihez képest esetleg tartóztassa le; illetve személyazonosságának kétségtelen megállapíttatása végett állítsa elő.

Zene a bordélyban. L. bordélyházi szbr. I. f.

Zenekarokban nők. L. női zenekarok.

Zenélés házalva. L. sípládások stb.

Zenélés pálinkamérőben. L. pálinkamérő stb.

Zenélési záróra. (429/1889. kgy. sz.) Fogadók, vendéglők, sörházak, korcsmák, kávéházakban éjjel után 1 óra; azonban 12—1 óra közt csak zárt helyiségben betett ajtók és ablakok mögött szabad zenélni. Udvari és kerti helyiségben dobbal, fuvó- és rézhangszerekkel csak este 11 óráig van megengedve a zenélés (798/884. kgy. szbr. 10. §.) Kávéházban pedig ilyen hangszerekkel való zene egyáltalán tilos. (610/88. kgy. szbr. 13. §.)

Zenészek közt iskolaköteles. (2967/92. Rfp. ut.) Kávéházakban, korcsmákban vagy más nyilvános helyen zenélő cigánybanda között serdületlen, iskolaköteles cigány (zenész) gyermekek közre nem működhetnek; ha netalán rendőrök azt tapasztalnék, hogy ezen kibágás előfordul, a gyermekeknek, valamint szülei nevének és lakásának feltüntetése mellett közvetlen a főkapitányi hivatal közigazgatási osztályához jelentés teendő.

Zergére különös vadászati tilalom. L. vadászati tilalom.

Zink használata edényekhez stb. L. ólomnak stb.

Zománczozottvasedény-iparnál az olvasztási, égetési és ónégetési munka: egész vasárnap meg van engedve. (14.837/92. I. 25. pont. Ker. M. r.)

Zöldség, tej, vaj stb. mészárszéekben. L. mészárszéekben mi árusítható?

Zörgő, zörejt okozó tárgyak szállítása. Lásd vasgerendák stb.

Zsarolás vétségét követi el az, a ki azon czélból, hogy magának vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel valaminek cselekvésére, eltűrésére vagy elhagyására kényszerít, ha csak cselekménye súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez. (Btv. 350. §.) Zsarolás vétségét követi el az is, a ki vagyoni haszon szerzése végett mászt rágalmozó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány által való közzétételével fenyeget. (Btv. 351. §.) A kísérlet is büntetendő. (Btv. 352. §.) Büntetett képez a zsarolás, ha 1. gyilkossággal,

súlyos testi sértéssel, gyújtogatással vagy más súlyos vagyoni kár okozással fenyeget; 2. a közhivatalnoki minőség szinlelésével vagy valamely hatóság hivatalos rendeleteinek ürügye alatt követeltetett el. (Btv. 353. §.)

Zsákolók ruházata. 12.606/fk. I. 97. sz. rendelet szerint a dunai teherszállító hajókról kirakodó munkások állandó felügyelet alatt tartandók s megakadályozandók, hogy az illetők szemérmét sértő, hiányos öltözetben végezzék munkáikat.

Zsebtolvajok élénk forgalmu pontokon igen gyakran ájulást szinlelnek s a közönség összetorlódását társaik a gyanutlanok kizsebelésére használják fel. Az ájult egyén látva, hogy társai sikeresen működtek, vagy hogy esetleg már a mentők közelednek, hamarosan elpárolog. Az ily eseteket a rendőrök figyeljék meg s ha az illető ájult egyénre a legkisebb gyanuok is merülne fel, még abban az esetben is, ha őt a mentők előocsátnak, öngigazolás céljából állítsák elő az illetékes ker. kapitánysághoz.

Zsibárosboltok használata. (625/98. kgy. szbr. — Lásd Rédey Gyűjt. 1899. 109. l.) 8. §. A bérbevett bolt helyiségeket másnak átadni, haszonbérbe kiadni, vagy egymásközt elcserélni tilos. 10. §. A boltbérlet albérlő gyanánt csak oly egyént fogadhat be, a ki a zsibáros-ipar gyakorlására engedélyvel bír s a vonatkozó szabályrendelet feltételeinek megfelel. A többiek által bérelt bódékban azonban falhoz erősített válaszfalakat a bérlőknek nem szabad alkalmazni. 12. §. Mutatványtárgyakat a boltok előtt legfeljebb 1 méter szélességben lehet kirakni. Az elfoglalandó terület hosszúságát ellenben a helyzethez képest a felügyelő állapítja meg. Mutatvány, vagy egyéb tárgyakat, kivéve kizsákmányokat vagy tárgonczákat, éjjelre kinthagyni tilos. 13. §. A bolt helyiségekben tűzveszélyes vagy robbanó anyagokat tartani, illetőleg árusítani nem szabad. Petroleumot nagyobb mennyiségben nem szabad tartani a boltokban. Ugyiszintén a helyiségek fűtésére melegedésre kályhát vagy parázsas edényeket használni nem szabad. 14. §. A bolt helyiségeken czégtáblákat vagy más feliratokat csak az előljáróság előzetes engedélye mellett szabad alkalmazni. 15. §. A bolt helyiségekben az árusítás május hó 1-től szeptember hó 30-ig reggel 6 órától este 8 óráig, október 1-től április 30-ig reggel 6 órától este 7 óráig szabad. Vasárnapokon déli 12 óráig szabad árusítani a boltokban. Büntet a szbr. 6. §. alapján 10 kor. terj. pénzhibsággal a telep felügyelő. A közbotrányt okozókat a rendőrség a 731/83. kgy. szbr. alapján.

Zsibáros-segédék. (490/1897. kgy. szbr.) 10. §. A zsibáros-kereskedőnél szolgai teendők végzésére csak cseléd- vagy munkakönyv mellett felfogadott tisztességes feddhetetlen előéletű egyének alkalmazhatók, kiknek a zsibáros-kereskedőhöz való viszonyát a cselédtörvény, illetve az ipartörvény szabályozza.

Zsibáros szabályrendelet. (490/1897. kgy. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1898. 69. l.) 1. §. A zsibároskodás gyakorlására engedélyt az iparhatóság a rendőrség előzetes meghallgatása mellett, csak

oly egyéneknek adhat, a ki kimutatja, hogy: a) helybeli illetőségű, b) az ipar önálló üzésére jogosítva van, c) erkölcsileg kifogástalan, nyereségvágyból elkövetett büntetért vagy vétségért büntetve nem volt, d) a budapesti zsibáru-kereskedők ipartársulatának rendes tagja. Oly egyén, ki nyereségvágyból elkövetett büntetért vagy vétségért büntetve volt, vagy egyébként erkölcsi tekintetben kifogás alá esik, zsibárus-üzletben még segédnek sem alkalmazható. 2. §. Zsibárus-üzlet egyáltalában nem nyitható oly utcákra s terekre nyíló helyiségekben, mely utcák és terek részint mint díszhelyek, részint pedig mint a könnyű kocsik és sétálók közlekedésére szánt útvonalak, a külső dísz és köztisztaság tekintetében különösen figyelembe veendőek s melyeket a székesfőváros törvényhatósági bizottsága a pálinkamérési és zsibárus üzleteknek egyes terekről és utcákról való kizárása tárgyában 1200/1893. kgy. sz. a. alkotott szabályrendeletben ilyenekül már megállapított vagy esetről-esetről megállapított. Zsibárus a főváros által külön e célra kitűzött teret, illetőleg tereket kivéve sem az utcákra, sem a térre árukat ki nem rakhat. 3. §. A zsibárus-üzletek állandóan a fővárosi rendőrség s iparhatóság ellenőrzése és vizsgálata alatt állanak. 4. §. Minden zsibárus köteles rendes jegyzéket vezetni azon tárgyakról, a melyeket ő 40 koronaért vagy ezt meghaladó összegért megvásárolt. 6. §. Köteles a zsibárus az elveszett vagy jogtalanul eltulajdonított tárgyakról a hatósági közegek vagy magánegyének által vele közölt jegyzéket időszerinti sorrendben megőrizni s vásárlásoknál ezen jegyzékekben foglalt tárgyakat figyelemmel kísérni s azoknak kínálása esetén a legközelebbi rendőrséget értesíteni, azesetleg már megvett tárgyak pedig a rendőrségnek elismervény mellett beszolgáltatni. 7. §. Ha a zsibárusnak az eladó egyénisége vagy az eladásra kínált tárgy iránt kétsége támadna, köteles az eladó által bemondottak valódiságáról személyesen meggyőződni s kétsége esetében erről a fővárosi rendőrséget azonnal értesíteni. 8. §. A rendőri közegeknek jogukban áll a zsibárus üzleti jegyzékeit és üzleti helyiségeit is bármikor megtekinteni, a zsibárus pedig köteles úgy a jegyzékeket, mint az üzletében levő tárgyakat a rendőri közegek kívánságára előmutatni s a szükséges felvilágosításokat s útbaigazításokat az igazságnak megfelelően megadni. 11. §. A szabályrendelet ellen vétőket a ker. előjáróság bünteti. 100 kor. terj. pb.

Zsibárus üzletek hol nem nyithatók ? (1200/93. kgy. sz. — L. Krecs. Gyűjt. 225. l.)

Zsibárus üzletek kitiltása egyes utcákból. Lásd pálinkamérések és zsibárus üzletek stb.

Zsibárus-vásártelepre vonatkozó szabályrendelet. (625/98. közgy. sz. — L. Rédey Gyűjt. 1899. 108. l.) 1. §. A zsibárus-vásártelepen (zsibárusboltokban, ószeres-tőzsdében) csak olyan zsibárusok, illetve ószeresek (házalók) foglalhatnak helyet, a kik «a zsibáruskodási iparnak Budapest székesfőváros területén

való gyakorlása tárgyában 1897. évi április hó 7-én tartott közgyűlésben 490/98. kgy. sz. a. alkotott s a m. kir. belügyminiszter úr 1897. évi december hó 29-én 75.581. sz. a. kelt záradékával jóváhagyott, illetve a »Budapest székesfőváros területén az ócska ruhaneműek és egyéb ócska czikkeknak házról-házra járása mellett való összevásárlásáról» 1895. évi október hó 23-án és 24-én tartott közgyűlésben 1217/95. kgy. sz. a. alkotott s a m. kir. belügyminiszter úr 1896. évi július hó 1-én 38.027. sz. a. kelt záradékával jóváhagyott szabályrendeletek alapján kiállított hatósági engedélyekkel és igazolványokkal bírnak s az idézett szabályrendeleteket pontosan megtartják. 5. §. Tilos a vevők után kiáltozni, azokat csalogatni, huzogatni, a szomszédtól elhívni, a járókelőknek útjába állani. (L. zsibvásárboltok.)

Zsibvásár. L. ószeresek üzletkötesi helyei.

Zsidó templomoknál rendőrök szolgálata. (9373/901. Rfp.) A rendőr a rend fentartása s illetve az ottani isteni tisztelet zavartalan lefolyásának biztosítása végett és azon czélból van oda-rendelve, hogy a templomszolgának a templomba jogosulatlanul bemenni akaró vagy ott botrányos magaviseletet tanúsító egyének eltávolításában segédkezzék, illetve ily esetben a fennálló szabályok értelmében a kihágást elkövetőkkel szemben eljárjon. Egyéb állásukat, illetve rendőri minőségük tekintélyét lealacsonyító teendőt végezni nem szabad.

Zsillepeknél halászat. L. halászat éjjel.

Zubek B. és társa czég löport a katonai löpor-raktárból esetről-esetre a nappali órákban is szállíthat a 17.932/V. c. B. M. 1900. sz. rend. szerint.

Zugbordélyházak. L. bordélyházi szbr. V. f.

Zug-ékszerkereskedés. (34.948/fk. I. 900. sz. r.) Hordárok, pinczerek és más foglalkozás nélküli egyének az arany- és ezüstművességet nagyban károsító zugkereskedést űznek oly ékszerekkel, melyeknek fémjelzéséhez néha alapos gyanu fér. Ily üzelmek meggátlása végett a rendőrség szigorú és éber ellenőrzést köteles gyakorolni.

Zugírásszat az 1874: XXXIV. tcz. 39. §. szerint kihágást képez. Büntetése 10—100 koronáig, ismétlés esetén 40—200 kor. Ha pedig illetileg eltiltott egyén továbbra is zugírászkodnék, 3 hónapig terjedő fogház. Indítványos. Illetékes a Jb.

Zugírásszat rendőri közegek részéről. A 2916/91. fk. eln. rendeletben foglalt azon tilalmat, hogy a rendőrtisztviselők s egyéb rendőri alkalmazottak magánfelek részére folyamodványokat, felebbezéseket vagy bármi néven nevezendő beadványokat nem készíthetnek, a 3231/fk. eln. 97. sz. r. megújította.

Zugligeti közúti kocsiközlekedés. L. közúti kocsik a zugligeti stb.

Zugligetben legeltetés. L. legeltetés az Isten-hegyen.

Zugvásárok. (9262/fk. I. 97. sz. r.) A IV. Ferencz József-rak-

part 24. sz. a. levő u. n. Gyümölcs-udvarban, a IV. Duna-utca 14. sz. a. levő u. n. Zöld-udvarban, a IV. ker. Só- és Zöldfa-utczák sarkán, a Mayer-féle pinczében, a IV. ker. Havas-utca 4. sz. a. levő pinczehelyiségben, a IX. ker. Pipa-utca 23. sz. a. ház pinczéjében és IX. ker. Soroksári-utczában a «Két kék baka-hoz» címzett vendégfogadó udvarán tartatni szokott zugvásárok tilosak.

Züllő gyermekek gondozása. (24.443/fk. I. 97. sz. r. — L. Rédey Gyűjt. II. 275. l.) Ha valamely züllésnek indult gyermek ügyében szükségesnek mutatkozik a hatósági beavatkozás, mindenekelőtt az elzüllés oka puhatólandó, a mennyiben pedig a beszerzett adatok azt igazolnák, hogy az elzüllés a szülők gondatlanságából, megfelelő neveltetés, vagy a gondozás hiányos voltából esett, mindenekelőtt a szülők szorítandók ez irányban törvényszabta kötelességeik teljesítésére, a mennyiben pedig az elzüllés oka nem a szülők mulasztása, hanem szegénység, anyagi elzüllés, árvaság, vagy egyéb családi körülményekben nyilvánul, a körülményekről azon közigazgatási, vagy gyámhatóság értesítendő, a melyik hivatásánál és a törvényszabta kötelességeinél fogva illetékes is további intézkedések megtételére. A mennyiben végre különösen a 12-ik életévököt már betöltött gyermekeknél az elzüllés oka, olyan erkölcsi romlottság, lopás, gyújtogatás, verekedés, vérengzés, iszákosság, csavargás, fékezhetetlen indulat, vagy egyéb nagyobb beszámítású és közveszélyes következményű jelenségekben rejlik, melyek miatt már a megtorló intézkedések is sikertelenek maradtak és a mely körülmények a gyermeknek az országos javító-intézetben, vagy a 12 éven aluliaknál az országos gyermek-védő-egyesületben esetleg 12 éven felüli leánygyermekek-nél az ó-budai javító-intézetben való elhelyezését tesszik indokolttá és szükségessé, ez ügyben a következő okmányok szerzendők be: 1. A kérdésben forgó gyermek keresztlevele. 2. A szülők vagyoni és társadalmi állására vonatkozó adatok. 3. A gyermek tüzetes személyleírása. 4. Azon hatóság bizonylata (az ok megjelölésével), hol a gyermek előállítva, fogva, esetleg büntetve volt. 5. A gyermek szellemi és testi épségét tanusító rendőrorvosi bizonylat. 6. Nyilatkozat, melyben az apa, a gyám, vagy családfenntartó beleegyezését adja, hogy a gyermek mindaddig a javító-intézetben maradhat, míg azt az intézet igazgatója jónak látja. 7. A szülő a gyermek szokásairól, hibáiról a legrészletesebben kihallgatandó. Az ily módon, lehetőleg rövid idő alatt beszerzett és így beállított iratok aztán véleményes jelentés kapcsán a főkapitánysághoz sürgősen bemutatandók.

FÜGGELÉK.

Büntető bíróságok hatásköre.

A büntető bíróságok hatáskörét a B. P. életbeléptetéséről szóló 1897. évi XXXIV. tcz. határozza meg. A 15. §. sorolja fel az esküdt-bíróságok, a 17. §. a kir. törvényszékek, a 18. §. a kir. járásbíró-ságok és a 19. §. a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó büntetendő cselekményeket.

Ezen meghatározások a rendőri hatóságokra nézve annyiban bírnak jelentőséggel, hogy *a járásbíró-ságok elé* tartozó bűncselekmények elleni eljárásban a B. P. kivételes intézkedéseket szab meg (a nyomozás terjedelmére, a letartóztatás eseteire). Továbbá, hogy a nyomozás befejezése után az iratokat a törvényszéki és esküdtzéki esetekben a kir. ügyészséghez, járásbíró-sági esetekben a kir. járásbíró-sághoz kell áttenni. Ez okból alább felsoroljuk *a járásbíró-ság elé* tartozó eseteket.

A kir. járásbíró-ságok hatásköre.

1. Alkotmány, törvény, hatóságok, hatósági közegek elleni izgatás a btv. 174. §. szerint. (Indítványos.)
2. Magánosok elleni erőszak a btv. 177. §-a szerint.
3. Vallás és ennek szabad gyakorlata ellen elkövetett vétségek a btv. 190., 191. és 192. §. első bekezdése szerint.
4. Személyes szabadság megsértése a btv. 196. és 197. §. szerint.
5. Hamis pénz kiadásának vétsége a btv. 209. §. szerint.
6. Hamis tanuzás kihágási ügyben. Btv. 214. §.
7. Hamis szakértői vélemény kihágási ügyben. Btv. 217. §.
8. Hamis tanuzásra csábítás polgári ügyben (200 koronáig), kihágási vagy fegyelmi ügyben. Btv. 222. §.
9. Hamisnak vallott — igaz vallomás a 8. pont alatti esetekben. Btv. 226. §.
10. Párfiak közötti fajtalanság. Btv. 241. §.

11. Házasságtörés. Btv. 246. §. Indítványos.
12. Fajtalanságot tartalmazó iratok, nyomtatványok, képek terjesztése, árulása stb. Btv. 248. §. Ha azonban ez iratok, képek stb. rágalmozást vagy becsületsértést tartalmaznak, akkor az esküdtbíróshoz tartoznak.
13. Szeméremsértő cselekmény nyilvános elkövetése. Btv. 249. §.
14. Rágalmozás és becsületsértés vétségeinek *indítványos* és nem nyomtatvány útján elkövetett esetei. Btv. 258., 260., 261., 262. és 263. §-ai szerint.
15. Párhaj a Btv. 293—296. §. eseteiben.
16. Súlyos és könnyű testisértés vétsége. Btv. 302. §. első bekezd.
17. Közegészség elleni vétség. Btv. 314. §.
18. Ragályos betegségek megakadályozására kiadott szabályok megszegése. Btv. 316. §. első bekezd.
19. Személyes szabadság megsértésének vétsége. Btv. 323. §. első bekezd.
20. Levél- és sürgönytitok megsértése magánszemély által. Btv. 327. §. Indítványos.
21. Titok tiltott felfedezése. Btv. 328. §.
22. Magánlak-sértés magánszemély által. Btv. 332. §. Indítványos.
23. Lopás vétsége. Btv. 339. §.
24. Sikasztás vétsége. Btv. 358., 359. §.
25. Zártörés vétsége. Btv. 360. §.
26. Jogtalan elcsapítás vétsége. Btv. 365—368. §.
27. Orgazdaság vétsége. Btv. 370. §. 2. bekezd.
28. Bűnpártolás, — ha járásbíróshoz alá tartozó vétségre vonatkozik. Btv. 374. és 375. §.
29. Csalás vétsége a Btv. 383., 386. és 387. §. eseteiben. (100 koronán alúl.) Indítványos.
30. Hitelezési csalás. Btv. 384. §. Indítványos.
31. Orvosi és községi hamis bizonyítványok kiállítása és használata. Btv. 408—411. §.
32. Ingó vagyon jogtalan rongálásának vétsége, ha a kiszabandó fogházbüntetés egy évet meg nem halad. Btv. 418. §. Indítványos.
33. Ingatlan vagyon jogtalan elfoglalása, rongálása, ha a kár 10 kor. alúl van és súlyosabb beszámítás alá nem esik. Btv. 421. §. Indítványos.
34. Tűzvészokozás vétsége, (ha haláleset nem történt) a Btv. 425. §-a szerint.
35. Távirtda használhatóságának félbeszakítása. Btv. 440., 441. §.
36. Vasuti és hajózási igazgató hivatalnok, a ki a jogerős ítélettel elmozdított alkalmazottat a szolgálatból azonnal el nem bocsátja. Btv. 443. §.

37. Fogolyszöktetés gondatlanságból. Btv. 448. §. 2. bekezd.
38. Hivatalos hatalommal való visszaélés vétsége. (Szolgálatmegtagadás.) Btv. 490. §.
39. Sajtórendőri vétségek és kihágások. 1848. évi XVIII. tcz. 30., 35., 38., 40., 41. és 44. §.
40. Marhavész elleni szabályok megszegése. 1888: VII. tcz. 146. §.
41. Távirtda és távbeszélő megrongálása. 1888: XXXI. tcz. 12. §.
42. Végül mindazok a törvények, a melyeket más, itt fel nem sorolt törvények kifejezetten a kir. járásbíróságok hatáskörébe utalnak.

* * *

Ezen 1—42. pont alatt felsorolt bűncselekményekre vonatkozó nyomozási iratok a kir. járásbíróséghez, — minden más *vétség*, valamint az *összes büntettek*re vonatkozó nyomozási ügyiratok pedig a kir. ügyészséghez teendők át.

* * *

A *kihágások* elbírálására illetékes hatóságot a Lexiconban — minden egyes kihágásnál külön megjegyeztük, s így azok részletes felsorolása e helyütt teljesen felesleges.

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1117 BUDAPEST, KÖNYVROKÓ UTCA 13.